EESTI NSV TEADUSTE AKADEEMIA
MAJANDUSE INSTITUUT

# PÕLLUMAJANDUS-ALASEID DIREKTIIVE, SEADUSANDLIKKE JA AMETKONDLIKKE AKTE

II

A-23418 II

EESTI NSV TEADUSTE AKADEEMIA
MAJANDUSE INSTITUUDI
ÕIGUSE SEKTOR

# PÕLLUMAJANDUSALASEID DIREKTIIVE, SEADUSANDLIKKE JA AMETKONDLIKKE AKTE

## II

EESTI NSV TEADUSTE AKADEEMIA KIRJAVAHETAJALIIKME
R. ANTONSI ÜLDTOIMETUSEL

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1960

Koostanud juriidiliste teaduste kandidaat A. Aule

*Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium on käesolevasse kogumikku paigutatud põllumajandusalased direktiivid, seadusandlikud ja ametkondlikud aktid läbi vaadanud, nende valiku heaks kiitnud ning soovitab kogumikku käsiraamatuna kolhooside, sovhooside, nõukogude ning põllumajandusorganite töötajaile.*

2
Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatuko[illegible]
51176

# VI OSA

# TÖÖ ORGANISEERIMINE JA TÖÖTASU MAKSMINE

## HAGI AEGUMISE TÄHTAJA LÜHENDAMISEST KOLHOOSIDE JA KOLHOOSNIKUTE VAHELISTES VAIDLUSTES NORMIPÄEVADE ASJUS

NSV LIIDU KTK JA RKN MÄÄRUS NR. 103/1189
26. JUULIST 1937

NSV Liidu Kesktäidesaatev Komitee ja Rahvakomissaride Nõukogu määravad:

Määrata aegumise tähtajaks kolhooside ja kolhoosnikute vahelistes vaidlustes normipäevade asjus üks aasta, arvates faktilisest tulude jaotamise momendist antud kolhoosis.

*Законодательные и ведомственные акты по сельскому хозяйству, т. I, Москва, 1957*

## KULTUURHARIDUSLIKE ASUTUSTE TÖÖTAJAILE TÖÖTASU MAKSMISEST KOLHOOSIDES

NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 402
9. MÄRTSIST 1954

*Väljavõte*

Arvestades põllumajanduslike kultuurimajade, kolhoosiklubide ja raamatukogude kasvavat osatähtsust kolhoosides kultuurhariduslikku töö organiseerimisel ja poliitiliste teadmiste, teaduse saavutuste ning eesrindlaste kogemuste propageerimisel, NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrab:

1. Soovitada kolhoosidele:

a) eraldada kolhoosnikute üldkoosoleku otsuse kohaselt summad põllumajanduslike kultuurimajade, klubide, raamatukogude ja punanurkade ehitamiseks ja sisustamiseks;

b) määrata kolhoosi juhatuse otsuse kohaselt põllumajanduslikku kultuurimaja või klubi juhataja selleks tööks paremini ettevalmistatud kolhoosnikute või isikute hulgast, kes omavad ettevalmistust, kuid kes pole kolhoosi liikmed.

Olenevalt töö mahust vabastatakse põllumajanduslike kultuurimajade juhatajad ja kolhoosiklubide juhatajad kas täielikult teistest töödest kolhoosides või nad täidavad põllumajandusliku kultuurimaja juhataja ja klubi juhataja kohuseid kohakaasluse alusel.

Kolhoosides, kus puuduvad põllumajanduslikud kultuurimajad ja klubid, kuid on olemas raamatukogud, määrab kolhoosi juhatus raamatukoguhoidja ning vajaduse korral paneb kolhoosi juhatus raamatukoguhoidja kohustused kohakaasluse korras ühele selleks ettevalmistatud töötajale (arvepidaja, kassapidaja jt.);

c) määrata kindlaks kolhoosnikute üldkoosoleku otsuse kohaselt töötasu kultuurhariduslike asutuste töötajaile sõltuvalt nende kvalifikatsioonist ja töö mahust järgmises suuruses: töölt vabastatud põllumajanduslike kultuurimajade juhatajaile — kuni poolteist normipäeva, töölt vabastatud klubi juhatajaile — kuni üks normipäev, töölt vabastatud raamatukoguhoidjale — kuni 0,75 normipäeva iga tööpäeva eest.

Põllumajanduslike kultuurimajade juhatajaile, klubide juhatajaile ja raamatukoguhoidjaile, kes töötavad kohakaasluse alusel, määrata töötasu kindlaks olenevalt töö mahust põllumajanduslikus kultuurimajas, klubis või raamatukogus tegelike tööpäevade eest.

Väljastpoolt sellele tööle rakendatud isikuile määrata töötasu kindlaks rahas maaklubide vastavate kategooriate töötajate töötasu tasemel.

*Законодательные и ведомственные акты по сельскому хозяйству, т. I, Москва, 1957*

## NSV LIIDU SOVHOOSIDE MINISTEERIUMI SÜSTEEMI SOVHOOSIDE, HOBUSEKASVANDUSTE JA TEISTE MAJANDITE TRAKTORI-PÕLLUNDUSBRIGAADIDE BRIGADIRIDE, BRIGADIRIDE ABIDE, ARVESTAJATE NING HAAKIJATE TÖÖ TASUSTAMISEST

NLKP KESKKOMITEE JA NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU
MÄÄRUS NR. 920
11. MAIST 1955

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee 6. märtsi 1954. a. määruse nr. 373 osaliseks muutmiseks NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu m ä ä r a v a d :

*Väljavõte*

1. Kehtestada NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi süsteemi sovhooside, hobusekasvanduste ja teiste majandite traktori-põllundusbrigaadi brigadiridele ja brigadiride abidele, kellel on tehniline või põllumajanduslik keskharidus, töötasu määrad järgmises ulatuses: brigadirile 600 rubla ja brigadiri abile — 500 rubla kuus.

Brigadiridele ja brigadiride abidele, kellel ei ole tehnilist või põllumajanduslikku keskharidust, kehtestada töötasumäärad 15% võrra madalamad vastava kategooria tööliste, kellel on tehniline või põllumajanduslik keskharidus, töötasudest.

Traktori-põllundusbrigaadi brigadiri abi võib määrata siis, kui brigaadis on vähemalt 5 traktorit.

2. Kehtestada, et NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi süsteemi sovhooside, hobusekasvanduste ja teiste majandite traktori-põllundusbrigaadi brigadiridele arvestatakse põllutööde perioodil brigaadi poolt traktoritega tehtud põllumajanduslike tööde (ümber arvestatud vahetusnormideks) eest põhipalgale täiendavat tasu vastavalt lisas näidatud määradele.

Brigadiride abidele arvestada sama perioodi jooksul 80% lisatasust, mis on arvestatud brigadirile.

3. Kehtestada NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi süsteemi sovhooside, hobusekasvanduste ja teiste majandite traktori-põllundusbrigaadide arvestajatele töötasumäärad põllutööde perioodil 350 kuni 400 rubla kuus, sõltuvalt brigaadi suurusest.

NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi süsteemi sovhooside, hobusekasvanduste ja teiste majandite traktori-haakemasinatel töötavatele töölistele maksta töötasu — traktoriga C-80, roomiktraktorite teiste markidega, kõiki marki gaasigeneraator-traktoritega ja traktoriga «Belaruss» töötamisel 45% ja ratastraktoritega töötamisel 50% ulatuses töötasust, mis arvestatakse traktoristile, kellega nad koos töötasid, otsese tükitöö eest.

Lisa
NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruse nr. 920
11. maist 1955 juurde

NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi süsteemi sovhooside, hobusekasvanduste ja teiste majandite traktori-põllundusbrigaadide brigadiridele arvestatava **täiendava tasu määrad** väljatöötatud vahetusnormide eest põllutööde perioodil.

| Traktorite arv brigaadis | Traktorite ja põllutöömasinate margid | Iga vahetusnormi eest, mis on täidetud brigaadi traktoristide ning mehaanikute-kombainerite ja iseliikuvate heinaniidumasinate juhtide poolt (rublades) |
|---|---|---|
| Kuni 5 | C-80 ja kõik gaasigeneraatoriga traktorite margid . . . . . | 5.— |
| | ДТ-54, СТЗ-НАТИ, КД-35, КДП-35, ЧТЗ-С-60 ja teised roomiktraktorite margid, «Belaruss» ja iseliikuvad kombainid . . . . . | 4.— |
| | Kõik ratastraktorite margid ja iseliikuvad heinaniidumasinad . . | 3.50 |

| Traktorite arv brigaadis | Traktorite ja põllutöömasinate margid | Iga vahetusnormi eest, mis on täidetud brigaadi traktoristide ning mehaanikute-kombainerite ja iseliikuvate heinaniidumasinate juhtide poolt (rublades) |
|---|---|---|
| 6—8 | C-80 ja kõik gaasigeneraatoriga traktorite margid . . . . . | 4.50 |
| | ДТ-54, СТЗ-НАТИ, КД-35, КДП-35, ЧТЗ-С-60, teised roomiktraktorite margid, «Belaruss» ja iseliikuvad kombainid . . . . . | 3.50 |
| | Kõik ratastraktorite margid ja iseliikuvad heinaniidumasinad . . | 3.— |
| 9 ja rohkem | C-80 ja kõik gaasigeneraatoriga traktorite margid . . . . . | 4.— |
| | ДТ-54, СТЗ-НАТИ, КД-35, ЧТЗ-С-60, teised roomiktraktorite margid, «Belaruss» ja iseliikuvad kombainid . . . . . | 3.25 |
| | Kõik ratastraktorite margid ja iseliikuvad heinaniidumasinad . . | 2.75 |

M ä r k u s. Täiendava tasu arvestus toimub brigaadile kinnistatud kogu traktorite arvu arvesse võttes, vaatamata sellele, kui palju nendest töötab. Traktorite kinnistamine brigaadile ning põllutööde perioodi algus ja lõpp määratakse kindlaks sovhoosi või hobusekasvanduse direktori käskkirjaga.

*Законодательные и ведомственные акты по сельскому хозяйству, т. I, Москва, 1957*

## KUUETUNNILISE TÖÖPÄEVA SISSESEADMISEST 16—18 AASTA VANUSTELE NOORTELE

### NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS 26. MAIST 1956

Selleks, et veelgi parandada 16—18 aasta vanuste noorte töötingimusi, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium o t s u s t a b:

Seada alates 1. juulist 1956 16—18 aasta vanuste tööliste ja teenistujate jaoks sisse kuuetunniline tööpäev.

*«NSV Liidu Ülemnõukogu Teataja», 1959, nr. 12, art. 242*

## TÖÖTASU MAKSMISE KORRAST 16—18 AASTA VANUSTELE NOORTELE SEOSES NENDELE KUUETUNNILISE TÖÖPÄEVA SISSESEADMISEGA

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS nr. 133
16. JUUNIST 1956

Kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 26. mai 1956. a. määrusega nr. 692 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Seoses kuuetunnilise tööpäeva sisseseadmisega 16—18 aasta vanustele noortele maksta lühendatud tööpäeva eest neile töötasu nagu vastavate kategooriate töötajate täie tööpäeva eest.

Maksta 16—18 aasta vanustele noortele, kes teevad tükitööd, töötasu täiskasvanud töölistega ühesuguste tükitöötasumäärade järgi, kusjuures aja eest, mille võrra täiskasvanud töölistele kindlaksmääratud täielik tööpäev ületab noorte lühendatud tööpäeva, makstakse lisatasu nende tariifimäärade järgi.

2. Kohustada Eesti NSV ministreid ja keskasutuste juhatajaid välja töötama ja võtma tarvitusele abinõud, mis kindlustavad noorte töö- ja elutarbeliste tingimuste vajalikku parandamist, samuti nende kvalifikatsiooni tõstmist.

*«Eesti NSV teataja», 1956, nr. 10, art. 99*

## MADALAPALGALISTE TÖÖLISTE JA TEENISTUJATE TÖÖTASU TÕSTMISE KOHTA

NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU, NLKP KESKKOMITEE JA ÜAÜKN-i MÄÄRUS Nr. 1252 8. SEPTEMBRIST 1956

Töötajate ainelise heaolu edasise parandamise eesmärgil NSV Liidu Ministrite Nõukogu, NLKP Keskkomitee ja Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu määravad:

1. Edaspidiste abinõude teostamiseni tööliste ja teenistujate töötasu üldise reguleerimise alal tõsta 1. jaanuarist 1957 madalapalgaliste tööliste ja teenistujate töötasu, määrates selle kindlaks järgmiselt:

a) töölistele ja teenistujatele, kes töötavad vahetult tööstusettevõtteis, ehitustel, transpordi- ja sideettevõtteis, — vähemalt 300—350 rubla kuus;

b) ülejäänud töölistele ja teenistujatele, samuti nooremale teenindavale personalile ja valveteenistuse töötajaile tööstusettevõtteis, ehitustel ning transpordi- ja sideettevõtteis linnades ning töölisasulates — vähemalt 300 rubla ja maal — vähemalt 270 rubla kuus.

Käesolev töötasu tõstmine kehtib tööliste ja teenistujate kohta, kelle tariifi- või palgamäär on mainitud tasemest madalam.

2. Määrata kindlaks, et tasu töölistele ja teenistujatele töönormide täitmise ja ületamise eest, preemiaid, ületunnitasu, tasu töö eest pidupäevadel ja öösel, vanusetasusid ja tasusid väljatee-

nitud aastate eest, samuti palgalisandeid töö eest kauges põhjas ja sellega võrdsetes kohtades, veevaestes ja kõrgmäestiku piirkondades makstakse üle töötasu määrade, mis on mainitud käesoleva määruse 1. punktis.

Neid väljamakse arvutatakse ettevõtteis, organisatsioonides ja asutustes kehtivatest tariifi- ja palgamääradest lähtudes.

3. Teha NSV Liidu ministritele ja keskasutuste juhtijatele ning liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks määrata kuu aja jooksul kindlaks kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee ja ÜAÜKN-iga minimaalne töötasumäär üksikutes tootmisharudes käesoleva määruse 1. punkti alapunktis «a» mainitud ulatuses.

4. Kehtestada, et juhul kui töölised ja teenistujad on töötanud vähem kui kuu aega, määratakse töötasu suurus kindlaks proportsionaalselt antud kuus töötatud ajale.

5. Õpilastele ettevõtteis, ehitustel, organisatsioonides ja asutustes maksta töötasu vastavalt kehtivale korrale.

Töölistele ja teenistujatele, kes sooritavad õpinguid seoses ümberkvalifitseerumisega, maksta töötasu vastavalt käesoleva määruse 1. punktile.

6. Tunnistada vajalikuks kaotada 1. jaanuarist 1957 tulumaksu ning lastetute ja vähelapseliste NSV Liidu kodanike maksu võtmine töölistelt, teenistujatelt ja õpilastelt, kes saavad töötasu või stipendiumi kuni 370 rubla kuus.

Esitada NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumile kinnitamiseks tööliste ja teenistujate maksuvaba töötasumiinimumi tõstmise seadluse projekt.

7. Näha ette rahvamajandusplaanis ja riiklikus eelarves 1957. aastaks kulusid madalapalgaliste tööliste ja teenistujate töötasu tõstmise abinõude teostamiseks 8 miljardi rubla suuruses summas, mis tagab kogu mainitud grupi tööliste ja teenistujate keskmise töötasu tõstmise umbes 33 protsendi võrra.

*«Rahva Hääl», 9. septembrist 1956*

## NSV LIIDU PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUMI PÕLLUMAJANDUSE VARUSTAMISE PEAVALITSUSE SÜSTEEMI NING TRAKTORITE JA PÕLLUTÖÖMASINATE TÖÖSTUSE MINISTEERIUMI AUTODE JA TRAKTORITE TURUSTAMISE PEAVALITSUSE SÜSTEEMI TÖÖTAJAILE TÖÖTASU MAKSMISEST

NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 1570
10. DETSEMBRIST 1956

*Väljavõte*

NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Põllumajanduse Varustamise Peavalitsuse süsteemi ning Traktorite ja Põllutöömasinate Tööstuse Ministeeriumi Autode ja Traktorite Turusta-

mise Peavalitsuse süsteemi töötajate materiaalse huvitatuse tõstmise ja kaubakäibe plaani täitmise ning ületamise eesmärgil NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrab:

1. Võtta vastu NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ning Traktorite ja Põllutöömasinate Tööstuse Ministeeriumi ettepanek Põllumajanduse Varustamise Peavalitsuse süsteemi ning Autode ja Traktorite Turustamise Peavalitsuse süsteemi töötajate töötasu maksmise kohta sõltuvalt kaubakäibe mahust ning kaubakäibe plaani täitmisest ja ületamisest.

NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumil ning Traktorite ja Põllutöömasinate Tööstuse Ministeeriumil, kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komiteega, kinnitada Põllumajanduse Varustamise Peavalitsuse süsteemi ning Autode ja Traktorite Turustamise Peavalitsuse süsteemi töötajate diferentseeritud ametipalga määrad sõltuvalt kaubakäibest.

2. Kehtestada 1. jaanuarist 1957. a. juurdelisatud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Põllumajanduse Varustamise Peavalitsuse süsteemi ning Traktorite ja Põllutöömasinate tööstuse Ministeeriumi Autode ja Traktorite Turustamise Peavalitsuse süsteemi töötajate töötasu maksmise määrustik.

*Законодательные и ведомственные акты по сельскому хозяйству, т. I, Москва, 1957*

Kinnitatud
NSV Liidu Ministrite Nõukogu
10. detsembri 1956. a.
määrusega nr. 1570

## NSV LIIDU PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUMI PÕLLUMAJANDUSE VARUSTAMISE PEAVALITSUSE SÜSTEEMI NING TRAKTORITE JA PÕLLUTÖÖMASINATE TÖÖSTUSE MINISTEERIUMI AUTODE JA TRAKTORITE TURUSTAMISE PEAVALITSUSE SÜSTEEMI TÖÖTAJATE TÖÖTASU MAKSMISE MÄÄRUSTIK

*Väljavõte*

1. Põllumajanduse varustamise ja turustamise organisatsioonide töötajate materiaalse huvitatuse tõstmise ja kaubakäibe plaani täitmise ning ületamise eesmärgil kehtestada, et käesoleva määrustiku 3. punktis loetletud töötajatel, kellest vahetult sõltub kaubakäibe plaani täitmine, on õigus saada ametipalka ettenähtud ulatuses üksnes kaubakäibe plaani 100%-lisel täitmisel.

Plaani mittetäitmise korral makstakse nimetatud töötajatele töötasu proportsionaalselt plaani täitmisele, kuid mitte vähem garanteeritud miinimumist, mis moodustab 80% ametipalgast.

Kaubakäibe plaani ületamise korral makstakse nimetatud töötajatele premiaaltasu.

2. Töötajate premeerimine toimub iga Põllumajanduse Varustamise Peavalitsuse ja Autode ja Traktorite Turustamise Peavalitsuse süsteemi iseseisvat bilanssi omava organisatsiooni töönäitajate alusel.

3. Kaubakäibe kuuplaanide ületamise iga protsendi eest, tingimusel, kui on täidetud akumulatsiooni plaan ja täidetud või ületatud plaanis ettenähtud transiitkauba realiseerimise protsent, premeeritakse kuni 3% ulatuses kuupalgast:

a) NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Põllumajanduse Varustamise Peavalitsuse baasi, vabariiklike, kraide, oblastite ja rajoonidevaheliste baaside, Põllumajanduse Varustamise Peavalitsuse rajoonidevaheliste kontorite, osakondade, ladude, jaekaupluste ning Autode ja Traktorite Turustamise Peavalitsuse rajoonidevaheliste osakondade järgmisi töötajaid:

juhatajad, ülemad (direktorid) ja nende asetäitjad, osakonnajuhatajad ja nende asetäitjad;

osakondade ülemad ja nende asetäitjad, pea-(vanem-) raamatupidajad, pea-(vanem-)raamatupidajate asetäitjad, vanemraamatupidajad, raamatupidajad, arveametnikud, vanemagronoomid, agronoomid, vanemökonomistid, ökonomistid, vanemkaubatundjad, kaubatundjad, laojuhatajad, laojuhatajate asetäitjad, sektsioonide juhatajad, laohoidjad, jaekaupluste juhatajad, vanemmüüjad, müüjad, vanemekspediitorid, ekspediitorid;

d) liiduvabariikide põllumajanduse ministeeriumide materiaalse ja tehnilise varustamise peavalitsuste, autonoomsete vabariikide põllumajanduse ministeeriumide põllumajanduse varustamise peavalitsuste materiaalse ja tehnilise varustamise valitsuste, kraide ja oblastite põllumajanduse valitsuste, vabariiklike, kraide ja oblastite kontorite, autode ja traktorite turustamise peavalitsuste baaside järgmisi töötajaid:

juhatajad, ülemad, direktorid ja nende asetäitjad; osakondade ülemad, pea-(vanem-)raamatupidajad, peainsenerid, peaagronoomid, osakondade ülemate asetäitjad, pearaamatupidajate asetäitjad, vanemraamatupidajad, raamatupidajad, vaneminsenerid, insenerid, vanemökonomistid, ökonomistid, vanemagronoomid, agronoomid, vanemkaubatundjad, kaubatundjad, ekspediitorid, laojuhatajad, laohoidjad, laojuhatajate asetäitjad, sektsioonide juhatajad ja Autode ja Traktorite Turustamise Peavalitsuse sisseveetavate kaupade baaside direktorid.

4. Ülejäänud põllumajanduse varustamise peavalitsuse, materiaalse ja tehnilise varustamise vabariiklike, kraide, oblastite ja rajoonidevaheliste baaside, rajoonidevaheliste kontorite, osakondade, ladude ja jaekaupluste, peavalitsuste ja valitsuste, Autode ja Traktorite Turustamise Peavalitsuse rajoonidevaheliste kontorite ja nende baaside ning varukaubabaaside töötajaid, keda käesoleva määruse 3. punktis ei ole loetletud, kuid on kaubakäibe kuuplaani täitmisele aktiivselt kaasa aidanud, premeeritakse peavalitsuse juhataja, valitsuse juhataja, kontori juhataja, osakonna juha-

taja ja baasi direktori äranägemisel. Selle töötajategrupi premeerimisele kulutatakse kuni 10% nende kuupalga üldsummast.

5. Preemiad käesoleva määruse alusel kinnitatakse:

a) baaside ja osakondade juhatajatele (direktoritele), nende asetäitjatele, pea-(vanem-)raamatupidajatele — vastava valitsuse või kontori ülema (juhataja) poolt. Põllumajanduse Varustamise Peavalitsuse ja Autode ja Traktorite Turustamise Peavalitsuse baaside ja osakondade teistele töötajatele — baaside või osakondade juhatajate (direktorite) poolt;

b) liiduvabariikide põllumajanduse ministeeriumide materiaalse ja tehnilise varustamise peavalitsuste ülematele, nende asetäitjatele, pearaamatupidajatele, plaani- ja finantsosakonna ülematele — liiduvabariikide põllumajanduse ministrite või nende asetäitjate poot. Ülejäänud materiaalse ja tehnilise varustamise peavalitsuste töötajatele — peavalitsuste ülemate poolt.

6. Käesoleva määrustiku alusel sisseseatud preemiad makstakse välja käibekulude arvel.

7. Preemiate maksmise aluseks kaubakäibe ja akumulatsiooni kuuplaanide ületamise eest on üksnes raamatupidamise aruandluse andmed.

8. Ühele töötajale käesoleva määrustiku alusel ühes kuus makstav preemia ei tohi ületada 35% premeeritava töötaja kuu ametipalgast.

Töötajaid võib osaliselt või täielikult preemiast ilma jätta nende töös esinenud lohakuse tõttu (materiaalsete väärtuste mitterahuldav hoidmine ladudes, abinõude tarvitusele võtmata jätmise puhul debitoorse võlgnevuse sissenõudmiseks, kreditoorse võlgnevuse likvideerimiseks jne.).

*Законодательные и ведомственные акты по сельскому хозяйству, т. I, Москва, 1957*

## ALAEALISTE TÖÖKAITSE TÕHUSTAMISEST

### NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS 13. DETSEMBRIST 1956

Alaealiste töökaitse edasiseks tõhustamiseks NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium o t s u s t a b:

1. Keelata alla 16 aasta vanuste isikute töölevõtmine.

Erandjuhtudel võib ametiühingute käitis- või kohalike komiteedega kooskõlastamise järel võtta tööle isikuid, kes on saanud 15 aastat vanaks.

Liiduvabariikide ülemnõukogude presiidiumidel teha vastavad muudatused tööseaduste koodeksites.

2. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1955. aasta 15. augusti seadluse «Alaealiste tööpuhkusest ja töötingimustest» osaliseks

muutmiseks sõnastada selle seadluse 1. artikkel järgmises redaktsioonis:

«Määrata kindlaks 15—16-aastastele individuaalselt ja brigaadides õppivatele noortele õppeperioodil ning 15—16-aastastele töölistele ja teenistujatele tööpäeva kestuseks 4 tundi.»

*«NSV Liidu Ülemnõukogu Teataja», 1956, nr. 24, art. 529*

## NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU, NLKP KESKKOMITEE JA ÜAÜKN-i MÄÄRUSE NR. 1252 8. SEPTEMBRIST 1956. A. «MADALAPALGALISTE TÖÖLISTE JA TEENISTUJATE TÖÖTASU TÕSTMISE KOHTA» RAKENDAMISEST

### NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU RIIKLIKU TÖÖ JA TÖÖTASU KOMITEE SELETUS NR. 5 23. JAANUARIST 1957

Seoses esitatud küsimustega NSV Liidu Ministrite Nõukogu, NLKP Keskkomitee ja ÜAÜKN-i määruse 8. sept. 1956. a. nr. 1252 «Madalapalgaliste tööliste ja teenistujate töötasu tõstmise kohta» rakendamise alal NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Töö ja Töötasu Komitee teatab järgmist:

1. Minimaalse töötasu maksmine töölistele ja teenistujatele ettenähtud määrades toimub alates 1. jaanuarist 1957. a. kuni abinõude rakendamiseni töötasude korrastamise alal antud ministeeriumi (ametkonna) süsteemis.

Madalapalgaliste töötajate ja teenistujate hulka, kellede suhtes kehtib NSV Liidu Ministrite Nõukogu, NLKP Keskkomitee ja ÜAÜKN-i määrus 8. septembrist 1956. a. nr. 1252, kuuluvad töölised ja teenistujad, kellede tariifi (arvestuslik) või ametipalga määr on madalam selles määruses ettenähtud minimaalsest töötasu määrast.

Määruse 2. punktis mainitud tasude maksmine töölistele ja teenistujatele, kes töötavad ajatööl, toimub üle kindlaksmääratud minimaalse töötasu määra ja arvestatakse juurde kehtivatele tariifi-, arvestuslikule või ametipalga määrale.

Töötasu maksmine töönormi täitmise ja ületamise eest ning iga liiki lisatasu maksmine töölistele ja teenistujatele, kes töötavad tükitööl, toimub samuti, nagu töölistele ja teenistujatele, kes töötavad ajatööl, üle kindlaksmääratud minimaalse töötasu määra juurdearvestusega kehtivatele tariifi- (arvestuslikule) või ametipalga määrale.

Kindlaksmääratud minimaalsed töötasu määrad ei moodusta uusi tariifi- ja ametipalga määrasid ega muuda kehtivaid tööhindeid.

2. Neis tööstustes, kus töölistele tariifi kategooriad on kindlaks määramata ja tasu makstakse teostatava töö liigi järgi (hobukäsitsitööd põllumajanduses, laadimistööd jne.), juhul, kui need tööd tarifitseeritakse kindlaksmääratud minimaalsest töötasu määrast madalamalt, makstakse töölistele minimaalne töötasu määr

ja üle selle toimub tasustamine töönormide täitmise ja ületamise eest või muude lisatasude näol.

3. Päeva tariifimäära rakendamise juhtudel kuu tariifimäär määratakse kindlaks päeva tariifimäära korrutamisega tööpäevade arvuga antud kuul.

Tunni tariifimäärade olemasolul kuu tariifimäär määratakse kindlaks kehtiva tariifimäära korrutamisega tööpäevade arvuga antud kuul ja tööpäeva kestusega antud tööstusharus (8-tunnilise tööpäeva juures — 8, 7-tunnilise tööpäeva juures — 7 jne.), arvestamata pühade- ja puhkepäevaeelsete tööpäevade lühendamist.

4. Töölistele ja teenistujatele, kes vahetult tegelevad tööstus-, ehitus-, transpordi- ja sideettevõtetes, makstakse kindlaksmääratud minimaalne töötasu ühtlases määras nii linnades, töölisasulates kui ka maa-asulates.

Ülejäänud töölistele ja teenistujatele, samuti nooremale teenindavale personalile ja valve alal töötajatele kõigis ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides minimaalne töötasu määratakse kindlaks mitte alla 300 rubla linnades ja töölisasulates ning mitte alla 270 rubla maa-asulates.

Kui ettevõte, asutus või organisatsioon asub osaliselt linna (töölisasula) territooriumil ja osaliselt maal (masinatraktorijaamad, kaubanduslikud organisatsioonid, põllumajanduslikud varumisorganisatsioonid jne.), siis sel juhul NSV Liidu Ministrite Nõukogu, NLKP Keskkomitee ja ÜAÜKN-i määruse 8. sept. 1956. a. nr. 1252 1. punkti alapunktis «b» ettenähtud madalapalgalistele töölistele ja teenistujatele makstav töötasu määratakse kindlaks mitte alla 300 rubla ettevõtte selles osas, mis asub linna (töölisasula) territooriumil ja mitte alla 270 rubla ettevõtte selles osas, mis asub maal.

5. Minimaalne töötasu määr ehitustel, mis on kindlaks määratud töölistele ja teenistujatele, kes vahetult töötavad ehitustel, ehitusorganisatsioonide tööstuslikes ja transpordiettevõtetes, makstakse välja, sõltumata nende territoriaalsest paiknevusest.

Ehitusorganisatsioonide ülejäänud töölistele ja teenistujatele, kes ei tööta vahetult ehitustel (kommunaaltöötajad, lasteaedade-, põllumajanduslike abimajandite töötajad jne.), töötasu määratakse kindlaks mitte alla 300 rubla linnas ja töölisasulates ning mitte alla 270 rubla maal.

*Законодательные и ведомственные акты по сельскому хозяйству, т. I, Москва, 1957.*

## TÖÖSTAAŽI ARVESTAMISE KORRA LAIENDAMISEST ENDISTELE KOLHOOSIDE LIIKMETELE, KES LÄKSID ÜLE ALALISELE TÖÖLE PÕLLUMAJANDUSLIKESSE ABIMAJANDITESSE VÕI TEISTESSE RIIKLIKESSE ETTEVÕTETESSE JA ORGANISATSIOONIDESSE

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU KORRALDUS NR. 325-k
17. MÄRTSIST 1958

Teha teatavaks, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 7. märtsi määrusega nr. 262 laiendas NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee 1957. a. 3. mai määrusega nr. 495 kinnitatud «Kolhooside reorganiseerimisel sovhoosideks kolhoosimaade ja ühisvara üleandmise korra ning kolhoosnikutega arvelduste pidamise korra määrustiku» 4. punktis ettenähtud tööstaaži arvestamise korra endistele kolhooside liikmetele, kes seoses kolhooside tegevuse likvideerimisega läksid üle alalisele tööle põllumajanduslikesse abimajanditesse või teistesse riiklikesse ettevõtetesse ja organisatsioonidesse, kelledele mainitud kolhooside maad üle anti.

*«Eesti NSV Teataja», 1958, nr. 5, art. 76*

## TÖÖ NORMEERIMISE JA TÖÖ TASUSTAMISE PARANDAMISEST NING JAGAMATUTESSE FONDIDESSE VAHENDITE ERALDAMISE SUURUSEST JA KASUTAMISEST VABARIIGI KOLHOOSIDES

EESTIMAA KP KESKKOMITEE JA EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 74 2. MÄRTSIST 1959

Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu märgivad, et viimastel aastatel põllumajanduse järsuks tõstmiseks rakendatud abinõude tulemusena on kolhoosid majanduslikult märgatavalt tugevnenud. Uutes tingimustes, kus kolhoosid omavad tehnikat, on muudetud varumise korda ja kehtestatud põllumajandussaaduste uued majanduslikult põhjendatud hinnad, on kõigi põllumajandusharude edasise tõstmise peamiseks abinõuks tööviljakuse suurendamine, toodangu omahinna alandamine, töö normeerimise ja -tasustamise korrastamine ning jagamatute fondide õige moodustamine ja kasutamine kolhoosides.

Käesoleval ajal toimub reas kolhoosides vanade töönormide läbivaatamine ja kehtestatakse uusi kõrgendatud töönorme ja töötunnihindeid, rakendatakse kolhoosnikute tasustamise uusi vorme, võttes seejuures arvesse saavutatud mehhaniseerimistaset ja kohusetundlikult töötavate kolhoosiliikmete tegelikku tööviljakust.

Mõnedes kolhoosides kasutatakse uut progressiivsemat töötasu vormi — kindla rahalise tasu maksmist töönormi täitmise eest, mis on suunatud kolhoosnikute tööviljakuse ja materiaalse huvi tõstmiseks põllumajandussaaduste tootmise suurendamise vastu.

EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu leiavad, et töö normeerimises ja tasustamises ning kolhooside juhtivatele töötajatele tasumaksmises esineb veel tõsiseid puudusi, mis pidurdavad ühismajapidamise arengut.

Vaatamata suurtele muudatustele, mis on toimunud kolhoositootmises ja mehhaniseerimistaseme kasvule ei ole paljud kolhoosid rea aastate jooksul läbi vaadanud kehtivaid töönorme ja -hindeid ning endiselt kasutavad vananenud, madalaid töönorme ja kõrgendatud tööhindeid, mõnikord aga normide kõrgendamise asemel alandavad neid veelgi.

Nii näiteks Räpina rajooni kolhoosides olid töönormid alandatud 20—40% võrra ja tööhinded kõrgendatud. Sageli määratakse liiga kõrged tööhinded kolhoosi liikmetele, kes teevad kergemaid ja abitöid, mis ei ole otseselt seotud tootmisega, ning millest tingituna esineb põhjendamatut normipäevade kulutamist ja normipäevatasu vähendamist.

Töönormide ja tööhinnete täiustamise ning selle põhjal põhitöötasu kindlustamise asemel pööravad paljud kolhoosid peamist tähelepanu mitmesuguste lisatasude väljatöötamisele ja rakendamisele, mis tihtipeale ei ole enam ergutusvahendiks hea töö eest lisatoodangu saamisel, vaid asendavad põhitöötasu ja loovad soodsad tingimused neile kolhoosiliikmetele, kes võtavad ühistööst osa ainult neil juhtudel, kui makstakse lisatasu. Ajavahemikul 1955.—1957. a. vabariigi kolhoosid suurendasid lisatasu väljamaksmist rahas 3,8 korda, viljas 1,3 korda ja piimas 4,8 korda.

NLKP XXI kongressi poolt püstitatud ülesande täitmine — tõsta kolhoosides tööviljakus seitseaastaku jooksul kahekordseks — nõuab töö organiseerimise ja tasustamise süstemaatilist täiustamist kolhoosides.

Eestimaa KP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu leiavad, et on vajalik samuti läbi vaadata ja korrastada kolhooside esimeeste ja teiste juhtivate töötajate töötasu, tehes selle sõltuvaks kolhoosi majandusliku tegevuse tulemustest. Kolhoosi juhtivate töötajate töötasustamise kehtiv kord on äärmiselt keerukas, töötasu arvestatakse väga suure hulga näitajate põhjal ja see annab võimaluse mõnede kolhooside esimeestele ja teistele juhtivatele töötajatele saada tasu, mis ei vasta kolhoosi sissetulekutele.

Viimastel aastatel on paljud kolhoosid mitmekordselt suurendanud jagamatuid fonde, on suurendanud eraldisi rahalistest tuludest ühismajandi edasiarendamiseks, mis soodustab kolhoosi tootmise kiiret kasvu, kolhooside majanduslikku tugevnemist ja kolhoosiliikmete materiaalse heaolu tõusu. Üheaegselt rahaliste tulude ja kolhoosiliikmete töötasu kasvuga on eraldised jagamatutesse fondidesse reas kolhoosides jäänud madalale tasemele.

Nii kasvas rahaline sissetulek Räpina rajooni V. Kingissepa nimelises kolhoosis 1957. a. 1 300 000 rublalt 1 947 000 rublani 1958. a., rahaline normipäevatasu kasvas vastavalt 4,50 rublalt 9 rublani, kuid eraldised jagamatu fondi täiendamiseks jäid endi-

sele tasemele — 15 protsendile. Harju rajooni Mitšurini-nimelises kolhoosis moodustas rahaline sissetulek 1958. aastal 3 349 000 rubla, rahaline normipäevatasu oli 11 rubla, kuid jagamatu fondi täiendamiseks eraldati ainult 15 protsenti, mis pidurdab ühismajandi edasiarengut.

Töö normeerimise ja töö tasustamise ning jagamatute fondide moodustamise ja kasutamise parandamiseks vabariigi kolhoosides Eestimaa KP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu

määravad:

1. Soovitada kolhoosidele:

a) läbi vaadata vananenud töönormid ja tööhinded normipäevades ning lähtudes iga kolhoosi konkreetsetest tingimustest välja töötada uued töönormid ja -hinded, võttes aluseks näidistöönormid ja tööhinded normipäevades vastavalt lisale nr. 1.

Lisatasu maksmist kolhoosiliikmetele on soovitav rakendada ainult preemiana eeskujuliku töö eest ja määrata seda neile kolhoosiliikmetele, kes oma eeskujuliku tööga kindlustasid lisatoodangu saamise;

b) kolhoosides, kus on olemas vajalikud majanduslikud tingimused üleminekuks rahalisele tasule normipäevi arvestamata, rakendada lisas nr. 1 toodud näidis-töönorme ja sisse viia rahaline tasu töönormi täitmise eest sovhoosides kehtiva rahalise töötasu tasemel, rakendades järgmisi töökategooriaid ja hindeid töötasu maksmisel töönormi täitmise eest:

I kategooria töödel 13—14 rubla
II „ „ 17—18 rubla
III „ „ 22—23 rubla.

Kolhoosides, kus rahalised vahendid ei võimalda töötasu maksmist eeltoodud rahaliste hinnete alusel, rakendada töönormi täitmise eest madalamaid rahalisi hindeid vastavalt majandi võimalustele.

Rahalise tasu rakendamisel näha ette kasumi jaotamine aasta lõpul kolhoosi üldkoosoleku otsuse alusel: tootmise laiendamiseks, kultuurilisteks ja elutarbelisteks vajadusteks, ülemineva töötasufondi täiendamiseks ja kolhoosiliikmete vahel jaotamiseks proportsionaalselt nende aastateenistusele.

Rahalise tasu rakendamisel näha ette kolhoosi üldkoosoleku otsuse alusel kolhoosiliikmetele teravilja ja koresööda väljaandmine kuni 30 protsendi ulatuses nende rahalisest töötasust riiklike jaehindade alusel;

c) määrata kolhooside juhtivate töötajate töötasu määr sõltuvalt kolhooside rahalistest sissetulekutest vastavalt lisale nr. 2;

d) teostada eraldisi kolhooside jagamatute fondide täiendamiseks ulatuses, mis katab põhivahendite iga-aastase amortisatsiooni ja rahaliste vahendite vajaduse ühismajandi edasiarendamiseks, seal aga, kus on võimalik ja vajalik, eraldada vahendeid ka koo-

lide ja klubide ehitamiseks ning kolhoosiliikmete abistamiseks majade ehitamisel.

2. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Teaduste Akadeemia Majanduse Instituuti ja Eesti Põllumajanduse Akadeemiat osutama pidevalt abi kolhoosidele töö normeerimise, töö tasustamise ja töö organiseerimise küsimuste lahendamisel.

3. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, rajoonide ja linnade parteikomiteesid, rajoonide ja linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteesid organiseerima kolhoosides uute progressiivsete töönormide ja tööhinnete väljatöötamist ja rakendamist, ning süstemaatiliselt kontrollima jagamatute fondide moodustamist ja kasutamist.

Lisa nr. 1
Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruse 2. märtsist 1959. a. nr. 74 juurde.

*Väljavõte*

**NÄIDIS-TÖÖNORMID JA TÖÖHINDED PÕLLUNDUSES**

Soovitada kolhoosidele, kus töö arvestamine toimub normipäevades, rakendada järgmisi tööhindeid:

esimese kategooria töödel töönormi täitmise eest 0,8 normipäeva
teise kategooria töödel töönormi täitmise eest 1,0 „
kolmanda kategooria töödel töönormi täitmise eest 1,2 „

| | Mõõtühik | Päevane töönorm | Kategooria | Märkused |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| **XIV. AJATÖÖ** | | | | |
| 1. Tunnitasu rahas 1,75 rubla ehk 0,1 normipäeva | tund | 8 | 1 | |
| 2. Tunnitasu rahas 2,25 rubla ehk 0,125 normipäeva | tund | 8 | 2 | |
| 3. Tunnitasu rahas 2,75 rubla ehk 0,15 normipäeva | tund | 8 | 3 | |

Lisa nr. 2
Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruse 2. märtsist 1959. a. nr. 74 juurde.

**KOLHOOSI JUHTIVATE TÖÖTAJATE TÖÖTASUSTAMISE MÄÄRAD**

1. Soovitada kolhooside esimeestele määrata põhitöötasu sõltuvalt kolhoosi rahalistest tuludest järgmiselt:

majandi rahaline tulu kuni 0,5 milj. rbl. — 1200 rbl., ehk 70 normipäeva
„ „ „ 0,5—0,75 „ „ — 1300 rbl., „ 75 „
„ „ „ 0,75—1,00 „ „ — 1400 rbl., „ 80 „
„ „ „ 1,00—1,25 „ „ — 1500 rbl., „ 85 „
„ „ „ 1,25—1,50 „ „ — 1600 rbl., „ 90 „
„ „ „ 1,50—1,75 „ „ — 1700 rbl., „ 95 „
„ „ „ 1,75—2,00 „ „ — 1800 rbl., „ 100 „
„ „ „ 2,00—3,00 „ „ — 2000 rbl., „ 115 „
„ „ „ 3,00—4,00 „ „ — 2200 rbl., „ 125 „
„ „ „ 4,00—5,00 „ „ — 2400 rbl., „ 135 „
„ „ „ üle 5,00 „ „ — 2600 rbl., „ 145 „

2. Soovitada kolhoosides töötavatele põllumajanduse spetsialistidele (agronoomid, zootehnikud, insener-mehaanikud ja raamatupidajad) määrata põhitöötasu kuus 70—80% ulatuses kolhoosi esimehe põhitöötasust.

3. Soovitada kolhooside põllundusbrigadiride, loomakasvatusala brigadiride ja kompleksbrigaadi brigadiride põhitöötasu määrata vastava tootmisharu toodangult, kuid mitte üle 70% kolhoosi esimehe põhitöötasust.

Märkused. 1. Soovitada kolhoosi juhtivate töötajate (esimees, spetsialistid, raamatupidaja, brigadirid) põhitöötasule arvestada juurde:

a) 10 protsenti, kui rahaline tulu 100 hektari põllumajandusliku maa kohta on üle 100.000 rubla;

b) tööstaaži eest antud töökohal igal aastal üks protsent, kusjuures arvestamist alustada kolmandast aastast kolme protsendiga.

2. kolhooside juhtivatele töötajatele (esimees, spetsialistid, raamatupidaja, brigadirid) arvestada töötasu iga kuu 70 protsendi ulatuses plaanilisest ning aasta lõpul vastavalt majandi või brigaadi tootmistegevusele.

Lisa nr. 1
NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö- ja Palgaküsimuste Komitee ja ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusele nr. 706/19 septembrikuust 1959

## EHITUSTEL JA KAPITAALREMONDI EHITUS-MONTAAŽITÖÖDEL TÖÖTAVATE JUHTIVATE, INSENER-TEHNILISTE TÖÖTAJATE JA TEENISTUJATE PREMEERIMISE

### PÕHIMÄÄRUS

Käesolev põhimäärus kehtestatakse ehitustel ja kapitaalremondi ehitus-montaažitöödel töötavate juhtivate, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimisel otsustavalt kindla korra loomise eesmärgil, nende huvi tõstmiseks tootmise reservide täielikumaks ärakasutamiseks, töökvaliteedi näitajate parandami-

seks ja tähtsamate ehitusobjektide tähtajaks ja enne tähtaega tegevusse rakendamise kindlustamiseks.

Põhimäärus laiendatakse kõikidele ehitus-montaažiorganisatsioonidele, hanke remondi- ja ehitusorganisatsioonidele, kes teostavad kapitaalremonti, samuti ettevõtete (organisatsioonide) kapitaalehituste osakondadele (valitsustele), kes teostavad ehituse ja kapitaalremonditöid majanduslikul teel, sõltumata nende organisatsioonide alluvusest.

## I. Üldeeskirjad

1. Ehitus-montaaži- ning hanke remondi- ja ehitusvalitsuste ja trustide (nendega võrdsustatud organisatsioonide), samuti isemajandamise teel ehituste ja kapitaalremonditöid teostavate ettevõtete (organisatsioonide) kapitaalehituste osakondade (valitsuste) juhtivaid, insener-tehnilisi töötajaid ja teenistujaid premeeritakse kvartalis ehitus-montaažitööde omahinna alandamise ülesannete täitmise ja ületamise eest ja tähtsamate ehitusobjektide tähtajaks ja enne tähtaega tegevusse rakendamise eest.

Ehitus-montaažitööde omahinna alandamise ülesannete täitmise ja ületamise eest makstakse välja preemiad tingimusel, et on täidetud tööde mahuline plaan, mis teostatakse organisatsiooni oma jõududega ja peatöö ettevõtte korras, täidetud tööviljakuse ja ehituste tähtsamate objektide tegevusse rakendamise plaanid ning kapitaalremondi objektide tööd on lõpetatud tähtaegselt.

Organisatsioone, kellele vastava perioodi peale ei ole kindlaks määratud ehitusobjektide tegevusse rakendamise plaani, premeeritakse tähtsamate ehitusobjektide tööde graafiku täitmisel, mille tegevusse rakendamine on ette nähtud aastaplaaniga.

Preemiad tähtsamate ehitusobjektide tähtajaks ja enne tähtaega tegevusse rakendamise eest makstakse välja tingimusel, et on kinni peetud ehituse eelarvelisest maksumusest ja töökvaliteedi kõigist nõuetest.

2. Liini insener-tehnilisi töötajaid, kes töötavad ehituste ja kapitaalremondi ehitus-montaažitöödel, premeeritakse tööviljakuse kuuplaani täitmise eest ja kvartaliplaani ületamise eest tööde teostaja (töödejuhataja) jaoskonna töötulemuste järgi, meistreid — meistri tööjaoskonna järgi. Peale selle makstakse liini insener-tehnilistele töötajatele preemiaid tähtsamate ehitusobjektide tähtajaks ja enne tähtaega tegevusse rakendamise eest.

Liini insener-tehnilisi töötajaid premeeritakse tööviljakuse plaani täitmise ja ületamise eest tingimusel, et on tädetud ehitus-montaažitööde mahuline plaan, mis teostatakse jaoskonna oma jõududega, ja on kinni peetud tööde kvaliteedi kõigist nõuetest, on olemas palgafondi kokkuhoid ja ei esine põhiliste materjalide ülekulu, et tööd on lõpetatud tähtaegselt ja on täidetud graafik ehitusobjektide järgi, mille tegevusse rakendamine on ette nähtud jooksval aastal.

3. Ehituse bilansil olevate mehhaniseerimise valitsuste ja trustide, masinate laenutusbaaside, transpordimajandite, käikulaskmise-seadistamise organisatsioonide ning abitootmiste insener-tehnilistele töötajatele makstakse ehitus-montaažitööde maksumuse alandamise preemiate asemel preemiaid masinate ekspluatatsiooni, veoste, käikulaskmise-seadistamise tööde ja toodangu omahinna alandamise eest.

Mehhaniseerimise valitsuste ja trustide ning masinate laenutusbaaside insener-tehnilisi töötajaid premeeritakse tingimusel, et on täidetud masinate ekspluatatsiooni plaan (rahalises väljenduses), masinate direktiivnormide väljatöötus ja on kinni peetud masinate-objektide ülesseadmise ja demonteerimise tähtaegadest.

Transpordimajandite, käikulaskmise-seadistamise organisatsioonide ja abitootmiste insener-tehnilisi töötajaid premeeritakse tingimusel, et on täidetud veoste mahu plaan tonnides ja tonnkilomeetrites, käikulaskmise-seadistamise tööde üldplaan, toodangu tootmise plaan ettenähtud nomenklatuuris, tööviljakuse plaan, ja et organisatsioonide poolt, kelle koosseisu need alajaotused kuuluvad, on täidetud ehitus-montaažitööde plaan oma jõududega ja peatöö ettevõtte korras.

Mehhaniseerimise valitsuste ja masinalaenutamise baaside, mis kuuluvad kapitaalehituse ehitus-montaaži- ja remondi- ning ehitusorganisatsioonide ja osakondade (valitsuste) koosseisu, juhtivaid ja insener-tehnilisi töötajaid premeeritakse tingimusel, et organisatsioonide poolt, kelle koosseisu nad kuuluvad, on täidetud ehitus-montaažitööde mahuline plaan oma jõududega ja peatöö ettevõtte korras.

Abitootmiste, ehituste transpordimajandite, masinate laenutamise ja mehhaniseerimise baaside, mis ei ole iseseisval bilansil ja varustusosakondade (kontorite) töötajaid premeeritakse organisatsiooni töö näitajate järgi, kelle koosseisu nad kuuluvad, tingimusel, et on täidetud nendele tootmistele ja majanditele kinnitatud plaanilised ülesanded koguseliste ja kvaliteedinäitajate osas.

4. Töötajad, kes töötavad ehituste teenindavates ettevõtetes ja majandites (elektrijaamad, metsavarumine, transport, mittemaaksete materjalide tootmine ja ümbertöötamine, ehitusmaterjalide tootmine jne.), mis on tööstuse bilansil, premeeritakse vastavalt premeerimise tüüppõhimäärusele, mis on kinnitatud vastavatele harudele NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö- ja Palgaküsimuste Komitee ja ÜAÜKN-i poolt.

5. Ehitus-montaažitööde täitmisel majanduslikul teel üle 50% üldplaanist premeeritakse ettevõtete (organisatsioonide) kapitaalehituse osakondade (valitsuste) töötajaid käesoleva põhimääruse alusel.

Ehitus-montaažitööde täitmisel majanduslikul teel alla 50% üldplaanist premeeritakse kapitaalehituse osakondade töötajaid (välja arvatud liinipersonal, keda premeeritakse vastavalt käes-

oleva põhimääruse punktile nr. 2) määruste järgi, mis on kinnitatud vastavatele ettevõtetele (organisatsioonidele), ettevõtte töönäitajate järgi tervikuna tingimusel, et on täidetud plaanilised ülesanded ehitus-montaaži- ja remondi- ning ehitustööde koguseliste ja kvaliteedinäitajate osas.

6. Uue tehnika ja tehnoloogia juurutamiseks ja tööde kompleksseks mehhaniseerimiseks läbiviidud ürituste eest premeeritakse juhtivaid ja insener-tehnilisi töötajaid erimääruse alusel.

Kuni juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele uue tehnika väljatöötamise ja juurutamise eest uue premeerimise põhimääruse kehtestamiseni, makstakse juhtivatele töötajatele preemiaid ehitus-montaažitööde omahinna alandamise plaaniliste ülesannete täitmise ja ületamise eest, arvestades seejuures uue tehnika juurutamise ja kasutusele võtmise ülesannete täitmist.

Sel juhul, kui kõrgemalseisva organi poolt kinnitatud uue tehnika juurutamise ja kasutusele võtmise, uue tehnoloogia ja tööde mehhaniseerimise plaane ei täideta, ei maksta organisatsioonide juhtivatele töötajatele, samuti ka insener-tehnilistele töötajatele, kes vahetult vastutavad uue tehnika juurutamise ja kasutusele võtmise, uue tehnoloogia ja tööde mehhaniseerimise eest, preemiaid.

7. Ehitus-montaažitööde mahulise plaani mittetäitmisel ühel või kahel kuul kvartalis vähendatakse juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele kvartali eest väljamaksmisele kuuluva preemia määra 20—40 protsendi võrra.

## II. Premeeritavad töötajad ja premeerimise määrad

### A. Ehitus-montaažitööde omahinna alandamise ülesannete ning teiste näitajate täitmise ja ületamise eest

8. Juhtivaid ja insener-tehnilisi töötajad premeeritakse järgmiste määrade järgi (arvestatud kuu kohta) protsentides ametikoha palgast:

| Organisatsioonide nimetused | Omahinna alandamise ülesannete täitmise eest | Üleplaanilise omahinna alandamise iga kümnendiku protsendi eest |
|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 |
| a) Ehitus-montaaživalitsused ja trustid (nendega võrdsustatud organisatsioonid); mehhaniseerimise valitsused ja mehhaniseerimise trustid. | kuni 15 | kuni 1,5 |
| b) Ettevõtete (organisatsioonide) kapitaalehituste osakonnad (valitsused); käikulaskmise-seadistamise organisatsioonid; mehhaniseerimise valitsused ja masinate laenutamise baasid, mis kuuluvad ehitus-montaažiorganisatsioonide koosseisu. | kuni 12 | kuni 1,2 |

| Organisatsioonide nimetused | Omahinna alandamise ülesannete täitmise eest | Üleplaanilise omahinna alandamise iga kümnendiku protsendi eest |
|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 |
| c) Transpordimajandid, abitootmised ja majandid, mis kuuluvad ehitus-montaažiorganisatsioonide, ettevõtete (organisatsioonide) mehhaniseerimise trustide ja kapitaalehituse osakondade (valitsuste) koosseisu; hanke remondi ja ehitusvalitsused ja trustid (nendega võrdsustatud organisatsioonid) ning nende alajaotused. | kuni 10 | kuni 1 |

9. Liini insener-tehnilisi töötajaid premeeritakse järgmiste määrade järgi (arvestatud kuu kohta) protsentides ametikoha palgast;

| Organisatsioonide nimetused | Tööviljakuse kuuplaani täitmise eest | Tööviljakuse kvartaliplaani ületamise iga protsendi eest |
|---|---|---|
| a) Ettevõtete (organisatsioonide) ehitus-montaažiorganisatsioonides ja kapitaalehituse osakondades (valitsustes) | kuni 15 | kuni 3 |
| b) Hanke remondi- ja ehitusorganisatsioonides (kes teostavad kapitaalremonti) | kuni 10 | kuni 2 |

Märkus. Nendes organisatsioonides, kus liini insener-tehnilistele töötajatele makstakse ametipalka proportsionaalselt töömahu plaani täitmisele, kuid mitte alla 90%, kohaldatakse järgmine reegel: kui jaoskond ei ole täitnud ehitus-montaažitööde kuuplaani, kuid on täitnud ja ületanud tööviljakuse plaani, makstakse selle jaoskonna liini insener-tehnilistele töötajatele määratud ametipalgad välja täiel määral.

### B. Tähtsamate ehitusobjektide tähtajaks ja enne tähtaega tegevusse rakendamise eest

10. Tähtsamate ehitusobjektide hulka, mille tähtajaks ja enne tähtaega tegevusse rakendamise eest toimub premeerimine, kuuluvad: objektid, mille tegevusse rakendamise tähtajad on kindlaks määratud NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt; liidulise alluvusega objektid, mille käikulaskmise tähtajad on määratud kindlaks NSV Liidu minist-

rite (ametkondade juhatajate) poolt, kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega; kõik elamuehituse objektid, koolid, haiglad, polikliinikud, lasteaiad ja lastesõimed, mille käikulaskmise tähtajad on kindlaks määratud NSV Liidu või liiduvabariikide ministrite (ametkondade juhatajate), rahvamajanduse nõukogude esimeeste ja kohalike töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt.

11. Preemiaid tähtsamate ehitusobjektide tähtajaks ja enne tähtaega tegevusse rakendamise eest makstakse töötajatele tingimustel:

kui on täidetud kõik ehitus-montaažitööde kvaliteedi nõuded;

kui on kinni peetud tegevusse rakendatud ehitusobjekti eelarvelisest maksumusest ehitaja (tellija) aruandluse andmetel;

kui on kinni peetud tegevusse rakendatava objekti ehitus-montaažitööde eelarvelisest maksumusest, maha arvatud eelarves ettenähtud plaanilised akumulatsioonid, vastava ehitusorganisatsiooni aruandluse andmetel. Kui objekti ehitus-montaažitööde maksumuse arvestust ei teostata, premeeritakse tingimusel, et objekti ehitamisest osavõtnud vastavad organisatsioonid on kinni pidanud tehtud tööde plaanilisest omahinnast tervikuna organisatsiooni osas kogu ajavahemikul aasta algusest kuni objekti tegevusse rakendamiseni.

12. Preemia iga liiki või tüüpi objektide tähtajaks tegevusse rakendamise eest, sõltuvalt nende keerukusest ja tähtsusest, määratakse kindlaks määradel, mis on toodud käesoleva põhimääruse lisas (lisa nr. 1).

Premeerimine elamuehituse objektide tegevusse rakendamise eest toimub elamispinna tegevusse rakendamise kvartaliplaani täitmise eest (ruutmeetrites).

13. Ehitusobjekti enne tähtaega tegevusse rakendamisel suurendatakse selle objekti tähtajaks tegevusse rakendamise üldpreemia määra:

a) objekti tegevusse rakendamise kuuviisilisel planeerimisel — 15 protsendi võrra objekti enne tähtaega tegevusse rakendamise iga täie kuu eest;

b) objektide tegevusse rakendamise kvartaliviisilisel planeerimisel (välja arvatud elamispind) — 10 protsendi võrra objekti tegevusse rakendamise korral kvartali teisel kuul, 15 protsendi võrra objekti tegevusse rakendamise korral kvartali esimesel kuul ja 20 protsendi võrra iga kuu eest objekti enne tähtaega tegevusse rakendamise korral eelmisel kvartalil;

c) kui kvartali esimesel kahel kuul on tegevusse rakendatud 60% elamispinnast, mis plaani järgi kuulub tegevusse rakendamisele antud kvartalis — 10 protsendi võrra;

üle kvartaliplaani tegevusse rakendatud elamispinna eest elamispinna tegevusse rakendamise kvartaliplaani ületamise puhul — 20 protsendi võrra.

14. Ehitusobjektide tegevusse rakendamise esialgse tähtaja

pikendamise puhul ettenähtud korras, lahendatakse premeerimise küsimus nende objektide tegevusse rakendamise eest igal üksikul juhul eraldi:

objektide osas, mille tegevusse rakendamise tähtajad on kindlaks määratud NSV Liidu Ministrite Nõukogu või NSV Liidu ministrite (ametkondade juhatajate) poolt, kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega — NSV Liidu rahandusministri poolt, kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega;

objektide osas, mille tegevusse rakendamise tähtajad on kindlaks määratud liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt — liiduvabariigi rahandusministri poolt, kooskõlastatult liiduvabariigi plaanikomisjoniga;

koolide, haiglate, polikliinikute, lasteaedade ja lastesõimede osas — NSV Liidu või liiduvabariigi rahandusministri poolt, kooskõlastatult vastavalt NSV Liidu või liiduvabariigi ministriga (ametkonna juhatajaga), rahvamajanduse nõukogu esimehega, kohaliku töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteega.

Objekti tegevusse rakendamise esialgse tähtaja pikendamisel ei tohi käesoleva põhimääruse punktiga 12 ettenähtud üldpreemia määr ületada 50% preemia määrast, mis on kehtestatud objekti esialgseks tähtajaks tegevusse rakendamise eest.

Objekti tegevusse rakendamise tähtaja korduval pikendamisel tegevusse rakendamise eest preemiaid välja ei maksta.

15. Iga alluvat isemajandavat allüksust (ehitusorganisatsiooni) premeeritakse elamispinna tähtajaks ja enne tähtaega tegevusse rakendamise eest, sõltumata elamispinna tegevusse rakendamise plaani täitmisest trusti (trustiga võrdsustatud organisatsiooni) osas tervikuna.

Preemia saamise õiguse kindlaksmääramisel elamispinna tegevusse rakendamise plaani täitmise eest aruandekvartalis võetakse arvesse jooksva aasta eelmistes kvartalites üle plaani ekspluatatsiooni antud elamispind, kusjuures preemia makstakse ainult jooksvas kvartalis tegevusse rakendatud elamispinna eest.

Preemia arvestamisel elamispinna tegevusse rakendamise plaani täitmise eest ei maksta preemiat aruandekvartalis tegevusse rakendatud elamispinna eest, mis kuulus tegevusse rakendamisele jooksva aasta eelmistes kvartalites.

16. Premeerimine tähtsamate ehitusobjektide tähtajaks ja enne tähtaega tegevusse rakendamise eest toimub iga objekti kohta eraldi, elumajade osas aga elamispinna tegevusse rakendamise kvartaliplaani täitmise eest, NSV Liidu ministri (ametkonna juhataja või tema volitusel), liiduvabariigi ministri, rahvamajanduse nõukogu esimehe käskkirja või kohaliku töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsuse alusel, olenevalt objekti alluvusest.

17. Preemiad tähtsamate ehitusobjektide tähtajaks ja enne tähtaega tegevusse rakendamise eest makstakse välja ehituse kinnitatud eelarve piirides, ilma nende summade lülitamiseta tehtud ehitus-montaažitööde mahtu.

18. Hanke korras tööde teostamise puhul makstakse tähtsamate ehitusobjektide tähtajaks ja enne tähtaega tegevusse rakendamise eest väljamaksmisele kuuluvast preemia üldsummast välja 5 protsenti tellijale ja 95 protsenti hanke ehitus-montaaži- ja remondi- ning ehitusorganisatsioonidele, kes võtsid osa objekti ehitamisest.

Ehitus-montaaži- ja remondi- ning ehitusorganisatsioonidele kuuluva preemia üldsumma jaotatakse nende vahel proportsionaalselt nende poolt tehtud ehitus-montaažitööde mahule, seejuures arvesse võttes tööjõukulu tegevusse rakendatud objektidel.

19. Objekti tähtajaks ja enne tähtaega tegevusse rakendamise eest eraldatakse vastavale organisatsioonile kuuluvast preemia üldsummast 60% tööliste ja brigadiride premeerimiseks, 30% jaoskondade, valitsuste abiettevõtete ja majandite juhtivate ja insener-tehniliste töötajate premeerimiseks ja 10% trusti aparaadi (trustile võrdsustatud organisatsiooni) töötajate premeerimiseks.

Kui ehitus-montaaživalitsus (temaga võrdsustatud organisatsioon) allub otseselt ministeeriumile, ametkonnale või rahvamajanduse nõukogule, eraldatakse selle valitsuse ja tema jaoskondade töötajate premeerimiseks 40% preemia üldsummast.

## III. Preemia üldmäär

20. Preemiad kõikidele juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele arvutatakse ühesuguse protsendiga palgamäärast, sõltumata ametikohast.

Käesoleva põhimääruse kohaselt premeeritavate juhtivate ja insener-tehniliste töötajate ametikohtade loetelu on toodud lisas nr. 2.

21. Juhtivate ja insener-tehniliste töötajate preemia üldsumma kõigi töönäitajate järgi ei tohi ületada kvartali töötulemuste osas töötaja ametikoha 1,2 kuupalka.

Preemiad ehitusobjektide tegevusse rakendamise eest makstakse välja preemiate maksimaalmäärade piirides (1,2 kuupalka kvartalis), mis jooksva aasta jooksul jäid preemia maksmise momendiks kasutamata. Seejuures jooksval kuul väljamakstavate preemiate suurus ehitusobjektide tegevusse rakendamise eest ei tohi ületada liini insener-tehnilistel töötajatel ühte kuupalka, valitsuste, abiettevõtete ja abimajandite töötajatel 0,75 kuupalka ning trustide aparaadi töötajatel 0,5 kuupalka.

Kõigi preemiate üldsumma omahinna alandamise, tööviljakuse plaani täitmise ja ületamise, ehitusobjektide tegevusse rakendamise eest ei tohi ületada 4,8 kuupalka aastas.

22. Insener-tehnilisi töötajaid, kes töötavad ametikohtadel, mis pole käesolevale määrusele juurdelisatud loetelus ette nähtud, samuti ka teenistujaid, kes töötavad ehitustel ja kapitaalremondi töödel ning aitavad aktiivselt kaasa plaaniliste ülesannete täitmisele ja ületamisele, võidakse premeerida organisatsioonide juhata-

jate poolt kooskõlastatult igakordselt ametiühingu organisatsiooniga, kuid mitte rohkem kui üks kord kvartalis, nende 0,5 kuu ametipalga piirides.

Selle grupi töötajate premeerimiseks kulutatav vahendite üldsumma ei tohi ületada 10% nende ametikohtade palgafondi vastaval perioodil.

## IV. Premeerimise ja preemiate kinnitamise kord

23. Juhtivaid insener-tehnilisi töötajaid ja teenistujaid premeeritakse omahinna alandamise ülesannete ja tööviljakuse plaani täitmise ja ületamise eest ainult organisatsiooni üldpalgafondi piirides, ümber arvestatult ettenähtud korras tööde mahu plaani ületamise protsendile.

Preemiad omahinna alandamise ülesannete täitmise ja tööviljakuse plaani täitmise ja ületamise eest makstakse 1959. ja 1960. aastal erandina plaaniliste akumulatsioonide vastava vähendamise arvel, preemiad omahinna alandamise ülesannete ületamise eest — üleplaaniliste akumulatsioonide vastava vähendamise arvel ja preemiad omahinna alandamise ülesannete ületamise eest — üleplaaniliste akumulatsioonide arvel. Väljamakstavad preemiasummad kantakse ehituste lisakulude arvele.

Juhtivad ja insener-tehnilised töötajad, kelle ametikohtade loetelu on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Tööja Palgaküsimuste Komitee ja ÜAÜKN-i 26. veebruari 1959. a. määrusega nr. 169, kes võimaldasid palgafondi ülekulu, jäetakse preemiast ilma kuni ülekulu taastamiseni.

Premeerimist tähtsamate ehitusobjektide tähtajaks ja enne tähtaega tegevusse rakendamise eest teostatakse üle organisatsiooni palgafondi.

24. Preemiad kinnitatakse:

a) ehitus-montaaži- ja remondi- ning ehitusorganisatsioonide ja iseseisvate allasutuste juhatajatele, ülematele, nende asetäitjatele, peainseneridele, plaaniosakondade ülematele ja pearaamatupidajatele (vanemraamatupidajatele pearaamatupidajate õigustes) — kõrgemalseisva organi juhataja poolt;

b) ülejäänud insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele — organisatsiooni juhataja poolt.

25. Preemiate arvutamise aluseks on:

omahinna plaaniliste ülesannete täitmise ja ületamise eest — organisatsiooni töönäitajad raamatupidamise aruandluse andmete alusel;

töödejuhataja ja meistri tööjaoskonna tööviljakuse plaani täitmise ja ületamise eest — jaoskonna kuu- ja kvartalinäitajad algarvestuse andmete põhjal, mis kinnitatakse ehitus-montaaži- (remondi- ja ehitus-) -organisatsiooni ülema või ettevõtte (organisatsiooni) kapitaalehituse osakonna (valitsuse) ülema poolt;

tähtsamate ehitusobjektide tähtajaks ja enne tähtaega tege-

vusse rakendamise eest — aktid, mis on ettenähtud korras kinnitatud komisjonide poolt, kes võtsid objekti vastu, ekspluatatsiooni ehitaja (tellija) ja hankija raamatupidamise arvestuse ja aruandluse andmed ning organisatsioonide õiendid, mis tõendavad käesoleva määruse punktides 11—13 ettenähtud tingimuste täitmist.

26. Organisatsioonide juhatajatele, kes kinnitavad preemiaid, on antud õigus osaliselt või täielikult jätta töötajaid ilma preemiata tootmistöös esinevate puuduste pärast.

Preemiast ilmajätmine vormistatakse vastava juhataja käskkirjaga (korraldusega) preemiast ilmajätmise põhjuste kohustusliku äranäitamisega.

Lisa nr. 1
premeerimise põhimäärusele

**PREEMIAMÄÄRAD TÄHTSAMATE EHITUSOBJEKTIDE TÄHTAEGSE TEGEVUSSE RAKENDAMISE EEST PROTSENTIDES EHITUS-MONTAAŽITÖÖDE EELARVELISEST MAKSUMUSEST OBJEKTIDE LIIKIDE JA TÜÜPIDE JÄRGI**

*Väljavõte*

**XVII. Metsatööstuse objektid**

| | |
|---|---|
| 1. Metsaveoteed | 0,55 |
| 2. Lauatehased | 0,40 |
| 3. Metsaümberlaadimise baasid ja reidid | 0,40 |
| 4. Majaehituse kombinaadid ja tsehhid | 0,55 |
| 5. Juurdeveo raudteed, teeharud ja kitsaröövpmelised raudteed | 0,50 |
| **XXVII. Elamuehitusobjektid, koolid, haiglad, polikliinikud, lasteaiad ja lastesõimed** | 0,65 |

**XXVIII. Muud objektid**

| | |
|---|---|
| 1. Telefonikaugejaamad ja linnade automaattelefonijaamad ning -võrgud | 0,35 |
| 2. Masina-traktorijaamad ja spetsialiseeritud jaamad, remonditöökojad, remondiettevõtted — peakorpused, autoremondi- ja valutsehhid koos abiobjektide ja kommunikatsioonidega | 0,50 |
| 3. Elektrialajaamad, madalpingevõrgud, hüdroelektrijaamad (põllumajanduse elektrifitseerimiseks) | 0,50 |
| 4. Veemajanduse ehitusobjektid — niisutuspinnad alates 500-st ha-st ja kuivenduspinnad alates 300-st ha-st, kanalid, hüdrotehnilised ehitused, šahtkaevud, rändkarjatamiseks olevatel karjamaadel alates 10-st tk. ja arteesia kaevud alates 7-st tk. Samaaegselt karjamaade veestamine alates 1000 ha-st, limaanniisutamine alates 1000 ha-st. | 0,50 |

| | | |
|---|---|---|
| 5. | Autoremonditehased 500 ja rohkem auto kapitaalremondiks aastas | 0,40 |
| 6. | Tehased garaažidele sisseseadete valmistamiseks kogutoodanguga 5 milj. rbl. ja rohkem, trammi- ja trolleibussimajandid (depood, teed, töökojad), gaasivarustamise jaamad, garaažid mitte vähem kui 50 masinakohaga, autoremonditöökojad ja profülaktooriumid | 0,30 |
| 7. | Autobussijaamad, kummiremonditehased ja -tsehhid võimsusega 50 ja rohkem komplekti vahetuses, tehnilise teenindamise jaamad | 0,25 |
| 8. | Värvi- ja šifivalamistehaste, raamatumajade, kirjastuste raamatubaaside ja ladude ehitusobjektid | 0,40 |
| 9. | Sanitaar-epidemioloogilised, desinfektsiooni- ja katkutõrjejaamad | 0,50 |
| 10. | Sanatooriumid, vannihooned ja mudaravilad, pansionid suvitus- ja ravikohtades, kultuurimajad ja -paleed, muuseumid, klubid, ametiühingute majad, raamatukogud, puhkekodud, kehakultuurlaste majad, turistide kodud, staadionid, pioneeride majad, kauplused, ühiskondliku toitlustamise ettevõtted | 0,35 |
| 11. | Meditsiinilise tööstuse tehased ja peakorpused | 0,50 |
| 12. | Teadusliku uurimise ja meditsiinilised instituudid | 0,50 |
| 13. | Kinotööstuse, filmikopeerimise-, kinomehhaanilise tööstuse ettevõtted, kinostuudiod, kinoteatrid, filmibaasid, teatrid ja tsirkused | 0,30 |
| 14. | Õppekorpused (instituudid, tehnikumid ja teised õppeasutused), võõrastemajad, administratiivhooned | 0,30 |
| 15. | Väline kanalisatsioon ja veevärk | 0,30 |
| 16. | Saunad, pesumajad ja keskkütte-katlamajad | 0,30 |
| 17. | Toidu- ja tööstuskaupade laod ning juurviljahoidlad | 0,40 |
| 18. | Kasvuhoone- ja lavamajandid | 0,30 |
| 19. | Sovhooside ehitusobjektid tüüpprojektide järgi, mis on soovitatud NSV Liidu Ehituskomitee poolt (lehmalaudad, vasikalaudad, loomalaudad, sigalad, lambalaudad, kanalad) söödaköögid | 0,35 |

Märkus. Preemiate suurused tähtsamate ehitusobjektide tähtaegse tegevusse rakendamise eest objektide liikide ja tüüpide järgi, mis on kehtestatud kindlaksmääratud tööstusharudele ja ministeeriumidele, laienevad kõigi rahvamajanduse nõukogude, ministeeriumide ja ametkondade analoogilistele objektidele.

Lisa nr. 2
premeerimise põhimäärusele

**PREMEERIMISELE KUULUVATE EHITUSTEL NING KAPITAALREMONDI EHITUS-MONTAAŽITÖÖDEL TÖÖTAVATE JUHTIVATE JA INSENER-TEHNILISTE TÖÖTAJATE AMETIKOHTADE**

## loetelu

Ehitus-montaaži- ning hanke-remondi- ja ehitusvalitsuste ja -trustide, mehhaniseerimise valitsuste ja trustide ning nendega võrdsustatud organisatsioonide, ettevõtete (organisatsioonide) kapitaalehituse osakondade (valitsuste), ehituste transpordimajandite, käikulaskmis-seadistamisorganisatsioonide ja ehituste abitootmiste töötajad.

1. Juhatajad, ülemad.
2. Peainsenerid, tehnilised juhatajad.
3. Peaspetsialistid.
4. Pearaamatupidajad (vanemraamatupidajad pearaamatupidajate õigustes), finantsosakondade juhatajad.
5. Tootmis-, tehniliste, tootmistehniliste, plaani-, plaani-tootmise, plaani-ökonoomilise, tehnoloogia-, tehnilise kontrolli, ohutustehnika, projekteerimis-konstruktori-, mehhaniseerimise, eelarve-, eelarve-lepingute, kaadri-, töö ja töötasu, kapitaalehituse, montaaži-, seadmete, tootmisettevõtete ning komplekteerimise osakondade ülemad, varustusosakondade (kontorite) ülemad.
6. Laboratooriumide ja normatiivuurimisjaamade ülemad.
7. Büroode (sektorite, gruppide) ülemad osakondades, mis on loetletud käesoleva loetelu 5. ja 6. punktis.
8. Kõikide erialade vaneminsenerid ja insenerid, vanemökonomistid ja ökonomistid, mehhaanikud, vanemdispetšerid ja dispetšerid, vanemnormeerijad ja normeerijad, kes töötavad punktides 5 ja 6 loetletud osakondades.

### Liini insener-tehnilised töötajad, jaoskondade ja tsehhide töötajad

1. Vanemtöödejuhatajad, jaoskondade, tsehhide, töökodade ja tootmiste ülemad.
2. Töödejuhatajad, ventilatsiooni ülemad, mäejaoskondade ülemad, kolonni ülemad.
3. Meistrid, vanemmeistrid, vanemkontrollmeistrid ja kontrollmeistrid.
4. Mehhaanikud, energeetikud.
5. Vahetusinsenerid.
6. Normeerijad.
7. Tehnikud.

Märkus. 1. Organisatsioonide ja nende struktuuriliste alljaotuste, mis on toodud loetelus, juhatajate asetäitjaid premeeritakse võrdsetel tingimustel vastavalt juhatajatega.

2. Iseseisvate struktuuriliste alljaotuste puudumisel premeeritakse töötajaid, kes on vastavate tööjaoskondade eesotsas, kui alljaotuste juhatajaid.

Kooskõlastatud
Põllumajanduse ja Varumise Tööliste ja Teenistujate Ametiühingu Vabariikliku Komiteega 10. veebruaril 1960

Kinnitatud
Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 10. veebruaril 1960.

## EESTI NSV PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUMI ELEKTRIMAJANDUSE ETTEVÕTETE JA ORGANISATSIOONIDE JUHTIVATE, INSENER-TEHNILISTE TÖÖTAJATE JA TEENISTUJATE PREMEERIMISE

## põhimäärus

Käesolev põhimäärus kehtestatakse vastavalt NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusele 2. juulist 1959. a. «Abinõudest otsustava korra loomiseks rahvamajanduses töötavate juhtivate, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimisel» ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö- ja Palgaküsimuste Komitee ja ÜAÜKN-i presiidiumi poolt 17. sept. 1959. a. nr. 704/19 kinnitatud elektrienergia tööstuse ettevõtete ja organisatsioonide premeerimise tüüppõhimääruse alusel.

Premeerimise põhimääruse eesmärgiks on tõsta elektrimajanduse teenindava personali huvi põllumajanduse katkestamata elektrienergiaga varustamise tagamiseks ja elektrienergia juurutamisel põllumajanduslikku tootmisse.

### I. Üldeeskirjad

1. Elektrimajanduse kontori «Põllumajanduselekter», tema võrgurajoonide ja elektrijaamade, samuti teiste Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi elektrijaamade juhtivaid, insener-tehnilisi töötajaid ja teenistujaid premeeritakse realiseeritud elektrienergia plaanilise omahinna täitmise ja alandamise või omahinna alandamise plaani täitmisel ja ületamisel järgmistel tingimustel:

a) elektrimajanduse kontori «Põllumajanduselekter» töötajaid — kui on täidetud elektrienergia realiseerimise plaan ning ei ole ületatud plaanis ettenähtud töötajate arvu;

b) elektrimajanduse kontori «Põllumajanduselekter» võrgurajoonide töötajaid — kui on täidetud elektrienergia realiseerimise ja ekspluatatsiooniliste tööde plaan, teostatud kapitaal- ja plaanilised ennetamisremondid ning ei ole ületatud plaanis ettenähtud töötajate arvu;

c) elektrijaamade töötajaid — kui on täidetud elektrienergia tootmise ja kapitaalremondi plaanid ning ei ole ületatud plaanis ettenähtud töötajate arvu.

2. Uue tehnika ja tehnoloogia juurutamise ja rakendamise abinõude läbiviimise, samuti tootmise kompleksse mehhaniseerimise ja automatiseerimise eest premeeritakse juhtivaid ja insener-tehnilisi töötajaid erimääruse alusel.

Kuni juhtivate ja insener-tehniliste töötajate premeerimise uue määruse kehtestamiseni uue tehnika väljatöötamise ja juurutamise eest makstakse juhtivatele töötajatele preemiat omahinna alandamise plaani täitmise ning ületamise eest, seejuures arvesse võttes uue tehnika juurutamise ja rakendamise kinnitatud ülesannete täitmist.

Juhul, kui ei täideta kõrgemalseisva organi poolt kinnitatud ülesandeid uue tehnika juurutamise ja rakendamise alal, ettevõtete juhtivatele töötajatele, samuti insener-tehnilistele töötajatele, kes otseselt vastutavad uue tehnika, uue tehnoloogia juurutamise (rakendamise) eest, preemiat ei maksta.

Samuti ei maksta preemiat nende elektrijaamade tsehhide ja jaoskondade juhtivatele töötajatele, kus on täitmata uue tehnika juurutamise ja rakendamise ülesanded.

3. Preemiat makstakse elektrimajanduse kontori «Põllumajanduselekter», võrgurajoonide ja iseseisval bilansil olevate elektrijaamade juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele kvartali töötulemuste alusel.

Elektrienergia realiseerimis-, tootmis-, ekspluatatsiooni-, remont- ja seadistamistööde plaanide mittetäitmisel ühel või kahel kuul kvartalis, vähendatakse kvartali eest väljamaksmisele kuuluva preemia määra 20—40 protsendi võrra.

4. Mitte iseseisval bilansil olevate võrgurajoonide jaoskondade ja elektrijaamade, tsehhide juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele makstakse preemiat igas kuus kogu ettevõtte või organisatsiooni üldtöö töönäitajate alusel tingimusel, et elektrijaam, tsehh või jaoskond täitis plaanilised ülesanded kvaliteetselt.

Võrgurajoonides ja elektrijõujaamades, kus puudub struktuurne alljaotus, premeeritakse võrgu insener-tehnilisi töötajaid igas kuus ettevõtte töönäitajate alusel.

Abiettevõtete töötajaid premeeritakse igas kuus kogu ettevõtte (organisatsiooni) üldtöö töönäitajate alusel tingimusel, kui ettevõtte poolt on täidetud koguselised ja kvaliteedi plaaniülesanded ning ei esine plaanilise palgafondi ülekulu, ümberarvestatult tegelikult tehtud tööde mahule.

Ehitus-montaažitööde plaani täitmisel majanduslikul teel üle 50% üldisest plaanist, premeeritakse kapitaalehituse osakonna töötajaid vastavalt premeerimise põhimäärusele, mis on kinnitatud ehitustel ja kapitaalremondi ehitus-montaažitöödel töötavate juhtivate insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimiseks.

Ehitus-montaažitööde täitmisel majanduslikul teel alla 50%

kogu plaani mahust toimub kapitaalehituse osakondade töötajate (välja arvatud liinipersonal) premeerimine käesoleva põhimääruse põhjal võrdsetel alustel ettevõtte insener-tehniliste töötajatega kogu ettevõtte töönäitajate alusel tingimusel, kui on täidetud plaanilised ülesanded koguseliste ja kvaliteedi näitajate osas ehitus-montaaži- ja remonttööde alal.

Lepinguliste ehitus-montaažitööde juhtivat ja insener-tehnilist personali (liinipersonali) premeeritakse vastavalt «Ehitustel ja kapitaalremondi ehitus-montaažitöödel töötavate juhtivate, insener-tehnilise personali ja teenistujate premeerimise põhimäärusele».

## II. Premeeritavad töötajad ja preemiate määrad

5. Preemia arvutatakse kõikidele juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele ühesuguse protsendiga palgamäärast sõltumata ametikohast.

Käesoleva põhimääruse alusel premeeritavate juhtivate ja insener-tehniliste töötajate ametikohtade loetelu on toodud lisas.

6. Juhtivaid ja insener-tehnilisi töötajaid premeeritakse elektrienergia omahinna alandamise plaani täitmise ja ületamise eest protsentides ametikoha palgast järgmiste määrade järgi (arvestatud ühe kuu kohta):

| Ettevõtete ja organisatsioonide liigid | Omahinna alandamise plaani täitmise eest | Omahinna iga üle plaani alandatud kümnendiku protsendi eest |
|---|---|---|
| Hüdroelektrijaamad | 12 | 1,2 |
| Soojuselektrijaamad | 12 | 1,2 |
| Võrgurajoonid | 15 | 1,5 |
| Elektrimajanduse kontor «Põllumajanduselekter» | 15 | 1,5 |

7. Ettevõtete ja organisatsioonide, kelle plaanis ei ole ette nähtud omahinna alandamist, juhtivaid ja insener-tehnilisi töötajaid premeeritakse omahinna plaani täitmise ja alandamise eest järgmiste määrade järgi protsentides ametikoha palgast (arvestatud ühe kuu kohta):

| Ettevõtete ja organisatsioonide liigid | Omahinna plaani täitmise eest | Omahinna alandamise iga kümnendiku protsendi eest võrreldes plaaniga |
|---|---|---|
| Hüdroelektrijaamad | 8 | 1 |
| Soojuselektrijaamad | 8 | 1 |
| Võrgurajoonid | 10 | 1 |
| Elektrimajanduse kontor «Põllumajanduselekter» | 10 | 1 |

8. Preemia summa, mis makstakse välja ühele töötajale kõigi näitajate alusel (välja arvatud sotsialistliku võistluse preemiad) ei tohi ületada, arvestatult kuu kohta, 0,4 kuu ametikoha palka.

9. Insener-tehnilisi töötajaid, kes töötavad ametikohtadel, mida ei ole käesolevale põhimäärusele juurdelisatud loetelus ette nähtud, samuti teenistujaid, kes aktiivselt aitasid kaasa plaanide täitmisele ja ületamisele, võib ettevõtte juhtkond premeerida ühekordselt, kooskõlastatult ametiühingu kohaliku komiteega, kuid mitte rohkem kui üks kord kvartalis, nende 0,5 kuu ametipalga piirides. Selle grupi töötajate premeerimiseks kulutatav vahendite üldsumma ei tohi ületada 10 protsenti nende ametikohtade palgamäära fondi vastaval perioodil.

## III. Premeerimise ja preemiate kinnitamise kord

10. Juhtivate, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimine omahinna alandamise plaani täitmise ja üleplaanilise omahinna alandamise eest toimub ainult ettevõtte (organisatsiooni) palgafondi arvel ja selle piirides.

Ettevõtete ja organisatsioonide direktorid ja teised juhtivad töötajad, kelle ametikohtade loetelu on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö- ja Palgaküsimuste Komitee ja ÜAÜKN-i 28. veebruari 1959. a. määrusega nr. 169, kes võimaldasid palgafondi ülekulu, jäetakse preemiast ilma kuni ülekulu taastamiseni.

11. Preemiad kinnitatakse:

a) direktoritele (ülematele, juhatajatele), nende asetäitjatele, peainseneridele, plaaniosakondade juhatajatele, pearaamatupidajatele (vanemraamatupidajatele pearaamatupidajate õigustes) ja energia järelevalve osakondade ülematele (vaneminspektoritele) — kõrgemalseisva organi juhataja poolt;

b) ülejäänud insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele — ettevõtte või organisatsiooni juhataja poolt. Preemia arvestamise aluseks on raamatupidamise aruandluse andmed.

12. Ettevõtete, organisatsioonide ja kõrgemalseisvate organisatsioonide juhtkonnal on õigus osaliselt või täielikult jätta töötajaid ilma preemiata töös esinenud puuduste pärast. Preemia vähendamine või sellest ilmajätmine vormistatakse vastava juhataja käskkirjaga, milles põhjuste äranäitamine on kohustuslik.

13. Preemia suuruse võrgurajooni jaoskondade, mitte iseseisval bilansil olevate jõujaamade ja abiettevõtete töötajatele määrab ettevõtte juhataja kooskõlastatult ametiühingu kohaliku komiteega.

Lisa nr. 1
premeerimise põhimäärusele

## EESTI NSV PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUMI ELEKTRIJAAMADE JA ELEKTRIVÕRKUDE, ETTEVÕTETE JA ORGANISATSIOONIDE PREMEERITAVATE JUHTIVATE JA INSENER-TEHNILISTE TÖÖTAJATE AMETIKOHTADE

### LOETELU

### Ettevõtete (organisatsioonide) töötajad

1. Direktorid (juhatajad, ülemad) ja nende abid kaadri alal.
2. Peainsenerid, tehnilised juhatajad.
3. Pearaamatupidajad (vanemraamatupidajad või raamatupidajad pearaamatupidaja õigustes), finantsosakondade juhatajad (ülemad).
4. Tootmistehniliste, tehniliste, ekspluatatsiooni-, remont-konstruktori, konstruktori-, projekteerimis-konstruktori, tootmisprotsesside automatiseerimise ja mehhaniseerimise, kütte-transpordi, plaani-ökonoomilise, plaani-tootmise, plaani-, töö- ja töötasu, varustuse, kapitaalehituse, abonent-, plaani-finants-, energiamüügi, seadmete komplekteerimise, perspektiivse planeerimise, režiimi ja kontrolli, kaadri-, kaadri ettevalmistamise osakondade juhatajad (ülemad).
5. Ühendatud dispetšertalituste, tootmisteenistuse, inspektsioonide, osakondade, energiasüsteemide, sideettevõtete, sidesõlmede ja automaat-telefonikeskjaamade juhatajad (ülemad).
6. Laboratooriumide ülemad, direktorid, juhatajad, peainsenerid.
7. Käesoleva loetelu punktides 4, 5 ja 6 loetletud struktuursete üksuste koosseisus olevate büroode, sektorite, gruppide ülemad ja juhatajad.
8. Ühendatud dispetšertalituste ja energiasüsteemide peadispetšerid, peakonstruktorid, peamehaanikud, peatehnoloogid, peaenergeetikud, vanemdispetšerid, dispetšerid ja dispetšerite abid, rajooni vaneminsenerid-inspektorid, rajooni insener-inspektorid, vaneminsener-inspektorid, kõigi erialade vaneminsenerid ja insenerid, vanemökonomistid ja ökonomistid, grupi- ja brigaadiinsenerid, vanemnormeerijad, normeerijad, kes töötavad osakondades, büroodes, sektorites, gruppides, brigaadides, mis on loetletud käesoleva lisa punktides 4, 5, 6 ja 7.

### Võrgurajoonide, jaoskondade, elektrijaamade ja abiettevõtete töötajad

1. Tootmise, jaoskondade, talituste-teenistuste, alajaamade, ümberlülituspunktide, vahetuste, töökodade ülemad (juhatajad), samuti mitte iseseisval bilansil olevate võrgurajoonide ülemad ja peainsenerid.
2. Vanemdispetšerid, dispetšerid, valveinsenerid, valveinse-

neri (dispetšeri) abid, liikluse insenerid, kõigi erialade vaneminsenerid ja insenerid, brigaadiinsenerid, šefinsenerid, mehaanikud, vanemenergeetikud, energeetikud, vanemnormeerijad, normeerijad, vanemökonomistid, ökonomistid.

3. Laboratooriumide, büroode, gruppide ülemad (juhatajad).

4. Vanemmeistrid, meistrid, šefmeistrid, vanem-kontrollmeistrid, kontrollmeistrid, vanemtehnikud ja tehnikud.

Märkused. 1. Käesolevas loetelus toodud ettevõtete ja struktuursete alljaotuste juhatajate asetäitjaid premeeritakse vastavate juhatajatega ühistel alustel.

2. Iseseisvate struktuursete alljaotuste puudumisel, vastavate jaoskondade tööd juhtivaid töötajaid premeeritakse kui alljaotuste juhatajaid.

## EKP KESKKOMITEE JA EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU 1959. A. 2. MÄRTSI MÄÄRUSE NR. 74 «TÖÖ NORMEERIMISE JA TÖÖ TASUSTAMISE PARANDAMISEST NING JAGAMATUTESSE FONDIDESSE VAHENDITE ERALDAMISE SUURUSEST JA KASUTAMISEST VABARIIGI KOLHOOSIDES» TÄIENDAMISE KOHTA

EESTIMAA KOMMUNISTLIKU PARTEI KESKKOMITEE
JA
EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 64
25. VEEBRUARIST 1960

EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1959. a. 2. märtsi määruse nr. 74 «Töö normeerimise ja töö tasustamise parandamisest ning jagamatutesse fondidesse vahendite eraldamise suurusest ja kasutamisest vabariigi kolhoosides» täiendamiseks ja osaliseks muutmiseks EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määravad:

1. Soovitada kolhoosidele läbi vaadata töönormid ja -hinded, mis on vananenud ega vasta saavutatud tööviljakuse tasemele, ning lähtudes konkreetsetest tingimustest välja töötada ja juurutada uued töönormid ja -hinded.

Kiita heaks ja soovitada kolhoosidele tööde normeerimise ja tasustamise korrastamisel võtta aluseks kolhooside praktikas täpsustatud näidistöönormid ja tööhinded vastavalt lisale.

2. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, EKP rajooni- ja linnakomiteesid, rajoonide ja linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteesid organiseerima kolhoosides vananenud töönormide ja -hinnete asemele uute progressiivsete töönormide ja -hinnete väljatöötamine ja rakendamine, saavutama igas majandis tööde normeerimise ja tasustamise alaline parandamine vastavalt mehhaniseerimise ja tööviljakuse alal saavutatud tasemele.

3. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Teaduste Akadeemia Majanduse Instituuti ja Eesti

Põllumajanduse Akadeemiat süstemaatiliselt tundma õppima ja üldistama positiivseid kogemusi ning abistama kolhoose tööde organiseerimise, normeerimise ja tasustamise parandamisel.

*«Eesti NSV Teataja», 1960, nr. 10, art. 40*

Lisa
Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 25. veebruari 1960. a. määruse nr. 64 juurde

## NÄIDIS-TÖÖNORMID JA TÖÖHINDED PÕLLUNDUSES

Soovitada kolhoosidele, kus töö arvestamine toimub normipäevades või rahas, rakendada järgmisi tööhindeid:

esimese kategooria töödel töönormi täitmise eest 0,8 normipäeva või 13—14 rubla;

teise kategooria töödel töönormi täitmise eest 1,0 normipäeva või 17—18 rubla;

kolmanda kategooria töödel töönormi täitmise eest 1,2 normipäeva või 22—23 rubla.

| Jrk. nr. | Tööde kirjeldus | Mõõtühik | Päevane töönorm | Kategooria |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| | **I. MULLAHARIMISE TÖÖD** | | | |
| | **A. Kündmine** | | | |
| 1. | Kõrrekündmine: | | | |
| | a) ühehõlmalise adraga | ha | 0,6 | 3 |
| | b) kahehõlmalise adraga | ha | 0,9 | 3 |
| 2. | Põldheina ja söödi kündmine: | | | |
| | a) ühehõlmalise adraga | ha | 0,5 | 3 |
| | b) kahehõlmalise adraga | ha | 0,8 | 3 |
| 3. | Korduskünd: | | | |
| | a) ühehõlmalise adraga | ha | 0,7 | 3 |
| | b) kahehõlmalise adraga | ha | 1,0 | 3 |
| 4. | Põllunurkade kündmine pärast traktorikündi | ha | 0,3 | 3 |
| | **B. Kõrrekoorimine, randaalimine, kultiveerimine ja libistamine** | | | |
| 1. | Kõrrekoorimine: | | | |
| | a) 4-hõlmalise hobukoorijaga | ha | 2,0 | 2 |
| | b) 2-hõlmalise hobukoorijaga | ha | 1,4 | 2 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 2. | Kultiveerimine: | | | |
| | a) 9-piilise kultivaatoriga | ha | 3,0 | 2 |
| | b) 7-piilise kultivaatoriga | ha | 2,5 | 2 |
| 3. | Kultiveerimine vedruäkkega: | | | |
| | a) 9-piilise vedruäkkega | ha | 2,5 | 2 |
| | b) 7-piilise vedruäkkega | ha | 2,0 | 2 |
| | c) 5-piilise vedruäkkega | ha | 1,0 | 2 |
| 4. | Randaalimine 8—10-kettalise randaaliga | ha | 2,0 | 2 |
| 5. | Libistamine: | | | |
| | a) 1-lülilise libistajaga | ha | 2,5 | 2 |
| | b) 2-lülilise libistajaga | ha | 4,0 | 2 |
| | **C. Äestamine ja rullimine** | | | |
| 1. | Äestamine: | | | |
| | a) 2-lülilise äkkega | ha | 3,5 | 1 |
| | b) 3-lülilise äkkega | ha | 5,0 | 1 |
| | c) seemendusäkkega (5-lüliline kerge siksakäke) | ha | 7,0 | 1 |
| 2. | Rullimine: | | | |
| | a) puurulliga | ha | 5,0 | 1 |
| | b) rõngasrulliga | ha | 4,0 | 1 |
| | **D. Muud mullaharimise tööd** | | | |
| 1. | Põllu märkimine 2 m laiuse hobumarkeeriga | ha | 3,5 | 1 |
| 2. | Põllu märkimine 3 m laiuse hobumarkeeriga | ha | 5,0 | 1 |
| 3. | Umbrohujuurte kokkuriisumine äkkega | ha | 3,0 | 1 |
| 4. | Umbrohujuurte vedu põllult koos põletamisega | tonn | 4,5 | 1 |
| | **II. VÄETAMISE TÖÖD** | | | |
| | **A. Sõnnik ja väetisturvas** | | | |
| 1. | Sõnniku tõstmine veokile: | | | |
| | a) laudast | ts | 80 | 3 |
| | b) patareist | ts | 120 | 3 |
| | c) hoidlast | ts | 100 | 3 |
| 2. | Külmunud sõnniku lahtiraiumine | $m^3$ | 5 | 3 |
| 3. | Hoidlast sõnniku autole laadimine | ts | 60 | 3 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 4. | Sõnniku ja turbamulla vedamine koos peale- ja mahalaadimisega, abiks pealelaadija: | | | |
| | a) kuni 0,5 km kaugusele | ts | 70 | 3 |
| | b) 0,5—1 km „ | ts | 60 | 3 |
| | c) 1—1,5 km „ | ts | 50 | 3 |
| | d) 1,5—2 km „ | ts | 45 | 3 |
| | e) 2—3 km „ | ts | 35 | 3 |
| | f) 3—4 km „ | ts | 25 | 3 |
| 5. | Sõnniku ja turbamulla vedamine koos peale- ja mahalaadimisega: | | | |
| | a) kuni 0,5 km kaugusele | ts | 70 | 3 |
| | b) 0,5—1 km „ | ts | 60 | 3 |
| | c) 1—1,5 km „ | ts | 50 | 3 |
| | d) 1,5—2 km „ | ts | 40 | 3 |
| | e) 2—3 km „ | ts | 32 | 3 |
| | f) 3—4 km „ | ts | 25 | 3 |
| 6. | Hobuseajamine sõnniku ja turbamulla veol: | | | |
| | a) kuni 0,5 km kaugusele | ts | 80 | 1 |
| | b) 0,5—1 km „ | ts | 70 | 1 |
| | c) 1—1,5 km „ | ts | 60 | 1 |
| | d) 1,5—2 km „ | ts | 55 | 1 |
| | e) 2—3 km „ | ts | 50 | 1 |
| 7. | Sõnniku ja turbamulla laialivedamine patareist koos peale- ja mahalaadimisega | ts | 70 | 3 |
| 8. | Sõnniku mahatõmbamine hobuveokilt põllule hunnikutesse | ts | 300 | 3 |
| 9. | Sõnniku- ja turbamulla patareisse seadmine | ts | 300 | 2 |
| 10. | Sõnniku laotamine: | | | |
| | a) 20 t/ha | ha | 0,6 | 2 |
| | b) 30 t/ha | ha | 0,5 | 2 |
| 11. | Sõnniku autolt mahalaadimine | ts | 200 | 2 |
| 12. | Sõnniku ja turbamulla vedamine koos pealelaadimise ja laotamisega: | | | |
| | a) kuni 0,5 km kaugusele | ts | 40 | 3 |
| | b) 0,5—1 km „ | ts | 35 | 3 |
| | c) 1—2 km „ | ts | 25 | 3 |
| | d) 2—3 km „ | ts | 20 | 3 |
| 13. | Virtsa vedamine põllule koos peale- ja mahalaadimisega (vaat 20 pange): | | | |
| | a) kuni 0,5 km kaugusele | vaat | 10 | 3 |
| | b) 0,5—1 km „ | vaat | 8 | 3 |
| | c) 1—2 km „ | vaat | 6 | 3 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 14. | Orgaanilis-mineraalväetiste segu valmistamine ja patareisse ladumine (2 inimest) | ts | 80 | 2 |
| 15. | Sõnniku sulust väljaviskamine | ts | 50 | 3 |
| | **B. Alusturba ülestöötamine käsitsi** | | | |
| 1. | Alusturba lõikamine | m³ | 7 | 3 |
| 2. | Alusturba kuivatamine | m³ | 18 | 2 |
| 3. | Alusturba aunatamine | m³ | 11 | 3 |
| 4. | Alusturba vedamine hobuveokiga koos peale- ja mahalaadimisega: | | | |
| | a) kuni 1 km kaugusele | m³ | 20 | 2 |
| | b) „ 2 km „ | m³ | 15 | 2 |
| | c) „ 3 km „ | m³ | 12 | 2 |
| | d) „ 5 km „ | m³ | 8 | 2 |
| | e) „ 10 km „ | m³ | 6 | 2 |
| 5. | Alusturba vedamine traktoriveokorviga koos peale- ja mahalaadimisega: | | | |
| | a) kuni 1 km kaugusele | m³ | 25 | 2 |
| | b) „ 2 km „ | m³ | 22 | 2 |
| | c) „ 3 km „ | m³ | 20 | 2 |
| | d) „ 5 km „ | m³ | 18 | 2 |
| 6. | Alusturba pealelaadimine | m³ | 35 | 2 |
| 7. | Külmunud alusturba lahtiraiumine | m³ | 20 | 3 |
| 8. | Alusturba virna ladumine | m³ | 50 | 2 |
| 9. | Alusturba purustamine | m³ | 35 | 2 |
| | **C. Mineraalväetised** | | | |
| 1. | Mineraalväetiste purustamine käsitsi koos segamisega: | | | |
| | a) tugevalt kivistunud | ts | 15 | 2 |
| | b) keskmiselt kivistunud | ts | 30 | 2 |
| | c) nõrgalt kivistunud | ts | 60 | 2 |
| 2. | Lämmastikväetiste purustamine | ts | 8 | 2 |
| 3. | Kivistunud mineraalväetiste lahtiraiumine koos veokile laadimisega | ts | 40 | 3 |
| 4. | Mineraalväetiste väljalaadimine vagunist: | | | |
| | a) kottides | ts | 65 | 2 |
| | b) superfosfaat ja kaalisool lahtiselt | ts | 55 | 3 |
| | c) fosforiit ja põlevkivituhk lahtiselt | ts | 40 | 3 |
| 5. | Mineraalväetiste vedamine põllule koos pealelaadimisega ja külvajaile väljajagamisega: | | | |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| | a) kuni 0,5 km kaugusele | ts | 40 | 2 |
| | b) „ 1 km „ | ts | 30 | 2 |
| | c) „ 2 km „ | ts | 25 | 2 |
| | d) „ 3 km „ | ts | 20 | 2 |
| 6. | Rühvelkultuuride pealtväetamine hobutaimetoitjaga | ha | 3,5 | 2 |
| 7. | Mineraalväetiste külvamine käsitsi: | | | |
| | a) 1 ts/ha | ha | 4,0 | 3 |
| | b) 2 ts/ha | ha | 3,5 | 3 |
| | c) 3 ts/ha | ha | 3,0 | 3 |
| | d) lämmastikväetiste külvamine | ha | 3,0 | 3 |
| 8. | Mineraalväetiste külvamine hobukülvikuga (2 hobust): | | | |
| | a) põllule | ha | 4,0 | 2 |
| | b) rohumaale | ha | 5,0 | 2 |
| 9. | Mineraalväetiste külvamine hobukülvikuga (1 hobune): | | | |
| | a) põllule | ha | 3,0 | 2 |
| | b) rohumaale | ha | 4,0 | 2 |
| 10. | Mineraalväetistega pealtväetamine: | | | |
| | a) ridadele | ha | 0,6 | 2 |
| | b) üksikutele taimedele | ha | 0,4 | 2 |
| 11. | Mineraalväetiste andmine istutusaukudesse | tuh. tk. | 6,0 | 2 |
| 12. | Vedel-pealtväetiste andmine taimedele | tuh. tk. | 4,0 | 2 |

## III. KÜLVISE ETTEVALMISTAMINE

### A. Teravili

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 1. | Sorteerimine sorteerijaga «Triumf» (3 inimest) | ts | 30 | 2 |
| 2. | Sorteerimine mehaanilise ajamiga (2 inimest) | ts | 40 | 2 |
| 3. | Teravilja triöörimine käsitsi triööriga (2 inimest) | ts | 20 | 2 |
| 4. | Sorteerimine triööriga, mehhaanilise ajamiga | ts | 20 | 2 |
| 5. | Kuivpuhtimine käsitsi kuivpuhtimisaparaadiga | ts | 20 | 2 |
| 6. | Märgpuhtimine käsitsi — hunnikutes (2 inimest) | ts | 45 | 2 |
| 7. | Terade ümberkühveldamine | ts | 120 | 2 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 8. | Vilja kottidesse panemine (2 inimest) | ts | 100 | 2 |
| 9. | Kottide tühjendamine | ts | 100 | 2 |
| 10. | Vilja kaalumine kastiga | ts | 150 | 2 |
| | **B. Kartul** | | | |
| 1. | Seemnekartuli sorteerimine koos poolitamisega: | | | |
| | a) põllul | ts | 20 | 2 |
| | b) hoidlates | ts | 15 | 1 |
| 2. | Kartuli eelidanemisele panemine | ts | 8 | 1 |
| 3. | Kartuli kottidesse panemine (2 inimest) | ts | 90 | 2 |
| | **C. Teised kultuurid** | | | |
| 1. | Linaseemne puhastamine triööriga, mehhaanilise ajamiga | ts | 15 | 2 |
| 2. | Kaunvilja sorteerimine tigutriööriga (2 inimest) | ts | 15 | 2 |
| 3. | Heinaseemne puhastamine («Guscutal») | ts | 8 | 3 |
| | **IV. KÜLVITÖÖD** | | | |
| | **A. Tera- ja kaunviljad** | | | |
| 1. | Teraviljade külvamine: | | | |
| | a) 11-realise külvikuga | ha | 2,5 | 2 |
| | b) 9-realise külvikuga | ha | 2,0 | 2 |
| 2. | Laialtkülv hobukülvikuga | ha | 6,0 | 2 |
| 3. | Külvamine käsitsi | ha | 2,5 | 2 |
| | **B. Lina- ja heinaseemne külvamine** | | | |
| 1. | Lina külvamine hobukülvikuga | ha | 3,0 | 2 |
| 2. | Lina külvamine käsitsi | ha | 2,0 | 2 |
| 3. | Heinaseemne külvamine käsitsi | ha | 2,5 | 2 |
| 4. | Heinaseemne külvamine aparaadiga | ha | 4,0 | 2 |
| 5. | Ristikuseemne külvamine hobulaialtkülvimasinaga | ha | 6,0 | 2 |
| 6. | Kõrreliste heintaimede seemne külvamine laialtkülvimasinaga | ha | 4,5 | 2 |
| 7. | Heinaseemne külvamine käsiplaneediga. | ha | 0,5 | 3 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| | **C. Kartul** | | | |
| 1. | Kartulivagude ajamine ja kinniajamine: | | | |
| | a) harkadraga | ha | 0,8 | 3 |
| | b) rühvliga (2 inimest) | ha | 2,5 | 2 |
| 2. | Kartuli mahapanek käsitsi | ha | 0,25 | 2 |
| 3. | Kartuli mahapanek masinaga SK-4 (masinal töötaja) | ha | 4,0 | 2 |
| | **D. Juur- ja köögivili** | | | |
| 1. | Juur- ja köögivilja külvamine: | | | |
| | a) käsitsi | ha | 0,1 | 2 |
| | b) käsiplaneediga | ha | 0,5 | 2 |
| | c) hobumasinaga | ha | 2,0 | 2 |
| 2. | Kapsataimede istutamine koos istutusaukude tegemisega | tuh. tk | 2,0 | 2 |
| 3. | Kapsa istutusaukude tegemine | tuh. tk. | 6,0 | 1 |
| 4. | Kapsataimede väljavõtmine lavast: | | | |
| | a) toitekuubikutega | tuh. tk. | 5,0 | 1 |
| | b) toitekuubikuteta | tuh. tk. | 10,0 | 1 |
| 5. | Kapsataimede istutuskohale toomine: | | | |
| | a) toitekuubikutega | tuh. tk. | 3,0 | 1 |
| | b) toitekuubikuteta | tuh. tk. | 7,0 | 1 |
| 6. | Kapsataimede istutamine istutusaukudesse: | | | |
| | a) toitekuubikutega | tuh. tk. | 3,0 | 2 |
| | b) toitekuubikuteta | tuh. tk. | 4,0 | 2 |
| 7. | Taimede täiendav istutamine | ajatöö | | 2 |
| 8. | Kurgipeenarde tegemine | ha | 0,1 | 2 |
| 9. | Kurgi külvamine käsitsi | ha | 0,15 | 1 |
| 10. | Kurgi külvamine eelidandatud seemnetega käsitsi | ha | 0,07 | 2 |
| 11. | Kurgi külvamine käsiplaneediga | ha | 0,5 | 2 |
| 12. | Kurgitaimede istutamine | tuh. tk. | 1,0 | 2 |
| 13. | Tomati istutusaukude tegemine | tuh. tk. | 3,0 | 1 |
| 14. | Tomatitaimede väljavõtmine lavast: | | | |
| | a) toitekuubikutega | tuh. tk. | 2,0 | 1 |
| | b) toitekuubikuteta | tuh. tk. | 3,0 | 1 |
| 15. | Tomatitaimede istutamine | tuh. tk. | 1,5 | 2 |
| 16. | Sibula külvamine käsitsi | ha | 0,05 | 1 |
| 17. | Tippsibulate istutamine | ha | 0,03 | 2 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| | **V. KÜLVIDE HOOLDAMISE TÖÖD** | | | |
| | **A. Umbrohutõrje** | | | |
| 1. | Oraste ja kultuurrohumaade äestamine: | | | |
| | a) võrkäketega | ha | 4,0 | 1 |
| | b) 2-lülilise äkkega | ha | 3,5 | 1 |
| | c) 3-lülilise äkkega | ha | 5,0 | 1 |
| 2. | Umbrohutõrje herbitsiidiga: | | | |
| | a) hobu-mootorpritsiga | ha | 5,0 | 3 |
| | b) selgpritsiga | ha | 1,0 | 3 |
| 3. | Ohakate torkimine: | | | |
| | a) nõrgalt umbrohtunud põllul | ha | 1,5 | 1 |
| | b) keskmiselt umbrohtunud põllul | ha | 1,0 | 1 |
| | c) tugevalt umbrohtunud põllul | ha | 0,5 | 1 |
| 4. | Karjamaa järelniitmine | ha | 2,5 | 1 |
| | **B. Rühvelkultuuride hooldamine** | | | |
| 1. | Kartuli muldamine: | | | |
| | a) harkadraga | ha | 1,2 | 2 |
| | b) rühvliga | ha | 3,5 | 2 |
| 2. | Kartuli ja teiste rühvelkultuuride äestamine kahe hobusega | ha | 4,0 | 1 |
| 3. | Juur- ja köögivilja rohimine: | | | |
| | a) 1. kord koos harvendamisega | ha | 0,03 | 1 |
| | b) 2. kord koos harvendamisega | ha | 0,04 | 1 |
| | c) 3. kord koos harvendamisega | ha | 0,12 | 1 |
| 4. | Reavahede läbiajamine «siiliga» | ha | 1,0 | 2 |
| 5. | Reavahede kobestamine käsitsi | ha | 0,15 | 1 |
| 6. | Juurvilja tolmutamine kemikaalidega: | | | |
| | a) käsitsi | ha | 0,8 | 1 |
| | b) hobutolmutiga | ha | 4,0 | 1 |
| 7. | Juurvilja pritsimine hobu-mootorpritsiga | ha | 5,0 | 3 |
| 8. | Juurvilja katmine käsitsi | ha | 0,15 | 1 |
| 9. | Tomati tugikeppide valmistamine | tk. | 500 | 1 |
| 10. | Tomatitaimede sidumine tugikeppide külge | tuh. tk. | 1,5 | 1 |
| 11. | Tomati külgvõrsete lõikamine | tuh. tk. | 1,5 | 1 |
| 12. | Taimede kastmine | tuh. tk. | 2,5 | 2 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| | **C. Muud hooldamise tööd** | | | |
| 1. | Kartuli sordiline ja teravilja- ning heinaseemnepõldude liigiline puhastamine | ha | 1,5 | 2 |
| 2. | Mutimullahunnikute ja loomaväljaheidete laialiajamine: | | | |
| | a) hobulibistajaga | ha | 5,0 | 1 |
| | b) käsitsi | ha | 2,0 | 1 |
| | **VI. KORISTUSTÖÖD** | | | |
| | **A. Tera- ja kaunvili** | | | |
| 1. | Teravilja niitmine viljalõikusmasinaga: | | | |
| | a) neljast küljest | ha | 2,5 | 2 |
| | b) kolmest küljest | ha | 2,0 | 2 |
| | c) kahest küljest | ha | 1,5 | 2 |
| 2. | Teravilja niitmine heinaniitjaga: | | | |
| | a) neljast küljest | ha | 3,0 | 2 |
| | b) kolmest küljest | ha | 2,5 | 2 |
| | c) kahest küljest | ha | 2,0 | 2 |
| 3. | Teravilja niitmine viljalõikajaga traktori jõul | ha | 4,0 | 2 |
| 4. | Vihkude sidumine | tk. | 500 | 2 |
| 5. | Vihkude kokkukandmine ja hakkidesse panek | tk. | 1800 | 2 |
| 6. | Põlluäärte lahtiniitmine | ha | 0,3 | 3 |
| 7. | Teravilja niitmine isesidujaga: | | | |
| | a) neljast küljest | ha | 3,0 | 3 |
| | b) kolmest küljest | ha | 2,5 | 3 |
| | c) kahest küljest | ha | 2,0 | 3 |
| | d) ühest küljest | ha | 1,3 | 3 |
| 8. | Käsitsiniidetud rukki sidumine | ha | 0,15 | 2 |
| 9. | Kaunvilja niitmine käsitsi | ha | 0,2 | 3 |
| 10. | Vilja rõuku tõstmine | ha | 1,5 | 3 |
| 11. | Vilja vedu rõugu juurde | ha | 1,0 | 2 |
| 12. | Vilja kokkukandmine ja rõuku tõstmine: | | | |
| | a) tihe vili | ha | 0,5 | 3 |
| | b) keskmine vili | ha | 0,7 | 3 |
| | c) hõre vili | ha | 0,9 | 3 |
| 13. | Kõrreriisumine | ha | 5,0 | 1 |
| 14. | Riismete kokkupanek | ha | 3,0 | 2 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 15. | Rõukude seadmine koos riismete kokkukandmisega | ha | 2,0 | 2 |
| 16. | Vihkude tõstmine koormasse | ts | 65 | 2 |
| 17. | Vihkude vedamine ühes koormategemise ja mahalaadimisega: | | | |
| | a) kuni 1 km kaugusele | ts | 60 | 2 |
| | b) „ 2 km „ | ts | 50 | 2 |
| | c) „ 3 km „ | ts | 40 | 2 |
| 18. | Suvivilja koormasse tõstmine | ts | 55 | 3 |
| 19. | Suvivilja vedamine ühes koormategemise ja mahalaadimisega: | | | |
| | a) kuni 1 km kaugusele | ts | 40 | 2 |
| | b) „ 2 km „ | ts | 35 | 2 |
| | c) „ 3 km „ | ts | 28 | 2 |
| 20. | Rõuguasemete riisumine | rõuk | 50 | 1 |
| 21. | Teravilja peksmine kuni 36″ laiuse trumliga viljapeksumasinal | ts | 50 | allalaskja |
| 22. | Teravilja peksmine kuni 42″ laiuse trumliga viljapeksumasinal | ts | 60 | allalaskja ja kotivõtja |
| 23. | Heinaseemnete peksmine | tund | 8 | allalaskja 3 teised 2 |
| 24. | Kottide võtmine kombaini juures | ts | 80 | 2 |
| 25. | Põhukogujal töötaja: | | | |
| | a) suur punker | ts | 60 | 2 |
| | b) väike punker | ts | 100 | 2 |
| 26. | Põhu rõuku tõstmine põllul kombaini järel | ts | 60 | 3 |
| 27. | Põhu koormasse tõstmine | ts | 60 | 3 |
| 28. | Kombainipõhu vedamine: | | | |
| | a) kuni 0,5 km kaugusele | ts | 48 | 2 |
| | b) „ 1,0 km „ | ts | 40 | 2 |
| | c) „ 2,0 km „ | ts | 32 | 2 |
| 29. | Põhukuhja tegemine | ts | 60 | 2 |
| 30. | Lohistiga kokkuveetud põhu kuhja tõstmine | ts | 60 | 3 |
| | **B. Põld- ja kultuurhein** | | | |
| 1. | Niitmine heinaniidumasinaga | ha | 3,0 | 3 |
| 2. | Lamandunud heina niitmine hobumasinaga 1 küljest | ha | 1,0 | 3 |
| 3. | Põldheina niitmine käsitsi | ha | 0,2 | 3 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 4. | Põldheina niitmine traktoriniidumasinaga (masinal niitja) | ha | 7,0 | 2 |
| 5. | Kokkuvõtmine hoburehaga | ha | 4,0 | 1 |
| 6. | Heina rõuku tõstmine: | | | |
| | a) saagiga kuni 25 ts/ha | ts | 30 | 3 |
| | b) saagiga üle 25 ts/ha | ts | 40 | 3 |
| 7. | Kõrreriisumine | ha | 5,0 | 1 |
| 8. | Riismete kokkupanek | ha | 3,0 | 2 |
| 9. | Heina tõstmine koormasse | ts | 60 | 3 |
| 10. | Heina tõstmine autole | ts | 50 | 3 |
| 11. | Heina vedamine põllult ühes koormategemise ja mahalaadimisega: | | | |
| | a) kuni 0,5 km kaugusele | ts | 40 | 2 |
| | b) „ 1,0 km „ | ts | 36 | 2 |
| | c) „ 2,0 km „ | ts | 32 | 2 |
| | d) „ 3,0 km „ | ts | 28 | 2 |
| 12. | Heinte vastuvõtmine küünis | ts | 30 | 2 |
| | **C. Looduslik hein** | | | |
| 1. | Loodusliku heina niitmine hobuniidumasinaga | ha | 3,0 | 3 |
| 2. | Loodusliku heina niitmine traktoriniidumasinaga (masinal niitja) | ha | 5,0 | 2 |
| 3. | Loodusliku heina niitmine käsitsi | ha | 0,3 | 3 |
| 4. | Heina kokkuriisumine hoburehaga | ha | 4,0 | 1 |
| 5. | Heinakaarte lahtilöömine | ha | 2,5 | 1 |
| 6. | Heina kokkuriisumine koos saadupanekuga | ha | 0,6 | 2 |
| 7. | Heina kokkuriisumine käsitsi | ha | 0,8 | 1 |
| 8. | Heina saadupanek vaaludest | ha | 1,6 | 2 |
| 9. | Saohagude raiumine | tk. | 250 | 1 |
| 10. | Saadude vedu | ts | 40 | 1 |
| 11. | Kuhjapõhjade tegemine koos hagude raiumisega | alus | 5 | 2 |
| 12. | Heina tõstmine kuhja | ts | 40 | 3 |
| 13. | Kuhja tegemine | ts | 40 | 2 |
| 14. | Heina küüni ajamine | ts | 50 | 3 |
| 15. | Heina virna tõstmine küünis | ts | 50 | 3 |
| 16. | Heina vastuvõtmine virnal | ts | 40 | 2 |
| 17. | Järelriisumine hoburehaga | ha | 6,0 | 1 |
| 18. | Järelriisumine käsitsi | ha | 1,5 | 1 |
| 19. | Heina kokkulohistamine hobulohistiga | ha | 4,0 | 2 |
| 20. | Saadude laialilaotamine | ts | 30 | 2 |
| 21. | Laialilaotatud heina kokkupanek | ts | 20 | 2 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| | **D. Lina (tavalised peod)** | | | |
| 1. | Lina kitkumine koos peodesse sidumisega: | | | |
| | a) tihe lina | ha | 0,08 | 3 |
| | b) hõre lina | ha | 0,10 | 3 |
| 2. | Lina sidumine peodesse linakitkumismasina järel | peo | 800 | 3 |
| 3. | Lina kupardamine masinaga (6 inimest) | peo | 12000 | 2 |
| 4. | Lina kupardamine käsitsi koos kuparde sarda panemisega | peo | 1000 | 3 |
| 5. | Linakuparde sarda panemine | ha | 1,0 | 2 |
| 6. | Linavarte vedamine koos peale- ja mahalaadimisega: | | | |
| | a) kuni 1 km kaugusele | peo | 3000 | 3 |
| | b) „ 2 km „ | peo | 2500 | 3 |
| 7. | Lina likkupanemine | peo | 3000 | 3 |
| 8. | Leoste väljavõtmine | peo | 1500 | 3 |
| 9. | Linavarte vedamine pleegituskohale kuni 1 km kaugusele | peo | 2000 | 3 |
| 10. | Lina laotamine pleegituseks | ha | 0,3 | 3 |
| 11. | Pleegitud linavarte ülesvõtmine ja sidumine kubudesse | ha | 0,5 | 3 |
| 12. | Kubude vedu küüni kuni 1 km kaugusele koos peale- ja mahalaadimisega | ha | 1,0 | 3 |
| | **E. Kartul** | | | |
| 1. | Kartulivagude lahtiajamine adraga või mutiga | ha | 0,8 | 3 |
| 2. | Kartulivagude lahtiajamine hobukartulivõtjaga | ha | 1,0 | 3 |
| 3. | Kartulite noppimine masina järel: | | | |
| | a) saagiga kuni 100 ts/ha | ts | 10,0 | 3 |
| | b) „ „ 150 „ | ts | 12,0 | 3 |
| | c) „ üle 150 „ | ts | 15,0 | 3 |
| 4. | Kartulivõtmine adra järel: | | | |
| | a) saagiga kuni 100 ts/ha | ts | 6,0 | 3 |
| | b) „ „ 150 „ | ts | 8,0 | 3 |
| | c) „ üle 150 „ | ts | 10,0 | 3 |
| 5. | Kartulite järelnoppimine: | | | |
| | a) kultivaatori järel | ts | 4,0 | 3 |
| | b) adra järel | ts | 3,0 | 3 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 6. | Kartulikuhja tegemine | ts | 250 | 3 |
| 7. | Kartulite vastuvõtmine keldris | ts | 250 | 2 |
| 8. | Kartulite koormasse tõstmine | ts | 120 | 3 |
| 9. | Kartulikuhja katmine õlgedega (kolm 100 ts kuhja) | ts | 300 | 2 |
| 10. | Kartulikuhja katmine: | | | |
| | a) õhukese mullaga | ts | 150 | 3 |
| | b) paksu mullaga | ts | 100 | 3 |
| 11. | Kartulite sorteerimine resti abil (2 inimest) | ts | 60 | 1 |
| 12. | Kartulite noppimine traktorimasina TEK-2 järel: | | | |
| | a) saagiga kuni 100 ts/ha | ts | 10 | 2 |
| | b) „ „ 150 „ | ts | 12 | 2 |
| | c) „ üle 150 „ | ts | 15 | 2 |
| | **F. Juur- ja köögivili** | | | |
| 1. | Juurvilja ülestõmbamine ja hunnikutesse asetamine | ha | 0,15 | 3 |
| 2. | Pealsete lõikamine | ts | 30 | 2 |
| 3. | Juurvilja komplekskoristamine koos ülestõmbamise ja pealsete lõikamisega | ts | 15 | 3 |
| 4. | Juurvilja kuhja tegemine ja seadmine | ts | 300 | 2 |
| 5. | Söödakapsa koristamine käsitsi | ha | 0,1 | 2 |
| 6. | Kapsa valikkoristamine | ts | 10 | 2 |
| 7. | Kapsa lõplik koristamine | ts | 20 | 2 |
| 8. | Kapsalehtede koristamine ja äravedamine | ha | 0,2 | 1 |
| 9. | Kurkide valikkoristamine koos taarasse asetamisega | ts | 2,0 | 1 |
| 10. | Kurkide lõplik koristamine | ts | 4,0 | 1 |
| 11. | Kurkide sorteerimine | ts | 10,0 | 1 |
| 12. | Porgandi valikkoristamine | ha | 0,1 | 1 |
| 13. | Porgandi lõplik koristamine | ts | 4,0 | 1 |
| 14. | Peterselli koristamine | ts | 2,5 | 1 |
| 15. | Tomati valikkoristamine | ts | 1,0 | 1 |
| 16. | Tomati lõplik koristamine | ts | 4,0 | 1 |
| 17. | Tomati sorteerimine koos pakkimisega | ts | 5,0 | 1 |
| 18. | Tugikeppide koristamine | tuh. tk. | 4,0 | 1 |
| 19. | Söögipeedi valikkoristamine koos taarasse asetamisega | ts | 2,0 | 1 |
| 20. | Söögipeedi lõplik koristamine koos pealsete lõikamisega | ts | 6,0 | 1 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 21. | Tippsibula koristamine | ha | 0,04 | 1 |
| 22. | Sibula koristamine | ha | 0,1 | 1 |
| | **G. Sileerimine** | | | |
| 1. | Siloaugu kaevamine | $m^3$ | 4 | 3 |
| 2. | Siloaukude puhastamine | $m^2$ | 80 | 2 |
| 3. | Silomaterjali niitmine: | | | |
| | a) hobuniidumasinaga | ha | 3,0 | 3 |
| | b) käsitsi | ha | 0,3 | 3 |
| 4. | Päevalille ja maisi niitmine hobuniidumasinaga | ha | 1,5 | 3 |
| 5. | Silomaterjali kokkuajamine hoburehaga: | | | |
| | a) vikk ja ädalad | ha | 3,0 | 2 |
| | b) mais ja päevalill | ha | 2,0 | 2 |
| 6. | Silomaterjali koormasse tõstmine | ts | 60 | 3 |
| 7. | Silomaterjali vedamine hobuveokiga koos peale- ja mahalaadimisega | | | |
| | a) kaugusega kuni 0,5 km | ts | 40 | 3 |
| | b) „ „ 1,0 km | ts | 35 | 3 |
| | c) „ „ 2,0 km | ts | 25 | 3 |
| | d) „ „ 3,0 km | ts | 20 | 3 |
| 8. | Silomaterjali vedamine autoga (3 inimest) koos peale- ja mahalaadimisega | ts | 120 | 3 |
| 9. | Silokombaini juurest silomaterjali vedamine autoga koos mahalaadimisega (2 inimest) | ts | 200 | 2 |
| 10. | Silomaterjali tõstmine silolõikajale (2 inimest) | ts | 150 | 3 |
| 11. | Allalaskmine silolõikajal | ts | 150 | 2 |
| 12. | Silomaterjali seadmine ja kinnitallamine hobusega | ts | 150 | 2 |
| 13. | Peenendamata silomaterjali seadmine ja kinnitallamine hobusega | | ajatöö | 2 |
| 14. | Siloaugu katmine mullaga | $m^3$ | 25 | 2 |
| 15. | Siloaugu katmine turbaga | $m^3$ | 50 | 2 |
| | **VII. KATMIKKULTUURID** | | | |
| | **A. Lavad** | | | |
| 1. | Lavaaukude kaevamine | $m^3$ | 6 | 3 |
| 2. | Mättamulla läbikaevamine ühes peenendamisega | $m^3$ | 7,0 | 3 |



TRÜ Raamatukogu

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 3. | Lavaraamide virna asetamine | tk. | 300 | 1 |
| 4. | Lavakastide kohale asetamine | tk. | 100 | 2 |
| 5. | Lavaakende klaasimine | raam | 10 | 2 |
| 6. | Õlgmattide punumine | tk. | 8 | 1 |
| 7. | Lavade lumest ja jäärst puhastamine | aken | 50 | 2 |
| 8. | Lavade täitmine sõnnikuga koos vajaliku sõnniku kohaleveoga | aken | 12 | 2 |
| 9. | Täidetud lavades sõnniku korraldamine ja mullaga katmine | aken | 20 | 2 |
| 10. | Mulla tasandamine lavades ja reaskülv käsitsi | aken | 20 | 2 |
| 11. | Mulla tasandamine lavades ja laialtkülv käsitsi | aken | 60 | 2 |
| 12. | Sibula istutamine lavadesse | aken | 10 | 2 |
| 13. | Lavade mattidega katmine ja mattide äravõtmine | aken | 1000 | 1 |
| 14. | Lavade õhustamine (lavaakende ülestõstmine ja allalaskmine) | aken | 2000 | 1 |
| 15. | Lavakastide desinfitseerimine: | | | |
| | a) käsitsi | aken | 150 | 1 |
| | b) selgpritsiga | aken | 300 | 1 |
| 16. | Mullasegude tegemine | $m^3$ | 8 | 2 |
| 17. | Mullasegude tegemine muldpottide valmistamiseks | $m^3$ | 4 | 2 |
| 18. | Muldpottide valmistamine käsipressiga ühes taimede pikeerimisega | tuh. tk. | 1,2 | 2 |
| 19. | Muldpottide kandmine kuni 50 m kauguselt koos lavadesse asetamisega | tuh. tk. | 3,0 | 2 |
| 20. | Kapsataimede pikeerimine | tuh. tk. | 2,5 | 2 |
| 21. | Tomatitaimede pikeerimine | tuh. tk. | 2,0 | 2 |
| 22. | Kurgiseemne külvamine muldpottidesse | tuh. tk. | 3,0 | 1 |
| 23. | Kurgitaimede istutamine lavadesse | tuh. tk. | 0,5 | 1 |
| 24. | Kapsa- ja tomatitaimede istutamine lavadesse | tuh. tk. | 1,0 | 1 |
| 25. | Lavade kastmine: | | | |
| | a) kastekannuga | aken | 200 | 1 |
| | b) voolikuga | aken | 300 | 1 |
| 26. | Umbrohu kitkumine koos harvendamise ja taimede muldamisega | aken | 50 | 1 |
| 27. | Lavade puhastamine sügisel | aken | 20 | 2 |
| 28. | Salati koristamine | ts | 1,0 | 1 |
| 29. | Tilli ja spinati koristamine | ts | 0,5 | 1 |
| 30. | Sibula koristamine | ts | 2,0 | 1 |
| 31. | Kurgi ja tomati valikkoristamine | ts | 1,0 | 1 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 32. | Kurgi ja tomati saagi lõplik koristamine | ts | 2,0 | 1 |
| | **B. Kasvuhooned** | | | |
| 1. | Mulla välja- ja sissekandmine (2 inimest) | $m^3$ | 6 | 3 |
| 2. | Pottide täitmine mullaga koos istikute pikeerimisega | tuh. tk. | 0,7 | 2 |
| 3. | Taimede pikeerimine kastidesse: | | | |
| | a) kapsas | tuh. tk. | 1,5 | 2 |
| | b) tomat | tuh. tk. | 1,2 | 2 |
| | c) lilled | tuh. tk. | 0,5 | 2 |
| 4. | Muldpottidest tomatitaimede väljaistutamine | tuh. tk. | 0,7 | 2 |
| 5. | Muldpottidest kurgitaimede väljaistutamine | tuh. tk. | 0,5 | 2 |
| 6. | Taimede hooldamine kasvuhoonetes | $m^2$ | 300 | 1 |
| 7. | Kasvuhoonete desinfitseerimine | $m^2$ | 300 | 2 |
| 8. | Taimede pritsimine kemikaalidega (selgpritsiga) | $m^2$ | 300 | 2 |
| 9. | Taimede kastmine kastekannuga | $m^2$ | 300 | 1 |
| | **VIII. PUUVILJA- JA MARJAAIAD** | | | |
| | **A. Puuviljaaed** | | | |
| 1. | Aia planeerimine koos istutuskohtade märgistamisega | ha | 1,0 | 2 |
| 2. | Tugivaiade valmistamine ja kohalevedu | tk. | 300 | 2 |
| 3. | Istutusaukude kaevamine | tk. | 20 | 3 |
| 4. | Puude istutamine koos kastmisega | puud | 30 | 3 |
| 5. | Võraaluste ümberkaevamine ja multšeerimine | puud | 20 | 2 |
| 6. | Noorte võrsete pintseerimine | puud | 250 | 2 |
| 7. | Noorte viljapuuvõrade kujundamine | puud | 200 | 3 |
| 8. | Võraaluste väetamine mineraalväetistega | puud | 400 | 2 |
| 9. | Väetamine sõnnikuga või kompostiga | puud | 150 | 2 |
| 10. | Viljapuude lupjamine koos lahuse valmistamisega | puud | 150 | 1 |
| 11. | Viljapuutüvede katmine talveks | puud | 150 | 1 |
| 12. | Puuvõrade harvendamine: | | | |
| | a) varem harvendatud puudel | puud | 20 | 3 |
| | b) varem harvendamata puudel | puud | 10 | 3 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 13. | Õunte koristamine | ts | 3,0 | 2 |
| 14. | Õunte kandmine ja pakkimine kastidesse | ts | 5,0 | 2 |
| 15. | Kirsside koristamine | ts | 0,5 | 2 |
| 16. | Ploomide koristamine | ts | 2,0 | 2 |
| 17. | Luuviljaliste pakkimine | ts | 3,0 | 2 |
| 18. | Reavahede kündmine puuviljaaias: | | | |
| | a) ühehõlmalise adraga | ha | 0,4 | 3 |
| | b) kahehõlmalise adraga | ha | 0,6 | 3 |
| 19. | Reavahede kultiveerimine | ha | 1,5 | 2 |
| 20. | Võraaluste kobestamine | puud | 50 | 2 |
| 21. | Püünisvööde valmistamine koos sidumisega | tk. | 100 | 1 |
| 22. | Viljapuude pritsimine: | | | |
| | a) selgpritsiga | puud | 50 | 2 |
| | b) hobukäsipritsiga | puud | 100 | 2 |
| | c) hobumootorpritsiga | puud | 300 | 2 |
| 23. | Viljapuude tolmutamine kemikaalidega | puud | 100 | 2 |

**B. Marjaaed**

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 1. | Ridade ja istutuskohtade märgistamine | ha | 0,5 | 1 |
| 2. | Istutusaukude kaevamine | tk. | 300 | 3 |
| 3. | Põõsaste istutamine koos istikute kohaletoomise ja kastmisega | tk. | 500 | 2 |
| 4. | Mulla kobestamine põõsaste ümber | põõsas | 200 | 2 |
| 5. | Põõsaste väetamine sõnniku ja kompostiga | põõsas | 500 | 2 |
| 6. | Mulla kaevamine põõsaste vahel | põõsas | 100 | 3 |
| 7. | Reavahede kündmine | ha | 0,3 | 3 |
| 8. | Reavahede kultiveerimine | ha | 1,0 | 2 |
| 9. | Põõsaste harvendamine | põõsas | 200 | 3 |
| 10. | Maasika- ja vaarikaistikute väljakaevamine | tuh. tk. | 4,0 | 2 |
| 11. | Maasikataimede istutamine | tuh. tk. | 2,0 | 2 |
| 12. | Vaarikaistikute istutamine | tuh. tk. | 0,5 | 2 |
| 13. | Umbrohu hävitamine ja mulla kobestamine maasikaistanduses | $m^2$ | 300 | 2 |
| 14. | Mineraalväetiste andmine ridades | ha | 0,3 | 2 |
| 15. | Saagi koristamine: | | | |
| | a) vaarikad ja maasikad | kg | 20 | 1 |
| | b) karusmarjad | kg | 25 | 1 |
| | c) sõstrad | kg | 30 | 1 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 16. | Marjapõõsaste pritsimine | | | |
| | a) selgpritsiga | põõsas | 400 | 2 |
| | b) hobukäsipritsiga | põõsas | 800 | 2 |
| | c) hobumootorpritsiga | põõsas | 3000 | 2 |
| 17. | Põõsaste tolmutamine | ha | 0,3 | 2 |

## IX. VILJAPUUKOOL

### A. Alustekool

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 1. | Liiva ettevalmistamine seemnete stratifitseerimiseks | kg | 300 | 1 |
| 2. | Seemnete stratifitseerimine ettevalmistatud liivaga: | | | |
| | a) seemneviljalised | kg | 60 | 2 |
| | b) luuviljalised | kg | 130 | 2 |
| 3. | Külviridade märgistamine | ha | 0,2 | 1 |
| 4. | Seemnete külvamine koos külvivagude tegemisega: | | | |
| | a) seemneviljalised | jm | 1000 | 2 |
| | b) luuviljalised | jm | 1300 | 2 |
| 5. | Seemnete katmine kompostiga | jm | 1500 | 2 |
| 6. | Seemikute rohimine | jm | 300 | 1 |
| 7. | Tõusmete harvendamine | jm | 1000 | 2 |
| 8. | Seemikute pikeerimine | tuh. tk. | 2,0 | 2 |
| 9. | Seemikute väljakaevamine: | | | |
| | a) adraga | tuh. tk. | 9,0 | 2 |
| | b) labidaga | tuh. tk. | 3,0 | 2 |
| 10. | Aluste muldakaevamine | tuh. tk. | 8,0 | 2 |

### B. Istikutekooli esimene väli

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 1. | Aluste väljavõtmine mulla alt | tuh. tk. | 20,0 | 2 |
| 2. | Aluste ettevalmistamine istutamiseks | tuh. tk. | 7,0 | 2 |
| 3. | Aluste istutamine | tuh. tk. | 1,2 | 2 |
| 4. | Aluste muldamine hobusega | ha | 0,5 | 2 |
| 5. | Aluste ettevalmistamine silmastamiseks | tuh. tk. | 2,0 | 2 |
| 6. | Vääristusokste varumine | tk. | 700 | 2 |
| 7. | Silmastamine | tk. | 700 | 3 |
| 8. | Sidumine | tk. | 700 | 3 |
| 9. | Sidemete valmistamine silmastamiseks | tuh. tk. | 4,0 | 1 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| | **C. Istikutekooli teine väli** | | | |
| 1. | Aluste lõikamine tüükale | tuh. tk. | 3,5 | 2 |
| 2. | Pooksokstega vääristamine | tk. | 250 | 3 |
| 3. | Vääristuskohtade sidumine | tuh. tk. | 0,3 | 2 |
| 4. | Kultuurvõrsete sidumine tüüka külge | tuh. tk. | 1,0 | 2 |
| 5. | Aluste väljakaevamine | tuh. tk. | 1,0 | 2 |
| 6. | Tüügaste lõikamine | tuh. tk. | 1,5 | 2 |
| | **D. Istikutekooli kolmas väli** | | | |
| 1. | Võrsete hooldamine | tuh. tk. | 2,0 | 1 |
| 2. | Istikute väljakaevamine: | | | |
| | a) luuviljalised | tk. | 200 | 2 |
| | b) seemneviljalised | tk. | 150 | 2 |
| 3. | Istikute transpordiks ettevalmistamine | tk. | 500 | 1 |
| | **E. Marjapõõsastekool** | | | |
| 1. | Võrsete lõikamine | tuh. tk. | 2,0 | 1 |
| 2. | Pistokste lõikamine | tuh. tk. | 4,0 | 1 |
| 3. | Pistokste mulda asetamine koos aukude tegemisega | tuh. tk. | 2,0 | 1 |
| 4. | Juurdunud võrsete eraldamine emapõõsastest koos väljakaevamisega | tuh. tk. | 0,4 | 2 |
| 5. | Võrsikute istutamine | tuh. tk. | 1,0 | 2 |
| 6. | Istikute väljakaevamine | tuh. tk. | 1,5 | 2 |
| 7. | Istikute hooldamine | tuh. tk. | 3,0 | 1 |
| 8. | Pritsimine viljapuu- ja marjapõõsaste koolis: | | | |
| | a) selgpritsiga | ha | 0,3 | 1 |
| | b) hobukäsipritsiga | ha | 0,5 | 1 |
| | c) hobumootorpritsiga | ha | 1,0 | 1 |
| | **X. TRANSPORTTÖÖD** | | | |
| 1. | Terade vedamine hobuveokiga koos peale- ja mahalaadimisega: | | | |
| | a) 1 km kaugusele | ts | 35 | 2 |
| | b) 2 km „ | ts | 30 | 2 |
| | c) 3 km „ | ts | 25 | 2 |
| | d) 4 km „ | ts | 20 | 2 |
| | e) 5 km „ | ts | 15 | 2 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 2. | Kartuli ja juurvilja vedamine hobuveokiga koos peale- ja mahalaadimisega: | | | |
| | a) 1 km kaugusele | ts | 35 | 2 |
| | b) 2 km „ | ts | 30 | 2 |
| | c) 3 km „ | ts | 25 | 2 |
| | d) 4 km „ | ts | 20 | 2 |
| | e) 5 km „ | ts | 15 | 2 |
| 3. | Heinte ja põhu vedamine hobuveokiga koos peale- ja mahalaadimisega: | | | |
| | a) 1 km kaugusele | ts | 20 | 2 |
| | b) 2 km „ | ts | 15 | 2 |
| | c) 3 km „ | ts | 12 | 2 |
| | d) 4 km „ | ts | 10 | 2 |
| | e) 5 km „ | ts | 8 | 2 |
| 4. | Küttepuude vedamine hobuveokiga koos peale- ja mahalaadimisega: | | | |
| | a) 1 km kaugusele | $m^3$ | 7 | 2 |
| | b) 2 km „ | $m^3$ | 6 | 2 |
| | c) 3 km „ | $m^3$ | 5 | 2 |
| | d) 4 km „ | $m^3$ | 4 | 2 |
| | e) 5 km „ | $m^3$ | 3 | 2 |
| 5. | Tarbepuidu vedamine hobuveokiga koos peale- ja mahalaadimisega: | | | |
| | a) 1 km kaugusele | tm | 6 | 3 |
| | b) 2 km „ | tm | 5 | 3 |
| | c) 3 km „ | tm | 4 | 3 |
| | d) 4 km „ | tm | 3 | 3 |
| | e) 5 km „ | tm | 2 | 3 |
| 6. | Kruusa vedamine hobuveokiga koos peale- ja mahalaadimisega: | | | |
| | a) 1 km kaugusele | $m^3$ | 3,0 | 3 |
| | b) 2 km „ | $m^3$ | 2,5 | 3 |
| | c) 3 km „ | $m^3$ | 2,0 | 3 |
| | d) 4 km „ | $m^3$ | 1,5 | 3 |
| | e) 5 km „ | $m^3$ | 1,0 | 3 |
| 7. | Silo vedamine lauta koos peale- ja mahalaadimisega kuni 1,0 km kaugusele | ts | 40 | 3 |
| 8. | Vee vedamine vaadiga kuni 1,0 km kaugusele (vaat 20 pange) | vaat | 8 | 2 |
| 9. | Jää vedamine koos peale- ja mahalaadimisega: | | | |
| | a) 1 km kaugusele | $m^3$ | 6 | 3 |
| | b) 2 km „ | $m^3$ | 5 | 3 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| | c) 3 km „ | $m^3$ | 4 | 3 |
| | d) 4 km „ | $m^3$ | 3 | 3 |
| | e) 5 km „ | $m^3$ | 2 | 3 |
| 10. | Rõuguredelite vedamine koos peale- ja mahalaadimisega: | | | |
| | a) 1 km kaugusele | paari | 70 | 2 |
| | b) 2 km „ | paari | 60 | 2 |
| | c) 3 km „ | paari | 40 | 2 |

## XI. MAAPARANDUS- JA MUUD TÖÖD

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 1. | Võsa raiumine koos kokkukandmisega | ha | 0,05 | 2 |
| 2. | Kändude ja puujuurte koristamine koos hunnikutesse asetamisega | $m^3$ | 8 | 3 |
| 3. | Kändude lõhkumine koos riita ladumisega | $m^3$ | 6 | 3 |
| 4. | Kivide koristamine põllult koos hunnikusse asetamisega (hobusega) | $m^3$ | 1,5 | 2 |
| 5. | Magistraalkraavide puhastamine | $m^3$ | 4,0 | 2 |
| 6. | Kogujakraavide puhastamine | $m^3$ | 5,0 | 2 |
| 7. | Lahtiste detailkuivenduskraavide puhastamine | jm. | 50 | 2 |
| 8. | Kraavi kaevamine sügavusega 1,0 m | $m^3$ | 6,0 | 3 |
| 9. | Drenaažkraavide kaevamine | $m^3$ | 5 | 3 |
| 10. | Drenaažtorude kaevikusse asetamine | jm | 30 | 3 |
| 11. | Laud- ja freestorude kaevikusse asetamine | jm. | 50 | 3 |
| 12. | Drenaažsuudmete valmistamine ja kohale asetamine | tk. | 6 | 2 |
| 13. | Settekaevude puhastamine | tk. | 5 | 2 |
| 14. | Laudtorude valmistamine | jm. | 100 | 2 |
| 15. | Lattdrenaaži kokkusidumine | jm. | 100 | 2 |
| 16. | Freestorude valmistamine (2 inimest) | jm | 500 | 2 |
| 17. | Drenaažkaevikute kinniajamine | $m^3$ | 10 | 2 |

## XII. METSA ÜLESTÖÖTAMINE

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 1. | Küttepuude lõikus 50 cm pikad (2 inimest) | | | |
| | a) mänd, kuusk, haab, pärn, lepp | $m^3$ | 4,0 | 3 |
| | b) tamm, vaher, jalakas, saar, kask | $m^3$ | 3,0 | 3 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 2. | Tarbepuit (2 inimest): | | | |
| | 1) mänd, kuusk, nulg, kask, lepp, pärn, haab: | | | |
| | a) pikkusega 2—3 m | tm | 6,0 | 3 |
| | b) „ 3—6 m | tm | 7,0 | 3 |
| | c) „ üle 6 m | tm | 8,0 | 3 |
| | 2) tamm, vaher, jalakas, saar: | | | |
| | a) pikkusega 2—3 m | tm | 4,0 | 3 |
| | b) „ 3—6 m | tm | 5,0 | 3 |
| | c) „ üle 6 m | tm | 6,0 | 3 |
| | **XIII. AIA TEGEMINE** | | | |
| 1. | Traattara postide valmistamine (2 inimest) | tk. | 250 | 2 |
| 2. | Postide maasse löömine | tk. | 200 | 3 |
| 3. | Okastraattara tegemine (2 inimest): | | | |
| | a) ühe traadiga | jm | 2000 | 2 |
| | b) kahe „ | jm | 1500 | 2 |
| | c) kolme „ | jm | 1000 | 2 |
| 4. | Latt-tara tegemine (2 inimest): | | | |
| | a) ühe latiga | jm | 650 | 2 |
| | b) kahe „ | jm | 500 | 2 |
| | c) kolme „ | jm | 350 | 2 |
| | **XIV. AJATÖÖ** | | | |
| 1. | Tunnitasu rahas 1.75 rubla ehk 0,1 normipäeva | tund | 8 | 1 |
| 2. | Tunnitasu rahas 2.25 rubla ehk 0,125 normipäeva | tund | 8 | 2 |
| 3. | Tunnitasu rahas 2.75 rubla ehk 0,15 normipäeva | tund | 8 | 3 |

**MEHHANISAATORITE JA AUTOJUHTIDE TÖÖ TASUSTAMISE ALUSED JA MÄÄRAD**

1. Soovitada kolhoosides töötavatele traktorist-masinistidele arvestada töötasu kehtivate vahetusnormide täitmise eest järgmiselt:

a) DT-54; DT-55; KD-35; «Belaruss» 45.00 rubla ehk 2,5 normipäeva

b) DT-24; DT-14; HTZ-7; «Universaal» 35.00 rubla ehk 2,0 normipäeva

c) iga hektari koristamise eest kombainiga:
   a) teravili 6.00 rubla ehk 0,3 normipäeva
   b) heinaseeme 6.00 rubla ehk 0,3 normipäeva

d) kombainiga koristamisel saadud terade iga tonni eest:
   a) teravili 6.00 rubla ehk 0,3 normipäeva
   b) heinaseeme 60.00 rubla ehk 3,3 normipäeva

Märkus. Pidada vajalikuks ja soovitada kolhooside juhatustel suurendada traktori- ja kombainitöödel tööhindeid vahetusnormide eest 20% võrra — töötamisel rasketes tingimustes ja keerukatel töödel (liigniiske pinnas, lamandunud vili, ruutpesiti külv jne.) ning vähendada tööhindeid vahetusnormide eest 20% võrra statsionaarsetel töödel.

2. Soovitada kolhoosides töötavaile autojuhtidele arvestada põhitöötasuna 15 kopikat iga tonnkilomeetri eest.

Märkused. 1. Pidada vajalikuks esimese liigi autojuhtide põhitöötasule juurde arvestada 30 protsenti ja teise liigi autojuhtide põhitöötasule 20 protsenti.

2. Maksta autojuhtidele aasta lõpul preemiaks 30 protsenti ökonoomiast, mis saadi tonnkilomeetri plaanilise omahinna alandamisel.

## NÄIDIS-TÖÖNORMID JA TÖÖHINDED LOOMAKASVATUSES

| Tööde kirjeldus | Töötasuks arvestatakse normipäevi | raha rbl. |
|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 |
| **I. VEISEFARM** | | |
| **1. Lüpsja-karjatalitaja** | | |
| Töökohustused: lehmade lüpsmine, söötmine, jootmine, puhastamine, paaritamine, loomade jalutamine talvel, kopliviisilisel karjatamisel loomade ajamine koplisse ja lauta. Asemete ja sõimede puhastamine ning piimanõude pesemine. Suvel abistab karjameest haljassöötade etteveol. Lauda ümbruse korrastamine. | | |
| Töötasu arvestatakse: | | |
| Mehhaniseerimata laudas: | | |
| a) 1 tsentneri piima eest: | | |
| laudaperioodil | 1,10 | 20.00 |
| karjatamisperioodil | 0,80 | 14.00 |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| b) iga lehma hooldamise eest kuus: | | |
| laudaperioodil | 1,10 | 20.00 |
| karjatamisperioodil | 0,60 | 10.00 |
| c) iga saadud ja vasikatalitajale üleantud vasika eest | 2,80 | 50.00 |
| Mehhaniseeritud laudas: | | |
| a) 1 tsentneri piima eest: | | |
| laudaperioodil | 1,00 | 18.00 |
| karjatamisperioodil | 0,70 | 12.00 |
| b) iga lehma hooldamise eest kuus: | | |
| laudaperioodil | 0,90 | 15.00 |
| karjatamisperioodil | 0,28 | 5.00 |
| c) iga saadud ja vasikatalitajale üleantud vasika eest | 2,80 | 50.00 |

### 2. Karjamees-karjane

| | | |
|---|---|---|
| Töökohustused: sõnniku vedamine põllule või sõnnikuhoidlasse, lauda puhastamine, virtsahoidla puhastamine, söötade ja allapanu kohalevedamine, loomade karjatamine suvel. | | |
| Töötasu arvestatakse: | | |
| a) iga lehma hooldamise eest kuus | 0,06 | 1.00 |
| b) iga tsentneri piima eest | 0,28 | 5.00 |
| c) pulli hooldamise eest kuus | 2,20 | 40.00 |
| d) iga lehma paaritamise eest lehma tiinestumisel | 0,60 | 10.00 |
| Märkus. Kopliviisilisel karjatamisel alandada tööhindeid 1 tsentneri piima eest ja iga lehma hooldamise eest 30% võrra. | | |

### 3. Vasikatalitaja

| | | |
|---|---|---|
| Töökohustused: söötade ja piima ettevalmistamine ja kohaletoomine ning vasikate söötmine ja jootmine, vasikasulgude puhastamine, vasikate puhastamine, vasikate jalutamine talvel ja karjatamine suvel | | |
| Töötasu arvestatakse: | | |
| a) eluskaalu juurdekasvu 1 tsentneri eest | 6,78 | 120.00 |
| b) iga eliit- ja eliit-rekordklassi kuuluva vasika üleandmise eest ühekordselt | 2,80 | 50.00 |
| c) iga esimesse klassi kuuluva vasika üleandmise eest ühekordselt | 1,70 | 30.00 |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| **4. Noorkarjatalitaja** | | |
| Töökohustused: söötade kohalevedamine, ettevalmistamine ja etteandmine, jootmine, allapanu kohalevedamine, lauda puhastamine sõnnikust, sõnniku vedamine sõnnikuhoidlasse, lauda ümbruse puhastamine, loomade puhastamine, sõimede puhastamine, loomade jalutamine talvel ja karjatamine suvel. | | |
| Töötasu arvestatakse: | | |
| a) eluskaalu juurdekasvu 1 tsentneri eest | 4,50 | 80.00 |
| b) iga eliit- ja eliit-rekordklassi kuuluva noorlooma üleandmise eest ühekordselt | 2,80 | 50.00 |
| c) iga esimesse klassi kuuluva noorlooma üleandmise eest ühekordselt | 1,70 | 30.00 |
| **II. SEAFARM** | | |
| **1. Emisetalitaja** | | |
| Töökohustused: söötade ettevalmistamine ja etteandmine, söödakünade puhastamine, sõnniku vedamine sõnnikuhoidlasse, allapanu kohalevedamine, emiste paaritamine, põrsaste vastuvõtt emise poegimisel, põrsaste hooldamine kuni võõrutamiseni. | | |
| Töötasu arvestatakse: | | |
| a) emise hooldamise eest kuus: | | |
| mehhaniseerimata laudas | 0,70 | 12.00 |
| mehhaniseeritud laudas | 0,60 | 10.00 |
| b) võõrutatud ja üleantud põrsaste eluskaalu 1 kg eest | 0,11 | 2.00 |
| c) iga eliitklassi kuuluva põrsa üleandmise eest ühekordselt | 1,10 | 20.00 |
| d) iga esimesse klassi kuuluva põrsa üleandmise eest ühekordselt | 0,60 | 10.00 |
| **2. Nuumikutalitaja** | | |
| Töökohustused: söötade ettevalmistamine ja etteandmine, söödakünade puhastamine, sõnniku vedamine sõnnikuhoidlasse, allapanu kohalevedamine. | | |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| Töötasu arvestatakse: | | |
| eluskaalu juurdekasvu 1 ts eest: | | |
| mehhaniseerimata laudas | 4,50 | 80.00 |
| söötade mehhaniseeritud ettevalmistamisel ja etteandmisel | 2,80 | 50.00 |
| kompleksselt mehhaniseeritud laudas | 1,10 | 20.00 |

## III. LAMBAFARM

### Lambatalitaja

Töökohustused: kogu tööde kompleks, mis on seotud lammaste söötmise, hooldamise, lauda puhastamise jt. töödega.

| | | |
|---|---|---|
| Töötasu arvestatakse: | | |
| a) 1 kg villa eest | 0,60 | 10.00 |
| b) iga saadud ja võõrutamiseni üleskasvatatud talle eest | 1,10 | 20.00 |

## IV. LINNUFARM

### Linnutalitaja

Töökohustused: kogu tööde kompleks, mis on seotud kanade söötmise, hooldamise, kanala puhastamise jt. töödega.

### 1. Kanatalitaja

| | | |
|---|---|---|
| Töötasu arvestatakse: | | |
| a) 100 muna eest | 0,40 | 7.00 |
| b) 1 kg realiseeritud linnuliha eest (eluskaalus) | 0,11 | 2.00 |

### 2. Tibude hooldaja

| | | |
|---|---|---|
| Töötasu arvestatakse: | | |
| iga tibu eest kuus põhikarja üleviimiseni: | | |
| kanad ja pardid | 0,03 | 0.50 |
| haned | 0,06 | 1.00 |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| **3. Veelindude talitaja** | | |
| Töötasu arvestatakse: | | |
| 1 kg realiseeritud liha eest (eluskaalus) | 0,06 | 1.00 |
| Märkus. Kontrollpesade kasutamisel suurendada tööhinnet 100 muna eest 30% võrra. | | |
| **V. HOBUSTE HOOLDAMINE** | | |
| Tallimehe töökohustused: kogu tööde kompleks, mis on seotud hobuste hooldamise, veokite hooldamise, rakmete korrastamise jt. töödega. | | |
| Töötasu arvestatakse: | | |
| a) iga hobuse hooldamise eest kuus | 1,10 | 20.00 |
| b) sugutäku hooldamise eest kuus | 2,80 | 50.00 |
| c) varsa saamise ja võõrutamiseni kasvatamise eest | 5,00 | 90.00 |
| d) noorhobuste väljaõpetamise eest (ühekordselt) | 10,00 | 180.00 |
| e) eliit- ja I klassi kuuluva tõuhobuse üleskasvatamise eest 2% hobuse müügihinnast. | | |
| **VI. KARUSLOOMAFARM** | | |
| Töötasu arvestatakse: | | |
| 1. Iga looma hooldamise eest kuus: | | |
| a) hõberebane | 0,28 | 5.00 |
| b) naarits ja nutria | 0,22 | 4.00 |
| c) küülik | 0,16 | 3.00 |
| 2. Noorloomade hooldamise eest kuus: | | |
| a) hõberebane, naarits ja nutria | 0,11 | 2.00 |
| b) küülik | 0,06 | 1.00 |
| 3. Suguloomade üleskasvatamise eest põhikarja üleviimisel täiendavalt looma kohta (ühekordselt): | | |
| a) hõberebane | 0,28 | 5.00 |
| b) naarits ja nutria | 0,16 | 3.00 |
| c) küülik | 0,06 | 1.00 |
| 4. Iga esimese sordi naha eest: | | |
| a) hõberebane | 0,90 | 15.00 |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| b) naarits | 0,50 | 10.00 |
| c) nutria ja küülik | 0,28 | 5.00 |

## VII. MESINDUS

| | | |
|---|---|---|
| Töötasu arvestatakse: | | |
| 1. Iga mesilaspere hooldamise eest kuus | 0,28 | 5.00 |
| 2. Saadud kaubatoodangu 1 kg eest: | | |
| a) mesi | 0,28 | 5.00 |
| b) vaha | 1,10 | 20.00 |

## NÄIDIS-TÖÖNORMID JA TÖÖHINDED EHITUS-, REMONT-, ELEKTRIFITSEERIMISE JA TRANSPORTTÖÖDEL

| Jrk. nr. | Tööde kirjeldus | Mõõt-ühik | Päevane töönorm | Töötasuks arvestatakse | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | | normi-päevi | raha rbl. |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
| | **I. EHITUSTÖÖD** | | | | |
| | **Mullatööd** | | | | |
| 1. | Pinnase kaevandamine koos teisaldamisega | $m^3$ | 5,0 | 0,30 | 6.00 |
| 2. | Kraavikaevikute kaevamine keskmises pinnases, sügavusega kuni 2 m | $m^3$ | 3,0 | 0,50 | 10.00 |
| 3. | Sama, augud põiklõikega kuni $1 \times 1$ $m^2$ | $m^3$ | 2,0 | 0,75 | 15.00 |
| | **Alusmüürid** | | | | |
| 1. | Lintvundamentide ja massiivide ladumine looduskivist | $m^3$ | 1,5 | 1,10 | 20.00 |
| 2. | Sama, postvundamendid | $m^3$ | 1,0 | 1,50 | 30.00 |
| 3. | Lintvundamentide, massiivide ja postide valmistamine puttbetoonist | $m^3$ | 1,2 | 1,30 | 25.00 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
|---|---|---|---|---|---|
| | **Seinad** | | | | |
| 1. | Looduskivist seinte ladumine | $m^3$ | 1,0 | 1,70 | 35.00 |
| 2. | Sama, postid | $m^3$ | 0,7 | 2,00 | 45.00 |
| 3. | Siledate $^1/_2$ kivi paksuste tellisseinte ladumine krohvi alla | $m^3$ | 0,6 | 2,20 | 50.00 |
| | | $m^3$ | 0,6 | 2,20 | 50.00 |
| 4. | Sama, 1 kivi paksune | $m^3$ | 0,7 | 1,80 | 40.00 |
| 5. | Sama, $1^1/_2$ kivi paksune | $m^3$ | 0,8 | 1,50 | 35.00 |
| 6. | Sama, 2 kivi paksune | $m^3$ | 1,0 | 1,20 | 30.00 |
| 7. | Sama, tellispostid | $m^3$ | 0,7 | 2,00 | 45.00 |
| 8. | Gerardi-seinte ladumine koos täidise paigaldamisega | $m^2$ | 1,5 | 0,90 | 20.00 |
| 9. | Lihtnurkadega palkseinte ehitamine | $m^2$ | 2,0 | 0,60 | 12.00 |
| 10. | Sama, prussidest | $m^2$ | 2,5 | 0,50 | 10.00 |
| 11. | Prussidest, tahutud palkidest või plankudest seinasõrestiku ehitamine | elem. jm | 14,0 | 0,08 | 1.70 |
| 12. | Sama, laudadest | elem. jm | 18,0 | 0,06 | 1.30 |
| 13. | Sõrestiku vooderdamine laudadega ühelt küljelt krohvi alla | $m^2$ | 40,0 | 0,03 | 0.55 |
| 14. | Sõrestikseinte vooderdamine hööveldatud laudadega väljastpoolt | $m^2$ | 20,0 | 0,06 | 1.20 |
| 15. | Sõrestikseinte täitmine soojapidava täidisega 15 cm paksuselt | $m^2$ | 15,0 | 0,08 | 1.50 |
| 16. | Kahelt poolt vooderdatud sõrestikvaheseinte ehitamine krohvi alla | $m^2$ | 13,0 | 0,09 | 1.80 |
| 17. | Raudbetoonist silluste ehitamine | $m^3$ | 0,2 | 6,00 | 110.00 |
| 18. | Saepuru-betoonist seinte ehitamine | $m^3$ | 1,0 | 1,20 | 22.00 |
| 19. | Saviseinte ehitamine | $m^3$ | 2,0 | 0,75 | 15.00 |
| | **Laed** | | | | |
| 1. | Taladeta raudbetoonlae ehitamine koos soojapidava täidise paigaldamisega | $m^3$ | 0,2 | 6,20 | 120.00 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
|---|---|---|---|---|---|
| 2. | Puitlagede ehitamine koos talade, mustlae, soojapidava täidise ja saviisolatsiooni paigaldamisega | m² | 4,0 | 0,30 | 6.00 |
| 3. | Lagede vooderdamine krohvi alla | m² | 20,0 | 0,07 | 1.30 |
| 4. | Sama, hööveldatud laudadega | m² | 13,0 | 0,09 | 2.00 |
| 5. | Liistude ja lattide löömine lagedele ja seintele | 10 jm | 16,0 | 0,07 | 1.40 |
| 6. | Soojapidava täidise paigaldamine laele koos saviisolatsiooniga | m² | 10,0 | 0,12 | 2.40 |
| | **Katused** | | | | |
| 1. | Laudadest müürlattide ja sarikate tegemine ning paigaldamine koos roovituse tegemisega | jm | 25,0 | 0,05 | 1.00 |
| 2. | Sama, palkidest ja plankudest | jm | 15,0 | 0,08 | 1.70 |
| 3. | Sama, turvikkatuste sarikad laudadest | jm | 20,0 | 0,06 | 1.10 |
| 4. | Sama, palkidest ja plankudest | jm | 12,3 | 0,10 | 2.00 |
| 5. | Katuse katmine lainelise eterniidiga hõredale valmisroovitusele | m² | 25,0 | 0,05 | 0.90 |
| 6. | Sama, väikeste eterniitplaatidega (šifer) koos ühekordse tõrvapapi löömisega tihedale valmisroovitusele | m² | 14,0 | 0,09 | 2.00 |
| 7. | Katuse katmine katusekividega valmisroovitusele | m² | 15,0 | 0,08 | 1.70 |
| 8. | Katuse katmine laastudega kolmes kihis valmisroovitusele | m² | 10,0 | 0,12 | 2.40 |
| 9. | Sama, 4 kihis | m² | 8,0 | 0,15 | 3.00 |
| 10. | Katuse katmine tõrvapapiga koos roovituse tegemisega | m² | 20,0 | 0,06 | 1.10 |
| 11. | Katuse katmine sindlitega 3 kihis | m² | 7,0 | 0,17 | 3.40 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
|---|---|---|---|---|---|
| | **Põrandad** | | | | |
| 1. | Mustade laudpõrandate paigaldamine koos laagide paigaldamisega | $m^2$ | 15,0 | 0,08 | 1.70 |
| 2. | Sama, puhtad põrandad koos tihendamisega | $m^2$ | 6,0 | 0,20 | 4.00 |
| 3. | Betoonist puhaspõrandate tegemine koos aluspõranda ja kruusaaluse tegemisega | $m^2$ | 4,0 | 0,30 | 6.00 |
| 4. | Puitpakk-põranda tegemine | $m^2$ | 7,0 | 0,17 | 3.40 |
| 5. | Savipõranda tegemine | $m^2$ | 25,0 | 0,05 | 0.90 |
| 6. | Valuasfaltpõranda tegemine valmis alusele | $m^2$ | 30,0 | 0,04 | 0.90 |
| | **Aknad ja uksed** | | | | |
| 1. | Akna ja ukseplokkide (piidad, aknaraamid, uksed) paigaldamine koos manuste paigaldamisega | ava perimeetri jm | 18,0 | 0,08 | 1.50 |
| 2. | Uste ja akende piirlaudade paigaldamine | 10 jm | 8,0 | 0,15 | 3.00 |
| 3. | Aknaraamide klaasimine koos lõikamise ja kittimisega | 10 jm | 6,0 | 0,20 | 4.00 |
| 4. | Uksetiibade sobitamine ja paigaldamine valmis piitadesse | tk. | 1 | 0,90 | 18.00 |
| 5. | Aknaraamide sobitamine ja paigaldamine valmis piitadesse | tk. | 5 | 0,20 | 4.00 |
| | **Küttekolded ja korstnad** | | | | |
| 1. | Pliitide ladumine | tk. | 0,25 | 5,00 | 100.00 |
| 2. | Lihtsate ahjude ja soemüüride ladumine | $m^3$ | 0,7 | 2,00 | 40.00 |
| 3. | Korstnate ja suitsulõõride ladumine koos välispinna krohvimisega | jm | 1,5 | 0,80 | 17.00 |
| 4. | Sama, 2 lõõriga korstnad | jm | 1,1 | 1,10 | 22.00 |
| 5. | Sama, 3 lõõriga korstnad | jm | 0,8 | 1,50 | 30.00 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
|---|---|---|---|---|---|
| 6. | Ahjude vooderdamine pottidega | $m^3$ | 1,5 | 0,90 | 18.00 |
| 7. | Plekk-kestaga ahjude ladumine | $m^3$ | 0,5 | 2,20 | 44.00 |
| | **Krohvitööd** | | | | |
| 1. | Tellisseinte lihtne krohvimine | $m^2$ | 7,0 | 0,17 | 3.40 |
| 2. | Sama, puitseinad koos krohvimattide löömisega | $m^2$ | 6,0 | 0,19 | 4.00 |
| 3. | Sama, puitlaed | $m^2$ | 4,5 | 0,30 | 6.00 |
| 4. | Avakülgede krohvimine tellisseintes | $m^2$ | 3,0 | 0,40 | 8.00 |
| | **Maalritööd** | | | | |
| 1. | Pindade kahekordne värvimine lubja- ja liimivärviga koos kruntimisega | $m^2$ | 60,0 | 0,02 | 0.40 |
| 2. | Pindade ühekordne värvimine õlivärviga koos ettevalmistustöödega | $m^2$ | 20,0 | 0,06 | 1.20 |
| | **Muud tööd** | | | | |
| 1. | Betoonist kanalisatsioonitorude (Ø kuni 200 mm) paigaldamine koos kraavkaeviku kaevamisega ja mulla tagasiajamisega keskmises pinnases | jm | 2,2 | 0,50 | 10.00 |
| 2. | Puidust söödalavade tegemine lehmadele | jm | 5,0 | 0,24 | 4.50 |
| 3. | Sama, vasikatele ja sigadele | jm | 4,0 | 0,30 | 5.50 |
| 4. | Lattvaheseinte ehitamine loomakasvatushoonetes (vertikaal) | $m^2$ | 10,0 | 0,12 | 2.20 |
| 5. | Lattuste valmistamine | uks | 4,0 | 0,30 | 5.50 |
| 6. | Puitraami valmistamine sigala sulgudele | jm | 20,0 | 0,06 | 1.10 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
|---|---|---|---|---|---|
| 7. | Traatvõrgu paigaldamine puitraamile | m² | 20,0 | 0,06 | 1.20 |
| 8. | Virtsarennide valmistamine betoonist | jm | 4,5 | 0,27 | 5.00 |
| 9. | Betoonist söödakünade tegemine lehmadele | jm | 1,5 | 0,80 | 20.00 |
| | **II. REMONTTÖÖD** | | | | |
| | **Alusmüürid** | | | | |
| 1. | Looduslikest kividest vundamentide lammutamine (maa sees) | m³ | 2,5 | 0,40 | 8.00 |
| | **Seinad** | | | | |
| 1. | Sama, seinad ja postid | m³ | 3,0 | 0,35 | 7.00 |
| 2. | Tellisseinte ja -postide lammutamine | m³ | 3,5 | 0,30 | 6.00 |
| 3. | Palkidest ja prussidest puitseinte lammutamine | m² | 11,0 | 0,10 | 2.00 |
| 4. | Sõrestikseinte üksikute elementide vahetamine koos vooderduse taastamisega | jm | 2,7 | 0,40 | 8.30 |
| 5. | Krohvitud puitvaheseinte lammutamine | m² | 17,0 | 0,06 | 1.30 |
| 6. | Üksikute vaheseinte osade vahetamine | m² | 8,0 | 0,14 | 2.80 |
| | **Laed** | | | | |
| 1. | Puidust vahelae elementide lammutamine: | | | | |
| | a) laudvooderdus puhas | lae m² | 21,0 | 0,05 | 1.00 |
| | b) laudvooderdus krohvialune | lae m² | 15,0 | 0,07 | 1.40 |
| | c) mullalaed laudadest | lae m² | 40,0 | 0,025 | 0.50 |
| | d) laetalad | lae m² | 20,0 | 0,05 | 1.10 |
| 2. | Mullalaelaudise vahetamine koos vajalike elementide lammutamise ja uuesti paigaldamisega | lae m² | 5,0 | 0,2 | 4.00 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
|---|---|---|---|---|---|
| 3. | Laetalade vahetamine koos vajalike elementide lammutamise ja uuesti paigaldamisega | tala | 1,0 | 1,10 | 22.00 |
| | **Katused** | | | | |
| 1. | Rullmaterjalidest katusekatte lammutamine | $m^2$ | 100,0 | 0,01 | 0.20 |
| 2. | Tükkmaterjalidest katusekatte lammutamine koos materjali sorteerimisega | $m^2$ | 20,0 | 0,05 | 1.00 |
| 3. | Laastudest ja pilbastest katusekatete lammutamine | $m^2$ | 30,0 | 0,04 | 0.70 |
| 4. | Roovituse lammutamine: | | | | |
| | a) lattidest ja prussidest | 10 $m^2$ | 14,0 | 0,07 | 1.45 |
| | b) laudadest roovitus | 10 $m^2$ | 5,0 | 0,20 | 4.00 |
| 5. | Sarikate lammutamine: | | | | |
| | a) palkidest ja plankudest | jm | 50,0 | 0,02 | 0.40 |
| | b) laudadest | jm | 100,0 | 0,01 | 0.20 |
| 6. | Müürlattide lammutamine | jm | 100,0 | 0,01 | 0.20 |
| 7. | Sarikate jalandite vahetamine | jm | 5,0 | 0,22 | 4.40 |
| 8. | Roovituse lattide, prusside osaline vahetamine | $m^2$ | 10,0 | 0,10 | 2.00 |
| 9. | Laudroovituse osaline vahetamine | jm | 20,0 | 0,05 | 1.00 |
| 10. | Vanade rullmaterjalidest katuste tõrvamine ja katmine mastiksiga | $m^2$ | 80,0 | 0,015 | 0.30 |
| | **Põrandad** | | | | |
| 1. | Puhaste laudpõrandate lammutamine koos laagidega | $m^2$ | 30,0 | 0,04 | 0.70 |
| 2. | Tsementpõrandate lammutamine koos betoonaluspõrandatega | $m^3$ | 0,8 | 1,40 | 27.50 |
| 3. | Asfaltpõrandate lammutamine | $m^2$ | 40,0 | 0,03 | 0.55 |
| 4. | Põrandalaudade vahetamine | jm | 15,0 | 0,08 | 1.50 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
|---|---|---|---|---|---|
| 5. | Laudpõrandate tihendamine | m² | 10,0 | 0,12 | 2.20 |
| 6. | Vana laudpõranda ümbertegemine koos uute laudade lisamisega | m² | 4,0 | 0,30 | 5.50 |
| 7. | Betoonpõrandate remontimine pinnaga kuni 1,0 m² | koht | 8,0 | 0,15 | 2.80 |
| 8. | Asfaltpõrandate remontimine | m² | 10,0 | 0,12 | 2.20 |
| | **Küttekolded ja korstnad** | | | | |
| 1. | Tellistest ahjude ja soemüüride lammutamine | m³ | 3,0 | 0,4 | 7.15 |
| 2. | Sama, pliidid | m³ | 4,0 | 0,3 | 5.50 |
| 3. | Pottidest ahjude lammutamine | m³ | 2,0 | 0,55 | 11.00 |
| 4. | Sama, pliidid | m³ | 3,5 | 0,30 | 6.30 |
| 5. | Plekk-kestaga ahjude lammutamine | m³ | 2,5 | 0,45 | 8.80 |
| 6. | Korstnate ja suitsulõõride lammutamine | jm | 6,0 | 0,20 | 3.70 |
| 7. | Ahjude remontimine (uute kivide lisamisega kuni 100 tk.): | | | | |
| | a) tellisahjud | 1 ahi | 0,8 | 1,50 | 30.00 |
| | b) pottahjud | 1 ahi | 0,5 | 2,4 | 50.00 |
| 8. | Korstna otsa remontimine | tükk | 1,0 | 1,20 | 22.00 |
| | **Aknad ja uksed** | | | | |
| 1. | Akna- ja ukseplokkide väljavõtmine | tükk | 7,0 | 0,16 | 3.00 |
| 2. | Akna- ja ukseavade tegemine puitseina | m² | 2,5 | 0,45 | 8.80 |
| 3. | Akna aluslaudade vahetamine | tükk | 5,0 | 0,22 | 4.20 |
| 4. | Aknaklaaside vahetamine | perimeetri jm | 35,0 | 0,03 | 0.60 |
| | **Krohvitööd** | | | | |
| 1. | Krohvi remont seinal | m² | 5,0 | 0,22 | 4.50 |
| 2. | Sama, lael | m² | 3,0 | 0,40 | 7.50 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
|---|---|---|---|---|---|
| | **Puidu töötlemine saekaatril** | | | | |
| 1. | Palkide ühekordne saagimine saeraamil LPM-64 koos abitöödega: | | | | |
| | a) palgi Ø kuni 14 cm | palgi tm | 1,0 | 1,00 | 20.00 |
| | b) palgi Ø 14—20 cm | „ | 1,4 | 0,70 | 14.00 |
| | c) palgi Ø üle 20 cm | „ | 1,6 | 0,60 | 12.00 |
| 2. | Palkide kahekordne saagimine koos abitöödega: | | | | |
| | a) palgi Ø kuni 14 cm | „ | 0,7 | 1,40 | 28.00 |
| | b) palgi Ø 14—20 cm | „ | 1,0 | 1,00 | 20.00 |
| | c) palgi Ø üle 20 cm | „ | 1,1 | 0,90 | 18.00 |

Märkused. 1. Saeraami juhile arvestatakse täiendavalt lisatasu 20% ulatuses kaatrit teenindava brigaadi (lüli) töötasu määrast.

2. Kasutades palkide saagimisel väiksema võimsusega kaatrit, soovitada kolhooside juhatustel suurendada tööhindeid kuni 20% võrra.

3. Kõvade lehtpuude saagimisel soovitada kolhooside juhatustel suurendada tööhindeid kuni 20% võrra.

4. Ehitus- ja elektrifitseerimistööde näidis-töönormid ja hinded on välja töötatud komplekssetena, s. t. vastava põhitöö töönormi ja hindesse on sisse võetud ka vajalikud kõrval- ja abitööd, nagu: töökoha, materjalide ja seadmete ettevalmistamine, nende transport töökoha piires, konstruktsioonide märkimine ja mõõtmine jne.

Remonttööde näidis-töönormidesse ja hinnetesse on sisse võetud (ja ei kuulu eraldi tasumisele) lammutamisel (lahtivõtmisel) saadava materjali puhastamine, materjali eemalekandmine ja virnastamine, töökoha puhastamine ja muud kõrvaltööd. Juhul, kui kõiki neid tööoperatsioone ei teostata, on soovitatav kolhooside juhatustel näidis-töönorme ja hindeid muuta vastavalt töö tegelikule iseloomule.

Töötamisel talvetingimustes (alla 0°) pidada vajalikuks soovitada kolhooside juhatustel suurendada tööhindeid ehitus- ja remonttöödel kuni 20% võrra.

## III. ELEKTRIFITSEERIMINE

| Jrk. nr. | Tööde kirjeldus | Mõõt-ühik | Päevane töönorm | Kategooria |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 1. | Madalpinge lihtmasti tüvitulpade vahetamine kõvas pinnases | tk. | 2,0 | 3 |
| 2. | Madalpinge lihtmasti tüvitulpade vahetamine pehmes pinnases (vesiliiv) | tk. | 1,6 | 3 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 3. | Madalpinge lihtmasti tugede vahetamine kõvas pinnases | tk. | 2,0 | 3 |
| 4. | Madalpinge lihtmasti tugede vahetamine pehmes pinnases (vesiliiv) | tk. | 1,6 | 3 |
| 5. | Madalpinge lihtmasti vahetamine kõvas pinnases | tk. | 1,2 | 3 |
| 6. | Madalpinge lihtmasti vahetamine pehmes pinnases (vesiliiv) | tk. | 1,0 | 3 |
| 7. | Juhtmete pingutamine (4-juhtmeline liin) | jm | 100,0 | 3 |
| 8. | Juhtmete pingutamine (3-juhtmeline liin) | jm | 120,0 | 3 |
| 9. | Juhtmete pingutamine (2-juhtmeline liin) | jm | 150,0 | 3 |
| 10. | Juhtmete vahetamine (üks juhe) | jm | 300,0 | 3 |
| 11. | Madalpinge liini ehitamine (4-juhtmeline liin) | jm. | 30,0 | 3 |
| 12. | Madalpinge liini ehitamine (3-juhtmeline liin) | jm | 40,0 | 3 |
| 13. | Madalpinge liini ehitamine (2-juhtmeline liin) | jm | 50,0 | 3 |
| 14. | Maanduse ehitamine | maandus | 4,0 | 3 |
| 15. | Isolaatorite vahetamine | tk. | 20,0 | 3 |
| 16. | Vahetatavate mastide ja tüvitulpade antisepteerimine | tk. | 10,0 | 2 |
| 17. | Kaitsmete asendamine ja remont | tk. | 16,0 | 3 |
| 18. | Korduvmaanduste mõõtmine | tk. | 15,0 | 2 |
| 19. | Sisenduse ehitus hoonesse torupüstikus (4 juhet) | tk. | 2,0 | 3 |
| 20. | Sisenduse ehitus hoonesse torupüstikus (3 juhet) | tk. | 2,5 | 3 |
| 21. | Sisenduse ehitus hoonesse torupüstikus (2 juhet) | tk. | 3,0 | 3 |
| 22. | Majaühenduse tegemine (4 juhet) | tk. | 2,0 | 3 |
| 23. | Majaühenduse tegemine (3 juhet) | tk. | 2,3 | 3 |
| 24. | Majaühenduse tegemine (2 juhet) | tk. | 3,0 | 3 |
| 25. | Juhtmete montaaž isoleerrullidele puitalusel (3 juhet) | jm | 20,0 | 2 |
| 26. | Juhtmete montaaž isoleerrullidele puitalusel (2 juhet) | jm. | 25,0 | 2 |
| 27. | Juhtmete montaaž isoleerrullidele kivialusel (3 juhet) | jm | 15,0 | 2 |
| 28. | Juhtmete montaaž isoleerrullidele kivialusel (2 juhet) | jm | 20,0 | 2 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 29. | Juhtmete montaaž isolaatoritele puitalusel (3 juhet) | jm | 20,0 | 2 |
| 30. | Juhtmete montaaž isolaatoritele puitalusel (2 juhet) | jm | 25,0 | 2 |
| 31. | Juhtmete montaaž isolaatoritele kivialusel (3 juhet) | jm | 15,0 | 2 |
| 32. | Juhtmete montaaž isolaatoritele kivialusel (2 juhet) | jm | 20,0 | 2 |
| 33. | Juhtmete montaaž terastorus (4 juhet) | jm | 18,0 | 3 |
| 34. | Juhtmete montaaž terastorus (3 juhet) | jm | 20,0 | 3 |
| 35. | Juhtmete montaaž isoleertorus (Bergmanni) puitalusel (3 juhet) | jm | 30,0 | 3 |
| 36. | Juhtmete montaaž isoleertorus (Bergmanni) puitalusel (2 juhet) | jm | 35,0 | 3 |
| 37. | Juhtmete montaaž isoleertorus (Bergmanni) kivialusel (3 juhet) | jm | 18,0 | 3 |
| 38. | Juhtmete montaaž isoleertorus (Bergmanni) kivialusel (2 juhet) | jm | 20,0 | 3 |
| 39. | Juhtme TPRF (kuulo) montaaž puitalusele | jm | 30,0 | 3 |
| 40. | Juhtmete TPRF (kuulo) montaaž kivialusele | jm | 20,0 | 3 |
| 41. | Kaabli SRG montaaž puitalusele | jm | 20,0 | 3 |
| 42. | Kaabli SRG montaaž kivialusele | jm | 15,0 | 3 |
| 43. | Kaabli VRG montaaž puitalusele | jm | 25,0 | 3 |
| 44. | Kaabli VRG montaaž kivialusele | jm | 20,0 | 3 |
| 45. | Elektrimootori montaaž võimsusega kuni 4 kW | tk. | 4,0 | 3 |
| 46. | Elektrimootori montaaž võimsusega kuni 10 kW | tk. | 3,0 | 3 |
| 47. | Elektrimootori montaaž võimsusega kuni 20 kW | tk. | 2,0 | 3 |
| 48. | Vinnaklüliti või kaitseelemendi paigaldamine puitalusele | tk. | 20,0 | 2 |
| 49. | Vinnaklüliti või kaitseelemendi paigaldamine kivialusele | tk. | 10,0 | 2 |
| 50. | Lüliti, pistikupesa, rippepesa, seina- ja laepesa montaaž koos vastavate ühendustega puitalusele | tk. | 25,0 | 2 |
| 51. | Lüliti, pistikupesa, rippepesa, seina- ja laepesa montaaž koos vastavate ühendustega kivialusele | tk. | 20,0 | 2 |
| 52. | Hermeetilise lüliti, pistikupesa, ühelambilise plafooni montaaž koos vastavate ühendustega puitalusele | tk. | 20,0 | 2 |

järg lk-l 77

## IV. TRANSPORTTÖÖD

Koormate peale- ja mahalaadimine autodele, vankritele ja regedele (tonnides)

| Tööde liik | Laadimisviis | Materjali (veose) kategooria | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | I | | | II | | | III | | | IV | | |
| | | Päevane töönorm | Ühiku hinne | | Päevane töönorm | Ühiku hinne | | Päevane töönorm | Ühiku hinne | | Päevane töönorm | Ühiku hinne | |
| | | | normi-päevi | raha rbl. | | normi-päevi | raha rbl. | | normi-päevi | raha rbl. | | normi-päevi | raha rbl. |
| Koormate pealelaadimine | Ladumisega | — | — | — | 15,00 | 0,07 | 1.40 | 12,00 | 0,09 | 1.80 | 10,00 | 0,11 | 2.10 |
| | Viskamisega | 20,00 | 0,06 | 1.15 | 18,00 | 0,06 | 1.20 | 15,00 | 0,07 | 1.40 | 12,00 | 0,09 | 1.80 |
| Koormate mahalaadimine | Mahalaskmisega | — | — | — | 20,00 | 0,055 | 1.10 | 17,00 | 0,065 | 1.25 | 13,00 | 0,09 | 1.70 |
| | Viskamisega | 35,00 | 0,03 | 0.60 | 35,00 | 0,030 | 0.60 | 30,00 | 0.035 | 0.70 | 20,00 | 0,055 | 1.10 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 53. | Hermeetilise lüliti, pistikupesa, ühelambilise plafooni montaaž koos vastavate ühendustega kivialusele | tk. | 15,0 | 2 |
| 54. | Niiskuskindla armatuuri montaaž puitalusele | tk. | 10,0 | 2 |
| 55. | Niiskuskindla armatuuri montaaž kivialusele | tk. | 8,0 | 2 |
| 56. | Kuularmatuuri, seinabraa, kunstilise kujundusega armatuuride montaaž puitalusele | tk. | 10,0 | 3 |
| 57. | Kuularmatuuri, seinabraa, kunstilise kujundusega armatuuride montaaž kivialusele | tk. | 8,0 | 3 |
| 58. | Mootori lüliti montaaž puitalusele | tk. | 15,0 | 3 |
| 59. | Mootori lüliti montaaž kivialusele | tk. | 10,0 | 3 |

## IV. Transporttööd

| Jrk. nr. | Materjalide nimetused | Mõõt-ühik | Kaal kg | Materjali (veose) kategooria |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 1. | Asbest-tsementplaadid (šifer, eterniit) ja torud | t | — | 3 |
| 2. | Asfalt (plaatidena) | t | 1100 | 3 |
| 3. | Balloonid gaasi ja vedelikega | t | — | 4 |
| 4. | Betoonsegu | $m^3$ | 2300—2700 | 3 |
| 5. | Bituumen | $m^3$ | 1000—1100 | 3 |
| 6. | Kips | $m^3$ | 1100—1250 | 4 |
| 7. | Savi | $m^3$ | 1500 | 3 |
| 8. | Kruus | $m^3$ | 1700—1950 | 2 |
| 9. | Puitdetailid ja elemendid | t | — | 4 |
| 10. | Kuiv pinnas | $m^3$ | 1200—1300 | 1 |
| 11. | Lubi, kustutamata | $m^3$ | 500— 600 | 4 |
| 12. | Tükklubi | $m^3$ | 900—1100 | 4 |
| 13. | Materjalid vaatides ja tünnides | t | — | 2 |
| 14. | Sama kastides, konteinerites, välja arvatud klaas | t | — | 3 |
| 15. | Betoon- ja raudbetoontooted | $m^3$ | 2400—2600 | 3 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| 16. | Ahjupotid | tuh. tk. | 4500 | 4 |
| 17. | Looduskivi | $m^3$ | 1750—1950 | 3 |
| 18. | Ehitustellised | t | — | 4 |
| 19. | Puidust katusematerjalid (laastud jt.) | t | — | 3 |
| 20. | Metallist elemendid, detailid kaaluga kuni 100 kg | t | — | 4 |
| 21. | Sepised | t | — | 3 |
| 22. | Traatvõrk | t | — | 2 |
| 23. | Metsamaterjal | $m^3$ | 750— 850 | 4 |
| 24. | Ehituspraht | $m^3$ | 1000—1400 | 3 |
| 25. | Saepuru | $m^3$ | 150— 200 | 4 |
| 26. | Šamottkivid | t | — | 4 |
| 27. | Pergamiin | rull | 25 | 3 |
| 28. | Ruberoid | rull | 24—34 | 3 |
| 29. | Aknaraamid | $m^2$ | 11—15 | 3 |
| 30. | Liiv | $m^3$ | 1500—1600 | 1 |
| 31. | Uksed | $m^2$ | — | 4 |
| 32. | Ehitusmört | $m^3$ | 1800—2200 | 3 |
| 33. | Terastalad, rööpmed | jm | 11—60 | 4 |
| 34. | Aknaklaas | $m^2$ | 6—10 | 4 |
| 35. | Lubjataigen | $m^3$ | 1300—1450 | 4 |
| 36. | Tsement | t | — | 3 |

## NÄIDIS-TÖÖNORMID JA TÖÖHINDED TRAKTORITE, PÕLLUTÖÖMASINATE JA -RIISTADE REMONTIMISEL JA TEHNILISEL HOOLDAMISEL NING LIHTSAMATEL SEPATÖÖDEL

| Jrk. nr. | Tööde nimetused | Ajanorm tundides | Kategooria |
|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| | **I. TRAKTORITE REMONTIMINE JA TEHNILINE HOOLDAMINE** | | |
| | **Traktor DT-54** | | |
| 1. | Traktori välispesemine, töökotta toomine, vee, õlide, kütuse väljalaskmine, karterite läbipesemine | 3,5 | 1 |
| | | 1,6 | 2 |
| 2. | Traktori lahtivõtmine agregaatideks ja sõlmedeks (ilma mootorit maha tõstmata) | 15,0 | 1 |
| | | 3,6 | 2 |
| 3. | Mootori mahavõtmine tali abil | 1,0 | 1 |
| | | 1,0 | 2 |

| 1 | 2 | 3 | 4 |
|---|---|---|---|
| 4. | Mootori lahtivõtmine sõlmedeks | 1,1 | 1 |
| | | 8,0 | 2 |
| 5. | Traktori sõlmede ja detailide pesemine | 20,0 | 1 |
| 6. | Plokikaane lahtivõtmine, remont ja kokkupanek | 10,1 | 2 |
| | | 2,0 | 3 |
| 7. | Käivitusmootori lahtivõtmine, remont ja kokkupanek | 10,9 | 2 |
| | | 1,3 | 3 |
| 8. | Käivitusmootori reduktori lahtivõtmine, remont ja kokkupanek | 5,7 | 2 |
| 9. | Siduri lahtivõtmine, remont ja kokkupanek | 7,4 | 2 |
| 10. | Mootori karteri, ploki, hammasrataste, kepsukolvigrupi, õlifiltrite, veepumba, ventilaatori jt. lahtivõtmine, remont ja kokkupanek, mootori sõlmede külgepanek | 39,2 | 2 |
| | | 10,1 | 3 |
| 11. | Mootori sissetöötamine ja reguleerimine | 8,0 | 3 |
| 12. | Käigukasti ja kardaanvõlli lahtivõtmine, remont ja kokkupanek | 10,0 | 2 |
| | | 3,3 | 3 |
| 13. | Raami lahtivõtmine, remont ja kokkupanek | 6,0 | 1 |
| | | 5,8 | 2 |
| 14. | Tagasilla, külgülekannete lahtivõtmine, remont ja kokkupanek ning raamile kinnitamine | 2,0 | 1 |
| | | 54,0 | 2 |
| | | 2,0 | 3 |
| 15. | Käiguosa lahtivõtmine, remont ja kokkupanek | 1,2 | 1 |
| | | 38,5 | 2 |
| 16. | Kabiini, kapoti, poritiibade ja juhtimisseadmete remont | 2,8 | 1 |
| | | 21,7 | 2 |
| | | 0,4 | 3 |
| 17. | Radiaatori, kütusepaakide ja torustiku remont | 13,4 | 2 |
| | | 1,0 | 3 |
| 18. | Istme ja seljatoe remont | 8,0 | 2 |
| 19. | Elektriseadmete remont ja külgepanek | 7,8 | 2 |
| | | 3,7 | 3 |
| 20. | Traktori lõplik kokkupanek agregaatidest ja sõlmedest (ilma mootori pealetõstmiseta) | 8,0 | 1 |
| | | 14,4 | 2 |
| | | 0,8 | 3 |
| 21. | Mootori pealetõstmine taliga | 1,0 | 1 |
| | | 1,0 | 2 |
| | | 0,6 | 3 |
| 22. | Traktori värvimine | 6,0 | 2 |
| 23. | Traktori sissetöötamine | 6,0 | 2 |
| | | 8,0 | 3 |
| | **Traktor «Belaruss»** | | |
| 1. | Traktori välispesemine, töökotta toomine, vee, õli, diiselkütuse väljalaskmine, karterite läbipesemine | 2,3 | 1 |
| | | 0,5 | 2 |

| 1 | 2 | 3 | 4 |
|---|---|---|---|
| 2. | Traktori lahtivõtmine agregaatideks ja sõlmedeks (ilma mootorit maha tõstmata) | 6,3<br>2,1 | 1<br>2 |
| 3. | Mootori mahatõstmine tali abil | 0,8<br>0,8 | 1<br>2 |
| 4. | Mootori lahtivõtmine sõlmedeks | 6,2 | 2 |
| 5. | Traktori sõlmede ja detailide pesemine | 13,0 | 1 |
| 6. | Plokikaane lahtivõtmine, remont ja kokkupanek | 9,5<br>2,0 | 2<br>3 |
| 7. | Käivitusmootori lahtivõtmine, remont ja kokkupanek | 10,9<br>1,3 | 2<br>3 |
| 8. | Käivitusmootori reduktori lahtivõtmine, remont ja kokkupanek | 4,5 | 2 |
| 9. | Siduri lahtivõtmine, remont ja kokkupanek | 7,4 | 2 |
| 10. | Mootori karteri, ploki, hammasrataste, kepsukolvigrupi, õlifiltrite, veepumba, ventilaatori jt. lahtivõtmine, remont ja kokkupanek, mootori sõlmede külgepanek | 36,0<br>10,0 | 2<br>3 |
| 11. | Mootori sissetöötamine ja reguleerimine | 8,0 | 3 |
| 12. | Käigukasti, tagasilla, pidurite lahtivõtmine, remont ja kokkupanek | 6,4<br>59,7<br>1,3 | 1<br>2<br>3 |
| 13. | Esisilla, rooliseadme, rataste, poolraami, käiguvähendaja, rihmaseibi lahtivõtmine, remont ja kokkupanek | 1,9<br>34,6 | 1<br>2 |
| 14. | Radiaatori, kütusepaakide, torustiku, poritiibade ja kapoti remont | 14,0<br>1,0 | 2<br>3 |
| 15. | Istme ja seljatoe remont | 6,0 | 2 |
| 16. | Elektriseadmete remont ja külgepanek | 7,8<br>3,7 | 2<br>3 |
| 17. | Traktori lõplik kokkupanek (ilma mootori pealetõstmiseta) | 6,0<br>12,0 | 1<br>2 |
| 18. | Mootori pealetõstmine tali abil | 0,8<br>0,8 | 1<br>2 |
| 19. | Traktori värvimine | 4,0 | 2 |
| 20. | Traktori sissetöötamine | 8,0 | 2 |
| | **Traktor DT-14** | | |
| 1. | Traktori välispesemine, töökotta toomine, vee, õlide, kütuse väljalaskmine, karterite läbipesemine | 2,0<br>0,5 | 1<br>2 |
| 2. | Traktori lahtivõtmine agregaatideks ja sõlmedeks | 4,1<br>1,5 | 1<br>2 |
| 3. | Mootori lahtivõtmine sõlmedeks | 5,0 | 2 |
| 4. | Traktori sõlmede ja detailide pesemine | 10,0 | 1 |
| 5. | Plokikaane lahtivõtmine, remont ja kokkupanek | 4,6<br>1,0 | 2<br>3 |

| 1 | 2 | 3 | 4 |
|---|---|---|---|
| 6. | Siduri lahtivõtmine, remont ja kokkupanek | 6,0 | 2 |
| 7. | Mootori karteri, ploki, hammasrataste, kepsukolvigrupi, õlifiltrite veepumba, ventilaatori jt. lahtivõtmine, remont ja kokkupanek, mootori sõlmede külgepanek | 20,1<br>7,1 | 2<br>3 |
| 8. | Mootori sissetöötamine ja reguleerimine | 6,0 | 3 |
| 9. | Käigukasti, tagasilla, külgülekannete ja pidurite lahtivõtmine, remont ja kokkupanek | 40,0<br>1,3 | 2<br>3 |
| 10. | Esisilla, rooliseadme, rataste lahtivõtmine ja remont ning kokkupanek | 18,5 | 2 |
| 11. | Radiaatori, kütusepaakide, torustiku, poritiibade ja kapoti remont | 12,0<br>1,0 | 2<br>3 |
| 12. | Istme ja seljatoe remont | 4,0 | 2 |
| 13. | Elektriseadmete remont ja külgepanek | 7,8<br>3,7 | 2<br>3 |
| 14. | Traktori lõplik kokkupanek | 3,0<br>10,4 | 1<br>2 |
| 15. | Traktori värvimine | 3,5 | 2 |
| 16. | Traktori sissetöötamine | 8,0 | 2 |

## II. TRAKTORI PERIOODILINE TEHNILINE HOOLDAMINE

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1. | Traktor DT-54 | 20,0 | 2 |
| 2. | Traktor KD-35 | 16,0 | 2 |
| 3. | Traktorid Belaruss, DT-28 ja DT-24 | 10,0 | 2 |
| 4. | Traktorid DT-20, U-2, DT-14, DSS-14 ja HTZ-7 | 8,0 | 2 |

## III. PÕLLUTÖÖMASINATE REMONTIMINE

### Kombain S-4

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1. | Kombaini puhastamine, remondikohale toomine. Vee, õlide ja kütuse väljalaskmine, karteri läbipesemine | 6,0<br>2,0 | 1<br>2 |
| 2. | Ära võtta ja külge panna heeder | 2,3<br>2,3 | 1<br>2 |
| 3. | Ära võtta ja külge panna mootor | 1,0<br>6,5 | 1<br>2 |
| 4. | Lahti võtta, remontida ja kokku panna kaksiktigu ja heedri korpus | 6,8<br>20,0<br>2,0 | 1<br>2<br>3 |
| 5. | Lahti võtta, remontida ja kokku panna kaldtransportöör. Remontida kombaini ketid ja pingutusrattad | 10,0<br>15,0<br>2,5 | 1<br>2<br>3 |

| 1 | 2 | 3 | 4 |
|---|---|---|---|
| 6. | Remontida lõikemehhanism, keps, haspel ja nende ajamid | 2,0<br>8,0<br>0,5 | 1<br>2<br>3 |
| 7. | Lahti võtta peksumasin sõlmedeks ja detailideks. Remontida peksumasina korpus, viljapunker ja kombaineri platvorm. Peksumasina kokkupanek | 36,0<br>31,4<br>9,0 | 1<br>2<br>3 |
| 8. | Remontida trummel, peksukorv, biitrid, ventilaator ja puistaja võllid | 9,0<br>25,0<br>2,0 | 1<br>2<br>3 |
| 9. | Remontida põhupuistajad, sari, libislaud, sõelad, kastid, teod ja elevaatorid | 5,8<br>30,5<br>1,4 | 1<br>2<br>3 |
| 10. | Lahti võtta, remontida ja kokku panna mootor, sidur ja reduktor | 10,0<br>44,7<br>11,0 | 1<br>2<br>3 |
| 11. | Mootori sissetöötamine ja reguleerimine | 8,0 | 3 |
| 12. | Remontida vee- ja õliradiaatorid, kütusetorud ja paak | 14,0<br>1,0 | 2<br>3 |
| 13. | Lahti võtta, remontida ja kokku panna käigukast koos siduriga | 0,5<br>10,0<br>2,0 | 1<br>2<br>3 |
| 14. | Lahti võtta, remontida ja kokku panna reduktor ja käiguosa | 0,4<br>20,5<br>3,6 | 1<br>2<br>3 |
| 15. | Lahti võtta, remontida ja kokku panna hüdrauliline silinder ja pump | 6,5 | 2 |
| 16. | Ära võtta, remontida ja külge panna elektriseadmed | 15,0 | 2 |
| 17. | Värvida kombain | 10,0 | 2 |
| 18. | Kombaini kontroll, reguleerimine ja sissetöötamine | 5,3<br>8,0 | 2<br>3 |

**Viljapeksumasin**

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1. | Puhastada viljapeksumasin porist, tolmust ning viia remondikohale | 6,0 | 1 |
| 2. | Ära võtta, remontida ja külge panna etteandjabiiter | 2,2<br>8,8 | 1<br>2 |
| 3. | Ära võtta, remontida ja külge panna trummel ja peksukorv | 3,5<br>20,0 | 1<br>2 |
| 4. | Ära võtta, remontida ja külge panna põhupuistajad ja puistaja võllid | 8,0<br>8,0 | 1<br>2 |
| 5. | Ära võtta, remontida ja külge panna sarja kast, libislaud, sari ja sarja võll | 12,0<br>12,0 | 1<br>2 |

| 1 | 2 | 3 | 4 |
|---|---|---|---|
| 6. | Ära võtta, remontida ja külge panna elevaator | 3,6 | 2 |
| 7. | Ära võtta, remontida ja külge panna ventilaator | 5,0 | 2 |
| 8. | Elevaatori kopa vahetus | 0,2 | 2 |
| 9. | Ära võtta, remontida ja külge panna sõela kast | 1,5 | 2 |
| 10. | Ära võtta, remontida ja külge panna okkamurdja | 0,7 | 1 |
| | | 5,1 | 2 |
| 11. | Okkamurdja noa viilimine | 0,25 | 2 |
| 12. | Ära võtta, remontida ja külge panna heinaseemne hõõruja | 1,0 | 1 |
| | | 5,0 | 2 |
| 13. | Õõtsvedru vahetus | 0,2 | 2 |
| 14. | Rattapuksi vahetus | 0,8 | 1 |
| | | 0,8 | 2 |
| 15. | Komplekteerida viljapeksumasin rihmadega koos õmblemisega | 2,5 | 2 |
| 16. | Värvida viljapeksumasin | 8,0 | 2 |
| 17. | Viljapeksumasina kontroll, reguleerimine ja sissetöötamine | 5,5 | 2 |

## IV. PÕLLUTÖÖRIISTADE REMONTIMINE

### Ader P-5-35

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1. | Puhastada, lahti võtta, kokku panna ja kontrollida ader | 14,5 | 1 |
| | | 15,0 | 2 |
| 2. | Kontrollida ja reguleerida ader | 1,0 | 3 |
| 3. | Õgvendada raami raud | 1—2,0 | 1 |
| | | 1—2,0 | 2 |
| 4. | Õgvendada tiisel | 0,8 | 1 |
| | | 0,8 | 2 |
| 5. | Õgvendada adra telg | 1—2,0 | 1 |
| | | 1—2,0 | 2 |
| 6. | Teritada adra tera | 0,5 | 1 |
| | | 0,5 | 2 |
| 7. | Valmistada koos keermestamisega korpuse kinnitusklamber | 0,9 | 1 |
| | | 0,9 | 2 |
| 8. | Lahti võtta, remontida koos tugevduste tegemisega ja keevitustöödega adra korpuse tera, hõlm, tald ning nende külgepanemine | 2,5 | 1 |
| | | 1,0 | 3 |
| 9. | Ratta remontimine koos puksi vahetamisega | 2,0 | 1 |
| | | 1,5 | 2 |

### Ader PN-3-35

| | | | |
|---|---|---|---|
| | Puhastada, lahti võtta, kokku panna ja kontrollida ader | 4,2 | 1 |
| | | 4,5 | 2 |

| 1 | 2 | 3 | 4 |
|---|---|---|---|
| | **Hobuader** | | |
| 1. | Lahti võtta ja kokku panna ader | 1,5 | 1 |
| | | 1,5 | 2 |
| 2. | Valmistada adra tald | 0,8 | 1 |
| | | 0,8 | 2 |
| 3. | Sobitada ja asetada kohale uus adra tera ühes aukude tegemisega | 1,0 | 1 |
| | | 1,0 | 2 |
| 4. | Õgvendada adra tiisel | 0,5—1,0 | 1 |
| | | 0,5—1,0 | 2 |
| | **Kartulimutt** | | |
| 1. | Remontida või valmistada uus hõlm koos külgepanemisega | 2,0 | 1 |
| | | 2,0 | 2 |
| 2. | Valmistada uus nina koos kohalesobitamisega | 1,3 | 1 |
| | | 1,3 | 2 |
| | **Raskerandaal BDT-2,2** | | |
| 1. | Puhastada, lahti võtta, kokku panna ja kontrollida raskerandaal | 11,0 | 1 |
| | | 22,0 | 2 |
| 2. | Teritada raskerandaali ketas | 0,7 | 2 |
| 3. | Valmistada laagri reguleerimisplekk | 0,2 | 2 |
| 4. | Õgvendada raam | 0,2 | 1 |
| | | 0,2 | 2 |
| 5. | Valmistada uus tiisli nurkraud | 1,5—2,0 | 1 |
| | | 1,5—2,0 | 2 |
| | **Kultivaator KP-4** | | |
| 1. | Puhastada, lahti võtta, kokku panna ja kontrollida kultivaator | 13,2 | 1 |
| | | 18,0 | 2 |
| 2. | Kultivaatori piiotsa teritamine | 0,2 | 1 |
| | | 0,2 | 2 |
| 3. | Õgvendada telg | 0,6 | 1 |
| | | 0,6 | 2 |
| 4. | Õgvendada raam | 2,0 | 1 |
| | | 2,0 | 2 |
| 5. | Õgvendada tiisel | 0,7 | 1 |
| | | 0,7 | 2 |
| 6. | Õgvendada ratas | 1,0 | 1 |
| | | 1,0 | 2 |
| 7. | Valmistada tugevdatud piihoide kronstein | 0,5 | 1 |
| | | 0,5 | 2 |
| 8. | Valmistada survevarras | 0,3 | 2 |
| 9. | Õgvendada ratas koos puksi vahetamisega | 1,5 | 1 |
| | | 1,5 | 2 |

| 1 | 2 | 3 | 4 |
|---|---|---|---|
| | **Kultivaator KON-2,8** | | |
| 1. | Puhastada, lahti võtta, kokku panna ja kontrollida kultivaator (ilma väetise külvi aparaatideta) | 2,5<br>2,5 | 1<br>2 |
| 2. | Tööorgani remontimine | 1,0<br>1,0 | 1<br>2 |
| 3. | Valmistada klamber koos keermetamisega | 0,5 | 2 |
| | **Külvik SD-24** | | |
| 1. | Puhastada, lahti võtta, kokku panna ja kontrollida külvik | 13,1<br>18,8 | 1<br>2 |
| 2. | Lahti võtta, remontida ja kokku panna seemendi sektsioon | 1,0 | 2 |
| 3. | Rataste remontimine koos puksi vahetamisega | 1,5<br>1,5 | 1<br>2 |
| 4. | Automaadi remontimine | 3,5<br>1,5 | 1<br>2 |
| 5. | Külviku kasti ja astmelaua remontimine | 4,0<br>2,0 | 1<br>2 |
| 6. | Tiisli õgvendamine ja remontimine | 4,0 | 1 |
| | **Hobureaskülvimasin** | | |
| 1. | Puhastada, lahti võtta, kokku panna ja kontrollida reaskülvimasin | 7,0<br>8,0 | 1<br>2 |
| 2. | Valmistada survevarras | 0,4 | 2 |
| 3. | Seemendi vahetamine | 0,6 | 2 |
| 4. | Õgvendada raam | 1,5<br>1,5 | 1<br>2 |
| 5. | Õgvendada telg | 1,0<br>1,0 | 1<br>2 |
| | **Siksakäke** | | |
| 1. | Puhastada, lahti võtta ja kokku panna üks sektsioon | 0,9<br>0,7 | 1<br>2 |
| 2. | Valmistada äkkepulk koos mutriga | 0,3<br>0,3 | 1<br>2 |
| 3. | Teritada äkkepulk | 0,1<br>0,1 | 1<br>2 |
| 4. | Valmistada äkkepulk puuäkkele | 0,2<br>0,2 | 1<br>2 |
| 5. | Valmistada haak | 0,2<br>0,2 | 1<br>2 |

| 1 | 2 | 3 | 4 |
|---|---|---|---|
| 6. | Valmistada raami raud | 0,5 | 1 |
| | | 0,5 | 2 |
| | **Heinaniidumasin** | | |
| 1. | Puhastada, lahti võtta, kokku panna ja kontrollida heinaniidumasin K-2,1 | 7,3 | 1 |
| | | 9,4 | 2 |
| 2. | Puhastada, lahti võtta, kokku panna ja kontrollida heinaniidumasin KSH-2,1 | 6,0 | 1 |
| | | 8,5 | 2 |
| 3. | Valmistada tald | 0,8 | 1 |
| | | 0,8 | 2 |
| 4. | Neetida kepsupõsed 2 otsa | 1,0 | 2 |
| 5. | Vahetada vikati tera | 0,1 | 2 |
| 6. | Vahetada sõra plaat | 0,3 | 2 |
| 7. | Vahetada vikati kand | 0,5 | 2 |
| 8. | Vahetada vikati sõrg | 0,1 | 2 |
| 9. | Vahetada vikati «konn» | 0,2 | 2 |
| 10. | Vikati teritamine koos katkiste terade vahetamisega | 1,1 | 2 |
| 11. | Heinaniidumasina KSH-2,1 traktori külge monteerimine ja kontroll | 3,7 | 2 |
| | **Viljaniitja** | | |
| 1. | Puhastada, lahti võtta, kokku panna ja kontrollida viljaniitja | 12,0 | 1 |
| | | 12,0 | 2 |
| 2. | Remontida ülekandemehhanism | 1,2 | 2 |
| 3. | Remontida veoratas | 1,0 | 2 |
| 4. | Remontida automaat-jagaja | 4,0 | 2 |
| | **Hobureha** | | |
| 1. | Puhastada, lahti võtta, kokku panna ja kontrollida hobureha | 3,5 | 1 |
| | | 5,0 | 2 |
| 2. | Vahetada pii | 0,3 | 2 |
| 3. | Vahetada automaat ja tõstehoob | 1,0 | 2 |
| 4. | Vahetada vedru | 1,0 | 2 |
| 5. | Valmistada pedaal | 0,5 | 1 |
| | | 0,5 | 2 |
| 6. | Valmistada puhastusvarras | 0,4 | 2 |
| | **Põhulohisti VNU-3,0 ja VNH-3,0** | | |
| 1. | Puhastada, lahti võtta, kokku panna ja kontrollida põhulohisti | 3,0 | 1 |
| | | 4,0 | 2 |

| 1 | 2 | 3 | 4 |
|---|---|---|---|
| 2. | Õgvendada raam | 1,0 | 1 |
| | | 1,0 | 2 |
| 3. | Vahetada varras koos aukude puurimisega | 0,4 | 2 |
| | **Kartulivõtmismasin TEK-2** | | |
| 1. | Puhastada, lahti võtta, kokku panna ja kontrollida kartulivõtmismasin | 4,5 | 1 |
| | | 7,2 | 2 |
| 2. | Vahetada elevaatori kõlbmatud lülid | 1,2 | 2 |
| 3. | Teritada tera | 0,4 | 2 |
| | **Hobukartulivõtja** | | |
| 1. | Vahetada piid | 2,0 | 2 |
| 2. | Hammasrataste vahetamine | 6,0 | 2 |
| 3. | Õgvendada ja teritada tera | 0,7 | 1 |
| | | 0,7 | 2 |
| 4. | Ära võtta, õgvendada ja külge panna terahoidev raud | 2,0 | 1 |
| | | 2,0 | 2 |
| | **Silolõikaja RSS-6** | | |
| 1. | Puhastada, lahti võtta, kokku panna ja kontrollida silolõikaja | 5,5 | 1 |
| | | 19,2 | 2 |
| | | 4,0 | 3 |
| 2. | Teritada nuga | 0,2 | 2 |
| 3. | Valmistada passiivne nuga | 0,2 | 1 |
| | | 1,4 | 2 |
| 4. | Valmistada juhttoru jätk | 1,5 | 2 |
| 5. | Vahetada transportööri ketilüli | 0,3 | 2 |
| 6. | Vahetada transportööri liist | 0,2 | 2 |
| 7. | Värvida silolõikaja | 1,5 | 2 |
| | **Heinajahuveski DKU-1,2** | | |
| 1. | Puhastada, lahti võtta, kokku panna ja kontrollida heinajahuveski | 13,6 | 1 |
| | | 14,2 | 2 |
| | | 12,0 | 3 |
| 2. | Valmistada ventilaatori tiivik | 0,3 | 2 |
| 3. | Teritada trumli noad kahest küljest | 1,0 | 2 |
| 4. | Teritada plaat | 0,2 | 2 |
| 5. | Värvida heinajahuveski | 2,0 | 2 |
| 6. | Ümber pöörata vasarad töötamiseks kulumata poolega ja balansseerida trummel | 3,0 | 3 |

| 1 | 2 | 3 | 4 |
|---|---|---|---|
| 7. | Ümber pöörata trumli noad | 0,7 | 3 |
| 8. | Vahetada transportöörlint | 1,0 | 1 |
| | | 1,0 | 2 |
| | **Turbapurustaja** | | |
| 1. | Turbapurustaja laagrite vahetus | 5,0 | 2 |
| 2. | Valmistada ja vahetada krihv koos mutriga | 1,0 | 2 |
| | **Tuulamismasin** | | |
| 1. | Puhastada, lahti võtta, kokku panna ja kontrollida tuulamismasin | 2,0 | 1 |
| | | 3,0 | 2 |
| | **Triöör** | | |
| 1. | Puhastada, lahti võtta, kokku panna ja kontrollida triöör, korrastada elevaator, korrastada trummel | 1,0 | 1 |
| | | 3,0 | 2 |
| 2. | Remontida tsentrifugaalpump | 6,5 | 1 |
| | | 6,5 | 2 |
| 3. | Remontida käsipump | 4,0 | 1 |
| | | 4,0 | 2 |
| 4. | Remontida automaatjootja | 1,5 | 2 |
| 5. | Remontida rippraudtee | 1,0 | 1 |
| | | 1,5 | 2 |
| | **V. MITMESUGUSED SEPATÖÖD** | | |
| | **Vanker** | | |
| 1. | Rautada uus vankri kere | 22,0 | 1 |
| | | 22,0 | 2 |
| 2. | Vankri rummu rautamine koos rõngaste tegemisega | 2,0 | 1 |
| | | 2,0 | 2 |
| 3. | Uue rattarehvi tegemine ja ratta rautamine | 3,0 | 2 |
| 4. | Vana rattarehviga ratta rautamine | 1,5 | 1 |
| | | 1,5 | 2 |
| 5. | Vana ratta pussi väljalöömine ja uue sisselöömine | 0,7 | 1 |
| | | 0,7 | 2 |
| 6. | Vankri assi vahetus | 1,0 | 1 |
| | | 1,0 | 2 |
| 7. | Valmistada juhtraud koos pingutajaga | 1,0 | 1 |
| | | 1,0 | 2 |
| 8. | Valmistada veokonks koos mutriga | 0,8 | 1 |
| | | 0,8 | 2 |

| 1 | 2 | 3 | 4 |
|---|---|---|---|
| 9. | Aisa rautamine | 0,9 | 1 |
| | | 0,9 | 2 |
| 10. | Paarisrakendi veokolgi rautamine | 3,0 | 1 |
| | | 3,0 | 2 |
| | **Regi** | | |
| 1. | Uue ree rautamine | 10,0 | 1 |
| | | 10,0 | 2 |
| 2. | Valmistada ja kohale asetada ree tallad | 3,0 | 1 |
| | | 3,0 | 2 |
| 3. | Valmistada rauast ree kodar ja selle kohale-asetamine | 2,0 | 1 |
| | | 2,0 | 2 |
| 4. | Rautada palgiveokelk | 4,0 | 1 |
| | | 4,0 | 2 |
| 5. | Rautada traktori kelk koos tiisliga | 18,0 | 1 |
| | | 18,0 | 2 |
| | **Hobuse rautamine** | | |
| 1. | Rautada hobune | 0,7 | jalg 2 |
| 2. | Raua ümbertegemine | 0,1 | tk. 2 |
| 3. | Suveraua ümbertegemine talirauaks | 0,2 | tk. 2 |
| | **Sepatööd** | | |
| 1. | Valmistada polt 12 mm koos keermetamisega | 0,2 | 2 |
| 2. | „ „ 16 „ „ „ | 0,2 | 2 |
| 3. | „ „ 20 „ „ „ | 0,4 | 2 |
| 4. | „ „ 24 „ „ „ | 0,5 | 2 |
| 5. | Valmistada mutter 12 mm koos keermetamisega | 0,2 | 2 |
| 6. | Valmistada mutter 16 mm koos keermetamisega | 0,2 | 2 |
| 7. | Valmistada mutter 20 mm koos keermetamisega | 0,3 | 2 |
| 8. | Valmistada mutter 24 mm koos keermetamisega | 0,3 | 2 |
| 9. | Valmistada seib | 0,1 | 2 |
| 10. | Sepistada sepanael | 0,1 | 2 |
| 11. | Uue sae teritamine ja otste külgeneetimine | 3,0 | 2 |

| 1 | 2 | 3 | 4 |
|---|---|---|---|
| 12. | Valmistada kang | 0,7 | 1 |
| | | 0,7 | 2 |
| 13. | Valmistada meisel | 0,3 | 1 |
| | | 0,3 | 2 |
| 14. | Valmistada silumishaamer | 2,0 | 1 |
| | | 2,0 | 2 |
| 15. | Valmistada sepapihid | 1,5 | 1 |
| | | 1,5 | 2 |
| 16. | Valmistada hobuserautamise tangid | 3,0 | 1 |
| | | 3,0 | 2 |
| 17. | Kabjalõikamise ja -puhastamise noa valmistamine | 1,0 | 1 |
| | | 1,0 | 2 |
| 18. | Hobuserautamise haamri valmistamine | 2,0 | 1 |
| | | 2,0 | 2 |
| 19. | Teritada kirka ots | 0,3 | 1 |
| | | 0,3 | 2 |
| 20. | Valmistada kiin | 2,5 | 1 |
| | | 2,5 | 2 |
| 21. | Valmistada lõikeraud | 1,8 | 1 |
| | | 1,8 | 2 |
| 22. | Valmistada võsavikat | 3,3 | 1 |
| | | 3,3 | 2 |
| 23. | Valmistada tünnivits | 0,2 | 2 |
| 24. | Valmistada haak | 0,2 | 2 |
| 25. | Valmistada ehitusklamber | 0,2 | 2 |
| 26. | Valmistada obadus | 0,2 | 2 |
| 27. | Valmistada uksehing (paar) | 1,0 | 2 |
| 28. | Valmistada vikatile rõngas (tk.) | 0,2 | 2 |
| 29. | Valmistada tuletõrje pootshaak | 1,5 | 1 |
| | | 1,5 | 2 |
| 30. | Valmistada hobuse päitsetele rõngas (tk.) | 0,2 | 2 |
| 31. | Valmistada hobuse suuraud | 1,0 | 2 |
| 32. | Valmistada ohja lõks | 0,4 | 2 |
| 33. | Valmistada kiil 12×8×70 | 0,7 | 2 |
| 34. | Valmistada elektripüstik 2 kannuga | 2,0 | 2 |
| 35. | Valmistada elektripüstik 4 kannuga | 3,0 | 2 |
| 36. | Valmistada traktori haakeraud | 6,0 | 1 |
| | | 6,0 | 2 |
| 37. | Sepistada ja sobitada traktori DT-54 käru rattale vits | 1,0 | 1 |
| | | 1,0 | 2 |
| 38. | Sepistada traktori DT-54 külgülekande karterile vits | 3,0 | 1 |
| | | 3,0 | 2 |
| 39. | Välja puurida käsidrelliga murdunud polt 12 mm ja auk üle keermetada | 0,4 | 2 |

| Jrk. nr. | Tööde nimetused | Mõõt-ühik | Ajanorm tundides | Kategooria |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| | **VI. ELEKTRIKEEVITUSTÖÖD** | | | |
| 1. | Ühepoolne keevitus servade faasimiseta | | | |
| | Keevitatava metalli paksus 5 mm | jm | 0,3 | 3 |
| | „ „ „ 6 mm | jm | 0,3 | 3 |
| | „ „ „ 7 mm | jm | 0,4 | 3 |
| | „ „ „ 8 mm | jm | 0,5 | 3 |
| 2. | Ühepoolne keevitus servade faasimisega | | | |
| | Keevitatava metalli paksus 6 mm | jm | 0,3 | 3 |
| | „ „ „ 7 mm | jm | 0,4 | 3 |
| | „ „ „ 8 mm | jm | 0,5 | 3 |
| | „ „ „ 10 mm | jm | 0,6 | 3 |
| | „ „ „ 12 mm | jm | 0,8 | 3 |
| | Keevitatava metalli paksus 14 mm | jm | 1,1 | 3 |
| | „ „ „ 16 mm | jm | 1,3 | 3 |
| | „ „ „ 18 mm | jm | 1,5 | 3 |
| | „ „ „ 20 mm | jm | 1,7 | 3 |
| 3. | Kahepoolne keevitus servade faasimisega | | | |
| | Keevitatava metalli paksus 10 mm | jm | 0,4 | 3 |
| | „ „ „ 12 mm | jm | 0,6 | 3 |
| | „ „ „ 14 mm | jm | 0,7 | 3 |
| | „ „ „ 16 mm | jm | 0,9 | 3 |
| | „ „ „ 18 mm | jm | 1,2 | 3 |
| | „ „ „ 20 mm | jm | 1,4 | 3 |
| 4. | Pealekeevitus | | | |
| | Pealekeevitatava kihi paksus 5 mm | 10 $cm^2$ | 0,1 | 3 |
| | „ „ „ 10 mm | 10 $cm^2$ | 0,1 | 3 |
| | „ „ „ 15 mm | 10 $cm^2$ | 0,2 | 3 |
| | „ „ „ 20 mm | 10 $cm^2$ | 0,2 | 3 |
| | **Gaasikeevitustööd** | | | |
| 1. | Ühepoolne keevitus servade faasimiseta | | | |
| | Keevitatava metalli paksus 1 mm | jm | 0,2 | 3 |
| | „ „ „ 2 mm | jm | 0,3 | 3 |
| | „ „ „ 3 mm | jm | 0,3 | 3 |
| | „ „ „ 4 mm | jm | 0,4 | 3 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|
| | Keevitatava metalli paksus 5 mm | jm | 0,4 | 3 |
| | „ „ „ 6 mm | jm | 0,6 | 3 |
| 2. | Ühepoolne keevitus servade faasimisega | | | |
| | Keevitatava metalli paksus 6 mm | jm | 0,7 | 3 |
| | „ „ „ 8 mm | jm | 0,8 | 3 |
| | „ „ „ 10 mm | jm | 1,0 | 3 |
| | „ „ „ 12 mm | jm | 1,2 | 3 |
| | „ „ „ 14 mm | jm | 1,4 | 3 |
| 3. | Gaasiga lehtraua lõikamine | | | |
| | Lehtraua paksus 5 mm | jm | 0,1 | 3 |
| | „ „ 10 mm | jm | 0,1 | 3 |
| | „ „ 20 mm | jm | 0,1 | 3 |
| | „ „ 30 mm | jm | 0,2 | 3 |
| | „ „ 50 mm | jm | 0,2 | 3 |

| Jrk. nr. | Põllutööriistade nimetus ja mark | Ajanorm tundides | Kategooria |
|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| | **VII. UUTE PÕLLUTÖÖRIISTADE KOKKUPANEMINE** | | |
| 1. | Ader P-5-35-M | 0,7 | 1 |
| | | 12,0 | 2 |
| | | 1,0 | 3 |
| 2. | Rippader PN-3-35 | 0,4 | 1 |
| | | 2,2 | 2 |
| | | 0,5 | 3 |
| 3. | Rippader PN-2-30-M | 0,3 | 1 |
| | | 1,3 | 2 |
| | | 0,5 | 3 |
| 4. | Uudismaa ader PKB-2-54 | 0,9 | 1 |
| | | 10,4 | 2 |
| | | 1,0 | 3 |
| 5. | Traktorikülvik SD-24 | 7,4 | 1 |
| | | 9,3 | 2 |
| | | 1,5 | 3 |
| 6. | Traktorikülvik SUB-48 | 6,7 | 1 |
| | | 13,1 | 2 |
| | | 1,3 | 3 |

| 1 | 2 | 3 | 4 |
|---|---|---|---|
| 7. | Kultivaator KP-4M | 4,1 | 1 |
| | | 10,7 | 2 |
| 8. | Kultivaator KON-2,8 | 0,7 | 1 |
| | | 3,9 | 2 |
| 9. | Kultivaator KPN-4A | 0,7 | 1 |
| | | 7,6 | 2 |
| | | 0,8 | traktorist |
| 10. | Rippheinaniitja KSH-2,1 | 0,4 | 1 |
| | | 2,4 | 3 |
| | | 2,8 | traktorist |
| 11. | Ripp-põhulohistid VNU-3,0 ja VNH-3,0 | 0,4 | 1 |
| | | 4,0 | 2 |
| | | 0,5 | traktorist |
| 12. | Iseliikuv kombain S-4 | 2,5 | 1 |
| | | 20,5 | 2 |
| | | 29,3 | 3 |
| 13. | Silokombain SK-2,6 | 1,0 | 1 |
| | | 19,7 | 2 |
| | | 15,3 | 3 |
| | | 2,0 | traktorist |
| 14. | Teravilja puhasti OSM-3 | 5,5 | 1 |
| | | 2,5 | 2 |
| | | 3,0 | 3 |
| 15. | Linakitkuja LT-7 | 4,8 | 1 |
| | | 2,8 | 2 |
| | | 2,0 | 3 |
| | | 0,8 | traktorist |
| 16. | Söödaaurutaja ZK-1,0 | 2,3 | 1 |
| | | 6,7 | 3 |
| 17. | Rippkülvik SON-2,8 | 1,8 | 1 |
| | | 8,8 | 2 |
| | | 1,0 | 3 |
| | | 1,0 | traktorist |

*«Eesti NSV Teataja», 1960, nr. 10, art. 40*

Kooskõlastatud
Põllumajanduse ja Varumise Tööliste ja Teenistujate Ametiühingu Vabariikliku Komiteega 29. veebruaril 1960.

Kinnitatud
Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 29. veebruaril 1960.

## REMONDI- JA TEHNIKAJAAMADE JUHTIVATE, INSENER-TEHNILISTE TÖÖTAJATE (SPETSIALISTIDE) JA TEENISTUJATE PREMEERIMISE PÕHIMÄÄRUS

Käesolev põhimäärus kehtestatakse otsustavalt kindla korra kehtestamiseks remondi- ja tehnikajaamades juhtivate, insener-tehniliste töötajate (spetsialistide) ja teenistujate premeerimises nende huvi tõstmiseks ettevõtte tootmise suurendamiseks reservide täielikuma ärakasutamise teel ja töö kvaliteedi näitajate parandamiseks.

### I. Üldeeskirjad

1. Remondi- ja tehnikajaamade juhtivaid, insener-tehnilisi töötajaid (spetsialiste) ja teenistujaid premeeritakse omahinna alandamise või kasumi-(tulude-) plaani täitmise ja ületamise eest sõltuvalt remondi- ja tehnikajaama tegevuse harudest (remonditöökodade tööst, autotranspordist, kolhooside, sovhooside ja teiste riiklike ettevõtete ning organisatsioonidega sõlmitud lepingute alusel täidetud mehhaniseeritud töödest, varustustegevusest, masinate laenutamisest ja teistest töödest) tingimusel, et tööde plaanid nende tegevusharude lõikes on täidetud ja ei esine reklamatsioone tehtud tööde kvaliteedi kohta.

2. Uue tehnika ja tehnoloogia juurutamiseks läbiviidud ürituste, tootmise kompleksse mehhaniseerimise ja automatiseerimise eest premeeritakse juhtivaid ja insener-tehnilisi töötajaid erimääruse alusel.

Kuni juhtivate ja insener-tehniliste töötajate uue tehnika väljatöötamise ja juurutamise eest uue premeerimise määruse kehtestamiseni, makstakse juhtivatele töötajatele preemiat kasumi-(tulude-) plaani täitmise ja ületamise eest, arvestades seejuures uue tehnika kasutusele võtmise ja juurutamise ülesannete täitmist.

Sel juhul, kui kõrgemalseisvate organisatsioonide poolt kinnitatud uue tehnika kasutusele võtmise ja uue tehnoloogia juurutamise plaane ei täideta, ettevõtte juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele, kes vahetult vastutavad uue tehnika kasutusele võtmise ja uue tehnoloogia juurutamise eest, preemiat ei maksta.

3. Preemiaid makstakse remondi- ja tehnikajaamade juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele kvartali töötulemuste eest. Kvartali ühe või kahe kuu tootmistegevuse plaani mittetäitmise puhul vähendatakse kvartali eest väljamaksmisele kuuluva preemia määra 20—40 protsendi võrra.

4. Töötajaid, kes töötavad tootmisettevõtteid ja majandeid

teenindavates iseseisval bilansil olevates ettevõtetes (elektrijaamad võimsusega 100 kW ja rohkem, elektri- ja soojusvõrgud, metsa ülestöötamine, põllumajanduslikud ettevõtted, mittemaaksete materjalide tootmisel ja ümbertöötamisel, ehitusmaterjalide tootmisel jne.) premeeritakse vastavalt põhimäärusele, mis on kinnitatud vastavatele majandusharudele.

Mitteiseseisval bilansil olevate kuni 100 kW ja suurema võimsusega elektrijaamade töötajaid premeeritakse elektrienergiatööstuse töötajate premeerimise määruses ettenähtud määral ja näitajate järgi, mis on kinnitatud kindlaksmääratud korras selle ettevõtte (organisatsiooni), mille koosseisu nad kuuluvad, arvel ja palgafondi piirides.

## II. Premeeritavad töötajad ja preemia määrad

5. Kõigile juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele arvutatakse preemia ühesuguse protsendiga palgamäärast, olenemata ametikohast. Käesoleva põhimääruse kohaselt premeerimisele kuuluvate juhtivate ja insener-tehniliste töötajate (spetsialistide) ametikohtade loetelu on toodud lisas.

6. Preemiaid käesoleva põhimääruse järgi makstakse:

a) direktorile, peainsenerile, pearaamatupidajale ja vanemökonomist-plaanijale plaaniliste ja üleplaaniliste kasumite saamise eest tervikuna remondi- ja tehnikajaamas tingimusel, et remonditöökoja ja kaubakäibe plaan on täidetud ja samuti on täidetud remonditöökoja ja varustusbaasi kasumi plaan ning puuduvad reklamatsioonid tehtud tööde kvaliteedi kohta;

b) remonditöökoja juhatajale, RTJ-i osakonna juhatajale, insener-kontrolörile ja normeerijale remonditöökoja kasumiplaani täitmise ja ületamise eest tingimusel, et toodanguplaan on täidetud ja puuduvad reklamatsioonid töö kvaliteedi kohta;

c) garaažijuhatajale-mehaanikule autopargi töö kasumiplaani (puhastulu) täitmise ja ületamise eest tingimusel, et autoveoste plaan on täidetud;

d) rühmaülemale-insenerile (mehaanikule, hüdrotehnikule, melioraatorile) kolhoosidega, sovhoosidega ja teiste riiklike ettevõtete ning organisatsioonidega sõlmitud lepingute alusel tehtud mehhaniseeritud tööde kasumiplaani täitmise ja ületamise eest tingimusel, et töömahuplaan on täidetud ja ei esine reklamatsioone tööde kvaliteedi kohta;

e) insenerile loomakasvatustööde mehhaniseerimise alal montaažtööde kasumiplaani täitmise ja ületamise eest tingimusel, kui ei esine reklamatsioone tööde kvaliteedi kohta;

f) varustusbaasi juhatajale — direktori asetäitjale ja vanem-insener-kaubatundjale baasi kasumiplaani täitmise ja ületamise eest tingimusel, kui kaubakäibeplaan on täidetud tervikuna ja tähtsamate kaubagruppide osas (masinad, tagavaraosad, väetised) ning samuti ka transiitoperatsioonide alal.

7. Juhtivate ja insener-tehniliste töötajate premeerimine toimub:

a) kvartali kasumiplaani täitmise eest 0,5 kuupalga ulatuses kvartalis;

b) üleplaanilise kasumi saamise eest 15 protsendi ulatuses üleplaanilise kasumi summast, kusjuures iga töötaja preemia suurus määratakse kindlaks proportsionaalselt nende töötasule.

8. Preemia summa, mis makstakse ühele töötajale kõikide näitajate järgi (välja arvatud sotsialistliku võistluse preemia), ei või kuu kohta ületada 0,4 ametikoha kuupalgamäära.

9. Insener-tehnilisi töötajaid, kes töötavad ametikohtadel, mis ei ole ette nähtud käesolevale põhimäärusele juurdelisatud loetelus, spetsialiste, samuti teenistujaid, kes aktiivselt kaasa aitasid plaaniliste ülesannete täitmisele ja ületamisele, võidakse premeerida RTJ-i direktori poolt kooskõlastatult ametiühingu kohaliku komiteega mitte rohkem kui üks kord kvartalis, kusjuures nende preemia summa ei tohi ületada 0,5 ametikoha kuupalgamäära.

Selle grupi töötajate premeerimiseks kulutatav vahendite üldsumma ei tohi ületada 10 protsenti nende ametikohtade palgamäära fondi vastaval perioodil.

## III. Premeerimise ja preemiate kinnitamise kord

10. Juhtivate, insener-tehniliste töötajate (spetsialistide) ja teenistujate premeerimine kasumiplaani täitmise ja ületamise eest toimub ainult ettevõtte palgafondi arvel ja piirides.

Direktorid ja ettevõtte teised juhtivad töötajad, kelle ametikohtade loetelu on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö- ja Palgaküsimuste Komitee ja ÜAÜKN-i 28. veebruari 1959. a. määrusega nr. 169, kes võimaldavad palgafondi ülekulu, jäetakse preemiata kuni ülekulu taastamiseni.

11. Preemiad kinnitatakse:

a) direktoritele, peainseneridele, varustusbaaside juhatajatele — direktorite asetäitjatele ja pearaamatupidajatele kõrgemalseisva organi juhataja poolt;

b) ülejäänud insener-tehnilistele töötajatele (spetsialistidele) ja teenistujatele remondi- ja tehnikajaama direktori poolt.

Preemiate arvestamise aluseks on raamatupidamise aruandluse andmed.

12. Remondi- ja tehnikajaamade direktoritele ja kõrgemalseisvate organite juhatajatele on antud õigus jätta töötajaid täielikult või osaliselt ilma preemiata tootmistegevuses esinenud puuduste pärast.

Preemiast ilmajätmine vormistatakse käskkirjaga (vastava juhataja korraldusega) preemiast ilmajätmise põhjuste kohustusliku äranäitamisega.

13. Preemiate määrad ja protsendid üleplaanilise kasumi summadelt RTJ tootmistegevuse harude järgi kehtestatakse RTJ-i direktori poolt kooskõlastatult ametiühingu kohaliku komiteega.

Lisa

**PREMEERIMISELE KUULUVATE REMONDI- JA TEHNIKAJAAMADE JUHTIVATE JA INSENER-TEHNILISTE TÖÖTAJATE AMETIKOHTADE LOETELU**

1. Direktor.
2. Peainsener — direktori asetäitja.
3. Peainsener-melioraator — direktori asetäitja.
4. Pearaamatupidaja.
5. Vanemökonomist-plaanija ja ökonomist-plaanija.
6. Remonditöökoja juhataja.
7. RTJ-i osakonna juhataja.
8. Insener-kontrolör.
9. Insener tehnilise normeerimise alal.
10. Tehnik-normeerija.
11. Insener loomakasvatuse tööde mehhaniseerimise alal.
12. Insener (mehaanik, hüdrotehnik, melioraator) — rühmaülem.
13. Garaaži juhataja — mehaanik.
14. Varustusbaasi juhataja — direktori asetäitja.
15. Vaneminsener-kaubatundja.

Kooskõlastatud
Põllumajanduse ja Varumise Tööliste ja Teenistujate Ametiühingu Eesti Vabariikliku Komiteega 21. märtsil 1960.

Kinnitatud
Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 22. märtsil 1960.

**METSAMAJANDITE JA METSKONDADE JUHTIVATE NING INSENER-TEHNILISTE TÖÖTAJATE JA TEENISTUJATE PREMEERIMISE PÕHIMÄÄRUS**

Käesolev põhimäärus kehtestatakse eesmärgil parandada otsustavalt metsamajandite ja metskondade juhtivate, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate, kaasa arvatud riikliku metsavalve töötajate premeerimise korda, tõsta nende huvi reservide täielikumaks ärakasutamiseks tootmise suurendamisel ja töökvaliteedi näitajate parandamiseks metsamajandeis.

## I. Üldeeskirjad

1. Metsamajandite ja metskondade juhtivaid, insener-tehnilisi töötajaid ja teenistujaid, kaasa arvatud riikliku metsavalve töötajad, premeeritakse metsakultuuride hea kasvamamineku, metsa hooldusraiete eeskirjade täitmise, metsakahjurite ja haiguste

leviku vältimise ning kahjutulede ja metsarikkumiste eduka ärahoidmise eest.

Preemiad metsamajandite ja metskondade juhtivaile, insener-tehnilistele töötajaile ja teenistujaile, kaasa arvatud riiklik metsavalve, makstakse välja aasta töö kokkuvõtete järgi järgmiste dokumentide alusel: metsakultuuride hea kasvamamineku eest — sügiseste inventeerimise aktide järgi, eduka metsavalve ja -kaitse eest — metsade tuleohtlikkuse ja metsatulekahju aktide ning kontrollimise tulemuste järgi, metsahooldusraietööde läbiviimise eest — raamatupidamise aruandluse andmete ja teostatud tööde kvaliteedi kontrollimise aktide järgi.

2. Metsamajandite ja metskondade töötajaid premeeritakse metsakultuuride hea kasvamamineku, metsahooldusraiete eeskirjade täitmise ja eduka metsavalve eest tingimusel, kui on täidetud metsa istutamise ja külvi ning metsahooldusraiete plaanid.

Metsa ülestöötamisega (laiatarbetsehhidele) ja laiatarbekaupade valmistamisega tegelevaid direktoreid, vanemmetsaülemaid, metsaülemaid ja abimetsaülemaid premeeritakse käesoleva põhimääruse järgi tingimusel, kui on täidetud metsa ülestöötamise ja laiatarbekaupade valmistamise ning realiseerimise plaanid.

3. Laiatarbetsehhide juhtivaid ja insener-tehnilisi töötajaid premeeritakse üldiste plaaniliste tootmiskulude mitteületamise ja puidujäätmetest kaupade valmistamise plaanide ületamise eest.

Preemiad laiatarbetsehhide juhtivaile ja inesener-tehnilistele töötajaile makstakse välja kvartali töö kokkuvõtete järgi raamatupidamise aruandluse andmete alusel. Kvartali ühe või kahe kuu tootmisplaani mittetäitmise korral vähendatakse kvartali eest makstavate preemiate määrasid 20—40% võrra.

4. Juhtivaid ja insener-tehnilisi töötajaid premeeritakse uue tehnika ja tehnoloogia juurutamise, samuti tootmise kompleksse mehhaniseerimise ja automatiseerimise eest eri põhimääruse järgi.

Kuni uue premeerimise põhimääruse kehtestamiseni juhtivate ja insener-tehniliste töötajate premeerimiseks uue tehnika väljatöötamise ja juurutamise eest, makstakse metsamajandi juhtivaile töötajaile preemiat käesoleva põhimääruse järgi, arvestades uue tehnika juurutamise ja omandamise ülesannete täitmist.

Juhul, kui ei täideta kõrgemalseisvate organite poolt kinnitatud uue tehnika ja uue tehnoloogia juurutamise ja omandamise plaane, siis metsamajandi ja metskondade juhtivaile töötajaile preemiat ei maksta.

Samuti ei maksta preemiaid nende tsehhide juhtivaile töötajaile, kus ei täidetud uue tehnika omandamise alaseid ülesandeid.

## II. Premeeritavad töötajad ja preemiate määrad

5. Preemiaid arvutatakse kõigile juhtivaile ja insener-tehnilistele töötajaile võrdse protsendiga töötasust, olenemata nende ametikohast.

6. Direktorit, vanemmetsaülemat, vaneminsener-mehaanikut, metsakultuuride inseneri, metsaülemat, abimetsaülemat, metsnikku, metsakultuuride meistrit ja metsavahti premeeritakse metsakultuuride keskmiselt mitte alla 95% kasvamamineku eest kogu metsa istutus- ja külvipindadel (eraldi esimese ja teise aasta kultuuride eest).

Preemiate määrad on järgmised:

a) esimese aasta (jooksva aasta kevadel ja eelmise aasta sügisel rajatud) metsakultuuride kasvamamineku eest — 30% ulatuses ametikoha kuupalgast;

b) teise aasta (eelmise aasta kevadel ja üleeelmise aasta sügisel rajatud) metsakultuuride kasvamamineku eest — 20% ulatuses ametikoha kuupalgast.

Preemiaid arvutatakse metsamajandis iga 100 ha metsaistutamise ja külvipinna eest (eraldi esimese ja teise aasta metsakultuuride kohta), metskonnas — 30 ha, jaoskonnas 10 ha ja vahtkonnas 3 ha eest.

Metsakultuuride kasvamamineku protsendi kindlaksmääramisel arvestatakse ka kultuuride täiendusi, mis on tehtud vähemalt kuu aega enne inventeerimist. Istutus- ja külvikohtade arv hektari kohta võetakse vastavalt metsakultuuride projektile.

7. Direktorit, vanemmetsaülemat, metsahooldusraiete inseneri, metsaülemat, abimetsaülemat, metsnikku ja metsavahti premeeritakse metsahooldus-, sanitaar- ja taastamisraiete eeskirjade täitmise eest tingimusel, kui on tagatud tarbepuidu väljatulek ratsionaalse tükeldamise arvel ja kui on täidetud aastaplaan valgustus- ja puhastusraietel pinna järgi, ülejäänud raieliikide osas — nii pinna kui ka massi järgi. Premeerimise määraks on 50% ametikoha kuupalgast:

a) direktoril, vanemmetsaülemal ja metsahooldusraiete inseneril — iga 500 ha eest metsamajandis;

b) metsaülemal ja abimetsaülemal — iga 100 ha eest metskonnas;

c) metsnikul — iga 30 ha eest jaoskonnas;

d) metsavahil — iga 15 ha eest vahtkonnas.

8. Direktorit, vanemmetsaülemat, metsavalve inspektorit, rajoonidevahelist insener-metsapatoloogi (või metsavalve ja metsakaitse inseneri), metsaülemat, abimetsaülemat, metsnikku ja metsavahti premeeritakse metsatulekahjude, metsarikkumiste ja metsakahjurite rüüstete vältimise eest kuni kahe kuu ametipalga ulatuses tingimusel, et nende töölõigus ei esinenud metsatulekahjusid või kui need likvideeriti tule puhkemise algul, kui metsakahjurite kahjustuskolded avastati ja likvideeriti õigeaegselt, kui metsa rikkumise, metsatulekahjude ja tuleohutuse eeskirjade rikkumise aktid vormistati õigesti ning kui aktide ja revideerimise materjalide põhjal rakendati õigeaegselt vastavad abinõud.

9. Laiatarbetsehhide juhatajaid, tehnilisi juhatajaid, insenere,

tehnilisi kontrolöre, töökoja juhatajaid, mehhaanikuid, meistreid ja kümnikke premeeritakse üldiste plaaniliste tootmiskulude mitteületamise ja puidujäätmetest kaupade tootmise kvartaliplaani ületamise eest tingimusel, et väljalastud tooted on heakvaliteedilised ja ettenähtud nomenklatuuris ning et on täidetud tööviljakuse plaan, mitte ületatud tooraine kulunorme ja on täidetud kaupade hankeplaan (ülesanne) kaubandusorganisatsioonidele kindlaksmääratud (kooskõlastatud) assortimendis.

Plaani täitmist määratakse hulgiväljalaske hindades, kusjuures põhimaterjalist ja jäätmetest valmistatud toodang arvestatakse koos. Jäätmetest laiatarbekaupade valmistamise plaani mittetäitmisel preemiat ei määrata.

Preemiaid arvutatakse protsentides ametikoha palgast (arvestusega kuu kohta) järgmisel määral:

a) üldiste plaaniliste tootmiskulude mitteületamise eest — 8 protsenti;

b) jäätmetest laiatarbekaupade tootmise kvartaliplaani ületamise iga protsendi eest — 2 protsenti.

10. Ühele töötajale kõigi näitajate järgi (välja arvatud sotsialistliku võistluse preemiad) väljamakstavate preemiate summa ei või ületada kuu kohta 0,4, aasta kohta aga 4,8 ametikoha kuupalka.

11. Käesoleva põhimääruse loetelus mitte ettenähtud ametikohtadel töötavaid insener-tehnilisi töötajaid, samuti ka metsamajandite teenistujaid ja riikliku metsavalve töötajaid, kes aitavad aktiivselt kaasa plaaniliste ülesannete täitmisele ja ületamisele, võidakse metsamajandite direktorite poolt, kooskõlastatult ametiühingu kohaliku komiteega, premeerida ühekordselt, kuid mitte üle ühe korra kvartalis nende 0,5 ametikoha kuupalga piires.

Selle grupi töötajate premeerimiseks kulutatav kogusumma ei või ületada 10% nende vastava perioodi ametikoha palgafondist.

## III. Premeerimise ja preemiate kinnitamise kord

12. Juhtivate, insener-tehniliste töötajate, teenistujate ja riikliku metsavalve töötajate premeerimine toimub metsamajandi töötasufondi arvel ja selle piires, laiatarbetsehhide osas aga töötasufondi piires, ümberarvestatult vastavalt plaani täitmisele.

Laiatarbetsehhide juhatajad ja teised juhtivad töötajad, kelle ametikohtade loetelu on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö- ja Palgaküsimuste Komitee ja ÜAÜKN määrusega 28. veebruarist 1959. a. nr. 169, kelle süü läbi on tekkinud töötasufondi ülekulu, jäetakse preemiast ilma kuni ülekulu likvideerimiseni.

13. Preemiad kinnitatakse:

a) metsamajandite direktoreile, vanemmetsaülemaile ja

vaneminsener-mehhaanikuile Metsamajanduse Peavalitsuse juhataja poolt;

b) teistele metsamajandite ja metskondade ning laiatarbetsehhide töötajaile — metsamajandite direkorite poolt.

14. Töötajaile, kes on tööle määratud pärast aasta algust või vabastatud sellelt töölt neist olenemata põhjusil enne aasta lõppu, arvutatakse preemiaid proportsionaalselt tegelikult töötatud ajale.

15. Metsamajanduse Peavalitsusel ja metsamajandite direktoreil on õigus jätta ilma preemiast osaliselt või täielikult neid töötajaid, kelle töös on ilmnenud tootmisalast hooletust.

Preemiast ilmajätmine tehakse teatavaks otsuses või käskkirjas ühes konkreetsete põhjuste kohustusliku äranäitamisega.

Kooskõlastatud
Põllumajanduse ja Varumise Tööliste ja Teenistujate Ametiühingu Eesti Vabariikliku Komiteega
28. aprillil 1960.

Kinnitatud
Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt
29. aprillil 1960.

## EESTI NSV PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUMI MASINAEHITUSE JA METALLIÜMBERTÖÖTAMISE ETTEVÕTETE JUHTIVATE NING INSENER-TEHNILISTE TÖÖTAJATE JA TEENISTUJATE PREMEERIMISE

## PÕHIMÄÄRUS

Käesolev põhimäärus kehtestatakse Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi masinaehituse ja metalliümbertöötamise ettevõtete juhtivate, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimises otsustavalt kindla korra loomise eesmärgil, nende huvi tõstmiseks ettevõtte tootmise suurendamiseks reservide täielikuma ärakasutamise teel ja töökvaliteedi näitajate parandamiseks.

### I. Üldeeskirjad

1. Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi masinaehituse ja metalliümbertöötamise ettevõtete juhtivaid, insener-tehnilisi töötajaid ja teenistujaid premeeritakse omahinna alandamise plaani täitmise ja ületamise eest tingimusel, et on täidetud toodangu väljalaske plaan ettenähtud nomenklatuuris, tööviljakuse plaan, aga samuti teiste administratiiv-majandusrajoonide ettevõtete koopereerimise ning üldriiklike vajaduste hangete ülesanded.

Omahinna alandamise plaani näitaja, mille täitmise ja ületamise eest makstakse preemiat tööstusettevõtete juhtivatele, insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele, on kulude alandamise ülesanne kaubatoodangu ühe rubla kohta protsentides, võrreldes eelmise aastaga, ümberarvutatult toodangu tegelikule väljalaskele ja sortimendile. See ülesanne loetakse täidetuks tingimusel, et on täidetud tähtsamate toodanguliikide omahinna alandamise plaan, mis on kindlaks määratud kõrgemalseisva organi poolt.

Laiatarbekaupade tootmise ettevõtete ning tsehhide (jaoskondade) juhtivaid, insener-tehnilisi töötajaid ja teenistujaid premeeritakse tingimusel, et on täidetud kaubandusorganisatsioonidele ettenähtud korras ja kokkulepitud sortimendis kaupade väljastamise plaan (ülesanne) ja kõrgema sordi (kvaliteedi) laiatarbekaupade tootmise plaan.

2. Uue tehnika ja tehnoloogia juurutamiseks ja kasutusele võtmiseks läbiviidud ürituste, tootmise kompleksse mehhaniseerimise ja automatiseerimise eest premeeritakse juhtivaid ja insener-tehnilisi töötajaid erimääruse alusel.

Kuni juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele uue tehnika väljatöötamise ja juurutamise eest uue premeerimise määruse kehtestamiseni, makstakse juhtivatele töötajatele preemiat toodangu omahinna alandamise plaani täitmise ja ületamise eest, arvestades seejuures uue tehnika kasutusele võtmise ja juurutamise ülesannete täitmist.

Juhul, kui kõrgemalseisvate organite poolt kinnitatud uue tehnika ja tehnoloogia juurutamise, kasutusele võtmise ja uute toodanguliikide väljalaske plaane ei täideta, ei maksta preemiaid ettevõtete juhtivatele töötajatele, samuti insener-tehnilistele töötajatele, kes vahetult vastutavad uue tehnika ja tehnoloogia juurutamise, kasutusele võtmise ja uute toodanguliikide väljalaskmise eest.

Nende tsehhide juhtivatele töötajatele, kes ei ole täitnud uue tehnika kasutusele võtmise ülesandeid, ei maksta samuti preemiaid.

3. Preemiaid makstakse valitsuste, ettevõtete juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele kvartali töötulemuste kokkuvõtte järgi. Tootmisplaani mittetäitmisel ühel või kahel kuul kvartalis, vähendatakse kvartali eest väljamaksmisele kuuluva preemia määra 20—40 protsendi võrra.

Preemiat tsehhide (jaoskondade) juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele makstakse kuu töötulemuste järgi.

4. Põhitootmise tsehhide (jaoskondade) töötajaid premeeritakse tsehhi (jaoskonna) töönäitajate järgi.

Sel juhul, kui põhitootmistsehhis (jaoskonnas) puuduvad näitajad toodangu omahinna kohta, premeeritakse tsehhi (jaoskonna) töötajaid omahinna tähtsamate kuluelementide kokkuhoiu eest (kulutused materjalidele, töötasule, energiale jm.).

Instrumentaaltsehhid (jaoskonnad) ja uue tehnoloogia rakiste valmistamise tsehhid (jaoskonnad) võrdsustatakse põhitootmistsehhidega (jaoskondadega).

Ettevõtetes, kus puudub tsehhilise juhtimise struktuur, premeeritakse tootmisjaoskondade insener-tehnilisi töötajaid, kellele plaanilisi näitajaid eraldi ei kinnitata, igakuuliselt omahinna tähtsamate kuluelementide kokkuhoiu või kogu ettevõtte töönäitajate alusel, kui jaoskonnas ei esine plaanilise palgafondi ülekulu ümberarvestatult tegelikult tehtud tööde mahule.

Abitsehhide (jaoskondade) töötajaid premeeritakse igas kuus kogu ettevõtte või nende poolt teenindatavate põhitsehhide (jaoskondade) töönäitajate järgi tingimusel, et on täidetud abitsehhi koguselised ja kvaliteedilised plaaniülesanded.

Töötajaid, kes töötavad tootmisettevõtteid ja majandeid teenindavates iseseisval bilansil olevates ettevõtetes (elektrijaamad võimsusega 100 kW ja rohkem, elektri- ja soojusvõrgud, metsavarumine, põllumajandusettevõtted, mittemaaksete materjalide tootmine ja ümbertöötamine, ehitusmaterjalide tootmine jne.) premeeritakse vastavatele majandusharudele kinnitatud premeerimise põhimääruse järgi.

Mitteiseseisval bilansil olevate kuni 100 kW ja suurema võimsusega elektrijaama töötajaid premeeritakse elektrienergeetika tööstuse töötajate premeerimise määruses ettenähtud määral ja näitajate, mis on kinnitatud kindlaksmääratud korras, järgi, selle ettevõtte, mille koosseisu nad kuuluvad, arvel ja palgafondi piirides.

Ettevõtete koosseisu kuuluvate teiste energeetiliste struktuuriliste alajaotuste, transpordi- ja sidejaoskondade (mitteiseseisval bilansil) tsehhide ja jaoskondade töötajaid premeeritakse abitsehhide töötajate premeerimise tingimuste järgi.

Ehitus-montaažitööde teostamisel majanduslikul teel üle 50% ettevõtte üldisest plaanilisest tööde mahust premeeritakse kapitaalehituse osakonna töötajaid vastavalt premeerimise põhimäärusele, mis on kinnitatud ehitustel ja ehitus-montaažitöödel töötavate juhtivate, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimiseks NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö- ja Palgaküsimuste Komitee ja ÜAÜKN poolt.

Ehitus-montaažitööde teostamisel majanduslikul teel alla 50% ettevõtte ehitus-montaažitööde plaanilisest mahust, toimub kapitaalehituse osakonna töötajate (välja arvatud liinipersonal) premeerimine kooskõlas antud ettevõtte töötajate premeerimise põhimäärusega kogu ettevõtte töönäitajate alusel tingimusel, et on täidetud plaanilised ülesanded koguseliste ja kvaliteedinäitajate osas ehitus-montaaži- ja remonttööde alal.

## II. Premeeritavad töötajad ja preemiate määrad

5. Preemiad kõigile juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele arvutatakse ühesuguse protsendiga palgamäärast, olenemata ametikohast.

Käesoleva põhimääruse kohaselt premeeritavate juhtivate ja insener-tehniliste töötajate ametikohtade loetelu on toodud lisas.

6. Juhtivate ja insener-tehniliste töötajate premeerimine toimub toodangu omahinna alandamise plaani täitmise ja ületamise eest protsentides ametikoha palgast järgmistel määradel (arvestatud kuu kohta):

| Jrk. nr. | Tootmisharu nimetus | Omahinna alandamise plaani täitmise eest | Üleplaanilise omahinna alandamise iga kümnendiku protsendi eest |
|---|---|---|---|
| 1 | Remondiettevõtted | 10 | 1 |

7. Ettevõtte juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele, kellele plaanis ei nähta ette toodangu omahinna alandamist, arvestatakse preemia omahinna ülesande täitmise ja omahinna alandamise eest, võrreldes plaanilisega, protsentides ametikoha kuupalgast järgmistel määradel (arvestatult kuu kohta).

| Jrk. nr. | Tootmisharu nimetus | Omahinna plaani täitmise eest | Plaanilise omahinna alandamise iga kümnendiku protsendi eest |
|---|---|---|---|
| 1. | Remondiettevõtted | 8 | 0,8 |

8. Piiratud turustamise võimalustega üleplaanilist toodangut, mille üleplaaniline tootmine on keelatud NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, liiduvabariikide ministrite nõukogude, rahvamajanduse nõukogude ja NSV Liidu ametkondade poolt, ei tohi preemia arvutamisel juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele arvestada.

9. Preemia summa, mis makstakse välja ühele töötajale kõigi näitajate alusel (välja arvatud sotsialistliku võistluse preemia), ei tohi ületada, arvestatult kuu kohta, 0,4 kuu ametikoha palka.

10. Insener-tehnilisi töötajaid, kes töötavad ametikohtadel, mis pole käesolevale põhimäärusele juurdelisatud loetelus ette nähtud, samuti ka teenistujaid, kes plaaniliste ülesannete täitmisele ja ületamisele aktiivselt kaasa aitasid, võidakse premeerida ettevõtte juhtkonna poolt, kooskõlastatult ametiühingu (vabrikutehase-) komiteega, kuid mitte rohkem kui üks kord kvartalis nende 0,5 kuu ametipalga piirides.

Selle grupi töötajate premeerimiseks kulutatav vahendite üldsumma ei tohi ületada 10% nende ametikohtade palgamäära fondi vastaval perioodil.

## III. Premeerimise ja preemiate kinnitamise kord

*Väljavõte*

11. Juhtivate, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimine omahinna alandamise plaani täitmise, üleplaanilise

omahinna alandamise ja toodangu plaani ületamise eest, toimub ainult ettevõtte palgafondi arvel ja piirides, korrigeeritult tootmisplaani ületamise protsendi võrra...

Ettevõtete direktorid ja teised juhtivad töötajad, kelle ametikohtade loetelu on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö- ja Palgaküsimuste Komitee ja ÜAÜKN 28. veebruari 1959. a. määrusega nr. 169, kes võimaldasid palgafondi ülekulu, jäetakse preemiata kuni ülekulu taastamiseni.

12. Preemiad kinnitatakse:

a) direktoritele, peainseneridele, direktori asetäitjatele, plaaniosakondade ülematele, pearaamatupidajatele (vanemraamatupidajatele pearaamatupidajate õigustes) ja ettevõtete tehnilise kontrolli osakondade ülematele — kõrgemalseisva organi juhataja poolt;

b) ülejäänud insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele — ettevõtte juhataja poolt.

Preemiate arvutamise aluseks on raamatupidamise aruandluse andmed.

13. Ettevõtete ja kõrgemalseisvate organite juhatajatel on õigus osaliselt või täielikult jätta töötajaid ilma preemiata tootmistöös esinevate puuduste pärast.

Preemiast ilmajätmine vormistatakse vastava juhataja käskkirjaga (korraldusega) preemiast ilmajätmise põhjuste kohustusliku äranäitamisega.

14. Preemiate määrad tsehhide (jaoskondade) järgi kehtestatakse ettevõtte juhataja poolt kooskõlastatult ametiühingu (vabriku-tehase-) komiteega.

Lisa põhimäärusele

**PREMEERIMISELE KUULUVATE EESTI NSV PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUMI MASINAEHITUSE JA METALLIÜMBERTÖÖTLEMISE ETTEVÕTETE JUHTIVATE JA INSENER-TEHNILISTE TÖÖTAJATE**

**AMETIKOHTADE LOETELU**

**Ettevõtete (kombinaatide) töötajad**

1. Direktorid, nende abid kaadri, töö- ja töötasu küsimuste alal.
2. Peainsenerid.
3. Peaspetsialistid.
4. Pearaamatupidajad (vanemraamatupidajad pearaamatupidajate õigustes), finantsosakondade ülemad.
5. Konstruktorite, tehnoloogiliste, plaani-tootmise, energomehhaaniliste, tehnilise kontrolli, tootmis-dispetšeri, tehniliste, plaani-ökonoomilise, töö- ja töötasu, materjal-tehnilise varustuse,

välise koopeerimise, instrumentaal-, standardiseerimise ja normeerimise, tootmisprotsesside automatiseerimise ja mehhaniseerimise, kaadri-, turustuse, tehnilise õppuse, kaadri ettevalmistamise ja ohutustehnika osakondade ülemad.

6. Tootmise ülemad.

7. Tehaste laboratooriumide ning normeerimis-uurimisjaamade (büroode, laboratooriumide) ülemad.

8. Büroode (sektorite) ülemad peaspetsialistide osakondades ja jaoskondades, mis on loetletud käesoleva loetelu punktides 5, 6 ja 7.

9. Kõigi erialade vaneminsenerid ja insenerid, vanemkonstruktorid ja konstruktorid, vanemtehnoloogid ja tehnoloogid, vanemökonomistid ja ökonomistid, vanemdispetšerid ja dispetšerid, vanemnormeerijad ja normeerijad, kes töötavad käesoleva loetelu punkt 5, 6, 7 ja 8 loetletud osakondades, büroodes, sektorites ja peaspetsialistide osakondades.

**Tsehhide, jaoskondade ja teiste alajaotuste töötajad**

1. Tsehhide, jaoskondade ja vahetuste ülemad, laevade vanemehitajad, laevade ehitajad ja laevade ehitajate abid.
2. Kõigi erialade vaneminsenerid ja insenerid, vanemkonstruktorid ja konstruktorid, vanemtehnoloogid ja tehnoloogid, mehhaanikud, energeetikud, vanemnormeerijad ja normeerijad, vanemökonomistid ja ökonomistid, vanemdispetšerid ja dispetšerid.
3. Büroode ülemad, sealhulgas tehnilise kontrolli, tsehhi laboratooriumide ja katsetusjaamade bürood.
4. Vanemmeistrid ja meistrid, vanemkontrollmeistrid, kontrollmeistrid ja meistrite abid.

Märkus. 1. Ettevõtete ja nende struktuuriliste alajaotuste, mis on loetletud käesolevas loetelus, juhatajate asetäitjaid premeeritakse võrdsetel alustel nende juhatajatega.

2. Iseseisvate struktuuriliste alajaotuste puudumisel premeeritakse töötajaid, kes on vastava tööjaoskonna eesotsas, kui alajaotuste juhatajaid.

Kooskõlastatud
Põllumajanduse ja Varumise Tööliste ja Teenistujate Ametiühingu Vabariiklikku Komiteega
29. aprillil 1960

Kinnitatud
Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt
29. aprillil 1960

## EESTI NSV PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUMI PUIDUTÖÖSTUSE ETTEVÕTETE JUHTIVATE NING INSENER-TEHNILISTE TÖÖTAJATE JA TEENISTUJATE PREMEERIMISE

## PÕHIMÄÄRUS

Käesolev põhimäärus kehtestatakse puidutööstuse ettevõtete juhtivate, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimises otsustavalt kindla korra loomise eesmärgil nende huvi tõstmiseks tootmise reservide täielikumaks ärakasutamiseks, tootmise suurendamiseks ja ettevõtete töö kvaliteedinäitajate tõstmiseks.

### I. Üldeeskirjad

1. Puidutööstuse ettevõtete juhtivaid, insener-tehnilisi töötajaid ja teenistujaid premeeritakse omahinna alandamise plaani täitmise ja ületamise eest tingimusel, et on täidetud tootmise nomenklatuurne plaan vastavalt kindlaksmääratud kvaliteedile, tööviljakuse plaan ning plaanid toodangu hankimise alal teiste administratiivmajandusrajoonide ettevõtetele, koopereeritud hangete ja hangete alal üldriiklikeks vajadusteks.

Omahinna alandamise plaani näitajaks, mille täitmise ja ületamise eest makstakse preemiat tööstusettevõtete juhtivatele, insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele, on kulude alandamise ülesanne kaubatoodangu ühe rubla kohta protsentides võrreldes eelmise aastaga, mis on ümber arvestatud toodangu tegelikule väljalaskele ja sortimendile. See ülesanne loetakse täidetuks, kui on täidetud ettevõttele kõrgemalseisva organi poolt kindlaksmääratud toodangu tähtsamate liikide omahinna alandamise plaan.

Laiatarbekaupu väljalaskvate ettevõtete ning tsehhide juhtivaid, insener-tehnilisi töötajaid ja teenistujaid premeeritakse tingimusel, et on täidetud plaan (ülesanne) kaubandusorganisatsioonidele kaupade hankimise alal kindlaksmääratud (kooskõlastatud) sortimendis ja on täidetud kõrgemat sorti (kvaliteeti) laiatarbekaupade tootmisplaan.

2. Ürituste läbiviimise eest uue tehnika ja tehnoloogia, tootmise komplekssе mehhaniseerimise ja automatiseerimise juurutamise alal premeeritakse juhtivaid ja insener-tehnilisi töötajaid erimäärustiku alusel.

Kuni uue määrustiku kehtestamiseni juhtivate ja insener-tehniliste töötajate premeerimise kohta uue tehnika väljatöötamise ja juurutamise eest makstakse juhtivatele töötajatele preemiaid toodangu omahinna alandamise plaani täitmise ja ületamise eest,

arvesse võttes uue tehnika juurutamise ja kasutusele võtmise ülesannete täitmist.

Juhul, kui kõrgemalseisva organi poolt kinnitatud uue tehnika, uue tehnoloogia ja toodangu uute liikide väljalaske juurutamise ja kasutusele võtmise plaane ei täideta, ei maksta preemiaid uue tehnika, uue tehnoloogia ja toodangu uute liikide väljalaske eest vahetult vastutavatele ettevõtete juhtivatele töötajatele ja insener-tehnilistele töötajatele.

Preemiaid ei maksta ka tsehhide juhtivatele töötajatele, kus ei ole täidetud uue tehnika kasutusele võtmise ülesannet.

3. Ettevõtete juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele makstakse preemiaid kvartali töötulemuste alusel. Tootmisplaani mittetäitmisel ühel või kahel kuul kvartalis, vähendatakse kvartali võrra. väljamaksmisele kuuluva preemia määra 20—40% eest

Tsehhide juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele makstakse preemiaid kuu töötulemuste alusel.

4. Põhitootmistsehhide töötajaid premeeritakse tsehhi töönäitajate alusel. Põhitootmistsehhis toodangu omahinna näitajate puudumisel premeeritakse tsehhi töötajaid toodangu omahinna tähtsamate kuluelementide kokkuhoiu näitajate alusel (kulutused toormaterjalile, materjalidele, töötasule, elektrienergiale ja muule).

Tsehhideta juhtimisstruktuuriga ettevõtetes premeeritakse tootmisjaoskondade insener-tehnilisi töötajaid (kellele ei määrata plaaniga kindlaks omahinna näitajaid) igakuuliselt omahinna tähtsamate kuluelementide kokkuhoiu näitajate alusel, või ettevõtte töönäitajate alusel tervikuna tingimusel, et jaoskonna osas ei ole üle kulutatud plaaniline töötasufond, mis on ümber arvestatud tehtud tööde tegelikule mahule.

Abistavate tsehhide töötajaid premeeritakse iga kuu ettevõtte töönäitajate alusel tervikuna või nende poolt teenindatavate põhitsehhide töönäitajate alusel tingimusel, et on täidetud antud tsehhi plaaniülesanded koguseliste ja kvaliteedi-töönäitajate osas.

Töötajaid, kes töötavad ettevõtteid teenindavates iseseisvatel bilanssidel olevates tootmistes ja majandites (elektrijaamad võimsusega 100 kW ja enam, elektri- ja soojusvõrgud, metsavarumine, põllumajandusettevõtted, transport, mittemaaksete materjalide tootmine ja töötlemine, ehitusmaterjalide tootmine jne.), premeeritakse vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö- ja Palgaküsimuste Komitee ning ÜAÜKN poolt vastavatele harudele kinnitatud premeerimise tüüpmäärustikele.

Iseseisval bilansil mitteolevate 100 kW ja suurema võimsusega elektrijaamade töötajaid premeeritakse kehtestatud korras elektrienergeetilisele tööstusele, kelle koosseisu nad kuuluvad, kinnitatud töötasufondi piirides ja arvel.

Ettevõtete koosseisus olevate teiste energeetiliste struktuuriliste alljaotuste, tsehhide ja jaoskondade (mitte iseseisval bilansil)

töötajaid premeeritakse abistavate tsehhide töötajatele ettenähtud tingimuste alusel.

Kapitaalehituse osakondade töötajaid premeeritakse ehitus- ja montaažitööde täitmisel majanduslikul teel üle 50% üldplaani mahust vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö- ja Palgaküsimuste Komitee ning ÜAÜKN poolt kinnitatud ehituse ja kapitaalremondi ehitus-montaažitöödel töötavate juhtivate, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimise põhimäärusele.

Ehitus-montaažitööde täitmisel majanduslikul teel alla 50% üldplaani mahust premeeritakse kapitaalehituse osakondade töötajaid (välja arvatud liinipersonal) vastavalt antud ettevõtte premeerimise määrustikule ettevõtte töönäitajate alusel tervikuna tingimusel, et on täidetud plaaniülesanded ehitus-montaaži- ja remondi- ning ehitustööde koguseliste ja kvaliteedinäitajate osas.

## II. Premeeritavad töötajad ja preemiate määrad

5. Preemiaid arvestatakse kõigile juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele ühesuguse protsendiga töötasust, sõltumata ametikohast.

Käesoleva põhimääruse lisas on toodud premeeritavate juhtivate ja insener-tehniliste töötajate ametikohtade loetelu.

6. Juhtivaid ja insener-tehnilisi töötajaid premeeritakse toodangu omahinna alandamise plaani täitmise ja ületamise eest järgmistel määradel (arvestatud kuu kohta) protsentides ametikoha palgast:

| Jrk. nr. | Nimetus | Omahinna alandamise plaani täitmise eest | Üleplaanilise omahinna alandamise iga kümnendiku protsendi eest |
|---|---|---|---|
| 1. | Puidutööstus | Kuni 10 | Kuni 1 |

7. Ettevõtete, kellele ei ole plaanis ette nähtud toodangu omahinna alandamist, juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele määratakse preemiad kindlaks omahinna ja omahinna alandamise ülesande täitmise eest, võrreldes plaanilisega, järgmistel määradel (arvestatud kuu kohta) protsentides ametikoha palgast:

| Jrk. nr. | Nimetus | Omahinna plaani täitmise eest | Omahinna alandamise (võrreldes plaanilisega) iga kümnendiku protsendi eest |
|---|---|---|---|
| 1. | Puidutööstus | Kuni 8 | Kuni 0,8 |

8. Piiratud turustamise võimalusega üleplaanilist toodangut, mille üleplaaniline väljalase ei ole lubatud NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, liiduvabariikide ministrite nõukogude, NSV Liidu ametkondade ja rahvamajanduse nõukogude poolt, ei tule preemiate väljaarvutamisel juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele arvestada. Peale selle tuleb ümber arvutada omahinna näitaja ja kanda kõik piiratud turustamise võimalusega üleplaanilise toodangu valmistamiseks tehtud kulud toodangu väljalaske uuele (vähendatud) mahule.

9. Preemia summa, mis makstakse ühele töötajale kõikide näitajate järgi (välja arvatud sotsialistliku võistluse preemia) ei või ületada, arvestusega kuu kohta, 0,4 kuu ametikoha palgamäära.

10. Insener-tehnilisi töötajaid, kes töötavad ametikohtadel, mis ei ole ette nähtud käesolevale põhimäärusele juurdelisatud loetelus, samuti teenistujaid, kes aktiivselt kaasa aitasid plaaniliste ülesannete täitmisele ja ületamisele, võidakse premeerida ettevõtete juhatajate poolt kooskõlastatult ametiühingu (vabrikutehase-) komiteega, mitte rohkem kui üks kord kvartalis, kusjuures nende preemia summa ei tohi ületada 0,5 kuu ametikoha palgamäära.

Selle grupi töötajate premeerimiseks kulutatud vahendite üldsumma ei tohi ületada 10 protsenti nende ametikohtade palgamäära fondi vastaval perioodil.

## III. Premeerimise ja preemiate kinnitamise kord

*Väljavõte*

11. Juhtivaid, insener-tehnilisi töötajaid ja teenistujaid premeeritakse omahinna alandamise plaani täitmise ja üleplaanilise omahinna alandamise eest ainult ettevõtte palgafondi piirides ja selle arvel, mis on korrigeeritud tootmisplaani ületamise protsendi võrra ...

Direktorid ja teised ettevõtte juhtivad töötajad, kelle ametikohtade loetelu on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö- ja Palgaküsimuste Komitee ja ÜAÜKN 28. veebruari 1959. a. määrusega nr. 169, kes võimaldasid palgafondi ülekulu, jäetakse preemiata kuni ülekulu taastamiseni.

12. Preemiad kinnitatakse:

a) ettevõtete direktoritele, peainseneridele, direktorite asetäitjatele, plaaniosakondade ülematele, pearaamatupidajatele, vanemraamatupidajatele (pearaamatupidaja õigustes) ja tehnilise kontrolli osakondade ülematele — kõrgemalseisva organi juhataja poolt;

b) ülejäänud insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele — ettevõtte juhataja poolt.

Preemiate arvutamise aluseks on raamatupidamise aruandluse andmed.

13. Ettevõtete ja kõrgemalseisvate organite juhatajatel on õigus jätta töötajaid täielikult või osaliselt ilma preemiata tootmistegevuses esinenud puuduste pärast.

Preemiast ilmajätmine vormistatakse vastava juhataja käskkirjaga (korraldusega) preemiast ilmajätmise põhjuste kohustusliku äranäitamisega.

14. Preemiate määrad tsehhide järgi määrab kindlaks ettevõtte juhataja pärast kooskõlastamist ametiühingu (vabrikutehase-) komiteega.

Lisa põhimäärusele

**PREMEERIMISELE KUULUVATE EESTI NSV PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUMI PUIDUTÖÖSTUSE ETTEVÕTETE JUHTIVATE JA INSENER-TEHNILISTE TÖÖTAJATE AMETIKOHTADE**

**LOETELU**

**Ettevõtete töötajad**

1. Dirktorid, ülemad, juhatajad.
2. Peainsenerid (tehnilised juhatajad).
3. Peaspetsialistid.
4. Pearaamatupidajad, vanemraamatupidajad pearaamatupidajate õigustes, finantsosakondade juhatajad.
5. Tootmis-, tehniliste, plaani-tootmise, mehhaniseerimise ja automatiseerimise, tehnilise kontrolli, plaani-ökonoomilise, plaani-, kapitaalehituse, ehitus-, tehnilise järelevalve, töö ja töötasu, konstruktori-, varustuse ja turustuse, transpordi-, puitkütte-aine-, ekspordi-, kaadri-, kaadri ettevalmistuse ning ohutustehnika osakondade ülemad.
6. Tootmise ülemad (juhatajad).
7. Tehase laboratooriumide juhatajad.
8. Käesoleva loetelu punktides 5 ja 7 nimetatud osakondades ja laboratooriumides töötavad kõigi erialade vaneminsenerid ja insenerid, vanemtehnoloogid ja tehnoloogid, vanemökonomistid ja ökonomistid (planeerijad), vanemdispetšerid ja dispetšerid, vanemnormeerijad ja normeerijad.

**Tsehhide, jaoskondade ja muude alljaotuste töötajad**

1. Tsehhide, jaoskondade, vahetuste ja muude tootmisalljaotuste ülemad.
2. Kõigi erialade vaneminsenerid ja insenerid, vanemtehnoloogid ja tehnoloogid, vanemmehhaanikud, mehhaanikud, energeetikud, vanemnormeerijad, normeerijad, vanemökonomistid, ökonomistid, vanemdispetšerid, dispetšerid.
3. Tsehhi laboratooriumide, tehnilise kontrolli ülemad.

4. Vanemmeistrid ja meistrid, vanemkontrollmeistrid ja kontrollmeistrid.

Märkus.

1. Käesolevas loetelus loetletud ettevõtete ja nende struktuuriliste alljaotuste juhatajate asetäitjaid premeeritakse võrdsetel tingimustel vastavate juhatajatega.

2. Iseseisvate struktuuriliste alljaotuste puudumisel premeeritakse vastavate töölõikude eesotsas seisvaid töötajaid kui alljaotuste juhatajaid.

# VII OSA

# MAAVILJELUS

## ABINÕUDEST AIANDUSE JA MESINDUSE ARENDAMISEKS EESTI NSV KOLHOOSIDES

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 483
16. JUUNIST 1951

*Väljavõte*

Selleks et luua suuri, turutoodangut andvaid kolhooside aedu ja mesilaid ning Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee 1. oktoobri 1949. a. määruse täitmise kindlustamiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

4. Kohustada Eesti NSV Kohaliku, Põlevkivi- ja Keemiatööstuse Ministeeriumi rakendama kõik abinõud viljapuukarbolineumi müügile saatmiseks vastavas taaras ning kõrvalekaldumatult täitma temale ülaltähendatud määrusega pandud ülesandeid.

5. Kohustada Eesti NSV Teaduste Akadeemia Põllumajanduse Instituuti puukoolides kasvatatud viljapuude ja marjapõõsaste eliitistikuid müüma esmajoones riiklike ja kolhoosi puukoolide emaaedade rajamiseks vastavalt Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi jaotuskavale.

6. Kohustada Eesti NSV Toiduainete Tööstuse Ministeeriumi oma tööstuses ümber töötama Riikliku Aianduse ja Mesinduse Trusti poolt kokkuostetud puuvilja ja eraldama seemned külmal teel ning üle andma Riiklikule Aianduse ja Mesinduse Trustile realiseerimiseks.

7. Määrata mesilasperede küllaldase talvevaru kindlustamiseks kohustuslik meevaru 18 kg suuruses iga mesilaspere kohta. Peale selle säilitada igas kolhoosis ja riiklikus puukoolis söödakindlustusfondina 5 kg suurune meekogus, pannes isikliku vastutuse mesilaste söödaks määratud mee säilitamise ja õigeks otstarbeks ärakasutamise eest kolhooside esimeestele, puukoolide direktoritele ja mesinikkudele.

8. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi põllumajanduslike kultuuride tolmeldamise, eriti aga ristiku, valge mesika ja teiste meetaimede kõrgete seemnesaakide kindlustami-

seks rajama kõikide seemnekasvatus-, puukooli- ja õppemajapidamiste juurde mesilad 40—50 mesilasperega.

9. Mesilas tõuaretustöö parandamise eesmärgil välja arendada kõrgetoodangulisi mesilasperesid:

a) Eesti NSV Teaduste Akadeemia Põllumajanduse Instituudi Polli Filiaalil alates 1952. aastast igal aastal üles kasvatada vähemalt 100 kõrge tõuväärtusega ema, nendest järglaste kasvatamiseks kolhoosides ja riiklikes majandites.

11. Eesmärgil vältida mesilastaudide levikut, lubada kunstkärgi valmistada ainult steriilsest vahast, pannes kunstkärgede valmistamine Põllumajanduse Ministeeriumi Riiklikule Aianduse ja Mesinduse Trustile, mitte lubades teiste süsteemide asutustel valmistada kunstkärgi müügiks.

13. Mesinduse produktiivsuse tõstmiseks soovitada mesilaid omavaile kolhoosidele ja mesilasperesid omavatele riiklikele majandeile:

a) sisse seada eriline mesilalähedane külvikord meetaimede kasvatamiseks;

b) teostada meesaagi ajaks laialdaselt mesilasperede transporti maa-aladele, kus massiliselt esinevad meetaimed (kanarbik, pajulill jne.);

c) kasutada laialdaselt roosa ristiku võtmist punase ristiku ja teiste mitmeaastaste heintaimede seemnesegusse.

14. Kolhoosi mesinike ja aednike kvalifikatsiooni tõstmiseks ja teadmiste laialdaseks levitamiseks aianduse ja mesinduse alal kohustada Põllumajanduse Ministeeriumi ja rajoonide täitevkomiteesid:

a) korraldama seminare, loenguid, õppereise ja näitusi aianduse ja mesinduse alal eesrindlaste töökogemuste tutvustamiseks ja eesrindliku aiandus- ja mesindustehnika levitamiseks;

b) korraldama igal aastal vabariiklik mesinduse päev, millest osa võtma suunata eesrindlikke kolhooside ja sovhooside mesinikke, mesinduse spetsialiste ja individuaalmesinikke, eesmärgiga läbi arutada tähtsamaid päevaküsimusi mesinduse alal ja vastastikku vahetada töökogemusi.

15. Kohustada Raadioinformatsiooni Komiteed kevad- ja suveperioodil (aprillikuust kuni oktoobrini) korraldama vähemalt kaks korda kuus raadiosaateid aianduse ja mesinduse propageerimiseks ja eesrindlaste töökogemuste populariseerimiseks.

16. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja rajoonide täitevkomiteesid:

a) laialdaselt organiseerima sotsialistlikku võistlust kolhooside, riiklike majandite, külanõukogude ja rajoonide vahel mesilasperede paljundamise ja puuviljaaedade rajamise plaani täitmiseks ja ületamiseks, meetoodangu tõstmiseks, aedade eest hoolitsemiseks ning mesilate ja aedade eeskujulikuks väljakujundamiseks;

b) igal sügisel istutustööde läbiviimiseks organiseerima puuvilja- ja marjaaedade rajamise kümnepäevak.

17. Rajoonide täitevkomiteedel kuulata oma istungeil vähemalt kaks korda aastas aianduse ja mesinduse arendamise plaanide täitmist kolhoosides ja riiklikes majandeis ning võtta tarvitusele abinõud kinnitatud plaanide tingimusteta täitmiseks.

## KOHALIKE VÄETISTE KASUTAMISE SUURENDAMISE ABINÕUDEST PÕLLUMAJANDUSKULTUURIDE VILJAKUSE TÕSTMISEKS

NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 874
16. VEEBRUARIST 1952

*Väljavõte*

NSV Liidu Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Puuvillakasvatuse Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi, liiduvabariikide ministrite nõukogusid ja kommunistliku partei keskkomiteesid, krai-, oblasti- ja rajoonikomiteesid võtma tarvitusele abinõud kohalike väetiste kogumise, õige säilitamise ja kasutamise parandamiseks sovhoosides ja kolhoosides.

3. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Puuvillakasvatuse Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi, vabariikide ministrite nõukogusid, oblastite ja kraide täitevkomiteesid:

e) organiseerima kolhooside ja sovhooside loomakasvatushoonete põrandate ja virtsarennide remonti, samuti ka virtsakaevude remonti selleks, et tagada virtsa maksimaalne kogumine ja väetuseks kasutamine;

f) organiseerima kolhoosides ja sovhoosides ulatuslikult orgaanilis-mineraalsete väetiste valmistamist ja kasutamist granuleeritult.

4. Soovitada kolhoosidele:

a) täiendavalt juurde arvestada loomakasvatusfarmide juhatajaile, vanemaile loomatalitajaile ja vanemaile tallimeestele sõnniku kogumise plaani täitmise ja sõnniku õige säilitamise eest 30 kuni 50 normipäeva. Samal määral juurde arvestada normipäevi põllumajandusbrigaadide brigadiridele sõnniku, turba, kompostide ja muude kohalike väetiste õigeaegse väljaveo ja õige kasutamise eest.

Normipäevade juurdearvestamist loomakasvatuse alal töötajaile teostada pärast kogutud orgaaniliste väetiste üleandmist ja vastuvõtmist aktide järgi ja põllumajandusbrigaadide brigadiridele — pärast sõnniku ja muude kohalike väetiste väljavedu põldudele ning põldude väetamist.

5. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, vabariikide ministrite nõukogusid, kraide- ja oblastite täitevkomiteesid:

a) kindlustama kolhoosidele tsemendi ja naelte müümist Tarbijate Kooperatiivide Keskliidu poolt oblastitele, kraidele ja vabariikidele eraldatud turufondide arvel, loomakasvatushoonete juures sõnnikuhoidlate ja virtsakaevude ehitamiseks.

*Законодательные и ведомственные акты по сельскому хозяйству, т. II, Москва, 1958*

## KARTULI TOOTMISE JA VARUMISE SUURENDAMISE ABINÕUDEST SOVHOOSIDES JA KOLHOOSIDES AASTAIL 1953—1955

NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU JA NLKP KESKKOMITEE MÄÄRUS NR. 2456 21. SEPTEMBRIST 1953

*Väljavõte*

### IV.

### Kolhoosikaubanduse arendamisest kartuli ja köögivilja alal

65. Linnade ja tööstuskeskuste elanikkonna kartuli ja köögiviljaga varustamise ning kolhooside ja kolhoosnikute sissetulekute suurendamise eesmärgil arendada laiaulatuslikult kolhoosikaubandust kartuli ja köögivilja alal, andes kolhoosidele luba takistamatult teostada müüki turul, samuti müüa või anda kartuli ülejääke tarbijate kooperatsiooni organisatsioonidele komisjonimüügiks pärast seda, kui on salvestatud kartuli seemnefond ja täidetud kohustused riigi ees, köögivilja ülejääke pärast seda, kui on täidetud kolhooside müügikohustuste kuuplaanid, sõltumata sellest, kas kartuli ja köögivilja varumise plaan on rajooni ulatuses täidetud või ei.

66. Kohustada vabariikide ministrite nõukogusid, kraide ja oblastite täitevkomiteesid osutama kolhoosidele abi kartuli ja köögivilja ülejääkide müümisel, andes kolhoosidele ajutiseks kasutamiseks kolhoositurgudel ning jaamade ja sadamate juures olevaid kauplusi, kioskeid, samuti laoruume köögivilja ja kartulite ajutiseks säilitamiseks.

67. Kohustada Tarbijate Kooperatiivide Keskliitu võtma kolhoosidelt köögivilja ja kartuleid komisjonimüügiks kolhoositurgudel kolhoosidega kokkulepitud hinnaga ja kolhooside poolt komisjonitasu maksmisega tarbijate kooperatsiooni organisatsioonidele.

68. Kohustada vabariikide ministrite nõukogusid, kraide, oblastite, linnade ja rajoonide täitevkomiteesid andma tarbijate kooperatsiooni organisatsioonidele kaupluste, ladude, baaside ning köögivilja- ja kartulihoidlate jaoks linnades, töölisalevites ja linnade kolhoositurgudel ruume.

69. Kohustada NSV Liidu Teedeministeeriumi, NSV Liidu Mere- ja Jõelaevastiku Ministeeriumi ja NSV Liidu Autotranspordi ja Maanteede Ministeeriumi:

a) andma väljaspool plaani kolhoosidele, sovhoosidele ja tarbijate kooperatsiooni organisatsioonidele lasti esitamisel vaguneid ja pargaseid kartuli ja köögivilja veoks;

b) võtma vastu varajast kartulit ja köögivilja vedudeks kiirkaubarongides;

c) tagama saatjatega sõlmitud lepingute alusel kartuli ja köögivilja vedu autotranspordiga raudteejaamadesse ja jaemüügivõrku.

Raudteede töö kokkuvõtete tegemisel jätta välja faktilisest lastide vedude keskmisest kaugusest köögivilja ja kartuli veod, mis ületasid vedude keskmise kauguse.

Anda raudtee-, mere-, jõe- ja autotransporti kolhooosidele siis, kui neil on rajooni põllumajanduse ja varumise valitsuse tõend selle kohta, et nad on täitnud köögivilja ja kartuli riigile andmise kohustused pärast 1. septembrit — ka kartuli seemnefondi salvestamise ülesande.

70. Kohustada NSV Liidu Rahandusministeeriumi:

a) andma tarbijate kooperatsiooni organisatsioonidele teistes linnades realiseerimiseks komisjonile võetud põllumajandussaaduste eest Riigipanga krediiti kuni saaduste lepingulise hinna 50% ulatuses;

71. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse ja Varumise Ministeeriumi ning liiduvabariikide ministrite nõukogusid kolhoosidega ja tarbijate kooperatsiooni organisatsioonidega sõlmitud lepingute alusel Üleliidulisele Põllumajanduse Autotranspordi Valitsusele ja liiduvabariikidele kuuluva autotranspordiga vedama kartuleid ja köögivilja raudteejaamadesse, mere- ja jõesadamatesse, kolhoositurgudele ja tarbijate kooperatsiooni jaekaubandusvõrku.

*Законодательные и ведомственные акты по сельскому хозяйству, т. II, Москва, 1958*

## LUBJA JA TURBA KASUTAMISE SUURENDAMISEST VÄETISENA NING TÖÖDE MEHHANISEERIMISEST VÄETISTE TOOTMISEL, TRANSPORTEERIMISEL JA VÄETAMISEL

NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 1261
25. JUUNIST 1954

*Väljavõte*

... NSV Liidu Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

6. Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid, üleliidulisi ja liiduvabariikide turbavarujaid ministeeriume:

a) andma tasuta nende poolt kasutamata jäänud turbajäätmed kolhoosidele ja sovhoosidele väetisturbaks ja alusturbaks;

b) andma turbamassiivide lademete mittetööndusliku alad lähedal asuvaile kolhoosidele ja sovhoosidele väetis- ja alusturba tootmiseks ning osutama kolhoosidele, sovhoosidele ja masina-traktorijaamadele tehnilist abi turba tootmisel.

22. Anda vabariikide ministrite nõukogudele ja oblastite täitevkomiteedele õigus eraldada kolhoosidele, sovhoosidele ja masina-traktorijaamadele väetiste jaoks lubja- ja turbatootmise organiseerimiseks vajalikke maatükke kolhooside (nende nõusolekul), sovhooside, abimajandite ja riikliku metsafondi maadest.

35. Anda üleliiduliste, liidulis-vabariiklike ja vabariiklike ministeeriumide ja ametkondade ettevõtete direktoritele õigus teostada kolhooside ja sovhooside abistamise korras tootmisjäätmete, elamu- ja kommunaal- ning majapidamisjäätmete (puu-, turba- ja põlevkivituha, dolomiittolmu, majapidamisprügi, suhkrutööstuse defekaatide jt.), mida saab väetisena kasutada, kogumist, töötlemist, säilitamist ja üleandmist.

*Законодательные и ведомственные акты по сельскому хозяйству, т. II, Москва, 1958*

## ÜKSIKUTE PARTEI- JA NÕUKOGUDE NING PÕLLUMAJANDUSORGANITE JUHTIVATE TÖÖTAJATE, MASINA-TRAKTORIJAAMADE JA SOVHOOSIDE DIREKTORITE VASTUTUSTUNDETUST SUHTUMISEST KOLHOOSIDE JA SOVHOOSIDE VARUSTAMISSE OMATOODETUD SEEMNEGA

### NLKP KESKKOMITEE JA NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 501 15. MÄRTSIST 1955

*Väljavõte*

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu märgivad, et vaatamata korduvatele juhtnööridele kolhooside ja sovhooside tagamiseks omatoodetud valiksordiseemnega ei osutata mõnedes oblastites, kraides ja vabariikides vajalikku tähelepanu sellele tähtsale riiklikule ülesandele.

Reas rajoonides on juurdunud riigile kahjulik iga-aastaste seemnelaenude tegemise praktika, mis kutsub esile tööjõu ja vahendite suure ebatootliku kulutamise seemne veol, kohalikele tingimustele mittekohanenud seemnete kasutamise, saagi vähenemise ja kahjustab tõsiselt riigi, kolhooside ja kolhoosnikute huve.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määravad:

1. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi, liiduvabariikide kommunistliku partei keskkomiteesid ja ministrite nõukogusid, partei kraikomiteesid, kraide täitevkomiteesid, partei oblastikomiteesid ja oblastite täitevkomiteesid, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogusid, partei rajoonikomiteesid ja rajooni täitevkomiteesid, masina-traktorijaamade ja sovhooside direktoreid põhjalikult parandama seemnekasvatust selles, et iga kolhoos ja sovhoos varustaks end igal aastal omatoodetud põllumajanduskultuuride rajoneeritud valikseemnega.

2. Hoiatada liiduvabariikide kommunistliku partei keskkomi-

teesid, ministrite nõukogusid, partei kraikomiteesid ja kraide täitevkomiteesid, partei oblastikomiteesid ja oblastite täitevkomiteesid, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi ja nende kohalikke organeid, masina-traktorijaamade ja sovhooside direktoreid selles, et nad vastutavad personaalselt kolhoosides ja sovhoosides tali- ja suviviljade seemnefondide loomise eest täieliku vajaduse ulatuses.

*Законодательные и ведомственные акты по сельскому хозяйству, т. II, Москва, 1958*

## TERAVILJA, LINA JA HEINTAIMEDE SEEMNEKASVATUSE PARANDAMISEST EESTI NSV-s

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 119
1. JUUNIST 1956

*Väljavõte*

Eesti NSV Ministrite Nõukogu märgib, et Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium, Eesti NSV Sovhooside Ministeerium, rajoonide täitevkomiteede esimehed, masina-traktorijaamade ja sovhooside direktorid ning paljud kolhooside esimehed täidavad äärmiselt halvasti ülesannet kindlustada iga kolhoosi ja sovhoosi varustamine omatoodetud põllukultuuride sordiseemnega ja alahindavad selle abinõu tähtsust teravilja ja teiste põllumajandussaaduste tootmise suurendamises. Selle tagajärjel on viimasel ajal sordikülvid kolhoosides mõnevõrra vähenenud.

Aastast aastasse ei täideta sordiseemnete varumise plaani. Kolhooside ja sovhooside seemnepõldude saagid on madalad ega kindlusta nende sordiseemne vajaduse rahuldamist täies ulatuses.

Paljud rajoonide seemnekasvatusmajandid tulevad halvasti toime kõrgekvaliteediliste sordiseemnete kasvatamise ja riigile müümise ülesandega. Kiviõli, Kilingi-Nõmme ja Otepää rajooni seemnekasvatusmajandid ei müünud riigile 1955. aastal ühtegi tsentnerit sordiseemet.

Paljud rajoonide täitevkomiteed ja masina-traktorijaamade direktorid selle asemel, et järjest parandada sordiseemne tootmist, et kolhoosid oleksid varustatud omatoodetud kõrgekvaliteediliste seemnetega, taotlevad tungivalt seemnelaenu saamist, tähele panemata seda, et laenuks saadud kohlikele oludele kohanemata seemne külvamine põhjustab teraviljade madala saagikuse. Peale selle kulutatakse ebatootlikult rohkesti tööjõudu ja vahendeid seemnete transportimiseks, mis tekitab suurt kahju riigile ja kolhoosidele.

Tõsiseid puudusi esineb ka seemnematerjali vastuvõtmisel ja hoidmisel.

Paljudes varumispunktides ei ole sordiseemnete vastuvõtuks

ja hoidmiseks eraldatud spetsiaalseid ladusid, ei peeta kinni sordiseemnete varumise, hoidmise ja realiseerimise eeskirjadest, esineb sordiseemnete segunemist harilike seemnetega.

Vabariigi kolhoosides ja sovhoosides ei osutata küllaldast tähelepanu seemnete hoidmisele ja külvikonditsiooni viimisele, mille tagajärjel suured maa-alad külvatakse täis seemnetega, mis ei vasta külvistandardile.

Teravilja, lina ja heintaimede seemnekasvatuse parandamiseks ja kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 8. mai 1956. a. määrusega nr. 596 «Teravilja- ja õlikultuuride ning heintaimede seemnekasvatuse parandamisest» Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumi, rajoonide täitevkomiteesid, masina-traktorijaamade ja sovhooside direktoreid võtma tarvitusele abinõusid selleks, et iga kolhoos ja sovhoos varustaks ennast iga aasta oma kõrgekvaliteedilise rajoonitud sortide sordiseemnega kevad- ja sügiskülvi plaani täitmiseks ning omaks seemnete kindlustusfondi ja ülemineva fondi vajalikus suuruses.

Mitte lubada kulutada seemnefonde, kindlustus- ja üleminevaid fonde muuks otstarbeks kui külviks.

Võtma vastutusele isikud, kes sunnivad kolhoose ja sovhoose andma seemneks jäetud vilja riigile, samuti neid, kes on süüdi seemnevilja riknemises või kolhooside ja sovhooside seemne-, kindlustus- ja üleminevate fondide ebasihipärases kulutamises.

2. Lugeda viljavarumise plaan edukalt täidetuks ainult nende rajoonide, masina-traktorijaamade, kolhooside ja sovhooside poolt, kes varustasid end ka täielikult oma heakvaliteedilise seemnega.

3. Määrata, et kolhoosid ja sovhoosid eraldavad seemnepõllud kultuuride järgi, lähtudes sellest, et täielikult rahuldada seemnevajadus järgmise aasta külviks.

Seemnefondidesse tuleb salvestada kvaliteetne valikseeme, mis on saadud seemnepõldudelt. Neil juhtudel, kui seemnepõldudelt saadud seeme tunnustamise andmete järgi ei osutu kõlblikuks või kui saak neilt põldudelt loodusõnnetuse või halbade ilmastikuolude tõttu on väike, lubatakse salvestada seemneid üldkülvide saagirikkamailt põldudelt enne teravilja riiklike müügikohustuste täitmist.

Seemnete salvestamine seemnefondidesse tuleb lõpule viia hiljemalt ühe kuu jooksul pärast iga kultuuri koristamise algust.

Kindlustusfondi ja üleminevatesse seemnefondidesse salvestada seemned samuti seemnepõldude saagist, kui aga nendest seemnetest ei jätku, siis üldkülvidelt saadud saagist pärast teravilja ja linaseemnete riiklike müügikohustuste täitmist.

5. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumi, masina-traktorijaamade ja sovhooside direktoreid tagama iga aasta sordikülvide tunnustamise läbi-

viimine kolhooside ja sovhooside seemnepõldudel, kõigil seemnepõldudel seemnekasvatus- ja eliit-seemnekasvatusmajandeis ning sordiaretus-katseasutustes, defitsiitsete ja perspektiivsete sortide, samuti üldsordikülvide tunnustamine saagirikkamatel põldudel, pidades silmas seemnefondide moodustamise kindlustamist kolhoosides ja sovhoosides ning sordiseemnete riikliku varumise plaani täitmist, teravilja ja lina teiste sordikülvide osas aga registreerida need külvid.

Kehtestada, et sordikülvide tunnustamise läbiviimise eest saavad agronoomid-tunnustajad, peale põhipalga alalise töökoha järgi, veel lisatasu olenevalt nende poolt külvide tunnustamise alal tehtud tööde mahust, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi poolt määratud suuruses.

6. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumi, Eesti NSV Linna- ja Maaehituse Ministeeriumi ja rajoonide täitevkomiteesid tagama vajalike seemnehoidlate, kaetud rehepeksukohtade, katusealuste ja teraviljakuivatite ehitamine sovhoosides ning vastuvõetud ehitusplaanide piirides kolhoosides.

7. Määrata, et seemnekasvatusmajandid toodavad teravilja, lina ja heintaimede sordiseemneid selleks, et luua nende seemnete riiklikud ressursid, mis kasutatakse sordiuuenduseks, sordivahetuseks ja harilike seemnete asendamiseks.

9. Määrata, et teraviljakultuuride ja lina sordiseemnete riiklik varumisplaan kinnitatakse üheaegselt põllumajandussaaduste varumise ja kokkuostu riiklike plaanidega.

10. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumi osutama abi seemnekasvatusmajanditele selleks, et nende põllud saaks haritud esimeses järjekorras, varustama neid väetistega, mürkkemikaalidega põllumajanduslike taimede haiguste ja kahjurite tõrjeks, seemnepuhastusmasinatega ja materjalidega, samuti abistama neid seemnekasvatuse organiseerimises.

13. Panna Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile teravilja lina ja heintaimede sordiseemnete tootmise planeerimine vabariigis, kontroll sordiseemnete kasvatamise üle kõigis seemnekasvatuse lülides ja nende seemnete jaotamine müümiseks kolhoosidele ja sovhoosidele.

Seemnekasvatuse parandamise kindlustamiseks lubada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil organiseerida ministeeriumi juures Seemnete Kvaliteedi ja Seemnekasvatuse Kesklaboratoorium, koosseisuga 4 inimest, ministeeriumi koosseisukontingentide arvel.

Panna Seemnete Kvaliteedi ja Seemnekasvatuse Kesklaboratooriumile sordiseemnete kasvatamise juhtimine kolhoosides, sovhoosides ja teistes majandites, kontroll külvimaterjali kvaliteedi üle, riiklikest ressurssidest saadavate sordiseemnete kasutamise üle,

samuti masina-traktorijaamade seemnekontroll-laboratooriumide töö juhtimine.

14. Kohustada Teraviljasalve Vabariikliku Kontorit:

a) kindlustama sordiseemnete vastuvõtu, paigutamise, puhastamise, kuivatamise, hoidmise ja väljastamise põhjalik parandamine Teraviljasalve punktides, milleks eraldama varumispunktides, kus võetakse vastu sordiseemet, kohandatud või spetsiaalselt ehitatud laod, mis oma mahtuvuselt võimaldavad seemnete õiget paigutamist ja hoidmist;

b) iga aasta hiljemalt 1. märtsiks sõlmima lepingud seemnekasvatusmajanditega, ette nähes lepingutes Teraviljasalve kohustused seemnete vastuvõtu ja nende eest tasumise alal, majandite varustamise alal eliitseemnetega, kottidega ja kolhoosidele avansi väljaandmise alal;

c) vastu võtma varumispunktidesse sordiseemneid, mis vastavad kindlaksmääratud konditsioonile, kui ka neid, mis ei vasta seemnestandardi normidele (viljavarumise piirkonditsioonide ulatuses) ning mis hiljem Teraviljasalve punktide poolt viiakse külvikonditsiooni, samuti vastu võtma sordiseemneid niiskusega, mis ületab piirkonditsiooni.

Teraviljaseemnete vastuvõtmisel, mis sisaldavad niiskust üle seemnestandardi normi, kuid kõigi ülejäänud näitajate osas vastavad standardi teatud klassile, lubada alandada kuni 20% võrra makstavat rahalist hinnalisandit sordilisuse eest, samuti naturaallisandit seemnete soodustatud arvestamisel viljamüügikohustuste täitmisse ning seemnete andmisel vahetuse korras.

17. Määrata:

a) et uute perspektiivsortide seemneid, Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt iga aasta kinnitatava nimestiku järgi, võetakse vastu kolhoosidelt, sovhoosidelt ja sordiaretuskatseasutustelt tingimustel, mis on kehtestatud rajoneeritud sortide seemnete vastuvõtmiseks seemnekasvatusmajanditelt...

18. Määrata, et supereliit-, eliit-, esimese paljunduse, defitsiitsete ja perspektiivsortide seemneid müüakse kolhoosidele ja sovhoosidele kinniõmmeldud ja plommitud kottides, kusjuures kotid jäävad saajatele, kes tasuvad nende maksumuse kehtivais riiklikes hindades.

19. Soovitada Eesti NSV kolhoosidel luua 3 aasta jooksul, 1956. a. saagist alates, vabariiklik kolhoosidevaheline sordiseemne fond — umbes 5000 tonni teravilja ja 250 tonni ristikuseemet, milleks iga kolhoos annab 3 aasta jooksul pärast kõigi riiklike kohustuste täitmist iga aasta 5 kg vilja igalt teravilja külvipinna hektarilt ning 3 kg ristikuseemet igalt seemnepõllu hektarilt.

20. Määrata, et abivajavate kolhooside abistamine teravilja ja heinaseemnetega kolhoosidevahelisest kindlustusfondist toimub Eesti NSV Ministrite Nõukogu otsuse põhjal, tagastamisele kuuluva laenu kujul, millele arvatakse juurde natuuras iga laenuks antud 100 tsentneri eest 10 tsentnerit seemet.

21. Kolhoosidevahelise kindlustusfondi teravilja- ja ristikuseemne vastuvõtmine, hoidmine ja väljaandmine panna Teraviljasalve Vabariiklikule Kontorile.

Nende operatsioonidega seotud kuludeks tuleb Teraviljasalve Vabariiklikul Kontoril kasutada kolhoosidevahelisest kindlustusfondist laenatud seemne eest kolhoosidelt võetava teravilja- ja ristikuseemne 10%-lise naturaal-juurdehindluse realiseerimisest saadud rahalisi sissetulekuid.

Määrata, et Teraviljasalve Vabariiklik Kontor realiseerib naturaal-juurdehindluse korras saadud seemet Eesti NSV Ministrite Nõukogu juhiste kohaselt.

22. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, rajoonide täitevkomiteesid ja masina-traktorijaamade direktoreid:

a) organiseerima k. a. juunikuu jooksul käesoleva määruse ning eriti kolhoosidevahelise kindlustusfondi asutamise küsimuse läbiarutamine kolhoosnikute üld- või brigaadikoosolekutel igas kolhoosis;

b) määrama kolhoosidevahelisse kindlustusfondi mineva teravilja- ja heinaseemne iga-aastase sissemaksu suuruse igas kolhoosis kooskõlas vastuvõetud teraviljakülvi ja ristiku seemnepõldude plaanidega.

## EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU KORRALDUS NR. 915-K 10. AUGUSTIST 1956

### Väljavõte

1. Kinnitada Eesti NSV kolhooside kolhoosidevahelise seemnekindlustusfondi põhimäärus, mis on välja töötatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1. juuni 1956. a. määruse nr. 119 «Teravilja, lina ja heintaimede seemnekasvatuse parandamisest Eesti NSV-s» täitmiseks.

Lisa
Eesti NSV Ministrite Nõukogu 10. augusti 1956. a. korralduse nr. 915-k juurde

## EESTI NSV KOLHOOSIDE KOLHOOSIDEVAHELISE SEEMNEKINDLUSTUSFONDI PÕHIMÄÄRUS

### I. Üldeeskirjad

1. Kolhooside abistamiseks loodusõnnetuste (põud, rahekahjud, liigvesi, külmakahjustused jt.) korral, kui kolhoosid ei ole suutelised kindlustama end oma seemnetega külviplaani täitmiseks, moodustatakse Eesti NSV kolhooside liikmete üldkoosolekute nõusolekul kolhoosidevaheline sorditeravilja ja -kaunvilja ning heinaseemnete kindlustusfond, mida lühidalt nimetatakse «kolhoosidevaheline kindlustusfond».

2. Kolhoosidevaheline kindlustusfond on Eesti NSV kõigi kolhooside sotsialistlikuks (ühiseks) omandiks, mis on kaitstud seadusega ja seda võib likvideerida ainult selle fondi moodustamisest osavõtnud $^2/_3$ kolhooside liikmete üldkoosolekute otsusel. Pärast kolhoosidevahelise kindlustusfondi likvideerimist tagastatakse tera- ja kaunvili ning heinaseemned kolhoosidele.

3. Kolhoosidevaheline kindlustusfond moodustatakse Eesti NSV kolhooside poolt, eraldades sellesse tasuta iga aasta 5 kg tera- ja kaunvilja igalt tera- ja kaunvilja hektarilt ja 3 kg heinaseemet igalt heinaseemnepõllu hektarilt.

Rajooni täitevkomitee loal võivad kolhoosid, kellel ei ole võimalik anda kindlustusfondi osamaksuna vastava kultuuri seemet, anda teiste kultuuride seemneid vastava ekvivalendi järgi, mis on kehtestatud riikliku viljavarumise alal.

4. Tera- ja kaunvili ning heinaseeme antakse kolhoosidevahelisse kindlustusfondi iga aasta kolme aasta jooksul, alates 1956. a. saagist. Kolhoosid võivad oma äranägemisel seda tähtaega lühendada ning anda neilt saadaoleva vilja ja heinaseemne koguse kolhoosidevahelisse kindlustusfondi lühema aja jooksul.

Loodusõnnetuse läbi kannatanud kolhoosidele võib Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium rajooni täitevkomitee taotlusel pikendada osamaksude andmist.

5. Vilja ja heinaseemnete kolhoosidevahelisse kindlustusfondi üleandmise vahetu organiseerimine ja vastutus selle läbiviimise eest pannakse Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile ja masina-traktorijaamadele.

6. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvale Teraviljasaaduste Valitsusele ja tema kohalikele organeile pannakse kolhoosidevahelisse kindlustusfondi kuuluva vilja ja heinaseemnete vastuvõtmine ja säilitamine ning nende väljaandmine Eesti NSV Ministrite Nõukogu loal, samuti nende operatsioonide alal arvestuse ja aruandluse pidamine.

7. Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Teraviljasaaduste Valitsus määravad kindlaks kolhoosidevahelisse fondi kuuluva vilja ja heinaseemne vastuvõtmise, säilitamise ja väljaandmise punktide võrgu.

## II. Kolhoosidevahelisse kindlustusfondi vilja ja heinaseemne üleandmise kord

8. Kolhoosidevahelisse kindlustusfondi antava vilja ning heinaseemne iga-aastase koguse määrab Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium üle vabariigi ja rajoonide lõikes ning masina-traktorijaamade poolt kolhooside lõikes, kooskõlas nende poolt vastuvõetud teravilja ja kaunvilja ning heina külvi plaaniga ning kindlaksmääratud osamaksu suurusega.

9. Kolhooside poolt kolhoosidevahelisse kindlustusfondi antava

teravilja-, kaunvilja- ning heinaseeme ei tohi kvaliteedilt olla madalam piirkonditsioonist, mis on kehtestatud riiklikul varumisel.

10. Kolhoosidevahelisse kindlustusfondi andmisele kuuluv vili ning heinaseeme viiakse kolhoosi poolt lähimasse vastuvõtupunkti oma vahenditega ja omal kulul pärast teravilja riiklike müügikohustuste täitmist ja oma seemnefondi salvestamist, kuid mitte hiljem kui 31. detsembril iga aasta.

Kolhoosidevahelisse kindlustusfondi antaval viljal ja heinaseemnel peavad kaasas olema kolhooside saatelehed ja sordidokumendid.

11. Kolhooside poolt kolhoosidevahelisse kindlustusfondi antava teravilja- ja kaunvilja- ning heinaseemnete kvaliteedi määramine, kaalumine, vastuvõtmise vormistamine ja nende arvestamine toimub sama korra kohaselt nagu riiklikul varumisel.

## III. Kolhoosidevahelisest kindlustusfondist kolhoosidele abi andmise kord

12. Kolhoosidevahelise kindlustusfondi seemnete kasutamine ning ümberpaigutamine toimub Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ettepanekul Eesti NSV Ministrite Nõukogu otsuse põhjal.

13. Kolhoosidevahelisest kindlustusfondist antakse abi tagastatavate seemnelaenude näol ainult neile kolhoosidele, kes võtsid osa selle fondi moodustamisest.

Kolhoosidevahelisest kindlustusfondist saadud seemnelaenu on kolhoosid kohustatud kasutama ainult sihipäraselt.

14. Masina-traktorijaamade poolt määratakse kindlaks ühtede või teiste kolhooside vajadus laenu saamiseks kolhoosidevahelisest kindlustusfondist.

Masina-traktorijaamad esitavad oma ettepanekud läbivaatamiseks rajoonide täitevkomiteedele, kes esitavad omakordse taotluse Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile lõpliku otsuse saamiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogult.

15. Kolhoosidevahelisest kindlustusfondist antakse teravilja- ja kaunvilja- ning heinaseemet laenuks tingimusel, et tagastamisel arvestatakse juurde natuuras 10 tsentnerit iga 100 tsentneri laenuks saadud seemne kohta.

16. Viljavastuvõtupunktid võtavad laenu andmisel laenusaajatelt kolhoosidelt laenukohustused kinnitatud vormi järgi; nimetatud laenukohustused säilitatakse vastuvõtupunkti toimikus kui rangelt arvestamisele kuuluvad dokumendid.

17. Laen tagastatakse samanimelise kultuuriga pärast riikliku müügikohustuse täitmist, kuid mitte hiljem kui 31. detsembril sellel aastal, mille saagiks oli laen antud.

Laenu tagastamisel võivad kolhoosid asendada ühtesid teravilja- ja kaunviljakultuure teiste tera- ja kaunviljakultuuridega

asendusekvivalentide järgi, mida kasutatakse viljavarumisel. Laenu tagastamist võib kaaluvail põhjuseil pikendada üksikutele kolhoosidele rajooni TSN täitevkomitee ettepanekul Eesti NSV Ministrite Nõukogu loal.

Laenu mitteõigeaegse tagastamise korral arvestatakse viivist natuuras 0,5% iga 10 päeva eest, mis on läinud üle vilja või heinaseemne tagastamise pärast 31. detsembrit.

### IV. Kolhoosidevahelise kindlustusfondi rahalised vahendid ja nende kasutamine

18. Kolhoosidevahelise kindlustusfondi rahalised vahendid saadakse laenatud seemnete eest kolhoosidelt võetava 10%-lise naturaaljuurdehindluse realiseerimisest saadud rahalistest sissetulekutest.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Teraviljasaaduste Valitsus realiseerib naturaaljuurdehindluse korras saadud seemned Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ettepanekul Eesti NSV Ministrite Nõukogu juhiste kohaselt.

19. Kolhoosidevahelise kindlustusfondi rahalised vahendid kasutatakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Teraviljasaaduste Valitsuse kulude katmiseks, mis on seotud kolhoosidevahelisse kindlustusfondi seemnete vastuvõtmise, hoidmise ja väljaandmisega.

Juhul, kui kolhoosidele antakse mittetagastatavat seemnelaenu või kantakse maha antud laen, peavad kolhoosid tasuma Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Teraviljasaaduste Valitsuse organisatsioonidele 10%-liste naturaaljuurdehindluste maksumuse kokkuostuhindades.

20. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Teraviljasaaduste Valitsus on kohustatud iga aasta ette kandma Eesti NSV Ministrite Nõukogule ja teatama Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile kolhoosidevahelisse kindlustusfondi vastuvõetud ning sellest fondist väljaantud teravilja ja heinaseemnete kogusest, samuti teravilja naturaaljuurdehindlusest laekunud summadest ja nende summade kulutamisest kolhoosidevahelise kindlustusfondi teravilja vastuvõtmiseks, hoidmiseks ja väljastamiseks.

## PUUVILJA JA MARJADE TOOTMISE JA VARUMISE SUURENDAMISEST

### EESTIMAA KP KESKKOMITEE JA EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 30 6. SEPTEMBRIST 1956

*Väljavõte*

Tõsiste puuduste kõrvaldamiseks aianduse arendamise küsimuses ning kooskõlas NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 30. juuni 1956. a. määrusega nr. 893 Eestimaa KP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määravad:

1. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumi, Eesti NSV Toidukaupade Tööstuse Ministeeriumi ja teisi põllumajanduslikke ettevõtteid omavaid Eesti NSV ministeeriume ja keskasutusi, rajoonide täitevkomiteesid, partei rajoonikomiteesid, masina-traktorijaamade ja sovhooside direktoreid ja kolhooside juhatusi rakendama konkreetsed abinõud NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 30. juuni 1956. a. määruse nr. 893 «Puuvilja, marjade ja viinamarjade tootmise ja varumise suurendamisest» täitmiseks niisuguse arvestusega, et lähemate aastate jooksul puuvilja ja marjade kogusaak suureneks vähemalt 1,5—2 korda.

Kohustada ministeeriume ja keskasutusi kümne päeva jooksul teatavaks tegema tähendatud ülesanded sovhoosidele ja abimajandeile, seejuures arvesse võttes aianduse arendamise vajadust esimeses järjekorras Tallinna linnalähedastes ja põlevkivibasseini majandeis.

3. Kohustada Eesti NSV Autotranspordi ja Maanteede Ministeeriumi istutama teede äärde viljapuid iga aasta vähemalt 10—15 kilomeetri pikkuselt.

4. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, partei rajoonikomiteesid, rajoonide täitevkomiteesid, masina-traktorijaamade direktoreid ja peaagronoome:

b) läbi viima laialdast selgitustööd marjaaedade tulukusest ning soovitama kolhoosidele, eriti linnalähedastele kolhoosidele, lähema kahe-kolme aasta jooksul rajada vähemalt 4—5 ha marjaaedu, pöörates sealjuures erilist tähelepanu maasikate kasvatamisele;

c) kindlustama aedade tarastamine, istandike remont, nende hoolduse parandamine, viljapuude ja marjapõõsaste kahjurite ja haiguste tõrjet selleks, et järsult tõsta viljapuu-marjaaedade viljakust;

d) viljapuu-marjakultuuride saagikuse tõstmiseks rakendama abinõud mesinduse tõhusamaks arendamiseks kolhoosides selleks, et lähemate aastate jooksul viia mesilasperede hulk igas kolhoosis vähemalt kahe mesilaspereni iga kandeealise viljapuuaia hektari kohta.

5. Kohustada Tallinna, Tartu, Kohtla-Järve, Pärnu ja Narva linna täitevkomiteesid, rajoonide ja rajoonilise alluvusega linnade täitevkomiteesid igati kaasa aitama ettevõtete ja asutuste tööliste ja teenistujate kollektiivse aianduse arendamisele, samuti aianduse arendamisele linnade, töölisasulate ja suvituskohtade elanike õueaiamaadel.

Teha ülesandeks Eesti NSV Riiklikule Plaanikomisjonile välja töötada ja esitada läbivaatamiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogule ettepanekud ettevõtete ja asutuste tööliste ja teenistujate kollektiivse aianduse arendamise kohta.

6. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi:

b) organiseerima Metsamajanduse Peavalitsuse puukoolides

istutusmaterjali tootmist aiakaitsevööndite rajamiseks kolhoosides, sovhoosides, abimajandeis, samuti tööliste, teenistujate ja kolhoosnikute kollektiiv- ja individuaalaedades.

8. Viljapuude ja marjapõõsaste normaalse juurdumise kindlustamiseks ja nende saagikuse tõstmiseks kohustada Eesti NSV Riikliku Plaanikomisjoni ette nägema selleks otstarbeks materjaltehnilise varustamise aastaplaanides mineraalväetiste eraldamist Eesti NSV Haridusministeeriumi, Eesti NSV Tervishoiu Ministeeriumi ja Eesti NSV Sotsiaalkindlustuse Ministeeriumi abimajandeile.

10. Võtta juhindumiseks, et NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 30. juuni 1956. a. määrusega nr. 893 määrati kindlaks kord, mille kohaselt liiduvabariikide kohalikele kaubandusorganeile pannakse värskete marjade, viinamarjade, tsitrusviljade, marjade, pähklite, loorberilehe, samuti kuivatatud puuvilja, kišmiši, metsa puuvilja, marjade ja seente jaehindade ja kaubanduslike mahahindluste kinnitamine, arvesse võttes nende varumise maksumust, kulusid ning varumis- ja kaubandusorganisatsioonide ning töötlemisettevõtete normaalkasumit.

Kohustada Eesti NSV Kaubandusministeeriumi esitama Eesti NSV Ministrite Nõukogule nimetatud toodangu kinnitatavad jaehinnad.

11. Kohustada Eesti NSV Kaubandusministeeriumi ja ETKV Liitu kindlustama puuvilja häireteta vastuvõtmine vahetult kauplustesse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtteisse, tasudes nende eest jaehindades, mahahindlusega 12%.

14. Lubada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil kasutada kasumit riiklikest puuvilja-, marja- ja puukoolidest nende majandite tugevdamiseks ja laiendamiseks, välja arvatud sovhooside fondi suunatav kasumi osa, samuti laiendada neile NSV Liidu Ministrite Nõukogu 29. märtsi 1956. a. määrusega nr. 410 kehtestatud sovhooside fondi moodustamise ja kulutamise korda.

Lisa nr. 1
Eestimaa KP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 4. septembri 1956. a. määruse nr. 30. juurde

## PLAAN
## UUTE VILJAPUU-MARJAAEDADE RAJAMISEKS EESTI NSV RIIKLIKES MAJANDEIS 1956—1960. A.

(ha-des)

| | Kokku | Sellest aastate järgi | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1956 | 1957 | 1958 | 1959 | 1960 |
| ENSV Sovhooside Ministeeriumi sovhoosid — kokku | 500 | 60 | 80 | 90 | 120 | 150 |
| sellest: aiad | 400 | 60 | 60 | 70 | 90 | 120 |
| marjaaiad | 100 | — | 20 | 20 | 30 | 30 |
| sellest: maasikaid | 36 | — | 8 | 8 | 10 | 10 |

| | Kokku | Sellest aastate järgi | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1956 | 1957 | 1958 | 1959 | 1960 |
| ENSV Toidukaupade Tööstuse Ministeeriumi sovhoosid — kokku | 210 | 6 | 39 | 45 | 55 | 65 |
| sellest: aiad | 102 | 2 | 20 | 20 | 25 | 35 |
| marjaaiad | 108 | 4 | 19 | 25 | 30 | 30 |
| sellest: maasikaid | 17 | — | 3 | 4 | 5 | 5 |
| ENSV Põllumajanduse Ministeeriumi viljapuukoolid — kokku | 190 | 8 | 42 | 45 | 45 | 50 |
| sellest: aiad | 150 | 3 | 37 | 35 | 35 | 40 |
| marjaaiad | 40 | 5 | 5 | 10 | 10 | 10 |
| sellest: maasikaid | 16 | — | 2 | 4 | 5 | 5 |
| ENSV Põllumajanduse Ministeeriumi õppe- ja teised majandid — kokku | 130 | 12 | 25 | 25 | 33 | 33 |
| sellest: aiad | 100 | 12 | 20 | 20 | 23 | 25 |
| marjaaiad | 30 | — | 5 | 5 | 10 | 10 |
| sellest: maasikaid | 14 | — | 2 | 2 | 5 | 5 |
| ENSV Sotsiaalkindlustuse Ministeeriumi abimajandid — kokku | 30 | 3 | 5 | 6 | 8 | 8 |
| ENSV Tervishoiu Ministeeriumi abimajandid — kokku | 30 | 2 | 5 | 6 | 8 | 9 |
| ENSV Haridusministeeriumi abimajandid ja kooliaiad — kokku | 40 | 3 | 6 | 9 | 10 | 12 |
| ETKV Liidu majandid kokku | 20 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |

Lisa nr. 2
Eestimaa KP Keskkomitee ja
Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus
4. septembri 1956. a. määruse
nr. 30 juurde.

## ISTUTUSMATERJALI TOOTMISE JA VÄLJALASKE

## PLAAN

## EESTI NSV PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUMILE VILJAPUU-MARJAAEDADE RAJAMISEKS 1957—1960. a.

| Liigid ja kultuurid | Mõõt-ühik | Kokku | sellest | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | 1957 | 1958 | 1959 | 1960 |
| Õunapuud | tuhat istikut | 700 | 150 | 160 | 190 | 200 |
| Pirnipuud | „ | 70 | 10 | 15 | 20 | 25 |
| Ploomipuud | „ | 110 | 20 | 25 | 30 | 36 |
| Kirsipuud | „ | 320 | 60 | 70 | 90 | 100 |
| Mustsõstar | „ | 1210 | 200 | 280 | 320 | 410 |
| Punane sõstar | „ | 525 | 85 | 120 | 150 | 170 |
| Karusmari | „ | 425 | 85 | 90 | 120 | 130 |
| Vaarikad | „ | 630 | 110 | 130 | 190 | 200 |
| Maasikad | „ | 37700 | 6000 | 7800 | 11100 | 12800 |

## ABINÕUDEST KADUDE VÄLTIMISEKS SAAGI KORISTAMISEL

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 225
6. SEPTEMBRIST 1956

*Väljavõte*

Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, rajoonide täitevkomiteede esimehi ja masina-traktorijaamade direktoreid tarvitusele võtma täiendavaid abinõusid kadude vältimiseks teravilja koristamisel ning puuduste vältimiseks kogutud saagi arvelevõtmises ja säilitamises. Selleks:

a) kindlustada kontroll selle üle, et kombainid ja teised koristusmasinad, samuti rehepeksumasinad oleksid tehniliselt korras, varustada kombainid seadeldistega lamandunud vilja koristamiseks ja instrueerida kõiki kombainereid lamandunud vilja koristamise eeskirjadest;

b) organiseerida pärast teravilja koristamist põldudele jäänud viljapeade korjamist;

c) organiseerida kontroll teravilja veo üle kombainide ja rehepeksumasinate juurest korralikes kottides ja vankrikastides, samuti viljavihkude veo üle rehepeksumasinate juurde;

d) kindlustada kogu kombainide ja rehepeksumasinate juurest saadud teravilja õigeaegne arvelevõtmine ning korraldada kolhoosides teravilja valve selle kuivatamisel viljakuivatites ja kontroll aitadesse salvestatud teravilja hoidmise üle.

## ABINÕUDEST PÕLLUMAJANDUSLIKE KULTUURIDE SEEMNEKASVATUSE PARANDAMISEKS EESTI NSV KOLHOOSIDES JA SOVHOOSIDES[1]

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 128
17. APRILLIST 1957

*Väljavõte*

Eesti NSV Ministrite Nõukogu märgib, et Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium, Eesti NSV Sovhooside Ministeerium, paljud rajoonide täitevkomiteed ja masina-traktorijaamade direktorid ei võtnud tarvitusele abinõusid Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1. juuni 1956. a. määruse nr. 119 «Teravilja, lina ja heintaimede seemnekasvatuse parandamisest Eesti NSV-s» täitmiseks.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Pidada lubamatuks niisugust olukorda, kus paljud kolhoosid ja sovhoosid rea aastate jooksul ei kindlusta ennast oma kvaliteetse sordiseemnega ja pöörduvad seemnelaenu saamiseks riigi poole. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumi, rajoonide täitevkomiteesid,

[1] Vt. lk. 121.

masina-traktorijaamade ja sovhooside direktoreid võtma tarvitusele kohesed abinõud vabariigi kolhoosides ja sovhoosides seemnekasvatuse alal kujunenud olukorra parandamiseks selleks, et 1958. aasta kevadkülviks kindlustada kõik vabariigi kolhoosid ja sovhoosid täies ulatuses oma kõrgekvaliteedilise teravilja ja tera-kaunviljakultuuride, kartuli ning mitmeaastaste heintaimede sordiseemnega. Tagada kolhoosidevaheliste seemnekindlustusfondide moodustamine ja teha sellega lõpp kolhooside ja sovhooside taotlustele seemnelaenu saamiseks riiklikest ressurssidest.

2. Kinnitada tähtajad täielikuks üleminekuks sordikülvidele rajoneeritud sordiseemnetega Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumi sovhoosides teravilja, tera-kaunvilja ja kartuli osas 1958. aastal, kolhoosides teravilja ja tera-kaunvilja osas 1959. aastal ning kartuli osas 1960. aastal.

4. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 22. augusti 1956. a. määruse nr. 210 täienduseks lubada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil võtta seemnekasvatusmajandite hulka Räpina Aiandustehnikumi, Vana-Võidu Loomakasvatustehnikumi, Vaeküla Põllumajanduse Mehhaniseerimise Tehnikumi, Saku Maakorralduse ja Maaparanduse Tehnikumi ning Tori Hobusekasvanduse õppemajand.

5. Kohustada Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumi kindlustama seemnekasvatussovhoosides vajalikul hulgal teise ja kolmanda paljunduse teravilja- ja tera-kaunviljakultuuride, heintaimede ja kartuliseemne tootmist oma majandite vajadusteks ning müümiseks kolhoosidele...

6. Panna Eesti Põllumajanduse Akadeemia õppe-katsemajandile kartuli ja punase ristiku eliitseemne tootmine...

7. Mitmeaastaste heintaimede seemnete tootmise suurendamiseks ja nende müügi parandamiseks vabariigis:

a) kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi tagama aastail 1958—1960 mitmeaastaste heintaimede ja valge mesika seemne tootmist ja riigile müümist temale alluvais majandeis...

b) lubada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi organiseerida alates 1957. aastast mitmeaastaste heintaimede seemnete komisjonimüüki Aianduse ja Mesinduse Trusti jaekaubandusvõrgu kaudu.

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil kooskõlastatult Eesti NSV Rahandusministeeriumiga ühe kuu jooksul välja töötada ja kinnitada heinaseemnete komisjonimüügi eeskirjad ja tingimused;

c) lubada vastumüügi korras müüa kolhoosidele jõusöötasid riigile müüdud mitmeaastaste heintaimede seemnete eest...

Kehtestada, et jõusöötade vastumüüki kolhoosidele riigile müüdud seemnete eest teostab ETKV Liit õiendite põhjal, mis on välja antud Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Teraviljasaaduste Valitsuse viljavastuvõtupunktide poolt;

d) soovitada kolhoosidel anda mitmeaastaste heintaimede

seemne tootmisel töötavatele kolhoosnikutele lisatasuna plaani täitmise korral kuni 25% mitmeaastaste heintaimede seemnete müügist saadud rahalisest tulust ning 50% seemnete üleplaanilisest müügist saadud summast.

8. Köögivilja ja söödajuurvilja rajoneeritud sortide seemnete tootmise suurendamiseks kohustada:

a) Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, «Köögiviljasordiseemne» Vabariiklikku Kontorit, rajoonide täitevkomiteesid ja masina-traktorijaamade direktoreid koos köögivilja ja söödajuurvilja seemet kasvatavate kolhooside juhatustega ühe kuu jooksul välja selgitama seemnekasvatuse olukord neis kolhoosides ning välja töötama aastaiks 1957—1960 praktilised abinõud köögivilja ja söödajuurvilja seemnete tootmise suurendamiseks;

b) Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumi organiseerima oma majandites köögiviljade ja söödajuurvilja seemnete tootmist niisuguses ulatuses, mis kindlustab täielikult sovhooside tarviduse, samuti ka riigile andmise;

c) Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi organiseerima alates 1957. aastast riigile müümiseks köögivilja ja söödajuurvilja seemnete tootmist Aianduse ja Mesinduse Trusti majandites.

10. Kohustada rajoonide täitevkomiteesid, masina-traktorijaamade ja sovhooside direktoreid võtma tarvitusele tõhusad abinõud kõrge agrofooni loomiseks seemnepõldudel, samuti võtma tarvitusele abinõud neilt põldudelt saagi õigeaegseks koristamiseks ja peksmiseks ning seemnefondide õigeaegseks salvestamiseks kolhoosides ja sovhoosides ja seemnete külviks ettevalmistamiseks.

11. Arvestades seda, et mesilased soodustavad ristiku paremat tolmlemist ning seega aitavad kaasa selle kultuuri seemnesaakide tõusule, teha Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks ühe kuu jooksul esitada Eesti NSV Ministrite Nõukogule ettepanekud mesinduse parandamiseks vabariigis.

## EESTIMAA KP KESKKOMITEE JA EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU 6. SEPTEMBRI 1956. a. MÄÄRUSE NR. 30 «PUUVILJA JA MARJADE TOOTMISE JA VARUMISE SUURENDAMISEST» EBARAHULDAVAST TÄITMISEST

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 292
27. AUGUSTIST 1957

*Väljavõte*

Eesti NSV Ministrite Nõukogu märgib, et Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium ja paljud rajoonide täitevkomiteed ei kindlustanud Eestimaa KP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 6. septembri 1956. a. määruse nr. 30 «Puuvilja ja marjade tootmise ja varumise suurendamisest» täitmist.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Märkida, et Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium ja paljud rajoonide täitevkomiteed täidavad ebarahuldavalt Eestimaa KP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 6. septembri 1956. a. määrust nr. 30 «Puuvilja ja marjade tootmise ja varumise suurendamisest» ja kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja rajoonide täitevkomiteesid võtma tarvitusele vajalikud abinõud selles küsimuses esinevate puuduste kõrvaldamiseks.

2. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi:

b) suurendama puuvilja- ja eriti marjaaedade rajamist linnade ja tööstuskeskuste lähedal asuvates sovhoosides, õppemajandeis ja puukoolides, pöörates sealjuures erilist tähelepanu maasikate kasvatamisele;

c) kindlustama kolhooside, sovhooside ja elanikkonna paremat varustamist viljapuu- ja marjaistikutega. Alates 1958. a. organiseerima 3—4-aastaste viljapuuistikute müüki;

d) määrama kindlaks puuvilja- ja marjaaedasid omavate sovhooside ja teiste majandite aastaplaanides tööstusele ja kaubandusvõrgule puuvilja ja marjade andmise plaanid;

e) taastama sovhoosides puuvilja- ja marjaaedade rajamiseks ettenähtud ja muuks otstarbeks kulutatud kapitaalmahutuste summad, samuti leidma võimalus selleks otstarbeks täiendavate summade eraldamiseks teiste kulude vähendamise arvel;

f) organiseerima aiandusbrigaadid suuri aedu omavates sovhoosides;

g) soovitama kolhoosidele, kes omavad suuri puuvilja- ja marjaaedu, organiseerida aianduse eribrigaadid või -lülid;

h) võtma tarvitusele abinõud aianduse küsimustes ilmuvate brošüüride arvu suurendamiseks.

3. Teha ülesandeks Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile organiseerida 1958. a. ühe põllumajandusliku õppeasutuse baasil kaheaastane kool aednike ettevalmistamiseks kolhoosidele ja sovhoosidele, kes üheaegselt omaksid teadmisi köögiviljakasvatuse ja mesinduse alal.

4. Kohustada Eesti NSV Riiklikku Plaanikomisjoni:

a) puuvilja ja marjade kokkuostu korrastamiseks kinnistama varumise rajoonid ümbertöötavatele tööstusettevõtetele ja teistele varujatele;

c) koos Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukoguga ja ETKV Liiduga läbi vaatama puuvilja ja marjade ümbertöötamise laiendamise küsimus saarte ja teistes rajoonides.

5. Kohustada ETKV Liitu:

a) parandama puuvilja ja marju kasvatavate individuaalmajandite varustamist aiainventariga ning vahenditega puuvilja ja marjaaedade kaitseks kahjurite eest;

b) organiseerima vabariigi saarterajoonides puuvilja ja mar-

jade vastuvõtupunktid ja kindlustama kokkuostetava puuvilja värskelt säilitamine talveperioodil;

6. Kohustada ETKV Liitu ja Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu õigeaegselt sõlmima kolhooside, sovhooside ja teiste majanditega lepingud neilt puuvilja ja marjade ostmiseks.

7. Kohustada Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Toiduainete Tööstuse Valitsust kaaluma puuviljast ja marjadest valmistatava toodangu sortimendi laiendamise, selle kvaliteedi tõstmise ja omahinna alandamise võimalusi.

8. «Glavbakaleja» Eesti Vabariiklikul Kontoril mitte planeerida vabariigis küllaldaselt toodetava puuvilja- ja marjatoodangu sissevedu ning organiseerida nimetatud toodangu ülejääkide väljavedu teistesse majandusrajoonidesse, kus seda toodangut ei valmistata.

9. Kohustada vabariiklike ja rajoonide ajalehtede toimetusi ulatuslikumalt valgustama aianduse küsimusi vabariiklikus ja rajooni ajakirjanduses.

10. Panna ette Eesti NSV Haridusministeeriumile koos Eestimaa LKNÜ Keskkomiteega organiseerida keskkoolide õpilaste šeflust puuviljaaedade üle.

11. Teha ülesandeks Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvale Looduskaitse Valitsusele organiseerida vanade puuvilja- ja marjaaedade kaitset, mis omavad tähtsust kohalike puuvilja- ja marjasortide säilitamisel ja paljundamisel.

## AIANDUSNÄDALA ORGANISEERIMISEST

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 139 28. APRILLIST 1958

Kolhoosides ja sovhoosides puuvilja- ja marjaaedade rajamise ning kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate individuaalaedades viljapuude ja marjapõõsaste istutamise edasiseks suurendamiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Organiseerida iga aasta, alates 1958. aastast, maikuu esimesel tervel nädalal aiandusnädal.

2. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja linnade ning rajoonide täitevkomiteesid:

a) organiseerima aiandusnädalal kolhoosides, sovhoosides ja teistes riiklikes majandites puuvilja- ja marjaaedade rajamist ning viljapuude ja marjapõõsaste istutamist kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majandites;

b) abistama individuaalmajandeid viljapuude ja marjapõõsaste istutamismaterjali saamisel ning organiseerima nende äratoomist;

c) organiseerima aiandusnädalal olemasolevates aedades hooldus- ning harimistöid ja haiguste ning kahjurite tõrjet.

3. Kohustada linnade ja rajoonide täitevkomiteesid ja küla-

nõukogusid organiseerima aiandusnädalal viljapuu- ja marjaaedade rajamist haiglate, koolide, lasteaedade, kultuurimajade territooriumil, parkides ja väljakutel mälestusmärkide ümbruses.

4. Kohustada Eesti NSV Haridusministeeriumi organiseerima ulatuslikku kooliõpilaste rakendamist viljapuude ja marjapõõsaste istutamisele koolide ja kolhooside, sovhooside ning asutuste aedadesse.

5. Kohustada Eesti NSV Autotranspordi ja Maanteede Ministeeriumi ning Eesti Raudtee Valitsust organiseerima viljapuude ja marjapõõsaste istutamist teede ja raudteede eraldusribas mitmes vööndis raudtee- ja maanteetööliste elamute läheduses.

6. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Kultuuriministeeriumi, linnade ning rajoonide täitevkomiteesid laialdaselt propageerima aiandusnädala jooksul puuvilja- ja marjaaedade rajamise ja hooldamise eesrindlikke meetodeid, paremaid puuvilja- ja marjasorte, kasutades selleks ajakirjandust, raadiot, kino ja korraldama populaarseid loenguid aianduse alal linna- ja maaelanikkonnale.

7. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi kindlustama 1958. a. 150 000 õuna-, pirni-, ploomi- ja kirsipuu ning 100 000 marjapõõsa istiku organiseeritud müüki kolhoosidele, sovhoosidele, töölistele ja teenistujatele Aianduse, Köögiviljanduse ja Mesinduse Valitsuse puukoolidest.

Elanikkonna paremaks varustamiseks korraldama viljapuude ja marjapõõsaste istikute müüki linnade ja rajoonide kolhoositurgudel.

8. Lubada aiandusnädala puhul Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi Aianduse, Köögiviljanduse ja Mesinduse Valitsuse veomasinatele vaba liikluse kõigil vabariigi maanteedel istikute ja taimekaitsevahendite veoks kevadise teede lagunemise perioodil.

## LINAKASVATUSE PARANDAMISE ABINÕUDEST EESTI NSV-s

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 178 14. MAIST 1958

*Väljavõte.*

Eesti NSV Ministrite Nõukogu märgib, et vabariigi Põllumajanduse Ministeerium ja paljud lina kasvatavate rajoonide täitevkomiteed täidavad ebarahuldavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja EKP Keskkomitee 1954. a. 26. mai määrust «Abinõudest linakasvatuse arendamiseks ning kolhooside ja kolhoosnikute materiaalse huvi tõstmiseks lina tootmise suurendamise vastu Eesti NSV-s».

Paljudes kolhoosides koristatakse lina halvasti, linasaadused riknevad, lina kasvatamine on nõrgalt mehhaniseeritud, mille tõttu pajud kolhoosid saavad linakasvatusest madalat tulu.

Paljud kolhoosid on vähendanud lina külvipinda, ei pea kinni

linakasvatuse agrotehnikast, lisatasu linakasvatuse töödel ei ole veel kõikides kolhoosides sisse seatud.

Kõigi nende puuduste tõttu ei toodeta linasaadusi nii palju, kui on vaja linatöötlemise ettevõtete häireteta tööks.

Omistades lina tootmise suurendamisele erilist tähtsust, Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Kergetööstuse Valitsust, lina kasvatavate rajoonide täitevkomiteesid, masina-traktorijaamade direktoreid ja spetsialiste:

a) võtma tarvitusele abinõud lina tootmise laiendamiseks, mis kindlustaksid lähema 2—3 aasta jooksul linakiu varumise suurenemist 1,5—1,7-kordselt;

c) võtma tarvitusele abinõud, mis kindlustavad linasaagi hoidmist riknemise eest ja selle õigeaegset ettevalmistamist riigile andmiseks. Organiseerima lühiajalised kursused mehhanisaatorite ettevalmistamiseks tööks mitmesugustel linasaaduste tootmise ja töötlemise masinatel.

5. Soovitada kolhoosidel selleks, et tõsta kolhoosnikute isiklikku ainelist huvi lisasaaduste tootmise suurendamise vastu, sisse seada linakasvatuse alal töötavaile kolhoosnikutele lisatasu teatud protsentides lina eest saadud rahalisest sissetulekutest.

7. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Kergetööstuse Valitsuse Eesti Vabariiklikku Linatrusti, lina kasvatavate rajoonide täitevkomiteesid, masina-traktorijaamade direktoreid ja spetsialiste ning lina kasvatavate kolhooside juhatusi tagama, et kolhoosid annaksid riigile standardseid linasaadusi, mis on hästi sorteeritud ja vastavad GOST-idele ning standarditele.

## ABINÕUDEST ALUSTURBA TOOTMISE PARANDAMISEKS

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 15
24. JAANUARIST 1959

*Väljavõte*

Eesmärgil põhjalikult parandada põllumajandusele vajaliku alusturba tootmist Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu ning rajoonide täitevkomiteesid lähematel aastatel kindlustama alusturba tootmise ja kasutamise tunduv suurendamine kolhoosides ja sovhoosides ning viima alusturba tootmine 1965. a. vähemalt 6 miljoni m³ aastate järgi vastavalt lisale.

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil kooskõlastatult Eesti NSV Riikliku Plaanikomisjoniga määrata alusturba tootmise plaan vabariigi remondi- ja tehnikajaamade ja rajoonide järgi.

2. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi:

a) seal, kus vaja, moodustama remondi- ja tehnikajaamades spetsialiseeritud salgad alusturba tootmiseks. Koostama nendele salkadele vajalike tüüpseadmete tabeli ja lähema 2 aasta jooksul kindlustama kõigi salkade varustamine mehhanismidega alusturba tootmiseks, laadimiseks ja transportimiseks ...

. . . .

3. Määrata, et alusturba tootmise lepingute sõlmimisel kolhoosidega ja sovhoosidega saavad remondi- ja tehnikajaamad tellijatelt avanssi 10% ulatuses toodetava turba maksumusest.

5. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi maaparanduseks eraldatud kapitaalmahutuste arvel kindlustama tööde teostamine turbarabade ettevalmistamise alal turba mehhaniseeritud tootmiseks 1965. a. vähemalt 3600 hektaril ning 1970. a. vähemalt 7500 hektaril, samuti koostama turba tootmiseks ettevalmistatud rabade ekspluateerimise projekteelarvelise dokumentatsiooni.

6. Arvesse võttes kolhoosidevaheliste turbatootmise nõukogude positiivseid töökogemusi, kohustada rajoonide täitevkomiteesid ning Pärnu linna täitevkomiteed tõhustama vajalikku organisatsioonilist tööd uute kolhoosidevaheliste turbatootmise nõukogude loomise alal ning uute liikmete värbamise alal neisse nõukogudesse, samuti võtma tarvitusele abinõud nende nõukogude organisatsiooniliseks kindlustamiseks, rohkem abistama neid turba tootmisel ning varustamisel vajalike masinatega.

Lisa
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
24. jaanuari 1959. a. määruse nr. 15
juurde

**ALUSTURBA TOOTMISE PLAAN AASTAIKS 1959—1965.**

| Jrk. nr. | Asutuse või majandi nimetus | Mõõtühik | 1959. a. | 1960. a. | 1965. a. |
|---|---|---|---|---|---|
| | Kokku vabariigis | tuh. $m^3$ | 3000 | 3500 | 6000 |
| | sellest: | | | | |
| 1 | Kolhoosid ning RTJ-id | „ | 1700 | 2100 | 3400 |
| 2 | Rahvamajanduse Nõukogu ettevõtteis | „ | 35/5,0 | 45/6,5 | 240/36 |
| | sellest: | | | | |
| | Lehtse Turbatööstus | „ | 5,0 | 6,5 | 5,0 |
| | Ulila „ | „ | — | — | 10,0 |
| | Tootsi „ | „ | — | — | 11,0 |
| | Lavassaare „ | „ | — | — | 10,0 |
| 3 | Kolhooside jõul | „ | 1265 | 1355 | 2360 |

## PÕLLUMAJANDUSKULTUURIDE, VILJAPUUDE, MARJAPÕÕSASTE JA METSAKULTUURIDE KAHJURITE, HAIGUSTE NING UMBROHUTÕRJE PARANDAMISE ABINÕUDEST EESTI NSV-S

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 14 24. JAANUARIST 1959

Eesti NSV Ministrite Nõukogu märgib, et põllumajandus- ja metsakultuuride umbrohu, kahjurite ja haiguste tõrje tööde halva organiseerimise tõttu on vabariigi kolhoosides, sovhoosides ja metsamajandites levinud taimekahjurid ja -haigused, mis tekitavad suurt kahju külvidele, viljapuudele, marjapõõsastele ja metsaistandikele.

Paljudes vabariigi kolhoosides, sovhoosides ja teistes majandites esineb iga aasta suuri teravilja, kartuli, köögivilja, puuvilja ja muude põllumajanduskultuuride saagi kadusid taimekahjurite ja -haiguste poolt külvidele ning istandikele tekitatud kahjustuste, samuti põldude umbrohustumise tõttu.

Viimastel aastatel on enamikus vabariigi rajoonides, eriti Abja, Antsla, Vändra, Viljandi, Türi, Tõrva ja reas teistes rajoonides märgitud kartuli lehemädaniku tugevat levimist.

Vändra rajooni Pärnjõe sovhoosis oli möödunud aastal 50% kartulipõldudest nakatunud lehemädanikust ning Antsla Põllumajandustehnikumi õppemajandis 75%.

Paljudes vabariigi majandites on teraviljakultuurid tunduvalt nakatunud varreroostest. Nii oli Keila rajooni Saida sovhoosis ja Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi Polli katsebaasis varreroostest nakatunud 25% teraviljakülvidest ning Harju sordikatsejaoskonna põldudest 44%.

Tuleb märkida veel, et paljudes vabariigi majandites oli õunasaak möödunud aastal 37—76% ulatuses nakatunud kärntõvest.

Möödunud viie aasta jooksul suurenes vabariigis, eriti Tallinna, Pärnu ja Sindi linnas avastatud kartuli kidumishaiguste uute kollete arv ning 1958. aastal avastati uusi koldeid ka Keila linnas.

Üksikute Antsla, Kingissepa, Vastseliina, Haapsalu, Räpina ja teiste rajoonide kolhooside jäätmaadel ja mitmeaastaste heintaimede põldudel ei ole veel likvideeritud võrm.

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium ei ole seniajani välja töötanud kohustuslike profülaktiliste ja tõrjeabinõude süsteemi, mille tagajärjel üksikud kolhoosid, sovhoosid ja metsamajandid, kes viivad õigeaegselt läbi kahjurite ja haiguste tõrjet, ei suuda veel täielikult likvideerida saagikadusid hooletu suhtumise tõttu taimekaitsetöödesse naabermajandites, kolhoosnikute õueaiamaadel, tööliste ja teenistujate individuaalaiamaadel ning raudteede ja maanteede eraldusvööndil.

Taimekahjurite ja -haiguste ilmnemise prognooside puudumise

tõttu ei rakendata paljudel juhtudel tõrjeabinõusid, ning profülaktilisi abinõusid rakendatakse äärmiselt vähe.

Enamik vabariigi majandeid ei oma vajalikku taimekaitseaparatuuri, kuna remondi- ja tehnikajaamades, sovhoosides, kolhoosides ja teistes majandites olevat aparatuuri kasutatakse halvasti.

Remondi- ja tehnikajaamad ei ole varustatud taimekahjurite ja -haiguste tõrjeks vajalike mürkkemikaalide varudega, samuti herbitsiididega umbrohutõrjeks, mis paljudel juhtudel aeglustab tõrjetööde läbiviimist ega anna vajalikke tulemusi.

Põllumajanduskultuuride, viljapuude, marjaaedade ja metsakultuuride kahjurite ja haiguste tõrjeks efektiivsete abinõude rakendamisele mõjub halvasti sellesuunaline puudulik teaduslik uurimistöö.

Nõrgalt on vabariigis organiseeritud taimekahjurite, -haiguste ja umbrohutõrje eesrindlike kogemuste ja uute võtete propageerimine ning juurutamine.

Põllumajanduskultuuride, puuviljaaedade ja metsakultuuride kahjurite ja haiguste tõrje ning keemilise umbrohutõrje parandamiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Lugeda põllumajanduskultuuride, viljapuude ja marjapõõsaste kahjurite ning haiguste tõrje, samuti aidakahjurite ja umbrohutõrje tööd riiklikuks ürituseks, mille õigeaegne läbiviimine on kohustuslik igale kolhoosile, sovhoosile, metsamajandile ja teistele majanditele, keskasutustele ja organisatsioonidele, samuti aiamaad omavatele kodanikele ning et nimetatud tõrjetööd tuleb läbi viia nende majandite kulul.

2. Panna vastutus taimekaitsetööde õigeaegse läbiviimise eest põldudel ja haljasaladel linnade, rajoonide ja külade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele ning põllumajanduskultuure ja haljasalasid omavate majandite juhatajaile.

3. Kohustada Eesti NSV Rahandusministeeriumi ja Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi iga aasta ette nägema aastaplaanides kulutused riigimaafondi maadel läbiviidavate taimekahjurite ja -haiguste ning umbrohutõrje tööde finantseerimiseks vabariigi eelarvest.

4. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi kolhooside, sovhooside ja teiste majandite ning individuaalaiamaad omavate kodanike abistamiseks põllumajanduskultuuride kahjurite ja haiguste tõrje tööde läbiviimisel:

a) organiseerima remondi- ja tehnikajaamade juures taimekaitsesalgad põllumajandus- ja metsakultuuride kahjurite ja haiguste tõrje tööde läbiviimiseks, komplekteerides need salgad kvalifitseeritud kaadriga;

b) panema remondi- ja tehnikajaamade salkadele uurimistööde teostamine põllumajanduskultuuride kahjurite ja haiguste väljaselgitamiseks, taimekahjurite ja -haiguste mehhaniseeritud tõrjetööde teostamine põldudel, puuvilja- ja marjaaedades ning metsaistandikes, keemiline umbrohutõrje, loomakasvatusruumide ja

ladude desinfitseerimine ja derateerimine kolhoosides, sovhoosides ja teistes majandites ning kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate õueaiamaadel;

c) tagama põllumajanduslike taimede kahjurite ja haiguste ning umbrohu tõrjeks vajalikus koguses mürkkemikaalide ja aparatuuri sissevedu vabariiki, varustades nendega remondi- ja tehnikajaamade taimekaitsesalku;

d) nõudma remondi- ja tehnikajaamade direktoritelt spetsiaalsete laoruumide eraldamist mürkkemikaalide ja taimekaitse aparatuuri hoidmiseks ning tagama sanitaareeskirjadest range kinnipidamine mürkkemikaalide hoidmisel, transportimisel ja kasutamisel põllumajanduses;

e) välja töötama kahe nädala jooksul ja kinnitama remondi- ja tehnikajaamade taimekaitsesalkade põhimäärus, kohustuslikud profülaktilised ja tõrjeabinõud taimekahjurite, -haiguste ja umbrohu tõrjeks.

5. Kehtestada, et remondi- ja tehnikajaamade salgad teevad mehhaniseeritud taimekaitsetöid kahjurite, haiguste ja umbrohutõrje alal lepingute või nõudeavalduste alusel, kusjuures nende tööde eest tasutakse kinnitatud hinnete järgi.

6. Panna Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile ja rajoonide põllumajanduse inspektsioonidele riiklik järelevalve taimekaitsetööde õigeaegse läbiviimise üle põllumajanduslike taimede kahjurite, haiguste ja umbrohu tõrje alal karantiiniobjektidel, põldudel, puuvilja- ja marjaaedades ning metsaistandikes kolhooside, sovhooside ja individuaalaiamaad omavate kodanike poolt.

7. Määrata, et Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt väljaantavate määrustike, juhendite ja eeskirjade täitmine kahjurite, haiguste ning umbrohu tõrje alal on kohustuslik kõigile ministeeriumidele, keskasutustele, organisatsioonidele, majanditele ja üksikutele kodanikele, kes omavad põllumajanduslikke külve ja istandikke.

8. Kohustada Eesti NSV Kaubandusministeeriumi ja ETKV Liitu organiseerima linnades ja maal väikestes pakendites mürkkemikaalide ning seljaskantava aparatuuri müüki koguses, mis tagab individuaalaiamaad omavate kodanike vajadused põllumajanduslike taimede kahjurite, haiguste ja umbrohu tõrje alal.

9. Kohustada Põllumajanduslike Taimede Karantiini Inspektsiooni Eesti NSV-s tõhustama tööd karantiinkahjurite, -haiguste ja -umbrohtude avastamise ja hävitamise alal, pöörates erilist tähelepanu kartuli kidumishaiguste lokaliseerimisele ja likvideerimisele ning 1959. a. jooksul tagama võrmi kollete täielik likvideerimine.

10. Kohustada Tallinna, Pärnu, Keila ja Sindi linna täitevkomiteesid kooskõlastatult Põllumajanduslike Taimede Karantiini Inspektsiooniga Eesti NSV-s välja töötama ja vastu võtma oma otsused karantiinabinõude rakendamise kohta kartuli kidumishaiguste tõrjeks.

11. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi,

Eesti NSV Teaduste Akadeemiat ja Eesti Põllumajanduse Akadeemiat:

a) parandama selektsioonitööd taimekahjurite ja -haigustele vastupidavate põllumajanduskultuuride sortide aretamisel ja kiirel paljundamisel, pöörates erilist tähelepanu lehemädaniku-, kidumishaigus-, vähi- ja viirushaiguskindlate kartulisortide aretamisele ja paljundamisele;

b) tõhustama teadusliku uurimise asutuste tööd efektiivsete mürkkemikaalide tootmise ja muude põllmajanduskultuuride, viljapuude ja marjapõõsaste ning metsakultuuride kahjurite, haiguste ja umbrohu tõrje abinõude väljatöötamise alal.

12. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi varustama Eesti Põllumajanduse Akadeemiat, põllumajandustehnikume ja -koole põllumajanduslike taimede kahjurite ja haiguste tõrje aparatuuri ning uute mürkkemikaalidega, mis on vajalikud üliõpilastega praktilise õppetöö läbiviimiseks.

13. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja Eesti Põllumajanduse Akadeemia rektoraati:

a) revideerima alates 1959. aastast taimekaitsealast õppeprogrammi Eesti Põllumajanduse Akadeemia agronoomiateaduskonnas, põllumajandustehnikumides ja -koolides, tagades, et õppeasutused lõpetanud agronoomid omaksid vajalikke teadmisi ja praktilisi kogemusi taimekaitsetöödeks taimekahjurite, -haiguste ja umbrohu tõrje alal;

b) korraldama 1959. aastal Eesti Põllumajanduse Akadeemia juures agronoomide ning remondi- ja tehnikajaamade taimekaitsesalkade töötajate kvalifikatsiooni tõstmise kursused, pöörates erilist tähelepanu praktilisele õppetööle põllumajanduslike taimede kahjurite ja haiguste ning umbrohu tõrje tehnika ja mürkkemikaalide tundmaõppimise alal.

*«Eesti NSV Teataja», 1959, nr. 6, art. 42*

## PÕLLUMAJANDUSLIKE KULTUURIDE, VILJAPUUDE, MARJAPÕÕSASTE, PARKIDE JA METSAISTANDIKE TAIMEKAITSE JA UMBROHUTÕRJE PARANDAMISEST

EESTI NSV PÕLLUMAJANDUSE MINISTRI KÄSKKIRI NR. 270
12. MAIST 1959

*Väljavõte*

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium märgib, et vaatamata kõigile rakendatud abinõudele põllumajanduse arendamise ratsionaalse süsteemi juurutamiseks ja põllumajanduslike kultuuride saagikuse tõstmiseks, paljud kolhoosid, sovhoosid, metsa- ja teised majandid lepivad kahjuritest, haigustest ja umbrohtumisest tingitud suurte saagikadudega.

Taimekaitse alahindamine rea majandite ja tervete rajoonide poolt on viinud nii kaugele, et viimaste aastate jooksul on järsult suurenenud põllumajanduslike kultuuride, viljapuude, marjapõõsaste, dekoratiivtaimede ning metsaistandike kahjustamine taimekahjurite ja -haiguste poolt.

Taimekaitsealase töö põhjalikuks parandamiseks ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1959. a. 24. jaanuari määruse nr. 14 täitmiseks

käsin:

1. Rajoonide põllumajanduse inspektsioonide juhatajail ja peaagronoomidel, RTJ direktoreil ja taimekaitse agronoomidel kindlustada:

a) tali- ja suviteravilja, maisi, söödakapsa, mitmeaastaste heintaimede ja lina seemnete kvaliteetne külvieelne töötlemine mürkkemikaalidega lisas nr. 1 p. A toodud ulatuses, mitte lubades kemikaalidega töötlemata seemnete kasutamist külviks;

b) suviteravilja, maisi, mitmeaastaste kõrreliste heintaimede, lina ja söödakapsa põldudel keemilise tõrje läbiviimine kõige sobivamal ajal, samuti keemilise tõrje meetodite tootmises katsetamine ristiku seemnepõldudel ristiku nirplase ning kartulipõldudel lehemädaniku vastu lisas nr. 1 p. B toodud ulatuses;

c) vähemalt nelja kombineeritud keemilise töötlemise läbiviimine kolhooside, sovhooside ja teiste majandite kandeealistes viljapuuaedades ning regulaarsete keemiliste tõrjeabinõude läbiviimine noortes viljapuuaedades, marjaistandikes, puukoolides ning köögivilja jt. kultuuride kahjurite ja haiguste vastu, kasutades ära kõik mürkkemikaalid, mis saadakse selleks otstarbeks;

d) kontroll kolhooside, sovhooside jt. majandite poolt 1960. ja järgnevaiks aastaiks mürkkemikaalide õigesti koostatud tellimiste esitamise üle, pidades silmas keemilise tõrje järsult suurendamist ja uute tugevatoimeliste preparaatide juurutamist;

e) hoolikas kontroll kolhoosides, sovhoosides ja teistes majandites läbiviidavate taimekaitsealaste abinõude kvaliteedi üle;

f) igas rajoonis ühe majandi väljavalimine keemiliste tõrjeabinõude kompleksseks läbiviimiseks, uute mürkkemikaalide ja tõrjevõtete tootmises katsetamiseks ning nende tõrjeabinõude tehnilise ja majandusliku efektiivsuse selgitamiseks.

2. Remondi- ja tehnikajaamade direktoreil:

a) remontida ja töökorda seada lähemal ajal kõik traktoripritsid ja -tolmutid ning kindlustada nende komplekteerimine traktorite ja traktoristidega, ühtlasi varuda RTJ ladudesse pritside ja tolmutite töö kindlustamiseks küllaldaselt vajalikke tagavaraosi.

Neis RTJ-des, kus olemasolevad pritsid ei ole kindlustatud traktoritega, tuleb võtta tarvitusele abinõud nende edaspidiseks komplekteerimiseks 1959/1960. a. sisseveetavate traktoritega;

b) kooskõlastada lähemate päevade jooksul kolhooside, sovhooside ja teiste majanditega lõplikult RTJ masinatega läbiviida-

vate taimekaitsealaste tööde maht ning sõlmida nende majanditega vastavad lepingud;

c) välja võtta viivitamatult RTJ ja Materiaal-Tehnilise Varustuse Peavalitsuse ladudest traktoripritsid ОСШ-8 ja ОНК-А;

d) realiseerida kolhoosidele ja sovhoosidele kõik RTJ-s olevad hobu-mootor-, hobu- ja käsipritsid ning tolmutid ja võtta edaspidi tarvitusele tõhusad abinõud vastavate masinate õigeaegseks väljavõtmiseks kolhooside ja sovhooside poolt;

e) paigutada mürkkemikaalid loomalautadest ja elumajadest eemalasuvatesse, kõikidele hoidmistingimustele vastavatesse isoleeritud laoruumidesse ning kindlustada seal alaline valve. Mürkkemikaalide vastuvõtmine ja väljaandmine anda vastavalt juhendatud ja usaldusväärsete laohoidjate hoolde;

f) kindlustada RTJ-s olevate traktoripritside ja tolmutite maksimaalne kasutamine ja tootmis-finantsplaanis ettenähtud taimekaitsealaste mehhaniseeritud tööde tingimusteta täitmine, osutades erilist tähelepanu teravilja, maisi ja lina keemilise umbrohutõrje maksimaalsele rakendamisele.

3. Võtta juhinduмiseks ja täitmiseks, et kõik taimekahjurite ja -haiguste ning umbrohutõrje tööd viiakse läbi kolhoosides, sovhoosides, metsamajandites, õppe-, katse- ja teistes majandites, kui ka kolhoosi liikmete, tööliste ja teenistujate õueaiamaadel nende majandite tööjõududega ja töövahenditega, välja arvatud eriti ohtlike taimekahjurite ja -haiguste tõrjetööd, mis tehakse riigi kulul.

4. Kõik RTJ-des olevad ja sinna saabuvad traktoripritsid ja -tolmutid, mis on komplekteeritud vajalike traktoritega, grupeerida RTJ mehhaniseeritud taimekaitsesalka.

5. Kinnitada RTJ taimekaitsesalga põhimäärus (lisa nr. 2).

6. Mehhaniseeritud taimekaitsesalkadel tuleb teenindada neid majandeid, kes ise ei oma taimekaitseks vajalikke tehnilisi vahendeid.

7. Kinnitada RTJ poolt kolhoosides, sovhoosides ja teistes majandites tehtavate mehhaniseeritud keemiliste tõrjetööde tingimused ja hinded, kui ka nimetatud majandeile RTJ traktoriaparatuuri laenuks andmise eest tasumaksmise kalkulatsioon ja hinded (lisa nr. nr. 3, 4, 5, 6, 7).

8. Keelata taimekaitseagronoomide mittesihipärane kasutamine teistel töödel.

9. RTJ direktoreil luua taimekaitse agronoomidele normaalsed töötingimused, kindlustades neid liiklemisvahenditega ja varustades laboratoorseks tööks vajalikul määral laboratoorsete seadmetega.

10. Kingissepa ja Tapa Rajooni TSN Täitevkomiteede Põllumajanduse Inspektsioonide juhatajail ja nende rajoonide RTJ-de direktoreil komplekteerida lähemate päevade jooksul taimekaitseagronoomide ametikohad.

11. Taimekaitse paremate töövormidega tutvustamise ja nende uurimise eesmärgil viia Põltsamaa, Väike-Maarja ja Vändra RTJ-de taimekaitseagronoomid vastavate rajoonide põllumajanduse inspektsioonide juurde, jättes neile ühtlasi ka kohustused, mis on ette nähtud RTJ taimekaitsesalga põhimääruses.

12. Rajoonide põllumajanduse inspektsioonide juhatajail ja RTJ-de direktoreil kindlustada, et kolhoosid ja sovhoosid 1960.—1962. aastaiks telliksid kohalikele tingimustele vastavaid traktori-, hobu-mootori- ja hobupritse ja -tolmuteid sellises koguses, mis kindlustaks nende täieliku vajaduse ning vananenud ja riknenud masinate asendamise.

13. Edaspidi RTJ-de taimekaitse seadeldistega täiendamine läbi viia sõltuvalt kolhooside ja sovhooside varustatusest oma pritside ja tolmutitega ning RTJ vahenditega tehtavate mehhaniseeritud tööde mahust.

14. Teha ülesandeks Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudile välja töötada ja esitada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile taimekaitsealase aparatuuri vajaduse normatiivid olenevalt külvide struktuurist majandis, viljapuude ja marja- ning muude istanduste pindalast ja nende entomoloogilisest ja fütopatoloogilisest seisukorrast.

16. Rajoonide põllumajanduse, inspektsioonide juhatajail ja peaagronoomidel kindlustada:

a) seminari korraldamine kolhooside esimeestele ja agronoomidele, sovhooside direktoreile ja agronoomidele igas rajoonis enne teravilja, maisi ja lina külvide hooldamistööde läbiviimist ühes praktilise tööga ühe majandi varastel külvidel;

b) lennukitega läbiviidava keemilise umbrohutõrje laialdane juurutamine, eriti suurtes majandites ning lennukite tootlik kasutamine neil töödel; ühtlasi keemilise tõrje hinnete teatamine kõigile kolhoosidele ja sovhoosidele vastavalt lisale nr. 8;

c) kolhoosidele ja sovhoosidele selle teatavaks tegemine, et mürkkemikaalidega vahetult tegelevad inimesed ei töötaks üle 6 tunni päevas ja tugevatoimeliste mürkkemikaalide puhul (merkantofoos, tiofoos ja teised fosfor-orgaanilised ühendid, nikotiin ja anabasiin-sulfaat, elavhõbeda preparaadid, arseen) üle 4 tunni. Seemnete puhtimisel, sõltumata mürkkemikaalide liigist, võib töö puhtimisel kesta mitte üle 4 tunni ja ülejäänud ajal kasutada inimesi teistel töödel, mis ei ole seoses mürkidega.

17. RTJ ning Materiaal-Tehnilise Varustuse Peavalitsusel ette valmistada ja välja anda 1959. aasta II kvartalis sanitaareeskirjad mürkkemikaalide hoidmise, transportimise ja ettevaatusabinõude rakendamise kohta vähemalt 5000 eksemplaris.

18. Paluda Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riiklikku Teaduslik-Tehnilist Komiteed kiirustada eestikeelse brošüüri «Keemilised vahendid ja taimekaitse mehhaniseerimine» väljaandmist, üld-

tiraažiga 5000 eksemplari, tuues ära selles uusimad taimekaitsevahendid ja välismaised kogemused.

19. Kartuli bordoovedelikuga pritsimise tähtaegade kindlaksmääramiseks koostada Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudil ja Eesti Põllumajanduse Akadeemial kartuli lehemädanikku haigestumise õigeaegne prognoos.

Lisa nr. 1
Eesti NSV põllumajanduse ministri
12. mai 1959. a. käskkirjale nr. 270

## KOHUSTUSLIKE ABINÕUDE PLAAN PÕHILISTE TAIMEKAITSETÖÖDE TEOSTAMISEKS EESTI NSV KOLHOOSIDES JA SOVHOOSIDES 1959. AASTAL

### A. Seemnete ettevalmistus külviks

| Rajoonid | Seemnete külvieelne töötlemine (tonnides) | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | granosaani + heksakloraaniga | | heksakloraaniga | granosaaniga | | |
| | mais | lina | söödakapsas | m. a. libl.-õiel. heintaimed | suviteraviljad | taliteraviljad |
| 1. Abja | 42 | 82 | 0,25 | 91 | 556 | 681 |
| 2. Elva | 70 | 74 | 0,4 | 180 | 968 | 965 |
| 3. Haapsalu | 16 | — | 0,15 | 64 | 625 | 646 |
| 4. Harju | 34 | — | 0,4 | 102 | 654 | 695 |
| 5. Hiiumaa | 7 | — | 0,05 | 21 | 198 | 250 |
| 6. Jõgeva | 35 | 47 | 0,35 | 139 | 1440 | 1176 |
| 7. Jõhvi | 25 | — | 0,1 | 47 | 343 | 186 |
| 8. Keila | 37 | — | 0,15 | 84 | 418 | 400 |
| 9. Kingissepa | 12 | — | 0,2 | 93 | 816 | 1164 |
| 10. Lihula | 22 | 14 | 0,1 | 54 | 478 | 627 |
| 11. Märjamaa | 26 | 21 | 0,15 | 99 | 609 | 659 |
| 12. Paide | 38 | 21 | 0,4 | 155 | 1318 | 1334 |
| 13. Põltsamaa | 53 | 28 | 0,4 | 120 | 985 | 963 |
| 14. Põlva | 33 | 150 | 0,4 | 101 | 1378 | 1358 |
| 15. Rakvere | 74 | — | 0,4 | 152 | 805 | 860 |
| 16. Rapla | 60 | — | 0,25 | 133 | 855 | 736 |
| 17. Räpina | 30 | 62 | 0,25 | 60 | 522 | 410 |
| 18. Tapa | 21 | — | 0,3 | 88 | 653 | 864 |
| 19. Tartu | 81 | 78 | 0,5 | 182 | 1339 | 1483 |
| 20. Valga | 76 | 90 | 0,4 | 132 | 655 | 828 |
| 21. Viljandi | 54 | 76 | 0,35 | 135 | 1198 | 1430 |
| 22. Võru | 68 | 209 | 0,5 | 154 | 1284 | 1480 |
| 23. Väike-Maarja | 77 | — | 0,1 | 142 | 532 | 558 |
| 24. Vändra | 17 | 20 | 0,15 | 63 | 402 | 425 |
| 25. Pärnu linn | 29 | 40 | 0,25 | 98 | 660 | 879 |
| 26. Kohtla-Järve | 13 | — | 0,05 | 36 | 194 | 204 |
| Kokku | 1050 | 1012 | 7 | 2725 | 19885 | 25092 |

**B. Külvide hooldamine**

Keemiline umbrohutõrje

| Rajoonid | Kultuurid ha-des | | | Heinaseemne põldude tolmutamine DDT-ga ha | Söödakapsa ja köögivilja tolmut. heksakloraani ja DDT-ga ha | Kartuli pritsimine bordoovedelikuga ha |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Maisi, teravilja ja kõrreliste heintaimede põllud | Lina | Kokku ha | | | |
| 1. Abja | 500 | 300 | 800 | 250 | 250 | 100 |
| 2. Elva | 700 | 250 | 950 | 310 | 400 | 150 |
| 3. Haapsalu | 300 | — | 300 | 100 | 150 | 100 |
| 4. Harju | 450 | — | 450 | 150 | 400 | 250 |
| 5. Hiiumaa | 100 | — | 100 | 50 | 50 | 50 |
| 6. Jõgeva | 500 | 150 | 650 | 300 | 350 | 250 |
| 7. Jõhvi | 250 | — | 250 | 50 | 100 | 70 |
| 8. Keila | 350 | — | 350 | 70 | 150 | 120 |
| 9. Kingissepa | 350 | — | 350 | 80 | 200 | 200 |
| 10. Lihula | 300 | 80 | 380 | 100 | 100 | 80 |
| 11. Märjamaa | 350 | 80 | 430 | 150 | 150 | 90 |
| 12. Paide | 800 | 80 | 880 | 300 | 400 | 250 |
| 13. Põltsamaa | 600 | 80 | 680 | 200 | 400 | 200 |
| 14. Põlva | 700 | 500 | 1200 | 250 | 400 | 250 |
| 15. Rakvere | 750 | — | 750 | 150 | 400 | 250 |
| 16. Rapla | 500 | — | 500 | 200 | 250 | 200 |
| 17. Räpina | 300 | 200 | 500 | 100 | 250 | 50 |
| 18. Tapa | 400 | — | 400 | 150 | 300 | 150 |
| 19. Tartu | 800 | 300 | 1100 | 250 | 500 | 250 |
| 20. Valga | 700 | 300 | 1000 | 250 | 400 | 150 |
| 21. Viljandi | 600 | 250 | 850 | 250 | 350 | 200 |
| 22. Võru | 700 | 550 | 1250 | 300 | 500 | 250 |
| 23. Väike-Maarja | 550 | — | 550 | 150 | 100 | 120 |
| 24. Vändra | 250 | 80 | 330 | 100 | 150 | 70 |
| 25. Pärnu linn | 300 | 100 | 400 | 200 | 250 | 100 |
| 26. Kohtla-Järve | 200 | — | 200 | 50 | 50 | 50 |
| Kokku | 12300 | 3300 | 15600 | 4500 | 7000 | 4000 |

Lisa nr. 2
Eesti NSV põllumajanduse ministri
12. mai 1959. a. käskkirjale nr. 270

## REMONDI- JA TEHNIKAJAAMA TAIMEKAITSESALGA PÕHIMÄÄRUS

1. Taimekaitsesalk moodustatakse remondi- ja tehnikajaama juurde vastavalt NLKP Keskkomitee ja NSVL Ministrite Nõukogu ühisele määrusele 18. aprillist 1958. a. nr. 425 «Kolhoosikorra edasiarendamisest ja masina-traktorijaamade reorganiseerimisest»

ning ENSV Ministrite Nõukogu määrusele 14. oktoobrist 1958. a. nr. 371 «Eesti NSV remondi- ja tehnikajaama põhimääruse kinnitamisest». Oma tegevuses allub taimekaitsesalk remondi- ja tehnikajaamale.

2. Taimekaitsesalga eesotsas seisab salga juhataja, kelleks reeglina peab olema RTJ koosseisu kuuluv taimekaitseagronoom.

3. Salga koosseis peale taimekaitse spetsialisti komplekteeritakse mehaanikutest, autojuhtidest ning traktoristidest, kelle arvu määrab RTJ direktor olenevalt salga poolt teostatavate tööde mahust.

4. RTJ taimekaitsesalga juhataja — taimekaitseagronoom määratakse ametisse ja vabastatakse ametist ENSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt RTJ direktori ettepanekul. Salga teised töötajad määratakse töökohale ja vabastatakse töökohalt RTJ direktori käskkirjaga.

5. Taimekaitsesalga juhatajat — taimekaitseagronoomi on lubatud kasutada ainult taimekaitsetööde organiseerimisel ja tegelikul läbiviimisel.

6. RTJ taimekaitsesalga juhataja — taimekaitseagronoom kooskõlastab taimekaitsetööde plaani rajooni TSN TK Põllumajanduse inspektsiooniga.

7. Remondi- ja tehnikajaama taimekaitsesalgale eesotsas salga juhataja — taimekaitseagronoomiga pannakse:

a) majanditega sõlmitud lepingute järgi või eelarveliste assigneeringute arvel taimede kahjurite, haiguste ja umbrohtude keemilise tõrje ning keemilise võsahävitamise tööde teostamine kolhooside, sovhooside ja RTJ piirkonna teiste majandite maadel, kaasa arvatud kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate õueaiamaad, riigi reservmaad ja teekaitseribad, samuti kolhooside, sovhooside ja teiste majandite põllumajandussaaduste mürkkemikaalidega töötlemine ja ladude ning loomakasvatushoonete desinfitseerimine;

b) vaatluste organiseerimine kolhooside, sovhooside ja RTJ piirkonna teiste majandite maakõlvikuil ning riigi reservmaadel põllumajanduslike taimede kahjurite ja haiguste, samuti põldude umbrohtumise avastamiseks;

c) abi osutamine kolhoosidele, sovhoosidele ja RTJ piirkonna teistele majanditele taimekaitsetööde organiseerimisel, tõrjeks mõjuvamate vahendite ja meetodite valimisel, samuti mürkkemikaalide ning tõrjetöödeks vajaliku aparatuuri soetamisel;

d) kolhoosidele, sovhoosidele ja RTJ piirkonna teistele majanditele põllumajanduslike kultuuride kahjurite ja haiguste ilmumise prognooside ning tõrjetööde läbiviimise parimate tähtaegade teatavaks tegemine;

e) kolhoosidele, sovhoosidele ja RTJ piirkonna teistele majanditele taimekaitsetöödeks vajalike masinate ja aparaatide laenukorras väljaandmine RTJ-st;

f) RTJ-s olemasolevate taimede kahjurite, haiguste ja umb-

rohtude tõrje masinate ja aparaatide maksimaalse kasutamise ja nendel töönormide täitmise kindlustamine;

g) põllumajanduslike taimede kahjurite, haiguste ja umbrohtudega võitlemise efektiivsemate meetodite, samuti uute masinate, aparaatide, mürkkemikaalide ja teiste taimekaitsevahendite propageerimine vestluste, loengute ja lühiajaliste seminaride läbiviimise teel, rajooni ajakirjanduse, raadio kaudu jne., samuti nende meetodite ja vahendite juurutamine põllumajanduslikku tootmisse;

h) kontrolli teostamine töökaitse ja ohutustehnika eeskirjade täitmise üle kolhooside, sovhooside ja teiste majandite poolt taimekaitsetöödel, samuti mürkkemikaalide ja aparaatide hoidmisel.

8. Remondi- ja tehnikajaama taimekaitsesalga juhatajal — taimekaitseagronoomil on õigus:

a) RTJ direktori volitusel sõlmida kolhooside, sovhooside ja RTJ piirkonna teiste majanditega lepinguid taimekaitsetööde läbiviimiseks;

b) värvata taimekaitsetööde teostamisele lepingute alusel nende majandite spetsialiste ja tööjõudu, kus töö teostatakse, aga samuti töölisi ning ajutist tehnilist personali väljastpoolt neid majandeid kooskõlas kinnitatud töö- ja töötasuplaaniga;

c) vastavalt majandi konkreetsetele tingimustele määrata kindlaks tõrjeviisid ja mürkkemikaalide kulunormid tõrjetööde teostamiseks;

d) teha masinate ja traktorite seisukorra riikliku tehnilise järelevalve inspektorile ettepanekuid rahatrahvi määramiseks majandi vastutavatele töötajatele taimekaitse masinate ja aparaatide ebaperemeheliku kasutamise eest;

e) esitada rajooni TSN TK põllumajanduse inspektsioonile vastutusele võtmiseks nende majandite juhtivaid töötajaid, kus vajalike tõrjeabinõude kasutusele mittevõtmise tõttu on kahjustunud või hävinenud külve või mitmeaastasi istandusi.

9. Kulud RTJ koosseisu kuuluvate taimekaitsesalga töötajate töötasudeks kaetakse riigieelarve vahendite arvel. Kulud RTJ koosseisu mittekuuluvate spetsialistide, samuti traktoristide ja salga teiste töötajate töötasudeks kaetakse salga poolt teostatavate tööde eest saadud RTJ vahendite arvel.

10. Vahendid, mis RTJ saab taimekaitsesalga poolt teostatavate tööde eest, kulutatakse RTJ jaoks kindlaksmääratud korra kohaselt.

Lisa nr. 3
Eesti NSV põllumajanduse ministri
12. mai 1959. a. käskkirjale nr. 270

## REMONDI- JA TEHNIKAJAAMADE POOLT KOLHOOSIDES JA SOVHOOSIDES TEOSTATAVATE MEHHANISEERITUD TÖÖDE HINDED, VAHETUSNORMID JA PEHMEKÜNNILE ÜMBERARVESTAMISE KOEFITSIENDID PÕLLUMAJANDUSLIKE TAIMEDE KAHJURITE, HAIGUSTE JA UMBROHTUDE TÕRJEKS

| Näitajate loetelu | Agregateerimise võimalus | | | | | | Keskmised väljaviidud tööhinded ja pehmekünnile ümberarvestamise koefitsiendid |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | agregaat ХТЗ-3 | agregaat ЛТ-14 | agregaat ДСШ-14 | agregaat ДСШ-14 | agregaat КДП-35 | agregaat „Belaruss" | |
| | pritstolmuti ОНК-А | pritstolmuti ОНК-А | prits ОСШ-8 | tolmuti ОСШ-10 | pritstolmuti ОКП-15 | pritstolmuti ОКП-15 | |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 |
| 1. Agregaadile kehtestatav töönorm (8-tunnise töö eest ha): | | | | | | | |
| a) mitmeaastaste heinte seemnepõldude, teravilja, maisi, lina jt. põllukultuuride pritsimisteks haiguste ja kahjurite vastu ning umbrohutõrjeks . . . . . | 12 | 12 | 10 | — | 18 | 18 | — |
| b) põllukultuuride tolmutamiseks dustiga DDT, heksakloraani ja teiste preparaatidega . . . . | 20 | 20 | — | 16 | 30 | 30 | — |
| c) aia- ja marjakultuuride pritsimiseks . . . . . | 6 | 6 | 5 | — | 10 | 10 | — |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 2. Pehmekünnile ümberarvestamise koefitsiendid: | | | | | | | |
| a) põllukultuuride pritsimine . . . | 0,15 | 0,15 | 0,16 | — | 0,25 | 0,25 | 0,20 |
| b) põllukultuuride tolmutamine . . | 0,10 | 0,10 | — | 0,15 | 0,15 | 0,15 | 0,10 |
| c) aia- ja marjakultuuride pritsimine . . . . . | 0,30 | 0,32 | 0,32 | — | 0,45 | 0.45 | 0,35 |
| 3. Hinded 1 ha tehtud töö eest (arvete esitamiseks tellijale) (rbl., kop.): | | | | | | | |
| a) põllukultuuride pritsimine . . . | 6,15 | 4,15 | 4,70 | — | 6,40 | 5,05 | 5,00 |
| b) põllukultuuride tolmutamine . . | 3,70 | 2,50 | — | 2,95 | 3,85 | 3,00 | 3,00 |
| c) aia- ja marjakultuuride pritsimine . . . . . | 12,30 | 8,30 | 9,40 | — | 1,50 | 9,05 | 0,75 |

Märkused. 1. Taimekaitse agronoomi ja pritsimise või tolmutamise agregaadil töötava traktoristi töötasu ei ole sisse võetud keemiliste tööde maksumusse, sest neile tasutakse vabariikliku eelarve arvelt.

2. Vee ja mürkkemikaalide kohaletoimetamise, lahuse või tolmutamisdustide valmistamise ja nende reservuaaridesse andmisega seosesolevad kulutused ei ole arvatud keemiliste tööde maksumusse, kuna need tööd teostatakse majandite eneste jõudude ja vahenditega. 3. Mürkkemikaalide maksumus ei ole juurde arvestatud.

4. Pritsi või tolmuti hooldamine toimub traktoristi poolt, kes vastutab aparatuuri puhtana ja korras hoidmise eest

5. Majand ei tasu RTJ poolt tehtud halvakvaliteedilise töö eest, kui see oli tingitud:

a) ebasoodsatest ilmastikutingimustest;

b) halvakvaliteediliste preparaatide kasutamisest;

c) kehtestatud lahuse kontsentratsioonist või lahuse hulgast mittekinnipidamisest.

Lisa nr. 4
Eesti NSV põllumajanduse ministri
12. mai 1959. a. käskkirjale nr. 270

## RTJ KEEMILISE TÕRJE AGREGAATIDE LAENUTASU KALKULATSIOON

| Näitajate loetelu | Aparaat | | | |
|---|---|---|---|---|
| | ОНК-А | ОСШ-8 | ОСШ-10 | ОКП-15 |
| Aparaadi hind rbl. . . . . | 6700 | 2700 | 2820 | 8200 |
| Amortisatsioon (14% hinnast) rbl. | 938 | 378 | 395 | 1148 |
| Kulud jooksvaks remondiks ja tagavaraosadele (10% hinnast) rbl. . | 670 | 270 | 282 | 820 |
| Kokku otsesed kulud rbl. | 1608 | 648 | 677 | 1968 |
| Tootmiskulud ja majandi üldkulud (12% otsestest kuludest) rbl. . . | 192.96 | 77.76 | 81.24 | 236.16 |
| Aparaaditöö omahind rbl. | 1800.96 | 725.76 | 756.24 | 2204.16 |
| Juurdearvestus plaaniliseks kasumiks (4%) rbl. . . . . | 72.04 | 29.03 | 30.25 | 88.16 |
| Kokku rbl. | 1873.00 | 754.79 | 786.49 | 2292.32 |
| Sellest laenutasu ümberarvestatult ühele aparaadi tööpäevale (aparaadi tööpäevadeks on neljast kalendrikuust arvestatud 50%, s. o. 50 päeva) rbl. . . . . | 37.50 | 15.10 | 15.75 | 45.85 |

Märkused. 1. Keemilise tõrje aparaatide laenuks andmine toimub ainult neil juhtudel, kui RTJ-l puudub vastav traktor nendega töötamiseks.

2. Aparaadi laenamisel määratakse kindlaks selle tagastamise kuupäev RTJ-le.

3. Majand on kohustatud aparaadi tagastama puhtana, õlitatuna ja töökorras. Aparaadi rikkumise või osade kadumise eest kannab majand materiaalset vastutust.

4. Aparaadi transport toimub majandi vahenditega.

5. Aparaadi monteerimine traktorile toimub vajaduse korral RTJ-i spetsialistide kaasabil, majandi arvel.

6. Aparaadi laenutasu arvestatakse aja eest, mil aparaat on majandis (arvestatakse aparaadi andmise ja tagastamise kuupäevi). Kui halbade ilmastikutingimuste tõttu majand ei saanud aparaati kasutada, siis koostatakse vastav akt majandi esindaja ja RTJ taimekaitse agronoomi poolt ja selle aja eest laenutasu ei arvestata.

Lisa nr. 5
Eesti NSV põllumajanduse ministri
12. mai 1959. a. käskkirjale nr. 270

## KOLHOOSIDES JA SOVHOOSIDES RTJ-I TÖÖJÕU JA VAHENDITEGA TEOSTATAVATE KEEMILISTE TÖÖDE MAKSUMUSE ARVESTAMISE ALUSED

| Jrk. nr. | Mürkkemikaalide nimetused | Kehtiv hulgimüügi hind rbl. kg. | Kaubanduslik juurdehindlus 16% | 1 ha pritsimise või tolmutamise orienteeruv maksumus olenevalt kasutatavast preparaadist, annusest ja tööviisist | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | Põllukultuurid | | | | Puuvilja- ja marjakultuurid | | | |
| | | | | preparaadi annus kg/ha | preparaadi hind 1 ha kohta | pritsimise või tolmutamise eest rbl./ha | kokku ühe ha maksumus rbl. | preparaadi annus kg/ha | preparaadi hind 1 ha kohta | pritsimise või tolmutamise eest rbl./ha | kokku ühe ha maksumus rbl. |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 |
| 1 | Preparaat 2,4-D (teraviljakultuurid, mais) | 17.90 | 2.86 | 1.5 | 31.14 | 5.00 | 36.14 | — | — | — | — |
| 2 | Preparaat 2,4-D (mitmeaastaste kõrsheinte seemnepõllud) | 17.90 | 2.86 | 2.0 | 41.52 | 5.00 | 46.52 | — | — | — | — |
| 3 | Preparaat Dikoteks-30 (linakülvid) | 7.70 | 1.23 | 3.0 | 26.79 | 5.00 | 31.79 | — | — | — | — |
| 4 | Heksakloraan (emulsioon) | 1.68 | 0.27 | 4.0 | 7.80 | 5.00 | 12.80 | 10 | 19.50 | 9.75 | 29.25 |
| 5 | DDT (20%-line emulsioon) | 2.28 | 0.36 | 4.0 | 10.56 | 5.00 | 15.56 | 10 | 26.40 | 9.75 | 36.15 |
| 6 | DDT pasta (50%) | 4.20 | 0.67 | 1.5 | 7.30 | 5.00 | 12.30 | 4.0 | 19.48 | 9.75 | 29.23 |
| 7 | Karbolineum | 0.76 | 0.12 | — | — | — | — | 70 | 61.60 | 9.75 | 71.35 |
| 8 | Vasevitriol | 2.25 | 0 36 | 5.0 | 13.05 | 5.00 | 18.05 | 8 | 20.88 | 9.75 | 30.63 |
| 9 | Väävel, kolloidne | 1.33 | 0.21 | 5,0 | 7.70 | 5.00 | 12.70 | 8 | 12.33 | 9.75 | 22.08 |
| 10 | NIUIF-100 (tiofos) | 70.00 | 11.20 | 0.35 | 28.42 | 5 .00 | 33.42 | 0.9 | 73.08 | 9.75 | 82.83 |
| 11 | Anabasiin-sulfaat (ümberarvestatult 30%-lisele) | 25.95 | 4.79 | 0.75 | 23.05 | 5.00 | 28.05 | 2.0 | 61.48 | 9.75 | 71.23 |
| 12 | Nikotiin-sulfaat (40%) | 64.00 | 10.24 | 0.5 | 37.12 | 5.00 | 42.12 | 1.5 | 111.36 | 9.75 | 121.11 |
| 13 | Heksakloraani dust 12%-line | 0.67 | 0.11 | 20.0 | 15.60 | 3.00 | 18.60 | — | — | — | — |
| 14 | Dust DDT 5,5%-line | 0.86 | 0.14 | 20.0 | 20.00 | 3.00 | 23.00 | — | — | — | — |

Märkused. 1. Vasevitrioliga töötlemise korral ei ole maksumusse kaasa arvatud kulutused lubja peale, mis lisatakse bordoovedeliku valmistamiseks.

2. Anabasiin-sulfaadiga ja nikotiin-sulfaadiga töötlemise korral ei ole maksumuses kaasa arvatud kulutused seebi peale, mis lisatakse juurde sellele preparaadile, sel juhul kui neid otseselt kasutatakse pritsimiseks (mitte segus leelispreparaatidega).

3. Kombineeritud pritsimisel mitme preparaadi seguga 1 ha töö maksumus ei muutu, suureneb ainult preparaatide maksumus.

4. Kui majand näeb ette keemilise umbrohutõrje läbiviimise pritsimisagregaadi kahest päevanormist vähemas ulatuses, siis kütuse eest, mis kulub agregaadi töökohale toimetamiseks RTJ-st majandini, tasub majand.

Lisa nr. 6

Eesti NSV põllumajanduse ministri
12. mai 1959. a. käskkirjale nr. 270

..... **RTJ**

**direktorile**

..... **rajooni** ..... **kolhoosi**

**KOHUSTUS**

«.....» ..... **19 aastal.**

..... kolhoosi juhatus palub anda tasu eest üürile ..... kultuuride pritsimiseks (tolmutamiseks) ..... traktori pritse-tolmuteid ОНК-А, ОСШ-8, ОКП-15, ОСШ-10 (mittevajalik mark tõmmata maha) ..... päevaks alates «.....». ..... 19 ..... a. kuni «.....» ..... 19 ..... aastal.

Aparatuuri kasutamise eest kohustub kolhoos tasuma RTJ-le:

| Missuguse aja eest | Pritsi või tolmuti mark | | | |
|---|---|---|---|---|
| | ОНК-А | ОСШ-8 | ОСШ-10 | ОКП-15 |
| Kalendripäeva eest (mil ilmastikutingimused lubavad) rublades . . | 37.50 | 15.10 | 15.75 | 45.85 |

Kolhoos kohustub aparatuuri pärast töötamist läbi pesema, määrima ja tagastama täiesti korras. Mõne osa murdumise või kaotamise puhul kohustub kolhoos tasuma nende väärtuse.

Kolhoosi juhatuse esimees:

Raamatupidaja:

Pitsati jäljend

## VASTUVÕTU JA ÜLEANDMISE AKT

„ ..... “ ..... 19 ... a.

Lisa nr. 7
Eesti NSV põllumajanduse ministri
12. mai 1959. a. käskkirjale nr. 270

Meie, allakirjutanud ..... remondi- ja tehnikajaama taimekaitseagronoom (põllumajanduslike kahjurite, haiguste ja umbrohtude tõrje salga juhataja) .....isikus ühelt poolt ja ..... kolhoosi (sovhoosi) (agronoom, brigadir) ..... isikus teiselt poolt koostasime käesoleva akti alljärgnevas:

1. Lepingu põhjal, mis on sõlmitud ..... remondi- ja tehnikajaama ning ..... vahel
(näidata majand või asutus)
„ ..... “ ..... 19....a. on salga poolt tehtud antud majandis järgmisi töid põllumajanduslike kahjurite tõrje alal:

| Jrk. nr. | Tööde nimetus ja läbiviimise viis | Tehtud tööde maht | Tööde teostamise aeg | Kulutatud mürk-kemikaalide nimetus | Lahuse kontsentratsioon %-des | Vedelate või tolm-preparaatide keskmine kulunorm ha-le | Kulutatud preparaatide hulk kg\|ha-le |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | | | | | | | |
| 2 | | | | | | | |
| 3 | | | | | | | |
| 4 | | | | | | | |
| 5 | | | | | | | |
| 6 | | | | | | | |

Tööd on tehtud ..... .....
(anda hinnang)

**Töö andis üle:** ..... (.....) **Töö võttis vastu:** .....

Majandi pitsati jäljend (.....)

## AVIO-KEEMILISE TAIMEKAITSETÖÖ TARIIFID LEPINGULISTE TÖÖDE LÄBIVIIMISEKS KOLHOOSIDES JA SOVHOOSIDES.

Lisa nr. 8
Eesti NSV põllumajanduse ministri
12. mai 1959. a. käskkirjale nr. 270.

### A. Umbrohutõrje.

| Töötlemise viis | Valmis lahuse kulunorm (liitrites/ha) | | | |
|---|---|---|---|---|
| | 75—100 | 100—125 | 125—150 | 150—200 |
| | Maksumus (rublades/ha-le) | | | |
| Pritsimine | 10.00 | 12.00 | 14.00 | 17.00 |

### B. Taimehaiguste ja -kahjurite tõrje.

| Töötlemise viis | Pulbriliste preparaatide kulunorm (DDT, heksakloraan ja teised) kg/ha | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 10 | 15 | 20 | 25 | 30 | 40 | 50 | 60 |
| | Maksumus (rublades/ha-le) | | | | | | | |
| Tolmutamine | 4.75 | 5.75 | 6.50 | 7.00 | 7.50 | 10.00 | 12.00 | 14.00 |

### C. Taimehaiguste ja -kahjurite tõrje.

| Töötlemise viis | Valmis lahuse kulunorm (liitrites ha/le) | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 100 | 150 | 200 | 250 | 300 | 350 | 400 | 450 | 500 | 600 | 700 | 800 | 900 | 1000 |
| | Maksumus (rublades/ha-lt) | | | | | | | | | | | | | |
| Pritsimine | 13.— | 17.— | 20.— | 23.— | 27.— | 30.— | 34.— | 38.— | 42.— | 50.— | 58.— | 65.— | 70.— | 75.— |

Märkused. Põõsaste hävitamise puhul heina- ja karjamaadelt kasutada sama tariifi, mis taimehaiguste ja -kahjurite tõrjel pritsimise viisiga.

Avio-keemilise umbrohutõrje tariifid teha teatavaks kolhoosidele ja sovhoosidele.

## LINA SAAGIKUSE SUURENDAMISEST JA KVALITEEDI PARANDAMISEST EESTI NSV KOLHOOSIDES JA SOVHOOSIDES

### EESTIMAA KOMMUNISTLIKU PARTEI KESKKOMITEE JA EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 336 18. AUGUSTIST 1959

EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu märgivad, et paljud vabariigi linakasvatuskolhoosid, olles linakasvatuse õigesti organiseerinud, saavad iga aasta head linasaaki ja suuri rahalisi sissetulekuid linasaaduste müügist riigile, tugevdavad selle arvel oma majapidamist, teevad suuri kapitaalmahutusi ja tagavad kõigi kolhoositootmisharude edukat arenemist.

Nii sai Võru rajooni «Võidulipu» kolhoos riigile 1958. aasta saagist müüdud linasaaduste eest 30 hektarilt 550 000 rubla sissetulekut ehk 18 300 rubla iga linahektari kohta, kuna Abja rajooni «Kalevi» kolhoos sai 35 hektaril kasvatatud lina eest 517 000 rubla ehk 14 800 rubla iga hektari kohta.

1958. aastal kasvas linakiu saak vabariigi kolhoosides ja sovhoosides 1957. aastaga võrreldes 28 protsenti, moodustades 3,2 tsentnerit igalt hektarilt. See võimaldas suurendada linasaaduste kogutoodangut ja müüa riigile 1. juuliks 1959. a. linakiudu 5372 tsentnerit rohkem kui eelmise aasta samal perioodil. Linakiu varumise plaan üle vabariigi täideti 1. juuliks 1959. a. 106,6-protsendiliselt.

Võru rajooni kolhoosid ja sovhoosid täitsid linakiu varumise plaani 134,1-protsendiliselt, müües riigile 382 kg linakiudu igalt hektarilt, Põlva rajooni kolhoosid — 183,1-protsendiliselt, müües 335 kg igalt hektarilt, ja Abja rajooni kolhoosid — 127,2-protsendiliselt, müües 368 kg linakiudu igalt hektarilt. Tõusnud on ka riigile müüdavate linasaaduste kvaliteet.

Siiski ei pööra rea lina kasvatavate rajoonide parteikomiteed ja täitevkomiteed küllaldast tähelepanu rikkaliku linasaagi tagamisele ning alahindavad linakasvatuse tähtsust kolhooside ja sovhooside majanduslikus tugevdamises.

Eriti halb on olukord lina kasvatamise ja realiseerimisega Põltsamaa rajoonis, kus linakiu varumise plaanist oli 1. juuliks 1959 täidetud kõigest 30,5 protsenti, Märjamaa rajoonis — 71 protsenti, Paide rajoonis — 35,9 protsenti, Lihula rajoonis — 37,7 protsenti ja Pärnu piirkonna kolhoosides — 69,7 protsenti.

Paljudes lina kasvatavate rajoonide kolhoosides esineb ikka veel lina kasvupinna vähendamist ja agrotehnika jämedat rikkumist: lina külvatakse halbade eelviljade järel, väetist antakse vähe, külv venib pikale, külvisenormi vähendatakse, külvatakse idanevuse ja puhtuse poolest mittekonditsioonilist seemet. Kolhoosides ja sovhoosides pööratakse vähe tähelepanu linapõldude hooldamisele. Keemilist umbrohutõrjet ei rakendata veel kõikjal. Selle tagajärjel on kiulina saak ikka veel väike ja linasaaduste tootmine ei taga mõnedes kolhoosides varumisplaani täitmist. Vähe antakse riigile kõrgesordilisi linasaadusi.

Linakasvatus on ikka veel vähe mehhaniseeritud, olemasolevat tehnikat aga kasutatakse tihtipeale halvasti. Mõnedes kolhoosides ei rakendata veel ergutustasu maksmist kolhoosnikutele, kes kasvatavad lina. Nõrgasti on organiseeritud kolhoosnikute ja sovhoositööliste sotsialistlik võistlus rikkaliku linasaagi eest, linasaaduste kvaliteedi tõstmise eest ja nende õigeaegse müümise eest riigile. Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium ei propageeri ega rakenda küllaldaselt vabariigi eesrindlike kolhooside linakasvatuskogemusi.

Äärmiselt vähe pööratakse linakasvatusele tähelepanu Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi sovhoosides. Lina kasvatavate rajoonide sovhoosides on lina kasvupind väga väike ja linasaak vilets.

EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu märgivad loetletud puuduste põhjusena asjaolu, et Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium, Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Kergetööstuse Valitsus, partei rajoonikomiteed, rajoonide täitevkomiteed ja põllumajandusorganid alahindavad kolhoosnikute ja sovhoositööliste hulgas tehtavat selgitustööd linakasvatuse tähtsusest linatöötlemistööstusele ning selle suurest tulukusest kolhoosidele.

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium, linakasvatusrajoonide täitevkomiteed ja põllumajandusorganid täidavad äärmiselt halvasti Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrust nr. 178 14. maist 1958. a.

Linasaaduste kogutoodangu suurendamise, saagikuse tõstmise ja kvaliteedi parandamise eesmärgil EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määravad:

1. Nõuda Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumilt, Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogult ja linakasvatusrajoonide täitevkomiteedelt, et nad viibimata võtaksid tarvitusele abinõud, mis tagaksid Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1958. a. 14. mai määruse nr. 178 kõrvalekaldumatu täitmise kolhooside ja sovhooside poolt.

2. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ning linakasvatusrajoonide parteikomiteesid ja täitevkomiteesid:

a) tagama 1959. aasta saagist linasaaduste varumise riikliku plaani õigeaegse täitmise rajooni iga kolhoosi ja sovhoosi poolt, kusjuures erilist tähelepanu tuleb pöörata riigile müüdavate linasaaduste kvaliteedi parandamisele;

b) abistama kolhoose ja sovhoose organisatsiooniliste ja agrotehniliste abinõude väljatöötamisel suurte linasaakide garanteerimiseks ja linasaaduste kvaliteedi parandamiseks;

c) ulatuslikult propageerima ja kolhoositootmisse juurutama eesrindlike majandite kogemusi lina kasvatavate ja töötlevate kolhoosnikute töö organiseerimise ja tasustamise alal.

3. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, linakasvatusrajoonide põllumajandusinspektsioone, sovhoosidirektoreid ja kolhoosiesimehi:

a) tagama linakitkumismasinate, linakombainide ja lina esmase

töötlemise masinate täieliku ja tootliku kasutamise, taotledes linakasvatustööde kompleksset mehhaniseerimist, eriti neis kolhoosides ja sovhoosides, kus lina külvipind on suur, tööjõudu aga vähe;

b) kindlustama linakitkumistööde läbiviimise 8—10 tööpäeva jooksul, kusjuures üldpõldudel kitkumist alustataks varajase koldküpsuse staadiumis ning seemnepõldudel täisküpsuse staadiumis. Iga kolhoosi osas tuleb eraldi kindlaks määrata masinatega koristamisele kuuluvad linapõllud ja kinnistada need mehhanisaatoritele;

c) võtma tarvitusele abinõud linaleotusbasseinide ehitamiseks ja remontimiseks ning linavarte laotusplatside ettevalmistamiseks, et lõpetada lina laotamine hiljemalt 25. septembriks ja tagada leotatud linavarte hea kvaliteet. Leotamata ja leotatud linavarte töötlemisel tuleb vältida erineva kvaliteediga linasaaduste kokkusegamist.

4. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi viibimata tarvitusele võtma abinõud lina külvipinna laiendamiseks ja saagikuse tõstmiseks sovhoosides, et märksa kasvaks sovhooside osatähtsus linasaaduste kogutoodangu suurendamisel vabariigis.

5. Kohustada Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu:

a) aastail 1960—1961 lõpetama soeleotustsehhide rekonstrueerimise Abja, Võru ja Põlva toorlinavabrikus, et suurendada 1961. aastal nende tsehhide võimsust 6000 tonnini linavarsi aastas, ning 1963. aastaks lõpule viima soeleotustsehhi ehitamine Vändra toorlinavabrikus;

b) tagama toorlinavabrikute tehnoloogilise sisseseade moderniseerimise linasaaduste kvaliteedi parandamise eesmärgil.

6. Kohustada Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Kergetööstuse Valitsust:

a) pidevalt osutama linakasvatuskolhoosidele ja -sovhoosidele praktilist abi kvaliteetse sordiseemne soetamisel;

b) organiseerima kogenud sorteerijate ettevalmistamist linakasvatusrajoonide kolhooside ja sovhooside jaoks, milleks enne linakoristuse algust viia kolhooside ja sovhooside linasorteerijatele läbi seminarid linasaaduste ettevalmistamise kohta riigile müümiseks;

c) varustama 15. septembriks 1959 kõik linakasvatuskolhoosid ja -sovhoosid leotatud ja leotamata linavarte, toorlina ja linakiu tööproovidega;

d) tagama kolhooside ja sovhooside poolt müüdavate linasaaduste vastuvõtmise vastuvõtupunktides ja toorlinavabrikutes ranges vastavuses kehtivatele riiklikele standarditele ja standardnõuetele.

7. Juhtida partei Põltsamaa, Paide, Lihula ja Märjamaa rajoonikomitee ning Pärnu linnakomitee, nende rajoonide täitevkomiteede ja Pärnu linna täitevkomitee tähelepanu mainitud rajoonide kolhooside ja sovhooside lubamatule mahajäämusele linakasvatuse alal, kohustada neid välja selgitama põhjused, mis pidurda-

vad linakasvatuse arendamist, ning töötama igas kolhoosis ja sovhoosis välja konkreetsed abinõud linasaagi ja linasaaduste kogutoodangu suurendamiseks.

8. Määrata vabariigi linakasvatuskolhoosidele ja -sovhoosidele järgmised tähtajad linasaaduste müümiseks riigile:

a) linakiud 1. jaanuariks — 60%
(ümberarvestatult) 1. märtsiks — 100%
b) linaseeme 1. novembriks — 60%
1. jaanuariks — 100%

9. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ning linakasvatusrajoonide parteikomiteesid ja täitevkomiteesid ulatuslikult arendama kolhoosnikute ja sovhoositööliste sotsialistlikku võistlust suurte linasaakide eest, linasaaduste kvaliteedi parandamise ja riigile õigeaegse müümise eest.

10. Soovitada linakasvatuskolhoosidele maksta lina kasvatavatele ja töötlevatele kolhoosnikutele töötasu olenevalt riigile müüdud linasaaduste kvaliteedist. Moodustada linasaaduste realiseerimisest saadavate summade arvel kolhoosides preemiafond nende kolhoosnikute ja mehhanisaatorite premeerimiseks, kes on taganud linakiu andmise riigile numbriga mitte alla 14 ja leotatud linavarte osas numbriga mitte alla 1,5.

11. Asutada kaks EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu rändpunalippu ning kolm rahalist preemiat nende määramiseks parimale rajoonile, kolhoosile või sovhoosile, kes on linakasvatuse arendamisel saavutanud eriti häid tulemusi.

12. Kehtestada, et:

a) EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu rändpunalipp ning rahaline preemia 8000 rubla suuruses määratakse parimale linakasvatusrajoonile, kus on saavutatud järgmisi tulemusi:

täideti ja ületati lina külvamise ja saagikuse plaan, saadi igalt hektarilt vähemalt 4 tsentnerit linakiudu ja 3,2 tsentnerit linaseemet;

täideti ja ületati linakiu ja linaseemne varumise plaan;

müüdi ja anti riigile linapõldude iga hektari kohta suurim kogus kõrgemat sorti linakiudu;

täielikult varustati kõik rajooni kolhoosid ja sovhoosid lina sordiseemnega järgneva aasta külviks;

b) EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu rändpunalipp ning rahaline preemia 6000 rubla suuruses määratakse vabariigi parimale linakasvatuskolhoosile või -sovhoosile, kes saavutas järgmisi tulemusi:

täitis ja ületas lina külvamise ja saagikuse plaani ning müüs (andis) riigile linapõldude igalt hektarilt vähemalt 5 tsentnerit linakiudu (ümberarvestatult) ja 2 tsentnerit linaseemet, seemne-

kasvatuskolhooside osas aga vähemalt 4 tsentnerit linaseemet iga hektari kohta;

määratud tähtajaks täitis ja ületas linakiu (ümberarvestatult) riigile müümise (andmise) plaani;

müüs (andis) riigile suurima koguse kõrgemat sorti leotatud ja leotamata linavarsi numbriga 1,5 ja linakiudu numbriga 14 ja kõrgemale;

täielikult varustas majandi kvaliteetse sordiseemnega järgneva aasta linakülviks (välja arvatud seemnekasvatuskolhoosid ja -sovhoosid, kes müüvad (annavad) riigile kogu seemnesaagi);

c) rahaline preemia 4000 rubla suuruses määratakse linakasvatuskolhoosile või -sovhoosile, kes saavutas külviplaani täitmise, linasaaduste ennetähtaegse müümise riigile ja saagikuse suurima juurdekasvu eelmise aastaga võrreldes ning müüs riigile linapõldude iga hektari kohta vähemalt 4 tsentnerit linakiudu (ümberarvestatult) ja 1,5 tsentnerit linaseemet, seemnekasvatuskolhooside ja -sovhooside osas aga 3,5 tsentnerit linaseemet, ning varustas majandi omatoodetud linaseemnega.

13. Kehtestada, et rahaliste preemiate summast jaotatakse 85% linakasvatuse eesrindlaste, põllumajanduse spetsialistide ning rajooni, kolhoosi või sovhoosi juhtivate töötajate vahel olenevalt sellest, millisel määral nad võtsid osa linakasvatuse parandamisest, saagikuse suurendamisest ja linasaaduste kvaliteedi tõstmisest, ülejäänud 15% aga kulutatakse agrotehniliseks propagandaks, linakasvatuse-alaste eesrindlike kogemuste juurutamiseks ja kultuurilisteks üritusteks.

14. Materjalid linakasvatusrajoonide, -kolhooside ja -sovhooside sotsialistliku võistluse aastakokkuvõtete tegemiseks neile EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu rändpunalippude määramise eesmärgil esitatakse EKP Keskkomiteele ja Eesti NSV Ministrite Nõukogule Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt koos Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Kergetööstuse Valitsuse ja Põllumajanduse ja Varumise Tööliste ja Teenistujate Ametiühingu Vabariikliku Komiteega hiljemalt iga aasta 1. märtsiks.

*«Eesti NSV Teataja», 1959, nr. 45, art. 241*

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU KORRALDUS NR. 380-K
15. MÄRTSIST 1960

*Väljavõte*

1. Kinnitada administratiivsete rajoonide jaotus mullastiku ja kliimatsoonide järgi vabariigis vastavalt lisale nr. 1.

Lisa nr. 1
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
15. märtsi 1960. a. korralduse
nr. 380-k juurde.

Administratiivsete rajoonide jaotus mullastiku- ja kliimatsoonide järgi Eesti NSV-s:

I. Põhjatsoon kamar-karbonaatsetel muldadel.
Rajoonid: Haapsalu, Harju, Jõgeva, Jõhvi, Keila, Lihula, Märjamaa, Paide, Põltsamaa, Rakvere, Rapla, Tapa, Väike-Maarja, Kohtla-Järve ja Narva linn.

II. Lõunatsoon kamar-leetmuldadel.
Rajoonid: Abja, Elva, Põlva, Räpina, Tartu, Valga, Viljandi, Vändra, Võru ja Pärnu linn.

III. Saartetsoon õhukestel kamar-karbonaatsetel rähkmuldadel.
Rajoonid: Hiiumaa ja Kingissepa.

## AIANDUSE ARENDAMISE ALASE TÖÖ PARANDAMISEST VABARIIGIS

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 153
21. APRILLIST 1960

Eesti NSV Ministrite Nõukogu märgib, et vaatamata teatud positiivsetele tulemustele aianduse arendamisel, mida on vabariigis viimastel aastatel saavutatud, pööravad paljude kolhooside ja sovhooside juhtijad ikka veel vähe tähelepanu uute puuvilja- ja marjaaedade rajamisele ning olemasolevate säilitamisele ja nende saagikuse suurendamisele.

Aastast aastasse ei täida need majandid puuvilja- ja marjaaedade rajamise plaane. Nii täitsid vabariigi sovhoosid 1959. aastal puuviljaaedade rajamise plaani 70% ja marjaaedade rajamise plaani kõigest 45% ulatuses ning kolhoosid vastavalt 48% ja 32% ulatuses.

Eriti halb on olukord Jõgeva, Räpina ja Rapla rajooni ning Pärnu linna täitevkomitee kolhoosides ja sovhoosides, kus puuviljaaedade rajamise plaan on täidetud 7 kuni 38% ulatuses.

Puuvilja- ja marjaaedade rajamisel agrotehniliste eeskirjade rikkumise, nende halva hooldamise ning kahjurite ja haiguste tõrje ebapiisavuse tagajärjel on paljude puuvilja- ja marjaaedade saagikus ikka veel madal.

Mitmes vabariigi rajoonis on halvasti organiseeritud Eesti NSV

Ministrite Nõukogu 1958. a. 18. aprilli määruse nr. 39 «Aiandusnädala organiseerimisest» täitmine.

Töö parandamiseks uute puuvilja- ja marjaaedade rajamisel vabariigis Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, linnade ja rajoonide täitevkomiteesid:

a) võtma tarvitusele täiendavad abinõud, mis tagavad puuvilja- ja marjaaedade rajamise 1960. a. plaanis ettenähtud pindalal;

b) pöörama tähelepanu puuvilja- ja marjaaedade saagikuse suurendamisele ning tööde õigeaegsele teostamisele puuvilja- ja marjaaedade kahjurite ja haiguste tõrje alal;

b) organiseerima viljapuuistikute ja marjapõõsaste müüki linnade ja rajoonide kolhoositurgudel;

c) välja valima rajoonides tööjõuga kindlustatud ning looduslikke ja majanduslikke tingimusi omavad kolhoosid puuvilja- ja marjaaedade rajamiseks 1960.—1962. a. jooksul 20—25 ha pindalal igas kolhoosis.

2. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi:

a) kevadisel istutamisperioodil tagama vähemalt 130 000 viljapuuistiku ja 50 000 marjapõõsa organiseeritud müügi kolhoosidele, sovhoosidele, töölistele ja teenistujatele;

b) organiseerima viljapuuistikute ja marjapõõsaste müüki linnade ja rajoonide kolhoositurgudel;

c) organiseerima spetsialiseeritud sovhoosides puukoole kääbusviljapuusortide paljundamiseks, et 1965. a. toota neid vähemalt 10 000 tükki aastas;

d) teha ülesandeks Riiklikule Projekteerimise Instituudile «Eesti Põllumajandusprojekt» 1960. a. jooksul välja töötada puuviljahoidla tüüpprojekt, et alates 1961. a. sovhoosid saaksid alustada puuviljahoidlate ehitamist tüüpprojekti järgi.

3. Teha ülesandeks Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogule, Eesti NSV Kohaliku Majanduse Ministeeriumile ja ETKV Liidule kooskõlastatult Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumiga esitada 1. juuniks 1960. a. Eesti NSV Riiklikule Plaanikomisjonile ettepanek metallvõrgu, aiandusinventari ja taimekaitsevahendite tootmise ja realiseerimise laiendamise kohta aastail 1961—1962 ning nende kvaliteedi parandamise kohta.

VIII OSA

# LOOMAKASVATUS JA VETERINAARIA

## EESTI NSV KOLHOOSIDE PRODUKTIIVSE ÜHISLOOMAKASVATUSE ARENDAMISE KOLME AASTA PLAANI (1949—1951) TÄITMISE ABINÕUDEST

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 423
13. JUUNIST 1949

*Väljavõte*

### V. Tõuaretustöö parandamine loomakasvatuses

Tunnistada, et kolhoosides ja sovhoosides ei lahendata rahuldavalt põllumajandusloomade tootlikkuse ja jõudlusomaduste massilise parandamise probleemi.

Paljud nõukogude ja põllumajandusorganid ei võta tarvitusele abinõusid kõrge toodanguga loomade kiireks arvuliseks suurendamiseks. Halvasti on organiseeritud töö olemasolevate väärtuslike loomade paljundamise ja täiustamise alal. Eriti jääb maha töö varavalmivate loomatõugude paljundamise ja täiustamise alal. Ei kasutata vajalikul määral põllumajandusloomade kunstlikku seemendamist, mis võimaldab lühikese aja jooksul suurendada kõrge toodanguga loomade arvu. Senini leiab aset ebaõige praktika, et paljudel juhtudel madala toodanguga loomade ristamisel kõrge toodanguga isasloomadega ei kaasne söötmise ja pidamise tingimuste paranemine, mille tõttu ristamine ei avalda vajalikku mõju tootlikkuse suurendamisele ja kutsub mõnikord esile koguni kohalike loomatõugude väärtuslike omaduste kadumise.

Lugeda ebaõigeks, et ristluse teostamisel ei pööratud peamist tähelepanu mitte sellele, et pookida, kinnistada ja edasi arendada parandatavate loomade häid jõudlusomadusi, vaid loomade verelisuse (generatsiooni) formaalsele tõstmisele isegi neil juhtudel, kui parandajateks võetud loomade tootlikkus ja väärtus olid antud tingimustes madalamad parandatavate loomade tootlikkusest ja jõudlusest.

Kõik need puudused tõuaretuse töös viivad selleni, et paljudes kolhoosides, sovhoosides ja muudes majandites tõusid väga vähe põllumajandusloomade jõudlusvõime ja toodang.

58. Piima, või, munade ja liha tootmise ning poolkareda villa, nahkade ning muude loomakasvatussaaduste saamise suurendamiseks kogustes, mis rahuldaksid rahvamajanduse nõudeid, samuti Eesti NSV looduslike ja majanduslike tingimuste paremaks kasutamiseks määrata kindlaks vabariigi loomakasvatuse järgmised suunad:

a) veisekasvatuse alal: piimakarjakasvatus, peamiselt või valmistamise suunaga, aretades veiseid piimatoodangu tõstmise, piima rasvasisalduse, loomade eluskaalu ja varavalmivuse suurendamise suunas; soovitada kolhoosidel pidada eesti punast tõugu, eesti hollandi-friisi ja eesti maatõugu kõrge toodanguga loomi ja parandada nendega madala toodanguga loomi; samuti soovitada nende tõugudega parandatud kõrge toodanguga loomade pidamist;

b) seakasvatuse alal: liha-pekisigade kasvatamise suund, aretades sigu eluskaalu tõstmise, liha kvaliteedi, sigade varavalmivuse ja sigivuse parandamise suunas; soovitada kolhoosidel kasvatada suurt valget ja kohalikku lontkõrvalist tõugu kõrge toodanguga sigu, lugeda otstarbekohaseks liha-peekonisigade kasvatamine tapamajade-peekonivabrikute ümbruskonnas;

c) lambakasvatuse alal: poolkaredavillaliste lammaste kasvatamise suund, kasvatades kohalike oludega kohanenud, rohkesti sigivaid, hea liha- ja villatoodanguga lambaid; soovitada kolhoosidel kasvatada kõrge toodanguga poolkaredavillalisi šropširi tõugu lambaid ja parandada nendega madala toodanguga kohalikke lambaid; lugeda vajalikuks Eesti NSV oludele vastava villa-lihalammaste uue tõu aretamine;

d) linnukasvatuse alal: aretada kodulinde munevuse ja liha kvaliteedi tõstmise suunas, soovitades kasvatada leghorni ja rood-ailendi tõugu kanu, tuluusi ja emdeni tõugu hanesid ning pekingi tõugu parte ja pronkstõugu kalkuneid.

59. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Teaduste Akadeemiat ja maakondade täitevkomiteesid määrama kindlaks 1. juuliks 1949. a. maakondade ja kolhooside järgi loomakasvatuse suunad, arvestades ülesandeid loomakasvatussaaduste tootmise alal, samuti looduslikke, majanduslikke ning maakondade, valdade ja kolhooside teisi tingimusi ja erisusi.

60. Anda kolhoosidele õigus valida loomatõuge käesolevas määruses soovitatud tõugude hulgast kooskõlas maakondade jaoks kindlaksmääratud loomakasvatuse suunaga.

Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja Eesti NSV Teaduste Akadeemiat organiseerima kolhooside ulatuslikku tutvustamist soovitatud loomatõugude majanduslikult kasulike omadustega ja selle alusel kindlustama edaspidiseks aretamiseks loomatõugude valiku kõigis kolhoosides...

61. Soovitada kolhoosidel, kelledel on küllaldaselt söödares-

sursse ja kui see on majanduslikult otstarbekohane, kasvatada kaht tõugu sigu, et kasutada laialdaselt tõugudevahelist tarberistlust.

Lubada kolhoosidel, kes omavad kaht tõugu veiseid, kasvatada ajutiselt kaht tõugu veiseid, tingimusel, et isassuguloomi hoitakse eraldi, põhiliselt aga lugeda otstarbekohaseks ühte tõugu veiste pidamine kolhoosides.

Kaht tõugu sigade ja lammaste kasvatamist ühe kolhoosi piires lubada ainult tingimusel, kui isassuguloomi hoitakse eraldi teist tõugu emasloomadest.

62. Kohustada Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumi Leingradi Tsooni Tallinna Seakasvatuse Trusti ja teisi ministeeriume, kes omavad sovhoose ja õppemajandeid, kindlaks määrama loomakasvatussuunad kõigis majandites ja esitama 15. novembriks 1949. a. koos Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumiga Eesti NSV Ministrite Nõukogule põllumajandusloomade tõugude paiknemise plaan, samuti uute tõusovhooside organiseerimise plaan, arvestades kolhooside vajaduse maksimaalset rahuldamist tõuisasloomadega.

Lubada edaspidi põllumajandusloomade sissevedu kolhoosidesse ja teistesse majanditesse ainult kooskõlas maakonnale kinnitatud tõugude rajoniseerimise plaaniga.

63. Tõuressursside täielikuks kasutamiseks tootlikkuse tõstmise eesmärgil kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja maakondade täitevkomiteesid igal aastal esitama Eesti NSV Ministrite Nõukogule kinnitamiseks abinõud tõuloomakasvatuse arendamiseks, põllumajandusloomade tõugudevahelise ristluse plaan, samuti plaan kõrge toodanguga loomade järglaste kasvatamiseks ja nende kokkuostu organiseerimiseks kõigist kolhoosidest ja sovhoosidest, samuti tõunoorloomade ostmiseks kolhoosnikutelt, töölistelt ja teenistujatelt.

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil tagada oma eelarve arvel kolhoosidele, kes omavad tõuloomakasvatusfarme, blanketid ja tõuraamatud zootehnilise arvestuse, tõuaretustöö korraldamise ja jõudluskontrolli teostamiseks.

64. Loomakasvatussaaduste tootmise suurendamiseks rahvamajanduse nõuete rahuldamise ulatuses kohustada maakondade ja valdade täitevkomiteesid, Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Sovhooside Ministeeriumi ja teisi ministeeriume ja ametkondi, kes omavad loomakasvatuslikke majandeid:

a) igati suurendada kõrge toodanguga loomade arvu, kindlustades ... madala toodanguga loomade massilise ristamise kõrgekvaliteediliste isasloomadega, parandades ühtlasi loomade kasvatuse, söötmise ja pidamise tingimusi, mis soodustavad põllumajandusloomade arendamist valitud suunas;

b) kindlustama maakondade ja kolhooside paarituspunktide komplekteerimine kõrgekvaliteediliste isassuguloomadega ...

65. Kolhoosifarmide paaritusvõrgu komplekteerimise kindlustamiseks isassuguloomadega määrata alates 1950. a. kindlaks rahvamajandusplaanis isassuguloomade üleskasvatamise ülesanded kolhoosides vastavalt vastuvõetud tõugude rajoniseerimise plaanile.

66. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumi ja maakondade täitevkomiteesid igal aastal läbi viima kolhoosides, sovhoosides ja teistes majandites isassuguloomade (pullide, kultide, jäärade) veterinaar-zootehniline ülevaatus, andes majanditele iga isasloома kohta tunnistuse tema kõlblikkuse kohta kasutamiseks suguloomana. Isassuguloomade ülevaatus ja tunnistuste väljaandmine toimub kooskõlas NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt kinnitatud põhimäärusega.

Panna maakondade põllumajandusosakondadele sugupullide arvestus kõigis maakonna majandites, olenemata nende ametkondlikust alluvusest.

67. Arvestades, et loomade kunstlik seemendamine annab võimaluse silmapaistvate jõudlusomadustega isassuguloomade maksimaalseks kasutamiseks, ja ühtlasi loomakasvatuse kiiremaks parandamiseks kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, maakondade ja valdade täitevkomiteesid võtma tarvitusele otsustavad abinõud põllumajandusloomade kunstliku seemendamise rakendamise otsustavaks suurendamiseks.

Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi viima 1949. a. veiste kunstliku seemendamise punktide arv kuni 28 ja seemendama 2000 lehma ja mullikat; 1951. a. lõpuks viima kunstliku seemendamise punktide arv kuni 40; komplekteerima need kõrgekvaliteediliste isassuguloomadega ja kindlustama ettevalmistatud seemendamistehnikute kaadriga.

70. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumi ja teisi ministeeriume ning keskasutusi, kellel on loomakasvatuslikke majandeid, kindlustama kõigis kolhoosides, sovhoosides, õppe- ja abimajandites zootehnilise algarvestuse teostamine kindlaksmääratud vormide järgi, samuti varustama kolhooside tõufarme ja tõusovhoose blankettide ja tõuraamatutega zootehnilise algarvestuse teostamiseks tõuaretustöö läbiviimiseks. Pidada kohustuslikuks, et kolhoosides kehtiva zootehnilise algarvestuse kõrval seataks sisse ka jõudluskontrolli teostamine.

Parandada tõuaretustööd ja maakondlikku tõuraamatupidamist; uutes maakondades avada maakondlikud tõuraamatud hiljemalt 15. juuniks 1949. a.

Tunnistada hädavajalikuks iga-aastane tõuraamatute väljaandmine põllumajandusloomade tõugude järgi, samuti piimakarja jõudluskontrolli aastaraamatute väljaandmine.

74. Tõuaretustöö koordineerimiseks vabariigis kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi organiseerima ja kindlustama

Tõuaretuse Nõukogu tööd sektsioonidega põllumajandusloomade liikide järgi.

75. Arvesse võttes põllumajandusloomade näituste suurt tähtsust, kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, maakondade ja valdade täitevkomiteesid organiseerima iga-aastasi maakondade- ja valdadevahelisi näitusi loomakasvatuse alal, demonstreerides laialdaselt kolhooside ja sovhooside saavutusi põllumajandusloomade tootlikkuse tõstmisel ja loomakasvatuse arendamisel.

76. Panna Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile kontroll tõuaretustöö organiseerimise, tõuloomade õige paigutamise ja kasutamise üle kolhoosides, samuti sovhoosides ja kõigi keskasutuste abimajandites.

## VI. Loomakasvatuse zootehnilise ja veterinaarse teenindamise parandamine

Märkida, et loomakasvatuse zootehniline ja veterinaarne teenindamine on organiseeritud ebarahuldavalt ning et teaduse saavutused ja eesrindlaste kogemused loomakasvatuse alal juurduvad nõrgalt kolhooside tootmisse. Zoo-veterinaarjaoskondade ja veterinaarpunktide organiseerimine toimub puudulikult.

Selle tagajärjel on profülaktika ja ravi teostamine ning zootehnilise abi osutamine vabariigi noortele kolhoosidele ebaküllaldane.

78. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja tema kohalikke organeid, maakondade ja valdade täitevkomiteesid parandama loomakasvatuse zootehnilist ja veterinaarset teenindamist kolhoosides ja laialdaselt rakendama kolhooside tööpraktikas mitšuurinliku teaduse alusel saavutatud eesrindlikke kogemusi loomakasvatuse alal.

79. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja maakondade täitevkomiteesid:

a) laiendama zootehnilise-veterinaarse teenindamise võrku 1949. a. 20 zoo-veterinaarjaoskonna võrra ja ette nägema zoo-veterinaarvõrgu vastav laiendamine 1950. ja 1951. aasta plaanides;

b) kindlustama veterinaarravilate asutamine zoo-veterinaarjaoskondade juures uute ruumide ehitamise, samuti vanade ruumide kohandamise teel . . .

Uute tüüpveterinaarravilate ehitamine ja olemasolevate kohandamine veterinaarravilateks ning veterinaarlaboratooriumide ehitamine võtta vabariiklikule eelarvele.

80. Lugeda ühtse riikliku zootehnilis-veterinaarse võrgu peamiseks ülesandeks:

a) loomakasvatuse arendamise riikliku plaani täitmist kindlustavate zootehniliste ja veterinaarsete abinõude väljatöötamine ja läbiviimine, loomade tõulisuse parandamine ning tootlikkuse tõstmine;

b) koostöös agronoomilise võrguga sööda varumise, põllumajandusloomade ja kodulindude õige söötmise, hooldamise, pidamise ja arvulise suurendamise organiseerimine;

c) haigestumiste ärahoidmine ja haigestunud loomade õigeaegne abistamine;

d) kontrolli teostamine töö õige organiseerimise ja töötasu maksmise üle loomakasvatusfarmides ning abi osutamine teaduse saavutuste ja eesrindlaste kogemuste rakendamisel kolhooside tootmistegevuses ning kolhoosides massilise loomakasvatuskaadri ettevalmistamisel.

81. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja maakondade täitevkomiteesid sisse viima kolhoosifarmide praktikasse kehtivate kohustuslike zoo-veterinaarsete eeskirjade rakendamine ja täitmine põllumajandusloomade ja kodulindude hooldamise, pidamise, söötmise ja arvulise suurendamise alal kolhoosides.

## VIII. Teaduslikust uurimistööst loomakasvatuse alal

Märkida, et teaduslik uurimistöö loomakasvatuse alal jääb maha loomakasvatuse praktilistest nõuetest ning toimub paljudel juhtudel madalal teoreetilisel tasemel. Olemasolevaid tõsiseid teaduslikke saavutisi ja loomakasvatuse eesrindlaste praktilisi kogemusi rakendatakse ebarahuldavalt kolhooside ja sovhooside tootmistegevuses.

85. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumi, Eesti NSV Teaduste Akadeemiat, Tartu Riiklikku Ülikooli ulatuslikumalt arndama teaduslikku uurimistööd loomakasvatuse alal mitšuurinliku õpetuse alusel ja vastavalt Üleliidulise V. I. Lenini nimelise Põllumajandusteaduste Akadeemia augustisessisooni otsustele, samuti tarvitusele võtma kiireid abinõusid loomakasvatusalaste teaduslike saavutuste kiiremaks rakendamiseks kolhooside ja sovhooside tootmistegevuses.

86. Seada kõigile loomakasvatuse küsimustega seoses olevaile vabariigi teaduslikele asutustele ja eeskätt Eesti NSV Teaduste Akadeemia Veterinaaria ja Loomakasvatuse Teadusliku Uurimise Instituudile, samuti loomakasvatuse eriteadlastele järgmised peamised ülesanded:

a) Eesti NSV söötade kvaliteedi uurimine ja söötmise ratsionaalsete meetodite ning otstarbekohaste söödaratsioonide väljatöötamine söödatasuvuse suurendamise ja põllumajandusloomade tootlikkuse tõstmise eesmärgil;

b) abinõude väljatöötamine põllumajandusloomade arvu kiiremaks suurendamiseks, loomade tootlikkuse tõstmiseks, olemasolevate kõrge toodanguga loomatõugude parandamiseks ja uute tõugude loomiseks;

c) mitšuurinlike meetodite väljatöötamine noorloomade kas-

vatamise alal, eriti vasikate kasvatamiseks laagriviisilise pidamise tingimustes ja nende karastamiseks kütmata ruumides;

d) uurimine, kuivõrd mõjub vasikale antud sööda kvaliteet, eriti kõrge rasvasisaldusega täispiim tulevase piimalehma piima rasvasisalduse tõstmisele;

e) profülaktiliste abinõude väljatöötamine ja rakendamine võitluses mittenakkavate haiguste vastu, samuti radikaalsete abinõude väljatöötamine loomade nakkushaiguste likvideerimiseks; põllumajandusloomade ahtruse põhjuste uurimine ja komplekssete abinõude väljatöötamine selle likvideerimiseks;

f) tõhustada ja lahendada uurimistööd tõuaretuse alal, pöörates erilist tähelepanu kõrge toodanguga ristandite saamisele, nende tõuomaduste uurimisele ja ärakasutamisele tõuaretuses;

g) lambakasvatuse alal pidada tähtsamaks ja edasilükkamatuks ülesandeks kõrge toodanguga poolkaredavillalise uue, kohalikele oludele kohandatud lambatõu aretamist;

h) koos ehitus- ja projekteerimisorganisatsioonidega välja töötada loomakasvatushoonete sisustuse ja seadmete tüüpprojektid, mis täielikult vastaksid sotsialistliku loomakasvatuse nõuetele Eesti NSV oludes, pöörates erilist tähelepanu niiskuse ja temperatuuri režiimi õigele reguleerimisele ja süsihappe sisaldavusele õhus;

i) loomakasvatuses suurt jõukulu nõudvate tööde ulatusliku mehhaniseerimise ja elektrifitseerimise küsimuste läbitöötamine, eelkõige söödatootmise, veega varustamise, lehmade lüpsmise ja farmide sisetranspordi mehhaniseerimise küsimuste lahendamine;

j) põllunduse ja loomakasvatuse arendamise õige koordineerimise küsimuste läbitöötamine, samuti üksikute loomakasvatusharude arendamine vastavalt Eesti NSV üksikute põllumajandustsoonide tingimustele.

*«Eesti NSV Teataja», 1949, nr. 16, art. 109*

## LOOMATÕUGUDE RAJONISEERIMISEST EESTI NSV-s

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 22 13. JAANUARIST 1950

*Väljavõte*

Loomatõugude rajoniseerimiseks ja vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. juuni 1949. a. määruse nr. 423 «Eesti NSV kolhooside produktiivse ühisloomakasvatuse arendamise kolme aasta plaani (1949—1951) täitmise abinõudest» edukaks täitmiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Kinnitada Eesti NSV-s aretatavate veisetõugude tõurajoonid järgmiselt:

a) e e s t i p u n a s e k a r j a t õ u r a j o o n i k s: Hiiu-,

Jõgeva-, Jõhvi-, Tartu-, Valga- ja Võrumaal kõik vallad; Viljandimaa vallad, välja arvatud Kõo valla Soomevere külanõukogu piirkond; Saaremaa vallad, välja arvatud Ruhnu ja Muhu vald; Pärnumaal Abja, Häädemeeste, Kaisma, Laiksaare, Lelle, Orajõe, Rajangu, Saarde, Soontaga, Tali ja Tihemetsa vald, Paikuse valla Seljametsa külanõukogu piirkond, Tori valla Aesoo külanõukogu ja Tõstamaa valla Tõhela külanõukogu piirkond, Vändra vald ilma Rõusa külanõukoguta. Halinga valla Kaelase külanõukogu; Läänemaalt — Asuküla, Karuse, Lihula, Noarootsi, Oru, Ridala, Riguldi, Taebla, Varbla ja Vormsi vald; Järvamaalt — Koigi, Käru, Lehtse, Rakke ja Vajangu vald, Ambla valla Roosna külanõukogu, Särevere valla Türi, Laupa ja Oisu külanõukogu, Väinjärve valla Kapu, Abaja ja Väinjärve külanõukogu; Võhmuta valla Karinu ja osa Järva-Jaani külanõukogu piirkonnast; Virumaalt — Assamalla, Avanduse, Kõnnu, Küti, Paasvere, Roela, Salla ja Vaovald, Undla vallast Tapa külanõukogu ja Vohnja vallast Vohnja külanõukogu piirkond.

b) eesti hollandi-friisikarja tõurajooniks: Harjumaal kõik vallad; Virumaalt — Aaspere, Haljala, Kolga, Kunda, Mahu, Palmse, Rakvere, Rägavere, Sõmeru ja Vihula vald; Järvamaalt — Albu, Kareda, Paide, Väätsa vald, Ambla vald ilma Roosna külanõukoguta, Särevere valla Kirna külanõukogu, Väinjärve valla Vao külanõukogu, Võhmuta valla Roosna-Alliku ja osa Järva-Jaani külanõukogust; Läänemaalt — Kirbla, Kullamaa, Martna, Märjamaa, Piirsalu ja Vigala vald ning Velise valla Velise külanõukogu; Pärnumaalt — Audru, Sauga, Seliste, Tahkuranna vald, Tõstamaa valla Kastna ja Tõstamaa külanõukogu, Tori Valla Tõia ja Kaseküla külanõukogu ning Paikuse valla Talli külanõukogu;

c) eesti maakarja tõurajooniks: Pärnumaal — Are vald, Halinga vald Kaelase külanõukoguta, Vändra valla Rõusa külanõukogu ja Kihnu saar; Viljandimaalt — Kõo valla Soomevere külanõukogu; Virumaalt — Undla vald Tapa külanõukogu piirkonnata ja Vohnja valla Arbavere külanõukogu piirkond; Järvamaalt — Kolu külanõukogu Särevere vallast; Läänemaalt — Velise valla Valgu külanõukogu; Saaremaalt — Muhu ja Ruhnu saar.

Soovitada aretada eesti maakarja:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Jõhvimaal | Kohtla vallas | kolhoos | «Punane Täht» |
| „ | „ „ | „ | «Säde» |
| „ | Mäetaguse vallas | „ | «Ilus Kodu» |
| Virumaal | Sõmeru vallas | „ | Sõmeru |
| Järvamaal | Albu vallas | „ | «Lembitu» |
| Saaremaal | Mustjala vallas | „ | «Õnne Tee» |
| Pärnumaal | Laiksaare vallas | „ | «Kungla» |
| „ | „ „ | „ | Urisaare |
| „ | Soontaga vallas | „ | «Metsanurk» |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Viljandimaal | Olustvere vallas | „ | «Kiir» |
| „ | Võisiku vallas | „ | «Paala» |
| „ | „ „ | „ | «Looming» |
| Tartumaal | Pala vallas | „ | «Uus Elu» |
| „ | Konguta vallas | „ | Vellavere, |

kellede kari koosneb eesti maakarja tõugu loomadest.

2. Kinnitada Eesti NSV-s aretatavate seatõugude tõurajoonid järgmiselt:

a) suure valge sea tõurajooniks: Jõhvi, Viru, Jõgeva, Viljandi, Tartu, Valga ja Võru maakond; Harjumaa, välja arvatud Järvakandi, Kehtna, Kuimetsa ja Kõue vald; Järvamaalt — Lehtse ja Ambla vald ning Albu vallast Peedu külanõukogu, Vajangu vallast Tamsalu külanõukogu ja Rakke vallast Rakke külanõukogu; Pärnu maakonnast Abja, Rajangu ja Tihemetsa vald;

b) eesti lontkõrvalise sea tõurajooniks: Lääne, Hiiu ja Saare maakond; Pärnumaa, välja arvatud Abja, Rajangu ja Tihemetsa vald; Harjumaalt — Järvakandi, Kehtna, Kuimetsa ja Kõue vald; Järvamaalt — Särevere, Käru, Väätsa, Paide, Koigi, Väinjärve, Kareda ja Võhmuta vald, Albu vallast Aravete ja Järva-Madise külanõukogu, Vajangu vallast Pikavere ja Vajangu külanõukogu ning Rakke vallast Ao külanõukogu.

3. Kinnitada Eesti NSV-s aretatavate lambatõugude tõurajoonid järgmiselt:

a) šropširi lammaste tõurajooniks: kogu Eesti NSV territoorium;

b) pidada otstarbekohaseks ševioti lammaste kaasaretust: Tartu-, Valga- ja Võrumaal kõikides valdades; Viljandimaal Karksi, Suislepa ja Tuhalaane vallas ja Pärnumaal Abja vallas.

4. Soovitada Eesti NSV kolhoosidele rajada tõuloomakasvatust vastavalt kinnitatud tõurajoonidele.

5. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja tema kohalikke organeid, maakondade ja valdade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteesid ulatuslikult selgitama kolhooside esimeestele, farmijuhatajatele ja loomakasvatuse alal töötajatele eriteadlaste kaudu plaaniliste loomatõugude paremusi kohaliku karja ees ja igakülgselt tutvustama käesoleva määrusega kinnitatud tõurajoone; ühtlasi teostama järelevalvet tõuaretustöö juhtimise üle kooskõlas käesoleva määrusega kinnitatud tõurajoonidele.

## MEIE MAAL LOOMAKASVATUSE EDASIARENDAMISE NING KOLHOOSNIKUTE, TÖÖLISTE JA TEENISTUJATE MAJAPIDAMISTELE MÄÄRATAVATE LOOMAKASVATUSSAADUSTE KOHUSTUSLIKE MÜÜGINORMIDE ALANDAMISE ABINÕUDEST

NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU JA NLKP KESKKOMITEE
MÄÄRUS NR. 2457
21. SEPTEMBRIST 1953. a.

*Väljavõte*

Vastavalt NLKP Keskkomitee pleenumi otsusele 7. septembrist 1953. a., lubamatu mahajäämuse likvideerimiseks loomakasvatuse arendamise alal ning liha, piima, või, villa, munade ja teiste loomakasvatussaaduste tootmise suurendamise eesmärgil, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee määravad:

### I. Loomakasvatuse arendamise plaanist

8. Tühistada kord, mis kehtib haude-linnukasvatusjaamadele ülesannete määramisel tibude väljahautamise ja tibude kolhoosidele müümise alal. Määrata, et vabariikide ministrite nõukogud, oblastite ja kraide täitevkomiteed kinnitavad haude-linnukasvatusjaamadele ülesanded tibude väljahautamise alal ning nende müümise alal kolhoosidele avalduste põhjal, samuti tibude müümise alal kolhoosnikutele, töölistele ja teenistujatele.

9. Arvesse võttes, et mõned kolhoosid ja sovhoosid ei kindlusta talveperioodiks söötadega kogu karja, mis ei hoia ära ühe osa loomade lahjumist ja tekitab kahju kolhoosidele, sovhoosidele ja riigile, kohustada NSV Liidu Põllumajanduse ja Varumise Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi, vabariikide ministrite nõukogusid, kraide ja oblastite täitevkomiteesid, partei-, oblasti- ja kraikomiteesid ning liiduvabariikide kommunistliku partei keskkomiteesid, rajoonide täitevkomiteesid ja partei rajoonikomiteesid tarvitusele võtma abinõud selleks, et kõik ületalve jäetavad loomad kolhoosides ja sovhoosides oleksid täielikult kindlustatud söötade ja hoonetega.

Viia iga aasta septembris—oktoobris läbi kontrolli selle üle, kuidas kolhoosid ja sovhoosid on varustatud söötade ja hoonetega loomade talviseks pidamiseks ning võtta tarvitusele abinõud söötade täiendavaks varumiseks, samuti söötade juurdeostmiseks, hoonete ehitamise ja remondi lõpuleviimiseks.

Lubada kolhoosidel ja sovhoosidel, kes ei ole kindlustanud kogu karja söötadega loodusõnnetuste tõttu või muudel põhjustel, vabariikide ministrite nõukogude, kraide ja oblastite täitevkomiteede otsuste alusel, sovhooside osas aga NSV Liidu sovhooside ministri käskkirja alusel, müüa osa loomi riigile järgmise aasta

müügikohustuste arvel, kuid nii, et täielikult säilitatakse emasloomad ja kindlustatakse karja täiendamine järgneval aastal. Seejuures tuleb ühtlasi kindlaks teha põhjused, miks ei ole karjale varutud söötasid, ning võtta arutusele nende töötajate vastutuse küsimus, kes ei ole kindlustanud söötade varumise plaanide täitmist: kolhoosides — kolhoosi esimehe, ... rajoonis — rajooni täitevkomitee esimehe, sovhoosis — sovhoosi direktori vastutuse küsimus.

11. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse ja Varumise Ministeeriumi, vabariikide ministrite nõukogusid, oblastite ja kraide täitevkomiteesid parandama kolhooside ja sovhooside loomakasvatuse ning kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate isiklikuks omandiks olevate loomade veterinaarset teenindamist, samuti profülaktiliste veterinaar-sanitaarsete ning raviabinõude läbiviimist loomakasvatuse alal ...

12. Anda NSV Liidu Põllumajanduse ja Varumise Ministeeriumile, vabariikide ministrite nõukogudele, kraide ja oblastite täitevkomiteedele õigus tasuda veterinaarasutustele ostetavate, tulekahjude ja loomataudide vastu võitlemiseks määratud autode, mootorrataste ja jalgrataste, hobuste, hobuseriistade, vankrite ja muude transpordivahendite eest riikliku kohustusliku kindlustusmaksu alusel laekuvatest maksetest 15-protsendilise eraldamise arvel.

## II. Loomakasvatussaaduste varumisest

16.[1] Määrata alates 1954. aastast, et haude-linnukasvatusjaamad annavad kolhoosidele, kolhoosnikutele ja teistele tarbijatele tibusid tingimusel, et need annavad kahe tibu eest 3 kanamuna, 2 pardi- või kalkunipoja eest 4 kanamuna, 2 hanepoja eest 5 kanamuna või munade asemel liha kehtivate asendusekvivalentide järgi.

Võtta haude-linnukasvatusjaamade ülalpidamine riigi eelarvele. Määrata, et haude-linnukasvatusjaamu finantseeritakse liiduvabariikide eelarvete järgi.

Anda haude-linnukasvatusjaamade direktoritele õigus müüa kuni 20% kõigist väljahautatud tibudest töölistele, teenistujatele ja teistele tarbijatele raha eest kehtivate hindade järgi.

*Законодательные и ведомственные акты по сельскому хозяйству т. II, Москва, 1958*

---

[1] Punkt 16 kaotas kehtivuse inkubaatorijaamade kohta, mis on üle viidud isemajandamisele (NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus nr. 1246 5. septembrist 1956. a.). — *Koostaja.*

## LEHMADE ARVU SUURENDAMISE JA NENDE PRODUKTIIVSUSE TÕSTMISE PLAANI EBARAHULDAVAST TÄITMISEST VABARIIGI KOLHOOSIDES

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 459
3. OKTOOBRIST 1954

*Väljavõte*

Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

8. Kolhooside ja loomakasvatuse eesrindlaste ergutamiseks, kes on saavutanud häid näitajaid noorloomade üleskasvatamisel, kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, rajoonide täitevkomiteesid ja masina-traktorijaamade direktoreid alates 1954. aastast iga aasta korraldama noorloomade vaatlusi. Teha ülesandeks Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile koos Eesti NSV Teaduste Akadeemiaga kuu aja jooksul välja töötada põhimäärus noorloomade vaatluste läbiviimise kohta.

9. Kinnitada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt väljatöötatud kohustuslikud eeskirjad põllumajandusloomade paaritamise ja nende ahtruse vastu võitlemise kohta vastavalt lisale.

Kohustada rajoonide täitevkomiteesid ja masina-traktorijaamade direktoreid läbi arutama käesolevad eeskirjad loomakasvatusfarmide töötajate tootmisnõupidamistel ning sisse seadma alaline kontroll nende täitmise üle.

11. Panna vastutus põllumajandusloomade paaritamise läbiviimise ja ahtruse vastu võitlemise kohustuslike eeskirjade täitmise eest:

lüpsjale-karjatalitajale — kõigi temale kinnistatud lehmade õigeaegse paaritamise ja tiinestamise eest;

karjatalitajale — kõigi temale kinnistatud paaritusealiste mullikate hea toitumuse ja nende õigeaegse paaritamise eest;

seatalitajale — kõigi temale kinnistatud põhi- ja remontemiste õigeaegse paaritamise ja tiinestamise eest;

lamburile — kõigi temale kinnistatud uttede õigeaegse paaritamise eest;

farmijuhatajatele — (brigadiridele) — kohustuslike eeskirjade täieliku täitmise eest farmis (brigaadis);

kogu kolhoosi eest — kolhoosi esimehele ja kolhoosi teenindavale spetsialistile;

rajooni eest — rajooni täitevkomitee esimehele ja peaveterinaararstile.

Ülaltoodud põllumajandusloomade paaritamise läbiviimise ja ahtruse vastu võitlemise kohustuslike eeskirjade rikkumise eest süüdiolevad isikud võtta distsiplinaarsele ja materiaalsele vastutusele.

12. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, rajoonide täitevkomiteede esimehi ja masina-traktorijaamade

direktoreid läbi viima oktoobrikuu jooksul kaheldava tiinusega lehmade ja mullikate rektaalne uurimine, kõiki väljaselgitatud mittetiineid loomi tuleb pärast veterinaarset töötlemist uuesti paaritada või kunstlikult seemendada.

Määrata kindlaks, et veterinaar- ja zootehnilised töötajad on kohustatud edaspidi süstemaatiliselt läbi viima lehmade ja lehmmullikate varajase tiinuse määramist rektaalse uurimise või teiste meetodite abil.

13. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi sisse vedama vabariiki vajalikul hulgal koobaltit, kloorkaltsiumi ning vase- ja rauavitrioli mineraalsöödana kasutamiseks.

14. Kohustada Eesti NSV Riiklikku Plaanikomisjoni välja töötama ja esitama Eesti NSV Ministrite Nõukogule ettepanek vabariigis vajalikus koguses liha-kondi- ja kalajahu, samuti söödapärmi valmistamise organiseerimiseks.

Kinnitatud
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
määrusega 3. oktoobrist 1954. a. nr. 459

## KOHUSTUSLIKUD EESKIRJAD PÕLLUMAJANDUSLOOMADE PAARITAMISEKS JA AHTRUSE VASTU VÕITLEMISEKS EESTI NSV KOLHOOSIDES

Põllumajandusloomade ahtrus tekitab suurt kahju ühisloomakasvatuse edukale arendamisele vabariigi kolhoosides. Ahtrus on tingitud peamiselt loomade pidamise, söötmise ja hooldamise eeskirjade rikkumisest, kuid samuti ka veterinaarsanitaarsetest eeskirjadest mittekinnipidamisest. Põllumajandusloomade ahtruse vältimiseks on vaja pidevalt parandada loomade söötmist, pidamist ja hooldamist ning rangelt täita järgmisi zootehnilisi ja veterinaarseid nõudeid.

1. Igas kolhoosis koostada kolhoosi teenindava põllumajanduse spetsialisti ja farmijuhataja poolt paaritusplaan kõikidele loomaliikidele. Paaritusplaan vaadatakse läbi ja kinnitatakse kolhoosi juhatuse poolt. Paaritusplaan tehakse teatavaks kõikidele kolhoosnikutele, kes teenindavad paaritusele kuuluvaid emasloomi, ja pannakse välja igasse lauta, kus need emasloomad asuvad. Masina-traktorijaama peazootehnik ja vanemveterinaararst organiseerivad paaritusplaani täitmist ja süstemaatilist kontrolli selle üle.

2. Loomade söötmisel, pidamisel ja hooldamisel tuleb rangelt täita Eesti NSV Ministrite Nõukogu 19. juuni 1950. a. määrusega nr. 544 kinnitatud zootehnilis-veterinaarseid eeskirju.

3. Ahtraks loetakse:
lehmad — kes on paaritamata 3 kuu jooksul pärast poegimist või kes on pärast paaritamist tiinestumata;

mullikad — kes on kuni 2 aasta vanuseni paaritamata (puuduliku arenemise korral kuni 2,5 aasta vanuseni) või ei ole tiinestunud pärast paaritamist;
emised — kes on kuni 1 kuu pärast põrsaste võõrutamist paaritamata või ei ole tiinestunud pärast paaritamist;
uted — kes on tiinestumata paarituse hooaja lõppemisel.

4. Poegimisjärgselt kuuluvad kõik emasloomad paaritamisele üldreeglina esimese inna ajal, kuid mitte hiljem kui:
lehmad — 1—2 kuud pärast poegimist;
emised — 1 nädal pärast põrsaste võõrutamist;
uted — paarituse hooajal.

Toodud ajavahemikul inna mitteesinemise korral kuuluvad need loomad kohustuslikule veterinaarsele järelevaatusele. Farmijuhataja on kohustatud inna mitteesinemise korral üksikute loomade juures kutsuma välja verterinaarala töötaja. Pärast järelevaatust määrab veterinaarala töötaja neile loomadele ravi ja jälgib selle käiku.

Märkus. 1. Kõrge piimatoodanguga lehmadel (annavad laktatsiooniperioodil üle 5000 kg piima) määrab paaritusaja põllumajanduse spetsialist.

2. Lehmade, emiste ja uttede haigestumise korral tiinuse või poegimise ajal, määrab paaritusaja veterinaartöötaja.

5. Kõik kolhoosi remontemasloomad kuuluvad esimesele paaritusele olenevalt nende arenemisest, eluskaalust ja toitumusest järgmises vanuses:

| | | |
|---|---|---|
| mullikad | — 18—24 | kuuselt |
| emised | — 9—12 | „ |
| uted | — 12—18 | „ |

6. Emasloomade parema viljastamise, sigivuse tõstmise ja suurema arvu elujõuliste järglaste saamise kindlustamiseks paaritada inna ajal:
lehmi ja mullikaid — esimest korda kohe inna avastamisel, teine kord 10—12 tundi pärast seda ning edaspidi iga 10 tunni järel inna lõpuni;
emised — esimest korda inna 18.—24. tunnil või inna ilmumise päeva õhtul ja teine kord 12—18 tundi pärast esimest paaritamist. Tootmisfarmides paaritada emiseid teist korda teise kuldiga samast või mõnest muust tõust;
uttesid — esimest korda inna avastamise päeval ja teist korda järgmisel päeval.

7. Isassuguloomi lubatakse paaritamiseks kasutada ainult pärast veterinaarset järelevaatust ning kui nad on saavutanud järgmise vanuse ja minimaalse eluskaalu:
sugupullid — 1,5—2 aastat, eluskaal vähemalt 400—500 kg;
kuldid — 1 aasta, eluskaal vähemalt 120 kg;
jäärad — 1—1,5 aastat, eluskaal vähemalt 50—60 kg.

8. Ühe isassuguloomа koormus käestpaaritamisel ei tohi ületada:

ühe sugupulli kohta — 50 lehma,
ühe kuldi kohta — 15 emist,
ühe jäära kohta — 30 utte.

Noortel isassuguloomadel, keda kasutatakse esimest aastat, vähendatakse paarituskoormust 50% võrra.

Igas seakasvatuse tootmisfarmis peab olema vähemalt kaks kulti, et oleks võimalik organiseerida emiste teistkordset paaritamist (samast või mõnest muust tõust) teise kuldiga.

Kolhoosnikute emasloomade paaritamiseks eraldada igas kolhoosis kindlad isassuguloomad või paaritada kolhoosnikute emasloomi kolhoosi ühiskarja paaritamiseks kasutatavate isassuguloomadega sel juhul, kui on olemas veterinaartõend kolhoosniku majandi veterinaarse seisukorra kohta.

9. Isassuguloomi on lubatud kasutada paaritamiseks mitte sagedamini kui:

pulli — 2 korda päevas, vaheajaga 8—12 tundi;
kulti — 1 kord päevas, vaheajaga 2 päeva;
jäära — 3 korda päevas, vaheajaga 8 tundi.

10. Tingimata on vaja pöörata tähelepanu õigele paaritustehnikale ja paaritada loomi paarituspukkidega varustatud eriruumides (maneežis) või väljakul.

11. Farmijuhataja on kohustatud süstemaatiliselt informeerima veterinaarjaoskonna juhatajat kõikide põllumajandusloomade paaritusplaani täitmisest, samuti kõikidest emasloomadest, kes ei indle õigeaegselt või pole tiined pärast paaritamist, ja isassuguloomade seisukorrast ning nende sugulisest aktiivsusest.

12. Kolhoosi teenindav veterinaartöötaja on kohustatud süstemaatiliselt, kuid mitte vähem kui kord kuus, kontrollima paarituste käiku kolhoosis ning järele vaatama järgmised loomad:

a) emasloomad, kes ei indle õigeaegselt;
b) korduvalt indlevad emasloomad;
c) noorloomad, kes on saavutanud vastava vanuse ja arenguastme, kuid ei indle;
d) isassuguloomad, kes on haiguskahtlased;
e) noored isassuguloomad, kes on määratud paaritamisele;
f) kolhoosi sissetoodud uued isassuguloomad;
g) kõik isassuguloomad vähemalt kord aastas, kontrollima enne paaritushooaega nende sperma kvaliteeti.

13. Kõik kolhoosi ahtrad emasloomad ja haiged isassuguloomad, kes on nõrga sugulise aktiivsusega, kuuluvad tugevdatud ja õigele söötmisele ja pidamisele ning veterinaarsele ravile.

14. Ülalloetletud abinõude läbiviimiseks tuleb kolhoosi juhatusel eraldada veterinaarala töötajaile abiks vajaliku arvul kolhoosnikuid.

## LOOMADE VÄLJAPRAAKIMISE KORRA MUUTMISEST

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU JA EESTIMAA KP KESKKOMITEE MÄÄRUS NR. 19 27. OKTOOBRIST 1954

*Väljavõte*

Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja Eestimaa KP Keskkomitee määravad:

1. Anda rajoonide TSN täitevkomiteedele õigus lõplikult kinnitada aktid kolhoosides loomade (sealhulgas lehmade ja mullikate) väljapraakimise kohta, mis kuuluvad äraandmisele kohustuslike müüginormide, traktorijaamade tööde eest naturaaltasu ja riikliku kokkuostu arvel, samuti muudeks vajadusteks tingimusel, et kolhoosi poolt täidetakse lihamüügi riiklikud ülesanded.

2. Määrata, et lehmade ja mullikate väljapraakimist lubatakse ainult sel juhul, kui on kindlaks tehtud nende ilmne ebaproduktiivsus ja mittekõlblikkus taastootmiseks. Niisuguse väljapraakimise vajadus tehakse kindlaks loomade kohustusliku ülevaatuse teel isiklikult traktorijaama peazootehniku ja traktorijaama vanema veterinaararsti poolt, kes koos rajooni täitevkomitee esimehega isiklikult vastutavad väljapraakimise õigsuse eest.

## LOOMAKASVATUSSAADUSTE TOOTMISE SUURENDAMISEST

### NLKP KESKKOMITEE PLEENUMIL 31. JAANUARIL 1955 SM. N. S. HRUŠTŠOVI ETTEKANDE PÕHJAL VASTUVÕETUD OTSUS

### I.

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et Keskkomitee septembripleenumi, veebruari-märtsipleenumi ja juunipleenumi otsuste ning partei ja valitsuse määruste täitmise tulemusena saavutati möödunud aastal tunduvat edu rahvamajanduse edasiarendamisel ja töötajate heaolu tõstmisel.

Kommunistlik partei, juhindudes suure Lenini õpetusest masinalise suurtööstuse igakülgse arendamise ja meie maa elektrifitseerimise kohta, peab nagu ennegi oma tähtsaimaks ülesandeks edasise tõusu saavutamist rasketööstuses, mis on kogu rahvamajanduse ja meie kodumaa vääramatu kaitsevõime kindel alus, nõukogude rahva heaolu pideva kasvu allikas. Meie maal suureneb aastast aastasse metalli, masinate ja elektrienergia tootmine, kas-

vab söe- ja naftatoodang. Rasketööstuse pideva kasvu baasil arenevad kerge- ja toiduainetetööstus ning muud tööstusharud, rasketööstuse baasil areneb meie sotsialistlik suurpõllumajandus.

Aja jooksul, mis on möödunud NLKP Keskkomitee septembripleenumist, on meie maa põllumajanduses toimunud suured muutused, on loodud vajalikud tingimused põllumajanduse kõigi tootmisharude edasise võimsa tõusu saavutamiseks. Tunduvalt suurenes kapitaalmahutuste ulatus põllumajanduses, kasvas masina-traktorijaamade, sovhooside ja kolhooside tehniline baas. Sotsialistlik tööstus andis 1954. aastal põllumajandusele 137 000 üldotstarbelist traktorit (arvestatud 15-hobujõulistena), 46 000 vahelt-harimistraktorit, 37 000 teraviljakombaini ja sadu tuhandeid teisi põllutöömasinaid. Tehti ära suur töö masina-traktorijaamade tugevdamiseks kvalifitseeritud kaadriga. Selle tulemusena töötavad nüüd masina-traktorijaamade direktorite, peainseneride ja töökodade juhatajatena enamasti kõrgema ja keskharidusega spetsialistid. Alatiste töölistena on masina-traktorijaamade koosseisudesse arvatud ligi 2 miljonit traktoristi, traktoribrigaadide brigadiri, keeruliste põllutöömasinate juhti ja muud töötajat. Praegu töötab otseselt tootmistööl kolhoosides ligi 120 000 agronoomi ja zootehnikut. 1954. aastal tegid masina-traktorijaamad põllumajanduslikke töid, künnile ümberarvestatult, 75 miljoni hektari võrra rohkem kui 1953. aastal. On paranenud nende tööde kvaliteet. See kõik näitab, et masina-traktorijaamade kui kolhoositootmise arendamise otsustava jõu osatähtsus on suurenenud.

Partei-, nõukogude ja põllumajandusorganid on võtnud tarvitusele praktilisi abinõusid kolhoosiesimeeste kaadri tugevdamiseks. Kümned tuhanded kolhoosiesimehed on edutatud põllumajanduse spetsialistide, partei-, nõukogude ja majandusala töötajate hulgast. Paljud neist on oma tööga tegelikult tõestanud, et mahajäävad majandid muutuvad oskusliku juhtimise juures lühikese ajaga eesrindlikeks.

Pärast NLKP Keskkomitee septembripleenumit läbi viidud parteiorganisatsioonide, nõukogude ja põllumajandusorganite töö ümberkorraldamine, instruktorite gruppide loomine, keda juhivad partei rajoonikomiteede sekretärid masina-traktorijaamade tööpiirkondades, masina-traktorijaamade, kolhooside ja sovhooside tugevdamine kvalifitseeritud kaadriga võimaldavad juhtimist otseselt põllumajanduslikule tootmisele lähemale viia, tõsta juhtimise kvaliteeti, teha juhtimine konkreetsemaks ja operatiivsemaks.

Partei-, nõukogude ja põllumajandusorganid, kolhoosid, masina-traktorijaamad ja sovhoosid on teinud esimesi edusamme NLKP Keskkomitee veebruari-märtsipleenumi otsuste ning partei ja valitsuse hilisemate otsuste elluviimisel, mis käsitlevad meie maal teravilja tootmise edasist suurendamist ning uudis- ja jäätmaade kasutuselevõtmist. See võimaldas suurendada möödunud aastal kolhoosides ja sovhoosides teravilja kogusaaki, täita ennetähtaegselt viljavarumise riiklikku plaani ning varuda, vaatamata

põuale reas tähtsates piirkondades, tunduvalt rohkem vilja kui 1953. aastal.

Masina-traktorijaamad, kolhoosid ja sovhoosid saavutasid 1954. aastal mõningat edu köögivilja ja kartuli tootmise ning varumise suurendamise alal. Tänu ruutpesiti ja ruutasetuses külvamise ning mahapaneku meetodi laiaulatuslikule juurutamisele kartulipanekul ning köögiviljakülvil ja -istutamisel, suurenes mehhaniseerimise ulatus ning paranes nende kultuuride harimise kvaliteet, mis võimaldas suurendada vähema tööjõukulu juures kartuli ja köögivilja kogusaake. 1954. aastal varuti ja osteti kokku kartulit ning köögivilja tunduvalt rohkem kui 1953. aastal. On suurendatud niisuguste tähtsate tehniliste kultuuride tootmist ja varumist nagu puuvill, kiulina ja kanep.

Paljude oblastite, kraide ja vabariikide partei-, nõukogude ja põllumajandusorganid, täites NLKP Keskkomitee juunipleenumi otsuseid, viisid 1954. aastal paremini organiseeritult läbi saagi koristamise ja põllumajandussaaduste varumise, tegid ära suure töö sügiskünnil, kultuurideta kesa künnil ja taliviljakülvil.

Tähtsat osa võitluses põllumajanduse järsu tõusu saavutamise eest etendas sotsialistliku tööstuse, meie töölisklassi määratu suur abi. Nõukogude tööstus suurendas 1954. aastal võimsa ajakohase põllumajandustehnika tootmist. Tuhanded ettevõtted ja asutused on saatnud kvalifitseeritud töölisi ja spetsialiste uudis- ja jäätmaade ülesharimiseks ning masina-traktorijaamade ja sovhooside tugevdamiseks. Selles avaldus veel kord töölisklassi ja kolhoositalurahva vääramatu liidu suur jõud.

NLKP Keskkomitee septembripleenum märkis, et loomakasvatuse pikaleveninud mahajäämine on muutunud tõsiseks takistuseks töötajate materiaalse heaolu edasise tõusu saavutamisel ning kerge- ja toiduainetetööstuse arendamisel, ja näitas ära, et loomakasvatuse ja eelkõige ühisloomakasvatuse kiirel tõusul on eluline tähtsus kogu maale, et see on praegu partei ja riigi kõige aktuaalsemaks ülesandeks põllumajanduse alal.

NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsuste elluviimiseks tarvituselevõetud abinõude tulemusena suurenes meie maal iga liiki produktiivloomade arv. Ajavahemikul 1. oktoobrist 1953 kuni 1. oktoobrini 1954 tõusis lehmade arv meie maal 1,5 miljoni võrra ning veiste üldarv — 1,9 miljoni võrra, sigade arv — 3,4 miljoni ja lammaste arv — 2,6 miljoni võrra; on suurenenud liha, piima ja munade tootmine. Seoses loomakasvatussaaduste tootmise kasvuga ja nende kaubalisuse suurenemisega, samuti nende abinõude tulemusena, mis võeti tarvitusele selleks, et tõsta kolhooside ja kolhoosnikute materiaalset huvi loomakasvatuse arendamise vastu, on sellest põllumajanduslikust tootmisharust saadavad tulud suurenenud. See on ühisloomakasvatuse edasiarendamise tähtsaks tingimuseks.

Ühtlasi tunnistab NLKP Keskkomitee pleenum, et praegune loomakasvatuse arenemise tase, eriti loomade produktiivsuse kui

ka nende arvu osas, ei rahulda elanikkonna kasvanud vajadusi loomakasvatussaaduste alal ning kerge- ja toiduainetetööstuse vajadusi toorainete alal. Ühisloomakasvatus on endiselt kõige mahajäänum põllumajandusharu. Ühisloomakasvatuse ebarahuldav olukord on seletatav eelkõige sellega, et NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium ja NSV Liidu Sovhooside Ministeerium ning paljude oblastite, kraide ja vabariikide partei-, nõukogude ja põllumajandusorganid ei ole seniajani selle põllumajandusliku tootmise tähtsa haru juhtimist ümber korraldanud.

Partei ja valitsuse poolt seatud ülesande — nõukogude rahva heaolu pideva tõstmise ja elanikkonna pidevalt kasvavate vajaduste rahuldamise ülesande täitmiseks on tungivalt vaja, et lähemail aastail saavutataks meie maal teravilja, kartuli, köögivilja, tehniliste kultuuride ja loomakasvatussaaduste tootmise tunduv suurenemine.

## II.

### Teravilja tootmise edasisest suurendamisest kui loomakasvatuse tõusu saavutamise otsustavast tingimusest

Elanikkonna kasvavate vajaduste rahuldamiseks loomakasvatussaaduste tootmise tunduva suurendamise ülesannet ei saa lahendada, kui ei saavutata edasist järsku tõusu teraviljamajanduses, mis on kogu põllumajandusliku tootmise alus.

Nagu tehti kindlaks Keskkomitee veebruari-märtsipleenumil, ei rahulda teraviljatootmise tase kogusaagi ega kaubatoodangu osas rahvamajanduse kasvavaid vajadusi. Meie maa vajadused teravilja alal suurenevad iga aastaga. Seda põhjustab asjaolu, et partei ja valitsuse poolt tarvituselevõetud abinõude tulemusena on rahva tarbimise tase tunduvalt tõusnud ja tõuseb ka edaspidi pidevalt. Tänu hindade korduvale alandamisele on suurenenud elanikkonna nõudmine toidukaupade, samuti tööstuskaupade järele. Teravilja tarbimine suureneb seoses elanikkonna juurdekasvuga. Töölisklassi ja kogu linnaelanikkonna iga-aastane suurenemine viib samuti põllumajandussaaduste, eriti aga leiva tarbimise suurenemisele, sest maaelanik, minnes tööle tööstusse, muutub põllumajandussaaduste tootjast kaubatoiduainete tarbijaks. Meil on vaja saada rohkem teravilja riiklike reservide täiendamiseks ja väliskaubanduse laiendamiseks. Eriti suures ulatuses kasvab vajadus söödateravilja järele loomakasvatuses, seoses vajadusega suurendada liha, piima, munade, villa ja teiste saaduste tootmist.

Selleks, et rahuldada täielikult kõiki meie maa vajadusi teravilja alal, on tarvis, nagu näitavad arvestused, suurendada lähema viie-kuue aasta jooksul teravilja kogusaaki vähemalt kümne miljardi puudani aastas. See on suur ja keeruline, kuid täiesti reaalne ja teostatav ülesanne. Püstitades selle ülesande, tugineb partei

rasketööstuse arendamises tehtud edusammudele, meie sotsialistliku põllumajandusliku suurtootmise eelistele, põllumajanduse eesrindlaste rikkalikele kogemustele, kes on tihedas koostöös teadusega omandanud suurte saakide kasvatamise meisterlikkuse.

Selleks, et lahendada meie maal teravilja tootmise tunduva suurendamise ülesanne, on meil kasutada mitmeid allikaid.

Teravilja kogusaagi suurendamise tähtsaks reserviks on viljakuse tõstmine kogu külvipinnal. Põllumajanduse varustamine ajakohase tehnikaga, masina-traktorijaamade, kolhooside ja sovhooside tugevdamine kvalifitseeritud kaadriga, põllumajandusliku tootmise eesrindlaste ja novaatorite kogemuste juurutamine võimaldavad tõsta maaviljeluse kultuuri ning saavutada sel alusel suuri ja püsivaid teraviljasaake.

Teraviljaressursside suurendamise teiseks allikaks on kadude vähendamine saagi koristamisel. Paljudes kolhoosides, masina-traktorijaamades ja sovhoosides venivad koristustööd ajaliselt pikale. Sordiaretuspunktide, eesrindlike kolhooside ja sovhooside andmed näitavad, et saagi õigeaegne koristamine suurendab teraviljasaaki 2—3 ja rohkemgi tsentneri võrra hektarilt. Saagi koristamine lühikese ajaga kõigis kolhoosides ja sovhoosides võimaldab vähendada kadusid ja tunduvalt suurendada faktilist teraviljasaaki.

Teravilja tootmise suurendamise kõige kättesaadavamaks ja kõige kiiremini realiseeritavaks allikaks on uudis- ja jäätmaad. Altai ja Krasnojarski krai, Novosibirski, Omski, Kurgaani, Tšeljabinski ja rea teiste oblastite, Baškiiri ANSV ning Kasahhi NSV kolhooside ja sovhooside töö tulemused on näidanud, et uudis- ja jäätmaade ärakasutamine võimaldas teravilja kogusaaki suurendada. Juba nende maade kasutuselevõtmise esimestel aastatel sai meie maa täiendavalt sadu miljoneid puudasid vilja. Külvipinna edasine laiendamine uudis- ja jäätmaadel kujuneb suureks panuseks meie maal teravilja tootmise suurendamisse.

Teravilja tootmise suurendamise väga tähtsaks reserviks on maisi külvipinna laiendamine. Viimaste aastate jooksul maisi kasvatamisel mitmesugustes piirkondades omandatud kogemused tõestavad, et seda väärtuslikku ja saagirikast kultuuri võib kasvatada ja peab kasvatama suures ulatuses peaaegu kõigis meie maa põllumajanduslikes piirkondades. Seal, kus mais täielikult ei valmi ja kus temast ei saa küpset teravilja, võib piim- või vahaküpsuse järku jõudnud tõlvikuid kasutada sileerimiseks. Kolhooside, sovhooside ja teadusliku uurimise asutuste kogemused kinnitavad vaieldamatult, et maisi koristamine piim- või vahaküpsuse järgus ja maisi säilitamine konserveeritult ei vähenda selle toiteväärtust. Sileeritud maisitõlvikud on söötühikutelt (kuivaine järgi) võrdsed küpsete maisiteradega.

Sotsialistlikul põllumajandusel on praegu olemas kõik vajalikud vahendid selleks, et kasutada kõiki meie maa määratu suuri ressursse teravilja kogusaagi järsuks suurendamiseks.

NLKP Keskkomitee pleenum otsustab:

1. Lugeda tähtsamaks rahvamajanduslikuks ülesandeks teraviljamajanduse arendamist ulatuses, mis kindlustab, et teravilja kogusaak meie maal tõuseb 1960. aastaks vähemalt 10 miljardi puudani aastas.

Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei krai-, oblasti- ja rajoonikomiteesid, vabariikide ministrite nõukogusid, kraide, oblastite ja rajoonide töörahva saadikute nõukogusid, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi suunama kolhoosnikute, masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate ning põllumajanduse spetsialistide jõupingutusi selle üldrahvaliku ülesande täitmisele.

2. Selleks, et kogu külvipinna ulatuses tunduvalt tõsta teraviljakultuuride viljakust, kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi, kohalikke partei-, nõukogude ja põllumajandusorganeid välja töötama ja tarvitusele võtma konkreetsed abinõud maaviljeluse kultuuri taseme otsustavaks tõstmiseks, arvestades iga oblasti, iga rajooni, kolhoosi ja sovhoosi iseärasusi. Abinõude väljatöötamisel tuleb silmas pidada külviaegade lühendamist, olukorra parandamist seemnemajanduse alal, kohalike ja mineraalväetiste ulatuslikku kasutamist, head hoolitsemist kultuuride eest, teaduse saavutuste ja põllumajanduse eesrindlaste kogemuste juurutamist tootmisse. Piirkondades, mis kannatavad põua ja suhhoveide all, tuleb jätkata põllukaitse-metsaribade istutamist ja kasvatamist.

3. Tunnistada täiesti lubamatuks niisugune olukord, kus saagi koristamise tähtaegade venitamise tulemusena esineb suuri viljakadusid, ning nõuda NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumilt, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumilt ning kohalikelt partei- ja nõukogude organitelt sihikindlat võitlemist saagi kadude vastu. Teraviljakadude likvideerimise otsustavaks eeltingimuseks on koristustööde läbiviimine lühema aja jooksul. Töö tuleb organiseerida nii, et teraviljade koristamist alustataks kolhoosides ja sovhoosides õigeaegselt, vastavalt vilja küpsemisele, ning viidaks see läbi mitte rohkem kui kümne tööpäeva jooksul. Selleks tuleb eelkõige õigeaegselt korda seada ning tootlikult ära kasutada masina-traktorijaamade, sovhooside ja kolhoosside koristusmasinad, õigesti organiseerida töö, stimuleerida masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate ning kolhoosnikute materiaalset huvi selle vastu, et saak koristataks lühikese ajaga ja ilma kadudeta. Ühtlasi on tarvis tunduvalt suurendada kombainide ja teiste koristusmasinate parki masina-traktorijaamades ja sovhoosides.

4. Kiita heaks NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsus külvipinna suurendamise kohta uudis- ja jäätmaadel 1956. aastaks vähemalt 28—30 miljoni hektarini.

Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi, Vene NFSV Ministrite Nõu-

kogu, Kasahstani Kommunistliku Partei Keskkomiteed ja Ministrite Nõukogu, partei krai- ja oblastikomiteesid, kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogusid Siberis, Uraalis, Volgamaal ja Kasahstanis kindlustama uudis- ja jäätmaade kasutuselevõtmise ülesannete õigeaegset täitmist, silmas pidades, et nende maade kasutuselevõtmine on Nõukogude Liidus teravilja kogusaagi suurendamise tähtis allikas.

5. Pidades väga tähtsaks maisi külvipinna laiendamist, mis on teravilja kogusaagi suurendamise väga tähtis reserv, lugeda vajalikuks suurendada maisi külvipinda 1960. aastaks vähemalt 28 miljoni hektarini.

Mais kui kõige saagirikkam teraviljakultuur peab laiaulatuslikult levima kõigis meie maa piirkondades. Mehhaniseerimise praeguse taseme juures on mais teiste kultuuridega võrreldes lakanud olemast palju jõukulu nõudev kultuur. Praegu on võimalik külvata maisi ruutpesiti, mehhaniseeritult kultiveerida kahes suunas ja koristada saaki kombainidega.

Maisi väärtus seisab selles, et ainult see kultuur lahendab korraga kaks ülesannet — täiendab teraviljaressursse ja annab vartest head silo. Kogu mais, mida koristatakse piim- või vahaküpsuse järgus, annab eraldi koristamisel teradega tõlvikuid ning ühtlasi ka mahlakat sööta peenestatud ja sileeritud varte näol. Eraldi koristatud maisitõlvikud tuleb sileerida ja kasutada majapidamises teraviljana sigade ja teiste loomade, samuti ka lindude nuumamisel; maisivarred sileeritakse tõlvikutest eraldi ja neid kasutatakse mahlaka söödana piimakarjale ja teistele loomadele.

Piirkondades, kus mais ei jõua täielikult küpseda (s. o. kui terad ei muutu küpseks ja kuivaks), tuleb tõlvikud ja varred eraldi koristada enne külmade saabumist.

Selleks, et koguda suuri saake, tuleb mais külvata ruutpesiti, jättes igasse pesasse kaks taime, sest kui pesa kohta tuleb suurem arv taimi, ei ole võimalik saada täisväärtuslikke tõlvikuid. Mais tuleb külvata headele maadele, andes neile väetist, külvialasid tuleb õigeaegselt mehhaniseeritult harida kahes suunas, viia käsitsi läbi harvendamine ja pesade kobestamine, kärpimine ning kunstlik tolmeldamine. Kõigile maisipõldudele, kus on kinni peetud neist nõudmistest, tuleb vaadata kui teraviljapõldudele.

Ukraina lõuna- ja keskrajoonides, Moldaavias, Põhja-Kaukaasias ja Taga-Kaukaasias, tuleb igati laiendada terade saamiseks kasvatatava maisi külvipinda, arendada seemnekasvatust, et varustada seemnetega uusi maisikasvatuse piirkondi. Samal ajal on otstarbekohane koristada lõunarajoonides osa maisist piim- või vahaküpsuse järgus. See annab nende piirkondade kolhoosidele ja sovhoosidele võimaluse koguda küllaldasel hulgal jõusööta sileeritud tõlvikute ja maisivartest valmistatud silo näol.

Üksikutes piirkondades, kus on palju soojust ja niiskust, näiteks Gruusia ja Krasnodari krai Musta mere ranniku tsoonis, samuti reas Kesk-Aasia piirkondades, tuleb kindlustada kahe

maisisaagi saamine aastas, koristades maisi piim- või vahaküpsuse järgus, et suurendada loomade söödaressursse.

Maisi külvipinda on otstarbekohane laiendada saagikehvade teraviljade ja söödakultuuride arvel, madalasaagiliste heina- ja karjamaade üleskündmise arvel. Samuti tuleb pidada võimalikuks maisi külvamist ühele osale kesapõldudest, koristades maisi niisugustel tähtaegadel, mis võimaldab läbi viia külvieelset harimist ja õigeaegselt teostada taliviljakülvi. Üksikutes lõunarajoonides tuleb praktiseerida maisi külvamist kõrrepõllule. Haljassöödaks kasvatatavat maisi tuleb külvata tihedamalt ja taimi ei tule harvendada, kuid külvama peab kindlasti ruutpesa meetodil, et teostada vaheltharimist kahes suunas.

Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi organiseerima parimate maisiseemnete ning niisuguste sortide väljavalimist, mis kõige paremini sobivad maisi kasvatamiseks mitmesugustes meie maa piirkondades. Arvestades, et maisi kasvatamine hübriidseemnetest on võimsaks viljakuse suurendamise vahendiks, tuleb organiseerida nende seemnete tootmist nii, et lähema kahe-kolme aasta jooksul üle minna ainult hübriidseemnete kasutamisele.

6. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi ning Auto-, Traktori- ja Põllutöömasinatööstuse Ministeeriumi välja töötama ettepanekud traktorite, kombainide, lihtsate realõikusmasinate (vindrouerite), põhukogujate, külvimasinate, kultivaatorite ja teiste põllutöömasinate, eelkõige rippmasinate tootmise suurendamiseks, samuti autode tootmise suurendamiseks ulatuses, mis kindlustab kõigi põllutööde — külvi, vaheltharimise ja eriti saagi koristamise läbiviimise lühikese aja jooksul. Need ettepanekud tuleb esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogule ja NLKP Keskkomiteele läbivaatamiseks 1. aprilliks 1955.

7. Tunnistada ebaküllaldaseks tase, mis on saavutatud põllumajandusele vajalike mineraalväetiste, lubja ja mürkkemikaalide ning eriti kõrgeväärtuslike ja kõrge kontsentratsiooniga väetiste ning mürkkemikaalide tootmise alal.

Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed, NSV Liidu Keemiatööstuse Ministeeriumi, Mustmetallurgia Ministeeriumi, Värvilise Metallurgia Ministeeriumi, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi välja töötama ja tarvitusele võtma abinõud mineraalväetiste, lubja ja mürkkemikaalide tootmise edasiseks suurendamiseks ning nende paremaks ärakasutamiseks põllumajanduses.

Küsimustes, mis kuuluvad valitsuse otsustamisele, tuleb esitada ettepanekud kahe kuu jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogule.

NLKP Keskkomitee pleenum on arvamisel, et saavutades teravilja kogusaagi suurenemise kümne miljardi puudani, suudab meie maa täielikult rahuldada kogu vajaduse vilja alal, luua võimsa-

mad reservid, laiendada kaubavahetust välismaadega ning ühtlasi eraldada loomakasvatusele rohkem kui 4 miljardit puuda teravilja ja peale selle suurel hulgal kliisid, õlikooke ja mitmesuguseid kombineeritud söötasid. Loomakasvatus saab edasiarendamiseks püsiva baasi, muutub suure produktiivsusega ja suure kaubatoodanguga loomakasvatuseks, meie maa saab vajalikul hulgal loomakasvatussaadusi, et rahuldada meie rahva vajadust toiduainete alal ning meie tööstuse vajadusi tooraine alal.

## III.

### Liha, piima, munade, villa ja teiste loomakasvatussaaduste tootmise suurendamisest

Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus seavad endale ülesandeks saavutada lähemate aastate jooksul selline loomakasvatuse arengu tase, mis võimaldab kindlustada elanikkonna kasvavate vajaduste rahuldamise toiduainete alal ja tööstuse vajaduste rahuldamise tooraine alal.

Selle ülesande lahendamiseks on vaja, et tähtsamate loomakasvatussaaduste tootmine suureneks lähema viie-kuue aasta jooksul kahekordseks ja rohkemgi.

Seades ülesandeks loomakasvatussaaduste tootmise sellise järsu suurendamise lühikese aja jooksul, lähtub NLKP Keskkomitee pleenum asjaolust, et praegu on loomakasvatuse järsu tõusu saavutamiseks vajalikud tingimused loodud, et kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside kasutuses on suured reservid, millede oskuslik ärakasutamine võimaldab rahuldada meie maa vajadusi loomakasvatussaaduste alal. Paljude eesrindlike kolhooside ja sovhooside ning möödunud aastal loomakasvatuse arendamises ja loomade produktiivsuse tõstmises esimest edu saavutanud tervete rajoonide ja oblastite kogemused näitavad, et meie maal on olemas kõik vajalikud tingimused selleks, et tunduvalt suurendada loomakasvatussaaduste tootmist lühikese aja jooksul.

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et seal, kus partei-, nõukogude ja põllumajandusorganid, kolhoosid, masina-traktorijaamad ja sovhoosid on nagu kord ja kohus asunud arendama loomakasvatust ning on õigesti ära kasutanud olemasolevad võimalused ja reservid, on loomakasvatuse arendamise alal tehtud tõsiseid edusamme. Näiteks suurenes Tšeljabinski oblasti kolhoosides ajavahemikul 1. oktoobrist 1953 kuni 1. oktoobrini 1954 lehmade arv 26 protsendi võrra, paranes olukord kariloomade säilitamise alal ning suurenes keskmine piimatoodang lehma kohta 1058 kilogrammilt 1566 kilogrammini. Keskmine piimatoodang lehma kohta suurenes Rjasani oblasti kolhoosides aasta jooksul 1034 kilogrammilt 1446 kilogrammini, Vinnitsa oblasti kolhoosides — 1319 kilogrammilt 1625 kilogrammini ning Tšernovtsõ oblasti kolhoosides — 1537 kilogrammilt 1972 kilogrammini.

Ukraina NSV Vinnitsa rajooni kolhoosides suurenes piimatoodang 2641 kilogrammilt 3044 kilogrammini, Tšeljabinski oblasti Krasnoarmeiski rajoonis — 1003 kilogrammilt 2014 kilogrammini, Moskva oblasti Kašira rajoonis — 1649 kilogrammilt 2188 kilogrammini, Rjasani oblasti Solõdtša rajoonis — 1352 kilogrammilt 2069 kilogrammini, Voroneži oblasti Kalatši rajoonis — 1198 kilogrammilt 1847 kilogrammini. Vene NFSV 19 oblasti sovhoosides lüpsti 1954. aastal keskmiselt üle 3000 kilogrammi piima iga lehma kohta, Valgevene NSV sovhoosides — 3339 kilogrammi, Eesti NSV sovhoosides — 3649 kilogrammi, Läti NSV sovhoosides — 3885 kilogrammi piima. Paljud kolhoosid ja sovhoosid on saavutanud edu lamba- ja seakasvatuse produktiivsuse tõstmise alal.

Ukraina NSV kolhoosides suurenes lehmade arv aasta jooksul 18 protsenti, Valgevene NSV-s — 24 protsenti, Moldaavia NSV-s — 33 protsenti, Omski oblastis — 19 protsenti, Voroneži oblastis — 23 protsenti, Tambovi oblastis — 24 protsenti, Kurgaani oblastis — 24 protsenti. Üldse suurenes NSV Liidus lehmade arv aasta jooksul kolhoosides 1 100 000 lehma ja sovhoosides 200 000 lehma võrra, mõnevõrra suurenes lehmade piimatoodang, tõusis tapaloomade liha kvaliteet. Ajavahemikul 1. oktoobrist 1953 kuni 1. oktoobrini 1954 varuti piima, liha ja mune rohkem kui eelmisel aastal. Seoses toodangu kasvuga ning varumis- ja kokkuostuhindade tõstmisega suurenesid kolhooside ja kolhoosnikute tulud loomakasvatusest.

Samal ajal esines reas oblastites, kraides ja vabariikides, seal, kus partei-, nõukogude ja põllumajandusorganid ebarahuldavalt tegelesid loomakasvatuse arendamisega, loomade arvu suurenemise ja loomade produktiivsuse tõusu asemel kolhoosides ja sovhoosides loomade arvu vähenemist, loomakasvatuse produktiivsuse langust. Paljude oblastite, kraide ja vabariikide juhtivad töötajad lepivad loomakasvatuse mahajäämusega ega võta tarvitusele vajalikke abinõusid selle mahajäämuse likvideerimiseks. Nii vähenes Aserbaidžani NSV kolhoosides möödunud aasta jooksul 1953. aastaga võrreldes lehmade, veiste ja lammaste arv; tunduvalt alanes piima- ja villatoodang, suurenesid loomade ahtrus ja lõpmine. Gruusia NSV kolhoosides vähenes märgatavalt lammaste arv. Lammaste arv on vähenenud ka Kirgiisi NSV ja Stavropoli krai kolhoosides. Tunduvalt on vähenenud loomade arv ja alanenud nende produktiivsus ka Astrahani, Velikije Luki, Vologda ja Kalinini oblasti ning Krasnodari krai kolhoosides. Ebarahuldav on olukord loomakasvatuse alal Kasahhi ja Usbeki vabariigis, Kostroma, Novgorodi, Kemerovo, Jaroslavli, Groznõi ja Rostovi oblastis.

Paljudes kolhoosides ja sovhoosides esineb halva söötmise, hooldamise ja pidamise tõttu ikka veel suuri kadusid loomade lõpmise ja emasloomade ahtruse näol. Kolhoosid ja sovhoosid müüvad riigile ikka veel suurel hulgal alla keskmise toitumusega

loomi, sealiha erikaal üldises liha tootmises ja varumises on äärmiselt väike. Aeglaselt suureneb peenvilla ja poolpeenvillalammaste arv ja villatoodang on ikka veel madal. Tõsiselt jääb maha linnukasvatuse arendamine. NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium ja NSV Liidu Sovhooside Ministeerium pööravad vähe tähelepanu tõuloomade arvu suurendamisele ja nende kvaliteedi parandamisele. See on üheks põhjuseks, miks loomakasvatuse produktiivsus kolhoosides ja sovhoosides on madal.

Partei on korduvalt märkinud, et ühisloomakasvatuse eduka arendamise ja ühisloomade produktiivsuse tõstmise põhiliseks tingimuseks on kindla söödabaasi loomine. Ometi kasutavad paljudes oblastites, kraides ja vabariikides partei-, nõukogude ja põllumajandusorganid olemasolevaid võimalusi söötade tootmise ja varumise suurendamiseks halvasti. Negatiivselt mõjub kolhooside ja sovhooside ühisloomakasvatuse arendamisele asjaolu, et loomade jaoks ei jätku veel küllaldasel määral häid ruume ja loomakasvatuses on palju jõukulu nõudvate tööprotsesside mehhaniseerimise tase veel madal.

NLKP Keskkomitee pleenum on arvamisel, et loomakasvatussaaduste tootmise mahajäämuse tõsiseks põhjuseks on loomakasvatuse arendamise planeerimise ebaõige praktika, mida on kasutanud NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium ja NSV Liidu Sovhooside Ministeerium ning mis avaldus selles, et plaanide andmisel ja nende täitmise tulemuste hindamisel võeti aluseks ainult loomade arv, kuid ei määratud kindlaks loomakasvatuse kogutoodangu suurust ega arvestatud vajadust suurendada liha, piima, munade ja villa tootmist põllumajanduslike kõlvikute iga saja hektari kohta. Niisugune loomakasvatuse planeerimise kord pidurdas kohalike organite, kolhooside ja sovhooside initsiatiivi ega suunanud neid kõlvikute tootlikumale kasutamisele. Ühtlasi esineb tõsiseid puudusi ka selles, kuidas loomakasvatusharude paigutamine on planeeritud meie maa mitmesuguste piirkondade järgi. Ülesannete andmisel loomakasvatuse arendamise alal ei ole arvestatud küllaldaselt majanduslikke ja looduslikke tingimusi ning üksikute piirkondade majapidamiste kauaaegseid kogemusi.

NLKP Keskkomitee pleenum on arvamisel, et loomakasvatussaadustega varustamise alal kehtiv kord, mille kohaselt riiklikke liha, piima ja teiste saaduste ressursse jaotatakse sõltumata loomakasvatussaaduste tootmise plaanide täitmisest üksikutes oblastites, kraides ja vabariikides, pidurdab samuti ühisloomakasvatuse arenemist, tekitab ühtede äraelamist teiste arvel ja vähendab kohalike juhtide vastutust nende ülesannete täitmise eest, mis partei on seadnud töötajate heaolu tõstmise alal. Tuleb teha lõpp loomakasvatuse arendamise ja loomakasvatussaadustega varustamise planeerimise niisugusele ebaõigele praktikale.

Loomakasvatuse arendamise riikliku plaani aluseks peavad olema põllumajanduslike kõlvikute saja hektari kohta arvestatud

ülesanded liha, piima, munade, villa ja teiste saaduste kogutoodangu alal, kusjuures on silmas peetud üksikute piirkondade, rajoonide, kolhooside ja sovhooside majanduslikke ning looduslikke iseärasusi. Sealjuures tuleb arvesse võtta, kuidas antud toodangumiinimumi saamist kindlustatakse: piima alal — lehmade arvuga, kusjuures on arvestatud piimatoodangut antud piirkonnas, liha alal — nuumatud sigade, veiste, lammaste ja lindude arvuga, villa alal — lammaste arvuga.

NLKP Keskkomitee pleenum otsustab:

1. Pidada tähtsaimaks rahvamajanduslikuks ülesandeks suurendada 1960. aastaks 1954. aastaga võrreldes liha ja rasva (kõik liigid) ning piima tootmine kahekordseks, munade tootmine 2,2-kordseks ja villa (kõik liigid) tootmine 1,8-kordseks.

Teha liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele, partei oblasti- ja kraikomiteedele, vabariikide ministrite nõukogudele, oblastite ja kraide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele kohustuseks töötada sellest ülesandest lähtudes välja abinõud loomakasvatuse järsu tõusu saavutamiseks aastail 1955—1960, nähes ette olemasolevate võimaluste maksimaalset ärakasutamist loomakasvatussaaduste tootmise suurendamiseks eesrindlike kolhooside ja sovhooside kogemuste alusel. Sealjuures tuleb silmas pidada, et kolhoosid ja sovhoosid saaksid lähemal ajal loomakasvatussaaduste peamisteks tootjateks. Abinõud tuleb välja töötada kolhoosides, masina-traktorijaamades ja sovhoosides kolhoosnikute, masina-traktorijaamade ja sovhooside tööliste ning spetsialistide laiade hulkade osavõtul. Kolhooside ja sovhooside ettepanekute alusel tuleb koostada plaanid rajoonidele, seejärel oblastitele, kraidele ja vabariikidele. Need abinõud tuleb esitada läbivaatamiseks ja lõplikuks kinnitamiseks NLKP Keskkomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogule 1. maiks 1955.

Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi parandama olukorda tõuaretustöö alal, kindlustama abinõude tarvituselevõtmist tõuaretuse edasiseks täiustamiseks ja loomade produktiivsuse tõstmiseks ning organiseerima kolhoosides ja sovhoosides tõuisasloomade kasvatamist.

### Lihatootmise suurendamisest

2. NLKP Keskkomitee pleenum leiab, et lihatootmise suurenemine tuleb eelkõige saavutada sigade kui kõige varavalmivama loomaliigi kasvatamise kiire arendamise alusel, viies sealiha osatähtsuse 40—50 protsendini liha üldises tootmises meie maal, samuti veiste ja lammaste karjamaanuuma ja nuuma parema organiseerimise ning linnukasvatuse kiirema arendamise arvel.

3. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi, kohalikke partei-, nõukogude ja põllumajandusorganeid parandama olukorda sigade nuu-

mamise alal kolhoosides ja sovhoosides, saavutama põrsaste arvu suurenemist iga emise kohta ja põrsaste suuremal arvul kasvatamist nuumamiseks.

Tunnistada vajalikuks kasutada sigade nuuma organiseerimisel kõigis meie maa piirkondades laiaulatuslikult maisi nii teradena kui ka sileeritud tõlvikutena, samuti suurendada tunduvalt kartuli tootmist selleks otstarbeks.

Ukraina NSV, Moldaavia NSV ja Krasnodari krai ning Lääne-Siberi rajoonide ja Kasahstani põhjarajoonide kolhoosides ning sovhoosides tuleb laialdaselt kasutada sigade rasva- ja poolrasvanuuma; Valgevene NSV kolhoosides ja sovhoosides, keskmittemustmullavööndi rajoonides kasutada laiaulatuslikult sigade poolrasvanuuma; Läti NSV, Leedu NSV ja Eesti NSV kolhoosides ning sovhoosides — sigade peekoni- ja singinuuma; kolhoosides ja riiklikes majandeis, mis asuvad Moskva, Leningradi, Kiievi ning teiste suurte linnade ja tööstuskeskuste ümbruskonnas, viia läbi sigade singi-, peekoni- ja lihanuuma, kasutades laialdaselt toiduainetetööstuse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete jäätmeid. Nõukogude Liidu ülejäänud rajoonides, kus kasvatatakse sigu, määratakse sigade nuumamise suund olenevalt toodetavate söötade liikidest.

4. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi, kohalikke põllumajandusorganeid, kolhoose ja sovhoose otsustavalt parandama olukorda loomade karjamaanuuma ja nuuma alal, eraldama igas kolhoosis ja sovhoosis õigeaegselt eri rühmadesse loomad, kes on määratud müügiks riigile ja tapaloomadeks, hästiarenenud loomakasvatusega kolhoosides aga asutama farme loomade karjamaanuuma ja nuuma läbiviimiseks.

5. Märkida, et NSV Liidu Liha- ja Piimasaaduste Tööstuse Ministeerium ja NSV Liidu Toidukaupade Tööstuse Ministeerium arendavad äärmiselt aeglaselt nuumamajandite võrku, kasutavad ebarahuldavalt loomade nuumamiseks suhkru-, piirituse-, või-, rasva-, kala-, õlle-, tärklise- ja siirupitööstuse ning teiste tööstusharude väärtuslikke söödaks kõlblikke jäätmeid. NSV Liidu Liha- ja Piimasaaduste Tööstuse Ministeeriumi süsteemis olevaid söödatootmissovhoose ja põllumajanduslikke alasid ei kasutata ratsionaalselt, söötasid toodetakse neis agrotehniliselt madalal tasemel, ei organiseerita loomade üleskasvatamist, nuumamist ja sealhulgas ka karjamaanuuma.

Kohustada NSV Liidu Liha- ja Piimasaaduste Tööstuse Ministeeriumi laiendama 1960 aasta lõpuks veiste ja sigade üleskasvatamist, nuumamist ja karjamaanuuma 1954. aastaga võrreldes umbes 2,5-kordseks, samuti tunduvalt laiendama lammaste ja lindude nuumamist; kindlustama nuumamisprotsesside mehhaniseerimist, parandama söödatootmissovhooside maade ja põllumajanduslike alade kasutamist, organiseerides nende baasil aastail 1955—1956 loomade nuumamise sovhoosid.

## Piimatootmise suurendamisest

6. NLKP Keskkomitee pleenum peab peamiseks ülesandeks piimatootmise suurendamise alal lehmade piimaproduktiivsuse järsku tõstmist.

Kindlustada piimatoodangu keskmine suurenemine 1960. aastaks kogu NSV Liidu ulatuses ühe lehma kohta kolhoosides vähemalt 1700 kilogrammini ja sovhoosides vähemalt 3100 kilogrammini. Peamistes piimatootmise piirkondades suurendada keskmist piimatoodangut lehma kohta: Vene NFSV mittemustmullavööndi oblastite kolhoosides 1850—2500 kilogrammini ja sovhoosides — 3500—4000 kilogrammini, Siberi ja Uraali oblastite kolhoosides — 1650—2300 kilogrammini ja sovhoosides 3100—3400 kilogrammini, Ukraina NSV kolhoosides — 1900—2400 kilogrammini ja sovhoosides 3400—3600 kilogrammini, Balti vabariikide kolhoosides — 1900—2400 kilogrammini ja sovhoosides — 4000—4400 kilogrammini.

Piima tootmiseks käesolevas otsuses määratud hulgal tuleb meie maal märgatavalt suurendada lehmade arvu ja saavutada ülalmainitud piimatoodangu tase.

## Villatootmise suurendamisest

7. Villatootmise laiendamiseks ning eriti peen- ja poolpeenvilla tootmise suurendamiseks tuleb märgatavalt suurendada lammaste arvu kolhoosides ja sovhoosides ning tõsta keskmine villatoodang lamba kohta kolhoosides vähemalt 3,0 kilogrammini ja sovhoosides 4,2 kilogrammini.

Pidada tähtsaimaks ülesandeks peenvillaliste ja poolpeenvillaliste lammaste arvu tunduvat suurendamist. Põhja-Kaukaasia, Ukraina lõunaosa ja Volga alamjooksu maade rajoonides viia peen- ja poolpeenvillaliste lammaste arv 80—90 protsendini nende rajoonide lammaste koguarvust ning villatoodang lamba kohta kolhoosides 4,2—4,8 kilogrammini ja sovhoosides 5—5,5 kilogrammini; Lääne-Siberi ja Volga keskjooksu rajoonides 60—70 protsendini ja villatoodang kolhoosides — 3,7—4,2 kilogrammini ja sovhoosides — 4—4,5 kilogrammini keskmiselt iga peenvillalise lamba kohta.

Kindlustada peenvillaliste ja poolpeenvillaliste lammaste kasvatamise kiire areng Ida-Siberi, Kasahhi NSV, Kirgiisi NSV ja Taga-Kaukaasia piirkondades. Tuleb ära kasutada võimalused peen- ja poolpeenvillaliste lammaste kasvatamiseks Kesk-Aasia vabariikides ja kasukanahalammaste kasvatamiseks meie maa loode- ja keskpiirkondades.

8. Suurendada 1960. aastaks lindude arv kolhoosides ja sovhoosides 1954. aastaga võrreldes 2,5—3-kordseks ning ergutada igati linnukasvatuse arendamist kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majapidamistes.

Parandada haude-linnukasvatusjaamade tööd ning kindlustada igal aastal 500 miljoni tibu väljahautamine müügiks kolhoosidele ja elanikkonnale. Organiseerida haude-linnukasvatusjaamades lindude nuumamist liha saamiseks.

Likvideerida tõsised puudused noorlindude säilitamisel ja kasvatamisel, kindlustada linnukasvatushoonete ehitamine ja sisustamine, parandada lindude söötmist ja pidamist, et tõsta järsult kanade munatoodangut ning viia see kolhoosides ja sovhoosides vähemalt 110 munani iga muneja kana kohta aastas.

Organiseerida kohaliku tööstuse ja tööndusкooperatsiooni ettevõtetes patareipüüride tootmist noorlindude kasvatamiseks ja munejate kanade pidamiseks, tibulatele määratud kütteseadmete, automaatjootjate ja muu linnukasvatusfarmide sisustuse tootmist.

9. Suurte linnade ja tööstuskeskuste elanikkonna paremaks varustamiseks linnukasvatussaadustega pidada vajalikuks organiseerida täiendavalt NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi ja NSV Liidu Liha- ja Piimasaaduste Tööstuse Ministeeriumi süsteemis uusi suuri linnukasvatusvabrikuid. Teha mainitud ministeeriumidele ülesandeks välja töötada ja esitada kahe kuu jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogule ning NLKP Keskkomiteele ettepanekud selles küsimuses.

Soovitada kolhoosidele organiseerida seal, kus see on võimalik, suuri linnufarme, rakendades lindude intensiivset pidamist; kindlustada laias ulatuses veelindude kasvatamist, eriti Siberi rajoonides.

## IV.

## Söödabaasi tugevdamisest

Loomakasvatuse kiire tõusu saavutamise ülesande täitmisel on otsustava tähtsusega karjale jõusöötade, mahlakate ja kooresöötade küllaldase hulga kindlustamine. See nõuab söödabaasi organiseerimise põhjalikku parandamist ja olemasolevate reservide täielikku ärakasutamist.

Kuid NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium, NSV Liidu Sovhooside Ministeerium, paljud partei-, nõukogude ja põllumajandusorganite juhtivad töötajad suhtuvad söötade tootmisse hooletult, ei võta tarvitusele vajalikke abinõusid söödabaasi lohakilejätmise likvideerimiseks.

Üheks söötade tootmises tekkinud mahajäämuse tõsiseks põhjuseks oli ebaõige planeerimine NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee,

NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi poolt, mis seisis selles, et kõikjal juurutati mitmeaastase põldheina kasvatamist kui peamist vahendit söödabaasi loomises. Mitmeaastase põldheina kasvatust levitati laialdaselt põuastes lõunarajoonides, kus see põldhein ei saa suurt saaki anda. Samal ajal ignoreeriti paljusid väärtuslikke söödakultuure.

Paljud partei-, nõukogude ja põllumajandusorganite juhtivad töötajad alahindasid maisi tähtsust loomakasvatusele küllaldase jõusööda, mahlakate ja haljassöötade hulga kindlustamisel. 1954. aastal massilise maisikülvi läbiviimisel omandatud kogemused näitasid, et see kultuur annab vajalike kasvutingimuste loomise korral kõikjal suurt saaki ja võimaldab teiste kultuuridega võrreldes minimaalse tööjõukuluga kindlustada loomakasvatusele kõrgekvaliteedilisi jõusöötasid ja silo. Eriti head eeskuju maisi kasvatamises näitasid paljud Valgevene NSV kolhoosid, kes said sellest kultuurist suuri saake. Reas kolhoosides saadi maisipõllu hektarilt 50—70 tsentnerit teri tõlvikutes ja kuni 500—700 tsentnerit silo maisivartest. Märkimisväärse töö tegi möödunud aastal maisikasvatuse laiendamiseks ära ka rida Vene NFSV oblasteid, eriti Omski, Rjasani ja Lipetski oblast ning Krasnojarski krai. Samal ajal jäeti Moskva, Tuula, Kaluuga ja Kostroma oblastis, Leedu NSV-s, Eesti NSV-s ja reas teistes rajoonides, kus üksikud kolhoosid ja sovhoosid on maisi kasvatamisel näidanud head eeskuju, maisikasvatuse juurutamine 1954. aastal isevoolu teele.

Maisi ruutpesiti külvamise meetod ja maisi koristamine kombainidega, mida on tootmistingimustes laialdaselt kontrollitud, avavad maisi kasvatamiseks suuri võimalusi, võimaldavad täielikult mehhaniseerida põldude hooldamist ja saagi koristamist, ulatuslikult vähendada tööjõukulu selle kultuuri kasvatamisel, tõsta selle kultuuri viljakust ja teha maisist määrava tähtsusega kultuur loomakasvatusele kindla söödabaasi loomisel.

Halvasti kasutatakse ära võimalusi mahlakate söötade tootmise järsuks suurendamiseks peedi, kartuli, söödaarbuusi, kõrvitsa, söödanaeri, porgandi ja teiste loomakasvatuse produktiivsuse tõstmiseks väga tähtsate kultuuride külvipinna laiendamise ja nendest suurte saakide saamise arvel.

Reas oblastites, kraides ja vabariikides ei võeta tarvitusele igale kolhoosile ja sovhoosile jõukohaseid abinõusid looduslike heinamaade ja karjamaade parandamiseks. Küllaltki suurt osa karjamaadest kasutatakse halvasti, paljud kolhoosid ja sovhoosid ei rakenda kopliviisilise karjatamise süsteemi, mis põhjustab looduslike kõlvikute produktiivsuse järsku langust. Äärmiselt halvasti juurutatakse eesrindlike kolhooside ja sovhooside kogemusi, kes on loonud kindla söödabaasi ja hakanud kasvatama suuresaagilisi haljaskonveierikultuure. See pidurdab produktiivse karja suvise käestsöötmise ja laagriviisilise pidamise laialdast sisseseadmist. Rajoonides, kus loomakarju peetakse kaugkarjamaadel, edeneb karjamaade veega varustamine, loomakasvatushoonete ja

elamute ehitamine ning sööda kindlustusfondide loomine karjamaadel ebarahuldavalt, mis põhjustab külmade talvedega aastail suuri karjakadusid.

Aastast aastasse jäävad täitmata loomakasvatuse, eriti linnukasvatuse vajaduste rahuldamiseks määratud kombineeritud söötade, kala- ja loomakondijahu tootmise plaanid. Vaatamata sellele, et söödavilja ja teiste jõusöötade andmine karjale ja kodulindudele kombineeritud söötadena on efektiivsem, ei ole kombineeritud söötade tootmist sovhooside ja kolhooside toorainetest seniajani organiseeritud.

NLKP Keskkomitee pleenum otsustab:

1. Suurendada söötade tootmist kolhoosides ja sovhoosides 1960. aastaks järgnevalt: jõusöödad — vähemalt 65 miljonit tonni ehk üle viie korra rohkem kui 1953. aastal; silo — vähemalt 176 miljonit tonni ehk viis ja pool korda rohkem kui 1953. aastal; söödajuurvili ja söödaks kasutatud kõrvitsalised kultuurid — vähemalt 38 miljonit tonni ehk neli korda rohkem kui 1953. aastal; kartulid — vähemalt 25 miljonit tonni ehk viis korda rohkem kui 1953. aastal; koresöödad — 178 miljonit tonni ehk poolteist korda rohkem kui 1953. aastal.

Peamine seisab nüüd selles, et kasvatada söödakultuure igas kolhoosis ja sovhoosis niisuguses ulatuses, mis kindlustaks kõigile loomaliikidele vajaliku hulga söötasid. Pidada ebaõigeks väljakujunenud praktikat, kus kolhooside söödakultuuride külviplaanid määrati kindlaks ülaltpoolt, ilma et oleks arvesse võetud kohalikke tingimusi, mis aheldas initsiatiivi ega võimaldanud kolhoosidel enestel külvamiseks välja valida konkreetsetes tingimustes kõige saagirikkamaid söödakultuure.

Teha liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele, partei kraikomiteedele ja oblastikomiteedele, vabariikide ministrite nõukogudele, oblastite ja kraide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele ülesandeks kindlaks määrata konkreetsed abinõud, mis garanteerivad karjale sööda igas kolhoosis, sovhoosis ja rajoonis väljatöötatud söötade tootmise plaanide alusel, kusjuures võetaks arvesse kohalikke tingimusi ja kasutatakse maksimaalselt kõiki olemasolevaid reserve, et liha, piima, villa ja teiste loomakasvatussaaduste tootmise suurendamise ülesanded aastaiks 1955—1960 tingimata täidetaks.

Ühisloomakasvatusele söötade tootmise suurendamise abinõude väljatöötamisel võtta arvesse ka isiklikke loomi omavatele kolhoosnikutele normipäevade eest kore- ja mahlakate söötade väljaandmise tarvidust. See abinõu suurendab kolhoosnikute huvi söödabaasi loomise vastu ja tugevdab töödistsipliini kolhoosides.

Partei-, nõukogude ja põllumajandusorganid peavad rangelt valvama selle järele, et esimeses järjekorras ja täielikult kindlustataks söötadega kolhooside ühiskarjad.

2. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi, liiduvabariikide kommunist-

like parteide keskkomiteesid, partei kraikomiteesid, oblastikomiteesid ja rajoonikomiteesid, vabariikide ministrite nõukogusid, kraide, oblastite ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteesid laiaulatuslikult läbi viima maisi külvamist, silmas pidades, et karja kindlustamisel jõu- ning mahlakate söötadega peab mais etendama otsustavat osa.

Kohustada Auto-, Traktori- ja Põllutöömasinatööstuse Ministeeriumi ning NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi kindlustama 1955. aastaks spetsiaalse kombaini loomist, mis koristaks eraldi nii tõlvikuid kui ka maisivarsi siloks.

3. Võttes arvesse, et kartuli ruutpesiti mahapaneku ja kartulipõldude kahesuunalise mehhaniseeritud kultiveerimise meetodi rakendamine vähendab märksa tööjõukulu kartuli kasvatamisel ja võimaldab saada suuri saake, kohustab NLKP Keskkomitee pleenum NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi, mittemustmullavööndi rajoonide, Uraali, Siberi, keskmustmullaoblastite, Ukraina Polesje, Valgevene, Leedu, Läti, Eesti ja teiste meie maa rajoonide kohalikke partei-, nõukogude ja põllumajandusorganeid kindlustama söödaks mineva kartuli tootmise suurendamist.

Võtta tarvitusele abinõud söödajuurvilja, söödakapsa, sööda-lupiini ning sööda-arbuusi ja -kõrvitsa külvipinna laiendamiseks ja nende viljakuse tõstmiseks, juurutades kõikjal ruutasetuses ja ruutpesiti külvi meetodit ning mehhaniseerides põldude hooldamist. Praktiseerida söödakultuuride külvamist viljasaagi koristamise järel ja tihendatult.

4. Pidades lubamatuks olukorda, mis on tekkinud karja kindlustamisel heina ja teiste koresöötadega, kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi, partei-, nõukogude ja põllumajandusorganeid otsustavalt parandama heina tootmist ja varumist. Sel eesmärgil tuleb kõigepealt tunduvalt parandada looduslike heinamaade seisukorda ja tõsta nende viljakus lähemail aastail poolteise-kahekordseks. Rajoonides, kus mitmeaastane põldhein annab head saaki, võtta tarvitusele abinõud heinakasvatuse edasiarendamiseks, pöörates erilist tähelepanu mittemustmullavööndi rajoonides ristiku ning Kesk-Aasia ja Taga-Kaukaasia vabariikides, Kasahstani lõunapoolsetes oblastites ja teistes häid lutsernisaake andvates rajoonides lutserni külvipinna laiendamisele ning nende viljakuse tõstmisele.

Organiseerida laiaulatuslikult heina- ja karjamaade parandamist, et järsult tõsta nende produktiivsust ja viia nad heina mehhaniseeritud koristamiseks kõlblikku seisukorda. Pöörata erilist tähelepanu heina- ja karjamaade parandamisele ning nende produktiivsuse tõstmisele kagu- ja idarajoonides limaanniisutuse, lumesäilitamistööde, sealsetes tingimustes kõige kohasemate ühe- ja mitmeaastase heina liikide külvi ja allakülvi teel.

5. Pidada eriti tähtsaks karja suvise pidamise parandamist kui

üht loomakasvatuse produktiivsuse tõstmise tähtsamat tingimust, kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi, oblastite, kraide ja vabariikide partei-, nõukogude ja põllumajandusorganeid organiseerima karjamaade õiget kasutamist kopliviisilise karjatamise süsteemi sisseseadmisega, haljaskonveieri juurutamist piimakarja söötmiseks ja talle lisasööda andmiseks, ette nägema kolhooside ja sovhooside tootmisplaanides söödakultuuride külvamist selleks otstarbeks niisuguses ulatuses, mis kindlustab karjale täielikult haljassööda pideva saamise kogu suveperioodi jooksul.

6. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi, partei-, nõukogude ja põllumajandusorganeid parandama heinaseemnekasvatust ja kindlustama seemnete tootmist heinakülviplaanide täitmiseks ning heina- ja karjamaade parandamiseks vajalikus ulatuses. Taastada vikiseemne kaubatootmine vikikasvatuse põhilistes rajoonides, laialaulatuslikult organiseerida söödalupiini, söödajuurvilja ja kõrvitsaliste kultuuride seemnekasvatust.

7. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi ja Varumise Ministeeriumi esitama NSV Liidu Ministrite Nõukogule 1. maiks 1955 läbivaatamiseks ettepanekud kombineeritud söötade tootmise tunduva suurendamise kohta, kindlustades mitmekesiste täisväärtuslike kombineeritud söötade väljalaset loomade ja kodulindude mitmesugustele liikidele ja gruppidele. Varumise Ministeeriumil organiseerida ühtlasi kombineeritud söötade tootmist kolhooside ja sovhooside toorainetest, söödavilja ja teiste jõusöötade vahetamist kombineeritud söötade vastu.

8. Kohustada Vene NFSV, Ukraina NSV, Kasahhi NSV, Usbeki NSV, Aserbaidžani NSV, Armeenia NSV, Kirgiisi NSV, Turkmeeni NSV ja Tadžiki NSV ministrite nõukogusid, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi välja töötama ja 1. augustiks 1955 NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele esitama plaani, mis näeb ette niisuguseid abinõusid kolhooside ja sovhooside karjamaade veega varustamiseks veevaestes rajoonides, milliste elluviimiseks on vaja NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsust.

NSV Liidu Riiklikul Plaanikomiteel mainitud abinõud läbi vaadata ja 1. oktoobriks 1955 esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud kolhooside ja sovhooside karjamaade veega varustamisega seotud tööde mahu kohta ning nende tööde materiaalse ja tehnilise kindlustamise kohta.

## V.

### Palju jõukulu nõudvate tööde mehhaniseerimisest loomakasvatuses

Masina-traktorijaamade ja sovhooside kasutuses olemasolev rikkalik tehnika, nende tugevdamine juhtiva ja insener-tehnilise kaadriga, masina-traktorijaamade tööliste alalise kaadri loomine ning suure hulga agronoomide ja zooveterinaarala töötajate suunamine kolhoosidesse on etendanud tähtsat osa masina-traktorijaamade töö parandamises, kes on saanud otsustavaks jõuks teraviljamajanduse arendamises. Samal ajal aga ei täida paljude oblastite, kraide ja vabariikide masina-traktorijaamad loomakasvatuse arendamises neile seatud ülesandeid, suhtudes selle põllumajandusliku tootmise tähtsa haru arendamisse ükskõikselt.

NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium, paljud kohalikud partei- ja nõukogude organid ei võta arvesse masina-traktorijaamade kasvanud osatähtsust, alahindavad loomakasvatuses palju jõukulu nõudvate tööde mehhaniseerimise tähtsust, on leppinud puudustega selles töös ega võta tarvitusele vajalikke abinõusid selleks, et söötade tootmist ja palju jõukulu nõudvaid töid farmides täielikult mehhaniseerida.

Masina-traktorijaamad ei ole veel vajalikul viisil hakanud osa võtma võitlusest kindla söödabaasi loomise eest. Rida palju jõukulu nõudvaid töid sööda tootmisel on täiesti mehhaniseerimata. Põllumajandusel puuduvad seniajani suure jõudlusega masinad põhu ja aganate koristamiseks, masinad heina koristamiseks, pressimiseks ja küünidesse panekuks, masinad silokraavide kaevamiseks, silotornide täitmiseks ja tühjendamiseks, masinad söödajuurvilja ruupesiti külviks ja koristamiseks. Tööde mehhaniseerimise plaane jäetakse süstemaatiliselt täitmata. Äärmiselt madala mehhaniseerimistaseme tõttu loomakasvatuses on masina-traktorijaamade töö eest loomakasvatussaaduste näol saadaval naturaaltasul varutavate loomakasvatussaaduste üldmahus väga väike erikaal.

Üheks söötade tootmise ja varumise mahajäämuse tähtsaks põhjuseks on heina- ja karjamaadel läbiviidavate maaparandustööde mehhaniseerimise mitteküllaldane tase ning masina-traktorijaamades ja sovhoosides olemasoleva tehnika äärmiselt halb kasutamine.

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium, NSV Liidu Sovhooside Ministeerium, Auto-, Traktori- ja Põllutöömasinatööstuse Ministeerium on võtnud loomakasvatuse mehhaniseerimises väära suuna ning jätavad sellel alal eluliselt tähtsaid küsimusi aastate viisi lahendamata. Nimetatud ministeeriumide algatusvõimetuse tõttu ei ole kolhoosid, sovhoosid ja masina-traktorijaamad seniajani saanud niisuguste masinate komplekti, mis kindlustaksid põhiliste tööprotsesside mehhaniseerimise mitmesugustel loomakasvatusaladel.

Auto-, Traktori- ja Põllutöömasinatööstuse Ministeerium täidab

loomakasvatusele ja teistele põllumajandusharudele vajalike masinate ja mehhanismide tootmise plaane ebarahuldavalt. Ei tohi enam leppida sellega, et nimetatud ministeeriumi juhtivate töötajate paigaltammumise tõttu on meie maa masina-traktorijaamad, kolhoosid ja sovhoosid sunnitud real juhtudel kasutama vananenud, vähese jõudlusega masinaid.

Praegustes tingimustes, kus partei seab loomakasvatuse järsu tõusu saavutamise meie maal väga tähtsaks ülesandeks, peab masina-traktorijaamade osatähtsus ja vastutus põllumajandusliku tootmise selle haru arendamisel mõõtmatult kasvama.

Tuleb tarvitusele võtta kõik abinõud selleks, et loomakasvatussaaduste tootmisel järsult vähendada tööjõu ja summade kulu toodanguühiku kohta, taotledes seda, et mehhaniseerimise alusel oleks vähema tööjõu ja summade kuluga võimalik saada maksimaalset majanduslikku efekti.

Põllumajandusliku tootmise laialdane mehhaniseerimine võimaldab kergendada põllumajanduse töötajate tööd, tõsta nende tööviljakust, vähendada toodangu omahinda. Ühtlasi võimaldab see kolhoosidel, masina-traktorijaamadel ja sovhoosidel paremini organiseerida inimeste tööd, kellest küllaltki suur osa on praegu rakendatud väheviljakale käsitsitööle, ning juurutada eesrindlikku tootmistehnoloogiat. Töö laiaulatusliku mehhaniseerimise ja parema organiseerimise korral väheneb tööjõu ja summade kulu toodanguühiku kohta, töötasu tõuseb ja järelikult muutub põllumajanduse töötajate aineline olukord ka edaspidi järjest paremaks.

NLKP Keskkomitee pleenum otsustab:

1. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei oblastikomiteesid ja kraikomiteesid, vabariikide ministrite nõukogusid ning kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogusid saavutama, et masina-traktorijaamad saaksid lähemal ajal nagu põllunduseski otsustavaks jõuks liha, piima, villa ja teiste loomakasvatussaaduste tootmisel, komplekselt mehhaniseerima tööd söödatootmisel ja loomakasvatusfarmides.

2. Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumile ning Auto-, Traktori- ja Põllutöömasinatööstuse Ministeeriumile ülesandeks välja töötada ja kolme kuu jooksul esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogule ja NLKP Keskkomiteele läbivaatamiseks abinõud, mis võimaldavad suurendada masinate ja mehhanismide tootmist palju jõukulu nõudvate protsesside mehhaniseerimiseks loomakasvatuses ja söödatootmisel. Abinõude väljatöötamisel silmas pidada masinate komplekti loomist meie maa eri tsoonidele söötade tootmise, sileerimistööde, veevarustuse ja söötade ettevalmistamise mehhaniseerimise ning farmides palju jõukulu nõudvate protsesside elektrifitseerimise alal.

3. Kindlaks määrata, et masina-traktorijaamad on kohustatud paralleelselt söödatootmistöödega ja loomakasvatusfarmide meh-

haniseerimisega viima kolhoosidega sõlmitud lepingute alusel oma alaliste tööliste jõududega läbi farmides monteeritud masinate ja seadmete remonti ning neid tehniliselt teenindama.

Laialdaselt kasutada kolhooside šeffideks olevate tööstusettevõtete abi loomakasvatusfarmide mehhaniseerimistöödel. Hoiatada kolhooside šeffideks olevate ettevõtete ja organisatsioonide juhtivaid töötajaid, et ehituse ja mehhaniseerimisega seoses olevaid töid kolhoosides tuleb teha lepingulistel alustel, kusjuures kolhoosid on kohustatud tasuma kõik ettevõtete ja organisatsioonide kulutused. Šeflusaluste kolhooside tasuta abistamise praktika kui riiklikele huvidele vasturääkiv praktika hukka mõista, sest tasuta abi põhjustab rahva summade seadusvastast kulutamist ega soodusta kolhooside organisatsioonilist ja majanduslikku tugevnemist.

Teha NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks välja töötada ja juurutada abinõude süsteem, mis näeb ette masina-traktorijaamade abi kolhoosidele masinate ja mehhanismide monteerimisel ja ekspluateerimisel loomakasvatusfarmides.

4. Selleks, et luua soodsad tingimused kolhooside arveldusteks masina-traktorijaamadega loomakasvatusfarmide mehhaniseerimise, farmides monteeritud masinate ja seadmete remondi ning tehnilise teenindamise eest, tunnistada otstarbekohaseks naturaaltasu võtmine nende tööde eest paralleelselt rahalise tasuga. Anda kolhoosidele õigus otsustada lepingute sõlmimisel masina-traktorijaamadega ise see küsimus, kuidas maksta masina-traktorijaamadele tasu nende poolt tehtud tööde eest (kas natuuras või rahas).

5. Kohustada NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvat Tööjõureservide Peavalitsust ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi kindlustama traktoristide ja kombainerite väljaõpetamist montaaž-, elektrimontaaž- ja veevarustuse sisseseadmise töödeks loomakasvatusfarmides, söödaettevalmistamismasinate ning teiste loomakasvatuses kasutatavate masinate, mehhanismide ja aurujõuseadeldiste remondiks. Paralleelselt traktoristide ja kombainerite väljaõpetamisega organiseerida kolhoosimehaanikute ettevalmistamine, kes oleksid võimelised ekspluateerima loomakasvatuses kasutatavaid masinaid.

6. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, kohalikke partei- ja nõukogude organeid kindlustama aastail 1955—1960 loomakasvatusfarmide elektrifitseerimisega seotud tööde tunduvat laiendamist.

Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ülesandeks koos Elektrotehnilise Tööstuse Ministeeriumiga, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumiga, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumiga ning Tarbijate Kooperatiivide Keskliiduga esitada kolme kuu jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud masina-traktorijaamade, kolhooside ja sovhooside varustamise kohta elektromaterjalide, transformaatorite, elektrimootorite, käivitusaparatuuri ja ülekandeliinide mastidega ning liikuvate elektrijaamade tootmise ja põllumajandusse suunamise ulatuse suurendamise kohta.

## VI.

### Loomakasvatushoonete ja silohoidlate ehitamisest kolhoosides

Loomakasvatuse tõusu tähtsaimaks tingimuseks on zootehnilistele ja veterinaaralastele nõuetele ning kultuurse majandamise tingimustele vastavate hoonete kindlustamine karjale. Heade loomakasvatushoonete puudus tekitab kolhoosidele suurt kahju, vähendab loomakasvatuse produktiivsust ja põhjustab kariloomade, eriti noorloomade lõpmist. Uute loomakasvatushoonete ehitamise praegune tase kolhoosides ei vasta partei ja valitsuse poolt ühisloomakasvatuse edasiarendamiseks ja tema produktiivsuse suurendamiseks püstitatud ülesandele.

Mõnedes vabariikides, kraides ja oblastites on loomakasvatushoonete ehitamise tempo järsult aeglustunud. Küllaltki paljudes kolhoosides on alalised ehitusbrigaadid organiseerimata. Eriti halvasti edenevad ehitustööd Aserbaidžani NSV, Leedu NSV, Molotovi, Pensa ja Tškalovi oblasti ning mõnede teiste oblastite kolhoosides. Paljudes kolhoosides on silohoidlate — silotornide ja vooderdatud silokraavide ehitamine organiseeritud täiesti ebarahuldavalt, mille tõttu valmistatava silosööda hulk väheneb ja kvaliteet halveneb. Äärmiselt väheses ulatuses on silotornide tootmine organiseeritud metsatööstuse ja kohaliku tööstuse ettevõtetes.

Paljud loomakasvatushoonete tüüpprojektid, mida NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium praegu soovitab, ei rahulda kolhoose. Harilikult ei ole tüüpprojektides ette nähtud odavate kohalike ehitusmaterjalide kasutamist, vaid on ette nähtud suure hulga metsamaterjalide kasutamine, mis ehitustöid pidurdab ja kallimaks muudab.

Partei ja valitsuse poolt põllumajanduse tõusu saavutamiseks tarvituselevõetud abinõude tulemusena kasvavad kolhooside ja kolhoosnikute sissetulekud tunduvalt. Kolhoosidel on praegu rohkem kui kunagi varem võimalus eraldada summasid oma tootmistegevuse laiendamiseks, eriti ehitustöödeks. Enamikus kolhoosides on küllalt tööjõudu selleks, et paralleelselt töödega põllunduses ja loomakasvatuses teha vajalikke ehitustöid. Kolhooside kapitaalmahutused peavad esimeses järjekorras olema suunatud sellele, et tõsta kolhooside majapidamise taset, muuta see suurt tulu andvaks. Tähendab esimeses järjekorras on vaja ehitada tootmishooneid. Küllaldaselt summasid omavates kolhoosides tuleb ühtlasi laiendada kultuuri- ja kommunaalasutuste hoonete ehitamist, seal aga, kus selleks on võimalusi, abistada kolhoosnikuid elumajade ehitamisel.

Kuid paljud kohalike partei- ja nõukogude organisatsioonide juhtivad töötajad taotlevad riigilt abi ehitustöödeks põllumajanduses, ilma et võtaksid tarvitusele abinõusid selleks, et õigesti kasu-

tada kolhoosides olemasolevat tööjõudu ja nende summasid ehitustööde arendamiseks töö parema organiseerimise ja tööviljakuse tõstmise arvel. Äärmiselt halvasti kasutatakse ehitustöödeks kolhoosides ja sovhoosides niisuguseid suurel hulgal olemasolevaid ehitusmaterjale, nagu pilliroogu, lubjakivi jt. Niisuguse hooletu suhtumisega kohalike ehitusmaterjalide kasutamisse ei tohi enam leppida.

NLKP Keskkomitee pleenum otsustab:

1. Kohustada kohalikke partei- ja nõukogude organeid, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ning NSV Liidu Linna- ja Maaehituse Ministeeriumi tarvitusele võtma abinõud kolhooside ehitustegevuse laiendamiseks ja parandamiseks, koondades peamise tähelepanu tootmishoonete ning eriti loomakasvatushoonete ja silohoidlate ehitamisele. Paremini kasutada kolhooside jõudusid ja summasid.

Teha kommunistlike parteide keskkomiteedele, partei kraikomiteedele ja oblastikomiteedele, vabariikide ministrite nõukogudele, kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogudele ülesandeks ette näha loomakasvatuse arendamise abinõudes aastaiks 1955—1960 loomakasvatushoonete püstitamine niisuguses ulatuses, mis kindlustab kogu ühiskarja ärapaigutamise ja vajalike silohoidlate ehitamise.

2. Kohustada NSV Liidu Linna- ja Maaehituse Ministeeriumi, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, oblastite, kraide ja vabariikide partei- ja nõukogude organeid kindlustama kolhoosides ning kohaliku tööstuse ja tööndusko operatsiooni ettevõtetes kohalike ehitusmaterjalide — katusekivide, telliste, lubja, põllukivide, katusepilbaste, samaani, pilliroo plaatide ja teiste materjalide tootmise laiendamist, seal aga, kus see on võimalik ja otstarbekohane, kasutama loomakasvatushoonete ehitamisel monteeritavaid raudbetoonkonstruktsioone.

3. Soovitada kolhoosidel luua alalised ehitusbrigaadid, komplekteerides need vilunud brigadiridega, organiseerida brigaadide liikmete väljaõpetamine ehituserialadel: kindlustada nendele brigaadidele vajalikud seadmed, inventar, tööriistad. Seal, kus ehitustööde ja kohalike ehitusmaterjalide tootmise maht on suur, luua ositialustel kolhoosidevahelisi ehitusorganisatsioone ning telliseid, liiva ja tsemendi segust plokke ja katusekive tootvaid ettevõtteid kolhoosidevaheliste hüdroelektrijaamade ehitamiseks ja teisteks suureulatuslikeks ehitustöödeks.

Masina-traktorijaamadel, kahjustamata sellega põllutöid ja oma ehitustöid, abistada kolhoose ehitustöödel, metsamaterjali saagimisel, ehitusmaterjalide kohaleveol ja planeerimistöödel vastava tasu eest, lepingulistel alustel. Seoses sellega organiseerida masina-traktorijaamades mehhanisaatorite väljaõpetamine ehituskutsealadel.

4. Kohustada NSV Liidu Linna- ja Maaehituse Ministeeriumi tõhusamalt abistama kolhoose ehitustööde organiseerimisel, koha-

like ehitusmaterjalide, monteeritavate konstruktsioonide ja detailide tootmisel, metsatööde organiseerimisel, ehitajate kaadri ettevalmistamisel ja ehitusbrigaadide organiseerimisel.

Tunduvalt tuleb laiendada kolhooside ehitusbrigaadide brigadiride ja kümnikute ettevalmistamise koolide ja kursuste võrku, organiseerida kolhoosnikute väljaõpetamine ehitustöödeks ja kohalike ehitusmaterjalide tootmiseks.

NSV Liidu Linna- ja Maaehituse Ministeeriumil ning NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumil kolme kuu jooksul revideerida kolhoosidele soovitatavad loomakasvatushoonete tüüpprojektid ja luua niisugused projektid, mis võimaldavad kolhoosidel kohalikke tingimusi ja kohalike ehitusmaterjalide olemasolu arvesse võttes valida enda jaoks välja kõige sobivamad projektid.

5. Kohustada NSV Liidu Metsatööstuse Ministeeriumi õigeaegselt saatma plaanis ettenähtud kogused metsamaterjale Tarbijate Kooperatiivide Keskliidule nende müümiseks kolhoosidele ehitustöödeks põllumajanduses.

## VII.

### Loomakasvatussaaduste tootmise suurendamisest sovhoosides

Sovhoosid on meie maal põllumajanduslikus tootmistegevuses tähtsal kohal, paljud neist on ka tegelikult eesrindlikud sotsialistlikud ettevõtted. Nende käsutuses on olemas viljakad kõlvikud ja neil on kvalifitseeritud kaader, nad on varustatud eesrindliku tehnikaga. Ülesanne seisab selles, et õigesti kasutada kõiki neid võimalusi sovhooside tootmistegevuse võimsa tõusu saavutamiseks riigi huvides. Kuid sovhoosides ei vasta töö praegune tase suurenenud nõuetele. Sovhooside loomakasvatuse arendamises esineb suuri puudusi. Sovhoosid ei kindlustanud 1954. aastal loomade, eriti aga lehmade arvu suurendamise plaanide täitmist, lastes tekkida suuri kadusid loomade lõpmise ja emasloomade ahtruse näol. Lehmade arvu erikaal veiste arvus suurenes möödunud aasta jooksul sovhoosides kaunis vähe.

Täiesti lubamatu olukord on sovhoosides tekkinud karja produktiivsuse tõstmise ja loomakasvatussaaduste omahinna alandamise ülesannete täitmisel. Piimatoodang lehma kohta suurenes möödunud aasta jooksul kõigest 12 kilogrammi plaanis ettenähtud 220 kilogrammi asemel, sigade kaalujuurdekasv nuumamisel ja villatoodang lamba kohta 1953. aastaga võrreldes aga paljude oblastite sovhoosides isegi vähenes, mille tagajärjel piima, sealiha ja villa riiklikku müügiplaani ei täidetud ja loomakasvatussaaduste omahind on jäänud ikka veel kõrgeks.

NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi sovhoosides on põllumajanduslike kõlvikute iga 100 hektari kohta toodetud loomakasvatussaaduste hulk endiselt väike ja 1954. aastal oli see alljärgnev: liha — kõigest 7 tsentnerit, piima — 35 tsentnerit ja villa —

50 kilogrammi. Eriti halb on olukord Kasahhi NSV loomakasvatussovhoosides, kus loomade arv vaatamata soodsatele tingimustele suureneb väga aeglaselt, loomakasvatuse produktiivsus on madal ning sovhoosid müüvad riigile väga vähe liha, piima ja villa. Suuri puudusi loomakasvatuses esineb ka Krasnojarski ja Stavropoli krai ning Rostovi ja Tšitaa oblasti sovhoosides, kus 1954. aastal lõppes märksa rohkem loomi kui varem ja kus loomade produktiivsus järsult langes.

NSV Liidu Sovhooside Ministeerium ei ole täitnud NLKP Keskkomitee septembripleenumi ja veebruari-märtsipleenumi juhendeid kindla söödabaasi loomise kohta igas sovhoosis, 1954. aastal varuti koresööta märksa vähem kui 1953. aastal ja silovalmistamise ülesandeist täideti kõigest 70 protsenti, mille tagajärjeks oli väiksem söötade hulk suuremale arvule loomadele. Selle tõttu, et NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi juhtkond lähenes vastutustundetult sellise väärtusliku söödakultuuri nagu maisi kasutamisele, lasti käest reaalne võimalus tugevdada sovhooside söödabaasi, kindlustada karja söötadega.

NSV Liidu Sovhooside Ministeerium ei ole täitnud ka NLKP Keskkomitee veebruari-märtsipleenumi otsust maakasutuse parandamise kohta sovhoosides ja eriti hobusekasvandustes. 1954. aastal ei haritud uudismaid üldse 45 hobusekasvanduses, kus on olemas suuri maakõlvikuid. Paljudele hobusekasvandustele määras ministeerium kindlaks liiga väikesed uudismaade ülesharimise plaanid; kohalike töötajate initsiatiivil ületati need ülesanded mitmekordselt. See näitab, et NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi juhtivad töötajad peavad praktikas kinni niisugusest joonest, mis on vastuolus partei juhenditega sovhooside maade õige kasutamise kohta.

NLKP Keskkomitee pleenum leiab, et loomade arvu suurendamise ja nende produktiivsuse tõstmise alal kindlaksmääratud riiklike ülesannete täitmatajätmine, suured kaod loomakasvatuses ja hooletu suhtumine söötade varumisse on selle tagajärjeks, et NSV Liidu Sovhooside Ministeerium juhib loomakasvatuse arendamist endiselt vägagi ebarahuldavalt ega kasuta ära sovhooside võimalusi, ei võta tarvitusele abinõusid selleks, et mobiliseerida tõhusaid reserve loomakasvatussaaduste tootmise järsuks suurendamiseks. NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi juhtivad töötajad ei ole sovhooside juhtimise meetodeid muutnud, vaid endiselt asendavad elavat organiseerimistööd istungite pidamisega ja kantseleiliku kirjavahetusega, ei ole teadlikud olukorrast paljude oblastite ja vabariikide sovhoosides, kasutavad eesrindlike majandite kogemusi halvasti, ei võta arvesse meie maa üksikute tsoonide iseärasusi, arendavad sovhooside töötajate initsiatiivi puudulikult.

NSV Liidu Sovhooside Ministeerium on leppinud loomakasvatuse laokilejäämisega paljudes sovhoosides, ei ole küllalt nõudlik niisuguste sovhooside ja trustide juhtivate töötajate vastu, kes ei täida loomakasvatuse arendamise ja saaduste riigile müümise

plaane, kontrollib zootehniliste ja veterinaaralaste abinõude tarvituselevõtmist halvasti ega astu vajalikke samme sovhooside loomakasvatusfarmide tugevdamiseks kvalifitseeritud kaadriga.

NLKP Keskkomitee pleenum otsustab:

1. Kohustada NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi, oblastite, kraide ja vabariikide partei- ja nõukogude organeid kindlustama maakõlvikute täielikku ja ratsionaalset ärakasutamist, sovhooside loomakasvatussaaduste tootmise edasist tunduvat suurendamist ning toodangu omahinna järsku alandamist. Suurendada sovhoosides 1960. aastaks 1954. aastaga võrreldes liha tootmist vähemalt 1,8-kordseks, piima tootmist — 2,8-kordseks, villa tootmist — 2,2-kordseks, munade tootmist — 4-kordseks.

2. Teha NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumile, liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele, partei kraikomiteedele ja oblastikomiteedele, vabariikide ministrite nõukogudele, kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele ülesandeks töötada välja abinõud loomakasvatussaaduste tootmise tunduvaks suurendamiseks sovhoosides aastail 1955—1960 maakõlvikute 100 hektari kohta, võttes arvesse meie maa eri tsoonide iseärasusi. Sovhoosides loomakasvatussaaduste tootmise suurendamist ettenägevate abinõude väljatöötamisel pöörata erilist tähelepanu seakasvatuse ja linnukasvatuse arendamisele kõigis teraviljasovhoosides, sealhulgas uutes sovhoosides uudismaadel.

3. Kohustada NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi kindlustama piimakarja produktiivsuse tõusu, võtma tarvitusele vajalikud abinõud karja nuumamise organiseerimiseks ning müüma riigile üldreeglina ainult rammusaid ja üle keskmise toitumusega tapaloomi. Organiseerida erifarmid veiste üleskasvatamiseks ja nuumamiseks, samuti nuumamispunktid toiduainetetööstuse ettevõtete läheduses asuvate sovhooside juures, et täielikult ära kasutada praak, pressimisjäätmed, õlleraba ja teised jäätmed.

4. Kohustada NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi kindlustama sovhoosikarjade varustamist sovhooside endi poolt toodetud söötadega. Selleks praktiseerida sovhoosides laiaulatuslikult niisuguste söödakultuuride kasvatamist, mis antud looduslikes ja majanduslikes tingimustes annavad suuri saake ja suurel hulgal toitaineid hektari kohta. Sel eesmärgil laiendada tunduvalt maisi külvipinda kõigi meie maa tsoonide sovhoosides, järsult tõsta maisi ja teiste söödakultuuride viljakust, suurendada nende kogusaaki; laiendada loomasöödaks mineva kartuli kasvupindala, eriti keskrajoonide, mittemustmullavööndi, Uraali ja Lääne-Siberi sovhoosides, laiendada sudaani heina ning teiste heinaks ja haljassöödaks kasutatavate üheaastaste põldheina liikide külvipinda, praktiseerida rukki külvamist varajaseks kevadiseks lisasöödaks.

5. Kohustada NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi võtma tarvitusele praktilised abinõud selleks, et kindlustada kogu pro-

duktiivsele karjale ja kodulindudele sovhoosides korralikud kapitaalsed hooned ja vähendada ehitustööde maksumust. Ehitustöödel kasutada laiaulatuslikult kohalikke ehitusmaterjale, samuti monteeritavaid raudbetoondetaile ja standardtooteid.

Kindlustada palju jõukulu nõudvate protsesside mehhaniseerimise taseme tunduv tõus loomakasvatusfarmides ja elektrifitseerida sovhoosid, tehes seda peaasjalikult riiklike, tööstuslike ja kommunaalsete elektrijaamade elektrivõrkudega ühendamise arvel.

6. Pidada sovhooside töötajate tähtsaimaks ülesandeks kõlvikute paremat kasutamist, põllumajandussaaduste hulga järsku suurendamist iga 100 hektari maa kohta ning toodanguühiku saamiseks minevate summade ja tööjõu kulu vähendamist. Sovhoosides, mis on riiklikud ettevõtted, on nagu tööstuseski olemas kõik võimalused tootmise eeskujulikuks organiseerimiseks tehnika õige kasutamise ja tööviljakuse pideva tõstmise alusel. See võimaldab sovhoosidel süstemaatiliselt suurendada põllundus- ja loomakasvatussaaduste tootmist ning vähendada nende omahinda.

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et mõned liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed, partei kraikomiteed ja oblastikomiteed on kuni viimase ajani pööranud vähe tähelepanu sovhooside tööle, ja nõuab kõigilt kohalikelt partei- ja nõukogude organisatsioonidelt sovhooside töö paremat juhtimist, nende vastutuse tõstmist riiklike plaanide täitmise eest sovhoosides.

## VIII.

### Loomakasvatussaaduste varumisest

Põllumajanduse edasiarendamist ettenägevate partei ja valitsuse otsuste elluviimise tulemusena, samuti müügikohustuste normide alandamise ning varumis- ja kokkuostuhindade tõstmise tulemusena, mis viidi läbi 1953. aastal vastavalt NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsusele, on kolhoosid ja sovhoosid suurendanud loomakasvatussaaduste tootmist, mis võimaldas 1954. aastal varuda ning kokku osta liha ja piima rohkem kui 1953. aastal.

Loomakasvatussaaduste tootmise ja varumise suurenemise tõttu saavutati rahva tarbimistaseme edasine tõus. Liha müük elanikkonnale kasvas 1954. aastal 1940. aastaga võrreldes 2,8-kordseks, või müük — 2,6-kordseks, munade müük — 1,4-kordseks ja villase riide müük — peaaegu 3-kordseks.

Meie maal sisseseatud elanikkonna produktidega tsentraliseeritud varustamise süsteem on tõestanud oma elujõudu. Sotsialistliku korra tingimustes võimaldab tsentralisatsioon riigil avaldada aktiivset mõju produktide tootmisele ja jaotamisele, manööverdada toidu- ja tooraineteressurssidega majanduse edasiarendamise ja rahva heaolu tõstmise huvides.

Kuid tsentraliseeritud varustamise praktikas esineb suuri puudusi, mis tekitavad tõsist kahju produktide tootmisele ja jaota-

misele. Tsentraliseeritud varustamist on seniajani praktiseeritud sõltumata produktide tootmise ja varumise tasemest ühes või teises vabariigis, arvesse võtmata seda, kuidas olemasolevaid tootmisvõimalusi ära kasutatakse. Niisugune praktika tähendab tegelikult võrdsustamist produktide jaotamises, mis on sotsialismi printsiipidega vastuolus. Niisugune praktika ei aita kaasa kohalike organite initsiatiivi arendamisele ja suunab nende tähelepanu kogu meie maal tervikuna toodetud produktide ümberjaotamisele, mitte aga nende tootmise ja varumise suurendamisele.

Puudused jaotamise süsteemis põhjustavad seda, et niisugused rajoonid, oblastid, kraid ja vabariigid, kes kohalikke tootmisvõimalusi kasutavad hästi ja täidavad oma kohustusi produktide varumise alal, saavad mõnikord tsentraliseeritud fondist vähem produktsiooni kui sellised rajoonid, oblastid, kraid ja vabariigid, kes kasutavad kohalikke ressursse halvasti ega täida oma kohustusi riigi ees.

Praegune varustussüsteem vähendab kohalike juhtivate töötajate vastutust nii tootmise kui ka elanikkonna varustamise eest.

NLKP Keskkomitee pleenum leiab, et tsentraliseeritud varustamise tingimustes on eriti suur tähtsus kohalike organite initsiatiivi igakülgsel arendamisel ja nende vastutuse tõstmisel põllumajandussaaduste tootmise suurendamiseks olemasolevate võimaluste maksimaalse ärakasutamise eest.

Sellest lähtudes tuleb teha muudatusi senises süsteemis — produktide jaotamisel müügiks rajoonides, oblastites ja vabariikides, et selles süsteemis õigesti ühineksid tsentraliseerimise printsiibid kohaliku initsiatiivi arendamisega elanikkonna varustamise parandamiseks olemasolevate ressursside kasutamisel.

NLKP Keskkomitee pleenum otsustab:

1. Loomakasvatuse produktiivsuse tõstmise ja loomade arvu kasvu alusel suurendada varutava ja kokkuostetava liha hulka 1960. aastaks 1954. aastaga võrreldes vähemalt 1,6-kordseks ja sealiha hulka vähemalt 2,8-kordseks, piima ja piimasaaduste hulka vähemalt 1,8-kordseks, munade hulka vähemalt 3-kordseks ja villa hulka kahekordseks.

Vastavalt sellele teha liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteedele, partei kraikomiteedele ja oblastikomiteedele, vabariikide ministrite nõukogule, kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele ülesandeks näha loomakasvatuse arendamise abinõude väljatöötamisel ette varutavate ja kokkuostetavate loomakasvatussaaduste hulga viimine sellisele tasemele, mis kindlustab käesoleva otsusega kindlaksmääratud ülesannete täitmise. Müügikohustuste täitmise korras laekuvate saaduste hulk tuleb välja arvestada ranges kooskõlas alaliste normidega, mis on kindlaks määratud hektariprintsiibi alusel, naturaaltasu tuleb arvestada vastavalt sisseseatud tasumääradele ja riikliku kokkuostu korras varutavate saaduste hulk ei pea olema kolhoosidele koormav ega tohi pidurdada ühisloomakasvatuse

arendamist. Seejuures tuleb maksimaalselt ära kasutada kohalikke reserve ja võimalusi riiklike varumis- ja kokkuostuplaanide täitmiseks ning vabariigi, krai ja oblasti elanikkonna kasvavate vajaduste rahuldamiseks.

2. Selleks, et stimuleerida kohalike organite initsiatiivi ja tõsta nende vastutust loomakasvatussaaduste tootmise suurendamisel ja nendega elanikkonna varustamise parandamisel, pidada vajalikuks rööbiti senise tsentralisatsiooni säilitamisega varustamise organiseerimises anda vabariikidele, kraidele ja oblastitele sellel alal laialdasemad õigused.

Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed, Varumise Ministeeriumi, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Kaubandusministeeriumi koos liiduvabariikide ministrite nõukogudega ja kommunistlike parteide keskkomiteedega esitama 1. juuliks 1955 NLKP Keskkomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogule läbivaatamiseks ettepanekud varustamise korra muutmise kohta.

3. Pidada vajalikuks tõsiselt parandada loomakasvatussaaduste varumise praktikat, lubamata kõrvalekaldumisi hektariprintsiibist. Märkida, et Varumise Ministeerium ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium, samuti kohalikud partei- ja nõukogude organid tegid loomakasvatussaaduste kokkuostmisel 1954. aastal vigu, mis väljendusid selles, et eesrindlikele kolhoosidele ja rajoonidele määrati omavoliliselt kõrgemaid kokkuostuülesandeid kui teistele kolhoosidele ja rajoonidele. On vaja, et rajooni kolhoosidele antaks tähtsamate loomakasvatussaaduste, välja arvatud villa ja toornahkade, kokkuostu plaan ligikaudu ühesuguses proportsioonis müügikohustuste plaaniga.

4. Teha Varumise Ministeeriumile ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks teiste varumisega tegelevate ministeeriumide ja keskasutuste osavõtul esitada kahe kuu jooksul NLKP Keskkomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogule läbivaatamiseks ettepanekud põllumajandussaaduste varumise parandamise alal ja varumisorganite struktuuri alal, silmas pidades varumisorganisatsioonide suurearvulisuse likvideerimist ja suurekspaisutatud varumisaparaadi järsku vähendamist.

5. Tunnistada ebaõigeks, et NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium ja NSV Liidu Sovhooside Ministeerium määrasid kindlaks külvipindu ja viljakust, loomade arvu ja nende produktiivsust, ilma et oleksid võtnud arvesse meie maa tarvidusi toiduainete alal ja tööstuse tarvidusi põllumajanduslike toorainete alal, mis põhjustas nende tootmisplaanide mittevastavust meie maa kui terviku ja tema üksikute rajoonide tarvidustele.

NLKP Keskkomitee pleenum leiab, et NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium ja NSV Liidu Sovhooside Ministeerium peavad põllumajandusliku tootmise planeerimisel lähtuma ülesannetest — rahuldada täielikult meie maa ja tema üksikute majandusrajoonide tarvidusi toiduainete ja põllumajanduslike toorainete alal ning

kandma selle eest riigi ees vastutust. Seejuures peab välja selgitama üksikute rajoonide võimalusi, arendama kohapealset initsiatiivi nende võimaluste ärakasutamisel põllumajandussaaduste tootmise suurendamiseks .

## IX.

### Põllumajanduse juhtimise ja maal tehtava parteipoliitilise töö parandamisest

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et möödunud aasta jooksul tegid parteiorganisatsioonid, nõukogude ja põllumajandusorganid ära teatud töö masside mobiliseerimisel põllumajanduse edasiarendamise ülesannete täitmisele. Juhtimise lähendamine põllumajanduslikule tootmisele, kolhoosnikute, masina-traktorijaamade ja sovhooside tööliste ning spetsialistide aktiivsuse tõstmine lubab avastada kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside suuri võimalusi ja reserve kõigi põllumajandusharude kiire tõusu saavutamiseks. Positiivset osa nende reservide väljaselgitamisel ja ärakasutamisel ning altpoolt tuleva initsiatiivi arendamisel etendavad niisugused abinõud, nagu seda on instruktorite gruppide loomine, keda juhivad partei rajoonikomiteede sekretärid masina-traktorijaamade tööpiirkondades, rajoonide põllumajandusosakondade likvideerimine ja spetsialistide suunamine masina-traktorijaamadesse tööks kolhoosides, kolhooside ja masina-traktorijaamade tugevdamine kõrgemat kvalifikatsiooni omava kaadriga, eesrindlike kogemuste ja teaduse saavutuste propageerimisega ja juurutamisega seotud töö parandamine, töötusettevõtete ja linnade parteiorganisatsioonide abi maarajoonide parteiorganisatsioonidele.

Ühtlasi leiab NLKP Keskkomitee pleenum, et paljud partei oblastikomiteed ja kraikomiteed ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed reorganiseerivad nõrgalt oma tööd vastavalt Keskkomitee septembripleenumi, veebruari-märtsipleenumi ja juunipleenumi nõuetele. Mõned kohalike parteiorganisatsioonide juhtivad töötajad ei võta tarvitusele vajalikke abinõusid põllumajandussaaduste tootmise suurendamiseks, ilmutavad vastutustundetust, asendades organiseerimistööd kolhoosides, masina-traktorijaamades ja sovhoosides üldsõnaliste deklaratsioonidega ja üleskutsetega. Reas oblastites, kraides ja vabariikides juhitakse loomakasvatuse arendamist pinnapealselt, asjatundmatult. Paljud partei rajoonikomiteed jätkavad tööd vanamoodi, partei rajoonikomiteede instruktorite grupid ja masina-traktorijaamade juhtivad töötajad ei pööra vajalikku tähelepanu kolhooside ühisloomakasvatuse edasiarendamise küsimustele.

Märkida, et NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium ja eriti NSV Liidu Sovhooside Ministeerium reorganiseerivad oma tööd

äärmiselt aeglaselt, ei ole seniajani vabanenud partei poolt hukkamõistetud šabloonilisest lähenemisest loomakasvatuse arendamise juhtimisele, ei õpi tundma ega võta arvesse oblastite, kraide ja vabariikide looduslikke ja majanduslikke tingimusi ning iseärasusi, jätkavad juhtimist kantseleilik-bürokraatlikel meetodeil. Põllumajandusministeeriumide struktuur on endiselt ülemäära suur ja kohmakas, üksikute põllumajandusharude arendamise ja tähtsamate kultuuride kasvatamise juhtimises puuduvad otsesed vastutajad, selle töö juhtimine on jaotatud mitmesuguste valitsuste ja osakondade vahel. Selle tagajärjel õpitakse tähtsamaid põllumajanduslikke kultuure ja isegi üksikuid põllumajandusharusid nõrgalt tundma.

Pleenum leiab, et NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi, paljude kohalike partei- ja nõukogude organite poolt ühisloomakasvatuse arendamise pinnapealse ja ebakonkreetse juhtimise väära praktikaga ei tohi edaspidi enam leppida. Kaasaegsetes tingimustes oleneb ühisloomakasvatuse arendamise edu eeskätt partei-, nõukogude ja põllumajandusorganite poolt teostatava juhtimise tasemest, nende oskusest avastada ja ära kasutada kolhoosides ja sovhoosides leiduvaid määratu suuri sisemisi reserve ja võimalusi.

Massilist poliitilist tööd loomakasvatajate hulgas tehakse ebarahuldavalt, eriti on see töö lohakile jäetud rajoonides, kus loomakarju peetakse kaugkarjamaadel. Kolhoosnikute ning masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate hulgas ei ole küllaldaselt arendatud sotsialistlikku võistlust partei ja valitsuse poolt ühisloomakasvatuse tõusu alal seatud ülesannete parima ja kiireima täitmise eest. Paljud partei-, nõukogude ja põllumajandusorganid organiseerivad üleliidulisest põllumajandusnäitusest osavõtnud eesrindlike loomakasvatajate, kolhooside, sovhooside ja masina-traktorijaamade kogemuste, samuti agro- ja zootehnika saavutuste propageerimist ja tootmisse juurutamist äärmiselt nõrgalt. Kesk- ja kohalikud kirjastused annavad loomakasvatuse küsimustes välja vähe plakateid, lendlehti, brošüüre ja raamatuid. Ajalehtedes ja ajakirjades üldistatakse eesrindlike loomakasvatajate kogemusi nõrgalt ega kritiseerita küllalt teravalt sellel alal esinevaid puudusi ja lünki.

NLKP Keskkomitee pleenum otsustab:

1. Kohustada liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid, partei kraikomiteesid ja oblastikomiteesid, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi tegema otsustavalt lõpu loomakasvatuse alahindamisele ja ka tegelikult pöörama partei-, nõukogude ja põllumajandusorganite tähelepanu ning mobiliseerima kõigi kommunistide, kommunistlike noorte, kolhoosnikute, masina-traktorijaamade ja sovhooside tööliste ning spetsialistide jõupingutused ülesannete lahendamisele, mis on seotud loomakasvatussaaduste tootmise edasise suurendamisega meie maal.

NLKP Keskkomitee pleenum leiab, et kolhooside loomakasvatuse järsu tõusu saavutamisel peavad otsustavat osa etendama masina-traktorijaamad, mis on tugipunktideks kolhooside juhtimises sotsialistliku riigi poolt. Määrata kindlaks, et masina-traktorijaamad on täiel määral vastutavad selle eest, kuidas kolhoosid täidavad teravilja, liha, piima, villa ning teiste taime- ja loomakasvatussaaduste tootmise ja varumise suurendamise plaane.

2. NLKP Keskkomitee pleenum leiab, et seatud ülesannete täitmiseks tuleb märksa tõsta partei-, nõukogude ja põllumajandusorganite poolt põllumajanduse juhtimise taset ning muuta see juhtimine kvalifitseeritumaks, konkreetsemaks ja operatiivsemaks. Selleks, et avastada ja täielikult ära kasutada kohalikke reserve, õigeaegselt toetada ning tootmisse juurutada põllumajanduse eesrindlaste ja novaatorite kogemusi ning teaduse saavutusi, peavad partei-, nõukogude ja põllumajandusorganite juhtivad töötajad olema ise hästi ette valmistatud, üksikasjaliselt tundma põllumajanduslikku tootmist, juhtima kolhoose ja sovhoose konkreetselt, asjatundlikult.

Sel eesmärgil on vaja, et juhtiv kaader tõstaks süstemaatiliselt ja sihikindlalt oma teoreetilist taset, õpiks tundma põllumajandusliku tootmise tehnikat ja ökonoomikat, oleks kursis kõige uue, eesrindlikuga, õpiks tundma oma rajoonide looduslikke ja majanduslikke iseärasusi, üksikuid kultuure ja põllumajandusliku tootmise harusid. Ainult neil tingimustel saavad partei-, nõukogude ja põllumajandusorganite juhtivad töötajad ka tegelikult kolhoosnikute, masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate juhtideks ja organiseerijateks.

3. Kohustada NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi kuu aja jooksul välja töötama ning NLKP Keskkomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogule läbivaatamiseks esitama ettepanekud nende ministeeriumide aparaatide ja nende kohalike organite struktuuri parandamiseks. Uues struktuuris peab olema ette nähtud administratiivaparaadi tunduv vähendamine, tema tugevdamine suuri kogemusi ja kõrget kvalifikatsiooni omava kaadriga, juhtivate töötajate ja spetsialistide osatähtsuse ja vastutuse tõstmine põllumajanduse ja loomakasvatuse põhiliste harude tundmaõppimise ja arendamise eest, et üksikute majandusrajoonide iseärasusi arvesse võttes kindlustada põllumajandussaaduste tootmise maksimaalne suurendamine.

4. Üheks partei-, nõukogude ja põllumajandusorganite peamiseks ülesandeks loomakasvatuse arendamise juhtimise parandamisel on kõigi loomakasvatussektorite tugevdamine kvalifitseeritud kaadriga, kes on võimeline teostama partei ja valitsuse abinõusid selle väga tähtsa põllumajandusliku tootmisharu edasiarendamisel.

Sel eesmärgil on vaja:

a) tugevdada kolhooside ja sovhooside loomakasvatusfarmide

juhatajate koosseisu, suunates sellele tööle häid organisaatoreid kommunistide ja kommunistlike noorte, loomakasvatuse novaatorite ja spetsialistide hulgast;

b) kolhooside ja sovhooside partei- ja komsomoliorganisatsioonidel revideerida kommunistide ja kommunistlike noorte paigutust tootval tööl nõnda, et ka tegelikult kindlustada nende juhtiv osa loomakasvatuse arendamisel;

c) NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumil ja NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumil ning kohalikel põllumajandusorganitel kindlustada zootehnilise ja veterinaarala kaadri õige paigutamine rajoonidesse, kolhoosidesse, masina-traktorijaamadesse ja sovhoosidesse; tõsta spetsialistide organiseerivat osa kolhooside ja sovhooside loomakasvatuses;

d) NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumil ja NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumil välja töötada ning NSV Liidu Ministrite Nõukogule läbivaatamiseks esitada ettepanekud kolhooside ja sovhooside loomakasvatusfarmides töö parema organiseerimise küsimustes ning abinõud kolhoosnikute ja sovhooside tööliste materiaalse huvi edasiseks tõstmiseks ühisloomakasvatuse arendamise vastu, püüdes seejuures luua laialdasemaid võimalusi kolhoosnikute, masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate stimuleerimiseks loomakasvatuse produktiivsuse tõstmise ja kariloomade arvu suurendamise plaaniülesannete ületamisele, samuti abinõud loomakasvatuse alal töötajate kultuuriliste ja elutarbeliste tingimuste parandamiseks, eriti kaugkarjamaadel.

5. Märkides seda positiivset osa, mida etendavad masina-traktorijaamade ja kolhooside töö parandamises instruktorite grupid, keda juhivad partei rajoonikomiteede sekretärid masina-traktorijaamade tööpiirkondades, kohustab NLKP Keskkomitee pleenum partei oblastikomiteesid ja kraikomiteesid ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid jätkama masina-traktorijaamadega tegelevate rajoonikomiteede sekretäride ja instruktorite koosseisu tugevdamist, muutes need grupid tõelisteks võitlusorganisaatoriteks parteipoliitilises töös põllumajanduse tõusu saavutamise küsimustes vastuvõetud partei ja valitsuse otsuste täitmise alal.

6. NLKP Keskkomitee pleenum peab parteiorganisatsioonide, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi ja NSV Liidu Kultuuriministeeriumi tähtsaimaks ülesandeks parandada parimate kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside poolt loomakasvatuse arendamisel omandatud eesrindlike kogemuste ning teaduse sellealaste saavutuste propageerimist ja juurutamist. Kindlustada raamatute ja teatmike massiline väljalase zootehnika, söötade tootmise ja loomakasvatuse mehhaniseerimise küsimustes, massiliselt välja lasta populaarseid brošüüre, plakateid ja kinofilme loomakasvatuse arendamisel omandatud eesrindlikest kogemustest, võttes arvesse meie maa eri rajoonide kolhooside ja sovhooside konkreetseid tingimusi.

Ajalehtedes ja ajakirjades laialdaselt valgustada üldrahvalikku võitlust loomakasvatuse tõusu eest.

7. NLKP Keskkomitee pleenum kohustab kõiki partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioone süstemaatiliselt ja sihikindlalt parandama massilist poliitilist tööd maal. Kommunistide, kommunistlike noorte ja parteitute agitaatorite organisatoorne töö massides peab äratama inimestes püüdu töötada võimalikult paremini, arendama nende loovat initsiatiivi ja aktiivsust, soodustama töö organiseerimise edasist parandamist, töödistsipliini tugevdamist, sotsialistliku võistluse laialdast arendamist kindlaksmääratud plaanide täitmise eest. Igasse töötajasse tuleb suhtuda tähelepanu ja hoolitsusega, õigel ajal toetada tema algatusi, tugevdada tema veendumust talle usaldatud töö edukas täitmises, stimuleerida põllumajanduse eesrindlasi. Parteipoliitiline töö peab olema sihikindel ja suunatud parteilt ja valitsuselt saadud ülesannete täitmisele, see töö peab olema konkreetne ja efektiivne ning lahutamatult seotud kolhoosi, masina-traktorijaama, sovhoosi, brigaadi, iga põllumajanduse töötaja ülesannetega. Tarvis on kasvatada teadlikku suhtumist töösse ja oma kohustustesse, kasvatada igas töötajas arusaamist, et tema töö on osake suures üldrahvalikus võitluses meie kodumaa võimsuse tugevdamise ja õitsengu eest. Parteipoliitilises töös tuleb alati meeles pidada suure Lenini juhendit, et massid suudavad teha kõik, kui nad kõike teavad ja kõike ette võtavad teadlikult.

Võitluses Nõukogude riigi võimsuse edasise tugevdamise eest peab kommunistlik partei oma tähtsaimaks ülesandeks raske-tööstuse edasiarendamist ja sellel alusel kõigi rahvamajandusharude uue tõusu saavutamist, nõukogude rahva heaolu pidevat tõstmist. Paralleelselt võimsa tööstusega peab omama ka kõrgestiarenenud põllumajandust, mis on suuteline tootma niisugusel hulgal toidu- ja tooraineid, millest piisab selleks, et pidevalt varustada elanikkonda rahvatarbesaadustega ja tööstust toorainetega. Tähtsat osa peab selles etendama ühisloomakasvatus. Ühisloomakasvatuse arendamine ja tugevdamine kolhoosides aitab kaasa kogu põllumajanduse tõusule, kolhooside organisatsioonilisele ja majanduslikule tugevdamisele ning kolhoosnikute ainelise heaolu edasisele parandamisele.

NLKP Keskkomitee pleenum kutsub kõiki kolhoosnikuid, masina-traktorijaamade ja sovhooside töölisi ning spetsialiste andma kogu jõu põllumajanduse ja loomakasvatuse edasise tõusu saavutamise alal kindlaksmääratud programmi edukaks täitmiseks, et meie maa saaks lähemail aastail piisaval hulgal kõiki põllumajandussaadusi.

NLKP Keskkomitee pleenum avaldab veendumust, et kommunistliku partei juhtimisel lahendavad töölisklass, kolhoositalurahvas ja meie intelligents, kõik nõukogude inimesed, selle väga tähtsa ülesande edukalt kõige lühema aja jooksul.

## EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU KORRALDUS NR. 1266-K 13. SEPTEMBRIST 1957

*Väljavõte*

Veiste, eeskätt lehmade arvu suurendamise kindlustamiseks kolhoosides ja kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 5. augusti 1957. a. korraldusega nr. 2197-k:

1. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja rajoonide täitevkomiteesid:

a) organiseerima kõigis kolhoosides tõunoorveiste remondigruppide valikut ja kasvatamist emasloomade karja täiendamiseks niisugusel määral, mis kindlustaks loomade arvu normaalse juurdekasvu vanusegruppide järgi.

Tagama tõunoorloomadele paremad söötmise ja pidamise tingimused, samuti kindlustama nende vajalik hooldamine;

b) organiseerima kolhoosnikutel, töölistel ja teenistujatel müüa olevate lehmade, mullikate ja igasuguses vanuses vasikate kindlakstegemist ja korraldama nende ostmist kolhooside poolt.

2. Kohustada rajoonide täitevkomiteesid rajoonide peaveterinaararstide, masina-traktorijaamade zoo-veterinaarspetsialistide ja kolhooside spetsialistide jõududega tagama süstemaatilist kontrolli loomade üle, mis kolhooside, sovhooside ja teiste majandite poolt antakse Elusloomade Varumise Kontori vastuvõtupunktidesse ja organiseerima neis punktides taastootmiseks kõlblike lehmade, tiinete mullikate ja lehmmullikate vahetamist kolhoosidel olevate halvemate loomade vastu.

Kohustada Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu tegema Elusloomade Varumise Kontori vastuvõtupunktidele korraldus takistusteta vahetada punkti saabuvaid loomi kolhooside halvemate loomade vastu, mis on ilmselt kõlbmatud edasiseks taastootmiseks, arvestuskaalus kilogramm kilogrammi vastu.

3. Lugeda vääraks rea kolhooside juhatuste praktika, kes, vaatamata sellele, et loomade arvuline plaan on mõne loomaliigi alal täitmata, kannavad kolhoosikaubanduse korras müüdud loomade ja tapasaaduste ning väljapraagitud loomade eest saadud summad üldistesse rahalistesse tuludesse. Soovitada kolhoosidel kanda tähendatud summad jagamatusse fondi karja taastamiseks ja suurendamiseks.

4. Kolhooside abistamiseks kohustada NSV Liidu Põllumajanduspanga Eesti Vabariiklikku Kontorit andma 1957. aastal kolhoosidele krediiti:

a) noorveiste ostmiseks elanikkonnalt kasvu- ja nuumloomadeks — ühe miljoni rubla suuruses üle krediidiplaani rajoonide järgi vastavalt lisale.

Elanikkonnalt noorveiste ostmiseks kasvu- ja nuumloomadeks ning lehmade ostmiseks anda laenu finantsraskustes olevatele kolhoosidele, kes on kindlustatud küllaldasel määral söötade ja

vajalike loomakasvatusruumidega loomade normaalseks pidamiseks;

b) lehmade ostmiseks nii elanikkonnalt kui ka Elusloomade Ostu-Müügi Vabariikliku Kontori kaudu, 1957. a. krediidiplaani piires, muude ürituste krediteerimise alajaotuse arvel.

5. Kohustada NSV Liidu Riigipanga Eesti Vabariiklikku Kontorit andma 1957. a. Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi sovhoosidele, olenemata nende arvelduste seisukorrast varem saadud laenude osas, krediiti 500 000 rubla elanikkonnalt noorveiste ostmiseks kasvu- ja nuumloomadeks, samuti krediteerima kulutusi nende loomade pidamiseks.

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil ühe nädala jooksul teha sovhoosidele teatavaks ülesanded noorveiste soetamise ja nuumamise kohta.

6. Võtta teadmiseks, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu oma 1957. a. 5. augusti korraldusega nr. 2197-k määras, et kolhoosidele ja sovhoosidele antakse noorveiste ostmiseks NSV Liidu Põllumajanduspanga ja Riigipanga krediiti tegelike kulutuste piires, kuid mitte üle kokkuostuhindade, tähtajaga noorloomade realiseerimiseni, kuid mitte üle 2,5 aasta, ning kolhoosidele lehmade ostmiseks — tõulehmade hinna piires, lähtudes tõuloomade hinnast ja tarbelehmade maksumusest, mis ei ületa riiklikke kokkuostuhindasid, tähtajaga kuni 5 aastaks, kustutamisega alates teisest aastast pärast krediidi saamist.

## VEISTE TÕUARETUSE JUHENDID

KINNITATUD EESTI NSV PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUMI POOLT 29. APRILLIL 1958. a.

### KARJAKONTROLLI JUHEND

*Väljavõte*

### A. Üldkord

1. Karjakontroll on tõuaretustöö alus, mille abil selgitatakse välja loomade jõudlusomadused.

Karjakontrolliks on vajalik:

a) teha kontroll-lüpse,

b) määrata piima rasvasisaldust,

c) arvestada loomade söödakulutust,

d) pidada lauda-, karjakontrolli-, karja- ja noorkarjaraamatuid,

e) varustada loomad märgistega,

f) vormistada loomade jõudluse ning söödakulutuse kohta karjakontrolli ja sotsialistliku võistluse kokkuvõte.

2. Lehmade piima- ja piimarasvatoodangut ning söödakulutust arvestatakse kuude kaupa.

3. Kuu-piimatoodang määratakse kontroll-lüpside alusel, mida tehakse kolm korda kuus.

4. Piima rasvasisaldus määratakse kord kuus ühe päeva piimast igal lüpsil võetud keskmise proovi alusel.

5. Söödakulutus arvestatakse kaerasöötühikutes eesti söötade toiteväärtuse andmetel.

6. Karjakontrollaasta kestab 1. jaanuarist 31. detsembrini.

7. Karjakontrolli võidakse rakendada riiklikes, kollektiiv- ja individuaalmajandites.

8. Esmakordselt poeginud või karja juurdetulnud lehmade kohta hakatakse arvestust pidama poegimise või karjatuleku päevast alates.

9. Karjakontrolli tulemuste kohta koostatakse kontrollialustes majandites kuu ja aasta kokkuvõtted.

Kuu kokkuvõte esitatakse ülejärgmise kuu 5. päevaks [1] ja aasta kokkuvõte järgmise aasta 15. veebruariks selleks kehtestatud vormide järgi vastavale riiklikule tõulavale.

## B. Kontroll-lüpsid ja piimaproovide võtmine

10. Kontroll-lüpse tehakse 3 korda kuus, iga kuu 5., 15. ja 25. kuupäeval. Ühe kontroll-lüpsi viib läbi karjakontrolli teostav töötaja. Kontroll-lüpsidel saadud piimakogus peab ühtima päeva jooksul lüpstud piima kogutoodanguga.

11. Kontroll-lüpsidel kaalutakse kontrollitud kaaludega iga lehma piim kohe lüpsi järel 0,1-kilogrammilise täpsusega.

12. Kontroll-lüpsidel saadud piimakogused märgitakse laudaraamatusse.

13. Piima rasvasisalduse määramiseks võetakse iga kuu ühel kontroll-lüpsipäeval nii iga üksiku lehma kui ka kogu karja igast lüpsist piimaproov. Seejuures on vaja silmas pidada järgmisi nõudeid.

a. Piimaproovid võetagu laudapipetiga või klaastoruga (pikkus 60—70 sm, läbimõõt 5—6 mm) kohe piima kaalumise järel. Piim peab proovi võtmise ajal olema silindrilises nõus. Toru lastakse aeglaselt piimanõu põhja, jättes ülemise otsa kogu aeg lahti, kuni piim tõuseb torus sama tasemini kui nõus, siis vajutatakse toru ülemine ots näpuga kinni, toru tõstetakse välja ja selles olev piim valatakse 100 kuupsentimeetri mahtuvusega piimaproovi pudelisse.

b. Keskmise piimaproovi saamiseks tuleb igast lüpsist võtta proportsionaalne hulk, vähemalt aga 40 ml piima. Näiteks lehm toodab päevas 20 kg piima, sellest hommikul 11 kg ja õhtul 9 kg. Keskmise proovi saamiseks tuleb sel puhul võtta hommikul $11 \times 2 = 22$ ml ja õhtul $9 \times 2 = 18$ ml, kokku 40 ml piima. Antud

[1] Praktikas on välja kujunenud kord, et kokkuvõte esitatakse järgmise kuu 20. kuupäevaks. — *Koostaja.*

juhul on küllaldane võtta prooviks iga kilogrammi kohta 2 ml piima. Analoogiliselt toimitakse proovide võtmisel kogu piimast.

c. Lüpsi vaheaegadel hoitakse piimaproovid lukustatud kastis jahedas ruumis (+1 kuni +10° C). Päeva keskmine piimaproov analüüsitakse hiljemalt 12 tunni jooksul.

13. Äsja poeginud lehmade piima rasvasisaldust määratakse alates neljandast päevast pärast poegimist, kusjuures esimeseks päevaks arvatakse poegimise päev.

14. Laudaraamatusse märgitakse iga lehma nime järel piimaproovi pudeli number, et proovid ei läheks segamini.

### C. Piima rasvasisalduse määramine

15. Piima rasvasisalduse määramine peab toimuma toatemperatuuriga (+15 kuni +20° C) ruumis.

Rasvasisalduse määramiseks on vajalikud järgmised riistad ja reaktiivid: tsentrifuug, piimabutüromeetrid koos kummikorkidega, piimapipett, pipett või automaat väävelhappe mõõtmiseks, pipett amüülalkoholi mõõtmiseks, väävelhape erikaaluga 1,820—1,825 (hoitakse klaaskorgiga pudelis), amüülalkohol erikaaluga 0,815 (hoitakse klaaskorgiga tumedas pudelis), vann piimaga täidetud butüromeetrite soojendamiseks, butüromeetrite statiiv ja vähemalt 2 kontrollbutüromeetrit.

16. Piimaproovid, mõõdupipetid või automaadid ja reaktiivid peavad olema seisnud enne kasutamist mõni tund ruumis, mille temperatuur on +15—20° C. Piim tuleb proovipudelis enne väljamõõtmist läbi loksutada. Butüromeetrisse võib piima mõõta pärast seda, kui loksutamisel tekkinud vaht on kadunud, kusjuures veel enne täiendavalt loksutatakse, kuid nii, et ei tekiks enam vahtu.

Juhul, kui piimaproovidele tekkinud nahkne koorekiht või koor on pudeli või korgi külge kinni jäänud, soojendatakse proove enne butüromeetrisse mõõtmist +40—42 kraadini ja jahutatakse siis +15—20 kraadini. Samuti toimitakse külmunud ja koorekämpusid sisaldavate piimaproovidega. Alles seejärel mõõdetakse proov butüromeetrisse. Reaktiivide erikaalu kontrollitakse aegajalt areomeetriga +15° C juures. Butüromeetrid ja mõõdupipetid peavad olema kontrollitud ja kasutamisel puhtad ning kuivad.

17. Piima rasvasisalduse määramine toimub järgmiselt.

a. Puhtasse butüromeetrisse, mille number märgitakse laudaraamatusse vastava lehma nime juurde, mõõdetakse pipeti või automaadiga 10 ml väävelhapet.

b. Seejärel lastakse ettevaatlikult butüromeetrisse ta seina mööda valguda 11 [1] ml piima, vältides piima segunemist happega.

[1] Vastavalt NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi kirjale 2. novembrist 1959. a. Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile kehtestati alates 1. jaanuarist 1960. a. piima rasvasisalduse kindlaksmääramiseks 10,77 ml pipetid. — *Koostaja.*

c. Lõpuks mõõdetakse automaadi või pipetiga 1 ml amüülalkoholi, mis juhitakse butüromeetrisse piima peale nii, et butüromeetri kael ei saaks märjaks, vastasel korral ei püsi hiljem korgid peal.

d. Täidetud butüromeeter mässitakse rätikusse ja suletakse erilise kummikorgiga. Korki keeratakse sel määral, et segu ulatuks skaalasse. Juhul, kui vedelikusammas ei ulatu skaalasse, on lubatud väävelhapet mõõta üle 10 ml.

e. Nüüd raputatakse butüromeetreid, neid rätikus või statiivis hoides järskude liigutustega seni, kuni piima valk on happes lahustunud. Seejuures hoitakse butüromeetreid nii, et korgid oleksid suunatud üles ja endast eemale.

f. Pärast raputamist pööratakse butüromeetreid paar-kolm korda korgiga üles-alla, et vedelik ühtlaselt seguneks. Seejärel asetatakse butüromeetrid 5 minutiks vanni sooja (65° C) vette.

g. Soojenemise järel võetakse butüromeetrid vannist välja, kuivatatakse ja asetatakse tsentrifuugi vastavatesse pesadesse nii, et nende skaalapoolsed otsad asetseksid tsentri suunas. Butüromeetrid tuleb asetada sümmeetriliselt üksteise vastu. Paaritu arvu puhul pannakse tasakaalustamiseks üks veega täidetud butüromeeter juurde.

h. Tsentrifuugi kaane kinnikruvimise ja kaitsekasti kaane sulgemise järel pannakse tsentrifuug pikkamööda tiirlema, viies kiiruse 800—1000 tiiruni minutis, mis määratakse tiirulugeja abil või käsivända tiirude arvu järgi (60—70 tiiru minutis).

i. Vurritamine kestab 5 minutit.

j. Pärast vurritamist asetatakse butüromeetrid (skaalaosadega ülespoole) 5 minutiks 65°-sesse vette.

k. Seejärel reguleeritakse korgi abil rasvasamba alumine äär täisarvuni ja loetakse butüromeetri skaalalt piima rasvasisaldus.

18. Piima rasvasisaldust määratakse rasvasamba kõrguse järgi meniski alumise ääreni 0,1%-lise täpsusega. Lugeda tuleb tingimata kaks korda, hoides proovid vahepeal soojas (60—65° C) vees.

19. Kui mõne lehma piima rasvasisaldus erineb ilma erilise põhjuseta üle 0,5% võrra eelmise kuu rasvasisaldusest, tuleb määramist kontrolliks korrata. Seepärast ei tohi piimaproove enne rasvaprotsendi teistkordset lugemist ja eelmise kuu andmetega võrdlemist ära valada.

Kui lehma päevalüps on alla 1 kg, siis piima rasvasisaldust ei määrata, vaid võetakse eelmise kuu näitaja.

20. Piima rasvasisalduse määramine peab ühes eeltööde, vurritamise ja rasvaprotsendi lugemisega toimuma katkestamatult, vaheajata. Kasutatud riistastik tuleb kohe töö lõpetamise järel korralikult puhtaks pesta ja kuivatada.

Märkus. Kui mõnel kuul jääb piima rasvasisaldus määramata või osutub see mõnesugustel põhjustel ebanormaalseks

(lehma äkiline haigestumine, innaaeg, äsjane poegimine proovide võtmise ajal), arvutatakse piima rasvaprotsent eelmise ja järgmise kuu aritmeetilise keskmisena.

### E. Karjakontroll-arvepidamine

21. Karjakontrolliks peetakse majandis:
a) laudaraamatut,
b) karjakontrollraamatut,
c) karjaraamatut,
d) noorkarjaraamatut,
e) kuukokkuvõtet,
f) aastaaruandlust,
g) paarituste-poegimiste registrit.

Igas karjakontrollialuses majandis tehakse jooksvalt iga kuu kõik vajalikud sissekanded vastavaisse vormidesse ja koostatakse kuukokkuvõte. Kontrollaasta lõppemise järel vormistatakse aastaaruanne.

#### Laudaraamat

Laudaraamat on karjakontrolli algvormiks.

22. Laudaraamatusse märgitakse kuu jooksul:
a) kontroll-lüpside ja rasvaproovide andmed;
b) söödakulutusandmed;
c) piima- ja söötmispäevade arv (kui need ei ühtu kuus olevate päevade arvuga), lehmade kinnijätmise ajad, tervisehäired jt. teated vastavalt laudaraamatu vormile;
d) lehmade paarituste ja poegimiste teated (paaritamise kuupäev ja pulli nimi, lehma poegimise aeg, vasika sugu, inventarinumber, kasutamine jne.).

#### Toodangu arvestamine

23. Lehma päevase piimatoodangu arvutamisel liidetakse üksikutel lüpsikordadel saadud toodangud 0,1 kg täpsusega. Lehma kuu-piimatoodang arvutatakse kolme kontroll-lüpsi alusel.

N ä i d e. Lehm tootis 5. juuni kontroll-lüpsipäeval 15,6 kg, 15. juuni kontroll-lüpsipäeval 18,8 kg ja 25. juuni kontroll-lüpsipäeval 21,3 kg piima. Kuu-piimatoodangu arvutamisel korrutatakse kontroll-lüpsipäevadel saadud piimakogused 10-ga (iga 10 päeva kohta üks proovilüps) ja korrutised liidetakse (156+ +188+213=557 kg). Kui kuus on 31, 28 või 29 päeva, siis saadud arvule kas liidetakse viimase kontroll-lüpsi päevatoodang (31 päeva) või lahutatakse sellest ühe- või kahekordselt (28 või 29 päeva). Nii näiteks oleks samade kontroll-lüpsinäitajate puhul lehma juulikuu piimatoodang 557+21,3=578 kg ja veebruarikuu toodang 557−21,3=536 kg või (lisapäeva-aastal) 557−(21,3+ +21,3)=514 kg piima.

Märkus. Esmakordselt poeginud lehmade piimatoodangut hakatakse arvestama poegimise päevast.

24. Lehma kuu-piimarasvatoodang arvutatakse järgmiselt:

$$\frac{\text{kuu-piimatoodang (kg)} \times \text{rasva-\%}}{100} = \text{kuu-piimarasvatoodang (kg)}.$$

Arvutamise hõlbustamiseks on soovitatav kasutada «Karjakontrolli abitabeleid» — tabel I.

Kuu-piimarasvatoodang arvutatakse 0,1 kg täpsusega.

Märkus. Jooksval kuul enne piimarasvasuse määramise päeva kinnijäetud või karjast väljalangenud lehmade piimarasvasuse (rasva-%) näitajateks võetakse eelmise kuu näitaja ja pärast piimarasvasuse määramise päeva lüpsma hakanud või karja juurde tulnud lehmade piimarasvasuse näitajaks järgmise kuu näitaja.

## Söödakulutuse arvestamine

25. Lehmade ja pullide päevane söödakulutus arvestatakse tegelikult söödetud koguste järgi 0,1 kg täpsusega. Söödaannuseid kontrollitakse kaalumise ja mõõtmise teel vähemalt kord kuus.

Lehmade ja pullide kuu-söödakulutus arvutatakse kilogrammides (kg) ja söötühikutes (sü) täisarvulise täpsusega, arvestades kuu jooksul toimunud muudatusi söödaratsioonides (vt. «Karjakontrolli abitabelid» — tabel VII). Karjamaasööt arvestatakse ainult söötühikutes. Karjamaa perioodil märgitakse laudaraamatusse ainult käestantavad lisasöödad kilogrammides, kogu söödakulutus aga arvestatakse karjakontrolli raamatus.

Märkus 1. Söödakulutuse arvutamisel tuleb kasutada eesti söötade toiteväärtuse andmeid (A. Muuga ja A. Ilus «Eesti söötade keemiline koostis ja toiteväärtus»).

2. Karjamaasööt arvestatakse lehmade kuu-piimatoodangu, piimarasvasuse, eluskaalu ja tiinusjärgu alusel (vt. «Karjakontrolli abitabelid» — tabel IX).

Kui karjatamisel on antud lehmadele ka lisasöötasid, siis arvestatakse karjamaasööta vastavalt vähem, s. o. kuu kohta arvestatud söötühikutest lahutatakse lisasöötadega antud söötühikute hulk ning märgitakse see lisasöötade alla.

Näide. Lehm, kes kaalus 520 kg ja oli 7-ndat kuud tiine, lüpsis augustis 292 kg piima, rasvasisaldusega 3,8%. Kasutades «Karjakontrolli abitabeleid» (tabel IX), leiame, et kuu jooksul kulutatud söötade toiteväärtus oli järgmine:

| | | |
|---|---|---|
| 1) | piima tootmiseks | 139 sü |
| 2) | elatussöödaks | 146 sü |
| 3) | lootesöödaks | 53 sü |
| | kokku | 338 sü |

Kuu jooksul anti lehmale lisasöödaks haljassegatist 32 sü. Lahutades lisasööda hulga üldisest kuu-söödakulutusest, saadakse teada, kui palju lehm tarbis antud kuul karjamaasööta (338 sü — — 32 sü = 306 sü).

Söödakulutuse arvestuse kokkuvõtted tehakse kontrollaasta kohta.

### Karjakontrollraamat

26. Karjakontrollraamat koosneb:

a) üksikute lehmade ja pullide kontrollarvete tabelitest, (tabel II),

b) lüpsikarja toodangu ja söödakulutuse kuukokkuvõtete tabelist (tabel III) ning

c) lehmade toodangu ja söödakulutuse aastakokkuvõtete tabelist (tabel IV).

### TABELI II TÄITMINE

27. Tabeli II täitmise põhiliseks aluseks on laudaraamat (tabel I). Kõik lahtrid tabeli peas tuleb aegsasti andmetega täita, kaasa arvatud lehmade tõumärgid ja tõuraamatu numbrid.

Tabeli ülemisele ülekandereale kantakse andmed eelmisest karjakontrollraamatust kontrollaasta lõpul poolelijäänud laktatsiooni kohta. Ülekande puudumisel märgitakse esimese rea lahtritesse kriipsud. Ülekanderea näitajaid ei arvestata kontrollaasta kasvavasse kokkuvõttesse.

Tabeli II jooksev täitmine toimub iga kuu pärast laudaraamatu kuuarvete lõpetamist. Toodangu ja söödakulutuse arvestamiseks on iga kuu jaoks jäetud kaks rida. Alumisele reale märgitakse antud kuu andmed, ülemisele reale aga andmed kasvavas kokkuvõttes. Näide sissekannete tegemise kohta «Kuutoodangu» lahtrisse on toodud hiljem.

Söödakulutuse näitajad (söötühikutes) märgitakse tabelisse II laudaraamatu vastavatest lahtritest. Märkuste lahtrisse märgitakse lehma eluskaal (mais, oktoobris), piimarasvasuse kõikumise põhjused, söötmispäevade arv (kui see ei ühtu antud kuu päevade arvuga), karjast väljalangemise põhjus ja aeg jne.

Tabeli II lahtrite alla märgitakse viimase lõppenud laktatsiooni kohta:

1) mitmendat laktatsiooni lehm lüpsis (märgitakse see laktatsioon, mis antud kontrollaastal lõppes);

2) lüpsipäevade arv lõppenud laktatsioonis (poegimisest kinnijäämiseni);

3) piima- ja piimarasvatoodang kilogrammides ning piima rasvaprotsent laktatsioonis (poegimisest kinnijäämiseni);

4) toodang 300-päevases arvestuses poegimisest kuni 300 päevani (incl.): piima kg, piimarasva kg ja rasvaprotsent.

Märkus. Laktatsiooni lõppemisel tuleb tabeli all ettenähtud näitajad kohe välja tuua. Kontrollaasta ja laktatsiooni

| Kuu | Kontroll-lüps | | Kuutoodang | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | päev | piima kg | piima kg | rasva % | piima-rasva kg |
| _____ laktatsiooni ülekanne_____ lüpsi-päeva kohta 19 a. kontrollraamatu___ lk-lt | | | 1100 | 3,76 | 41,4 |
| Jaanuar | 5 | 10,2 | | | |
| | 15 | 13,5 | | | |
| | 25 | 15,0 | 402 | 3,8 | 15,3 |
| Veebruar (28 p.) | 5 | 14,1 | 402 | | 15,3 |
| | 15 | 15,3 | | | |
| | 25 | 12,9 | 397 | 3,9 | 15,5 |
| Märts jne. | 5 | | 799 | | 30,8 |

keskmine piimarasvasus (rasvaprotsent) arvutatakse 0,01 täpsusega järgmiselt:

$$\frac{\text{piimarasv (kg)} \times 100}{\text{piimatoodang (kg)}} = \text{keskmine rasvaprotsent.}$$

28. Kontrollaasta lõppemisel arvutatakse välja ka poolelijääva laktatsiooni piima- ja piimarasvatoodang, mis märgitakse tabeli II all olevatesse vastavatesse lahtritesse.

## TABELI III TÄITMINE

29. Karja toodangu ja söödakulutuse kokkuvõtte tabel (tabel III) täidetakse põhiliselt laudaraamatu (tabel I) kokkuvõtete alusel.

1. Lehmade arvu lahtrisse kantakse aruandekuu viimase kuupäeva andmed.

2. Söötmispäevade arv leitakse järgmiselt.

a. Kui kuu jooksul on lehmade arv olnud ühesugune, siis leitakse kuu söötmispäevade arv lehmade arvu korrutamise teel aruandekuu päevade arvuga.

Näide: Kogu jaanuarikuu kestel oli majandis 150 lehma. Söötmispäevade arv on sel puhul: $150 \times 31 = 4650$.

b. Kui kuu jooksul on majandis lehmade arvus muudatusi, siis tuleb see vastavalt arvesse võtta.

N ä i d e: Aruandekuuks on jaanuar (31 päeva).

Majandis oli kogu kuu jooksul 100 lehma — seega söötmispäevi

$$100 \times 31 = 3100$$

5. jaanuaril poegis esmakordselt 2 lehma — seega söötmispäevi

$$2 \times 27 = 54$$

15. jaanuaril turustati karjast 3 lehma — seega söötmispäevi

$$3 \times 14 = 42$$

26. jaanuaril osteti karja 5 lehma — seega söötmispäevi

$$5 \times 6 = 30$$

Kokku kuu jooksul söötmispäevi 3226.

M ä r k u s. Loomade juurdetulekul karja algab söötmispäevade arvestus juurdetuleku kuupäevast ja karjast lahkumisel lõpeb arvestus eelmisest kuupäevast.

3. Söödakulutus märgitakse kahe näitajaga: aruandekuu ülemisele reale kilogrammides (kg) ja alumisele reale söötühikutes (sü). Karjamaasööt arvestatakse ainult söötühikutes.

4. Näitajad lahtri jaoks «Lehma kohta päevas» arvutatakse 0,1 täpsusega järgmiselt:

a) lehma kohta päevas sü $= \frac{\text{kokku sü}}{\text{söötmispäevade arv}}$

b) lehma kohta päevas piima kg $= \frac{\text{kuu piimatoodang kg}}{\text{söötmispäevade arv}}$

5. Aastakokkuvõtte hõlbustamiseks ning võimalike vigade väljaselgitamiseks tehakse tabelis III kontrollitud kokkuvõtted kvartalite lõikes kasvavalt.

## TABELI IV TÄITMINE

30. Karjakontrolli aastakokkuvõtete (tabel IV) koostamise aluseks üksikute lehmade järgi on tabel II näitajad.

1. Lehmad kantakse tabelisse IV samas järjestuses, kui nad on tabelis II.

2. Eelkõige kontrollitakse ja võrreldakse lehmade nimed ning nende inventari- ja tõuraamatunumbrid karjaraamatu, tõudokumentide ja teiste vormidega. Täitmisel on vaja silmas pidada, et iga tõuraamatusse võetud lehma kohta kantaks tabelisse IV tingimata ka tõumärk ja tõuraamatunumber.

3. Lehmade eluskaalu, piimatoodangu, söödakulutuse ning söötmis- ja kinnispäevade näitajad märgitakse täisarvudes, piimarasvahulk 0,1-kilogrammise ja piimarasvasus 0,01%-lise täpsusega.

4. Paarituskuupäevana märgitakse viimane paaritusaeg.

5. Kogu karja aastalehmade arv leitakse 0,1 täpsusega järgmiselt:

$$\frac{\text{söötmispäevade summa}}{365\ (366)} = \text{aastalehmade arv}$$

(vt. «Karjakontrolli abitabelid» V ja VI tabel).

6. Keskmiste näitajate (keskmiselt lehma kohta) arvutamine:

a. Lehmade keskmise vanuse ja eluskaalu leidmiseks jagatakse vastavad kogusummad lehmade nimelise arvuga (järjekorranäitajaga).

b) Kõik teised keskmised näitajad lehmade kohta arvutatakse vastavate kogusummade jagamisega aastalehmade arvuga, välja arvatud keskmise rasvaprotsendi arvutamine, mis leitakse järgmiselt:

$$\frac{\text{piimarasva kogutoodang (kg)} \times 100}{\text{piima kogutoodang kg}} = \text{keskmine rasvaprotsent}$$

Märkus. Eluskaalu, toodangu ja söödakulutuse keskmised näitajad märgitakse täisarvudes.

7. Lehmade tõulisus (põlvkond) märgitakse vastavalt boniteerimisjuhendile tõudokumentides või karjaraamatus ja teistes zootehnilistes raamatutes olevate andmete alusel.

8. Lehmade boniteediklassid (lahtrid 15 kuni 18 ja 28 kuni 32) määrab tõufarmides vastava riikliku tõulava töötaja, teistes majandites boniteerimise õigust omav spetsialist.

## KARJAKONTROLLI KOKKUVÕTTED

31. Karjakontrolli käigu ning tulemuste kohta on karjakontrolli zootehnikud (laborandid) kohustatud esitama vastavatele riiklikele tõulavadele iga kontrollialuse majandi kohta ettenähtud kokkuvõtted, mis on läbi vaadatud ja alla kirjutatud majandi spetsialisti poolt.

a. KUUKOKKUVÕTTE esitamise tähtpäev on ülejärgmise kuu 5. päev [1]. Kokkuvõte täidetakse põhiliselt karjakontrollarvestuse tabel III alusel.

Tõunoorloomade kontraheerimise ja müügi andmed märgitakse kasvavalt, alates jooksva aasta algusest.

b. AASTAKOKKUVÕTE koostatakse tabel IV järgi.

32. Karjakontrolli tööd, arvepidamist ja aruandlust kontrollivad Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudi, riiklike tõulavade ja rajoonide vastava ala spetsialistid.

[1] Praktikas on välja kujunenud kord, et kokkuvõte esitatakse järgmise kuu 20. kuupäevaks. — *Koostaja.*

## KARJARAAMATU PIDAMINE

33. Karjaraamat on majandi zootehniliseks pearaamatuks. Siia koondatakse iga looma kohta kõik vajalikud näitajad ja teated. Looma nimi, inventarinumber, sünniaeg, päritolu, põlvnemisteated jne. kantakse sellesse raamatusse kas põlvnemisdokumentidelt või teistelt zootehnilise arvestuse vormidelt. Toodanguandmed kantakse karjaraamatusse kontrollaasta ja laktatsioonide arvestamise lõppemisel tabelitest II ja IV.

## NOORLOOMADE MÄRGISTAMINE

34. Loomade kohta õigete põlvnemisteadete saamiseks märgistatakse kõik sündinud või ostetud vasikad inventarinumbriga hiljemalt kolme päeva jooksul.

Vasikaid märgistatakse järgmiselt:

a) kõrvaplekkidega, millele on löödud vasika inventarinumber ja mis kinnitakse parema kõrva ülaääre külge;

b) tätoveerimisega;

c) kõrvasälkudega selleks kehtestatud võtme järgi.

## NOORKARJARAAMAT

35. Noorkarja arvestamiseks peetakse igas majandis noorkarjaraamatut. Noorkarjaraamatusse märgitakse iga noorlooma kohta vajalikud andmed sünnist kuni põhikarja üleminekuni või realiseerimiseni.

## PAARITUSTE — POEGIMISTE REGISTER

36. Lehmade paaritamise või seemendamise ülesmärkimiseks peetakse registrit, kuhu kantakse ajalises järjestuses kõik paaritused ja poegimised järgmise vormi järgi.

| Jrk. nr. | Lehma nimi ja inv. nr. | Paaritamise aeg | Pulli nimi ja tõur. nr. | Loodetav poegimine | Tegelik poegimine | Vasika | | Märkused vasika kohta |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | sugu | sünnikaal | |
| | | | | | | | | |

Kinnitatud 29. aprillil 1958
Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt

## TÕUFARMIDE JA TÕUKARJASOVHOOSIDE HINDAMISE NING KLASSIDESSE MÄÄRAMISE JUHEND

### I. Üldkord

1. Tõuaretustöö süvendamiseks tunnustatakse nõuetele vastavad kolhooside, õppe- ja abimajandite farmid tõufarmideks ning sovhoosid — tõukarjasovhoosideks.

2. Uusi tõufarmi kandidaate valivad riiklikud tõulavad koos rajooni loomakasvatuse ala peainspektoriga, majandite poolt esitatud kirjalike avalduste põhjal. Enne tõufarmi nimetuse saamist peab majand olema kaks aastat tõufarmikandidaat.

3. Tõufarmide ja tõukarjasovhooside ülesandeks on eesrindlike tõuaretusvõtete rakendamisega parandada tõuloomade omadusi, suurendada tõuloomade arvu ja üles kasvatada remontnoorloomi oma majandi jaoks ning müügiks teistele majanditele.

4. Tõufarme, tõufarmikandidaate ja tõukarjasovhoose hinnatakse iga aasta üks kord. Hindamine toimub ajavahemikul 1. juunist kuni 1. oktoobrini tõufarmide ülevaatuse komisjoni poolt, mille koosseisu kuuluvad esimehena vastava tõulava direktor ning liikmetena tõulava jaoskonnazootehnik, rajooni peazootehnik, rajooni peaveterinaararst ja majandi juhataja või spetsialist. Tõusovhooside hindamisel kuulub komisjoni koosseisu veel Sovhooside Peavalitsuse vastava piirkonna zootehnik-inspektor. Hindamisel võetakse aluseks majandi eelmise aasta näitajad ja tegelik olukord hindamise ajal.

5. Majandil võib iga loomaliigi alal olla ainult üks tõufarm.

6. Ülevaatuse kohta koostab komisjon ülevaatuse ja hindamise akti kahes eksemplaris (vt. lisa), millest üks eksemplar jääb majandile ja teine riiklikule tõulavale.

7. Komisjoni poolt esitatud ettepanekute alusel määratakse iga tõufarm ja tõukarjasovhoos Eesti NSV põllumajanduse ministri käskkirjaga kas I, II või III klassi. Farmid, kes hindamisel tõufarmi nõuetele ei vasta, jäävad tõufarmikandidaatideks. Kui majand ei ole kolme aasta jooksul saavutanud vähemalt tõufarmi III klassi taset, kustutatakse ta tõufarmikandidaatide nimekirjast. Tõukarjasovhoosid, kes ei vasta klassi nõuetele, jäävad väljaspool klassi olevateks tõukarjasovhoosideks.

### II. Veiste tõufarmide tunnustamise alused

1. Veiste tõufarmide ja tõufarmikandidaatide tunnustamise minimaalsed tingimused on järgmised.

a. Farmi loomade koosseisust peab üldreeglina olema vähemalt 90% plaanitõugu veiseid, neist puhtatõulisi vähemalt 20%.

b. Farmi keskmise piimarasvatoodangu nõudeks ühe aastalehma kohta on: eesti punasel karjal vähemalt 100 kg
eesti mustakirju karjal „ 100 kg
eesti maakarjal „ 95 kg

c. Farmis kasutatavad pullid peavad olema puhtatõulised ja mitte alla eliitklassi.

d. Farmis peab olema vähemalt ühe aasta kestel teostatud süstemaatiliselt jõudluskontrolli, zootehniline arvestus korras ning peetud noorkarja- ja karjaraamatut.

e. Farmi loomad peavad olema boniteeritud.

f. Farm peab olema nakkushaigustest vaba.

## III. Veiste tõufarmide ja tõukarjasovhooside hindamise alused klasside määramisel

Tõukarjasovhooside ja tõufarmide hindamine ning klassidesse määramine toimuvad ühesugustel alustel 100-punktilises süsteemis, kusjuures punkte peab olema vähemalt:

| | | | |
|---|---|---|---|
| I klassi | tõufarmil või tõukarjasovhoosil | 90 | punkti |
| II „ | „ | 75 | „ |
| III „ | „ | 50 | „ |
| tõufarmikandidaadil | | 40 | „ |

Klassidesse määramisel toimub hindamine järgmiselt.

### 1. KARJA TÕULIST VÄÄRTUST HINNATAKSE KUNI 10 PUNKTIGA

Tõulisuse hindamisel arvestatakse puhtatõuliste veiste protsenti karja koosseisust. Iga 10% puhtatõulisi veiseid annab 1 punkti.

### 2. MAJANDIS KASUTATUD SUGUPULLIDE VÄÄRTUST HINNATAKSE KUNI 10 PUNKTIGA

Põhinäitajaks on majandi veiste paaritamiseks ja kunstlikuks seemendamiseks kasutatud sugupullide üldklass. Aluseks võetakse vastavasse boniteedi üldklassi kuuluva pulliga paaritatud või kunstlikult seemendatud lehmade ja mullikate protsent.

Iga 5% lehmi ja mullikaid, kelle paaritamiseks on kasutatud:

eliit-rekordklassi pulli, annab 0,5 punkti
eliitklassi „ „ 0,4 punkti.

## 3. PIIMAKARJA JÕUDLUST HINNATAKSE KUNI 30 PUNKTIGA

Aluseks on aastalehma keskmine piimarasvatoodangu miinimumnõue:

| | | |
|---|---|---|
| eesti punasel karjal vähemalt | | 100 kg |
| eesti mustakirjul karjal | „ | 100 kg |
| eesti maakarjal | „ | 95 kg |

Selle nõude täitmisel antakse 10 punkti. Iga kilogramm piimarasva, mis on üle või alla eespool nimetatud koguse, annab juurde või võtab maha 0,2 punkti.

## 4. KARJA VÄLIMIKKU HINNATAKSE KUNI 10 PUNKTIGA

Karja välimikku hinnatakse lehmade välimikuklassi alusel, kusjuures punkte antakse järgmiselt:

| | | |
|---|---|---|
| eliit-rekordklassi puhul | 10 | punkti |
| eliitklassi „ | 8 | „ |
| I klassi „ | 5 | „ |

## 5. KARJA SÖÖTMIST HINNATAKSE KUNI 20 PUNKTIGA

a. Piimakarja söötmist hinnatakse 10 punktiga. Karjatamise eest võidakse anda kuni 5 punkti, kusjuures iga 100 sü üle 700 sü annab 1 punkti.

Talvist söötmist hinnatakse 5 punktiga, kusjuures iga 100 sü põhisööta (kore- ja mahlakad söödad) üle 1000 sü annab 1 punkti. Individuaalse söödaarvestuse puudumise või lünklikkuse korral võib söötmist esialgu hinnata järgmiselt: iga lehma kohta rajatud 0,1 ha kultuurkopli eest 0,5 punkti, iga loomühiku (lü) kohta talveperioodiks varutud 1 ts silo eest 0,1 punkti ja 1 ts heinte eest 0,2 punkti.

b. Noorkarja söötmist hinnatakse protsentuaalselt 10 punktiga. Arvestuse aluseks on noorkarja keskmine eluskaalu klass, kusjuures eliitrekordklassi eest antakse 10 punkti, eliitklassi eest 8 punkti, I klassi eest 6 punkti, II klassi eest 4 punkti.

## 6. TÕULOOMADE MÜÜK SUGULOOMADEKS HINNATAKSE 5 PUNKTIGA

Hindamise aluseks on remontpullide müük. Aasta algul olnud iga 100 puhtatõulise lehma ja tiine mullika kohta müüdud 20 esimese ja kõrgema klassi pulli eest arvestatakse 5 punkti. Iga 4 vähem müüdud pulli alandab punktide arvu 1 võrra.

## 7. PIDAMIST JA HOOLDAMIST HINNATAKSE KUNI 5 PUNKTIGA

Hindamise aluseks on: a) korrastatud laudad, b) suvine pidamine, c) loomade puhastamine, d) sugupullide nõuetekohane pidamine ja hooldamine, e) individuaalne söödakulu arvestus, f) loomade toitumus, g) ahtruse vältimine.

## 8. KARJA TERVISLIKKU SEISUNDIT HINNATAKSE KUNI 5 PUNKTIGA

Täiesti terve karja puhul arvestatakse 5 punkti.

Sellest hindest arvatakse maha: a) udarahaiguste esinemise puhul 1 punkt; b) nahahaiguste või välisparasiitide esinemise puhul 1 punkt; c) kuni 5% tuberkuloosile reageerivate loomade puhul 3 punkti.

Märkus 1. Tuberkuloosile reageerivad loomad peavad olema eraldatud isolaatorisse vastavalt veterinaareeskirjadele.

2. Kui karjas esineb tuberkuloosile reageerivaid loomi kuni 5%, ei viida majandit kõrgemasse kui III klassi, kuigi punktide kogusumma seda võimaldaks.

## 9. ÜLDSEISUNDIT HINNATAKSE KUNI 5 PUNKTIGA

Hindamise aluseks on: a) tõutüübi ühtlikkus, b) valik ja paaridevalik (paarituste plaan), c) pullide vastavus karjale, d) majandi üldmulje, e) zootehnilise arvestuse korrasolek, g) kunstliku seemenduse kasutamine.

Kinnitatud 29. aprillil 1958
Eesti NSV Põllumajanduse
Ministeeriumi poolt

## VEISTE RIIKLIKKU TÕURAAMATUSSE VÕTMISE JUHEND

*Väljavõte*

1. Riiklikku tõuraamatusse võtmisega kogutakse väljapaistvate tõuloomade põlvnemise, jõudluse, pärandusvõime ja nende muude omaduste ning järglaste kohta andmeid, mida kasutatakse tõuaretustöös.

2. Veiste tõuraamatusse võib võtta kolhooside, sovhooside, abi-, õppe- ja katsemajandite ning kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate veiseid.

3. Tõuraamatusse võtmise põhiliseks aluseks on boniteerimisjuhend, kusjuures arvestatakse eeskirjadekohase individuaalse jõudluskontrolli teel saadud andmeid. Inventarinumbriga märgistamata loomi tõuraamatusse ei võeta.

4. Tõuraamatusse ei märgita veiseid, kellel on sünnipäraseid puudusi, mis takistavad neid suguloomadena kasutamast või kes reageerivad positiivselt brutselloosile või tuberkuloosile.

5. Tõuraamatusse võtmisel:

a) hinnatakse looma välimikku 100-punktilises süsteemis;
b) võetakse loomalt ettenähtud mõõtmed (tasasel alusel);
c) määratakse eluskaal;
d) täidetakse tõuraamatukaart.

Tõuraamatusse võetud loomadele kinnitatakse vasaku kõrva ülemisele äärele kõrvaplekk, millele on löödud tõuraamatunumber. Eesti mustakirjut tõugu veistest tehakse tõuraamatusse võtmisel värvijoonis või ülesvõte mõlemalt küljelt.

6. Riiklik tõuraamat jaguneb kaheks osakonnaks:

a) PUHTATÕULISED — tõumärk eesti punasel karjal ƏCAT, eesti mustakirjul karjal ƏCHF ja eesti maakarjal ƏCEK

Tõuraamatu puhtatõuliste osakonda võetakse:
PULLE tõuraamatunumbrite järjekorraga 1, 2, 3, 4 jne.;
LEHMI tõuraamatunumbrite järjekorraga 1, 3, 5, 7 jne.

Puhtatõulisteks arvatakse: 1) loomad, kes põlvnevad puhtatõulistest vanematest, kelle puhtatõulisust tõendatakse vastavate dokumentidega; 2) loomad alates viiendast põlvkonnast.

b) RISTANDID — tõumärk eesti punasel karjal ƏCATM, eesti mustakirjul karjal ƏCHFM ja eesti maakarjal ƏCEKM.

Tõuraamatu ristandloomade osakonda võetakse ainult lehmi alates kolmandast põlvkonnast tõuraamatunumbrite järjekorraga 2, 4, 6, 8 jne.

Kui looma kohta on olemas kirjalikke põlvnemisandmeid, siis määratakse põlvkond alljärgneva tabeli järgi:

| Ema põlvkond | Isa põlvkond | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | I | II | III | IV | puhtatõuline |
| I | I | I | II | II | II |
| II | I | II | II—III | III | III |
| III | II | II—III | III | III—IV | IV |
| IV | II | III | III—IV | IV—pt. | pt. |
| Puhtatõuline | II | III | IV | pt. | pt. |

7. Riiklikku tõuraamatusse võetavad loomad peavad vastama vähemalt esimese klassi nõuetele.

a) PULLE võetakse tõuraamatusse alates 1,5 aasta vanusest, kui nende ema ja isaema toodangunäitajad vastavad vähemalt esimese klassi nõuetele, kusjuures piimarasvasuse alammääraks on eesti punasel karjal 3,9%, eesti mustakirjul karjal 3,7% ja eesti maakarjal 4,0%.

b) LEHMI võetakse tõuraamatusse alates esimesest laktatsioonist, kusjuures 300-päevase või lühema, kuid lõppenud laktatsiooni toodang peab vastama vähemalt esimese toodanguklassi nõuetele.

9. Riiklikku tõuraamatusse valikul võetakse pullidelt ja puhtatõulistelt lehmadelt järgmised mõõtmed (sm):

| | | | |
|---|---|---|---|
| tk | — turja kõrgus | l l $^1$ | — laudja laius puusanukkides |
| sk | — selja kõrgus | l l $^2$ | — laudja laius puusaliigestes |
| rk | — ristluu kõrgus | lp | — laudja pikkus |
| rs | — rinna sügavus | kpr | — kere põikpikkus lindiga |
| rl | — rinna laius | rü | — rinna ümbermõõt |

10. Vajalikud materjalid loomade tõuraamatusse võtmiseks valmistab ette majand.

11. Looma tõuraamatusse võtmise otsustab kohapeal riikliku tõulava zootehnik, kontrollides toodangu- ja põlvnemisandmete ning teiste näitajate õigsust, hindab looma välimikku, võtab loomalt vajalikud mõõtmed ja esitab vastava tõuraamatukaardi riiklikule tõulavale.

12. Tõuraamatukaardile märgitakse:

a) looma nimi, inventarinumber, sünniaeg- ja -koht ning omanik ja pidaja;

b) välimikuhinne ja mõõtmed;

c) andmed põlvnemise ja eellaste toodangu kohta (kui eellased ei ole tõuraamatusse võetud, siis märgitakse andmed teadaolevas ulatuses);

d) toodangu- ja söötmisandmed kontrollaasta kohta (eluaja toodangu arvestamiseks) ja 300-päevase laktatsiooni toodang (vanemate lehmade tõuraamatusse võtmisel märgitakse kaardile ka kõigi eelnevate aastate toodangu- ja söötmisandmed);

e) paarituste ja poegimiste teated (vasika sugu, nimi, inventarinumber ja kasutamine).

13. Tõuraamatusse võetud looma kohta antakse ta omanikule tõulava poolt tõutunnistus.

Kinnitatud
29. aprillil 1958
Eesti NSV Põllumajanduse
Ministeeriumi poolt

## TÕUVEISTE HINDAMISE JUHEND NÄITUSTEL JA VAATLUSTEL

Tõuveiste näitusi ja vaatlusi korraldatakse tõumajandite loomakasvatuse arendamise plaani täitmise kindlustamiseks, karja kvaliteedi parandamiseks, paremate majandite ja loomakasvatuse eesrindlaste saavutuste demonstreerimiseks ja kogemuste vahetamiseks ning kõrgetoodanguliste karjade loomisel rakendatavate eesrindlike meetodite laialdaseks propageerimiseks.

1. Veiseid hindab rajooninäitustel vastava rajooni täitevkomitee otsusega ja vabariiklikul näitusel Eesti NSV põllumajanduse ministri käskkirjaga määratud hindamiskomisjon.

2. Veiseid võivad näitustele ja vaatlustele esitada kõik majandid. Hinnatakse Eesti NSV-s tunnustatud tõugudesse kuuluvaid loomi, kelle kohta on olemas põlvnemis- ja jõudlusandmed.

Näitustel ja vaatlustel esitatavad loomad peavad olema harjunud talutamisega, et neid oleks võimalik välja tuua ja demonstreerida.

3. Näitustele ja vaatlustele võib esitada ainult taudivabadest majanditest täiesti terveid loomi. Oma rajoonist väljaspool näitustel peab esitatavate loomadega kaasas olema rajooni peaveterinaararsti poolt välja antud veterinaartõend (vorm nr. 1), oma rajoonis korraldataval näitusel aga jaoskonna- või majandi veterinaararsti tõend.

4. Näitustele ja vaatlustele võib esitada pulle ja lehmi üksikult või koos järglastega ja noorkarja vanuserühmades järgmiselt:

a) lehmvasikad 6 kuust kuni 1 aasta vanuseni;
b) lehmmullikad 1 aastast kuni poegimiseni;
c) esimest korda poeginud lehmad kuni kuuenda laktatsioonikuuni;
d) lehm vähemalt kahe lehmjärglasega;
e) kõrgetoodangulised lehmad;
f) noorpullid 6 kuust kuni 1,5 aasta vanuseni;
g) sugupullid alates 1,5 aasta vanusest;
h) sugupull vähemalt 3 järglasega.

Märkus. Igas esitatavas noorloomade rühmas peab olema vähemalt 3 noorlooma.

5. Lehmi hinnatakse näitustel toodangu, eluskaalu, põlvnemise, välimiku ja pidamise ning hooldamise järgi. Veise toodangu-, eluskaalu- ja välimikuklassid määratakse boniteerimisjuhendi järgi. Saadud klassid viiakse üldpunktide arvestamiseks tabel 1 alusel üle 5-punktilisele süsteemile.

Tabel 1

**Lehmade boniteerimisel määratud klasside ümberarvutamine punktidesse**

| Boniteerimisel määratud klassid | Arvestatakse punkte | | |
|---|---|---|---|
| | toodanguklassi eest | eluskaaluklassi eest | välimikuklassi eest |
| Eliit-rekordklass | 5 | 5 | 5 |
| Eliitklass | 4,5 | 4 | 4 |
| I klass | 4 | 3,5 | 3,5 |

Looma pidamise ja hooldamise eest määrab komisjon hindepunkte otseselt 5-punktilises süsteemis. Väga hea hinde eest arvestatakse 5 punkti, hea eest 4 punkti ja rahuldava eest 3 punkti.

Tabel 2

**Lehma üldhinde arvutamine**

| Näitajad | Hindepunktid | Koefitsient | Punkte kokku |
|---|---|---|---|
| Toodang | 4—5 | 3 | 12—15 |
| Eluskaal | 3,5—5 | 2 | 7—10 |
| Välimik | 3,5—5 | 2 | 7—10 |
| Pidamine ja hooldamine | 3—5 | 3 | 9—15 |

Koefitsiendiga korrutamisel saadud hinded arvatakse kokku ja saadakse lehma kohta üldhinne.

Lehmale auhinna määramiseks on vaja minimaalselt punkte järgmiselt:

| Kõrgeim auhind | I auhind | II auhind | III auhind |
|---|---|---|---|
| 48 punkti | 40 punkti | 35 punkti | 30 punkti |

6. Noorveiseid ja sugupulle hinnatakse põlvnemise, eluskaalu, välimiku, pidamise ja hooldamise järgi. Boniteerimisjuhendi järgi määratud klassid viiakse üldpunktide arvutamiseks tabel 3 alusel üle 5-punktilisele süsteemile.

Tabel 3

**Noorveiste ja sugupullide boniteerimisel määratud klasside ümberarvutamine punktidesse**

| Boniteerimisel määratud klassid | Arvestatakse punkte | | |
|---|---|---|---|
| | põlvnemisklassi eest | eluskaaluklassi eest | välimikuklassi eest |
| Eliit-rekordklass | 5 | 5 | 5 |
| Eliitklass | 4 | 4,5 | 4 |
| I klass | 3,5 | 4 | 3 |
| II klass | 3 | 3 | 2 |

Noorveiste välimikku hinnatakse boniteerimisjuhendi järgi 5-punktilises süsteemis. Pidamist ja hooldamist hindab komisjon samuti 5-punktilises süsteemis nii noorveistel kui ka sugupullidel. Vastavalt iga hinde osatähtsusele korrutatakse saadud punktid tabelis 4 esitatud koefitsientidega.

Tabel 4

**Noorveiste ja sugupullide üldhinde arvutamine**

| Näitajad | Hindepunktid | Koefitsient | Punkte kokku |
|---|---|---|---|
| Põlvnemine | 3—5 | 3 | 9—15 |
| Eluskaal | 3—5 | 2 | 6—10 |
| Välimik | 2—5 | 2 | 4—10 |
| Pidamine ja hooldamine | 3—5 | 3 | 9—15 |

Koefitsiendiga korrutatud punktid arvatakse kokku ja saadakse veise üldhinne punktides. Esitatud veiserühmale auhinna määramiseks arvestatakse välja keskmine hinne rühmas. Suurimale noorkarjarühmale, kes sai suurima keskmise punktide hinde, antakse kõrgeim auhind.

Auhinna määramiseks on vaja minimaalselt punkte järgmiselt:

| I auhind | II auhind | III auhind |
|---|---|---|
| 40 punkti | 35 punkti | 30 punkti |

7. Lehmi ja pulle koos järglastega hinnatakse punktide 4 ja 5 järgi, kusjuures järglastele individuaalsel hindamisel antud kesk-

mine üldpunktide arv ja loomale enesele individuaalsel hindamisel antud punktide arv liidetakse. Rühma hindamisel võib hindamiskomisjon, arvestades loomade arvu rühmas, punktide summale juurde lisada kuni 10 punkti rühma ühtluse eest (toodang, välimik, eluskaal).

Auhinna määramiseks rühmale on vaja minimaalselt punkte järgmiselt:

| I auhind | II auhind | III auhind |
|---|---|---|
| 80 punkti | 70 punkti | 60 punkti |

8. Näitusel hinnatud veiste kohta koostatakse hindamisprotokoll ühes eksemplaris, mis jääb tõulavasse.

## TÕULOOMADE, PARANDATUD KOHALIKU KARJA, TÕUHOBUSTE, -KARUSLOOMADE JA -LINDUDE AJUTISTEST HINDADEST

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 377 16. OKTOOBRIST 1958

Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 25. septembri määrusega nr. 1076 kehtestada alates 1. oktoobrist 1958. a. uued ajutised hinnad tõuveistele, -lammastele, -sigadele, -hobustele, -karusloomadele ja -lindudele vastavalt lisale nr. 1 ning kinnitada ja kehtestada alates 1. oktoobrist 1958. a. uued ajutised tarbeloomade hinnad kohalikku parandatud tõugu veistele ja lammastele vastavalt lisale nr. 2.

2. Võtta teadmiseks, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu k. a. 25. septembri määrusega nr. 1076:

a) muutis kolhoosidele tõuloomade müümisel kehtivat korda, mille kohaselt tõuloomi müüdi kolhoosidele lihaloomade vastu, ning määras, et elusloomade ostu-müügikontorid müüvad kolhoosidele tõuloomi raha eest;

b) kehtestas, et kolhooside ja sovhooside poolt elusloomade ostu-müügikontoritele müüdud ning sovhoosidele ja teistele majanditele üleantud kohalikku parandatud tõugu tarbeloomad ning tõuloomad ja -linnud arvestatakse lihatoodangusse 100 ha põllumajanduslike kõlvikute kohta;

c) eesmärgil vähendada tõuloomade realiseerimisega seotud kulusid, NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1950. a. 13. märtsi korralduse nr. 3457 osaliseks muutmiseks määras hinnakõrgenduse loomade väärtusele 5,5% ulatuses nimetatud korraldusega määratud 7% asemel;

d) lubas eraldada liiduvabariikide põllumajanduse ministeeriumidel 10% elusloomade varumise kontorite kasumisummadest elusloomade varumise kontorite hoonete ehitamiseks ja taastamiseks ning 0,3% elusloomade varumise kontorite poolt varutavate loomade varumisväärtusest suunata tõuloomakasvatust stimuleerivate zootehniliste abinõude ellurakendamiseks (loomade näitusoksjonite ja laatade korraldamine, tõuloomade kataloogide väljaandmine ja muud abinõud).

Määras, et 20% zootehniliste abinõude ellurakendamiseks määratud eraldiste üldsummast suunatakse NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Üleliidulisele Elusloomade Ostu-Müügikontorile tsentraliseeritud kulutusteks ja liiduvabariikide elusloomade ostu-müügikontoritele väljaandmiseks.

Lisa nr. 1
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
16. oktoobri 1958. a. määruse
nr. 377 juurde

**TÕUVEISTE, -LAMMASTE, -SIGADE, -HOBUSTE, -KARUSLOOMADE JA -LINDUDE AJUTISED HINNAD**

## I. Veised

1. Ühe 12 kuu vanuse noorlooma eest (rublades)

| Tõug | Klass | Pullmullikad | | Lehmmullikad | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Puhtatõulised ja IV põlvkond | III põlvkond | Puhtatõulised ja IV põlvkond | III põlvkond | II ja I põlvkond |
| Eesti mustakirju ja eesti punane | eliit-rekord | 7000 | 6000 | 4800 | 4300 | 3700 |
| | eliit | 5350 | 4500 | 3900 | 3600 | 3300 |
| | esimene | 4150 | 3700 | 3250 | 3000 | 2900 |
| | teine | — | — | 2650 | 2400 | 2300 |
| Eesti maakari | eliit-rekord | 6000 | 5200 | 4300 | 3800 | 3300 |
| | eliit | 4800 | 4000 | 3500 | 3100 | 2900 |
| | esimene | 3600 | 3200 | 2900 | 2650 | 2500 |
| | teine | — | — | 2350 | 2150 | 2050 |

Lisaks noorloomade põhihinnale makstakse:

a) emalt või isaemalt üle vastavale klassile kehtestatud standardi, mille järgi loomi hinnati tõugude järgi käesoleva punkti esimeses ja teises lõigus, saadud piima kilogrammi eest tingimusel, et piima rasvasisaldus ei oleks madalam antud tõule kehtestatud nõuetest:

(kopikates)

| Klass | Pullmullikad | | | | Lehmmullikad | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Puhtatõulised ja IV põlvkond | | III põlvkond | | Puhtatõulised ja IV põlvkond | | III põlvkond | | II ja I põlvkond | |
| | ema | isa-ema | ema | isa-ema | ema | isa-ema | ema | isa-ema | ema | isa-ema |
| Eliit-rekord | 100 | 50 | 80 | 40 | 60 | 30 | 40 | 20 | 20 | 10 |
| Eliit ja I klass | 50 | 25 | 40 | 20 | 30 | 15 | 20 | 10 | 10 | 10 |

b) iga ema ja isaema piima 0,1% rasvasisalduse eest üle antud tõule kehtestatud minimaalnõuete tingimusel, et ema ja isaema piimatoodang ei oleks madalam vastavale klassile ettenähtud nõuetest, mille järgi looma hinnatakse:

(rublades)

| Loomade eest, kelle ema või isaema toodanguklass on: | Ema piimarasvasuse eest | Isaema piimarasvasuse eest |
|---|---|---|
| Eliit-rekord | 200 | 100 |
| Eliit | 150 | 75 |
| I klass | 100 | 50 |

Hinnatavate loomade ema ja isaema piima rasvasisalduse puhul alla antud tõule kehtestatud minimaalnõudeid alandatakse hinda samas ulatuses.

Hinnalisandi väljamaksmist ema ja isaema piimatoodangu ja rasvasisalduse standardi ületamise eest teostada selle laktatsiooniperioodi andmetel, millede järgi loom boniteeriti.

2. Alla 12 kuu vanuste tõunoorloomade müümisel alandatakse kehtestatud hindu (kaasa arvatud lisandid piimatoodangu ja rasvasisalduse eest) tõupullvasikate osas 8% ulatuses ja tõulehmvasikate osas 7% ulatuses nende hinnast iga kuu eest alla 1 aastat.

12 kuni 18 kuu vanuste tõunoorloomade müümisel makstakse vastavat hinnalisandit pullmullikatele 8% ja lehmmullikatele 7% iga kuu eest.

Üle 18 kuu vanuste pullide ja tiinete mullikate ning lehmade hindamine toimub poolte kokkuleppel.

3. Tõuveistele kehtestatud hindadele makstakse hinnalisandit iga kaasa arvatud kuni III põlvkonna (välja arvatud ema, isa ja isaema) eliit-rekordklassi eellase eest 100 rbl. ja eliitklassi eellase eest 50 rbl.

## II. Tõulambad

1. Ühe aastase ja vanema poolpeenvillalise tõulamba eest, kes vastab minimaalnõuetele eluskaalu ja villatoodangu osas ümberarvestatult puhtale villale:

(rublades)

| Tõug | Mõlemad vanemad eliitklassist | | Mõlemad vanemad vähemalt esimesest klassist | | Isa vähemalt esimesest klassist, ema muust klassist | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | eliit | esimene klass | eliit | esimene klass | eliit | esimene klass |
| Poolpeenvillalised lambad eesti tumedapealine ja eesti valgepealine: | | | | | | |
| jäärad uted ja üle aasta vanused | 900 | 800 | 800 | 700 | 700 | 550 |
| nooruted | 720 | 640 | 640 | 560 | 560 | 440 |

Lisaks tõulammaste hinnale makstakse:

a) iga 100 g puhta villa eest, mis on saadud üle kehtestatud minimaalnõuete, poolpeenvillatõugu eliitklassi jääradele ja uttedele — 30 rbl. ning poolpeenvillatõugu esimese klassi jääradele ja uttedele 15 rbl.;

b) üle kehtestatud eluskaalu nõuete iga kilogrammi eluskaalu eest poolpeenvillatõugu eliit- ja I klassi jääradele, uttedele ja nooruttedele 12 rbl.

2. Iga minimaalnõuetele vastava alla 12 kuu vanuse noorjäära ja -ute eest:

(rublades)

| Tõug | Mõlemad vanemad eliitklassist | Mõlemad vanemad vähemalt esimesest klassist | Isa vähemalt esimesest klassist, ema muust klassist |
|---|---|---|---|
| Eesti tumedapealine ja eesti valgepealine: | | | |
| kuue kuu vanused noorjäärad | 650 | 550 | 450 |
| kuue kuu vanused nooruted | 520 | 440 | 375 |

Iga kilogrammi eluskaalu eest üle kehtestatud minimaalnõuete makstakse lisaks 6 kuu vanustele noorjääradele ja -uttedele 12 rbl.

3. Üle aasta vanuste pügamata jäärade ja uttede ostmisel tasutakse lisaks põhihinnale ka villa eest vastavatele villaliikidele

kehtestatud kokkuostuhindade järgi, lähtudes villa hulgast, mille määrab kindlaks komisjon koosseisus: elusloomade ostu-müügikontori spetsialist, müüva majandi ja põllumajandusorgani esindajad.

6 kuust kuni 1 aasta vanuste pügamata ühtliku villaga eesti valgepealiste, eesti tumedapealiste ja varavalmivat lihatõugu noorjäärade, samuti varavalmivat lihatõugu ristand-noorjäärade ostmisel makstakse villa eest lisaks põhihinnale 100 rbl. iga looma kohta.

4. Üle 2 aasta vanuste jäärade hindamine toimub poolte kokkuleppel.

5. Tõulammastele kehtestatud hindadele, välja arvatud II klass, makstakse lisaks iga eliitklassi kuuluva eellase eest II ja III põlvkonnas 25 rbl.

## III. Tõusead

1. Minimaalnõuetele vastavate tõusigade eluskaalu iga kg eest: (rublades)

| Vanemate klass kompleksse hindamise järgi (produktiivsus, areng ja välimik) | Eliit | Esimene klass | Teine klass |
|---|---|---|---|
| Mõlemad vanemad eliitklassist . . . | 18 | 15 | 13 |
| Mõlemad vanemad vähemalt I klassist | 16 | 14 | 12 |
| Mõlemad vanemad muudest klassidest | 14 | 12 | 11 |

Üle 6 kuu vanuste tõukultide eest makstakse 20% kõrgemat hinda, kui on kehtestatud käesolevas määruses.

Tõusigadele kehtestatud hindadele (välja arvatud II klass) makstakse lisaks iga II või III põlvkonna eliitklassi kuuluva eellase eest 10 rbl.

2. Kohalikku parandatud tõugu sigade hinnad kehtestatakse 10% võrra kõrgematena lihasigade kokkuostuhinnast (eluskaalu 1 kg eest).

## IV. Tõuhobused

1. Minimaalnõuetele vastava 3- kuni 8-aastase tõuhobuse eest: (tuhandetes rublades)

| Grupid | Tõud ja tõugrupid | Kategooria | Täkud | | | Märad | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | eliit | I | II | eliit | I | II |
| II | Tori ja balti | III | 17,0 | 12,5 | 6,5 | 9,5 | 6,7 | 4,8 |
| | ardenni tõugu | II | 19,5 | 14,0 | 7,0 | 11,0 | 7,8 | 5,4 |
| | hobused | I | 21,0 | 15,0 | 9,0 | 12,0 | 8,5 | 6,0 |
| III | Eesti hobune | III | 10,5 | 7,0 | 5,0 | 7,5 | 5,7 | 4,5 |
| | | II | 12,0 | 8,5 | 5,5 | 8,4 | 6,5 | 5,0 |
| | | I | 13,0 | 9,5 | 6,0 | 9,0 | 7,0 | 5,5 |

2. Alla 3 aasta vanuste sälgude ostmisel alandatakse ülalnimetatud hindu 2% võrra iga 3 aastani puudu jääva kuu eest.

Üle 8 aasta vanuseid täkke ja märasid hinnatakse poolte kokkuleppel.

3. Tiinete märade ostmisel makstakse lisaks tõumäradele kehtestatud hindadele, kui mära on paaritatud:

esimesse klassi kuuluva täkuga — 200 rbl.
eliitklassi „ „ — 400 rbl.

4. I ja II kategooria tõuhobuste hinnale makstakse nende iga I, II ja III põlvkonna eliitklassi eellase eest lisaks 100 rbl.

Märkused.

1. Tõuveiste, -lammaste, -sigade ja -hobuste ülalkehtestatud hindadele makstakse lisa:

a) vähemalt I klassi kuuluvatele noorloomadele iga riiklikku tõuraamatusse kantud vanema eest:

veistele — 50 rbl.
lammastele ja sigadele — 20 rbl.
hobustele — 100 rbl.

b) riiklikku tõuraamatusse kantud täiskasvanud loomadele:

veised — 100 rbl.
lambad ja sead — 50 rbl.
hobused — 200 rbl.

2. Lisandid tõulooma hinnale produktiivsuse, põlvnemise ja riiklikku tõuraamatusse kandmise eest makstakse üksnes siis, kui majandis on olemas tõudokumendid ja peetakse tõuarvestust NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt kinnitatud vormide kohaselt.

3. Kõiki põlvnemiselt ja produktiivsuselt eriti väljapaistvaid loomi hinnata poolte kokkuleppel.

## V. Tõulindude munad, tõunoorlinnud ja täiskasvanud tõulinnud

1. 10 tõulinnu muna eest:

(rublades)

| | Kanamunad | | Hanemunad | Pardi- ja kalkunimunad |
|---|---|---|---|---|
| | munatõugu kanad | üldkasutatavat tõugu kanad | | |
| Munad, mis on saadud: | | | | |
| eliitklassi kuuluvatelt lindudelt . . . | 15 | 16 | 40 | 22 |
| I klassi kuuluvatelt lindudelt . . . . | 13 | 14 | 30 | 18 |
| II klassi kuuluvatelt lindudelt . . . | 11 | 12 | 25 | 15 |
| boniteerimata lindudelt . . . . . | 9 | 10 | 20 | 12 |

Tõugudevahelise ristamise teel saadud munade eest tasuda II klassi kuuluvatelt lindudelt saadud munade hindade järgi.

2. Ühe päevavanuse tõunoorlinnu eest:

(rublades)

| Noorlinnud, kes on hautatud: | Kanapojad | | Hane-pojad | Pardi-pojad | Kalkuni-pojad |
|---|---|---|---|---|---|
| | muna-tõugu | üldkasu-tatavat tõugu | | | |
| eliitklassi kuuluvate lindude munadest . . . . . | 3,25 | 3,5 | 10,0 | 5,25 | 5,0 |
| I klassi kuuluvate lindude munadest . . . . . | 2,75 | 3,0 | 8,0 | 4,5 | 4,25 |
| II klassi kuuluvate lindude munadest . . . . . | 2,5 | 2,75 | 7,25 | 4,0 | 3,75 |
| boniteerimata lindude munadest . . . . . | 2,3 | 2,5 | 6,25 | 3,5 | 3,25 |

Päevavanuste tõugudevahelise ristamise teel saadud noorlindude eest tasuda II klassi kuuluvate lindude munadest hautatud noorlindude hindade järgi.

3. Ühe üleskasvatatud noorlinnu või täiskasvanud linnu eest:

(rublades)

| Linnud | Munatõugu kanad | | | | Üldkasutatavat tõugu kanad | | | | Haned | Kalkunid | | Pardid | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | vanus (kuudes) | | | | | | | | | 5 ja rohkem | | | | |
| Klassid | 3 | 4 | 5 | 6 ja rohkem | 3 | 4 | 5 | 6 ja rohkem | 5 ja rohkem | isa-kalkunid | ema-kalkunid | 2 | 3 | 4 ja rohkem |
| Eliitklass | 25 | 33 | 41 | 50 | 33 | 42 | 51 | 60 | 80 | 120 | 90 | 43 | 54 | 60 |
| I klass | 20 | 26 | 33 | 40 | 27 | 35 | 43 | 50 | 65 | 95 | 75 | 35 | 42 | 48 |
| II klass | 18 | 23 | 29 | 35 | 22 | 28 | 34 | 40 | 55 | 85 | 65 | 30 | 36 | 42 |
| Boniteerimata | 15 | 20 | 25 | 30 | 20 | 25 | 30 | 35 | 50 | 75 | 60 | 25 | 30 | 35 |

## VI. Tõuküülikud

Ühe minimaalnõuetele vastava tõuküüliku eest:

(rublades)

| Tõud | 3 kuni 4 kuu vanused | Üle 4 kuu vanused |
|---|---|---|
| Hall hiidküülik, valge hiidküülik, loorhõbeküülik, mustjaspruunid ja lühikarvalised küülikud . . . | 30 | 35 |
| Ülejäänud tõud . . . . . | 25 | 30 |

## VII. Karusloomad

Ühe I klassi nõuetele vastava tõulooma eest:
(rublades)

| | |
|---|---|
| Hõberebased | 1300 |
| Sinirebased | 850 |
| Naaritsad | 425 |
| Nutriad | 190 |

Lisa nr. 2

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. oktoobri 1958. a. määruse nr. 377 juurde

**KOHALIKKU PARANDATUD TÕUGU LOOMADE AJUTISED HINNAD (RUBLADES)**

### I. Veised

| Vanusegrupp ja toitumus | 1 kg eluskaalu eest | |
|---|---|---|
| | 1. jaanuarist 30. juunini | 1. juulist 31. detsembrini |
| **Kuni 1 aasta vanused lehmmullikad:** | | |
| eluskaal kuni 200 kg | | |
| keskmises toitumuses | 11,5 | 10,0 |
| üle keskmise toitumuse | 13,5 | 11,5 |
| eluskaal 200—250 kg | | |
| keskmises toitumuses | 11,0 | 9,5 |
| üle keskmise toitumuse | 13,0 | 11,5 |
| eluskaal üle 250 kg | | |
| keskmises toitumuses | 11,5 | 10,0 |
| üle keskmise toitumuse | 13.5 | 11,5 |
| **1 kuni 3 aasta vanused lehmmullikad:** | | |
| eluskaal 251—300 kg | | |
| keskmises toitumuses | 11,0 | 9,5 |
| üle keskmise toitumuse | 13,0 | 11,5 |
| eluskaal 300—350 kg | | |
| keskmises toitumuses | 11,5 | 10,0 |
| üle keskmise toitumuse | 13,5 | 12,0 |
| eluskaal üle 350 kg | | |
| keskmises toitumuses | 12,0 | 10,5 |
| üle keskmise toitumuse | 14,0 | 12,5 |

Kohalikku parandatud tõugu lehmade hindamist teostada poolte kokkuleppel.

### II. Lambad

Keskmises toitumuses lamba eluskaalu 1 kg hind 9,5 rbl. ja üle keskmise toitumuse lambal — 11,5 rbl.

## TÕUARETUSTÖÖ PARANDAMISEST EESTI NSV KOLHOOSIDES JA SOVHOOSIDES

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 170
6. MAIST 1959

Eesti NSV Ministrite Nõukogu, vaadanud läbi tõuaretustöö olukorra kolhoosides ja sovhoosides, märgib, et partei ja valitsuse poolt rakendatud abinõude tulemusena on vabariigis loodud kindel tõuloomakasvatuse baas.

Kolhoosid ja sovhoosid on saavutanud märkimisväärset edu loomade tõu- ja toodanguomaduste parandamises.

Loomakasvatussaaduste tootmise suurendamise ülesande edukaks lahendamiseks lühima ajaga ja vähima tööjõu ja vahendite kuluga ühele toodanguühikule on söödabaasi tugevdamise kõrval suur tähtsus tõuaretustöö parandamisel, kõrge produktiivsusega tõukarja kasvatamise tunduval suurendamisel ja põllumajandusloomade kunstliku seemenduse ulatuslikul kasutamisel.

Kuid Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, sellele alluvate organisatsioonide ja paljude rajoonide täitevkomiteede töös esineb tõsiseid puudusi tõuaretustöö juhtimisel.

Kolhoosides ja sovhoosides kasutatakse halvasti olemasolevaid võimalusi loomade tõu- ja toodanguomaduste parandamisel.

Põllumajandusloomade kunstliku seemenduse meetodit, mis võimaldab kõrgeväärtuslike tõuisasloomade ulatusliku kasutamisega parandada kiiresti karja kvaliteeti, juurutatakse aeglaselt ja puudulikult.

Olemasolevaid kunstliku seemenduse jaamu ei varustata küllaldasel määral tööriistade, seadmete ja transpordivahenditega.

Tõuloomakasvatussovhoosides, kolhooside tõufarmides ja teistes tõuloomi omavates majandites peetakse ebarahuldavalt zootehnilist ja tõualast arvestust, ei rakendata jõudluskontrolli ning samuti on halvasti korraldatud tõuloomade kasvatamine.

Paljudes majandites ei ole organiseeritud tõuloomade märkimist riiklikku tõuraamatusse, mis mõjub negatiivselt tõuaretustöö seisukorrale, alandab realiseeritavate tõunoorloomade hinda ja vähendab tõuloomakasvatusmajandite rahalist tulu.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

Pidada kolhooside juhatuste, sovhooside direktorite, rajoonide ja linnade täitevkomiteede ning Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi pakiliseks ülesandeks tõuloomakasvatuse seisukorra tõsist parandamist kõigis vabariigi majandites.

Selleks tuleb ellu viia järgmised abinõud.

### I. Põllumajandusloomade kunstliku seemenduse juurutamise alal

Omistades eriti suurt tähtsust loomade kunstlikule seemendusele nende tõuliste omaduste parandamisel ja tõuloomade arvu suurendamisel pidada vajalikuks lähemate aastate jooksul ulatus-

likult juurutada kolhooside ja sovhooside loomakasvatusse kunstlikku seemendust selleks, et 1963. aastal kõik sovhoosid ja 50% kolhoosidest läheksid üle veiste ja lammaste kunstlikule seemendusele.

1. Lubada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil 1959. aastal organiseerida ministeeriumile 1959. aastaks eraldatud töö- jõu ja töötasufondi üldplaani piirides:

a) Tori Hobusekasvanduse juures Tori Põllumajandusloomade Kunstliku Seemenduse Jaam, mis on allutatud Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudile, pannes sellele veiste, hobuste ja lammaste kunstliku seemenduse organiseerimise ja läbiviimise Pärnu, Vändra ja Lihula rajoonis;

b) Kõljala puukooli juures Kõljala Põllumajandusloomade Kunstliku Seemenduse Punkt, pannes sellele kunstliku seemenduse organiseerimise ja läbiviimise Kingissepa rajoonis;

c) Putkaste sovhoosi juures Putkaste Põllumajandusloomade Kunstliku Seemenduse Punkt, pannes sellele kunstliku seemenduse organiseerimise ja läbiviimise Hiiumaa rajoonis;

d) Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudi Märjamaa Põllumajandusloomade Kunstliku Seemenduse Jaam, andes sellele üle Märjamaa Põllumajandusloomade Kunstliku Seemenduse Punkti koos maa-ala, hoonete, seadmete ja majapidamisinventariga;

e) Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudi koosseisus piima ja piimasaaduste uurimise laboratoorium.

2. Teha Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks kooskõlastatult Eesti NSV Rahandusministeeriumiga kinnitada Tori ja Märjamaa põllumajandusloomade kunstliku seemenduse jaamade ja Kõljala ning Putkaste põllumajandusloomade kunstliku seemenduse punktide koosseisud.

3. Lubada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil likvideerida Eesti Riiklik Sugutäkkude Tall ja üle anda sellele kuuluv majand koos käibe- ja põhivahenditega Viljandi Põllumajandusloomade Kunstliku Seemenduse Jaama bilansile, kõik riiklikud tõutäkud aga Tori Hobusekasvandusele.

4. Panna Tori Hobusekasvandusele tõuaretustöö juhtimine hobusekasvatuse alal vabariigis.

Üle anda Tori Hobusekasvandusele likvideeritava Eesti Riikliku Sugutäkkude Talli koosseisust neli vanemzootehniku—selektsionääri koosseisulist üksust ja kolm zootehnik—inspektori koosseisulist üksust ning kaks treeneri koosseisulist üksust koos töötasufondi ja muude eelarveliste assigneeringutega.

5. Üle anda Tori Hobusekasvandusele Tallinna Riiklik Hipodroom 1. jaanuari 1959. a. bilansi järgi, reorganiseerides selle Tori Hobusekasvanduse osakonnaks.

6. Lubada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil üle anda bilansist bilanssi kunstliku seemenduse jaamadele või majanditele,

kus töötavad kunstliku seemenduse jaamad, riiklikele tõulavadele, sovhoosidele ja teistele majanditele kuuluvad ning käesoleval ajal kunstlikuks seemenduseks kasutatavad tõuisasloomad.

7. Loomakasvatuse spetsialistide huvi tõstmiseks kunstliku seemenduse laialdase kasutamise vastu kehtestada, et mittekoosseisulistele töötajatele kunstliku seemenduse alal makstakse iga seemendatud emaloома pealt pärast tiinestuse kindlakstegemist:

lehma või mullika eest — kuni 7 rubla
mära eest — kuni 7 rubla
ute eest — kuni 2 rubla

summadest, mis laekuvad majanditelt kunstliku seemenduse jaamadele kunstliku seemenduse läbiviimise eest.

8. Preemiate maksmise korrastamiseks töötajatele, kes tegelevad kunstliku seemenduse läbiviimisega ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1949. a. 13. juuni määruse nr. 423 punkti 67 osaliseks muutmiseks määrata, et põllumajandusloomade kunstliku seemenduse jaamade ja punktide töötajad võivad määratud kunstliku seemenduse aastaplaani ja tiinestumise plaanilise protsendi ületamise eest saada iga aasta preemiat kuni ühe kuupalga ulatuses summade arvel, mis Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi eelarvetes on ette nähtud kunstliku seemenduse alal töötajate premeerimiseks.

## II. Jõudluskontrolli juurutamise alal

Pidades vajalikuks parandada loomade produktiivsuse arvestust vabariigi kolhoosides ja sovhoosides ning tagada iga lehma piima ja piimarasvasisalduse igakuise individuaalse arvestuse pidamist:

9. Soovitada kolhooside juhatustele ja kohustada tõuloomakasvatussovhooside direktoreid seada sisse alates 1960. aastast iga lehma kohta eraldi igakuine piima ja piimarasvasisalduse süstemaatiline arvestus kooskõlas Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt väljatöötatud karjakontrolli juhendiga.

10. Soovitada kolhooside juhatustele panna loomade produktiivsuse kontroll jõudluskontrolli zootehnikule, arvestades talle tasu 2—3 rubla kuus iga kontrollitava looma pealt.

Neil juhtudel, kui kolhoosidel ei ole võimalik pidada omal kulul spetsiaalset jõudluskontrolli zootehnikut, lubada rajoonide täitevkomiteedel nende kolhooside nõusolekul organiseerida kolhoosidevahelised loomade jõudluskontrolli laboratooriumid. Zootehnikute palkamist, nendele töötasu maksmist ja muude kulude katmist teostavad rajoonide täitevkomiteed teenindatavate kolhooside vahendite arvel.

11. Kontroll loomade produktiivsuse arvestuse organiseerimise ja õige pidamise üle tervikuna vabariigis panna Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile, rajoonides aga rajoonide põllumajanduse inspektsioonidele ja riiklikele tõulavadele.

## III. Riiklike tõulavade töö parandamise alal

Põllumajandusloomade tõugude edasiseks täiustamiseks pidada vajalikuks parandada riiklike tõulavade tööd, milleks lubada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil:

12. Liita Tartu ja Viljandi Eesti Punase Karja Veiste Riiklikud Tõulavad alates 1. juunist 1959. a.

13. Panna riiklikele tõulavadele tõugude aretamise ja täiustamise tööde juhtimine kõigis vabariigi tõuloomakasvatusmajandites ning tõuaretustöö olukorra iga-aastase kontrolli teostamine tõufarmides, tõufarmi kandidaatmajandites ja tõuloomakasvatussovhoosides, samuti nende töö hindamine ja kolhooside, sovhooside ja teiste majandite tunnustamine I, II või III klassi vastavalt saavutatud tõuaretustöö tasemele.

14. Kolhooside, sovhooside ja teiste majandite tõuloomade valiku ja riiklikku tõuraamatusse märkimise töö parandamiseks panna alates 1959. aastast riiklikele tõulavadele riikliku tõuraamatu tunnistuste väljaandmine majanditele kõigi riiklikku tõuraamatusse kantud loomade kohta.

Määrata, et loomade valdajad tasuvad riiklikele tõulavadele riiklikku tõuraamatusse märkimisega seosesolevad kulud, riiklikud tõulavad aga maksavad spetsialistidele loomade riiklikku tõuraamatusse märkimise ja käsikirjade trükiks ettevalmistamise eest vastavalt lisale.

15. Tõuloomade aretamise ja tõugude täiustamise ning tõuressursside kasutamise küsimuste paremaks lahendamiseks moodustada riiklike tõulavade ja Tori Hobusekasvanduse juures tõuaretuse nõukogud.

Teha Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks kinnitada tõuaretuse nõukogude koosseisud ja määrata kindlaks nende töö kord.

## IV. Teadusliku uurimise asutuste ülesannetest tõuaretustöö alal

16. Kohustada Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituuti:

a) uurima ja välja töötama põllumajandusloomade kunstliku seemenduse ja sperma kasutamise ratsionaalsemad meetodid, samuti uurima loomade tiinestumise protsendi tõstmist;

b) viima läbi seakasvatuse katsejaamas süstemaatiliselt sigade kontrollnuumamist ja aastail 1959—1965 välja selgitama kõigis vabariigi kolhooside tõufarmides ja tõuseakasvatussovhoosides aretatavate sigade söödakasutamise efektiivsust kuldiliinide ja emiseperekondade viisi;

c) välja töötama koos Eesti Põllumajanduse Akadeemiaga 1960. aastaks juhendi veiste, sigade, lammaste ja lindude tõugude

edasise täiustamise ja kasutamise kohta, samuti juhendi tõuaretustöö organiseerimiseks erineva tõuaretustöö tasemega majandite gruppides.

## V. Materiaal-tehnilisest varustamisest

17. Eraldada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile sperma transportimiseks täiendavalt 5 mootorratast M-72.

18. Teha Eesti NSV Riiklikule Plaanikomisjonile, Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogule, Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile, Eesti NSV Kohaliku Majanduse Ministeeriumile ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riiklikule Teaduslik-Tehnilisele Komiteele ülesandeks kahe kuu jooksul uurida, kas vabariigis on võimalik toota kunstliku seemenduse tööriistu ja seadmeid ning loomade produktiivsuse kontrollimise zootehnilist inventari ja materjale ning esitada vastavad ettepanekud Eesti NSV Ministrite Nõukogule.

19. Kohustada Eesti NSV Kultuuriministeeriumi välja andma iga aasta Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi tellimusel kunstliku seemenduse jaamade jaoks 3—5 riiklikku tõuraamatut ja isasloomade kataloogi, üldmahuga 50 autoripoognat.

20. Lugeda kehtetuks Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1949. a. 13. juuni määruse nr. 423 lisa nr. 15.

* *
*

Arvesse võttes, et tõuaretustöö olukorra edasine parandamine vabariigis oleneb suurel määral sellest, kui kiiresti ja ulatuslikult seda tehakse igas üksikus majandis, peab Eesti NSV Ministrite Nõukogu vajalikuks, et rajoonide täitevkomiteed, linnade täitevkomiteed, sovhooside direktorid, kolhooside juhatused ja põllumajanduse spetsialistid rakendaksid kompleksselt kõik zootehnilised ja organisatsioonilised abinõud selleks, et lähema 2—3 aasta jooksul igas vabariigi majandis sisse seada tõuaretuse alal eeskujulik kord.

Lisa

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 6. mai 1959. aasta määruse nr. 170 juurde

## MAJANDITE POOLT LOOMADE RIIKLIKKU TÕURAAMATUSSE MÄRKIMISE EEST MAKSTAVAD TASUMÄÄRAD

(rublades)

| Loomaliik | Majandid maksavad riiklikele tõulavadele loomade riiklikku tõuraamatusse märkimise eest | Riiklikud tõulavad maksavad zootehnikutele loomade riiklikku tõuraamatusse märkimise eest | Tõuraamatu trükiks ettevalmistamiseks |
|---|---|---|---|
| Veised . . . . . | 30 | 20 | 10 |
| Sead . . . . . | 30 | 20 | 10 |
| Lambad . . . . . | 15 | 10 | 5 |
| Hobused . . . . . | 50 | 25 | 25 |

*«Eesti NSV Teataja», 1959, nr. 26, art. 151*

Kooskõlastatud
V. I. Lenini nim. Üleliidulise Põllumajandusteaduste Akadeemiaga 6. juulil 1959

Kinnitatud
NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 29. juulil 1959

## VEISTE BONITEERIMISE JUHEND

*Väljavõte*

### Veiste boniteerimine tõukarjas

#### I. Boniteerimise organiseerimine

1. Eesmärgiga kindlaks määrata loomade tõulist kvaliteeti ja kasutamisotstarvet viiakse tõuloomakasvatuse majandites, tõufarmides ja tootmisfarmide tõukarjades igal aastal läbi kõikide veiste boniteerimine.

2. Tõuloomade boniteerimine viiakse läbi iga aasta augusti-septembrikuus.

Boniteerimist viib läbi vahetult zootehnik-bonitöör, kes hästi tunneb majandis aretatavat tõugu ja boniteeritavat karja, majandi zootehniku, veterinaartöötaja ja kolhoosi või sovhoosi farmijuhataja juuresolekul.

Zootehnik-bonitöörid kinnitatakse oblasti, krai põllumajandusvalitsuse või vabariigi põllumajanduse ministeeriumi poolt.

Boniteerimise tööst võtavad osa ka loomakasvatusfarmi eesrindlased.

3. Enne boniteerimise algust koostada boniteerimise kalendaarne plaan üksikute majandite, farmide ja karjade viisi, arvestades veterinaarprofülaktilisi nõudeid ja silmas pidades vastavaid sanitaarprofülaktilisi abinõusid, ühtlasi valmistatakse ette kõik materjalid, mis iseloomustavad loomade jõudlust, kasutamist, tervislikku seisukorda jne.

4. Boniteerimise käigus viiakse läbi järgmist:

a) tehakse iga lehma viimase 300-päevase (või lühema) laktatsiooni piimatoodangu kokkuvõtted, arvutatakse välja piima keskmine rasvasisaldus 300-päevase laktatsiooni kohta.

Seal, kus lehmade individuaalne piimatoodang võetakse arvele iga päev, toimub 300-päevase laktatsiooni väljaarvutamine laktatsiooni esimese 300 päeva piimatoodangute liitmise teel. Kontroll-lüpside teostamisel (3 korda kuus iga 10 päeva järel) määratakse 300 päeva toodang karjakontrollarvepidamise tabelisse 2 sissekantud andmete alusel;

b) kontrollitakse loomade inventarinumbreid ja asendatakse ebaselged või kaotatud numbrid;

c) kaalutakse iga loom, mida tehakse hommikul enne loomade söötmist ja jootmist.

## II. Tunnused, mida arvestada boniteerimisel ja tõulisuse määramisel

5. Boniteerimisel tuuakse välja looma üldhinne arvestades järgmisi omadusi ja tunnuseid: tõulisust ja põlvnemist, jõudlust ja arengut, kehaehituse tüüpi — konstitutsiooni, järglaste väärtust, taastootmise võimet.

6. Loomade tõulisus määratakse põlvnemisandmete ja vanemate tõulisuse alusel, kusjuures on kohustuslik loom tegelikult üle vaadata, et kontrollida tõutüübi tunnuseid, millisesse loom liigitatakse. Tõulisuse järgi eraldatakse järgmised rühmad: puhtatõulised, ristandid ja kohalikud parandatud loomad.

7. Puhtatõuliste hulka kantakse:

1) loomad, kes põlvnevad üht ja sama tõugu puhtatõulistest vanematest, kelle puhtatõulisus tõendatakse vastavate dokumentidega;

2) vältava või uudikristluse teel saadud ristand-loomad alates V põlvkonnast, kui nende kohta on olemas põlvnemisdokumendid, loomadel on hästi väljendunud tõutüüp ja hea areng;

3) loomad, kes on saadud järgmistest omavahel suguluses olevatest tõugudest puhtatõuliste vanemate ristamisel:

a) šviitsi, kostromaa, lebedini, alatau ja karpaadi pruun kari;

b) simmentali ja sõtševi;

c) mustakirju, eesti mustakirju, leedu mustakirju, rootsi mustakirju, ida-friisi, holšteini-friisi ja hollandi;

d) kurgaani ja šorthorni (piima suunaga);

e) läti pruun, taani punane, angli, leedu punane ja eesti punane;

f) tambovi punane ja gorbaatovi punane.

Loomade tõug määratakse majandis aretatava põhitõu järgi. Neil juhtudel, kui paaritatakse sugulastõugude mittepuhtatõulisi loomi, arvestatakse järglaste tõulisus tabel 2 skaala alusel emapoolse tõu järgi.

8. Sisestava ristluse puhul määratakse saadavate loomade tõulisus parandatava tõu järgi (välja arvatud juhud, mis on ette nähtud punkt 3 all) järgmiselt:

a) järglased, kes saadakse kahe lähtetõu-ristamisel, kantakse I põlvkonda;

b) järglased, kes saadakse I põlvkonna ristandite ristamisel parandatava tõu puhtatõuliste loomadega (tagasiristamine), kantakse II põlvkonda (emapoolselt);

c) järglased, kes saadakse II põlvkonna ristandite ristamisel parandatava tõu puhtatõuliste loomadega, kantakse olenevalt planeeritavale tüübile vastavusest parandatava tõu III, IV põlvkonda või puhtatõuliseks.

9. Ristandite hulka kantakse loomad, kes on saadud:

1) kahe tõu ristamisel, välja arvatud tõud, mis on märgitud 3. punktis;

2) ristandite aretamisel «omavahel» (ristandite sisearetusel);

3) kohaliku parandatud karja ristamisel puhtatõuliste ja ristandloomadega.

10. Tõulisuse aste vältava ristluse korral määratakse looma põlvnemisandmete ja tegeliku ülevaatuse alusel (tabel 2).

11. Põlvnemisdokumentide puudumisel ja kui loomal on hästi väljendunud parandava tõu tüüp, kantakse loomad selle tõu I põlvkonna ristanditeks.

12. Kohalike parandatud loomade hulka kantakse:

1) ristandloomad, kelle kohta puuduvad põlvnemise andmed ja kes tüübilt ei vasta ühelegi tunnustatud tõule;

2) parandatud loomade ja I põlvkonna ristandite ristamisel saadavad loomad;

3) I põlvkonna ristandid, kellel tõutunnused pole väljendunud.

## III. Jõudluse määramine

13. Lehmade piimajõudlust hinnatakse 300-päevase laktatsiooni või lühema lõppenud laktatsiooni piimatoodangu (kilogrammides) ja piima rasvasisalduse järgi (lisa 1).

1 laktatsiooni lehmade piimajõudluse hindamisel võetakse arvesse lehma vanust poegimisel.

Lisas 1 on toodud kuni 30 kuu vanuseni poeginud I laktatsiooni lehmade piimatoodangu minimaalnõuded. Vanemas eas poeginud I laktatsiooni lehmade piimatoodangu nõuded on 10% kõrgemad.

Tabel 2

**Tõulisuse astme määramine**

| Ema või isa tõulisus | Parandatud | I põlvkond | II põlvkond | III põlvkond | IV põlvkond | Puhtatõuline |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | Looma tõulisuse aste | | | |
| Parandatud | Parandatud | Parandatud | I põlvkond | I põlvkond | I põlvkond | I põlvkond |
| I põlvkond | Parandatud | I põlvkond | I põlvkond | II põlvkond | II põlvkond | II põlvkond |
| II põlvkond | I põlvkond | I põlvkond | II põlvkond | II või III põlvkond * | III põlvkond | III põlvkond |
| III põlvkond | I põlvkond | II põlvkond | II või III põlvkond * | III põlvkond | III või IV põlvkond * | IV põlvkond |
| IV põlvkond | I põlvkond | II põlvkond | III põlvkond | III või IV põlvkond * | IV põlvkond | Puhtatõuline |
| Puhtatõuline | I põlvkond | II põlvkond | III põlvkond | IV põlvkond | Puhtatõuline | Puhtatõuline |

* III ja IV põlvkonda võib kanda Siberi, Kasahstani, Kesk-Aasia ja Taga-Kaukaasia vabariikide rajoonides loomad, kel on hästi väljendunud tõutüüp ja kes toodangult vastavad vähemalt I klassi nõuetele.

Lühema lõppenud laktatsiooni puhul võetakse arvesse kogu laktatsiooni piimatoodang, märkides ära laktatsioonipäevade arvu.

14. Laktatsiooni esimese 300 päeva või lühema lõppenud laktatsiooni piima keskmine rasvasisaldus määratakse süstemaatiliselt vähemalt üks kord kuus tehtavate piimaanalüüside andmete alusel.

300-päevase või lühema lõppenud laktatsiooni piima keskmine rasvasisaldus arvutatakse välja igakuuse piima rasvasisalduse näitaja korrutamise teel vastava kuu piimatoodanguga; saadud korrutised liidetakse ja summa jagatakse nende laktatsioonikuude absoluutse piimatoodanguga.

15. Esimese, teise ja kolmanda laktatsiooni lehmadel hinnatakse piimajõudlust selle laktatsiooni järgi, kus piimatoodang ja rasvasisaldus võimaldab teda hinnata kõige kõrgemalt.

16. Nelja laktatsiooniga ja vanematel lehmadel hinnatakse piimajõudlust selle laktatsiooni järgi, mis võimaldab looma hinnata kõige kõrgemalt või mitme laktatsiooni keskmiste andmete alusel alates kolmandast laktatsioonist.

Lehmade boniteerimine mitme laktatsiooni keskmiste produktiivsusandmete järgi võimaldab looma hinnata õigemini.

17. Esimese laktatsiooni lehmad, kelle kohta on 5 laktatsioonikuu toodanguandmed, boniteeritakse arvesse võttes nende vanust poegimisel, faktilist piimatoodangut ja laktatsioonikuude arvu, millised andmed märgitakse kaardile. Esimese laktatsiooni lehmade boniteediklassi kandmisel arvutatakse laktatsiooni tingtoodang välja järgmiselt: laktatsiooni 5 kuu tegelik piimatoodang korrutatakse koefitsiendiga 1,6, 6 kuu toodang 1,3-ga, 7 kuu toodang 1,2-ga, 8—9 kuu toodang 1,1-ga.

Esimest poega lüpsvate lõpetamata laktatsiooniga lehmade piima keskmine rasvasisaldus määratakse 4., 5. ja 6. või äärmisel juhul ainult 4. ja 5. laktatsioonikuu keskmise rasvasisalduse järgi.

Esimese laktatsiooni lehmad, kelle laktatsiooniperiood on alla 5 kuu, boniteeritakse nagu noorkari, kusjuures nende eluskaal peab vastama esimest poega lüpsvate lehmade nõuetele.

18. Eluskaal määratakse loomade kaalumise teel enne jootmist ja söötmist. Lehmade hindamisel kõrgeima produktiivsuse järgi võetakse nende eluskaal samast laktatsioonist, kust piimatoodangki, hindamisel mitme laktatsiooni (alates III laktatsioonist) keskmiste andmete järgi võetakse eluskaal nende laktatsioonide keskmisena.

## IV. Eksterjööri ja konstitutsiooni hindamine

19. Loomade hindamine eksterjööri ja konstitutsiooni järgi viiakse läbi loomade vahetu ülevaatuse teel. Erilist tähelepanu tuleb pöörata tõutüübile, harmoonilisele kehaehitusele ja lehmadel — udara suurusele ja kujule. Lehmade ja pullide kehaehitust hinnatakse üksikute kehaosade viisi 100-punktilise süsteemi järgi.

Tabelites 3, 4, 5, 6 on toodud 100-punktilised välimiku hindamise skaalad piima- ja piima-lihatõugudele.

Tabel 3

**Piimatõugu lehmade eksterjööri ja konstitutsiooni hindamise skaala**

| Üldine areng ja kehaosad | Nõuded hindamiseks kõrgeima punktide arvuga | Hinne punktides | | |
|---|---|---|---|---|
| | | Punktide põhimäär | Koefitsient | Kokku punkte |
| I. Üldilme ja areng | a) kehaehituse proportsionaalsus, hästi väljendunud soovitud tõutüüp | 5 | 2 | 10 |
| | b) lihastik — tihe, mõõdukalt arenenud | 5 | 1 | 5 |
| | c) luustik — tugev, kuid mitte töores | 5 | 1 | 5 |
| II. Kehaosad: | | | | |
| 1) pea ja kael | pea kerge, tõutüübiline, kael pikk, sirge, peene voldilise nahaga | 5 | 1 | 5 |
| 2) rind | a) lai, ilma nõörituseta ja abutühemeteta, roided pikad, kumerad | 5<br>5 | 1 | 5 |
| | b) sügav | | 1 | 5 |
| 3) turi, selg, lanne | turi lai, ühtlane kõrge; selg lai, pikk, sirge; lanne lai, sirge, ühetasane | 5 | 2 | 10 |
| 4) kere keskosa | hästi arenenud, mahukas | 5 | 1 | 5 |
| 5) laudjas | a) lai | 5 | 1 | 5 |
| | b) pikk | 5 | 1 | 5 |
| | c) sirge | 5 | 1 | 5 |
| 6) piimatunnused | a) udar mahult suur ja näärmeterikas | 5 | 2 | 10 |
| | b) udara kuju — ulatusega ette ja taha, veerandid võrdsed, sümmeeetrilised; piimasooned hästi arenenud | | | |
| | c) nisad — esimesed ja tagumised normaalselt arenenud ja laia asetusega | 5<br>5 | 2<br>1 | 10<br>5 |
| 7) esi- ja tagajalad | tugevad, jalgade asetus õige, sõrad normaalselt arenenud, õige kujuga | 5 | 2 | 10 |
| | Kokku punkte | — | — | 100 |

**Kahe toodangusuunaga lehmade eksterjööri ja konstitutsiooni hindamise skaala**

| Üldine areng ja kehaosad | Nõuded hindamiseks kõrgeima punktide arvuga | Hinne punktides | | |
|---|---|---|---|---|
| | | Punktide põhimäär | Koefitsient | Kokku punkte |
| I. Üldilme ja areng | a) kehaehituse proportsionaalsus, hästi väljendunud soovitud tõutüüp | 5 | 2 | 10 |
| | b) lihastik — tihe, mõõdukalt arenenud | 5 | 2 | 10 |
| | c) luustik — tugev, kuid mitte toores | 5 | 1 | 5 |
| II. Kehaosad: | | | | |
| 1) pea ja kael | pea kerge, tõutüübiline, kael pikk, sirge, peene voldilise nahaga | 5 | 1 | 5 |
| 2) rind | a) lai, ilma nõõrituseta ja abutühemeteta, roided pikad, kumerad | 5 | 1 | 5 |
| 3) turi, selg, lanne | b) sügav | 5 | 1 | 5 |
| | turi lai, ühtlane kõrge; selg lai, pikk, sirge; lanne lai, sirge, ühetasane | 5 | 2 | 10 |
| 4) kere keskosa | hästi arenenud, mahukas | 5 | 2 | 5 |
| 5) laudjas | a) lai | 5 | 1 | 5 |
| | b) pikk | 5 | 1 | 5 |
| | c) sirge | 5 | 1 | 5 |
| 6) piimatunnused | a) udar — mahult suur ja näärmeterikas | 5 | 2 | 10 |
| | b) udara kuju — ulatusega ette ja taha, veerandid võrdsed ja sümmeetrilised; piimasooned hästi arenenud | 5 | 2 | 10 |
| | c) nisad — esimesed ja tagumised normaalselt arenenud ja laia asetusega | 5 | 1 | 5 |
| 7) esi- ja tagajalad | jalad tugevad, õige asetusega, sõrad normaalselt arenenud, õige kujuga | 5 | 1 | 5 |
| | Kokku punkte | — | — | 100 |

Tabel 5

**Piimatõugu sugupullide kehaehituse hindamise skaala**

| Üldine areng ja kehaosad | Nõuded hindamiseks kõrgeima punktide arvuga | Hinne punktides | | |
|---|---|---|---|---|
| | | Punktide põhimäär | Koefitsient | Kokku punkte |
| I. Üldilme ja areng | a) kehaehituse proportsionaalsus, hästi väljendunud tõutüüp | 5 | 3 | 15 |
| | b) isase tüüp hästi väljendunud, temperament mõõdukalt erutuv | 5 | 3 | 15 |
| | c) lihastik tihe, hästi arenenud | 5 | 2 | 10 |
| | d) luustik tugev | 5 | 2 | 10 |
| II. Kehaosad: | | | | |
| 1) pea ja kael | pea ja kael tüüpilised soole | 5 | 1 | 5 |
| 2) rind | a) lai, ilma nõõrituseta ja abutühemeteta, roided pikad, kumeralt kaardunud | 5 | 2 | 10 |
| 3) turi, selg, lanne | b) sõgav | 5 | 1 | 5 |
| | turi lai, kõrge; selg lai, pikk, sirge; lanne lai, sirge, ühetasane, kõht mitterippuv | 5 | 2 | 10 |
| 4) laudjas | lai, pikk, sirge | 5 | 2 | 10 |
| 5) esi- ja tagajalad | jalad tugevad, õige asetusega, sõrad hästi arenenud, õige kujuga | 5 | 2 | 10 |
| | Kokku punkte | — | — | 100 |

Tabel 6

**Kahe toodangusuunaga sugupullide kehaehituse hindamise skaala**

| Üldine areng ja kehaosad | Nõuded hindamiseks kõrgeima punktide arvuga | Hinne punktides | | |
|---|---|---|---|---|
| | | Punktide põhimäär | Koefitsient | Kokku punkte |
| I. Üldilme ja areng | a) kehaehituse proportsionaalsus, hästi väljendunud soovitud tõutüüp | 5 | 3 | 15 |
| | b) isase tüüp hästi väljendunud, temperament mõõdukalt erutuv | 5 | 3 | 15 |
| | c) lihastik tihe, hästi arenenud | 5 | 3 | 15 |
| | d) luustik tugev, kuid mitte toores | 5 | 2 | 10 |
| II. Kehaosad: | | | | |
| 1) pea ja kael | pea ja kael tüüpilised soole | 5 | 1 | 5 |

| Üldine areng ja kehaosad | Nõuded hindamiseks kõrgeima punktide arvuga | Hinne punktides | | |
|---|---|---|---|---|
| | | Punktide põhimäär | Koefitsient | Kokku punkte |
| 2) rind | a) lai, ilma nõörituseta ja abutühemeteta, roided pikad kumerad | 5 | 1 | 5 |
| 3) turi, selg, lanne | b) sügav | 5 | 1 | 5 |
| | turi lai, kõrge; selg lai, pikk, sirge; lanne lai, sirge, ühetasane; kõht mitterippuv | 5 | 2 | 10 |
| 4) laudjas | lai, pikk, sirge | 5 | 2 | 10 |
| 5) esi- ja tagajalad | jalad tugevad, õige asetusega; sõrad hästi arenenud, õige kujuga | 5 | 2 | 10 |
| | Kokku punkte | — | — | 100 |

20. Eksterjööri ja konstitutsiooni hindamisel arvestatakse kehaehituse puudusi, mille eest vähendatakse punkte, tabeli 7 järgi.

Tabel 7

**Piima- ja piima-lihatõugu loomade kehaehituse puudused, mille eest alandatakse hinnet**

| Üldine areng ja kehaosad | Puuduste loetelu |
|---|---|
| I. Üldine areng | Üldareng puudulik. Luustik kore, toores või õrn, ülearenenud. Lihastik kore, nõrgalt arenenud. Kehaehitus ebaproportsionaalne ja ei vasta toodangusuunale. Tõutüüp nõrgalt väljendunud. |
| II. Kehaosad: | |
| 1) pea ja kael | Pea raske või ülearenenud, lehmal pulli pea ja pullil lehma pea. Kael lühike, toores, paksude nahavoltidega, või väljalõikega, nõrgalt lihastatud. |
| 2) rind | Rind kitsas, mittesügav, nööritud ja abutühemetega. |
| 3) turi, selg, lanne | Turi madal, terav. Selg terav, lühike, nõgus või küürus. Lanne kitsas, nõgus või katusjas. |
| 4) kere keskosa | Lehmadel nõrgalt arenenud, pullidel rippuv kõht. |
| 5) laudjas | Lühike, terav, katusjas, luipu. |
| 6) piimatunnused | Udar väike või rippuv, rasvane, ebavõrdselt arenenud veeranditega (kitseudar). Nisad lühikesed, lähedalasetsevad, ebanormaalselt arenenud. |
| 7) esi- ja tagajalad | Koondkandsus, saabelsus, kõverjalgsus, tagumiste jalgade «elevandi» seis. Eetsi- ja taatsiseisud. |

21. Punktilist hinnet täiendatakse tingimata nii paremini arenenud kehaosade kui ka välimiku vigade ja puuduste äranäitamisega.

22. Noorloomade kehaehitust hinnatakse üldilme ja arengu järgi 5-punktilises süsteemis: väga hea — 5; hea — 4; rahuldav — 3; mitterahuldav — 2; halb — 1.

5-punktilise hindamissüsteemi juures on lubatud poolepunktilist täpsustamist (3,5; 4,5).

Hinne väga hea (5 punkti) antakse loomadele, kel on hästi väljendunud tõu- ja sootüüp, hea areng ja kasv, väga hea rinna ehitus (lai, sügav, abutühemeteta), sirge selg, lanne ja laudjas, hästi arenenud vaagen, õige jalgade asetus, tugev luustik, ülearenemata ja mittetoores.

23. Loomade taastootmise võimet hinnatakse zootehnilise ja veterinaarse arvestuse andmete alusel. Viiakse läbi ahtrate ja korduvalt indlevate lehmade veterinaarne töötlemine ja tehakse kindlaks nende edaspidise kasutamise võimalus karja taastootmises.

Pullidel hinnatakse sugulist aktiivsust paaritamisel, ejakulaadi hulka ja sperma kvaliteeti.

24. Boniteerimisel määratakse looma toitumus järgmiste kategooriate järgi: hea, keskmine, alla keskmise.

25. Loomade kasutamisotstarbe määramisel, paaritusplaanide ja zootehniliste, veterinaarprofülaktiliste ning karja tervendamise abinõude koostamisel arvestatakse loomade tervislikku seisukorda, traumaatilisi vigastusi, vanadel loomadel ka hammaste olukorda.

## V. Klassi määramine tunnuste kompleksi järgi

26. Loomade hindamise alusel üksikute tunnuste ja omaduste järgi määratakse üldklass, mis iseloomustab looma tõulis-toodangulist väärtust.

Tunnuste kompleksi järgi hindamisel kantakse lehmad, pullid ja noorkari järgmistesse klassidesse: eliit-rekord, eliit, I klass, II klass.

Kui loom mingi hinnatava tunnuse poolest ei vasta selle klassi tingimustele, kuhu ta teiste tunnuste järgi peaks kuuluma, määratakse üldhinne kõige madalama näitaja järgi.

27. Lehmade boniteerimisel määratakse üldklass piimajõudluse, tõulisuse, eluskaalu, eksterjööri ja konstitutsiooni hinde järgi.

Lehmade piimajõudluse nõuded erineva piima rasvasisalduse juures nende üldklassi kandmiseks on toodud tabelis 8.

28. Kõrge piimatoodangu poolest silmapaistvaid lehmi, kelle piima rasvasisaldus on rohkem kui 0,3% võrra standardist madalam, võib kanda eliit- ja I klassi juhtudel, kui nende piimarasvatoodang ületab vastavale klassile seatud nõude vähemalt 20%.

Tabel 8

**Piimajõudluse nõuded lehmade boniteediklassi kandmiseks**

| Klassid | Piima rasvasisaldus võrreldes tõustandardiga | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 0,4 ja kõrgem | + 0,3 | + 0,2 | + 0,1 | Standard | — 0,1 | — 0,2 | — 0,3 | — 0,4 |
| | Minimaalsed piimatoodangu nõuded protsentides standardist | | | | | | | | |
| Eliit-rekord | 90 | 93 | 95 | 97 | 100 | — | — | — | — |
| Eliit | 90 | 93 | 95 | 97 | 100 | 110 | 120 | 130 | — |
| I klass | 90 | 93 | 95 | 97 | 100 | 110 | 120 | 130 | — |
| II klass | 90 | 93 | 95 | 97 | 100 | 110 | 120 | 130 | 150 |

29. Minimaalnõuded kõikide tunnuste järgi lehmade üldklassi määramiseks on toodud tabelis 9.

Lehmade piimajõudluse ja eluskaalu nõuded erinevatele vanustele nende klassi kandmiseks on toodud üksikute tõugude viisi lisas 1.

Tabel 9

**Minimaalnõuded lehmade üldklassi määramiseks**

| Üldklass | Tõulisus vähemalt | Toodangu klass | Eluskaal (protsentides I klassi nõudest) | Eksterjööri ja konstitutsiooni hinne punkte vähemalt |
|---|---|---|---|---|
| Eliit-rekord | III põlvkond | eliit-rekord | 100 | 80 |
| Eliit | II põlvkond | eliit | 100 | 75 |
| I klass | I põlvkond | I klass | 100 | 70 |
| II klass | I põlvkond | II klass | 90 | 65 |

30. Kui lehmal on kolm lüpsvat tütart, kelle klass on kõrgem kui lehmal endal, tõstetakse lehma üldhinnet ühe klassi võrra.

## VI. Pullide klassi määramine tunnuste kompleksi järgi

31. Boniteerimisel määratakse pullide klass järgmiste näitajate järgi: tõulisus, põlvnemine, järglaste väärtus, eksterjöör, konstitutsioon ja eluskaal.

32. Pulli hindamine põlvnemise järgi toimub ema, isaema ja isa tütarde toodangu järgi. Pulli põlvnemise klass määratakse tema ema ja isa klasside järgi vastavalt tabelile 10.

Juhul, kui boniteeritava pulli isal on normaalsetes söötmistingimustes lüpsvaid tütreid, määratakse tema klass tütarde toodanguandmete järgi (vt. punkt 34).

33. Pullidel, kellel on 6 või enam tütart teadaoleva toodanguga, mis on saadud normaalsetes söötmis- ja pidamistingimus-

Tabel 10

**Pullide põlvnemisklassi määramine**

| Ema klass | Isa klass | | |
|---|---|---|---|
| | Eliit-rekord | Eliit | I klass |
| | Pulli põlvnemise klass | | |
| Eliit-rekord | Eliit-rekord | Eliit | — |
| Eliit | Eliit-rekord | Eliit | I klass |
| I klass | Eliit | I klass | I klass |
| II klass | I klass | II klass | II klass |

tes, võetakse pulli hindamisel tunnuste kompleksi järgi arvesse tütarde toodanguandmeid.

34. Pullide aretusväärtuse hindamise täpsus järglaste järgi sõltub tütarde arvust ja nende toodangutasemest. Seepärast on järglaste väärtuse alusel klassi väljatootmiseks kehtestatud tütarde toodangute osas eri tingimused sõltuvalt nende arvust.

Tütarde 300-päevaste laktatsioonide piimatoodangute minimaalnõuded protsentides I klassi tõustandardist tütarde erineva arvu puhul on toodud tabelis 11.

Tabel 11

**Tütarde 300-päevaste laktatsioonide piimatoodangute minimaalnõuded protsentides I klassi tõustandardist**

| Tütarde arv | Eliit-rekord | Eliit | I klass |
|---|---|---|---|
| 6—10 | 150 | 130 | 100 |
| 11—20 | 135 | 120 | 100 |
| 21 ja rohkem | 120 | 110 | 100 |

Tütarde piima rasvasisalduse keskmine näitaja peab vastama vähemalt tõustandardi nõudele. Juhul kui tütarde rühma keskmine piima rasvasisaldus on tõustandardist kõrgem, alandatakse piimatoodangu nõuet vastavalt tabel 8-le.

35. Pullide hindamine järglaste väärtuse järgi tütarde piimajõudluse alusel toimub selle laktatsiooni andmetel, mille järgi tütreid saab hinnata kõige kõrgemalt.

Juhul, kui hinnatava pulli tütred on eri vanusega, võib pulli klassi väljatootmiseks tütarde jõudluse järgi kasutada kaht meetodit:

1) Eri vanusega tütarde piimatoodangud arvutatakse ümber laktatsioonile, millist omab suurem osa tütreid, kasutades järgmisi koefitsiente:

a) arvutades piimatoodangu ümber täisealiste laktatsioonile (III ja kõrgem laktatsioon) — korrutatakse I laktatsiooni lehmade toodang 1,33-ga, II laktatsiooni lehmade toodang — 1,11-ga;

b) arvutades piimatoodangu ümber esimesele laktatsioonile — korrutatakse täisealiste lehmade toodang 0,75-ga, II laktatsiooni lehmadel — 0,83-ga;

c) arvutades piimatoodangu ümber teisele laktatsioonile — korrutatakse täisealiste lehmade toodang 0,88-ga, I laktatsiooni lehmadel 1,2-ga.

2) Kõrvutatakse pulli tütarde keskmised toodangud vastavalt sellele, kas nad on lõpetanud esimese, teise, kolmanda või kõrgema laktatsiooni, vastavate laktatsioonide I klassi piimajõudluse (piimatoodang ja piima rasvasisaldus) nõuetega ja selle alusel arvutatakse välja pulli tütarde piimajõudluse keskmine kõrvalekalle protsentides I klassi nõuetest. Näiteks: pulli 5 esimese laktatsiooni lõpetanud tütre toodang on I klassi nõudest 160% ja 3 teise laktatsiooni lõpetanud tütre toodang 180% I klassi nõudest. Nende lehmade piimajõudluse keskmine kõrvalekalle I klassi nõuetest:

$$\frac{(160\times5)+(180\times3)}{8}=167\%$$

36. Kui pullil on 3—5 kõrgetoodangulist eliit-rekordklassi kuuluvat tütart, võib pulli põlvnemisklassi tõsta kuni eliit-rekordini, sama arvu eliitklassi kuuluvate tütarde puhul — eliidini.

37. Pulli üldklass määratakse tabel 12 järgi. Eluskaalu minimaalnõuded pullide boniteediklassi kandmiseks on toodud lisas 2.

Tabel 12

**Minimaalnõuded pullide üldklassi määramiseks**

| Klassid | Tõulisus vähemalt | Eksterjööri ja konstitutsiooni hinne punktides | Eluskaal protsentides I klassi minimaalnõudest | Põlvenemisklass |
|---|---|---|---|---|
| Eliit-rekord | III põlvkond | 85 | 110 | Eliit-rekord |
| Eliit | III põlvkond | 85 | 105 | Eliit |
| I klass | III põlvkond | 80 | 100 | I klass |
| II klass | II põlvkond | 75 | 90 | II klass |

38. Pulli üldklassi, mis on määratud tõulisuse, põlvnemise, tütarde jõudluse, eluskaalu, eksterjööri ja konstitutsiooni alusel, võib muuta boniteerimisel järgnevatel aastatel:

a) seoses pulli eluskaalu ja välimiku muutumisega kuni 6-aasta vanuseni;

b) seoses vanemate klassi tõusmisega;

c) seoses boniteeritava pulli järglaste väärtuse andmete saamisega.

Pulli aretusväärsuse lõplik hindamine tema tütarde produktiivsuse järgi toimub vastavalt tabelile 11.

## VII. Noorloomade klassi määramine

39. Noorveiseid boniteeritakse alates 6 kuu vanusest.

Pullmullikate, lehmmullikate ja tiinete mullikate üldklassi määramise tingimused on toodud tabelites 13 ja 14, kusjuures põlvnemise klass määratakse vanemate klasside järgi (tabel 10).

Eluskaalu minimaalnõuded noorloomade klassi kandmiseks on toodud lisas 2.

Tabel 13

**Kuni 18 kuu vanuste pullmullikate üldklassi määramise minimaalnõuded**

| Üldklass | Tõulisus vähemalt | Põlvnemise klass | Eluskaal protsentides vastava klassi minimaalnõudest | Välimiku hinne punktides |
|---|---|---|---|---|
| Eliit-rekord | III põlvkond | Eliit-rekord | 100 | 4,5 |
| Eliit | III „ | Eliit | 100 | 4 |
| I klass | III „ | I klass | 100 | 4 |
| II klass | II „ | I klass | 100 | 3,5 |

Tabel 14

**Lehmmullikate ja tiinete mullikate üldklassi määramise minimaalnõuded**

| Üldklass | Tõulisus vähemalt | Põlvnemise klass | Eluskaal protsentides vastava klassi minimaalnõudest | Välimiku hinne punktides |
|---|---|---|---|---|
| Eliit-rekord | III põlvkond | Eliit-rekord | 100 | 4,5 |
| Eliit | II põlvkond | Eliit | 100 | 4 |
| I klass | I põlvkond | I klass | 100 | 3,5 |
| II klass | I põlvkond | Isa I klass<br>Ema II klass | 100 | 3 |

## VIII. Loomade kasutamisotstarbe määramine

40. Loomade üldhinde järgi, arvestades nende individuaalseid omadusi, määratakse iga looma kasutamisotstarve, kusjuures kari jagatakse järgmistesse rühmadesse:

a) juhttõurühm ehk tõutuumik — remontrühm;

b) teine tõurühm ülejäänud tõulehmadest ja kontrollitavatest I laktatsiooni lehmadest;

c) remontnoorloomade rühm;

d) noorloomade rühm, kes on määratud tõuloomadena müügiks;

e) loomade rühm, kes ei kõlba taastootmiseks, kõrvaldatakse karjast või praagitakse.

## IX. Boniteerimise alusel rakendatavad abinõud

41. Karja boniteerimise lõpetamisel koostatakse boniteerimise aruanne koos boniteerimistulemuste analüüsiga. Aruandesse võetakse järgmised osad:

a) boniteeritud loomade arv, nende jagunemine tõulisuse, klasside ja kasutamisotstarbe järgi;

b) karja iseloomustus piimatoodangu, piima rasvasisalduse, eluskaalu ja noorkarja arenemise järgi;

c) üksikute loomarühmade söötmise iseloomustus, ära näidates söödaliigid, söötühikute ja seeduva proteiini üldkulu, tõuloomakasvandustes ka söödatasuvus;

d) mullikate vanus paaritamisel, lehmade vanus esimesel poegimisel, samuti kinnisperioodi ja uuslüpsiperioodi pikkus;

e) pullide hindamine järglaste väärtuse järgi ja lehmaperekondade hindamine toodanguomaduste järgi;

f) mitmesuguste paaridevaliku tulemuste analüüs järglaste väärtuse järgi.

Kõiki käesolevaid boniteerimismaterjale tuleb võrrelda eelmiste aastate andmetega.

42. Karja boniteerimisandmete alusel koostatakse paaritusplaan eelseisvaks aastaks. Paaritusplaanis nähakse ette paaritused suunaga tõsta tõukarja kvaliteeti. Paaride valikul on vaja arvestada loomade iseärasusi eelnevate paarituste tulemuste järgi ja loomade sugulusvahekordi.

43. Boniteerimismaterjalide alusel töötatakse välja tõukarja komplekteerimise plaan, remontnoorloomade üleskasvatamise plaan, tõuloomade ostu- ja müügiplaan ning abinõud loomade produktiivsuse tõstmiseks; koostatakse veterinaarsete abinõude plaan, valitakse välja loomad riiklikku tõuraamatusse märkimiseks ja esitatakse nende kohta andmed vastavale põllumajandusorganile.

### Tõuaretustöö ja veiste hindamine tootmisfarmides

1. Kolhooside ja sovhooside tootmisfarmides toimub karja kvaliteedi parandamine ja produktiivsuse tõstmine:

a) täisväärtusliku söötmise ja ratsionaalse pidamise abil;

b) kunstliku seemenduse jaamade või majandile endale kuuluvate kõrgeväärtuslike sugupullide maksimaalse kasutamise teel;

c) parimate lehmade kasutamise teel võimalikult pikema aja jooksul;

d) parimatest lehmadest ja pullidest põlvnevate lehmmullikate süstemaatilise valiku teel remondiks ja karja arvu suurendamiseks koos nende õige üleskasvatamisega;

e) väärtuslike loomade muretsemisega teistest majanditest;

f) madalatoodanguliste, halvasti arenenud ja haigete loomade väljapraakimise teel.

2. Tootmisfarmides, kus on veel säilinud kohalikud madalatoodangulised karjad, on peamiseks karja parandamise meetodiks vältav ristlus, milleks tuleb kasutada vastavat kõrge produktiivsusega plaanitõugu, eesmärgiga kiiresti tõsta kohaliku karja tootmisvõimet.

3. Tootmisfarmides, kus on küllalt väärtuslikku puhtatõulist karja, on otstarbekohane teostada puhasaretust.

4. Majandites, kus pikemat aega on teostatud ristamist ja on saadud kohalikele tingimustele hästi kohanenud ja kõrgetoodangulised ristandloomad, võib hakata kasutama ristandite sisearetust. Sel juhul võib puhtatõuliste pullide kõrval kasutada ka ristandpulle, tingimusel, et nad põlvneksid kõrge toodanguga ja hästi arenenud vanematest.

5. Mittetõukarjakasvatuse rajoonide piimatootmisfarmides võib rakendada vahelduvat ristlust, kasutades selleks kaht kuni kolme ühe tootmissuunaga tõugu (vastavalt oblasti põllumajandusvalitsuse loale). Vahelduval ristlusel kahe tõu ristamisel saadud I põlvkonna ristandlehmad paaritatakse ühte lähtetõugu kuuluvate omavahel mitte sugulusvahekorras olevate puhtatõuliste pullidega või kasutatakse kolmandat tõugu pulle.

6. Lihatoodangu suurendamiseks ja liha kvaliteedi parandamiseks teostatakse tootmisfarmides piimatõugu lehmade tarberistlust lihatõugu pullidega, kusjuures lihatõugu pullidega paaritatakse madalatoodangulisi lehmi, kelle järglased kasvatatakse üles lihaks.

Tarberistluseks kasutada kõrgeväärtuslikke puhtatõulisi lihatõugu pulle.

7. Lihaloomakasvatuse rajoonides on piimatootmise eesmärgil otstarbekohane rööbiti lihatõugudega aretada piimatõugu loomi, ning samal ajal piimakarjakasvatuse rajoonide majandites, kus on head looduslikud söödamaad, aretada lihakarja. Neil juhtudel tuleb kumbagi tõugu aretada eraldi puhtalt, pidades neid eri brigaadides (osakondades).

8. Karja täiustamiseks tootmisfarmides tehakse parimate loomade valikut, et saada nendelt kõrgeimat toodangut ja kasvatada noorloomad suguküpseks.

Loomade valikut tehakse nende toodanguomaduste, eluskaalu, kehaehituse, põlvnemise, tervisliku seisukorra ja taastootmisvõime igakülgse hindamise alusel.

9. Loomade hinnete järgi jagatakse kari kolme rühma: tõutuumik, piimatootmisrühm ja lihatootmisrühm.

a) tõutuumikusse — karja juhtivasse ossa — eraldatakse tõu-

pullid ja parima toodanguga lehmad hulgal, mis kindlustab karja remondi ja plaanilise suurendamise vajaduse;

b) piimatootmisrühma lähevad madalama sugulooma väärtusega lehmad ja mullikad. Kõrgetoodangulistes karjades kasvatatakse tootmisrühma lehmadest saadavad remondist ülejäänud mullikad müügiks teistele majanditele;

c) lihatootmisrühma võetakse lihaks kasvatatavad noorloomad, väljapraagitavad pullid ja lehmad, madalatoodangulised lehmad, kelle järglased kasvatatakse lihaks.

10. Paralleelselt suguloomade valikuga viiakse tootmisfarmides läbi ka paaridevalikut. Paaridevalikut tuleb teha produktiivsuse (piimatoodangu ja piima rasvasisalduse) tõstmise suunas, arvestades loomade tervist ja kehaehituse tugevust.

11. Paaridevaliku tähtsamaks osaks on sugupulli valik. Pullid peavad põlvnema emadest, kelle produktiivsus on kõrgem või äärmisel juhul mitte halvem karja parimatest lehmadest.

12. Tootmisfarmide karjades tehakse rühmaviisilist paaridevalikut. Reeglina tuleb tootmisfarmi karjas kasutada — 1—2 ühte liini kuuluvat ja karjaga mitte suguluses olevat pulli.

13. Sugulusaretus tootmisfarmi karjades ei ole lubatud. Seepärast tuleb perioodiliselt pulle vahetada.

14. Kolhooside ja sovhooside tootmisfarmide karjade süstemaatilise parandamise eesmärgil viiakse seal iga aasta sügisel (augustis-septembris) läbi loomade hindamine ja kasutamisotstarbe määramine. Hindamisele kuuluvad lehmad, sugupullid, tiined mullikad ja mullikad alates 6 kuu vanusest.

15. Tootmisfarmide loomad hinnatakse komisjoni poolt, mille koosseisu kuuluvad: zootehnik, veterinaartöötaja, kolhoosi farmijuhataja või sovhoosi osakonna juhataja; komisjoni tööst võtavad osa loomakasvatusala töötajad. Komisjon hindab karja loomade tegeliku ülevaatuse ja tootmis-zootehnilise arvestuse andmete alusel.

16. Lehmade hindamine ja kasutamisotstarbe määramine toimub piimajõudluse, eluskaalu, eksterjööri, konstitutsiooni ja põlvnemise järgi, arvestades nende tervislikku seisukorda ja taastootmise võimet.

Lehmade piimajõudlust hinnatakse viimase lõppenud laktatsiooni piimatoodangu ja piima rasvasisalduse järgi, kusjuures arvesse võetakse laktatsiooni esimese 300 päeva andmed või kogu laktatsiooni andmed, kui laktatsioon kestis vähem kui 300 päeva.

17. Laktatsiooni piimatoodang arvutatakse välja kolm korda kuus (igas dekaadis) tehtavate kontroll-lüpside andmete järgi.

18. Keskmine piima rasvasisaldus määratakse süstemaatiliste piimaanalüüside andmete alusel, mida tuleb teha vähemalt üks kord kuus.

19. Tootmisfarmide sugupullid boniteeritakse samuti nagu tõuloomakasvatuse majandites tõuloomade boniteerimise juhendite järgi.

20. Mullikate ja tiinete mullikate hindamine ja kasutamisotstarbe määramine toimub põlvnemise (arvestades vanemate tõulisust ja emade toodangut), eluskaalu, eksterjööri ja konstitutsiooni järgi.

21. Lehmade ja noorloomade tõulisus määratakse põlvnemisandmete, isa ja ema tõulisuse alusel (vt. tabel 2).

Lehmade ja noorloomade välimikku hinnatakse 5-punktilise süsteemi järgi: väga hea — 5, hea — 4, rahuldav — 3, mitterahuldav — 2, halb — 1.

22. Karja ülevaatuse ja hindamise tulemused kantakse akti, mis lisatakse loomade hindamislehtede juurde.

23. Karja hindamistulemuste alusel tehakse ettepanekud karja kvaliteedi ja produktiivsuse tõstmiseks: lehmade söötmise ja pidamise parandamiseks, remontnoorloomade üleskasvatamiseks, sugupullide valikuks ja kasutamiseks, kunstliku seemenduse rakendamiseks jne.

**Piimatoodangu, piima rasvasisalduse ja eluskaalu minimaalnõuded lehmade boniteediklassi kandmiseks**

| Tõug ja klassid | | 300-päevase laktatsiooni piimatoodang (kg) | | | | | | | Keskmine piima rasvasisaldus | Eluskaal (kg) | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | I laktatsioon[1] | II laktatsioon | III ja kõrgem laktatsioon | III ja kõrgema laktatsiooni keskmine piimatoodang: kahe laktatsiooni | kolme laktatsiooni | nelja laktatsiooni | viie laktatsiooni | | I laktatsioon | II laktatsioon | III laktatsioon ja vanemad |
| 1 | | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 |
| Äärširi | Eliit-rekord | 4800 | 5600 | 6400 | 5800 | 5400 | 5100 | 4900 | | | | |
| | Eliit | 3600 | 4200 | 4800 | 4400 | 4100 | 3900 | 3800 | 3,9 | 390 | 430 | 470 |
| | I klass | 2400 | 2800 | 3200 | 3100 | 3000 | 2900 | 2800 | | | | |
| | II klass | 1800 | 2100 | 2400 | 2325 | 2250 | 2175 | 2100 | | 351 | 387 | 423 |
| Alatau | Eliit-rekord | 4800 | 5600 | 6400 | 5800 | 5400 | 5100 | 4900 | | | | |
| | Eliit | 3600 | 4200 | 4800 | 4400 | 4100 | 3900 | 3800 | 3,8 | 410 | 450 | 490 |
| | I klass | 2400 | 2800 | 3200 | 3100 | 3000 | 2900 | 2800 | | | | |
| | II klass | 1800 | 2100 | 2400 | 2325 | 2250 | 2175 | 2100 | | 369 | 405 | 441 |
| Angli | Eliit-rekord | 4800 | 5600 | 6400 | 5800 | 5400 | 5100 | 4900 | | | | |
| | Eliit | 3600 | 4200 | 4800 | 4400 | 4100 | 3900 | 3800 | 3,8 | 390 | 430 | 470 |
| | I klass | 2400 | 2800 | 3200 | 3100 | 3000 | 2900 | 2800 | | | | |
| | II klass | 1800 | 2100 | 2400 | 2325 | 2250 | 2175 | 2100 | | 351 | 387 | 423 |
| Ukraina valgepea- | Eliit-rekord | 4600 | 5400 | 6000 | 5400 | 5100 | 4900 | 4700 | | | | |
| line | Eliit | 3450 | 4050 | 4500 | 4100 | 3900 | 3700 | 3600 | 3,7 | 370 | 410 | 440 |
| | I klass | 2300 | 2700 | 3000 | 2900 | 2800 | 2750 | 2700 | | | | |
| | II klass | 1725 | 2025 | 2250 | 2175 | 2100 | 2050 | 2025 | | 333 | 369 | 396 |

[1] Kui lehma vanus esimesel poegimisel on üle 30 kuu, tõstetakse piimatoodangu nõuet 10%.

| 1 | | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Bestuuževi | Eliit-rekord | 4600 | 5400 | 6000 | 5400 | 5100 | 4900 | 4700 | 3,8 | 400 | 440 | 480 |
| | Eliit | 3450 | 4050 | 4500 | 4100 | 3900 | 3700 | 3600 | | | | |
| | I klass | 2300 | 2700 | 3000 | 2900 | 2800 | 2750 | 2700 | | | | |
| | II klass | 1725 | 2025 | 2250 | 2175 | 2100 | 2050 | 2025 | | 360 | 396 | 432 |
| Läti pruun | Eliit-rekord | 4800 | 5600 | 6400 | 5800 | 5400 | 5100 | 4900 | 4,0 | 390 | 430 | 470 |
| | Eliit | 3600 | 4200 | 4800 | 4400 | 4100 | 3900 | 3800 | | | | |
| | I klass | 2400 | 2800 | 3200 | 3100 | 3000 | 2900 | 2800 | | | | |
| | II klass | 1800 | 2100 | 2400 | 2325 | 2250 | 2175 | 2100 | | 351 | 387 | 423 |
| Ida-soome | Eliit-rekord | 4000 | 4800 | 5200 | 4700 | 4400 | 4200 | 4100 | 4,0 | 330 | 370 | 400 |
| | Eliit | 3000 | 3600 | 3900 | 3500 | 3300 | 3150 | 3100 | | | | |
| | I klass | 2000 | 2400 | 2600 | 2500 | 2400 | 2350 | 2300 | | | | |
| | II klass | 1500 | 1800 | 1950 | 1875 | 1800 | 1750 | 1725 | | 297 | 333 | 360 |
| Džörsi | Eliit-rekord | 4200 | 5000 | 5600 | 5100 | 4700 | 4400 | 4300 | 5,6 | 350 | 380 | 400 |
| | Eliit | 3150 | 3750 | 4200 | 3800 | 3600 | 3400 | 3300 | | | | |
| | I klass | 2100 | 2500 | 2800 | 2700 | 2600 | 2550 | 2500 | | | | |
| | II klass | 1575 | 1875 | 2100 | 2025 | 1950 | 1900 | 1875 | | 315 | 342 | 360 |
| Istoobeni | Eliit-rekord | 4200 | 5000 | 5600 | 5100 | 4700 | 4400 | 4300 | 4,0 | 370 | 410 | 440 |
| | Eliit | 3150 | 3750 | 4200 | 3800 | 3600 | 3400 | 3300 | | | | |
| | I klass | 2100 | 2500 | 2800 | 2700 | 2600 | 2550 | 2500 | | | | |
| | II klass | 1575 | 1875 | 2100 | 2025 | 1950 | 1900 | 1875 | | 339 | 369 | 396 |
| Kasahhi valgepealine, piima-lihasuund | Eliit-rekord | 1700 | 2100 | 2200 | 2100 | 2100 | 2000 | 1900 | 3,8 | 420 | 460 | 500 |
| | Eliit | 1550 | 1900 | 2000 | 1950 | 1900 | 1800 | 1750 | | | | |
| | I klass | 1400 | 1700 | 1800 | 1800 | 1700 | 1600 | 1500 | | | | |
| | II klass | 1050 | 1275 | 1350 | 1350 | 1275 | 1200 | 1125 | | 378 | 414 | 450 |
| Kostromaa | Eliit-rekord | 5200 | 6000 | 6800 | 6100 | 5800 | 5500 | 5300 | 3,8 | 430 | 480 | 510 |
| | Eliit | 3900 | 4500 | 5100 | 4700 | 4400 | 4200 | 4100 | | | | |
| | I klass | 2600 | 3000 | 3400 | 3300 | 3200 | 3100 | 3000 | | | | |
| | II klass | 1950 | 2250 | 2550 | 2475 | 2400 | 2325 | 2250 | | 387 | 432 | 459 |

| 1 | | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Gorbaatovi punane | Eliit-rekord | 4200 | 5000 | 5600 | 5100 | 4700 | 4400 | 4300 | 4,0 | 360 | 400 | 430 |
| | Eliit | 3150 | 3750 | 4200 | 3800 | 3600 | 3400 | 3300 | | | | |
| | I klass | 2100 | 2500 | 2800 | 2700 | 2600 | 2550 | 2500 | | | | |
| | II klass | 1575 | 1875 | 2100 | 2025 | 1950 | 1900 | 1875 | | 324 | 360 | 387 |
| Taani punane | Eliit-rekord | 5000 | 5800 | 6600 | 6000 | 5600 | 5300 | 5100 | 4,0 | 390 | 430 | 470 |
| | Eliit | 3750 | 4550 | 4950 | 4500 | 4200 | 4000 | 3900 | | | | |
| | I klass | 2500 | 2900 | 3300 | 3200 | 3100 | 3050 | 3000 | | | | |
| | II klass | 1875 | 2175 | 2475 | 2400 | 2325 | 2275 | 2250 | | 351 | 387 | 423 |
| Leedu punane | Eliit-rekord | 4600 | 5400 | 6000 | 5400 | 5100 | 4900 | 4700 | 3,8 | 390 | 430 | 470 |
| | Eliit | 3450 | 4050 | 4500 | 4100 | 3900 | 3700 | 3600 | | | | |
| | I klass | 2300 | 2700 | 3000 | 2900 | 2800 | 2750 | 2700 | | | | |
| | II klass | 1725 | 2025 | 2250 | 2175 | 2100 | 2050 | 2025 | | 351 | 387 | 423 |
| Poola punane | Eliit-rekord | 4600 | 5400 | 6000 | 5400 | 5100 | 4900 | 4700 | 3,8 | 390 | 430 | 470 |
| | Eliit | 3450 | 4050 | 4500 | 4100 | 3900 | 3700 | 3600 | | | | |
| | I klass | 2300 | 2700 | 3000 | 2900 | 2800 | 2750 | 2700 | | | | |
| | II klass | 1725 | 2025 | 2250 | 2175 | 2100 | 2050 | 2025 | | 351 | 387 | 423 |
| Stepi punane | Eliit-rekord | 5000 | 5800 | 6400 | 5800 | 5500 | 5300 | 5100 | 3,7 | 390 | 430 | 470 |
| | Eliit | 3750 | 4350 | 4800 | 4400 | 4200 | 4000 | 3850 | | | | |
| | I klass | 2500 | 2900 | 3200 | 3100 | 3000 | 2900 | 2800 | | | | |
| | II klass | 1875 | 2175 | 2400 | 2325 | 2250 | 2175 | 2100 | | 351 | 387 | 423 |
| Tambovi punane | Eliit-rekord | 4600 | 5400 | 6000 | 5400 | 5100 | 4900 | 4700 | 3,8 | 420 | 460 | 500 |
| | Eliit | 3450 | 4050 | 4500 | 4100 | 3900 | 3700 | 3600 | | | | |
| | I klass | 2300 | 2700 | 3000 | 2900 | 2800 | 2750 | 2700 | | | | |
| | II klass | 1725 | 2025 | 2250 | 2175 | 2100 | 2050 | 2025 | | 378 | 414 | 450 |

| 1 | | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Eesti punane | Eliit-rekord | 4800 | 5600 | 6400 | 5800 | 5400 | 5100 | 4900 | 3,9 | 390 | 430 | 470 |
| | Eliit | 3600 | 4200 | 4800 | 4400 | 4100 | 3900 | 3800 | | | | |
| | I klass | 2400 | 2800 | 3200 | 3100 | 3000 | 2900 | 2800 | | | | |
| | II klass | 1800 | 2100 | 2400 | 2325 | 2250 | 2175 | 2100 | | 351 | 387 | 423 |
| Kurgaani | Eliit-rekord | 4400 | 5200 | 5800 | 5200 | 4800 | 4600 | 4500 | 3,9 | 400 | 450 | 490 |
| | Eliit | 3300 | 3900 | 4350 | 3900 | 3650 | 3500 | 3400 | | | | |
| | I klass | 2200 | 2600 | 2900 | 2800 | 2750 | 2700 | 2650 | | | | |
| | II klass | 1650 | 1950 | 2175 | 2100 | 2050 | 2000 | 1975 | | 360 | 405 | 441 |
| Lebediini | Eliit-rekord | 5000 | 5800 | 6600 | 6000 | 5600 | 5300 | 5100 | 3,8 | 420 | 460 | 500 |
| | Eliit | 3750 | 4350 | 4950 | 4500 | 4200 | 4000 | 3900 | | | | |
| | I klass | 2500 | 2900 | 3300 | 3200 | 3100 | 3050 | 3000 | | | | |
| | II klass | 1875 | 2175 | 2475 | 2400 | 2325 | 2275 | 2250 | | 378 | 414 | 450 |
| Eesti maatõug | Eliit-rekord | 4400 | 5200 | 5800 | 5200 | 4800 | 4600 | 4500 | 4,0 | 360 | 390 | 420 |
| | Eliit | 3300 | 3900 | 4350 | 3900 | 3650 | 3500 | 3400 | | | | |
| | I klass | 2200 | 2600 | 2900 | 2800 | 2750 | 2700 | 2650 | | | | |
| | II klass | 1650 | 1950 | 2175 | 2100 | 2050 | 2000 | 1975 | | 324 | 351 | 378 |
| Ida-friisi | Eliit-rekord | 5400 | 6200 | 7000 | 6200 | 5900 | 5700 | 5500 | 3,6 | 420 | 460 | 500 |
| | Eliit | 4050 | 4650 | 5250 | 4750 | 4500 | 4300 | 4200 | | | | |
| | I klass | 2700 | 3100 | 3500 | 3400 | 3300 | 3200 | 3100 | | | | |
| | II klass | 2025 | 2325 | 2625 | 2550 | 2475 | 2400 | 2325 | | 378 | 414 | 450 |
| Pintsgau | Eliit-rekord | 4000 | 4800 | 5400 | 4900 | 4500 | 4200 | 4100 | 3,7 | 400 | 440 | 470 |
| | Eliit | 3000 | 3600 | 4050 | 3600 | 3400 | 3250 | 3200 | | | | |
| | I klass | 2000 | 2400 | 2700 | 2650 | 2600 | 2550 | 2500 | | | | |
| | II klass | 1500 | 1800 | 2025 | 1975 | 1925 | 1875 | 1850 | | 360 | 396 | 423 |
| Mustakirju karja ristandid Siberis, Uraalis ja Kaug-Idas | Eliit-rekord | 4600 | 5400 | 6000 | 5400 | 5100 | 4900 | 4700 | 3,8 | 380 | 430 | 470 |
| | Eliit | 3450 | 4050 | 4500 | 4100 | 3900 | 3700 | 3600 | | | | |
| | I klass | 2300 | 2700 | 3000 | 2900 | 2800 | 2750 | 2700 | | | | |
| | II klass | 1725 | 2025 | 2250 | 2175 | 2100 | 2050 | 2025 | | 342 | 387 | 423 |

| 1 | | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Simmentali karja ristandid Siberis ja Kaug-Idas | Eliit-rekord | 4200 | 5000 | 5800 | 5200 | 4800 | 4500 | 4300 | 3,8 | 380 | 440 | 480 |
| | Eliit | 3150 | 3750 | 4350 | 3900 | 3650 | 3500 | 3400 | | | | |
| | I klass | 2100 | 2500 | 2900 | 2800 | 2750 | 2700 | 2650 | | | | |
| | II klass | 1575 | 1875 | 2175 | 2100 | 2050 | 2000 | 1975 | | 342 | 396 | 432 |
| Simmentali karja ristandid Taga-Kaukaasia rajoonides | Eliit-rekord | 3800 | 4600 | 5200 | 4700 | 4300 | 4100 | 3900 | 3,9 | 350 | 390 | 430 |
| | Eliit | 2850 | 3450 | 3900 | 3500 | 3300 | 3150 | 3100 | | | | |
| | I klass | 1900 | 2300 | 2600 | 2500 | 2400 | 2350 | 2300 | | | | |
| | II klass | 1425 | 1725 | 1950 | 1875 | 1800 | 1750 | 1725 | | 315 | 351 | 387 |
| Simmentali karja ristandid Kasahhi NSV-s | Eliit-rekord | 4200 | 5000 | 5800 | 5200 | 4800 | 4500 | 4300 | 3,8 | 420 | 460 | 500 |
| | Eliit | 3150 | 3750 | 4350 | 3900 | 3650 | 3500 | 3400 | | | | |
| | I klass | 2100 | 2500 | 2900 | 2800 | 2750 | 2700 | 2650 | | | | |
| | II klass | 1575 | 1875 | 2175 | 2100 | 2050 | 2000 | 1975 | | 378 | 414 | 450 |
| Sviitsi karja ristandid Armeenia, Usbeki, Gruusia, Aserbaidžaani, Tadžiki, Turkmeeni NSV-s | Eliit-rekord | 4000 | 4800 | 5400 | 4800 | 4450 | 4200 | 4100 | 4,0 | 350 | 390 | 420 |
| | Eliit | 3000 | 3600 | 4050 | 3600 | 3400 | 3250 | 3200 | | | | |
| | I klass | 2000 | 2400 | 2700 | 2600 | 2550 | 2500 | 2450 | | | | |
| | II klass | 1500 | 1800 | 2025 | 1950 | 1900 | 1875 | 1850 | | 315 | 351 | 378 |
| Ukraina hall | Eliit-rekord | 3000 | 3800 | 4400 | 3900 | 3600 | 3400 | 3300 | 4,1 | 410 | 460 | 500 |
| | Eliit | 2250 | 2850 | 3300 | 3000 | 2800 | 2700 | 2650 | | | | |
| | I klass | 1500 | 1900 | 2200 | 2100 | 2050 | 2000 | 1950 | | | | |
| | II klass | 1125 | 1425 | 1650 | 1575 | 1525 | 1475 | 1450 | | 369 | 414 | 450 |
| Simmentali | Eliit-rekord | 4800 | 5600 | 6400 | 5800 | 5400 | 5100 | 4900 | 3,7 | 430 | 470 | 510 |
| | Eliit | 3600 | 4200 | 4800 | 4400 | 4100 | 3900 | 3800 | | | | |
| | I klass | 2400 | 2800 | 3200 | 3100 | 3000 | 2900 | 2800 | | | | |
| | II klass | 1800 | 2100 | 2400 | 2325 | 2250 | 2175 | 2100 | | 387 | 423 | 459 |
| Sõtševi | Eliit-rekord | 4800 | 5600 | 6200 | 5600 | 5300 | 5000 | 4900 | 3,8 | 430 | 480 | 520 |
| | Eliit | 3600 | 4200 | 4650 | 4250 | 3950 | 3800 | 3750 | | | | |
| | I klass | 2400 | 2800 | 3100 | 3000 | 2900 | 2800 | 2750 | | | | |
| | II klass | 1800 | 2100 | 2325 | 2250 | 2175 | 2100 | 2050 | | 387 | 432 | 468 |
| Tagiili | Eliit-rekord | 4600 | 5400 | 6000 | 5400 | 5100 | 4900 | 4700 | 4,0 | 390 | 430 | 460 |
| | Eliit | 3450 | 4050 | 4500 | 4100 | 3900 | 3700 | 3600 | | | | |
| | I klass | 2300 | 2700 | 3000 | 2900 | 2800 | 2750 | 2700 | | | | |
| | II klass | 1725 | 2025 | 2250 | 2175 | 2100 | 2050 | 2025 | | 351 | 387 | 414 |

| 1 | | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Holmogori | Eliit-rekord | 5000 | 5800 | 6400 | 5800 | 5500 | 5200 | 5100 | 3,7 | 400 | 440 | 480 |
| | Eliit | 3750 | 4350 | 4800 | 4400 | 4100 | 3950 | 3850 | | | | |
| | I klass | 2500 | 2900 | 3200 | 3100 | 3000 | 2900 | 2800 | | | | |
| | II klass | 1875 | 2175 | 2400 | 2325 | 2250 | 2175 | 2100 | | 360 | 396 | 432 |
| Mustakirju | Eliit-rekord | 5400 | 6200 | 6800 | 6100 | 5800 | 5600 | 5500 | 3,7 | 420 | 460 | 500 |
| | Eliit | 4050 | 4650 | 5100 | 4700 | 4450 | 4250 | 4150 | | | | |
| | I klass | 2700 | 3100 | 3400 | 3300 | 3200 | 3100 | 3000 | | | | |
| | II klass | 2025 | 2325 | 2550 | 2475 | 2400 | 2325 | 2250 | | 378 | 414 | 450 |
| Leedu mustakirju | Eliit-rekord | 5400 | 6200 | 6800 | 6100 | 5800 | 5600 | 5500 | 3,7 | 420 | 460 | 500 |
| | Eliit | 4050 | 4650 | 5100 | 4700 | 4450 | 4250 | 4150 | | | | |
| | I klass | 2700 | 3100 | 3400 | 3300 | 3200 | 3100 | 3000 | | | | |
| | II klass | 2025 | 2325 | 2550 | 2475 | 2400 | 2325 | 2250 | | 378 | 414 | 450 |
| Rootsi mustakirju | Eliit-rekord | 5400 | 6200 | 6800 | 6100 | 5800 | 5600 | 5500 | 3,7 | 420 | 460 | 500 |
| | Eliit | 4050 | 4650 | 5100 | 4700 | 4450 | 4250 | 4150 | | | | |
| | I klass | 2700 | 3100 | 3400 | 3300 | 3200 | 3100 | 3000 | | | | |
| | II klass | 2025 | 2325 | 2550 | 2475 | 2400 | 2325 | 2250 | | 378 | 414 | 450 |
| Eesti mustakirju | Eliit-rekord | 5400 | 6200 | 6800 | 6100 | 5800 | 5600 | 5500 | 3,7 | 420 | 460 | 500 |
| | Eliit | 4050 | 4650 | 5100 | 4700 | 4450 | 4250 | 4150 | | | | |
| | I klass | 2700 | 3100 | 3400 | 3300 | 3200 | 3100 | 3000 | | | | |
| | II klass | 2025 | 2325 | 2550 | 2475 | 2400 | 2325 | 2250 | | 378 | 414 | 450 |
| Šviitsi | Eliit-rekord | 5000 | 5800 | 6600 | 6000 | 5600 | 5300 | 5100 | 3,7 | 420 | 460 | 500 |
| | Eliit | 3750 | 4350 | 4950 | 4500 | 4200 | 4000 | 3900 | | | | |
| | I klass | 2500 | 2900 | 3300 | 3200 | 3100 | 3050 | 3000 | | | | |
| | II klass | 1875 | 2175 | 2475 | 2400 | 2325 | 2275 | 2250 | | 378 | 414 | 450 |
| Sorthorni, piimasuund | Eliit-rekord | 4400 | 5200 | 5800 | 5200 | 4800 | 4600 | 4500 | 3,8 | 420 | 460 | 500 |
| | Eliit | 3300 | 3900 | 4350 | 3900 | 3650 | 3500 | 3400 | | | | |
| | I klass | 2200 | 2600 | 2900 | 2800 | 2750 | 2700 | 2650 | | | | |
| | II klass | 1650 | 1950 | 2175 | 2100 | 2050 | 2000 | 1975 | | 378 | 414 | 450 |

| 1 | | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Juurino | Eliit-rekord | 4200 | 5000 | 5600 | 5100 | 4700 | 4400 | 4300 | | | | |
| | Eliit | 3150 | 3750 | 4200 | 3800 | 3600 | 3400 | 3300 | 4,0 | 360 | 400 | 430 |
| | I klass | 2100 | 2500 | 2800 | 2700 | 2600 | 2550 | 2500 | | | | |
| | II klass | 1575 | 1875 | 2100 | 2025 | 1950 | 1900 | 1875 | | 378 | 414 | 450 |
| Jaroslavi | Eliit-rekord | 4600 | 5400 | 6000 | 5400 | 5100 | 4900 | 4700 | | | | |
| | Eliit | 3450 | 4050 | 4500 | 4100 | 3900 | 3700 | 3600 | 4,0 | 370 | 410 | 440 |
| | I klass | 2300 | 2700 | 3000 | 2900 | 2800 | 2750 | 2700 | | | | |
| | II klass | 1725 | 2025 | 2250 | 2175 | 2100 | 2050 | 2025 | | 333 | 369 | 396 |
| Aulie-ataa | Eliit-rekord | 4400 | 5200 | 6000 | 5400 | 5000 | 4650 | 4500 | | | | |
| | Eliit | 3300 | 3900 | 4500 | 4050 | 3800 | 3600 | 3500 | 3,8 | 360 | 400 | 430 |
| | I klass | 2200 | 2600 | 3000 | 2900 | 2800 | 2750 | 2700 | | | | |
| | II klass | 1650 | 1950 | 2250 | 2175 | 2100 | 2050 | 2025 | | 324 | 360 | 387 |
| Karpaadi pruun kari | Eliit-rekord | 4800 | 5600 | 6200 | 5600 | 5300 | 5000 | 4900 | | | | |
| | Eliit | 3600 | 4200 | 4650 | 4250 | 3950 | 3800 | 3750 | 3,7 | 410 | 450 | 490 |
| | I klass | 2400 | 2800 | 3100 | 3000 | 2900 | 2850 | 2800 | | | | |
| | II klass | 1800 | 2100 | 2325 | 2250 | 2175 | 2100 | 2050 | | 369 | 405 | 441 |
| Bušujevi kari | Eliit-rekord | 4000 | 4800 | 5400 | 4900 | 4500 | 4250 | 4100 | | | | |
| | Eliit | 3000 | 3600 | 4050 | 3600 | 3400 | 3250 | 3200 | 3,8 | 360 | 400 | 430 |
| | I klass | 2000 | 2400 | 2700 | 2600 | 2500 | 2450 | 2400 | | | | |
| | II klass | 1500 | 1800 | 2025 | 1950 | 1875 | 1825 | 1800 | | 324 | 360 | 387 |
| Siberi kari | Eliit-rekord | 3200 | 3800 | 4400 | 4000 | 3650 | 3400 | 3300 | | | | |
| | Eliit | 2400 | 2850 | 3300 | 3000 | 2800 | 2700 | 2650 | 4,4 | 310 | 330 | 360 |
| | I klass | 1600 | 1900 | 2200 | 2150 | 2100 | 2050 | 2000 | | | | |
| | II klass | 1200 | 1425 | 1650 | 1600 | 1550 | 1525 | 1500 | | 279 | 297 | 324 |
| Suksuni kari | Eliit-rekord | 3400 | 4000 | 4800 | 4300 | 3900 | 3650 | 3500 | | | | |
| | Eliit | 2500 | 3000 | 3600 | 3250 | 3050 | 2950 | 2900 | 4,0 | 370 | 410 | 440 |
| | I klass | 1700 | 2000 | 2400 | 2350 | 2300 | 2250 | 2200 | | | | |
| | II klass | 1275 | 1500 | 1800 | 1750 | 1700 | 1675 | 1650 | | 333 | 369 | 396 |

Lisa 2

**Eluskaalu minimaalnõuded noorloomade ja täiskasvanud pullide boniteediklassi määramiseks**

| Tõug | Klass | Pullid | | | | | | | | | Lehmmullikad ja tiined mullikad | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Eluskaal vanuses | | | | | | | | | | | | | |
| | | kuud | | | | | aastat | | | | kuud | | | | |
| | | 6 | 9 | 12 | 15 | 18 | 2 | 3 | 4 | 5 ja van. | 6 | 9 | 12 | 18 | 24 |
| Äärširi | Eliit-rekord | 175 | 250 | 310 | 370 | 430 | 540 | 710 | 780 | 860 | 155 | 210 | 250 | 325 | 390 |
| | Eliit | 170 | 235 | 290 | 345 | 400 | 510 | 680 | 740 | 820 | 150 | 200 | 240 | 315 | 380 |
| | I klass | 160 | 225 | 280 | 330 | 380 | 470 | 615 | 675 | 750 | 140 | 190 | 230 | 300 | 360 |
| | II klass | 135 | 190 | 235 | 280 | 320 | 410 | 550 | 610 | 675 | 120 | 160 | 195 | 255 | 305 |
| Alatau | Eliit-rekord | 190 | 265 | 330 | 395 | 455 | 565 | 750 | 830 | 920 | 150 | 215 | 250 | 335 | 410 |
| | Eliit | 180 | 250 | 315 | 380 | 440 | 540 | 720 | 790 | 880 | 145 | 210 | 245 | 330 | 400 |
| | I klass | 170 | 240 | 300 | 355 | 410 | 510 | 655 | 720 | 800 | 140 | 205 | 240 | 320 | 390 |
| | II klass | 145 | 205 | 255 | 305 | 350 | 450 | 590 | 650 | 720 | 125 | 175 | 205 | 270 | 330 |
| Angli | Eliit-rekord | 175 | 250 | 310 | 370 | 430 | 540 | 710 | 780 | 860 | 155 | 210 | 250 | 325 | 390 |
| | Eliit | 170 | 235 | 290 | 345 | 400 | 510 | 680 | 740 | 820 | 150 | 200 | 240 | 315 | 380 |
| | I klass | 160 | 225 | 280 | 330 | 380 | 470 | 615 | 675 | 750 | 140 | 190 | 230 | 300 | 360 |
| | II klass | 135 | 190 | 235 | 280 | 320 | 410 | 555 | 610 | 675 | 120 | 160 | 195 | 256 | 305 |
| Ukraina valge-pealine | Eliit-rekord | 170 | 245 | 310 | 370 | 430 | 540 | 710 | 780 | 860 | 140 | 200 | 235 | 315 | 370 |
| | Eliit | 160 | 235 | 290 | 345 | 400 | 510 | 680 | 740 | 820 | 135 | 195 | 230 | 310 | 360 |
| | I klass | 155 | 225 | 280 | 330 | 380 | 470 | 615 | 675 | 750 | 130 | 190 | 225 | 300 | 350 |
| | II klass | 130 | 190 | 235 | 280 | 320 | 410 | 555 | 610 | 675 | 115 | 160 | 190 | 255 | 300 |

| Tõug | Klass | Pullid | | | | | | | | | Lehmmullikad ja tiined mullikad | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Eluskaal vanuses | | | | | | | | | | | | | |
| | | kuud | | | | | aastat | | | | kuud | | | | |
| | | 6 | 9 | 12 | 15 | 18 | 2 | 3 | 4 | 5 ja van. | 6 | 9 | 12 | 18 | 24 |
| Bestuuževi | Eliit-rekord | 175 | 250 | 310 | 370 | 430 | 540 | 710 | 820 | 900 | 155 | 215 | 260 | 340 | 390 |
| | Eliit | 170 | 240 | 295 | 350 | 410 | 520 | 680 | 780 | 860 | 150 | 210 | 250 | 330 | 380 |
| | I klass | 160 | 225 | 280 | 335 | 390 | 480 | 620 | 710 | 780 | 140 | 200 | 240 | 315 | 360 |
| | II klass | 135 | 195 | 240 | 285 | 330 | 420 | 560 | 640 | 705 | 120 | 170 | 205 | 270 | 305 |
| Läti pruun | Eliit-rekord | 175 | 240 | 300 | 360 | 420 | 540 | 710 | 780 | 860 | 155 | 210 | 250 | 325 | 390 |
| | Eliit | 170 | 235 | 290 | 345 | 400 | 520 | 680 | 740 | 820 | 150 | 200 | 240 | 315 | 380 |
| | I klass | 160 | 220 | 275 | 330 | 380 | 470 | 615 | 675 | 750 | 140 | 190 | 230 | 300 | 360 |
| | II klass | 135 | 190 | 235 | 280 | 320 | 420 | 555 | 605 | 675 | 120 | 160 | 195 | 255 | 305 |
| Ida-soome | Eliit-rekord | 160 | 220 | 275 | 325 | 350 | 400 | 480 | 590 | 690 | 135 | 190 | 215 | 280 | 325 |
| | Eliit | 150 | 205 | 260 | 305 | 330 | 380 | 460 | 560 | 660 | 130 | 185 | 210 | 270 | 315 |
| | I klass | 145 | 200 | 250 | 275 | 300 | 350 | 420 | 510 | 600 | 125 | 175 | 200 | 250 | 300 |
| | II klass | 125 | 170 | 210 | 230 | 250 | 310 | 380 | 460 | 540 | 105 | 150 | 170 | 215 | 250 |
| Džörsi | Eliit-rekord | 160 | 225 | 295 | 335 | 390 | 475 | 570 | 660 | 715 | 130 | 185 | 225 | 290 | 350 |
| | Eliit | 155 | 215 | 280 | 325 | 370 | 450 | 545 | 630 | 680 | 125 | 180 | 220 | 280 | 340 |
| | I klass | 145 | 205 | 265 | 310 | 350 | 420 | 520 | 600 | 650 | 120 | 175 | 215 | 275 | 330 |
| | II klass | 130 | 175 | 225 | 260 | 295 | 365 | 470 | 540 | 585 | 110 | 155 | 185 | 235 | 280 |
| Istoobeni | Eliit-rekord | 170 | 240 | 300 | 360 | 420 | 540 | 710 | 780 | 860 | 145 | 195 | 235 | 310 | 370 |
| | Eliit | 165 | 230 | 295 | 350 | 400 | 520 | 680 | 740 | 820 | 140 | 190 | 230 | 300 | 360 |
| | I klass | 155 | 220 | 275 | 330 | 380 | 470 | 615 | 675 | 750 | 130 | 180 | 220 | 290 | 350 |
| | II klass | 130 | 190 | 235 | 280 | 325 | 415 | 555 | 605 | 675 | 120 | 160 | 195 | 255 | 315 |

| Tõug | Klass | Pullid | | | | | | | | | Lehmmullikad ja tiined mullikad | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Eluskaal vanuses | | | | | | | | | | | | | |
| | | kuud | | | | | aastat | | | | kuud | | | | |
| | | 6 | 9 | 12 | 15 | 18 | 2 | 3 | 4 | 5 ja van. | 6 | 9 | 12 | 18 | 24 |
| Kasahhi valgepealine, piimalihasuund | Eliit-rekord | 200 | 275 | 350 | 420 | 485 | 620 | 770 | 870 | 940 | 160 | 230 | 270 | 360 | 420 |
| | Eliit | 190 | 265 | 335 | 400 | 460 | 590 | 740 | 840 | 900 | 155 | 220 | 265 | 350 | 410 |
| | I klass | 180 | 250 | 320 | 380 | 440 | 540 | 670 | 760 | 820 | 150 | 210 | 255 | 340 | 400 |
| | II klass | 155 | 215 | 270 | 325 | 375 | 475 | 600 | 690 | 740 | 135 | 190 | 220 | 290 | 350 |
| Kostromaa | Eliit-rekord | 195 | 275 | 340 | 405 | 470 | 600 | 780 | 860 | 950 | 170 | 230 | 280 | 360 | 430 |
| | Eliit | 185 | 265 | 325 | 385 | 445 | 580 | 750 | 820 | 910 | 165 | 225 | 270 | 345 | 420 |
| | I klass | 175 | 250 | 310 | 370 | 425 | 525 | 680 | 750 | 830 | 160 | 215 | 260 | 330 | 400 |
| | II klass | 150 | 215 | 265 | 315 | 360 | 460 | 610 | 680 | 750 | 135 | 185 | 220 | 285 | 350 |
| Gorbaatovi punane | Eliit-rekord | 165 | 235 | 300 | 350 | 400 | 500 | 650 | 720 | 800 | 135 | 190 | 225 | 295 | 360 |
| | Eliit | 160 | 225 | 285 | 335 | 380 | 490 | 630 | 700 | 770 | 130 | 185 | 220 | 290 | 350 |
| | I klass | 150 | 210 | 265 | 315 | 360 | 440 | 570 | 630 | 700 | 125 | 180 | 215 | 280 | 340 |
| | II klass | 130 | 180 | 230 | 280 | 320 | 400 | 510 | 570 | 630 | 110 | 155 | 185 | 240 | 290 |
| Taani punane | Eliit-rekord | 175 | 245 | 305 | 365 | 420 | 540 | 710 | 780 | 860 | 155 | 210 | 250 | 325 | 390 |
| | Eliit | 170 | 235 | 290 | 345 | 400 | 520 | 680 | 740 | 820 | 150 | 200 | 240 | 315 | 380 |
| | I klass | 160 | 220 | 275 | 330 | 380 | 670 | 615 | 675 | 750 | 140 | 190 | 230 | 300 | 360 |
| | II klass | 135 | 190 | 235 | 280 | 320 | 420 | 555 | 605 | 675 | 120 | 160 | 195 | 255 | 305 |

| Tõug | Klass | Pullid | | | | | | | | | Lehmmullikad ja tiined mullikad | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Eluskaal vanuses | | | | | | | | | | | | | |
| | | kuud | | | | | aastat | | | | kuud | | | | |
| | | 6 | 9 | 12 | 15 | 18 | 2 | 3 | 4 | 5 ja van. | 6 | 9 | 12 | 18 | 24 |
| Leedu punane | Eliit-rekord | 175 | 245 | 305 | 365 | 420 | 540 | 710 | 780 | 860 | 150 | 200 | 240 | 315 | 380 |
| | Eliit | 170 | 235 | 290 | 345 | 400 | 520 | 680 | 740 | 820 | 145 | 195 | 235 | 310 | 370 |
| | I klass | 160 | 220 | 275 | 330 | 380 | 370 | 615 | 675 | 750 | 140 | 190 | 230 | 300 | 360 |
| | II klass | 135 | 190 | 235 | 280 | 320 | 420 | 555 | 605 | 675 | 120 | 160 | 195 | 255 | 305 |
| Poola punane | Eliit-rekord | 175 | 245 | 305 | 365 | 420 | 540 | 710 | 780 | 860 | 150 | 200 | 240 | 315 | 380 |
| | Eliit | 170 | 235 | 290 | 345 | 400 | 520 | 680 | 740 | 820 | 145 | 195 | 235 | 310 | 370 |
| | I klass | 160 | 220 | 275 | 330 | 380 | 470 | 615 | 675 | 750 | 140 | 190 | 230 | 300 | 360 |
| | II klass | 135 | 190 | 235 | 280 | 320 | 420 | 555 | 605 | 675 | 120 | 160 | 195 | 255 | 305 |
| Stepi punane | Eliit-rekord | 170 | 240 | 305 | 365 | 420 | 540 | 710 | 780 | 860 | 155 | 210 | 250 | 320 | 390 |
| | Eliit | 165 | 235 | 290 | 345 | 400 | 520 | 680 | 740 | 820 | 150 | 200 | 240 | 310 | 380 |
| | I klass | 155 | 220 | 275 | 330 | 380 | 470 | 615 | 675 | 750 | 140 | 190 | 230 | 300 | 370 |
| | II klass | 130 | 190 | 235 | 280 | 325 | 420 | 555 | 605 | 675 | 120 | 160 | 195 | 255 | 315 |
| Tambovi punane | Eliit-rekord | 190 | 265 | 325 | 385 | 445 | 565 | 750 | 830 | 920 | 160 | 220 | 270 | 360 | 420 |
| | Eliit | 180 | 250 | 310 | 370 | 430 | 550 | 720 | 800 | 880 | 155 | 215 | 265 | 350 | 410 |
| | I klass | 170 | 240 | 295 | 350 | 410 | 500 | 655 | 720 | 800 | 150 | 210 | 255 | 340 | 400 |
| | II klass | 145 | 205 | 255 | 300 | 350 | 450 | 600 | 650 | 720 | 135 | 185 | 220 | 290 | 340 |
| Eesti punane | Eliit-rekord | 175 | 240 | 300 | 360 | 420 | 540 | 710 | 780 | 860 | 155 | 210 | 250 | 325 | 390 |
| | Eliit | 170 | 235 | 290 | 345 | 400 | 520 | 680 | 740 | 820 | 150 | 200 | 240 | 315 | 380 |
| | I klass | 160 | 220 | 275 | 330 | 380 | 470 | 615 | 675 | 750 | 140 | 190 | 230 | 300 | 360 |
| | II klass | 135 | 190 | 235 | 280 | 320 | 420 | 555 | 605 | 675 | 120 | 160 | 195 | 255 | 305 |

| Tõug | Klass | Pullid | | | | | | | | | Lehmmullikad ja tiined mullikad | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | eluskaal vanuses | | | | | | | | | | | | | |
| | | kuud | | | | | aastat | | | | kuud | | | | |
| | | 6 | 9 | 12 | 15 | 18 | 2 | 3 | 4 | 5 ja van. | 6 | 9 | 12 | 18 | 24 |
| Kurgaani | Eliit-rekord | 180 | 250 | 315 | 380 | 440 | 560 | 740 | 820 | 880 | 150 | 210 | 250 | 350 | 390 |
| | Eliit | 175 | 240 | 300 | 360 | 420 | 540 | 680 | 780 | 850 | 145 | 205 | 245 | 340 | 380 |
| | I klass | 165 | 225 | 285 | 345 | 400 | 490 | 640 | 710 | 770 | 140 | 200 | 240 | 330 | 370 |
| | II klass | 135 | 190 | 240 | 290 | 340 | 440 | 580 | 640 | 690 | 120 | 170 | 205 | 275 | 315 |
| Lebediini | Eliit-rekord | 190 | 260 | 325 | 390 | 450 | 570 | 750 | 840 | 920 | 160 | 220 | 270 | 360 | 420 |
| | Eliit | 180 | 250 | 310 | 370 | 430 | 550 | 720 | 800 | 880 | 155 | 215 | 260 | 350 | 410 |
| | I klass | 170 | 240 | 300 | 360 | 410 | 500 | 655 | 730 | 800 | 150 | 210 | 250 | 340 | 400 |
| | II klass | 145 | 200 | 250 | 300 | 350 | 440 | 590 | 660 | 720 | 135 | 185 | 220 | 290 | 340 |
| Eesti maatõug | Eliit-rekord | 165 | 230 | 285 | 340 | 395 | 485 | 630 | 695 | 770 | 135 | 185 | 220 | 300 | 360 |
| | Eliit | 160 | 220 | 275 | 325 | 380 | 460 | 600 | 660 | 735 | 130 | 180 | 215 | 290 | 350 |
| | I klass | 150 | 210 | 260 | 310 | 360 | 440 | 570 | 630 | 700 | 125 | 175 | 210 | 280 | 340 |
| | II klass | 130 | 180 | 220 | 260 | 305 | 375 | 510 | 565 | 630 | 105 | 150 | 180 | 240 | 290 |
| Ida-friisi | Eliit-rekord | 190 | 260 | 325 | 390 | 450 | 570 | 750 | 850 | 940 | 165 | 225 | 270 | 360 | 420 |
| | Eliit | 180 | 250 | 310 | 370 | 430 | 550 | 720 | 810 | 900 | 160 | 220 | 265 | 350 | 410 |
| | I klass | 170 | 240 | 300 | 360 | 410 | 500 | 655 | 740 | 820 | 150 | 210 | 255 | 340 | 400 |
| | II klass | 145 | 200 | 250 | 300 | 350 | 440 | 590 | 660 | 740 | 135 | 190 | 220 | 290 | 340 |
| Pintsgau | Eliit-rekord | 185 | 255 | 320 | 385 | 440 | 560 | 740 | 830 | 920 | 150 | 210 | 255 | 340 | 400 |
| | Eliit | 175 | 240 | 305 | 365 | 420 | 540 | 710 | 790 | 880 | 145 | 205 | 250 | 330 | 390 |
| | I klass | 165 | 230 | 295 | 350 | 400 | 490 | 645 | 720 | 800 | 140 | 200 | 245 | 320 | 380 |
| | II klass | 140 | 195 | 245 | 295 | 340 | 430 | 580 | 640 | 720 | 130 | 185 | 210 | 280 | 330 |

| Tõug | Klass | Pullid | | | | | | | | | Lehmmullikad ja tiined mullikad | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | eluskaal vanuses | | | | | | | | | | | | | |
| | | kuud | | | | | aastat | | | | kuud | | | | |
| | | 6 | 9 | 12 | 15 | 18 | 2 | 3 | 4 | 5 ja van. | 6 | 9 | 12 | 18 | 24 |
| Mustakirju karja ristandid Siberis, Uraalis ja Kaug-Idas | Eliit-rekord | 165 | 240 | 300 | 355 | 410 | 495 | 630 | 715 | 790 | 140 | 200 | 245 | 320 | 380 |
| | Eliit | 160 | 225 | 285 | 335 | 390 | 475 | 600 | 680 | 760 | 135 | 190 | 240 | 310 | 370 |
| | I klass | 150 | 215 | 270 | 320 | 370 | 450 | 570 | 650 | 720 | 130 | 185 | 230 | 300 | 360 |
| | II klass | 130 | 185 | 230 | 270 | 315 | 385 | 510 | 585 | 650 | 110 | 160 | 195 | 255 | 305 |
| Simmentali karja ristandid Siberis ja Kaug-Idas | Eliit-rekord | 175 | 245 | 310 | 365 | 420 | 540 | 710 | 780 | 860 | 150 | 210 | 250 | 320 | 380 |
| | Eliit | 170 | 240 | 295 | 350 | 400 | 520 | 680 | 740 | 820 | 145 | 205 | 240 | 310 | 370 |
| | I klass | 160 | 230 | 280 | 330 | 380 | 470 | 615 | 675 | 750 | 140 | 200 | 235 | 300 | 360 |
| | II klass | 135 | 195 | 240 | 285 | 330 | 420 | 560 | 610 | 680 | 120 | 170 | 205 | 255 | 310 |
| Simmentali karja ristandid Taga-Kaukaasia rajoonides | Eliit-rekord | 165 | 230 | 285 | 335 | 385 | 500 | 650 | 720 | 800 | 140 | 175 | 215 | 290 | 350 |
| | Eliit | 160 | 220 | 275 | 325 | 370 | 480 | 630 | 690 | 770 | 135 | 170 | 210 | 280 | 340 |
| | I klass | 150 | 210 | 260 | 305 | 350 | 440 | 570 | 630 | 700 | 130 | 165 | 205 | 270 | 330 |
| | II klass | 130 | 180 | 220 | 260 | 300 | 390 | 510 | 570 | 630 | 110 | 145 | 180 | 240 | 290 |

| Tõug | Klass | Pullid | | | | | | | | | Lehmmullikad ja tiined mullikad | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | eluskaal vanuses | | | | | | | | | | | | | |
| | | kuud | | | | | aastat | | | | kuud | | | | |
| | | 6 | 9 | 12 | 15 | 18 | 2 | 3 | 4 | 5 ja van. | 6 | 9 | 12 | 18 | 24 |
| Simmentali karja ristandid Kasahhi NSV-s | Eliit-rekord | 190 | 260 | 325 | 390 | 450 | 600 | 760 | 840 | 930 | 165 | 225 | 265 | 350 | 410 |
| | Eliit | 180 | 245 | 310 | 370 | 430 | 570 | 730 | 800 | 890 | 160 | 220 | 260 | 340 | 400 |
| | I klass | 170 | 235 | 300 | 360 | 420 | 520 | 665 | 730 | 810 | 150 | 210 | 250 | 320 | 380 |
| | II klass | 145 | 200 | 250 | 300 | 350 | 470 | 600 | 660 | 730 | 135 | 190 | 220 | 290 | 340 |
| Sviitsi karja ristandid Armeenia, Usbeki, Gruusia, Aserbaidžaani, Tadžiki, Turkmeeni NSV-s | Eliit-rekord | 155 | 220 | 275 | 330 | 385 | 490 | 640 | 700 | 780 | 135 | 180 | 215 | 280 | 340 |
| | Eliit | 150 | 210 | 265 | 315 | 365 | 470 | 610 | 670 | 750 | 130 | 175 | 205 | 270 | 330 |
| | I klass | 140 | 200 | 250 | 300 | 350 | 430 | 560 | 610 | 680 | 125 | 165 | 200 | 260 | 320 |
| | II klass | 120 | 170 | 215 | 260 | 300 | 390 | 500 | 550 | 610 | 105 | 140 | 170 | 220 | 270 |

| Tõug | Klass | Pullid | | | | | | | | | Lehmmullikad ja tiined mullikad | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | eluskaal vanuses | | | | | | | | | | | | | |
| | | kuud | | | | | aastat | | | | kuud | | | | |
| | | 6 | 9 | 12 | 15 | 18 | 2 | 3 | 4 | 5 ja van. | 6 | 9 | 12 | 18 | 24 |
| Ukraina hall | Eliit-rekord | 190 | 265 | 330 | 390 | 450 | 590 | 750 | 820 | 880 | 150 | 210 | 250 | 335 | 400 |
| | Eliit | 180 | 250 | 315 | 375 | 430 | 560 | 710 | 780 | 850 | 145 | 205 | 245 | 330 | 390 |
| | I klass | 170 | 240 | 300 | 360 | 410 | 510 | 650 | 710 | 770 | 140 | 200 | 240 | 320 | 380 |
| | II klass | 145 | 205 | 255 | 305 | 350 | 450 | 590 | 640 | 690 | 120 | 170 | 205 | 270 | 325 |
| Simmentali | Eliit-rekord | 200 | 275 | 350 | 420 | 485 | 620 | 780 | 850 | 940 | 165 | 225 | 275 | 360 | 430 |
| | Eliit | 190 | 265 | 335 | 400 | 460 | 590 | 750 | 810 | 900 | 160 | 220 | 265 | 350 | 420 |
| | I klass | 180 | 250 | 320 | 380 | 440 | 540 | 680 | 740 | 820 | 150 | 210 | 250 | 330 | 400 |
| | II klass | 155 | 215 | 270 | 325 | 375 | 475 | 610 | 660 | 740 | 135 | 190 | 220 | 390 | 350 |
| Sõtševi | Eliit-rekord | 200 | 275 | 350 | 420 | 485 | 620 | 780 | 870 | 970 | 165 | 225 | 275 | 360 | 430 |
| | Eliit | 190 | 265 | 335 | 400 | 460 | 590 | 750 | 840 | 920 | 160 | 220 | 265 | 350 | 420 |
| | I klass | 180 | 250 | 320 | 380 | 440 | 540 | 680 | 760 | 840 | 150 | 210 | 250 | 330 | 400 |
| | II klass | 155 | 215 | 270 | 325 | 375 | 475 | 610 | 680 | 760 | 135 | 190 | 220 | 290 | 350 |
| Tagiili | Eliit-rekord | 170 | 260 | 310 | 370 | 420 | 540 | 710 | 780 | 860 | 150 | 200 | 240 | 315 | 390 |
| | Eliit | 165 | 235 | 295 | 350 | 400 | 520 | 680 | 740 | 820 | 145 | 195 | 235 | 310 | 380 |
| | I klass | 155 | 225 | 285 | 335 | 380 | 470 | 615 | 675 | 750 | 140 | 190 | 230 | 300 | 370 |
| | II klass | 130 | 190 | 235 | 280 | 325 | 415 | 555 | 605 | 680 | 120 | 160 | 195 | 255 | 315 |
| Holmogori | Eliit-rekord | 180 | 255 | 320 | 380 | 440 | 560 | 740 | 830 | 920 | 155 | 215 | 255 | 345 | 400 |
| | Eliit | 175 | 250 | 310 | 370 | 430 | 540 | 700 | 790 | 880 | 150 | 210 | 250 | 335 | 390 |
| | I klass | 165 | 230 | 285 | 340 | 400 | 490 | 640 | 720 | 800 | 140 | 200 | 240 | 320 | 370 |
| | II klass | 140 | 200 | 250 | 300 | 350 | 440 | 580 | 650 | 720 | 120 | 170 | 205 | 270 | 315 |

| Tõug | Klass | Pullid | | | | | | | | | Lehmmullikad ja tiined mullikad | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | eluskaal vanuses | | | | | | | | | | | | | |
| | | kuud | | | | | aastat | | | | kuud | | | | |
| | | 6 | 9 | 12 | 15 | 18 | 2 | 3 | 4 | 5 ja van. | 6 | 9 | 12 | 18 | 24 |
| Mustakirju | Eliit-rekord | 190 | 260 | 325 | 390 | 450 | 570 | 750 | 850 | 940 | 160 | 220 | 265 | 360 | 420 |
| | Eliit | 180 | 250 | 310 | 370 | 430 | 550 | 720 | 820 | 900 | 155 | 215 | 260 | 350 | 410 |
| | I klass | 170 | 240 | 295 | 350 | 410 | 500 | 655 | 740 | 820 | 150 | 210 | 250 | 340 | 400 |
| | II klass | 145 | 200 | 250 | 300 | 350 | 450 | 590 | 670 | 740 | 135 | 190 | 220 | 290 | 340 |
| Leedu mustakirju | Eliit-rekord | 190 | 260 | 325 | 390 | 450 | 570 | 750 | 850 | 940 | 160 | 220 | 265 | 360 | 420 |
| | Eliit | 180 | 250 | 310 | 370 | 430 | 550 | 720 | 810 | 900 | 155 | 215 | 260 | 350 | 410 |
| | I klass | 170 | 240 | 295 | 350 | 410 | 500 | 655 | 740 | 820 | 150 | 210 | 250 | 340 | 400 |
| | II klass | 145 | 205 | 250 | 300 | 350 | 450 | 590 | 670 | 740 | 135 | 190 | 220 | 290 | 340 |
| Rootsi mustakirju | Eliit-rekord | 190 | 260 | 325 | 390 | 450 | 570 | 750 | 850 | 940 | 160 | 220 | 265 | 360 | 420 |
| | Eliit | 180 | 250 | 310 | 370 | 430 | 550 | 720 | 810 | 900 | 155 | 215 | 260 | 350 | 410 |
| | I klass | 170 | 240 | 295 | 350 | 410 | 500 | 655 | 740 | 820 | 150 | 210 | 250 | 340 | 400 |
| | II klass | 145 | 200 | 250 | 300 | 350 | 450 | 590 | 670 | 740 | 135 | 190 | 220 | 290 | 340 |
| Eesti mustakirju | Eliit-rekord | 190 | 260 | 325 | 390 | 450 | 570 | 750 | 850 | 940 | 160 | 220 | 265 | 360 | 420 |
| | Eliit | 180 | 250 | 310 | 370 | 430 | 550 | 720 | 810 | 900 | 155 | 215 | 260 | 350 | 410 |
| | I klass | 170 | 240 | 295 | 350 | 410 | 500 | 655 | 740 | 820 | 150 | 210 | 250 | 340 | 400 |
| | II klass | 145 | 205 | 250 | 300 | 350 | 450 | 590 | 670 | 740 | 135 | 190 | 220 | 290 | 340 |
| Šviitsi | Eliit-rekord | 190 | 265 | 330 | 390 | 450 | 570 | 750 | 830 | 920 | 160 | 220 | 265 | 355 | 420 |
| | Eliit | 180 | 250 | 315 | 375 | 430 | 550 | 720 | 790 | 880 | 155 | 215 | 255 | 340 | 410 |
| | I klass | 170 | 240 | 300 | 355 | 410 | 500 | 655 | 720 | 800 | 145 | 205 | 240 | 320 | 390 |
| | II klass | 145 | 205 | 255 | 305 | 355 | 450 | 590 | 650 | 720 | 125 | 175 | 205 | 270 | 330 |

| Tõug | Klass | Pullid | | | | | | | | | Lehmmullikad ja tiined mullikad | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | eluskaal vanuses | | | | | | | | | | | | | |
| | | kuud | | | | | aastat | | | | kuud | | | | |
| | | 6 | 9 | 12 | 15 | 18 | 2 | 3 | 4 | 5 ja van. | 6 | 9 | 12 | 18 | 24 |
| Sorthorni, piimasuund | Eliit-rekord | 235 | 330 | 415 | 495 | 570 | 620 | 760 | 850 | 920 | 160 | 220 | 265 | 350 | 420 |
| | Eliit | 210 | 290 | 370 | 440 | 505 | 590 | 730 | 810 | 880 | 155 | 215 | 260 | 340 | 410 |
| | I klass | 180 | 255 | 320 | 380 | 440 | 550 | 660 | 740 | 800 | 150 | 210 | 250 | 330 | 400 |
| | II klass | 155 | 215 | 270 | 320 | 370 | 480 | 590 | 660 | 720 | 130 | 180 | 215 | 290 | 340 |
| Juurino | Eliit-rekord | 160 | 230 | 285 | 335 | 385 | 500 | 650 | 720 | 800 | 140 | 190 | 225 | 295 | 360 |
| | Eliit | 150 | 220 | 275 | 325 | 370 | 480 | 630 | 700 | 770 | 135 | 185 | 220 | 290 | 350 |
| | I klass | 145 | 210 | 260 | 305 | 350 | 440 | 570 | 630 | 700 | 130 | 180 | 215 | 280 | 340 |
| | II klass | 125 | 180 | 220 | 260 | 300 | 390 | 510 | 570 | 630 | 105 | 150 | 180 | 235 | 290 |
| Jaroslavi | Eliit-rekord | 165 | 240 | 300 | 355 | 410 | 520 | 680 | 750 | 830 | 145 | 200 | 235 | 310 | 370 |
| | Eliit | 160 | 225 | 280 | 335 | 385 | 490 | 650 | 710 | 790 | 140 | 195 | 230 | 300 | 360 |
| | I klass | 150 | 215 | 270 | 325 | 375 | 460 | 590 | 650 | 720 | 130 | 185 | 220 | 290 | 340 |
| | II klass | 130 | 185 | 230 | 275 | 315 | 400 | 530 | 585 | 650 | 110 | 160 | 190 | 250 | 290 |
| Aulie-ataa | Eliit-rekord | 165 | 240 | 300 | 350 | 400 | 520 | 680 | 750 | 830 | 140 | 195 | 230 | 300 | 360 |
| | Eliit | 160 | 225 | 280 | 330 | 380 | 490 | 650 | 710 | 790 | 135 | 190 | 225 | 295 | 350 |
| | I klass | 150 | 215 | 270 | 320 | 370 | 450 | 590 | 650 | 720 | 130 | 185 | 220 | 290 | 340 |
| | II klass | 130 | 185 | 230 | 270 | 310 | 390 | 530 | 585 | 650 | 110 | 160 | 190 | 250 | 290 |
| Karpaadi pruun kari | Eliit-rekord | 190 | 265 | 330 | 390 | 450 | 570 | 750 | 830 | 920 | 155 | 215 | 255 | 340 | 410 |
| | Eliit | 180 | 250 | 315 | 370 | 430 | 550 | 720 | 790 | 880 | 150 | 210 | 250 | 330 | 400 |
| | I klass | 170 | 240 | 300 | 355 | 410 | 500 | 655 | 720 | 800 | 145 | 205 | 240 | 320 | 390 |
| | II klass | 145 | 205 | 255 | 305 | 350 | 440 | 590 | 650 | 720 | 125 | 175 | 205 | 270 | 330 |

| Tõug | Klass | Pullid | | | | | | | | | Lehmmullikad ja tiined mullikad | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | eluskaal vanuses | | | | | | | | | | | | | |
| | | kuud | | | | | aastat | | | | kuud | | | | |
| | | 6 | 9 | 12 | 15 | 18 | 2 | 3 | 4 | 5 ja van. | 6 | 9 | 12 | 18 | 24 |
| Bušujevi kari | Eliit-rekord | 165 | 230 | 285 | 340 | 400 | 500 | 650 | 720 | 800 | 140 | 190 | 230 | 300 | 360 |
| | Eliit | 160 | 220 | 275 | 330 | 380 | 480 | 630 | 690 | 770 | 135 | 185 | 225 | 290 | 350 |
| | I klass | 150 | 210 | 260 | 310 | 360 | 450 | 570 | 630 | 700 | 130 | 180 | 215 | 280 | 340 |
| | II klass | 130 | 180 | 220 | 260 | 300 | 390 | 510 | 570 | 630 | 110 | 155 | 185 | 240 | 290 |
| Siberi kari | Eliit-rekord | 145 | 200 | 255 | 310 | 360 | 450 | 580 | 650 | 690 | 120 | 160 | 205 | 260 | 300 |
| | Eliit | 135 | 190 | 240 | 290 | 340 | 430 | 550 | 630 | 660 | 115 | 155 | 195 | 250 | 290 |
| | I klass | 130 | 180 | 230 | 280 | 330 | 390 | 500 | 570 | 600 | 110 | 150 | 185 | 240 | 280 |
| | II klass | 110 | 155 | 200 | 240 | 280 | 340 | 450 | 510 | 560 | 100 | 145 | 170 | 220 | 260 |
| Suksuni kari | Eliit-rekord | 155 | 220 | 285 | 345 | 405 | 520 | 680 | 750 | 830 | 140 | 190 | 230 | 305 | 365 |
| | Eliit | 145 | 210 | 275 | 335 | 390 | 490 | 650 | 710 | 790 | 135 | 185 | 225 | 300 | 355 |
| | I klass | 140 | 200 | 260 | 320 | 370 | 450 | 590 | 650 | 720 | 130 | 150 | 220 | 290 | 340 |
| | II klass | 120 | 175 | 225 | 270 | 315 | 395 | 530 | 585 | 650 | 105 | 150 | 180 | 245 | 310 |

**Tõugude jagunemine tootmissuuna järgi**

## Piimatõud

Äärširi
Angli
Ukraina valgepealine
Läti pruun
Ida-soome
Džõrsi
Istoobeni
Poola punane
Stepi punane
Eesti punane
Mustakirju karja ristandid
Ida-friisi
Tagiili
Holmogori
Mustakirju
Leedu mustakirju
Rootsi mustakirju
Eesti mustakirju
Jaroslavi-
Aulie-ataa
Bušujevi kari
Siberi kari
Suksuni kari
Juurino
Eesti maatõug

## Piima-lihatõud ja liha-piimatõud

Alatau
Bestuuževi
Kasahhi valgepealine
Kostromaa
Gorbaatovi punane
Tambovi punane
Kurgaani
Lebediini
Pintsgau
Simmentali karja ristandid
Siberis ja Kaug-Idas
Simmentali karja ristandid
Taga-Kaukaasia rajoonides
Simmentali karja ristandid
Kasahhi NSV-s
Šviitsi karja ristandid
Armeenia, Usbeki, Gruusia
Aserbaidžaani, Tadžiki,
Turkmeeni NSV-s
Ukraina hall
Simmentali
Sõtševi
Šviitsi
Šorthorni
Karpaadi pruun kari

# ABITABELID EESTI NSV VEISETÕUGUDE KLASSI MÄÄRAMISEKS

**Nõuded pullide eluskaaluklassi määramiseks**

| Vanus aastates ja kuudes | Eesti punane tõug | | | | Eesti mustakirju tõug | | | | Eesti maatõug | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | klassid | | | | | | | | | | | |
| | Eliit-rekord | Eliit | I | II | Eliit-rekord | Eliit | I | II | Eliit-rekord | Eliit | I | II |
| 2 aastat | 540 | 520 | 470 | 420 | 570 | 550 | 500 | 450 | 485 | 460 | 440 | 375 |
| „ 2 kuud | 569 | 547 | 495 | 443 | 600 | 579 | 526 | 474 | 510 | 484 | 462 | 398 |
| „ 4 kuud | 598 | 574 | 519 | 466 | 630 | 608 | 552 | 498 | 534 | 508 | 484 | 421 |
| „ 6 kuud | 626 | 601 | 543 | 489 | 660 | 636 | 578 | 521 | 558 | 531 | 506 | 444 |
| „ 8 kuud | 654 | 628 | 567 | 511 | 690 | 664 | 604 | 544 | 582 | 554 | 528 | 466 |
| „ 10 kuud | 682 | 654 | 591 | 533 | 720 | 692 | 630 | 567 | 606 | 577 | 549 | 488 |
| 3 aastat | 710 | 680 | 615 | 555 | 750 | 720 | 655 | 590 | 630 | 600 | 570 | 510 |
| „ 2 kuud | 722 | 690 | 625 | 564 | 767 | 735 | 670 | 604 | 641 | 610 | 580 | 520 |
| „ 4 kuud | 734 | 700 | 635 | 573 | 784 | 750 | 684 | 618 | 652 | 620 | 590 | 529 |
| „ 6 kuud | 746 | 710 | 645 | 581 | 801 | 765 | 698 | 631 | 663 | 630 | 600 | 538 |
| „ 8 kuud | 758 | 720 | 655 | 589 | 818 | 780 | 712 | 644 | 674 | 640 | 610 | 547 |
| „ 10 kuud | 769 | 730 | 665 | 597 | 834 | 795 | 726 | 657 | 685 | 650 | 620 | 556 |
| 4 aastat | 780 | 740 | 675 | 605 | 850 | 810 | 740 | 670 | 695 | 660 | 630 | 565 |
| „ 2 kuud | 794 | 754 | 688 | 617 | 865 | 825 | 754 | 682 | 708 | 673 | 642 | 576 |
| „ 4 kuud | 808 | 768 | 701 | 629 | 880 | 840 | 768 | 694 | 721 | 686 | 654 | 587 |
| „ 6 kuud | 821 | 781 | 714 | 641 | 895 | 855 | 781 | 706 | 734 | 699 | 666 | 598 |
| „ 8 kuud | 834 | 794 | 726 | 653 | 910 | 870 | 794 | 718 | 746 | 711 | 678 | 609 |
| „ 10 kuud | 847 | 807 | 738 | 664 | 925 | 885 | 807 | 729 | 758 | 723 | 689 | 620 |
| 5 aastat ja rohkem | 860 | 820 | 750 | 675 | 940 | 900 | 820 | 740 | 770 | 735 | 700 | 630 |
| Välimik punkti | 85 | 85 | 80 | 75 | 85 | 85 | 80 | 75 | 85 | 85 | 80 | 75 |

**Piimarasvatoodangu minimaalnõuded lehmade eliit- ja I klassi kandmiseks, kui nende piima rasvasisaldus on 0,4% ja rohkem standardist madalam**

| Tõug | Klass | I laktatsioon | I laktatsioon poegimisel alla 30 kuu van. | II laktatsioon | III ja kõrgem laktatsioon | III ja kõrgema laktatsiooni keskmine: kahe laktatsiooni | kolme laktatsiooni | nelja laktatsiooni | viie laktatsiooni |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Piimarasvatoodang kg | | | | | | | |
| Eesti punane | Eliit | 168,5 | 185,3 | 196,6 | 224,6 | 205,9 | 191,9 | 182,5 | 177,8 |
| | I | 112,3 | 123,6 | 131,3 | 149,8 | 145,1 | 140,4 | 135,7 | 131,0 |
| Eesti mustakirju | Eliit | 179,9 | 197,8 | 206,5 | 226,4 | 208,7 | 197,6 | 188,8 | 184,3 |
| | I | 119,9 | 131,9 | 137,6 | 151,0 | 146,5 | 142,1 | 137,6 | 133,2 |
| Eesti maatõug | Eliit | 158,4 | 174,2 | 187,2 | 208,8 | 187,2 | 175,2 | 168,0 | 163,2 |
| | I | 105,6 | 116,2 | 124,8 | 139,2 | 134,4 | 132,0 | 129,6 | 127,2 |

## INDIVIDUAALLOOMAPIDAMISE KEELAMISE KOHTA LINNADES JA TÖÖLISALEVITES ELUNEVATEL KODANIKEL

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS
5. AUGUSTIST 1959

Partei ja valitsuse poolt põllumajanduse arendamiseks väljatöötatud abinõude elluviimise tulemusena on kolhoosid ja sovhoosid viimastel aastatel muutunud otsustavaks jõuks riigi varustamisel loomakasvatussaadustega.

Nüüd, kus kolhoosid ja sovhoosid suurendavad ühisloomakasvatuse arengutempot ja annavad iga aastaga elanikkonnale üha enam liha, piima ja teisi põllumajandussaadusi, on reaalsed võimalused lõpetada primitiivne loomapidamine linnade ja linnaümbruse elanike poolt, mis toob kaasa leiva ja teiste riiklikesse fondidesse kuuluvate toiduainete raiskamise, eemaldab tööjõu tootlikust tööst ühiskonnas ja peale selle loob linnades antisanitaarsed tingimused.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium o t s u s t a b:

1. Keelata alates 1. oktoobrist 1959 individuaalloomapidamine kodanikel, kes elavad vabariigi pealinnas Tallinnas.

Kehtestada, et käesoleva seadluse rikkumine kodanike poolt toob kaasa loomade äravõtmise nende hinna tasumisega riiklike varumishindade alusel, mis kehtisid kuni 1958. aastani kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majapidamiste poolt kohustuslike müüginormide korras ära antud loomade eest tasumisel.

2. Kooskõlas riikliku kaubanduse arendamisega piima ja piimasaaduste ning liha ja lihasaaduste osas anda Eesti NSV Ministrite Nõukogule õigus otsustada teistes linnades ja nende

ümbruses, samuti töölisalevites elunevate kodanike individuaalloomapidamise keelamise küsimus.

3. Teha ülesandeks Eesti NSV Ministrite Nõukogule läbi viia vajalikku selgitustööd linnades, nende ümbruses ja töölisalevites elunevate loomapidajate hulgas, et vältida lehmade ja mullikate tapmist ning organiseeritult teostada nende kokkuost kolhooside ja sovhooside poolt.

Lehmade ja mullikate kokkuostu teostada veiste suhtes kehtestatud kokkuostuhindade alusel.

*«Eesti NSV Teataja», 1959, nr. 44, art. 235*

# Veterinaaria

## VEISTE TIISIKUSE JA BRUTSELLOOSI TÕRJE TÕHUSTAMISEST EESTI NSV-s[1]

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 928
30. SEPTEMBRIST 1948

*Väljavõte*

Veiste brutselloosi ja veiste tiisikuse tauditõrje tõhustamiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Kohustada maakondade ja linnade täitevkomiteede esimehi veiste tiisikuse ja brutselloosi tõrje läbiviimisel juhinduma käesoleva määruse lisas äratoodud eeskirjadest, kindlustama nende täpse täitmise ning teostama kontrolli nende täitmise üle.

2. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumi, Leningradi Tsooni Tallinna Seakasvatuse Trusti ja teisi sovhoose ja abimajandeid omavaid organisatsioone:

a) eraldama erimajandid tiisikuse- ja brutselloosihaigete veiste paigutamiseks;
b) määrama tuberkuloossetes ja brutselloossetes majandites loomade hooldamiseks eripersonal, söödad ja hooldamisesemed;
c) looma tingimused, mis võimaldavad tiisikuse- ja brutselloosivaba noorkarja üleskasvatamist.

3. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi koos Vabariikliku Loomade Varumiskontoriga organiseerima ja läbi viima riiklikes ja teistes majandites olevate brutselloossete ja tiisikushaigete veiste vahetamist lihanormiks antavate tervete loomade vastu.

4. Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil veiste tiisikuse ja brutselloosi tõrje abinõude läbiviimise tugevdamiseks organiseerida epizootoloogiline grupp, mille ülalpidamise kulud katta vabariiklikust tauditõrje summast.

[1] Vt. täiendavalt juhendeid käesoleva osa lõpus. — *Koostaja.*

## Eesti punast tõugu lehmade boniteediklassi määramise tabel

| Piima rasvasisalduse % | I laktatsioon | | | | I laktatsioon poegimisel üle 30 kuu vanuselt | | | | II laktatsioon | | | | III ja kõrgem laktatsioon | | | | III ja kõrgema laktatsiooni keskmine | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | | | | | | | | | | | Kahe laktatsiooni keskmine | | | | Kolme laktatsiooni keskmine | | | | Nelja laktatsiooni keskmine | | | | Viie laktatsiooni keskmine | | | |
| | Klassid | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II |
| | Piimatoodang kg | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 3,5 | — | — | — | 2700 | — | — | — | 2970 | — | — | — | 3150 | — | — | — | 3600 | — | — | — | 3488 | — | — | — | 3375 | — | — | — | 3263 | — | — | — | 3150 |
| 3,6 | — | 4680 | 3120 | 2340 | — | 5148 | 3432 | 2574 | — | 5460 | 3640 | 2730 | — | 6240 | 4160 | 3120 | — | 5720 | 4030 | 3023 | — | 5330 | 3900 | 2925 | — | 5070 | 3770 | 2828 | — | 4940 | 3640 | 2730 |
| 3,7 | — | 4320 | 2880 | 2160 | — | 4752 | 3168 | 2376 | — | 5040 | 3360 | 2520 | — | 5760 | 3840 | 2880 | — | 5280 | 3720 | 2790 | — | 4920 | 3600 | 2700 | — | 4680 | 3480 | 2610 | — | 4560 | 3360 | 2520 |
| 3,8 | — | 3960 | 2640 | 1980 | — | 4356 | 2904 | 2178 | — | 4620 | 3080 | 2310 | — | 5280 | 3520 | 2640 | — | 4840 | 3410 | 2558 | — | 4510 | 3300 | 2475 | — | 4290 | 3190 | 2393 | — | 4180 | 3080 | 2310 |
| 3,9 | 4800 | 3600 | 2400 | 1800 | 5280 | 3960 | 2640 | 1980 | 5600 | 4200 | 2800 | 2100 | 6400 | 4800 | 3200 | 2400 | 5800 | 4400 | 3100 | 2325 | 5400 | 4100 | 3000 | 2250 | 5100 | 3900 | 2900 | 2175 | 4900 | 3800 | 2800 | 2100 |
| 4,0 | 4656 | 3492 | 2328 | 1746 | 5122 | 3841 | 2561 | 1921 | 5432 | 4074 | 2716 | 2037 | 6208 | 4656 | 3104 | 2328 | 5626 | 4268 | 3007 | 2255 | 5238 | 3977 | 2910 | 2183 | 4947 | 3783 | 2813 | 2110 | 4753 | 3686 | 2716 | 2037 |
| 4,1 | 4560 | 3420 | 2280 | 1710 | 5016 | 3762 | 2508 | 1881 | 5320 | 3990 | 2660 | 1995 | 6080 | 4560 | 3040 | 2280 | 5510 | 4180 | 2945 | 2209 | 5130 | 3895 | 2850 | 2138 | 4845 | 3705 | 2755 | 2066 | 4655 | 3610 | 2660 | 1995 |
| 4,2 | 4464 | 3348 | 2232 | 1674 | 4910 | 3683 | 2455 | 1841 | 5208 | 3906 | 2604 | 1953 | 5952 | **4464** | 2976 | 2232 | 5394 | 4092 | 2883 | 2162 | 5022 | 3813 | 2790 | 2093 | 4743 | 3627 | 2697 | 2023 | 4557 | 3534 | 2604 | 1953 |
| 4,3 ja kõrgem | 4320 | 3240 | 2160 | 1620 | 4752 | 3564 | 2376 | 1782 | 5040 | 3780 | 2520 | 1890 | 5760 | 4320 | 2880 | 2160 | 5220 | 3960 | 2790 | 2093 | 4860 | 3690 | 2700 | 2025 | 4590 | 3510 | 2610 | 1958 | 4410 | 3420 | 2520 | 1890 |
| | Eluskaal kg | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | 390 | | | 351 | 390 | | | 351 | 430 | | | 387 | 470 | | | 423 | 470 | | | 423 | 470 | | | 423 | 470 | | | 423 | 470 | | | 423 |
| | Välimiku hinne punktides | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 |

## Eesti mustakirjut tõugu lehmade boniteediklassi määramise tabel

| Piima rasvasisalduse % | I laktatsioon | | | | I laktatsioon poegimisel üle 30 kuu vanuselt | | | | II laktatsioon | | | | III ja kõrgem laktatsioon | | | | III ja kõrgema laktatsiooni keskmine | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | | | | | | | | | | | Kahe laktatsiooni keskmine | | | | Kolme laktatsiooni keskmine | | | | Nelja laktatsiooni keskmine | | | | Viie laktatsiooni keskmine | | | |
| | Klassid | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II |
| | Piimatoodang kg | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 3,3 | — | — | — | 3038 | — | — | — | 3342 | — | — | — | 3488 | — | — | — | 3825 | — | — | — | 3713 | — | — | — | 3600 | — | — | — | 3488 | — | — | — | 3375 |
| 3,4 | — | 5265 | 3510 | 2633 | — | 5792 | 3861 | 2896 | — | 6045 | 4030 | 3023 | — | 6630 | 4420 | 3315 | — | 6110 | 4290 | 3218 | — | 5785 | 4160 | 3120 | — | 5525 | 4030 | 3023 | — | 5395 | 3900 | 2925 |
| 3,5 | — | 4860 | 3240 | 2430 | — | 5346 | 3564 | 2674 | — | 5580 | 3720 | 2790 | — | 6120 | 4080 | 3060 | — | 5640 | 3960 | 2970 | — | 5340 | 3840 | 2880 | — | 5100 | 3720 | 2790 | — | 4980 | 3600 | 2700 |
| 3,6 | — | 4455 | 2970 | 2228 | — | 4901 | 3267 | 2451 | — | 5115 | 3410 | 2558 | — | 5610 | 3740 | 2805 | — | 5170 | 3630 | 2723 | — | 4895 | 3520 | 2640 | — | 4675 | 3410 | 2558 | — | 4565 | 3300 | 2475 |
| 3,7 | 5400 | 4050 | 2700 | 2025 | 5940 | 4455 | 2970 | 2228 | 6200 | 4650 | 3100 | 2325 | 6800 | 5100 | 3400 | 2550 | 6100 | 4700 | 3300 | 2475 | 5800 | 4450 | 3200 | 2400 | 5600 | 4250 | 3100 | 2325 | 5500 | 4150 | 3000 | 2250 |
| 3,8 | 5238 | 3929 | 2619 | 1964 | 5762 | 4321 | 2881 | 2161 | 6014 | 4511 | 3007 | 2255 | 6596 | 4947 | 3298 | 2474 | 5917 | 4559 | 3201 | 2401 | 5626 | 4317 | 3104 | 2328 | 5432 | 4123 | 3007 | 2255 | 5335 | 4026 | 2910 | 2183 |
| 3,9 | 5130 | 3848 | 2565 | 1924 | 5643 | 4232 | 2822 | 2117 | 5890 | 4418 | 2945 | 2209 | 6460 | 4845 | 3230 | 2423 | 5795 | 4465 | 3135 | 2351 | 5510 | 4228 | 3040 | 2280 | 5320 | 4038 | 2945 | 2209 | 5225 | 3943 | 2850 | 2138 |
| 4,0 | 5022 | 3767 | 2511 | 1883 | 5524 | 4143 | 2762 | 2072 | 5766 | 4325 | 2883 | 2162 | 6324 | 4743 | 3162 | 2372 | 5673 | 4371 | 3069 | 2302 | 5394 | 4139 | 2976 | 2232 | 5208 | 3953 | 2883 | 2162 | 5115 | 3860 | 2790 | 2093 |
| 4,1 ja kõrgem | 4860 | 3645 | 2430 | 1823 | 5346 | 4010 | 2673 | 2005 | 5580 | 4185 | 2790 | 2093 | 6120 | 4590 | 3060 | 2295 | 5490 | 4230 | 2970 | 2228 | 5220 | 4005 | 2880 | 2160 | 5040 | 3825 | 2790 | 2093 | 4950 | 3735 | 2700 | 2025 |
| | Eluskaal kg | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | 420 | | | 378 | 420 | | | 378 | 460 | | | 414 | 500 | | | 450 | 500 | | | 450 | 500 | | | 450 | 500 | | | 450 | 500 | | | 450 |
| | Välimiku hinne punktides | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 |

## Eesti maatõugu lehmade boniteediklassi määramise tabel

| Piima rasva sisalduse % | I laktatsioon | | | | I laktatsioon poegimisel üle 30 kuu vanuselt | | | | II laktatsioon | | | | III ja kõrgem laktatsioon | | | | III ja kõrgema laktatsiooni keskmine | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | | | | | | | | | | | Kahe laktatsiooni keskmine | | | | Kolme laktatsiooni keskmine | | | | Nelja laktatsiooni keskmine | | | | Viie laktatsiooni keskmine | | | |
| | Klassid | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II | elr. | el. | I | II |
| | Piimatoodang kg | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 3,6 | — | — | — | 2475 | — | — | — | 2723 | — | — | — | 2925 | — | — | — | 3263 | — | — | — | 3150 | — | — | — | 3075 | — | — | — | 3000 | — | — | — | 2963 |
| 3,7 | — | 4290 | 2860 | 2145 | — | 4719 | 3146 | 2360 | — | 5070 | 3380 | 2535 | — | 5655 | 3770 | 2828 | — | 5070 | 3640 | 2730 | — | 4745 | 3575 | 2665 | — | 4550 | 3510 | 2600 | — | 4420 | 3445 | 2568 |
| 3,8 | — | 3960 | 2640 | 1980 | — | 4356 | 2904 | 2178 | — | 4680 | 3120 | 2340 | — | 5220 | 3480 | 2610 | — | 4680 | 3360 | 2520 | — | 4380 | 3300 | 2460 | — | 4200 | 3240 | 2400 | — | 4080 | 3180 | 2370 |
| 3,9 | — | 3630 | 2420 | 1815 | — | 3993 | 2662 | 1997 | — | 4290 | 2860 | 2145 | — | 4785 | 3190 | 2393 | — | 4290 | 3080 | 2310 | — | 4015 | 3025 | 2255 | — | 3850 | 2970 | 2200 | — | 3740 | 2915 | 2173 |
| 4,0 | 4400 | 3300 | 2200 | 1650 | 4840 | 3630 | 2420 | 1815 | 5200 | 3900 | 2600 | 1950 | 5800 | 4350 | 2900 | 2175 | 5200 | 3900 | 2800 | 2100 | 4800 | 3650 | 2750 | 2050 | 4600 | 3500 | 2700 | 2000 | 4500 | 3400 | 2650 | 1975 |
| 4,1 | 4268 | 3201 | 2134 | 1601 | 4695 | 3521 | 2347 | 1761 | 5044 | 3783 | 2522 | 1892 | 5626 | 4220 | 2813 | 2110 | 5044 | 3783 | 2716 | 2037 | 4656 | 3541 | 2668 | 1989 | 4462 | 3395 | 2619 | 1940 | 4365 | 3298 | 2571 | 1916 |
| 4,2 | 4180 | 3135 | 2090 | 1568 | 4598 | 3449 | 2299 | 1724 | 4940 | 3705 | 2470 | 1853 | 5510 | 4133 | 2755 | 2066 | 4940 | 3705 | 2660 | 1995 | 4560 | 3468 | 2613 | 1948 | 4370 | 3325 | 2565 | 1900 | 4275 | 3230 | 2518 | 1876 |
| 4,3 | 4092 | 3069 | 2046 | 1535 | 4501 | 3376 | 2251 | 1688 | 4836 | 3627 | 2418 | 1814 | 5394 | 4046 | 2697 | 2023 | 4836 | 3627 | 2604 | 1953 | 4464 | 3395 | 2558 | 1907 | 4278 | 3255 | 2511 | 1860 | 4185 | 3162 | 2465 | 1837 |
| **4,4** ja kõrgem | 3960 | 2970 | 1980 | 1485 | 4356 | 3267 | 2178 | 1634 | 4680 | 3510 | 2340 | 1755 | 5220 | 3915 | 2610 | 1958 | 4680 | 3510 | 2520 | 1890 | 4320 | 3285 | 2475 | 1845 | 4140 | 3150 | 2430 | 1800 | 4050 | 3060 | 2385 | 1778 |
| | Eluskaal kg | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | 360 | | | 324 | 360 | | | 324 | 390 | | | 351 | 420 | | | 378 | 420 | | | 378 | 420 | | | 378 | 420 | | | 378 | 420 | | | 378 |
| | Välimiku hinne punktides | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 | 80 | 75 | 70 | 65 |

**Noorloomade eluskaaluklassi määramise tabel**

| Tõug | Klass | Vanus kuudes | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 |
| | | Pullmullikad | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| Eesti punane | Eliit-rekord | 175 | 197 | 219 | 240 | 260 | 280 | 300 | 320 | 340 | 360 | 380 | 400 | 420 | 440 | 460 | 480 | 500 | 520 | 540 |
| | Eliit | 170 | 192 | 214 | 235 | 254 | 272 | 290 | 309 | 327 | 345 | 364 | 382 | 400 | 420 | 440 | 460 | 480 | 500 | 520 |
| | I | 160 | 180 | 200 | 220 | 239 | 257 | 275 | 294 | 312 | 330 | 347 | 364 | 380 | 395 | 410 | 425 | 440 | 455 | 470 |
| | II | 135 | 154 | 172 | 190 | 205 | 220 | 235 | 250 | 265 | 280 | 294 | 307 | 320 | 337 | 354 | 371 | 388 | 404 | 420 |
| | | Lehmmullikad | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | Eliit-rekord | 155 | 174 | 192 | 210 | 224 | 237 | 250 | 263 | 276 | 289 | 301 | 313 | 325 | 336 | 347 | 358 | 369 | 380 | 390 |
| | Eliit | 150 | 167 | 184 | 200 | 214 | 227 | 240 | 253 | 266 | 279 | 291 | 303 | 315 | 326 | 337 | 348 | 359 | 370 | 380 |
| | I | 140 | 157 | 174 | 190 | 204 | 217 | 230 | 242 | 254 | 266 | 278 | 289 | 300 | 310 | 320 | 330 | 340 | 350 | 360 |
| | II | 120 | 134 | 147 | 160 | 172 | 184 | 195 | 205 | 215 | 225 | 235 | 245 | 255 | 264 | 273 | 281 | 289 | 297 | 305 |
| | | Pullmullikad | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| Eesti musta-kirju | Eliit-rekord | 190 | 214 | 237 | 260 | 282 | 304 | 325 | 347 | 369 | 390 | 410 | 430 | 450 | 470 | 490 | 510 | 530 | 550 | 570 |
| | Eliit | 180 | 204 | 227 | 250 | 270 | 290 | 310 | 330 | 350 | 370 | 390 | 410 | 430 | 450 | 470 | 490 | 510 | 530 | 550 |
| | I | 170 | 194 | 217 | 240 | 259 | 277 | 295 | 314 | 332 | 350 | 370 | 390 | 410 | 425 | 440 | 455 | 470 | 485 | 500 |
| | II | 145 | 165 | 185 | 205 | 220 | 235 | 250 | 267 | 284 | 300 | 317 | 334 | 350 | 367 | 384 | 401 | 418 | 434 | 450 |
| | | Lehmmullikad | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | Eliit-rekord | 160 | 180 | 200 | 220 | 235 | 250 | 265 | 281 | 297 | 313 | 329 | 345 | 360 | 370 | 380 | 390 | 400 | 410 | 420 |
| | Eliit | 155 | 175 | 195 | 215 | 230 | 245 | 260 | 275 | 290 | 305 | 320 | 335 | 350 | 360 | 370 | 380 | 390 | 400 | 410 |
| | I | 150 | 170 | 190 | 210 | 224 | 237 | 250 | 265 | 280 | 295 | 310 | 325 | 340 | 350 | 360 | 370 | 380 | 390 | 400 |
| | II | 135 | 154 | 172 | 190 | 200 | 210 | 220 | 232 | 244 | 256 | 268 | 279 | 290 | 299 | 308 | 316 | 324 | 332 | 340 |
| | | Pullmullikad | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| Eesti maatõug | Eliit-rekord | 165 | 187 | 209 | 230 | 249 | 267 | 285 | 304 | 322 | 340 | 359 | 377 | 395 | 410 | 425 | 440 | 455 | 470 | 485 |
| | Eliit | 160 | 180 | 200 | 220 | 239 | 257 | 275 | 292 | 309 | 325 | 344 | 362 | 380 | 394 | 408 | 421 | 434 | 447 | 460 |
| | I | 150 | 170 | 190 | 210 | 227 | 244 | 260 | 277 | 294 | 310 | 327 | 344 | 360 | 374 | 388 | 401 | 414 | 427 | 440 |
| | II | 130 | 147 | 164 | 180 | 194 | 207 | 220 | 234 | 247 | 260 | 275 | 290 | 305 | 317 | 329 | 341 | 353 | 364 | 375 |
| | | Lehmmullikad | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | Eliit-rekord | 135 | 152 | 169 | 185 | 197 | 209 | 220 | 234 | 248 | 261 | 274 | 287 | 300 | 310 | 320 | 330 | 340 | 350 | 360 |
| | Eliit | 130 | 147 | 164 | 180 | 192 | 204 | 215 | 228 | 241 | 254 | 266 | 278 | 290 | 300 | 310 | 320 | 330 | 340 | 350 |
| | I | 125 | 142 | 159 | 175 | 187 | 199 | 210 | 222 | 234 | 246 | 258 | 269 | 280 | 290 | 300 | 310 | 320 | 330 | 340 |
| | II | 105 | 120 | 135 | 150 | 160 | 170 | 180 | 190 | 200 | 210 | 220 | 230 | 240 | 249 | 258 | 266 | 274 | 282 | 290 |

5. Tuberkuloosi ja brutselloosi haiguse loomadelt inimestele ülekandmise vältimiseks keelata alates 1. jaanuarist 1949. a. piima müük Tallinna, Tartu, Pärnu, Narva ja Kohtla-Järve linna turgudel ilma veterinaararsti või veterinaarvelskri tõendita loomade tervisliku seisukorra kohta tuberkuloosi suhtes...

6. Kohustada Eesti NSV Toiduainetetööstuse Ministeeriumi, Põllumajandusliku Ühistegevuse Keskliitu, Kaubandusministeeriumi ja teisi täispiimaga kauplevaid organisatsioone pastöriseerima alates 1. oktoobrist 1948. a. kogu nende poolt Tallinna ja Tartu turgudel turustatav piim.

7. Kontroll piima turustamise keelu suhtes tuberkuloosihaigetelt loomadelt või ilma veterinaararsti (veterinaarvelskri) tõendita, panna Eesti NSV Tervishoiu Ministeeriumile.

Lisa nr. 1
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
30. septembri 1948. a. määruse
nr. 928 juurde

## JUHEND VEISTE, SIGADE JA LINDUDE TUBERKULOOSI TÕRJEABINÕUDE KOHTA

### I. Organisatsiooniline osa

1. Tuberkuloosi tõrjeabinõudena on ette nähtud järgmised ülesanded:

a) tuberkuloosivabade ja tuberkuloossete majandite väljaselgitamine loomade süstemaatilise tuberkuliniseerimise ja põhjalike kliiniliste ülevaatuste ning loomadelt võetud mitmesuguste materjalide bakterioloogilise uurimise teel;

b) tuberkuliini suhtes positiivselt reageerivate loomade üldkarjast eemaldamine ja isoleerimine üksikuisse majandeisse ja farmidesse;

c) lahtist tiisikust põdevate loomade kohustuslik tapmine;

d) tingimuste loomine, mis kindlustavad tuberkuliini suhtes reageerivailt ja taudikahtlastes majandeis asuvailt tuberkuliini suhtes mittereageerivailt loomadelt pärinevate tervete noorloomade isoleeritult üleskasvatamist;

e) profülaktiliste (kaitse-) abinõude rakendamine inimeste nakatuse vältimiseks tuberkuloosihaigetelt loomadelt.

2. Tuberkuloosi tõrjeabinõude õigeks ja efektiivseks läbiviimiseks ning samuti nende arvestamiseks ja kontrollimiseks teostatakse järgmist:

a) kolhooside karjade tervendamise plaanid töötatakse välja maakondade veterinaararstide poolt, kuna teiste organisatsioonide majandite karjade tervendamise plaanid kooskõlastatakse maakonna põllumajandusosakonnaga ja kontrollitakse maakonna põllumajandusosakonna veterinaararsti poolt;

b) tervendavate abinõude läbiviimisel on vaja koostada loomade loetelu, aktid tuberkuliniseerimise, desinfitseerimise tulemuste ja loomade ümbergrupeerimise läbiviimise kohta jne., kusjuures aktid hoitakse alal majandite juhatajate ja veterinaartöötajate juures;

c) vähemalt kord aastas kontrollitakse kohapeal (majandeis) tuberkuloosi tõrjeabinõude õigsust ja efektiivsust vabariigi veterinaarosakonna spetsialistide poolt.

3. Vastutus zoo-veterinaartöötajate poolt antud kaitse- ja tervendamisabinõude korralduste täitmise eest pannakse majandite juhatajatele.

## II. Tuberkuloosi uurimise kord

4. Loomakasvatusmajandite sanitaarse seisukorra kindlakstegemise eesmärgil teostatakse kogu veiste karja tuberkuliniseerimist ja kliinilist ülevaatust.

Spetsialiseeritud linnu- ja tõusigade kasvatamise majandite vaatlus tuberkuloosi suhtes toimub kevadel või sügisel, olenevalt majanduslikest kaalutlusist, katseliselt, haarates vähemalt 10% loomade üldarvust.

5. Loomade kontrolli põhimeetodiks tuberkuloosi suhtes on kahekordne nahasisene menetlus tuberkuliiniga.

Võimaluse puudumisel nahasisese menetluse teostamiseks on üksikuis kolhoosides, maakonna veterinaararsti teadmisel ja sovhoosides ministeeriumi ja trustide veterinaararstide teadmisel lubatud rakendada silmamenetlust. Kahtlaste tuberkuliniseerimise tulemuste kontrollimiseks ning samuti tuberkuloossete loomade täielikumaks ja kindlamaks avastamiseks soovitatakse üheaegselt või üksteisele järgnevat kahekordset nahasisest ja kahekordset silmamenetlus-tuberkuliniseerimist.

Nahasisese reaktsiooni hinnang veiste juures toimub kohaliku turse iseloomu ning nahavoldi mõõtmisel varbsirkli näitajate järgi. Sigade ja lindude uurimiseks tarvitatakse ühekordset nahasisest menetlust. Tuberkuliniseerimise teostamisel juhindutakse tuberkuliini diagnostika eeskirjast, mille saadab välja biovabrik koos biopreparaadiga. Biopreparaat ilma eeskirjata, väljalasketähtajata ja seeria numbrita kasutamisele ei kuulu.

6. Loomi, mis on uurimise alusel tunnistatud tuberkuloosseteks, uuesti ei tuberkuliniseerita ja neid ei tohi mingil juhul paigutada tagasi tervesse karja.

Märkus. Kõrgehinnaliste loomade uurimisel eksliku diagnoosi juhul võib vabariigi veterinaarvalitsus kahe nädala jooksul anda loa üksikute loomade teistkordseks kontrolliks, kuid tingimusel, et neid hoitakse isoleeritult kuni teise kontrollini.

7. Tuberkuliini suhtes kindlaksmääramata (kahtlaste) reaktsioonidega veised eraldatakse erigruppi ja võetakse 5—10 päeva

pärast uuesti uurimisele, kusjuures tuberkuliin viiakse naha sisse teisel kohal ja kantakse teise silma sidekestale.

8. Veised, kes omavad kliinilisi tuberkuloosi tunnuseid ja kes reageerivad tuberkuliini suhtes, määratakse, olenemata nende tõulisusest, jõudlusomadusest, soost ja vanusest, tapmisele. Tapmine toimub samas majandis vastavate sanitaareeskirjade kohaselt. Loomadelt, kellel ilmnevad tuberkuloosi ebaselged kliinilised tunnused, kuid kes jaatavalt reageerivad tuberkuliini suhtes, samuti loomadelt, kellel on kliinilised tuberkuloosi tunnused, kuid kes ei reageeri tuberkuliini suhtes, võetakse vastavalt arvatava protsessi paiknevusele proovid bronhidest, udaraist, soolestikust, kusesuguelundeist bakterioloogilise uurimise teostamiseks veterinaarbakterioloogia laboratooriumides. Bakterioloogilisel uurimisel saadud jaatava tagajärje korral määratakse loom viivitamatult tapmisele.

9. Bakterioloogilisel uurimisel saadud eitava tagajärje korral isoleeritakse loomad täiendavaks igakülgseks uurimiseks kuni nende haiguse diagnoosi selgumiseni.

10. Jaatavalt tuberkuliinile reageerivad sead isoleeritakse ja nad kuuluvad tapmisele. Enne tapmist võib neid isoleeritud tingimustes panna nuumale. Tuberkuliini suhtes jaatava reaktsiooniga linnud tapetakse viivitamatult.

11. Loomade ülevaatuse ajal on majandites keelatud igasugune loomade ja lindude liikumine ja ümbergrupeerimine kuni diagnoosi tulemuste selgumiseni.

12. Kliinilist ja tuberkuliinset diagnoosimist, samuti ka tuberkuliinsete reaktsioonide arvestust ja hinnangut teostatakse ainult veterinaararsti või veterinaarvelskri (veterinaartehniku) poolt, kui viimane omab lõpetatud veterinaar-keskharidust ja kui teda on spetsiaalselt selleks instrueeritud.

## III. Profülaktilised (kaitse-) abinõud tuberkuloosivabades ja uuelt organiseeritavais majandeis

13. Majandid, üksikud farmid, karjad, üksikud talundid, kus ülevaatusel ei leitud reageerivaid ja kliiniliselt ei avastatud ilmselt tuberkuloosseid loomi, tunnistatakse tuberkuloosivabadeks.

14. Veiste väljaviimine taudivabadest majanditest on lubatud pärast seda, kui nad on tuberkuliniseeritud 5—10 päeva enne väljaviimist ja uurimisel on saadud eitavad tagajärjed. Taudivabasse majandisse toodud loomad kuuluvad uurimisele 30—45 päeva pärast eelnenud uurimist.

15. Majandisse toodavate loomade kohta peab olema veterinaartunnistus, mis on välja antud maakonna veterinaararsti, jaoskonnaarsti, sovhoosi arsti või neid asendavate isikute — keskharidusega veterinaarvelskrite poolt. Tunnistuses peab olema märgitud tuberkuliniseerimise tähtaeg ja uurimise menetlus, mida on rakendatud loomade juures enne väljaviimist.

16. On keelatud taudivabade loomade ühine karjatamine, jootmine ja igasugune kokkupuutumine naabermajandite loomadega ning sama majandi teiste karjadega, kuni nende sanitaarse seisukorra kohta ei ole kindlaid andmeid.

17. Tuberkuloosivabadele karjadele tagatakse terved isasloomad.

18. Täiskasvanud loomade ja vasikate teenindamisele ei lubata lahtist tuberkuloosi põdevaid inimesi.

## IV. Abinõud tuberkuloossetes majandites

19. Majand• (farm, kari, talund), kus on avastatud tuberkuloosseid loomi, tunnistatakse tuberkuloosi suhtes kahtlaseks.

20. Jaatavalt tuberkuliini suhtes reageerivad täiskasvanud loomad ja vasikad eraldatakse viivitamatult isoleeritute gruppi.

21. Reageerivate veistega talitatakse järgmiselt:

a) majandeis (farmides, karjades jne.), kus reageerivaid loomi on 50% ja rohkem, jäetakse tuberkuloosihaiged loomad oma ruumidesse. Tuberkuliini suhtes mittereageerivad loomad ja loomad, kes ei oma kahtlasi kliinilisi tundemärke tuberkuloosi suhtes, viiakse üle teistesse ruumidesse pärast loomade välist põhjalikku puhastamist ja desinfitseerimist ning hoitakse neis ruumides isoleeritult kuni järgmise tuberkuliniseerimiseni, mis toimub 45 päeva pärast.

Kui nende seas ei leidu reageerivaid loomi, loetakse need loomad tingimisi tuberkuloosivabadeks;

b) majandeis, kus tuberkuliini suhtes reageerivate loomade arv moodustab karja väiksema osa, määratakse nende isoleerimiseks eraldi ruum: suurtes sovhoosides — farmid, talundid, osakonnad; suurtes kolhoosides — võimalikult kaugemal asuvad loomalaudad;

c) üksikute vähemväärtuslike tuberkuliini suhtes reageerivate loomade avastamisel majandeis soovitatakse säärased loomad suunata tapmisele;

d) tuberkuliini suhtes jaatavalt reageerivad individuaalkasutamisel olevad loomad võivad jääda omaniku juurde tingimusel, kui karjatamine ja jootmine toimub eraldi. Tuberkuloosihaiged loomad asendatakse võimaluse kohaselt tervetega.

22. Pärast tuberkuloosihaigete loomade väljaviimist loomalautadest teostatakse ruumide põhjalik mehhaaniline puhastamine ja desinfitseerimine. Mitte harvem kui kaks korda aastas toimub üldine lauda, latrite, künade, inventari, lauda ümbruse ja aedade mehhaaniline puhastamine ja desinfitseerimine.

Märkus. Parimaks desinfektsioonivahendiks osutub: 3—5%-lised sulfolisooli ja sulfoksenooli lahused ning 0,125—1%-lised lüsokloori lahused, 3—5%-lised karboolhappe lahused,

5%-line kreoliini lahus ja 20%-lised värskelt kustutatud lubja ja kloorlubja lahused, keev tuhaleelis.

23. Tingimisi taudivaba kari kuulub pärast haigete loomade isoleerimist vaatlusele teistkordselt 30—45 päeva järel, kolmandat korda 2,5—3 kuu järel ja lõpuks — 4—6 kuud pärast kolmandat uurimist. Kui viimasel ja eelviimasel uurimisel avastatakse uuesti mõned reageerivad loomad, siis edaspidine kontroll toimub 30—45 päeva ja siis 6 kuu järel.

Märkus. Kui ei ole võimalik täita p. 23 tähendatud tuberkuliniseerimise skeemi, siis loomade uurimine tuberkuliini abil toimub kolm korda aastas: kevadel — enne loomade väljalaskmist karjamaale, 1—1,5 kuud pärast loomade väljumist lautadest ja kontroll-tuberkuliniseerimine sügisel enne loomade talvitamisele asumist.

24. Majand (farm, kari, talund) tunnistatakse tuberkuloosivabaks 1 aasta pärast viimast ilmselt haigete või tuberkuliini suhtes reageerivate loomade eraldamist. Selle aja jooksul peab olema läbi viidud vähemalt kolm tuberkuliniseerimist eitavate tagajärgedega. Noorloomade väljaviimine tingimisi taudivabadest majanditest taudivabadesse majandeisse tootmise eesmärgil on lubatud pärast kahekordset tuberkuliniseerimist eitavate tagajärgedega.

## V. Abinõud tuberkuloossetes majandites (isolaatorites)

25. Tuberkuloossed majandid, tuberkuloossed farmid ja talundid peavad moodustama täiesti iseseisvaid majanduslikke üksusi, mis on isoleeritud ja eraldatud teistest loomade pidamise kohtadest ning varustatud küllaldaselt personaliga, ruumidega, inventariga, transpordiga, tööloomadega, söödaga, jootmiskohtadega ja karjamaadega.

26. Tuberkuloossetes majandites (isolaatorites) võib peale tuberkuliini suhtes reageerivate loomade hoida tööloomi ja terveid lehmi — spetsiaalselt eraldatud vasikate söötmiseks. Need loomade grupid hoitakse eraldi ruumides, eemal üksteisest, neid teenindatakse eripersonali poolt, karjatatakse ja joodetakse eraldi kohtades.

27. Kõiki reageerivaid loomi uuritakse kliiniliselt mitte harvem kui üks kord kolme kuu jooksul. Ilmsete tuberkuloosi tundemärkidega loomad määratakse tapmisele. Vasikate söötmiseks ettenähtud lehmad ning tööloomad (härjad) tuberkuliniseeritakse üks kord kvartalis ja nendega toimitakse vastavalt ilmnenud tulemustele.

28. Kaks korda aastas võetakse nummerdatud plekk-piimanõudest, millesse on kokku valatud tuberkuliini suhtes reageerivate lehmade piim, piimaproovid ja saadetakse veterinaarbakterioloogia laboratooriumisse bakterioloogiliseks uurimiseks. Piima uurimisel ükskõik millisest nõust jaatava tulemuse saamisel mää-

ratakse iga sellesse gruppi kuuluva lehma piimaproovi bakterioloogilise kontrolliga kindlaks lahtise tuberkuloosiga loom, mis saadetakse tapmisele.

29. Loomade laudad puhastatakse põhjalikult ja desinfitseeritakse mitte harvemini kui kord kvartalis, nendega külgnev territoorium — mitte harvemini kui kord aastas.

30. Sõnnik hoitakse biotermilisel teel kahjutukstegemise eesmärgil sõnnikuhoidlates või vastavates kuhjades majandi territooriumi taga vähemalt 2—3 kuud (soovitatav segatult hobusesõnnikuga).

31. Tuberkuloossete loomade ruumide sisse- ja väljapääsu kohtadesse asetatakse madalad kastid (raamid) saepuru või turbaga täidetud jalamattidega, mis on küllaldaselt niisutatud desinfektsioonilahusega jalatsite puhastamiseks (3%-lised kreoliini, lüsooli või lisoformi jms. lahused).

Loomalautades peavad olema pesukausid, seep, käterätt ja desinfektsioonilahus käte jaoks.

32. Tuberkuloosiisolaatorit teenindav personal peab olema täielikult varustatud spetsiaalriietuse komplektidega (vähemalt 2 vahetust kitleid, jalatseid, pearätte, põlli, labakindaid jne.), mida pärast tööd hoitakse lukustatud kappides töökohas; määrdunud spetsiaalriietuse (kitlid, pearätid, käterätid, põlled) vahetamisel need desinfitseeritakse, alles pärast seda võib neid saata pesusse.

33. Kõrvaliste isikute sissepääs looma- ja vasikalautadesse on keelatud. Tuberkuloossete majandite personal peab perioodiliselt läbi käima arstlikust kontrollist.

34. Tuberkuloossete lehmade kunstlikuks seemendamiseks võetakse sperma tervetelt isasloomadelt.

Kõrgeväärtuslike, tuberkuliini suhtes reageerivate, kuid ilma tuberkuloosi kliiniliste tundemärkideta sugupullide kasutamine on lubatud erandina eelnevate perioodiliste kliiniliste ülevaatuste ja sperma bakterioloogilise uurimise tingimusel. Neid pulle võib kasutada käest paaritamiseks jaatavalt reageerivate lehmadega.

35. Tuberkuloossete pullidega on keelatud paaritada terveid lehmi. Samuti on keelatud tuberkuliini suhtes reageerivate lehmade käestpaaritamine tervete pullidega.

36. Piima kaudu tuberkuloosi leviku ärahoidmiseks tuleb rakendada alljärgnevaid abinõusid:

a) piima müügil Tallinna, Tartu, Narva, Pärnu ja Kohtla-Järve linna turgudel peab individuaalloomade omanikel olema zoo-veterinaarjaoskonna veterinaararsti või veterinaarvelskri õiend, et lehmad on tuberkuloosivabad;

b) tuberkuloosi suhtes reageerivailt lehmadelt saadud piim peab reeglina pastöriseeritama isolaatoreis 70° C temperatuuri juures 30 minuti jooksul. Üksikuil juhtudel lubatakse pastöriseerimist teostada pastöriseerimispunktides ja vabrikuis, kus toimub piima töötlemine;

c) piima ja samuti sellest piimast saadud koore vedu toorel kujul pastöriseerimispunktidesse ja piimatööstusettevõtetesse peab toimuma tinutatud metallnõudes, mis on varustatud lipikutega pealkirjaga «Tingimata pastöriseerida»;

d) reageerivate lehmade piim kuulub enne täispiima toiduks tarvitamist, samuti enne piimasaadusteks töötlemist (hapupiim, juust, keefir, jäätis jne.) tingimata pastöriseerimisele 70° C juures 30 minuti jooksul või lühiajalisele pastöriseerimisele segamisaparaadis 90° C juures, tingimusel, et piim kõigis kihtides kuumendatakse kuni tähendatud temperatuurini;

e) piimatööstusettevõtetesse saabunud tuberkuliini suhtes reageerivate lehmade toorest piima, kui see on äärmise hapususe kraadiga ning selle pastöriseerimine ei ole võimalik, — võib töödelda ümber sulatatud juustuks ja sulatatud võiks temperatuuri juures mitte alla 70° C 30 minuti jooksul;

f) piima, mis on ette nähtud rõõsa koore töötlemiseks, võib rõõsaks kooreks töödelda toorel kujul. Seejuures saadud toores koor peab olema enne selle töötlemist koorevõiks, hapukooreks ja teisteks piimasaadusteks, samuti enne selle laskmist toiduna tarvitamiseks — kuumendatud temperatuuri juures 70° C 30 minuti jooksul, või määratud momentaalsele pastöriseerimisele temperatuuri juures vähemalt 93—95° C või pastöriseerimisele veekarpides temperatuuri juures rõõsakoorel vähemalt 87—90° C. Samuti toimetatakse ka lõssiga;

g) kondenseeritud ja kuiva täispiima, tehnilist kaseiini ja kondenseeritud kooritud piima võib tööstuses töödelda tavaliselt kehtiva korra järgi, mis kindlustab piima pastöriseerimise;

h) kontroll p. 36-s loetletud ettekirjutuste täitmise üle pannakse veterinaarjärelevalvele.

37. Reageerivate loomade väljaviimine tuberkuloossetest isolaatoritest on lubatud ainult analoogilistesse majanditesse või tapmiseks.

Selliste loomade maakondadevahelisteks vedudeks on nõutav maakonna põllumajandusosakonna peaveterinaararsti luba; oblastitevahelised veod koordineeritakse Põllumajanduse Ministeeriumi veterinaarvalitsusega. Loomade transporteerimisel või ümberajamisel määrab maakonna põllumajandusosakond maakonna piires ja Põllumajanduse Ministeeriumi veterinaarvalitsus vabariigi piires kindlaks marsruudid ja loomade peatuskohad sellise arvestusega, et viimased ei puutuks kokku loomade varumise baasidega. Seejuures tuleb täita järgmisi tingimusi:

a) loomade peale- ja mahalaadimise juures peab tingimata viibima transpordi veterinaarpersonal, keda aegsasti informeeritakse saatjate poolt eelseisvast loomade peale- ja mahalaadimisest;

b) sõnniku mahapildumine teelviibimise ajal on keelatud;
c) loomade jootmine peab toimuma saatja inventariga;
d) loomade saatjad peavad olema varustatud kitlitega; vagunite uste juurde peavad olema asetatud desinfitseerimisainetega immutatud matid jalatsite desinfitseerimiseks.

38. Tuberkuloossete loomade lihaga toimitakse vastavalt kehtivaile veterinaar-sanitaarekspertiisi reeglitele.

39. Tuberkuloossete loomade nahkade väljastamine toimub kitsendamisteta.

## VI. Reageerivatelt lehmadelt terve noorkarja üleskasvatamine

40. Tuberkuliinile reageerivailt lehmadelt sündinud vasikaid soovitatakse esimesest elupäevast kasvatada väljaspool tuberkuloosiisolaatori piire, toites vasikaid ternespiimaga ja samal ajal poeginud tervete lehmade piimaga. Võimaluse puudumisel tuberkuloosi nakatunud lehmadelt tervete vasikate enam ratsionaalse üleskasvatamise meetodi rakendamiseks — joodetakse vastsündinud vasikaid kolme esimese päeva jooksul emade ternespiimaga ja viiakse edaspidi üle spetsiaalselt selleks otstarbeks tuberkuloosiisolaatoreis peetavate tervete lehmade ternespiimale ja piimale, või taudivabade majandite tervete lehmade piimale, või tingimisi taudivabade gruppide lehmade või — lõpuks — pastöriseeritud (või äärmisel juhul keedetud) piimale.

Tuberkuloossetes majandites peavad vasikalaudad asuma reageerivate loomade lautadest eemal mitte vähem kui 200 m ja vastama kõigile zoohügieeni ja sanitaarnõudeile; nad peavad olema erilise sanitaarse järelevalve all ning teenindatama eripersonali poolt, kes on varustatud spetsiaalriietuse komplektidega ja pesuga.

41. Vähe aega enne lehma poegimist pestakse tema sünnitusteede ümbrus sooja veega piinlikult puhtaks ja kuivatatakse puhta käterätikuga. Saba seotakse kõrvale. Laudalatrid sünnitusosakonnas puhastatakse mehhaaniliselt, desinfitseeritakse ja varustatakse küllaldase puhta laotisega.

Märkus. Enne ternespiima lüpsmist pestakse lehma udar sooja vee ja seebiga puhtaks ja kuivatatakse puhta käterätikuga. Esimesed piimajoad lüpstakse eraldi nõusse ja hävitatakse pärast kahjutukstegemist.

42. Tuberkuliini suhtes reageerivailt lehmadelt sündinud vasikaid, keda kasvatatakse käestjootmise teel kuni nende üleviimiseni tervete noorloomade gruppi või määratakse müügile, tuberkuliniseeritakse kolm korda: esimest korda 20—30 päeva vanuselt, teist korda — pärast piimast võõrutamist ja kolmandat korda 30—45 päeva pärast teist tuberkuliniseerimist.

Märkus. Juhul, kui esimese tuberkuliniseerimise korral avastatakse reageerivaid vasikaid, toimub teine kontroll 25—35 päeva pärast esimest.

43. Lihatootmise sovhoosides võib vasikaid, keda kasvatatakse reageerivate lehmade juures imetamise teel, pärast nelja tuberkuliniseerimisele eitavat suhtumist kasutada nende majandite karja remondiks, kui komplekteerimist ei suudeta kindlustada tervete lehmade vasikatega. Vasikad, kes jaatavalt reageerivad esimesel tuberkuliniseerimisel, kuuluvad tapmisele või need saadetakse nuumale sellele järgneva tapmisega.

*«Eesti NSV Teataja», 1952, nr. 1, art. 3*

## SANITAAR-VETERINAAREESKIRJAD PIIMA TOOTMISEKS SOVHOOSIDE JA KOLHOOSIDE TOOTMIS- JA TÖÖFARMIDES

KINNITATUD NSV LIIDU PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUMI POOLT 8. MAIL 1950 JA NSV LIIDU TERVISHOIU MINISTEERIUMI POOLT 18. MAIL 1950

### I. Üldised eeskirjad

1. Uute farmihoonete ehitamine ning olemasolevate hoonete rekonstrueerimine toimub Üleliidulise Riikliku Sanitaarinspektsiooni ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt kooskõlastatud tüüpprojektide või individuaalprojektide järgi, mis on kooskõlastatud sanitaarepidemioloogia jaamaga ja veterinaarsanitaarjärelevalve organitega vastavalt üleliidulise riikliku standardi 2662-49 nõuetele.

2. Piima vastuvõtmiseks ja säilitamiseks sisustatakse iga lauda juurde piimahoidla; mitme lauda olemasolul on ette nähtud lautade juures asuvatest piimahoidlatest piima vastuvõtmiseks ühe tsentraalse piimahoidla ehitamine.

Karjamaadele ehitatakse ruumid piima kurnamiseks, jahutamiseks, nõude pesemiseks ja hoidmiseks.

3. Piimahoidlad peavad olema kuivad, seinad krohvitud ja lubjatud värskelt kustutatud lubjaga, põrandad veekindlad. Piimahoidlates tuleb hoida puhtust, ruumide põrandaid tuleb iga päev pesta kuuma veega või kuuma tuhaleelisega.

Märkus. Seinte ja lagede lupjamine toimub suvel üks kord kuus, teistel aastaaegadel vastavalt nende määrdumisele.

4. Kärbeste tõrjeks kaitstakse piima vastuvõtmis- ja säilitamisruumide kõik avatud aknad ja uksed metall- või marlivõrguga ning kasutatakse kärbsetõrjevahendeid (kärbsepüüdjad, liimipaber, DDT preparaadid, kärbseseened jms.).

Märkus. Keemiliste kärbsetõrjevahendite tarvitamine on lubatud ainult väljaspool tööaega, et vältida kärbeste ja kemikaalide piimasse sattumist.

5. Sõnniku hoidmiseks ehitatakse lautadest vähemalt 100 m kaugusele sõnnikuhoidlad. Sõnnikuhoidlad ehitatakse valdavate tuulte suhtes allatuule ja maapinna reljeefi järgi farmi suhtes madalamale. Sõnnikuhoidlad piiratakse müüri või kraaviga.

Sõnniku, prahi ja teiste jäätmete kogumine karjaõuedes, välja arvatud sõnnikuhoidlad, on keelatud.

6. Väliskäimlad (kanaliseeritud ja kanaliseerimata), samuti ka prügiaugud puhastatakse ja desinfitseeritakse süstemaatiliselt 10%-lise kloorlubja lahusega. Prügiaukude ja käimlate täitumine üle kahe kolmandiku, arvates nende sügavusest, ei ole lubatud.

Kärbeste hävitamiseks tuleb prügiaukude ja käimlate lahtised sise- ja välispinnad töödelda üks kord nädalas DDT preparaadiga või 10%-lise kloorlubja lahusega.

Märkus. Prügiaugud ja käimlad peavad asuma lautadest vähemalt 25 m kaugusel.

7. Loomade jootmiseks, piimanõude pesemiseks ja teisteks otstarveteks tuleb farmidele tagada heakvaliteediline vesi.

Vesi säilitatakse farmides puhastes, kaantega tihedalt suletavates tünnides või tõrtes.

## II. Piimanõude ja piimandusinventari pesemine ja desinfitseerimine

8. Piimanõude ja piimandusinventari pesemine toimub järgmiselt:

a) piimanõud puhastatakse piima jäänustest jõhvharjaga ja loputatakse külma või leige veega (mitte üle 35°);

b) loputatud nõud pestakse jõhvharja abil 0,5%-lise kaltsineeritud sooda, 0,15%-lise sooda või tuhaleelise lahuses (välja arvatud alumiiniumist nõud) temperatuuriga 50—55° C kuni piimaosade täieliku kõrvaldamiseni;

c) leelise kõrvaldamiseks loputatakse pestud nõud külma või sooja veega;

d) loputatud nõud aurutatakse 10—15 sekundi jooksul aurutaja või auruvooliku abil; auru puudumise korral desinfitseeritakse neid kloorlubja lahusega või keemistemperatuurile lähenevasse (mitte alla 90°) kuuma vette asetamise teel;

e) pestud ja desinfitseeritud nõud lastakse õhu käes kuivada ja tuulduda.

9. Kloorlubja lahus valmistatakse järgmiselt: kuiv kloorlubi hõõrutakse peeneks ning lahustatakse vees vahekorras 1 : 10 (1 osa kloorlupja 10 osa vee kohta) ja jäetakse 2—3 tunniks seisma. Settinud lahus valatakse seejärel ettevaatlikult teise nõusse. Tarvitamiseks kõlbliku lahuse saamiseks lahjendatakse settinud lahus veega, kusjuures 0,3—0,5 liitrile kangele lahusele lisatakse 10 liitrit vett.

Märkus. Kanget kloorlubja lahust võib hoida kinnises mahutis ja pimedas kohas mitte üle 10 päeva.

10. Haigete lehmade piima hoidmiseks kasutatud nõud tuleb hoolikalt pesta ning 2%-lise kloorlubja lahusega desinfitseerida 10—15 minuti jooksul või pesta kuumas leelise lahuses. Pärast desinfitseerimist loputatakse nõud keeva veega eraldi teistest nõudest.

## III. Lüpsmine ja piima käsitsemine

11. Enne lüpsmist seob lüpsja lehma saba kinni, vaatab tähelepanelikult üle lehma udara ja nisad, pesed need hoolikalt sooja veega ja kuivatab puhta rätikuga.

Märkus. 1. Udara kuivatamiseks kasutatakse eri rätikut, selle rätiku kasutamine teisteks otstarveteks on keelatud.

2. Udara pesemiseks kasutatakse eri nõu. Pärast 2—3 lehma udara pesemist vahetatakse pesuvesi, kusjuures pesunõu tuleb enne uue vee panemist puhtaks loputada.

12. Lehmi tuleb lüpsta kuivade kätega, ilma sõrmi niisutamata. Esimesed sõõrded tuleb lüpsta eri nõusse; selle piima segamine üldpiimaga on keelatud. Vere, mäda, kalgenenud tükikeste piimas esinemisel ning teiste lehma haigestumisele viitavate tunnuste ilmnemisel teatatakse sellest viivitamatult veterinaartöötajatele.

13. Piim tuleb lüpsta korralikult puhtakspestud lüpsikusse. Enne lüpsmist tuleb puhas lüpsik loputada keeva veega. Lüpsikute kasutamine muuks otstarbeks (vasikate jootmiseks, lõssi säilitamiseks, vee toomiseks, udara pesemiseks jne.) on keelatud.

14. Pärast iga lehma lüpsmist antakse piim üle piimaruumi, kus määratakse kindlaks lüpstud piima kogus, seejärel piim kurnatakse läbi vatist filtri, mitmekihilise marli või kurnariidega varustatud metallkurna. Kurnatud piim jahutatakse.

Märkus. Kurnavatti, marlit või kurnariiet tuleb vahetada ühe piimakannu täitmise järel. Mustunud kurnavatt põletatakse. Marli või kurnariie tuleb pärast tarvitamist soodalahuses hoolikalt puhtaks pesta, läbi keeta, loputada ja kuivatada.

15. Lüpsmatulnud lehmade piima lubatakse üle anda piimavastuvõtupunktidele mitte enne 7 päeva möödumist, arvates lehma poegimisest.

## IV. Piima jahutamine ja säilitamine farmides

16. Lüpsi järel tuleb piim kohe jahutada. Kiirjahutaja puudumisel tuleb piim jahutada piimakannudes, mis asetatakse külmavee basseini. Piima seis kannudes peab olema madalam kui vee seis basseinis. Piimakannud asetatakse vette kuni ülemise kannurõngani. Piimavastuvõtupunktidele antakse piim mitte üle 10° C temperatuuriga.

Juhul, kui piimavastuvõtupunkt asub farmi läheduses, võib piima ära anda lüpsisoojalt.

17. Jää varumine reostatud veekogudest või roiskunud, haisva jne. vee külmutamine jääks on keelatud. Peab tarvitama puhast jääd.

Jäävõtmise kohad määratakse kindlaks sanitaar-epidemioloogia jaama poolt.

Märkus. Jääd varutakse arvestades 1 $m^3$ jääd 1 tonni piima kohta.

## V. Piima transportimine piimavastuvõtupunktidesse

18. Piim saadetakse piimavastuvõtupunktidesse ainult piima transportkannudes või tsisternides, mis on ääreni täis täidetud, et vältida teel piima mahaloksutamist ja piimarasva kokkulöömist võiks. Mitme lüpsi piima segamine on keelatud.

19. Piima transportkannude tihedalt sulgemiseks peavad kaaned olema varustatud kummirõngastega. Kummirõngaste puudumisel võib neid asendada puhta marliga, pärgamentpaberiga, pärgamiiniga või puhta valge paberiga. Selleks otstarbeks värvilise ja ajalehepaberi, igasuguste kaltsude, rohust, õlgedest ja heintest pööriste, vati, takkude jne. kasutamine on kategooriliselt keelatud.

20. Piima transportkannud ja tsisternid plommitakse või lukustatakse enne ärasaatmist.

21. Et transportimisel ära hoida suvel piima soojenemist ja talvel külmumist, tuleb piima transportkannud katta puhta presendiga või vatitekiga.

22. Autode veokastid, millega toimub piima vedu, peavad olema puhtad ja neis ei tohi olla lõhnavate ainete jäänuseid, eriti aga naftasaaduste lõhna; piima vedu ei ole lubatud teostada koos teiste tugevasti lõhnavate ainetega — bensiiniga, petrooleumiga, tõrvaga, kemikaalidega, kalaga jne.

## VI. Nõuded haigetelt lehmadelt piima saamisel

23. Kogu piimakari peab olema veterinaarjärelevalve all ja olenevalt epizootoloogilisest olukorrast kuuluma uurimisele brutselloosi, tuberkuloosi ja vajaduse korral teiste haiguste suhtes.

24. Juhul, kui piimakari on haiguskahtlane või on avastatud haigusi, on kolhoosi või sovhoosi farmijuhataja kohustatud viivitamatult haiged loomad tervetest isoleerima ja teatama sellest veterinaarjärelevalve organitele.

25. Haigetelt lehmadelt saadud piima on keelatud ära anda piimavastuvõtupunkti enne, kui selleks on saadud luba veterinaarjärelevalve organitelt.

26. Juhul, kui piimakarjal avastatakse nakkushaigusi, mis on ühised inimestele ja loomadele (siberi katk, suu- ja sõrataud, brutselloos, marutaud jt.), teatab veterinaarjärelevalve sellest kohalikule sanitaar-epidemioloogia jaamale vastavate profülaktiliste abinõude läbiviimiseks.

27. Piim, mis on saadud siberi katku, kohisevat muhutaudi, marutaudi, veiste katku, infektsioonilist kollatõve, pahaloomulist turset, nekrobatsilloosi, tuberkuloosi ja udara aktinomükoosi põdevatelt lehmadelt, kuulub hävitamisele veterinaar- või sanitaarpersonali järelevalve all.

28. Piima, mis on pärit loomadelt, kes positiivselt reageerivad allergilistele (tuberkuloos, brutselloos) või seroloogilistele (brut-

selloos) reaktsioonidele ja kellel ei esine haiguse kliinilisi tunnuseid, on lubatud toiduks tarvitada või piimasaadusteks ümber töötada ainult pärast piima eelnevat pastöriseerimist 70° C juures 30 minuti vältel või pärast lühiajalist (momentaalset) pastöriseerimist pastörisaatoris temperatuuriga mitte alla 90° C.

Piima pastöriseerimine toimub ühekordselt majandis kohapeal.

29. Piima, mis on pärit kliiniliste tunnustega brutselloosihaigetelt loomadelt, tuleb kohustuslikult kohapeal keeta 5 minuti vältel.

30. Piim, mida piimatööstused on saanud brutselloossest majandist, kuulub teistkordsele pastöriseerimisele, tavaliselt ettenähtud korras.

31. Piima, mis on saadud suu- ja sõrataudi tõttu karantiinis oleva majandi lehmadelt, on lubatud selles majandis tarvitada toiduks pärast pastöriseerimist 80° C juures 30 minuti vältel, või pärast keetmist 5 minuti vältel.

Erijuhtudel on lubatud ülaltähendatud viisil kahjutuks tehtud piima majandist välja viia, kooskõlastades seda sanitaarepidemioloogia jaamaga ja rajooni veterinaarjärelevalve organitega, täites seejuures tingimusi, mis väldivad suu- ja sõrataudi nakkuse levimise võimalusi.

32. Piima, mis on lüpstud lehmadelt, keda on süstitud profülaktiliselt siberi katku vastu Tsenkovski teise vaktsiiniga, lubatakse toiduks tarvitada ja majandist välja viia 15 päeva vältel ainult keedetult.

## VII. Isikliku hügieeni eeskirjad

33. Farmi töötajatel, kellel on vahetult kokkupuutumist piimaga, on lubatud vastavalt 24. jaanuaril 1949 kinnitatud Üleliidulise Riikliku Sanitaarinspektsiooni juhendile asuda tööle alles pärast eelnevat meditsiinilist ülevaatust.

34. Vastutust inimeste töölelubamise eest, kes ei ole enne tööle asumist või tööl olles käinud meditsiinilisel järelevaatusel, kannab kolhoosi või sovhoosi farmijuhataja.

35. Isikutel, kes põevad haigusi, mis on loetletud Üleliidulise Riikliku Sanitaarinspektsiooni poolt 24. jaanuaril 1949 kinnitatud meditsiinilise ülevaatuse juhendis, on farmides töötamine keelatud.

36. Kolhooside ja sovhooside farmijuhatajad on kohustatud täitma sanitaarjärelevalve organite nõudeid farme teenindava personali eemaldamise küsimuses nii haiguse esinemise kui ka meditsiinilise ülevaatuse ja tehtud uurimiste dokumentide puudumise tõttu.

37. Kõik farmi töötajad on kohustatud täitma järgmisi isikliku hügieeni eeskirju:

a) lüpsjad ja teised piimaga kokkupuutuvad isikud peavad jälgima oma käte, jalatsite ja riietuse puhtust, hoolikalt pesema

oma käed pärast käimla kasutamist. Sõrmeküüned peavad olema lühikeseks lõigatud;

b) suitsetamine ja söömine lautades kui ka piima käsitsemisel on keelatud;

c) haavandite ja naha mädanikhaiguste esinemisel kätel, samuti töötaja või tema perekonnaliikmete ägedate nakkushaiguste juhtudest teatatakse viivitamatult farmijuhatajale või medpunktile;

d) pärast meditsiinilise ülevaatuse läbiviimist tuleb esitada iga kuu farmijuhatajale või sanitaarjärelevalve nõudel isiklik sanitaarraamat, kuhu on tehtud märkused meditsiinilise ülevaatuse kohta.

38. Farmijuhataja on kohustatud:

a) tagama iga töötaja jaoks, kellel on kokkupuutumist piimaga, spetsiaalriietuse (kitlid, pearätid), andma selle töötajale välja ainult töö ajal kandmiseks ja tagama spetsiaalriietuse regulaarse pesemise ja parandamise;

b) tagama õppuse läbiviimise kõikidele farmi töötajatele ja eksamite õiendamise sanitaarmiinimumi ulatuses;

c) tagama töötajate varustamise isiklike sanitaarraamatutega meditsiinilisteks ülevaatusteks ja organiseerima meditsiinilist ülevaatust vastavalt Üleliidulise Riikliku Sanitaarinspektsiooni juhendile 24. jaanuarist 1949. a.;

d) pidama sanitaaržurnaali korralduste ja ettepanekute tegemiseks sanitaar-epidemioloogiajaama ja veterinaarjärelevalve organite poolt;

e) hoidma igas laudas esmaabikappi, kus peab olema sidemeid, joodi, vaseliini jne.

## VIII. Vastutus ja kontroll sanitaar-veterinaareeskirjade täitmise üle

39. Vastutus käesolevate eeskirjade täitmise eest lasub sovhoosi direktoril või kolhoosi esimehel ja farmijuhatajal.

40. Kontroll käesolevate eeskirjade täitmise üle on pandud kohalikele sanitaar-epidemioloogiajaamadele ja veterinaarjärelevalve organitele.

41. Ülaltoodud eeskirjade rikkujaid karistatakse rahatrahviga või erijuhtudel võetakse kriminaalvastutusele vastavalt NSV Liidu KTK ja RKN määrusele 23. detsembrist 1933. a. art. 6.

42. Seoses käesolevate eeskirjade väljaandmisega tühistatakse sanitaareeskirjad piima tootmise ja käsitsemise kohta piimatootmisfarmides, sovhoosides ja piimavastuvõtupunktides, mis kinnitati Üleliidulise Riikliku Sanitaarinspektsiooni poolt 19. augustil 1939. a. ja NSV Liidu Põllutöö Rahvakomissariaadi poolt 23. augustil 1939. a.

## PÕLLUMAJANDUSLOOMADE LÕPPEMISE LIKVIDEERIMISE ABINÕUDEST

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 544 19. JUUNIST 1950

*Väljavõte*

Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Kinnitada kohustuslikud zootehnilis-veterinaarsed eeskirjad põllumajandusloomade ja -lindude hooldamise, söötmise, pidamise ja kasvatamise alal vastavalt lisale.

2. Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil ja maakondade TSN täitevkomiteedel:

a) panna maksma loomakasvatusfarmides zootehnilis-veterinaarsed eeskirjad loomade hooldamise, pidamise, söötmise ja kasvatamise alal 1. juuliks 1950. a.;

b) teostada zoo-veterinaarpersonali kaudu ranget kontrolli zootehniliste eeskirjade täitmise üle ning nõuda nende täpset täitmist;

c) laialdaselt populariseerida veterinaar-zootehnilisi eeskirju loengute, vestluste, seminaride, kursuste, ajakirjanduse ja raadio kaudu . . .

L i s a
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
19. juuni 1950. a. määruse nr. 544
juurde

### ZOOTEHNILIS-VETERINAARSED EESKIRJAD PÕLLUMAJANDUSLOOMADE JA -LINDUDE HOOLDAMISE, SÖÖTMISE, PIDAMISE NING KASVATAMISE KOHTA EESTI NSV KOLHOOSIDES

«Praegu, kus on saavutatud tõsist edu teraviljakasvatuse arendamises ning loodud vajalikud eeldused teravilja tootmise edasiseks suurendamiseks, on loomakasvatuse igakülgse arendamise ülesanne täies suuruses tõusnud partei ja riigi keskseks ülesandeks põllumajanduse arendamise alal.»

(NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määrusest «Kolhooside ja sovhooside produktiivse ühisloomakasvatuse arendamise kolme aasta plaan».)

1. Põhiliseks tingimuseks ühisloomade ja -lindude säilitamisel ja nende arvu suurendamisel kolhoosides ning loomakasvatuse produktiivsuse tõstmisel on küllaldase söödabaasi loomine, loomade ning lindude kindlustamine ruumidega, loomade söötmise, pidamise, hooldamise, kasutamise ja kasvatamise eeskirjade täitmine.

2. Kolhoosi ühisloomakasvatuse arendamise kindlustamiseks ja selle produktiivsuse tõstmiseks on kolhoosi juhatus, loomakas-

vatusfarmide juhatajad ja loomakasvatusfarmide töötajad kohustatud:

a) õieti valima kaadrit ja organiseerima iga kolhoosniku tööd, loomakasvatuse alal töötavatele kolhoosnikutele maksma töötasu vastavalt nende poolt väljalüpstud piima hulgale, saadud villa hulgale, saadud ja üleskasvatatud noorloomade arvule, eluskaalu juurdekasvule ning töö- ja produktiivloomade toitumusele;

b) organiseerima loomade ja lindude õigeaegset ja nõuetekohast söötmist heakvaliteedilise söödaga ning kindlaksmääratud normide kohaselt;

c) kindlustama kõik kolhoosile kuuluvad loomad ja linnud hästikorrastatud ruumidega;

d) hoolikalt hooldama kõiki loomi ja linde, eriti aga noorloomi. Mitte lubama töö- ja produktiivloomade kasutamise eeskirjade rikkumist;

e) parandama loomade ja lindude tõulisust ning tõstma kõigiti nende produktiivsust;

f) tarvitusele võtma vajalikud abinõud haiguste tekkimise ärahoidmiseks kolhoosi loomade ja lindude seas. Haiguste ilmnemisel rangelt täitma veterinaartöötajate poolt kindlaksmääratud abinõusid ja taotlema haiguste kiiret likvideerimist;

g) võtma tarvitusele abinõud haigestunud loomade ja lindude õigeaegseks ravimiseks. Kandma hoolt iga kolhoosile kuuluva looma säilitamise eest.

3. Ühisloomakasvatuse õigeks teenindamiseks on kolhoosi juhatus kohustatud:

a) kinnistama igale loomakasvatusfarmile vajalikud loomakasvatuslikud ehitused, söödahoidlad ja teised abiruumid, veoloomad, inventar, sisseseaded ja materjalid;

b) moodustama alalised loomakasvatusbrigaadid loomade hooldamiseks vähemalt 3 aastaks ja määrama farmi juhataja vähemalt 2 aastaks.

## I. Söödabaasi tugevdamine

4. Loomade nõuetekohase söötmise kindlustamiseks on kolhoosi juhatus kohustatud muretsema ühisloomade ja -lindude jaoks kõrgekvaliteediliste kore-, mahlakate ja kontsentreeritud söötade ning loomsete ja mineraalsöötade tagavarad, mis täiel määral rahuldaksid loomade vajadused.

Söötade varumise plaani koostamisel lähtuda riigile kohustusliku heinamüügi plaani täitmisest, ühisloomakasvatuse täieliku söödavajaduse kindlustamisest söödaga vastavalt loomade arvu suurendamise ja nende produktiivsuse tõstmise plaanile, vajalike koresööda (heina, põhu) kindlustusfondide loomisest ning arvesse võtta söötade andmist kolhoosnikute isiklike loomade jaoks normipäevade järgi kooskõlas põllumajandusliku artelli põhikirjaga.

5. Heinakoristamine looduslikelt heinamaadelt läbi viia maksi-

maalselt lühikese aja jooksul, lõpetades selle (kaasa arvatud ka heina kuhjapanek) teraviljakultuuride koristamise alguseks, ning põldhein koristada hiljemalt 7 päeva jooksul pärast õitsemise algust.

6. Põllukülvikordade kõrval tuleb sisse seada söödakultuuride külvikorrad söödajuurvilja, silokultuuride, mitme- ja üheaastaste heinakultuuride külvamiseks haljassöödaks ja karjatamiseks.

Loomade täiendavaks haljassöödaga söötmiseks sisse seada haljaskonveier, külvates söödakultuure mitmesugustel aegadel ja koguses, mis kindlustaks loomad haljassöödaga kogu karjatamise ajaks.

7. Tuleb külvata silokultuure ja kindlustada nende kõrge viljakus. Peale silokultuuride tarvitada silo valmistamiseks heinaädalat ning juurvilja jäätmeid ja juurviljapealseid.

Silo paremaks säilitamiseks ja selle kvaliteedi tõstmiseks on kolhoos kohustatud loomalautade läheduses ehitama silohoidlaid, nagu silotorne, -pooltorne, siloauke; viimaste puudumisel kaevama maa-auke või kraave, vooderdades need seest telliskividega, paekividega või laudadega. Samuti tuleb kasutada silo kuhjades valmistamise viisi maa peal.

8. Süstemaatiliselt läbi viia looduslike heina- ja karjamaade parandamist eesrindliku agrotehnika nõuete kohaselt, selleks teostada liigniiskuse all kannatavate karjamaade ja heinamaade kuivendamist, juurimist, põõsastest puhastamist, mätaste tasandamist, umbrohu hävitamist, pinnavete ärajuhtimist ning pealtväetamist kohalike ja mineraalväetistega.

9. Kolhoosi juhatus on kohustatud kõik brigaadide poolt varutud söödad kohe pärast nende koristamist vastu võtma aktidega ja kindlustama nende kadudeta säilitamise kuni talvise kasutamiseni. Heinad, põhk ja aganad kadude vältimiseks hoida küünides, katuse all või hästi tehtud kuhjades. Juurvili hoida hoidlates, aukudes või kuhjades.

10. Kõik söödad arvele võtta ja üle anda aktiga laohoidjale. Farmi juhatajal sööta välja anda korralduste alusel, mis on alla kirjutatud kolhoosi esimehe ja arveametniku poolt. Farmi juhataja kannab kuni uue lõikuseni kolhoosi juhatuse ees täit vastutust saadud söötade säilitamise ja kulutamise eest.

11. Kolhoosi juhatus on kohustatud kinnitama kogu laudaperioodiks söötade kulutamise plaani kuude viisi selliselt, et loomad ja linnud oleksid täielikult varustatud kõigi söödaliikidega kuni karjatamisperioodi alguseni.

Söötade kulutamist vastavalt plaanile kontrollitakse iga kuu kolhoosi revisjonikomisjoni poolt.

## II. Loomade ja lindude söötmine ning jootmine

12. Loomi ja täiskasvanud linde tuleb laudaperioodil sööta vähemalt kolm korda ööpäeva jooksul, iga päev ühel ja samal ajal, vastavalt iga looma- ja linnuliigi kohta vastuvõetud päeva-

korrale. Noorlindude söötmist teostada esimesel 10 päeval iga kahe tunni tagant, hiljem iga 3 tunni tagant, alates kahe kuu vanusest vähendada söötmiskordi kuni 4 korrani ööpäeva jooksul.

13. Söödaratsioonid kõigile loomaliikidele koostatakse zootehniku poolt ja kinnitatakse kolhoosi juhatuse poolt.

14. Loomi sööta ainult heakvaliteediliste söötadega. Mädanenud ja hallitanud söötasid ei või lubada tarvitada ja need tuleb lautadest ja hoidlatest eemaldada. Loomadele anda korrapäraselt mineraalaineid (soola, kriiti, puusütt jne.). Üleminek ühelt söödalt teisele teostada järkjärguliselt.

15. Sööta tuleb sõimedest, mida enne sööda etteandmist peab puhastatama. Seafarmides künad pesta pärast igakordset söötmist. Erilist rõhku panna põrsaste ja teiste noorloomade söödanõude puhastamisele ja antavate söötade värskusele.

16. Enne etteandmist tuleb söödad ette valmistada, see tähendab põhk hekseldada ja aurutada, teravili ja õlikoogid peenestada ja jahvatada, juurvili purustada.

17. Isassuguloomade, tiinete lehmade, märade, emiste, uttede söötmist parandada ristiku, hea loodusliku heina ja kontsentreeritud söötade lisamise teel söödaratsiooni.

18. Üleminek laudaperioodilt karjatamisperioodile ja karjatamisperioodilt laudaperioodile teostada järkjärguliselt 8—10 päeva jooksul.

19. Silo sööta ainult värskelt, milleks välja võtta hoidlatest mitte üle ööpäevas vajaliku hulga. Silo, juurvilja ja kartuleid sööta kogu laudaperioodi vältel ja vajalikul juhul ka karjatamisperioodil. Kohtades, kus suvel karjamaadel kuivuse tõttu on rohtu vähe, külvata söödakultuure loomadele täiendavaks haljassöödaks.

20. Loomi joota vaheldumisi söötmisega: hobuseid ja lüpsilehmi joota vähemalt kolm korda ööpäevas, teisi veisegruppe ning lambaid ja kitsi vähemalt kaks korda. Sigu joota pärast igakordset söötmist. Imetajaid märasid, emiseid, uttesid joota ka öösel. Suvel kuumal ajal on vajalik loomi joota 3—4 korda ööpäevas. Loomade joogivesi peab talvel olema vähemalt 10—12° soe. Töölhobuseid joota pool kuni tund aega enne töövaheaega ja pärast jootmist jätkata tööd, kuni hobune soojeneb. Hobustele, kes on töölt tulnud, anda alguses koresööta ja hiljem, kui nad on kuivanud ja puhanud (umbes 1,5 tunni pärast), joodetakse neid ja antakse kontsentraate; kuumaksaetud hobuseid joota või neile kontsentraate anda on keelatud.

Täiskasvanud lindudele ja noorloomadele võimaldada juurdepääs joogiveele kogu päeva jooksul. Kõigis loomafarmides korrastada veevarustus kaevudest mehhaanilisel, hobu- või inimjõul vee lautadesse pumpamisega või mõningatel erijuhtudel vee vaatidega hobujõul lauta vedamise teel. Üldiselt ette näha järkjärguline üleminek jootmistööde täielikule mehhaniseerimisele. Nõuetekohaselt korrastada jootmiskohad koplites ja karjamaadel.

21. Enne loomade karjamaale laskmist jaotada karjamaa

kopliteks ja kasutada kopleid loomade karjatamiseks järjekorras. Karjamaa varem üle vaadata ja puhastada kändudest, kontidest, traadi- ja plekitükkidest ja muust loomadele kahjulikust prahist, ühtlasi parandada aiad ja väravad. Karjamaale jäänud umbrohututid tingimata ära niita. Mitte lubada ühiskarja karjatamist koos kolhoosnikutele kuuluvate isiklike loomadega.

22. Kõige lähemad ja paremad karjamaad kinnitada 5—6 kuu vanustele noorloomadele, imetajatele emasloomadele ning tiinuse teisel poolel olevatele emasloomadele, sugupullidele ja kõrgetoodangulistele lehmadele.

23. Enne karjamaale laskmist teostada kõigi loomade veterinaar-zootehniline järelevaatus, värkida ja tõigata loomade sõrad (kabjad), kontrollida inventarinumbrid ja taastada kadunud inventarinumbrid, jaotada kõik terved loomad karjatamiseks gruppidesse (lüpsilehmad, noorloomad kuni 5—6 kuu vanuseni, nuumloomad ja muud).

24. Ülemineku ajal laudaperioodilt karjatamisperioodile anda loomadele iga päev kuivsööta enne karjamaale väljalaskmist ja pärast karjamaalt tagasitulekut.

25. Suveperioodil pidada loomi karjamaal võimalikult pikemat aega, karjatades neid kogu ööpäeva kestel.

26. Et ära hoida loomade haigestumist mao- ja sooltehaigustesse, mitte lubada loomade karjatamist kastesel või vihmast märjal ristikul ja lutsernil.

27. Mitte lubada karjatada loomi ja linde, eriti noorloomi ja -linde soostunud karjamaadel.

Õigeaegselt ette valmistada teed ja sillad, mille kaudu loomi aetakse karjamaale.

28. Kindlustada karjatamisperioodiks jootmiskohtadega kõik karjamaad. Selleks puhastada veekogud, kindlustada nende kaldad, korda seada juurdepääsuteed, korrastada jootmiskohad, remontida kaevud ja jootmise inventar, nagu künad, rennid, ämbrid jne. Juhul, kui jootmiskohti karjamaal ei ole veel korraldatud, vedada vett kohale vaatidega.

## III. Loomade ja lindude pidamine ja nende hooldamine

29. Kindlustada kõigi loomade ja lindude jaoks küllaldasel määral tüüpprojektide järgi ehitatud või ümberkorraldatud karjalautu, talle, vasikalautu, lambalautu, sigalaid, kanalaid ja tibude ruume. Lindude kevad-suviseks pidamiseks põldudel ehitada liikuvad majakesed.

Sisustada farmides eriruumid — poegimisosakonnad, soojad ruumid või eraldi latrid poegimiseks. Uute ehitiste püstitamisel kinni pidada pindala, õhumahutavuse, valgustuse ja ventilatsiooni normidest vastavalt riiklikele standardnõuetele loomakasvatuse ruumide jaoks.

Uutes püstitatavates ja kohandatavates loomakasvatushoonetes

ette näha masinate ja sisseseade paigutamine palju töökulu nõudvate protsesside mehhaniseerimiseks.

30. Igas farmis peab olema isolaator haigete ja haiguskahtlaste loomade eraldamiseks ja pidamiseks, asukohaga vähemalt 200 m kaugusel loomakasvatushoonetest. Isolaatori õu piirata aiaga ja tema juurde teha eraldi sõnnikuhoidla.

31. Uued loomakasvatushooned enne ekspluatatsiooni andmist vastu võtta komisjoni poolt, mille koosseisu kuuluvad ehitustehnik, maakonna (rajooni) põllumajandusosakonna peazootehnik ja peaveterinaararst, kolhoosi esimees ja farmi juhataja.

32. Kõik loomade ruumid peavad olema valged, soojad ja kuivad. Loomade ja lindude ruumid pidada puhtad, puhastada iga päev sõnnikust. Sõnnikulaudad kindlustada küllaldase aluspõhuga. Noorloomade latrid valgendada, lubjata või pesta leelisega vähemalt üks kord kuus.

Lindude ja loomade sõnnik karjalautadest paigutada selleks eraldatud platsidele või sõnnikuhoidlatesse, mis asuvad vähemalt 100 m kaugusel loomakasvatus- ja eluhoonetest. Sõnnikuhoidla asetada madalamale loomakasvatus- ja eluhoonetest ning piirata aia või kraaviga.

Lammaste ruumid puhastada süstemaatiliselt sõnnikust ja vähemalt üks kord kuus hoolikalt desinfitseerida.

33. Kõik loomad kindlustada kuiva puhta allapanuga. Allapanuks, olenevalt kohalikest oludest, tarvitada talivilja põhku, turvast jne. Täiskasvanud lindude ja kasvavate noorlindude puhul lubada suvel tarvitada liiva.

34. Karjatamisperioodil kõik talvised loomakasvatusruumid hoolikalt puhastada, desinfitseerida, remontida, sisustada ja muuta soojakindlaks. Ruumide ettevalmistamine talvitamiseks lõpetada hiljemalt 1. oktoobriks.

35. Iga ruumi juures, allpool valitsevaid tuuli või lõuna pool, korrastada vastav karjaaed loomade jalutamiseks laudaperioodil. Karjaaiad süstemaatiliselt puhastada sõnnikust.

36. Loomakasvatushoonete sissekäigu juurde asetada kastid desinfitseerivate lahustega immutatud saepuruga või mattidega jalatsite desinfitseerimiseks.

37. Igas farmis nähtavale kohale välja panna kolhoosi üldkoosoleku poolt kinnitatud «Sisekorra eeskirjad loomakasvatusfarmides». Sisekorra eeskirjades peab olema ette nähtud loomade söötmise, lüpsmise, puhastamise, sõnniku väljaviimise, loomade jootmise, jalutamise, loomade ja lindude karjamaale mineku ja sealt tuleku kord ja aeg ning samuti tööde teostamise kestus tööliikide kaupa.

38. Kolhoosi juhatus on kohustatud kindlustama loomakasvatusfarmide, söötade, inventari ja sisseseade alalise valve. Võõraid isikuid farmijuhataja loata mitte lubada farmide territooriumile ja loomakasvatusruumidesse.

39. Kolhoosile mittekuuluvate loomade laskmine loomakasva-

tusfarmide territooriumile, samuti sõitmine ja loomade ajamine läbi farmide territooriumi on keelatud.

40. Igale loomakasvatusala töötajale kinnistada hooldamiseks ja talitamiseks kindel grupp loomi või linde ja vajalik inventar, mille seisukorra eest ta on isiklikult vastutav.

41. Iga päev teostada hobuste, veiste ja sigade puhastamist harjadega; loomade määrdunud kehaosad pesta ja kuivaks pühkida. Suvel, seal kus see on võimalik, kõiki loomi, välja arvatud lambaid, korrapäraselt ujutada. Hobuseid puhastada harjadega, samuti puhastada ka nende sabad ja lakad, kabjad puhastada puunoaga mustusest ja sõnnikust (eriti kiil ja kiilu vaod). Kabjad pealt pesta veega. Vähemalt kord $1^1/_2$ kuu jooksul teostada kapjade ning sõrgade järelevaatust hobustel ja veistel, värkides ja lõigates ebaõigelt kasvanud kabjaservi ja sõrgi.

Tööhobuseid, kes töötavad talvel ning samuti kõval pinnal, tingimata rautada; ümberrautamist teostada iga $1^1/_2$ kuu tagant.

42. Laudaperioodil kõiki loomi, ka noorloomi, iga päev jalutada, välja arvatud külmad ja halvad ilmad, samuti tagada sugupullide ja sugukultide igapäevane jalutamine.

Linde võib lasta talvel vaikse ilmaga jalutama kella 10 ja 15 vahel kanala ees lumest puhtaks tehtud ja õlgedega kaetud platsile, kui külma ei ole üle 10° C. Muul aastaajal linde välja lasta piiramata ajaks. Noorlinde lasta jalutama kevadel ja suvel päikesepaistelise sooja ilmaga 5 päeva vanuselt. Püsivate soojade ilmade saabumisel viia täiskasvanud linnud, 45—60 päeva vanused kana- ja kalkunitibud, 25—30 päeva vanused hane- ja pardipojad laagriviisilisele pidamisele.

43. Keelatakse kasutada igasugusteks töödeks hobuseid kuni 2,5 aasta vanuseni, raskeveotõugu hobuseid kuni 2 aasta vanuseni ja tiineid märasid 2 kuud enne poegimist ja 15 päeva pärast poegimist.

Hobuseid 2,5 kuni 3 aasta vanuseni ja tiineid märasid pärast kaitsetunnistuse väljaandmist kasutada ainult kergetel töödel kõige vilunumate kolhoosnikute juhtimisel.

Tiinetele ja imetajatele märadele kehtestada töökoormus mitte üle $^2/_3$ normist, mis on vastu võetud samalaadsete tööde osas teistele hobustele. Kõigile tiinetele märadele anda augusti- ja oktoobrikuu jooksul kaitsetunnistused, mille alusel nad vabastatakse veo- ja teetööde kohustustest samuti nagu hobused, kes on arvatud Nõukogude armee hobuste fondi või on märgitud tõuraamatuisse.

Keelatud on tiinete ja imetajate märade kasutamine töödel, mis on seotud järskude pöörete ja tõmmetega, masinate ringiveol, niidumasinate ja viljalõikajate ees ning teiste põllumajanduses tarvitatavate lõikusmasinate ees, mis on kardetavad varsale, samuti töödel, mis on seoses pikema eemalviibimisega majandist.

44. Tööhobused kinnistada alalistele tallimeestele. Igale tööhobusele kinnistada hästi sobitatud komplekt rakmeid.

Hobuste rakmeid perioodiliselt määrida kasetõkatiga.

45. Hobuste paarisrakendusel kasutada ühtlase eluskaalu, jõu, kasvu ja temperamendiga hobuseid.

46. Kõigile tööhobustele kindlaks määrata individuaalsed ööpäevased töökoormuse normid olenevalt hobuste toitumusest, vanusest ja töövõimest, võimaldades neile vähemalt üks kord nädalas üks ööpäev puhkust.

Tööpäeva vältel anda hobustele iga 50 minuti töö järel 10 minutit puhkust ja peale selle 2—3-tunnine vaheaeg söötmiseks ja jootmiseks.

47.[1]

48. Enne iga lüpsmist on lüpsja kohustatud käed puhtaks pesema. Lehma udar pesta sooja veega ja kuivatada puhta, kuiva käterätikuga. Piimanõud alati puhtana hoida, pesta perioodiliselt kuuma leelise lahusega või aurutada; hoida kuivas, puhtas ruumis.

Udara täielikuks tühjakslüpsmiseks tarvitada udara massaaži hilisema järellüpsiga. Nisad enne lüpsmist perioodiliselt määrida pehmendavate rasvadega (mage searasv, vaseliin). Udara mitte täiesti tühjakslüpsmine on täiesti lubamatu.

Iga lehma lüpsmise järel tuleb piim korralikult kurnata kas läbi vastava kurna või puhta paksu flanellriide. Kurnad ja kurnariie tuleb iga lüpsi järel külma veega korralikult puhtaks pesta ja pärast seda kuuma leelise lahusega läbi pesta. Kurnariided tuleb perioodiliselt läbi keeta. Ükski lüpsja ei tohi piima rikkuda halva, hooletu või ebapuhta lüpsmisega või piima ebapuhta käsitsemisega.

Iga lüpsja poolt väljalüpstud piima hulk tuleb iga lüpsi ajal kaaluda või mõõta ja lüpsipäevikusse kanda farmi juhataja või brigadiri poolt. Iga lüpsja poolt väljalüpstud piima hulga õige arvestamise eest on vastutav farmi juhataja või teda asendav brigadir. Tõufarmides, samuti tõuloomi omavates tootmisfarmides tuleb iga tõulooma kohta teostada piimatoodangu eraldi arvestamist ja vähemalt üks kord 2 kuu jooksul määrata iga lehma piimarasvasus.

49. Pärast lüpsi tuleb tagada saadud piima korralik säilitamine kuni selle realiseerimise või ümbertöötamiseni. Selleks tuleb piim esiteks korralikult jahutada kas vastavas jahutis või piimanõude külma voolavasse vette paigutamise teel. Külmas vees jahutamisel jätta nõu kaaned avatuks ja liigutada piima aeg-ajalt vastava segaja abil. Jahutatud piimale ei tohi hulka valada sooja piima; piima tuleb hoida külmas jahutusvees või jääga täidetud kastides jahedas õhurikkas lukustatud ruumis, kuhu on takistatud sissepääs loomadele ja kärbestele. Talvel ei tohi võimaldada piima külmumist.

---

[1] Välja jäetud kui kehtetu. — *Koostaja.*

Piima paremaks jahutamiseks ja säilitamiseks tuleb varuda talvel jääd.

50. Lambaid pügada kevadel, püsivalt soojade ilmade saabumisel juuni esimesel poolel. Sügisel pügada ainult jämevillalisi ja ristandlambaid, kellel on kolmanda ja neljanda klassi vill, septembrikuu esimesel poolel. Sügisel ei ole lubatud pügada peenvilla- ja poolpeenvillalambaid ja nende ristandeid, kellel on esimesse ja teise klassi kuuluv ühtlane vill.

Villa omaduste säilitamiseks mitte lubada lammaste karjatamist karjamaadel, kus on takjaid ja teisi villakut rikkuvaid taimi.

51. Pügamist teostada puhtas kuivas ruumis laudadel või presendil. Lammaste pügamine palja maa peal on keelatud.

Keelatud on lammaste pügamine, kui nende vill on niiske, ning tervete ja haigete lammaste pügamine üheskoos. Enne pügamist lambaid mitte sööta 10—11 tunni vältel. Pügamisel hoiduda haavamisest ja naha kriimustamisest.

## IV. Loomade ja lindude kasvatamine

52. Loomade ja lindude produktiivsuse ja tõuomaduste tõstmiseks komplekteerida kolhoosi ühiskari kõrge produktiivsusega emasloomadega ja heade tõuomadustega isassuguloomadega.

Parandada loomade ja lindude tõuomadusi söötmise ja pidamise õigete viiside rakendamisega, emasloomade paaritamisega suurema produktiivsusega isassuguloomadega, samuti karjas suure produktiivsusega remontnoorloomade üleskasvatamise teel.

53. Kooskõlas kohalike põllumajandusorganite ja riiklike tõulavade plaanidega, parandada kasvatatavaid looma- ja linnuliike, täiskasvanud loomade ja lindude ning noorloomade ja -lindude õige söötmise ja pidamisega ning emas- ja isasloomade õige valikuga ja õige paaridevalikuga, seejuures taotledes:

a) hobusekasvatuse alal — hobuste töövõime, vastupidavuse ja kasvu tõusu;

b) veisekasvatuse alal — piimaanni ja piima rasvasisalduse tõusu, veiste varavalmivuse ja eluskaalu tõusu;

c) lambakasvatuse alal — pooljämevillalise šropširlammaste täiustamist, sigivuse, eluskaalu, villa hulga ja selle kvaliteedi tõusu ning kohalike väikese eluskaalu ja villatoodanguga maalammaste täiustamist;

d) seakasvatuse alal — eluskaalu, varavalmivuse ja sigivuse tõusu ning nuumavõime täiustamist;

e) linnukasvatuse alal — munevuse ja eluskaalu tõusu ja lihaomaduste paranemist.

54. Läbi viia kõigi paarituskõlblike emasloomade õigeaegne paaritamine või kunstlik seemendamine. Farmidel peavad olema emasloomade paaritamise ja poegimise kalendrilised plaanid.

55. Paaritamiseks lubada ainult terveid isassuguloomi, kes on nakkushaigustevabad. On keelatud paaritada isasloomadega,

kes ei ole veterinaar-zootehnilise komisjoni poolt üle vaadatud ja paaritamiseks lubatud.

56. Kõik lehmad paaritada hiljemalt 60 päeva pärast poegimist, välja arvatud kõrgetoodangulised lüpsilehmad, kelle paaritustähtpäevad määratakse zootehniku poolt; mullikaid paaritada 18—24 kuu vanuselt, emiseid esimese inna ajal pärast põrsaste võõrutamist; nooremiseid 9 kuu vanuselt; uttesid — 1,5—2 kuud pärast tallede võõrutamist; noorlambaid ja kitsi — 1—1,5 aasta vanuselt.

Märade proovimist ja paaritamist alustada 5—6 päeva pärast varssumist.

Keelatud on paaritamiseks kasutama hakata täkke vanusega alla 3 aasta, pulle alla 1,5—2 aasta, kulte alla 11—12 kuu, jäärasid alla 1—1,5 aasta.

57. Tiined lehmad jätta kinni 50—60 päeva enne poegimist. Tiinetele loomadele luua alates tiinuse viimasest kolmandikust paremad pidamise ja söötmise tingimused.

58. Poegimiste ajal seada kolhoosi loomakasvatusfarmidesse ööpäevane valve.

59. Poegimisruumid enne emasloomade paigutamist nendesse puhastada, desinfitseerida ja valgendada. Ruumid pidada puhtad. Emasloomadele anda küllaldasel määral puhast allapanu.

60. Märad üle viia poegimisruumidesse (või eraldi latritesse, boksidesse) tallis pidamisel 5—6 päeva enne varssumist, lehmad 8—10 päeva ja emised 15—20 päeva enne poegimist ning uted sünnitamise esimeste tundemärkide ilmnemisel.

Tiineid emasloomi enne nende paigutamist poegimisruumi hoolikalt puhastada, välised suguosad ja keha tagaosa pesta desinfitseerivate ainete lahusega.

61. Vastsündinud noorloom vastu võtta vilunud, ettevalmistatud töötajatel puhtale riidele. Vastsündinutel desinfitseerida katkenud nabaväädi ots. Lootekestad latrist õigeaegselt kõrvaldada, samuti puhastada ja desinfitseerida poegimiskoht. Vastsündinud vasikad pärast puhtaks lakkumist eemaldada lehmadest eriruumidesse või sulgudesse.

62. Linnukasvatusfarmis, mis annab mune haudejaamale või tarvitab neid noorlindude väljahaudumiseks haudelindude poolt, peab olema 1 kukk iga 10 kana kohta, 1 isakalkun iga 10 emakalkuni kohta, 1 isapart iga 5—6 emapardi kohta ja 1 isahani iga 3—4 emahane kohta.

63. Hobuste, veiste, lammaste ja sugusigade praakimist võib läbi viia ainult pärast loomade ülevaatust veterinaar-zootehnilise komisjoni poolt, mille koosseisu kuuluvad kolhoosi esimees, veterinaararst (-velsker) ja maakonna põllumajandusosakonna või zoo-veterinaarjaoskonna zootehnik, ja pärast komisjoni poolt koostatud praakimisakti kinnitamist maakonna põllumajandusosakonna juhataja poolt, hobuste väljapraakimisel aga maakonna täitevkomitee poolt.

Teostada igas farmis iga-aastane loomade ja lindude ülevaatus ning boniteerimine, see tähendab nende produktiivsuse ja tõuliste omaduste hindamine ja kindlaksmääramine vastavalt Põllumajanduse Ministeeriumi poolt antud juhistele.

64. Sisse seada farmides loomade ja lindude põlvnemist, arenemist ja produktiivsust abistav tootmis-zootehniline arvestus kindlaksmääratud vormide kohaselt, teostada loomade märkimist ja anda hobustele, veistele ja sigadele vajalikud nimed ja numbrid.

65. Loomadest saadava liha hulga tõstmiseks mitte tappa lihaks jääri ja oinaid alla üht aastat, vaid jätta need kasvama kuni 2—3 aasta vanuseni. Mitte tappa ja müüa vasikaid kuni ühe aasta vanuseni, välja arvatud ilmne praak, mis on kindlaks tehtud maakonna põllumajandusosakonna veterinaar-zootehniliste töötajate poolt. Mitte lubada tappa ja anda lihamüügi plaani täitmiseks puhtatõulisi jääri ja tõuutti alla 6 aasta vanuses, välja arvatud ilmne praak.

## V. Noorloomade üleskasvatamine

### Varsad

66. Varssu lasta mära juurde kohe pärast sündimist. Võõrutamiseni peab varss olema koos märaga, käies temaga igal pool kaasas.

3—4 päeva vanuselt harjutada varssu jalutama koos märaga, alustades 20-minutilise jalutusega ilusa ilmaga. Kui töötatakse imetava märaga, teha esimesel 2 kuul pärast varssumist vaheaeg varsa imetamiseks iga tunni järel, hiljem iga kahe tunni järel.

67. Kahe nädala vanuseks saanud varssadele anda lisasöödaks pressitud kaeru.

Varssu võõrutada 6—7 kuu vanuselt, mitte järk-järgult, vaid järsku. Võõrutamiseks välja valida ühevanused varsagrupid. Võõrutatud varssu esimesed 3—4 päeva pidada eraldi ruumis, sööta hea heinaga ja kontsentraatidega, mille järel lasta neid karjamaale.

68. Iga päev varssu puhastada jõhvharjaga. Iga 1—1,5 kuu järel üle vaadata ja värkida varssade kabjad.

69. Kõik noorhobused kolhoosis eraldada erigruppi ja nende hooldamine panna vilunud tallimeeste või hobusekarjaste eribrigaadile.

70. Täkkvarssu, kes on paaritamiseks kõlbmatud, kastreerida mitte nooremalt kui 2-aastaselt pärast nende ülevaatust veterinaar-zootehnilise komisjoni poolt.

### Vasikad

71. Vasikaid kuni 2 kuu vanuseni hoida eraldi sulus, vanemaid vasikaid väikestes gruppides. Alates 5 kuu vanusest pidada pullikesi eraldi lehmmullikatest.

72. Iga päev vasikaid puhastada jõhvharjadega; määrdunud kehaosad pesta puhta sooja veega ja kuivatada.

73. Talvel lasta vasikaid jalutamiseks välja 2 korda päevas, välja arvatud külmad ja tuulised päevad, kahe nädala kuni ühe kuu vanuste vasikate jalutusaja kestus on 10—15 minutit, ühe kuni kahe kuu vanustel 30—40 minutit ja üle kahe kuu vanustel 1—2 tundi. Ilusatel päikesepaistelistel päevadel pikendada jalutuse kestust.

74. Suvel pidada vasikaid suurema osa päevast värskes õhus jooksuaias. Jooksuaias ehitada katusealune kaitseks vihma ja palava päikese eest.

75. Esimene vasika söötmine ema ternespiimaga teostada hiljemalt 1,5 tundi pärast sündimist. Ternespiim ja hiljem antav piim peavad olema puhtad ja nende temperatuur peab olema 36—38° C.

Esimesed 10—15 päeva joota vasikaid 4—5 korda ööpäevas, siis üle minna kolmekordsele jootmisele. Esimestel päevadel anda ternespiima 1—1,5 kg igal korral. Viiendast päevast pärast sündimist joota vasikale keedetud vett 30—60 minutit enne ternespiima või piima jootmist. Vasikaid võib üle viia emapiimalt üldlüpsi piimale, kui piima saadakse tervetelt lehmadelt, 15 päeva vanuselt. Võtta laialdaselt tarvitusele vasikate jootmiseks piima hapendamine atsidofiliinkultuuriga.

76. Nõud, millest vasikaid joodetakse, tuleb pärast jootmist iga kord tingimata pesta kuuma leelisega ja loputada keeva veega. Mitme vasika jootmisel ühest ämbrist loputada ämber pärast vasika jootmist külma veega ning siis keeva veega. Vasikate jootmisel tarvitada jootmisseadeldisi.

77. Vasikatalitaja on kohustatud enne iga vasikate jootmist riietuma puhtasse kitlisse ja hoolikalt pesema käed sooja vee ja seebiga.

78. Vasikalaudas nakkushaiguste ilmnemisel paigutada sinna juurdesündinud vasikaid ainult veterinaarpersonali loal pärast haiguse likvideerimist. Enne seda tuleb ruumid, sisseseade ja inventar hoolikalt desinfitseerida.

## Põrsad

79. Vastsündinud põrsad paigutada pehme, kuiva ja puhta allapanuga kastidesse või korvidesse ja lasta nad pärast poegimise lõppemist emise juurde. Kui poegimine on kestnud 2 tundi, võib põrsaid lasta emise juurde, ootamata poegimise lõppemist. Rahulike emiste puhul jätta põrsad nende juurde, kuid rahutute puhul 2—3 päeva jooksul ära võtta ja lasta emise juurde iga 1—1,5 tunni järel.

80. Viie kuni kuue päeva vanuselt anda põrsastele mineraallisasööta (kriiti, kondijahu, puusütt, toorest punast savi). Sulgudes, kus toimub lisasööda andmine, hoida alati puhast vett.

Viie kuni kuue päeva vanuselt anda põrsastele pruunistatud kaeru, otri või rukkiteri ja liblikõieliste heinte lehekesi. Kaheksa kuni kümne päeva vanuselt harjutada neid jahvatatud jõusöödaseguga, mis neile antakse vee või lõssiga keedetud pudru näol. Talvel anda põrsastele lisasöödana idandatud teri.

81. Kui emisel on vähe piima või kui ta imetab üle 10—12 põrsa, anda põrsastele alates 7—10 päeva vanuselt lisaks emisepiimale tervetelt lehmadelt saadud piima vähemalt 4 korda päevas. Piimakünad pesta väga hoolikalt ja kuivatada iga kord pärast piima andmist päikese käes.

82. Põrsaid pidada puhtalt, tarvitada küllaldaselt kuiva allapanu.

83. 10 päeva vanuselt lasta põrsaid talvel ja varakevadel lühikeseks ajaks jalutama, suvel karjamaale. Jalutuseks harjutada põrsaid järk-järgult. Külma ilmaga on põrsaste jalutamine väljas keelatud.

84. Kultpõrsaid, kes on ette nähtud nuumamiseks, kastreerida nädala vanuselt.

85. Keelatud on põrsaste võõrutamine enne 2 kuu vanuseks saamist. Kogu pesakonna võõrutamine teostada üheaegselt vähehaaval, lastes põrsaid järjest harvemini emise juurde.

Võõrutatud põrsaid sööta 4—5 korda päevas samade söötadega, mida anti imevatele põrsastele, järkjärguliselt suurendades sööda annust.

86. 4 kuu vanuselt valida võõrutatud põrsastest parimaid kulte ja emiseid karja remondiks ja suurendamiseks ning pidada neid edaspidi teistest noorsigadest eraldi.

## Talled

87. Utte, kes ei võta omaks talle või kellele on antud võõras tall, pidada koos tallega sulus, kuni ta tallega harjub.

Kolme kuni viie päeva vanuselt pärast poegimist ühendada uted koos talledega gruppidesse, suurendades gruppe järkjärguliselt tallede vanemaks saamisel. Uted kaksikute talledega grupeerida erigruppidesse.

88. Keelatud on tallede karjatamine kastega ja pärast vihma. Noorematele gruppidele eraldada karjamaad lambalauda läheduses. Tallede vanemaks saamisel võib neid ajada kaugemal asuvatele karjamaadele.

Ei tohi lasta talledel juua loikudest ja närida mulda.

89. Kahekümne kuni kolmekümne päeva vanustele talledele hakatakse andma lisasöödaks purustatud otri ja kaerateri.

Koos kontsentreeritud söötadega anda mineraalsöötasid (kriit, kondijahu, sool) 5 g päevas iga talle kohta.

Talviste poegimiste talledele anda head heina.

90. Kui utel puudub piim, lasta tall teise samal ajal poeginud ute juurde või joota teda kunstlikult lehmapiimaga.

91. Talled võõrutada uttedest 3,5—4 kuu vanuselt ning tõufarmides 4—5 kuu vanuselt. Võõrutamine läbi viia järk-järgult 5—6 päeva jooksul, võõrutades alguses rohkem arenenud ja tugevamaid tallesid.

92. Suguloomadeks mittekõlblikke jäärakesi kastreerida 3 nädala vanusèlt.

## VI. Loomade ja lindude haiguste vältimine

93. Kolhoosifarme võib täiendada ainult tervete loomadega, keda lubatakse majandisse sisse tuua veterinaartunnistusega, mis ei tohi olla vanem kui üks kuu; sigade ostu puhul veterinaartunnistus ei tohi olla vanem kui 3 päeva ja peab tõendama, et loomad on pärit nakkustevabadest majanditest.

94. Majandisse saabuvaid loomi tuleb enne nende paigutamist ühisruumidesse või üldkarja laskmist pidada karantiinis eraldi ruumis või eraldi karjamaadel vähemalt 30 päeva jooksul, kinnitades nende hooldamiseks eraldi töötajad. Karantiini paigutatud loomi töödelda veterinaarselt, vastavalt kehtestatud eeskirjadele.

95. Kõik loomad ja linnud tuleb vähemalt kord kuus zooveterinaarselt läbi vaadata zoo-veterinaarvõrgu töötajate poolt ning pidevalt kolhooside veterinaarsanitaride poolt.

96. Nakkushaiguste ilmnemise ohu puhul on kolhoosi juhatus kohustatud õigeaegselt kindlustama profülaktiliste abinõude, loomade ja lindude kaitsesüstimiste ning uurimiste läbiviimise maakonna või jaoskonna veterinaartöötajate juhiste kohaselt.

97. Kolhoosi loomadel ja lindudel nakkushaiguste ja mittenakkushaiguste tunnuste ilmnemisel või loomade (lindude) lõpmise juhtumite puhul viivitamatult teatada sellest teenindavale veterinaararstile (veterinaarvelskrile). Haigestunud loom kuni veterinaartöötaja saabumiseni eraldada teistest loomadest; ruum, kus ta asus, desinfitseerida; söödakünad, ämbrid ja muu inventar, millega puutusid kokku haiged loomad, pesta kuuma leelisega.

Haiguste ilmnemisel karjamaal eraldada haigestunud loom üldkarjast. Teiste loomade karjatamist läbi viia veterinaartöötajate juhiste kohaselt.

98. Juhul, kui majandis tehakse kindlaks loomade või lindude nakkushaigusi, tuleb veterinaartöötajate juhiste kohaselt tarvitusele võtta vajalikud abinõud nende haiguste likvideerimiseks, kinni pidades kehtestatud karantiinieeskirjadest.

99. Loomade (lindude) korjused veterinaararsti (veterinaarvelskri) loal välja vedada utiilivabrikutesse utiliseerimiseks, ära põletada või matta loomade matmispaikadesse. Iga kolhoosi või kolhooside rühma jaoks eraldada matmispaik.

Matmispaik piirata 1,25 m sügavuse kraaviga, laiusega 2,5 m, ja piirata aiaga. Looma korjused matta 2 m sügavusse või põletada.

100. Piirkonnas, kus esinevad vereparasitaarhaigused, mitte

lubada kohtades, kus on levinud neid haigusi edasikandvad puugid, loomi karjatada madalatel soostunud karjamaadel ja võsastikes; veterinaartöötajate juhtimisel läbi viia puukide kõrvaldamist loomade kehadelt ja loomade vannitamist; tarvitada aineid, mis kaitsevad loomi nõelavate ja verd imevate puukide ja putukate vastu.

Veiste kiinimuhktõve tõrjeks teostada veterinaartöötajate juhiste järgi loomade naha õigeaegset töötlemist kiinitõrje ainetega.

101. Haigestunud loomade pidamiseks sisustada eriruumid või erilatrid (boksid), mis on eraldatud ruumi teistest osadest.

102. Tagada kolhoosides veterinaarsanitaride olemasolu ja varustada loomakasvatusfarmid esmaabi apteekidega. Täiendada esmaabi apteeke perioodiliselt ravimite ja sidematerjalidega. Peale selle muretseda veterinaartöötajate juhiste kohaselt vajalikul hulgal desinfitseerivaid aineid.

103. Kolhoosi juhatus on kohustatud organiseerima loomakasvatusfarmide töötajatele loomade hooldamise, söötmise, kasutamise ja haigestunud loomadele esmaabi andmise eeskirjade õpetamist ja kogemuste tutvustamist.

Tõsta loomakasvatuse töötajate ja tejste kolhoosi liikmete vastutust loomade haigestumise vältimise eest, eriti vigastuste, loomade ülesöötmise, halvakvaliteedilise sööda andmise, loomade ebaõige kasutamise tagajärjel, samuti õigeaegse pöördumise eest veterinaararstiabi saamiseks ja veterinaartöötajate poolt looma haigestumise ärahoidmiseks ja haigestunud looma ravimiseks antud juhiste täitmise eest.

Sisse seada kord kolhoosis, et igast looma lõpmise juhtumist kolhoosi juhatus teataks zoo-veterinaarjaoskonnale. Zoo-veterinaarjaoskonna töötajate kaudu välja selgitada ja aktiga tõestada iga lõpmise juhtum kolhoosis. Kolhoosis sisse viia iga loomaliigi kohta surevuse register.

104. Kontroll põllumajandusloomade ja -lindude hooldamise, pidamise, söötmise ja kasvatamise kohustuslike zootehnilis-veterinaarsete eeskirjade täitmise üle panna riiklikele kontrolöridele, maakonna (rajooni) põllumajandusosakonna peazootehnikutele ja peaveterinaararstidele ning samuti zoo-veterinaarvõrgu veterinaar- ja zootehnilistele töötajatele.

## VETERINAARMÄÄRUSTIKU KEHTESTAMISE KOHTA EESTI NSV-S

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 1110
29. DETSEMBRIST 1951

*Väljavõte*

Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil, Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumil, Eesti NSV Liha- ja Piimatööstuse Minis-

teeriumil, Leningradi Tsooni Tallinna Seakasvatuse Sovhooside Trustil ja teistel ministeeriumidel ja asutustel ning kodanikel — loomade ja lindude omanikel võtta tingimusteta täitmiseks NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega 3. novembrist 1951. a. nr. 4355 kinnitatud veterinaarmäärustik vastavalt lisale.

Kinnitatud
NSV Liidu Ministrite Nõukogu
määrusega nr. 4355
3. novembrist 1951. a.

## NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIKIDE LIIDU VETERINAARMÄÄRUSTIK

*Väljavõte*

I osa

### Riikliku veterinaaria ülesanded

1. Riikliku veterinaaria ülesandeks on organiseerida ja läbi viia NSV Liidu rahvamajanduses järgmised abinõud:

välja töötada ja läbi viia veterinaarsed abinõud, mis kindlustavad loomakasvatuse arendamise riikliku plaani täitmist ja loomade produktiivsuse tõstmist kolhoosides ja sovhoosides;

tauditõrje, veterinaarsanitaarsete ja raviabinõude läbiviimine kolhoosides, sovhoosides ja teistes majandeis, mis kindlustavad loomade ja lindude nakkus- ja mittenakkushaiguste vältimise ja nendele õigeaegse abi andmise;

veterinaarsanitaarsete abinõude läbiviimine ja ekspertiisi teostamine loomade varumisel, teisale ajamisel ja tapmisel, liha ja lihasaadustega, piima ja piimasaadustega kauplemisel;

veterinaarsanitaarse järelevalve teostamine loomade pidamise, varumise, teisale ajamise ja tapmise üle, liha, lihasaaduste ja muude loomatoorsaaduste varumise, säilitamise, ümbertöötamise ning nendega kauplemise üle, loomade, lindude, liha ja loomatoorsaaduste veol kõikide transpordi liikidega ning järelevalve teostamine asutuste üle, kes teostavad loomatoorsaaduste varumist, säilitamist ja ümbertöötamist;

põllumajandusloomade kindlustamisest osavõtmine;

elanikkonna kaitsmine haiguste eest, mis on ühised inimestel ja loomadel.

## Veterinaarala juhtimine ja loomakasvatuse veterinaarse teenindamise organiseerimine

2. Veterinaarala juhtimine NSV Liidus pannakse NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile.

NSV Liidu veterinaarmäärustiku arendamise ja NSV Liidu valitsuse määruste ja korralduste täitmise eesmärgil on NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt antavad käskkirjad ja juhendid võitluseks loomade ja lindude haigustega kohustuslikud kõikidele ministeeriumidele ja keskasutustele, ... samuti käskkirjad ja juhendid loomade tapmise veterinaarsanitaarse järelevalve kohta, loomsete päritoluga toorsaaduste ümbertöötamise, liha ja piima veterinaarsanitaarse ekspertiisi kohta ... on kohustuslikud erandita kõikidele ministeeriumidele ja keskasutustele.

4. Kolhooside, hobusekasvanduste, riiklike sugutäkkude tallide, hipodroomide ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi süsteemi kuuluvate sovhooside loomakasvatuse ning samuti NSV Liidu kodanike isiklikus valduses olevate loomade veterinaarset teenindamist teostatakse NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja tema kohalike organite poolt tasuta veterinaarasutuste ja ühtse riikliku zoo-veterinaarvõrgu kaudu, mis tegutseb erilise, tema kohta antud põhimääruse alusel.

Kolhooside loomade veterinaarne teenindamine võib teostuda, välja arvatud riiklik zoo-veterinaarvõrk, kolhooside veterinaarpunktide, veterinaararstide ja -velskrite poolt, keda peetakse ülal kolhooside summade arvel ja kes töötavad NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt kinnitatud põhimääruse alusel.

5. NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi, NSV Liidu Metsatööstuse Ministeeriumi ja teiste ministeeriumide ja keskasutuste sovhooside ja abimajandite ning samuti NSV Liidu Liha- ja Piimatööstuse Ministeeriumi ettevõtete, abimajandite ja sovhooside loomakasvatuse veterinaarne teenindamine toimub nende ministeeriumide vastavate veterinaarasutuste ja veterinaartöötajate poolt NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi üldkontrolli all.

Veterinaar-ravi sovhooside tööliste ja teenistujate isiklikus valduses olevaile loomadele ja lindudele antakse tasuta vastavate sovhooside veterinaarpersonali poolt.

6. NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile on veterinaarala juhtimise osas NSV Liidus pandud järgmised ülesanded:

a) üleliidulise tähtsusega veterinaarprofülaktiliste ja tauditõrje abinõude plaanide väljatöötamine;

b) koos NSV Liidu Tervishoiu Ministeeriumi organitega ja teiste ministeeriumide ja keskasutustega abinõude väljatöötamine ja läbiviimine inimeste kaitseks haiguste vastu, mis on ühised inimestele ja loomadele;

c) käesoleva määrustiku arendamiseks ja NSV Liidu valitsuse määruste ja korralduste täitmiseks antavate reeglite, instruktsioonide ja eeskirjade väljatöötamine ja kinnitamine zoohügieenilistes, veterinaarsanitaarsetes ja veterinaar-ravi küsimustes ja loomade ning lindude nakkushaiguste tõrjes;

d) [1]

e) teiste ministeeriumide ja keskasutuste veterinaarteenistuste töö kontroll...

f) NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi süsteemi kuuluvate zootehnilis-veterinaarse, veterinaarsanitaarsete, ravi- ja diagnostiliste asutuste riikliku võrgu organiseerimine ja juhtimine;

g) NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi veterinaarala teadusliku uurimise asutuste organiseerimine, juhtimine ja nende tegevuse kontrollimine ning teiste ministeeriumide ja keskasutuste veterinaarala teadusliku uurimise asutuste organiseerimise ja tegevuse kontrollimine;

h) veterinaareriteadlaste arvestus, abinõude läbiviimine nende kvalifikatsiooni tõstmiseks, samuti kõrgema, kesk- ja masskvalifikatsiooniga veterinaarkaadri ettevalmistamise üldjuhtimine;

i) bioloogiliste preparaatide tootmise organiseerimine loomade ja lindude haiguste tõrjeks; bioloogiliste ja farmatseutiliste preparaatide aprobeerimine ja veterinaarpraktikasse juurutamine;

j) zootehnilis-veterinaarsete asutuste, kolhooside ja sovhooside ravimitega, desinfektsioonivahenditega, bioloogiliste preparaatidega, veterinaar- ja zootehnilise riistastikuga, laboratoorse sisseseadega varustamise organiseerimine, samuti nendega kauplemine;

k) veterinaaria alal ratsionaliseerimisettepanekute ja leiutiste läbivaatamine, aprobeerimine ja praktikasse juurutamine;

l) riiklik kontroll loomade ja lindude pidamise, säilitamise ja veterinaarsanitaarsete abinõude läbiviimise üle;

m) põllumajandusloomade ahtruse tõrje organiseerimine ja tõrjeabinõude läbiviimine;

n) veterinaarsanitaarse selgitustöö organiseerimine ja läbiviimine elanikkonna seas;

o) veterinaarstatistika pidamine majandites, kasvatatavate põllumajandusloomade, lindude ja karusloomade haiguste liikumise ja loomade ning lindude surevuse kohta.

7. NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium teostab veterinaarala juhtimist tema koosseisu kuuluva Loomakasvatuse Peavalitsuse Veterinaaria Valitsuse, liidu- ja autonoomsete vabariikide põllumajanduse ministeeriumide, kraide, oblastite põllumajandusvalitsuste ja nende koosseisu kuuluvate veterinaaria valitsuste ja osakondade kaudu ning ringkonna, rajooni ja linna põllumajandusosakondade kaudu.

---

[1] Kehtivuse kaotamise tõttu välja jäetud. — *Koostaja*

NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Loomakasvatuse Peavalitsuse juures on Veterinaaria Nõukogu... Veterinaaria Nõukogu vaatab läbi ja valmistab ette instruktsioonid ja eeskirjad loomade ja lindude haiguste tõrje, veterinaarsanitaaria kohta, samuti töötab välja muud küsimused, mis on seoses veterinaarabinõude läbiviimisega.

Veterinaaria Nõukogu koosseis kinnitatakse NSV Liidu põllumajanduse ministri poolt.

8. Veterinaaralaga tegelda ja veterinaarametkohtadel on õigus olla ainult isikutel, kes omavad veterinaararsti või veterinaarvelskri (veterinaartehniku) kutse.

9. Kohalikele töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteedele pannakse: veterinaarala organiseerimine neile alluvate põllumajandusorganite kaudu, taudide tõrjeabinõude tarvitusele võtmine vastavalt käesolevale määrustikule, kohustuslike otsuste avaldamine taudide tõrje ja veterinaarsanitaarse järelevalve kohta kooskõlas kehtiva seadusandlusega.

## III osa

### Kolhooside esimeeste, sovhooside direktorite, muude majandite ja ettevõtete juhatajate, loomade ja lindude omanike ja veterinaartöötajate kohustused loomade ja lindude nakkushaiguste vältimise ja likvideerimise abinõude läbiviimisel

10. Kolhooside esimehed, sovhooside direktorid ja muude majandite ja ettevõtete juhatajad on kohustatud kindlustama loomade ja lindude õiget söötmist, zoohügieenilisi pidamis- ja hooldamistingimusi, samuti tagama loomade õiget kasutamist ning võtma loomade ja lindude haigestumisel õigeaegselt tarvitusele abinõud neile veterinaarabi andmiseks.

11. Loomade ja lindude nakkushaiguste vältimiseks ja likvideerimiseks kolhooside esimehed, sovhooside direktorid ja muude majandite, asutuste ning organisatsioonide juhatajad on kohustatud:

a) pidama 30 päeva jooksul isoleeritult kõiki majandisse toodud uusi loomi ja linde ja ekspluateerima neid loomi nimetatud aja jooksul eraldi, viivitamatult teatama rajooni põllumajandusosakonna peaveterinaararstile või jaoskonna veterinaararstile (-velskrile) loomade või lindude saabumisest majandisse;

b) veterinaarpersonali nõudmisel esitama loomi ja linde järelevaatuseks, diagnostilisteks uurimisteks, kaitsesüstimisteks ja raviprofülaktiliseks töötlemiseks;

c) pidama vastavas veterinaarsanitaarses seisukorras karjamaad, veekogud ja loomade kogumiskohad raudteejaamades, loomade ajamisteedel, sadamates, elevaatorites, veskitel, laatadel, turgudel sissesõiduhoovides, baasides, tapapunktides ja teistes

loomade kogumiskohtades; sisse seadma matmispaigad, õigeaegselt põletama, matma või tehniliselt utiliseerima loomade ja lindude korjused;

d) viivitamatult teatama majandit teenindavale veterinaararstile või veterinaarvelskrile ja kohalikkudele võimuorganitele kõikidest loomade äkilistest lõpmistest või üheaegselt mitme looma ja linnu haigestumise juhtumitest ja kuni veterinaareriteadlase kohalejõudmiseni isoleerima haigestunud loomad ja linnud. Mitte lubama tarvitada sundtapetud loomade ja lindude liha ning samuti liha ja loomatoorsaaduste müümist ilma veterinaarsanitaarse järelevalve töötajate loata;

e) pidama vastavas veterinaarsanitaarses korras loomade ja lindude ruumid, loomatoorsaaduste säilitamise, ümbertöötamise, kauplemise ja utiliseerimise ettevõtted ning teostama perioodiliselt nende desinfitseerimist;

f) kinni pidama zoohügieenilistest, veterinaarsanitaarsetest normatiividest looma- ja linnukasvatus- ning veterinaarruumide, lihakombinaatide, tapamajade ja tapapunktide, utiilivabrikute, külmhoonete ja nahatoorsaaduste, villa, karva ja muude loomakasvatussaaduste säilitamise ja ümbertöötamise ettevõtete ehitamisel.

12. Loomade ja lindude omanikud on kohustatud:

a) mitte laskma 30 päeva jooksul üldkarjadesse vast omandatud loomi ja linde;

b) esitama veterinaarpersonali nõudmisel loomi ja linde järelevaatuseks, diagnostiliseks uurimiseks, kaitsesüstimiseks ja raviprofülaktiliseks töötlemiseks;

c) viivitamatult teatama majandit teenindavale veterinaararstile või veterinaarvelskrile ja kohalikele võimuorganitele kõikidest äkilistest loomade lõpmise või üheaegselt mitme looma ja linnu haigestumise juhtumitest ja kuni veterinaareriteadlase kohalejõudmiseni isoleerima haigestunud loomad ja linnud, mitte lubama tarvitada sundtapetud loomade liha ning samuti loomade ja loomatoorsaaduste müüki ilma veterinaarsanitaarse järelevalve töötajate loata;

d) pidama vastavas veterinaarsanitaarses seisukorras loomade ja lindude ruumid.

13. Zoo-veterinaarvõrgu, sovhooside ja muude majandite veterinaararstid ja veterinaarvelskrid on kohustatud organiseerima ja läbi viima nende poolt teenindatavates asustatud punktides ja majandites profülaktilisi abinõusid loomade ja lindude haiguste vältimiseks. Koos zootehnilise personaliga juurutama loomakasvatusmajandites zootehnilisi ja veterinaareeskirju loomade ja lindude hooldamise, söötmise, pidamise ja nende arvu suurendamise kohta, samuti põllumajandusloomade ekspluateerimise kohta.

14. Rajooni põllumajandusosakonna peaveterinaararst, zooveterinaarjaoskonna, -punkti, majandi veterinaararst või veterinaarvelsker, loomade, lindude ja karusloomade saabumisel majan-

disse teistest majanditest, määrab neile profülaktilise karantiini ja organiseerib majandis karantiini ajal vajalikkude veterinaarabinõude läbiviimist.

15. Zoo-veterinaarjaoskonna, -punkti, majandi veterinaararst või veterinaarvelsker on kohustatud loomade ja lindude haigestumisel välja selgitama haigestumise põhjused, panema diagnoosi ja võtma tarvitusele vajalikud abinõud loomade raviks ja haiguse likvideerimiseks.

16. Loomade ja lindude nakkushaiguste kindlakstegemisel zoo-veterinaarjaoskonna, -punkti, majandi veterinaararst või veterinaarvelsker on kohustatud:

a) läbi viima majandi kõikide loomade ja lindude veterinaarse järelevaatuse, välja selgitama nakkuse sissetoomise teed ja nakkushaiguse levimise ulatuse;

b) maksma panema majandis veterinaarsed kitsendused ja läbi viima kaitse- ja raviabinõud, mis kindlustavad haiguse likvideerimist ning andma korraldused loomade tapmiseks neil juhtudel, mis on ette nähtud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi instruktsioonides;

c) viivitamatult teatama nakkushaiguse ilmnemisest rajooni (linna) põllumajandusosakonnale.

17. Rajoonide (linnade) põllumajandusosakonnad on teadete saamisel zoo-veterinaarjaoskonnast, -punktist või majandist loomade ja lindude nakkushaiguse ilmnemisest kohustatud kiires korras võtma tarvitusele vajalikud abinõud haiguse kiireimaks likvideerimiseks. Olenevalt haiguse iseloomust ja leviku ulatusest on rajooni (linna) põllumajandusosakond kohustatud viivitamatult teatama põllumajandusloomade ja -lindude nakkushaiguste ilmnemisest rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele vastavate abinõude tarvitusele võtmiseks (kitsenduste, karantiini kehtestamiseks jne.). Nakkushaiguste ilmnemise puhul, mis on ühised inimestele ja loomadele, teatama oblasti (krai) põllumajanduse valitsusele, vabariigi põllumajanduse ministeeriumile (neis vabariikides, kus pole oblasteid) ja naaberrajoonide (linnade) põllumajandusorganitele, samuti Tervishoiuministeeriumi organitele. Loomade ja lindude nakkushaiguste ilmnemisel sovhoosides teatavad majandi juhatajad sellest viivitamatult rajooni (linna) põllumajandusosakonnale ja vastavale trustile ning ministeeriumile, kellele sovhoos kuulub.

## IV osa

### Karantiini kehtestamise ja lõpetamise korrast loomade ja lindude nakkushaiguste puhul

18. Loomade ja lindude nakkushaiguste kindlakstegemisel kuulutatakse üksikud pered, lambakarjad, hobustekarjad, karjad, baasid, farmid, kolhoosid, sovhoosid, abimajandid ja teised majan-

did või nende osakonnad, asustatud punktid ning haiguste laialdase leviku puhul ka rajoon või rajoonide grupp taudikahtlaseks vastava nakkushaiguse suhtes ja kehtestatakse seal viivitamatult karantiin.

Loomade ja lindude eriti kardetavate nakkushaiguste puhul määratakse peale karantiini kindlaks ka veel ohustatud tsoon.

19. Karantiin kehtestatakse loomade ja lindude järgmiste nakkushaiguste puhul: katk, kopsutaud, veiste kohisev muhutaud, tatitõbi, epizootoloogiline lümfangoit, nakkav kehvveresus, entsofalomülliit, hobuste ülemiste hingamisteede nakkav katarr ja kontagioosne pleuropneumoonia, suu- ja sõratõbi, põllumajandusloomade siberikatk, sigade katk ja punataud, lammaste rõuged, kitsede nakkav pleuropneumoonia, lindude katk, koolera ja rõugeddifteriit. NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium võib seda nimekirja täiendada.

Peale selle karantiniseeritakse ka loomade brutselloosi, tuberkuloosi ja paratuberkuloosi isolaatorid ning samuti karjamaad, mis on eraldatud neis isolaatoreis asuvatele loomadele.

20. Karantiini kehtestamisel võetakse tarvitusele järgmised abinõud:

a) keelatakse loomade ja lindude läbivedu ja läbiajamine karantiinis olevalt territooriumilt, loomade ja lindude sissetoomine ning sissevedu sellele territooriumile ning antud haiguse suhtes vastuvõtlikkude loomade ning lindude väljaviimine ja väljavedu sellelt territooriumilt;

b) keelatakse karantiinis oleval territooriumil loomade, lindude, loomatoorsaaduste, heina, õlgede ja muude koresöötade varumine neil juhtudel, mis on kindlaks määratud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi instruktsioonidega;

c) keelatakse karantiinis oleva terriooriumi piirkonnas laatade, turgude ja loomade ning lindude näituste läbiviimine;

d) keelatakse haigete ja tervete loomade ja lindude ühine karjatamine, jootmine ja nende kokkupuutumine;

e) keelatakse loomade ja lindude ümbergrupeerimine (üleviimine) majandis eneses, kooskõlastamata veterinaarpersonaliga;

f) nakkushaiguste tagajärjel lõpnud loomade ja lindude korjused, sõltuvalt haiguse iseloomust, kuuluvad viivitamatult hävitamisele põletamise või matmise teel, või utiliseerimisele, vastavalt NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt kehtestatud eeskirjades ettenähtud korrale;

g) nakkushaigete ja nakkuskahtlaste loomade ning lindude sõnnik, aluspõhk ja söödajätted hävitatakse. Nakkushaigete ja nakkuskahtlaste loomade sõnniku majanduslik kasutamine on lubatud ainult juhtudel, mis määratakse kindlaks NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt, ja ainult nakkusohutuks tegemise järel;

h) loomade ja lindude ruumidesse ei lubata peale teenindava personali teisi inimesi.

Karantiini kehtestamise ja kitsendavate abinõude läbiviimise kord määratakse kindlaks NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi instruktsiooniga, sõltuvalt loomade ja lindude haiguse liigist.

Küla (alevi, linna) töörahva saadikute nõukogud on kohustatud karantiini piirkonnas välja panema teadaanded ümbersõidu teede kohta ja määrama vahipostid (valvetõkked, kordonid).

21. Majandite, asustatud punktide ja piirkondade taudiohtlikuks kuulutamine loomade ja lindude nakkushaiguste suhtes ja karantiini kehtestamine toimub:

a) üksikute kolhooside, sovhooside, hobusekasvanduste, abimajandite, farmide, perede, riiklike sugutäkkude tallide, hipodroomide, asunduste, varumisbaaside, nuumamispunktide, raudteejaamade, mere- ja jõesadamate, lennujaamade suhtes — rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsusega, rajooni (linna) põllumajandusosakondade (linna veterinaaria osakondade) ettepanekul, millest hiljemalt ööpäeva jooksul teatatakse oblasti (krai) põllumajanduse valitsusele, vabariigi põllumajanduse ministeeriumile, neis vabariiges, kus pole oblasteid, samuti kõrgemalseisvatele keskasutuste organitele majandi ja ettevõtte kuuluvuse järgi;

b) oblasti ja vabariikliku alluvusega linnade, rajoonide ja rajoonide gruppide suhtes — oblasti (krai) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsusega või oblastilise jaotuseta vabariikide ministrite nõukogu määrusega oblasti (krai) põllumajanduse valitsuste või oblastilise jaotuseta vabariikide põllumajanduse ministeeriumide ja rajoonide (linnade) töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede ettepanekul, millest hiljemalt ööpäeva jooksul teatatakse NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile.

Raudteejaamades, mere- ja jõesadamates, lennujaamades, samuti jaama ja sadamate piirkonnas asuvates majandites karantiini kehtestamise juhtudel lõpetavad raudtee- ja sadamavalitsused rajoonide — (linnade), oblastite (kraide) töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteede ja vabariikide ministrite nõukogude otsuste kohaselt karantiini kehtimise ajaks loomade, lindude, liha, loomatoorsaaduste ja loomasööda peale- ja mahalaadimise neis raudteejaamades ja sadamates, teatades sellest ööpäeva jooksul NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ja vastavalt Teedeministeeriumile, Merelaevastiku Ministeeriumile, Jõelaevastiku Ministeeriumile ja Tsiviilõhulaevastiku Peavalitsusele.

22. Kraide, oblastite, rajoonide, linnade ja külade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi organid ja majandi juhatajad võtavad kuni karantiini vormistamiseni kehtestatud korra kohaselt viivitamatult tarvitusele vajalikud abinõud haiguse leviku vältimiseks ja kiireks likvideerimiseks.

23. Vastutust karantiini eeskirjade täitmise ja nakkushaiguste kiire likvideerimise abinõude läbiviimise eest kannavad majandi

juhatajad, kohalikud võimuorganid ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium ning tema kohalikud organid, samuti teised ministeeriumid, kes omavad veterinaarteenistust.

24. Karantiin võetakse maha pärast nakkushaiguse täielikku lõppemist ja majandites vastavate veterinaarsanitaarabinõude läbiviimist iga haiguse jaoks eraldi kindlaks määratud tähtajal. Karantiini mahavõtmine toimub nende töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede otsustega või nende vabariikide ministrite nõukogude määrustega, kes kehtestasid karantiini.

NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium, liidu- ja autonoomsete vabariikide põllumajanduse ministeeriumid ja oblasti (krai) põllumajanduse valitsused teostavad kontrolli karantiini kehtestamise õigsuse üle, karantiiniabinõude täitmise ja karantiini õigeaegse lõpetamise üle.

## VI osa

### Veterinaarsanitaarne järelevalve loomade ajamise, samuti loomade ja loomatoorsaaduste veo üle

29. Nakkushaigust põdevate loomade ajamine ja loomade ning lindude vedu ei ole lubatud, välja arvatud NSVL Põllumajanduse Ministeeriumi vastavates instruktsioonides ettenähtud juhtumid, kus haigeid loomi veetakse või aetakse eriisolaatoritesse, lihakombinaatidesse, tapamajadesse jne.

Aetavate loomade kohta, samuti loomade, lindude, liha ja loomatoorsaaduste kohta, mis veetakse maanteedel, maateedel ja raudteel, mere-, jõe- ja õhuteedel, tuleb välja anda NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt kindlaks määratud ühise vormi kohased veterinaartunnistused, mis tõendavad loomade, lindude, liha ja loomatoorsaaduste nakkuseohutust ja nende lähtekohtade taudivabasust.

Veterinaartunnistused antakse välja rajooni põllumajandusosakondade peaveterinaararstide poolt, zoo-veterinaarvõrgu ja sovhooside veterinaararstide ja veterinaarvelskrite poolt ning linnade täitevkomiteede ja linnade, rajoonide täitevkomiteede veterinaararstide poolt. Veterinaartunnistused sõjaväeosade loomade veoks antakse välja nende väeosade veterinaararstide poolt.

Toornahkade ja villa, mis on varutud antud rajooni nakkushaigustevabadest asustatud punktidest, vedu maanteedel ja maateedel rajooni piires, toimub veterinaararstide ja veterinaarvelskrite tunnistuste alusel.

30. Loomade ajamine ühest rajoonist, oblastist, kraist, autonoomsest ja liiduvabariigist teistesse toimub teede ja maanteede kaudu, mis selleks otstarbeks eraldatakse krai, oblasti töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee poolt ning neis vabariikides, kus pole oblasteid, — vabariigi ministrite nõukogu poolt.

31. NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium ja tema koha-

likud organid, liiduvabariikide ministrite nõukogud (vabariikides, kus ei ole oblasteid), autonoomsete vabariikide ministrite nõukogud, oblastite, kraide ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed on kohustatud valvama loomade ajamisteede veterinaarsanitaarse olukorra üle, eraldama nende maanteede lähedal kohad loomade karjatamiseks, jootmiseks ja ööbimiseks, organiseerima veterinaarjärelevaatuse kontrollpunktid ja mitte lubama aetavate loomade pidamist, karjatamist ja jootmist koos kohalike majandite ja elanikkonna loomadega.

32. Loomade ja lindude peale- ning mahalaadimine toimub Teedeministeeriumi, Merelaevastiku Ministeeriumi ja Jõelaevastiku Ministeeriumi poolt kindlaks määratud ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumiga kooskõlastatud raudteejaamades, sadamates ja maandumispaikades. Nende jaamade, sadamate nimekiri avaldatakse raudtee- ja veetranspordi eri tariifikogumikes.

33. Teedeministeerium, Merelaevastiku Ministeerium ja Jõelaevastiku Ministeerium on kohustatud loomade ja lindude peale- ja mahalaadimiseks eraldatud raudteejaamad ja sadamad varustama vastavate laadimisseadeldistega (platvormid, trapid, sillad) ja karjaaedadega loomade ajutiseks pidamiseks.

34. Vagunid, laevad ja praamid koos seadmetega, mis on ette nähtud loomade, lindude, liha ja loomatoorsaaduste veoks ning mis vabanevad pärast nende lastide vedu, kuuluvad veterinaarsanitaarsele töötlemisele. Selleks otstarbeks Teedeministeerium, Merelaevastiku Ministeerium ja Jõelaevastiku Ministeerium organiseerivad ja peavad raudteedel ja sadamates desinfektsioon-pesemisjaamu ja -punkte.

35. Loomade, lindude, liha ja loomatoorsaaduste vedu ja vagunite, laevade ja praamide veterinaarsanitaarne töötlemine toimub eeskirjade kohaselt, mis on kinnitatud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt raudtee- ja veetranspordi veterinaarsanitaarse järelevalvevõrgu näpunäidete kohaselt ja kontrolli all.

36. Nakkushaiguste avastamisel raudtee- ja veetranspordiga ning maanteedel ja teedel veetavate loomade ja lindude seas või nakatatud loomatoorsaaduste avastamisel viiakse läbi vajalikud veterinaarsanitaarsed ja tauditõrje abinõud eeskirjade kohaselt, mis on kindlaks määratud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt.

## VII osa

## Loomadega ja lindudega kauplemise ja nende tapmise, loomatoorsaaduste varumise, säilitamise ja ümbertöötamise veterinaarsanitaarne järelevalve

37. Veterinaarorganid teostavad veterinaarsanitaarset järelevalvet loomade ja lindude varumise, nendega kauplemise ja nende tapmise ja loomatoorsaaduste säilitamise ning ümbertöötamise üle.

38. Kõik loomad, linnud, tapetud loomad ja loomatoorsaadused, mis saabuvad varumispunktidesse, turgudele ja laatadele, kuuluvad kohustuslikule veteriaarsanitaarsele järelevaatusele.

39. Loomade, lindude, liha, lihasaaduste ja piimaga kauplemise kohad turgudel määratakse kindlaks rajoonide ja linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt.

40. Kõikides lihakombinaatides, tapamajades, tapapunktides, peekonivabrikutes ja teistes looma- ja lindude tapmise kohtades on kohustuslik läbi viia järgmised abinõud: loomade ja lindude igapäevane järelevaatus veterinaararsti või veterinaarvelskri poolt; loomade ja lindude ülevaatus enne tapmist ühes loomade kehasoojuse mõõtmisega veterinaararsti või -velskri poolt, loomade ja lindude ülevaatus pärast tapmist ja lihakehade ja siseorganite veterinaarsanitaarne ekspertiis, kusjuures sealiha tuleb tingimata uurida trihhiinide sisaldavuse suhtes; lihakehade ja nahkade tembeldamine.

41. Looma- ja linnuliha, mis saabub turgudele, kuulub veterinaarsanitaarsele järelevaatusele ja uurimisele lihakontrollijaamades ning piim ja piimasaadused kuuluvad sanitaarsele järelevaatusele toiduainete kontrollpunktides. Kui asustatud punktides puuduvad lihakontrolljaamad, siis turgudele saabuv looma- ja linnuliha kuulub veterinaarsanitaarsele järelevaatusele ja uurimisele zoo-veterinaarjaoskondades jaoskonna veterinaararstide või -velskrite poolt.

Liha, mis on tunnistatud toidukõlblikuks, tembeldatakse lihakontrolljaama või zoo-veterinaarjaoskonna templiga. Kontrollitud piima ja piimasaaduste anumatele kleebitakse toiduainete kontrollpunkti poolt nimesedel.

Tembeldamata lihaga ja järelevaatamata piima ja piimasaadustega kauplemine on keelatud. Liha ja tapetud linnud, mis on tunnistatud toiduks mittekõlblikeks, kuuluvad konfiskeerimisele ja hävitamisele. Liha ja linde, mis on tunnistatud tingimisi kõlblikeks, lubatakse müüa ainult nakkusohutuks tehtud olekus.

42. Organisatsioonid ja ettevõtted, kes tegelevad loomatoorsaaduste varumisega, säilitamisega ja ümbertöötamisega, on kohustatud oma töös kinni pidama nende suhtes kindlaksmääratud veterinaarsanitaarsetest eeskirjadest, omama toorsaaduste läbitöötamiseks ja nakkusohutuks tegemiseks tootmisruume ja sanitaartehnilisi seadeldisi, mis on ehitatud vastavalt veterinaarsanitaarsetele normatiividele.

43. Mittenakkushaigustesse lõpnud loomade nahk kuulub kohustuslikule nülgimisele. Väljaspool tapamaju saadud toornahad ja karusnahad (kogutud) varumisbaasides ja töötlemisasutustes laotakse eraldi ja enne töötlemist kuuluvad kohustuslikule uurimisele siberikatku alal, millele järgneb tembeldamine. Toornahkade väljalaskmine varumisbaasidest, enne kui on teostatud uurimine siberikatku alal, on keelatud.

44. Loomade ja lindude korjuste ja nende jäänuste utiliseeri-

mine on lubatud ainult selleks eraldi sisseseatud utiliseerimistehastes või utiliseerimisseadeldistes, mis on pideva veterinaarsanitaarse järelevalve all. Nahad, mis on nülitud loomade korjustelt utiilitehastes, kuuluvad kohustuslikule desinfitseerimisele.

## VIII osa

### Veterinaarpraksises kasutatavate ravi-, profülaktiliste ja diagnostiliste veterinaarbioloogiliste preparaatide tootmine

45. Ravi-, profülaktilised ja diagnostilised veterinaarbioloogilised preparaadid valmistatakse riiklikes eriettevõtetes (biovabrikutes), NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi loal ka teadusliku uurimise asutustes ning jaamades, samuti laboratooriumides juhendite ja eeskirjade kohaselt, mis on kinnitatud ministeeriumi poolt.

46. NSV Liidus väljalastavad veterinaarbioloogilised preparaadid kuuluvad kohustuslikule kontroll-järeleproovimisele standarditele vastavuse osas (aktiivsus, steriilsus, puhtus, kahjutus), mida teostab NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Riiklik Veterinaarpreparaatide Teaduslik Kontrolliinstituut laboratooriumide või biopreparaate valmistavate ettevõtete riiklike kontrölöride kaudu NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt kindlaksmääratud eeskirjade kohaselt.

47. Biopreparaatide tarvitamine majandeis on lubatud ainult siis, kui on olemas märge nende kontrollimise kohta Riikliku Veterinaarpreparaatide Teadusliku Kontrolliinstituudi riikliku kontrolöri poolt.

## IX osa

### Kontroll NSV Liidu veterinaarmäärustiku täitmise üle ja vastutus selle rikkumise eest

48. Riiklik kontroll NSV Liidu veterinaarmäärustiku nõuete täitmise ja määrustiku arendamise ning NSV Liidu valitsuse määruste ja korralduste täitmise eesmärgil antavate NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi käskkirjade ja instruktsioonide täitmise üle kõikide riiklike, kooperatiivsete, majandusorganite, ametiisikute ja loomade ning lindude omanike poolt, samuti veterinaarabinõude õige organiseerimise ja läbiviimise üle ning kõikide ministeeriumide ja keskasutuste veterinaarasutuste töö üle teostatakse NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Loomakasvatuse Peavalitsuse Veterinaaria Valitsuse Riikliku Veterinaarinspektsiooni ja tema kohalike organite poolt.

Kontroll veterinaarmäärustiku nõuete täitmise üle rajooni kõikides majandites pannakse rajoonide (linnade) põllumajandus-

osakondade peaveterinaararstidele ja veterinaararstidele, kes teostavad veterinaarsanitaarset järelevalvet linnades.

Rajooni põllumajandusosakonna peaveterinaararst on riiklikuks kontrolöriks, kes kontrollib loomakasvatuse arendamise riikliku plaani täitmist rajooni kõikides kolhoosides ning loomade ja lindude hooldamise, söötmise, pidamise ning nende arvu suurendamiseks kehtestatud zootehniliste ja veterinaarsete eeskirjade täitmist rajooni kõikides majandites.

49. NSV Liidu veterinaarmäärustiku ja selle arendamise ja NSV Liidu Valitsuse määruste ja korralduste täitmise eesmärgil NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt veterinaarküsimustes antavate käskkirjade ja instruktsioonide mittetäitmise eest võetakse süüdlased kriminaalvastutusele või trahvitakse.

50. Trahvi määratakse majandite, organisatsioonide ja ettevõtete ametiisikutele, samuti üksikutele kodanikele — loomade ja lindude omanikele:

a) rajoonide (linnade) põllumajandusosakondade peaveterinaararstide, zoo-veterinaarjaoskondade veterinaararstide ja riiklikku veterinaarsanitaarset järelevalvet teostavate veterinaararstide poolt — kuni 100 rubla ulatuses;

b) NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Loomakasvatuse Peavalitsuse Veterinaaria Valitsuse Riikliku Veterinaarinspektsiooni, liidu- ja autonoomsete vabariikide põllumajanduse ministeeriumide, kraide ja oblastite põllumajandusvalitsuste vanemate riiklike veterinaarinspektorite ja riiklike veterinaarinspektorite poolt, samuti NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi riiklike veterinaar-sanitaarinspektorite poolt raudteevalitsuste juures kuni 250 rubla ulatuses;

c) NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Loomakasvatuse Peavalitsuse Veterinaaria Valitsuse riikliku peaveterinaarinspektori poolt kuni 500 rubla ulatuses.

51. Juhul, kui trahve ei tasuta vabatahtlikult 15 päeva jooksul, nõutakse need sisse majandite, organisatsioonide ja ettevõtete ametiisikutelt ning samuti töölistelt ja teenistujatelt palgast mahaarvamise teel nende isikute ettepanekul, kes trahvi määrasid.

Tähtajaks mittetasutud trahvide sissenõudmine muudelt kodanikelt — loomade ja lindude omanikelt, toimub kohtu kaudu kindlaksmääratud korras.

52. Kooskõlas käesoleva määrustikuga kehtestatud trahvi määramise otsusele võib edasi kaevata 10 päeva jooksul kõrgemalseisvale põllumajandusorganile.

53. Trahvid, mis nõutakse sisse kooskõlas käesoleva määrustikuga, kantakse Riigipanga osakonda ja arvestatakse üleliidulisse eelarvesse.

54. NSV Liidu veterinaarmäärustik on kohustuslik kõikidele ministeeriumidele, keskasutustele, kolhoosidele, sovhoosidele, muudele majanditele ja ettevõtetele, ametiisikutele, samuti üksikutele kodanikele — loomade ja lindude omanikele.

# PÕLLUMAJANDUSLOOMADE BRUTSELLOOSITÕRJE ABINÕUDE JUHEND

KINNITATUD NSV LIIDU PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUMI POOLT 24. VEEBRUARIL 1955

## I. Üldeeskirjad

1. Brutselloos on nakkushaigus, millele on vastuvõtlikud kõik põllumajandusloomade liigid. Brutselloosi põevad ka inimesed; eriti ohtlik on neile lammaste ja kitsede brutselloos.

2. Majandite ja loomafarmide juhatajad ning loomade omanikud on kohustatud loomadel brutselloosi tundemärkide avastamise korral — abordid, enneaegsed sünnitused, päramiste peetused jms. — teatama sellest viivitamatult majandit teenindavale veterinaararstile või veterinaarvelskrile, ja enne viimase saabumist isoleerima haiged loomad ning koristama aborteerunud või surnult sündinud looted eri kasti. Ruum (koht), kus toimus abort või enneaegne sünnitus, tuleb pärast looma isoleerimist ja aborteerunud või surnult sündinud loote kõrvaldamist puhastada ja desinfitseerida.

3. Majandit teenindav veterinaararst või veterinaarvelsker, saanud teate, et majandis on loomadel ilmnenud tundemärgid, mis viitavad brutselloosi kahtlusele, on kohustatud sellest teatama kohalikule meditsiiniala töötajale ja viivitamatult ilmuma majandisse diagnoosi täpsustamiseks ja vastavate abinõude tarvitusele võtmiseks.

Kohale jõudnud, tuleb aborteerinud loomalt ja teistelt brutselloosi suhtes kahtlastelt loomadelt võtta vereproov, aborteerunud loode või muu patoloogiline materjal (eritised suguelundeist, päramiste tükikesed, lootevedelik) ning saata need kiiresti veterinaarbakterioloogia laboratooriumisse uurimiseks, et täpsustada diagnoos:

a) juhul, kui laboratoorium ei kinnitanud haigestumise diagnoosi, tuleb 15—30 päeva möödudes loomadelt teist korda võtta vereproov ja saata veterinaarbakterioloogia laboratooriumisse korduvaks uurimiseks. Kui laboratoorium teistkordselt ei kinnita brutselloosi diagnoosi, loetakse loomad terveteks ning saadetakse üldkarja, välja arvatud aborteerinud loomad, keda saadetakse üldkarja ainult siis, kui neil täielikult lakkavad eritised suguelundeist ja pärast seda kui brutselloosi suhtes kontrollimine enne üldkarja saatmist andis negatiivse tagajärje;

b) kui laboratooriumist saadakse brutselloosi suhtes positiivne tagajärg, tuleb sellest viivitamatult teatada majandi juhatajale, rajooni peaveterinaararstile (linna, rajooni põllumajanduse osakonnale)[1], linna (rajooni) tervishoiuosakonnale, sovhooside suhtes aga peale selle veel kõrgemalseisvale organisatsioonile.

[1] Nüüd — põllumajanduse inspektsioonile. — *Koostaja*

Samal ajal tuleb rakendada majandis veterinaarsanitaarsed abinõud vastavalt käesolevale juhendile.

4. Loomade haigestumine brutselloosi loetakse kindlaks määratuks, kui aborteerunud loote või muu patoloogilise materjali uurimisel saadakse positiivne tagajärg, samuti positiivse tagajärje alusel, mis on brutselloosi uurimisel saadud meetoditega, mis on kindlaks määratud käesoleva juhendiga.

5. Loomade brutselloosi uurimise põhimeetodiks on: veiste, kaamelite, pühvlite, põtrade, hobuste, eeslite ja koerte puhul — seroloogiline—aglutinatsiooni reaktsioon (AR); lammaste, kitsede puhul — allergiline reaktsioon; sigade puhul — seroloogiline (AR) või allergiline reaktsioon.

Loomade brutselloosi uurimise täiendavaks meetodiks on: täiskasvanud veistel, sigadel, hobustel, kaamelitel, lammastel ja kitsedel — seroloogiline komplemendi sidumise reaktsioon (KSR); noorveistel — allergiline reaktsioon (abortiin).

Korduvaid loomade uurimisi teostatakse seroloogilise meetodiga 15—30 päeva järel, allergilise meetodiga 25—30 päeva järel.

Kui lammastele ja kitsedele on manustatud brutsellisaati, teostatakse nende uurimist brutselloosi suhtes KSR järgi sõltumatult tähtajast; kui noorveistele on manustatud abortiini, teostatakse nende uurimist KSR ja AR järgi kolme kuu pärast.

6. Brutselloositõrje abinõud on:

brutselloosivabade majandite kaitsmine brutselloosi sissetoomise vastu;

brutselloossete majandite tervendamine;

inimeste kaitsmine brutselloosi nakkuse eest.

7. Asustatud punkti või üksikut majandit teenindavad veterinaar- ja meditsiiniala töötajad vastutavad brutselloosi vastu võitlemise veterinaar- ja sanitaarabinõude organiseerimise ja läbiviimise eest ning teostavad kontrolli majandites veterinaar- ja sanitaareeskirjadest kinnipidamise üle.

Brutselloosivastaste organisatsiooniliste ja majanduslike abinõude täitmise eest vastutavad majandite juhatajad ning loomade omanikud.

## II. Brutselloosivabade majandite kaitsmine brutselloosi sissetoomise vastu

8. Brutselloosivabadeks loetakse niisuguseid asustatud punkte, majandeid ja nende majanduslikult eraldatud osi (farmid, osakonnad, individuaalmajandid jne.), kus loomadel ei esine aborte, päramiste peetusi, orhiite, brutselloosliku päritoluga artriite ning kus loomade aborteerunud loodete uurimisel brutselloosi suhtes on saadud negatiivsed tagajärjed.

9. Kui brutselloosivabades majandites:

a) uurimisel brutselloosi suhtes saadakse üksikutelt loomadelt AR ainult lahustes: veistel 1 : 50 või 1 : 100, sigadel 1 : 25 või kuni

1 : 50, isoleeritakse need viivitamatult ja uuritakse täiendavalt AR ja KSR järgi pärast 25—30 päeva möödumist. Kui AR tiiter ei tõuse, ja KSR on negatiivne, siis tunnistatakse loomad brutselloosi suhtes terveteks ja saadetakse karja tagasi. AR tiitri tõusmisel või positiivse KSR saamisel tunnistatakse loomad brutselloosihaigeteks, majand, farm, osakond, individuaalmajand jne. — brutselloosseks;

b) kui lammaste või kitsede allergilise meetodiga uurimisel ilmnevad üksikud reageerivad loomad, isoleeritakse need viivitamatult ning uuritakse diagnoosi täpsustamiseks brutselloosi suhtes täiendavalt KSR järgi.

Negatiivse KSR puhul praagitakse need lambad või kitsed välja, kuid kogu lambakarja uuritakse korduvalt brutselloosi suhtes ning negatiivse tagajärje saamisel tunnistatakse kari taudivabaks.

10. Taudivabade majandite kaitsmise eesmärgil brutselloosi sissetoomise vastu on majandite juhatajad (loomakasvatusfarmide) ja loomade omanikud kohustatud:

a) lubama loomade viimist majandeisse ainult taudivabadest asustatud punktidest, majandeist või majanduslikult eraldatud farmidest, osakondadest. Majandisse saabuvate loomade kohta peavad olema majandi veterinaarosakonna või rajooni veterinaarravila veterinaararsti või veterinaarvelskri poolt allakirjutatud veterinaartõendid, mis tunnistavad, et majandid, kust loomad toodi, ning loomad ise on brutselloosivabad; samuti peab tõendites olema märge loomade brutselloosile uurimise tähtaja, meetodi ja tagajärgede kohta enne majandist väljaviimist;

b) tagama, et majandisse saabunud loomad karantiniseeritaks 30 päeva jooksul ning et neid kontrollitaks brutselloosi suhtes põhimeetodiga üks kord. Üld-, veise-, lambakarja jne. võib lubada loomi saata ainult majandit teenindava veterinaararsti või veterinaarvelskri loal, kui karantiini aeg on lõppenud ja brutselloosi suhtes uurimisel on saadud negatiivsed tagajärjed. Juhul, kui majandisse toodud loomade hulgas avastatakse brutselloosihaigeid loomi, praagitakse need viivitamatult välja tapmiseks või paigutatakse brutselloosiisolaatorisse; ülejäänud loomad, kes uurimisel ei reageeri positiivselt või kahtlaselt, isoleeritakse ja uuritakse brutselloosi suhtes käesoleva juhendiga kehtestatud korras.

c) mitte lubama brutselloosivaba majandi loomade kokkupuutumist brutselloosse majandi loomadega, mitte lubama personalil, kes hooldab terveid loomi, külastada ruume, kus hoitakse brutselloosihaigeid loomi, personalil aga, kes hooldab brutselloosihaigeid loomi, külastada loomakasvatusruume, kus peetakse tervet karja. Mitte lubama kõrvalistel isikutel külastada majandi loomakasvatusruume.

11. Sõltuvalt olukorrast brutselloosi suhtes määrab oblasti (krai) põllumajanduse valitsuse veterinaaria osakond või vabariigi (oblastilise jaotuseta) põllumajanduse ministeeriumi vete-

rinaaria valitsus kindlaks taudivabades majandites loomade brutselloosile diagnostilise uurimise vajaduse ja korra.

Loomade uurimine brutselloosile taudivabades majandites või asustatud punktides viiakse ka siis läbi, kui neis haigestub inimesi brutselloosi.

### III. Brutselloossete majandite tervendamise abinõud

12. Brutselloosseteks loetakse neid asustatud punkte, majandeid (farme, osakondi, individuaalmajandeid jne.), kus on avastatud brutselloosihaigeid loomi.

13. Majandid (farmid, osakonnad, individuaalmajandid jne.), kus on avastatud brutselloosihaigeid loomi, kuulutatakse brutselloosseteks. Rajooni peaveterinaararst võtab need arvele ja teostab nendes kontrolli brutselloosi likvideerimise käigu üle.

14. Kõigi brutselloossete majandite tervendamist teostatakse veterinaararsti ja majandi juhataja poolt väljatöötatud ja rajooni peaveterinaararstiga, samuti rajooni tervishoiuosakonnaga kooskõlastatud ning rajooni täitevkomitees kinnitatud plaani kohaselt.

15. Sõltuvalt looma liigist teostatakse brutselloossete majandite tervendamist järgmises korras.

A. Majandites, kus esineb veiste brutselloos:

a) majandites, farmides, karjades, kus brutselloosi haigestumine on kindlaks tehtud esmakordselt, uuritakse loomi brutselloosi suhtes AR või AR ja KSR järgi. Uurimisel positiivselt või kahtlaselt reageerinud loomad isoleeritakse. Kahekordse uurimise järel negatiivse tagajärje saamisel kogu karja kohta jäetakse loomad 6 kuuks profülaktilise kontrolli alla. Mainitud aja jooksul teostatakse brutselloosi suhtes kaks kontrolluurimist vaheaegadega kolm kuud. Kui sellel perioodil ei esinenud brutselloosse päritoluga aborte ja kontrolluurimiste tagajärjed on negatiivsed, loetakse kari brutselloosivabaks. Kui kontrolluurimistel avastatakse karjas uuesti brutselloosihaigeid loomi, teostatakse selle edasist tervendamist korras, mis on kindlaks määratud punktis «b»;

b) majandites, farmides, karjades (veisekarjades), kus korduvatel uurimistel ei lakka brutselloosihaigete loomade eraldumine, katkestatakse edasine karja uurimine ja tervendamist teostatakse vaktsiini tarvitamisega. Enne vaktsineerimist uuritakse kogu karja AR ja KSR järgi. Positiiviselt ja kahtlaselt reageerivad loomad isoleeritakse, kuuest kuust vanematele mittereageerinud loomadele süstitakse vaktsiini tüvi nr. 19 või muud vaktsiini vastavalt NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Veterinaaria Peavalitsuse poolt kinnitatud kasutamiseeskirjadele.

Karjad (veisekarjad), majandid ja farmid, mille tervendamine brutselloosist toimub loomade vaktsineerimise teel, loetakse tervenenuteks neil juhtudel, kui kogu loomagrupis ei esine brutselloosse päritoluga aborte ja vaktsineeritud loomade kontrolluurimisel

brutselloosi suhtes AR ja KSR järgi saadakse negatiivsed tagajärjed;

c) tervendatavate karjade vastsündinud vasikaid hoitakse profülaktooriumides ja toidetakse ema piimaga 10—15 päeva jooksul, mille järel nad paigutatakse vasikalauta ja toidetakse tervete või vaktsineeritud lehmade piimaga.

5—9-kuuseid noorloomi kontrollitakse brutselloosi suhtes kaks korda AR järgi ja üks kord abortiiniga. Uurimisel mittereageerivad noorloomad tunnistatakse terveteks.

Noorloomade kasvatamisel imetamise meetodiga isoleeritakse need pärast võõrutamist täiskasvanud loomadest: karjatamise perioodil — eraldi karjamaadele (laagritesse), laudaperioodil — eraldi ruumidesse. Samal ajal uuritakse noorloomi brutselloosi suhtes AR järgi. Grupi kahekordsel uurimisel negatiivse tagajärje saamisel uuritakse noorloomi abortiiniga, kusjuures reageerivad noorloomad isoleeritakse ja antakse kasutamiseks lihana või saadetakse brutselloosiisolaatorisse, mittereageerinud loomad loetakse terveteks.

Terveid noorloomi hoitakse isoleeritult (taudistunud loomagruppidest) ning nendest formeeritakse hiljem eraldi kari. Kui puuduvad terve noorkarja isoleeritult hooldamise tingimused, vaktsineeritakse seda brutselloosi vastu vastavalt NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Veterinaaria Peavalitsuse vaktsiinikasutamise eeskirjadele.

Samas korras teostatakse noorkarja kasvatamist, mis on saadud lehmadelt, keda peetakse brutselloosiisolaatorites või isoleeritult brutselloossetes majandites. Profülaktilise perioodi lõppemise järel joodetakse vasikaid pastöriseeritud piimaga või tervete või vaktsineeritud lehmade piimaga;

d) majanduslikult väärtuslikud brutselloosihaiged veised koondatakse eri gruppidesse (farmid, osakonnad, kari) isoleeritud pidamiseks (isolaator).

Farmi või osakonna brutselloosiisolaatori organiseerimiseks määrab rajooni peaveterinaararst kooskõlastatult rajooni tervishoiuosakonnaga ja majandi juhataja ning spetsialistidega.

Rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsusega karantiniseeritakse brutselloosiisolaator korras, mis on ette nähtud NSV Liidu veterinaarmäärustikus.

Brutselloosi kliiniliste tunnuste kadumise ja õnnestunud poegimiste korral uuritakse kõiki isolaatori loomi brutselloosi suhtes AR või KSR järgi. Väikese arvu reageerivate loomade puhul eemaldatakse need, ülejäänuid aga uuritakse igas kvartalis kuni kahekordse negatiivse tagajärje saamiseni. Pärast seda seatakse nende üle sisse veterinaarjärelevalve kuni teise õnnestunud poegimiseni. Poegimise lõppemise järel kontrollitakse loomi kaks korda AR ja KSR järgi.

Uurimisel negatiivsete tagajärgede saamise ja kliiniliste tunde-

märkide puudumise korral loetakse farm (kari) brutselloosivabaks ja rajooni või linna täitevkomitee otsusega lõpetatakse isolaatoris karantiin.

B. Majandites, kus esineb väikeloomade brutselloos:

a) lambakarjades, kus brutselloos on kindlaks tehtud esmakordselt, isoleeritakse brutselloosihaiged loomad viivitamatult või antakse üle lihaks, ülejäänuid uuritakse allergiliselt. Kui kahekordsel uurimisel saadakse negatiivsed tagajärjed kogu lambakarja kohta, allutatakse see profülaktilisele kontrollile ja hoitakse isoleeritud tingimustes kaks kuud, utekarju — kuni õnnestunud poegimiseni.

Brutselloossete lambakarjade kiiremaks tervendamiseks enzootia algul, samuti neil juhtudel, kui korduvatel allergilistel uurimistel ei lakka reageerivate lammaste ja kitsede avastamine, uuritakse neid üheaegselt KSR järgi ja allergiliselt.

Kui tervendatavates lambakarjades profülaktilise kontrolli perioodi jooksul ei ilmne brutselloosi kliinilisi tundemärke (aborte, artriite, orhiite jne.) ning brutselloosi uurimistel, mis on teostatud profülaktilise kontrolli ajal, saadakse negatiivseid tagajärgi, loetakse nende lambakarjade loomad terveteks, lambakarjad aga tunnistatakse brutselloosivabadeks;

b) kui tervendatavas utekarjas mitmekordsel uurimisel jätkub hulgaline reageerivate loomade avastamine ning esinevad brutselloosi kliinilised tundemärgid, lõpetatakse lammaste ja kitsede edasine uurimine ning sõltuvalt loomade väärtusest antakse kogu lambakari kohe pärast nuumamist lihaks või hoitakse isoleeritult;

c) brutselloossetes karjades aborteerinud lambad ja kitsed, sõltumatult nende kui suguloomade väärtusest, edaspidi paaritamisele ei kuulu ja antakse lihaks. Kuni majandist ligemasse lihakombinaati või tapamajasse toomiseni, hoitakse neid rangelt isoleeritult majandit teenindava veterinaararsti alalise järelevalve all;

d) tervendatavate karjade uttedelt saadud kitse- ja lambatallesid hoitakse pärast nende võõrutamist eraldi brutselloossetelt uttedelt sündinud noorloomadest, samuti ka täiskasvanud loomadest ja neid uuritakse brutselloosi suhtes allergiliselt. Kahekordse negatiivse tagajärje saamise järel kogu grupi kohta allutatakse lambakarjad profülaktilisele kontrollile: tervendatavate lambakarjade uttedelt saadud noorloomad tähtajaga neljaks kuuks, brutselloossetelt uttedelt saadud noorloomad — kuueks kuuks. Uurimisel positiivselt reageerinud noorloomad antakse lihaks. Profülaktilise kontrolli tähtaja möödumisel noorloomi kontrollitakse brutselloosi suhtes üks kord ja uurimisel negatiivsete tagajärgede saamisel loetakse need terveteks;[1]

[1] Vt. täiendus sellele punktile käesoleva juhendi järel. — *Koostaja*

e) profülaktilise kontrolli all olevate karjade uttedelt saadud kitse- ja lambatallesid hoitakse pärast võõrutamist eraldi karjadena või gruppidena ja kontrollitakse brutselloosi suhtes allergiliselt. Kahekordsel uurimisel negatiivse tagajärje saamise järel grupi kohta loetakse need brutselloosi suhtes terveteks.

Kitse- ja lambatallesid, keda hoitakse eraldi karjadena või gruppidena ja on tunnistatud brutselloosivabadeks vastavalt käesoleva punkti alapunktidele «d» ja «e», samuti ka brutselloosivabade lambakarjade uttesid, keelatakse kategooriliselt viia brutselloosist mitte tervendatud lambakarjadesse.

C. Majandites, kus esineb sigade brutselloos:

a) brutselloossetes farmides või eraldatud sigalates kontrollitakse täiskasvanud sigu brutselloosi suhtes põhi- või täiendavate meetoditega ning kahekordse negatiivse tagajärje saamise korral kogu grupi kohta allutatakse see profülaktilisele kontrollile tähtajaga kuus kuud. Mainitud tähtaja jooksul teostatakse kaks kontrolluurimist brutselloosile, vaheajaga kolm kuud. Kõik positiivselt reageerinud sead antakse pärast nuumamist lihaks.

Kui sigadel sellel perioodil ei ilmne brutselloosi kliinilisi tundemärke ja kontrollimiste tagajärjed on negatiivsed, loetakse sead terveteks, seafarm või eraldatud sigala kuulutatakse brutselloosivabaks.

Kui brutselloosist tervendatavates farmides või eraldatud sigalates korduvatel uurimistel jätkub reageerivate loomade avastamine, katkestatakse edasine uurimine, kõik sead paigutatakse nuumale ja antakse lihaks; tiined emised antakse lihaks pärast poegimist ja põrsaste võõrutamist;

b) tervendatavate farmide või eraldatud sigalate emistelt saadud põrsad isoleeritakse pärast võõrutamist ja neid kontrollitakse brutselloosile 4 kuu vanuselt.

Kui kogu grupi kohta saadakse kahekordsel uurimisel negatiivne tagajärg, tunnistatakse grupp terveks; uurimisel reageerinud noorsead saadetakse brutselloossetesse gruppidesse nuumamiseks ja antakse seejärel lihaks. Brutselloossetelt sigadelt saadud põrsad pannakse pärast võõrutamist nuumale ja antakse lihaks.

D. Majandites, kus esineb brutselloos teistel loomaliikidel:

a) hobuseid, kes on brutselloosikahtlased (turja bursiidid, talpa), uuritakse brutselloosile ja positiivse tagajärje saamisel suunatakse need tapmiseks, välja arvatud kõrgeväärtuslikud ja tõuhobused, keda ravitakse sümptomaatiliselt. Pärast kliinilist tervenemist ja kahekordsel uurimisel negatiivse tagajärje saamise korral tunnistatakse hobused terveteks;

b) brutselloossete kaamelifarmide tervendamist teostatakse samas korras, nagu tervendatakse veistekarja, välja arvatud vaktsineerimine.

8-kuused kaamelivarsad võõrutatakse, hoitakse isoleeritud gruppidena eraldatud farmides (osakondades) ja kontrollitakse brutselloosi suhtes. Grupi kohta negatiivse tagajärje saamisel loetakse kaamelivarsad terveteks. Kaamelivarsad, kes uurimisel reageerivad, saadetakse viivitamatult brutselloossesse farmi—isolaatoritesse või antakse lihaks;

c) härgi, hobuseid, kaameleid, eesleid, kes on eraldatud tööks brutselloossetes majandeis või nende osades (farmid, veise- ja lambakarjad, sigalad), samuti ka vahikoeri, uuritakse brutselloosile üheaegselt teiste loomaliikidega.

16. Brutselloosihaiged lehmad, lambad, kitsed, sead, kes on kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate isiklikuks omandiks, kuuluvad tapmisele, välja arvatud kõrge produktiivsusega lehmad ja tõulehmad, kes paigutatakse brutselloosi isolaatoritesse.

## IV. Veterinaarsanitaarsed abinõud brutselloosi puhul

17. Loomade brutselloosi haigestumise levimise ennetamise eesmärgil brutselloossetes majandites (osakondades, farmides, individuaalmajandites jne.) on juhatajad, zootehnikud ja veterinaarala töötajad, kes teenindavad majandit, samuti loomade valdajad kohustatud:

a) pidama loomade paigutamise arvestust ja mitte teostama veise- ja lambakarjade jne. ümbergrupeerimist ilma majandit teenindava veterinaararsti loata;

b) teostama kõigi abordijuhtumite arvestust. Aborteerunud looted ning päramised tulevad pärast seda, kui veterinaarala töötajad on võtnud patoloogilist materjali uurimiseks, viivitamatult hävitada, pidades seejuures kinni veterinaarsanitaarsetest eeskirjadest; kohad, kus asusid looted, päramised ja lootevedelik, tuleb hoolikalt desinfitseerida;

c) mitte lubama koertele sööta aborteerunud looteid, päramisi ning keetmata piima, vadakut, lõssi, mis on saadud brutselloosihaigetelt loomadelt, ja lõpnud loomade toorest liha;

d) hoidma vastavas sanitaarses seisukorras loomapidamisruumid ja neid ümbritsev territoorium.

18. Ühiskondliku karja ja loomade jaoks ning elanike isiklikus omanduses olevate loomade jaoks kinnistatakse eraldi hooldatavad isassuguloomad.

Tervendatavates karjades ja isolaatorites olevad lehmad ja paaritusealised mullikad kuuluvad kunstlikule seemendamisele terve isaslooma, keda hoitakse emasloomadest isoleeritult, spermaga.

Üksikutel juhtudel, kui ei ole võimalik kiiresti sisse seada kunstliku seemendamise punkti, lubatakse lehmade ja paaritus-

ealiste mullikate paaritamist terve isassuguloomaga, keda edaspidi ei tohi viia teistesse majanditesse, karjadesse, farmidesse.

Pulle, kes reageerivad brutselloosi suhtes positiivselt, kuid ei oma haigestumise kliinilisi tundemärke, lubatakse analoogilise grupi lehmade ja mullikate paaritamiseks.

Tervendatavates lambakarjades ja isolaatorites olevad lambad ja kitsed kuuluvad kunstlikule seemendamisele tervete isassuguloomade spermaga. Nendesse karjadesse lubatakse lasta ainult terveid proovijääri.

19. Lehmade, kes uurimisel positiivselt reageerivad, kuid kellel ei esine brutselloosi haigestumise kliinilisi tundemärke, piima lubatakse majandist välja lasta, samuti lubatakse seda kasutada söögiks ja piimasaadusteks ümbertöötamiseks tingimusel, et sellele eelneks pastöriseerimine temperatuuri juures 70° C 30 minuti jooksul või lühiajaline pastöriseerimine temperatuuri juures mitte alla 90° C. Piima ohutuks tegemist teostatakse kohapeal, majandis.

Lehmade, kellel on brutselloosi haigestumise kliinilised tundemärgid, piima keedetakse tingimata kohapeal, majandis 5 minuti jooksul.

Piima, mida piimatööstused said brutselloosiisolaatorist, pastöriseeritakse korras, mis on kehtestatud kogutava piima jaoks.

Rajooni peasanitaararsti loal võib piima toorel kujul brutselloossetest majanditest vahetult piimatööstusse viia, tingimusel, et seda transporteeritakse erilistes autotsisternides või plommitud piimakannudes. Lammaste ja kitsede lüpsmine brutselloossetes majandites on keelatud.

20. Brutselloosihaigeid lambaid ja kitsi pügatakse eraldi ruumides või tarastatud platsidel. Ruumid, tarastatud platsid, samuti pügamisriistad puhastatakse ja desinfitseeritakse pügamise lõpetamise järel.

Vill, mis on saadud brutselloosihaigeilt lammastelt, pakitakse kahekordsesse taarasse ja saadetakse vahetult villapesulasse kuumaks pesemiseks, märkmega veterinaartõendis: «Brutselloossest punktist». Pärast kuumalt pesemist lubatakse vill kitsendusteta töötlemisele.

21. Brutselloosist tervendatavatesse majanditesse (farmidesse, veise- ja lambakarjadesse) keelatakse veiste, lammaste ja kitsede sisseviimine ning sissevedamine senikaua, kuni neilt ei ole kõrvaldatud kitsendused brutselloosi suhtes, välja arvatud isassuguloomad ja loomad, kes on pärit brutselloosist tervendatavatest majanditest, kusjuures igal üksikul juhul peab selleks olema rajooni peaveterinaararsti luba.

22. Brutselloosile positiivselt reageerivaid loomi, kellel ei ole haigestumise kliinilisi tundemärke, lubatakse transporteerida raudteel, vee- või autotranspordiga või ajada mööda teed isolaatorisse, ligemasse lihakombinaati või tapamajasse tapmiseks, vastavalt kinnitatud marsruutidele, kus on ära näidatud peatuskohad,

mis on kindlaks määratud rajooni piires — rajooni peaveterinaararsti poolt, oblasti (krai, autonoomse NSV) piires — põllumajanduse valitsuse poolt, oblastitevahelistel ja vabariikidevahelistel vedudel — liiduvabariigi põllumajanduse ministeeriumi poolt.

Loomade vedamisel või ajamisel tuleb kinni pidada veterinaarreeglitest, mis on ette nähtud vastavate juhenditega.

Loomade tapmist, kellel on brutselloosi kliinilised tundemärgid, teostatakse kohapeal — majandis, kinni pidades kehtestatud veterinaarsanitaarsetest eeskirjadest.

23. Liha, subproduktid, nahad ja tallede nahad, veri, endokriinsed näärmed jms., mis on saadud brutselloosihaigete loomade tapmisel või loomade tapmisel, kellel ei olnud brutselloosi kliinilisi tundemärke, kuid reageerisid uurimisel brutselloosile positiivselt, kasutatakse vastavalt NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 26. oktoobril 1951 kinnitatud «Liha ja lihasaaduste veterinaarsanitaarse ekspertiisi eeskirjade nr. J-28» punktidele 29 ja 67.

24. Karjamaad, millel karjatati brutselloosseid loomi, loetakse taudivabadeks kahe suvekuu möödumise järel NSV Liidu lõunaoblastites ja Kesk-Aasias, kolme suvekuu möödumise järel NSV Liidu ülejäänud rajoonides.

Hein, mis on koristatud nendelt maadelt, kuulub säilitamisele kahe kuu jooksul, pärast seda võib heina vedada kitsendusteta.

25. Seisva veega veevõtukohtades võib terveid loomi joota mitte varem kui vähemalt kolme kuu möödumisel sellest päevast, millal seal lõpetati brutselloossete loomade jootmine.

26. Brutselloosiisolaatorite, tervendatavate karjaaedade, sigalate ja loomapidamisruumide sõnnik veetakse sõnnikuhoidlatesse või eri aladele, kus see laotakse kuhjadesse kahjutuks tegemiseks biotermilisel teel 2 kuu jooksul, mille möödudes seda lubatakse kasutada põllunduses.

Lambasõnnik — kizjak lõigatakse tükkideks, asetatakse tarastatud kohtadesse, pidades seejuures kinni isikliku profülaktika nõuetest, ja pärast kuivamist kasutatakse kütusena.

27. Sünnitusruumide, eri latrite ja puuride desinfitseerimist teostatakse iga kord pärast sünnitamist. Latrid, kus asusid brutselloosihaiged loomad ja nendega kõrvuti olevad latrid, desinfitseeritakse iga kord pärast haigete loomade väljaviimist.

Karjaaiad, baasid, jootmiskohtade juurdepääsuteed ja teised territooriumi infitseeritud kohad puhastatakse prahist, sõnnikust ja tehakse kahjutuks pärast loomade karjamaale saatmist.

Loomalaudad puhastatakse sõnnikust, desinfitseeritakse ja jäetakse avatud akende ja ustega kuivama kogu suveks, lubamata nendes loomi pidada.

Desinfektsiooniks kasutatakse 10—20-protsendilist värskelt kustutatud lubjasuspensiooni, 2-protsendilist formaldehüüdi lahust, 5-protsendilist seebikarboolhappe segu, 3-protsendilist väävelkarboolhappe segu, 5—10-protsendilist seebi-leelise lahust,

läbipaistvat kloorlubja lahust, mis sisaldab 2—5% aktiivset kloori, 5-protsendilist fenoolkreoliini lahust.

28. Tervete loomade paigutamine ruumidesse, kus asusid brutselloossed loomad, võib toimuda majandit teenindava veterinaararsti loal ainult pärast puhastamist, sanitaarremonti ning ruumide ja karjahoovide kahekordset desinfektsiooni.

## V. Majandist väljaviidavate tõu- ja tarbeloomade veterinaarse töötlemise kord

29. Tõu- ja tarbeloomi — veiseid; lambaid, kitsi, sigu, kaameleid — brutselloosivabadest majanditest, kes on määratud müümiseks või üleviimiseks teistesse majandeisse, uuritakse brutselloosi suhtes üks kord põhimeetodiga ja uurimisel väljaviidava grupi kohta negatiivse tagajärje saamisel lubatakse loomi välja viia või välja vedada.

Iga liiki noorloomi, keda veetakse välja sellistest majanditest kuni 4 kuu vanuseni, brutselloosi suhtes ei uurita.

30. Veiseid, lambaid, kitsi, sigu ja kaameleid, keda hoitakse eraldi brutselloosivabades osakondades, farmides, veise- ja lambakarjades ning sigalates, mis kuuluvad brutselloosse majandi koosseisu, uuritakse enne väljaviimist brutselloosi suhtes kahekordselt põhi- ja täiendava meetodiga. Kui müüdava grupi kohta saadakse negatiivne tagajärg, lubatakse loomi välja viia või välja vedada.

Loomade avastamisel, kes reageerivad uurimisel brutselloosi suhtes positiivselt, isoleeritakse need viivitamatult; ülejäänuid uuritakse korduvalt mainitud meetoditega ja negatiivse tagajärje saamisel grupi kohta lubatakse neid majandist välja viia või välja vedada.

31. Vasikaid, kitse- ja lambatallesid ning põrsaid, kes on saadud brutselloossetest majanditest, kuid on hoitud isoleeritud tingimustes, lubatakse vastavalt käesolevale juhendile teistesse majandeisse viia negatiivse tagajärje saamise korral väljaviidava grupi kohta kahekordsel uurimisel põhimeetodiga ja KSR järgi.

Noorveiseid, keda on süstitud brutselloosivastase vaktsiiniga, lubatakse teistesse majandeisse viia tingimusel, et neid hoiti eraldi brutselloossetest loomade gruppidest ja et enne majandist ärasaatmist ei reageerinud uurimisel AR ja KSR järgi kogu grupi kohta ükski noorloom.

32. Loomi lubatakse majandeist välja viia mitte hiljem kui 30 päeva pärast uurimist brutselloosi suhtes.

## VI. Inimeste kaitsmine brutselloosi nakatumise eest

33. Kõik loomakasvatusala töötajad, kes vahetult hooldavad brutselloossete majandite ja isolaatorite loomi, peavad olema alalise meditsiinilise järelevalve all ja neile peab olema majandit

teenindava meditsiini- ja veterinaarala töötajate poolt hästi tutvustatud isikliku profülaktika reegleid.

34. Brutselloossete majandite ja isolaatorite juhatajad on kohustatud:

a) mitte lubama inimesi, kes ei ole brutselloosi vastu vaktsineeritud, brutselloossete lambakarjade hooldamisele ega tööle brutselloosiisolaatoritesse;

b) varustama kõiki loomakasvatusala töötajaid ja spetsialiste erirõivastega ja sisustama ruumid nende säilitamiseks;

c) soetama iga veise- ja lambakarja juurde ning sigalasse kätepesunõu, seebi ja esmaabiapteegi;

d) seadma sisse tervishoiuorganite ja veterinaarsanitaarse järelevalveorganite spetsialistide ettepanekute ja juhiste üleskirjutamiseks sanitaaržurnaali.

35. Isikud, kes on süüdi käesoleva juhendi rikkumises, võetakse vastutusele NSV Liidu veterinaarmäärustiku ja kehtiva sanitaarseadusandluse alusel.

## TÄIENDUS «PÕLLUMAJANDUSLOOMADE BRUTSELLOOSITÕRJE ABINÕUDE JUHENDI» 24. VEEBRUARIST 1955 P. 15 ALLJAOTUSE B ALAPUNKTI «D» JUURDE

(Tehtud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Veterinaaria Peavalitsuse poolt 10. septembril 1955. a. nr. 170—7.)

«Tallesid, mis on saadud brutselloossete lambakarjade uttedelt ja on määratud müügiks tõu- ja tarbeloomadena kasutamise eesmärgil, uuritakse brutselloosi suhtes pärast võõrutamist seroallergilise meetodiga (brutsellisaadiga ja KSR järgi).

Uuritava grupi kohta negatiivse tagajärje saamisel loetakse talled terveteks ja neid hooldatakse isoleeritult kuni majandist väljaviimiseni.

Majandist väljaviimise eel uuritakse tallesid põhimeetodiga ja KSR järgi vastavalt juhendi 31. punktile.

Juhul, kui ühe nimetatud meetodiga ilmneb brutselloosi suhtes uurimisel positiivse reaktsiooniga tallesid, uuritakse lambakarja samade meetoditega iga kuu kuni negatiivsete tagajärgede saamiseni.

Vajaduse korral soovitatakse oma noorkarja juurdekasvuks määratud tallede uurimiseks ka seroallergilist meetodit».

## TUBERKULIINI KASUTAMISE JUHEND PÕLLUMAJANDUSLOOMADE TUBERKULOOSI DIAGNOOSIMISEKS

KINNITATUD NSV LIIDU PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUMI VETERINAARIA PEAVALITSUSE POOLT 4. VEEBRUARIL 1958

1. Tuberkuliin on steriilne, veiste tuberkuloosi surmatud puljongikultuuri filtraat, mis on välja aurutatud $^1/_{10}$-ni oma mahust ja moodustab tumekollase või pruunika vedeliku.

Mehaaniliste lisandite, sademe, helveste või hägu esinemisel ampullides on tuberkuliin tarvitamiskõlbmatu.

Tuberkuliin on tarvitamiskõlblik 5 aasta jooksul, kui teda hoida pimedas, jahedas ja kuivas ruumis. Külmunud tuberkuliin on tarvitamiskõlbmatu. Tuberkuliini kasutamine eelmisel päeval avatud ampullist ei ole lubatud.

2. Tuberkuliini kasutatakse tuberkuloosi diagnoosimiseks veistel, sigadel, lammastel ja kitsedel.

Tuberkuloosi diagnostika menetlusi on kolm: nahasisene, silma- ja nahaalune menetlus. (Käesoleval ajal nahaaluse tuberkuliniseerimise menetlust ei kasutata.)

Kõige tundlikum on nahasisene menetlus, kuid mõnedel juhtudel loomad ei reageeri nahasisesele tuberkuliniseerimisele, reageerivad aga tuberkuliini viimisel silma.

Vasikad reageerivad reeglina nahasisesele tuberkuliniseerimisele rohkem ja vähem silmamenetlusele.

On lubatud uurida loomi üheaegselt nii silma- kui nahasisese menetlusega. Loomad, kes reageerivad positiivselt (jaatavalt) kas silma või nahasisesele tuberkuliini süstimisele või sisseviimisele, loetakse tuberkuloosihaigeteks.

### Nahasisene tuberkuliniseerimine

3. Veiste, sigade, lammaste ja kitsede nahasisest tuberkuliniseerimist teostatakse kaks korda, vaheajaga 48—72 tundi esimese ja teise tuberkuliini süstimise vahel (olenevalt reaktsiooni kulgemisest).

4. Tuberkuliini süstitakse veistele kaela keskosa või sabavoldi nahka, vasikatele ja kitsedele abaluu piirkonda, sigadele ja lammastele kõrvalesta välise pinna nahka järgmistes doosides: täiskasvanud loomadele 0,2 ml, üheaastastele noorloomadele 0,15 ml ja kuni 3-kuustele noorloomadele 0,1 ml.

Tuberkuliini süstimiseks kasutatakse ainult peeneid nõelu (nr. 28—32) ja 2 ml-seid jaotuskruviga süstlaid.

5. Tuberkuloosihaigetel loomadel algab spetsiifiline reaktsioon tuberkuliinile tavaliselt 12—20 tunni järel ning tugevneb 48—72 tunni jooksul. See ilmneb laialivalguva turse näol, läbimõõduga umbes 35—45 kuni 100—120 mm, mis enamikul juhtudel on ilma kindlate piirideta, tavaliselt taigenja konsistentsiga, kõrgenenud temperatuuriga ja tundlikkusega.

Nimetatud põletikulise turse tunnuste esinemisel loetakse reaktsioon positiivseks. Kui põletikulise turse tunnused on nõrgalt välja arenenud, loetakse reaktsioon kahtlaseks. Põletikule ja tursele omaste karakteersete tunnuste puudumisel loetakse reaktsioon negatiivseks (eitavaks).

Reaktsioon loetakse samuti negatiivseks, kui esineb tihke, külm piirduva naha paksenemine tuberkuliini süstimise kohal.

6. Reaktsiooni hindamist pärast esmakordset tuberkuliini

nahasisest süstimist teostatakse tulemuste alusel, mis on ilmnenud 48 ja 72 tunni jooksul, kusjuures loomi, kelledel positiivne reaktsioon ilmnes 48 tunni järel, loetakse tuberkuloosseteks ja isoleeritakse. Ülejäänud loomad jäävad järelevalve alla ja teistkordne reaktsiooni hindamine toimub neil 72 tundi pärast tuberkuliini süstimist. Kõik loomad, kellel 72 tunni pärast ilmub positiivne reaktsioon, loetakse samuti tuberkuloosseiks ja isoleeritakse.

7. Reaktsiooni teistkordsel hindamisel eitavalt ja kahtlaselt reageerinud loomi tuberkuliniseeritakse teistkordselt sama doosiga ja samasse kohta kui esimesel korral. Reaktsiooni hindamine pärast teistkordset tuberkuliini süstimist toimub 24 tunni pärast.

Märkus. Kui karjas reaktsiooni esimesel hindamisel (48 t pärast) ei esine positiivselt ega kahtlaselt reageerivaid loomi, lubatakse teistkordset tuberkuliniseerimist teostada üheaegselt esimese hindamisega.

8. Loomi, kes annavad kahtlast reaktsiooni nii esimesel kui ka teisel tuberkuliniseerimisel või üksnes teisel tuberkuliniseerimisel, isoleeritakse ja uuritakse 30—45 päeva möödumisel kahekordse nahasisese menetlusega, veiseid aga peale selle ka kahekordse silmamenetlusega.

Loomad, kes näitavad positiivset reaktsiooni ühe mainitud menetluse kasutamisel, loetakse tuberkuloosihaigeteks.

Reaktsiooni lugemine ja hindamine viiakse läbi samade tunnuste alusel nagu näidatud punktides 5 ja 10.

## Silma tuberkuliniseerimine

9. Silma tuberkuliniseerimist kasutatakse ainult veiste juures. Limaskestade, eriti silma sidekesta ebanormalsuste korral tuberkuliniseerimist ei teostata. 3—5 tilka tuberkuliini viiakse pipetiga alumisele eemaletõmmatud silmalaule.

10. Tuberkuloossetel loomadel ilmneb reaktsioon pärast esmakordset tuberkuliini silma sisseviimist 3—6 tunni pärast, kestab 15—20 tundi ja väljendub limase — mädase või puhtmädase erituse näol, algul konjunktivaalkotis üksikute teradena ja niitidena, hiljem sisemisest silmanurgast nöörikujuliselt eralduva mädana. Üheaegselt esineb rikkalik pisaratevool, hüpereemia ja konjunktiivi pundumine. Tugeva reaktsiooni korral tungib pundunud limaskest laugude ääre alt välja sültja infiltraadi näol. Samasugune infiltraat on ka silma skleeral. Arvestades limase—mädase erituse mehhaanilise ärapühkimise võimalust, tuleb reaktsiooni hindamisel tingimata looma silmalaud avada ja määrata põletikuliste tunnuste iseloom ja kraad konjunktiival.

Reaktsiooni hindamine toimub iga 3 tunni järel 12 tunni jooksul ja 24 tunni möödumisel.

11. Nii silma- kui ka nahasisesel tuberkuliniseerimisel vaadatakse esimesele tuberkuliini sisseviimisele kui sensibiliseerimisele.

Seepärast viiakse loomadele, kes annavad kahtlase või negatiivse reaktsiooni, tuberkuliin 5—7 päeva möödumisel teist korda samasse silma. Reaktsioon ilmub sel juhul varem, kestab lühemat aega ja on tavaliselt selgem.

12. Positiivset reaktsiooni iseloomustab: a) mädase — limase või mädase erituse esinemine silma kõrval või tilkumine silmast paksu väädina; b) mädase—limase või mädase erituse esinemine kas helveste või väätidena konjunktivaalkotis või silma nurgas koos hästi arenenud hüpereemiaga, konjunktiivi pundumisega ja pisaratevooluga.

Kahtlast reaktsiooni iseloomustab tihke limase massi esinemine ja kogunemine konjunktivaalkotis, silma nurgas või selle eritumine silma sisenurgast peene nööri või niidi kujul, ilma hästi väljaarenenud konjunktiivi hüpereemiata ja turseta.

Reaktsioon loetakse negatiivseks, kui ei esine lühiajalist hüpereemiat, pisaratevoolu ega mingisugust kõrvalekaldumist normaalse silma tunnustest.

# IX OSA

# PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE KOKKUOST JA VARUMINE

## JUHENDI KINNITAMISEST HEINASEEMNETE RIIKLIKU KOKKUOSTU TEOSTAMISE KORRA KOHTA

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 992
19. DETSEMBRIST 1949

*Väljavõte*

Kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1949. a. 11. juuli määrusega nr. 3064 Eesti NSV Ministrite Nõukogu

määrab:

2. Kehtestada heinaseemnete loomulike kadude määrad nende säilitamisel ladudes, vedudel, raudteedel, veeteedel ning auto- ja hobutranspordiga, vastavalt lisale nr. 2.

Lisa nr. 2

Eesti NSV Ministrite Nõukogu
19. detsembri 1949. a. määruse
nr. 992 juurde

**Heinaseemnete loomuliku kao normid**
(protsentides)

a) säilitamisel ladudes:

| Kultuuride nimetus | Säilitamise tähtaeg | Säilitamise viis | |
|---|---|---|---|
| | | Taaras | Kuhjas |
| Ristik, lutsern, mesikas | 3—6 kuud | 0,15 | — |
| | üle 6 kuu | 0,20 | — |
| Timut, aasnurmikas, valge kastehein | 3—6 kuud | 0,14 | — |
| | üle 6 kuu | 0,22 | — |
| Karukaer, orashein, harilik aruhein, punane aruhein jt. | 3—6 kuud | 0,10 | 0,15 |
| | üle 6 kuu | 0,15 | 0,20 |
| Esparsett, seradella | 3—6 kuud | 0,10 | 0,20 |
| | üle 6 kuu | 0,15 | 0,25 |
| Lupiin | 3—6 kuud | 0,18 | 0,26 |
| | üle 6 kuu | 0,24 | 0,32 |

b) transportimisel raudteedel ja veeteedel:
vedudel kuni 1000 km — 0,10%
„ alates 1000 kuni 2000 km — 0,15%
„ üle 2000 km — 0,20%
c) auto- ja hobuvedudel — 0,07%

Elektromagnetiliste masinate abil puhastatud heinaseemnete vedudel suurenevad loomuliku kao normid 15% võrra.

Heinaseemnete vedudel raudteede ja veeteede segatranspordil suurenevad loomuliku kao normid 30% võrra igalt ümberlaadimiselt raudteel veeteedele ja ümberpöördult.

Kadude mahakandmist niiskuse vähenemise arvel teostatakse vastavalt niiskusesisalduse tegelikule vähenemisele.

## KOLHOOSNIKUTE, TÖÖLISTE JA TEENISTUJATE MAJAPIDAMISTE PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE RIIKLIKE MÜÜGIKOHUSTUSTE KAOTAMISEST

### NLKP KESKKOMITEE JA NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 794 4. JUULIST 1957

Nõukogude võimu aastate jooksul on meie maa töötajad kommunistliku partei juhtimisel teinud suuri edusamme rahvamajanduse arendamisel. NSV Liidu tööstus kasvas 1957. aastaks revolutsioonieelse ajaga võrreldes enam kui 30-kordseks ning 1940. aastaga võrreldes peaaegu neljakordseks. Nii kiiret tööstuse arenemise tempot ei ole kunagi tundnud ega tunne ükski kapitalistlik riik.

Meie maa industrialiseerimise suurte ülesannete lahendamine võimaldas varustada meie sotsialistlikku põllumajandust võimsa ajakohase tehnikaga. Kolhooside ja sovhooside põldudel töötavad praegu üle 1,5 miljoni traktori (15-hobujõulises arvestuses), ligi 380 000 kombaini ning miljoneid teisi põllutöömasinaid. Tööde laialdane mehhaniseerimine põllumajanduslikus tootmises on võimaldanud tunduvalt kergendada kolhoosnikute ning masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate tööd ning tõsta tööviljakust.

Kolhoosikord, mis loodi leninliku kooperatiivplaani alusel, muutis uutel sotsialistlikel printsiipidel põhjalikult kümnete miljonite talupoegade tootmise ja elu alused, avas kõigile nõukogude küla töötajatele avara tee jõuka ja kultuurse elu suunas. Kolhooside ühismajapidamise arendamise kogemused kinnitavad kolhoosikorra suurt elujõudu, sotsialistliku suurpõllumajanduse vaieldamatuid paremusi kapitalistliku korraga võrreldes.

Meie nõukogude talurahvas, olles ühinenud kolhoosidesse ja kasutades kollektiivse sotsialistliku suurmajapidamise eeliseid, on teinud määratu suuri edusamme ühistootmise arendamisel. Enamik kolhoosidest on nüüd muutunud igakülgselt arenenud majanditeks. Nad on majanduslikult tugevnenud ning muutunud jõukaks.

Kolhooside rahalised tulud kasvasid 1956. aastal 1953. aastaga võrreldes peaaegu kahekordseks. Põllumajanduslike artellide ühismajapidamine on saanud kogu kolhoosnikute elu, nende ainelise heaolu kasvu kindlaks aluseks. See on saavutatud tänu kolhoositalurahva ennastsalgavale tööle ning järjest suurenevale abile, mida kolhoosikülale osutab riik. Organisatsiooniliselt on tugevnenud ning suurendanud põllumajandussaaduste tootmist ja riigile andmist ka meie maa sovhoosid.

Eriti kujukalt on need tohutud võimalused, mis peituvad sotsialistlikus suurpõllumajanduses, avaldunud pärast NLKP Keskkomitee septembripleenumit, millal partei ja valitsus kavandasid ning hakkasid teostama suuri abinõusid põllumajandusliku tootmise juhtimise parandamiseks, kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside tugevdamiseks vilunud juhtiva kaadriga ja spetsialistidega, kolhooside, kolhoosnikute, masina-traktorijaamade ja sovhooside tööliste materiaalse huvi tõstmiseks põllumajandussaaduste tootmise suurendamise vastu. Põllumajanduse arendamisele on olnud suur tähtsus uudis- ja jäätmaade kasutuselevõtmisel, põllumajandussaaduste varumis- ja kokkuostuhindade tõstmisel ning kolhooside ja sovhooside planeerimise korra muutmisel.

See kõik on võimaldanud tunduvalt laiendada külvipinda, suurendada järsult teravilja ja teiste põllumajandussaaduste tootmist. Meie maa ei ole kunagi varem kogunud nii palju vilja, kui saadi möödunud aastal. Suurenenud on ka puuvilla, suhkrupeedi, kartuli, päevalille ja teiste põllumajanduskultuuride saak. On kasvanud loomade arv, on tõusnud nende produktiivsus, eriti piimatoodang. Tuhanded kolhoosid ja sovhoosid on viimastel aastatel suurendanud piima ja liha tootmist kahekordselt, paljud majandid aga isegi kolmekordselt ja rohkemgi.

Põllumajandusliku tootmise kasvu tulemusena suurenes 1956. aastal 1953. aastaga võrreldes meie maal vilja varumine 1 400 000 000 puuda võrra, kartuli ja köögivilja varumine — enam kui 3 miljoni tonni võrra ehk 54 protsenti, suhkrupeedi varumine — 36 protsenti, liha varumine — 25 protsenti ja piima varumine — 1,7-kordselt ning kolhoosides enam kui kahekordselt. Sealjuures kasvab põllumajandussaaduste varumise maht eelkõige kolhooside ja sovhooside arvel.

Sotsialistlik sektor on nüüd asunud otsustavale kohale meie maa elanikkonna varustamises põllumajandussaadustega. Juba praegu annavad teravilja, suhkrupeeti, puuvilla, lina, kanepit, õlikultuure ja köögivilja riigile ainult kolhoosid ja sovhoosid, loomakasvatussaaduste varumise ja kokkuostu üldkoguses moodustab kolhooside ja sovhooside osa: liha alal 81 protsenti, piima alal 84 protsenti ja villa alal 89 protsenti. Samal ajal on kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate müügikohustuste põhjal saadav põllumajandussaaduste kogus vähenenud ning selle osatähtsus nende saaduste riiklikus varumises on väike. Kui 1952. aastal kolhoosni-

kute, tööliste ja teenistujate majapidamiste müügikohustuste põhjal riigile antud liha kogus moodustas 23 protsenti varumise ja kokkuostu üldmahust, siis moodustab 1957. aastal nende majapidamiste poolt müügikohustuste arvel riigile antava liha kogus kõigest 10,2 protsenti. Sama perioodi jooksul alaneb individuaalmajapidamiste poolt müügikohustuste arvel antava piima kogus 31 protsendilt 7,1 protsendini riigile antava piima üldkogusest.

Kolhoosi- ja sovhoositootmise kasv ning sellega seoses põllumajandussaaduste varumise mahu suurenemine kolhooside ja sovhooside arvel võimaldas riigil juba 1953. aastal tunduvalt alandada kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majapidamiste põllumajandussaaduste müügikohustuste norme, nüüd aga on võimalik vabastada need majapidamised täielikult kõigi põllumajandussaaduste riiklikest müügikohustustest. See parandab kahtlemata kolhoositalurahva, meie maa tööliste ja teenistujate ainelist heaolu.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määravad:

Kaotada 1. jaanuarist 1958 kolhoosnikute, tööonduslike ja kaluriartellide liikmete, invaliidide kooperatsiooni artelli liikmete majapidamiste, maa-asulates, linnades ja suvituskohtades elavate ning alaliselt riiklikes ettevõtetes ja asutustes, kooperatiivsetes ja ühiskondlikes organisatsioonides töötavate tööliste ja teenistujate majapidamiste riiklikud müügikohustused kõigi põllumajandussaaduste alal.

Liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed, partei kraikomiteed, oblastikomiteed ja rajoonikomiteed, vabariikide ministrite nõukogud, kraide, oblastite ja rajoonide täitevkomiteed peavad parandama oma tööd põllumajandussaaduste ülejääkide kokkuostmise organiseerimisel kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majapidamistelt kokkuostuhindade põhjal, abistama neid igati toodangu ülejääkide müügi organiseerimises riikliku ning kolhooside ja kooperatiivide kaubandusvõrgu kaudu.

Kolhoosidele tuleb soovitada, et nad igati abistaksid kolhoosnikuid piima, liha, kartuli, munade, villa ja teiste saaduste ülejääkide realiseerimisel, organiseerides kohapeal saaduste vastuvõtmist, saaduste toimetamist vastuvõtupunktidesse, kaubandusvõrku ja kolhoositurgudele.

* * *

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu märgivad rahuldustundega, et eesrindlike kolhooside, sovhooside, rajoonide ja oblastite üleskutsed arendada sotsialistlikku võistlust eesmärgiga saada põllumajanduslike kõlvikute iga 100 hektari kohta 100 tsentnerit ja rohkem liha ning 400 tsentnerit ja rohkem piima, et lähemail aastail järele jõuda Ameerika Ühendriikidele loomakasvatussaaduste tootmises iga elaniku kohta, on leidnud toeta-

mist ja heakskiitmist kogu nõukogude rahvalt. Ei ole kahtlust selles, et see ülesanne täidetakse. Võimalusi meil selleks on, peab ainult need õigesti ära kasutama.

*Законодательные и ведомственные акты по сельскому хозяйству, т. III, Москва, 1958*

## MÜÜGIKOHUSTUSTE JA MASINA-TRAKTORIJAAMADE TÖÖ EEST NATURAALTASU MAKSMISE KAOTAMISEST NING PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE VARUMISE UUEST KORRAST, VARUMISE HINDADEST JA TINGIMUSTEST

NLKP KESKKOMITEE PLEENUMI OTSUS, MIS VÕETI VASTU 18. JUUNIL 1958 SELTSIMEES N. S. HRUSTŠOVI ETTEKANDE PÕHJAL

NLKP Keskkomitee pleenum konstateerib rahuldustundega, et NLKP XX kongressi otsuste alusel partei poolt välja töötatud ja kogu rahva poolt palavalt heaks kiidetud abinõusid tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamise alal, samuti kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise alal viiakse edukalt ellu ja et nad annavad suurepäraseid tulemusi. Sotsialistlik tööstus, eelkõige aga rasketööstus, areneb kiires tempos, täites ja ületades riiklikke plaane. Selles avaldub partei leninliku poliitika triumf. See poliitika on suunatud meie maa majandusliku võimsuse igakülgsele tugevdamisele, tehnilise progressi saavutamisele kõigis rahvamajandusharudes ja töötajate heaolu pidevale tõstmisele. Sotsialistlik tööstus, olles rahvamajanduses juhtivaks jõuks, tagas põllumajandusliku tootmise tehnilise ümbervarustamise ja kiire kasvu. Meie nõukogude talurahvas, olles ühinenud kolhoosidesse ja kasutades kollektiivse sotsialistliku suurmajanduse paremusi, on teinud ühiskondliku tootmise arendamisel tohutuid edusamme. Kolhoosid on nüüd koos sovhoosidega riigi põhilisteks varustajateks toiduainete ja põllumajandustoorainega. Kolhooside ühismajapidamine on muutunud kogu kolhoosnikute elu ja nende ainelise heaolu kasvu kindlaks aluseks.

Määratu suured võimalused, mis peituvad sotsialistlikus suurpõllumajanduses, on eriti kujukalt ilmnenud viimastel aastatel, millal partei töötas Keskkomitee septembripleenumil (1953. a.) ja sellele järgnenud pleenumitel ning NLKP XX kongressil välja praegu edukalt teostatavad suured abinõud põllumajandusliku tootmise juhtimise parandamiseks, kolhooside ja sovhooside tugevdamiseks vilunud juhtiva kaadriga, põllumajanduse materiaalse ja tehnilise baasi parandamiseks, kolhoosnikute ja sovhooside töötajate materiaalse huvi tõstmiseks põllumajandussaaduste tootmise suurendamise vastu, uue planeerimiskorra sisseseadmiseks kolhoosides ja sovhoosides ning kolhoosnikute initsiatiivi edasiarendamiseks ühismajapidamise organiseerimise alal.

Abi ulatusest, mida riik osutab põllumajandusele, annavad tunnistust järgmised andmed. Spetsialistide armee on kolhoosides kasvanud mitmekordseks: kui 1. juulil 1953 kolhoosides ja masina-traktorijaamades töötas 83 000 kõrgema haridusega ja keskeri-

haridusega spetsialisti, siis oli 1957. aasta lõpul juba 278 000 sellist spetsialisti. Ajavahemikus 1954—1957 anti põllumajandusele sadu tuhandeid traktoreid ja muid põllutöömasinaid. Viimase nelja aasta jooksul on Nõukogude riik assigneerinud põllumajandusele — tootmishoonete ja muude objektide ehitamiseks ning traktorite, masinate ja seadmete eest maksmiseks — 75 400 000 000 rubla kapitaalmahutusi, s. o. 10 000 000 000 rubla rohkem, kui selleks assigneeriti teise, kolmanda ja neljanda viisaastaku ning viienda viisaastaku kolme aasta jooksul kokku (võrreldavates hindades).

Vastavalt NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsustele tõsteti selleks, et suurendada põllumajandustöötajate materiaalset huvi, tunduvalt kõigi tähtsamate põllumajandussaaduste varumisja kokkuostuhindu ning vähendati kolhoosnikute põllumajandusmaksu. 1. jaanuarist 1958 vabastati kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majapidamised täielikult põllumajandussaaduste müügikohustustest.

Partei poolt tarvituselevõetud abinõude tulemusena on meie maa kolhoosid ja sovhoosid tõusnud uuele, kõrgemale tasemele. Enamik kolhoose ja sovhoose on nüüd kujunenud igakülgselt arenenud majanditeks, nad on majanduslikult tugevnenud ning tunduvalt suurendanud põllu- ja loomakasvatussaaduste tootmist ning nende müümist ja andmist riigile. Viimase nelja aasta jooksul on tähtsamate põllumajandussaaduste aasta keskmine varumine nelja eelmise aastaga võrreldes suurenenud järgmiselt: teravilja varumine — 22 protsenti, sealjuures nisu varumine — 44 protsenti, õlikultuuride seemnete varumine — 34 protsenti, kartuli varumine — 28 protsenti, toorpuuvilla varumine — 12 protsenti, suhkrupeedi varumine — 36 protsenti, linakiu varumine — peaaegu kahekordselt, liha varumine — 51 protsenti, piima varumine — 62 protsenti, munade varumine — 42 protsenti ja villa varumine — 41 protsenti.

Rea põllumajandussaaduste tootmise alal läheneb Nõukogude Liit Ameerika Ühendriikide põllumajandusliku tootmise tasemele, mõnede saaduste tootmise alal on ta aga selle taseme juba saavutanud ja isegi ületanud. Nii moodustas piimatoodang 1957. aastal juba ligi 95 protsenti Ameerika Ühendriikide toodangust, võitoodang aga kujunes mõnevõrra suuremaks kui Ameerika Ühendriikides. Nisutoodang on Nõukogude Liidus juba enam kui kaks korda, suhkrupeeditoodang — umbes 3 korda ja villatoodang — 2,5 korda suurem kui Ameerika Ühendriikides. Eesrindlike kolhooside ja sovhooside algatusel laialdaselt arenev liikumine, mille eesmärgiks on järele jõuda lähemail aastail Ameerika Ühendriikidele liha, piima ja või tootmises iga elaniku kohta, on juba andnud märkimisväärseid tulemusi ning ei ole mingit kahtlust, et see ülesanne täidetakse edukalt.

NLKP Keskkomitee pleenum märgib, et meie põllumajandusel on olemas kõik võimalused selleks, et iga aastaga veelgi rohkem

suurendada põllumajandussaaduste tootmist ning nende müümist ja andmist riigile.

Eriti suur tähtsus põllumajanduslikus tootmises uue järsu tõusu saavutamisele meie maal on NLKP Keskkomitee veebruaripleenumi otsuse ja NSV Liidu Ülemnõukogu seaduse «Kolhoosikorra edasiarendamisest ja masina-traktorijaamade reorganiseerimisest» edukal elluviimisel.

Abinõud, mis partei ja valitsus on välja töötanud kolhoosikorra edasiarendamiseks ja masina-traktorijaamade reorganiseerimiseks, avavad veelgi suuremaid võimalusi nende reservide ärakasutamiseks, mis on olemas põllumajandusliku tootmise alal. Kolhoosides on nüüd tekkinud soodsamad tingimused maa ja tehnika paremaks kasutamiseks, tööviljakuse tõstmiseks ja töökulu vähendamiseks põllumajandussaaduste tootmisel, on olemas kõik vajalik põllunduse ja loomakasvatuse kogu- ja kaubatoodangu veelgi kiiremaks kasvuks.

Nende abinõude õigsust, mida meie partei teostab kolhoosikorra edasiarendamiseks ja masina-traktorijaamade reorganiseerimiseks, kinnitab kujukalt see, et juba käesoleva aasta kevadiste põllutööde alguseks ostis endale masinaid suur hulk meie maa kolhoose. Kevadkülvi käik näitas, et traktoreid ja teisi põllutöömasinaid kasutatakse kolhoosides paremini, kui neid varem kasutati masina-traktorijaamades.

NLKP Keskkomitee pleenum on arvamisel, et kolhoosikorra edasiarendamiseks ja tugevdamiseks, põllumajandusliku tootmise tunduvaks kasvuks ja meie maa elanikkonna varustamiseks külluses kõigi vajalike toiduainetega ja tööstuse varustamiseks tooraainega on väga tähtis õigesti organiseerida põllumajandussaaduste varumine ja kehtestada varutavate saaduste majanduslikult põhjendatud hinnad.

Kommunistlik partei on sotsialistliku riigi kõigil arenguetappidel väsimatult ja järjekindlalt tugevdanud töölisklassi ja talurahva liitu — Nõukogude sotsialistliku korra vankumatut alust. Tööliste ja talupoegade vääramatu liit tagab tööstuse ja põllumajanduse tootlike jõudude kiiret arenemist ning sellel alusel meie maa töötajate vajaduste rahuldamist, nende ainelise heaolu ja kultuuritaseme edasist kasvu. Töölisklassi ja talurahva õigete vastastikuste suhete alusel tugevneb tootmisalane koostöö linna ja küla vahel, arenevad plaanipäraselt kõik rahvamajandusharud, kasvab nõukogude ühiskonna moraalne ja poliitiline ühtsus, suureneb meie Nõukogude riigi võimsus, tema mõju ja autoriteet rahvusvahelisel areenil. Põllumajandussaaduste varumine on linna ja küla, tööstuse ja põllumajanduse, töölisklassi ja talurahva majanduslike sidemete üks tähtsamaid külgi. Sotsialistliku revolutsiooni esimestest päevadest alates teostatakse põllumajandussaaduste varumist V. I. Lenini algatusel üldrahvaliku tähtsusega riikliku üritusena. «... Ükski sotsialistlik maa,» kirjutas V. I. Lenin, «kui tööliste ja talupoegade võimu riik ei ole võimalik, kui ta ei suuda

tööliste ja talupoegade ühiste jõupingutustega koguda niisugust toiduainete fondi, et kindlustada tööstuses töötavate tööliste toitlustamist, et omada võimalust suunata kümneid ja sadu tuhandeid töölisi sinna, kuhu nõukogude võim seda vajalikuks peab. Ilma selleta on tegemist ainult paljaste juttudega. Majanduse tõeliseks aluseks on toiduainete fond... Ilma sellise fondita jääb sotsialistlik poliitika ainult sooviks.» [1]

Põllumajandussaaduste riikliku varumise süsteem müügikohustuste, masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise, kontraheerimise ja kokkuostu vormis, samuti nende saaduste varumishinnad kujundati sõltuvalt sotsialistliku ülesehitustöö konkreetsetest tingimustest, lähtudes tööliskiassi ja talurahva liidu kindlustamise huvidest, kolhoosikorra tugevdamise ja arendamise, põllumajandussaaduste tootmise suurendamise ning elanikkonna järjest kasvava toiduainetevajaduse ja tööstuse tooraainevajaduse rahuldamise huvides.

Praegu kehtiva varumissüsteemi juures on riigi ja kolhooside vahel kujunenud teatud kindlad vastastikuste suhete vormid. Riik teenindas kolhoose masina-traktorijaamade kaudu, harides traktorite ja muude masinatega kolhoosimaid. Omakorda rahuldavad kolhoosid koos sovhoosidega riigi vajadusi põllumajandussaaduste alal. Sealjuures saadi suurem osa põllumajandussaadusi masina-traktorijaamade kaudu naturaaltasuna masina-traktorijaamade töö eest. Piisab sellest, kui öelda, et näiteks ainuüksi teravilja saadi iga aasta naturaaltasu korras ligi miljard puuda.

Seoses kolhoosikorra edasise tugevdamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise abinõudega on põllumajanduses tekkinud uued tingimused, mis sunnivad muutma põllumajandussaaduste varumise süsteemi. Enam ei ole vajadust säilitada senini kehtinud korda, mille juures põllumajandussaadusi varuti müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu võtmise teel. Seetõttu on praegu otstarbekohane üle minna ühtsele riikliku varumise vormile — põllumajandussaaduste kokkuostmisele. Loomulikult ei lahenda see varumisvorm, kui täiuslik ta ka ei oleks, iseenesest veel ülesannet varustada meie maad vajaliku koguse põllumajandussaadustega. Varumine oleneb üksnes tootmise tasemest: mida rohkem saadusi toodetakse, seda rohkem on riigil võimalik neid kokku osta. Kõige selle juures peab varumissüsteem tagama, et riik saaks vajalikul hulgal põllumajandussaadusi meie maa vajaduste rahuldamiseks toiduainete ja tooraine alal. Põllumajandussaaduste varumise plaanid on otstarbekohane määrata vabariikidele, kraidele, oblastitele, kolhoosidele ja sovhoosidele mitmeks aastaks. Kuid varumise aastaplaane võidakse ka korrigeerida ja suurendada, sõltuvalt aasta tingimustest ja ühtede või teiste kultuuride saagist.

Abinõude elluviimine, mis partei ja valitsus on välja töötanud

[1] V. I. Lenin, Teosed, 31. kd., lk. 469—470.

kolhoosikorra edasiseks tugevdamiseks, loob tingimused teravilja ja muude saaduste tootmise järsuks suurendamiseks. Meil on nüüd olemas kõik võimalused selleks, et kolhoosid, kelle käsutuses on omaenda ajakohane tehnika, seda tehnikat paremini kasutades oma majandust kiiresti edasi arendaksid. Järelikult kasvab kolhoosides toodetavate saaduste hulk aastast aastasse. Ei ole enam kaugel aeg, kus täielikult rahuldatakse meie maa kasvavad vajadused kõigi põllumajandussaaduste alal ning luuakse täiesti piisavad reservid. Riik saab võimaluse osta teravilja, liha ja teisi saadusi nendest piirkondadest, kus nad on odavamad, kuna nende omahind seal on madalam. Siis tekivad tingimused põllumajanduse veelgi ulatuslikumaks spetsialiseerimiseks, tehnika laialdasemaks juurutamiseks ja paremaks kasutamiseks, tööviljakuse tõstmiseks ning kõige selle alusel tootmiskulude vähendamiseks toodanguühiku kohta. Mida rohkem on saadusi, mida odavamad need on, seda paremini elab rahvas, seda täielikumalt saab ta tunda neid hüvesid, mida talle toob kommunistlik ühiskond.

Põllumajandussaaduste tootmise ja varumise suurendamise seisukohast on oluline tähtsus kolhoosides varutavate põllumajandussaaduste majanduslikult põhjendatud hindadel.

Uute varumishindade taseme kindlaksmääramisel tuleb arvestada vajadust tasa teha kolhooside kulutused, lähtudes vastava tsooni keskmistest tootmistingimustest, tööviljakuse kasvust, toodangu omahinna alanemisest ning vajaliku akumulatsiooni loomisest laiendatud sotsialistlikuks taastootmiseks.

Kehtestatavad hinnad peavad olema nii stabiilsed kui ka liikuvad. Stabiilsed peavad nad olema selles mõttes, et hinnad ei tohi normaalselt kujunenud saagikuse juures muutuda. Kuid saagi suhtes esineb suuri kõrvalekaldumisi ühele või teisele poole, esineb nii erakordselt soodsaid kui ka täiesti ebasoodsaid tingimusi, sel ajal kui varumishinnad kehtestatakse paljude aastate keskmistest andmetest lähtudes. Järelikult tuleb neid ühes või teises suunas korrigeerida, sõltuvalt aasta tingimustest. Kui seda mitte arvestada, siis on kolhoosidel soodsal aastal väga suured sissetulekud samade kulutuste juures, mida nad teevad keskmise saagi puhul. Riigile oleks see väga ebatulus.

Teisest küljest aga, kui saak on põua tagajärjel madal ega tee järelikult tasa kulutusi, võivad majandid kanda tõsist kahju, kui riik ei abista neid hindade tõstmisega või seemnete ja isegi toiduainete laenamisega. Sellepärast ongi vajalik, et põllumajandussaaduste hinnad oleksid mitte ainult stabiilsed, vaid ka paindlikud.

Partei ja valitsus püüavad teha kõik, mis võimalik, et kolhooside sissetulekud järjekindlalt kasvaksid, et kolhoosid areneksid, laiendaksid tootmist ja tugevdaksid oma ühismajapidamist. Uued varumishinnad aitavad tõsta kolhooside ja kolhoosnikute materiaalset huvi põllunduse ja loomakasvatuse saaduste tootmise suurendamise vastu. Kuid kolhooside sissetulekud peavad edaspidi

kasvama kogu- ja kaubatoodangu järsu suurenemise, toodanguühiku kohta töökulu ja rahaliste kulutuste vähenemise arvel. See võimaldab tõsta edaspidi kolhooside sissetulekut, alandades ühtlasi varumishindu, ning luua sel teel tingimused riiklike jaemüügihindade alandamiseks, elanikkonna ostuvõime suurendamiseks ja nõukogude rahva materiaalse heaolu edasiseks tõusuks.

NLKP Keskkomitee pleenum otsustab:

1. Tunnistada otstarbekohaseks kaotada alates 1958. aastast kolhooside riiklikud põllumajandussaaduste müügikohustused ning naturaaltasu tööde eest, mida kolhoosides teevad masina-traktorijaamad, remondi- ja tehnikajaamad ning spetsialiseeritud jaamad.

Põllumajandussaaduste riiklikku varumist teostada kolhoosides 1958. aastast alates kokkuostu korras. Selleks et õigemini määrata kolhooside osavõtu ulatust riigi varustamisest põllumajandussaadustega, tuleb ka edaspidi kinni pidada tähtsamate saaduste, sealhulgas teravilja, kartuli, liha, piima, villa ja munade riiklikul varumisel müüginormi määramisest iga hektari kohta, diferentseerides ühtlasi veelgi rohkem nende saaduste alal kolhoosidele määratavaid müüginorme vastavalt väljakujunenud spetsialiseerimisele põllumajanduslikus tootmises.

2. Kiita heaks NLKP Keskkomitee Presiidiumi ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt väljatöötatud ja seltsimees N. S. Hruštšovi ettekandes esitatud ettepanekud põllumajandussaaduste varumise uue korra, varumise hindade ja tingimuste kohta.

3. Pidada vajalikuks kustutada kolhoosidele kogu eelmiste aastate võlgnevus müügikohustuste, kontraheerimise ning masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade töö eest makstava naturaaltasu alal.

4. Konstateerida, et varumisorganisatsioonide kulutused põllumajandussaaduste varumisel on ikka veel kõrged, et esineb suuri põllumajandussaaduste kadusid ja nende riknemist, loomade ja lindude eluskaalu vähenemist, ebaratsionaalseid vedusid, mis kõik tekitavad riigile suurt kahju.

Liiga kõrged on ka kulutused põllumajandussaaduste töötlemiseks tööstusettevõtetes ning varumis- ja kaubandusorganisatsioonide ringluskulud.

NLKP Keskkomitee pleenum leiab, et võitlus varutavate põllumajandussaaduste odavamaks muutmise eest peab olema kõigi kohalike partei-, nõukogude ja varumisorganisatsioonide tähtsaimaks ülesandeks. On vaja tarvitusele võtta abinõud varumisorganisatsioonide töö edasiseks parandamiseks, üleliigsete lülide kaotamiseks varumis-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonides, likvideerida ebaperemehelikkus põllumajandussaaduste varumisel, säilitamisel, töötlemisel ja realiseerimisel, tagada kulutuste tunduv vähenemine, varutud saaduste täielik säilitamine, ära hoides nende riknemist ja kvaliteedi langemist.

5. Kohustada partei-, nõukogude, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioone laialdaselt selgitama kolhoosnikutele, remondi- ja

tehnikajaamade, masina-traktorijaamade ja sovhooside töölistele ning kõigile töötajatele kavandatud abinõude erakordselt suurt tähtsust kolhoosikorra edasisele tugevdamisele, põllumajandussaaduste tootmise kasvule ning linna ja maa töötajate ainelise heaolu tõusule.

Parteiorganisatsioonid, nõukogude ja põllumajandusorganid peavad praegu keskendama oma jõupingutused põllunduse ja loomakasvatuse saaduste tootmise edasise kasvu tagamiseks kolhoosides ja sovhoosides, peavad saavutama, et iga kolhoos ja sovhoos, iga rajoon, oblast, krai ja vabariik täidaks kõrvalekaldumatult riiklikke plaane ning 1958. aastaks endale võetud sotsialistlikke kohustusi põllumajandussaaduste tootmise ning riigile müümise ja andmise alal.

6. NLKP Keskkomitee pleenum on seisukohal, et müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamine ning põllumajandussaaduste varumise uue korra ja tingimuste kehtestamine aitavad veelgi arendada kolhooside ja kolhoosnikute initsiatiivi maa ja tehnika kõige efektiivsemaks kasutamiseks, tööviljakuse tõstmiseks ning kogu- ja kaubatoodangu suurendamiseks põllumajanduslike kõlvikute 100 hektari kohta, toodangu omahinna alandamiseks kolhoosides. See võimaldab paremini varustada meie maad vajaliku hulga toiduainetega elanikkonna jaoks ja toorainega tööstuse jaoks ning loob võimalused põllumajandussaaduste varumishindade ning rahvatarbekaupade riiklike jaemüügihindade edasiseks alandamiseks.

*

NLKP Keskkomitee pleenum väljendab veendumust, et abinõud, mis on välja töötatud põllumajandussaaduste varumise korra, hindade ja tingimuste muutmise alal, leiavad heakskiitmist kogu nõukogude rahvalt ning aitavad kaasa meie maa majanduse kiirele kasvule ja töötajate heaolu tõusule, samuti tööliskl assi ja talurahva liidu kui meie maal kommunistliku ühiskonna eduka ülesehitamise vankumatu aluse edasisele tugevnemisele.

## MÜÜGIKOHUSTUSTE JA MASINA-TRAKTORIJAAMADE TÖÖ EEST NATURAALTASU MAKSMISE KAOTAMISEST NING PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE VARUMISE UUEST KORRAST, VARUMISE HINDADEST JA TINGIMUSTEST

### NSV LIIDU MINISTRITE NÕUOGU MÄÄRUS NR. 690 30. JUUNIST 1958

Partei ja valitsuse poolt väljatöötatud kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise abinõud avavad suured võimalused põllumajandussaaduste tootmise laiendamiseks, tööviljakuse tõstmiseks ja põllumajandussaaduste oma-

hinna alandamiseks. Suur tähtsus põllumajandusliku tootmise edasiseks kasvuks on põllumajandussaaduste õigetel varumishindadel ja varumise organiseerimisel.

Kolhoosikorra arenemise uutes tingimustes, seoses masina-traktorijaamade reorganiseerimisega ja tehnika müümisega kolhoosidele, pole vaja säilitada kolhoosides senist põllumajandussaaduste varumise korda müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise näol. Käesoleval ajal on loodud tingimused üleminekuks põllumajandussaaduste riikliku varumise ühtsele vormile kokkuostu korras ühtsete hindadega, mis on diferentseeritud meie maa erinevate tsoonide järgi.

Uute varumishindade määramisel arvestati vajadust hüvitada kolhooside kulutusi, lähtudes keskmistest tsonaalsetest tootmistingimustest, tööviljakuse kasvust, toodangu omahinna alandamisest ja laiendatud sotsialistlikuks taastootmiseks vajaliku akumulatsiooni loomisest. Uued varumishinnad soodustavad veelgi kolhooside ja kolhoosnikute materiaalse huvi tõusu põllu- ja loomakasvatussaaduste tootmise suurendamise vastu, ühe toodanguühiku kohta töö- ja vahendite kulu vähendamise vastu.

Partei ja valitsuse poolt tarvituselevõetud abinõude tulemusena tõusid meie kolhoosid ja sovhoosid uuele kõrgemale tasemele. Enamik kolhoose ja sovhoose on muutunud nüüd igakülgselt arenenud majanditeks, nad on majanduslikult tugevnenud, nad on tunduvalt suurendanud põllu- ja loomakasvatussaaduste tootmist ja riigile andmist. Viimase nelja aasta jooksul on põhiliste põllumajandussaaduste varumine suurenenud eelmise nelja aastaga võrreldes teraviljakultuuride alal 22 protsendi, kartuli alal 28 protsendi, toorpuuvilla alal 12 protsendi, suhkrupeedi alal 36 protsendi võrra, linakiu alal peaaegu 2-kordselt ning loomakasvatussaaduste alal: liha 51 protsendi, piim 62 protsendi, munad 42 protsendi ja vill 41 protsendi võrra.

Ühtlasi aga on paljudes kolhoosides isegi kolhoosiaktiivi hulgas inimesi, kes seniajani suhtuvad ühismajandi juhtimisse valesti, nendes kolhoosides ei võidelda küllaldaselt tööviljakuse tõusu eest, normipäevade ökonoomse kasutamise eest, et väiksema töö- ja vahendite kuluga anda rohkem toodangut.

Partei ja valitsus on korduvalt näidanud, et meie kolhoosides ja sovhoosides esineb tööjõu asjatut kulu; paljusid töid, mida võivad edukalt sooritada mehhanismid, tehakse käsitsi. Sellele juhtisid tähelepanu ka mõned välismaa delegatsioonid, kes meie maad külastasid. On vaja resoluutselt likvideerida niisugune ebanormaalne olukord, teha lõpp normipäevade raiskamisele, tuleb ulatuslikult juurutada eesrindlikke kogemusi ja tootmise organiseerimise uusi meetodeid kaasaegse tehnika täiuslikuma ärakasutamisega.

Meie võimalused lubavad praegu organiseerida põllumajandussaaduste tootmist mitte halvemini, vaid paremini kui mis tahes isegi kõrgesti arenenud kapitalistlikul maal. Kolhoosides ja sov-

hoosides on küllaldaselt traktoreid, kombaine ja teisi põllutöömasinaid. Iga aastaga suureneb põllumajanduse varustamine uute, täiuslikumate ja kõrgema tootlikkusega masinatega. Tõsi küll, me ei tooda veel küllaldasel hulgal mineraalväetisi, herbitsiide ja mürkkemikaale võitluseks põllukultuuride kahjuritega, meil on palju puudusi selektsiooni, seemnekasvatuse ja tõuaretustöö organiseerimise alal. Sellele tuleb pöörata kõige tõsisemat tähelepanu, et lähemal ajal likvideerida mahajäämus ka selles suhtes.

Kuid peamine on ikkagi selles, et täielikumalt ära kasutada sotsialistlikus majanduses peituvaid võimalusi; tuleb kiiremini juurutada tootmisse teaduslikult põhjendatud põllumajanduse juhtimise süsteem, vaadates sellele kui suure riikliku tähtsusega üritusele; paremini organiseerida tööd, sihikindlalt juurutada kolhooside ja sovhooside praktikas novaatorite — põllumajanduse eesrindlaste kogemusi ja saavutusi; tootlikumalt kasutada tehnikat, mehhaniseerida komplekssel kõik tootmisprotsessid põllumajanduses. Võttes arvesse muutusi, mis toimuvad kolhooside ja sovhooside materiaalse tehnilise baasi tugevdamises, samuti põllumajandusteaduse saavutusi ja eesrindlaste kogemusi, on vaja õigeaegselt revideerida töönorme ja -hindeid ühe või teise põllumajandusliku töö tegemisel, lubamata võrdsustamist töö tasustamisel. Tuleb teha lõpp kohalike väetiste — sõnniku, komposti ja teiste tähtsuse alahindamisele, pidades silmas, et niikaua, kui kolhoosides ja sovhoosides ei tagata küllaldase hulga väetise kogumist ja selle õiget ärakasutamist, ei saa loota ka suuremate saakide saamist. Need kolhoosid ja sovhoosid, kus mainitud küsimused lahendatakse paremini, suudavad järsult suurendada põllumajandussaaduste tootmist, alandada nende omahinda ja kiiremini täita ülesande — järele jõuda Ameerika Ühendriikidele ja neist ette minna toodangu hulgalt iga elaniku kohta.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu, kehtestades põllumajandussaaduste uued hinnad, arvestab seda, et need hinnad oleksid nii stabiilsed kui ka liikuvad. Hinnad peavad olema stabiilsed selles mõttes, et normaalseks kujunenud saagikuse juures nad ei tohi muutuda. Kuid esineb kõikumisi ühes või teises suunas, on kas soodsaid või ebasoodsaid tingimusi, sel ajal kui varumishinnad kehtestatakse mitmete aastate keskmistest andmetest lähtudes. Järelikult tuleb neid korrigeerida ühes või teises suunas, sõltuvalt aasta tingimustest. Kui seda ei arvestata, siis soodsal aastal saavad kolhoosid väga suuri sissetulekuid samade kulutuste juures, mis neil on keskmise saagi korral. See oleks riigile väga ebatulus. Teisest küljest, kui põua-aastal saadakse madal saak, ja see järelikult ei tee tasa kulutusi, võivad majandid kanda tõsist kahju, kui riik ei abista neid hindade tõstmisega või seemne ja isegi toiduainete laenamise teel. Sellepärast ongi vajalik nii põllumajandussaaduste hindade stabiilsus kui ka nende liikuvus.

Ühtlasi on kolhooside põllumajandussaaduste kokkuostuhin-

dade kehtestamisel vaja arvestada toodangu omahinda antud tsooni sovhoosides. Toodangu omahind sovhoosides peab olema teatud määral mõõdupuuks kokkuostuhindadele kolhoosides, kuigi tuleb märkida, et ka mitte kõik sovhoosid ei juhi hästi oma majapidamist, paljudes neist on tööviljakus veel madal ja toodangu omahind kõrge. Sellele tuleb teha lõpp ja organiseerida tööd nii, et kõik sovhoosid oleksid eeskujuks sotsialistlikus tootmises olevate võimaluste ärakasutamisel, et nad omaksid kõrge tööviljakuse ja annaksid odavat toodangut. Majandamise kultuuri taseme tõus, rahva kultuuritaseme ja tööviljakuse kasv aitab toota rohkem põllumajandussaadusi väiksema tööjõu ja -vahendite kuluga. Sellepärast on vaja ka sel juhul korrigeerida hindu nende alandamise suunas.

Tööstuses tehnilise kultuuri kasvu, tootmise uute masinatega varustamise, tehnoloogilise protsessi täiustamise ning tööliste ja insener-tehnilise personali tootmiskultuuri üldise tõusu alusel väheneb samuti töökulu ühe toodanguühiku kohta ja alaneb selle omahind. See annab võimaluse akumuleerida vahendeid edasiseks laiendatud taastootmiseks, kogu tööstuse arendamiseks ja tootmisvahendite tootmise suurendamiseks, loob tingimused elanikkonna vajaduste ja rahvamajanduse tarvete rahuldamiseks minevate tööstustoodete hindade alandamiseks. Kui töölised, insenerid ja teenistujad hakkavad võitlema tööviljakuse tõstmise ja toodangu omahinna alandamise eest tööstuses, kolhoosnikud ja sovhooside töölised aga teevad sedasama põllumajanduses, siis nende ühine töö soodustab veelgi meie maa majanduse edasist tugevdamist, tööstuse ja põllumajanduse edukat arenemist, rahva heaolu väärmatut tõusu, kiiremat edasiliikumist parema tuleviku — kommunismi poole.

Tööliste ja kolhoosnikute ühistes jõupingutustes, nende ühises võitluses tööviljakuse tõusu ning tööstuse ja põllumajanduse toodangu suurendamise eest väljendub töölisklassi ja talurahva vääramatu sõprus ja nende liidu edasine tugevnemine.

Kooskõlas NLKP Keskkomitee 1958. aasta juunipleenumi otsusega «Müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamisest ning põllumajandussaaduste varumise uuest korrast, varumise hindadest ja tingimustest» ning kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise seaduse täitmiseks NSV Liidu Ministrite Nõukogu määras:

1. Kaotada 1. juulist 1958 kolhooside riiklikud müügikohustused teravilja, õliseemnekultuuride, kartuli, köögivilja, liha, piima, munade, villa ja heina alal, samuti ühtede põllumajandussaaduste teistega asendamise ja tasaarvestuse süsteem.

2. Kaotada 1. juulist 1958 naturaaltasu tööde eest, mida kolhoosides teevad masina-traktorijaamad, remondi- ja tehnikajaamad ning spetsialiseeritud jaamad.

Määrata, et remondi- ja tehnikajaamade, masina-traktorijaa-

made ja spetsialiseeritud jaamade poolt kolhoosides tehtud tööde eest tasuvad kolhoosid alates 1. juulist 1958 rahas liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt kinnitatud hinnete alusel.

Lubada kolhoosidel remondi- ja tehnikajaamade, masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade poolt ajavahemikul 1. jaanuarist kuni 1. juulini 1958 tehtud tööde eest tasuda rahas mainitud hinnete järgi, ning nende tööde eest, mis on tehtud 1957. aastal 1958. aasta saagi saamiseks, tasuda natuuras või rahas (kolhooside äranägemise järgi), lähtudes käesoleva määrusega kehtestatud põllumajandussaaduste hindadest.

Anda oblastite ja kraide täitevkomiteedele, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudele ja oblasteid mitteomavate liiduvabariikide ministrite nõukogudele õigus vajaduse korral anda kolhoosidele 2—3-aastast pikendust (osaliselt või täielikult) masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade poolt 1957. aastal 1958. aasta saagi jaoks tehtud tööde eest tasumisel.

3. Määrata, et alates 1958. aastast toimub teravilja, riisi, päevalille ja teiste õliseemnekultuuride seemnete, kartuli, puuvilla, suhkrupeedi, lina, kanepi ja muude kiukultuuride, tubaka, mahorka, köögiviljade, arbuuside, melonite, seemne-, luu- ja tsitrusviljaliste, viinamarja, kuivatatud puuvilja, loorberilehtede, mee ning köögivilja, kõrvitsaliste kultuuride ja söödajuurviljade seemnete, eeterõli- ja ravimtaimede, teelehtede, humala, mooniseemnete, heina, liha, piima, munade, villa, toorkarusnahkade ja toornahkade, karakulli, siidiussikookonite ning teiste põllumajandussaaduste ja toorainete riiklik varumine kolhoosides riikliku kokkuostu korras.

Kolhooside osavõtu astme õigemaks määramiseks riigi varustamisel põllumajandussaadustega tuleb ka edaspidi jääda põhiliste saaduste, eriti vilja, kartuli, liha, piima, villa ja munade kokkuostu ulatuse väljaarvestamisel hektarilise arvestusprintsiibi juurde, kuid sealjuures tuleb veelgi rohkem diferentseerida nende saaduste müüginorme, vastavalt väljakujunenud spetsialiseerumisele põllumajanduslikus tootmises.

4. Määrata, et varumisplaanid teravilja osas kultuuride järgi, riisi, kartuli, puuvilla, suhkrupeedi, linakiu, kanepi ja teiste kiuliste kultuuride, õliseemnekultuuride, sealhulgas päevalille ja riitsinuse seemnete, eeterõli- ja ravimtaimede, mooniseemnete, tubaka, mahorka, sorditee, humala, siidiussi kookonite, liha, piima, munade, villa, karusnahkade, toornahkade ja toorkarusnahkade, karakulli ja tallenahkade alal kinnitatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt ja jaotatakse liiduvabariikide järgi.

Varumisplaanid teiste põllumajandussaaduste ja toorainete alal, mida ei ole käesolevas punktis loetletud, kehtestatakse liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt ja need plaanid tehakse teatavaks NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsusele.

Jätta liiduvabariikide ministrite nõukogudele õigus määrata

kolhoosidele ja sovhoosidele taimekasvatussaaduste varumisplaanide täitmise kalendaarsed tähtajad, samuti kinnitada liha, piima, munade, villa, karusnahkade, toornahkade ja toorkarusnahkade riikliku varumise kalendaarsed tähtajad ja kvartaliplaanid.

5. Määrata, et plaanid liiduvabariikidele kartuli, köögivilja, liha, piima, munade, heina, puuvilja, viinamarja, humala ja tsitrusviljade andmise kohta üleliidulisse fondi kinnitatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt.

Vabariikidevahelised varumisplaanid määratakse kindlaks kooskõlastatult liiduvabariikide ministrite nõukogudega: NSV Liidu Kaubandusministeeriumi poolt arbuuside ja melonite osas ning NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt heinaseemne, köögiviljaseemne ja kõrvitsaliste kultuuride ning söödajuurvilja seemne osas.

6. Tootmise planeerimise parandamiseks põllumajanduses ja põllumajandussaaduste ning toorainete varumise parema organiseerimise eesmärgil kolhoosides ja sovhoosides pidada otstarbekohaseks kehtestada riiklikud varumisplaanid teravilja, kartuli, tehniliste kultuuride, liha, piima, munade, villa ja teiste põllumajandussaaduste alal vabariikidele, kraidele, oblastitele, rajoonidele, kolhoosidele ja sovhoosidele pikemaks tähtajaks — viieks kuni seitsmeks aastaks koos ülesannete jaotamisega aastate kaupa. Sealjuures võidakse varumise aastaplaane suurendamise suunas muuta, sõltuvalt aasta tingimustest ja ühtede või teiste kultuuride saagikusest. Niisugune varumise planeerimise kord võimaldab kolhoosidel ja sovhoosidel paremini organiseerida tootmist, garanteerida vajaliku hulga põllumajandussaaduste saabumise riigi ressurssidesse ja rahuldada täielikumalt oma vajadusi.

NSV Liidu Riiklikul Plaanikomiteel ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumil tuleb kooskõlas liiduvabariikide ministrite nõukogudega kahe kuu vältel esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud põllumajandussaaduste riikliku varumise mahu kohta liiduvabariikide kaupa aastaiks 1959—1965 majandite kõigi kategooriate osas ning eraldi kolhooside ja sovhooside osas, lähtudes meie maa elanikkonna vajaduste rahuldamisest toiduainete alal ja tööstuse varustamisest põllumajandusliku tooraainega.

Oblasteid mitteomavate liiduvabariikide ministrite nõukogudel, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudel, kraide ja oblastite täitevkomiteedel tuleb, lähtudes varumise ulatusest kolhoosides, välja töötada ja kinnitada vilja, kartuli, liha, piima, munade ja villa riikliku varumise hektarinormid kolhoosides aastaiks 1959—1965, võttes seejuures arvesse mullastiku- ja kliimatingimusi, kolhooside põllumajandusliku tootmise spetsialiseerumist ja taset.

Anda liiduvabariikide ministrite nõukogudele, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudele, kraide ja oblastite täitevkomi-

teedele õigus mitte määrata varumisplaane üksikute põllumajandussaaduste liikide alal rajoonidele ja kolhoosidele, kus nende kultuuride tootmine on majanduslikult vähetasuv ega vasta majandi iseloomule, kuid et oleks täielikult garanteeritud nende saaduste varumise alal määratud plaani täitmine kogu vabariigi, krai või oblasti ulatuses.

7. Arvestades soodsaid väljavaateid teravilja ja teiste kultuuride saagile, mis võimaldab käesoleval aastal suurendada vilja, suhkrupeedi ja teiste põllumajandussaaduste varumist, teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks koos liiduvabariikide ministrite nõukogudega kahe nädala jooksul läbi töötada ja esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud teravilja, suhkrupeedi ja teiste põllumajandussaaduste 1958. a. varumisplaani suurendamise kohta.

8. Kustutada kolhooside eelmiste aastate võlgnevused põllumajandussaaduste müügikohustuste, kontraheerimislepingute ja masina-traktorijaamade ning spetsialiseeritud jaamade poolt tehtud tööde eest naturaaltasu maksmise osas, seisuga 1. juuli 1958, sealjuures vähendamata plaanikohast põllumajandussaaduste varumise üldist mahtu, mis on määratud kolhoosidele 1958. aastaks.

9. Määrata, et kuni 1. juulini käesoleval aastal kolhooside poolt riigile antud loomakasvatussaadused, samuti taimekasvatussaadused, mis on antud 1958. aasta saagist müügikohustuste ja kontraheerimislepingute alusel, riikliku kokkuostu korras ja masina-traktorijaamade töö eest makstava naturaaltasu näol 1958. aasta plaani arvel, arvestataks ümber vastavalt käesoleva määrusega kinnitatud hindadele.

10. Panna NSV Liidu Teraviljasaaduste Ministeeriumi, rahvamajanduse nõukogude, tarbijate kooperatsiooni, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ning NSV Liidu Tervishoiu Ministeeriumi organisatsioonidele ja ettevõtetele ning teistele organisatsioonidele põllumajandussaaduste ja tooraine vastuvõtmine liikide järgi, samuti ka vastutus neile määratud plaanide täitmise eest, vastuvõetud saaduste kvaliteedi säilitamise eest ja kehtestatud korra kohase varumisaruandluse esitamise eest.

Anda liiduvabariikide ministrite nõukogudele õigus panna kartuli, köögivilja, kõrvitsaliste kultuuride, seemne- ja luuviljaliste, viinamarja, metspuuvilja ja metsamarjade varumise organiseerimine linnalähedastes rajoonides ning linnade ja töölisasulate tsoonides, seal, kus see on otstarbekas, riikliku kaubanduse organisatsioonidele.

11. NSV Liidu Ministrite Nõukogu kinnitas kolhooside poolt riigile müüdavate põllumajandussaaduste kokkuostu hinnad, mis on diferentseeritud liiduvabariikide järgi (vastavalt käesoleva määruse lisadele nr. 2—13) [1], lähtudes järgmistest keskmistest

[1] Lisasid käesolevas kogumikus ei avaldata. — *Koostaja*

arvestushindadest kogu Nõukogude Liidu kohta:

| | Rublades tsentneri eest |
|---|---|
| teraviljakultuurid keskmiselt | 74 |
| päevalilleseemned | 172 |
| kartul | 40 |
| suhkrupeet | 23,5 |
| toorpuuvill | 340 |
| linakiud nr. 8 | 2300 |
| kanep nr. 5 | 2300 |
| kariloomad ja linnud (eluskaal): | |
| keskmise toitumusega veised | 619 |
| keskmise toitumusega lambad | 536 |
| lihasead | 786 |
| peekonisead | 1081 |
| rasvasead | 826 |
| kanad ja kanapojad | 895 |
| pardid ja haned | 738 |
| piim | 115 |
| munad (10 tükki) | 6 |
| normaalse kvaliteediga pesemata vill: | |
| peen | 4100 |
| poolpeen | 3290 |
| pooljäme | 2470 |
| jäme | 2370 |

Liiduvabariikide ministrite nõukogud on kohustatud, lähtudes käesoleva määrusega kinnitatud kokkuostuhindadest (lisad nr. 2—13), kahe nädala jooksul välja töötama ja esitama NSV Liidu Ministrite Nõukogule kinnitamiseks põllumajandussaaduste kokkuostuhinnad tsoonide, sortide, liikide ja varumise hooaegade järgi.

Säilitada kehtivad varumishinnad teelehtedele, kummivaigule ja õlipajuvaigule.

Säilitada käesoleval ajal kehtivad põllumajandussaaduste kokkuostu tingimused Kaug-Põhja piirkondades ja nendega võrdsetes kaugetes paikades.

12. Määrata, et köögivilja, kõrvitsalisi, viinamarju, seemne-, luu- ja tsitrusviljalisi, kuivatatud puuvilja, mett, pähkleid, loorberilehti, heina, õlgi, arahiisi, metssafranit, lallemantiat, õlinaerist, perillat, krambet, tungipuu vilju, mitmeaastaste ja üheaastaste heintaimede seemneid, uniohaka vilju, käsnkõrvitsat, udusulgi, sulgi, harjaseid, jõhvi, villkarvu, kodujuustu, lambapiimast juustu ning teisi käesolevas määruses loetlemata põllumajandussaadusi ja tooraineid ostetakse kokku hindadega, mis liiduvabariikide ministrite nõukogud kinnitavad tsoonide ja varumise hooaegade järgi NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruses 30. maist 1958 nr. 583 ettenähtud korras. Metspuuvilju, -marju ja seeni ostetakse kokku hindadega, mis on kujunenud varumispaikade kolhoositurgudel.

13. Selleks, et laiendada sordikülve ning ergutada parimate teravilja ja õlikultuuride sortide seemne ning maisi hübriidseemne tootmist, kinnitas NSV Liidu Ministrite Nõukogu nende kultuuride

sordiseemne kokkuostuhindade rahalise lisandi suuruse ning muud varumise ja müümise tingimused.

14. Määrata, et kolhoosid toimetaksid riigile müüdud teravilja, õlikultuuride seemned, suhkrupeedi, toorpuuvilla, kartuli, köögivilja, loomad, piima, villa ning muud taime- ja loomakasvatuse saadused kuni 25 kilomeetri kaugusel asuvatesse varumisorganisatsioonide ja töötleva tööstuse ettevõtete vastuvõtupunktidesse kolhooside endi arvel; kui aga neid saadusi tuleb vedada kaugemale, tasuvad varumisorganisatsioonid ja ettevõtted kolhoosidele ühtsete autotranspordi tariifide põhjal selle vahemaa eest, mis on üle 25 kilomeetri.

15. Seoses põllumajandussaaduste ja toorainete uute kokkuostuhindade kehtestamisega tühistada lisandpreemiate maksmine kolhoosidele põllumajandussaaduste ja tooraine varumisel, samuti suhkrupeediseemne tasuta andmine ning puuvillaseemne ja mineraalväetiste müük soodustatud hindadega.

16. Arvesse võttes, et reas piirkondades, kus kasvatatakse tehnilisi kultuure, ei külvata teravilja üldse või külvatakse väga vähe, organiseerida teravilja müümist kolhoosidele toorpuuvilla, kiulina, kanepi ja muude kiudtaimede saaduste, teelehtede, tubaka ja siidiussikookonite varumisel. Samuti tuleb müüa tervilja ja õlikooke karakulli toojatele; suhkrut — suhkrupeedi toojatele; taimeõli ja õlikooke — õli- ja eeterõliliste kultuuride, toorpuuvilla, kiulinaseemne, kanepi ja muude kiudtaimede seemnete ning mooniseemnete toojatele; jahu — küttidele toorkarusnahkade varumisel peamistes küttimispiirkondades; viltjalatseid ja vilti — villa toojatele.

Teravilja, jahu, taimeõli, viltjalatseid, vilti ja õlikooke tuleb müüa jaemüügihindadega, arvestades maha kaubandusliku hinnaalanduse, suhkrut suhkrupeedi toojatele ja õlikooke toorpuuvilla ja õlikultuuride seemnete toojatele — kehtivate soodustatud hindadega. Kui kolhoosid ostavad neid kaupu otse kaubandusettevõtetest ja tarbijate kooperatsiooni ladudest, tehakse kaubanduslikud hinnaalandused ettenähtud suuruses tarbijate kooperatsiooni organisatsioonide müügikulude katteks.

Kaotada toiduainete ja tööstuskaupade vastumüük teiste põllumajandussaaduste ja tooraine kokkuostmisel.

17. Määrata, et põllumajandussaadusi ja toorainet vastuvõtvad varumisorganisatsioonid ja ettevõtted annaksid kolhoosidele rahalist avanssi 25 protsendi ulatuses riigile müüdava teravilja, riisi, puuvilla, kiulina ja kanepi, kenafi ja muude kiudtaimede saaduste, kartuli, köögivilja, suhkrupeedi, tubaka, mahorka, teelehtede, puuvilja, viinamarjade, kõrvitsaliste, eeterõliliste kultuuride, õlikultuuride seemnete, heinaseemne ning muude taimekasvatussaaduste, samuti siidiussikookonite, karakulli, karakulltallenahkade, karusnahkade ja toorkarusnahkade maksumusest ning 20 protsendi ulatuses riigile müüdava liha (loomade ja kodulin-

dude), munade ja villa maksumusest, võtmata kolhoosidelt avansi kasutamise eest protsente.

NSV Liidu Riigipank peab andma varumisorganisatsioonidele ja ettevõtetele mainitud otstarbeks krediiti.

Varumisorganisatsioonide ja ettevõtete kulud, seoses NSV Liidu Riigipanga krediidi kasutamisega, tuleb vastavalt arvata ringluskuludeks või nende organisatsioonide ja ettevõtete toodangu omahinna hulka.

Teha NSV Liidu Riigipangale ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks välja anda kokkuleppel NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Teraviljasaaduste Ministeeriumi, Tarbijate Kooperatiivide Keskliidu ja liiduvabariikide ministrite nõukogudega kuu aja jooksul instruktsioon varumisorganisatsioonide ja ettevõtete krediteerimise korra kohta rahalise avansi maksmisel kolhoosidele, nähes selles instruktsioonis ette kolhoosidele avansi maksmise tingimused ja avansi tagasimaksmise korra.

18. Määrata, alates 1. juulist 1958, et saaduste eest, mida riiklikele ja kooperatiivsetele organisatsioonidele müüvad kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majapidamised, makstaks kokkuostuhindadega, mis käesoleva määrusega on vastavate saaduste suhtes kehtestatud kolhoosidele.

19. Soovitada kolhoosidel selleks, et likvideerida kolhoosnikute ebatootlikud kulud oma põllumajandussaaduste ülejääkide realiseerimisel, organiseerida põllumajandussaaduste vastuvõtmine kolhoosnikutelt ning nende toimetamine kolhooside vahenditega riiklikesse ja kooperatiivsetesse vastuvõtupunktidesse, kusjuures varumisorganisatsioonid tasuvad kolhoosidele transpordikulud.

Liiduvabariikide ministrite nõukogud peavad võtma arutamisele küsimuse piimatööstusele kuuluvate piimavastuvõtupunktide müümisest kolhoosidele, kus see on võimalik.

20. Märkida, et varumisorganisatsioonide kulutused põllumajandussaaduste varumisel on veel liiga kõrged, et esineb põllumajandussaaduste suuri kadusid ja riknemist, loomade ja lindude eluskaalu vähenemist ning ebaratsionaalseid vedusid, mis tekitavad riigile suurt kahju. Liiga suured on veel kulutused põllumajandussaaduste töötlemisel tööstusettevõtetes, samuti varumis- ja kaubandusorganisatsioonide ringluskulud.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu on seisukohal, et varutavate põllumajandussaaduste odavamaks muutmine peab edaspidi olema kõigi kohalike nõukogude organite ja varumisorganisatsioonide tähtsamaks ülesandeks.

Kohustada organisatsioonide ja ettevõtete juhtivaid töötajaid tarvitusele võtma abinõusid töö edasiseks parandamiseks, üleliigsete lülide kaotamiseks varumis-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonides, likvideerima ebaperemehelikkuse põllumajandussaaduste varumisel, säilitamisel, töötlemisel ja realiseerimisel,

tagama kulutuste tunduva vähenemise, varutud saaduste täieliku säilitamise, hoides ära saaduste riknemise ja kvaliteedi alanemise.

Kohalikud nõukogude organid peavad sisse seadma range kontrolli varumis- ja kaubandusorganisatsioonide ning tööstusettevõtete töö üle põllumajandussaaduste ja tooraine vastuvõtmisel, töötlemisel ja säilitamisel.

21. Panna vabariikide ministrite nõukogudele, kraide ja oblastite täitevkomiteedele ning rajoonides — rajoonide täitevkomiteedele vastutus põllumajandussaaduste ja tooraine varumise organiseerimise ning varumisplaanide täitmise eest, samuti kontroll varumisorganisatsioonide ja ettevõtete töö üle põllumajandussaaduste ja tooraine vastuvõtmisel kolhoosidelt ja sovhoosidelt ning nende saaduste ja tooraine säilitamise kindlustamise üle.

22. Kohustada NSV Liidu Riiklikku Plaanikomiteed, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Kaubandusministeeriumi ja Tarbijate Kooperatiivide Keskliitu kuu aja jooksul välja töötama varumisorganisatsioonide jaoks põllumajandussaaduste varumise uued kulunormid, alandades kehtivaid norme umbes 15—20 protsendi võrra, samuti uued alandatud hulgimüügi ja turustuse mahahindlused NSV Liidu Kaubandusministeeriumi süsteemi hulgiorganisatsioonidele ning alandatud kaubanduslikud mahahindlused liha ja lihasaaduste, köögivilja, puuvilja ja mõnede teiste toidukaupade jaehindadelt.

23. Kartuli-, köögi- ja puuviljakadude vähendamiseks, nende saaduste kvaliteedi alalhoidmiseks transportimisel ja säilitamisel kohustada Tarbijate Kooperatiivide Keskliitu ja NSV Liidu Kaubandusministeeriumi organiseerima nende saaduste säilitamist varumispiirkondades, samuti sõlmima kolhoosidega lepinguid kartuli, köögivilja ja puuvilja hoidmiseks talvel, tasudes neile mainitud saaduste säilitamisega seotud kulud.

Arvestades seda, et kolhoosid müüvad riigile ainult osa kaubatoodangust, soovitada kolhoosidele, et nad organiseeriksid kapsa hapendamist, kurkide soolamist, köögivilja, puuvilja ja marjade töötlemist ning kuivatamist, samuti et nad avaksid linnades ja töölisasulates oma kioskeid, müügipunkte ja kauplusi köögivilja (värske ja töödeldud), kartuli, rõõsa piima ja piimasaaduste, lindude, munade ja muude põllumajandussaaduste alaliseks müümiseks.

24. Kolhoosidele, remondi- ja tehnikajaamadele, sovhoosidele ning muudele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele müüdavate traktorite, põllutöömasinate, veoautode ja materjalide hindade korraldamiseks kinnitada ja kehtestada 1. juulist 1958 kolhoosidele, remondi- ja tehnikajaamadele, sovhoosidele ning muudele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele müüdavate traktorite, veoautode, kombainide ja teiste põllutöömasinate ühtsete hulgihindade hinnakirjad. Remondi- ja tehnikajaamade ning Põllumajanduse Varustuse Peavalitsuse organisatsioonide transpordi- ja turustuskulud tasuvad tarbijad lisaks käesolevas määruses kinnitatud ühtsetele hulgihindadele.

Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele kohustuseks kinnitada kahe nädala jooksul traktorite, veoautode, kombainide ja muude põllutöömasinate tagavaraosade hulgihindade hinnakirjad, lähtudes käesoleva määrusega kinnitatud hindadest, samuti tagada traktorite, veoautode, kombainide ja muude põllutöömasinate ning nende tagavaraosade hinnakirjade väljaandmine ja tarbijatele teatavaks tegemine, tuues neis nimekirjades ära toodete tehnilised andmed.

25. Selleks, et juurutada põllumajanduslikus tootmises täiuslikumat ja tootlikumat tehnikat, müüa kolhoosidele, remondi- ja tehnikajaamadele, sovhoosidele ning muudele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele kõige uuemat tüüpi traktoreid, kombaine ja teisi põllutöömasinaid hindadega, millede kehtestamisel lähtutakse nende masinate omahinnast massilisel seeriaviisilisel väljalaskmisel nende tootmise teisel aastal ning rentaablusest kolme protsendi ulatuses.

Vahe mainitud masinate tootmise esimesel aastal ettenähtud plaanilise omahinna ja hindade vahel, mille kehtestamisel on lähtutud plaanilisest omahinnast tootmise teisel aastal, tuleb ette näha liiduvabariikide plaanis ja eelarves.

26. Määrata, et naftasaadusi (peale autobensiini) müüdaks kolhoosidele, remondi- ja tehnikajaamadele, sovhoosidele ning muudele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele kehtivate tööstuslike hulgihindadega, kusjuures tuleb tasuda remondi- ja tehnikajaamade turustuskulud.

27. Määrata, et autobensiini müüdaks kõigile tarbijatele ühtsete jaemüügi vööndihindadega.

Ministrite Nõukogu kinnitas ja kehtestas alates 1. juulist 1958 autobensiini ühtsed jaemüügi vööndihindade hinnakirjad kõigi tarbijate jaoks.

28. Määrata, et mineraalväetisi, samuti musti ja värvilisi metalle remondi- ja ekspluatatsioonivajadusteks ning metalltooteid müüdaks kolhoosidele alates 1. juulist 1958 praegu kehtivate hulgimüügihindadega, kusjuures tuleb tasuda tegelikud veokulud, samuti remondi- ja tehnikajaamade ning Põllumajanduse Varustuse Peavalitsuse organisatsioonide turustuskulud.

29. Määrata, et söödateravilja ja jõusööta müüdaks kolhoosidele, sovhoosidele ning teistele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele kehtivate ühtsete riiklike jaemüügihindadega.

30. Kohustada liiduvabariikide ministrite nõukogusid kuu aja jooksul välja töötama ja esitama NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele kinnitamiseks remondi- ja tehnikajaamade ning Põllumajanduse Varustuse Peavalitsuse organisatsioonide turustuskulude normid.

31. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ning NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele ülesandeks:

a) esitada kahe kuu jooksul NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ja NSV Liidu Rahandusministeeriumile arveldused rahva-

majandusplaani ja eelarve näitajate muutmiseks, seoses põllumajandussaaduste, põllutöömasinate, veoautode, naftasaaduste ja materjalide uute hindade kehtestamisega käesoleva määruse põhjal.

NSV Liidu Riiklikul Plaanikomiteel teha rahvamajandusplaani näitajate ning NSV Liidu Rahandusministeeriumil — liidueelarve ja liiduvabariikide eelarvete vastastikustes arveldustes ning ministeeriumide ja keskasutuste 1958. aasta tulude ja kulude bilanssides muudatused, mis tulenevad käesolevast määrusest;

b) vastavalt kehtivale korrale läbi viia nende kaubaliste materiaalsete väärtuste ümberhindlus, milledele on kooskõlas käesoleva määrusega kehtestatud uued hinnad.

32. Teha liiduvabariikide ministrite nõukogudele ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks esitada NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele kahe kuu jooksul ettepanekud traktorite, põllutöömasinate ja nende tagavaraosade tarviduse kohta ning nende tootmise 1959. aasta plaani kohta kolhooside ja sovhooside tellimuste alusel. Sealjuures tuleb silmas pidada vajadust luua kolhoosides ja sovhoosides majandite tsonaalseid iseärasusi arvestades masinate komplekte, mis võimaldaksid üle minna põllumajandusliku tootmise komplekssele mehhaniseerimisele ning tagaksid tööviljakuse järsu tõusu ja põllumajandussaaduste omahinna alanemise.

33. Määrata, et liiduvabariikide ministrite nõukogud arutaksid iga aasta ja vajaduse korral esitaksid NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ettepanekuid taime- ja loomakasvatussaaduste hindade küsimustes, võttes arvesse loodetava viljasaagi ja tootmiskulud.

NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee esitab vabariikidest saadud materjalide ning põllumajanduse alal kujunevate tingimuste hoolika uurimise ja analüüsi alusel NSV Liidu valitsusele arutamiseks koondettepanekud üksikute põllumajandussaaduste kokkuostuhindade muutmise kohta. NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee esitab need ettepanekud ühtlasi NSV Liidu Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogu majanduskomisjonile, et hindade määramisel üldriiklikest huvidest lähtudes igakülgselt arvesse võtta iga vabariigi majanduslikku arengut, põllumajandusliku tootmise spetsialiseerimist ja rahvuslikke iseärasusi, et vabariikide vahel saaks õiglaselt jaotada summasid, mis riik kulutab põllumajandussaaduste varumiseks, ning et põllumajandustöötajatele tasutaks materiaalse huvitatuse leninliku printsiibi alusel, vastavalt kolhooside ühismajapidamisse mahutatud töö hulgale ja kvaliteedile. Iga kollektiivi ja rajooni, iga vabariigi tööpanus meie maa majanduse arendamise üldisse üritusse, sotsialistliku riigi suhtes olevate kohustuste tätmine peab kaasa aitama põllumajanduse edukale arenemisele, kõigi Nõukogude Liidu töötajate elujärje ja kultuuritaseme pidevale tõusule, rahvaste sõpruse edasisele tugevnemisele, kommunismi ehitamise õilsale üritusele.

NSV Liidu Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogu majanduskomisjon teeb vastavalt temale pandud ülesannetele oma otsuse.

Kokkuostuhindade muutmise kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu.

Tunnistada vajalikuks maksta kolhoosidele kuni järjekordse aasta kokkuostuhindade kinnitamiseni riigile müüdavate põllumajandussaaduste eest 80—85 protsenti kehtivatest kokkuostuhindadest.

Teha NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile ülesandeks esitada koostöös liiduvabariikide ministrite nõukogudega nädala aja jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogule materjalid riigi poolt käesoleval aastal varutavate põllumajandussaaduste hindade muutmise ettepanekute arutamise ja kinnitamise korra ja tähtaja kohta, samuti kolhoosidega sellega seoses teostatavate arvelduste tingimuste kohta.

## KARTULI JA HILISE KÖÖGIVILJA RIIKLIKEST KOKKUOSTUHINDADEST

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 269
### 31. JUULIST 1958

Kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 30. juuni määrusega nr. 690 Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b :

1. Kinnitada alates 1. septembrist müüdava hilise kartuli riiklikuks kokkuostuhinnaks 400 rubla ühe tonni eest.

2. Kolhooside poolt vahetult kauplustesse, ühiskondliku toitlustamise ettevõtetesse ja linnade baasidesse üleantava kartuli eest, olenemata veokaugusest, tasutakse jaehindade järgi, mahahindlusega üleandmisel detsembris-märtsis 10%, aprillis-mais 7% ja muul ajal 15%.

3. Kolhooside poolt piiritus- ning tärklise- ja siirupitehastesse antava kõrgendatud tärklisesisaldusega kartuli eest tasumisel arvestatakse juurdehindlust kokkuostuhinnale kaks rubla iga ettenähtud baasilist tärklisesisaldust ületava tsentnerprotsendi eest.

4. Kolhooside poolt varumispunktidesse antava varajase kartuli eest tasutakse varumise momendil kehtivate jaehindade järgi, mahahindlusega 30% ulatuses.

5. Kolhoosidele-seemnekasvatajaile makstakse sordikartuli riigile andmisel lisa kokkuostuhinnale järgmiselt: esimese sordikategooria ühe tsentneri eest 12 rubla ja teise sordikategooria ühe tsentneri eest 6 rubla.

6. Kinnitada kolhoosidest, kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majanditest kokkuostetava hilise köögivilja riiklikud kokkuostuhinnad vastavalt lisale nr. 1.

7. Määrata, et vähemlevinud köögivilja (till, rabarber, spinat, brüsseli kapsas, lillkapsas, nuikapsas jt.) riiklik kokkuost toimub varumise asukohajärgsetel kolhoositurgudel kujunenud hindadega.

8. Köögivilja hoidmisega seoses olevate kulude hüvitamiseks

kolhoosidele kinnitada köögivilja kokkuostuhinnad sügis-talviseks perioodiks vastavalt lisale nr. 2.

9. Kinnitada hapukurkide kokkuostuhinnaks 3500 rubla ja hapendatud tomatite kokkuostuhinnaks 1300 rubla ühe tonni eest.

10. Määrata, et kolhooside poolt vahetult kauplustesse, ühiskondliku toitlustamise ettevõtetesse ja linnade baasidesse üleantava varajase ja hilise köögivilja eest tasutakse jaehindade järgi, kaubandusliku mahahindlusega 15% ulatuses.

Lisa nr. 1
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
31. juuli 1958. a. määruse
nr. 269 juurde

**Hilise köögivilja riiklikud kokkuostuhinnad**
(rublades ühe tonni eest)

| | | | |
|---|---|---|---|
| Valge peakapsas | 250 | Kaalikas | 300 |
| Kurk | 2000 | Petersell | 3000 |
| Tomatid (punased) | 4000 | Sellerid | 5000 |
| Tomatid (rohelised) | 1000 | Mädarõigas | 6000 |
| Porgand | 600 | Küüslauk | 8000 |
| Peet | 450 | Kõrvits | 600 |
| Sibul | 3500 | Sigur (kuivatatud) | 3500 |

Lisa nr. 2
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
31. juuli 1958. a. määruse
nr. 269 juurde

**Hilise köögivilja riiklikud kokkuostuhinnad sügis-talviseks perioodiks**
(rublades ühe tonni eest)

| Köögivilja liik | 1. novembrist kuni 30. novembrini | 1. detsembrist kuni 31. detsembrini | 1. jaanuarist kuni 31. jaanuarini | 1. veebruarist kuni 28. veebruarini | 1. märtsist kuni 1. juunini |
|---|---|---|---|---|---|
| Valge peakapsas | 300 | 750 | 1300 | 1800 | 2300 |
| Porgand | 650 | 900 | 1400 | 1900 | 2500 |
| Peet | 500 | 550 | 600 | 650 | 700 |
| Kaalikas | 400 | 450 | 500 | 550 | 600 |
| Sibul | 4000 | 4500 | 5000 | 5500 | 6000 |

## RIIGI POOLT KOLHOOSIDEST 1958. A. SAAGIST VARUTAVA TERAVILJA JA KARTULI KOKKUOSTUHINDADE KEHTESTAMISEST

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 353
26. SEPTEMBRIST 1958

*Väljavõte*

Kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 18. septembri määrusega nr. 1064 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1958. a. 6. augusti määruse nr. 282 ja 1958. a. 31. juuli määruse nr. 269 osaliseks muutmiseks kehtestada kolhoosidelt ja individuaalmüüjatelt 1958. a. saagist kokkuostetava teravilja ja hilise kartuli kokkuostuhinnad vastavalt lisale.

2. Kohustada ETKV Liitu, Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu, Eesti NSV Kaubandusministeeriumi ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvat Teraviljasaaduste Valitsust maksma kolhoosidest, kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majanditest kokkuostetava 1958. a. saagi teravilja ja hilise kartuli eest kokkuostuhindade järgi vastavalt käesolevale määrusele.

4. Kohustada Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu ja ETKV Liitu tõhustama kartuli kokkuostmist kolhoosidelt, kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majanditelt ning organiseerima kõikjal vahetult kolhoosipõldudel kartuli kokkuostmist sularaha eest kartulivõtmisele rakendatud elanikkonnalt.

5. Määrata, et soovi korral võivad kolhoosid müüa kartulit riiklikele kaubandusorganisatsioonidele, tuues kartulid kohale oma transpordiga, Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1958. a. 31. juuli määruse nr. 269 2. punktis ettenähtud korras.

Kohustada Eesti NSV Kaubandusministeeriumi tagama kaubandusorganisatsioonide poolt kartulite takistusteta vastuvõtmine vabariigi kolhoosidelt.

6. Seoses sellega, et rajoonide täitevkomiteede poolt kolhoosidele teatavaks tehtud ülesanded põllumajandussaaduste müügi alal on riiklikud ülesanded, pidada võimalikuks kaotada varujate ja kolhooside vahel lepingute sõlmimine põllumajandussaaduste riiklikuks kokkuostuks.

*«Eesti NSV Teataja», 1958, nr. 13, art. 199*

Lisa
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
26. septembri 1958. a. määruse nr. 353
juurde

**Eesti NSV kolhooside poolt 1958. a. saagist riigile müüdava teravilja ja kartuli kokkuostuhinnad**

| | (rublades ja kopikates baasilise konditsiooni teravilja ühe tsentneri eest) |
|---|---|
| Nisu, pehme | 74,0 |
| Rukis | 74,0 |
| Kaer | 56,6 |
| Söödaoder | 65,3 |
| Tatar | 130,5 |
| Hernes, valge, roheline ja kollane | 174,0 |
| Hernes, hall (pelusk) | 113,0 |
| Söögioad | 191,4 |

| | |
|---|---|
| Söödaoad | 104,4 |
| Söödavikk | 104,4 |
| | (rublades ühe tonni kartulite eest) |
| Kartul | 360 |

*«Eesti NSV Teataja», 1958, nr. 13, art. 199*

## NOORLINDUDE JA NEIST VALMISTATUD SAADUSTE KOKKUOSTU- JA JAEHINDADEST

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 268 31. JUULIST 1958

Eesti NSV Ministrite Nõukogu märgib, et rida sovhoose ja kolhoose täidab halvasti Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1957. a. 21. septembri määrust ega osuta lindude, eriti noorlindude, nuumamise organiseerimisele küllaldast tähelepanu, mille tagajärjel ka käesoleval aastal esineb juhte, kus riigile antakse mittestandardseid linde, eriti noorlinde.

Varumise korras laekuva linnuliha ratsionaalsemaks kasutamiseks ja vabariigi elanikkonna paremaks varustamiseks sellega Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja rajoonide täitevkomiteesid võtma tarvitusele abinõud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1957. a. 21. septembri määruse nr. 323 täitmiseks ning tagama kolhooside ja sovhooside poolt riigile antavate lindude, eriti noorlindude kvaliteedi parandamist.

2. Kinnitada 1958. aastaks ja kehtestada alates 1. augustist 1958. a.:

a) mittestandardsete elusate noorlindude ühtsete kokkuostu- ja varumis-arvestushindade täiendav hinnakiri vastavalt lisadele nr. 1, 2 ja 3;

b) tapetud mittestandardsete noorlindude jaehindade täiendav hinnakiri vastavalt lisale nr. 4.

3. Lubada Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Liha- ja Piimatööstuse Valitsusel toota 1958. aastal mittestandardsete noorlindude lihast delikatesskonserve kuni 500 000 purki, igas 500 grammi, tingimusel, et toodang realiseeritakse Eesti NSV-s.

4. Kinnitada noorlinnulihast valmistatud konservide jaehinnakirjad:

a) kanapojad koorekastmes — 10 rubla purk;

b) kanapojad koorekastmes riisiga — 9 rubla 50 kopikat purk.

5. Nimetatud hindade muutmine viia läbi, muutmata Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu ja Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi finantsplaane.

6. Teha Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogule, Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile, Eesti NSV Kaubandusministeeriumile ülesandeks ühe nädala jooksul välja töötada ja kinnitada mittestandardsete noorlindude vastuvõtmise, ümbertöötamise ja realiseerimise kord ning teha see teatavaks kõigile vabariigi sovhoosidele, kolhoosidele, riiklikele majanditele ja lihatööstuse ettevõtetele.

7. Kohustada Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Liha- ja Piimatööstuse Valitsust, Eesti NSV Kaubandusministeeriumi ja Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi välja töötama ja hiljemalt 1. augustiks 1958. a. esitama Eesti NSV Ministrite Nõukogule kinnitamiseks vabariiklike tehniliste tingimuste kooskõlastatud projekt linnulihale EVTT-GOST-i 1822-55 asemel, samuti ajutised tehnilised tingimused noorlindude lihast valmistatud konservidele.

Lisa nr. 1
Eesti NSV Ministrite Nõukogu 31. juuli
1958. a. määrusele nr. 268

Kolhoosiperede ja teiste majandite poolt riikliku kokkuostu korras ja sovhooside, hobusekasvanduste ning teiste Eesti NSV põllumajanduslike ettevõtete poolt antava liha kokkuostu- ja varumishindade täiendav hinnakiri.

(rublades ja kopikates eluskaalu
ühe kilogrammi eest)

Linnud

Mittestandardsed noorlinnud eluskaaluga
500 grammi (netto) ja rohkem . . . . . 5.00

Lisa nr. 2
Eesti NSV Ministrite Nõukogu 31. juuli
1958. a. määruse nr. 268 juurde

Loomade, lindude küülikute ja nende liha hindade täiendav hinnakiri loomade varumise ja loomade nuumamise organisatsioonidele arveldusteks liha- ja linnukombinaatidega ning hinnavahe reguleerimiseks «Tooraine hinnavahe reguleerimise erikonto» järgi.

## I. Elusloomad, linnud ja küülikud

(rublades eluskaalu ühe tsentneri
eest)

| Loomaliik | Rammusus | Hind franko — tooraine hankija asukoha punkt |
|---|---|---|
| Linnud | Mittestandardsed noorlinnud eluskaaluga 500 grammi (netto) ja rohkem | 500 |

Lisa nr. 3
Eesti NSV Ministrite Nõukogu 31. juuli
1958. a. määruse nr. 268 juurde

Loomade, lindude, küülikute ja liha ühtsete arvestushindade täiendav hinnakiri Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Liha- ja Piimatööstuse Valitsuse süsteemi ettevõtete toodangu omahinna kalkuleerimiseks [1]

## I. Elusloomad, linnud ja küülikud

(rublades eluskaalu ühe tsentneri eest)

| Loomade liigid | Rammusus | Hind franko — lihakombinaat, linnukombinaat ja linnuvabrik |
|---|---|---|
| Linnud | Mittestandardsed noorlinnud eluskaaluga 500 grammi (netto) ja rohkem | 550 |

Märkus. Hinnasse franko — lihakombinaat, linnukombinaat ja linnuvabrik on sisse võetud organisatsioonilised — lisa- ja transpordikulud, mis hüvitatakse varumisorganisatsioonidele eluskaaluga 500 grammi (neto) ja rohkem noorlindude keskmiste normide järgi 50 rubla eluskaalu ühe tsentneri eest.

Lisa nr. 4
Eesti NSV Ministrite Nõukogu 31. juuli
1958. a. määruse nr. 268 juurde

## Tapetud lindude jaehindade hinnakiri

| Nimetus | Jaehind noorlinnu puhaskaalu eest (pakkimispaberita ja peata) rublades ja kopikates ühe kilogrammi eest |
|---|---|
| Mittestandardne noorlind, puhastatult | 11.00 |

Märkus. Nimetatud tapetud lindudele kehtivad väljalaske tingimused ja kaubanduslikud mahahindlused, mis on ette nähtud 1. jaanuarist 1956. a. kehtestatud tapetud lindude jaehindade hinnakirjas nr. 4.

[1] Vt. lk. 380.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 31. juuli 1958. a. määruse nr. 268 osaliseks muutmiseks kinnitada mittestandardse puhastatud noorlinnu jaehinnaks rbl. 12.— kg.

## ABINÕUDEST NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU 30. JUUNI 1958. A. MÄÄRUSE NR. 690 «MÜÜGIKOHUSTUSTE JA MASINA-TRAKTORIJAAMADE TÖÖ EEST NATURAALTASU MAKSMISE KAOTAMISEST NING PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE VARUMISE UUEST KORRAST, VARUMISE HINDADEST JA TINGIMUSTEST» TÄITMISEKS

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 282
6. AUGUSTIST 1958

*Väljavõte*

Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b :

1. Võtta juhinduseks ja kõrvalekaldumatuks täitmiseks NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 30. juuni määrus nr. 690 «Müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamisest ning põllumajandussaaduste varumise uuest korrast, varumise hindadest ja tingimustest».

Kohustada Põllumajanduse Ministeeriumi, Rahvamajanduse Nõukogu, ETKVL-i ja rajoonide täitevkomiteesid kindlustama NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. aasta 30. juuni määruse täitmist, organiseerima selle valitsuse määruse kohta selgitustööd kolhoosnikute, sovhooside ja varumisorganisatsioonide töötajate hulgas, taotledes põllumajandussaaduste tootmise edasist kasvu ja nende müüki riigile.

2. Seoses naturaaltasu kaotamisega masina-traktorijaamade töö eest teha ülesandeks Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile koos Eesti NSV Rahandusministeeriumiga kahe nädala jooksul välja töötada ja Eesti NSV Ministrite Nõukogule läbivaatamiseks esitada rahalised hinded remondi- ja tehnikajaamade ning masina-traktorijaamade poolt kolhoosides tehtavate tööde eest.

3. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja rajoonide täitevkomiteesid kuu aja jooksul esitama Eesti NSV Ministrite Nõukogule läbivaatamiseks ettepanekud vajaduse korral kolhoosidele 2—3 aasta võrra pikema tähtaja andmise kohta (osaliselt või tervenisti) masina-traktorijaamade poolt 1957. aastal 1958. aasta saagi saamiseks teostatud tööde eest tasumiseks.

4. Eesmärgiga võimalikult õigesti kindlaks määrata kolhooside osa riigi varustamisel põllumajandussaadustega, teha Eesti NSV Riiklikule Plaanikomisjonile ülesandeks koos Põllumajanduse Ministeeriumiga kahe nädala jooksul välja töötada ja Eesti NSV Ministrite Nõukogule läbivaatamiseks esitada kartuli, liha, piima, villa ja munade riikliku kokkuostu hektarinormid kolhoosidele aastaiks 1959—1965 rajoonide lõikes. Põllumajan-

dussaaduste riikliku kokkuostu hektarinormide väljatöötamisel peab lähtuma kolhoosidele määratavast varumise mahust, arvesse võtma pinnase- ja klimaatilisi tingimusi, põllumajandussaaduste tootmise spetsialiseerimist ja taset kolhoosides.

5. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Rahandusministeeriumi ja rajoonide täitevkomiteesid esitama Eesti NSV Ministrite Nõukogule kahe nädala jooksul aruanded seisuga 1. juuli 1958 kolhooside arvel oleva eelmiste aastate põllumajandussaaduste võlgnevuse mahakirjutamise kohta kohustuslike müüginormide, kontraheerimise ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise alal, vähendamata põllumajandussaaduste andmise üldist mahtu plaani järgi, mis on rajooni kolhoosidele 1958. aastaks kehtestatud.

6. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu, ETKVL-i, Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvat Teraviljasaaduste Valitsust ja rajoonide täitevkomiteesid kuu aja jooksul läbi viima ümberarvestus käesoleval aastal, enne antud määruste avaldamist kolhooside poolt riigile antud loomakasvatussaaduste, samuti 1958. aasta saagist kohustuslike müüginormide, kontraheerimise, riikliku kokkuostu ja masina-traktorijaamade 1958. aasta plaani arvel tehtud töö eest naturaaltasu korras antud taimekasvatussaaduste alal, lähtudes hindadest, mis on kinnitatud käesoleva määrusega.

7. Panna Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvale Teraviljasaaduste Valitsusele, Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogule, ETKVL-ile, Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile ja Eesti NSV Tervishoiuministeeriumile põllumajandussaaduste ja põllumajandusliku tooraine vastuvõtmine liikide järgi, vastavalt lisale nr. 1, samuti vastutus neile määratud plaanide täitmise, vastuvõetud saaduste kvaliteedi säilitamise ja varumise kohta kehtestatud korras aruandluse esitamise eest.

9. Eesmärgiga vähendada kartuli-, köögivilja ja puuvilja kadusid, säilitada nende kvaliteeti veol ja hoidmisel, kohustada ETKV Liitu ja Eesti NSV Kaubandusministeeriumi;

a) organiseerida nende saaduste säilitamine varumisrajoonides, samuti sõlmida kolhoosidega lepingud kartuli, köögi- ja puuviljade säilitamiseks talvel, hüvitades kolhoosidele nimetatud saaduste säilitamisega seotud kulud;

b) abistada kolhoose kapsaste ja kurkide hapendamisega ning köögivilja töötlemisega seotud tööde organiseerimisel.

10. Kohustada linnade ja rajoonide täitevkomiteesid abistama kolhoose linnades ja töölisasulates oma kioskite, müügipunktide ja kaupluste avamisel, et organiseerida alalist köögivilja (värskel ja töödeldud kujul), kartuli, rõõsa piima ja piimasaaduste, lindude, munade ja muude põllumajandussaaduste müüki.

11. Kehtestada, et varem põllumajandussaaduste kokkuostu vastukaubanduseks eraldatud kontsentreeritud söödad (välja arvatud õlikoogid, mis eraldati linaseemnete kokkuostu jaoks),

ehitusmaterjalid, autod ja muud kaubad müüakse tarbijate kooperatsiooni ning remondi- ja tehnikajaamade poolt kolhoosidele rajoonide täitevkomiteede jaotuskavade põhjal. Rajoonide täitevkomiteed peavad nimetatud kaupade jaotamisel kolhooside vahel lähtuma põllumajandussaaduste tootmise tasemest ja nende müümisest riigile kolhooside poolt.

12. Kinnitada põllumajandussaadustele, mis müüakse Eesti NSV kolhooside, kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majandite poolt riigile, kokkuostuhinnad, vastavalt lisadele nr. 2—5.

13. Kohustada Eesti NSV Riiklikku Plaanikomisjoni koos Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, ETKVL-i ja Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukoguga tegema kolme nädala jooksul Eesti NSV Ministrite Nõukogule ettepanekud mee, mitmeaastaste ja üheaastaste heintaimede seemnete, udusulgede, sulgede, harjaste, jõhvi, heitekarva-villa kokkuostuhindade kohta.

14. Sordikülvide laiendamise ja teraviljakultuuride parimate seemnesortide tootmise eesmärgil kinnitada rahaliste juurdehindluste määrad kokkuostuhindadele ja teised nende kultuuride sordiseemnete varumise ja väljastamise tingimused vastavalt lisale nr. 6.

15. Kohustada rajoonide täitevkomiteesid, Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu tegema ühe kuu jooksul Eesti NSV Ministrite Nõukogule ettepaneku piimatööstusele kuuluvate piimavastuvõtu punktide kolhoosidele müümise kohta seal, kus see osutub võimalikuks.

16. Kohustada Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu, Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Kaubandusministeeriumi, Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvat Teraviljasaaduste Valitsust, ETKVL-i ja Eesti NSV Rahandusministeeriumi välja töötama ja rakendama abinõud liigsete lülide koondamiseks varumis-, turustus- ja kaubandusorganisatsioonides, ebaperemehelikkuse kõrvaldamiseks põllumajandussaaduste varumisel, hoidmisel, töötlemisel ja realiseerimisel, kulutuste kärpimiseks ja varutava toodangu kvaliteedi tõstmiseks, esitades Eesti NSV Ministrite Nõukogule aruande tehtud töö kohta 15. septembriks 1958. a.

Kohustada rajoonide täitevkomiteesid seadma sisse range kontroll varumis- ja kaubandusorganisatsioonide ning tööstusettevõtete töö üle põllumajandussaaduste ja põllumajandusliku tooraine vastuvõtmisel, töötlemisel ja säilitamisel.

17. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja rajoonide täitevkomiteesid teatavaks tegema kolhoosidele, sovhoosidele, remondi- ja tehnikajaamadele ning teistele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele, et 1. juulist 1958. a. kehtestati uued ühtsete hulgihindade hinnakirjad Eesti NSV kolhoosidele, remondi- ja tehnikajaamadele, sovhoosidele ning teistele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele müüdava-

tele traktoritele, veoautodele, kombainidele ja muudele põllutöömasinatele, vastavalt lisadele nr. 7—8.

18. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja rajoonide täitevkomiteesid teatavaks tegema kõigile tarbijaile, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu kinnitas ja kehtestas 1. juulist 1958. a. ühtsete jaehindade hinnakirja bensiinile kõigi Eesti NSV tarbijate jaoks, vastavalt lisale nr. 9.

19. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu, Eesti NSV ministeeriume ja keskasutusi:

a) esitama Eesti NSV Riiklikule Plaanikomisjonile ja Eesti NSV Rahandusministeeriumile ühe kuu jooksul arveldused rahvamajanduse plaani ja eelarve näitajate muutmise kohta seoses käesoleva määrusega uute hindade kehtestamisega põllumajandussaadustele, põllutöömasinatele, veoautodele, naftasaadustele ja materjalidele;

b) kooskõlas kehtiva korraga ümber hindama kaubaliste materiaalsete väärtuste jäägid, milledele vastavalt käesolevale määrusele on kehtestatud uued hinnad.

20. Kohustada Eesti NSV Riiklikku Plaanikomisjoni muutma rahvamajanduse plaani näitajaid, Eesti NSV Rahandusministeeriumi aga muutma ministeeriumide ja keskasutuste 1958. a. tulude ja kulude bilansse, vastavalt käesolevale määrusele.

21. Kohustada Eesti NSV Riiklikku Plaanikomisjoni koos Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Rahandusministeeriumi ja Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukoguga iga aasta välja töötama ja Eesti NSV Ministrite Nõukogule läbivaatamiseks esitama ettepanekud teraviljakultuuride hindade kohta 20. juuliks ja kartuli hindade kohta 20. augustiks, samuti hiljemalt 20. novembriks ettepanekud hindade alandamise kohta kõikide kultuuride ja põllumajandussaaduste osas, mille tootmiskulud alanesid.

Lisa nr. 1
Eesti NSV Ministrite Nõukogu 6. augusti 1958. a. määruse nr. 282 juurde.

**Organisatsioonide ja ettevõtete loetelu, milledele pannakse põllumajandussaaduste ja põllumajandusliku tooraine vastuvõtmine kolhoosidelt, sovhoosidelt, abimajanditelt, kolhoosnikute ja teiste kodanike majanditelt**

| Organisatsioonide ja ettevõtete nimetus | Vastuvõetavad põllumajandussaadused ja tooraine |
|---|---|
| Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Teraviljasaaduste Valitsuse süsteemi viljavastuvõtu punktid, baasid ja ettevõtted . . . . . | Teravili, teraviljakultuuride sordiseemned, heinaseemned, hein ja põhk |

| Organisatsioonide ja ettevõtete nimetus | Vastuvõetud põllumajandussaadused ja tooraine |
|---|---|
| Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Liha- ja Piimatööstuse Valitsuse vastuvõtupunktid, ettevõtted ja organisatsioonid . . . . . | Piim, või ja muud piimasaadused |
| Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Kergetööstuse Valitsuse vastuvõtupunktid, ettevõtted ja organisatsioonid . . . . . | Linasaadused ja linaseeme, mis ei ole saadud seemnekasvatuspõldudelt |
| Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Toiduainete Tööstuse Valitsuse vastuvõtupunktid, ettevõtted ja organisatsioonid . . . . . | Kartul rajoonides, kus on ette nähtud kartuli varumine tööstuslikuks töötlemiseks |
| Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi süsteemi vastuvõtupunktid ja organisatsioonid . . . . . | Loomad ja linnud, linaseeme seemnekasvatuse põldudelt, köögivilja ja söödajuurvilja seeme, puude ja põõsastaimede seeme, vaha ja mesi |
| Eesti NSV Tervishoiu Ministeeriumi süsteemi vastuvõtupunktid ja apteegid . . . . . | Ravimtaimed, metsikult kasvavad ravimtaimed ja tehniline tooraine |
| ETKVL-i vastuvõtu- ja varumispunktid ja ettevõtted . . . . . | Kartul, köögivili, seemne- ja luuviljaline puuvili, munad, vill, toorkarusnahad, karusnahad ja muu loomakasvatusest saadav tooraine, metsikult kasvavad puuvili, marjad ja seened, pähklid, mesi ja vaha, ravi- ja tehniline tooraine, kibuvitsamarjad ja parkimiskoor |

Lisa nr. 2
Eesti NSV Ministrite Nõukogu 6. augusti 1958. a. määruse nr. 282 juurde

## EESTI NSV KOLHOOSIDE POOLT RIIGILE MÜÜDAVATE TERAVILJASAADUSTE KOKKUOSTUHINNAD[1]

*Väljavõte*

Teravilja mitme kultuuri ja tüübi loomulike segude ja mittetäisväärtusliku teravilja eest tasutakse järgmiselt:

nisu eest, odra lisandiga kuni 15 protsenti — pehme nisu hinna

[1] Vt. lk. 404.

järgi, odra lisandiga üle 15 protsendi — nisu ja odra hindade järgi, vastavalt nende osatähtsusele;

valge, rohelise ja kollase herne eest, kui üle 15 protsendi teradest on vigastatud, või halli herne esinemisel üle 10 protsendi — halli herne hinna järgi;

nisu eest, mis sisaldab puudulikult arenenud ja külmavõetud teri, samuti kiduraid, kilplutika poolt vigastatud teri, naturaalkaaluga alla 650 grammi (kuni 600 grammi) — 15-protsendilise mahahindlusega hinnast, naturaalkaaluga alla 600 grammi — 30-protsendilise mahahindlusega hinnast;

rukki eest naturaalkaaluga alla 600 grammi (kuni 550 grammi) — 15-protsendilise mahahindlusega hinnast, naturaalkaaluga alla 550 grammi — 30-protsendilise mahahindlusega hinnast.

Lisa nr. 3
Eesti NSV Ministrite Nõukogu 6. augusti 1958. a. määruse nr. 282 juurde

## PIIMA, VÕI JA TEISTE PIIMASAADUSTE KOKKUOSTUHINNAD EESTI NSV-s [1]

| | Hind rublades tsentneri kohta | |
|---|---|---|
| | Alates 1. oktoobrist kuni 31. maini | Alates 1. juunist kuni 30. septembrini |
| Piim, baasilise rasvasisaldusega: | | |
| kolhoosidele mandril . . . . . | 145 | 120 |
| kolhoosidele saartel . . . . . | 150 | 125 |
| Koor (kopikates koore ühe kilogrammi kohta iga rasvasisalduse protsendi eest): | | |
| kolhoosidele mandril . . . . . | 38 | 31 |
| kolhoosidele saartel . . . . . | 40 | 32 |

Või ühe kilogrammi eest rasvasisaldusega mitte alla 75 protsendi — 16 rubla 50 kop.; sulatatud või ühe kilogrammi eest rasvasisaldusega mitte alla 95 protsendi — 21 rubla; standardse või ühe kilogrammi eest (soolatud või rasvasisaldusega mitte alla 81 protsendi ja mage või rasvasisaldusega mitte alla 38 protsendi): kõrgem sort — 23 rubla, esimene sort — 22 rubla.

Rajoonides, kus saadetakse piim linnadesse, tööstuskeskustesse ja kuurortidesse, makstakse kolhoosidele piima üleandmisel happesusega alla 18° (vastuvõtul punktides ja tehastes) juurdehindlusena 5 kopikat kilogrammi eest, kui happesus ületab 18°, alandatakse piima ühe kilogrammi hinda 5 kopika võrra.

[1] Vt. lk. 395.

Lisa nr. 4
Eesti NSV Ministrite Nõukogu 6. augusti 1958. a. määruse nr. 282 juurde

**Loomade, lindude ja küülikute kokkuostuhinnad Eesti NSV-s**

| | Hind rublades ühe tsentneri eluskaalu kohta | |
|---|---|---|
| | Alates 1. jaanuarist kuni 30. juunini | Alates 1. juulist kuni 31. detsembrini |
| Veised kõrgema nuumsusega | 1050 | 910 |
| Veised keskmise nuumsusega | 750 | 650 |
| Veised alla keskmise nuumsuse | 600 | 520 |
| Vasikad I kategooria | 680 | 680 |
| Vasikad II kategooria | 545 | 545 |
| Noorveised 1—3 aasta vanuses, keskmise nuumsusega, eluskaaluga 251—300 kg[1] | 860 | 750 |
| eluskaaluga 301—350 kg | 900 | 780 |
| eluskaaluga üle 350 kg | 940 | 810 |
| Noorveised 1—3 aasta vanuses, üle keskmise nuumsuse, eluskaaluga 251—300 kg | 1210 | 1045 |
| eluskaaluga 301—350 kg | 1260 | 1090 |
| eluskaaluga üle 350 kg | 1310 | 1140 |
| Noorveised 1—3 aasta vanuses, alla keskmise nuumsuse, eluskaaluga 251—300 kg | 690 | 600 |
| eluskaaluga 301—350 kg | 720 | 625 |
| eluskaaluga üle 350 kg | 750 | 650 |
| Noorveised alla 1 aasta vanuse, eluskaaluga 200—250 kg: | | |
| keskmise nuumsusega | 860 | 750 |
| kõrgema nuumsusega | 1210 | 1045 |
| alla keskmise nuumsuse | 690 | 600 |
| eluskaaluga üle 250 kg: | | |
| keskmise nuumsusega | 900 | 780 |
| kõrgema nuumsusega | 1260 | 1050 |
| alla keskmise nuumsuse | 720 | 625 |
| Peekon, kolhoosidele mandril | 1300 | 1130 |
| Peekon, kolhoosidele saartel | 1350 | 1180 |
| Sealiha, taine | 900 | 900 |
| Sealiha, rasvane | 950 | 950 |
| Piimapõrsad kuni 6 kilogrammini eluskaalu iga kg eest | 14 | 14 |
| Põrsad kaaluga 6—20 kg | 720 | 720 |
| Lambad: | | |
| kõrgema nuumsusega | 950 | 950 |
| keskmise nuumsusega | 680 | 680 |
| alla keskmise nuumsuse | 545 | 545 |
| Kitsed: | | |
| kõrgema nuumsusega | 805 | 805 |
| keskmise nuumsusega | 580 | 580 |
| alla keskmise nuumsuse | 460 | 460 |

| | Hind rublades ühe tsentneri eluskaalu kohta | |
|---|---|---|
| | Alates 1. jaanuarist kuni 30. juunini | Alates 1. juulist kuni 31. detsembrini |
| Küülikud: | | |
| I kategooria, eluskaalu iga kilogrammi eest . . . . . | 7 | 7 |
| II kategooria, eluskaalu iga kilogrammi eest . . . . . | 6 | 6 |
| Kanad, kanapojad ja kalkunid . . . | 1000 | 1000 |
| Kanapojad, mittestandardsed, eluskaaluga 500—800 grammi . . . . . | 500 | 500 |
| Pardid ja haned . . . . . | 850 | 850 |

Liha üleandmisel tapakaaluga tasutakse tema eest elusloomadele ja -lindudele kehtestatud hindade järgi, rakendades järgmisi koefitsiente: veiseliha, kõrgem nuumsus — 1,65; keskmine nuumsus — 1,75; alla keskmise nuumsuse — 1,82; lamba- ja kitseliha, kõrgem nuumsus — 1,55, keskmine — 1,68, alla keskmise — 1,78; sealiha, taine — 1,40, peekon ja rasvane — 1,35; linnuliha (ilma sisikonnata) — kanad ja kanapojad — 1,18; pardid, haned ja kalkunid — 1,20.

Madalama konditsiooniga (mittestandardsed) veiste, lammaste ja kitsede kokkuostmisel tasutakse nende eest 20 protsenti vähem alla keskmise nuumsusega loomade kohta kehtestatud hindadest.

Lisa nr. 5
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
6. augusti 1958. a. määruse
nr. 282 juurde

**Munade kokkuostuhinnad Eesti NSV-s**

| | 10 muna hind rublades ja kopikates | |
|---|---|---|
| | Alates 1. jaanuarist kuni 31. märtsini ja 1. oktoobrist kuni 31. detsembrini | Alates 1. aprillist kuni 30. septembrini |
| Munad | 7.— | 5.70 |

Munade müümisel kolhooside poolt riikliku kokkuostuplaani arvel otseselt kaubandus- ja muudele organisatsioonidele ETKVL-i müügikorralduste järgi tasutakse jaehind 10-protsendilise mahahindlusega.

Lisa nr. 6
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
6. augusti 1958. a. määruse
nr. 282 juurde

## TERAVILJA- JA ÕLIKULTUURIDE SORDISEEMNETE NING MAISI HÜBRIIDSEEMNETE VARUMISE JA VÄLJASTAMISE TINGIMUSED

1. Seemnekasvatusmajanditest ja teadusliku uurimise asutustest kokkuostetavate sordi- ja hübriidseemnete eest makstakse rahalist lisandit protsentides vastava kultuuri kokkuostuhinnale:

### teraviljakultuuride alal

| | Sordipuhtuse kategooria | Seemnestandardi liik | Sordilisand protsentides kokkuostuhinnale | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | Tatar | Tera- ja kaunviljalised ja teised suviviljakultuurid | Rukis | Talinisu |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| Konditsioonilised super-eliitseemned | — | — | 300 | 300 | 300 | 300 |
| Konditsioonilised eliitseemned | — | — | 200 | 200 | 200 | 200 |
| Teraviljakultuuride esimese ja teise paljunduse seemned, samuti defitsiitsete ja perspektiivsete sortide kõigi paljunduste seemned | I | I | 90 | 90 | 80 | 55 |
| sama | I | II | 85 | 85 | 75 | 50 |
| sama | I | III | 80 | 80 | 70 | 45 |
| sama | I | ei kuulu klassi | 50 | 50 | 40 | 25 |
| sama | II | I | — | 70 | — | 45 |
| sama | II | II | — | 65 | — | 40 |
| sama | II | III | — | 60 | — | 35 |
| sama | II | ei kuulu klassi | — | 40 | — | 20 |
| Teraviljakultuuride III ja järgnevate paljunduste seemned | I | I | 70 | 70 | 60 | 45 |
| sama | I | II | 65 | 65 | 55 | 40 |
| sama | I | III | 60 | 60 | 50 | 35 |
| sama | I | ei kuulu klassi | 40 | 40 | 30 | 20 |
| sama | II | I | 55 | 55 | 50 | 35 |
| sama | II | II | 50 | 50 | 45 | 30 |
| sama | II | III | 45 | 45 | 40 | 25 |
| sama | II | ei kuulu klassi | 25 | 25 | 20 | 10 |

Sordilisandit makstakse ainult rajoneeritud ja perspektiivsete sortide ning tunnustatud põldudelt saadud hübriidseemnete eest.

Seemnekasvatusmajanditele ja sordijaoskondadele makstakse sordilisandit kõigi sortide ja hübriidide seemnete eest, mitteseemnekasvatusmajanditele aga defitsiitsete ja perspektiivsete sortide seemnete eest.

Teravilja- ja õlikultuuride defitsiitsete ja perspektiivsete sortide, kõva nisu ja õlleodra sortide loetelu kinnitatakse iga aasta NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Teraviljasaaduste Ministeeriumi poolt.

Klassidesse mittekuuluvate seemnete eest makstakse sordilisandit tingimusel, kui nad puhtuselt ja niiskuselt vastavad viljavarumise piirkonditsioonile ja nende idanevus ei ole alla III klassi seemnetele standardis ettenähtud normide, samuti kui nad ei ole prügistunud üle III klassi seemnetele standardis ettenähtud normide.

Seemnete vastuvõtmisel, mille niiskus on kõrgem seemnestandardites ettenähtud niiskusest, kuid mis muude näitajate poolest vastavad kindlale seemnestandardi klassile, makstakse vastava klassi seemnetele määratud sordilisandit, vähendades seda lisandit NSV Liidu Teraviljasaaduste Ministeeriumi ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt ettenähtud määral, kuid mitte üle 20%.

Teraviljakultuuride seemnete vastuvõtmisel seemnekasvatusmajanditelt vahetuse korras antakse seemnekasvatusmajanditele harilikku samanimelist teravilja tsentner tsentneri vastu arvestuskaaludes ja makstakse rahalist sordilisandit, samuti vahetatavate seemnete kohaletoimetamise kulud ühtsete autoveotariifide järgi.

Seemnekasvatusmajandite poolt antavate ning lepingute järgi ka mitteseemnekasvatusmajandite, teadusliku uurimise asutuste ja õppekatsemajandite poolt antavate sordi- ja hübriidseemnete eest makstakse sordilisandit lähtudes kolhoosidele määratud kokkuostuhindadest.

Võtta juhindumiseks, et NSV Liidu Teraviljasaaduste Ministeeriumile on antud õigus:

a) vajaduse korral lubada sõlmida mitteseemnekasvatusmajanditega lepinguid riigile ka mittedefitsiitsete rajoneeritud sortide ja hübriidide sortide seemnete müümiseks seemnekasvatusmajanditele määratud sordilisandi maksmisega;

b) vajaduse korral, kooskõlastatult NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumiga kokku osta defitsiitsete teravilja- ja õlikultuuride sortide seemneid, kolmanda kategooria sordipuhtusega maisisortide seemneid, makstes sordilisandit, mis on kehtestatud vastavate kultuuride kolmanda ja järgnevate paljunduste teise kategooria sordipuhtuse seemnetele.

2. Sordi- ja hübriidseemneid väljastada riiklikest ressurssidest kolhoosidele, sovhoosidele ja teistele majanditele järgmistel tingimustel:

a) teraviljakultuuride (välja arvatud maisi) seemneid vahetuse korras samanimelise teraviljaga tsentner tsentneri vastu arvestuskaalus, sisse nõudes väljastatavate seemnete kvaliteedile vastava rahalise sordilisandi, samuti Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Teraviljasaaduste Valitsuse süsteemi organisatsioonidelt nende seemnete vastuvõtmise, hoidmise, veo ja realiseerimisega tekkinud kulud. Kui seemneid on lubatud vahetada teisenimeliste kultuuride vastu, siis makstakse või nõutakse sisse täiendavalt vahetatavate kultuuride hinnavahe;

b) maisi sordi- ja hübriidsete populatsioonide seemneid ning õlikultuuride seemneid — vahetuse korras sama- ja teisenimelise teraviljaga tsentner tsentneri vastu arvestuskaalus teravilja hinnavahe tasumisega ja sisse nõudes väljastatavate seemnete kvaliteedile vastava rahalise sordilisandi, samuti nende seemnete vastuvõtmise, töötlemise, hoidmise, veo ja realiseerimisega seoses olevad kulud, või müügi korras kokkuostuhindadega, sisse nõudes sordilisandi ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Teraviljasaaduste Valitsuse süsteemi organisatsioonide kulud;

c) maisi I põlvkonna hübriidseemneid ning hübriidi algsortide seemneid, mis väljastatakse hübridiseerimiseks — müügi korras kokkuostuhindadega, sisse nõudes rahalise sordilisandi ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Teraviljasaaduste Valitsuse süsteemi organisatsioonide kulud;

d) seemnekasvatusmajanditele paljundamiseks väljastatavaid super-eliite ja eliitseemneid — protsendita laenude korras.

Märkus. Sordi- ja hübriidseemnete vastuvõtmise, töötlemise, hoidmise ja realiseerimise kulude hävitamise määra määrab kindlaks NSV Liidu Teraviljasaaduste Ministeerium kooskõlastatult NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Rahandusministeeriumiga.

Lisa nr. 7
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
6. augusti 1958. a. määruse nr. 282
juurde

**Kolhoosidele, sovhoosidele, remondi- ja tehnikajaamadele ning muudele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele müüdavate traktorite ja põllumajandusmasinate ühtsete hulgihindade nimekiri**

| Masina nimetus | Tüüp või šiffer | Hulgihind rublades tk. eest |
|---|---|---|
| Roomiktraktor kabiiniga | S-80 | 32 700 |
| Põllumajanduslik roomiktraktor üldise määranguga: | | |
| hüdrosüsteemiga | DT-54 A | 25 000 |
| hüdrosüsteemita | „ | 22 000 |

| Masina nimetus | Tüüp või šiffer | Hulgihind rublades tk. eest |
|---|---|---|
| Soo-roomiktraktor: | | |
| hüdrosüsteemiga | DT-55 | 25 500 |
| hüdrosüsteemita | „ | 22 500 |
| Vaheltharimise roomiktraktor | NDP-35 | 17 000 |
| Universaalne põllumajanduslik kummratastega traktor keskmise võimsusega: | | |
| hüdrosüsteemiga | «Belaruss» (MTZ-5K) | 21 500 |
| hüdrosüsteemiga | «Belaruss» (MTZ-2) | 20 700 |
| hüdrosüsteemita | „ | 19 800 |
| Vaheltharimise ratastraktor | DT-28 | 19 500 |
| Aia-ratastraktor elektrikäivitajaga | DT-14 | 12 000 |
| Iseliikuv šassii elektrikäivitajaga | DSŠ-14 | 13 400 |
| Iseliikuv šassii elektrikäivitajaga | DSŠ-16 | 14 000 |
| Traktoriader, viiekorpuseline, uudismaadele | P-5-35TsU | 3 500 |
| Traktoriader, viiekorpuseline, moderniseeritud | P-5-35MA | 2 700 |
| Traktoriader, viiekorpuseline, kündmiseks Maltsevi meetodil | P-5-35Ts | 3 500 |
| Sama, täiendavate tööorganite komplektiga | P-5-35Ts | 4 000 |
| Traktori-rippader, neljakorpuseline, täiendavate tööorganite komplektiga | PRN-4-35 | 3 000 |
| Traktori-rippader, neljakorpuseline | PN-4-35 | 1 900 |
| Traktori-rippader, kolmekorpuseline | PN-3-35R | 1 200 |
| Traktori-rippader, kahekorpuseline | PN-2-30R | 680 |
| Traktori-rippader, ühekorpuseline | PN-30R | 450 |
| Väljakaevamisader | VP-2 | 3 200 |
| Uudismaa-ader | PKB-2-54 | 4 000 |
| Traktori aiaader | PS-3-30 | 1 700 |
| Plantaažader, ühekorpuseline, põhjakobestajaga | PP-50P | 5 200 |
| Kultivaator, järelveetav, laialtharimiseks | KP-4M | 2 200 |
| Rippkultivaator laialtharimiseks | KPN-4A | 1 800 |
| Rippkultivaator-taimetoitja, universaalne | KRN-4,2 | 3 000 |
| Rippkultivaator-taimetoitja, universaalne (vaolõikaja) | KRN-4,2A | 3 100 |
| Rippkultivaator-taimetoitja, universaalne (muldaja) | KRN-4,2B | 3 200 |
| Haakekultivaator, universaalne | KUTS-4,2A | 3 000 |
| Rippkultivaator-taimetoitja, madalakasvulistele kultuuridele | KRN-2,8M | 2 750 |
| Rippkultivaator-taimetoitja, universaalne, kõrgekasvulistele kultuuridele | KRN-2,8A | 3 000 |
| Kultivaator-taimetoitja, peetide vaheltharimiseks | KRU-5,4 | 4 500 |
| Aiakultivaator, järelveetav | KSV-2,5 | 2 000 |
| Rippkultivaator-muldaja, kartulite vaheltharimiseks | KON-2,8P | 2 500 |
| Rippkultivaator-taimetoitja, köögivilja vaheltharimiseks | KRSŠ-2,8A | 2 800 |
| Kultivaator-kobestaja, universaalne | UKP-A | 1 400 |
| Metsakultivaator, järelveetav | KLT-4,5B | 2 700 |
| Metsakultivaator, järelveetav | KLT-5 | 3 100 |
| Rippkultivaator laialtharimiseks | KPN-3 | 1 800 |

| Masina nimetus | Tüüp või šiffer | Hulgihind rublades tk. eest |
|---|---|---|
| Rippkultivaator laialtharimiseks | KPN-2 | 1 500 |
| Rippkülvimasin vahelthariatavate kultuuride ruutpesiti külvamiseks, seemnete täpisvälja-külvamisega | SKGN-6 | 3 800 |
| Külvimasin teravilja külvamiseks, 24-realine, järelveetav | SU-24 | 3 100 |
| Külvimasin teravilja külvamiseks, 24-realine, järelveetav | SZD-24 | 3 100 |
| Külvimasin teravilja külvamiseks, 24-realine, järelveetav | SD-24 | 3 100 |
| Külvimasin teravilja külvamiseks, kitsarealine, järelveetav | SUB-48B | 3 400 |
| Külvimasin teravilja ja heinaseemnete külvamiseks, 47-realine, järelveetav | SUT-47 | 3 800 |
| Külvimasin teravilja ja mineraalväetiste külvamiseks, 24-realine, järelveetav | SUK-24 | 3 600 |
| Külvimasin mineraalväetise laialtkülvamiseks, järelveetav | TR-1A | 2 000 |
| Rippkülvimasin mineraalväetise külvamiseks iseliikuval šassiil | STTZ | 1 700 |
| Rippkülvimasin mineraalväetiste külvamiseks | STN-2,8 | 1 700 |
| Külvimasin peediseemnete külvamiseks, 18-realine, järelveetav | SK-18 | 6 000 |
| Külvimasin peediseemnete külvamiseks, 12-realine, järelveetav | SK-12 | 4 500 |
| Rippkülvimasin, peediseemnete külvamiseks, 6-realine | SSN-6A | 3 000 |
| Külvimasin linaseemnete külvamiseks, 48-realine, järelveetav | SUL-48 | 3 500 |
| Rippkülvimasin juurviljaseemnete külvamiseks | SON-2,8 | 1 500 |
| Rippkülvimasin juurviljaseemnete külvamiseks iseliikuval šassiil | SOSS-2,8 | 1 500 |
| Rippkülvimasin sibulaseemnete külvamiseks | SLN-6 | 2 300 |
| Kombain, järelveetav | RSM-8 | 26 500 |
| Kombain, iseliikuv, moderniseeritud | S-4M | 28 500 |
| Kombain, järelveetav | S-6 | 26 000 |
| Kombain, otsevoolu | PK-2 | 18 000 |
| Seemnepuhastusmasinad: | OSV-10 | |
| elektrimootoriga | OV-10 | 5 600 |
| sisepõlemismootoriga | „ | 7 000 |
| Seemnepuhastusmasin | OSM-3U | 7 000 |
| Seadmed kombainidele: | | |
| päevalille koristamiseks | PP-3 | 2 300 |
| päevalille koristamiseks | PP-S | 2 300 |
| seemneheina koristamiseks | ST | 600 |
| lamandunud vilja koristamiseks | | 400 |
| seemneheina koristamiseks | PTS | 1 300 |
| Rippkoguja | PG-2,0 | 1 000 |
| Rippkoguja | PS-2,0 | 1 000 |
| Rippkoguja, universaalne | PNU-2,2 | 1 000 |
| Ribaslõikusmasin | ŽB-4,6 | 7 000 |
| Rippniidumasin traktorile HTZ-7 | KSH-2,1A | 850 |
| Rippviljalõikaja | ŽN-4 | 4 000 |

| Masina nimetus | Tüüp või šiffer | Hulgihind rublades tk. eest |
|---|---|---|
| Traktoriniidumasin, järelveetav | K-2,1 | 1 000 |
| Traktori rippniidumasin | KSP-2,1 | 850 |
| Koguja-saadutegija | PKS-2 | 5 000 |
| Ripplohistaja | VNS-3 | 700 |
| Ripplohistaja traktorile U-2 | VNU-3 | 1 000 |
| Silo-hekslimasin | RSS-6 | 2 500 |
| Söödaaurutaja | ZK-1,0 | 3 000 |
| Ripptee | DP-300 | 7 000 |
| Linakitkuja | LT-7 | 6 000 |
| Linapeksumasin, harilik | MLP-3,5 | 4 500 |
| Linamurdja | ML-6A | 2 000 |
| Kanepimurdja | MKU-6 | 2 000 |
| Kombain peetide koristamiseks | SKBM-3 | 11 000 |
| Ripp-peedilaadija traktori jaoks | SNT-2,1 | 14 500 |
| Ventilaator-tolmutaja, järelveetav | OVP-15 | 8 260 |

Märkus. 1. Hulgihinnad on kehtestatud franko vagun saatejaam.

2. Käesolevas loetelus nimetamata jäänud traktorid, kombainid ja põllumajandusmasinad müüakse kolhoosidele, remondi- ja tehnikajaamadele, sovhoosidele ja muudele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele kehtivate hulgihindade alusel.

Lisa nr. 8
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
6. augusti 1958. a. määruse nr. 282
juurde

**Kolhoosidele, remondi- ja tehnikajaamadele, sovhoosidele ning muudele põllumajanduslikele ettevõtetele ja organisatsioonidele müüdavate veoautode, autobusside, autode järelkärude ja muude seadmete ühtsete hulgihindade hinnakiri**

| Seadme nimetus | Mark | Hulgihind rublades ühe seadme eest |
|---|---|---|
| **Autod** | | |
| Veoautod | GAZ-51A | 16 800 |
| „ | GAZ-51B | 19 000 |
| „ | ZIL-150 | 17 500 |
| „ | ZIL-164 | 22 000 |
| „ | Ural ZIS-355 | 17 300 |
| „ | Ural ZIS-355V | 17 500 |
| „ | GAZ-63 | 20 000 |
| Isekallutajad | ZIL-MMZ-585K | 25 500 |
| „ | KAZ-585 | 22 500 |
| „ | GAZ-93 | 16 650 |
| „ | GAZ-93B | 17 000 |

| Seadme nimetus | Mark | Hulgihind rublades ühe seadme eest |
|---|---|---|
| Autobuss, 19 istekohaga . . . . . | PAZ-651 | 35 100 |
| Järelkärud . . . . . | | |
| Veoautole . . . . . | GAZ-704 | 3 000 |
| „ . . . . . | I-AP-3 | 4 000 |
| „ . . . . . | U2-AP-3 | 6 500 |
| Autole ja traktorile, isetühjenduv . . | PTS-2 | 8 000 |
| „ „ „ . . . | PTS-3 | 9 500 |
| „ „ „ . . . | PTS-3,5 | 10 500 |
| Muud seadmed . . . . . | | |
| Tsisternauto piima vedamiseks . . . | ATs-18 | 30 000 |
| Virtsahajutaja GAZ-51 šassiil . . . | ANŽ-2 | 24 000 |

Märkus. Hinnad kehtivad franko vagun saatejaam.

Lisa nr. 9
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
6. augusti 1958. a. määruse nr. 282
juurde

**AUTOBENSIINI ÜHTSETE JAEHINDADE HINNAKIRI III VÖÖNDILE (RUBLADES ÜHE TONNI KOHTA NETO, TAARA JA PAKENDI MAKSUMUSETA)**

| | |
|---|---|
| Autobensiin A-74 ja A-76 (GOST 2084-56) | 1500 |
| Autobensiin A-70 (GOST 2084-51) ja A-72 (GOST 2084-56) | 1300 |
| Autobensiin A-66 (GOST 2084-56) | 1080 |
| Autobensiin oktaanarvuga vähemalt 56 (GOST 2084-51) | 950 |

**EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU KORRALDUS NR. 1423-K 12. SEPTEMBRIST 1958**

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1958. a. 6. augusti määruse nr. 282 «Abinõudest NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 30. juuni määruse nr. 690 «Müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamisest, põllumajandussaaduste varumise uuest korrast, varumise hindadest ja tingimustest täitmiseks» täiendamiseks».

1. Kehtestada, et küülikute üleandmisel kolhooside, kolhoosnikute ja teiste kodanike poolt makstakse neile lisaks eluskaalu kilogrammi hinnale tasu ka nahkade eest (keskmiselt) talveperioodil (1. novembrist — 15. märtsini) 14.— rbl. ühe naha eest, ülejäänud aastaaegadel 7. rbl 50 kop.

2. Kehtestada, et mittestandardsete sigade eest tasutakse hinna

järgi, mis on 20% võrra madalam Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1958. a. 6. augusti määrusega nr. 282 lihasigadele kinnitatud hinnast.

### RIIGILE MÜÜDAVATE NOORVEISTE HINDADEST

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 70
4. MÄRTSIST 1959

*Väljavõte*

Kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1959. a. 20. veebruari määrusega nr. 201 «Rahalisest lisandist riigile müüdavate noorveiste kokkuostuhinnale» ning Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1958. a. 6. augusti määruse nr. 282 lisa nr. 4 osaliseks muutmiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Kehtestada alates 1. märtsist 1959. a., et kuni 3 aasta vanuseid noorveiseid eluskaaluga 200—350 kg ja rohkem ostetakse kolhoosidelt ning tööliste ja teenistujate majanditelt kokku vastava toitumusega veiste kohta kehtestatud hindade järgi.

2. Lugeda kehtetuks Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1958. a. 6. augusti määrusega nr. 282 kinnitatud kokkuostuhinnad kuni 3-aastastele noorveistele eluskaaluga 200—350 kg ja rohkem. [1]

### EESTI NSV KOLHOOSIDE POOLT RIIGILE MÜÜDAVA PIIMA KOKKUOSTUHINDADEST

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 461
12. DETSEMBRIST 1959

Kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1959. a. 26. novembri määrusega nr. 1307 «Valgevene NSV, Leedu NSV, Läti NSV ja Eesti NSV kolhooside poolt riigile müüdava piima kokkuostuhindadest» Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

Kehtestada, et kolhooside poolt riigile müüdava piima kokkuostuhinnad, mis on kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1958. a. 6. augusti määrusega nr. 282, on kehtivad 31. detsembrini 1960. a.

Piima eest tasuda nimetatud määrusega kinnitatud vööndiliste ja hooajaliste kokkuostuhindade järgi.

### LINASAADUSTE KOKKUOSTUHINDADEST

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 306
19. AUGUSTIST 1958 [2]

Kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 31. juuli määrusega nr. 849 Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

---

[1] Vt. lk. 386.
[2] Vt. lk. 397.

1. Kinnitada ja alates 1. juulist 1958. a. kehtestada kokkuostuhinnad Eesti NSV kolhooside ja kolhoosnikute poolt riigile müüdavale linakiule, leotatud ja leotamata linavartele ning linaseemnetele, diferentseeritult nende saaduste sordinumbrite järgi vastavalt lisadele nr. 1 ja 2.

2. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Linatrusti ning rajoonide täitevkomiteesid laiaulatuslikult populariseerima linasaaduste kokkuostuhindu lina kasvatavate kolhooside juhatustes ja kolhoosnikute seas ning tagama 1958. a. kehtestatud lina kokkuostuplaani täitmine.

Lisa nr. 1
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
19. augusti 1958. a. määruse nr. 306
juurde

**Linakiu, linakudeli, murtud lina, taku ning leotatud ja leotamata linavarte kokkuostuhinnad**

(rublades ühe tsentneri eest)

| Linakiud | | Linakudel | | Murtud lina | | Leotatud linavarred | | Leotamata linavarred | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| sordi-number | hind | sordi-number | hind | sordi-number | hind | sordi-number | hind | sordi-number | hind |
| 3 | 800 | 2 | 550 | 2 | 600 | 0,5 | 150 | 0,5 | 80 |
| 4 | 1100 | 3 | 700 | 3 | 700 | 0,75 | 240 | 0,75 | 140 |
| 5 | 1400 | 4 | 900 | 4 | 900 | 1,0 | 300 | 1,0 | 200 |
| 6 | 1700 | 5 | 1100 | 5 | 1200 | 1,25 | 360 | 1,25 | 260 |
| 7 | 2000 | 6 | 1300 | 6 | 1500 | 1,5 | 430 | 1,5 | 320 |
| 8 | 2300 | 7 | 1600 | 7 | 1800 | 1,75 | 500 | 1,75 | 380 |
| 9 | 2500 | 8 | 1800 | 8 | 2000 | 2.0 | 570 | 2.0 | 430 |
| 10 | 2700 | 9 | 2000 | | | 2,5 | 650 | 2,5 | 480 |
| 11 | 2900 | 10 | 2200 | | | 3,0 | 730 | 3,0 | 530 |
| 12 | 3200 | 11 | 2400 | | | 3,5 | 800 | 3,5 | 580 |
| 13 | 3500 | 12 | 2600 | | | 4,0 | 870 | 4,0 | 630 |
| 14 | 3700 | | | | | 4,5 | 920 | 4,5 | 680 |
| 15 | 3900 | 14 | 3300 | | | 5,0 | 970 | 5,0 | 720 |
| 16 | 4100 | | | | | | | | |
| 17 | 4300 | 16 | 3500 | | | | | | |
| 18 | 4400 | | | | | | | | |
| 19 | 4500 | 18 | 3700 | | | | | | |
| 20 | 4600 | | | | | | | | |
| 21 | 4700 | linatakk | | | | | | | |
| 22 | 4800 | II sort 200 | | | | | | | |
| 23 | 4900 | I sort 300 | | | | | | | |
| 24 | 5000 | | | | | | | | |
| 26 | 5200 | | | | | | | | |
| 28 | 5400 | | | | | | | | |
| 30 | 5600 | | | | | | | | |
| 32 | 5800 | | | | | | | | |

Märkus. Segaminiaetud leotatud linavarte eest tasutakse sordinumbri 0,5 hinna järgi, maha arvates 10 rbl. tsentnerilt.

Lisa nr. 2
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
19. augusti 1958. a. määruse nr. 306
juurde

**Linaseemne kokkuostuhinnad**

| | Rublades tsentneri eest |
|---|---|
| I. Harvendatud seemnekülvidelt | |
| Super-eliit ja eliit | 2100 |
| I paljundus | 1400 |
| II „ | 1100 |
| III „ | 1000 |
| II. Tihedatelt seemnekülvidelt | |
| II paljundus | 950 |
| III „ | 760 |
| III. Mitteseemnekasvatuskülvidelt | |
| Sordiseemned | 450 |
| Tavalised seemned | 350 |

Märkused. 1. Linaseemne eest tasutakse seemnete 100%-lise puhtuse korral kokkuostuhindade järgi.

Iga puudujääva puhtuseprotsendi eest alandatakse kokkuostuhindu 1% võrra.

2. Seemnekülvidelt saadud linaseemne eest tasutakse seemnete 95%-lise idanevuse korral kokkuostuhindade järgi. Iga 95%-st kõrvalekaldumise protsendi eest, kas tõusmise või alanemise poole, lisatakse kokkuostuhinnale või arvatakse sellest maha 1%. Seemnekülvidelt saadud linaseeme idanevusega alla 90% võetakse vastu tavalise seemnena ning tema eest tasutakse vastavalt sellele.

3. Tavaliste ja sordi-linaseemnete eest tasutakse seemnete 13%-lise niiskuse korral kokkuostuhindade järgi. Kui seemnete niiskus on alla 13%, lisatakse kokkuostuhinnale 1% iga niiskusprotsendi eest alla 13%. Seemnete niiskuse korral üle 13% vähendatakse kokkuostuhinda 1% võrra iga niiskusprotsendi eest üle 13%.

## EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU KORRALDUS NR. 1594-K 11. OKTOOBRIST 1958

*Väljavõte*

2. Määrata mittestandardsele toorlinale nr. 1 ja nr. 1,5 ning mittestandardsetele leotatud linavartele nr. 0,35 järgmised hinnad rublades ühe tsentneri eest:

mittestandardne toorlina:
mittetööstuslikult töödeldud nr. 1,5 — 450
„ „ nr. 1,0 — 300
mittestandardsed leotatud linavarred nr. 0,35 — 120

## EESTI NSV KOLHOOSIDELT KOKKUOSTETAVATE HEINASEEMNETE KOKKUOSTUHINDADEST

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 319 27. AUGUSTIST 1958[1]

Heinaseemne kasvatuse laiendamiseks ning kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 30. juuni määrusega nr. 690 Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Kehtestada, alates 1958. a. saagist, kolhoosidelt kokkuostetavate külvistandardi esimese klassi nõuetele vastavate heinaseemnete kokkuostuhinnad vastavalt lisale nr. 1.

2. Kehtestada heinaseemnete realiseerimishinnad vastavalt lisale nr. 2.

3. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ning rajoonide täitevkomiteesid jõusööda jaotamisel müüma seda esmajoones neile kolhoosidele, kes müüvad heinaseemneid riigile.

Lisa nr. 1
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
27. augusti 1958. a. määruse nr. 319
juurde

**Kokkuostuhinnad külvistandardi esimese klassi normidele vastavate heintaimede seemnete eest**

(rublades tsentneri eest)

| | | | |
|---|---|---|---|
| Punane ristik | 3200 | Mitmeniiduline raihein | 2000 |
| Roosa ristik | 2500 | Üheaastane raihein | 1200 |
| Valge ristik | 5000 | Bekmannia | 3000 |
| Lutsern (sinine, sinikübar, kollane kübar ja kirju) | 3500 | Aasrebasesaba | 6500 |
| Kollane lutsern | 3500 | Kerahein | 2200 |
| Helesinine lutsern | 4000 | Nurmik (aas-, muru-, salu-) | 6000 |
| Kollane juurvõsundiline kohalik lutsern | 5000 | Soonurmik | 5000 |
| Humal-lutsern | 3000 | Valge kastehein | 4000 |
| Harilik nõiahammas | 4000 | Valge mesik | 1500 |
| Timut | 1500 | Esparsett | 1500 |
| Harilik aruhein | 1800 | Seradella | 1000 |
| Punane aruhein | 4000 | Suvevikk | 600 |
| Paelrohi | 2000 | Talivikk | 600 |
| Ohtetu luste | 1500 | Mitmeaastane kibe lupiin | 500 |
| Karjamaa raihein | 2000 | Mitmeaastane söödalupiin | 800 |
| Kõrge raihein | 2000 | Üheaastane söödalupiin | 600 |
| | | Üheaastane kibe lupiin | 500 |

1. Külvistandardi teise ja kolmanda klassi normidele vastavate heintaimede seemnete eest tasutakse mahahindlusega esimese klassi seemnete hinnast: esimese klassi normidest madalama puh-

[1] Vt. lk. 400.

tuse iga protsendi pealt 1,5% ja madalama idanevuse iga protsendi pealt 1%.

2. Heintaimede aretatud ning kohalike rajoneeritud sortide seemnete eest tasutakse 10% juurdehindlust vastava kvaliteediga mittesordilise seemne kokkuostuhinnast.

3. Külvistandardi esimese klassi kvaliteedile vastavate heintaimede rajoneeritud sortide eeliitseemnete eest tasutakse 35% juurdehindlust mittesordilise seemne kokkuostuhinnast, külvistandardi teise klassi kvaliteedile vastavate heintaimede rajoneeritud sortide eliitseemnete eest tasutakse 25% juurdehindlust, kolmandale klassile vastavate seemnete eest — 15% juurdehindlust sama kvaliteediga mittesordilise seemne kokkuostuhinnast.

4. Ristiku ja lutserni seemne eest, mis sisaldab võrmi ning mõrkja seemneid koguses, mis ei ületa heintaimede riiklikku standardiga lubatud normi, tasutakse kokkuostuhindade alusel mahahindlusega 10% ulatuses vastava klassi kokkuostuhinnast.

5. Mitmeaastaste ja üheaastaste heintaimede seemnete eest kõrgema niiskusega, madalama idanevusega (kuid mitte alla 50%) mittekaranteensete umbrohtude sisaldusega kuni 50 000 tükki kilogrammis, samuti mitmeaastaste kõrreliste heintaimede seemnete eest hariliku orasheina sisaldusega üle külvistandardis ettenähtud normi, tasutakse kokkuostuhindade alusel koos mahahindlusega järgmises ulatuses:

a) iga niiskusprotsendi eest üle külvistandardis ettenähtud normi — 1%;

b) iga külvistandardi kolmanda klassi normist madalama idanevuse protsendi eest 1%;

c) iga 10 000 umbrohuseemne pealt üle külvistandardi kolmanda klassi normi — 2%;

d) iga 10 000 hariliku orasheina seemne pealt — 2%.

Lisa nr. 2
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
27. augusti 1958. a. määruse nr. 319
juurde

**Väljastamishinnad külvistandardi esimese klassi normidele vastavate heintaimede seemnete eest**

(rublades tsentneri eest)

| | | | |
|---|---|---|---|
| Punane ristik | 3300 | Timut | 1540 |
| Roosa ristik | 2570 | Harilik aruhein | 1850 |
| Valge ristik | 5150 | Punane aruhein | 4120 |
| Lutsern (sinine, sinikübar, kollane kübar ja kirju) | 3600 | Paelrohi | 2060 |
| Kollane lutsern | 3600 | Ohtetu luste | 1540 |
| Helesinine lutsern | 4120 | Karjamaa raihein | 2060 |
| Kollane juurvõsundiline kohalik lutsern | 5150 | Kõrge raihein | 2060 |
| Humal-lutsern | 3090 | Mitmeniiduline raihein | 2060 |
| Harilik nõiahammas | 4120 | Üheaastane raihein | 1240 |
| | | Bekmannia | 3090 |
| | | Aasrebasesaba | 6690 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Kerahein | 2270 | Suvevikk | 620 |
| Nurmik (aas-, muru-, salu-) | 6180 | Talivikk | 620 |
| Soonurmik | 5150 | Mitmeaastane kibe lupiin | 820 |
| Valge kastehein | 4120 | Mitmeaastane söödalupiin | 620 |
| Valge mesik | 1540 | Üheaastane söödalupiin | 520 |
| Esparsett | 1540 | Üheaastane kibe lupiin | 520 |
| Seradella | 1030 | | |

Märkus. Heintaimede eliit- ja sordiseemneid müüakse väljastamishinnaga juurdehindlusega, mis makstakse välja heintaimede eliit- ja sordiseemnete vastuvõtmisel vastavalt lisas nr. 1 toodud punktidele 2 ja 3.

Külvistandardi esimesest klassist allpool olevaid heinaseemneid müüakse väljastamishinnaga, mahahindlusega vähenenud idanevuse ja puhtuse tõttu, mis peetakse kinni seemnete vastuvõtmisel, vastavalt lisas nr. 1 toodud punktidele 1, 4 ja 5.

## MITME- JA ÜHEAASTASTE HEINTAIMEDE SEEMNETE KOKKUOSTU- JA VÄLJASTAMISHINDADEST

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 341 19. SEPTEMBRIST 1958

*Väljavõte*

Kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 30. mai määrusega nr. 583 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Laiendada Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu, ministeeriumide ja keskasutuste sovhoosidele ja abimajanditele ning vabariigi teistele riiklikele põllumajanduslikele ettevõtetele Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1958. a. 27. augusti määrusega nr. 319 kolhoosidele kinnitatud mitme- ja üheaastaste heintaimede seemnete kokkuostu- ja väljastamishindade kehtivust.

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU KORRALDUS NR. 321-K 12. MÄRTSIST 1959

Täienduseks Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. augusti 1958. aasta määrusele nr. 319 määrata ühe tsentneri sudaani heina seemnete kokkuostuhinnaks, mis vastavad esimese klassi külvi standardile, 365 rubla ja väljastamishinnaks 386 rubla.

## HOBUSEJÕHVI, VEISEJÕHVI, SULGEDE JA UDUSULGEDE, HEITEKARVADE NING SEAHARJASTE KOKKUOSTU- JA HULGIHINDADEST

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 366
10. OKTOOBRIST 1958

*Väljavõte*

Kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 30. mai määrusega nr. 583 ja 1958. a. 30. juuni määrusega nr. 690 Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b :

1. Kinnitada kolhooside, sovhooside ja teiste majandite poolt riigile müüdavate seaharjaste, hobusejõhvi ja veisejõhvi kokkuostuhinnad vastavalt lisale nr. 1.

2. Kinnitada ja alates 1. oktoobrist kehtestada kolhooside, riiklike majandite ja elanikkonna poolt riigile müüdavate sulgede ja udusulgede ning heitekarvade kokkuostuhinnad vastavalt lisale nr. 2.

3. Kinnitada seaharjaste, hobusejõhvi, veisejõhvi, sulgede ja udusulgede ning heitekarvade hulgihinnad vastavalt lisale nr. 3.

L i s a nr. 1
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
10. oktoobri 1958. a. määruse nr. 366
juurde

**Seaharjaste, hobusejõhvi ja veisejõhvi kokkuostuhinnad**

(rublades ja kopikates 1 kg eest)

| Nimetus | Hind |
|---|---|
| S o r t e e r i m a t a s e a h a r j a s e d j a h e i t e h a r j a s e d | |
| Turjaharjased | 40.00 |
| Küljeharjased | 30.00 |
| Udukarvad | 5.00 |
| H a u t a t u d s e a h a r j a s e d | |
| Puhastatud | 8.60 |
| Puhastamata | 2.00 |
| H o b u s e j õ h v | |
| Soonjõhv | 15.00 |
| Salkjõhv | 12.00 |
| Täiskasvamata sabajõhv | 8.00 |
| Sabalõikejõhv | 10.00 |
| Lakajõhv | 5.00 |
| Lakatukajõhv | 7.00 |
| Jalatukajõhv | 7.00 |

| Nimetus | Hind |
|---|---|
| Soetud jõhv | 4.00 |
| Vanunud jõhv | 4.00 |
| Madratsijõhv | 4.00 |
| Veisejõhv | |
| Pesemata veisekarv | 6.00 |
| Pestud veisekarv | 8.00 |

Lisa nr. 2
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
10. oktoobri 1958. a. määruse nr. 366
juurde

**Kolhooside, riiklike majandite ja elanikkonna poolt riigile müüdavate sulgede, udusulgede ja heitekarvade kokkuostuhinnad**

(rublades 1 kg eest)

| Nimetus | Hind |
|---|---|
| Suled ja udusuled | |
| Hane udusuled, värsked, valged ja hallid 100% | 52 |
| Hanesuled, värsked, valged ja hallid 100% | 20 |
| Pardi udusuled, värsked, valged ja hallid 100% | 40 |
| Pardisuled, värsked, valged ja hallid 100% | 16 |
| Kana-, kalkuni- ja metslindude suled, värsked | 12 |
| Hane väikesed rootssuled | 18 |
| Iga liiki lindude tiivaalused suled | 2 |
| Heitekarvad | |
| Veistelt | 18 |
| Hobustelt | 15 |

Märkused. 1. Hanede ja partide tarvitatud udusulgi ja sulgi hinnatakse 15% võrra odavamalt kui värskeid udusulgi ja sulgi.

2. Väikeste hane- ja pardisulgede sisaldusel udusulgedes arvatakse kokkuostuhinnast maha iga protsendi sulgede sisalduse eest 1 kg hane udusulgedes 32 kop. ja pardi udusulgedes 24 kop.

3. Lisaks väikeste hanesulgede kokkuostuhinnale, kui udusulgede sisaldus ületab 5%, määratakse hinnalisand iga protsendi udusulgede sisalduse eest 1 kg hanesulgedes 32 kop. ja pardisulgedes 24 kop.

4. Tiivaaluste sulgede sisaldusel hane-, pardi- ja kanasulgedes üle 3% arvatakse kokkuostuhinnast maha iga prot-

sendi tiivaaluste sulgede sisalduse eest 1 kg hanesulgedes 18 kop., pardisulgedes 14 kop. ja kanasulgedes 7 kop.

5. Kanasulgede sisaldusel hane- ja pardisulgedes arvatakse kokkuostuhinnast maha iga protsendi lisandi eest 1 kg hanesulgedes 11 kop. ja pardisulgedes 7 kop.

6. Heitekarvade osas:

prügisusel 10—20% ulatuses karva kaalust arvatakse varumishindadest maha 1,5% iga protsendi eest üle 10%; prügisusel üle 20% arvatakse varumishinnast maha 2% iga protsendi eest üle 20%. Liikide järgi (hobuse ja veise heitekarvad) sorteerimata heitekarvade eest tasutakse hobuse heitekarvadele määratud hindade järgi.

Lisa nr. 3
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
10. oktoobri 1958. a. määruse nr. 366
juurde

**Seaharjaste, hobusejõhvi, veisejõhvi, udusulgede, sulgede ja heitekarvade hulgihinnad**

(rublades ja kopikates 1 kg eest)

| Nimetus | Hind |
|---|---|
| Sorteerimata seaharjased ja heiteharjased | |
| Turjaharjased | 44.00 |
| Küljeharjased | 33.00 |
| Udukarvad | 5.50 |
| Hautatud seaharjased | |
| Puhastatud | 9.45 |
| Puhastamata | 2.20 |
| Hobusejõhv | |
| Soonjõhv | 16.50 |
| Salkjõhv | 13.20 |
| Täiskasvamata sabajõhv | 8.80 |
| Sabalõikejõhv | 11.00 |
| Lakajõhv | 5.50 |
| Lakatukajõhv | 7.70 |
| Jalatukajõhv | 7.70 |
| Soetud jõhv | 4.40 |
| Vanunud jõhv | 4.40 |
| Madratsijõhv | 4.40 |
| Veisejõhv | |
| Pesemata veisekarv | 6.60 |
| Pestud veisekarv | 8.80 |

| Nimetus | Hind |
|---|---|
| **Suled ja udusuled** | |
| Hane udusuled, värsked, valged ja hallid 100% | 63.00 |
| Hanesuled, värsked, valged ja hallid 100% . . | 24.00 |
| Pardi udusuled, värsked, valged ja hallid 100% | 49.00 |
| Pardisuled, värsked, valged ja hallid 100% . . | 20.00 |
| Kana-, kalkuni- ja metslindude suled, värsked . | 14.00 |
| Hane väikesed rootssuled . . . . . | 22.00 |
| Iga liiki lindude tiivaalused suled . . . . . | 2.40 |
| **Heitekarvad** | |
| Veistelt . . . . . | 19.75 |
| Hobustelt . . . . . | 16.75 |

Märkused. 1. Hanede ja partide tarvitatud udusulgi ja sulgi hinnatakse 15% võrra odavamalt kui värskeid udusulgi ja sulgi.

2. Väikeste hane- ja pardisulgede sisaldusel udusulgedes arvatakse hulgihinnast maha iga protsendi sulgede sisalduse eest 1 kg hane udusulgedes 39 kop. ja pardi udusulgedes 29 kop.

3. Lisaks väikeste hanesulgede hulgihinnale, kui udusulgede sisaldus ületab 5%, määratakse hinnalisand iga protsendi udusulgede sisalduse eest 1 kg hanesulgedes 32 kop. ja pardisulgedes 29 kop.

4. Tiivaaluste sulgede sisaldusel hane-, pardi- ja kanasulgedes üle 3% arvatakse hulgihinnast maha iga protsendi tiivaaluste sulgede sisalduse eest 1 kg hanesulgedes 22 kop., pardisulgedes 18 kop. ja kanasulgedes 9 kop.

5. Kanasulgede sisaldusel hane- ja pardisulgedes arvatakse hulgihinnast maha iga lisandi eest 1 kg hanesulgedes 13 kop. ja pardisulgedes 9 kop.

6. Käesoleva hinnakirja hulgihinnad on määratud franko — vagun saatejaam, arvestamata taara maksumust.

## ARVELDUSTE KORRAST KOLHOOSIDE, SOVHOOSIDE JA TEISTE MAJANDITEGA RIIGILE ANTAVA TERAVILJA EEST

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 367 13. OKTOOBRIST 1958

Arvelduste korrastamiseks kolhooside, sovhooside ja teiste majanditega riigile antava teravilja eest, mis mõningal määral ei vasta kehtestatud baasilistele konditsioonidele, ning kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 27. augusti määrusega nr. 969 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Kohustada Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvat

Teraviljasaaduste Valitsust kehtestatud baasilistele konditsioonidele mittevastavate teravilja (kaasa arvatud kaunviljad) ja maisitõlvikute riigile andmisel kolhooside, sovhooside ja teiste majandite poolt tegema:

a) järgmised naturaaljuurdearvamised füüsilisele kaalule:
niiskuse iga protsendi eest alla baasilise konditsiooni (kuid mitte alla 12%) . . . . . 1%
prügilisandite iga 0,1% eest alla baasilise konditsiooni . . . . . 0,1%

Nisu, rukki, odra ja kaera loomukaalu iga 10 grammi eest üle baasilise konditsiooni maksta rahalist lisandit 0,1% ulatuses hinnast;

b) järgmised naturaalmahaarvamised füüsilisest kaalust:
niiskuse iga protsendi eest üle baasilise konditsiooni 1%
prügilisandite iga protsendi eest üle baasilise konditsiooni . . . . . 1%

Baasilistes konditsioonides ettenähtud normidest suurema niiskuse ja prügilisandite sisaldusega teravilja (kaasa arvatud kaunviljad) ja maisitõlvikute riigile andmisel kolhooside, sovhooside ja teiste majandite poolt, tuleb naturaalmahaarvamiste kõrval võtta teravilja ja maisi kuivatamis- ja puhastamismaksu järgmises ulatuses:

niiskusega iga protsendi eest üle baasilise konditsiooni . . . . . 0,4% hinnast
prügilisandite iga protsendi eest üle baasilise konditsiooni . . . . . 0,3% hinnast

Teravilja ja maisitõlvikute kuivatamis- ja puhastamismaks arvestatakse kogu riigile antud teravilja ja maisi partii füüsiliselt kaalult.

Baasilistele konditsioonidele mittevastava teravilja riigile andmisel kolhooside, sovhooside ja teiste majandite poolt alandada hinda järgmises ulatuses:

a) nisu, rukki, odra ja kaera loomukaalu iga 10 grammi eest alla baasilise konditsiooni. (Tähendatud hinnaalandus rakendatakse nisu andmisel loomukaaluga mitte alla 650 grammi ja rukki andmisel loomukaaluga mitte alla 600 grammi) . . . . 0,1%
b) mittetäisväärtuslike ja vigastatud terade (standardiga määratud teraviljalisandi) iga % eest üle baasilise konditsiooni . . . . . 0,1%
mittetäisväärtuslike maisitõlvikute iga protsendi eest üle baasilise konditsiooni . . . . . 0,2%
c) mõrkja, sarikherne, heliotroobi ja trichodesma incanum sisalduse iga 0,01% eest . . . . . 0,1%
d) muude kahjulike lisandite iga 0,1% eest, kui nende sisaldus on üle 0,2% . . . . . 0,3%
e) kui nisus on nõgipeast nakatatud teri üle 15% . 0,5%

f) kui teradel on koirohu lõhn, kibe maitse, suitsu lõhn, koriandri, mesika või metsküüslaugu lõhn (kas üks neist tunnustest või mitu) . . . . 3%

g) kui terad on nakatatud viljalestast . . . . 0,5%

2. Naturaalmahaarvamiste ja hinnaalanduste tegemisel teravilja ja maisi osas tuleb kokku võtta kõik antud partiis esinevad kõrvalekaldumised kehtivatest konditsioonidest.

3. Teravilja ja maisi väljastamisel kolhoosidele, sovhoosidele ja teistele majanditele toiduks ja loomasöödaks rakendada vastavaid naturaal-, juurde- või mahaarvamisi füüsilisest kaalust, kui esineb kõrvalekaldumisi kehtivatest baasilistest konditsioonidest niiskuse ja prügilisandite osas, samuti rakendada juurde- või mahahindlusi väljastamishinnalt, kui esineb kõrvalekaldumisi baasilistest konditsioonidest loomukaalu osas käesoleva määruse 1. punktis määratud ulatuses.

4. Lugeda kehtetuks Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1956. a. 22. septembri määrus nr. 247 «Arvelduste korrastamisest kolhooside, sovhooside ja teiste majanditega riigile antud teravilja eest».

*«Eesti NSV Teataja», 1958, nr. 13, art. 201*

# X OSA

# MAKSUD. RIIKLIK KINDLUSTUS

## PÕLLUMAJANDUSMAKSU SEADUS

VASTU VÕETUD NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU POOLT
8. AUGUSTIL 1953

NSV Liidu Ülemnõukogu otsustab:

Kehtestada 1. juulist 1953 kolhoosnikute majapidamiste maksustamine põllumajandusmaksuga kindlate määrade järgi ühelt sajandikult hektarilt kolhoosipere isiklikus kasutuses olevalt aiamaalt, sõltumata kolhoosnikute majapidamiste tulude kogusummast, mida nad saavad isiklikust majapidamisest, — nähes ette põllumajandusmaksu tunduva vähendamise.

### I. ÜLDSÄTTED

1. artikkel. Põllumajandusmaksu tasuvad:

a) põllumajanduslike artellide, tööndusliк-põllumajanduslike segaartellide (tööndusкolhooside) ja kaluriartellide liikmeks olevate kolhoosnikute majapidamised;

b) üksiktalumajandid ja teiste kodanike majandid, kes ei ole kolhooside liikmed ja kellele on antud maatükid administratiivses suhtes külanõukogudele allutatud maakohtades.

2. artikkel. Maksu arvestatakse igalt majandilt tema kasutuses oleva maatüki pindala järgi.

Maksu suuruse kindlaksmääramisel jäetakse maatüki üldpindalast välja maad, mis on ehituste all, samuti võsastike, metsade, ühiskondlikult kasutatavate teede, jäärakute ja nõgude all.

### II. Kolhoosnikute majapidamiste maksustamine

3. artikkel. Kolhoosnikute majapidamistelt arvestatakse maksu maatüki ühe sajandiku hektari kohta kehtestatud määrade järgi.

Liiduvabariikidele määratakse kindlaks järgmised maksu keskmised ja ülemmäärad:

| Liiduvabariigid | Maksumäärad ühelt sajandikult hektarilt rublades | | |
|---|---|---|---|
| | Keskmine määr vabariigis | Piirkõrvalekaldumised oblastite keskmisest määrast | |
| | | alammäär | ülemmäär |
| Vene NFSV | 8,5 | 3 | 14 |
| Ukraina NSV: | | | |
| idaoblastid | 8,5 | 5 | 12 |
| lääneoblastid | 4 | 2 | 6 |
| Valgevene NSV: | | | |
| idaoblastid | 6 | 3 | 9 |
| lääneoblastid | 3 | 2 | 5 |
| Usbeki NSV: | | | |
| niisutatavad maad | 22 | — | — |
| mitteniisutatavad maad | 8 | — | — |
| Kasahhi NSV | 8 | 4 | 13 |
| Gruusia NSV | 13 | 4 | 25 |
| Aserbaidžaani NSV | 12 | 6 | 18 |
| Leedu NSV | 3 | — | — |
| Moldaavia NSV: | | | |
| vasaku kalda rajoonid | 8 | — | — |
| parema kalda rajoonid | 4 | — | — |
| Läti NSV | 4 | — | — |
| Kirgiisi NSV | 9 | 4 | 13 |
| Tadžiki NSV: | | | |
| niisutatavad maad | 22 | — | — |
| mitteniisutatavad maad | 8 | — | — |
| Armeenia NSV | 13 | — | — |
| Turkmeeni NSV: | | | |
| niisutatavad maad | 20 | — | — |
| mitteniisutatavad maad | 8 | — | — |
| Eesti NSV | 4 | — | — |
| Karjala-Soome NSV | 5 | — | — |

NSV Liidu Ministrite Nõukogul lubatakse vajalikel juhtudel muuta ülalmärgitud maksumäärasid üksikute liiduvabariikide jaoks.

4. artikkel. Oblastiteks jaotatud liiduvabariikide ministrite nõukogud määravad kindlaks käesoleva seaduse 3. artiklis liiduvabariigile kehtestatud keskmistest maksumääradest lähtudes keskmised maksumäärad üksikutele autonoomsetele vabariikidele, kraidele ja oblastitele muudatustega nende suurendamise või vähendamise suunas mainitud piirides, olenevalt autonoomsete vabariikide, kraide ja oblastite majanduslikest iseärasustest.

Oblastiteks jaotamata liiduvabariikide ministrite nõukogud, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogud, kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed, lähtudes vabarii-

gile, kraile või oblastile kehtestatud keskmistest maksumääradest, määravad kindlaks maksumäärad üksikutele rajoonidele, vajalikel juhtudel aga ka üksikutele küladele, olenevalt nende majanduslikest iseärasustest.

Maksumäärad määratakse antud paikkonnale kindlaks üksikute põllumajanduskultuuride külvideks maatükkide kasutamist, viljakust, müügiturgude olemasolu ja sissetuleku suurust arvesse võttes.

5. artikkel. Selleks, et ergutada kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majapidamistes lehmade soetamist isikliku omandiõiguse alusel, vähendada maksusummat majapidamistele, kus ei ole lehmi, 1953. aastal 50 protsendi võrra ja 1954. aastal 30 protsendi võrra. 1955. aastast peale maksustada neid majapidamisi üldistel alustel.

6. artikkel. Kolhoosnikute majapidamised, kelle üksikud perekonnaliikmed ilma mõjuvate põhjusteta ei töötanud möödunud aastal kolhoosis välja normipäevade kindlaksmääratud miinimumi, maksavad 50 protsendi võrra kõrgemat maksu.

7. artikkel. Kolhoosidest jooksval aastal lahkunud (väljaheidetud) majapidamisi maksustatakse ühesugustel alustel üksiktalumajanditega, olenemata kolhoosist lahkumise (väljaheitmise) ajast.

Kui kolhoosipere koosseisus üksikud töövõimelised perekonnaliikmed ei olnud kolhooside liikmeks või lahkusid (heideti välja) kolhoosist ega tööta palgalise tööjõuna, siis kooskõlas käesoleva seadusega niisugusele majapidamisele arvestatud põllumajandusmaksu summat tõstetakse 75 protsendi võrra.

## III. Kolhoosi liikmeks mitteolevate majandite maksustamine

### A. Maakohtades maatükke omavate tööliste, teenistujate ja tööndusliike kooperatiivartellide liikmete majapidamiste maksustamine

8. artikkel. Kolhoosi liikmeks mitteolevate tööliste ja teenistujate majapidamisi ning tööndusliike kooperatiivartellide liikmete majapidamisi, sealhulgas vanadus- või invaliidsuspensionäre, kellel on maatükke, maksustatakse põllumajandusmaksuga kolhoosnikute majapidamistele kehtestatud määrade järgi tingimusel:

a) kui peamine töövõimeline töötaja oli käesoleva aasta 1. jaanuariks vähemalt aasta olnud alalisel palgatööl või oli sama aja tööndusliku kooperatiivartelli liige, ülejäänud töövõimelised perekonnaliikmed aga peale koduperenaise ja kooliõpilaste samuti töötavad palgalistena või on tööndusliku kooperatiivartelli liikmed;

b) kui majapidamises ei ole tööloomi ja on ainult üks lehm,

üks noorveis, arvestamata käesoleval aastal sündinud noorloomi, üks üle kuue kuu vanune siga ning kolm üle aasta vanust lammast ja kitse koos noorloomadega, lehma või sea puudumisel aga kuni viis üle aasta vanust lammast ja kitse koos noorloomadega;

c) kui majapidamises maatüki suurus ei ületa NSV Liidu valitsuse poolt kindlaksmääratud norme.

Kui maksu määramisel selgitatakse välja, et maatüki suurus majapidamises ületab NSV Liidu valitsuse poolt kindlaksmääratud normid, siis finantsorganid on peale niisuguse majapidamise maksustamise ühesugustel alustel üksiktalumajanditega kohustatud sellest teatama rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele seadusega kindlaksmääratud abinõude tarvituselevõtmiseks maakasutuses seaduserikkumiste kõrvaldamiseks.

9. artikkel. Ühesugustel alustel kolhoosnikute majapidamistega maksustatakse metsakaitse alal töötajate ning veemajanduse liinieksploatatsiooni alal töötajate majapidamisi, kui nende majapidamised vastavad täielikult käesoleva seaduse 8. artiklis ettenähtud tingimustele ja neil ametisõitudeks olevat hobust ei kasutata kõrvalteenistuse saamiseks.

10. artikkel. Ühesugustel alustel kolhoosnikute majapidamistega maksustatakse kolhoosi liikmeks mitteolijate majapidamisi, kus perekonnapea või mõni teine perekonnaliige on tegevteenistuses Nõukogude armees, sõjalaevastikus, piirivalve- või siseteenistuse vägedes, kui ülejäänud töövõimelised perekonnaliikmed peale koduperenaise ja kooliõpilaste töötavad palgalistena või on tööndusliku kooperatiivartelli liikmed ning kariloomade arv ja maatüki suurus majapidamises ei ületa käesoleva seaduse 8. artiklis märgitud norme.

11. artikkel. Majapidamisi, mis ei vasta käesoleva seaduse 8.—10. artiklis märgitud tingimustele, maksustatakse põllumajandusmaksuga üksiktalumajanditele kehtestatud määrade järgi.

## B. Üksiktalumajandite maksustamine

12. artikkel. Üksiktalumajanditelt võetavat põllumajandusmaksu arvestatakse käesoleva seaduse 3. artiklis ettenähtud määrade järgi, suurendades maksusummasid 100 protsendi võrra.

13. artikkel. Enne põllumajandusmaksu tasumise esimest tähtaega kolhoosidesse astunud üksiktalumajandeid maksustatakse kolhoosnikutele kehtestatud määrade järgi.

Pärast põllumajandusmaksu tasumise esimest tähtaega kolhoosi astunud majanditele arvestatakse maks ümber kolhoosnikute määrade järgi vastavalt nendele tähtaegadele, mis kolhoosi astumise ajaks ei olnud veel kätte jõudnud.

## IV. Soodustused põllumajandusmaksu alal

14. artikkel. Maksu tasumisest vabastatakse:

a) kolhoosnikute majapidamised ja kolhoosi liikmeks mitteolijate majapidamised, kelle perekonnaliige, olles arvel majapidamise koosseisus, viibib tegevteenistuses Nõukogude armees, sõjalaevastikus või piirivalve- või siseteenistuse vägedes, kui perekonnas ei ole teisi töövõimelisi peale sõjaväelase naise või ema, kellel on kuni 8 aasta vanuseid lapsi;

b) majapidamised, mille koosseisu kuuluvad Isamaasõja I grupi invaliidid, juhul, kui perekonnas on ainult üks töövõimeline inimene;

c) majapidamised, mille koosseisu kuuluvad Isamaasõja II grupi invaliidid, kui perekonnas peale ühe töövõimelise isiku on kuni 16 aasta vanuseid lapsi;

d) majapidamised, mille koosseisus on Isamaasõja I või II grupi invaliide ja kaks töövõimelist perekonnaliiget, juhul, kui seal on viis või rohkem kuni 16 aasta vanust last.

Teistele majapidamistele, mille koosseisus on I ja II invaliidsusgrupi sõja- ja tööinvaliide, vähendatakse maksusummat poole võrra, töövõimeliste isikute puudumise korral aga vabastatakse need majapidamised maksust täielikult.

Soodustusi antakse tööinvaliidide majapidamistele, mille koosseisu kuuluvad kodanikud, kes töötasid palgalistena ja said tööinvaliidideks ning kes on sotsiaalkindlustuse organite poolt arvatud I või II invaliidsusgruppi.

Invaliidi surma korral säilitatakse majapidamisele antud soodustus kuni aasta lõpuni.

15. artikkel. Maksu tasumisest vabastatakse kolhoosnikud ja üksikmajandipidajad järgmises vanuses: mehed — 60 aastat ja vanemad, naised — 55 aastat ja vanemad, kui majapidamisest ei võta isikliku tööga osa teised töövõimelised perekonnaliikmed.

16. artikkel. Maksu tasumisest vabastatakse:

a) maal asuvate algkoolide, mittetäielike keskkoolide ja keskkoolide õpetajad (sealhulgas nende koolide pensionileläinud õpetajad); maal asuvate lastekodude direktorid, direktorite asetäitjad õppe-kasvatustöö alal, kasvatajad ja tööinstruktorid;

b) agronoomid, zootehnikud, hüdrotehnikud, maakorraldajad, melioraatorid, veterinaararstid ja -velskrid, arstid, keskmine meditsiinipersonal, riiklikud sanitaarinspektorid, kellel on eriharidus ja kes töötavad oma erialal maal asuvates ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides;

c) maal asuvate traktorijaamade, põllutöömasinate kapitaalremondi rajoonidevaheliste töökodade, samuti sovhooside, hobusekasvanduste ja riiklike puukoolide direktorid, direktorite asetäitjad poliitilisel alal, tehnilised juhatajad, insenerid, tehnikud, agronoomid, vanem-mehaanikud ja mehaanikud.

Mainitud soodustus antakse tingimusel:

kui seaduse käesolevas artiklis loetletud kodanikud on perekonnapeaks;

kui majapidamises ei ole tööloomi ja on ainult üks lehm, üks noorveis, arvestamata käesoleval aastal sündinud noorloomi, üks üle kuue kuu vanune siga ja kolm üle aasta vanust lammast ja kitse koos noorloomadega, lehma või sea puudumisel aga kuni viis üle aasta vanust lammast ja kitse koos noorloomadega, Kaug-Põhja rajoonides ja nende rajoonidega võrdsustatud kaugetes paikkondades aga juhul, kui isiklikus kasutuses olevate loomade arv ei ületa põllumajandusliku artelli põhikirjas antud rajooni kolhoosipere jaoks ettenähtud hulka;

kui majapidamises maatüki suurus ei ületa NSV Liidu valitsuse poolt kindlaksmääratud normi.

17. artikkel. Kindlaksmääratud korras ümberasuvate kodanike majapidamised vabastatakse maksu tasumisest vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrustes ettenähtud ajaks.

18. artikkel. Majapidamisi, mis on kannatada saanud loodusõnnetuste läbi (põllumajanduskultuuride külvide, paljuaastaste viljapuuistanduste või põhilise vara hävimine rahe, uputuse, orkaani, paduvihma, tulekahju, maavärisemise, varingu ja maalihke läbi; veiste lõpmine), võidakse põllumajandusmaksu tasumisest täielikult või osaliselt vabastada rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt olenevalt kantud kahju suurusest.

Samasuguses korras võidakse majapidamisi maksu tasumisest täielikult või osaliselt vabastada peamise töötaja surma või kestva raske haiguse korral perekonnas.

Rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele antakse õigus üksikutel juhtudel vähendada maksu suurust paljuaastaste istanduste pindala väljajätmise arvel, kus saak hukkus kevadkülma läbi käesoleval aastal.

19. artikkel. Põllumajandusmaksu alal soodustuste andmisel kuuluvad töövõimetute hulka:

a) invaliidid, kes sotsiaalkindlustusorganite poolt on arvatud I ja II invaliidsusegruppi;

b) vigased, kes ei saa osa võtta põllu- ja teistest töödest.

Soodustuste andmisel ei arvestata töövõimeliste hulka perekonnaliikmeid — mehi 60 aasta vanuses ja vanemaid, naisi 55 aasta vanuses ja vanemaid ning lapsi kuni 16 aasta vanuses, kes on sellesse ikka jõudnud antud kalendriaastal, samuti sõjaväelasi ja õppeasutuste õpilasi, kus õppeaeg kestab vähemalt aasta.

20. artikkel. NSV Liidu Ministrite Nõukogule antakse õigus üksikute rahvamajandusharude arendamise stimuleerimiseks ja teistel vajalikel juhtudel kindlaks määrata täiendavad soodustused põllumajandusmaksu alal.

21. artikkel. Vastavalt käesoleva seaduse 3. ja 12. artiklile

majapidamiselt arvestatud maksu summa tasutakse järgmistel tähtaegadel:

1. märtsiks 20 protsenti, 1. juuniks 20 protsenti, 1. septembriks 30 protsenti ja 1. novembriks 30 protsenti aasta maksusummast.

## V. Vastutus maksu tasumata jätmise eest ja ebaõige maksustamise kohta esitatud kaebuste läbivaatamise kord

22. artikkel. Maksuga õigeaegselt mittemaksustatud maksukohuslasi maksustatakse tagantjärele mitte rohkem kui kahe eelnenud aasta eest. Ebaõige maksustamise revideerimine on lubatud samuti mitte rohkem kui kahe eelnenud aasta eest.

23. artikkel. Maksukohuslaste maksustamisel eelnenud aastate eest käesoleva seaduse 22. artiklis ettenähtud korras toimub maksu tasumine võrdsetes osades kahel tähtajal: kuu aega pärast maksuteatise kätteandmist ja kolm kuud pärast esimest tähtaega.

24. artikkel. Kindlaksmääratud tähtaegadel maksu tasumata jätmise korral rakendatakse maksuvõlglaste suhtes järgmisi karistusmäärasid:

a) maksu tähtaja möödalaskmise korral võetakse viivist 0,2 protsenti iga päeva eest;

b) maksu tasumise tähtaja möödumisel kirjutatakse maksuvõlglase vara üles ja maksu tasumata jätmise küsimus antakse üle rahvakohtule, kelle otsusel toimub maksuvõlglase vara konfiskeerimine maksuvõlgade kustutamiseks vajalikus suuruses;

c) maksu tasumata jätmise korduvate juhtude puhul võetakse maksuvõlglased kriminaalvastutusele.

25. artikkel. Kaebused ebaõige maksustamise kohta esitatakse rajooni rahandusosakonna juhatajale kuu aja jooksul maksuteatise kättesaamise päevast arvates.

Rajooni rahandusosakonna juhataja otsuse peale võib edasi kaevata kümne päeva jooksul krai (oblasti) rahandusosakonda või oblastiteks mittejaotatud vabariigi rahandusministeeriumisse.

26. artikkel. Avalduste ja kaebuste esitamine ei pane maksu tasumist ja sissenõudmist seisma.

Neil juhtudel, kui on langetatud otsus maksukohuslase kasuks, tuleb ebaõigesti sissenõutud summad ja konfiskeeritud vara tagastada kümne päeva jooksul.

Juhul, kui vara tagastamine selle äramüümise tagajärjel on võimatu, tuleb selle väärtus hüvitada realiseerimisest faktiliselt saadud summade ulatuses.

27. artikkel. Käesoleva seaduse rakendamise instruktsiooni annab välja NSV Liidu Rahandusministeerium.

28. artikkel. Käesolev seadus kehtestatakse 1. juulist 1953.

Põllumajandusmaks 1953. aasta esimese poole eest arvestatakse kooskõlas NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega

7. maist 1952 «Põllumajandusmaksust» ja nõutakse sisse 40 protsendi suuruses aastamäärast, kusjuures võetakse arvesse 1953. aastal tehtud avanssmaksed.

1953. aasta teise poole eest arvestatakse põllumajandusmaks vastavalt käesolevale seadusele ja nõutakse sisse 60 protsendi suuruses aastamäärast, kusjuures see tuleb tasuda võrdsetes osades 1. oktoobriks ja 15. novembriks 1953.

29. artikkel. Käesoleva seaduse kehtestamisega lugeda kehtivuse kaotanuks NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus 7. maist 1952 «Põllumajandusmaksust», peale VI jao (maksulisa majapidamistele, mille koosseisu kuuluvad üksikud ja väikese perekonnaga kodanikud), mis jätta kehtima 1953. aasta lõpuni.

30. artikkel. Teha NSV Liidu Ministrite Nõukogule ülesandeks viia varem vastuvõetud NSV Liidu valitsuse määrused põllumajandusmaksu alal kooskõlasse käesoleva seadusega.

*Põllumajandusmaksu seadus, Tallinn, 1953.*

## PÕLLUMAJANDUSMAKSU KOHTA

### NSV LIIDU RAHANDUSMINISTEERIUMI JUHEND NR. 235 25. JUULIST 1957

VÄLJA ANTUD 8. AUGUSTIL 1953. A. SEADUSE «PÕLLUMAJANDUSMAKSU KOHTA» § 27 ALUSEL

*Väljavõte*

### I. Üldeeskirjad

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu kehtestas NSV Liidu Ülemnõukogu V istungjärgu poolt 8. augustil 1953. a. vastuvõetud Põllumajandusmaksu seadusega 1. juulist 1953. a. kolhoosnikute majandite maksustamise põllumajandusmaksuga kindlate määrade järgi ühelt sajandikult hektarilt kolhoosipere isiklikus kasutuses olevalt õueaiamaalt, olenemata kolhoosnikute majandi tulude kogusummast, mida nad saavad isiklikust majapidamisest, nähes ette põllumajandusmaksu tunduva vähendamise.

#### Seaduse 1. paragrahv

**Põllumajandusmaksu maksavad:**

**a) põllumajanduslike artellide, tööndusliк-põllumajanduslike segaartellide (tööndusкolhooside) ja kaluriartellide liikmeks olevate kolhoosnikute majandid;**

**b) üksiktalupidajate ja teiste kodanike majandid, kes ei ole kolhooside liikmed ja kellele on antud maatükid administratiivses suhtes külanõukogudele allutatud maakohtades.**

Juhendi § 1. Kodanikke, kes elunevad maal ja kellel jooksva aasta 1. jaanuaril ei ole maatükke, ei maksustata põllumajandusmaksuga; kui neil aga on tulusid mitte-põllumajapidamisest, siis vastavatel juhtudel maksustatakse neid elanikkonnalt võetava tulumaksuga.

Neil juhtudel, kui majandile eraldatakse õueaiamaa pärast 1. jaanuari, kuid enne kevadkülvi algust ning majandil on võimalik saada sellelt maatükilt saaki antud aastal, arvutatakse põllumajandusmaks sellele majandile üldistel alustel ja maksmiseks esitatakse aasta-maksusumma, olenemata sellest, millal õueaiamaa on eraldatud.

Sellist põllumajandusmaksu arvutamise korda kohaldatakse ka maal elunevate tööliste ja teenistujate majanditele maatükkide suhtes, mis neile on eraldatud köögiviljamaaks pärast 1. jaanuari, kuid enne kevadkülvi algust ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide poolt, kus nad töötavad, kui soodustuste andmise tingimuste kohaselt, mis on kindlaks määratud individuaal-köögiviljamaade kohta, nende tööliste ja teenistujate majandid ei kuulu vabastamisele maksu tasumisest.

Majapidamise likvideerimise puhul seoses uude elukohta asumisega, kui majand ei kasutanud saaki, arvutatakse maks ümber ja maksusummad, mis langevad majapidamise likvideerimise ajaks veel kättejõudmata maksutasumise tähtpäevadele, kuuluvad kustutamisele.

Juhendi § 2. Linnades ja samuti asulates, mis on enne jooksva aasta 1. jaanuari liiduvabariikide ülemnõukogude presiidiumide seadlustega või liiduvabariikide kesktäitevkomiteede varemalt antud määrustega arvatud töölisalevite ja teiste linna tüüpi asulate hulka, maksustatakse põllumajandusmaksuga ainult kolhoosnikute majandeid.

Kolhooside liikmeks mitteolevaid kodanikke, kellel on maatükid tähendatud asulates või kes elunevad paikkondades, mis administratiivses suhtes on allutatud linnade töörahva saadikute nõukogude õigustes tegutsevatele alevite töörahva saadikute nõukogudele, ei maksustata põllumajandusmaksuga, vaid maksustatakse elanikkonnalt võetava tulumaksuga ja kohalike maksudega.

Linna tüüpi asulates asuvaid kolhoosnikute majandeid ei maksustata kohalike maksudega.

Juhendi § 3. Töölisi ja teenistujaid, kes ei ole kolhooside liikmed ja elunevad alaliselt linnas või töölisalevis, kui neil on maal individuaal-köögiviljamaana ja -aiana kasutatavaid maatükke, mis on neile eraldatud ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide poolt, kus nad töötavad, ei maksustata põllumajandusmaksuga.

Juhendi § 4. Usukultuste teenijaid maksustatakse kõigilt nende tuludelt elanikkonna tulumaksuga.

Kodanikke, kes saavad peale maatükkide tulusid usuliste kom-

betalituste täitmisest, kuid ei ole usukultuste teenijad, maksustatakse maatükkide pindalalt põllumajandusmaksuga, usuliste kombetalituste täitmisest saadavatelt tuludelt aga — elanikkonnalt võetava tulumaksuga.

### Seaduse 2. paragrahv

**Maks arvutatakse igalt majandilt tema kasutuses oleva maatüki pindala järgi.**

**Maksu suuruse kindlaksmääramisel jäetakse maatüki üldpindalast välja maad, mis on ehitiste all, samuti võsastike, metsade, ühiskondlikult kasutatavate teede, jäärakute ja nõgude all.**

Juhendi § 5. Kommunaal- ja ametkondade majades elunevaid kodanikke maksustatakse põllumajandusmaksuga nende kasutuses olevatelt maatükkidelt, mis asuvad nimetatud majade juures, üksnes sel juhul, kui need maad on eraldatud korras, mis on kindlaks määratud tööliste ja teenistujate õueaiamaaga varustamiseks.

Juhendi § 6. Majandites kasutuselolevate maade suuruse muutumisel, mis on tingitud kolhoosnikute üldkoosolekute poolt põllumajandusliku artelli põhikirja tehtud parandustest ja täiendustest, samuti kolhooside juhatuste poolt, vastavalt põhikirjale, üksikute majandite maatükkide suurendamisel või vähendamisel, toimub põllumajandusmaksu tasumiseks esitatud summa ümberarvutus alljärgneva korra kohaselt.

Maatüki vähendatud pindalale langev maksusumma kantakse maha maa faktilise vähendamise ajaks kätte jõudmata tasumistähtaegade osas.

Maakrundi vähendamisel ei teostata põllumajandusmaksu ümberarvutamist, kui majand antud aastal kasutab vähendatud maapindalalt saadavat saaki (sealhulgas ka heinamaad).

Kui kolhoosnikute üldkoosolekutel muudetakse põllumajandusliku artelli põhikirjas ettenähtud maakasutuse normi, siis teostatakse põllumajandusmaksu ümberarvutus pärast põhikirja registreerimist rajooni täitevkomitees.

Põllumajandusmaksu ümberarvutuse aluseks on kolhoosi juhatuse nimekirjad või õiendid iga majandi maatüki suuruse kohta enne ja pärast maa vähendamist, kusjuures näidatakse ära maa faktilise vähendamise kuupäev. Kolhooside juhatuste nimekirjad või õiendid esitatakse kolhoosi esimehe, revisjonikomisjoni esimehe ning arvepidaja (raamatupidaja) allkirjaga. Kolhooside juhatuste nimekirjade või õiendite saamisel on maksuinspektor kohustatud kontrollima maatükkide vähendamise andmeid ja alles pärast seda asuma maksu ümberarvutamisele.

Samas korras arvutatakse põllumajandusmaks ümber kolhoosidele põliseks kasutamiseks kinnistatud maadel maakohas elunevate tööliste ja teenistujate majanditele, kellel vähendatakse õueaiamaad kolhoosi liikmete üldkoosoleku otsuse alusel nende endi

avalduste kohaselt ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 26. märtsi 1954. a. määruses nr. 520 ettenähtud korras.

Kui majanditele eraldatakse õueaiamaad täiendavalt, siis toimub põllumajandusmaksu ümberarvutus vastavalt käesoleva juhendi § 1 teisele lõigule.

J u h e n d i § 7. Neil juhtudel, kui eraldatud õueaiamaa suurus on väiksem külanõukogu majapidamisraamatusse ja kolhoosi maade nöörraamatusse kantud õueaiamaa suurusest ja kui põllumajandusmaks on arvutatud õueaiamaa pindalalt, mis ületab tegelikult majapidamise kasutusse eraldatud pindala, ning kui seda kinnitatakse kolhoosi juhatuse teatisega, mis põhineb külanõukogu esindaja või maksuinspektori osavõtul läbiviidud maatüki mõõtmisel, arvutatakse maks ümber kogu maksuaasta eest.

Kõigist sellistest juhtudest, kus põllumajandusmaks on ümber arvutatud õueaiamaa tegeliku pindala järgi, on rajoonide rahandusosakonnad kohustatud teatama rajooni vanemmaakorraldajale järgnevaks paranduste tegemiseks maatüki suuruse kohta käivas sissekandes riiklikes maakasutuste registreerimise raamatutes, samuti külanõukogudele ja masina-traktorijaamadele maatüki suuruse kohta paranduskannete tegemiseks majapidamisraamatutes ja kolhoosi maa-alade nöörraamatutes, ära näidates igal üksikul juhul maksu ümberarvutamise aluse.

## II. Kolhoosnikute majandite maksustamine

### Seaduse 3. paragrahv

**Kolhoosnikute majandeile arvutatakse maks maatüki ühe sajandiku hektari kohta kehtestatud määrade järgi.**

**Liiduvabariikidele määratakse kindlaks järgmised maksu keskmised ja ülemmäärad (vt. lk. 420).**

**NSV Liidu Ministrite Nõukogul lubatakse vajalikel juhtudel muuta ülalmärgitud maksumäärasid üksikute liiduvabariikide jaoks.**

### Seaduse 4. paragrahv

**Oblastilise jaotusega liiduvabariikide ministrite nõukogud määravad kindlaks käesoleva seaduse 3. paragrahvis liiduvabariigile kehtestatud keskmistest maksumääradest lähtudes keskmised maksumäärad üksikutele autonoomsetele vabariikidele, kraidele ja oblastitele muudatustega nende suurendamise või vähendamise suunas mainitud piirides, olenevalt autonoomsete vabariikide, kraide ja oblastite majanduslikest iseärasustest.**

**Oblastilise jaotuseta liiduvabariikide ministrite nõukogud, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogud, kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed määravad kindlaks vabariigile, kraile või oblastile kehtestatud keskmistest maksu-**

määradest lähtudes maksumäärad üksikutele rajoonidele, vajalikel juhtudel aga ka üksikutele asulatele, olenevalt nende majanduslikest iseärasustest.

**Maksumäärad määratakse antud paikkonnale kindlaks, arvesse võttes maatükkide kasutamist üksikute põllumajanduskultuuride külvideks, viljakust, müügiturgude olemasolu ja tulu suurust.**

Juhendi § 8. Maksumäärade kindlaksmääramisel seaduse 3. paragrahvi kohaselt autonoomsetele vabariikidele, kraidele ja oblastitele ning üksikutele rajoonidele peab liidu- ja autonoomsetele vabariikidele, kraidele, oblastitele või rajoonidele kehtestatud keskmiste maksumäärade järgi arvutatud maksusumma jääma muutmata.

Maksumäärade kindlaksmääramise korral üksikutele asulatele peab rajooni määrade järgi arvutatud maksusumma rajooni kohta tervikuna jääma muutmata.

| Liiduvabariigid | Maksumäärad ühelt sajandikult hektarilt rublades | | |
|---|---|---|---|
| | Keskmine määr vabariigis | Piirkõrvalekaldumised oblastite keskmisest määrast | |
| | | alammäär | ülemmäär |
| Vene NFSV | 8,5 | 3 | 14 |
| Ukraina NSV: | | | |
| idaoblastid | 8,5 | 5 | 12 |
| lääneoblastid | 4 | 2 | 6 |
| Valgevene NSV: | | | |
| idaoblastid | 6 | 3 | 9 |
| lääneoblastid | 3 | 2 | 5 |
| Usbeki NSV: | | | |
| niisutatavad maad | 22 | — | — |
| mitteniisutatavad maad | 8 | — | — |
| Kasahhi NSV | 8 | 4 | 13 |
| Gruusia NSV | 13 | 4 | 25 |
| Aserbaidžaani NSV | 12 | 6 | 18 |
| Leedu NSV | 3 | — | — |
| Moldaavia NSV: | | | |
| vasaku kalda rajoonid | 8 | — | — |
| parema kalda rajoonid | 4 | — | — |
| Läti NSV | 4 | — | — |
| Kirgiisi NSV | 9 | 4 | 13 |
| Tadžiki NSV: | | | |
| niisutatavad maad | 22 | — | — |
| mitteniisutatavad maad | 8 | — | — |
| Armeenia NSV | 13 | — | — |
| Turkmeenia NSV: | | | |
| niisutatavad maad | 20 | — | — |
| mitteniisutatavad maad | 8 | — | — |
| Eesti NSV | 4 | — | — |
| Karjala-Soome NSV | 5 | — | — |

## Seaduse 5. paragrahv

**Selleks, et ergutada kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majandites lehmade soetamist isikliku omandiõiguse alusel, vähendada maksusummat majanditele, kus ei ole lehmi, 1953. aastal 50 protsendi võrra ja 1954. aastal 30 protsendi võrra. Alates 1955. aastast maksustada neid majandeid üldistel alustel.**

## Seaduse 6. paragrahv

**Sääraste kolhoosnikute majandid, kelle üksikud perekonnaliikmed ilma mõjuvate põhjusteta ei töötanud mööda aastal kolhoosis välja normipäevade kindlaksmääratud miinimumi, maksavad 50 protsenti kõrgemat maksu.**

Juhendi § 9. Kolhoosnikute majanditele, millistes üksikud töövõimelised perekonnaliikmed ilma mõjuvate põhjusteta ei töötanud mööda aastal välja kindlaksmääratud normipäevade miinimumi, toimub 50 protsendi võrra kõrgendatud maksu arvutamine NSV Liidu Ministrite Nõukogu 8. augusti 1953. a. määruse nr. 2105 kohaselt kolhooside juhatuste poolt koostatud nimekirjade järgi, millised on läbi vaadatud ja kinnitatud iga üksiku nimekirja võetud majandi osas kolhoosnikute üldkoosoleku või kolhoosnikute poolt valitavate volinike, usaldusmeeste koosoleku või kolhoosnikute brigaadikoosoleku poolt, olenevalt sellest, milline kord on nende küsimuste läbivaatamiseks vastu võetud antud kolhoosi põhikirjas. Tähendatud majandite nimekirjad esitatakse kolhoosi juhatuse poolt rajooni rahandusosakonda hiljemalt 15. jaanuariks, varustatult kolhoosi esimehe, revisjonikomisjoni esimehe ja arvepidaja (raamatupidaja) allkirjaga. Vastavalt NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 6. märtsi 1956. a. määrusele nr. 312 «Põllumajandusliku artelli põhikirjast ning kolhoosnikute initsiatiivi edasisest suurendamisest kolhoositootmise organiseerimisel ja artellide juhtimisel» tulevad kolhoosnikute kaebused kindlaksmääratud normipäevade miinimumi mitte väljatöötanud üksikute perekonnaliikmete nimekirja võtmise küsimuses teistkordselt läbi vaadata kolhoosnikute koosolekul, milline otsus on lõplik.

Liidu- ja autonoomsete vabariikide rahandusministeeriumid ning kraide ja oblastite rahandusosakonnad on kohustatud tegema ettepanekuid vastavalt liiduvabariikide ministrite nõukogudele või kraide ja oblastite täitevkomiteedele kontrolli sisseseadmise kohta rajoonide täitevkomiteede poolt selle üle, et kolhoosid koostaksid õigeaegselt nimekirjad nende kolhoosnikute majandite kohta, kelle üksikud töövõimelised perekonnaliikmed ilma mõjuvate põhjusteta ei töötanud mööda aastal välja üldkoosoleku poolt kindlaksmääratud normipäevade miinimumi, samuti aga ka tähendatud nimekirjade läbivaatamise ja kinnitamise üle kolhoosnikute koos-

oleku poolt, selleks et need nimekirjad oleksid esitatud kolhooside juhatuste poolt rajoonide rahandusosakondadele hiljemalt 15. jaanuaril.

Rajoonide rahandusosakonnad peavad rajoonide täitevkomiteede kaudu võtma tarvitusele vajalikud abinõud nende kolhoosnikute majandite nimekirjade õigeaegseks kättesaamiseks, kellele põllumajandusmaks arvutatakse 50-protsendilise kõrgendusega.

## Seaduse 7. paragrahv

**Kolhoosidest jooksval aastal lahkunud (väljaheidetud) majandeid maksustatakse ühesugustel alustel üksiktalunditega, olenemata kolhoosist lahkumise (väljaheitmise) ajast.**

**Kui kolhoosipere koosseisus üksikud töövõimelised perekonnaliikmed ei ole kolhooside liikmeks või lahkusid (heideti välja) kolhoosist ega tööta palgalistena, siis käesoleva seaduse kohaselt niisugusele majandile arvutatud põllumajandusmaksu summat kõrgendatakse 75 protsendi võrra.**

Juhendi § 10. Kolhoosist lahkunud (väljaheidetud) majandeile arvutatakse maks ümber ühesugustel alustel üksiktalunditega, vastavalt seaduse 12. paragrahvile.

Maks arvutatakse ümber maatüki järgi, mis on majandis arvele võetud jooksva aasta 1. jaanuariks, kogu maksuaasta eest, olenemata majandi kolhoosist lahkumise (väljaheitmise) ajast.

Jooksval aastal kolhoosidest väljaheidetud linnades asuvad majandid maksustatakse põllumajandusmaksuga ühesugustel alustel üksiktalunditega, olenemata kolhoosist väljaheitmise ajast, kuid järgneval aastal on need majandid kohustatud tasuma linnaelanikkonnalt võetavaid makse.

Kolhoosist lahkunud (väljaheidetud) majandeilt võetav maks arvutatakse ümber pärast seda kui kolhoosnikute üldkoosolek on vastu võtnud otsuse kolhoosist väljaheitmise kohta, aga juhul kui esitatakse kaebus selle otsuse peale — pärast asja teistkordset läbivaatamist kolhoosnikute üldkoosolekul ning kolhoosist väljaheitmise kohta esialgselt vastuvõetud otsuse kinnitamist.

Kolhoosnikute majanditele, kus üksikud perekonnaliikmed on lahkunud kolhoosist ega tööta palgalistena, kõrgendatakse maksu pärast seda, kui kolhoosnikute üldkoosolek on vastu võtnud otsuse tema kolhoosist väljaheitmise kohta, aga juhul, kui esitatakse kaebus selle otsuse peale — pärast asja teistkordset läbivaatamist kolhoosnikute üldkoosolekul ning kolhoosist väljaheitmise kohta esialgselt vastuvõetud otsuse kinnitamist.

Kui kolhoosist lahkunud perekonnaliikmed on kooperatiivsete tööndusartellide liikmeks või õpilasteks vähemalt aastase õppeajaga, siis maksu ei kõrgendata.

Juhtudel, kui 75 protsendi võrra kõrgendatud põllumajandusmaksuga maksustatud kolhoosnikute majandeis kolhoosi liikmeks

mitteolevad töövõimelised perekonnaliikmed astusid aasta jooksul kolhoosi liikmeks, siis arvutatakse maks ümber kolhoosi astumise ajaks kätte jõudmata tasumistähtpäevade osas.

## III. Kolhoosi liikmeks mitteolevate majandite maksustamine

### A. Maal maatükke omavate tööliste, teenistujate ja kooperatiivsete tööndusartellide liikmete majandite maksustamine

Seaduse 8. paragrahv

Kolhoosi liikmeks mitteolevate tööliste ja teenistujate ning kooperatiivsete tööndusartellide liikmete majandeid, sealhulgas vanaduse- või invaliidsusepensionile läinute majandeid, kellel on maatükke, maksustatakse põllumajandusmaksuga kolhoosnikute majandeile kehtestatud määrade järgi tingimusel:

a) kui põhiline töövõimeline töötaja on jooksva aasta 1. jaanuariks olnud vähemalt ühe aasta alalises palgalises teenistuses või sama aja kooperatiivse tööndusartelli liikmeks, ülejäänud töövõimelised perekonnaliikmed aga peale koduperenaise ja kooliõpilaste samuti töötavad palgalistena või on kooperatiivse tööndusartelli liikmed;

b) kui majandis ei ole tööloomi ega ole rohkem kui üks lehm, üks noorveis, arvestamata jooksval aastal sündinud noorloomi, üks üle kuue kuu vanune siga ning kolm üle aasta vanust lammast ja kitse koos noorloomadega, lehma või sea puudumisel aga kuni viis üle aasta vanust lammast ja kitse koos noorloomadega;

c) kui majandis maatüki suurus ei ületa NSV Liidu valitsuse poolt kindlaksmääratud norme.

Kui maksustamisel avastatakse, et majandi maatüki suurus ületab NSV Liidu valitsuse poolt kindlaksmääratud norme, siis rahandusorganid on peale niisuguse majandi maksustamise ühesugustel alustel üksiktalunditega kohustatud sellest teatama rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele seadusega kindlaksmääratud abinõude tarvituselevõtmiseks ning maakasutamise eeskirjade rikkumiste kõrvaldamiseks.

Juhendi § 11. Rajoonide rahandusosakonnad on põllumajandusmaksuga maksustamisel kohustatud kontrollima tööliste ja teenistujate kasutuses olevate maatükkide suuruse vastavust NSV Liidu valitsuse poolt kindlaksmääratud normidele. Sellist kontrolli teostatakse riikliku maakasutuste registreerimise raamatute sissekannete ning kolhooside maa-nöörraamatute ja külanõukogude majapidamisraamatute sissekannete põhjal, samuti vastavate organisatsioonide andmetel nende kasutuses olevatest maadest töölistele ja teenistujatele maatükkide eraldamise kohta.

Kui tehakse kindlaks, et tööliste ja teenistujate majandeis esineb valitsuse poolt kindlaksmääratud maatükkide normide rikku-

misi, koostavad rajoonide rahandusosakonnad niisuguste majandite nimekirjad, ära näidates töölise (teenistuja) perekonna-, eesja isanime, töö- ja ametikoha ning kontrollimisel kindlakstehtud töölise või teenistuja majandi kasutuses oleva maatüki suuruse, samuti NSV Liidu valitsuse poolt kindlaksmääratud maatüki normi, viitega valitsuse vastava määruse kuupäevale ja numbrile. Need nimekirjad esitatakse rajoonide rahandusosakondade poolt rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele maakasutuses esinevate rikkumiste kõrvaldamiseks.

Rajoonide rahandusosakonnad maksustavad tööliste ja teenistujate majandeid, kus maatükkide suurus ületab NSV Liidu valitsuse poolt kindlaksmääratud norme, põllumajandusmaksuga kooskõlas seaduse 8. paragrahviga ühesugustel alustel üksiktalunditega.

Juhendi § 12. Seaduse 8. paragrahvi punkti «c» kohaldamisel peavad rahandusorganid juhinduma maatükkide normidest, mis on kindlaks määratud NSV Liidu valitsuse vastavate määruste ja korraldustega kolhooside liikmeks mitteolevate tööliste ja teenistujate üksikute kategooriate jaoks, mis on loetletud käesoleva juhendi lisas nr. 1.

Seaduse 8. paragrahvi punkti «c» kohaldamisel ei võeta arvesse heinamaid, mis eraldatakse vabariikide ministrite nõukogude, kraide, oblastite, linnade ja rajoonide täitevkomiteede poolt NSVL RKN-i 23. novembri 1945. a. määruse nr. 2962 alusel töölistele ja teenistujatele nende isiklikuks omandiks olevate kariloomade pidamiseks, välja arvatud juhud, kus tööliste ja teenistujate mõnede kategooriate jaoks on eraldatud heinamaid NSV Liidu valitsuse eri otsustega kindlaksmääratud suuruses.

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 8. augusti 1953. aasta määrusele nr. 2105 ei arvutata ühelgi juhul põllumajandusmaksu maatükkidelt, mis on eraldatud väljaspool talundit heina niitmiseks kariloomade jaoks. Samuti ei arvutata põllumajandusmaksu väljaspool talundit eraldatud heinamaatükkidelt, millistele on külvatud mitmeaastast heina heinamaade parandamise eesmärgil.

Pärast vastava aasta 1. jaanuari toimunud muutused kolhoosnikute määrade järgi maksustatud töölise või teenistuja majandi kariloomade arvus ei või olla maksu ümberarvutamise põhjuseks.

Kui tööliste ja teenistujate majandeis on alla kolme aasta vanuseid hobuseid ning kui neid hobuseid kasutatakse töödel, tuleb põllumajandusmaks arvutada kõrgendusega 100 protsendi võrra.

Juhendi § 13. Töölised ja teenistujad, kes ei ole kolhooside liikmed ja elunevad maal, kui neil ei ole õueaiamaad, vabastatakse põllumajandusmaksu tasumisest maatükkidelt, mis neile on eraldatud asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide poolt individuaal-köögiviljamaaks ja -aiaks, kui nende maatükkide pindala ei

ületa 0,15 hektarit ühe perekonna kohta ja majandis ei ole tööloomi.

Kui nimetatud töölised ja teenistujad omavad õueaiamaid ja ühtaegu ka ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide poolt neile individuaal-köögiviljamaaks eraldatud maatükke, siis vabastatakse need töölised ja teenistujad põllumajandusmaksu tasumisest neile individuaal-köögiviljamaaks eraldatud maatükkidelt, kui õueaiamaa ja individuaal-köögiviljamaa üldpindala (kaasa arvatud ehitise all olev maa-ala) ei ületa 0,15 hektarit ühe perekonna kohta ja majandis ei ole tööloomi. Õueaiamaadelt maksustatakse tööliste ja teenistujate majandeid põllumajandusmaksuga üldistel alustel.

Maatükke, mis on eraldatud töölistele ja teenistujatele ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide poolt kollektiivseteks köögiviljamaadeks ja aedadeks, ei maksustata ühelgi juhul.

Maatükid individuaal-köögiviljaaedadeks eraldatakse mitte üksikkodanikele, vaid ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele nende sellekohaste avalduste põhjal. Sel juhul asutuste, organisatsioonide ja ettevõtete administratsioon, koos ametiühingu organisatsioonidega, jaotab eraldatud maa üksikutele töölistele ja teenistujatele, vastavalt individuaal-köögiviljaaedadele kehtestatud maakasutusnormidele.

NSV Liidu valitsuse määruste alusel üksikutele tööliste ja teenistujate kategooriatele eraldatavad ning neile töölistele ja teenistujatele antud ettevõttes või organisatsioonis töötamise kogu ajaks kinnistatud ametimaad ei kuulu individuaal-köögiviljamaade hulka.

J u h e n d i § 14. Ühesugustel alustel kolhoosnikute majanditega maksustatakse põllumajandusmaksuga ka selliste tööliste ja teenistujate majandid, kes alaliselt töötavad palgalistena ettevõtetes, kus tootmine on hooajalise iseloomuga, ja kellel tootmistingimuste tõttu tekib töös vaheaegu; kes süstemaatiliselt töötavad palgalistena, kuid töö iseloomu tõttu siirduvad ühelt ehitusobjektilt teisele; kes on lähetatud õpingutele, ning invaliidide artellide liikmete ja transpordiartellide selliste liikmete majandid, kes on ühistanud oma hobused enne jooksva aasta 1. jaanuari, kui need majandid muus osas vastavad seaduse 8. paragrahvi tingimustele.

J u h e n d i § 15. Tööliste ja teenistujate majandid, mis on maksustatud ühesugustel alustel kolhoosnikute majanditega seaduse 8. paragrahvi kohaselt, maksustatakse juhul, kui alaliselt palgalisena töötanud põhilisel töövõimelisel perekonnaliikmel tekkis jooksva aasta 1. jaanuariks teisele tööle ülemineku tõttu vaheaeg töös mitte üle kahe kuu, endiselt samas korras, kui need majandid muus osas vastavad seaduse 8. paragrahvi tingimustele.

Töölise või teenistuja või I ja II invaliidsuse grupi sõja- ja tööinvaliidi surma korral maksustatakse seaduse 8. paragrahvi korras põllumajandusmaksuga maksustatud majandid, samuti need

majandid, kus sõjaväelasest perekonnaliige hukkus või jäi teadmata kadunuks Isamaasõja rindel, endiselt samas korras, kui töövõimetu naine või töövõimetud vanemad saavad surnu, rindel langenud või teadmata kadunuks jäänu eest pensioni ja majandid vastavad seaduse 8. paragrahvi ülejäänud tingimustele.

Juhendi § 16. Sovhoosides ja teistes organisatsioonides töötavate karjuste ja samuti ka kodanikele kuuluvaid loomi karjatavate karjuste majandid maksustatakse ühesugustel alustel kolhoosnikute majanditega, kui need karjused tegelevad karjatamisperioodil süstemaatiliselt loomade karjatamisega ja nende majandid vastavad põllumajandusmaksu seaduse 8. paragrahvi teistele tingimustele.

### Seaduse 9. paragrahv

**Ühesugustel alustel kolhoosnikute majanditega maksustatakse metsakaitse alal töötajate ja veemajanduse ekspluatatsiooni liinitöötajate majandid, kui nende majandid vastavad täielikult käesoleva seaduse 8. paragrahvis ettenähtud tingimustele ja neil ametisõitudeks olemasolevat hobust ei kasutata kõrvalteenistuse saamiseks.**

### Seaduse 10. paragrahv

**Ühesugustel alustel kolhoosnikute majanditega maksustatakse kolhooside liikmeks mitteolevate kodanike majandid, kus perekonnapea või mõni teine perekonnaliige on tegevteenistuses Nõukogude armees, Sõjalaevastikus, piirivalve- ja sisevägedes, kui ülejäänud töövõimelised perekonnaliikmed peale koduperenaise ja kooliõpilaste töötavad palgalistena või on kooperatiivse tööndusartelli liikmed ning kariloomade arv ja maatüki suurus majandis ei ületa käesoleva seaduse 8. paragrahvis märgitud norme.**

Juhendi § 17. Ühesugustel alustel kolhoosnikute majanditega maksustatud mitte-kolhoosiliikmete majandid, kus põhiline töötaja, tulnud tagasi Nõukogude armeest, Sõja-Merelaevastikust, piirivalve- või sisevägedest, asus töölise või teenistujana tööle hiljemalt kolme kuu jooksul pärast sõjaväeteenistusest vabastamist, mitte arvesse võttes sõiduaega alalisse elukohta, aga haiguse tõttu vabastatuil, peale selle, mitte arvesse võttes I või II grupi invaliidsuse aega, maksustatakse põllumajandusmaksuga endises korras, kui majand vastab seaduse 8. paragrahvi kõigile teistele tingimustele.

### Seaduse 11. paragrahv

**Majandid, mis ei vasta käesoleva seaduse 8.—10. paragrahvis tähendatud tingimustele, maksustatakse põllumajandusmaksuga üksiktalunditele kehtestatud määrade järgi.**

## B. Üksiktalundite maksustamine

### Seaduse 12. paragrahv

Üksiktalundeilt võetav põllumajandusmaks arvutatakse käesoleva seaduse 3. paragrahvis ettenähtud määrade järgi, suurendades maksusummasid 100 protsendi võrra.

### Seaduse 13. paragrahv

Enne põllumajandusmaksu tasumise esimest tähtaega kolhoosidesse astunud üksiktalundid maksustatakse kolhoosnikutele kehtestatud määrade järgi.

Pärast põllumajandusmaksu tasumise esimest tähtaega kolhoosi astunud majanditele arvutatakse maks ümber kolhoosnikute määrade järgi nende tähtaegade osas, mis kolhoosi astumise ajaks ei olnud veel kätte jõudnud.

Juhendi § 18. Kui kolhoosi astunud majandis üksikud töövõimelised perekonnaliikmed ei astunud kolhoosi ega tööta palgalistena, ei ole kooliõpilased ega kooperatiivse tööndusartelli liikmed, kõrgendatakse maksusummat pärast selle ümberarvutamist kolhoosnikute määrade järgi 75 protsendi võrra.

## IV. Soodustused põllumajandusmaksu alal

### Seaduse 14. paragrahv

Maksu tasumisest vabastatakse:

a) kolhoosnikute majandid ja kolhoosi liikmeks mitteolevate kodanike majandid, mille koosseisu kuuluv perekonnaliige viibib tegevteenistuses Nõukogude armees, Sõjalaevastikus või piirivalve- ja sisevägedes, kui perekonda ei jäänud teisi töövõimelisi peale sõjaväelase naise või ema, kellel on kuni 8 aasta vanuseid lapsi;

b) majandid, mille koosseisu kuulub Isamaasõja I grupi invaliide, kui perekonnas on ainult üks töövõimeline;

c) majandid, mille koosseisu kuulub Isamaasõja II grupi invaliide, kui perekonnas peale ühe töövõimelise isiku on lapsi kuni 16 aasta vanuses;

d) majandid, mille koosseisus on Isamaasõja I või II grupi invaliide ja kaks töövõimelist perekonnaliiget ning viis või rohkem kuni 16 aasta vanust last.

Teistele majanditele, mille koosseisu kuulub I ja II invaliidsuse grupi sõja- ja tööinvaliide, vähendatakse maksusummat poole võrra, töövõimeliste isikute puudumisel aga vabastatakse need majandid maksust täielikult.

Tööinvaliidide majanditele ettenähtud soodustusi antakse majanditele, mille koosseisu kuulub palgalistena töötanud ja töö-

**invaliidiks jäänud kodanikke, kelle sotsiaalkindlustuse organid on arvanud I või II invaliidsuse gruppi.**

**Invaliidi surma korral säilitatakse majandile antud soodustus kuni aasta lõpuni.**

J u h e n d i § 19. Seaduse 14. paragrahvis ettenähtud soodustust majandeile, milliste koosseisu kuulub sõjaväelasi, antakse olenemata sellest, kas need sõjaväelased on aja- või üleajateenistuses või kuuluvad ohvitseride koosseisu. Seda soodustust antakse ka NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Julgeoleku Komitee organite ja vägede ohvitserikoosseisule. Isikutele, kellel on NSV Liidu Siseministeeriumi juhtiva koosseisu eriauastmed, nimetatud soodustust ei anta.

Soodustust, mis kehtestatud majandeile, mille koosseisu kuulub sõjaväelasi, kohaldatakse ka neile majandeile, milliste koosseisu kuulub NSV Liidu Riigikaitseministeeriumi sõjaväe-ehitusüksuste töölisi.

J u h e n d i § 20. Isamaasõja rinnetel hukkunud või teadmata kadunuks jäänud sõjaväelaste ja partisanide perekondade majanditele antakse põllumajandusmaksu alal järgmisi soodustusi:

— majanditele, kus perekonna koosseisu kuulub peale ühe töövõimelise perekonnaliikme üks laps või kaks või kolm last kuni 16 aasta vanuses, vähendatakse arvutatud maksusummat 25 protsendi võrra;

— majanditele, kus perekonna koosseisu kuulub peale ühe töövõimelise perekonnaliikme üle kolme lapse kuni 16 aasta vanuses, vähendatakse arvutatud maksusummat 50 protsendi võrra.

J u h e n d i § 21. Isamaasõja rinnetel hukkunud või teadmata kadunuks jäänud sõjaväelaste ja partisanide perekondadele käesoleva juhendi §-s 20 ettenähtud maksusoodustus tuleb anda sellele majandile, mille koosseisu kuulus rindel hukkunud sõjaväelane või partisan.

Nimetatud soodustus antakse üksnes kuni 16 aasta vanuste laste olemasolul, olenemata sellest, kelle, kuni 16 aasta vanused, lapsed on majandis.

J u h e n d i § 22. Oma perekonna koosseisus Isamaasõja invaliide omavaile majandeile kehtestatud maksusoodustused laiendatakse majandeile, milliste koosseisu kuulub NSV Liidu riigikaitse lahingutes saadud haavade, põrutuste ja vigastuste või rindel viibimisega seotud haiguste tagajärjel invaliidsuse saanud invaliide, samuti ka majandeile, milliste koosseisus on kodusõja I või II invaliidsuse grupi invaliide ja I või II invaliidsuse grupi invaliide — kodusõja partisane.

J u h e n d i § 23. Aluseks maksusoodustuste andmisel majandeile, mille koosseisu kuulub I või II invaliidsuse grupi sõja- või tööinvaliide, on pensionitunnistused või pensioniraamatud, — pensionitunnistuste või pensioniraamatute puudumisel aga antakse soodustused sotsiaalkindlustuse organite või sõjakomissariaatide tõendite alusel.

Isamaasõja rinnetel hukkunud või teadmata kadunuks jäänud sõjaväelaste ja partisanide perekondade majandeile antakse soodustused kas pensionitunnistuste ja pensioniraamatute või sõjaväeosade ja sõjakomissariaatide tõendite alusel.

Majandeile, milliste koosseisu kuulub NSV Liidu Riigikaitseministeeriumi sõjaväe-ehitusüksuste töölisi, antakse soodustus sõjaväeosade tõendite alusel.

Juhendi § 24. Majandid, milliste koosseisu kuulub Nõukogude armee, Sõja-Merelaevastiku või piirivalve- ja sisevägede teenistuse käigus invaliidsuse saanud I või II grupi invaliide, samuti neid, kes said invaliidsuse kuni kolme kuu jooksul pärast sõjaväeteenistusest vabanemist, vabastatakse maksu tasumisest vastavalt seaduse 14. paragrahvile võrdselt majanditega, milliste koosseisu kuulub kodanikke, kes on töötanud palgalistena ja muutunud sotsiaalkindlustuse organite poolt I või II invaliidsuse gruppi arvatud tööinvaliidideks.

Oma koosseisus I või II invaliidsuse grupi tööinvaliide omavaile majandeile kehtestatud põllumajandusmaksu soodustust antakse ka kolhoosnikute majandeile, milliste perekonna koosseisu kuulub kolhoosi liikmeid, kes on muutunud I või II invaliidsuse grupi invaliidideks seoses NSV Liidu kodaniku kohustuse täitmisega kolhoosimajandi kaitsmisel ja kes saavad riiklikku pensioni.

Majandeile, mille koosseisu kuulub I või II invaliidsuse grupi sõja- ja tööinvaliide, kes on läinud vanaduspensionile, tuleb anda soodustusi seaduse 14. paragrahvi korras sotsiaalkindlustuse organite tõendite alusel selle kohta, et I ja II grupi sõja- või tööinvaliid on üle viidud vanaduspensionile.

Juhendi § 25. Majanditele, mille koosseisu kuulub I või II invaliidsuse grupi sõja- ja tööinvaliide, kui need invaliidid uuel läbivaatusel viiakse üle III invaliidsuse gruppi, määratakse maks (kui majandid olid varem maksust täielikult vabastatud) või arvutatakse maks ümber (kui majandid olid vabastatud maksust poole võrra) nende maksustamise tähtpäevade osas, mis ei ole veel kätte jõudnud.

III invaliidsuse grupi sõjainvaliidide majandeid, kui invaliidid on majandi põhilisteks töötajateks, võib külanõukogude esildusel rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 15. märtsi 1957. a. määrusele nr. 291 põllumajandusmaksu tasumisest osaliselt või täielikult vabastada.

### Seaduse 15. paragrahv

**Maksu tasumisest vabastatakse kolhoosnikud ja üksiktalupidajad järgmises vanuses: mehed — 60 aastat ja vanemad, naised — 55 aastat ja vanemad, kui majapidamisest ei võta isikliku tööga osa teised töövõimelised perekonnaliikmed.**

Juhendi § 26. Seaduse 15. paragrahvi kohaselt antakse soodustusi kodanike — 60-aastaste ja vanemate meeste ning 55-aastaste ja vanemate naiste majanditele, kui nad osutuvad külanõukogu majapidamisraamatu järgi majandipeaks. Soodustusi antakse ilma avalduste esitamiseta pärast seda, kui rajooni rahandusosakonna juhataja poolt on kontrollitud soodustuste andmiseks nõutavaid andmeid.

Kui nimetatud kolhoosnikute või üksiktalupidajate majandite perekondade koosseisus on õpetajaid, arste, agronoome või teisi spetsialiste, kelle kohta on kehtestatud soodustused seaduse 16. paragrahvis ning peale nende ei ole majandis isikliku tööga osavõtvaid teisi töövõimelisi perekonnaliikmeid, siis sellistel juhtudel tuleb neile majandeile rakendada põllumajandusmaksu soodustused seaduse 15. paragrahvis ettenähtud korras.

## Seaduse 16. paragrahv

Maksu tasumisest vabastatakse:

a) maal asuvate algkoolide, mittetäielike keskkoolide ja keskkoolide õpetajad (sealhulgas nende koolide pensionileläinud õpetajad); maal asuvate lastekodude direktorid, direktorite asetäitjad õppe- ja kasvatustöö alal, kasvatajad ja tööõpetuse instruktorid;

b) agronoomid, zootehnikud, hüdrotehnikud, maakorraldajad, maaparandajad, veterinaararstid ja -velskrid, arstid, keskmine meditsiiniline personal, riiklikud sanitaarinspektorid, kellel on eriharidus ja kes töötavad oma erialal maal asuvates ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides;

c) maal asuvate traktorijaamade, põllutöömasinate kapitaalremondi rajoonidevaheliste töökodade, sovhooside, hobusekasvanduste ja riiklike viljapuukoolide direktorid, direktorite asetäitjad poliitilisel alal, tehnilised juhatajad, insenerid, tehnikud, agronoomid, vanemmehaanikud ja mehaanikud.

Mainitud soodustus antakse tingimusel:

kui seaduse käesolevas paragrahvis loetletud kodanikud on perekonnapeaks;

kui majandis ei ole tööloomi ega ole rohkem kui üks lehm, üks noorveis, arvestamata jooksval aastal sündinud noorloomi, üks üle kuue kuu vanune siga ja kolm üle aasta vanust lammast ja kitse koos noorloomadega, lehma või sea puudumisel aga kuni viis üle aasta vanust lammast ja kitse koos noorloomadega, Kaug-Põhja rajoonides ja nende rajoonidega võrdsustatud kaugetes paikkondades aga juhul, kui isiklikuks omandiks olevate karilloomade arv ei ületa põllumajandusliku artelli põhikirjas antud rajooni kolhoosipere jaoks ettenähtud arvu;

kui majandis maatüki suurus ei ületa NSV Liidu valitsuse poolt kindlaksmääratud norme.

Juhendi § 27. Seaduse 16. paragrahvis ettenähtud soodustust antakse vastavatel juhtudel samuti:

a) maal asuvate algkoolide, mittetäielike keskkoolide ja keskkoolide direktoreile ning õppealajuhatajaile, kui nad on ühtaegu nende koolide õpetajaiks; maanoorte mittetäielike keskkoolide ja keskkoolide õpetajaile; erilise režiimiga maakoolide õpetajaile (vaimselt mahajäänute, kurttummade, pimedate ja nõrga nägemisega laste koolid, sanatoorsed, metsasanatoorsed koolid, lastepsühhoneurootikute, närviliste laste koolid, sanatoorset tüüpi lastekodude juures asuvad koolid, NSV Liidu Siseministeeriumi laste kasvatuslike töökolooniate koolid); koolide, lastekodude ja internaatide vabastatud vanempioneerijuhtidele, samuti ka koolide-internaatide kasvatajatele.

Seaduse 16. paragrahvi punktis «a» kehtestatud soodustus antakse maal asuvate algkoolide, mittetäielike keskkoolide ja keskkoolide kõigile õpetajaile, olenemata õppeainest, mida nad annavad neis koolides haridusministeeriumi programmi järgi.

Soodustust ei anta teiste maal asuvate õppeasutuste õpetajaile ega rajoonide rahvahariduse osakondade inspektoreile;

b) agronoomidele, zootehnikutele, hüdrotehnikutele, maakorraldajatele, maaparandajatele ning veterinaararstidele ja -velskritele, kes töötavad kolhooside esimeestena, kolhooside esimeeste asetäitjatena, kolhooside loomakasvatusfarmide juhatajatena, kolhooside brigadiridena, abimajandite direktoritena, sordikatsejaoskondade juhatajatena, Riikliku Põllukultuuride Sordikatse Komisjoni inspektoritena, agro-metsamelioraatoritena, oma eriala õpetajatena õppeasutustes, katsepõldude direktoritena, põllumajanduse ala teadusliku uurimise asutuste teaduslike kaastöölistena ning teistel töödel oma erialal maal asuvates asutustes ja organisatsioonides.

Seaduse 16. paragrahvi punktis «b» loetletud eriharidusega isikuteks loetakse isikuid, kes on lõpetanud kõrgema või kesk-eriõppeasutuse või oblasti 3-aastase õppeajaga agronoomilise kooli.

Seaduse 16. paragrahvi punktis «b» hüdrotehnikutele ja maaparandajatele ettenähtud soodustus antakse kõigile eriteadlastele, kellel on lõpetatud haridus maaparanduse või hüdrotehnika alal ja kes töötavad oma erialal maal asuvates niisutus- ja kuivendussüsteemide valitsustes ning ekspluatatsiooni- (hüdrotehnilistes) jaoskondades, kanalite valitsustes, veesõlmedes ja -hoidlates.

Isikud, kes pärast eriõppeasutuse lõpetamist on omandanud nooremagronoomi kutse ja töötavad sellel kutsealal agrotehnikutena, vabastatakse maksu tasumisest vastavalt seaduse 16. paragrahvile, kui nende majandid vastavad seaduse selle paragrahvi teistele tingimustele;

c) seaduse 16. paragrahvi punktis «c» loetletud kodanikele, kes töötavad maal asuvates loomakasvatuse, heinamaade parandamise ja teistes spetsialiseeritud masinajaamades.

Seaduse 16. paragrahvi punktis «c» loetletud traktori- ja spetsialiseeritud jaamade töötajatele antakse soodustus selles paragrahvis ettenähtud korras sõltumata sellest, kas jaam asub linna

piirides või maapaikkonnas, kui vaid nad oma töötingimuste poolest vahetult teenindavad maapaikkonda.

Soodustuste andmisel traktori- ja spetsialiseeritud jaamade töötajatele (välja arvatud seaduse 16. paragrahvi punktis «b» loetletud agronoomid, zootehnikud ja teised põllumajanduse eriteadlased) ei ole eriharidust tõendavate dokumentide esitamine vajalik;

d) põllumajanduse spetsialistidele ja praktikutele, kes on kindlaksmääratud korras suunatud asutustest, ettevõtetest või organisatsioonidest tööle kolhooside esimeestena, samuti isikutele, kes on suunatud tööle kolhooside esimeestena või esimeeste asetäitjatena vastavalt NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 25. märtsi 1955. a. määrusele nr. 577.

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 6. novembri 1952. a. määrusele nr. 4747 antakse kolhooside esimeestele, kes on edukalt lõpetanud 5-kuulised kvalifikatsiooni tõstmise kursused ja sooritanud riigieksamid, nooremagronoomi kutse ühes diplomiga. Seaduse 16. paragrahvis ettenähtud korras antakse seepärast maksusoodustus kolhooside esimeestele, kes on mainitud kursused lõpetanud ja omandanud nooremagronoomi kutse.

J u h e n d i § 28. Seaduse 16. paragrahvis arstidele, keskmisele meditsiinilisele personalile ja riiklikele sanitaarinspektoritele ettenähtud soodustus antakse eriharidusega meditsiinitöötajaile (vastavalt NSV Liidu Tervishoiuministeeriumiga kooskõlastatud ametite-loetelule), kes töötavad maal asuvates meditsiinilis-sanitaarsetes asutustes.

Soodustused meditsiinitöötajatele rakendatakse rajooni rahandusosakondade poolt samas korras nagu õpetajatele, agronoomidele ning seaduse 16. paragrahvis loetletud teistelegi spetsialistidele.

Põllumajandusmaksu soodustustele õigust omavate meditsiinitöötajate ametite loetelu on toodud käesoleva juhendi lisas nr. 2.

Meditsiinilist keskharidust omavate isikute hulka arvatakse käesoleva juhendi lisas nr. 4 loetletud meditsiinilised keskõppeasutused ja nendega võrdsustatud õppeasutused lõpetanud isikud.

J u h e n d i § 29. Vastavalt NSVL Ministrite Nõukogu määrusele 15. maist 1954. a. nr. 920 vabastatakse seaduse 16. paragrahvi kohaselt põllumajandusmaksu tasumisest rohuteadlased, kellel on eriharidus ja kes töötavad oma erialal maal asuvates ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides.

Soodustusi farmaatsia-ala töötajatele rakendavad rajooni rahandusosakonnad samas korras nagu õpetajatele, meditsiinitöötajatele, agronoomidele ja seaduse 16. paragrahvis loetletud teistelegi spetsialistidele.

Põllumajandusmaksu soodustustele õigust omavate farmaatsia-ala töötajate ametite loetelu on toodud käesoleva juhendi lisas nr. 3.[1]

[1] Lisasid kogumikus ei avaldata. — *Koostaja*

Kesk-eriharidust omavate isikute hulka arvatakse käesoleva juhendi lisas nr. 4 loetletud vastavad meditsiinilised keskõppeasutused ja nendega võrdsustatud õppeasutused lõpetanud isikud.

Juhendi § 30. Seaduse 16. paragrahvis ettenähtud põllumajandusmaksu soodustus antakse selles paragrahvis loetletud isikute majanditele ka neil juhtudel, kui need isikud või nende perekonnaliikmed on kolhoosi liikmed, majandis olev maatükk on kolhoosiperedele kindlaksmääratud normide piires ning kariloomade arv ei ületa seaduse 16. paragrahvis näidatud hulka.

Seaduse 16. paragrahvi järgi säilitatakse maksusoodustus isikute majandeile, kes on kvalifikatsiooni tõstmiseks komandeeritud õppima, kui komandeeritule säilitatakse tema ametikoht.

## Seaduse 17. paragrahv

**Kindlaksmääratud korras ümberasuvate kodanike majandid vabastatakse maksu tasumisest NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrustes ettenähtud ajaks.**

Juhendi § 33. Seaduse 17. paragrahvi järgi on maksusoodustuste andmise aluseks ümberasujatele väljaantavad ümberasumise piletid.

Liidu- ja autonoomsete vabariikide rahandusministeeriumid ning kraide ja oblastite rahandusosakonnad on kohustatud iga aasta enne põllumajandusmaksu läbiviimise algust teatama rajoonide rahandusosakondadele, milliseid soodustusi tuleb jooksval aastal ümberasujatele anda NSV Liidu valitsuse määrustega kindlaksmääratud korras.

## Seaduse 18. paragrahv

**Majandeid, mis on kannatada saanud loodusõnnetuste (põllumajanduskultuuride, mitmeaastaste viljapuuistanduste või põhivara hävimine rahe, uputuse, raju, vihmavalingu, tulekahju, maavärisemise, -varingu ja -lihke läbi; veiste lõppemine) tagajärjel, võidakse põllumajandusmaksu tasumisest täielikult või osaliselt vabastada rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt olenevalt kantud kahju suurusest.**

**Samas korras võidakse majandeid täielikult või osaliselt vabastada maksu tasumisest perekonna põhilise töötaja surma või kestva raske haiguse korral.**

**Rajooni töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedel on õigus üksikutel juhtudel vähendada maksu suurust mitmeaastaste istanduste pindala väljajätmise arvel, kus saak jooksval aastal hävis kevadiste öökülmade tõttu.**

Juhendi § 34. Seaduse 18. paragrahvis ettenähtud soodustusi antakse kodanike kirjalike avalduste põhjal vastavate organite

(Riikliku Kindlustuse, perekonnaseisuaktide büroode, raviasutuste) dokumentide olemasolul.

Rajooni rahandusosakond on kohustatud 10 päeva jooksul kontrollima maksusoodustuste saamiseks esitatud avaldust ja loodusõnnetust tõendavaid dokumente, tegema väljavõtte maksundusalase arvelevõtmise materjalidest perekonna koosseisu, maatüki ning maksmiseks esitatud ja tasutud maksusumma kohta, samuti andmeist varandusliku seisukorra kohta, ja esitama avalduse koos motiveeritud seisukohaga läbivaatamiseks rajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele.

Makseteated põllumajandusmaksu tasumiseks antakse loodusõnnetustest kannatada saanud majanditele kätte üldiselt kindlaksmääratud tähtaegadel, sõltumata maksusoodustuste saamist taotlevate avalduste esitamisest.

Soodustuste andmise kohta rajooni täitevkomitee otsuse kättesaamisel on vastavad rajoonide rahandusosakonnad kohustatud sellest otsusest hiljemalt 3 päeva jooksul teatama kodanikele.

Avaldused mitmeaastaste istanduste saagi hävimise kohta jooksval aastal kevadkülmade tagajärjel antakse rajooni rahandusosakonda ja esitatakse viimase poolt pärast avalduse kohapealset kontrollimist rajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele läbivaatamiseks. Kui rajooni täitevkomitee on otsustanud maksu vähendada, arvutatakse maks vastavalt ümber.

## Seaduse 19. paragrahv

**Põllumajandusmaksu alal soodustuste andmisel loetakse töövõimetuteks:**

**a) sotsiaalkindlustuse organite poolt I ja II invaliidsusgruppi arvatud invaliidid;**

**b) vigased, kes ei saa osa võtta põllu- ja teistest töödest.**

**Soodustuste andmisel ei võeta töövõimelistena arvesse perekonnaliikmeid — mehi 60 aasta vanuses ja vanemaid, naisi — 55 aasta vanuses ja vanemaid ning lapsi kuni 16 aasta vanuses, kes on sellesse ikka jõudnud jooksval kalendriaastal, samuti sõjaväelasi ja vähemalt aastase õppeajaga õppeasutuste õpilasi.**

J u h e n d i § 35. Soodustuste andmisel arvestatakse kolhoosnikute, üksiktalupidajate ja teiste mitte-kolhoosiliikmete majandite koosseisu kuuluvaid kodanikke, kes on perekonna koosseisu arvatud külanõukogu majapidamisraamatu järgi töövõimeliste perekonnaliikmete hulgas ja võetakse soodustuste andmisel sellistena arvesse, olenemata sellest, et nad töötavad palgalistena ja töötingimuste tõttu ei võta isikliku tööjõuga majapidamisest osa.

Erandiks sellest eeskirjast on seaduse 15. paragrahvis ettenähtud soodustuste andmise kord, kuna nimetatud soodustuste andmisel võetakse töövõimelised perekonnaliikmed arvesse sel juhul, kui nad võtavad majapidamisest osa isikliku tööjõuga.

**NSV Liidu Ministrite Nõukogul on õigus üksikute rahvamajandusharude arendamise stimuleerimiseks ja teistel vajalikel juhtudel anda täiendavaid soodustusi põllumajandusmaksu alal.**

Juhendi § 36. Metsaülestöötamis- ja parvetusettevõtete, samuti puidukeemia-metsamajandite töölised, insener-tehnilised töötajad ja teenistujad vabastatakse põllumajandusmaksu tasumisest, kui nende põllumajanduslik abimajand, mida peetakse nimetatud ettevõtete kasutuses olevatel maadel, vastab kõigile Põllumajandusmaksu seaduse 8. paragrahvis märgitud tingimustele.

Juhendi § 38. Majandid, mille koosseisu kuulub söe-, põlevkivi- ja maagitööstuse ettevõtetes alaliselt maa-alusel tööl töötavaid perekonnaliikmeid, vabastatakse põllumajandusmaksu tasumisest täielikult.

Nimetatud ettevõtetes tööjõu organiseeritud värbamise korras maa-alusel tööl töötavate kolhoosnikute majanditele antakse see soodustus tingimusel, kui tööleping on sõlmitud vähemalt üheks aastaks ja kui nende kolhoosnikute töövõimelised perekonnaliikmed võtavad osa kolhoosi tööst ja töötavad välja normipäevade kohustusliku miinimumi.

Dokumendiks, mille alusel soodustusi antakse, on ettevõtte tõend selle kohta, et asjaomane töötaja töötab alaliselt maa-alusel tööl mainitud ettevõtetes.

Kolhoosnikutele, kes töötavad nimetatud ettevõtetes maa-alusel tööl organiseeritud värbamise korras, antakse soodustus ettevõtte tõendi olemasolul ning kolhoosi juhatuse tõendi olemasolul selle kohta, et nende töövõimelised perekonnaliikmed töötavad välja normipäevade kindlaksmääratud miinimumi.

Söe-, põlevkivi- ja maagitööstuse allmaatöölistele kehtestatud maksusoodustust antakse neile majandeile, milliste koosseisu kuulub perekonnaliikmeid, kes töötavad allmaatööl rahvamajandusnõukogudele alluvates nimetatud tööstusharude ettevõtetes.

Maagitööstuse allmaatöölistele ettenähtud maksusoodustust ei laiendata isikutele, kes tegelevad allmaatööga mittemaaksete maapõuevarade kaevandamisel.

Söe- ja põlevkivitööstuse ettevõtete põllumajandusmaksu soodustuste õiguslike tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate allmaa-kutsealade loetelu, maagitööstuse ettevõtete tööliste ja insener-tehniliste töötajate selliste allmaa-kutsealade loetelu, samuti soodustuste saamiseks esitatavate tõendite vormid on toodud käesoleva juhendi lisades 7, 8, 9 ja 10.

Juhendi § 39. Liidu- ja autonoomsete vabariikide rahandusministeeriumid ning kraide ja oblastite rahandusosakonnad on kohustatud iga aasta enne põllumajandusmaksu läbiviimise algust vastavatele rahandusorganitele teatavaks tegema NSV Liidu valitsuse eriotsustega üksikutele paikkondadele kindlaksmääratud soo-

dustused põllumajandusmaksu alal, ära näidates selliste soodustuste kestuse.

Juhendi § 40. Majandid, millistel tekkis õigus maksusoodustuse saamiseks pärast jooksva aasta 1. jaanuari, vabastatakse maksust nendele maksutasumise tähtaegadele langevate maksete osas, mis ei olnud soodustuse õiguse tekkimise ajaks veel kätte jõudnud.

Majandid, millised on kaotanud õiguse maksusoodustusele pärast jooksva aasta 1. jaanuari, tasuvad selle osa maksust, mis langeb pärast soodustuse saamise õiguse kaotamist kättejõudvaile tähtaegadele.

Rajoonide rahandusosakonnad teevad külanõukogude andmete järgi kindlaks majandid, millistel tekkis õigus soodustusele pärast maksukohuslaste arvelevõtmist või pärast üksikute maksutasumise tähtpäevade möödumist, ning samuti majandid, millised on kaotanud õiguse soodustustele.

### Seaduse 21. paragrahv

**Maksusumma, mis on arvutatud majandile vastavalt käesoleva seaduse 3. ja 12. paragrahvile, tasutakse järgmistel tähtaegadel: 1. märtsiks 20 protsenti, 1. juuniks 20 protsenti, 1. septembriks 30 protsenti ja 1. novembriks 30 protsenti aasta-maksusummast.**

## V. Vastutus maksu mittetasumise eest ja ebaõige maksustamise peale esitatud kaebuste läbivaatamise kord

### Seaduse 22. paragrahv

**Õigeaegselt maksustamata jäänud maksnikke maksustatakse tagantjärele mitte rohkem kui kahe eelmise aasta eest. Ebaõige maksustamise uuesti läbivaatamine on lubatud samuti mitte rohkem kui kahe eelmise aasta eest.**

### Seaduse 23. paragrahv

**Maksniku maksustamisel eelmiste aastate eest käesoleva seaduse 22. paragrahvis ettenähtud korras tasutakse maks võrdsetes osades kahel tähtajal: kuu aega pärast makseteate kätteandmist ja kolm kuud pärast esimest tähtaega.**

### Seaduse 24. paragrahv

**Kindlaksmääratud tähtaegadeks maksu mittetasumisel võetakse maksuvõlgnike suhtes tarvitusele järgmised karistusabinõud:**

**a) maksu tasumise tähtaja möödalaskmise korral võetakse viivist 0,2 protsenti iga viivitatud päeva eest;**

b) maksu tasumise tähtaja möödumisel kirjutatakse maksuvõlgniku vara üles ja maksu mittetasumise asi antakse üle rahvakohtule, kelle otsusel võetakse maksuvõlgnikult vara ära maksuvõlgade kustutamiseks vajalikul hulgal;

c) maksu mittemaksmise korduvate juhtude puhul võetakse maksuvõlgnikud kriminaalvastutusele.

Juhendi § 41. Maksu mittemaksjate suhtes rakendatakse sundsissenõudmise abinõusid NSV Liidu Rahandusministeeriumi 2. oktoobri 1950. a. juhendis nr. 1450 «Tähtajaks tasumata maksude ja mittemaksuliste maksete sissenõudmise korra kohta» ettenähtud korras.

Seaduse 25. paragrahv

Kaebused ebaõige maksustamise peale esitatakse rajooni rahandusosakonna juhatajale kuu aja jooksul makseteate kätteandmise päevast arvates.

Rajooni rahandusosakonna juhataja otsuse peale võib edasi kaevata kümne päeva jooksul krai (oblasti) rahandusosakonnale või oblastilise jaotuseta liiduvabariigi rahandusministeeriumile.

Seaduse 26. paragrahv

Avalduste ja kaebuste esitamine ei peata maksu tasumist ja sissenõudmist.

Neil juhtudel, kui on tehtud otsus maksniku kasuks, tuleb ebaõigesti sissenõutud summad ja äravõetud vara tagastada kümne päeva jooksul.

Juhul, kui vara tagastamine selle realiseerimise tõttu on võimatu, tuleb selle väärtus hüvitada realiseerimisest tegelikult saadud summade ulatuses.

Seaduse 27. paragrahv

Käesoleva seaduse rakendamise juhendi annab välja NSV Liidu Rahandusministeerium.

Seaduse 28. paragrahv

Käesolev seadus kehtestatakse 1. juulist 1953. a.

Põllumajandusmaks 1953. aasta esimese poole eest arvutatakse NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 7. mai 1952. a. seadluse «Põllumajandusmaksust» alusel ja nõutakse sisse 40 protsendi suuruses aastamaksu summast, kusjuures võetakse arvesse 1953. aastal maksmiseks esitatud avansimaksed.

1953. aasta teise poole eest arvutatakse põllumajandusmaks vastavalt käesolevale seadusele ja esitatakse maksmiseks 60 prot-

sendi suuruses aastamaksu summast, kusjuures see tuleb tasuda võrdsetes osades 1. oktoobriks ja 15. novembriks 1953. a.

Seaduse 29. paragrahv

Käesoleva seaduse kehtestamisega lugeda kehtivuse kaotanuks NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus 7. maist 1952. a. «Põllumajandusmaksust» peale VI jao (maksulisand majanditele, mille koosseisu kuulub üksikuid ja vähelapselisi kodanikke), mis jätta kehtima 1953. aasta lõpuni.

Seaduse 30. paragrahv

Teha NSV Liidu Ministrite Nõukogule ülesandeks viia varem vastuvõetud NSV Liidu valitsuse määrused põllumajandusmaksu alal kooskõlasse käesoleva seadusega.

## KOLHOOSI TULUMAKSUST

NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS NR. 160/9 12. SEPTEMBRIST 1957

### I

### Üldeeskirjad

1. Kolhoosi tulumaksu maksavad põllumajanduslikud artellid, samuti kaluriartellid, millised saavad tulusid põllumajandusest ja kõigist abiettevõtetest, ning tööndusliк-põllumajanduslikud segaartellid (tööndusкolhoosid), millised saavad tulusid põllumajandusest ja põllumajanduslikest abiettevõtetest.

Tulumaksuga maksustamisele kuuluvad kolhooside rahalised ja naturaaltulud.

Tulusid kalapüügist, mida kaluriartellid on saanud kalasaagi äraandmisest riiklikele varustajatele ja kooperatiivorganisatsioonidele, samuti tulusid, mis on saadud tööndusliк-põllumajanduslike segaartellide (tööndusкolhooside) tööstusettevõtetest, kolhoosi tulumaksuga ei maksustata.

(NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 18. detsembri 1958. a. seadluse «Kolhoosi tulumaksu arvutamise korra muutmisest» redaktsioonis.)

2. Kolhoosi tulumaksuga maksustatava tulu hulka ei arvata:

a) naturaaltoodangut, mis on kulutatud seemneks, loomasöödaks, seemne- ja loomasöödalaenude tagastamiseks, või on eraldatud puutumatusse seemne ja loomasööda kindlustusfondi, toiduvilja kindlustusfondi, invaliidide ja raukade abistamisfondi, lastesõimede ülalpidamiseks ning teisteks majandisisesteks vajadusteks; naturaaltoodangut, mis on kulutatud masina-traktorijaamade

ja spetsialiseeritud jaamade poolt 1957. aastal 1958. a. saagi alla teostatud tööde eest tasumiseks;

b) summasid, mis on kulutatud alljärgnevateks tootmisvajadusteks:

tasu maksmiseks remondi- ja tehnikajaamade, masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade tööde eest kehtivate hinnete järgi, samuti lennukeilt teostatavate külvitööde, pealtväetamise, puuvillapõõsaste lehtede hävitamise ja tolmutamistööde eest, samuti tasu maksmiseks majanduslikul teel teostatavate tööde eest happeliste muldade lupjamise, maaparanduse ning kultuurheinamaade ja -karjamaade rajamise alal;

põletis- ja määrdeainete, kütuse, mineraal- ja orgaaniliste väetiste, seemne ja loomasööda muretsemiseks, elektrienergiale ja vesivarustusele ning kolhoosisiseste niisutusvõrkude mehhaniseeritud puhastamiseks; viinamarjaaedades mahalaotatavate kõrkjamattide valmistamiseks, põllumajandustaimede kahjurite vastu võitlemiseks; loomade ravimiseks; väikeinventari, tooraine ja materjalide soetamiseks abiettevõtete jaoks; hoonete, põllutöömasinate, transpordimasinate, inventari ja seadmete jooksvaks remondiks; tasu maksmiseks transpordivahendite kasutamise eest põllumajandussaaduste veol;

c) invaliididele, raukadele ja töövõimetutele kolhoosnikutele abi osutamiseks kulutatud summasid;

d) põhivahendite amortisatsiooni summasid aruandeaastal;

e) loomade müügist (elusalt ja tapasaadustena) saadud summasid, mis on arvatud jagamatutesse fondidesse karja parandamiseks ja suurendamiseks, samuti neid, mis on arvatud üleskasvatamise ja nuumamise otstarbel loomade soetamisele kulutatud jagamatute fondide vahendite taastamiseks;

f) kindlustushüvituse summasid, mis on Riikliku Kindlustuse organeilt saadud hävinud varade või külvide eest.

(NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 18. detsembri 1958. a. seadluse «Kolhoosi tulumaksu arvutamise korra muutmisest» redaktsioonis.)

## II

## Maksu arvutamise ja tasumise kord

3. Tulumaks arvutatakse kolhoosi poolt eelmise aasta rahalistelt ja rahalises väljenduses kindlakstehtud naturaaltuludelt kolhoosi aastaaruande andmeil.

Maksustatavate naturaaltulude kindlaksmääramisel hinnatakse toodang riiklike kokkuostuhindadega.

(NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 18. detsembri 1958. a. seadluse «Kolhoosi tulumaksu arvutamise korra muutmisest» redaktsioonis.)

4. Kolhoosidelt võetav tulumaks arvutatakse 12,5% suuruses maksustatavast tulust.

Oblastilise jaotusega liiduvabariikide ministrite nõukogudel on õigus määrata üksikuile autonoomsetele vabariikidele, kraidele ja oblastitele, olenevalt nende majanduslikest iseärasustest, diferentseeritud maksumäärad jooksvaks aastaks plaanis ettenähtud maksu üldsumma piires.

Oblastilise jaotuseta liiduvabariikide ministrite nõukogudel, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudel ning kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedel on õigus määrata üksikuile rajoonidele ja erandjuhtudel üksikuile kolhoosidele, olenevalt nende majanduslikest iseärasustest, diferentseeritud maksumäärad vabariigile, kraile ja oblastile planeeritud maksusumma piires.

(NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 18. detsembri 1958. a. seadluse «Kolhoosi tulumaksu arvutamise korra muutmisest» redaktsioonis.)

5. Kolhoosid maksavad tulumaksu alljärgnevatel tähtaegadel:

15. märtsiks — avansina 15% eelmise aasta maksusummast;

15. juuniks — 25% jooksva aasta maksusummast, kusjuures arvatakse maha avansisumma;

15. septembriks — 30% jooksva aasta maksusummast;

1. detsembriks — 45% jooksva aasta maksusummast.

Liiduvabariikide ministrite nõukogud võivad, olenevalt kolhooside majanduslikest iseärasustest, viia käesolevas paragrahvis ettenähtud maksetähtajad kuni ühe kuu võrra varajasemale või hilisemale ajale.

## III

## Maksusoodustused

6. Ümberasunud isikute majandeist organiseeritud kolhoosidele, samuti kolhoosidele, millised on võtnud oma koosseisu ümberasunuid, antakse tulumaksu alal soodustusi NSV Liidu Ministrite Nõukogu erimääruste alusel.

7. NSV Liidu Ministrite Nõukogul on õigus põllumajanduse üksikute harude arendamise ergutamise eesmärgil vabastada kolhoose tulumaksu tasumisest ja vajaduse korral anda neile maksusoodustusi.

8. Liiduvabariikide ministrite nõukogud võivad üksikutele kolhoosidele pikendada tulumaksu maksete tasumist ja vajalikel juhtudel kustutada kolhooside maksuvõlgu vabariigi eelarve arvel.

Oblastilise jaotuseta liiduvabariikide ministrite nõukogud, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogud, kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed võivad üksikutele loodusõnnetuste tagajärjel kannatanud kolhoosidele rajoonide ja linnade töörahva saadikute nõukogude taotlusel pikendada tulumaksu maksete tasumist, samuti vajalikel juhtudel vabastada neid

kolhoose kas täielikult või osaliselt maksu tasumisest vastavate eelarvete arvel.

(NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 18. detsembri 1958. a. seadluse «Kolhoosi tulumaksu arvutamise korra muutmisest» redaktsioonis.)

9. Loodusõnnetuste (põllukultuuride külvide, mitmeaastaste viljapuuistanduste või põhivarade hävimine rahe, üleujutuse, raju, paduvihma, tulekahju, maavärisemise, maalibisemise ja -lihke tõttu ning loomade hukkumine) tagajärjel kannatanud kolhoosidele võidakse rajoonide ja linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede otsusel anda maksu tasumiseks pikendust jooksva aasta piires.

## IV

## Vastutus maksu mittetasumise eest

10. Tulumaksu õige arvutamise ja õigeaegse tasumise eest kannab vastutust kolhoosi juhatus.

Kolhoosi juhatus on kohustatud iga aasta hiljemalt 1. märtsiks esitama vastavale rahandusorganile tulumaksuga maksustatava tulu ja maksusumma arvutluse NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt kindlaksmääratud vormi kohaselt.

11. Rahandusorganitele maksustatava tulu ja maksusumma arvutluse tähtajaks mitteesitamise eest võidakse kolhoosi juhatuse esimeest ja arvepidajat (raamatupidajat) rajooni (linna) rahandusosakonna juhataja otsusel trahvida kumbagi kuni 50 rublaga.

12. Tulumaksu tasuvad kolhoosid esmajärjekorras. Juhul, kui maksu ei tasuta kindlaksmääratud tähtaegadeks, kirjutatakse tasumata summad maha kolhooside jooksvatelt kontodelt, välja arvatud kolhooside jooksvad erikontod, riiklikele ja kooperatiivsetele ettevõtetele ja organisatsioonidele eelarvesse kantavate maksete alal kehtestatud korras.

Maksetähtaja möödalaskmisel võetakse viivist 0,05% iga viivitatud päeva eest.

(NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 12. septembri 1958. a. seadluse «Kolhoosidelt maksete eelarvesse sissenõudmise korra muutmisest» redaktsioonis) [1].

13. Avalduste ja kaebuste esitamine ei peata maksete sissenõudmist.

---

[1] Üheaegselt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 12. septembri 1958. aasta seadlusega «Kolhoosidelt maksete eelarvesse sissenõudmise korra muutmisest» tunnistati kehtivuse kaotanuks NSV Liidu KTK ja RKN-i 11. aprilli 1937. aasta määruse «Administratiivse korra tühistamisest ja kohtuliku korra kehtestamisest kolhoosidelt, käsitööndusliikelt artellidelt ja kodanikelt riiklike ja kohalike maksude, kohustusliku määrkindlustuse, naturaalsete müügikohustuste ja trahvide võlgade katteks vara äravõtmisel» kolhoose puudutav osa (NSVL SK, 1937, nr. 30, art. 120). — *Koostaja*

Juhul, kui otsus tehakse kolhoosi kasuks, tagastatakse ebaõigelt laekunud summad kolhoosile hiljemalt 10 päeva jooksul, arvates otsuse tegemise momendist.

14. Kontroll kolhoosi tulumaksu õige arvutamise ja õigeaegse tasumise üle pannakse rahandusorganeile.

Rahandusorganid kontrollivad kolhooside juhatuste poolt koostatud maksustatava tulu ja maksusumma arvutlusi kolhooside aastaaruannete andmeil ja vastavate dokumentide põhjal. Maksustatava tulu ja tulumaksu summa kindlaksmääramiseks vigade avastamise korral arvutatakse maksusummad vastavalt ümber.

* * *

15. Käesolev seadlus jõustub 1. jaanuarist 1958. a. [1]

16. Käesoleva seadluse jõustumisega lugeda kehtetuks:

a) NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 11. augusti 1948. a. seadlus «Kolhoosi tulumaksu kohta»;

b) NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 12. jaanuari 1951. a. seadlus «NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 11. augusti 1948. a. seadluse «Kolhoosi tulumaksu kohta» § 5 ja § 6 muutmise kohta»;

c) NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 25. mai 1956. a. seadluse «NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadluste täiendamise ja muutmise kohta» § 2.

*«NSV Liidu Ülemnõukogu Teataja», 1957, nr. 19, art. 495*

## KOLHOOSIDE TULUMAKSU ARVUTAMISE KORRA MUUTMISEST

### NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS 18. DETSEMBRIST 1958

Seoses müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamisega ning põllumajandussaaduste varumisel uue korra, uute varumishindade ja -tingimuste kehtestamisega NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium o t s u s t a b:

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1957. aasta 12. septembri seadluse «Kolhooside tulumaksu kohta» punktid 1, 2, 3, 4 ja 8 sõnastada järgmiselt:

«1. Kolhooside tulumaksu tasuvad põllumajanduslikud artellid, samuti kaluriartellid, kes saavad tulusid põllumajandusest ja kõigilt abiettevõtetelt, ja tööndus-põllumajanduslikud segaartellid (tööndusкolhoosid), kes saavad tulusid põllumajandusest ja põllumajanduse abiettevõtetelt.

[1] Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 18. detsembri 1958. a. seadlusele «Kolhoosi tulumaksu arvutamise korra muutmisest» jõustuvad paragrahvid 1, 2, 3, 4 ja 8 alates kolhoosides 1958. aastal saadud tulude maksustamisest tulumaksuga. — *Koostaja*

Tulumaksuga maksustatakse kolhooside rahalisi ja naturaaltulusid.

Tulusid kalandusest, mida kaluriartellid saavad püügitoodangu müügist riiklikele varujaile ja kooperatiividele, samuti tööndus-põllumajanduslike segaartellide (tööndusкolhooside) tööstusettevõtteilt saadavaid tulusid kolhoosidelt võetava tulumaksuga ei maksustata.»

«2. Kolhooside tulumaksuga maksustatavate tulude hulka ei arvata:

a) selle naturaaltoodangu väärtust, mis on kulutatud seemnevilja ja loomasöödana, samuti mis läheb seemne- ja loomasöödalaenude tagastamiseks, või on eraldatud puutumatusse seemnevilja ja loomasööda kindlustusfondi, toiduainete kindlustusfondi, invaliidide ja elatanud kolhoosnikute abistamise fondi, lasteaedade ülalpidamiseks ja teisteks majandi sisevajadusteks; selle naturaaltoodangu väärtust, mis on kulutatud tasumiseks masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade poolt 1957. aastal 1958. aasta saagi saamiseks tehtud tööde eest;

b) summasid, mis on kulutatud järgmisteks tootmisvajadusteks:

tasumiseks remondi- ja tehnikajaamade, masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade tööde eest kehtivate hinnete järgi ning tasumiseks lennukite abil tehtud tööde eest külvi, lisaväetise andmise, puuvillataimede lehtede kõrvaldamise ja taimede tolmutamise alal, samuti tasumiseks oma jõududega tehtud tööde eest happeliste muldade lupjamise, maaparanduse, kultuurheina- ja -karjamaade rajamise alal;

mootorikütuse ja määrdematerjalide, kütteaine, mineraal- ja orgaaniliste väetiste, külviseemne ja loomasööda muretsemiseks; elektrienergiaga ja veega varustamiseks, kolhoosisisese niisutusvõrgu mehhaniseeritud puhastamiseks; viinamarjaaedades kasutatavate pilliroost allalaotamismattide valmistamiseks; abinõudeks võitluses põllumajandustaimede kahjurite vastu; loomade ravimiseks ning abiettevõtteile vajaliku väikeinventari, toorainete ja materjalide muretsemiseks; hoonete, põllutöömasinate, transpordivahendite, inventari ja seadmete jooksvaks remondiks; tasumiseks põllumajandussaaduste vedamisel kasutatud transpordi eest;

c) summasid, mis on kulutatud invaliidide, elatanud ja töövõimetute kolhoosnikute abistamiseks;

d) põhivahendite amortisatsioonisummasid aruandeaasta eest;

e) summasid, mis on saadud kariloomade müügist (elusloomadena ja tapasaadustena) ning on kantud jagamatusse fondi karja tõuomaduste parandamiseks ja loomade arvu suurendamiseks, samuti summasid, mis on arvatud jagamatu fondi rahaliste vahendite uuendamiseks, mida on kulutatud kasvatatavate ja nuumatavate kariloomade soetamiseks;

f) kindlustussummasid, mis on saadud Riikliku Kindlustuse organeilt hävinud vara ja külvide eest.»

«3. Tulumaksu arvutab kolhoos eelneva aasta rahaliste tulude kui ka naturaaltulude järgi, mis on kindlaks tehtud rahalises väljenduses kolhoosi aastaaruande andmete alusel.

Maksustamisele kuuluvate naturaaltulude kindlaksmääramine toimub põllumajandussaaduste riiklike kokkuostuhindade järgi.»

«4. Kolhooside tulumaks arvutatakse 12,5% suuruses maksustatavalt tulult.

Oblastilise jaotusega liiduvabariikide ministrite nõukogudel on õigus määrata üksikutele autonoomsetele vabariikidele, kraidele ja oblastitele, olenevalt nende majanduslikest iseärasustest, diferentseeritud maksumäärasid vabariigile jooksvaks aastaks planeeritud maksu kogusumma piirides.

Oblastilise jaotuseta liiduvabariikide ministrite nõukogudel, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudel, kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedel on õigus määrata üksikutele rajoonidele ja erandjuhtudel üksikutele kolhoosidele, olenevalt nende majanduslikest iseärasustest, diferentseeritud maksumäärasid vabariigile, kraile ja oblastile planeeritud maksusumma piirides.»

«8. Liiduvabariikide ministrite nõukogud võivad üksikutele kolhoosidele pikendada tulumaksu tasumise tähtaegu ja vajalikel juhtudel nende maksuvõlga maha kanda vabariigi eelarve arvel.

Oblastilise jaotuseta liiduvabariikide ministrite nõukogud, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogud, kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed võivad rajoonide ja linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede taotlusel pikendada üksikutele kolhoosidele, kes on kannatada saanud loodusõnnetuste läbi, tulumaksu tasumise tähtaegu, samuti vajalikel juhtudel neid kolhoose maksu tasumisest täielikult või osaliselt vabastada vastava eelarve arvel.»

* *
*

Kolhooside tulude maksustamine tulumaksuga käesoleva seadluse järgi toimub alates tuludest, mida saavad kolhoosid 1958. aastal.

*«Eesti NSV Teataja» 1959, nr. 17, art. 81*

## KOLHOOSIDELT VÕETAVA TULUMAKSU ARVUTAMISE JA TASUMISE KORRA KOHTA

NSV LIIDU RAHANDUSMINISTEERIUMI JUHEND NR. 8
12. JAANUARIST 1959

### I

### Tulumaksu maksjad

1. Kolhoosi tulumaksu maksavad põllumajanduslikud artellid ja kaluriartellid — tuludelt põllumajandusest, kõigist abiettevõtetest, teenuste osutamisest ning muudest tuludest, välja arvatud tulud kalapüügi saaduste äraandmisest riiklikele varujatele ja kooperatiivorganisatsioonidele, samuti tööndusliik-põllumajanduslikud segaartellid (tööndusliikolhoosid) — tuludelt põllumajandusest ning põllumajanduslikest abiettevõtetest.

Tulud tööndusliik-põllumajanduslike artellide (tööndusliikolhooside) tööstusettevõtetest maksustatakse kasumilt võetava tulumaksuga vastavalt «Kooperatiivsüsteemide ettevõtetelt ja organisatsioonidelt ning ühiskondlike organisatsioonide ettevõtetelt võetava tulumaksu määrustikule».

Kaluri- ja põllumajanduslike artellide tulusid kalasaagi äraandmisest riiklikele ja kooperatiivsetele varumisorganisatsioonidele ei maksustata kolhoosi tulumaksuga, vaid ühtse kalastusmaksuga NSV Liidu Rahandusministeeriumi 22. septembri 1955. a. kirjas nr. 729 «Kalapüügist saadavatelt tuludelt ühtse kalastusmaksu ja kalastamisõiguselt piletimaksu võtmise korrast» kindlaksmääratud korras.

Tulud, mida põllumajanduslikud artellid saavad kalasaagi müügist kolhoosikaubanduse korras (müük turul, kolhoosnikutele, kooperatiivsetele ja teistele organisatsioonidele), samuti see osa kalasaagist, mis jaotatakse nende artellide liikmete vahel, maksustatakse kolhoosi tulumaksuga.

2. Mitme kolhoosi ühinemise teel moodustunud kolhoosid maksavad tulumaksu vastavate ühinenud kolhooside aastaaruannetes näidatud eelmise aasta tuludelt.

3. Kolhoosid, millised on tekkinud ühe kolhoosi mitmeks jagunemise tulemusel, arvutavad tulumaksu selle mitmeks jagunenud kolhoosi aastaaruandes näidatud tulult; arvutatud maksusumma jaotatakse selliselt tekkinud uute kolhooside vahel proportsionaalselt nende liikmete arvule kolhooside eraldumise päeval.

4. Jooksval aastal asutatud kolhoose, millistel järelikult eelmisel aastal tulusid ei olnud, jooksval aastal tulumaksuga ei maksustata.

5. Neil juhtudel, kui kolhoosid organiseeriti jooksval aastal ümber sovhoosideks, maksavad ümberorganiseeritavad kolhoosid tulumaksu eelarvesse ainult nende maksetähtaegade osas, millised

olid kätte jõudnud päevaks, millal rajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee kinnitas kolhoosnikute üldkoosoleku otsuse kolhoosi sovhoosiks ümberorganiseerimise kohta; jooksvaks aastaks arvutatud tulumaksust eelseisvatele maksetähtaegadele langevaid summasid eelarvesse ei kanta.

## II

## Maksustatav tulu

6. Tulumaksu arvutavad kolhoosid-maksumaksjad ise oma eelmise aasta rahalistelt ja rahalises väljenduses kindlakstehtud naturaaltuludelt kolhoosi aastaaruande andmete ja arvepidamisraamatute sissekannete alusel.

7. Kolhoosi maksustatava tulu hulka arvatakse rahalised ja naturaaltulud (välja arvatud punktides 9 ja 10 näidatud saaduste maksumus ja summad), mis on saadud:

a) põllundusest ning köögivilja-, kõrvitsaliste ja heinakasvatusest;

b) viljapuu- ja marjaaedadest, viinamarja- ja teistest istandustest;

c) looma-, küüliku- ja linnukasvatusest, mesindusest ning siidiussi- ja kalakasvatusest;

d) kolhoosidevahelistest ehitusorganisatsioonidest ja elektrijaamadest, abiettevõtete ja -tööndusteе mittepõllumajanduslike toodete müügist, kolhooside sissetulekutest tasuna tehtud tööde ja osutatud teenuste eest;

e) muudest tuludest, sealhulgas:

summad, mida kolhoos on saanud riiklikele ja kooperatiivsetele organisatsioonidele üleantud maadel kasutamata jäänud kulutuste hüvitamisena, välja arvatud kapitaalmahutuste arvele kantavad summad;

summad, mida kolhoos on saanud tema enda poolt üles töötatud ja töötletud puidu müügist, selle puidu kännuraha maksumust ületavas osas; varumisorganisatsioonidelt põllumajandussaaduste kolhoosi transpordiga varumispunktidesse kohale toimetamise eest saadud summad; Riigipanga jooksva konto protsendid; tulud ruumide väljaüürimisest; kolhoosi kinoseadmeilt ning muudest tasulistest etendustest laekunud summad, arvates maha etendusmaksu ja laenutustasud;

summad, mida kolhoos on saanud toidu- ja tööstuskaupade müügist, kui need kaubad on kolhoos riigilt ostnud vastukaubastamise korras põllumajandussaaduste ja -tooraine andmisel riiklikku kokkuostu, samuti summad teiste ostetud saaduste müügist (peale elusloomade ja loomade tapasaaduste), millest on maha arvatud nende soetuskulud.

8. Maksustatavate naturaaltulude kindlakstegemisel tehakse normipäevade järgi ja lisatasuna väljaandmiseks määratud kur-

sustele lähetatud kolhoosnikutele väljaantud, samuti väljastpoolt kolhoosi koristustöödele värvatud isikutele väljaantud oma majandi saaduste väärtus kindlaks riiklike kokkuostuhindade alusel.

Saaduste hindamisel rakendatakse aruandeaastal kehtinud ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kinnitatud riiklikke kokkuostuhindu.

Põllumajandussaadused, millistele NSV Liidu Ministrite Nõukogu kokkuostuhindu ei kinnita, hinnatakse liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt kinnitatud riiklike kokkuostuhindade alusel.

Kolhoosnikutele normipäeva- ja lisatasuna antud loomade, küülikute ja kodulindude väärtus tehakse kindlaks lähtudes nende eluskaalust, kusjuures veiste, lammaste ja kitsede maksumus arvutatakse keskmise rammususega veistele, lammastele ja kitsedele kindlaksmääratud hindade alusel; sigade maksumus arvutatakse lihasigade hindadega; küülikute maksumus — esimese kategooria küülikutele kehtestatud hindade järgi.

Kolhoosnikutele jaotatud liha hinnatakse riiklike kokkuostuhindadega, millised tehakse kindlaks rakendades keskmise rammususega elusloomade, lihasigade ja lindude hindade liha hindadeks ümberarvestamise koefitsiente.

Kolhoosnikutele normipäeva- ja lisatasuna antud vill, samuti viinamarjad, seemne- ja luuviljalised puuviljad ning teised põllumajandussaadused, millistele riiklikud kokkuostuhinnad on kehtestatud liikide, gruppide ja sortide järgi, hinnatakse aruandeaastal kolhoosi poolt nende saaduste riigile müümisel tegelikult kujunenud hindadega.

Põllumajandussaadused, millistele riiklikke kokkuostuhindu ei ole kehtestatud, hinnatakse tegelike hindadega, millega kolhoos aruandeaastal neid saadusi realiseeris riiklikele ja kooperatiivsetele varumisorganisatsioonidele. Juhul, kui kolhoos ei ole aruandeaastal selliseid saadusi varumisorganisatsioonidele müünud, toimub hindamine tegelike hindadega, millised kujunesid kolhoosi poolt nende saaduste realiseerimisel kolhoosikaubanduse korras.

Kolhoosis ühistoitlustamiseks tarvitatud saaduste, välja arvatud leib, ja kolhoosis palgalistena töötavatele spetsialistidele müüdud saaduste maksumus arvutatakse kolhoosi poolt vastuvõetud hindadega, kuid mitte madalamalt riiklikest kokkuostuhindadest.

Ühistoitlustamiseks tarvitatud leib arvatakse leivatööstuses kehtivate ekvivalentide kohaselt teraviljale ümberarvestatult kolhoosnikutele jagatud maksustatava toodangu hulka riiklike kokkuostuhindadega.

9. Kolhoosi tulumaksuga maksustatava tulu hulka ei arvata:

a) naturaaltoodangut:

mis kulutati 1957. aastal 1958. aasta saagi alla tehtud masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade tööde tasustamiseks kehtestatud määrade järgi;

mis kasutati majandi sisemisteks vajadusteks, sealhulgas:

seemneks, seemne- ja loomasöödalaenude tagastamiseks, kaasa

arvatud nende laenude protsendid, eraldamisteks puutumatusse seemne ja loomasööda kindlustusfondi, toiduvilja kindlustusfondi, kolhoosidevahelisse kindlustusfondi, kolhoosnikute avansseerimise fondi, invaliidide, raukade, ajutiselt tööjõu kaotanute, Nõukogude armee sõdurite abivajavate perekondade abistamise fondi, lastesõimede ja orbude ülalpidamiseks;

ühisloomakasvatuse vajadusteks loomasöödafondi arvatud söödad ning köögiviljakultuurid, puuvili ja muud saadused, mis olid ära tarvitatud loomasöödaks nende mittekonditsioonilisuse või riknemise tõttu, kui selleks oli kolhoosi juhatuse otsus;

karusloomade toiduks karusloomakasvatusega tegelevates kolhoosides;

toiduks lindudele kolhoosi farmides, samuti piim ja piimasaadused, mis on joodetud noorkarjale ja põrsastele, haudemunad, mesilastele lisasöödana antud mesi;

aluspõhk ja -turvas, õled ja õlgmatid kartuli- ja köögiviljakuhjade ning ühiskasutatavate hoonete katuste katmiseks;

kolhoosimetsadest saadud puit ning abiettevõtete toodang (väikeinventar, taara, tellised, katusekivid jne.), mis on kasutatud kolhoosi ühismajapidamise vajadusteks;

toidu- ja tööstuskaubad, mis kolhoos on ostnud nende kaupade vastukaubastamise korras riigilt, põllumajandussaaduste ja -tooraine äraandmisel riikliku kokkuostu korras, samuti muud ostetud saadused;

b) rahalisi vahendeid:

mis saadi kõlbmatu või kolhoosile tarbetu ühisvara, inventari, transpordivahendite ja majandushoonete müügist ning arvatakse kolhoosi jagamatusse fondi;

mis on saadud loomade müügist (elusalt ja tapasaadustena) ning arvatud jagamatusse fondi karja parandamiseks ja suurendamiseks, samuti neid, mis on arvatud üleskasvatamise ja nuuma otstarbel loomade soetamisele kulutatud jagamatu fondi vahendite taastamiseks.

Neil juhtudel, kui kolhoos ei taastanud loomade ostuks kulutatud jagamatu fondi vahendeid, on rahandusorgan kohustatud kolhoosi juhatuse ees üles tõstma küsimuse nende summade taastamiseks jagamatusse fondi, teatades sellest samaaegselt rajooni täitevkomiteele;

mis kolhoos sai kasvava metsa müügist (kännuraha) ning kolhoosi enda poolt ülestöötatud ja töötletud puidu müügist selle puidu kännurahale vastavas summas; need vahendid kantakse kolhoosi jagamatusse fondi;

Riikliku Kindlustuse organitelt saadud kindlustushüvituse summasid hävinud vara, loomade ja külvide eest;

Põllumajanduspangas olevalt kapitaalmahutuste kontolt kolhoosile arvestatud protsente;

avansse, mis kolhoos on saanud varumisorganisatsioonidelt eelolevate aastate saagi arvel;

summasid, mis on saadud varumisorganisatsioonidelt kolhoosi kaudu organiseeritud korras äraantud kolhoosnikute põllumajandussaaduste ülejääkide eest ning kuuluvad neile väljamisele;

invaliididele, raukadele, ajutiselt töövõime kaotanuile, Nõukogude armee sõdurite abivajavatele perekondadele abi osutamiseks abistamise fondi arvel kulutatud summasid;

tootmisvajadusteks kulutatud summasid:

tasu maksmiseks kehtivate üksushinnete järgi remondi- ja tehnikajaamade, masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade tööde eest;

aruandeaastal äratarvitatud seemne, loomasööda, mineraal- ja orgaaniliste väetiste, põletis- ja määrdeainete, kütuse ja väikeinventari ostmiseks;

hoonete, traktorite, põllutöömasinate, transpordivahendite, inventari ja seadmete jooksvaks remondiks;

tasu maksmiseks lennukite abil teostatavate külvi-, pealtväetamise, puuvillapõõsaste lehtede hävitamise ja tolmutamistööde eest;

tasu maksmiseks majanduslikul teel teostatavate tööde eest happeliste muldade lupjamise, maaparanduse ning kultuurheinamaade ja -karjamaade rajamise alal;

elektrienergiaga ja veega varustamiseks, kolhoosisisese niisutusvõrgu mehhaniseeritud puhastamiseks, tsitrusviljade istanduste kaitsmiseks külma eest ning viinamarjaaedades kasutatavate pilliroost kattemattide ja tugede valmistamiseks;

võitluseks põllumajandustaimede kahjurite ja haiguste vastu;

loomade raviks;

ohutustehnika abinõude rakendamiseks tootmises;

abiettevõtete, töökodade ning kolhoosnikute elukondliku teeninda-mise ettevõtete (sööklad, saunad, pesumajad jne.) jaoks tooraine, materjalide ja saaduste ostuks;

tasu maksmiseks põllumajandussaaduste vedamisel kasutatud võõra transpordi eest;

alla kehtestatud baasilist konditsiooni varumispunktidesse antud saaduste puhastus- ja kuivatustööde tasustamiseks.

Tootmiskulude nimetatud loetelusse arvatakse ka kolhoosi laoruumide korrashoiuga seotud majandi üldkulud (jooksev remont, väikeinventari kulu, valgustus, küte jne.), samuti teede ja sildade jooksva remondi kulud.

Kulusid, mis on seotud tasu maksmisega normipäevade järgi väljastpoolt põllutöödele appi kutsutud isikutele, palgalistena töötavate isikute (sealhulgas abiettevõtetes töötavate palgaliste) tasustamisega, eelmiste aastate tuludega katmata jäänud kulutuste õiendamisega ning toodangu realiseerimisega kolhoosikaubanduse korras ja muid majandi üldkulusid peale laoruumide korrashoiukulude ning teede ja sildade jooksva remondi kulude, ei arvata maha kolhoositulumaksuga maksustatavast rahalisest tulust.

10. Kolhoosi maksustatavatest rahalistest tuludest arvatakse maha ka põhivahendite amortisatsioonisummad, mis on arvutatud aruandeaasta eest NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt kindlaksmääratud normide järgi. Amortisatsiooni arvestamise kord on toodud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi juhistes kolhoosi aastaaruande tabelite täitmise kohta.

11. Kolhoosi maksustatav tulu ja tulumaksu summa arvutatakse lisas nr. 2 näidatud korras.

Kalurikolhoosidele, millistel on kalatööndusega seoses olevaid abiettevõtteid, arvatakse 1958. aasta 9 kuu jooksul abiettevõtetes saadud kasumilt 1958. aastal arvutatud tulumaksu summad vastavalt käesolevale juhendile 1959. aastaks arvutatud kolhoositulumaksu katteks.

## III

## Maksu määr ja tasumise tähtajad

12. Kolhoosidelt võetav tulumaks arvutatakse 12,5% suuruses maksustatavast tulust.

Oblastilise jaotusega liiduvabariikide ministrite nõukogudel on õigus määrata üksikutele autonoomsetele vabariikidele, kraidele ja oblastitele, olenevalt nende majanduslikest iseärasustest, diferentseeritud maksumäärad vabariigile jooksvaks aastaks planeeritud maksu üldsumma piirides.

Oblastilise jaotuseta liiduvabariikide ministrite nõukogudel, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudel ning kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedel on õigus määrata üksikutele rajoonidele ja erandjuhtudel üksikutele kolhoosidele, olenevalt nende majanduslikest iseärasustest, diferentseeritud maksumäärad vabariigile, kraile ja oblastile planeeritud maksusumma piires.

13. Kolhoosid maksavad tulumaksu alljärgnevatel piirtähtaegadel:

15. märtsiks — avansina 15% eelmise aasta maksusummast;

15. juuniks — 25% jooksva aasta maksusummast, kusjuures makstud avanss arvatakse maha;

15. septembriks — 30% jooksva aasta maksusummast;

1. detsembriks — 45% jooksva aasta maksusummast.

Liiduvabariikide ministrite nõukogud võivad, olenevalt kolhooside majanduslikest iseärasustest, viia käesolevas paragrahvis ettenähtud maksetähtajad kuni ühe kuu võrra varajasemale või hilisemale ajale.

## IV

### Maksusoodustused

14. Ümberasunud isikute majanditest organiseeritud kolhoosidele, samuti kolhoosidele, millised on võtnud oma koosseisu ümberasunuid, antakse tulumaksu alal soodustusi NSV Liidu Ministrite Nõukogu eriotsuste alusel.

15. NSV Liidu Ministrite Nõukogul on õigus üksikute põllumajandusharude arendamise stimuleerimise eesmärgil vabastada kolhoose tulumaksu tasumisest ja vajaduse korral anda neile maksusoodustusi.

Vene NFSV Ministrite Nõukogule on NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 26. märtsi 1957. a. seadlusega antud õigus vabastada Kaug-Põhja rajoonides ja nendega võrdustatud kaugetes paikkondades asuvaid kolhoose tulumaksu tasumisest.

16. Liiduvabariikide ministrite nõukogud võivad üksikutele kolhoosidele pikendada tulumaksu maksete tasumist ja vajalikel juhtudel kustutada kolhooside maksuvõlgu vabariigi eelarve arvel.

Oblastilise jaotuseta liiduvabariikide ministrite nõukogud, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogud, kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed võivad rajoonide ja linnade töörahva saadikute nõukogude taotlustel üksikutel loodusõnnetuste tagajärjel kannatanud kolhoosidel pikendada tulumaksu maksete tasumist, samuti vajalikel juhtudel vabastada neid kolhoose kas täielikult või osaliselt maksu tasumisest vastavate eelarvete arvel.

17. Loodusõnnetuste läbi (põllukultuuride külvide, mitmeaastaste viljapuuistanduste või põhivara hävimine rahe, üleujutuse, raju, paduvihma, kahjutule, maavärisemise, -libisemise ja -lihke tõttu ning loomade hukkumine) kannatada saanud kolhoosidele võidakse rajoonide ja linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede otsusel anda maksu tasumiseks pikendusi jooksva aasta piirides.

18. Kolhoosid, millised koosnevad NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu 28. märtsi 1928. a. määruses «Maksusoodustustest NSV Liidu põhjapiirkondi asustavatele hõimkondadele» loetletud rahvustesse kuuluvatest isikutest, vabastatakse maksu tasumisest täielikult.

Karusloomakasvatusega tegelevad kolhoosid vabastatakse maksu tasumisest karusloomakasvatuse saaduste realiseerimisest saadavatelt tuludelt (NSV Liidu RKN-i 3. oktoobri 1936. a. määruse nr. 1793 «Karusloomakasvatuse arendamisest» § 5).

## V

### Vastutus maksu õige arvutamise ja õigeaegse tasumise eest

19. Tulumaksu õige arvutamise ja õigeaegse tasumise eest kannab vastutust kolhoosi juhatus.

Kolhoosi juhatus on kohustatud iga aasta hiljemalt 1. märtsiks esitama vastavale rajooni või linna rahandusosakonnale tulumaksuga maksustatava tulu ja maksusumma arvutluse lisa nr. 1 toodud vormi kohaselt kahes eksemplaris, mille alusel toimub tulumaksu summade määramine kolhoosi isikukonto kaardil vorm nr. 10.

Üks eksemplar kolhoosi poolt esitatud tulumaksuga maksustatava tulu ja maksusumma arvutlusest tagastatakse kolhoosile pärast kontrollimist rajooni või linna rahandusosakonna poolt.

20. Rahandusorganitele maksustatava tulu ja maksusumma arvutluse tähtajaks mitteesitamise eest võidakse kolhoosi juhatuse esimeest ja arvepidajat (raamatupidajat) rajooni (linna) rahandusosakonna juhataja otsusel trahvida kumbagi kuni 50 rublaga.

21. Tulumaksu tasuvad kolhoosid esmajärjekorras.

Maksu tähtajaks mittetasumisel kirjutatakse tasumata summad maha kolhooside jooksvatelt kontodelt riiklikele ja kooperatiivsetele ettevõtetele ja organisatsioonidele eelarvesse kantavate maksete alal kehtestatud korras.

Neil juhtudel, kui kolhoosi poolt eelarvesse tasumata makseid nõutakse sisse kolhoosi deebitoridelt, kantakse 25% sissenõutud summast, vastavalt NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 6. märtsi 1956. a. määrusele nr. 311, kolhoosnikutele avansside väljamaksmiseks normipäevadele jaotamiseks ettenähtud kolhoosi erikontole.

On keelatud tulumaksu summade sissenõudmine kolhooside jooksvatelt erikontodelt.

Maksetähtaja möödalaskmisel võetakse viivist 0,05% iga viivitatud päeva eest.

22. Kaebused tulumaksu ebaõige arvutamise kohta esitab kolhoos vastavale rajooni või linna rahandusosakonnale pärast seda, kui kolhoos on kätte saanud rajooni (linna) rahandusosakonna juhataja poolt kinnitatud maksustatava tulu ja maksusumma arvutluse ühes sellesse dokumentaalse kontrollimise tulemuste põhjal tehtud muudatustega.

Rajooni või linna rahandusosakonna juhataja on kohustatud kaebuse läbi vaatama ja oma otsusest kolhoosile kirjalikult teatama 15 päeva jooksul, arvates kaebuse saamise päevast.

23. Juhul, kui kolhoos ei nõustu rajooni (linna) rahandusosakonna otsusega, esitatakse kaebus krai (oblasti) rahandusosakonnale, autonoomse vabariigi rahandusministeeriumile või oblastilise jaotuseta liiduvabariigi rahandusministeeriumile rajooni

(linna) rahandusosakonna kaudu, kes esitab kaebuse koos oma otsusega ja maksustamise materjalidega sellele rahandusorganile, millisele kaebus on adresseeritud.

Oblastilise jaotuseta liiduvabariigi rahandusministeerium, autonoomse vabariigi rahandusministeerium ning krai (oblasti) rahandusosakond on kohustatud kolhoosi kaebuse kuu aja jooksul, arvates selle saamise päevast, läbi vaatama ning oma otsusest kirjalikult teatama kolhoosile ja vastavale rajooni (linna) rahandusosakonnale.

Avalduste ja kaebuste esitamine ei peata maksete sissenõudmist. Neil juhtudel, kui otsus on tehtud kolhoosi kasuks, tagastatakse ebaõigesti laekunud summad kolhoosile hiljemalt 10 päeva jooksul, arvates otsuse tegemise momendist, või kantakse kolhoosi avalduse põhjal eelseisvate maksete katteks.

## VI

## Rahandusorganite kontroll maksu õige arvutamise ja õigeaegse tasumise üle

24. Rahandusorganid kontrollivad kolhoosidelt võetava tulumaksu õiget arvutamist ja õigeaegset eelarvesse tasumist.

25. Liidu- ja autonoomsete vabariikide rahandusministeeriumid ning kraide ja oblastite rahandusosakonnad on kohustatud:

planeerima tulumaksu territoriaalses lõikes ning koostama ja esitama kõrgemalseisvale rahandusorganile ettenähtud aruanded kolhoosi tulumaksu määratud ja laekunud summade kohta;

kontrollima rajoonide ja linnade rahandusosakondade tööd maksu planeerimise, kolhoosi poolt esitatud maksuarvutluste õigeaegse kontrollimise ning tulumaksu sissenõudmise ja arvestamise alal, võttes tarvitusele abinõud avastatud puuduste kõrvaldamiseks;

rahandusorganite poolt kolhooside aastaaruannetes ja tulumaksu arvutlustes teostatud kontrolli tulemuste põhjal kandma vajaduse korral liidu- ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudele ning kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele ette kolhooside finantsmajanduslikus tegevuses avastatud puudustest ja põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumistest;

viima riigitulude vaneminspektorite ja inspektoritega läbi instruktiivseid nõupidamisi-seminare tulumaksualaste seadusandlike ja juhendmaterjalide tundmaõppimiseks.

26. Rajoonide ja linnade rahandusosakonnad on kohustatud:

viima kolhooside raamatupidajatega (arvepidajatega) läbi instruktiivseid nõupidamisi kolhoosi tulumaksu alaste seadusandlike ja juhendmaterjalide tundmaõppimiseks ning maksustatava tulu ja maksusumma arvutluse koostamiseks;

igal aastal hiljemalt 1. veebruariks teatama kolhooside juha-

tustele 15. märtsiks eelmise aasta maksusummalt 15% avansi eelarvesse tasumise vajadusest lisas nr. 4 toodud vormi kohaselt;

kontrollima, et kolhooside juhatused esitaksid maksustatava tulu ja maksusumma arvutlused rajoonide (linnade) rahandusosakondadele õigeaegselt;

kontrollima tulumaksu täielikku ja õigeaegset ülekandmist kolhooside poolt riigieelarve tuludesse. Maksu tasumata jätmise korral tuleb saadaolevad summad kehtestatud korras eelarvesse sisse nõuda;

kolhooside juhatuste poolt koostatud maksustatava tulu ja maksusumma arvutluste kohapealseks kontrollimiseks koostama kolhoosidesse väljasõitude plaani sellise arvestusega, et see töö viidaks lõpule enne 1. juunit. Kolhoosidesse väljasõidu plaani kinnitab rajooni (linna) rahandusosakonna juhataja;

selleks, et kontrollida, kas kolhoosid on maksustatava tulu kindlakstegemisel saadused õigesti hinnanud, nõutama varumisorganisatsioonidelt andmed aruandeaastal kehtinud riiklike kokkuostuhindade kohta;

kolhooside aastaaruannete andmete ning vastavate dokumentide ja arvepidamisraamatute sissekannete põhjal kontrollima kolhooside juhatuste poolt koostatud maksustatava tulu ja maksusumma arvutlusi. Maksuarvutluste kontrollimisel tuleb erilist tähelepanu pöörata toodangu täielikule arvelevõtmisele: toodangu tegeliku jaotuse õigele peegeldamisele, rahaliste tulude täielikule arvelevõtmisele; maksustatavast rahalisest tulust mahaarvatavate tootmiskulude ja põhivahendite amortisatsiooni summade õigele kindlakstegemisele; normipäeva- ja lisatasuna jaotatud saaduste õigele hindamisele jne.;

näitama maksustatava tulu dokumentaalsel kontrollimisel avastatud valearvestused ja vead kontrollimise tulemuste kohta koostatavas aktis.

Kontrollakt koostatakse lisas nr. 3 toodud vormi kohaselt kahes eksemplaris ja sellele kirjutavad alla riigitulude inspektor ning kolhoosi esimees ja raamatupidaja (arvepidaja). Üks eksemplar aktist jääb kolhoosi. Teise eksemplari vaatab läbi ja kinnitab rajooni (linna) rahandusosakonna juhataja.

Kinnitatud akti põhjal tehakse vastavad täpsustused kolhoosi juhatuse poolt lisas nr. 1 toodud vormi kohaselt esitatud maksustatava tulu ja maksusumma arvutluses ning täidetakse arvutluse VIII osa lahter 2 «Arvutatud rahandusorgani poolt kolhoosi arvutluse kontrollimise tulemuste põhjal». Üks eksemplar maksustatava tulu ja maksusumma arvutlusest ühes sellesse tehtud muudatustega saadetakse kolhoosi juhatusele. Maksuarvutluse teine eksemplar jääb rajooni (linna) rahandusosakonda, kus selle põhjal kantakse kolhoosi isikukonto kaardilt läbi arvutatud tulumaksu summade muudatused.

Liigselt tasutud tulumaksu summad arvatakse kolhoosi avalduse põhjal järjekordsete maksete katteks või tagastatakse kol-

hoosile 10 päeva jooksul, arvates kolhoosilt avalduse saamise päevast.

Põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumise ja ebamajandusliikkuse faktidest, puudustest arvepidamises jms. peab rajooni (linna) rahandusosakond teatama rajooni (linna) põllumajanduse inspektsioonile, vajaduse korral aga rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele, samuti kõrgemalseisvale rahandusorganile;

pidama kolhoosi tulumaksu arvutatud ja eelarvesse laekunud summade arvestust vormi nr. 10 kohastel isikukonto kaartidel;

esitama kõrgemalseisvale rahandusorganile nende maksete alal kindlaksmääratud aruanded.

27. Käesolev juhend jõustub alates 1. jaanuarist 1959. a.

28. Arvates 1. jaanuarist 1959. a. lugeda kehtetuks:

a) NSV Liidu Rahandusministeeriumi 10. detsembri 1957. a. juhend nr. 367 «Kolhoosidelt võetava tulumaksu arvutamise ja tasumise korra kohta»;

b) NSV Liidu Rahandusministeeriumi 10. detsembri 1957. a. kiri nr. 368 «Abinõude kohta seoses uue juhendi «Kolhoosidelt võetava tulumaksu arvutamise ja tasumise korra kohta» väljaandmisega»;

c) NSV Liidu Rahandusministeeriumi 25. septembri 1958. a. kirja nr. 295 «Muudatustest kolhoosidelt eelarvesse võetavate maksete ja määralise kohustusliku kindlustuse maksete sissenõudmise korra muutmisest» punkt 1.

(vabariik, krai, oblast)

(rajoon)

(külanõukogu)

NSV Liidu Rahandusministeeriumi
12. jaanuari 1959. a. juhendile nr. 8
Lisa nr. 1

(kolhoosi nimetus)

**19..... a. aastaaruande andmeil maksustatava tulu ja 19..... a. aasta tulumaksu**

## ARVUTLUS

**I osa. Tulud põllumajandusest ning köögivilja-,**

| Kultuuride nimetus | Mõõtühik | Kogusaak ja muud kolhoosi naturaaltulude hulka arvatud laekumised | Maksustamisele ei kuulu | Maksustatavad | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | Naturaalsed | | |
| | | | Majandi sisemisteks vajadusteks eraldatud saadused, töötlemiseks antud saadused, mittekasutatavadjäätmed ja loomulik kadu (kolhoosi juhatuse poolt kinnitatud aktide järgi) * | Saadused, mis on määratud normipäeva- ja lisatasuna väljaandmiseks kolhoosnikutele (kaasa arvatud kolhoosi mehhanisaatorite garanteeritud tasu teraviljas) ja põllutöödele väljastpoolt appikutsutud isikutele ** | | |
| | | | | kogus | üksushind | summa rublades |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| | | | | | | |
| Kokku | | | | | | |

Märkused. * Arvutluse 4. lahtrisse lülitatakse samuti masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade poolt 1957. aastal 1958. aasta saagi alla teostatud tööde eest naturaaltasuks eraldatud saadused.

** Arvutluse 5. lahtrisse lülitatakse samuti remondi- ja tehnikajaamade (masina-traktorijaamade) traktoribrigaadide töölistele normipäeva- ja lisatasuna väljaandmiseks eraldatud saadused.

**kõrvitsaliste ja heinakasvatusest**

| tulud | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Rahalised | | | | | | | | |
| Tegelikult müüdud | | | | Eraldatud müügiks | | | | |
| Riikliku kokkuostu korras | | Kolhoosi-kaubanduse korras | | Riikliku kokkuostu korras | | Kolhoosi-kaubanduse korras | | Eelmise aasta toodangu realiseerimisel tekkinud vahe (väljavõte raamatutest) rublades (+ või −) |
| kogus | summa | kogus | summa | kogus | summa | kogus | summa | |
| 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 |

| Kultuuride nimetus | Mõõt-ühik | Kogu-saak | Maksustamisele ei kuulu | Maksustatavad | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | Naturaalsed | | |
| | | | Majandi sisemisteks vajadusteks kasutatud ja töötlemiseks antud saadused, loomulik kadu ja riknemine (kolhoosi juhatuse poolt kinnitatud aktide järgi) | Saadused, mis on määratud normipäeva- ja lisatasuna väljaandmiseks kolhoosnikutele, samuti põllutöödele väljastpoolt appikutsutud isikutele * | | |
| | | | | kogus | üksus-hind | summa (rublades) |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| Kokku | | | | | | |

Märkus. * Arvutluse 5. lahtrisse lülitatakse samuti remondi- ja tehnikajaamade (masina-traktorijaamade) traktoribrigaadide töölistele normipäeva- ja lisatasuna väljaandmiseks eraldatud saadused.

| tulud | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Rahalised | | | | | | | | |
| Tegelikult müüdud | | | | Eraldatud müügiks | | | | |
| Riikliku kokkuostu korras | | Kolhoosi-kaubanduse korras | | Riikliku kokkuostu korras | | Kolhoosi-kaubanduse korras | | Eelmise aasta toodangu realiseerimisel tekkinud vahe (väljavõte raamatutest) rublades (+ või −) |
| kogus | summa | kogus | summa | kogus | summa | kogus | summa | |
| 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 |

| Saaduste nimetus | Mõõtühik | Aasta jooksul saadud saaduste kogus | Maksustamisele ei kuulu | Maksustatavad | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | Naturaalsed | | |
| | | | Majandi sisemisteks vajadusteks eraldatud saadused, töötlemiseks antud saadused, mittekasutatavad jäätmed ja loomulikkadu (kolhoosi juhatuse poolt kinnitatud aktide järgi) * | Saadused, mis on määratud normipäeva- ja lisatasuna väljaandmiseks kolhoosnikutele, samuti põllutöödele väljastpoolt appikutsutud isikutele ** | | |
| | | | | kogus | üksushind | summa (rbl.) |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| a) Loomakasvatussaadused | | | | | | |
| Kokku | | | | | | |
| b) Loomsed tapasaadused | | | | | | |
| Kokku | | | | | | |

Märkused. * Arvutluse 4. lahtrisse lülitatakse samuti masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade poolt 1957. aastal 1958. a. saagi alla teostatud tööde eest naturaaltasuks eraldatud saadused.

** Arvutluse 5. lahtrisse lülitatakse samuti remondi- ja tehnikajaamade (masina-traktorijaamade) traktoribrigaadide töölistele normipäeva- ja lisatasuna väljaandmiseks eraldatud saadused.

(peale loomade müügist saadud tulude)

| tulud | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Rahalised | | | | | | | | |
| Tegelikult müüdud | | | | Eraldatud müügiks | | | | |
| Riikliku kokkuostu korras | | Kolhoosi-kaubanduse korras | | Riikliku kokkuostu korras | | Kolhoosi-kaubanduse korras | | Eelmise aasta toodangu realiseerimisel tekkinud vahe (rublades) (+ või −) |
| kogus | summa | kogus | summa | kogus | summa | kogus | summa | |
| 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 |
| | | | | | | | | |
| | | | | | | | | |

## IV osa. Tulud loomade ja lindude müügist ning kolhoosnikutele antud loomade ja lindude maksumus

| | Müüdud | | | | Välja antud kolhoosnikutele normipäeva- ja lisatasuna | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Riikliku kokkuostu korras | | Kolhoosi-kaubanduse korras | | | |
| | Eluskaal tsentnerites | Summa rublades | Eluskaalu kogus tsentnerites | Summa (rublades) | Eluskaalu kogus tsentnerites | Summa (rublades) |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| 1. Suured sarvloomad . | | | | | | |
| 2. Sead . . . . . | | | | | | |
| 3. Lambad ja kitsed . | | | | | | |
| 4. Linnud . . . . . | | | | | | |
| 5. Kokku . . . . . | | | | | | |
| 6. Kantud kolhoosi jagamatusse fondi . . . | × | | × | | × | × |
| 7. Sealhulgas tapasaaduste müügi arvel . | × | | × | | × | × |
| 8. Maksustatav tulu . . | × | | × | | × | |

## V osa. Tulud abiettevõtetest

| Toodangu nimetus | Kogu-toodang | Jäetud kolhoosi majapidamise vajadusteks | Müüdud või jaotatud kolhoosnikutele | |
|---|---|---|---|---|
| | | | kogus | summa (rublades) |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| | | | | |
| | | | | |
| Kokku | × | × | × | |

## VI osa. Abiettevõtete tulud teenuste osutamisest

| Ettevõtte nimetus | Kogu sissetulek (rublades) |
|---|---|
| 1 | 2 |
| Kokku | |

## VII osa. Muud rahalised tulud

| Tulude nimetus | Tulusumma (rublades) |
|---|---|
| 1 | 2 |
| Kokku | |

## VIII osa. Maksustatav tulu ja maksusumma
(koostatakse osade I—VII andmete põhjal)

(rublades)

| | Arvutatud | |
|---|---|---|
| | Kolhoosi juhatuse poolt | Rahandusorgani poolt kolhoosi arvutluse dokumentaalse kontrollimise tulemuste põhjal |
| | 1 | 2 |
| **I. Rahalised tulud** | | |
| 1. Põllundusest ning köögivilja-, kõrvitsaliste ja heinakasvatusest | | |
| 2. Viljapuu- ja marjaaedadest, viinamarja- ja teistest istandustest | | |
| 3. Loomakasvatussaadustest, mis ei ole seotud loomade tapmisega | | |
| 4. Loomade tapasaadustest (arvates maha jagamatu fondi arvele kantud summad) | | |
| 5. Elusloomade müügist (arvates maha jagamatu fondi arvele kantud summad) | | |
| 6. Abiettevõtteist | | |
| 7. Muudest rahalistest tuludest | | |
| 8. Kokku maksustatav rahaline tulu | | |
| **Arvatakse maha** | | |
| 9. Rahalised tootmiskulud | | |
| 10. Põhivahendite amortisatsioon aruandeaastal | | |
| 11. Kulutuste summa abi osutamiseks invaliididele, raukadele, ajutiselt töövõime kaotanutele, Nõukogude armee sõdurite puudustkannatavatele perekondadele abistamisfondi arvel | | |
| 12. Kokku maksustatavad rahalised tulud pärast tootmiskulude, amortisatsiooni- ja kulutuste summade mahaarvamist abi osutamiseks invaliididele, raukadele, ajutiselt töövõime kaotanutele, Nõukogude armee sõdurite puudustkannatavatele perekondadele abistamisfondi arvel | | |
| **II. Normipäeva- ja lisatasuna jaotatud naturaaltulud** | | |
| 13. Põllunduse, köögivilja-, kõrvitsaliste ja heinakasvatuse saadused | | |
| 14. Viljapuu- ja marjaaedade, viinamarja- jt. istanduste saadused | | |
| 15. Loomakasvatussaadused, kaasa arvatud loomsed tapasaadused | | |
| 16. Kolhoosnikutele antud loomade ja lindude maksumus | | |

| | 1 | 2 |
|---|---|---|
| 17. Kokku normipäeva- ja lisatasuna jaotatavaid naturaaltulusid | | |
| 18. Kokku kolhoosi maksustatavad rahalised ja naturaaltulud (VIII osa rida 12+rida 17) | | |
| 19. Maksumäär | | |
| 20. Maksusumma | | |
| **Maksetähtajad** | | |
| 21. 15. märtsiks — avanssi 15% eelmise aasta maksusummast | | |
| 22. 15. juuniks — 25% jooksva aasta maksusummast miinus arvutatud avanss | | |
| 23. 15. septembriks — 30% jooksva aasta maksusummast | | |
| 24. 1. detsembriks 45% jooksva aasta maksusummast | | |

**Kolhoosi juhatuse esimees**

.....
(allkiri)

**Kolhoosi raamatupidaja (arvepidaja)**

.....
(allkiri)

«.....» ..... 19..... a.

**Rajooni (linna) rahandusosakonna juhataja**

.....
(allkiri)

**Vaneminspektor**

.....
(allkiri)

«.....» ..... 19..... a.

Lisa nr. 2
NSV Liidu Rahandusministeeriumi
12. jaanuari 1959. a. juhendile nr. 8

## MAKSUSTATAVA TULU KINDLAKSTEGEMISE JA MAKSU ARVUTAMISE KORD

Maksustatava tulu teeb kindlaks ja tulumaksu arvutab kolhoosi juhatus kolhoosi aastaaruande ja arvepidamisraamatute sissekannete põhjal.

Maksustatava tulu ja maksusumma arvutlus koostatakse lisas nr. 1 toodud vormi kohaselt.

### Põllundusest ning köögivilja-, kõrvitsaliste ja heinakasvatusest saadava maksustatava tulu kindlakstegemine

1. Tulumaksuga maksustatavad naturaaltulud põllundusest ning köögivilja-, kõrvitsaliste ja heinakasvatusest tehakse kindlaks aastaaruande VI tabeli järgi.

Iga saaduste liigi osas on vaja kontrollida, kas aruande VI tabelis on õigesti näidatud arvele võetud saak (lahter 2), sealhulgas produktid, mis on võetud jaotuskavasse üle kogusaagi (eelmise aasta saagi see osa, milline ei olnud arvatud sama aasta

tulude hulka); samuti andmed nende saaduste jaotamise kohta (lahtrid 3—17).

2. Aruande VI tabelis kontrollitud andmed saaduste kohta, mis on kolhoosi poolt ära antud ja eraldatud seemne- ja loomasöödalaenude tagastamiseks riigile, kaasa arvatud nende laenude protsendid (lahter 4), samuti saaduste kohta, mis on ära antud ja eraldatud äraandmiseks naturaaltasuna masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade poolt 1957. aastal 1958. aasta saagi alla tehtud tööde eest (lahter 5), või on kasutatud ja eraldatud kasutamiseks majandi sisemisteks vajadusteks: seeme, loomasööt, eraldamised puutumatutesse seemne- ja loomasööda kindlustusfondidesse, toiduvilja kindlustusfondi, kolhoosidevahelisse kindlustusfondi, kolhoosnikute avansseerimise fondi, invaliidide, raukade, ajutiselt töövõime kaotanute ja Nõukogude armee sõdurite abivajavate perekondade abistamise fondi, lastesõimede ja orbude ülalpidamiseks ning muud kulud kolhoosi vajadusteks (lahtrid 6, 7, 8, 9, 10, 11 ja 13), saaduste loomuliku kao kohta hoidmisel, töötlemisel tekkivate mittekasutatavate jäätmete ja kuivamiskadude ning saaduste riknemise kohta (kolhoosi juhatuse poolt kinnitatud aktide põhjal) (lahtrid 14 ja 15), kantakse arvutluse I osa lahtrisse 4.

3. Töötlemisele antud saadused kantakse samuti arvutluse I osa lahtrisse 4 ja arvatakse tulude hulka töötletud kujul. Töötlemisest tulnud saadused näidatakse arvutluse I osa vastavates lahtrites, olenevalt nende saaduste jaotuskavast.

4. Kontrollitud andmed naturaaltulude kohta, mis on antud normipäeva- ja lisatasuna kolhoosnikutele (kaasa arvatud garanteeritud tasu teraviljas kolhoosi mehhanisaatoritele), remondi- ja tehnikajaamade (masina-traktorijaamade) traktoribrigaadide töölistele ja koristustöödele väljastpoolt appikutsutud isikutele (aruande VI tabeli lahtrid 16 ja 17), näidatakse arvutluse I osa lahtris 5.

5. Rahalised tulud põllundusest ning köögivilja-, kõrvitsaliste ja heinakasvatusest koosnevad alljärgnevatest tuludest: tegelikult müüdud saadustest; müügiks eraldatud saadustest; eelmise aasta aruandes näidatud laekumise ja aruandeaastal realiseeritud eelmise aasta toodangu eest tegelikult laekunud summade vahe.

Rahaliste tulude hulka arvatakse saaduste müügist saadavate tulude kogusumma, olenemata sellest, kas kolhoos sai need summad juba kätte või seisavad need deebitoride arvel.

6. Müügist saadud rahaline tulu tehakse kindlaks iga saadusteliigi lõikes kolhoosi arvepidamisraamatute sissekannete põhjal.

Kontrollitud andmed riiklikele varujatele ja kooperatiivorganisatsioonidele riikliku kokkuostu korras müüdud saaduste kohta — aruande VI tabeli lahter 3 (väljavõte raamatutest), samuti kolhoosikaubanduse korras müüdud saaduste kohta —

aruande VI tabeli lahter 12 (väljavõte raamatutest), kantakse arvutluse I osa lahtritesse 8, 9, 10 ja 11.

7. Rahalised tulud saadustest, mis on eraldatud müügiks, kuid on tulumaksu arvutluse koostamise ajaks veel müümata, arvutatakse kolhoosi poolt vastuvõetud hindadega.

Nende saaduste kogus (iga liigi kohta) ja tulusumma tehakse kindlaks kolhoosi arvepidamisraamatute sissekannete põhjal.

Kontrollitud andmed riiklikele varujatele ja kooperatiivorganisatsioonidele riikliku kokkuostu korras, samuti kolhoositurul müügiks eraldatud saaduste kohta ja oletatav sissetulek kantakse arvutluse I osa lahtritesse 12, 13, 14 ja 15.

8. Eelmisel aastal tulumaksu arvutamisel arvestatud laekumissumma ja aruandeaastal eelmise aasta toodangu realiseerimisest tegelikult laekunud summa vahe arvatakse rahaliseks tuluks kolhoosi arvepidamisraamatute sissekannete põhjal.

Vahe kantakse arvutluse I osa lahtrisse 16 plussmärgiga.

Juhul, kui selle toodanguosa eest aruandeaastal laekunud summa on eraldatud laekumisest väiksem, s. t. väiksem summast, mis oli arvatud maksustatava tulu hulka eelmisel aastal, siis kantakse vahe arvutluse I osa lahtrisse 16 miinusmärgiga.

## VILJAPUU- JA MARJAAEDADEST, VIINAMARJA- JA TEISTEST ISTANDUSTEST SAADAVA MAKSUSTATAVA TULU KINDLAKSTEGEMINE

9. Tulud viljapuu- ja marjaaedadest, viinamarja- ja teistest istandustest tehakse kindlaks kolhoosi aruande VII tabeli järgi.

Iga saadusteliigi osas on vaja kontrollida, kas aruande VII tabelis on näidatud õigesti: kogutoodang, töötlemisest tulnud saaduste kogus ja andmed selle toodangu jaotuse kohta.

Kontrollitud andmed kantakse arvutluse II osa vastavatesse lahtritesse, kusjuures töötlemisele antud saadused (aruande VII tabeli lahter 9) arvatakse tulude hulka töötletud kujul.

Andmed naturaaltulude kohta, millised on antud töötlemiseks, kasutatud fondide moodustamiseks ja majandi sisemisteks vajadusteks, samuti saaduste mahakandmise kohta kolhoosi juhatuse otsusel seoses nende riknemisega või loomuliku kaoga (väljavõte raamatutest), kantakse arvutluse II osa lahtrisse 4.

Kontrollitud andmed aruande VII tabeli lahtris 10 näidatud naturaaltulude kohta, mis on määratud väljajagamisele normipäevatasuks ja lisatöötasuna, kantakse arvutluse II osa lahtrisse 5.

10. Rahalised tulud viljapuu- ja marjaaedade, viinamarja- ja teiste istanduste saadustest nii nende alg- kui ka töötletud kujul tehakse kindlaks samas korras kui rahalised tulud põllundusest ning köögivilja-, kõrvitsaliste ja heinakasvatusest (lisa nr. 2 punktid 5—8).

Kontrollitud andmed saaduste hulga kohta, millised on

müüdud või eraldatud müügiks riiklikele varujatele ja kooperatiivorganisatsioonidele riikliku kokkuostu korras ning samuti kolhoosikaubanduse korras (aruande VII tabeli lahtrid 7 ja 8) ja tulusummad näidatakse arvutluse II osa lahtrites 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ja 15.

### Loomakasvatusest saadava maksustatava tulu kindlakstegemine

11. Tulud loomakasvatusest tehakse kindlaks raamatupidamiskannete põhjal kontrollitud andmete alusel tulude summa kohta: loomakasvatussaadustest (aruande XII tabel), loomade ja lindude müügist ning normipäevatasuks ja lisatöötasuna väljajagatud loomade ja lindude maksumus (väljavõte aruande XIII tabelist).

12. Loomakasvatussaadustest saadava tulu kindlakstegemiseks on vaja kontrollida, kas aruande XII tabelis on näidatud õigesti oma majandist toor- või töötletud kujul saadud loomakasvatussaaduste kogus (lahter 3) ja andmed nende saaduste jaotuse kohta (lahtrid 4—12).

Kontrollitud andmed kantakse arvutluse III osa vastavatesse lahtritesse, kusjuures töötlemiseks antud saadused arvatakse tuludesse töötletud kujul.

Saaduste kogused, mis on ära antud ja eraldatud andmiseks naturaaltasuna masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade poolt 1957. aastal 1958. a. saagi alla tehtud tööde eest (aruande XII tabeli lahter 5), töötlemiseks antud saadused (aruande XII tabeli lahter 9), kolhoosi majandisisesteks vajadusteks kulutatud naturaalsaadused (aruande XII tabeli lahtrid 7 ja 8), ja kolhoosi juhatuse poolt kinnitatud aktide põhjal mahakantud saaduste kogused (aruande XII tabeli lahter 10), kantakse arvutluse III osa lahtrisse 4.

Kontrollitud andmed aruande XII tabeli lahtrites 11 ja 12 näidatud naturaaltulude kohta, mis on määratud väljajagamiseks väljastpoolt põllutöödele appikutsutud isikutele ning normipäevaja lisatasuna, kantakse arvutluse III osa lahtrisse 5.

13. Rahalised tulud loomakasvatussaadustest tehakse kindlaks samas korras kui rahalised tulud põllundusest ning köögivilja-, kõrvitsaliste ja heinakasvatusest (lisa nr. 2 punktid 5—8).

Kontrollitud andmed saaduste kogusest, mis on müüdud ja eraldatud müügiks riiklikele varujatele ja kooperatiivorganisatsioonidele riikliku kokkuostu korras (aruande XII tabeli lahter 4), samuti müüdud ja eraldatud müügiks kolhoosikaubanduse korras, sealhulgas ära tarvitatud ühistoitlustamiseks (aruande XII tabeli lahter 6), ja tulusumma kantakse arvutluse III osa lahtritesse 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ja 15.

14. Töö- ja produktiivloomade tapasaaduste müügist saadud ning kolhoosi jagamatusse fondi arvatud summad (aruande

XV tabel) arvatakse rahalisest tulust maha (arvutluse lahtrid 9 ja 11) ja kantakse arvutluse III osa reale «Märkusi».

15. Rahalised tulud loomade müügist tehakse kindlaks raamatupidamiskannete põhjal kontrollitud aruande XIII tabeli andmete alusel.

Masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade poolt 1957. aastal 1958. a. saagi alla tehtud tööde eest naturaaltasuna antud loomade (aruande XIII tabeli rida 7) maksumust arvutluse IV osas ei näidata.

Maksustatavad rahalised tulud loomade ja lindude müügist koosnevad:

a) tuludest loomade müügist riiklikele varujatele ja kooperatiivorganisatsioonidele riikliku kokkuostu korras ning elusloomade ostu-müügi kontorite organisatsioonidele;

b) tuludest loomade ja lindude müügist kolhoosikaubanduse korras.

Kontrollitud andmed riiklikele varujatele ja kooperatiivorganisatsioonidele riikliku kokkuostu korras ning elusloomade ostu-müügi kontori organisatsioonidele, samuti kolhoosikaubanduse korras müüdud loomade ja lindude koguse kohta eluskaalu tsentnerites (aruande XIII tabeli read 5, 6, 8 ja väljavõte realt 17) ning tulu summad näidatakse arvutluse IV osa lahtrite 2, 3, 4 ja 5 vastavatel ridadel.

Maksustatavate rahaliste tulude hulka ei arvata summasid, mida kolhoos on saanud loomade realiseerimisest ning arvanud jagamatusse fondi karja parandamiseks ja suurendamiseks, samuti summasid, mis on arvatud üleskasvatamise ja nuumamise otstarbel loomade soetamiseks kulutatud jagamatu fondi vahendite taastamiseks.

Vastavad aruande XV tabeli järgi kontrollitud summad kantakse arvutluse IV osa reale 6. Arvutluse IV osa real 7 tuuakse eraldi välja summad, mis on arvatud kolhoosi jagamatusse fondi tapasaaduste müügi rahalistest laekumistest ning maha arvatud maksustatava tulu kindlakstegemisel loomakasvatussaadustest (lisa nr. 2 punkt 14). Maksustatava tulu hulka arvatakse niisiis loomade ja lindude müügist saadud summa (arvutluse IV osa lahtrite 3 ja 5 rida 5), maha arvatult jagamatusse fondi eraldatud summad (rea 6 summa miinus lahtrite 3. ja 5. rea 7 summa).

Peale selle arvatakse loomakasvatusest saadava tulu hulka normipäeva- ja lisatasuna väljajagatud loomade ja lindude maksumus (aruande XIII tabeli rida 10).

### Maksustatava naturaaltoodangu hindamine

16. Tulumaksuga maksustatava naturaaltoodangu maksumus tehakse kindlaks riikliku kokkuostu hindadega.

Toodangu hindamisel rakendatakse NSV Liidu Ministrite Nõu-

kogu poolt kinnitatud ja aruandeaastal kehtinud riiklikke kokkuostuhindu.

Põllumajandussaadused, millistele NSV Liidu Ministrite Nõukogu ei kinnita riiklikke kokkuostuhindu, hinnatakse liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt kinnitatud riiklike kokkuostuhindade järgi.

Kolhoosnikutele normipäeva- ja lisatasuna antud vill, samuti viinamarjad, seemne- ja luuviljalised puuviljad ning teised põllumajandussaadused, millele riiklikud kokkuostuhinnad on kehtestatud liikide, gruppide ja sortide järgi, hinnatakse tegelike hindadega, millised kujunesid, kui kolhoos aruandeaastal realiseeris neid saadusi riigile.

Põllumajandussaadused, millele riiklikke kokkuostuhindu ei ole kehtestatud, hinnatakse tegelikult kujunenud hindadega, millega kolhoos aruandeaastal realiseeris neid saadusi riiklikele ja kooperatiivsetele varumisorganisatsioonidele. Juhul, kui kolhoos ei ole aruandeaastal selliseid saadusi varumisorganisatsioonidele müünud, toimub hindamine tegelikult kujunenud hindadega, millega kolhoos realiseeris neid saadusi kolhoosikaubanduse korras.

Hind ja maksustatava tulu summa näidatakse tulumaksu arvutluse (lisa nr. 1) osade I, II ja III lahtrites 6 ja 7.

Kolhoosnikutele normipäeva- ja lisatasuna antud loomade, küülikute ja kodulindude maksumus arvutatakse lähtudes eluskaalust, kusjuures veiste, lammaste ja kitsede maksumus arvutatakse keskmise rammususega veiste, lammaste ja kitsede kohta kindlaksmääratud hindadega; sigade maksumus arvutatakse lihasigadele kehtestatud hindadega; küülikute maksumus — esimese kategooria küülikute hindadega.

Kolhoosnikutele jaotatud liha hinnatakse riiklike kokkuostuhindadega, millised tehakse kindlaks rakendades keskmise rammususega elusloomade, lihasigade ja lindude jaoks ettenähtud hindade liha hindadeks ümberarvestamise koefitsienti.

Normipäeva- ja lisatasuna antud loomade ja lindude kogus eluskaalu tsentnerites ja maksumus kantakse arvutluse IV osa lahtrite 6 ja 7 vastavatele ridadele.

### Abiettevõtetest, kõrvalteenistusest ja muudest sissetulekutest saadava maksustatava tulu kindlakstegemine

17. Kolhoosi abiettevõtetest saadavad rahalised tulud koosnevad tuludest mittepõllumajanduslike toodete müügist ja tuludest, mis on saadud tasuna kolhoosi ettevõtete poolt tehtud tööde ja osutatud teenuste eest.

Need tulud tehakse kindlaks kolhoosi arvepidamisdokumentide põhjal kontrollitud raamatupidamiskannete alusel ning näidatakse arvutluse osades V ja VI.

18. Rahalised tulud, mis kolhoos on saanud ettevõtete ja organisatsioonidega sõlmitud lepingute alusel tehtud tööde eest, samuti

muud sissetulekud tehakse kindlaks kolhoosi arvepidamisraamatute sissekannete alusel. Iga tululiigi summa kantakse arvutluse VII ossa.

19. Riikliku Kindlustuse organitelt hävinud vara, loomade ja külvide eest saadud kindlustushüvituse summasid ning rahalisi tulusid kõlbmatu või kolhoosile tarbetu ühisvara müügist, samuti kasvava metsa müügist (kännuraha) ja kolhoosi enda poolt ülestöötatud ja töötletud puidu müügist selle puidu kännurahale vastavas summas, mis kuuluvad kandmisele kolhoosi jagamatusse fondi, ei võeta maksustatava tulu arvutlusse. Kolhoosi metsast puidu müügist saadud rahalised tulud, mis ületavad puidu kännuraha, arvatakse kolhoosi maksustatava tulu hulka arvutluse VII osas.

20. Pärast rahaliste tulude kindlakstegemist üksikute allikate järgi on vaja võrrelda arvutluse osades I—VII näidatud rahaliste tulude kokkuvõtteid aastaaruande XIV tabeli vastavate andmetega. Lahkuminekute ilmnemisel arvutluse ja aastaaruande andmete vahel tuleb need lahkuminekud kõrvaldada või anda nende kohta seletus.

21. Arvutluse osade I—VII kokkuvõtete põhjal täidetakse arvutluse VIII osa «Maksustatav tulu ja maksusumma» alljärgnevas korras:

arvutluse VIII osa real 1 näidatakse arvutluse I osa lahtrite 9, 11, 13, 15 ja 16 kokkuvõte;

real 2 näidatakse arvutluse II osa lahtrite 9, 11, 13, 15 ja 16 kokkuvõte;

real 3 näidatakse loomakasvatussaadustest saadav tulu, mis ei ole seotud loomade tapmisega, real 4 aga — tulud tapasaadustest (maha arvates kolhoosi jagamatusse fondi arvatud summad) — arvutluse III osa lahtrite 9, 11, 13, 15 ja 16 kokkuvõte;

real 5 näidatakse arvutluse IV osa rea 8 lahtrite 3 ja 5 kokkuvõte;

real 6 näidatakse andmed arvutluse V ja VI osas toodud abiettevõtete tuludest;

real 7 näidatakse kolhoosis ettevõtete ja organisatsioonidega sõlmitud lepingute järgi tehtud tööde eest saadud tulude summa ja muud rahalised tulud, mis on näidatud arvutluse VII osas;

real 8 näidatakse arvutluse VIII osa ridade 1, 2, 3, 4, 5, 6 ja 7 summade kokkuvõte;

real 9 näidatakse maksustatavast rahalisest tulust mahaarvatavate tootmiskulude summa (väljavõte kulusid arvestavatest kirjenditest aruande XIV tabeli kulude II ja III osas);

real 10 näidatakse aruandeaasta eest kehtivate normide kohaselt tegelikult arvutatud põhivahendite amortisatsiooni kontrollitud summa, mis on näidatud õiendis aastaaruande XVI tabeli juures;

real 11 näidatakse kontrollitud summa, mis on kulutatud abi osutamiseks invaliididele, raukadele, ajutiselt tööjõu kaotanuile,

Nõukogude armee sõdurite abivajavatele perekondadele abistamisfondi arvel;

real 12 näidatakse rahalise tulu summa miinus tootmiskulud, amortisatsioon ja summa, milline on kulutatud abi osutamiseks invaliididele, raukadele, ajutiselt tööjõu kaotanuile, Nõukogude armee sõdurite abivajavatele perekondadele abistamisfondi arvel (rea 8 andmed miinus arvutluse VIII osa ridade 9, 10 ja 11 andmed);

reale 13 kantakse arvutluse I osa lahtri 7 kokkuvõte;

reale 14 — arvutluse II osa lahtri 7 kokkuvõte;

reale 15 — arvutluse III osa lahtri 7 kokkuvõte;

reale 16 — arvutluse IV osa rea 8 lahtri 7 summa;

reale 17 — arvutluse VIII osa ridade 13, 14, 15 ja 16 summade kokkuvõte;

reale 18 — arvutluse VIII osa ridade 12 ja 17 summade kokkuvõte;

real 19 näidatakse maksumäär;

real 20 — maksusumma;

ridadel 21, 22, 23 ja 24 näidatakse maksusummad tasumistähtaegade viisi.

Lisa nr. 3
NSV Liidu Rahandusministeeriumi
12. jaanuari 1959. a. juhendile nr. 8
(Akti näidisskeem)

## AKT

«.....» ..... 19..... a. kontrollisin mina, .....
..... rajooni, (linna) rahandusosakonna riigi-
(rajooni, linna nimetus)
tulude inspektor .....
(perekonna-, ees- ja isanimi)
..... kolhoosi esimehe sm. .....
(kolhoosi täielik nimetus) (perekonna-, ees- ja isanimi)
ja kolhoosi raamatupidaja (arvepidaja) sm. .....
(perekonna-, ees- ja isanimi)
juuresolekul dokumentaalselt kolhoosi 19..... aasta aruande andmeil tuletatud tulumaksu arvutlust.

### I

### Üldandmed kolhoosi kohta

1. Kolhoosiperede arv .....
2. Kolhoosi liikmete üldarv ..... inimest, sealhulgas töötöövõimelisi ..... inimest.

3. Kolhoosile on kinnistatud maad üldse ..... hektarit, sealhulgas põllumajanduslikult kasutatavat maad ..... hektarit, sellest põldu ..... hektarit.
4. Kolhoosi põllumajanduslik suund (teravilja-, looma-, köögiviljakasvatuse jne.) .....

## II

## Kolhoosi aastaaruande ning maksustatava tulu ja maksusumma koostamise õigsus

5. Raamatupidamisarvestuse ja -aruandluse olukord kolhoosis .....
6. Aastaaruande koostamise kuupäev ....., selle kolhoosnikute üldkoosolekul kinnitamise kuupäev.
7. Maksustatava tulu ja tulumaksu summa arvutluse rajooni (linna) rahandusosakonnale esitamise kuupäev.
8. Aastaaruande täielikkus ja kvaliteet.
9. Aruandeaasta saagist kolhoosis arvele võtmata jäänud põllumajandussaaduste nimetused ja kogus.
10. Põllumajandusliku artelli põhikirja nõuetest kinnipidamine kolhoosi poolt toodangu jaotamisel.
11. Aruandeaasta saagi tegeliku jaotuse ja üle kogusaagi jaotusele läinud saaduste aastaaruandes ja maksustatava tulu arvutluses näitamise täielikkus ja õigsus.
12. Tulumaksuga maksustatava naturaaltoodangu kolhoosi poolt kindlaks tehtud maksumuse õigsus.
13. Kolhoosi rahaliste tulude aastaaruandes ja maksustatava tulu arvutluses näitamise täielikkus ja õigsus.
14. Maksustatavast tulust tootmiskulude mahaarvamise õigsus.
15. Põhivahendite amortisatsiooni arvutluste vastavus NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt kindlaksmääratud normidele.
16. Kolhoosi poolt arvutatud maksustatava tulu ja tulumaksu summa õigsuse kontrollimise tulemused:

| | Arvutatud | | Hälve (+, −) | Hälbe põhjused (näidata, millised muudatused tehakse maksustatava tulu arvutluses) |
|---|---|---|---|---|
| | kolhoosi juhatuse poolt | rajooni (linna) rahandusosakonna inspektori poolt dokumentaalsel kontrollimisel | | |
| a) Maksustatava tulu üldsumma | | | | |
| b) Maksumäär | | | | |
| c) Tulumaksu summa | | | | |

17. Eelarveliste kohustuste täitmine kolhoosi poolt.
18. Ettepanekud kolhoosi maksustatava tulu ja tulumaksu summa arvutluses ilmnenud puuduste kõrvaldamiseks.

Allkirjad: Rajooni (linna) rahandusosakonna inspektor

Kolhoosi esimees

Kolhoosi raamatupidaja (arvepidaja)

Akt koostatakse kahes eksemplaris:
1 — kolhoosile
1 — rajooni (linna) rahandusosakonnale

Lisa nr. 4
NSV Liidu Rahandusministeeriumi
12. jaanuari 1959. a. juhendile nr. 8

Kolhoosi ..... juhatusele
(kolhoosi nimetus)

Aadress: .....

..... rajooni (linna) rahandusosakond
(rahandusosakonna nimetus)

teatab, et NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 12. septembri 1957. a. seadluse «Kolhoosi tulumaksust» alusel on kolhoosi juhatus kohustatud kandma riigieelarve tuludesse 15. märtsiks 19..... a. kolhoosi tulumaksu avanssi ..... rubla,
(summa sõnadega)

mis on arvutatud 15% suuruses eelmise aasta tulumaksu summast.

Tasutud avansisumma arvestatakse 15. juuniks 19..... a. riigieelarve tuludesse kandmisele kuuluva maksusumma katteks.

Rajooni (linna) rahandusosakonna juhataja:
Riigitulude vaneminspektor:

## SEADUS KOHUSTUSLIKU MÄÄRKINDLUSTUSE KOHTA

VASTU VÕETUD NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU POOLT
4. APRILLIL 1940

*Väljavõte*

### I. Milline vara kuulub kindlustamisele

1. Kolhoosides kuuluvad kohustuslikule määrkindlustamisele:
a) hooned, inventar, sisseseaded, transpordivahendid, saadused, toorained ja materjalid;
b) põllumajanduskultuuride külvid (sealhulgas ka need, mis asuvad taimelavades, soelavades ja kasvuhoonetes), puukoolid ja puuvilja-, marja- ning viinamarjaaedade saagid;
c) veised, lambad, kitsed ja sead vanusega 6 kuust, hobused, kaamelid, eeslid, muulad ja põhjapõdrad vanusega 1 aastast, noored tõuhobused, -kaamelid ja -eeslid vanusega 6 kuust alates;

d) kalapüügi ujuvvahendid.

2. Kodanike majandeis kuulub määralisele kohustuslikule kindlustamisele järgmine isikliku omandiõiguse alusel neile kuuluv vara:

a) hooned;

b) veised vanusega 6 kuust, hobused, kaamelid, eeslid, muulad, lambad ja kitsed vanusega 1 aastast, sead vanusega 9 kuust alates.

## II. Milliseil juhtumeil hüvitatakse kahjud

3. Hoonete, kolhoosides aga peale selle ka inventari, sisseseadete, transpordivahendite, saaduste, toorainete ja materjalide kindlustuse alal tasub Riiklik Kindlustus tulest, pikselöögist, plahvatusest (kuigi pikselöögi või plahvatuse tagajärjel tulekahju ei tekkinud), üleujutusest, maavärisemisest, tormist, marust, vihmavalingust, rahest, maalibisemisest ja sisselangemisest tekkinud kahjud.

Riiklik Kindlustus tasub kindlustusvõtjaile kahjud ka neil juhtumeil, kui tulekahju levimise ärahoidmiseks või äkilise üleujutuse ähvardusel oli vajalik hoone lammutada või teise kohta üle viia.

4. Põllumajanduskultuuride kindlustuse alal Riiklik Kindlustus hüvitab kahjud, mis tekkisid:

a) rahest, vihmavalingust, tormist ja tulest kasvu ajal;

b) liigveest, külmumisest, lämbumisest, hallast ja üleujutusest.

5. Puuvilla, seesami, riitsinuspuu, tondipea, apteegitilli, värvohaka, koriandri, maapähkli, tubaka, mahorka, aniisi, sojaoa, riisi, gambokanepi, abutiloni, pelargooni, belladonna, palderjani, kampri basilika, käsnkõrvitsa, kassinaeri, digitaalise, mündi, salvei, köömne, dalmaatsia kummeli, perilli, rami, kaleviohaka ja kautšukikultuuride külvide kui ka humala ja kasanlõki roosi saakide kindlustamisel hüvitatakse kahjud, mis tekkisid rahest, vihmavalingust, tormist, tulest kasvu ajal, liigveest, külmumisest, lämbumisest, hallast, üleujutusest ja põuast.

6. Loomade kindlustuse alal tasub Riiklik Kindlustus kahjud, mis on tekkinud loomade hukkumisest haiguse, vanaduse või õnnetusjuhtumi tagajärjel.

Samuti tasub Riiklik Kindlustus looma hädatapmise kahjud:

a) kui tapmine toimus loomaarsti või loomavelskri korraldusel seoses abinõude tarvitusele võtmisega võitluses taudide vastu;

b) kui tapmine toimus loomaarsti või loomavelskri, nende puudumisel aga külanõukogu saadiku korraldusel siis, kui loomaga juhtus õnnetus ja teda ähvardab möödapääsmatu hukkumine;

c) kui tapmine toimus loomaarsti või loomavelskri korraldusel parandamatu haiguse tagajärjel, mis looma edaspidist kasutamist ei võimalda.

7. Kalapüügi ujuvvahendite kindlustuse alal tasub Riiklik Kindlustus kahjud:

a) tulekahjust, pikselöögist, tormist, rajust, tuulekeerisest, marust;

b) põrkest vastu põhja, kaljusid, veealuseid kive ja igasuguste liikumatute või ujuvate esemete vastu, kui põrge tekkis tormi, raju, tuulekeerise, maru või udu tagajärjel;

c) ujuvvahendi paiskumisest madalikule tormi, raju, tuulekeerise, maru või udu ajal;

d) mootorite või aurukatelde lõhkemisest;

e) ujuvvahendi vigastumisest jää tõttu sõidu ajal või seisukohtadel, mis NSV Liidu Merelaevastiku Rahvakomissariaadi või NSV Liidu Jõelaevastiku Rahvakomissariaadi organite poolt on tunnistatud hädaohutuks talvitamisele jäämisel;

f) ujuvvahendi teadmata kaotsiminekust tormi, raju, tuulekeerise või maru tagajärjel.

8. Vara (artiklid 1 ja 2) kohustuslikku määrkindlustamist artiklites 3, 4, 5 ja 6 loetletud loodusõnnetuste vastu teostatakse igal pool.

Kalapüügi ujuvvahendite kindlustamist art. 7 loetletud loodusõnnetuste vastu teostatakse kõikidel meredel ja järgmistel järvedel: Laadoga, Onega, Valge, Peipsi (ühes Lämmijärvega), Pihkva, Balhaš, Baikal, Ilmen, Paleostom ja Issõk-Kul.

Liiduvabariikide ministrite nõukogudel on õigus kokkuleppel Riikliku Kindlustusega laiendada kalapüügi ujuvvahendite kindlustust ka teistele veekogudele, millistel teostatakse tööndusliku kalapüüki.

12. Liiduvabariikide rahvakomissaride nõukogudel anda õigus:

a) suurendada või vähendada mitte enam kui 20% võrra põllumajanduskultuuride kindlustuse ja loomade kindlustuse vastutusnorme;

b) määrata kindlaks loomade kindlustuse ja põllumajanduskultuuride kindlustuse vastutusnormid autonoomsetele vabariikidele, kraidele ja oblastitele, liiduvabariikides aga, millel ei ole jaotust oblastiteks — rajoonidele.

ANSV rahvakomissaride nõukogudel, kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedel on õigus ANSV, krai või oblasti kohta määratud keskmiste vastutusnormide piiride määrata normid rajoonidele ja linnadele.

14. Kindlustushüvitus makstakse välja kindlustuskaitse täie summa ulatuses ainult vara täieliku hukkumise korral; osalise vigastumise korral makstakse välja vastav osa kindlustuskaitse summast.

Loomade hukkumise korral makstakse kindlustushüvitus välja kindlustuskaitse normi ulatuses, kuid mitte üle nende loomade tegeliku väärtuse terves seisundis.

17. Töölistele, teenistujatele ja koopereerunud käsitöölistele kuuluva vara kohustuslikul määrkindlustamisel rakendada kind-

lustusmaksu määrasid (tariife), mis on kindlaks määratud kolhoosnikute majandeile (majandi sotsialiseerimata osas), mittekoopereerunud käsitöölistele, kodukäsitöölistele ja muudele kodanikele kuuluva vara kindlustamisel aga — individuaalmajandeile määratud maksumäärasid.

18. Suviviljade ja taliviljade külvide kindlustuse maksud arvutada igale majandile külviplaani järgi, eelmistel aastatel külvatud mitmeaastaste heintaimede kindlustamisel — niiduplaani järgi, puuviljaaedade, marjaaedade ja muude istanduste saagi kindlustamisel — tegeliku pindala järgi.

Üle plaani külvatud pindalad kindlustada tasuta.

19. Anda õigus:

a) liiduvabariikide rahvakomissaride nõukogudele määrata keskmiste kindlustusmaksude määrade piirides maksumäärad autonoomsetele vabariikidele, kraidele ja oblastitele, liiduvabariikides aga, millel ei ole jaotust oblastiteks — rajoonidele ja linnadele;

b) autonoomsete vabariikide rahvakomissaride nõukogudele, kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele määrata keskmiste maksumäärade piirides maksumäärad rajoonidele ja linnadele;

c) Vene NFSV Rahvakomissaride Nõukogule — osaliselt või täielikult vabastada kindlustusmaksude maksmisest loomakasvatuskolhooside majandid ja kodanike majandid Kaug-Põhja piirkondades.

20. Anda NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadile õigus:

a) kõrgendada või alandada keskmisi hoonete kindlustusmaksu määrasid mitte rohkem kui 30% võrra, olenevalt hoonete tulekindlusest;

b) alandada üksikutes kohtades hobuste kindlustusmaksu määrasid mitte rohkem kui 50% võrra.

21. Kohustusliku määrkindlustuse maksud arvutatakse Riikliku Kindlustuse organite poolt. Igale kindlustusvõtjale antakse allkirja vastu Riikliku Kindlustuse poolt kehtestatud vormis kindlustustunnistus. Maksud kindlustusvõtjailt (peale kolhooside) maal võetakse vastu rajoonide rahandusosakondade maksuagentide poolt, kolhoosidelt ja linnades ning linnatüüpi asulais asuvailt kindlustusvõtjailt aga Riikliku Kindlustuse organite poolt.

22. Kui avastatakse kohustuslikule määrkindlustamisele kuuluvat vara, mis on registreerimisel varjatud või vahele jäetud, nõutakse kindlustusmaksud sisse kogu aja eest, mille jooksul see vara ei olnud arvele võetud, kuid mitte rohkem kui kahe aasta eest.

23. Kohustuslikule määrkindlustamisele kuuluva vara arvelevõtmist teostatakse üks kord aastas. Kindlustusmaksud arvutatakse registreerimisel arvele võetud varalt. Varalt, mis on saabunud kindlustusvõtja majandisse pärast registreerimist, võe-

takse kindlustusmakse ainult pärast vara järgmise järjekordse arvelevõtmise läbiviimist.

24. Kindlustushüvituste summadest peetakse kinni ainult kindlustusmaksud ja nende võlad.

26. Tähtpäevaks tasumata kindlustusmaksud muutuvad maksuvõlaks. Maksuvõlalt arvutatakse viiviseid iga viivitatud päeva eest järgmiselt:

a) kolhoosidelt — 0,05%;

b) kodanike majandeilt — 0,1%.

28. Riikliku Kindlustuse masstöö läbiviimiseks ja kindlustusaktiivi (ühiskondlike kindlustusinspektorite, kolhoosides asuvate kindlustuse signaalpostide jt.) premeerimiseks määrata eraldamised 0,5% ulatuses kohustusliku määrkindlustuse alal laekunud maksudest.

## V. Soodustused

30. Kolhoosidel, kel on parimad näitajad tulekahjude vastu võitlemise alal ja kes püstitavad ehitisi tulekindlate katustega (katusekivist, plekist, kiltkivist jt.), vähendatakse hoonete, inventari, sisseseadete, transpordivahendite, saaduste, toorainete ja materjalide kindlustuse alal arvutatud kindlustusmaksude summat kuni 50%.

31. Art. 30 märgitud soodustuste suurus üksikuile kolhoosidele määratakse kindlaks rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede otsustega kolhoosides kindlustatud vara seisundi ülevaatuse aktide alusel.

33. Rajoonide ja linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed võivad Riikliku Kindlustuse organite ettepanekul üksikuid kodanike majandeid kohustusliku määrkindlustuse kindlustusmaksudest kas osaliselt või täielikult vabastada.

34. Ümberasujad, samuti kolhoosid, keda organiseeritakse ümberasujaist või kes võtavad ümberasujaid oma koosseisu, vabastatakse ümberasumise kohtades kindlustusmaksude tasumisest vastavalt NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu 1937. a. 17. novembri määrusele nr. 115/2043 «Soodustuste kohta põllumajandusliku ümberasumise alal» (NSVL Seaduste Kogu, 1937, nr. 73, art. 352).

35. Kuni antud aasta 15. septembrini kolhoosidesse astunud majandite sotsialiseerimata varalt arvutatakse kindlustusmaksud kolhoosnikute majandeile määratud määrade (tariifide) järgi.

## VI. Kindlustusvõtjate kohustused

36. Kolhoosid ja teised kindlustusvõtjad on kohustatud vara ja külve hoidma täielikus korras ja ranges kooskõlas tulekahjude vastu võitlemise, agronoomiliste ning veterinaareeskirjadega, võtma tarvitusele kõik neist olenevad abinõud tulekahjude ja loomade haigestumise vältimiseks jne.

37. Kindlustatud vara hävimisest või riknemisest loodusõnnetuste tagajärjel on kolhoosid kohustatud teatama külanõukogule ja kindlustusinspektorile, kolhoosnikud ja individuaalmajandite valdajad — külanõukogule. Need teadaanded tuleb esitada hiljemalt järgmistel tähtaegadel:

a) hoonete ja muu vara hävimisel tulekahju, üleujutuse jne. tagajärjel, samuti looma hukkumisel — hiljemalt ühe öö-päeva jooksul arvates loodusõnnetuse või õnnetusjuhtumi päevast;

b) kalapüügi ujuvvahendite hävimise või vigastumise korral — hiljemalt viie ööpäeva jooksul arvates loodusõnnetuse päevast;

c) põllumajanduskultuuride hävimise või riknemise korral — hiljemalt viie ööpäeva jooksul arvates nende hävimise või riknemise kindlakstegemise päevast.

Külanõukogud on kohustatud kindlustusvõtjalt saabunud avaldustest, välja arvatud loomahuku avaldused (art. 38), teatama rajooni kindlustusinspektuurile hiljemalt järgmisel päeval.

## VII. Kahjuaktide koostamise kord

38. Kindlustatud loomade hukkumisel maal koostatakse aktid küla töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee esimehe või tema poolt volitatud külanõukogu saadikute poolt, linnades ja linnatüüpi asulais — kindlustusinspektorite või loomaarstide poolt. Aktid koostatakse kolhoosis juhtunud kahju korral — juhatuse esimehe või eriti selleks volitatud juhatuse liikme kohustuslikul osavõtul, kolhoosniku majandis või individuaalmajandis juhtunud kahju korral — perekonnapea või täisealise perekonnaliikme kohustuslikul osavõtul. Akt koostatakse kahe tunnistaja juuresolekul.

39. Hoonete, inventari, põllumajanduskultuuride, kalapüügi ujuvvahendite ja muu vara hävimise või vigastumise korral koostatakse aktid Riikliku Kindlustuse organite poolt. Aktide koostamine toimub kindlustusvõtja (art. 38), külanõukogu esindaja ja kahe tunnistaja kohustuslikul osavõtul, põllumajanduskultuuride hävimise korral aga ka agronoomi osavõtul.

40. Riiklik Kindlustus ei hüvita kahjusid kõigil neil juhtumeil, kui kindlustatud vara hävimine või vigastumine tekkis kolhoosi juhatuse süü läbi, kodanike majandeis aga — kindlustusvõtja või tema täisealise perekonnaliikme süü läbi.

41. Riiklikul Kindlustusel on õigus rahvakohtu kaudu esitada hagi väljamakstud kahjuhüvituse sissenõudmiseks isikult, kes on süüdi kindlustatud vara hävimises või vigastumises.

42. Riiklikul Kindlustusel on õigus keelduda kindlustushüvituse väljamaksmisest, kui kindlustusvõtja ei teatanud kindlustatud vara hävimisest või vigastumisest ettenähtud tähtaja jooksul (art. 37), kuigi tal oli selleks võimalus.

## VIII. Kohustusliku määrkindlustuse teostamise kord

43. Kohustuslikku määrkindlustust teostatakse vastavalt käesolevale seadusele ning selle alusel antud liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide rahvakomissaride nõukogude määrustele ning kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede otsustele.

44. Panna liiduvabariikide rahvakomissaride nõukogudele ette kümnepäevase tähtaja jooksul võtta vastu ja avaldada määrused kohustusliku määrkindlustuse kohta.

*Законодательные и ведомственные акты по сельскому хозяйству, т. III, Москва, 1958*

## 1940. AASTA 4. APRILLI SEADUSE «KOHUSTUSLIKU MÄÄRKINDLUSTUSE KOHTA» OSALISEST MUUTMISEST

### NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS 7. DETSEMBRIST 1959

Selleks, et edasiselt tõsta riikliku kindlustuse tähtsust vastavalt kolhoositootmise praegustele majanduslikele tingimustele, tõsta põllumajanduskultuuride ja -loomade kindlustamise taset ning viia kindlustusmaksed kooskõlla kindlustushüvituste väljamaksmise ulatusega üksikutes liiduvabariikides ja mõnede kindlustusliikide alal, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium otsustab:

1. Tõsta põllumajanduskultuuride kindlustussummade määra kuni 40 protsendini saagi keskmisest väärtusest, mis määratakse kindlaks NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtestatud kokkuostuhindade järgi; nende põllumajanduskultuuride väärtus, mille kohta NSV Liidu Ministrite Nõukogu ei ole kehtestanud kokkuostuhindu, määratakse kindlaks liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt kinnitatud hindade järgi.

Samuti tõsta põllumajandusloomade kindlustussummade määra kuni 40 protsendini loomade keskmisest väärtusest, mis määratakse kindlaks NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtestatud kokkuostuhindade järgi; nende loomade väärtus, mille kohta NSV Liidu Ministrite Nõukogu ei ole kehtestanud kokkuostuhindu,

määratakse kindlaks liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt kinnitatud hindade järgi.

Kindlustussumma suuruse iga põllumajanduskultuuri ühe hektari ja iga loomaliigi ühe looma kohta määrab autonoomsetele vabariikidele, kraidele, oblastitele, rajoonidele või linnadele kindlaks liiduvabariigi ministrite nõukogu, lähtudes vastava kultuuri või looma keskmise väärtuse 40 protsendist. Liiduvabariikide ministrite nõukogud võivad rajoonidele või linnadele kindlustussummade kehtestamise teha ülesandeks autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudele ning kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele. Saagi keskmine väärtus tuleb kindlaks määrata viimase kolme aasta saagikuse ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtestatud kokkuostuhindade alusel, arvestamata muudatusi, mis tehakse neis hindades olenevalt väljavaadetest jooksva aasta saagile.

Tõunoorloomade kui ka teiste noorloomade kindlustussummaks määratakse 50 protsenti sama loomaliiki kuuluva täiskasvanud mittetõulooma kindlustussummast.

Kolhoosidele kuuluvad ühest aastast vanemad tõuveised, -lambad, -kitsed ja -sead ning 2—18 aasta vanused tõuhobused ja -kaamelid kindlustatakse 80 protsendi ulatuses nende väärtusest kindlustushinde järgi.

Kindlustushüvitust toodangu, tooraine ja materjalide kindlustamisel makstakse 80 protsendi ulatuses nende väärtusest inventeerimishinde järgi.

2. Määrata, et kolhoosidele kuuluvaid traktoreid, mootoreid, põllumajandusmasinaid ja tööriistu, autosid ja teisi mehhaniseeritud transpordivahendeid, mida praegu kindlustatakse kohustuslikus korras, võib 1960. aastast alates kindlustada ainult vabatahtlikus korras.

3. Lähtudes kindlustushüvituste väljamaksmise väljakujunenud ulatusest, määrata kolhooside vara kohustusliku määrkindlustuse alal kindlustusmaksete määrad kindlaks järgmises suuruses (rublades kindlustussumma 100-lt rublalt):

a) hoonete, inventari, seadmete, transpordivahendite (välja arvatud mehhaniseeritud transpordivahendid), toodangu, tooraine ja materjalide kindlustuse alal

maakohtades:

| | |
|---|---|
| Valgevene NSV-s ja Leedu NSV-s | 0,60 |
| Vene NFSV-s ja Kasahhi NSV-s | 0,40 |
| Ukraina NSV-s, Gruusia NSV-s ja Läti NSV-s | 0,30 |
| Usbeki NSV-s, Aserbaidžaani NSV-s, Moldaavia NSV-s, Kirgiisi NSV-s, Tadžiki NSV-s, Armeenia NSV-s, Turkmeeni NSV-s ja Eesti NSV-s | 0,20 |
| kõigi liiduvabariikide linna-asulais | 0,20 |
| b) püügilaevade kindlustuse alal kõigis liiduvabariikides | 2,00 |

c) loomade kindlustuse alal:

| | Veised | | Lambad ja kitsed | | Sead | | Tõuhobused ja -kaamelid | Teised hobused ja kaamelid, samuti eeslid, põdrad ja muulad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Tõuloomad | Muud | Tõuloomad | Muud | Tõuloomad | Muud | | |
| Vene NFSV | 1,50 | 2,00 | 2,60 | 3,50 | 1,90 | 2,50 | 3,60 | 4,00 |
| Ukraina NSV | 1,10 | 1,50 | 1,90 | 2,50 | 1,10 | 1,50 | 2,25 | 3,00 |
| Valgevene NSV | 1,90 | 2,50 | 2,25 | 3,00 | 1,90 | 2,50 | 4,50 | 6,00 |
| Usbeki NSV | 1,50 | 2,00 | 3,00 | 4,00 | 1,10 | 1,50 | 1,90 | 2,50 |
| Kasahhi NSV | 1,50 | 2,00 | 2,60 | 3,50 | 1,90 | 2,50 | 1,90 | 2,50 |
| Gruusia NSV | 1,90 | 2,50 | 3,00 | 4,00 | 3,80 | 5,00 | 4,50 | 6,00 |
| Aserbaidžaani NSV | 1,90 | 2,50 | 3,00 | 4,00 | 4,50 | 6,00 | 4,50 | 6,00 |
| Leedu NSV | 1,65 | 2,20 | 1,90 | 2,50 | 1,10 | 1,50 | 2,25 | 3,00 |
| Moldaavia NSV | 1,10 | 1,50 | 1,50 | 2,00 | 1,10 | 1,50 | 1,90 | 2,50 |
| Läti NSV | 1,10 | 1,50 | 1,50 | 2,00 | 1,10 | 1,50 | 2,25 | 3,00 |
| Kirgiisi NSV | 2,25 | 3,00 | 3,40 | 4,50 | 1,90 | 2,50 | 2,60 | 3,50 |
| Tadžiki NSV | 1,10 | 1,50 | 2,60 | 3,50 | 1,90 | 2,50 | 1,90 | 2,50 |
| Armeenia NSV | 1,10 | 1,50 | 2,60 | 3,50 | 4,50 | 6,00 | 4,50 | 6,00 |
| Turkmeeni NSV | 1,90 | 2,50 | 3,40 | 4,50 | 1,90 | 2,50 | 3,75 | 5,00 |
| Eesti NSV | 1,10 | 1,50 | 1,50 | 2,00 | 1,50 | 2,00 | 3,00 | 3,50 |

d) põllumajanduskultuuride kindlustuse alal rahe, paduvihma, tormi, ärapõlemise, vettimise, külmumise, haudumise, öökülmade ja üleujutuse vastu:

| | Taliteravili ja liblikõieliste kultuuride talisordid | Suviteraviljad (peale maisi) ja liblikõieliste kultuuride suvisordid ning päevalill | Mais | Kartul | Suhkrupeet | Köögivili ja kõrvitsalised | Lina ja kanep | Mitmeaastased põlluheinad | Puuvili ja marjad | Viinamarjad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Vene NFSV | 7,00 | 1,75 | 1,75 | 1,50 | 1,50 | 2,50 | 1,50 | 1,50 | 6,00 | 8,00 |
| Ukraina NSV | 6,00 | 2,00 | 1,50 | 1,50 | 1,50 | 2,50 | 2,50 | 3,00 | 6,00 | 8,00 |
| Valgevene NSV | 7,00 | 2,00 | 2,00 | 1,50 | 1,50 | 1,00 | 1,50 | 4,00 | 3,00 | 3,00 |
| Usbeki NSV | 2,50 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,50 | 1,00 | 8,00 | 8,00 |
| Kasahhi NSV | 6,00 | 2,00 | 2,00 | 1,00 | 1,50 | 2,50 | 1,00 | 1,00 | 7,00 | 7,00 |
| Gruusia NSV | 7,00 | 4,00 | 4,00 | 3,50 | 3,50 | 4,00 | 3,00 | 3,00 | 5,00 | 7,00 |
| Aserbaidžaani NSV | 5,00 | 2,50 | 2,50 | 1,50 | 1,50 | 1,50 | 3,00 | 2,00 | 5,00 | 7,00 |
| Leedu NSV | 6,00 | 1,00 | 1,00 | 3,50 | 1,50 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 3,00 | 3,00 |
| Moldaavia NSV | 4,00 | 1,50 | 1,50 | 1,50 | 2,00 | 5,00 | 1,00 | 1,00 | 5,00 | 8,00 |
| Läti NSV | 7,00 | 1,00 | 1,00 | 3,00 | 1,00 | 1,00 | 2,00 | 3,00 | 3,00 | 3,00 |
| Kirgiisi NSV | 5,00 | 2,00 | 2,00 | 1,00 | 2,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 4,00 | 7,00 |
| Tadžiki NSV | 2,50 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 8,00 | 8,00 |
| Armeenia NSV | 9,00 | 6,00 | 6,00 | 3,50 | 3,50 | 4,00 | 3,00 | 3,00 | 9,00 | 10,00 |
| Turkmeeni NSV | 2,50 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 7,00 | 7,00 |
| Eesti NSV | 8,00 | 2,00 | 2,00 | 3,00 | 1,50 | 3,00 | 2,00 | 3,00 | 3,00 | 3,00 |

. Järgmiste põllumajanduskultuuride kindlustuse alal kõigis liiduvabariikides:

| | |
|---|---|
| üheaastased põlluheinad, silokultuurid ja söödajuurviljad | 1,00 |
| tee ja loorberilehed | 1,50 |
| puukoolid, lavendlisaak, sõnniku- ja taimelavades ning kasvuhoonetes kasvavad põllumajanduskultuurid, samuti tabelis loetlemata põllumajanduskultuurid | 3,00 |

Märkus. Põllumajanduskultuuride seemnepõldude kindlustuse alal makstakse kindlustusmakseid põhikultuuride kohta kehtestatud määrade järgi.

e) põllumajanduskultuuride kindlustuse alal, mis on loetletud NSV Liidu 1940. aasta 4. aprilli seaduse «Kohustusliku määrkindlustuse kohta» 5. paragrahvis:

| | |
|---|---|
| Puuvill: | |
| a) Tadžiki NSV-s | 2,00 |
| b) Turkmeeni NSV-s | 2,50 |
| c) Aserbaidžaani NSV-s | 3,00 |
| d) Usbeki NSV-s, Kasahhi NSV-s ja Kirgiisi NSV-s | 3,50 |
| e) teistes liiduvabariikides | 6,00 |
| Tubakas (kollane ja sigaritubakas ning bakuni-tubakas): | |
| a) Vene NFSV-s ja Gruusia NSV-s | 10,00 |
| b) Ukraina NSV-s, Moldaavia NSV-s ja Armeenia NSV-s | 7,00 |
| c) teistes liiduvabariikides | 3,00 |
| Mahorka: | |
| a) Ukraina NSV-s | 8,00 |
| b) Vene NFSV-s ja Valgevene NSV-s | 4,00 |
| c) teistes liiduvabariikides | 3,00 |
| Soja, riitsinus ja koriander: | |
| a) Vene NFSV-s ja Ukraina NSV-s | 10,00 |
| b) teistes liiduvabariikides | 7,00 |
| Riis: | |
| a) Ukraina NSV-s ja Kasahhi NSV-s | 6,00 |
| b) Vene NFSV-s ja Aserbaidžaani NSV-s | 4,00 |
| c) teistes liiduvabariikides | 2,00 |
| Seesam, apteegitill, aniis, hinna džuut, kenaff ja safloor: | |
| a) Vene NFSV-s | 10,00 |
| b) Ukraina NSV-s ja Moldaavia NSV-s | 6,00 |
| c) teistes liiduvabariikides | 4,00 |
| Humala ja kazanlõki roosi saak: | |
| a) Vene NFSV-s, Ukraina NSV-s, Valgevene NSV-s ja Gruusia NSV-s | 4,00 |
| b) teistes liiduvabariikides | 2,00 |
| Palderjan, belladonna, pelargoonium, kampri basiilikum, luffa, perilla, arahiis, ramjee ja tondipea: | |
| a) Vene NFSV-s | 5,00 |
| b) Ukraina NSV-s, Valgevene NSV-s ja Gruusia NSV-s | 4,00 |
| c) teistes liiduvabariikides | 2,00 |

Teised 5. paragrahvis loetletud kultuurid:

a) Vene NFSV-s 8,00
b) Ukraina NSV-s 6,00
c) teistes liiduvabariikides 5,00

4. Kehtestada kodanike majandite kindlustamisel järgmised kindlustusmaksete määrad (rublades kindlustussumma 100-lt rublalt):

a) hoonete kindlustuse alal:

| | Kolhoosnikute, tööliste, teenistujate ja tööndus-kooperatiivsete artellide liikmete majandites | Teiste kodanike majandites |
|---|---|---|
| maakohtades: | | |
| Vene NFSV-s ja Valgevene NSV-s | 1,00 | 1,80 |
| Ukraina NSV-s | 0,90 | 1,40 |
| teistes liiduvabariikides | 0,70 | 1,00 |
| kõikide liiduvabariikide linnaasulates | 0,50 | 0,50 |

b) loomade kindlustuse alal:

| | Kolhoosnikute, tööliste, teenistujate ja tööndus-kooperatiivsete artellide liikmete majandites | | | |
|---|---|---|---|---|
| | Veised | Lambad ja kitsed | Sead | Hobused, kaamelid, eeslid ja muulad |
| Vene NFSV | 3,00 | 4,00 | 9,00 | 6,00 |
| Ukraina NSV | 2,00 | 4,00 | 5,00 | 8,00 |
| Valgevene NSV | 3,00 | 4,00 | 8,00 | 9,00 |
| Usbeki NSV | 3,00 | 4,50 | 3,00 | 3,00 |
| Kasahhi NSV | 3,00 | 4,00 | 8,00 | 3,00 |
| Gruusia NSV | 5,00 | 6,00 | 9,00 | 9,00 |
| Aserbaidžaani NSV | 5,00 | 4,50 | 9,00 | 9,00 |
| Leedu NSV | 3,00 | 3,00 | 8,00 | 8,00 |
| Moldaavia NSV | 2,00 | 3,00 | 3,00 | 6,00 |
| Läti NSV | 3,00 | 3,00 | 4,00 | 6,00 |
| Kirgiisi NSV | 3,00 | 5,00 | 4,00 | 4,00 |
| Tadžiki NSV | 2,00 | 4,00 | 3,00 | 3,00 |
| Armeenia NSV | 3,00 | 4,00 | 9,00 | 9,00 |
| Turkmeeni NSV | 3,00 | 5,00 | 3,00 | 6,00 |
| Eesti NSV | 3,00 | 3,00 | 4,00 | 6,00 |

Teiste kodanike majandites kõigis liiduvabariikides:

| | |
|---|---|
| veised | 6,00 |
| lambad ja kitsed | 7,00 |
| sead | 10,00 |
| hobused, kaamelid, eeslid ja muulad | 14,50 |

5. Lõpetada vanemate kui 18-aastaste hobuste kindlustamine, samuti kindlustushüvituste väljamaksmine vanaduse tõttu lõpnud loomade eest.

6. Määrata, et kohustusliku määrkindlustuse maksetest eraldatakse 8—10% tulekahjude ja loomade lõpmise ärahoidmiseks ning nende vastu võitlemiseks rakendatavate abinõude finantseerimiseks, samuti põllumajanduskultuuride hävimise ja kahjustamise ärahoidmiseks rakendatavate abinõude finantseerimiseks.

Nende abinõude loetelu ning mainitud summade kulutamise kord määratakse kindlaks liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt.

7. Kindlustusmaksete tasumise tähtajad määratakse kindlaks liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt järgmiselt: kolhoosidele kolm tähtaega aastas, kusjuures viimane tähtaeg ei tohi olla hiljem kui 1. novembril, ning kodanikele üks või kaks tähtaega aastas, mis ei tohi olla hiljem kui 1. oktoobril.

8. Esitada NSV Liidu Ülemnõukogule arutamiseks ettepanek vastavalt muuta NSV Liidu 1940. aasta 4. aprilli seaduse «Kohustusliku määrkindlustuse kohta» paragrahve 1—3, 6, 8—12, 15—17, 19, 25 ja 27 ning tunnistada kehtetuks 2. paragrahvi punkt «c» ja 13. paragrahv (NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1942. aasta 8. juuli seadluses antud redaktsioonis).

* * *

Käesolev seadlus jõustub 1. jaanuaril 1960.

Enne 1. jaanuari 1960 hävinud või kahjustatud vara eest makstakse kindlustushüvitust lähtudes enne 1. jaanuari 1960 kehtinud kindlustustingimustest ja -normidest.

*«Eesti NSV Teataja», 1959, nr. 62, art. 345*

## LOOMADE KOHUSTUSLIKU MÄÄRKINDLUSTUSE MAKSETEST

### NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS 10. VEEBRUARIST 1956

*Väljavõte*

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium otsustab:

2. Seoses loomade kohustusliku määrkindlustuse tariifide alandamisega kolhoosides mitte rakendada kohustusliku määrkindlustuse seaduse paragrahvis 29 ettenähtud maksutariifide vähendamist.

3. Määrata kindlaks, et noorloomade eest, kes kuuluvad kindlustamisele kohustusliku määrkindlustuse seaduse paragrahvide 1 ja 2 alusel, võetakse kindlustusmaksed üldisel alusel.

4. Näha ette, et kohustusliku määrkindlustuse seaduse paragrahv 30 kindlustusmaksete vähendamisest üksikutele kolhoosidele määratakse kindlaks rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede otsustega masina-traktorijaamade direktorite ja tuletõrje järelevalveorganite esilduste ning Riikliku Kindlustuse inspektsiooni järelduste alusel.

5. Antud seadlus kehtestada 1. jaanuarist 1956. a.

6. Esitada NSV Liidu Ülemnõukogule läbivaatamiseks ettepanek «Kohustusliku määrkindlustuse» seaduse 4. aprillist 1940. a. paragrahvidesse 15, 31 vastavate muudatuste tegemiseks ja paragrahvide 29, 32 tühistamiseks.

*Законодательные и ведомственные акты по сельскому хозяйству, т. III, Москва, 1958*

## KOOPERATIIVSETE JA ÜHISKONDLIKE ORGANISATSIOONIDE VARA VABATAHTLIKU KINDLUSTUSE UUTE EESKIRJADE KEHTESTAMISEST

### NSV LIIDU RAHANDUSMINISTEERIUMI KIRI NR. 145 23. APRILLIST 1956

Kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vara vabatahtliku kindlustuse uued eeskirjad kehtestatakse nende saamise päevast kohtadel.

Samast ajast loetakse kehtetuks:

1. Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vara vabatahtliku kindlustuse eeskirjad nr. 176, mis on kinnitatud NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi poolt 8. märtsil 1941. a.

2. NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi kiri nr. 902 30. detsembrist 1941. a. «Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vara vabatahtlikust kindlustusest».

3. NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi 1944. a. 15. detsembri käskkirja nr. 699 I osa «Tariifide klassifikatsioonist ja tariifidest vara vabatahtliku kindlustuse alal».

4. NSV Liidu Rahandusministeeriumi kiri nr. 643 13. maist 1953. a. «Asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide vara vabatahtliku kindlustuse eeskirjade nr. 176», mis on kinnitatud NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi poolt 8. märtsil 1941. a. täiendamisest.

5. Transpordivahendite vabatahtliku kindlustuse eeskirjade nr. 119, mis on kinnitatud NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi poolt 19. veebruaril 1941. a., kooperatiivsete (peale kolhooside), ametiühingu ja muude ühiskondlike organisatsioonide transpordivahendite kindlustuse osa.

6. Siseveeteedel, maanteedel ja õhuteedel veetavate veoste

vabatahtliku kindlustuse eeskirjad nr. 771, mis on kinnitatud NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi poolt 14. detsembril 1942. a., NSV Liidu Rahandusministeeriumi kiri nr. 1183, 11. augustist 1950. a. nende eeskirjade p. 1 muutmise kohta kooperatiivsetele (peale kolhooside), ametiühingu- ja muudele ühiskondlikele organisatsioonidele kuuluvate veoste kindlustamise osas.

Kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vara vabatahtliku kindlustuse lepingud, mis on sõlmitud vastavate kindlustusliikide varem kehtinud eeskirjade järgi, jäävad jõusse kuni tähtaja lõpuni, millisele nad olid sõlmitud.

Riikliku Kindlustuse valitsuste juhatajail tagada uute eeskirjade tundmaõppimine Riikliku Kindlustuse valitsuste ja inspektuuride töötajate poolt, samuti kontroll eeskirjade õige rakendamise üle.

Riikliku Kindlustuse organid on kohustatud kooperatiivsetele ja ühiskondlikele organisatsioonidele teatavaks tegema nende vara kindlustamise uued tingimused ja tagama selle kindlustuse laiaulatusliku arengu.

NSV LIIDU RAHANDUSMINISTEERIUM

NSV LIIDU RIIKLIKU KINDLUSTUSE PEAVALITSUS

## KOOPERATIIVSETE JA ÜHISKONDLIKE ORGANISATSIOONIDE VARA VABATAHTLIKU KINDLUSTUSE

## EESKIRJAD NR. 145

23. APRILLIST 1956

### I. Üldised tingimused

§ 1. Käesolevate eeskirjade põhjal sõlmib Riiklik Kindlustus kooperatiivsetele (peale kolhooside) ja ühiskondlikele organisatsioonidele kuuluva vara vabatahtliku kindlustuse lepinguid.

Organisatsioonid, kes on sõlminud neile kuuluva vara kindlustuse lepingu (põhilepingu), võivad sõlmida täiendava lepingu teistelt organisatsioonidelt ja elanikkonnalt komisjonile, hoiule, ümbertöötamiseks, remondiks jne. võetava vara kindlustamiseks.

§ 2. Kindlustuse põhilepingu järgi loetakse kindlustatuks kogu kindlustusvõtjale kuuluv vara, nagu: hooned, ehitised, transpordivahendid, masinad, sisseseade, inventar, kaubalised materiaalsed väärtused jne., täiendava lepingu järgi — kindlustusvõtja poolt teistelt organisatsioonidelt ja elanikkonnalt vastuvõetud ja kindlustusavalduses näidatud vara.

§ 3. Kindlustuslepingu järgi ei loeta kindlustatuks järgmist vara:

a) tammid ja muud muldehitised, paisud, kui nad ei osutu ettevõtte osaks, veemahutid, kaevud, siloaugud, kõnniteed ja sillad, irrigatsiooni ja melioratsiooni seadmed, mets ja muud istandused;

b) tarbepuit ja puud raielankidel ja parvetusel;

c) merelaevad ja neil veetavad kaubalised materiaalsed väärtused — mereteedel asumise ajal;

d) kalapüügiriistad (võrgud jm.) — meredes, järvedes, jõgedes ja muudes veekogudes asumise ajal;

e) iga liiki dokumendid, joonised, plaanid, sularaha ja väärtpaberid;

f) tühistatud.

§ 4. Kindlustusvõtjale kuuluva vara kindlustuse lepingu võib sõlmida vara täies väärtuses või selle väärtuse teatud osas (protsendis), kuid mitte vähem kui 50%.

§ 5. Vara täies väärtuses kindlustamisel loetakse ta kindlustatuks järgmises ulatuses:

a) hooned, ehitised, transpordivahendid, masinad, sisseseade ja muud põhivahendid — bilansilises (alg-) väärtuses, kuid mitte kõrgemalt nende taastamisväärtusest hävimise päevaks, mis on määratud hindades, milliste järgi antud organisatsioonil on lubatud teostada ehitust või soetada vara;

b) antud organisatsiooni poolt soetatud kaubalised materiaalsed väärtused — tegelikus omahinnas, kuid mitte kõrgemalt nende väärtusest riiklikes jaehindades, varutud ja ostetud põllumajanduslikud saadused ja toorained — mitte kõrgemalt nende väärtusest vastavalt riiklikes varumis- või kokkuostuhindades antud organisatsioonile määratud lisakuludega;

c) omatoodetud kaubalised materiaalsed väärtused, peale põllumajandussaaduste, — tegelikus omahinnas, kuid mitte kõrgemalt nende plaanilisest omahinnast;

d) omatoodetud põllumajandussaadused — tegelikus omahinnas, kuid mitte kõrgemalt riiklike kokkuostu hindade, nende puudumisel aga riiklike varumishindade järgi arvutatud väärtusest.

§ 6. Neil juhtudel, kui vara on võetud kindlustamisele teatud osas, näiteks 50-, 60-, 70-, 80-, 90-protsendiliselt, loetakse kõik kindlustatavad objektid (esemed) kindlustatuks samas protsendis nende väärtusest, mis on määratud vastavalt käesolevate eeskirjade §-le 5.

§ 7. Teistelt organisatsioonidelt ja elanikkonnalt komisjonile, hoiule, ümbertöötamiseks, remondiks jne. vastuvõetud vara loetakse kindlustatuks tema vastuvõtudokumentides näidatud väärtuses, kuid mitte kõrgemalt selle vara tegelikust väärtusest (kulumise arvestamisega).

§ 8. Kindlustushüvitus makstakse välja vara hävimisel või

vigastumisel tulekahju, pikselöögi, plahvatuse, veeuputuse, maavärisemise, tormi, raju, vihmavalingu, rahe, maa sisselangemise ja libisemise tagajärjel, kindlustusvõtjale kuuluvate transpordivahendite eest samuti nende hävimisel või vigastumisel avarii tagajärjel.

Kindlustushüvitus makstakse välja ka kindlustusvõtja vara eest, mis on hävinud või vigastunud temale kuuluvate transpordivahendite avarii tagajärjel.

§ 9. Kindlustushüvitus makstakse välja kogu hävinud või vigastunud vara eest, sealhulgas ka vara eest, mis kindlustusvõtjal on lepingu kehtivuse perioodil juurde tulnud.

§ 10. Kindlustusvõtjale kuuluva vara kindlustushüvitus makstakse välja olenemata selle vara asukohast hävimise või vigastumise ajal, sealhulgas ka vedude ajal sisemistel ühendusteedel; teistelt organisatsioonidelt ja elanikkonnalt vastuvõetud vara eest aga ainult selle hävimise puhul neis kohtades (kauplustes, ladudes, töökodades jne.), mis on näidatud kindlustusavalduses.

§ 11. Kindlustusvõtjale hüvitatakse otstarbekohaselt tehtud kulutused kindlustatud vara päästmiseks, kahju vältimiseks või vähendamiseks loodusõnnetuse või avarii puhul (vara ümberpaigutamine ohutusse kohta, vee väljapumpamine jne.), samuti kindlustatud vara kordaseadmiseks pärast loodusõnnetust (koristamine, sorteerimine, kuivatamine jne.).

§ 12. Oma vara kindlustuse leping sõlmitakse ainult tähtajaga üks aasta, teistelt organisatsioonidelt ja elanikkonnalt vastuvõetava vara kindlustuse leping aga tähtajaga kolmest kuust kuni ühe aastani. Sealjuures teistelt organisatsioonidelt ja elanikkonnalt vastuvõetava vara kindlustuse lepingu võib sõlmida nii üheaegselt põhilepinguga kui ka selle lepingu kehtivuse perioodil.

§ 13. Vabatahtliku kindlustuse makse tasuvad kindlustussumma 100 rublalt aastas: tarbijate kooperatiivid — 40 kop., tööndusko operatiivid — 50 kop., muud kooperatiivsed ja ühiskondlikud organisatsioonid — 15 kop.

Vara kindlustamisel tähtajaga kuni 9 kuud arvutatakse maksu iga kuu eest 10% aasta maksudest, 10—11 kuuks kindlustamisel aga — aasta maksude suuruses.

## II. Kindlustuslepingu sõlmimise kord

§ 14. Kindlustusleping sõlmitakse kindlustusvõtja kirjaliku avalduse alusel, mis koostatakse kahes eksemplaris Riikliku Kindlustuse poolt kindlaksmääratud vormis. Esimene eksemplar jääb Riikliku Kindlustuse inspektuuri toimikusse, teine aga tagastatakse kindlustusvõtjale kindlustusmaksude summade ja nende tasumise tähtaegade äranäitamisega.

§ 15. Avalduses näitab kindlustusvõtja raamatupidamise arvestuse ja aruandluse andmeil temale kuuluva vara väärtuse:

a) hoonete, ehitiste, transpordivahendite, masinate, sisseseade

ja muude põhivahendite alg-(soetamis-)väärtuse, samuti lõpetamata kapitaalehituse väärtuse — viimase kuu esimeseks kuupäevaks, millise kohta on koostatud bilanss;

b) kaubaliste materiaalsete väärtuste (kaupade, materjalide, tooraine, kütteaine jne.), kaasa arvatud teel olevad, aasta keskmise jäägi maksumuse, arvutatud raamatupidamise andmeil lepingu sõlmimise kuule eelneva 12 kuu kohta.

Vara mitte täies väärtuses kindlustamisel näidatakse kindlustusavalduses, missuguses protsendis täiest väärtusest vara kindlustatakse (§ 6).

§ 16. Teistelt organisatsioonidelt ja elanikkonnalt vastuvõetava vara kindlustamise avalduses näidatakse summa, millises kindlustusvõtja soovib seda vara kindlustada, eraldi iga kaupluse, lao, töökoja jne. kohta.

§ 17. Kindlustusmaksud arvutatakse lähtudes kindlustusavalduses (§ 15) näidatud kindlustusvõtjale kuuluva vara täiest väärtusest või selle väärtuse osast, teistelt organisatsioonidelt ja elanikkonnalt vastuvõetava vara kindlustamisel aga — lähtudes summadest, mis on näidatud selles kindlustusavalduses (§ 16).

Kindlustuslepingu kehtivuse perioodil juurde tulnud vara eest kindlustusmakse ei võeta, vähenenud vara eest makse ei tagastata.

§ 18. Aastaks sõlmitud kindlustuslepingu järgi tasutakse kindlustusmaksud korraga või kahel tähtpäeval: vähemalt 50% maksudest — 10 päeva jooksul pärast Riikliku Kindlustuse inspektuurilt kindlustusavalduse teise eksemplari saamist, ülejäänud osa — hiljemalt kolme kuu jooksul arvates esimese maksu tasumise päevast.

Kindlustamisel lühemaks tähtajaks kui üks aasta tasutakse kindlustusmaksud korraga 10 päeva jooksul pärast kindlustusavalduse teise eksemplari saamist.

Maksud tasutakse Riigipanka. Maksude tasumise päevaks loetakse nende Riikliku Kindlustuse arvele kandmise päev.

Viie päeva jooksul pärast vähemalt 50% maksude tasumist aastaks kindlustamisel või kogu maksude summa tasumist lühemaks tähtajaks kui aasta kindlustamisel inspektuur annab välja Riikliku Kindlustuse poolt kindlaksmääratud vormi kohase kindlustustunnistuse.

§ 19. Kui kindlaksmääratud tähtajaks (§ 18) tasutakse vähem kui 50% maksudest kindlustamisel aastaks või vähem kui 100% maksudest kindlustamisel lühemaks tähtajaks kui üks aasta, loetakse leping mittejõustunuks, laekunud maksud aga tagastatakse.

§ 20. Kindlustuslepingu kehtivus algab kell 24 päevast, mil tasutakse lepinguga ettenähtud maksud (§ 18).

Näide. Kui üheks aastaks sõlmitud kindlustuslepingu järgi maksud on tasutud 20. aprillil 1956. a., siis jõustub leping kell 24

20. aprillil 1956. a. ja tema kehtivus lõpeb kell 24 20. aprillil 1957. a.

§ 21. Kui määratud teiseks maksetähtpäevaks ei ole maksud täielikult tasutud, siis lühendatakse kindlustuslepingu kehtivuse tähtaega. Aastamaksust 50 kuni 60% tasumisel kehtib kindlustus 5 kuud, 60 kuni 70% tasumisel — 6 kuud, 70 kuni 80% tasumisel — 7 kuud, 80 kuni 85% tasumisel — 8 kuud, 85 kuni 90% tasumisel — 9 kuud, 90 kuni 95% tasumisel — 10 kuud, 95 ja rohkema protsendi tasumisel — 11 kuud.

Pärast teise maksetähtpäeva möödumist tasutud maksud kuuluvad tagastamisele.

§ 22. Organisatsiooni tegevuse lõpetamise puhul tegevuse ja vara likvideerimisega lõpeb kindlustusleping likvideerimise lõpetamiseks määratud päeval, kuid mitte hiljem lepingus näidatud tähtpäevast, organisatsioonide ühinemisel või jagunemisel aga — 15 päeva pärast ühinemise või jagunemise päeva. Sealjuures loetakse nimetatud tähtaja jooksul kindlustatuks uuelt loodud organisatsioonide kogu vara.

Maksud aja eest pärast lepingute kehtivuse lõppemist kuni kindlustuse lõpptähtpäevadeni tagastatakse. Maksude tagastamine toimub ainult tervete kuude eest.

§ 23. Kindlustuslepingu sõlmimine uueks tähtajaks (kindlustuse uuendamine) võib toimuda mitte varem kui kaks kuud enne kehtiva kindlustuse tähtaja lõppu.

Uus leping jõustub kohe vana lepingu kehtivuse lõppemisel, kui selleks ajaks on tasutud aastaks kindlustamisel vähemalt 50% arvutatud kindlustusmaksudest, vähem kui aastaks kindlustamisel aga kõik maksud.

Ülejäänud maksud aastase kindlustuse eest tuleb tasuda hiljemalt kolme kuu jooksul eelmise lepingu lõppemise päevast arvates.

## III. Kindlustusvõtja kohustused

§ 24. Kindlustusvõtja on kohustatud hoidma vara ranges kooskõlas tuleohutuse eeskirjadega; tagama hoonete, ehitiste, transpordivahendite, masinate, sisseseade ja muu vara ekspluateerimise vastavatest eeskirjadest kinnipidamise; võtma tarvitusele kõik temast olenevad abinõud vara hävimise ja vigastumise vältimiseks.

§ 25. Loodusõnnetuse ajal ja pärast seda, samuti avarii puhul on kindlustusvõtja kohustatud võtma tarvitusele abinõud kindlustatud vara päästmiseks ja tema edasise vigastumise vältimiseks. Kui seda tehtud ei ole, siis täiendava kahju eest kindlustushüvitust välja ei maksta.

§ 26. Kindlustatud vara hävimisest või vigastumisest on kindlustusvõtja kohustatud hiljemalt ööpäeva jooksul kirjalikult teatama selle rajooni (linna) Riikliku Kindlustuse inspektuurile, kus toimus kindlustatud vara hävimine või vigastumine.

Avalduses tuleb näidata: millal, kus ja missugune vara on hävinud või vigastunud, missuguse loodusõnnetuse või avarii tagajärjel, samuti oletatav kahju suurus.

Kui vara hävimise või vigastumise kohta avalduse esitamise tähtaja lõpp langeb puhke- või pidupäevale, siis loetakse avalduse esitamise tähtajaks esimene järgnev tööpäev.

Vara hävimisel või vigastumisel avarii tagajärjel on kindlustusvõtja kohustatud koos avaldusega esitama vastavate organite poolt koostatud protokolli või akti ärakirja avarii põhjuste kohta.

§ 27. Kindlustusvõtja on kohustatud kindlustatud vara hävimise või vigastumise puhul esitama Riiklikule Kindlustusele kõik andmed, mis on vajalikud vara hävimise või vigastumise põhjuste kindlakstegemiseks ja kindlustushüvituse summade arvutamiseks.

Nende andmete esitamise tähtpäev määratakse nende Riikliku Kindlustuse organite poolt, kes määravad kindlaks kindlustushüvituse summad.

§ 28. Kindlustusvõtja on kohustatud kuni Riikliku Kindlustuse esindaja kohalejõudmiseni säilitama kogu pärast loodusõnnetust alles jäänud vara, nii vigastatud kui ka vigastamata. Kui Riikliku Kindlustuse esindaja ei ilmu määratud tähtajaks (§ 29), võib kindlustusvõtja nimetatud vara kasutada oma äranägemise järgi.

Kui vara ähvardab edasine hävimine, on kindlustusvõtja kohustatud võtma tarvitusele abinõud selle säilitamiseks või realiseerimiseks, ootamata Riikliku Kindlustuse esindaja saabumist.

Ülalnimetatud juhtudel koostatakse akt revisjonikomisjoni või kõrgemalseisva organisatsiooni esindajate osavõtul. Aktis tuleb näidata: vara nimetus, kogus ja väärtus, vigastuse iseloom ja väärtuse alanemise aste.

## IV. Kindlustushüvituse väljamaksmine

§ 29. Riikliku Kindlustuse organid on kohustatud kindlustushüvituse suuruse kindlaksmääramisele asuma hiljemalt 3 päeva jooksul, arvates kindlustatud vara hävimise või vigastumise kohta avalduse saamise päevast.

§ 30. Täies väärtuses kindlustatud vara hävimisel makstakse kindlustushüvitus välja hävinud vara väärtuses, mis on arvutatud vastavalt käesolevate eeskirjade §-le 5.

Vara osalisel vigastumisel makstakse kindlustushüvitus välja tema väärtuse kaotamise arvestamisega loodusõnnetuse või avarii tagajärjel.

§ 31. Kui hävinud või vigastunud vara ei olnud kindlustatud täies väärtuses, siis vastavalt eeskirjade §-s 30 näidatud korrale makstakse kindlustushüvitus selle vara arvutatud väärtusest samas protsendis, missuguses ta oli kindlustatud.

Näiteks, kui vara oli kindlustatud 60% suuruses tema väärtu-

sest, siis makstakse kindlustushüvitus välja 60% suuruses eeskirjade §-i 30 kohaselt arvutatud summast.

§ 32. Kui tehakse kindlaks, et kindlustuslepingu sõlmimisel kindlustusvõtjale kuuluva vara väärtus (§ 15) oli näidatud väiksemana raamatupidamise arvestusandmeist, siis vähendatakse vastavalt kindlustushüvituse suurust.

§ 33. Teistelt organisatsioonidelt ja elanikkonnalt vastuvõetud vara kindlustamisel makstakse kindlustushüvitus hävinud või vigastunud vara eest välja eeskirjade §-i 7 kohaselt arvutatud kahju suuruses.

Kindlustushüvituse summa koos vara päästmisega ja tema kordaseadmisega seoses olevate kuludega ei tohi ületada kindlustusavalduses näidatud kindlustussummat antud kaupluse, lao, töökoja jne. kohta.

§ 34. Vara hävimisel või vigastumisel tulekahju või muude loodusõnnetuste tagajärjel (§ 8) veo ajal kindlustusvõtjale mittekuuluvatel transpordivahenditel, makstakse kindlustushüvitust ainult sel juhul, kui vastavalt kehtivale seadusandlusele transpordiorganisatsioon ei ole kohustatud tekkinud kahju hüvitama.

§ 35. Vara hävimise või vigastumise akt koostatakse Riikliku Kindlustuse selle inspektuuri poolt, kuhu sellekohane avaldus on saabunud, kindlustushüvituse väljamaksmist aga teostab kindlustuslepingu sõlminud inspektuur.

§ 36. Kindlustushüvitus kantakse kindlustusvõtja arvele pangas hiljemalt kolme päeva jooksul, arvates Riikliku Kindlustuse inspektuuris väljamaksu korralduse saamisest.

§ 37. Kindlustushüvituse saamisel on kindlustusvõtja kohustatud üle andma Riiklikule Kindlustusele kõik õigused, mis temal on antud kahju suhtes kolmandate isikute vastu, ja tegema kõik, mis on vajalik Riiklikule Kindlustusele pretensioonide esitamiseks nende isikute vastu. Kui kindlustusvõtja loobub oma õigustest või kui pretensioonide esitamine tema süü läbi osutub võimatuks (pretensioonide esitamise tähtaegade möödalaskmine jne.), vabaneb Riiklik Kindlustus vastaval määral kindlustushüvituse väljamaksmisest.

§ 38. Riiklik Kindlustus ei hüvita kindlustusvõtjale kahju, mis on seotud seisakutega tootmises ja kaubanduses, ehkki see kahju tekkis loodusõnnetuse tagajärjel.

§ 39. Kindlustushüvitust ei maksta, kui kindlustatud vara hävimine või vigastumine toimus kindlustuslepingu sõlminud organisatsiooni juhatuse või juhatajate süü läbi.

§ 40. Riiklikul Kindlustusel on õigus keelduda kindlustushüvituse väljamaksmisest, kui kindlustusvõtja, omades selleks võimalust, ei teatanud Riikliku Kindlustuse inspektuurile kindlustatud vara hävimisest või vigastumisest määratud tähtajaks, samuti kui ta ei ole täitnud käesolevate eeskirjade §-s 27 ja §-s 28 ettenähtud nõudeid.

§ 41. Kindlustuslepingust tulenevad pretensioonid lahendatakse Riikliku Kindlustuse valitsuste, riikliku arbitraaži ja rahvakohtu poolt.

Esikülg
Vorm nr. 123 (täidetakse kahes eksemplaris)

RIIKLIKU KINDLUSTUSE

. . . . . rajooni inspektuurile

AVALDUS

KOOPERATIIVSETELE JA ÜHISKONDLIKELE ORGANISATSIOONIDELE KUULUVA VARA VABATAHTLIKUKS KINDLUSTAMISEKS

. . . . . palub sõlmida
(organisatsiooni nimetus)
tingimustel, mis on ette nähtud kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vara vabatahtliku kindlustuse eeskirjadega nr. 145, 23. aprillist 1956. a. kindlustuslepingu . . . . . .
(organisatsiooni nimetus)
kuuluva vara kohta . . . . . vara väärtuses [1]. Vara väärtus moodustab raamatupidamise arvestuse ja aruandluse andmeil:

a) hoonete, ehituste, transpordivahendite, masinate, sisseseade ja muude põhivahendite algväärtus, samuti lõpetamata kapitaalehituse väärtus 1. . . . . 195 . . a. . . . . rubla;

b) kaubaliste materiaalsete väärtuste (kauba, materjalide, tooraine, kütteaine jne.) aasta keskmise jäägi maksumus, kaasa arvatud teelolevad, mis on arvutatud raamatupidamise andmete põhjal viimase 12 kuu kohta, arvates 1. . . . . 195 . . a. kuni 1. . . . . 195 . . a. . . . . rubla,

Kokku . . . . . rubla

. . . . . .

. . . . . .

(korrata summa sõnadega)

Juhatuse esimees _____

Organisatsiooni juhataja (allkiri)

Pea- _____ raamatupidaja
Vanem-

(allkiri)

Aadress . . . . . .

P. k. «. . .» . . . . . 195 . . a.

[1] Täies väärtuses kindlustamisel näidata «täies», osalises väärtuses kindlustamisel aga näidata, näiteks: «kaheksakümne protsendi» või «üheksakümne protsendi» jne.

. . . . . .
(organisatsiooni nimetus ja aadress)

Tagastades ühe eksemplari vara vabatahtliku kindlustuse avaldusest « . . . » . . . . . 195 . . a., teatab Riikliku Kindlustuse . . . . . rajooni inspektuur, et Teile kuuluva vara kindlustuslepingu võib sõlmida tingimusel, kui kindlustusmaksud kantakse Riikliku Kindlustuse arvele Riigipangas.

Maksud kindlustuslepingu järgi tuleb tasuda korraga või kahel tähtajal: vähemalt 50% — 10 päeva jooksul pärast käesoleva avalduse eksemplari saamist, ülejäänud osa — hiljemalt kolme kuu jooksul, arvates esimese maksu tasumise päevast.

Kindlustusmaksud, lähtudes avalduses näidatud vara väärtusest . . . . . rubla ja tariifimäärast . . . . . kopikat kindlustussumma sajalt rublalt, on arvutatud summas . . . . . rubla . . . . . kop.

Kui määratud esimeseks tähtpäevaks tasutakse vähem kui 50% kindlustusmaksudest, loetakse leping mittejõustunuks ja Teie poolt ülekantud maksud tagastatakse.

Vaneminspektor (allkiri)

Vanemraamatupidaja (allkiri)

Teise eksemplari kindlustusavaldusest vastu võtnud « . . . » . . . . . 195 . . a.

. . . . . .
(avalduse vastuvõtnud isiku ametikoht ja perekonnanimi ning allkiri)

Kindlustusmaksude tasumine

| Tasumise kuupäev | Žurnaal-pearaamatu läbikande nr. | Summa |
|---|---|---|
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |

Arvestus on lõpetatud
« . . . » . . . . 195 . . a.
Vanemraamatupidaja
(allkiri)

Kindlustustunnistus seeria . . . . nr. . . . on välja antud « . . . » . . . . . 195 . . a.
Kindlustuse kehtivuse tähtaeg « . . . » . . . . . 195 . . a. kuni « . . . » . . . . . 195 . . a.
Teise tähtaja maks summas . . . . . rubla tuleb tasuda hiljemalt « . . . » . . . . . 195 . . a.
Vaneminspektor
(allkiri)
« . . . » . . . . . 195 . . a.
Seoses sellega, et teiseks maksetähtajaks maksud ei ole täielikult tasutud, on kindlustuslepingu kehtivuse tähtaega lühendatud . . . . kuule, s. o. kuni kella 24 « . . . » . . . . . 195 . . a.
Vaneminspektor
(allkiri)
« . . . » . . . . . 195 . . a.

Vorm nr. 204

EMBLEEM

**KINDLUSTUSTUNNISTUS**

Seeria . . . . nr. . . .

Välja antud . . . . . selle kohta,
(organisatsiooni nimetus)

et kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vara vabatahtliku kindlustuse eeskirjade nr. 145 põhjal, mis on kinnitatud NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt 23. aprillil 1956. a., ja vastavalt kindlustusavaldusele « . . . » . . . . . 195 . . a. on sõlmitud nimetatud organisatsioonile kuuluva vara vabatahtliku kindlustuse leping vara . . . . . väärtuses tähtajale kella 24-st « . . . » . . . . . 195 . . a. kuni kella 24-ni « . . . » . . . . . 195 . . a.

Lepingu järgi kuulub tasumisele kindlustusmakse . . . . . rubla . . . . . kop. . . . . , , ,
(rublad korrata sõnadega)

Makse on laekunud Riikliku Kindlustuse arvele Riigipangas « . . . » . . . . . 195 . . a. . . . . rubla . . . . kop. või . . . . . protsenti aasta maksust.

Ülejäänud maksud . . . . . rubla . . . . kop. kuuluvad tasumisele hiljemalt « . . . » . . . . . 195 . . a.

Kui nimetatud maksetähtpäevaks ülejäänud makse täielikult ei tasuta, siis lühendatakse kindlustuse kehtivuse tähtaega. Aastamaksust 50—60% tasumisel kehtib kindlustus 5 kuud, 60—70% tasumisel — 6 kuud, 70—80% tasumisel — 7 kuud, 80—85% tasumisel — 8 kuud, 85—90% tasumisel — 9 kuud, 90—95% tasumisel — 10 kuud, 95 ja rohkema protsendi tasumisel — 11 kuud.

Riikliku Kindlustuse . . . . . .
rajooni inspektuuri vaneminspektor (allkiri)
Vanemraamatupidaja (allkiri)
P. k. « . . . » . . . . . 195 . . a.

Esikülg
Vorm nr. 123-a
(täidetakse kahes eksemplaris)

**RIIKLIKU KINDLUSTUSE**

. . . . . rajooni inspektuurile

**AVALDUS**

**TEISTELT ORGANISATSIOONIDELT JA ELANIKKONNALT VASTUVÕETAVA VARA VABATAHTLIKUKS KINDLUSTAMISEKS**

. . . . . palub sõlmida tingimustel,
(organisatsiooni nimetus)

mis on ette nähtud kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vara vabatahtliku kindlustuse eeskirjades nr. 145, 23. aprillist 1956. a. täiendava lepingu teistelt organisatsioonidelt ja elanikkonnalt vastuvõetava vara kindlustamiseks.

| Vara liik (kaubad, põllumajandussaadused, materjalid, tooraine, masinad jne.) | Milleks võetakse vastu vara (komisjonile, hoiule, ümbertöötamiseks, remondiks jne.) | Kus asub vara (kauplus, ladu, kuur, tsehh, töökoda jne. ja nende number) | Aadress (küla, linn, tänav, maja nr.) | Kindlustussumma (rublades) |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| | | | | |
| | | | | |
| | | | | |
| | | | | |
| | | | | |
| | | | | |
| | | | | |
| | | | Kokku | |

. . . . . .
(summa korrata sõnadega)

tähtajale . . . . . .
(näidata sõnades: aastaks või kuude arv)

Juhatuse esimees
Organisatsiooni juhataja
(allkiri)

Pea-
Vanem- raamatupidaja
(allkiri)

Aadress . . . . . .

« . . . » . . . . . 195 . . a.

Tagakülg

. . . . . .
(organisatsiooni nimetus ja aadress)

Tagastades ühe eksemplari vara vabatahtliku kindlustuse avaldusest « . . . » . . . . . 195 . . a., teatab Riikliku Kindlustuse . . . . . rajooni inspektuur, et täiendava lepingu Teie poolt teistelt organisatsioonidelt ja elanikkonnalt vastuvõetud vara kindlustamiseks võib sõlmida tingimusel, et kindlustusmaksud kantakse Riikliku Kindlustuse arvele Riigipangas eeskirjade §-s 18 kindlaksmääratud korras ja tähtaegadel.

Kindlustusmaksud, lähtudes avalduses näidatud kindlustussummast, kindlustuse tähtajast ja tariifimäärast . . . . . kop. kindlustussumma sajalt rublalt, on arvutatud summas . . . . . rubla . . . . kop.

Kui määratud esimeseks tähtpäevaks tasutakse vähem kui 50% kindlustusmaksudest aastaks kindlustamisel või vähem kui 100% maksudest, kindlustamisel lühemaks tähtajaks kui aasta, loetakse leping mittejõustunuks ja Teie poolt ülekantud maksud tagastatakse.

Vaneminspektor (allkiri)

Vanemraamatupidaja (allkiri)

Teise eksemplari kindlustusavaldusest vastu võtnud

«. . .» . . . . . 195 . . a.

. . . . . .

(avalduse vastuvõtnud isiku ametikoht, perekonnanimi ja allkiri)

Kindlustusmaksude tasumine

| Tasumise kuupäev | Žurnaal-pearaamatu läbikande nr. | Summa |
|---|---|---|
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |
| | | |

Arvestus on lõpetatud
«. . .» . . . . 195 . . a.
Vanemraamatupidaja
(allkiri)

Kindlustustunnistus seeria . . . nr. . . on välja antud «. . .» . . . . . 195 . . a.
Kindlustuse kehtivuse tähtaeg . . . . .
«. . .» . . . . . 195 . . a.
kuni «. . .» . . . . . 195 . . a.
Teise tähtaja maks summas . . . . . rubla tuleb tasuda hiljemalt «. . .» . . . 195 . . a.

Vaneminspektor
(allkiri)
«. . .» . . . . . 195 . . a.

Seoses sellega, et teiseks maksetähtajaks maksud ei ole täielikult tasutud, on kindlustuslepingu kehtivuse tähtaega lühendatud . . . . kuule, s. o. kuni kella 24 «. . .» . . . . . 195 . . a.

Vaneminspektor
(allkiri)
«. . .» . . . . . 195 . . a.

Vorm nr. 204-a.

EMBLEEM

**KINDLUSTUSTUNNISTUS**

**TÄIENDAVA KINDLUSTUSE KOHTA**

Seeria . . . . . nr . . .

Välja antud . . . . . selle kohta, et

. . . . . .

(organisatsiooni nimetus)

kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vara vabatahtliku kindlustuse eeskirjade nr. 145 põhjal, mis on kinnitatud

NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt 23. aprillil 1956. a., ja vastavalt kindlustusavaldusele « . . . » . . . . . 195 . . a. on sõlmitud teistelt organisatsioonidelt ja elanikkonnalt komisjonile, hoiule, ümbertöötamiseks, remondiks jne. vastuvõetava vara vabatahtliku kindlustuse täiendav leping summas . . . . . rubla

(summa korrata sõnadega)

tähtajaks kella 24-st « . . . » . . . . . 195 . . a. kuni kella 24-ni « . . . » . . . . . 195 . . a.

Lepingu järgi kuulub tasumisele kindlustusmakse . . . . . rubla . . . . . kop. . . . . , , ,

(rublad korrata sõnadega)

Kindlustusmakse on laekunud Riikliku Kindlustuse arvele Riigipangas « . . . » . . . . . 195 . . a. . . . . rubla kop. ehk . . . . . protsenti aastamaksust.

Ülejäänud maksud . . . . . rubla . . . . . kop. kuuluvad tasumisele hiljemalt « . . . » . . . . . 195 . . a. Kui nimetatud maksetähtpäevaks makse täielikult ei tasuta, siis lühendatakse kindlustuse kehtivuse tähtaega. Aastamaksust 50—60% tasumisel kehtib kindlustus 5 kuud, 60—70% tasumisel — 6 kuud, 70—80% tasumisel — 7 kuud, 80—85% tasumisel — 8 kuud, 85—90% tasumisel — 9 kuud, 90—95% tasumisel — 10 kuud, 95 ja rohkema protsendi tasumisel — 11 kuud.

Riikliku Kindlustuse . . . . . .

rajooni inspektuuri vaneminspektor (allkiri)

Vanemraamatupidaja (allkiri)

P. k. « . . . » . . . . . 195 . . a.

## KODANIKELE KUULUVA KODUSE VARA JA TRANSPORDIVAHENDITE VABATAHTLIKU KINDLUSTUSE KOHTA

NSV LIIDU RAHANDUSMINISTEERIUMI
EESKIRJAD NR. 275
8. SEPTEMBRIST 1958

### 1. Kindlustuse üldtingimused

§ 1. Riiklik Kindlustus sõlmib NSV Liidu kodanikele, samuti NSV Liidus elavatele välismaa kodanikele koduse vara ja transpordivahendite vabatahtliku kindlustuse lepinguid.

§ 2. Lepingu järgi võib kindlustada:

a) koduse majapidamise ja tarbeesemeid, samuti isikliku tarbe ja mugavusesemeid;

b) transpordivahendeid — autosid, mootorrattaid, motorollereid, motokärusid, mootor- ja purjepaate.

Märkus. Dokumente, akte, käsikirju, rahamärke, väärtpabereid, vääriskive, esemeid plaatinast, kullast, hõbe-

dast ja nende sulamitest, käe- ja taskukelli, päevapilte ja tubaseid dekoratiivtaimi ei kindlustata.

§ 3. Kodune vara ja transpordivahendid loetakse kindlustatuks kindlustustunnistusel märgitud aadressil, transpordivahendid aga peale selle nende teelolekul või seisu ajal. Kindlustusvõtja elukoha muutumise tõttu kogu vara või selle osa ümberpaigutamisel jääb ümberpaigutatud vara kindlustatuks.

§ 4. Pärimise teel teistele omanikele vara ülemineku korral, kui vara asukoht ei muutu, loetakse see kindlustatuks lepingus märgitud tähtaja lõpuni.

Muudel kogu kindlustatud vara teiste isikute omandusse ülemineku juhtudel lepingu kehtivus lõpeb, osa vara ülemineku korral aga säilitab kindlustusleping jõu ainult kindlustusvõtja juurde jäänud vara suhtes. Kindlustuse kehtivuse lõppemisel, kas täielikult või osaliselt, kindlustusmakse ei tagastata.

§ 5. Kindlustushüvitus makstakse välja kindlustatud koduse vara ja transpordivahendite hävimise või vigastumise korral tulekahju, pikselöögi, plahvatuse, veeuputuse, maaväringu, tormi, raju, paduvihma, rahe, maa sisselangemise ja -libisemise tagajärjel, transpordivahendite kindlustuse alal aga ka nende hävimise või vigastumise puhul avariide tagajärjel, kui see on lepingu tingimuseks võetud.

Peale selle makstakse kindlustushüvitus välja, kui kodune vara ja transpordivahendid hävisid või vigastusid nende päästmisel loodusõnnetuse või avarii ajal (näiteks vara rikkumine veega tulekahju kustutamise ajal).

M ä r k u s. Transpordivahendite avariiks loetakse nende kokkupõrge teiste transpordivahenditega, liikuvate või paigalseisvate esemetega, elektri lühiühendus, kukkumine ja ümberminek.

§ 6. Kodust vara ja transpordivahendeid võib kindlustada kindlustusvõtja poolt avaldatud summas, kuid mitte kõrgemalt nende maksumusest (kulumise arvestamisega), lähtudes riiklikest jaemüügi hindadest.

§ 7. Kindlustusleping sõlmitakse tähtajale üks aasta ja rohkem.

§ 8. Koduse vara ja transpordivahendite kindlustuse maksud tasutakse lisades nr. 1 ja 2 näidatud tariifimäärade järgi.

Neil juhtudel, kui koduse vara kindlustuse lepingud sõlmitakse üheaegselt kahekümne või rohkema kodanikuga, kes töötavad samas ettevõttes, asutuses, sovhoosis, remondi- ja tehnikajaamas, kolhoosis, tööndusartellis jne., antakse igale kindlustusvõtjale arvutatud maksust 10% hinnaalandust.

Kolmeks aastaks ja pikemaks ajaks sõlmitud kindlustuslepingult tehakse hinnaalandus järgmises suuruses:

| | |
|---|---|
| 3-aastase kindlustustähtaja puhul | — 5% |
| 4-aastase kindlustustähtaja puhul | — 10% |
| 5- ja rohkema-aastase kindlustustähtaja puhul | — 15% |

Kahekümne ja rohkema kodaniku poolt, kes töötavad samas ettevõttes, asutuses, sovhoosis, remondi- ja tehnikajaamas, kolhoosis, tööndusartellis jne., üheaegsel kindlustamisel tehakse hinnaalandus arvutatud maksudest 3 aastaks kindlustamisel 15%, 4 aastaks — 20% ja 5 või rohkemaks aastaks — 25%.

## II. Kindlustuslepingu sõlmimise kord

§ 9. Kindlustusleping sõlmitakse kindlustusvõtja suulise või kirjaliku avalduse põhjal. Kodanikele kuuluva koduse vara ja transpordivahendite kindlustuse lepingu võib sõlmida nii kodanikega kui ka riiklike ettevõtete, asutuste ja organisatsioonidega, kes võtavad kodanike vara hoiule, komisjonile, ümbertöötamisele, remondiks jne.

§ 10. Kindlustuslepingu võib kodanikega sõlmida kodusele varale ja transpordivahenditele kokku, või ainult koduse vara või ainult transpordivahendite kindlustamiseks. Sealjuures võib transpordivahendite kindlustuse lepingu sõlmida eraldi avariide ja loodusõnnetuste vastu või üheaegselt mõlema vastu.

§ 11. Kindlustusleping riiklike ettevõtete, asutuste ja organisatsioonidega sõlmitakse 1956. a. 23. aprillil NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt kinnitatud Kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vara vabatahtliku kindlustuse eeskirjades nr. 145 ettenähtud tingimustel ja korras. Kindlustusmaksud selle vara kindlustamise eest tasutakse käesolevate eeskirjade lisas nr. 1 näidatud tariifimäärade järgi. Välja antakse kindlaksmääratud vormi kohane kindlustustunnistus (lisa nr. 7).

§ 12. Kindlustuslepingu sõlmimisel teatab kindlustusvõtja, missuguse summa eest ta soovib kindlustada kodust vara igas allpool loetletud grupis:

a) mööbel, vaibad, kardinad, peeglid, seina- ja lauakellad, lauanõud, köögitarbed, majapidamisinventar jne.;
b) rõivad, pesu, jalatsid, õmblusmaterjalid jne.;
c) muusikariistad, pildid, noodid, raamatud, raadiod, televiisorid, grammofonid, elektriseadmed (külmutuskapid, tolmuimejad, pesumasinad jt.), jahiinventar jne.;
d) muu vara, sealhulgas põllumajandussaadused, metsamaterjal, ehitusmaterjal, kütus jne.;
e) üksikud hinnalisemad esemed, mis omavad individuaalseid tunnuseid ega ole võetud eelnimetatud gruppidesse (klaverid, jalgrattad, õmblusmasinad jm.).

§ 13. Kindlustuslepingu sõlmimisel tasub kindlustusvõtja Riikliku Kindlustuse agendile (inspektorile) maksu kogu kindlustustähtaja eest. Samaaegselt antakse kindlustusvõtjale vastav kindlaksmääratud vormi kohane kindlustustunnistus (lisad 3, 4 ja 5). Kindlustustunnistuses peab tingimata olema näidatud kindlustussumma eraldi iga § 12 märgitud grupi järgi.

§ 14. Kindlustuslepingu kehtivus algab selle päeva kella 24-st, mil on tasutud lepingus märgitud kindlustusmaksud ja antud kätte kindlustustunnistus. Kui kindlustusleping sõlmitakse uuele tähtajale enne endise lepingu kehtivuse lõppu (uuendatakse), siis jõustub uus leping eelmise lepingu tähtaja lõpu momendist.

§ 15. Koduse vara kindlustuse lepingu sõlmimisel vaadatakse reeglina vara üle. Ülevaatusel kontrollitakse kindlustusvõtja poolt avaldatud kindlustussumma vastavust iga vara grupi järgi, selle vara olemasolu ja väärtust. Lepingu sõlmimine alla 15 000 rublale ühe perekonna (pere) kohta on lubatud ilma vara ülevaatuseta.

Transpordivahendite kindlustamine toimub igal juhul ülevaatusega. Ülevaatusel määratakse kindlaks transpordivahendite maksumus (kulumise arvestamisega) lähtudes riiklikest jaehindadest. Kulumise protsent määratakse kindlaks kokkuleppel kindlustusvõtjaga, arvestades transpordivahendite tegelikku seisukorda lepingu sõlmimise päeval.

Koduse vara ja transpordivahendite ülevaatus toimub Riikliku Kindlustuse inspektori või agendi poolt kindlustusvõtja juuresolekul, mis märgitakse ära kindlustustunnistusel.

§ 16. Kindlustustunnistuse kaotsimineku korral annab lepingu sõlmimise kohal asuv Riikliku Kindlustuse inspektuur kindlustusvõtjale tema kirjaliku avalduse peale välja tunnistuse dublikaadi.

## III. Kindlustusvõtja kohustused

§ 17. Kindlustusvõtja on kohustatud võtma tarvitusele kõik temast olenevad abinõud kindlustatud vara hävimise ja vigastumise vältimiseks, hoidma vara ranges kooskõlas tulekaitse eeskirjadega, pidama kinni transpordivahendite ekspluateerimise eeskirjadest, sealhulgas liiklemiseeskirjadest.

Loodusõnnetuse või avarii ajal ja pärast neid on kindlustusvõtja kohustatud võtma tarvitusele abinõud kindlustatud vara päästmiseks ja selle edasise vigastumise vältimiseks. Kui seda ei tehtud, siis täiendava kahju eest kindlustushüvitust ei maksta.

§ 18. Kindlustusvõtja peab Riikliku Kindlustuse inspektorile ette näitama kogu loodusõnnetusest või avariist järele jäänud vigastatud vara.

§ 19. Kindlustatud koduse vara ja transpordivahendite hävimisest või vigastumisest käesolevate eeskirjade § 5 märgitud loodusõnnetuste või avariide tagajärjel peab kindlustusvõtja ööpäeva jooksul kirjalikult teatama Riikliku Kindlustuse selle rajooni või linna inspektuurile, kelle territooriumil toimus vara hävimine või vigastumine, ja esitama Riikliku Kindlustuse inspektorile tema kohalesaabumisel hävinud ja vigastatud vara nimestiku Riikliku Kindlustuse inspektorilt saadaval kindlaksmääratud vormi kohasel plangil (lisa nr. 6).

## IV. Kindlustushüvituse väljamaksmine

§ 20. Riikliku Kindlustuse inspektuur on kohustatud asuma kindlustushüvituse suuruse kindlaksmääramisele linnades ühe ööpäeva jooksul, maal — kahe ööpäeva jooksul, arvates kindlustusvõtja avalduse saamise päevast.

Akt vara hävimise või vigastumise kohta koostatakse Riikliku Kindlustuse inspektori poolt kindlustusvõtja (tema puudumisel aga täisealise perekonnaliikme) ja kahe tunnistaja tingimatul juuresolekul. Riikliku Kindlustuse inspektuuril tuleb akti juurde lisada vastavatest asutustest saadud dokumendid, mis tõendavad loodusõnnetuse või avarii fakti (tulekahjude puhul — tuletõrjeorganite akt või otsuse ärakiri, avarii puhul — miilitsaorganite dokumendid jne.).

Riikliku Kindlustuse inspektuur määrab tekkinud kahju suuruse ja kindlustushüvituse summa hävinud ja vigastatud koduse vara eest kindlaks tema poolt koostatud akti ja ülalnimetatud dokumentide põhjal, transpordivahendite puhul aga peale selle Riikliku Kindlustuse inspektuuri poolt koostatud remondi (taastamise) eelarve põhjal.

§ 21. Ühe või teise koduse vara eseme või transpordivahendite hävimisel makstakse kindlustushüvitus välja nende maksumuse suuruses kulumise arvestusega, lähtudes riiklikest jaehindadest, millised kehtisid loodusõnnetuse või avarii päeval. Sealjuures arvestatakse transpordivahendite kulumine protsendis, mis on märgitud kindlustustunnistusel. Koduse vara esemete osalisel vigastumisel makstakse kindlustushüvitus välja eseme ülalmärgitud maksumuse ja loodusõnnetuse tagajärjel vähenenud maksumuse vahe suuruses, transpordivahendite vigastumise korral aga remondi (taastamise) maksumuse suuruses, mille põhjustas avarii või loodusõnnetus, hindades, mis on määratud vastavate ettevõtete ja organisatsioonide poolt kodanikelt remondi eest tasu arvestamiseks.

Kindlustushüvitus ei tohi ühelgi juhul ületada tegelikku kahju ja lepingus märgitud kindlustussummat. Sealjuures loetakse koduse vara kindlustuse juures kindlustussummaks summa, mis on lepingus näidatud iga grupi kohta, millisesse kuulub hävinud või vigastatud vara.

§ 22. Kindlustusleping, mille järgi kindlustussumma on välja makstud, jääb pärast seda jõusse väljamakstud kindlustushüvituse ja kindlustussumma vahe suuruses.

§ 23. Kindlustushüvitust ei maksta, kui kindlustatud koduse vara või transpordivahendite hävimine või vigastumine toimus kindlustusvõtja või tema täisealise perekonnaliikme süü läbi, s. o. kui see toimus ettekavatsetud tegevuse või jämeda ettevaatamatuse tagajärjel. Sealjuures ei maksta transpordivahendite eest kindlustushüvitust peale selle järgmistel juhtudel:

a) ekspluateerimise eeskirjade (sealhulgas liikluseeskirjade) rikkumisel kindlustusvõtja poolt;
b) transpordivahendite juhtimise korral isikute poolt, kes ei oma selleks õigust;
c) kindlustatud transpordivahendite remondi puudumise või ebarahuldava teostamise korral.

Märkus. Jäme ettevaatamatus ja ettekavatsetud tegevus tehakse kindlaks kohtu- või jälitusorganite, miilitsa-, tuletõrjeorganite dokumentide põhjal.

§ 24. Kui kindlustusvõtja kindlustushüvituse suurendamise eesmärgil võttis hävinud või vigastatud vara nimestikku esemed, mis tegelikult ei hävinud egä saanud vigastada, siis kindlustushüvitust ei maksta kogu hävinud ja vigastatud vara eest.

§ 25. Riiklikul Kindlustusel on õigus keelduda kindlustushüvituse väljamaksmisest, kui kindlustusvõtja, omades selleks võimalust, ei teatanud kindlaksmääratud tähtajal Riikliku Kindlustuse inspektuurile kindlustatud vara hävimisest või vigastumisest.

§ 26. Kindlustushüvitus makstakse välja 3 päeva jooksul pärast selle kinnitamist rajooni (linna) rahandusosakonna juhataja poolt või pärast Riikliku Kindlustuse Valitsuselt väljamaksukorralduse saamist, kuid mitte hiljem kui kuu aja jooksul, arvates kindlustatud vara hävimise või vigastumise kohta kindlustusvõtja avalduse saamise päevast.

Kindlustushüvitus makstakse välja kindlustuslepingu sõlminud Riikliku Kindlustuse inspektuuri poolt nimelise tšekiga Riigipangale või kindlustusvõtja soovil kantakse üle hoiukassasse või kantakse tema arvele posti teel.

§ 27. Kindlustuslepingust tulenevaid pretensioone võib esitada hiljemalt kahe aasta jooksul, arvates vara hävimise või vigastumise päevast. Pärast seda tähtaega esitatud pretensioonid ei kuulu rahuldamisele. Pretensioonid lahendatakse Riikliku Kindlustuse kõrgemalseisva valitsuse ja rahvakohtu poolt.

Käesolevate eeskirjade väljaandmisega lugeda kehtetuks:

1) NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi poolt 9. oktoobril 1940. a. nr. 737/120 kinnitatud Koduse vara vabatahtliku kindlustuse eeskirjad;

2) NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi poolt 19. veebruaril 1941. a. nr. 119 kinnitatud Transpordivahendite vabatahtliku kindlustuse eeskirjad kodanikele kuuluvate transpordivahendite osas;

3) NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi 8. juuli 1942. a. käskkiri nr. 412 «Koduse vara vabatahtliku kindlustuse eeskirjade muutmisest»;

4) NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi 15. detsembri 1944. a. käskkirja nr. 699 «Tariifide klassifikatsioonist ja tariifidest vabatahtliku varakindlustuse alal» III osa;

5) NSV Liidu Rahandusministeeriumi 16. jaanuari 1948. a. kiri nr. 33 «Koduse vara vabatahtliku kindlustuse eeskirjade § 4 muutmisest».

*

Kodanikele kuuluva koduse vara ja transpordivahendite kindlustuse lepingud, mis on sõlmitud varemkehtinud 1940. a. 9. oktoobri eeskirjade nr. 737/120 ja 1941. a. 19. veebruari eeskirjade nr. 119 järgi, on jõus selle tähtaja lõpuni, milliseni nad on sõlmitud, endistel tingimustel.

Lisa nr. 1
1958. a. 8. septembri eeskirjade nr. 275
juurde

**Koduse vara vabatahtliku kindlustuse maksude määrad**
(kindlustussumma 1000 rublalt aastas)

**I. Linnades, samuti ehitustes, mis asuvad transpordi jaoks eraldatud maa-aladel**

| Hoone kategooria | Maksumäär |
|---|---|
| a) kivihoonetes tulekindla katusega . . . . . | 1 rubla 00 kop. |
| b) kivihoonetes mittetulekindla katusega, segahoonetes (ükskõik missuguse katusega) ja puuhoonetes tulekindla katusega . . . . . | 2 rubla 50 kop. |
| c) puuhoonetes mittetulekindla katusega . . . . . | 4 rubla 00 kop. |

**II. Maa rajoonikeskustes ja suvitusasulates**

| Hoone kategooria | Vabariigi nimetus | |
|---|---|---|
| | Vene NFSV, Valgevene NSV | Muud liiduvabariigid |
| a) kivihoonetes tulekindla katusega . . . | 2 rbl. 50 kop. | 2 rbl. 00 kop. |
| b) kivihoonetes mittetulekindla katusega, segahoonetes (ükskõik missuguse katusega) ja puuhoonetes tulekindla katusega . . . . . | 4 rbl. 00 kop. | 3 rbl. 00 kop. |
| c) puuhoonetes mittetulekindla katusega . | 5 rbl. 00 kop. | 4 rbl. 00 kop. |

| | Hoonete kategooriad. | | |
|---|---|---|---|
| | Kivihoonetes tulekindla katusega | Kivihoonetes mittetulekindla katusega, segahoonetes (ükskõik missuguse katusega) ja puuhoonetes tulekindla katusega | Puuhoonetes mittetulekindla katusega |
| Eesti NSV . . | 2 rbl. 50 kop. | 4 rbl. 00 kop. | 5 rbl. 00 kop. |

Märkused.

1. Hoonete kategooria kindlaksmääramisel loetakse «kivihooneteks» hooned, mille seinad on kivist, tellistest, betoonist, raudbetoonist, samuti hooned, mille seinte väliskülg on laotud põletatud tellistest, sisekülg aga põletamata tellistest; «tulekindlateks» loetakse raudplekist (või muust metallist), katusekividest, betoonist, lainelisest eterniidist, terrofaseriidist, eterniidist, kivist või klaasist metallraamides, mullast, savist või mätastest katused.

«Segahooneteks» loetakse põletamata (toor-) tellistest või savitellistest õle lisandiga (saman), puu-betoonist, solomiidist, samuti iga liiki savi- ja muldhooned.

2. Kui kindlustatav vara asub mitmes hoones, näiteks elumajas, kuuris jm., samuti majalähedasel maa-alal, siis rakendatakse niisuguste kindlustuste juures maksumäära olenevalt elumaja seinte ja katuse ehitusmaterjalist.

Lisa nr. 2
1958. a. 8. septembri eeskirjade nr. 275
juurde

**Kodanikele kuuluvate transpordivahendite vabatahtliku kindlustuse maksumäärast**

(kindlustussumma 1000 rublalt aastas)

| Transpordivahendi liik | Transpordivahendite kindlustamise maksumäär rublades | |
|---|---|---|
| | avariide vastu | loodusõnnetuste vastu |
| 1. Autod . . . . . | 20 | 10 |
| 2. Mootor- ja purjepaadid . . . . | 15 | 6 |
| 3. Mootorrattad ja motorollerid . . | 40 | rakendatakse koduse vara vabatahtliku kindlustuse tariifi |
| 4. Motokärud . . . . . | 20 | |

Lisa nr. 3
1958. a. 8. septembri eeskirjade nr. 275
juurde

Vorm nr. 200

RIIKLIKU KINDLUSTUSE EMBLEEM

Riikliku Kindlustuse ..... vabariigi .....
oblasti, krai ..... rajooni inspektuur

**Koduse vara vabatahtliku kindlustuse**

**TUNNISTUS**

Seeria ..... nr. .....

Välja antud kod. ..... selles, et NSV Liidu Rahandusministeeriumi 1958. a. 8. septembri eeskirjade nr. 275 põhjal on sõlmitud leping temale kuuluva koduse vara kindlustamiseks tulekahju, pikselöögi, plahvatuse, veeuputuse, maavärisemise, tormi, paduvihma, rahe, raju, maa sisselangemise ja maalibisemise vastu, mis asub aadressil: .....
..... kindlustussummades järgmiste gruppide viisi:

a) mööbel, vaibad, kardinad, peeglid, seina- ja lauakellad, lauanõud, köögitarbed, majapidamise inventar jm. . . . . ..... rubla
b) rõivad, pesu, jalatsid, õmblusmaterjal jm. . . ..... „
c) muusikariistad, pildid, noodid, raamatud, raadiovastuvõtjad, televiisorid, grammofonid, elektriseadmed (külmutuskapid, tolmuimejad, pesumasinad jt.), jahiinventar jm. . . . . ..... „
d) muu vara, sealhulgas põllumajandussaadused, metsamaterjal, ehitusmaterjal, küttematerjal jm. ..... „
e) üksikud hinnalisemad esemed, mis omavad individuaalseid tunnuseid ega ole arvatud eelmistesse gruppidesse (klaver, jalgratas, õmblusmasin jt.) . . . . . ..... „
..... „
Kokku: ..... „

.....
(korrata summa sõnadega)

Elumaja seinad ja katus on .....
(märkida: kivist, puust, sega, tulekindel, mittetulekindel)

Maksumäär kindlustussumma 1000 rublalt aastas: ..... rubla
..... kop. Arvutatud kindlustusmakse ..... rubla
..... kop. Tehtud hinnaalandus arvutatud maksudelt vastavalt eeskirjade § 8 ..... % summas ..... rubla ..... kop.
Kindlustusleping on sõlmitud vara .....
(ülevaatusega või ilma ülevaatuseta)

Kindlustuslepingu kehtivuse tähtaeg kella 24-st «.....» .....
19..... a. kuni kella 24-ni «.....» ..... 19..... a.

Kindlustusmaksud summas .....
(näidata summa sõnadega)

Vastu võtnud

Riikliku Kindlustuse inspektor / agent

.....
(allkiri)

P. k.

Ülalnimetatud koduse vara vabatahtliku kindlustuse eeskirjad on minul teada; vara jaotus gruppidesse on tehtud minu avalduse kohaselt.

Kindlustustunnistuse vastu võtnud
«.....» ..... 195..... a.

.....
(kindlustusvõtja allkiri)

Lisa nr. 4
1958. a. 8. septembri eeskirjade nr. 275
juurde

Vorm nr 200-a

RIIKLIKU KINDLUSTUSE EMBLEEM

Riikliku Kindlustuse ..... vabariigi .....

oblasti, krai ..... rajooni inspektuur

**Koduse vara ja transpordivahendite vabatahtliku kindlustuse**

**TUNNISTUS**

Seeria ..... nr. .....

Välja antud kod. ..... selles, et NSV Liidu Rahandusministeeriumi 1958. a. 8. septembri eeskirjade nr. 275 põhjal on sõlmitud leping temale kuuluva koduse vara kindlustamiseks tulekahju, pikselöögi, plahvatuse, veeuputuse, maavärisemise, tormi, paduvihma, rahe, raju, maa sisselangemise ja maalibisemise vastu, mis asub aadressil: .....,
kindlustussummades järgmiste gruppide viisi:

a) mööbel, vaibad, kardinad, peeglid, seina- ja lauakellad, lauanõud, köögitarbed, majapidamise inventar jm. . . . . ..... rubla
b) rõivad, pesu, jalatsid, õmblusmaterjal jm. . . ..... „
c) muusikariistad, pildid, noodid, raamatud, raadiovastuvõtjad, televiisorid, grammofonid, elektriseadmed (külmutuskapid, tolmuimejad, pesumasinad jt.), jahiinventar jm. . . . . ..... „
d) muu vara, sealhulgas põllumajandussaadused, metsamaterjal, ehitusmaterjal, küttematerjal jm. ..... „
e) üksikud hinnalisemad esemed, mis omavad individuaalseid tunnuseid ega ole arvatud eelmis-

tesse gruppidesse (klaver, jalgratas, õmblusmasin jt.) . . . . . „

. . . . . „

Kokku: . . . . . „

(korrata summa sõnadega)

Elumaja seinad ja katus on . . . . . .

(märkida: kivist, puust, sega, tulekindel, mittetulekindel)

Maksumäär kindlustussumma 1000 rublalt aastas . . . . . rubla . . . . . kop.
Arvutatud kindlustusmakse . . . . . rubla . . . . . kop. Tehtud hinnaalandus arvutatud maksudelt vastavalt eeskirjade § 8 . . . . . % summas . . . . . rubla . . . . . kop. Kindlustusleping on sõlmitud vara . . . . . Peale selle on kindlustatud

(ülevaatusega või ilma ülevaatuseta)

. . . . . transpordivahendid

(avarii või loodusõnnetuse vastu või mõlema vastu)

. . . . . seeria ja passi nr. . . . . maksumus uuelt

(transpordivahendi liik)

. . . . . rubla; alaline seisukoht aadressil . . . . . .

Ülevaatusega on kindlustuse sõlmimisel kindlaks tehtud . . . . . .

(transpordivahendi liik

kulumine . . . . . protsenti; maksumus kulumise arvestusega . . . . . rubla, kindlustussumma . . . . . rubla. Maksumäär kindlustussumma 1000 rublalt aastas . . . . . rubla, arvutatud kindlustusmakse . . . . . rubla.

Kokku on arvutatud kindlustusmakse koduse vara ja transpordivahendite kindlustuse eest . . . . . rubla.

Kindlustuslepingu kehtivuse tähtaeg kella 24-st „. . . . . “ . . . . . 19. . . . . a.

kuni kella 24-ni „. . . . . “ . . . . . 19. . . . . a.

Tasumisele kuuluvad kindlustusmaksud summas . . . . . .

(näidata summa sõnadega)

vastu võtnud

P. k.

Riikliku Kindlustuse $\frac{\text{inspektor}}{\text{agent}}$ . . . . . .

(allkiri)

Ülalnimetatud koduse vara ja transpordivahendite vabatahtliku kindlustuse eeskirjad on minul teada; vara jaotus gruppidesse . . . . . .

(transpordivahendi liik)

on tehtud minu avalduse kohaselt; määratud kulumise protsendiga olen nõus.

Kindlustustunnistuse vastu võtnud

„. . . . . “ . . . . . 19. . . . . a.

Kindlustusvõtja allkiri: . . . . . .

Lisa nr. 5
1958. a. 8. septembri eeskirjade nr. 275
juurde

Vorm nr. 200-b

RIIKLIKU KINDLUSTUSE EMBLEEM

Riikliku Kindlustuse . . . . . vabariigi, oblasti,

krai . . . . . rajooni inspektuur

**Kodanikele kuuluvate transpordivahendite vabatahtliku kindlustuse**

**TUNNISTUS**

Seeria ..... nr. .....

Välja antud kod. ..... elukoht .....

..... selle kohta, et NSV Liidu Rahandusministeeriumi 1958. a. 8. septembri eeskirjade nr. 275 põhjal vastavalt avaldusele on sõlmitud kindlustusleping .....

(avarii või loodusõnnetuse, või avarii ja loodusõnnetuse)

..... vastu.

Kindlustuslepingu kehtivuse tähtaeg kella 24-st „.....“ .....

..... 19..... a. kuni kella 24-ni „.....“ ..... 19..... a.

Transpordivahend ..... seeria ja passi nr. ..... Maksumus uuelt ..... rubla,

(transpordivahendi liik)

alaline seisukoht aadressil: .....

Ülevaatusega lepingu sõlmimise ajal on kindlaks tehtud

..... kulumine ..... protsenti, maksumus kulumise arvestamisega ..... rubla.

(transpordivahendi liik)

Kindlustussumma .....

(näidata summa sõnadega)

Maksumäär kindlustussumma 1000 rublalt aastas ..... rubla.

Arvutatud kindlustusmakse ..... rubla.

Tasumisele kuuluvad kindlustusmaksud summas .....

.....

(näidata summa sõnadega)

vastu võtnud.

Riikliku Kindlustuse $\frac{\text{inspektor}}{\text{agent}}$ ..... (allkiri)

P. k.

Ülalnimetatud transpordivahendite vabatahtliku kindlustuse eeskirjad on minul teada; kindlaksmääratud kulumise protsendiga olen nõus.

Kindlustustunnistuse vastu võtnud:

„.....“ ..... 19..... a.

.....

(kindlustusvõtja allkiri)

Lisa nr. 6
1958. a. 8. septembri eeskirjade nr. 275
juurde

Vorm nr. 115-f

**Loodusõnnetuse tagajärjel hävinud ja vigastatud kindlustatud koduse vara esemete**

**LOETELU**

**ja kindlustushüvituse arvutus**

„.....“ ..... 19..... a. juhtunud .....
(näidata loodusõnnetuse nimetus)
läbi hävisid ja vigastusid minule .....
(perekonna-, ees- ja isanimi)
kuuluvad allpool loetletud koduse vara esemed, mis on kindlustatud kindlustustunnistuse nr. ..... järgi „.....“ ..... 19..... a. ja mis asusid aadressil: .....

| Täidab kindlustusvõtja | | | | Täidab Riikliku Kindlustuse inspektor | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Jrk. nr. | Koduse vara esemete nimetus täpse materjali, värvuse ja muude tunnuste märkimisega, esemete hulk | Soetamise aasta | Loodusõnnetuse tagajärjel tekkinud vigastuste kirjeldus | Esemete maksumus uuelt, lähtudes riiklikest jaehinnadadest | Kulumise protsent õnnetuse päevaks | Loodusõnnetuse tagajärjel väärtuse vähenemise protsent | Vara grupp kindlustustunnistuse järgi | Kahju summa rublades | Märkus jäänuste esitamise kohta |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 |
| | | | | | | | | | |
| | Kokku | × | × | × | × | × | × | | × |

„.....“ ..... 19..... a.

Sellest gruppide viisi:

a) ..... rubla

b) ..... „

c) ..... rubla

d) ..... „

e) ..... „

.....
(kindlustusvõtja allkiri)

Riikliku Kindlustuse inspektor .....
(allkiri)

Kindlustushüvituse arvutus

| | Kindlustatud esemete grupid | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | a | b | c | d | e |
| Kahju rublades . | | | | | |
| Kindlustussumma . | | | | | |
| Kindlustushüvitus . | | | | | |

Kokku kuulub väljamaksmisele kindlustushüvitust .....

.....
(näidata summa sõnadega)

Arvutusega nõustun

.....
(kindlustusvõtja allkiri)

Väljamaksuks kinnitatud kindlustushüvitus summas .....

.....
(näidata summa sõnadega)

Rajooni (linna) rahandusosakonna juhataja .....
(allkiri)

Arvutuse koostas .....
(ametikoht, perekonna-, ees- ja isanimi)

.....
(allkiri)

„.....“ ..... 19..... a.

Riikliku Kindlustuse vaneminspektor .....
(allkiri)

„.....“ ..... 19..... a.

Kindlustushüvitus on välja makstud

„.....“ ..... 19..... a.

Memoriaalorder nr. .....

Riikliku Kindlustuse vanemraamatupidaja .....
(allkiri)

Lisa nr. 7
1958. a. 8. septembri eeskirjade nr. 275
juurde

Vorm nr. 204-a

RIIKLIKU KINDLUSTUSE EMBLEEM

Riikliku Kindlustuse ..... vabariigi, krai,
oblasti ..... rajooni inspektuur

**Kodanikelt vastuvõetud vara vabatahtliku kindlustuse**

**TUNNISTUS**

Seeria ..... nr. .....

Välja antud .....
(organisatsiooni nimetus)

selle kohta, et vastavalt kindlustusavaldusele „.....“ .....

19..... a. on sõlmitud vabatahtliku kindlustuse leping kodanikelt komisjonile, hoiule, ümbertöötamiseks, remondiks jne. vastuvõetud vara kindlustamiseks tulekahju, pikselöögi, plahvatuse, veeuputuse, maavärisemise, tormi, paduvihma, rahe, raju, maa sisselangemise ja maalibisemise vastu summas ..... rubla .....

..... Lepingu kehtivuse tähtaeg kella 24-st
(korrata summa sõnadega)

„.....“ ..... 19..... kuni kella 24-ni „.....“ ..... 19..... a.

Maksumäär kindlustussumma 1000 rublalt ..... rubla aastas.

Lepingu järgi kuulub kindlustusmakse tasumisele ..... rubla

..... kop. .....
(rublad korrata sõnadega)

Riikliku Kindlustuse inspektuuri arvele Riigipangas laekunud „.....“ ..... 19..... a. ..... rubla ..... kop. või

.....% aastamaksust.

Ülejäänud maksud summas ..... rubla ..... kop.

kuuluvad tasumisele hiljemalt „.....“ ..... 19..... a.

Kui nimetatud maksutähtpäevaks ülejäänud makse täielikult ei tasuta, siis lühendatakse kindlustuslepingu kehtivuse tähtaega.

50 kuni 60% aastamaksust tasumise korral on kindlustus kehtiv 5 kuud, 60 kuni 70% tasumisel — 6 kuud, 70 kuni 80% tasumisel — 7 kuud, 80—90% tasumisel — 8 kuud, 85 kuni 90% tasumisel — 9 kuud, 90 kuni 95% tasumisel — 10 kuud, 95% ja rohkema tasumisel — 11 kuud.

Riikliku Kindlustuse ..... rajooni

inspektuuri vaneminspektor .....
(allkiri)

P. k.

Vanemraamatupidaja .....
(allkiri)

„.....“ ..... 19..... a.

Esikülg
Vorm nr. 123-b;
koostatakse 2 eksemplaris

Riikliku Kindlustuse ..... rajooni inspektuurile

**Elanikkonnalt vastuvõetud vara vabatahtliku kindlustuse**

**AVALDUS**

..... palub
(organisatsiooni nimetus)

sõlmida kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vara vabatahtliku kindlustuse 1956. a. 23. aprilli eeskirjade nr. 145 tingimuste kohaselt kodanikele kuuluva koduse vara ja transpordivahendite vabatahtliku kindlustuse 1958. a. 8. septembri eeskirjade nr. 275 § 8 ettenähtud tariifide järgi, elanikkonnalt vastuvõetud vara kindlustuslepingu

| Jrk. nr. | Vara liik | Milleks on vara vastu võetud (komisjonile, hoiule, ümbertöötamiseks, remondiks jm.) | Kus vara asub (kauplus, laos, kuuris, tsehhis, töökojas jne.) | Aadress (küla, linn, tänav, maja nr.) | Hoone ehitusmaterjal | | Kindlustussumma iga kaupluse, lao, kuuri, töökoja jne. kohta eraldi |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | Seinte | Katuse | |
| | | | | | | | |
| | Kokku: | × | × | × | × | × | |

.....
(korrata kindlustussumma sõnadega)

tähtajale .....
(näidata sõnadega — aastaks või kuude arv)

Organisatsiooni juhataja .....
(allkiri)

Pea- / Vanem- raamatupidaja .....
(allkiri)

Aadress .....

„.....“ ..... 19..... a.

Pöördel

.....
(organisatsiooni nimetus ja aadress)

Riikliku Kindlustuse ..... rajooni inspektuur, tagastades eksemplari kodanikelt vastuvõetud vara vabatahtliku kindlustuse avaldusest «.....» ..... 19..... a. teatab, et kindlustuslepingu võib sõlmida tingimusel, et kindlustusmaksud kantakse Riikliku Kindlustuse inspektuuri arvele Riigipangas 1956. a. 23. aprilli eeskirjade nr. 145 § 18 kindlaksmääratud korras ja tähtaegadel.

Lähtudes avalduses märgitud kindlustussummadest, kindlustustähtajast ja tariifimääradest kindlustussumma sajalt rublalt, on kindlustusmaksud arvutatud:

| Jrk. nr. | Kus vara asub (kauplus, ladu, kuur, tsehh, töökoda jne. ja nende nr.) | Kindlustussumma | Tariif | Kindlustusmaksude summa |
|---|---|---|---|---|
| | | | | |
| | Kokku | | × | |

(korrata kindlustusmaksude summa sõnadega)

Kui määratud esimeseks tähtpäevaks tasutakse vähem kui 50% kindlustusmaksudest aastaks kindlustamisel või vähem kui 100% maksudest lühemale kui aastasele tähtajale kindlustamisel, siis loetakse leping mittejõustunuks ja Teie poolt tasutud maksud tagastatakse.

Vaneminspektor .....
(allkiri)

Vanemraamatupidaja .....
(allkiri)

Teise eksemplari kindlustusavaldusest vastu võtnud

„.....“ ..... 19..... a.

.....
(avalduse vastuvõtnud isiku ametikoht ja perekonnanimi ning tema allkiri)

Kindlustusmaksude tasumine

| Tasumise kuupäev | Läbikande nr. pearaamatu järgi | Summa |
|---|---|---|
| | | |

Arvestus on lõpetatud „.....“ ..... 19..... a.
Vanemraamatupidaja

..... (allkiri)

Kindlustustunnistus seeria ..... nr. ..... välja antud „.....“ ..... 19..... a.
Lepingu kehtivuse tähtaeg „.....“ ..... 19..... a. kuni „.....“ ..... 19..... a.
Maksud teiseks tähtajaks summas ..... rubla tuleb tasuda hiljemalt „.....“ ..... 19..... a.
Vaneminspektor ..... (allkiri)
„.....“ ..... 19..... a.
Seoses sellega, et teiseks maksutähtpäevaks ei ole makse täielikult tasutud, on lepingu kehtivuse tähtaega lühendatud ..... kuule, s. o. kella 24-ni „.....“ ..... 19..... a.
Vaneminspektor ..... (allkiri)
„.....“ ..... 19..... a.

## RIIKLIKU KINDLUSTUSE LÄBIVIIMISE KORRA OSALISEST MUUTMISEST[1]

NSV LIIDU RAHANDUSMINISTEERIUMI KIRI NR. 379
26. DETSEMBRIST 1958

*Väljavõte*

NSV Liidu Rahandusministeerium teatab, et seoses NSV Liidu Riikliku Kindlustuse kohalike organite üleandmisega liiduvabariikide rahandusministeeriumide juhtimisele, mõnesid funktsioone, milliseid varem täitsid NSV Liidu Rahandusministeerium ja NSV Liidu Riikliku Kindlustuse Peavalitsus, peavad edaspidi täitma liiduvabariikide rahandusministeeriumid ja liiduvabariikide Riikliku Kindlustuse valitsused (peavalitsused).

Vastavalt sellele teeb NSV Liidu Rahandusministeerium mõningaid muudatusi riikliku kindlustuse läbiviimise korras.

II

Liiduvabariikide rahandusministeeriumid kehtestavad põllumajanduskultuuride ja -saaduste vabatahtliku kindlustuse summade suurused, samuti loomade kindlustuse kindlustussummade ja ühtsete normide suurused, mille piires seda vara võib kindlustada kooskõlas vastavate kindlustusliikide eeskirjadega, või teevad nimetatud summade kindlaksmääramise ülesandeks vastavatele Riikliku Kindlustuse valitsustele.

[1] Käesoleva kirja esimene osa on tühistatud NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhendiga nr. 380, 30. detsembrist 1959. — *Koostaja.*

Vastavalt sellele tehakse Vabatahtliku kindlustuse eeskirjades järgmised muudatused:

3. NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt 26. veebruaril 1952. a. kinnitatud Põllumajanduskultuuride vabatahtliku kindlustuse eeskirjade nr. 270, § 14 ja § 15 sõnastatakse järgmises redaktsioonis:

«§ 14. Kolhoosid võivad kindlustada põllumajanduskultuure antud majandi kolme viimase aasta ühe hektari keskmise tegeliku saagi väärtusest, kultuuridele, mille saadustele pole määratud riiklikke jaehindu — 70% ning mille saadustele on määratud riiklikud jaehinnad — 50% ning kohustusliku määrkindlustuse ühe hektari vastutusnormi vahe piirides. Muud kooperatiivsed, samuti ühiskondlikud organisatsioonid võivad kindlustada põllumajanduskultuure vastavalt 70% või 50% piires ühe hektari keskmise saagi hinnast, mis on antud majandis saadud viimase kolme aasta jooksul.»

«§ 15. Kindlustussummade suuruse ühele hektarile, mille piires võib kindlustada põllumajanduskultuure arvestades saagikusega, kuid mitte kõrgemalt käesolevate eeskirjade § 14 ettenähtud piirist, määravad kindlaks liiduvabariikide rahandusministeeriumid või nende ülesandel liiduvabariikide Riikliku Kindlustuse valitsused (peavalitsused), viimaste ülesandel aga autonoomsete vabariikide, kraide, oblastite või vabariikliku alluvusega linnade Riikliku Kindlustuse valitsused.»

4. Eeskirjade nr. 726 §-st 16 jäetakse välja sõnad «individuaalses korras».

5. NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt 28. juunil 1954. a. kinnitatud Kolhoosidele, ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele kuuluvate loomade vabatahtliku kindlustuse eeskirjade nr. 726 § 16 sõnastatakse järgmises redaktsioonis:

«§ 16. Kindlustussummade ja kindlate normide suurused loomade kindlustamiseks määravad kindlaks liiduvabariikide rahandusministeeriumid või nende ülesandel liiduvabariikide Riikliku Kindlustuse valitsused (peavalitsused), viimaste ülesandel aga autonoomsete vabariikide, kraide, oblastite ja vabariikliku alluvusega linnade Riikliku Kindlustuse valitsused.

Nimetatud kindlustussummade ja kindlate normide suurus ei tohi ületada käesolevate eeskirjade § 14 ettenähtud piire.»

6. NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt 28. juunil 1954. a. kinnitatud Kodanike loomade vabatahtliku kindlustuse eeskirjade nr. 727 § 9 kolmas lõik sõnastatakse järgmises redaktsioonis:

«Kindlustussummade ja kindlate normide suuruse, millistes võib loomi kindlustada, kuid mitte kõrgemalt käesoleva paragrahvi esimeses lõigus ettenähtud piirist, määravad kindlaks liiduvabariikide rahandusministeeriumid või nende ülesandel liiduvabariikide Riikliku Kindlustuse valitsused (peavalitsused), viimaste ülesandel aga autonoomsete vabariikide, kraide, oblastite ja vabariikliku alluvusega linnade Riikliku Kindlustuse valitsused.»

7. NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt 6. aprillil 1943. a. kinnitatud Kolhooside põllumajandussaaduste vabatahtliku kindlustuse eeskirjade nr. 181 § 7 sõnastatakse järgmises redaktsioonis:

«§ 7. Põllumajandussaadused võetakse kindlustamisele riiklikkudes jaemüügihindades arvutatud põllumajandussaaduste väärtusest 80% ja riiklikkudes kokkuostuhindades arvestatud väärtuse vahe piirides.

Kindlustussummade suurused, milliste piires võib kindlustada põllumajandussaadusi, määravad kindlaks liiduvabariikide rahandusministeeriumid või nende ülesandel Riikliku Kindlustuse liiduvabariikide valitsused (peavalitsused), viimaste ülesandel aga autonoomsete vabariikide, kraide, oblastite ja vabariikliku alluvusega linnade Riikliku Kindlustuse valitsused».

III

Samuti määravad liiduvabariikide rahandusministeeriumid kindlaks limiidid autonoomsete vabariikide, kraide, oblastite ja vabariikliku alluvusega linnade Riikliku Kindlustuse valitsustele ning Riikliku Kindlustuse inspektuuridele kindlustushüvituse määramiseks ja väljamaksmiseks kinnitamiseks põllumajanduskultuuride, hoonete ja muu kindlustatud vara hävimisel ühest kindlustusjuhtumist.

Kindlustushüvituse väljamaksmine varakindlustuse alal, kindlustussummade väljamaksmine isikukindlustuse alal ja isikukindlustuse lepingute sõlmimine Riikliku Kindlustuse vastavatele allorganitele määratud limiite ületavas summas toimub liiduvabariikide Riikliku Kindlustuse valitsuste (peavalitsuste) poolt, olenemata väljamaksmisele kuuluvate summade või kindlustuslepingu summade suurusest.

Vastavalt sellele:

a) tehakse NSVL RRK poolt 31. märtsil 1944. a. kinnitatud Tule- ja teiste loodusõnnetuste kahjude likvideerimise juhendis nr. 167-a järgmised muudatused:

8. § 3, § 8 ja § 9 sõnastatakse järgmises redaktsioonis:

«§ 3. Kindlustatud vara hävimise või vigastumise korral maksavad Riikliku Kindlustuse valitsused ja inspektuurid kindlustushüvituse välja olenevalt neile määratud kindlustushüvituse summade suurusest (limiitidest). Kindlustushüvituse väljamaksmine üle määratud limiitide toimub liiduvabariigi Riikliku Kindlustuse valitsuse (peavalitsuse) loal.»

«§ 8. Limiidid, mille piires Riikliku Kindlustuse valitsused või inspektuurid võivad kinnitada või välja maksta kindlustushüvituse kindlustatud vara hävimise puhul ühest kindlustusjuhtumist, määratakse liiduvabariikide rahandusministeeriumide poolt.

Üheks kindlustusjuhtumiks antud asustatud punktis loetakse ühel ja samal ajal kindlustatud vara hävimist või vigastumist

ühe loodusõnnetuse — tulekahju, maa sisselangemise või -libisemise tagajärjel, (riikliku kindlustuse inspektuuri) ühe rajooni, oblasti, krai või autonoomse vabariigi territooriumil aga ühe loodusõnnetuse — üleujutuse, maaväringu, paduvihma, rahe, tormi või raju tagajärjel.»

«§ 9. Neil juhtudel, kui kindlustushüvituse ligikaudne suurus ületab Riikliku Kindlustuse inspektuurile määratud limiidi, teatab viimane kohe pärast kindlustusvõtja avalduse saamist kindlustushüvituse oodatavast summast Riikliku Kindlustuse kõrgemalseisvale valitsusele. Kui kindlustushüvituse summa ületab antud valitsusele määratud limiidi, peab inspektuur teatise kindlustushüvituse suuruse kohta samaaegselt saatma ka liiduvabariigi Riikliku Kindlustuse valitsusele (peavalitsusele).»

9. §-st 11 jäetakse välja sõnad: «liiduvabariigi Riikliku Kindlustuse valitsusele määratud ülelimiitse kahju korral aga — üheaegselt ka NSVL Riikliku Kindlustuse Peavalitsusele».

10. §-st 12 jäetakse välja telegrammi koostamise näidis.

11. §-i 13 teisest lõigust jäetakse välja sõnad: «või NSVL Riikliku Kindlustuse Peavalitsuse».

12. §-i 34 viimane lõik sõnastatakse järgmises redaktsioonis:

«Kui loodusõnnetuse tagajärjel hävisid või vigastusid suured kindlustusobjektid või hävis suur hulk kindlustusvõtjate vara, samuti muudel keerulistel juhtudel võib liiduvabariigi rahandusministeerium pikendada kindlustushüvituse määramise ja väljamaksu tähtaegu.»

13. Juhendi § 156 ja § 157 sõnastatakse järgmises redaktsioonis:

«§ 156. Kui kindlustushüvituse summa ületab Riikliku Kindlustuse inspektuurile määratud limiidi, toimub kindlustushüvituse väljamaksmine alles pärast vastava autonoomse vabariigi, krai, oblasti, valitsuse või oblastilist jaotust mitteomava liiduvabariigi Riikliku Kindlustuse valitsuse poolt kinnitamist.

Kindlustushüvituse kinnitamisest teatab valitsus Riikliku Kindlustuse inspektuurile kirjaga, mis on alla kirjutatud valitsuse juhataja või tema asetäitja poolt ja kinnitatud valitsuse pitsatiga. Kirjas loendatakse üksikult igale kindlustusvõtjale väljamaksmisele kuuluvad kindlustushüvituse summad eraldi kindlustusliikide järgi.»

«§ 157. Suure hulga kindlustusvõtjate vara hävimisel, kui kindlustushüvitus kuulub kinnitamisele liiduvabariigi Riikliku Kindlustuse valitsuse (peavalitsuse) poolt, võib viimane lubada autonoomse vabariigi, krai, oblasti Riikliku Kindlustuse valitsuse juhatajal kindlustushüvituse kodanikele välja maksta enne kindlustushüvituse kinnitamist kõigile kindlustusvõtjatele.»

14. §-st 158 jäetakse välja sõnad «või Riikliku Kindlustuse valitsuse voliniku poolt».

b) NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt 14. juulil 1952. a.

kinnitatud põllumajanduskultuuride kindlustuse kindlustushüvituse määramise ja väljamaksmise juhendis nr. 1282 tehakse järgmised muudatused:

15. § 27 ja § 63 sõnastatakse järgmises redaktsioonis:

«§ 27. Kui põllumajanduskultuurid on hävinud või vigastunud ühes rajoonis üheaegselt ühe loodusõnnetuse tagajärjel ning kindlustushüvituse ligikaudne suurus ületab Riikliku Kindlustuse inspektuurile vastavalt käesoleva juhendi §-is 63 määratud limiidi, teatab inspektuur sellest kohe pärast kindlustusvõtja avalduse saamist Riikliku Kindlustuse kõrgemalseisvale valitsusele.

Kui kindlustushüvituse ligikaudne suurus ületab autonoomse vabariigi, krai, oblasti Riikliku Kindlustuse valitsusele määratud limiidi, peab viimane sellest teatama liiduvabariigi Riikliku Kindlustuse valitsusele (peavalitsusele).

Küsimuse otsustamisel, kas kindlustushüvituse summa on ülelimiitne oblasti, krai, autonoomse vabariigi Riikliku Kindlustuse valitsusele, võetakse arvesse ainult kindlustushüvituse summad, mis ületavad Riikliku Kindlustuse inspektuuride limiidi.

N ä i d e. Oblasti Riikliku Kindlustuse valitsusele on määratud limiit 800 000 rubla. Oblasti territooriumil on üleujutusest üheaegselt vigastatud põllumajanduskultuurid 11 rajoonis. Ligikaudne kindlustushüvituse summa moodustab kahes rajoonis — 100 000 rubla kummaski, kaheksas rajoonis — 50 000 rubla igaühes ja ühes rajoonis 250 000 rubla; kokku 850 000 rubla.

Antud oblastis on Riikliku Kindlustuse inspektuuridele määratud limiit 70 000 rubla. Kuna 8 rajoonis ei ületa hüvituse summa inspektuuride limiiti, siis võetakse kindlustushüvituse suuruse arvestamiseks oblasti kohta ainult nende rajoonide summad, kus nad ületavad 70 000 rubla. Kindlustushüvituse üldsumma neis rajoonides moodustab 450 000 rubla ($100 \times 2 = 200 + 250$), järelikult jääb see oblasti Riikliku Kindlustuse valitsuse limiidi piiresse.

Saades avalduse selle kohta, et arvatav kindlustushüvituse summa ületab Riikliku Kindlustuse inspektuuri või oblasti, krai, autonoomse vabariigi limiite, peab vastav Riikliku Kindlustuse valitsus kontrollima põllumajanduskultuuride hävimise või vigastumise põhjuste, samuti vigastatud kultuuride pindala suuruse ning nende vigastumise astme kindlaksmääramise õigsust.

«§ 63. Põllumajanduskultuuride hävimise või vigastumise puhul Riikliku Kindlustuse valitsused ja inspektuurid määravad ning maksavad välja kindlustushüvituse olenevalt neile määratud kindlustushüvituse summadest (limiitidest). Üle ettenähtud limiitide toimub kindlustushüvituse määramine ja väljamaksmine liiduvabariigi Riikliku Kindlustuse valitsuse (peavalitsuse) loal.

Limiidid, mille piirides Riikliku Kindlustuse valitsustel ja inspektuuridel on õigus kinnitada või välja maksta kindlustushüvitust nii kindlustusjuhtumi eest tervikuna kui ka üksiku akti järgi, olenedes kindlustushüvituse suurusest ühe kolhoosi kohta, määravad liiduvabariikide rahandusministeeriumid.»

16. §-i 66 teine ja kolmas lõik sõnastatakse järgmises redaktsioonis:

«Oblastilist jaotust mitteomava liiduvabariigi Riikliku Kindlustuse valitsus kinnitab pärast kõigi dokumentide kontrollimist väljamaksmiseks kindlustushüvituse summa ja annab kirjaliku korralduse Riikliku Kindlustuse inspektuuridele kindlustushüvituse väljamaksmiseks.

Kui väljamaksmisele kuuluva kindlustushüvituse üldsumma ei ületa autonoomse vabariigi, krai, oblasti Riikliku Kindlustuse valitsusele määratud limiiti, annab vastav valitsus pärast dokumentide kontrollimist vastavatele Riikliku Kindlustuse inspektuuridele kirjaliku korralduse kinnitatud kindlustushüvituse summa väljamaksmiseks. Kui aga kindlustushüvituse üldsumma ületab antud valitsusele määratud limiidi, esitab viimane kõik loodusõnnetuse fakti tõestavad dokumendid ning muud vajalikud dokumendid, samuti kindlustusaktid, mille järgi hüvituse summa ületab antud valitsuse limiidi, koos oma otsusega liiduvabariigi Riikliku Kindlustuse valitsusele (peavalitsusele).

17. § 67 sõnastatakse järgmises redaktsioonis:

«§ 67. Oblastilist jaotust omava liiduvabariigi Riikliku Kindlustuse valitsus (peavalitsus), saades käesoleva juhendi §-is 66 ettenähtud dokumendid, kontrollib neid, kinnitab kindlustushüvituse summa läbivaadatud aktide järgi ja annab esitatud dokumentide alusel vastavale Riikliku Kindlustuse valitsusele kirjaliku loa kindlustushüvituse väljamaksmiseks.»

18. § 68 ja § 69 jäetakse välja.

c) Juhendis Riikliku Kindlustuse inspektuuridele ja valitsustele isikukindlustuse teostamiseks, mis on kinnitatud NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt 28. oktoobril 1948. a. nr. 1042 all, tehakse allpool esitatud muudatused:

19. § 2 sõnastatakse järgmises redaktsioonis:

«§ 2. Riikliku Kindlustuse inspektuuride inspektorid ja agendid sõlmivad iseseisvalt individuaalseid õnnetusjuhtumite kindlustuse lepinguid kindlustussummade piires kuni 20 000 rubla ühe kindlustusvõtja kohta, olenemata teistest isikukindlustuse liikidest, summadele 20 000 rublast kuni 30 000 rublani aga igal üksikul juhul Riikliku Kindlustuse vastava autonoomse vabariigi, krai, oblasti või vabariikliku alluvusega linna valitsuse loal.

Sega-elukindlustuse, elukindlustuse, surma ja töövõimekaotuse juhtudeks, samuti eluaegse kindlustuse lepinguid surma ja töövõimekaotuse juhtudeks sõlmivad autonoomsete vabariikide, kraide, oblastite ja vabariikliku alluvusega linnade Riikliku Kindlustuse valitsused iseseisvalt kindlustussummale mitte üle 15 000 rubla ühe kindlustusvõtja kohta, olenemata õnnetusjuhtumite kindlustuse lepingutest, eluaegsete ja tähtajaliste pensionide kindlustuse lepinguid aga mis tahes summale.

Kindlustuslepingud alluvatele Riikliku Kindlustuse valitsus-

tele määratud limiiti ületavate summade peale sõlmitakse liiduvabariikide Riikliku Kindlustuse valitsuste (peavalitsuste) loal.»

20. § 64 teine lõik sõnastatakse järgmises redaktsioonis:

«Kindlustuslepingute järgi, millede kindlustussummad ületavad autonoomsete vabariikide, kraide, oblastite ja vabariikliku alluvusega linnade Riikliku Kindlustuse valitsustele määratud limiidi, vaadatakse dokumendid kindlustussummade väljamaksmise kohta läbi liiduvabariikide Riikliku Kindlustuse valitsuste (peavalitsuste) poolt.»

21. Seoses ülaltooduga loetakse kehtetuks NSV Liidu Rahandusministeeriumi 1948. a. 12. oktoobri kirja nr. 904 punkt 2 ja endise NSV Liidu Riikliku Kindlustuse Peavalitsuse kirjad vastavalt lisale.

## KOHUSTUSLIKULE MÄÄRKINDLUSTAMISELE KUULUVA VARA ARVELEVÕTMISE, MAKSUDE ARVUTAMISE JA TASUMISE KORRA KOHTA

NSV LIIDU RAHANDUSMINISTEERIUMI
JUHEND NR. 380
30. DETSEMBRIST 1959

*Väljavõte*

Kohustuslikule määrkindlustamisele kuuluva vara arvelevõtmine, maksude arvutamine ja sissenõudmine toimuvad kooskõlas Kohustusliku määrkindlustuse seadusega ja selle alusel väljaantavate liidu- ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude määrustega ning kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude otsustega.

Liiduvabariikide rahandusministeeriumid on kohustatud tagama kolhoosides ja kodanike majapidamistes kohustuslikule määrkindlustamisele kuuluva vara õigeaegse ja õige arvelevõtmise, maksude arvutamise ja laekumise määratud tähtaegadeks ja, lähtudes käesolevast juhendist, annavad juhiseid:

varade arvelevõtmise töö organiseerimise, maksude arvutamise ja kindlustustunnistuste kätteandmise, samuti nimetatud tööde läbiviimise tähtaegade kohta;

kolhooside arvepidamise ja aruandluse andmete ja muude dokumentide kasutamise korra kohta, mis on vajalikud kolhooside ja kodanike majapidamiste vara arvelevõtmiseks ja maksude arvutamiseks kohustusliku määrkindlustuse alal; tõuloomade hindamise korra kohta.

### I. Vara arvelevõtmine kohustuslikuks määrkindlustuseks kolhoosides

§ 1. Kolhoosides kuulub arvelevõtmisele järgmine vara:

hooned, sisseseaded, inventar, transpordivahendid (välja arva-

tud mehhaniseeritud), püügilaevad, saadused, toorained ja materjalid; põllumajanduskultuuride külvid (sealhulgas ka taimelavades, soolavades ja kasvuhoonetes asuvad), puukoolid ning puuvilja-, marja- ja viinamarjaaedade, tee-, loorberi-, humala-, kazanlõki, roosi- ja lavendli istanduste saagid;

veised, lambad, kitsed ja sead vanusega alates 6 kuust, hobused vanusega 1 aastast kuni 18 aastani, kaamelid, eeslid, muulad ja põdrad — alates 1 aastast, noored tõuhobused ja -kaamelid aga — alates 6 kuust.

§ 2. Ei võeta arvele kui kohustuslikule määrkindlustusele mittekuuluvad:

traktorid, jõumasinad, põllumajandusmasinad ja -riistad, autod ja muud mehhaniseeritud transpordivahendid, irrigatsiooni- ja melioratsiooniseadmed, tammid ja muud muldehitused, paisud (kui need ei ole ettevõtete osad), veevõtukohad, kaevud, siloaugud, maanteed, sillutised, kõnniteed ja sillad;

haljasväetiseks (näit. lupiin) või antud aastal karjatamise otstarbeks külvatud taimed; looduslike niitude hein, kattevilja alla külvatud põldheinad (näit. ristik), dekoratiiv- ja metsaistandused ning nende puukoolid, puud, põõsad, viljapuude ja marjapõõsaste võrad ja väädid.

§ 3. Hooned, inventar, sisseseaded, transpordivahendid, püügilaevad, saadused, toorained ja materjalid, samuti mittetõuloomad võetakse arvele jooksva aasta 1. jaanuari, tõuloomad aga — arvelevõtmise päeva seisuga.

§ 4. Vara arvelevõtmist teostab Riikliku Kindlustuse inspektuur.

Arvelevõtmise aluseks on:

a) hoonete, sisseseadete, inventari, transpordivahendite, püügilaevade, saaduste, toorainete ja materjalide arvelevõtmisel — kolhooside aastaaruande (bilansi) ja inventariraamatute andmed;

b) põllumajanduskultuuride arvelevõtmisel — kolhoosi tootmisplaani andmed;

c) mittetõuloomade arvelevõtmisel — kolhoosi aastaaruande ja loomade inventariseerimise andmed 1. jaanuari seisuga;

d) tõuloomade (välja arvatud hobused) arvelevõtmisel — kolhoosis teostatud viimase iga-aastase boniteerimise nimekirjad (kaardid), tõuhobuste arvelevõtmisel aga — selleks määratud tähtajal teostatud viimase boniteerimise nimekirjad, samuti muud dokumendid, millised peavad kehtestatud korras kinnitama, et loom käesoleval ajal on tõuline. Kui kolhoos arvelevõtmisel ei esita kinnitavaid dokumente, et loomad käesoleval ajal on tõulised, siis niisugused loomad võetakse kohustusliku määrkindlustuse arvele mittetõuloomadena;

e) rajoonidevaheliste ettevõtete ja organisatsioonide, sealhulgas kolhoosidevaheliste elektrijaamade valduses oleva vara arvelevõtmisel — nende ettevõtete ja organisatsioonide arvepidamise ja aruandluse andmed.

§ 5. Tõuloomad: veised, lambad, kitsed ja sead vanusega üle ühe aasta, samuti hobused ja kaamelid 2 kuni 18 aastani tuleb arvelevõtmisel hinnata. Hindamise teostab Riikliku Kindlustuse inspektuur kolhoosi juhatuse esindaja ja põllumajanduse organite zootehniku või veterinaararsti (veterinaarvelskri) osavõtul alljärgneva korra kohaselt.

Hindamisele kuuluvad ainult tõuloomad, kes on määratud korras arvatud klassidesse: eliit-rekord, eliit-, I ja II.

Tõuveiste hindamine toimub olenevalt looma tõust, tõulisusest ja klassist, lähtudes riiklikust hinnast ühe tõulooma kohta. Sealjuures loomad vanusega üle 12 ja kuni 18 kuuni hinnatakse kindlaksmääratud hindadele hinnalisandiga iga kuu eest: pullidele — 8% ja lehmmullikatele — 7%. Veised vanusega üle 18 kuu hinnatakse järgmise hinnalisandiga 12 kuu vanuste loomade hindadele: pullid kuni 4 aastani — 75%, 4 kuni 6 aastani — 50%, ja üle 6 aasta — 25%; lehmad kuni 5 aastani — 75%, 5 kuni 10 aastani — 60%, ja üle 10 aasta — 50%; tiined mullikad — 50%.

Tõulammaste ja -kitsede hindamine toimub olenevalt looma tõust ja klassist, lammastel peale selle ka olenevalt vanemate klassist, lähtudes ühe looma kohta määratud hinnast. Sealjuures hinnatakse jäärad vanusega üle 2 aasta samade hindadega kui üheaastased jäärad.

Tõusigade hindamine toimub olenevalt vanemate klassidest ja looma klassist, lähtudes eluskaalust ja ühe kilogrammi eluskaalu hinnast. Sealjuures hinnatakse tõukuldid 20% võrra kallimalt emistest.

Tõuhobuste hindamine toimub olenevalt looma tõust, tõugrupist ja klassist, lähtudes hinnast, mis on määratud ühe 3 kuni 8 aastase III kategooria looma kohta. 2 kuni 3 aastaste noorhobuste hindamisel tehakse hinnaalandus 3—8 aastastele hobustele määratud hinnast — 2% iga 3 aastast puudujääva kuu eest. Üle 8 aasta vanused hobused hinnatakse hinnaalandusega järgmises suuruses: täkud — 10% ja märad — 5% iga kaheksat aastat ületava aasta eest.

Liiduvabariikide rahandusministeeriumid võivad kohalikke tingimusi arvestades määrata üle 8 aasta vanuste hobuste hindamiseks täiendavaid hinnaalandusi.

Teise klassi kuuluvate tõupullide ja muude tõuloomade hindamine, kelle hinnad määratakse vabariikide ministrite nõukogude ja kraide (oblastite) täitevkomiteede poolt, toimub nendest hindadest lähtudes.

Teostatud hindamise kohta koostatakse «Tõuloomade hindamise nimestik» vorm nr. 132. Nimestik koostatakse 2 eksemplaris ja sellele kirjutavad alla hindamisest osa võtnud isikud. Üks eksemplar antakse kolhoosi juhatusele, teine hoitakse Riikliku Kindlustuse inspektuuris.

Tõuloomade hinne jõustub nimestiku vorm nr. 132 allakirjutamise päevast ja kehtib uue hindamiseni järgmisel aastal.

§ 6. Põllunduskultuuride ühte või teise gruppi kandmine (teraviljad, köögiviljad jne.) toimub vastavalt «Külvipindade ja sordikülvide lõpliku arvestuse organisatsioonilisele plaanile», mis on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Statistika Keskvalitsuse poolt.

§ 7. Vara arvelevõtmise ja maksude arvutamise kohta koostatakse «Kolhoosi vara arvelevõtmise ja kohustusliku määrkindlustuse maksude arvutamise kaart» vorm nr. 101. See kaart koostatakse kahes eksemplaris: üks eksemplar antakse kolhoosile, teine hoitakse Riikliku Kindlustuse inspektuuris.

§ 8. Pärast vara arvelevõtmist peab Riikliku Kindlustuse inspektuuri vaneminspektor (või tema ülesandel inspektor) kandma ette kolhoosi juhatusele arvelevõtmise tulemustest. Märkuste puudumisel kirjutavad kaardile vorm nr. 101 alla kolhoosi juhatuse esimees (või tema ülesandel juhatuse liige), raamatupidaja ja Riikliku Kindlustuse inspektuuri vaneminspektor (inspektor).

§ 9. Kui pärast arvelevõtmist ja maksude arvutamist tekib vajadus teha kaardil vorm nr. 101 mingeid muudatusi, siis need muudatused tuleb õigeks tunnistada ja kinnitada vastavate allkirjadega: vara arvelevõtmise andmete parandused — inspektuuri inspektori ja kolhoosi juhatuse esimehe allkirjadega, maksude arvutamise parandused — Riikliku Kindlustuse inspektuuri vaneminspektori allkirjaga. Suure hulga paranduste korral koostatakse uus kaart vorm nr. 101.

## II. Vara arvelevõtmine kohustuslikuks määrkindlustuseks kodanike majapidamistes

§ 10. Arvelevõtmisele kuulub kodanikele isikliku omandiõiguse alusel kuuluv järgmine vara:

hooned, mis on püstitatud alalisse asukohta ning millel on seinad ja katus. Hooned, mis on kodanike poolt omavoliliselt neile mitte määratud maatükkidele püstitatud, võetakse arvele, kui on olemas vabariigi ministrite nõukogu määrus selle kohta, et niisugused hooned kuuluvad kohustuslikule määrkindlustamisele;

veised vanusega alates 6 kuust; hobused 1 aastast 18 aastani; lambad, kitsed, kaamelid, eeslid ja muulad — alates 1 aastast; sead — alates 9 kuust.

§ 11. Ei võeta arvele kohustuslikule määrkindlustamisele mittekuuluvaid, lagunenud või lammutatud hooneid, mida ei saa kasutada mingisuguseks majanduslikuks otstarbeks.

Ei võeta arvele ka niisuguseid hooneid, mille omanik ja perekonnaliikmed ei ela selles asustatud punktis ja omaniku aadress on teadmata. Riikliku Kindlustuse inspektuur koostab niisuguste hoonete nimestiku, mille kinnitab külanõukogu. See nimestik lisatakse kindlustusvõtjate põhinimestikule.

§ 12. Kodanike majapidamiste kindlustamisele kuuluva vara

arvelevõtmist teostab Riikliku Kindlustuse inspektuur järgmises korras:

a) maal:

hooned võetakse arvele külanõukogude majapidamisraamatute ja kindlustushindelehtede vorm nr. 100 andmete alusel.

Riikliku Kindlustuse inspektuur on kohustatud läbi viima kodanikele kuuluvate hoonete arvelevõtmise täielikkuse kontrolli ja vahelejäänud ning uuelt püstitatud hoonete avastamisel teostama nende hindamise. Sealjuures peab hindamine olema teostatud niisuguse arvestusega, et vahelejäänud hooned oleksid arvele võetud antud aastal täiendavaks maksude arvutamiseks, jooksval aastal — pärast arvelevõtmise teostamist püstitatud hooned aga tuleb hinnata ajaks, kui algab järgmisel aastal kindlustusotstarbeks vara arvelevõtmine.

Enne järjekordse arvelevõtmise läbiviimist tuleb võrrelda hoonete arvu, majandusliku otstarbe ja iga hoone püstitamise aja kohta kindlustushindelehtedel esitatud andmeid vastavate sissekannetega külanõukogude majapidamisraamatutes. Nende andmete lahkumineku korral tuleb teostada kontroll kohapeal, pärast seda tuleb kindlustushindelehtedes teha vastavad parandused — vahelejäänud hooned arvele võtta ja väljalangenud hooned kustutada jne.;

loomad võetakse arvele külanõukogude majapidamisraamatute andmete järgi;

b) linnades:

hooned võetakse arvele kommunaalmajanduse organite andmete põhjal.

Riikliku Kindlustuse inspektuurid on kohustatud täpsustama kommunaalmajanduse organites kodanikele kuuluvate hoonete ja nende hinnete andmeid. Peale selle tuleb nende hoonete olemasolu andmeid võrrelda täitevkomiteedes olevate andmetega kodanikele individuaal-elamuehituseks antud maatükkide kohta, samuti rajoonide (linnade) rahandusosakondade arvelevõtmise andmetega hoonete maksude arvutamiseks. Kui selgub lahkuminekuid, teostatakse vastav kontroll kohapeal.

Sel juhul, kui arvestatakse hindamata hooneid, peab rajooni (linna) rahandusosakonna juhataja Riikliku Kindlustuse inspektuuri materjalide põhjal esitama rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele ettepaneku nende hoonete hindamiseks kommunaalmajanduse organite poolt. Neis ettepanekutes tuleb näidata hindamata hoonete arv antud kohas ja Riikliku Kindlustuse inspektuuri poolt ajutiselt hinnatud hoonete arv, samuti ette näha tähtajad, millistel niisugused hooned kommunaalmajanduse organite poolt tulevad hinnata.

Kui mõnedel juhtudel vara arvelevõtmise ja maksude arvutamise ajaks hooned ikkagi ei ole kommunaalmajanduse organite poolt hinnatud, teostab Riikliku Kindlustuse inspektuur kooskõlastatult kommunaalmajanduse osakonnaga linnades asuvate hoo-

nete hindamiseks määratud normide järgi erandina niisuguste hoonete hindamise. Seda hinnet võib kasutada ainult üks kord arvele võtmiseks ja maksude arvutamiseks sel aastal, mil hindamine toimus; loomad (kohtades, kus nende pidamine ei ole keelatud) võetakse arvele Statistika Keskvalitsuse poolt teostatud loomade loendusandmete põhjal.

Nii maal kui linnades võetakse loomad arvele jooksva aasta 1. jaanuari seisuga.

§ 13. Nii maal kui linnades teostatud vara arvelevõtmise ja kindlustusmaksude arvutamise kohta koostatakse ühes eksemplaris kindlustusvõtjate nimestik vorm nr. 102. Riikliku Kindlustuse inspektuur koostab iga aasta selle nimestiku iga külanõukogu, linna ja linnarajooni kohta.

Liiduvabariikide rahandusministeeriumid, arvestades kohalikke tingimusi, võivad nende nimestikkude asemel seada sisse analoogilise vormi järgi raamatud, või lubada Riikliku Kindlustuse organitel valmistada vormi nr. 102 kohased plangid 3 aasta peale.

Pärast vara arvelevõtmist ja maksude arvutamist ei ole lubatud kindlustusvõtjate nimestikus teha mingeid õigekstunnistamata parandusi. Vajalikud parandused tuleb nimestiku viimases lahtris õigeks tunnistada ja Riikliku Kindlustuse inspektuuri vaneminspektori allkirjaga tõestada.

## III. Kolhooside ja kodanike majandite kindlustusmaksu arvutamise ja tasumise kord

§ 14. Kohustusliku määrkindlustuse maksud arvutatakse antud maakohas vastava varaliigi kindlustamiseks määratud maksumäärade järgi.

Sealjuures:

põllumajanduskultuuride ja mittetõuloomade kindlustamisel kolhoosides ning loomade kindlustamisel kodanike majapidamistes arvutatakse maksud kindlustussummadelt, mis on määratud liiduvabariigi ministrite nõukogu või tema ülesandel autonoomse vabariigi ministrite nõukogu, krai või oblasti töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee poolt, rublades iga kultuuri 1 hektari ja iga liiki ühe looma kohta;

tõuloomade kindlustamisel, millised on sisse võetud nimestikku vorm nr. 132, arvutatakse maksud summalt, mis moodustab antud liiki loomade kindlustushindest 80%;

kolhoosides hoonete, sisseseadete, inventari, transpordivahendite (välja arvatud mehhaniseeritud) kindlustamisel arvutatakse maksud loetletud vara täielt inventarihinde väärtuselt, saaduste, toorainete ja materjalide kindlustamisel aga 80% inventarihinde väärtuselt;

hoonete kindlustamisel kodanike majapidamistes arvutatakse maksud hoonete kohustusliku määrkindlustuse hindesummalt, arvestades hoonete kulumist.

§ 15. Kindlustusmaksud arvutatakse vara eest, mis antud aastal läbiviidud registreerimisel on arvele võetud.

Vara eest, mis on saabunud kolhoosidesse või kodanike majapidamistesse pärast arvele võtmist, kindlustusmakse ei arvutata; samuti ei vähendata makse pärast registreerimist välja läinud vara eest.

Registreerimisel varjatud või vahelejäänud vara avastamisel, mis kuulub kohustuslikule määrkindlustusele, võetakse kindlustusmakse kogu selle aja eest, mille jooksul vara ei olnud arvele võetud, kuid mitte rohkem kui kahe aasta eest.

§ 16. Mõnedele kolhoosidele Kohustusliku määrkindlustuse seaduse 33. paragrahvis ettenähtud maksualanduste võimaldamiseks on Riikliku Kindlustuse inspektuur kohustatud kümne päeva jooksul pärast tuletõrje organitelt (neis rajoonides, kus on olemas masina-traktorijaam — ka selle direktorilt) ettepanekute saamist kolhoosidele nimetatud soodustuste andmiseks andma selles küsimuses rajooni täitevkomiteele vastava otsuse Riikliku Kindlustuse inspektuuris olevate materjalide põhjal, vajalikel juhtudel aga pärast kontrollimist kohapeal; otsus peab olema kooskõlastatud rajooni rahandusosakonna juhatajaga.

Nimetatud maksualandus tehakse hoonete, sisseseadete, inventari, transpordivahendite, saaduste, toorainete ja materjalide kindlustuse eest arvutatud maksude kogusummalt.

Soodustuste andmise töö peab olema lõpetatud enne kolhoosidele kindlustustunnistuste kätteandmist.

§ 17. Seaduse 33. paragrahviga ettenähtud soodustuste andmiseks üksikutele kodanike majapidamistele peab Riikliku Kindlustuse inspektuur esitama rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele omapoolsed ettepanekud kodanike avalduste kohta nende osaliseks või täielikuks vabastamiseks maksude tasumisest, niisuguse arvestusega, et täitevkomitee otsus selles küsimuses oleks vastu võetud enne kindlustusvõtjatele kindlustustunnistuste kätteandmist. Sealjuures võib maksudest vabastamine toimuda nii saabunud kui ka mittesaabunud maksetähtaegade suhtes.

§ 18. Soodustused põllumajandusliku ümberasumise korral, milliseid anti kolhoosidele ja kodanike majapidamistele vastavalt NSVL KTK ja RKN-i 1937. a. 17. novembri määrusele nr. 115/2043 «Soodustustest põllumajanduslikul ümberasumisel» ja teiste NSV Liidu valitsuse määrustega, säilitatakse nendes määrustes näidatud tähtaegade jooksul.

§ 19. Kindlustusmaksud arvutab Riikliku Kindlustuse inspektuur, pärast seda antakse kindlustusvõtjatele kätte kindlustustunnistused: kolhoosidele ja kolhoosidevaheliste organisatsioonide nõukogudele vorm nr. 133, kodanike majapidamistele vorm nr. 136.

Linnades elunevatele kodanikele väljaantavatele kindlustustunnistustele vorm nr. 136 märgitakse samad järjekorranumbrid, milliste all kindlustusvõtjate majapidamised on sisse kantud

nimestikku vorm nr. 102, maal elunevatele kodanikele väljaantavatele kindlustustunnistustele aga märgitakse number murruna, kus lugejaks on vormi nr. 102 järjekorranumber ja nimetajaks number, mille all antud majapidamine on sisse kantud külanõukogu majapidamisraamatus.

Kolhoosidele ning kolhoosidevaheliste ettevõtete ja organisatsioonide nõukogudele antakse kindlustustunnistused kätte allkirja vastu kaardil vorm nr. 101.

Kodanike majapidamistele antakse kindlustustunnistused kätte allkirja vastu nimestikus vorm nr. 1-sb.

Liiduvabariikide rahandusministeeriumid võivad nimestiku vorm nr. 1-sb asemel sisse seada kindlustusvõtjate allkirjade jaoks kindlustustunnistuse kontsud nii, et sellel kontsul on muu hulgas ette nähtud kindlustusvõtja perekonnanime ja initsiaalide äramärkimine.

§ 20. Kui mõnel juhul pärast kindlustustunnistuste kätteandmist kaardil vorm nr. 101 või kindlustusvõtjate nimestikus vorm nr. 102 tehakse muudatusi (täiendavalt arvutatakse makse või vähendatakse varemarvutatud maksude summat), siis antakse kolhoosile või kodaniku majapidamisele täiendavalt arvutatud maksude kohta — täiendav kindlustustunnistus, arvutatud maksude summa vähendamise korral — teatis vorm nr. 99. Sealjuures tuleb täiendavalt arvutatud maksude maksetähtajad määrata vastavalt esialgselt arvutatud maksude tasumiseks määratud tähtaegadele, kuid nii, et kindlustusvõtjal oleks 30 päeva aega täiendavalt arvutatud maksude tasumiseks.

§ 21. Kolhoosid ja kodanikud tasuvad kohustusliku määrkindlustuse maksud liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt määratud tähtaegadel.

§ 22. Kindlustusmaksud tasutakse:

a) kolhoosid ning kolhoosidevaheliste ettevõtete ja organisatsioonide nõukogud — NSV Liidu Riigipanga asutustesse Riikliku Kindlustuse inspektuuri arvele;

b) maal elunevad kodanikud — külade töörahva saadikute nõukogudele;

c) linnades elunevad kodanikud — NSV Liidu Riigipanga asutustesse, hoiukassadesse, Riikliku Kindlustuse inspektuuride inspektoritele. Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1948. a. 17. novembri seadlusele «Määralise kohustusliku kindlustuse seaduse 21. paragrahvi muutmisest», võivad Riikliku Kindlustuse inspektuurid linnades kohustusliku määrkindlustuse maksude kogumiseks kaasa tõmmata ka kindlustusagente.

Kindlustusagentidele makstakse maksude kogumise eest tasu 2% nende poolt kogutud maksude summast.

Nii maal kui linnades elunevad kodanikud võivad kindlustusmaksud NSV Liidu Riigipanga asutusse Riikliku Kindlustuse inspektuuri arvele ka posti teel üle kanda.

§ 23. Kohustusliku määrkindlustuse maksu vastuvõtnud orga-

nisatsioonid ja isikud annavad kodanikele maksude tasumise kohta kindlaksmääratud vormi kohase kviitungi.

§ 24. Kindlaksmääratud maksetähtaegadeks tasumata kindlustusmaksud nõutakse sisse koos viivistega Kohustusliku määrkindlustuse seadusega määratud suuruses: kolhoosidelt 0,05% ja kodanike majapidamistelt — 0,1%.

Viivised arvutatakse iga viivitatud päeva eest, alates maksetähtpäevale järgnevast päevast kuni viivitatud maksusumma tasumise päevani, viimane kaasa arvatud. Näiteks, kui maksetähtpäev on määratud 15. septembrile, siis maksu õigeaegse tasumise viimaseks päevaks loetakse 14. september ja mittetasumise korral tuleb arvutada viivis alates 15. septembrist. Kui määratud maksetähtpäev satub puhkepäevale või pühale, siis arvutatakse viivist järgnevast tööpäevast alates. Viivis arvutatakse maksuvõla täisrubladelt, s. o. 50 kop. ja rohkem loetakse täisrublaks, summasid alla 50 kopika arvesse ei võeta. Viiviselt viivist ei arvutata.

Juhul, kui maksuvõlg nõutakse sisse kohtuotsusega, lõpetatakse viiviste arvutamine kohtuotsuse päevast arvates.

§ 25. Maksu tasumise päevaks loetakse:

a) krediidiasutuses kindlustusvõtja arvelt maksu ülekandmisel — selle asutuse poolt Riikliku Kindlustuse inspektuuri arvele maksu kandmise päev;

b) sularahas tasumisel — vastavale organisatsioonile või isikule raha maksmise päev;

c) postiteel ülekandmisel — raha postile sissemaksmise päev.

§ 26. Kui kindlustusvõtjal on maksuvõlga, kustutatakse tasutavast summast järjekorras: möödunud aastate maksuvõlg; viivis sellelt; jooksva aasta esimese maksetähtpäeva maksuvõlg; viivis selleit jne.; seejärel kustutatakse mitteviivitatud maksud.

§ 27. Kui maal elunevate kodanike majapidamiste kindlustusmaksud on laekunud NSV Liidu Riigipanga asutuse kaudu või posti teel või peeti kinni kindlustushüvitusest kohustusliku määrkindlustuse järgi, siis Riikliku Kindlustuse inspektuur peab sellest teatama vastavale külanõukogule kindlustusvõtjate isikukontodesse märkimiseks.

§ 28. Sel juhul, kui kindlustusvõtja on makse tasunud rohkem, tagastavad vastavad Riikliku Kindlustuse organid ja külanõukogud need temale korra kohaselt, mis on ette nähtud NSV Liidu Rahandusministeeriumi 2. oktoobri 1950. a. juhendi nr. 1450 «Tähtajaks tasumata maksude ja mittemaksuliste maksete sissenõudmise korra kohta» ja 28. veebruari 1956. a. juhendiga nr. 78 «Külade töörahvasaadikute nõukogude poolt elanikkonnalt maksude, kohustusliku määrkindlustuse maksete ja muude maksete vastuvõtmise ja Riigipanka üleandmise korrast».

§ 29. Riikliku Kindlustuse inspektuur on kohustatud tagama: kolhoosides ja kodanike majapidamistes kohustuslikule määrkindlustamisele kuuluva vara arvelevõtmise täielikkuse ja õigsuse ning maksude arvutamise, samuti kindlustustunnistuste õigeaegse

kätteandmise. Kolhooside ja kodanike majapidamiste vara arvelevõtmise ja kohustusliku määrkindlustuse maksude arvutamise tulemustest peab Riikliku Kindlustuse inspektuuri vaneminspektor kandma ette rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele. Ettekanne peab olema kooskõlastatud rajooni (linna) rahandusosakonna juhatajaga;

arvutatud kohustusliku määrkindlustuse maksude laekumise hiljemalt liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt määratud tähtaegadeks. Selleks peab Riikliku Kindlustuse inspektuur süstemaatiliselt analüüsima kolhoosidelt ja kodanikelt maal ja linnades maksude laekumise käiku; maksuvõla tekkimisel võtma tarvitusele seadusega kehtestatud abinõud selle likvideerimiseks.

§ 30. Lugeda kehtetuks:

e) NSVL Rahandusministeeriumi kirja 26. detsembrist 1958. a. nr. 379 «Riikliku kindlustuse läbiviimise korra osalisest muutmisest» I osa.

## KOLHOOSIDE JA ELANIKKONNA VARA VABATAHTLIKUST KINDLUSTAMISEST

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 486 30. DETSEMBRIST 1959

Kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1959. a. 11. detsembri määrusega nr. 1333 «Kolhooside ja elanikkonna vara vabatahtlikust kindlustamisest» Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Kehtestada, et täiendavalt kohustuslikule määrkindlustusele võib kolhooside ja kodanike allpoolnimetatud vara kindlustada ka vabatahtlikus korras:

a) kolhoosides — põllumajanduskultuure ja -loomi;

b) kodanike majapidamistes — hooneid ja põllumajandusloomi.

Peale selle võib kolhoosides vabatahtlikult kindlustada traktoreid, mootoreid, põllumajandusmasinaid ja -riistu, autosid ja muid mehhaniseeritud transpordivahendeid, samuti kodulinde, küülikuid, karusloomi ja mesilasperesid.

2. Kehtestada, et põllumajanduskultuuride ja -loomade, kodulindude, karusloomade vabatahtlik kindlustamine toimub lähtudes nende maksumusest kokkuostuhindade järgi, mesilasperede kindlustamine aga lähtudes hindadest, mis on kujunenud kolhoositurgudel.

Traktorite, mootorite, põllumajandusmasinate ja -riistade, autode ja muude mehhaniseeritud transpordivahendite kindlustamine toimub nende inventeerimishinde järgi.

Osa ülalnimetatud vara maksumusest võib jääda kindlustusvõtjate vastutusele.

3. Kehtestada, et kodanikele kuuluvaid hooneid võib kindlus-

tada hoonete vabatahtliku kindlustushinde 80% ja kohustusliku määrkindlustuse hinde vahe piirides.

4. Kohustada Eesti NSV Rahandusministeeriumi:

a) kindlustussummade maksimaalsete määrade piirides (protsentides vara maksumusest), millistes võib kindlustada põllumajanduskultuure, veiseid, lambaid, kitsi, sigu ja hobuseid kohustusliku ja vabatahtliku kindlustusega kokku, traktoreid, mootoreid, põllumajandusmasinaid ja -riistu, mehhaniseeritud transpordivahendeid, kodulinde, küülikuid, karusloomi ja mesilasperesid aga ainult vabatahtliku kindlustusega, milliseid määratakse NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt, — määrama kohalike tingimuste arvestusega kindlustussumma suuruse põllumajanduskultuuride ühe hektari kohta, iga loomaliigi ühe põllumajanduslooma kohta, ühe kodulinnu, ühe karuslooma ja ühe mesilaspere kohta;

b) töötama välja hoonete hindenormid vabatahtlikuks kindlustamiseks maal ja esitama need kinnitamiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogule hiljemalt 25. märtsiks 1960. a.

5. Kohustada Eesti NSV Kohaliku Majanduse Ministeeriumi välja töötama ja esitama 25. märtsiks 1960. a. kinnitamiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogule hindenormid kodanikele kuuluvate hoonete hindamiseks vabatahtliku kindlustuse otstarbel vabariigi linnades.

6. Kehtestada, et hoonete hindenormid tuleb arvutada lähtudes antud maakohas 1. jaanuariks 1960. a. kehtivatest ehitusmaterjalide hulgihindadest, nende veotariifidest ja ehitustel töötavate tööliste töötasumääradest.

7. Kehtestada, et kõigi vabatahtliku varakindlustuse liikide maksudest eraldatakse 10% tulekahjude ja loomade hukkumise vältimise ja nende vastu võitlemise abinõudeks, samuti põllumajanduskultuuride hävimise ja vigastumise vältimise abinõudeks.

8. Kohustada Eesti NSV Rahandusministeeriumi, Eesti NSV Riikliku Kindlustuse organeid, linnade, rajoonide ja külade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteesid viima läbi selgitustööd kolhoosides ja elanikkonna hulgas kolhooside ja elanikkonna vara vabatahtliku kindlustuse uute tingimuste kohta ning tagama vabatahtliku kindlustuse kõikide liikide edasise arenemise.

9. Käesolev määrus jõustub 1. jaanuarist 1960. a., kodanike hoonete kindlustamise osas aga 1. aprillist 1960. a.

*«Eesti NSV Teataja», 1960, nr. 2, art. 3*

## KOHUSTUSLIKUST MÄÄRKINDLUSTUSEST EESTI NSV-s

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 489 30. DETSEMBRIST 1959

Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

Kehtestada 1. jaanuarist 1960. a. järgmine kohustusliku määrkindlustuse läbiviimise kord Eesti NSV maakohtades ja linnades:

## I. Kindlustamisele kuuluv vara

1. Kolhoosides kuuluvad kohustuslikule määrkindlustamisele:
a) hooned, sisseseaded, inventar, transpordivahendid (välja arvatud mehhaniseeritud), püügilaevad, saadused, toorained ja materjalid;
b) põllumajanduskultuuride külvid (sealhulgas ka need, mis asuvad taime- ja sõnnikulavades ning kasvuhoonetes), puukoolid ning puuvilja- ja marjaaedade saagid;
c) veised, lambad, kitsed ja sead vanusega alates 6 kuust; hobused vanusega 1 kuni 18 aastani, noored tõuhobused aga vanusega 6 kuust alates.

Märkused. 1. Hobuseid vanusega üle 18 aasta ei kindlustata.

2. Kolhoosidele kuuluvaid traktoreid, mootoreid, põllumajandusmasinaid ja -riistu, autosid ja muid mehhaniseeritud transpordivahendeid võib kindlustada ainult vabatahtlikus korras.

2. Kodanike majapidamistes kuulub kohustuslikule määrkindlustamisele järgmine neile isikliku omandiõiguse alusel kuuluv vara:
a) hooned;
b) veised vanusega alates 6 kuust, sead vanusega alates 9 kuust, lambad ja kitsed vanusega alates 1 aastast, hobused vanusega 1 kuni 18 aastani.

## II. Kahjude hüvitamine

3. Hoonete kindlustuse alal, kolhoosides aga peale selle ka inventari, sisseseadete, transpordivahendite (välja arvatud mehhaniseeritud), saaduste, toorainete ja materjalide kindlustuse alal hüvitab Riiklik Kindlustus kahjud, mis tekkisid tulest, pikselöögist, plahvatusest (kuigi pikselöögi või plahvatuse tagajärjel tulekahju ei tekkinud), üleujutusest, maavärisemisest, tormist, marust, paduvihmast, rahest, maa varisemisest ja libisemisest.

Riiklik Kindlustus hüvitab kindlustusvõtjatele kahjud ka neil juhtudel, kui tulekahju levimise ärahoidmiseks või äkilise üleujutuse ähvardusel oli vajalik hoone lammutada või teise kohta üle viia.

4. Põllumajanduskultuuride kindlustuse alal hüvitab Riiklik Kindlustus kahjud, mis on tekkinud:
a) rahest, paduvihmast, tormist ja tulest kasvu ajal;
b) liigveest, külmumisest, haudumisest, hallast ja üleujutusest.

5. Loomade kindlustuse alal hüvitab Riiklik Kindlustus kahjud, mis on tekkinud loomade hukkumisest haiguse või õnnetusjuhtumi tagajärjel, samuti hüvitab looma hädatapmise kahjud:
a) kui tapmine toimus veterinaararsti või veterinaarvelskri

korraldusel seoses abinõude tarvitusele võtmisega võitluses taudide vastu;

b) kui tapmine toimus veterinaararsti või veterinaarvelskri, nende puudumisel aga külanõukogu esimehe või saadiku korraldusel siis, kui loomaga juhtus õnnetus ja teda ähvardas vältimatu hukkumine;

c) kui tapmine toimus veterinaararsti või veterinaarvelskri korraldusel parandamatu haiguse tagajärjel, mis ei võimaldanud looma edaspidist kasutamist.

Märkus. Vanuse tõttu hukkunud loomade eest kindlustushüvitust ei maksta.

6. Püügilaevade kindlustuse alal hüvitab Riiklik Kindlustus kahjud, mis tekkisid:

a) tulekahjust, pikselöögist, tormist, rajust, tuulekeerisest, marust;

b) põrkest vastu põhja, kaljusid, veealuseid kive ja igasuguste liikumatute või ujuvate esemete vastu, kui põrge tekkis tormi, raju, tuulekeerise, maru või udu tõttu;

c) laeva sattumisest madalikule tormi, raju, tuulekeerise, maru või udu ajal;

d) mootorite või aurukatelde lõhkemisest;

e) laevade vigastumisest jää läbi sõidu ajal või seisul kohtades, mis NSV Liidu Merelaevastiku Ministeeriumi organite poolt on tunnistatud ohutuks talvitamisele jäämiseks;

f) laeva teadmata kaotsiminekust tormi, raju, tuulekeerise või maru tagajärjel.

Püügilaevade kindlustamist teostatakse eelloetletud loodusõnnetuste vastu Balti merel, Peipsi (koos Lämmijärvega) ja Pihkva järvel.

## III. Kindlustushüvituse suurus

7. Vara hävimisel tulest ja muudest loodusõnnetustest kindlustushüvitust makstakse:

a) kolhoosidele kuuluvate hoonete, inventari, sisseseadete, transpordivahendite (välja arvatud mehhaniseeritud) ja püügilaevade kindlustamisel — vara täies väärtuses inventeerimishinde järgi;

b) kolhooside saaduste, toorainete ja materjalide kindlustamisel — 80% suuruses nende väärtusest inventeerimishinde järgi;

c) kodanikele isikliku omandiõiguse alusel kuuluvate hoonete kindlustamisel maal — hoonete täies väärtuses kindlustushinde järgi, linnades aga Kohaliku Majanduse Ministeeriumi organite poolt määratletud hinde järgi.

8. Kolhoosides põllumajanduskultuuride hävimise juhul makstakse kindlustushüvitust Eesti NSV linnades ja rajoonides erinevalt, lähtudes 40% saagi keskmisest väärtusest riiklike kokkuostuhindade järgi järgmistes normides (rublades 1 hektarilt):

| Linna ja rajooni nimetus | Kultuurid | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Tali-rukis | Tali-nisu | Suvi-nisu | Oder | Mitmeaastased põldheinad | Kartul |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| Pärnu linn | 270 | 270 | 250 | 200 | 150 | 1100 |
| Kohtla-Järve linn | 300 | 350 | 350 | 300 | 150 | 1300 |
| Rajoonid: | | | | | | |
| Abja | 350 | 350 | 250 | 200 | 190 | 1300 |
| Elva | 350 | 350 | 350 | 300 | 200 | 1300 |
| Haapsalu | 300 | 300 | 250 | 250 | 200 | 1300 |
| Harju | 350 | 350 | 300 | 300 | 200 | 1400 |
| Hiiumaa | 270 | 300 | 250 | 250 | 150 | 950 |
| Jõgeva | 350 | 350 | 350 | 250 | 200 | 1100 |
| Jõhvi | 300 | 350 | 300 | 300 | 150 | 1300 |
| Keila | 270 | 300 | 250 | 250 | 200 | 1300 |
| Kingissepa | 350 | 300 | 250 | 250 | 200 | 1100 |
| Lihula | 300 | 300 | 250 | 250 | 190 | 1100 |
| Märjamaa | 300 | 300 | 300 | 250 | 150 | 1300 |
| Paide | 350 | 350 | 350 | 300 | 200 | 1400 |
| Põltsamaa | 350 | 350 | 350 | 300 | 200 | 1400 |
| Põlva | 300 | 350 | 300 | 250 | 150 | 1100 |
| Rakvere | 300 | 350 | 300 | 300 | 150 | 1400 |
| Rapla | 350 | 350 | 350 | 300 | 200 | 1400 |
| Räpina | 270 | 350 | 300 | 200 | 150 | 950 |
| Tapa | 270 | 350 | 300 | 250 | 150 | 1300 |
| Tartu | 350 | 350 | 350 | 250 | 200 | 1100 |
| Valga | 350 | 350 | 300 | 200 | 150 | 1100 |
| Viljandi | 350 | 270 | 350 | 250 | 200 | 1300 |
| Võru | 300 | 350 | 250 | 200 | 150 | 950 |
| Väike-Maarja | 300 | 300 | 350 | 250 | 150 | 1300 |
| Vändra | 270 | 270 | 250 | 200 | 190 | 950 |

Määrata ühtsed kindlustusnormid vabariigi kõigile rajoonidele ja linnadele järgmiste põllumajanduskultuuride kindlustamisel:

| Jrk. nr. | Põllumajanduskultuuride nimetus | Kindlustussumma rublades 1 hektarilt |
|---|---|---|
| 1 | Kaer | 200 |
| 2 | Tatar | 150 |
| 3 | Kaunviljad | 600 |
| 4 | Segavili | 150 |
| 5 | Muud teraviljad (vikk) | 300 |
| 6 | Silokultuurid (kaasa arvatud mais siloks) | 400 |
| 7 | Mitmeaastaste põldheinte seemnepõllud | 800 |
| 8 | Haljassöödaks külvatavad talivili ja kaunviljad | 300 |
| 9 | Üheaastased põldheinad | 150 |
| 10 | Üheaastaste põldheinte seemnepõllud | 500 |
| 11 | Haljassöödaks külvatav mais ja muud suvi- ja kaunviljad | 350 |

| Jrk. nr. | Põllumajanduskultuuride nimetus | Kindlustussumma rublades 1 hektarilt |
|---|---|---|
| 12 | Köögivilja kultuurid (sealhulgas söögijuurvili) | 1900 |
| 13 | Suhkrupeet | 400 |
| 14 | Söödajuurvili, kõrvitsalised söödakultuurid | 400 |
| 15 | Lina | 1500 |
| 16 | Aiad | 3000 |
| 17 | Puukoolid | 20 000 |
| 18 | Sõnnikulavad ja kasvuhooned | 50 000 |

9. Loomade hukkumise korral makstakse kindlustushüvitust lähtudes 40% nende keskmisest väärtusest riiklike kokkuostuhindade järgi järgmistes normides (rublades 1 looma kohta):

| Loomade liik | Kindlustusnorm 1 looma kohta rublades |
|---|---|
| Veised | 1000 |
| Hobused | 1000 |
| Lambad ja kitsed | 100 |
| Sead | 350 |

Märkused. 1. Hobuste kindlustamisel vanusega 1 aastast (kolhoosidele kuuluvate tõuhobuste kindlustamisel 6 kuust) kuni 2 aastani ja veiste kindlustamisel vanusega 6 kuust kuni 1 aastani vähendatakse kindlustusnormi 50% võrra.

2. Kolhoosidele kuuluvad tõuhobused vanusega 2 aastast kuni 18 aastani, samuti tõuveised, -lambad, -kitsed ja -sead vanusega üle 1 aasta kindlustatakse 80% ulatuses nende kindlustushinde väärtusest.

10. Kindlustushüvitust makstakse täies kindlustussummas ainult vara täielikul hävimisel; osalisel vigastumisel makstakse vastav osa kindlustussummast.

Loomade hukkumise korral makstakse kindlustushüvitust kindlustusnormi ulatuses, kuid mitte rohkem tervete loomade tegelikust väärtusest.

## IV. Kindlustusmaksud

11. Lähtudes kujunenud kindlustushüvituste väljamaksude tasemest määrata järgmised kindlustusmaksude määrad (rublades kindlustussumma 100-lt rublalt):

| Kindlustusobjektid | Kolhoosides | Kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majapidamistes | Muude kodanike majapidamistes |
|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| **I. Tule- ja muude loodusõnnetuste kindlustuse alal** | | | |
| 1. Hooned: a) maal | 0,20 | 0,70 | 1,00 |
| b) linnades | 0,20 | 0,50 | 0,50 |
| 2. Inventar, sisseseaded, transpordivahendid (välja arvatud mehhaniseeritud), saadused, toorained ja materjalid | 0,20 | — | — |
| 3. Püügilaevad | 2,00 | — | — |
| **II. Loomade kindlustuse alal** | | | |
| a) mittetõulised: | | | |
| veised | 1,50 | 3,00 | 6,00 |
| lambad ja kitsed | 2,00 | 3,00 | 7,00 |
| sead | 2,00 | 4,00 | 10,00 |
| hobused | 3,50 | 6,00 | 14,50 |
| b) tõulised: | | | |
| veised | 1,10 | — | — |
| lambad ja kitsed | 1,50 | — | — |
| sead | 1,50 | — | — |
| hobused | 3,00 | — | — |
| **III. Põllumajanduskultuuride kindlustuse alal** | | | |
| Talivili ja kaunvilja kultuurid | 8,00 | — | — |
| Suvivili, mais, kaunvilja kultuurid ja päevalill | 2,00 | — | — |
| Kartul | 3,00 | — | — |
| Suhkrupeet | 1,50 | — | — |
| Köögivilja, kõrvatsaliste kultuurid | 3,00 | — | — |
| Lina, kanep | 2,00 | — | — |
| Mitmeaastased põldheinad | 3,00 | — | — |
| Puuvilja- ja marjaaedade saak | 3,00 | — | — |
| Üheaastased põldheinad, silokultuurid ja söödajuurviljad | 1,00 | — | — |
| Puukoolid, istandustes, sõnnikulavades ja kasvuhoonetes asuvad põllumajanduskultuuride külvid ja muud, tabelis mitte ettenähtud põllumajanduskultuurid | 3,00 | — | — |

Märkus. Kindlustusmaks põllumajanduskultuuride seemnepõldude kindlustuse alal tasutakse põhikultuuridele kindlaksmääratud määrade järgi.

12. Maksud suvi- ja talivilja külvide eest arvutada igalt kolhoosilt külviplaani järgi, mitmeaastaste põldheinte möödunud aas-

tate külvide eest — niiduplaani järgi, puuvilja-, marjaaedade ja muude istanduste eest — tegeliku pinna järgi.

Üle plaani külvatud pinnad kindlustatakse tasuta.

13. Kohustusliku määrkindlustuse makse arvutavad Riikliku Kindlustuse organid. Igale kindlustusvõtjale antakse allkirja vastu NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt kehtestatud vormi kohane kindlustustunnistus.

14. Kohustuslikule määrkindlustusele kuuluva vara registreerimine toimub üks kord aastas. Kindlustusmaksud arvutatakse vara eest, mis sellel registreerimisel on arvele võetud. Kindlustusvõtja majapidamisse pärast registreerimist saabunud vara eest võetakse kindlustusmakse alles pärast järgmise järjekordse vara arvelevõtmise läbiviimist.

15. Kohustuslikule määrkindlustusele kuuluva vara varjamise või registreerimisel vahelejäämise avastamise juhul võetakse kindlustusmakse terve aja eest, mille kestel vara ei olnud arvele võetud, kuid mitte rohkem kui kahe aasta eest.

16. Kahjude eest kindlustushüvituse summadest peetakse kinni ainult kindlustusmaksud ja maksuvõlg.

17. Kehtestada järgmised tähtajad kohustusliku määrkindlustuse maksude tasumiseks:

a) kolhoosidele — 30% maksudest iga aasta 15. juuliks, 30% — 1. septembriks ja 40% — 1. novembriks;

b) kodanikele — iga aasta 15. augustiks.

18. Tähtajaks tasumata kindlustusmaksud muutuvad maksuvõlaks. Maksuvõlalt arvutatakse viivist iga viivitatud päeva eest järgmises ulatuses:

a) kolhoosidelt . . . . . 0,05%;

b) kodanike majapidamistelt . . . . . 0,1%.

19. Kohustusliku määrkindlustuse maksudest eraldatakse 10% tulekahjude ja loomade hukkumise vältimise ja nende vastu võitlemise abinõude finantseerimiseks, samuti põllumajanduskultuuride hävimise ja vigastumise vältimise üritusteks.

Nende ürituste loetelu ja nimetatud summade kulutamise korra määrab kindlaks Eesti NSV Ministrite Nõukogu.

20. Riikliku Kindlustuse alase massilise selgitustöö läbiviimiseks ja kindlustusaktiivi (ühiskondlike kindlustusinspektorite jt.) premeerimiseks määrata kindlaks eraldised kohustusliku määrkindlustuse laekunud maksudest 0,5% ulatuses.

## V. Soodustused

21. Kolhoosid, kes omavad parimaid näitajaid tulekaitse seisukorra alal ja püstitavad tulekindlate katustega hooneid (katusekivist, plekist, eterniidist jt.), saavad hinnaalandust hoonete, inventari, sisseseadete, transpordivahendite (välja arvatud mehhaniseeritud), saaduste, toorainete ja materjalide kindlustuse eest 50% ulatuses. Selle hinnaalanduse suurus üksikutele kolhoosidele

määratakse rajoonide (linnade) töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede otsustega tuletõrje järelevalveorganite esilduste ja Riikliku Kindlustuse inspektuuride otsuste alusel.

22. Rajoonide ja linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed võivad Riikliku Kindlustuse inspektuuride esildusel osaliselt või täielikult vabastada kohustusliku määrkindlustuse maksudest üksikute kodanike majapidamisi.

## VI. Kindlustusvõtjate kohustused

23. Kolhoosid ja teised kindlustusvõtjad on kohustatud pidama vara ja külve täielikus korras ja ranges kooskõlas tulekaitse-, agronoomiliste ja veterinaareeskirjadega, võtma tarvitusele kõik neist olenevad abinõud tulekahjude, loomade haigestumiste jne. vältimiseks.

24. Kindlustatud vara hävimisest või vigastumisest loodusõnnetuse läbi peavad kindlustusvõtjad teatama: kolhoosid — külanõukogule ja kindlustusinspektorile, teised kindlustusvõtjad — külanõukogule. Need teadaanded tuleb esitada hiljemalt järgmistel tähtaegadel:

a) hoonete ja muu vara hävimise korral tulekahjudest, üleujutustest jne., samuti looma hukkumise puhul — hiljemalt ühe ööpäeva jooksul arvates loodusõnnetuse või õnnetusjuhtumi päevast;

b) püügilaevade hävimise või vigastumise korral — hiljemalt viie ööpäeva jooksul arvates loodusõnnetuse päevast;

c) põllumajanduskultuuride hukkumise või riknemise korral — hiljemalt viie ööpäeva jooksul arvates nende hukkumise või riknemise kindlakstegemise päevast.

Kindlustusvõtjatelt saabunud teadaannetest, välja arvatud teadaanded loomade hukkumise kohta (p. 25), peavad külanõukogud hiljemalt järgmisel päeval teatama kindlustusinspektuurile.

## VII. Kahjuaktide koostamise kord

25. Kindlustatud loomade hukkumise korral maal koostatakse aktid küla töörahva saadikute nõukogu esimehe või tema poolt volitatud külanõukogu saadiku poolt; linnades — kindlustusinspektorite või veterinaararstide poolt.

Aktid koostatakse: kahju korral kolhoosis — juhatuse esimehe või selleks eriti volitatud juhatuse liikme, kahju korral kodanike majapidamistes — perekonnapea või täisealise perekonnaliikme kohustuslikul osavõtul. Aktid koostatakse kahe tunnistaja juuresolekul.

26. Hoonete, inventari, põllumajanduskultuuride, püügilaevade ja muu vara hävimisel või vigastumisel koostavad aktid Riikliku Kindlustuse organid. Aktide koostamine toimub kindlustusvõtja, külanõukogu esindaja ja kahe tunnistaja, põllumajanduskultuuride hävimise korral ka agronoomi kohustuslikul osavõtul.

27. Riikliku Kindlustuse organid ei hüvita kahjusid neil juhtudel, kui kindlustatud vara hävimine või vigastumine toimus kolhoosi juhatuse süü läbi, kodanike majapidamistes aga kindlustusvõtja või tema perekonna täisealise liikme süü läbi.

28. Riiklikul Kindlustusel on õigus esitada rahvakohtu kaudu hagi väljamakstud kindlustushüvituse summa sissenõudmiseks isikult, kes on süüdi kindlustatud vara hävimises või vigastumises.

29. Riiklikul Kindlustusel on õigus keelduda kindlustushüvituse maksmisest, kui kindlustusvõtja, omades selleks võimaluse, ei teatanud määratud tähtajaks (p. 24) kindlustatud vara hävimisest või vigastumisest.

30. Enne 1. jaanuari 1960. a. hävinud või vigastatud vara eest makstakse kindlustushüvitust lähtudes kuni 1. jaanuarini 1960. a. kehtinud kindlustustingimustest ja kindlustusnormidest.

31. Käesoleva määruse väljaandmisega lugeda kehtetuks Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrused 4. septembrist 1947. a. nr. 659 «Määralise kohustusliku kindlustuse kohta Eesti NSV-s» ja 27. veebruarist 1956. a. nr. 39 «Loomade kohustusliku määrkindlustuse maksetest».

*«Eesti NSV Teataja», 1960, nr. 2, art. 4*

## KOLHOOSIDELE KUULUVA PÕLLUMAJANDUSLIKU TEHNIKA JA MEHHANISEERITUD TRANSPORDIVAHENDITE VABATAHTLIKU KINDLUSTUSE KOHTA

NSV LIIDU RAHANDUSMINISTEERIUMI
EESKIRJAD NR. 25
4. VEEBRUARIST 1960

### 1. Üldised alused

§ 1. Vastavalt NSVL Ministrite Nõukogu 1959. a. 11. detsembri määrusele nr. 1333 «Kolhooside ja elanikkonna vara vabatahtlikust kindlustamisest» teostavad liiduvabariikide Riikliku Kindlustuse organid kolhoosidele kuuluvate traktorite, jõumasinate, põllumajandusmasinate ja põllutööriistade, autode ja teiste mehhaniseeritud transpordivahendite kindlustamist ainult vabatahtlikus korras.

§ 2. Kindlustamisele võib võtta:

a) põllumajanduslikku tehnikat — traktoreid (haakeinventariga), jõumasinaid (välja arvatud jõumasinad, mis kuuluvad abiettevõtete ja elektrijaamade sisseseade juurde), põllumajandusmasinaid ja põllutööriistu;

b) mehhaniseeritud transpordivahendeid — autosid ja veokeid (haakeveokiga), mootorrattaid, aerosaane, kaatreid, mootorpaate jt.

§ 3. Vabatahtlikku kindlustust teostatakse põllumajandusliku

tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite hävimise või vigastumise juhtudeks tulekahju, pikselöögi, üleujutuse, maavärisemise, tormi, maru, paduvihma, maa sisselangemise ja libisemise, samuti avarii tagajärjel.

§ 4. Kindlustussumma suurus kindlustuslepingu järgi määratakse kindlaks kolhoosi juhatuse soovi kohaselt kindlas osas (protsendis) põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite inventari- (bilansi-) maksumusest, kuid mitte kõrgemalt kui 80% sellest maksumusest. Sealjuures loetakse kõik objektid kindlustatuks ühesuguse protsendiga.

§ 5. Vabatahtliku kindlustuse lepinguga loetakse kolhoosile kindlustatuks see põllumajanduslik tehnika ja need mehhaniseeritud transpordivahendid, mis on kolhoosis kindlustuse sõlmimisel, samuti tema poolt lepingu kehtivuse perioodil juurde soetatud. Ülalnimetatud vara on kindlustatud vaatamata tema asukohale, sealhulgas ka teeloleku ajal.

§ 6. Kindlustusleping sõlmitakse tähtajaga 1 aasta.

§ 7. Kindlustuslepingu võib sõlmida põllumajanduslikule tehnikale ja mehhaniseeritud transpordivahenditele koos, või ainult põllumajandusliku tehnika või ainult mehhaniseeritud transpordivahendite kindlustamiseks.

§ 8. Põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite vabatahtliku kindlustuse maksud arvutatakse kõikjal järgmiste maksumäärade järgi kindlustussumma 100 rublalt aastas: põllumajandusliku tehnika — traktorite (koos haakeinventariga), jõumasinate (välja arvatud jõumasinad, mis kuuluvad abiettevõtete ja elektrijaamade sisseseade juurde), kombainide ja teiste põllumajandusmasinate, samuti põllutööriistade (atrade, äkete, kultivaatorite jm.) kindlustamisel ..... 0,20 rbl; mehhaniseeritud transpordivahendite: autode ja veokite (koos haakeveokitega), mootorrataste, aerosaanide, kaatrite, mootorpaatide jt. kindlustamisel ..... 1,00 rbl. Põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite üheaegsel kindlustamisel arvutatud kindlustusmaksu summalt tehakse 10% maksualandust.

## II. Kindlustuslepingu sõlmimise kord

§ 9. Riikliku Kindlustuse inspektuur sõlmib põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite vabatahtliku kindlustuse lepingu kolhoosi juhatuse esimehe ja raamatupidaja poolt allakirjutatud avalduse põhjal. Avaldus koostatakse vormi nr. 140 järgi (lisa nr. 1). Avalduses näidatakse käesolevates eeskirjades § 7 toodud varade iga grupi järgi eraldi:

a) kindlustamisele võetava vara täielik inventari- (bilansi-) maksumus raamatupidamisarvestuse ja aruandluse andmetel lepingu sõlmimisele eelneva kuu 1. kuupäevaks;

b) kindlustussumma suurus, millises kolhoos soovib seda vara

kindlustada (protsentides inventarimaksumusest ja rublades). Riikliku Kindlustuse inspektor, kes sõlmib kindlustuslepingu, kontrollib kolhoosi poolt esitatud avalduses näidatud kindlustamisele võetavate põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite maksumuse andmeid kolhoosi bilansiandmetega, mille kohta tehakse avaldusele vastav pealdis.

§ 10. Kindlustusmaksud põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite vabatahtliku kindlustuse lepingu järgi arvutatakse, lähtudes kolhoosi poolt avalduses näidatud vara gruppide kindlustussummadest. Põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite eest, millised kolhoos omandas lepingu kehtivuse perioodil, kindlustusmakse ei võeta, nende vähenenud osa eest aga ei tagastata.

§ 11. Kindlustusmaksud tasutakse kindlustusvõtja soovi kohaselt kas korraga või kahel tähtajal: vähemalt 50% hiljemalt 5 päeva jooksul pärast Riikliku Kindlustuse inspektuurilt teate saamist kindlustuslepingu sõlmimise võimaluse kohta (vormi nr. 140 rebitav talong), ülejäänud osa aga hiljemalt 2 kuu jooksul kindlustuslepingu jõustumise päevast arvates.

Maksud tasutakse NSV Liidu Riigipanga asutusele. Maksude tasumise päevaks loetakse nende Riikliku Kindlustuse inspektuuri arvele kandmise päev.

§ 12. Lepingu järgi arvutatud maksude kogu summa korraga tasumisel, ositi aga selle summast vähemalt 50% tasumisel on Riikliku Kindlustuse inspektuur kohustatud viie päeva jooksul kolhoosile välja andma kindlustustunnistuse vorm nr. 216 (lisa nr. 2).

§ 13. Teise maksuosa tähtajaks mittetasumisel või mittetäielikul tasumisel vähendatakse kindlustussummat ja määratakse kindlaks vastavalt tegelikult tasutud maksude summale. Maksud, mis on tasutud pärast teise maksetähtaja möödumist, tagastatakse. Kindlustussumma vähendamisest või maksude tagastamisest teatab Riikliku Kindlustuse inspektuur kolhoosile ja teeb märkuse kindlustusavaldusele.

Kui enne teise maksetähtaja möödumist makstakse kolhoosile kindlustushüvitust põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite eest, mis on kindlustatud antud lepinguga, peetakse saadaolevast summast kinni teise tähtaja kindlustusmaksud.

§ 14. Kindlustusleping jõustub selle päeva kella 24-st, mil kolhoos tasus vähemalt 50% kindlustusmaksust.

Lepingu sõlmimine uuele tähtajale (kindlustuse uuendamine) võib toimuda mitte varem kui kaks kuud enne kehtiva lepingu tähtaja lõppemist. Sealjuures kindlustusmaksudest peab vähemalt 50% arvutatud summast olema tasutud hiljemalt eelmise lepingu tähtaja lõppemiseks. Ülejäänud maksude osa peab olema tasutud käesolevates eeskirjades § 11 ettenähtud tähtajaks. Uus leping jõustub eelmise lepingu tähtaja lõppemise momendist alates.

## III. Kindlustusvõtja kohustused

§ 15. Kolhoosid peavad neile kuuluva vara hoidma täielikus korras ja ranges kooskõlas tulekaitse eeskirjadega; tagama põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite vastavatest ekspluateerimise eeskirjadest kinnipidamise; võtma tarvitusele kõik neist sõltuvad abinõud vara hävimise ja vigastumise vältimiseks.

§ 16. Kindlustatud põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite hävimisest või vigastumisest peab kolhoosi juhatus kindlustuslepingu sõlminud Riikliku Kindlustuse inspektuurile kahe ööpäeva jooksul kirjalikult teatama, millal, kus ja missugune vara hävis või sai vigastatud, missuguse loodusõnnetuse või avarii tagajärjel. Kui kindlustatud põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite hävimine või vigastumine toimus teises rajoonis ja kolhoos ei saanud sellest õigeaegselt teatada lepingu sõlminud Riikliku Kindlustuse inspektuurile, antakse avaldus Riikliku Kindlustuse selle rajooni või linna inspektuurile, kelle territooriumil tekkis vara hävimine või vigastumine. Neil juhtudel peab Riikliku Kindlustuse inspektuur, kes sai avalduse põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite hävimise või vigastumise kohta, koostama vastava akti (eeskirjade § 18) ja saatma selle edasi Riikliku Kindlustuse inspektuurile, kes nimetatud vara kindlustas.

§ 17. Kindlustatud vara avarii tagajärjel hävimise või vigastumise korral on kolhoos kohustatud esitama Riikliku Kindlustuse inspektuurile: mehhaniseeritud transpordivahendite kohta — vastavate Riikliku Autoinspektsiooni organite (RAI) poolt koostatud avariiprotokolli või akti, põllumajandusliku tehnika kohta aga kolhoosi poolt RTJ esindaja osavõtul ettenähtud korras koostatud avariiakti.

§ 18. Riikliku Kindlustuse inspektuur on kohustatud asuma kindlustushüvituse suuruse kindlaksmääramisele hiljemalt 3 päeva jooksul pärast põllumajandusliku tehnika või mehhaniseeritud transpordivahendite hävimise või vigastumise kohta avalduse saamist.

Akti põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite hävimise või vigastumise kohta koostab Riikliku Kindlustuse inspektuuri inspektor kolhoosi esindaja kohustuslikul osavõtul ja vajaduse korral ka vastava eriteadlase juurdekutsumisega.

Kolhoosile tekkinud kahju suuruse ja kindlustushüvituse summad määrab Riikliku Kindlustuse inspektuur kindlaks nimetatud akti, samuti loodusõnnetuse või avarii fakti kinnitavate ja kindlustatud vara vigastuse määra iseloomustavate dokumentide põhjal (tulekahju korral — tulejärelevalve organite akti või otsuse ärakirja, avarii korral — vastavate RAI organite, RTJ esindajate jm. dokumentide põhjal).

§ 19. Põllumajandusliku tehnika või mehhaniseeritud trans-

pordivahendite hävimise korral makstakse kindlustushüvitust summa suuruses, millises oli kindlustatud vastav põllumajandusmasin (riist), auto jm. (eeskirjade § 4). Osalise vigastumise puhul makstakse kindlustushüvitust selles protsendis kahju summast, millises protsendis inventari-(bilansi-) hindest põllumajanduslik tehnika või mehhaniseeritud transpordivahendid olid kindlustatud. Kolhoosile hüvitatakse ka kindlustatud vara päästmiseks, kahju vältimiseks või vähendamiseks loodusõnnetuse või avarii korral (vara ümberpaigutamine ohutusse kohta, vee väljapumpamine jne.), samuti pärast loodusõnnetust või avariid (koristus, puhastus, määrimine jne.) kindlustatud vara kordaseadmiseks otstarbekohaselt tehtud kulutused. Kindlustushüvitus koos vara päästmise ja tema kordaseadmise kuludega ei tohi ühelgi juhul ületada summat, millises hävinud või vigastatud vara oli kindlustatud, samuti 80% tema maksumusest, mis on arvutatud hävimise (vigastumise) päevaks riiklike hinnakirjade hindade järgi.

§ 20. Kindlustushüvitust ei maksta, kui kindlustatud põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite hävimine või vigastumine toimus kolhoosi juhatuse süü läbi. Sealjuures ei maksta kindlustushüvitust kõigil põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite hävimise või vigastumise juhtudel, millised on tekkinud traktorite, jõumasinate, põllumajandusmasinate ja mehhaniseeritud transpordivahendite kasutamise korral, kui neil on tehnilisi rikkeid, milliste korral nende ekspluateerimine ei ole lubatud.

§ 21. Riiklikul Kindlustusel on õigus keelduda kindlustushüvituse maksmisest, kui kolhoos, omades selleks võimaluse, ei teatanud ettenähtud tähtajal Riikliku Kindlustuse inspektuurile kindlustatud vara hävimisest või vigastumisest.

§ 22. Kindlustushüvituse kannab Riikliku Kindlustuse inspektuur kolhoosile üle kontole «Kolhooside jagamatud fondid» NSV Liidu Riigipanga asutustesse hiljemalt 3 päeva jooksul pärast selle kinnitamist rajooni (linna) rahandusosakonna juhataja poolt või pärast Riikliku Kindlustuse valitsuselt väljamaksu korralduse saamist.

Põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite vabatahtliku kindlustuse kindlustushüvituse summadest on keelatud teha igasuguseid kinnipidamisi peale teise maksuosa antud kindlustuslepingu järgi (käesolevate eeskirjade § 13).

§ 23. Kindlustuslepingust tulenevad nõudmised lahendatakse Riikliku Kindlustuse valitsuste ja rahvakohtu poolt.

Lisa nr. 1
Vorm nr. 140

Eesti NSV Rahandusministeerium
Riikliku Kindlustuse Valitsus

Riikliku Kindlustuse ..... rajooni inspektuurile

AVALDUS

põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite vabatahtlikuks kindlustamiseks ..... kolhoosi juhatus ..... külanõukogu palub võtta vabatahtlikule kindlustusele järgmise vara:

(täidab kindlustusvõtja)

| Vara grupid | Vara täielik inventari- (bilansi-) väärtus seisuga 1. ..... 19..... a. (rbl.) | Kindlustussumma | |
|---|---|---|---|
| | | %-des inventari väärtusest | rublades |
| 1. Põllumajanduslik tehnika, traktorid (koos haakeinventariga), jõumasinad (välja arvatud jõumasinad, mis kuuluvad abiettevõtete ja elektrijaamade sisseseadete juurde), kombainid ja teised põllumajandusmasinad, samuti põllutööriistad (adrad, äkked, kultivaatorid jm.) . . . . . | | | |
| 2. Mehhaniseeritud transpordivahendid — autod ja veokid (koos haakeveokitega), mootorrattad, aerosaanid, kaatrid, mootorpaadid jt. . . . . | | | |

NSV Liidu Rahandusministeeriumi 1960. a. 4. veebruari eeskirjades nr. 25 toodud vabatahtliku kindlustuse tingimused on meile teada.

Kolhoosi juhatuse esimees .....
(allkiri)

Kolhoosi raamatupidaja .....
(allkiri)

P. k.

„.....“ .....196..... a.

lõikejoon

..... külanõukogu
..... kolhoosi juhatusele

TEATIS

Riikliku Kindlustuse inspektuur teatab, et vastavalt Teie avaldusele „.....“ ..... 196..... a. Teile kuuluvad põllumajandus-

lik tehnika või transpordivahendid, või põllumajanduslik tehnika ja transpordivahendid koos (mittevajalik läbi kriipsutada) võib võtta vabatahtlikule kindlustusele tingimusel, kui kindlustusmaksud ..... rbl. ..... kop. suuruses kantakse NSV Liidu Riigipanga kontorisse Riikliku Kindlustuse inspektuuri arvele hiljemalt „.....“ ..... 196..... a. või ositi tasumisel vähemalt ..... rbl. ..... kop. „.....“ ..... 196..... a. Ülejäänud osa aga hiljemalt kahe kuu jooksul arvates kindlustuslepingu jõustumisest.

Riikliku Kindlustuse inspektuuri
vaneminspektor ..... (allkiri)

„.....“ ..... 196..... a.

**Kindlustusmaksude arvutus**

(täidab Riikliku Kindlustuse inspektor)

| Vara grupid | Vara täielik inventari- (bilansi-) maksumus (rbl.) | Millises protsendis vara kindlustatakse | Kindlustussumma (rbl.) | Kindlustusmaks 100 rublalt kindlustussummalt (rbl.) | Arvutatud kindlustusmaksu (rbl.) |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. Põllumajanduslik tehnika — traktorid (koos järelvankritega), jõumasinad (välja arvatud jõumasinad, mis kuuluvad abiettevõtete ja elektrijaamade sisseseadete juurde), kombainid ja teised põllumajandusmasinad, samuti põllutööriistad (adrad, äkked, kultivaatorid jm.) | | | | | |
| 2. Mehhaniseeritud transpordivahendid — autod ja veokid (koos järelkärudega), mootorrattad, aerosaanid, kaatrid, mootorpaadid jt. | | | | | |

Arvutatud kindlustusmakse ..... rbl. ..... kop.
Arvutatud maksult antud soodustusi vastavalt eeskirjade § 8-le 10% ..... rbl.
Kuulub tasumisele kindlustusmakse ..... rbl. ..... kop.
(näidata summa sõnadega)
Vara inventariväärtuse andmete õigsust kontrollis ja arvutuse koostas Riikliku Kindlustuse inspektor ..... (allkiri)

„.....“ ..... 196..... a.

Kindlustusmaksude tasumine

| Tasumise kuupäev | Pearaamatu kirjendi nr. | Summa |
|---|---|---|
| | | |

Kindlustustunnistus nr. ..... välja antud „.....“ ..... 196..... a.
Kindlustuslepingu kehtivuse tähtaeg
„.....“ ..... 196..... a. kuni
„.....“ ..... 196..... a.
„.....“ ..... 196..... a.
Vaneminspektor
..... (allkiri)
Kindlustustunnistuse kätte saanud
..... (kindlustusvõtja allkiri)

Arveldus lõpetatud

„.....“ ..... 196..... a.

Vanemraamatupidaja .....
(allkiri)
„.....“ ..... 196..... a.

---

Seoses sellega, et teise maksetähtaja maksud kindlustusvõtja poolt ei ole täielikult tasutud, vähendatakse kindlustussummat ..... %-le kindlustamisele võetud vara inventariväärtusest, ehk ..... rublale I grupi järgi ja ..... rublale II grupi järgi.
„.....“ ..... 196..... a.

Vaneminspektor .....
(allkiri)

---

Pärast teise maksetähtaja möödumist tasutud maksud ..... rbl. on tagastatud.

Vaneminspektor .....
„.....“ ..... 196..... a. (allkiri)

Lisa nr. 2
Vorm nr. 216

Esialgne / Uuendatud kindlustus

RIIKLIKU KINDLUSTUSE EMBLEEM

**KINDLUSTUSTUNNISTUS NR. .....**

Välja antud ..... rajooni ..... külanõukogu ..... kolhoosile selle kohta, et vastavalt avaldusele „.....“ ..... 196..... a. NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhendi 4. veebruarist 1960. a. nr. 25 alusel on sõlmitud leping põllumajandusliku tehnika või mehhaniseeritud transpordivahendite või põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite (koos) (mittevajalik läbi kriipsutada) kindlustamiseks — vigastumise või hävimise juhuks tulekahju, pikselöögi, üleujutuse, maavärisemise, tormi, maru, paduvihma, maalibisemise, sisselangemise ja samuti avarii tagajärjel.

Kolhoosi nimetatud vara on võetud kindlustusele .....
(näidata
..... tema inventari-(bilansi-) väärtusest.
protsent sõnades)

**Kindlustusmaksude arvutus**

| Vara grupid | Vara täielik inventari- (bilansi-) maksumus (rbl.) | Millises protsendis vara kindlustatakse | Kindlustus-summa (rbl.) | Kindlustusmaks 100 rublalt kindlustussummalt (rbl.) | Arvutatud kindlustus (rbl.) |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. Põllumajanduslik tehnika — traktorid (koos järelvankritega), jõumasinad (välja arvatud jõumasinad, mis kuuluvad abiettevõtete ja elektrijaamade sisseseadete juurde), kombainid ja teised põllumajandusmasinad, samuti põllutööriistad (adrad, äkked, kultivaatorid jm.) | | | | | |
| 2. Mehhaniseeritud transpordivahendid — autod ja veokid (koos järelkärudega), mootorrattad, aerosaanid, kaatrid; mootorpaadid jt. | | | | | |

Arvutatud kindlustusmaksu ..... rbl. ..... kop.
Arvutatud maksult antud soodustusi vastavalt eeskirjade § 8-le 10%, summaliselt ..... rbl. ..... kop. Kuulub tasumisele kindlustusmaksu ..... rbl. ..... kop., sellest laekus NSV Liidu Riigipanga osakonda Riikliku Kindlustuse arvele „.....“ ..... 196..... a. ..... rbl. ..... kop. Ülejäänud summa peab olema tasutud hiljemalt „.....“ ..... 196..... a. Kui ülejäänud maksud nimetatud maksetähtajaks ei ole täielikult tasutud, siis kindlustamisele võetud vara kindlustussummat vastavalt vähendatakse.
Kindlustuslepingu kehtivus on „.....“ ..... 196..... a. kl. 24-st kuni „.....“ ..... 196..... a. kl. 24-ni.

Riikliku Kindlustuse ..... rajooni
inspektuuri vaneminspektor ..... (allkiri)
Vanemraamatupidaja ..... (allkiri)
P. k.

„.....“ ..... 196..... a.

## KODANIKELE KUULUVATE HOONETE VABATAHTLIKU KINDLUSTUSE KOHTA

NSV LIIDU RAHANDUSMINISTEERIUMI
EESKIRJAD NR. 26
4. VEEBRUARIST 1960

*Väljavõte*

### I. Üldeeskirjad

§ 1. Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1959. a. 11. detsembri määrusele nr. 1333 «Kolhooside ja elanikkonna vara vabatahtlikust kindlustamisest» teostavad liiduvabariikide Riikliku Kindlustuse organid täiendavalt kohustuslikule määrkindlustusele kodanikele isikliku omandiõiguse alusel kuuluvate hoonete vabatahtlikku kindlustamist.

§ 2. Kindlustada võib elu- ja majapidamishooneid, mis on püstitatud alalisse asukohta ja millel on seinad ning katus.

Vabatahtlikult ei saa kindlustada lagunenud või lammutatud hooneid, mida seetõttu ei saa kasutada mingiks majanduslikuks otstarbeks. Samuti ei saa kindlustada hooneid, mis asuvad tsoonis, mis on kindlaksmääratud korras tunnistatud ohtlikuks maa sisselangemise, maalibisemise või veeuputuse suhtes.

§ 3. Vabatahtlikku kindlustust teostatakse hoonete hävimise või vigastumise juhuks tule, pikselöögi, plahvatuse, veeuputuse, maavärisemise, tormi, maru, paduvihma, rahe, maa sisselangemise ja maalibisemise tagajärjel, samuti juhuks, kui tulekahju levimise pidurdamiseks oli vajalik ehitus lammutada või teise kohta üle viia.

§ 4. Lepingu võib kindlustusvõtja soovil sõlmida kindlustusvõtjale eraldatud maatükil asuvate kõigi hoonete, samuti üksikute hoonete kindlustamiseks. Kindlustussumma suurus määratakse kindlustusvõtja soovi kohaselt iga hoone kohta eraldi vabatahtlikuks kindlustuseks teostatud hoone hinde 80% ja kohustuslikuks määrkindlustuseks teostatud hinde vahe piires.

§ 5. Vabatahtlikuks kindlustuseks hoonete hindamist teostavad nii maal kui ka linnades Riikliku Kindlustuse organid liiduvabariikide ministrite nõukogude või nende ülesandel autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude, kraide või oblastite täitevkomiteede poolt kinnitatud hindenormide järgi (nii rublades tüüpiliste hoonete mõõtühiku kohta kui ka koefitsientide näol), mis on arvutatud lähtudes antud maakohas kehtivatest ehitusmaterjalide hulgihindadest, nende veohindadest ja ehitusel töötavate tööliste töötasumääradest. Hoonete hindamine toimub kulumise mahaarvestamisega.

Hoonete tüübid, nende mõõtmed ja kulumisprotsent võetakse samad, mis olid määratud nendele hoonetele kohustuslikuks määrkindlustuseks.

§ 6. Hoonete vabatahtliku kindlustuse leping sõlmitakse aastasele tähtajale.

§ 7. Hoonete vabatahtlikuks kindlustuseks määratakse järgmised keskmised kindlustusmaksumäärad kindlustussumma 100 rublalt aastas:

Eesti NSV-s

maal: . . . . . 0,70

linnades: . . . . . 0,50

Liiduvabariikide rahandusministeeriumid võivad nimetatud keskmiste kindlustusmaksumäärade piires kehtestada määrad autonoomsetele vabariikidele, kraidele, oblastitele, rajoonidele ja linnadele.

§ 8. Kindlustatud hoone teise isiku omandiks üleminekul jääb kindlustusleping jõusse kindlustustunnistuses näidatud tähtaja lõpuni.

## II. Vabatahtliku kindlustuse lepingu sõlmimise kord

§ 9. Riikliku Kindlustuse inspektuur sõlmib hoonete kindlustuse lepingu kindlustusvõtja avalduse põhjal plangil vorm nr. 150 (lisa nr. 1). Lepingu sõlmib Riikliku Kindlustuse inspektuuri inspektor või agent pärast hoonete ülevaatust ja hindamist.

Kindlustussumma suurus, mille piires vastavalt käesolevate eeskirjade §-le 4 antud hoonet võib kindlustada, määratakse kindlaks antud hoone tüübile vastava hindenormi kohandamise teel rublades mõõtühiku kohta (1 kuupmeeter, 1 ruutmeeter jne.) või koefitsiendi näol allpool toodud näite kohaselt:

N ä i d e. 120-kuupmeetrise mahuga elumaja, mille kulumise protsent on 15, hindenorm 30 rubla 1 $m^3$ kohta ja tüüpilisest hoonest kõrvalekaldumine +5%, kohustusliku kindlustuse hinne moodustab 3213 rubla (ümardamisel 3210 rubla). Antud tüüpi hoone hindenorm vabatahtlikuks kindlustuseks on 9 rubla 1 $m^3$ kohta. Koefitsient on 3.

Sel juhul tuleb kindlustussumma määramine hindenormi rakendamise teel rublades 1 kuupmeetri kohta teostada järgmiselt: 90 rubla × 120 = 10 800 rubla; 10 800 rubla +5% (kõrvalekaldumine) = 11 340 rubla; hinde vähenemine kulumise arvel 15% = 1701 rubla; lõplik hinne 11 340 rubla — 1701 rubla = = 9639 rubla; 80% 9639 rublast = 7711 rubla (ümardatult 7710 rubla).

Maksimaalne vabatahtliku kindlustuse summa on 4500 rubla (7710 rubla — 3210 rubla).

Kindlustussumma arvutus koefitsiendi rakendamise teel tuleb teostada järgmiselt: 3213 rubla × 3 = 9639 rubla; 9639 rublast 80% = 7711 rbl. (ümardamisel 7710 rubla); maksimaalne vabatahtliku kindlustuse summa = 4500 rubla (7710 rubla — 3210 rubla).

§ 10. Lepingu sõlmimisel tasub kindlustusvõtja Riikliku Kind-

lustuse inspektuuri inspektorile (agendile) maksud kogu kindlustustähtaja eest. Samaaegselt antakse kindlustusvõtjale kindlustustunnistus vorm nr. 201 (lisa nr. 2).

§ 11. Kindlustuslepingu kehtivus algab 10 päeva pärast, arvates sellest päevast, millal tasuti kindlustusmaksud ja anti kätte kindlustustunnistus.

Kindlustuslepingu kehtivus lõpeb aasta pärast samal kuul ja kuupäeval, mil kehtivus algas.

Kindlustuslepingu sõlmimisel uuele tähtajale (kindlustuse uuendamine) enne kehtiva kindlustuse tähtaja lõppemist jõustub uus leping kohe pärast eelmise lepingu kehtivuse tähtaja lõppu, kui kindlustusmaks on selleks ajaks tasutud.

## III. Kindlustusvõtjate kohustused

§ 12. Kindlustusvõtjad on kohustatud hoidma neile kuuluvad hooned täielikus korras ja ranges kooskõlas tulekaitse eeskirjadega ning võtma tarvitusele kõik neist sõltuvad abinõud nende hoonete hävimise ja vigastumise vältimiseks.

§ 13. Kindlustatud hoone hävimisest või vigastumisest peab kindlustusvõtja teatama hiljemalt ühe ööpäeva jooksul, arvates loodusõnnetuse päevast, maal — külanõukogule, linnades Riikliku Kindlustuse inspektuurile.

## IV. Kindlustushüvituse väljamaksmine

§ 14. Hoonete vabatahtliku kindlustuse kindlustushüvituse suurus määratakse akti ja muu kohustusliku määrkindlustuse alal kindlustushüvituse kindlaksmääramiseks koostatud dokumentide ja vabatahtliku kindlustuse dokumentide alusel.

§ 15. Kindlustatud hoone täieliku hävimise korral makstakse kindlustushüvitus välja täies kindlustussummas.

Hoone osalise vigastumise korral makstakse kindlustushüvitust vabatahtliku kindlustuse järgi niisuguses protsendis kindlustussummast, millise protsendi moodustab kohustusliku määrkindlustuse kindlustushüvitus selle hoone kohustusliku määrkindlustuse hindest.

Juhul, kui pärast hoone hävimist või vigastumist tehakse kindlaks, et summa, milles ta oli vabatahtlikult kindlustatud, ületab 80% käesolevate eeskirjade § 5 näidatud korras arvutatud hoone hinna ja kohustusliku määrkindlustuse hinde vahest, siis vabatahtliku kindlustuse kindlustushüvitus arvutatakse ülalnimetatud vahest lähtudes.

§ 16. Juhul, kui kindlustusvõtja enne lepingu kehtivuse tähtaja lõppu taastab vigastatud hoone, loetakse see kuni lepingus märgitud tähtaja lõpuni kindlustatuks vabatahtlikus korras samadel tingimustel, millistel ta oli kindlustatud enne vigastumist; kui aga hoonet nimetatud tähtaja jooksul ei taastata, jääb ta kindlus-

tatuks kindlustussumma ja väljamakstud kindlustushüvituse vahe suuruses.

§ 17. Kindlustushüvitust ei maksta, kui kindlustatud hoonete hävimine või vigastumine tekkis kindlustusvõtja või tema perekonna täisealise liikme süü läbi, s. o., kui see osutus ettekavatsetud tegevuse või jämeda hooletuse tagajärjeks.

Jäme hooletus ja ettekavatsetud tegevus tehakse kindlaks kohtu- või jälitusorganite, miilitsaorganite, tulejärelevalveorganite dokumentide põhjal.

§ 18. Riikliku Kindlustuse organitel on õigus keelduda kindlustushüvituse maksmisest, kui kindlustusvõtja, omades selleks võimaluse, ettenähtud tähtajaks ei teatanud kindlustatud hoone hävimisest või vigastumisest.

§ 19. Sel juhul, kui hoone on püstitatud pangalaenu arvel, kannab Riikliku Kindlustuse inspektuur kindlustushüvituse kustutamata laenu suuruses üle laenu andnud pangale, ülejäänud summa aga makstakse välja kindlustusvõtjale.

§ 20. Vabatahtliku kindlustuse kindlustushüvitus makstakse välja üheaegselt kohustusliku määrkindlustuse kindlustushüvitusega nimelise tšekiga NSV Liidu Riigipangale või kindlustusvõtja soovil kantakse üle hoiukassasse või tema arvel saadetakse posti teel.

§ 21. Kindlustuslepingust tulenevad nõudmised lahendatakse Riikliku Kindlustuse valitsuste ja rahvakohtu poolt.

Lisa nr. 1
Kodanikele kuuluvate hoonete vabatahtliku kindlustuse 1960. a. 4. veebruari eeskirjade nr. 26 juurde

Vorm nr. 201

Eesti NSV Riikliku Kindlustuse
..... rajooni inspektuurile

**Hoonete vabatahtliku kindlustuse**

## AVALDUS

Seeria ..... nr. .....

Mina, ..... palun sõlmida minuga Kodanikele kuuluvate hoonete vabatahtliku kindlustuse 1960. a. 4. veebruari eeskirjades nr. 26 ettenähtud tingimustel minule isikliku omandiõiguse alusel kuuluvate ....., mis asuvad .....

(perekonna-, ees- ja isanimi)

(hoonete nimetused)

Ülalnimetatud eeskirjad on minule teada.

„.....“ ..... 196..... a.

.....

(allkiri)

Kindlustusleping kod. ..... vastavalt tema avaldusele ja pöördel märgitud arvutusele on sõlmitud pärast hoonete ülevaatust ja hindamist vabatahtlikuks kindlustuseks.

Kindlustuslepingu kehtivus vastavalt eeskirjade §-le 11 algab „.....“ ..... 196..... a. ja lõpeb „.....“ .....196..... a.

Tasumisele kuuluvad kindlustusmaksud summas ..... rbl. ..... kop. ..... vastu võtnud.

(korrata summa sõnadega)

Riikliku Kindlustuse inspektuuri $\frac{\text{inspektor}}{\text{agent}}$ ..... (allkiri)

Hoonete vabatahtliku kindlustuse tunnistuse seeria ..... nr. ..... „.....“ ..... 196..... a. kätte saanud.

.....

(kindlustusvõtja allkiri)

„.....“ ..... 196..... a.

Lisa nr. 2
Kodanikele kuuluvate hoonete vabatahtliku kindlustuse eeskirjade nr. 26 4. veebruarist 1960. a. juurde

RIIKLIKU KINDLUSTUSE EMBLEEM

**Kodanikele kuuluvate hoonete vabatahtliku kindlustuse**

**TUNNISTUS**

Seeria ..... nr. .....

Välja antud kod. ..... selle kohta, et «Kodanikele kuuluvate hoonete vabatahtliku kindlustuse eeskirjade» nr. 26, 4. veebruarist 1960. a., alusel on sõlmitud kindlustusleping temale kuuluvate hoonete, mis asuvad ..... ....., kindlustamiseks tule, pikselöögi, plahvatuse, tormi, maru, paduvihma, rahe, maa sisselangemise või maalibisemise tagajärjel hävimise või vigastumise juhtude vastu järgmistes kindlustussummades:

1. ..... ..... rbl.
2. ..... ..... rbl.
3. ..... ..... rbl.
4. ..... ..... rbl.
5. ..... ..... rbl.
6. ..... ..... rbl.
7. ..... ..... rbl.

Kokku ..... rbl.

.....

(summa sõnades)

Lepingu kehtivus vastavalt eeskirjade §-le 11 algab „.....“ ..... 196..... a. ja lõpeb „.....“ ..... 196..... a.

Kod. ..... kuuluvate hoonete vabatahtliku kindlustuse
(näidata kindlustusvõtja perekonna-, ees- ja isanimi)

**kindlustussummade arvutus**

| Jrk. nr. | Hoonete nimetused | Hoone järjekorranumber kindlustuse hindelehe või kommunaalmajanduse organite dokumentide järgi | Hoone tüüp kindlustuse hindenormide järgi | Hoone mõõtmed: maht kuupmeetrites, aluspind ruutmeetrites, piirded jm. | Hoone kohustusliku määrkindlustuse hinne kindlustuse hindelehe või kommunaalmajanduse organite andmetel (maha arvatud kulumine) | Vabatahtliku kindlustuse hinde kindlaksmääramine hindenormi rakendamisega rublades hindeühikule [1] | | | | | Hoone hinne vabatahtlikuks kindlustuseks, kulumise mahaarvamisega | Vabatahtliku kindlustuse summa | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | Hindenorm mõõtühiku kohta | Hoone hinne uues seistukorras | Kõrvalekaldumine tüüpilisest hoonest (+ või —) %-des hindest (lahter 8) | Hoone hinne uues olekus, arvestades kõrvalekaldumisi | Mahaarvatav kulumine %-des | Hindenorm koefitsientides | | Maksimaalne võimalik, s. t. vabatahtliku kindlustuse hinde 80% ja kohustusliku määrkindlustuse hinde vahe | Kindlustusvõtja soovi kohaselt kindlaks määratud |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 |
| 1 | Elumaja | | | | | | | | | | | | | |
| 2 | ..... | | | | | | | | | | | | | |
| 3 | ..... | | | | | | | | | | | | | |
| 4 | ..... | | | | | | | | | | | | | |
| 5 | ..... | | | | | | | | | | | | | |
| 6 | ..... | | | | | | | | | | | | | |
| 7 | ..... | | | | | | | | | | | | | |
| | | | | | | | | | | | Kokku | | | |

Kindlustusmaks kindlustussumma 100 rublalt ..... rbl. ..... kop.
Arvutatud kindlustusmakse ..... rbl. ..... kop.
Arvutuse koostas Riikliku Kindlustuse inspektuuri inspektor (agent) .....
„.....“ ..... 196..... a. (allkiri)

[1] Kui hoonete vabatahtliku kindlustuse hinne määratakse koefitsiendi rakendamisega, siis lahtreid 7—11 ei täideta.

Kindlustusmaks aastas kindlustussumma 100 rublalt ..... rbl. ..... kop.
Arvutatud kindlustusmaksu summas ..... rbl. ..... kop.
..... kätte saanud.
(summa sõnades)
Riikliku Kindlustuse inspektuuri inspektor / agent ..... (allkiri)
„....." ..... 196..... a.

P. k.

## XI OSA

# KOLHOOSIMETSADE MAJANDAMINE. JAHIPIDAMINE

## PUIT-LAIATARBEKAUPADE TOOTMISE SUURENDAMISEST EESTI NSV PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUMI METSAMAJANDITES

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 107
10. MÄRTSIST 1954

*Väljavõte*

Puit-laiatarbekaupade tootmise suurendamiseks ja nende kvaliteedi parandamiseks lähimate aastate jooksul Eesti NSV Ministrite Nõukogu kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega nr. 142 26. jaanuarist 1954. a. m ä ä r a b:

1. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi organiseerima metsamajandeis utiilitsehhide baasil puit-laiatarbekaupade tootmise tsehhid.

3. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi sõlmima lepinguid ETKV Liiduga metsamajandite, puit-laiatarbekaupade tootmise tsehhide poolt valmistatavate laiatarbekaupade müümiseks ETKV Liidule, andes need üle tootmiskohal või franko lähtejaam.

4. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi:

c) vähendama sisseseadete seisakuid metsamajandite tsehhides tootmise tehnoloogia, remondi kvaliteedi ja sisseseadete kasutamise parandamise teel, samuti likvideerima seisakud organisatsiooniliste ja tehniliste puuduste tagajärjel, kindlustades sisseseadete tehnilise ekspluateerimise reeglitest ja tootmise tehnoloogia normidest kinnipidamise;

d) tõstma puit-laiatarbekaupade tootmisele rakendatud metsamajandite tööliste tööjõudlust eesrindlike tsehhide ja tööliste—novaatorite saavutuste ja kogemuste laialdase tootmisse juurutamise teel;

i) tugevdama võitlust halvakvaliteedilise, standarditele ja tehnilistele tingimustele mittevastava toodangu väljalaskmise vastu, samuti lõpetama elanikkonna poolt mittenõutavate toodete väljalaskmine.

Lubada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil välja anda

metsamajandite töölistele ja insener-tehnilistele töötajaile — individuaalehitajaile kohemakstava raha eest ehitusmaterjali (palke, katuse- ja teisi materjale), samuti ka võimaldama neile vajalikku transporti nende materjalide veoks.

8. Anda laiatarbekaupade tootmisega tegelevaile Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi metsamajandeile õigus:

a) kasutada metsahooldusraiete korras saadava puidu puudumisel laiatarbekaupade valmistamiseks puitu, mida saadakse taastamisraietest ja peakasutuse raietest;

b) pidada ajutisi valvureid valmistoodangu valveks raielankidel ja laoplatsidel töölistele kinnitatud töötasufondi piirides.

9. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi välja töötama ja rakendama metsamajandite puit-laiatarbekaupade tootmise tsehhides abinõud toodete omahinna edaspidiseks alandamiseks, tooraine ja valmistoodangu kadude ja lisa- ning käibekulude vähendamiseks nende kaupade kvaliteedi parandamise teel.

Kinnitatud
NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1955. a.
25. veebruari määrusega
nr. 317

## KOLHOOSIMETSADE PÕHIMÄÄRUS

### I. Üldeeskirjad

1. Kolhoosimetsad, nagu teisedki NSV Liidu metsad, on üldrahvalik omand.

Kolhoosimetsadeks arvatakse metsa-alad, mis asuvad kolhoosidele põliseks kasutamiseks kinnistatud maadel ja on registreeritud ettenähtud korras maa-arvestuse dokumentides.

Kolhoosimetsade pindala määratakse kindlaks kolhoosisisese maakorralduse kui ka kolhoosimetsade metsakorralduse läbiviimisega.

2. Kolhoosimetsad on ette nähtud kolhooside ja kolhoosnikute puidu vajaduse ja metsa-kõrvalkasutuslike vajaduste rahuldamiseks. Seejuures täidavad kolhoosimetsad põllukaitse, veehoiu ja teisi funktsioone.

Kolhoosid on kolhoosimetsade täieõiguslikud kasutajad ja on vastutavad nende õige majandamise eest. Metsa raiumine ja teised kasutused kolhoosimetsades teiste tarbijate poolt on ilma kolhooside nõusolekuta keelatud.

3. Kolhoosimetsad jaotatakse oma tähtsuse ja kasutamise võimaluste poolest kahte kategooriasse.

Esimese kategooria metsadeks arvatakse metsaosad, millel on põllukaitseline tähtsus, stepimetsatukad, metsad jäärakutel, orgudes ja liivadel, metsad, mis asuvad jõgede, kanalite, veehoidlate ja teiste veekogude kaldaäärsetes kaitsevööndites, raudteede ning maanteede äärsetes kaitsevööndites, rohelistes vööndites, kuuror-

tide sanitaarkaitsevööndites, samuti ka veereguleerimise ja erosioonivastase tähtsusega mägimetsad.

Teise kategooria metsadeks arvatakse kõik ülejäänud kolhoosimetsad.

Kolhoosimetsade kuuluvus kategooriaisse määratakse oblastilist jaotust mitteomavate liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude, kraide ja oblastite täitevkomiteede poolt kohalike põllumajandusorganite ettepanekul.

## II. Kolhoosimetsade majandamise organiseerimine

4. Kolhoosimetsade majandamist ja selle organiseerimist reguleeritakse käesoleva põhimääruse ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt kinnitatud kolhoosimetsade majandamise eeskirjadega.

5. Kolhoosimetsade õige majandamise organiseerimise eesmärgil teostatakse neis metsakorraldus koos metsamajandamise kava koostamisega, missugune kinnitatakse rajooni täitevkomitee poolt.

Kolhoosimetsade metsakorraldus viiakse läbi NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt lepingute alusel kolhoosidega.

Kolhooside poolt aastaks ettenähtud metsamajanduslikud tööd võetakse sisse kolhooside tootmisplaanidesse.

6. Kolhoosimetsade majandamine toimub vahetult kolhooside poolt, vastavalt kolhoosi metsamajandamise kavale ja tootmisplaanile.

Kolhoosimetsade õigeaegse taastamise, õige majandamise ja selle süstemaatilise parandamise eest vastutavad kolhooside juhatused.

7. Kolhoosi juhatuse kohuseks on:

a) metsamajanduslike tööde läbiviimine, metsamajandusalase arvestuse ja aruandluse pidamine ettenähtud vormide kohaselt;

b) metsakaitse putukkahjurite ja seenhaiguste vastu, metsavalve metsatulekahjude ning omavoliliste raiete ja teiste metsarikkumiste vastu;

c) raielankide eraldamine metsa raieks, metsa väljaandmine kännult, metsa hooldusraiete, taastamisraiete ja sanitaarraiete läbiviimine ning metsa puhastamine raiejäätmetest ja lamapuidust;

d) metsa taastamine raiesmikel, põlendikel, lagendikel, metsa rajamine jäärakutele, orgudesse, liivadele ja teistele põllumajanduslikult mittekasutatavatele maadele;

e) metsamaade õige kasutamine karjatamiseks, heinaniitmiseks ja teisteks kõrvalkasutusteks metsamajandust kahjustamata.

8. Metsamajanduslike tööde läbiviimiseks kolhoosimetsades, metsa raietööde ja kõrvalkasutuse järelevalveks, samuti metsavalveks tulekahjude ja röövmajanduse ärahoidmise eesmärgil soo-

vitatakse kolhoosidel eraldada enam ettevalmistatud kolhoosiliikmete hulgast kolhoosi metsakasvataja, kui kolhoosimetsa üldpindala, kaasa arvatud põllukaitsemetsad ja teised kaitsepuistud, on vähemalt 50 ha.

Kolhoosimetsade valveks ja abiks kolhoosi metsakasvatajale võib kolhoos eraldada metsavahte ning tuleohtlikul perioodil ajutisi tulevalvureid. Kolhoosi metsavahtide ja ajutiste tulevalvurite arv määratakse kolhoosi poolt koos metsamajandiga ja masina-traktorijaamaga, olenevalt kolhoosimetsade seisukorrast, pindalast, nende territoriaalsest paiknevusest ja asustatud punktide kaugusest.

9. Kolhoosi metsakasvatajale, kolhoosi metsavahtidele ja ajutistele tulevalvuritele kui ka kolhoosnikutele, kes teostavad metsamajanduslikke töid, arvestatakse normipäevad normide ja hinnete alusel, mis on määratud kolhoosi juhatuse poolt ja kinnitatud põllumajandusliku artelli liikmete üldkoosolekul.

Metsamajanduslike tööde täitmisel saavutatud kõrgete näitajate eest soovitatakse kolhoosidel määrata kolhoosi üldkoosoleku otsuse alusel täiendavaid normipäevi.

10. Põllumajanduslikud organid ja kolhoosid organiseerivad kolhooside metsakasvatajate ettevalmistamist ja nende kvalifikatsiooni tõstmist põllumajanduslikes ja metsamajanduslikes koolides, samuti ka kolmeaastastel agro- ja zootehnilistel kursustel ning lühiajalistel kursustel.

11. Kolhoosimetsade majandamise üldist juhtimist ja kontrolli teostab NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium.

Metsamajandid ja masina-traktorijaamad osutavad kolhoosidele abi kolhoosimetsade majandamise organiseerimisel ja juhtimisel ning teostavad kontrolli metsade õige kasutamise üle vastavalt NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt määratud korrale.

## III. Puidu kasutamine ja kõrvalkasutused kolhoosimetsades

12. Iga-aastane puidu kasutamise suurus kolhoosimetsades, kus on läbi viidud metsakorraldus, määratakse kindlaks metsade majandamise kavaga.

Korraldamata metsades määratakse iga-aastane puidukasutuse suurus kolhoosi poolt kuni metsakorralduse läbiviimiseni, kooskõlas metsamajandi ja masina-traktorijaamaga ning kinnitatakse täitevkomitee poolt.

13. Kolhoosimetsades lubatakse teostada järgmisi raieid:

a) esimese kategooria metsades — hooldus-, sanitaar- ja taastamisraied;

b) teise kategooria metsades — raied, mis on lubatud esimese kategooria metsades ja kõik peakasutuse raieviisid, mis on kehtestatud riikliku metsafondi teise grupi metsade kohta.

14. Puidu väljaandmist kolhoosimetsadest teostatakse iga-aastase määratud kasutussuuruse piires esmajärjekorras kolhoosi

ühisvajaduste, kui ka kolhoosiliikmete vajaduste rahuldamiseks.

Pärast kolhoosi ühisvajaduste ja kolhoosiliikmete vajaduste rahuldamist võib kolhoos ülejäävat puidukogust müüa teistele tarbijatele kolhoosi üldkoosoleku otsuse alusel, mis on kinnitatud rajooni täitevkomitee poolt.

Puidu väljavedu väljapoole oblasti, krai või vabariigi piire on lubatud oblasti, krai täitevkomitee, autonoomse vabariigi või oblastilist jaotust mitteomava liiduvabariigi ministrite nõukogu loal.

15. Kolhoos kasutab puitu kolhoosimetsadest ühisvajaduste rahuldamiseks tasuta. Kasvava metsa väljaandmist kolhoosimetsadest kolhoosi liikmete isiklike vajaduste rahuldamiseks teostatakse riikliku tähtsusega metsadest metsavarujatele väljaantava kasvava metsa müügitakside kohaselt, vähendatult 50% võrra, loodusõnnetuste tagajärjel kannatanud kolhoosnikute elumajade ja majapidamishoonete ehitamiseks või remondiks aga tasuta, kolhoosiliikmete üldkoosoleku otsuse alusel, mis on kinnitatud rajooni täitevkomitee poolt.

Kasvava metsa väljaandmist kolhoosimetsadest teistele metsavarujatele teostatakse riikliku tähtsusega metsadest väljaantava kasvava metsa takside kohaselt, suurendatult 50% võrra.

16. Mitmesugustel põhjustel kahjustatud metsa, lamapuidu, tuulemurru ja -heite ning metsakuivade puude väljaandmisel kolhoosimetsadest võib, olenevalt puidu tehniliste omaduste halvenemisest, alandada metsatakse.

Arvestades kohalikke puidu turustamise võimalusi, teostab nimetatud juhul metsatakside alandamist rajooni täitevkomitee.

17. Kasvava metsa väljaandmisel nõutakse kännuraha täielikult sisse raiepileti väljakirjutamisel. Raiepiletite väljaandmise kord määratakse kindlaks kolhoosimetsade majandamise eeskirjadega.

18. Kasvava metsa müügist saadav tulu (kännuraha) ja kolhoosi poolt müügiks ülestöötatud ning ümbertöötatud kasvava metsa taksihind (kännuraha) arvatakse kolhoosi jagamatusse fondi, kantakse Põllumajanduspangas kolhoosi kapitaalmahutuste arvele ja kasutatakse esmajärjekorras metsamajanduslike tööde läbiviimiseks (metsa külv ja istutus, metsataimlate rajamine, võitlus metsatulekahjude vastu, metsa kaitse kahjurite vastu, metsa puhastamine risust jm.).

Tulu, mida kolhoos saab tema poolt ülestöötatud ja ümbertöötatud puidu müügist peale kasvava metsa taksihinna (kännuraha), arvatakse kolhoosi rahaliseks tuluks ja kasutatakse vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja § 12.

19. Kolhoosimetsades teostavad kolhoosid heinaniitmist, loomade karjatamist, metsikult kasvavate marjade ja puuviljade kogumist, organiseerivad mesilaid, karusloomakasvatuse majandeid ja teisi kõrvalkasutusi, pidades seejuures kinni kolhoosimetsade majandamise eeskirjadest.

## IV. Metsamaade muutmine teisteks kõlvikuteks

20. Esimese kategooria kolhoosimetsades lubatakse metsamaade muutmist teisteks kõlvikuteks ainult erandjuhtudel.

Metsamaid võib muuta teisteks kõlvikuteks esimese kategooria kolhoosimetsades liiduvabariikide ministrite nõukogude loal, ülejäänud metsades oblastilist jaotust mitteomavate liiduvabariikide ministrite nõukogude, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude, kraide ja oblastite täitevkomiteede loal.

Vabariikide ministrite nõukogud, oblastite ja kraide täitevkomiteed määravad igal üksikjuhul kindlad tähtajad metsa-alade puhastamiseks ja ülesharimiseks, mis on määratud muutmiseks teisteks kõlvikuteks.

21. Teisteks kõlvikuteks muudetavailt metsa-aladelt saadav puit kasutatakse kolhooside poolt üldistel alustel.

Kolhooside metsaga kaetud maa-alade eraldamisel ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele tasuvad viimased kolhoosidele kasutamata jäänud kulutused (kulutused metsavalvele, metsahooldamisele, metsataastamisele, metsakorraldusele jm.).

22. Teisteks kõlvikuteks muudetavate metsamaade õige kasutamise kontrolli teostatakse kohalike põllumajandusorganite, rajoonide täitevkomiteede, samuti metsamajandite ning masina-traktorijaamade poolt.

## V. Vastutus metsarikkumiste eest

23. Kolhoosimetsades toimepandud metsarikkumiste eest kannavad metsarikkujad, sealhulgas kolhoosid ja kolhoosnikud, vastutust vastavalt kehtivale seadusandlusele korrarikkumiste eest riikliku tähtsusega metsades.

Organisatsioonidelt ja üksikisikutelt, sealhulgas ka kolhoosi liikmeilt, kolhoosimetsades toimepandud metsarikkumiste eest sissenõutud summad arvatakse kolhoosi tuludesse ja kasutatakse metsamajanduse arendamiseks.

Kolhoosidelt sissenõutud summad nende poolt kolhoosimetsades toimepandud metsarikkumiste eest arvatakse kohalikku eelarvesse.

## KOLHOOSIMETSADE MAJANDAMISE PARANDAMISEST

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 141 7. APRILLIST 1955

*Väljavõte*

Eesti NSV Ministrite Nõukogu märgib, et kolhoosimetsade majandamises esineb suuri puudusi. Paljud kolhoosid rikuvad kehtestatud metsakasutamise korda, raiudes aasta jooksul süstee-

mitult üle kinnitatud aastase raielangi, mis viib kolhoosimetsade hävitamisele. Metsa taastamist teostatakse nõrgalt, raiekohad jäetakse mõnikord puhastamata. Kolhoosimetsadest kasvava puidu müügist saadud summasid (kännuraha) ei kulutata esmajärjekorras kolhoosimetsade taastamiseks, vaid muudeks vajadusteks, rikkudes seega kehtestatud korda.

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium ja paljud rajoonide täitevkomiteed ei võta tarvitusele vajalikke abinõusid kolhoosimetsade majandamise parandamiseks.

Kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 25. veebruari 1955. a. määrusega nr. 317, Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja rajoonide täitevkomiteesid läbi vaatama kolhoosimetsade seisukorra küsimus ja võtma tarvitusele abinõud nende majandamise põhjalikuks parandamiseks, tagades kolhoosimetsade õiget kasutamist ja metsamajanduslike tööde plaanipärast läbiviimist neis, samuti kolhoosimetsadest müüdava kasvava puidu eest saadavate summade (kännuraha) kasutamist eeskätt nende metsade taastamiseks ja kaitseks.

2. Kehtestada, et kolhoosimetsad oma tähtsuse ja kasutamise võimaluste poolest jaotatakse kahte kategooriasse.

Kolhoosimetsade esimesse kategooriasse kuuluvad:

a) linnaümbruse rohelise vööndi metsad: Tallinna ümbruses 30 km ulatuses, Jõhvi ümbruses 25 km ulatuses, Tartu, Pärnu, Narva, Kohtla-Järve, Rakvere, Kiviõli, Viljandi ja Valga ümbruses 15 km ulatuses, Võru, Haapsalu, Kingissepa, Elva ja Otepää ümbruses 10 km ulatuses, Kunda, Paide, Tapa, Türi, Kilingi-Nõmme, Mõisaküla, Sindi, Põltsamaa, Suure-Jaani, Jõgeva, Ahtme, Mustvee, Tõrva, Kärdla, Paldiski, Keila, Mustla, Kallaste ja Antsla ümbruses 4 km ulatuses.

Töölisalevite — Kohtla, Kütte-Jõu, Sompa, Kehra, Kohila, Rapla, Järvakandi, Räpina, Loksa, Lavassaare, Kukruse, Viivikonna ja Maardu ümbruses 4 km ning Võhma, Nuia, Tootsi, Püssi ja Tamsalu ümbruses 2 km ulatuses.

Linnatüüpi alevite — Ambla, Järva-Jaani, Lihula, Märjamaa, Abja-Paluoja ja Vändra ümbruses 4 km ulatuses ja Pärnu-Jaagupi ümbruses 2 km ulatuses.

Kuurortalevite — Narva-Jõesuu ja Aegviidu ümbruses 10 km ulatuses.

Rajoonikeskuste — Vastseliina, Väike-Maarja, Kose ja Orissaare ümbruses 4 km ulatuses.

Käva ja Ubja kaevanduste ümbruses 4 km, Aseri tellisetehase ümbruses 4 km ja Vasalemma ning Oru suvituskohtade ümbruses 4 km ulatuses;

b) liidulise ja vabariikliku tähtsusega maanteede ääres asuvad kaitsemetsad laiusega 250 m ning piki raudteed laiusega 500 m;

c) pinnakaitse metsad — metsad rannaluiteil.

Kõik ülejäänud kolhoosimetsad kuuluvad teise kategooria metsade hulka;

d) esimese kategooria kolhoosimetsades on lubatud hooldus-, sanitaar- ja taastamisraied; teise kategooria metsades — raied, mis on lubatud esimese kategooria metsades ning peakasutuse lageraie, mis on ette nähtud riigimetsafondi teise grupi metsades;

e) puidu väljaandmist kolhoosimetsadest teostatakse igaaastase määratud kasutussuuruse piirides eeskätt kolhoosi ühisvajaduste, kui ka kolhoosiliikmete vajaduste rahuldamiseks.

Pärast kolhoosi ühisvajaduste ning kolhoosiliikmete vajaduste rahuldamist võib kolhoos ülejäänud puidukogust müüa teistele tarbijatele kolhoosiliikmete üldkoosoleku otsusel, mis on kinnitatud rajooni täitevkomitee poolt.

Puidu väljavedu väljapoole vabariigi piire toimub Eesti NSV Ministrite Nõukogu loal;

f) esimese ja teise kategooria kolhoosimetsade metsamaade muutmist teisteks kõlvikuteks teostatakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu loal, neist esimese kategooria metsades ainult erandjuhtudel. Teisteks kõlvikuteks muudetavate metsamaade puhastamise ja ülesharimise tähtajad määrab igal üksikul juhul Eesti NSV Ministrite Nõukogu;

g) teisteks kõlvikuteks muudetavailt metsaaladelt saadav puit kasutatakse kolhooside poolt üldistel alustel. Kolhooside metsaga kaetud maa-alade eraldamisel ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele tasuvad viimased kolhoosidele kasutamata jäänud kulutused (kulutused metsavalvele, metsahooldamisele, metsataastamisele, metsakorraldusele jm.).

3. Puitu, mis on üles töötatud kolhoosi poolt talle põliseks kasutamiseks kinnistatud maadel asuvais metsades, kasutab kolhoos ühismajandi vajadusteks tasuta.

4. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 12. märtsi 1951. a. määruse nr. 183 osaliseks muutmiseks määrata, et kasvava metsa väljaandmist kolhoosimetsast kolhoosnikute isiklikeks vajadusteks teostatakse riikliku tähtsusega metsadest metsavarujatele väljaantava kasvava metsa müügitakside kohaselt, vähendatult 50 protsendi võrra, loodusõnnetuste tagajärjel kannatanud kolhoosnikute elumajade ja majapidamishoonete ehitamiseks ja remondiks aga tasuta.

5. Kolhoosimetsadest kasvava puidu müügist laekuvate summade kasutamise korrastamiseks ja metsataastamise ning teiste metsamajanduslike tööde õigeaegse täitmise kindlustamiseks kolhooside poolt määrata, et:

a) kasvava metsa müügist saadav tulu (kännuraha) ja kolhoosi poolt müügiks ülestöötatud ning ümbertöötatud kasvava metsa taksihind (kännuraha) arvatakse kolhoosi jagamatusse fondi, kantakse Põllumajanduspangas kolhoosi kapitaalmahutuste arvele ja kasutatakse esmajärjekorras metsataastamise ja teisteks metsamajanduslikeks töödeks;

b) tulu, mida kolhoos saab tema poolt ülestöötatud ja ümbertöötatud puidu müügist, peale kasvava metsa taksihinna (kännuraha), arvatakse kolhoosi rahaliseks tuluks ja kasutatakse vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja paragrahvile 12.

6. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja rajoonide täitevkomiteesid rangelt juhinduma juurdelisatud kolhoosimetsade põhimäärusest, mis on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 25. veebruari 1955. a. määrusega nr. 317.

7. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi aastail 1955—1960 läbi viima metsakorralduse tööd kogu vabariigi kolhoosimetsades, sealhulgas 1955. a. Tartu rajooni kolhoosides 8 850 ha, Elva rajooni kolhoosides 11 426 ha, Räpina rajooni kolhoosides 15 819 ha, Otepää rajooni kolhoosides 9058 ha, Antsla rajooni kolhoosides 13 183 ha, Valga rajooni kolhoosides 10 087 ha ja Põlva rajooni kolhoosides 1601 ha ulatuses.

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil ja rajoonide täitevkomiteedel tagada nende tööde õigeaegne täitmine.

8. Kohustada rajoonide täitevkomiteesid kindlustama metsakorraldustööde läbiviimiseks «Metsaprojekti» Aerofoto- ja Metsakorralduse Eesti Vabariiklikule Kontorile tööjõu, transpordi ja tööruumide eraldamist kolhooside poolt vastava tasu eest.

## EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU 7. APRILLI 1955. A. MÄÄRUSE NR. 141 «KOLHOOSIMETSADE MAJANDAMISE PARANDAMISEST» RIKKUMISEST

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 104
18. MAIST 1956

*Väljavõte*

Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b :

1. Kohustada rajoonide täitevkomiteede esimehi nende isiklikul vastutusel:

a) looma vajalik kord kolhoosimetsade kasutamisel, juhindudes seejuures Eesti NSV Ministrite Nõukogu 7. aprilli 1955. a. määrusest nr. 141;

b) karistama rangelt isikuid, kes on süüdi kolhoosimetsade ebamajanduslikus kasutamises ja kõrvaldamises;

c) otsuse tegemisel metsa eraldamise kohta riigimetsafondist ehituse vajadusteks kolhoosides, tuleb igal üksikul juhul koos metsamajanditega läbi vaadata eeskätt kolhoosimetsa kasutamise võimalus.

4. Kohustada rajoonide täitevkomiteede esimehi, Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja Eesti NSV Linna- ja Maaehituse Ministeeriumi ulatuslikult selgitama kolhoosidele kolhoosimet-

sade kasutamise korda ja sisse seadma range kontroll kolhoosimetsade otstarbeka kasutamise üle kolhooside ühiskondlikeks vajadusteks.

NSV Liidu Põllumajanduse
Ministeerium
12. veebruaril 1957. a.

## KOLHOOSIMETSADE KORRALDAMISE INSTRUKTSIOON

(LÄBI VAADATUD JA HEAKS KIIDETUD NSV LIIDU PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUMI TEADUSLIK-TEHNILISE NÕUKOGU POOLT 30. JAAN. 1957. A. PROTOKOLL NR. 1)

*Väljavõte*

### Üldalused

§ 1. Kolhoosimetsad, nagu teisedki NSV Liidu metsad, on üldrahvalikuks varaks.

§ 2. Kolhoosimetsade ülesandeks on kolhooside ja kolhoosnikute puidu- ja kõrvalkasutuse vajaduste rahuldamine. Ühtlasi täidavad kolhoosimetsad põllukaitse, veereguleerimise ja muid funktsioone.

Kolhoosid on oma metsade täieõiguslikud kasutajad ja kannavad vastutust nende õige majandamise eest.

§ 3. Vastavalt «Kolhoosimetsade põhimäärusele» (§ 1) loetakse kolhoosimetsadeks metsaosad, mis asuvad kolhoosidele tähtajatuks kasutamiseks kinnistatud maadel ja on määratud korras registreeritud kõlvikute arvestamise dokumentides kui metsamaad.

Kolhoosimetsade pindala määratakse majandisisese maakorralduse läbiviimisel ja täpsustatakse metsakorraldusega.

§ 4. Kolhoosimetsade õige majandamise organiseerimiseks viiakse neis läbi metsakorraldus ja koostatakse metsamajanduskava, mille kinnitab rajooni täitevkomitee.

Kolhoosimetsade korraldamise viivad läbi NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi metsamajanduse organid Ü/K[1] «Metsaprojekti» jõududega.

§ 5. Metsakorralduse objektiks on metsaga kaetud alad, raiesmikud ja põlendikud, metsataimlad, samuti ovraagidesse, orgudesse ja liivadele rajatud istutused ja muud metsakasvanud alad, mida kolhoosid pole kolhoosisisesel maakorraldusel võtnud põllumajanduslikule kasutusele ja mis maakorralduse poolt on loetud metsaks.

Peale selle võetakse kooskõlas rajooni täitevkomiteega metsakorralduse objektide hulka ka veehoiu ja kaitselise tähtsusega võsastikud (maakasutuste registreerimise raamatu lahtrid 58, 59, 60, 62 ja 64).

[1] Üleliiduline koondis. — *Koostaja*

Vajalikel juhtudel tehakse rajooni täitevkomitee loal kolhoosi ja vanemmaakorraldajaga kooskõlastatult põllumajanduslikeks loetud, kuid metsaga kaetud alade ja metsana arvestatud maade vahetust, vähendamata seejuures vastavate kõlvikute pindalasid.

§ 6. Ü/K «Metsaprojekti» jõududega korraldamisele kuuluva kolhoosimetsa minimaalseks pindalaks loetakse: metsavaestes rajoonides (stepimetsakasvatuse rajoon) 50 ha ja ülejäänud rajoonides 100 ha. Väiksema metsapindalaga kolhoosidele määratakse vastavad metsamajanduslikud abinõud kindlaks lähimates metsamajandites ja kinnitatakse rajooni täitevkomitee poolt.

§ 7. Metsakorralduse läbiviimisel tuleb arvestada, et kolhoosimetsad jagatakse oma eesmärgi ja kasutusvõimaluste poolest kahte kategooriasse.

Esimese kategooria metsade hulka kuuluvad põllukaitse tähtsusega metsad, stepimetsatukad, ovraagide, orgude ja liiva-alade metsad, jõgede, kanalite, veehoidlate ja muude veekogude ääres asuvate keeluvööndite metsad, raudteede ja maanteede äärsete kaitseribade metsad, rohelise vööndi metsad, kuurortide sanitaarkaitsemetsad kui ka erosioonivastase ja veereguleerimise tähtsusega mägimetsad.

Teise kategooria metsade hulka kuuluvad kõik ülejäänud kolhoosimetsad.

Kolhoosimetsade kategooriatesse määramine toimub oblastilise jaotuseta liiduvabariikide ministrite nõukogude ja kraide (oblastite) täitevkomiteede poolt kohalike põllumajandusorganite ettepaneku kohaselt. Metsakorralduse läbiviimisel võib üles kerkida üksikute metsaosade ühte või teise kategooriasse arvamise täiendavaid ettepanekuid, mis kinnitatakse ülalnimetatud korras.

§ 8. Kolhoosimetsi korraldatakse kahe järgu järgi.

Esimese järgu järgi korraldatakse I kategooria metsad, samuti II kategooria metsad, kui need on väikeste tükkidena laiali üle kolhoosi territooriumi.

Kõik ülejäänud metsad korraldatakse II järgu järgi.

Metsakorralduse järgu määrab kindlaks metsamajanduse valitsus.

§ 9. Põllumajanduslikult kasutatavate maade sees asuvad metsaosad, peale kultuuride, mille pindala on alla 0,5 ha I metsakorralduse järgu juures ja alla 1,0 ha II järgu juures, takseerimisele ei kuulu. Nende metsaosade kasutamise küsimus otsustatakse metsamajandi osavõtul kolhoosi poolt.

Oblastite põllumajanduse valitsustel ja oblastilise jaotuseta liiduvabariikide põllumajanduse ministeeriumidel on õigus kohalikke tingimusi ja eriti metsade kaitselist tähtsust arvestades kindlaks määrata takseerimisele mittekuuluvate väheväärtuslike metsaosade teistsuguseid minimaalseid pinnasuurusi.

§ 10. Kolhoosimetsade korraldamise tööde üldmaht määratakse iga aasta vastavalt rahvamajandusplaanile NSV Liidu Põl-

lumajanduse Ministeeriumi Metsamajanduse ja Põllukaitse-metsakasvatuse Peavalitsuse poolt, arvestades liiduvabariikide põllumajanduse ministeeriumide metsamajanduse peavalitsustelt saabunud avaldusi.

Nimetatud avalduste koostamisel tuleb arvestada, et kolhoosimetsade korraldamine toimub ainult pärast majandisisese maakorralduse lõpuleviimist kolhoosis.

§ 11. Vabariikidele, oblastitele ja kraidele kindlaksmääratud kolhoosimetsade korraldamise plaani piirides jaotavad oblastite (kraide) põllumajanduse valitsused, autonoomsete vabariikide põllumajanduse ministeeriumid ja oblastilise jaotuseta liiduvabariikide põllumajanduse ministeeriumid metsakorraldustööde plaanid kolhooside vahel, sõltuvalt kolhooside majandisisesest maakorraldusest ja arvestades nende maksimaalset kontsentreerimist administratiivrajoonide viisi. Edasi esitatakse plaanid kinnitamiseks oblastite (kraide) täitevkomiteedele ja vabariikide ministrite nõukogudele.

Esitatavates plaaniprojektides nähakse kolhooside kaupa ette metsakorraldustöödeks kolhooside poolt töötõu eraldamine. Transpordi ja tööruumid annavad metsakorraldustöödeks vastava tasu eest kolhoosid.

## Ettevalmistustööd

§ 12. Metsamajandid koostavad ja esitavad koos masina-traktorijaamaga kolhoosi esindaja osavõtul oblasti (krai) põllumajanduse valitsusele või autonoomse või oblastilise jaotuseta liiduvabariigi põllumajanduse ministeeriumile iga kolhoosi kohta eraldi seletuskirjad, milles näidatakse:

a) korraldamiseks ettenähtud metsaosade loetelu koos igaühe pindala suurusega;

b) rajooni metsasuse protsent, metsade pindalad kategooriate viisi ja metsakorralduse järk;

c) korraldatava maa-ala kvartaliteks jaotamise vajadus;

d) kaalutlused peakasutuse raievanuste kohta, arvestades kolhooside vajadusi ühe või teise sortimendi järele;

e) kolhoosi puiduvajadus (tarbe või küttepuit) rajooni plaaninormide järgi.

Seletuskirjade esitamise tähtaeg on välistööde aasta 1. märts.

§ 13. Enne välistööde algust vaadatakse seletuskirjad läbi oblasti põllumajanduse valitsuse poolt metsakorralduse ekspeditsiooni esindaja osavõtul.

Vastuvõetud otsused vormistatakse protokolliga.

§ 14. Metsakorralduse nõupidamisi enne välistööde algust peetakse kolhoosides ainult erakorralistel juhtudel metsamajanduse valitsuse ettepanekul tähtsate ja põhimõtteliste küsimuste üleskerkimisel.

Nimetatud nõupidamised viib läbi oblasti või krai põllumajan-

duse valitsus või vastavalt autonoomse või oblastilise jaotuseta liiduvabariigi põllumajanduse ministeerium.

Lahkarvamuste korral esitatakse nõupidamise protokoll läbivaatamiseks vastavale metsamajanduse peavalitsusele.

§ 15. Oblastite põllumajanduse valitsuste maakorralduse osakonnad annavad metsakorralduse ekspeditsioonile omahinnaga äratõmbed majandisisese maakorralduse plaanidest. Nende puudumisel valmistatakse metsakorralduse ekspeditsiooni vahendite arvel kontuurkaartidest vahakoopiad.

Rajooni vanemmaakorraldaja annab metsakorralduse ekspeditsioonile ajutiseks kasutamiseks kolhoosi majandisisese korralduse plaani, samuti väljavõtted pindalade arvutamise andmestikust ja teistest dokumentidest, mis võimaldavad korraldamisele kuuluvate alade pindala täpsustada.

§ 16. Oblastite põllumajanduse valitsuste metsamajanduse valitsused teevad enne metsakorralduse plaani kolhoosidele jagamist kindlaks aeromõõdistusmaterjalide olemasolu, nende tööde läbiviimise aasta, ülesvõtete mastaabi, negatiivide hoidmise koha ja lepivad kokku äratõmmete valmistamise suhtes negatiivide saamiseks.

Vajalike negatiivide väljavalimine ja nendest äratõmmete tegemine toimub metsakorralduse ekspeditsiooni poolt oma kulul.

## Välistööd

§ 17. Geodeetilisi töid kolhoosimetsade piiritlemiseks metsakorraldusega ei tehta, arvesse võttes, et kolhoosimetsade korraldamine toimub alles pärast majandisisest maakorraldust ja et plaanimaterjal koos maade üksikasjalise eksplikatsiooniga on metsakorralduse momendiks juba olemas.

Kolhoosimetsade piiride kaart koostatakse majandisisese maakorralduse plaanidelt kopeerimise või pantografeerimise teel.

Märkus. Riigimetsafondi metsade ja kolhoosimetsade vaheliste kui ka kolhoosidevaheliste metsapiiride selgusetuse korral puhastatakse piirid enne metsakorralduse algust metsamajandite ja kolhooside poolt viimase maakorralduse andmetel.

§ 18. Sisemise asetuse (kultuuride, uuenemata raielankide, lagendike ja põlendike) mõõdistamist toimetatakse ainult neil juhtudel, kui puuduvad aerofotomõõdistuse andmed või kui nende plaanile kandmine visiiride ja teiste käigujoonte abil pole võimalik. Instrumentaalmõõdistus toimub lihtsustatud meetodil (polaarmeetodil, rumbide järgi üle punkti jne.). Kõik instrumentaalmõõdistuse andmed kantakse geodeesiakaustikusse. Metsakorraldust teostatakse reeglina aerofotomõõdistuse materjale kasutades.

§ 19. Üksikute järkude jaoks on kindlaks määratud järgmised näitajad:

| Metsakorraldustööde järk | Kvartali normaalsuurus | | Käigujoonte (takseervisiiride, teede jm.) normaalne kaugus m | Keskmise takseeralduse umbkaudne suurus |
|---|---|---|---|---|
| | pikkus ja laius km | pindala ha | | |
| I | 1,5×0,5 | 50 | 125 | 2— 5 |
| | 1,0×1,0 | 100 | | |
| II | 1,0×1,0 | 100 | 250 | 6—15 |
| | 2,0×1,0 | 200 | | |

Märkused. 1. Põhja, Siberi ja Kaug-Ida metsades võib kvartali suurus metsamajanduse valitsuse otsusel olla üle 200 ha.

2. Aerofotode olemasolul võib käigujoonte vahekaugus I järgus suureneda 250 meetrini ja II järgus 500 meetrini, kusjuures tuleb kindlustada iga eralduse looduses takseerimine.

§ 20. a) Suurtes metsamassiivides jagatakse metsad kvartaliteks sihtide läbiraiumisega põhjast lõunasse ja neile perpendikulaarselt läänest itta.

Kvartalite piirideks võivad olla ka jõed, järved, teed, ovraagid ja muud looduslikud piirid;

b) metsa kvartaliteks jagamisel on lubatud moodustada mitmest üksteise läheduses asuvast metsatükist üks kvartal.

Metsakorraldustöödel raiutakse kvartalisihid sisse 0,5 m laiuste visiiridena. Sihtide laiendamine 4 meetrini toimub kolhooside poolt majandusplaani täitmise korras.

§ 21. Kvartalid nummerdatakse ridade suunas läänest itta, alustades kõige loodepoolsemast kvartalist ja lõpetades kagupoolsemaga. Kvartalite numeratsioon on kogu kolhoosi kohta üks.

Liitkvartalite metsatükkide numeratsioon toimub kvartali piirides samas korras.

§ 22. Kvartalisihtide ristumiskohad, samuti lõikumiskohad ringpiiriga, teedega ja jõgedega tähistatakse looduses postidega. Postidele raiutakse palg ja tehakse pealkiri $\frac{\text{Kv.3}}{\text{KM}}$ (üles — kvartali järjekorra number, alla — tähed «KM», s. t. kolhoosi mets).

Iga pealkiri peab olema pööratud vastava kvartali tsentri suunas.

Liitkvartalites püstitatakse tähispostid üle 10 ha suurustesse metsaosadesse. Need postid püstitatakse metsatüki piiri kõige nähtavamasse kohta.

Pealkirjad tehakse postidele šablooni järgi musta õlivärviga.

Tähispostidele tehakse järgmised pealkirjad:

$\frac{\text{kv. 4 tk. 1}}{\text{KM}}$ üles — kvartali järjekorra number ja metsatüki number, alla — KM (kolhoosi mets).

§ 23. Kvartali- ja tähispostid valmistatakse lisa nr. 6 kohaselt.

Metsavaestes rajoonides, samuti kui läheduses puuduvad vajalike mõõtmetega puud, võib püstitada peenemaid poste kui lisas ette nähtud.

§ 24. 200—300 m laiustes metsatükkides visiire läbi ei raiuta ja takseerimine toimub mööda ringpiiri.

§ 25. Takseervisiirid raiutakse läbi 0,3 m laiuselt ja tähistatakse kvartalisihtidega ja piirjoontega lõikumise kohtades visiirtulpadega. Tulbad valmistatakse lisa nr. 6 kohaselt.

Tulba hari on piki visiiri.

Visiiride asemel on lubatud kasutada teid ja muid orientiire, kinni pidades vastavas metsakorralduse järgus nõutud täpsusest.

Takseerimisel teede ja muude joonte kasutamisel tuleb selle kohta takseerväliraamatus teha vastav märkus.

Erandina on ekspeditsiooni ülema loal lubatud takseerida mööda bussoolkäiku. Takseerimine mööda bussoolkäiku toimub ülemõõtmisega. Bussoolkäigu väljumine sihile ja piirile tähistatakse tulbaga, millele märgitakse käigu number.

§ 26. Kvartalisihtide ja visiiride mõõtmisel püstitatakse iga 200 meetri tagant sajameetrivaiad. Sajameetrivaiadele tehakse sälgud, mis tähistavad: kaks horisontaalsälku — 200 meetrit, neli — 400 meetrit, üks põik- ja üks püstjoon — 600 meetrit jne.

Sajameetrivaiad on 5—6 cm jämedad, nad kooritakse maast väljaulatuvas osas puhtaks ja seatakse sälkudega tagasikäigu suunas.

§ 27. Takseerimisel ilma aerofotosid kasutamata peetakse üheaegselt takseerväliraamatuga abrissi. Kvartali läbikäimist ja kirjeldamist teostatakse maokujulise käigu viisil, kusjuures eralduse algus ja lõpp määratakse käigujoone järgi.

Kui eraldus ei välju naabervisiirile, tehakse selle piir kindlaks visiiride vahel.

Aerofotode kasutamisel tehakse eralduste kuju kindlaks eelneva kontuuristamisega aerofotol stereoskoobi all.

Abrissi peetakse ülesvõtte tagaküljel, kuhu kantakse peale takseerkäik, teed, ojad jne.

Ülesvõtte esiküljel tähistatakse eralduste kontuurid musta tuši punktiirjoonega, teed punase tuši täisjoonega, jõed ja ojad sinise tušiga. Sihid ja visiirid tähistatakse ülesvõttel musta tušiga.

§ 28. Metsa kasvatamiseks määratud maa-ala nimetatakse metsamaaks. See jaguneb metsaga kaetuks ja metsata metsamaaks.

Metsata metsamaa hulka arvatakse: uuenemata raiesmikud, põlendikud, lagendikud, harvikud kui ka endised põllumajanduslikud kõlvikud, mis kolhoosi poolt majandisisesel maa-

korraldusel on jäetud metsa alla. Metsata metsamaa hulka loetakse ka:

a) metsakorralduse aastaks lageraieks eraldatud metsaosad;

b) I vanuseklassi puistud täiusega 0,3 ja II vanuseklassi puistud, mille täius on 0,2 või vähem;

c) III vanuseklassi ja vanemad puistud, mille täius on 0,2—0,1 ja mida arvestatakse harvikutena.

Mittemetsamaa hulka kuuluvad: sihid, metsateed ja elektriliini trassid, sood, kivistikud, liivad, ovraagid, jõed, ojad ja muud veekogud, mis leiduvad metsaosades ja on arvatud metsakorralduse objektide hulka.

Kolhoosimetsade pindalad peavad olema välistööde perioodil rajooni vanemmaakorraldajaga kooskõlastatud.

§ 29. Puistuid eraldatakse: päritolu, puistu vormi, puuliikide koosseisu, vanuse, täiuse ja boniteediklasside järgi.

Koosseisu järgi eraldatakse puistuid, kui erinevused enamuspuuliigi osas pearindes on $^{2}/_{10}$ või rohkem. Enamuspuuliigiks loetakse seda, millel on puistus suurim puidutagavara. Puuliiki, mida antud kasvukohas loetakse majanduse nõuetele kõige vastavamaks, nimetatakse peapuuliigiks.

Peapuuliik loetakse enamuses olevaks, kui ta osatähtsus küpsete ja valmivate puistute pearindes on kahe puuliigi puhul vähemalt $^{5}/_{10}$ ja kolme või rohkema puuliigi puhul vähemalt $^{4}/_{10}$.

Noorendikes ja keskealistes puistutes võib peapuuliigi osatähtsus enamuspuuliigiks lugemiseks olla $^{1}/_{10}$ võrra väiksem.

Vanuse järgi eraldatakse puistuid, kui erinevused on vähemalt ühe vanuseklassi ulatuses.

Vanuseklassi kestuseks määratakse okaspuude ja kõvade lehtpuude seemnetekkelistele puistutele 20 aastat, ülejäänud puuliikidele 10 aastat, kiirekasvulistele puuliikidele (must pappel, paplid, remmelgad) ja põõsamajandustele (sarapuu, pärna alusmets, üle 10 aasta vanune põõsaspaju) 5 aastat ja alla 10 aasta vanustele põõsaspajudele 2 aastat.

Täiuse järgi eraldatakse puistuid, kui pearinde täiuste erinevused on 0,2 ja rohkem.

Boniteediklasside järgi eraldatakse puistuid, kui boniteet erineb ühe või rohkema klassi võrra. Boniteet määratakse pearinde enamuspuuliigi keskmise kõrguse ja vanuse järgi (lisa nr. 1).

Metsata metsamaade boniteet määratakse naaberpuistute järgi, mis asuvad samasugustes kasvukohatingimustes.

Kolhoosimetsade korraldamisel takseeritakse metsa silmamõõduliselt. Pidepunktiks silmamõõdulisel takseerimisel täiuse ja tagavara määramiseks on proovipindalade andmed, läbilõikepindade summade ning puistute tagavarade standardtabelid (lisa nr. 2).

§ 30. Eralduse minimaalne pindala hektarites:

| Metsakorralduse järk | Metsaga kaetud ala | Metsata metsamaa | Kõlbmatu maa | Väärtuslikud metsaosad, metsakultuurid |
|---|---|---|---|---|
| I | 1,0 | 0,5 | 0,5 | Eraldatakse vastavalt maa-ala |
| II | 3,0 | 1,5 | 1,5 | plaanil kujutamise võimalusele (mitte vähem kui 10 mm²) |

Noorendike hulgas asuvad küpsed metsad ja küpses metsas olevad noorendikud eraldatakse ka väiksema suuruse juures.

§ 31. Kõigi metsakorralduse järkude juures, kui korraldamine toimub aerofotosid kasutamata, toimub takseerimine reeglina mööda piire, sihte ja visiire; käigujoonteks võib kasutada teid, radu, elektriliini trasse, tulekaitseribasid, raielanke ja muid alasid, mis lõikavad metsaosi ja on kergesti äratuntavad ülesvõtetel või majandisisese maakorralduse plaanidel. Need käigujooned kantakse abrissile, nendelt toimetatud takseerimine aga takseerväliraamatusse.

§ 32. Eralduste täielik kirjeldamine toimub metsas. Andmed kantakse takseerväliraamatusse (lisa nr. 3).

Takseerväliraamatu siseküljel alustatakse sissekannet esimesel real läbi kõigi lahtrite takseerkäigu nimetuse ja selle suuna märkimisega. Visiiride ja bussoolkäikude suhtes näidatakse ära nende sidemed.

Liitkvartalites näidatakse ära ka metsatükkide numbrid.

Puuliikide jaoks kasutatakse järgmisi tähistusi:

mänd — Mä, kuusk — Ku, nulg — Nu, lehis — Lh, seedrimänd — Ms, tamm — Ta, pöök — Pö, valgepöök — Pv, kask — Ks, valge lepp — Lv, must lepp — Lm, haab — Hb, must pappel — Pm, hõbehaab — Hbh, künnapuu — Kü, jalakas — Ja, saar — Sa, põldjalakas — Jp, tatari vaher — Vt, põldvaher — Vp, harilik vaher — Va, pärn — Pä, mägivaher — Vm, paju — Pa.

Teiste, kohaliku levikuga puuliikide tähistused määrab kindlaks metsakorralduse ekspeditsioon kooskõlas metsamajanduse valitsusega.

Puuliigid, mis moodustavad tagavarast 2—5%, kirjutatakse * märgiga, alla kahe protsenti tagavarast moodustavate puuliikide kohta märgitakse «üks» — üksikult.

Kui koostispuuliigi keskmine vanus erineb enamuspuuliigi keskmisest vanusest rohkem kui ühe klassi võrra, märgitakse koostispuuliigi tähistuse kõrvale selle keskmine vanus.

**Järelkasvu** kohta märgitakse puuliik, vanus, seisund, asetus, tihedus. Järelkasvu vanadus määratakse 5 aasta täpsusega.

**Alusmets** näidatakse ära puuliikide viisi selle asetuse ja tiheduse suhtes (3 astet — tihe, keskmise tihedusega, hõre).

**Pinnakatte** kirjeldamisel näidatakse metsa tüüpi iseloomustavaid taimi. Eriti märgitakse ära meetaimed.

**Asendit** iseloomustatakse metsaosa asukoha kirjeldamisega (lausk nõlvak, järsk nõlvak, luht jne.) ja reljeefitüübi näitamisega.

**Mullastikku** kirjeldatakse lühidalt, ära näidates mehaanilise koostise, sügavuse, leetumise ja niiskuse astme.

Niiskuse suhtes tehakse vahet kuivade, värskete, niiskete, märgade ja soostunud muldade vahel.

Lahtris 11 näidatakse majanduslikud korraldused (metsauuendusabinõude projekteerimisel tuleb näidata uuendusele kaasaaitamise viis, kultiveerimise puhul peapuuliik, kultiveerimise ja maaharimise viis).

Seisukorra tõttu kohest raiumist nõudvad puistud märgitakse tähega «R».

Hooldus- või sanitaarraieid nõudvate puistute kohta näidatakse raie korduvus ja iga korraga väljavõetava puidu tagavara tihumeetrites.

Takseerväliraamatu viimasel leheküljel antakse lühike kirjeldus kvartalisihtide, tulekaitsesihtide ja teede olukorrast ning abinõudest nende parandamiseks.

§ 33. Pärast eralduste kontuuride lõplikku vormistamist abrissil (ülesvõttel) tähistatakse nad väliraamatu lahtris 2 ja abrissil (ülesvõttel) araabia numbritega, vastavalt nende asetuse järjekorrale kvartalis loodest kagusse. Ühesuguse takseeriseloomustusega eraldused tähistatakse ühesuguste numbritega, millele lisatakse indeksina tähed — 1, 1a, 1b, 1c.

Liitkvartalites nummerdatakse eraldused kvartali ulatuses.

§ 34. Takseertunnuste õigeks kindlaksmääramiseks rajatakse treeningproovipindalad kõige iseloomulikumatesse puistutesse. Proovipindalade arvu määrab kindlaks metsakorralduse salgaülem, olenevalt nende tegelikust vajadusest, mis on tingitud komplitseeritud puistute esinemisest või treeningu vajadusest;

a) proovipindalad rajatakse ja töötatakse läbi enne takseerimistööde algust. Proovipindala suurus oleneb puistu tihedusest, sellepärast aga peab proovipindalal olema vähemalt 200 enamuspuuliigi puud. Siiski ei või selle suurus mistahes tingimustes olla alla 0,1 ha;

b) puude lugemist proovipindalal teostatakse eraldi rinnete kaupa jämedusastmete viisi, rinnete ulatuses aga puuliikide viisi. Kvaliteedilt jagatakse puud tarbe- ja küttepuudeks.

Üksikud puud (säilikpuud) võetakse lugemisel arvesse, kuid nende tagavara arvestatakse eraldi;

c) treeningproovipindalad rajatakse metsakorraldussalga töörajooni ühe kolhoosi metsades. Lubatud on kasutada naabruses olevates riigimetsafondi metsades rajatud proovipindalade materjale, kui nende kasvukohatingimused ja puistute iseloom on ühesugused kolhoosimetsadega;

d) proovipindalade asukohad tähistatakse metsas kindlaks-

määratud kujuga postidega ja märgitakse abrissile (ülesvõttele) ja puistuplaanile.

§ 35. Looduslikku uuendust vaadeldakse takseerimisprotsessis silmamõõduliselt, kusjuures see jagatakse rahuldavaks, ebarahuldavaks ja puuduvaks. Vastavad pidepunktid selleks antakse kohalikke tingimusi arvestades metsamajanduse valitsuse poolt.

Uuenduse puudumisel või ebarahuldava uuenduse korral märgitakse ära vastavad metsauuendamise abinõud.

§ 36. Kultuuride ülevaatust toimetatakse ridade viisi, kus loetakse ära istutuskohad ja neis säilinud taimede arv.

Reaskultuurides tuleb iga kultuuri hektari kohta lugemist teostada 100 m pikkuselt kuni 10 m pikkuste realõikudena, lapikultuurideks aga loetakse hektari kohta vähemalt 100 $m^2$ suurusi lappe.

Arvestusread ja lapid peavad asuma ühtlaselt üle pindala.

Ülevaatuse tulemusel tehakse metsakultuuride seisundi kohta hinnang ja nähakse ette abinõud nende parandamiseks.

## Takseerkirjeldus

§ 37. Takseerväliraamatu ja abrissi (ülesvõtte) andmetel koostatakse takseerkirjeldus lisas nr. 4 toodud vormi kohaselt.

Takseerkirjeldus koostatakse välistööde perioodil.

Takseerkirjeldus koostatakse iga kvartali kohta eralduste numbrite järjekorras. Liitkvartalite kohta koostatakse takseerkirjeldus seda moodustavaid üksikuid metsaosi arvestades.

Metsakorralduse aastal lageraieks eraldatud puistu takseerkirjeldus näidatakse takseerkirjelduse 4. lahtris, milles antakse ka harvikute kirjeldus.

§ 38. Üheaegselt metsa korraldamisega eraldatakse looduses ka pea- ja vahekasutuse raielangid kaheks aastaks. Nende kahe aasta peakasutuse suurus määratakse pinna järgi küpsuslangi mahus, mis saadakse küpsete ja üleseisnud puistute üldpindala jagamise teel ühe vanuseklassi aastate arvuga.

Küpsete puistute puudumisel eraldatakse tähendatud perioodiks raielangid looduses valmivates puistutes. Selleks korrutatakse naabruses oleva riigimetsafondi metsade ühe hektari keskmine juurdekasv kolhoosimetsaga kaetud pindala suurusega (arvestus tehakse eraldi lehtpuistute ja okaspuistute kohta).

Peakasutuse raielankide piiritlemine looduses seisab langipostide püstitamises ja langi pindsihtide sisseraiumises. Puidu tagavara lankidel, samuti tarbepuidu väljatulek, määratakse silmamõõdulise takseerimise andmetel.

Hooldusraiealade piiritlemine toimub üheaegselt metsakorraldusega tervete metsaosadena, jagamata neid aastate viisi ja pindsihte sisse raiumata.

Pea- ja vahekasutuse aastane raiemaht ja raiekohad kaheks aastaks kooskõlastatakse kolhoosidega.

§ 39. Välistööde lõpul on metsakorralduse salgaülem või tema korraldusel taksaator kohustatud:

a) kooskõlastama kolhoosiga ja metsamajandiga metsamajanduskava põhialused revisjoniperioodiks, vormistades vastava kooskõlastamise protokolliga (pea- ja vahekasutuse raiekohad, metsakultuuride asukohad, karjatamiskohad metsas jne., kusjuures pindalad täpsustatakse hiljem kameraaltööde perioodil);

b) Ü/K «Metsaprojekti» esindajana tehtud tööd üle andma.

Täidetud Metsakorralduse välistööd antakse kolhoosis Ü/K «Metsaprojekti» esindaja poolt metsamajandile ja kolhoosile üle üleande-vastuvõtu aktiga, millele kirjutavad alla ühelt poolt Ü/K «Metsaprojekti» esindaja, teiselt poolt põllumajanduse valitsuse (metsamajandi) ja kolhoosi esindaja.

### Kameraaltööd

§ 40. Välistööde perioodil koostatud takseerkirjeldus redigeeritakse lõplikult kameraaltööde perioodil. Vastavatesse takseerkirjelduse lahtritesse kirjutatakse pindalad ja tagavarad ja tehakse kokkuvõtted.

§ 41. Puistuplaan koostatakse reeglina kolhoosi majandisisese maakorralduse plaani mõõtkavas, säilitades sellel kogu majandisisese maakorralduse plaanil esinevad topograafilise situatsiooni märgid, metsavaestes rajoonides ka külvikorraväljade piirid.

Kui metsavaestes stepi- ja metsastepirajoonides majandisisese maakorralduse plaanid on valmistatud väiksemas mõõtkavas kui 1 : 10 000, määratakse puistuplaani mõõtkava kindlaks vastava oblasti põllumajanduse valitsusega, silmas pidades, et see ei või väikeste metsapindade juures olla väiksem kui 1 : 10 000.

Kui kolhoosimetsad asuvad mingis ühes maakasutuse osas, on puistuplaani, kooskõlastatult metsamajandiga, lubatud valmistada ainult selle maakasutuse osa kopeerimise teel.

Kui kolhoosi maakasutus koosneb üksikutest isoleeritud osadest, mis on laiali paisatud suurele territooriumile, võib neid puistuplaanile paigutada ilma nendevahelisest tegelikust kaugusest kinni pidamata, kusjuures puistuplaanile joonistatakse mingis väiksemas mõõtkavas nende tegeliku asetuse skeem.

Puistuplaan valmistatakse joonistuspaberil 3 eksemplaris. Kaks neist (kolhoosile ja metsamajandile) lõigatakse 19×28 sm suurusteks lehtedeks, kleebitakse lõuendile ja õmmeldakse äärest läbi. Kolmandat värvitud eksemplari, mis on määratud rajooni täitevkomitee jaoks, lehtedeks ei lõigata ja lõuendile ei kleebita.

Puistuplaani võib joonistada ka majandisisese maakorralduse litograafilistele plaanidele.

§ 42. Puistuplaani pealkirjaraam vormistatakse vastavalt lisale nr. 7.

Tingmärgid ja metsakorralduse ekspeditsiooni märk joonistatakse plaani vabale lehele vastavalt lisas nr. 8 [1] toodud vormile.

[1] Lisa nr. 8 kogumikku ei võetud. — *Koostaja*

Puistuplaanile tehakse järgmised pealkirjad:

a) kvartali number ja selle pindala murruna: lugejas kvartali järjekorranumber, nimetajas selle pindala täishektarites. Liitkvartalites paigutatakse iga metsatüki lähedale ringikesesse selle number — 1, 2, 3 jne.;

b) eralduste numbrid, nende pindalad, vanuseklass, boniteet ja täius:

$$\frac{\text{I—III (eralduse nr. — vanuseklass)}}{\text{6,4—II—0,7 (pindala — boniteet — täius)}};$$

metsata metsamaadel:

$$\frac{3 \quad \text{(eralduse nr.)}}{\text{0,5—III (pindala boniteet)}};$$

mittemetsamaadel:

$$\frac{3 \text{ (eralduse nr.)}}{\text{0,5 (pindala)}};$$

c) lähimatesse asulatesse suunduvate teede juurde asula nimetus, jõgede ja ojade nimed ja voolusuund;

d) kolhoosi territooriumil asuvate asulate nimetused;

e) metsaosade kohalikud nimetused.

Märkus. Liitkvartal tähistatakse samuti nagu tavaline kvartal.

§ 43. Puistuplaanid värvitakse vastavalt metsakorralduses kasutatavatele tingmärkidele: mänd, seedrimänd ja lehis — põletatud sienna ja karmiiniga, kuusk ja nulg — tuši ja karmiiniga, tamm — tušiga, saar, vaher, jalakas ja valgepöök — taevassinise tušiga, kask — taevassinise gummigutiga, haab, lepp ja must pappel — gummigutt-taevassinisega.

Märgades kohtades kasvavad puistud kriipsutatakse pärast vastava värviga värvimist tušiga; sood värvitakse õrna taevassinisega ja kriipsutatakse tušiga.

Värvimine toimub neljas toonis, eraldades sellega noori, keskealisi, valmivaid, küpseid ja üleseisnud puistuid (kahel viimasel on üks värvitoon).

Küpseks loetakse raiumisele tulevat vanuseklassi ja vanemaid, valmivaks — eelviimast vanuseklassi, ülejäänud vanuseklassid jagatakse võrdselt noorendike ja keskealiste puistute vahel. Kui noorendike ja keskealiste puistute arvele langeb paaritu arv vanuseklasse, loetakse noorenditeks I ja II vanuseklass.

Kui raievanuseks on määratud III vanuseklass, loetakse II vanuseklassi puistud valmivaiks, I vanuseklass aga noorenditeks.

## Majandamise põhialused ja abinõude projekteerimine

§ 44. Kolhoosimetsade kaheks kategooriaks jagamisel eraldatakse metsakorraldusel järgmised majandusüksused:

I kategooria metsades kaitsemetsa majandusüksus,
II kategooria metsades ekspluateeritav majandusüksus.

§ 45. Iga majandusüksuse piirides grupeeritakse puistud ja metsata maad puistute takseeriseloomustuse, nende eesmärgi ja kolhoosi puidusortimentide vajaduse alusel majandusteks.

Okaspuude enamusega puistud on soovitav grupeerida okaspuumajanduseks, pehmete lehtpuude puistud lehtpuumajanduseks ja kõvade lehtpuude puistud kõvalehtpuu majanduseks. Viimane võib olla kas kõrg- või madalmetsamajandus.

Puistutes, kus esineb viljapuude manulust ja mille peamine tähtsus seisab viljade kasutamises, soovitatakse moodustada metsa viljapuumajandus.

Alusmetsa laialdasel kasutamisel võib moodustada vastavaid alusmetsa majandusi, näiteks pajuvitste, sarapuuvitste jne. kasvatamiseks.

Metsaga katmata alad grupeeritakse majandusteks vastavalt puuliikidele, mis neil kasvasid või mida tuleb mullastiku- ja aluspõhjatingimuste järgi kasvatada.

§ 46. Peakasutuse raievanused määratakse metsakorralduse poolt, arvestades kolhooside vajadusi teatud puidusortimendi järele, samuti majanduslikke tingimusi, metsasust ja puistute seisundit silmas pidades. Raievanused kooskõlastatakse kolhoosi ja metsamajandiga.

§ 47. Aastakasutuse suurus määratakse eraldi majandusüksuste ja majanduste viisi.

Vastavalt kehtivate kolhoosimetsa majandamise eeskirjade § 25-le arvatakse puidu aastakasutuse suurusesse peakasutuse raietest, hooldusraietest, sanitaarraietest ja kitsastelt raielankidelt metsa taastamisraiete korras saadav puit.

Teise kategooria peakasutuse aastalangi suurus määratakse reeglina vanuselangi järgi üleseisnud, küpsete ja valmivate puistute pindala jagamise teel kahe vanuseklassi kestusega. Massi järgi määratakse see ekspluateeritava fondi ühe hektari keskmise tagavara korrutisena langi pindalaga.

Küpsete puistute puudumisel toimub raielankide revisjoniperioodiks määramine valmivatest puistutest, kusjuures sel juhul raielank massi järgi määratakse valmivate puistute ühe hektari tagavara ja määratud langi pindala korrutisena.

Kasutuse suurus harvikute ja üksikpuude raiumisel määratakse raiumisele kuuluvate harvikute ja üksikpuude tagavara jagamise teel revisjoniperioodi aastate arvuga või lühema perioodi aastate arvuga, olenevalt harvikute ja üksikpuude seisundist ning uuenemise käigust.

Metsa taastamisraiete iga-aastane maht esimese kategooria metsades määratakse raiumiseks ettenähtud puistute tagavarade summeerimise ja revisjoniperioodi aastate arvuga (10) jagamise teel. Metsa taastamisraiete iga-aastane maht ei tohi ületada vanuselanki.

Hooldusraiete suurus määratakse revisjoniperioodiks kogu mingit hooldusraie liiki nõudva pindala jagamise teel kordusperioodi pikkusega. Viimane on põimendus- ja harvendusraietel 10 aastat, valgustus- ja puhastusraietel 5 aastat.

Sanitaarraiete läbiviimise tähtajad võivad kõikuda ühest kuni viie aastani, olenevalt nende raiete mahust.

§ 48. Esimese kategooria metsades määratakse raieid vastavalt kolhoosimetsade majandamise eeskirjadele (§§ 46—51).

§ 49. Teise kategooria metsades määratakse raieid vastavalt kolhoosimetsade majandamise eeskirjade paragrahvidele 21—24.

Revisjoniperioodi kaheks esimeseks aastaks planeeritakse peakasutuse raieid looduses eraldatud lankide mahus.

§ 50. Revisjoniperioodi peakasutuse langid kantakse lisa nr. 5 tabelisse nr. 1. Looduses kaheks aastaks eraldatud langid kantakse värvilise tušiga puistuplaanile.

§ 51. Ekspluateeritavas ja kaitsemetsa majandusüksuses kuuluvad kõigi vanuseklasside harvikud raiumisele, välja arvatud metsaserva harvikud stepi- ja metsastepirajoonides.

Harvikud, mis on revisjoniperioodi jooksul ette nähtud raiuda, kantakse lisa nr. 5 tabelisse nr. 1. Samasse nimestikku võetakse sisse ka raiumisele kuuluvad üksikpuud.

§ 52. Metsa taastamisraieteks projekteeritud metsaosad kantakse lisa nr. 5 tabelisse nr. 1.

§ 53. Metsa hooldusraiete projekteerimisel tuleb juhinduda kolhoosimetsade majandamise juhendist (§§ 37—45).

Hooldusraie kohtade valik ja nende iga-aastane raiumine näidatakse majanduskavas (lisa nr. 5, tabel nr. 2).

§ 54. Sanitaarraieid projekteeritakse vastavalt sanitaarraiete teostamise kehtivatele eeskirjadele riigimetsafondi metsades.

Majanduskava (lisa nr. 5) tabelis nr. 2 näidatakse eralduste numbrid, kus peetakse soovitavaks teha sanitaarraieid, ja nende keskmine maht aastas.

§ 55. Metsataastamisabinõusid projekteeritakse vastavalt kolhoosimetsade majandamise eeskirjadele (§§ 52—56).

Metsaosad, kus nähakse ette looduslikule uuendusele kaasaaitamist ja kultiveerimist, kantakse lisa nr. 5 tabelisse nr. 3.

§ 56. Tulekaitseabinõude hulka kuulub:

a) tuleohtlikes kohtades metsarisust puhastamine;

b) olemasolevate tulekaitsesihtide ja -ribade mineraliseerimine;

c) eriti tuleohtlikesse puistutesse, teede äärde, tuleohtlike ettevõtete ja seadmete ümber uute tulekaitsesihtide ja -ribade rajamine jne.

Revisjoniperioodi tulekaitseabinõud tuuakse ära majanduskava (lisa nr. 5) tabelis nr. 4.

§ 57. Karjatamist, vajaduse korral ka muid abinõusid (kõrvalkasutus, metsatööndus) projekteeritakse vastavalt kolhoosimetsade majandamise eeskirjadele.

Seejuures tuleb arvestada, et metsas karjatamine ei või halven-

dada metsa kasvutingimusi, mingil juhul aga takistada metsauuenemist.

Maa-alad, kus on keelatud karjatada, tuuakse ära majanduskava (lisa nr. 5) tabelis nr. 5. Selle tabeli 4. lahtris näidatakse ära abinõud, mis kindlustavad keelust kinnipidamist, näiteks tarastamine.

§ 58. Metsamajanduskava koostatakse 10 aastaks ja see on kogu kolhoosi põllumajanduse arendamise perspektiivplaani lahutamatu osa. Kava koosneb viiest tabelist, mis on loetletud käesoleva instruktsiooni paragrahvides 50—57 (lisa nr. 5).

Majanduskavale lisatakse lühike, mitte üle 10 lehekülje pikk seletuskiri.

Seletuskirja peamine eesmärk on lühidalt ja selgelt ära seletada, kuidas projekteeritud töid täita.

Seletuskirja koostamisel on soovitav kasutada järgmist näitlikku skeemi.

I. Üldandmed:

a) kolhoosi maakasutuse üldpindala, sellest kolhoosimetsa pindala. Instruktsiooni § 9 korraldamata jäetud väikeste metsatükkide pindala. Korraldatud pindala. Korraldatud kolhoosimetsa pindala jagunemine maakategooriate, puuliikide ja vanuseklasside viisi — metsakategooriate lõikes. Majanduste ja vanuseklasside puidutagavarad metsakategooriate lõikes;

b) kolhoosi tarbe- ja küttepuidu vajadus rajooni plaaniorganite normide järgi;

c) faktiline metsa väljaandmine metsakorralduse momendil ja kinnitatud lank samal ajal;

d) faktiline metsa väljaandmine karja- ja heinamaadelt viimase 2—3 aasta jooksul.

II. Üldalused ja abinõud:

a) määratud majandusüksused ja majandused;

b) revisjoniperioodiks määratud raievanused;

c) arvestuslangi määramine ja rakendamine ja selle võrdlus peakasutuse tegeliku väljaandmisega metsakorralduse momendil;

d) kasutatavad ja varem kasutatud peakasutuse raieviisid;

e) metsa taastamisraied;

f) määratud hooldus- ja sanitaarraiete maht ja selle võrdlus metsakorralduse aastal täidetud mahuga;

g) kõigi raieliikide (peakasutus, taastamisraied, hooldus- ja sanitaarraied, harvikute ja üksikpuude raiumine) määratud suurus;

h) projekteeritud metsataastamise abinõud ja nende võrdlus enne metsakorraldust täidetud vastavate tööde mahuga. Kasutatavate metsataastamisviiside kirjeldus. Agrotehnika. Soovitatavate kultuuride koosseis. Istutusmaterjali saamise allikad;

i) rakendatavad metsakaitse ja valveabinõud;

j) karjatamine ja ajutine niitmine;

k) määratud metsakasutuse väärtus kehtivate taksihindade järgi.

§ 59. Vajalikul viisil vormistatud ja taksaatori, salgaülema ning ekspeditsiooniülema poolt allakirjutatud majanduskava antakse koos kõigi lisadega 3 eksemplaris üle vastavale metsamajanduse valitsusele (1 eksemplar kolhoosi, 1 metsamajandi ja 1 rajooni täitevkomitee jaoks) hiljemalt välistöödele järgneva aasta 1. juuliks.

Märkus. Kokkuleppel rajooni täitevkomiteega võib materjali valmistada 2 eksemplaris, ainult kolhoosi ja metsamajandi jaoks. Metsamajanduse valitsus vaatab majanduskava läbi ja esitab rajooni täitevkomiteele kinnitamiseks.

Vajaduse korral (majanduskava üksikutes osades suurte vigade ja puuduliku läbitöötamise esinemisel) kutsub metsamajanduse valitsus kokku nõupidamise, millest võtavad osa majanduskava autor, vastavate metsamajandite ja põllumajandusorganite esindajad.

Ü/K «Metsaprojekt» ekspeditsioonid teevad majanduskavas vastavalt nõupidamise otsusele vajalikud parandused.

Kolhoosi metsamajanduskava kinnitatakse rajooni täitevkomitee poolt pärast selle esitamist metsamajanduse valitsuse poolt (metsamajandi kaudu).

§ 60. Metsakorraldustööde läbiviimise kvaliteedi kontrolli teostavad Ü/K «Metsaprojekt», metsamajandid, põllumajanduse valitsused ja kolhoosid, samuti metsamajanduse peavalitsuse esindajad.

Lisa nr. 1

## TABEL
## PUISTUTE BONITEERIMISEKS PUISTU ENAMUSPUULIIGI KESKMISE KÕRGUSE JÄRGI

| Vanus | Boniteedid | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | I-a | I | II | III | IV | V | V-a |
| | **Seemnetekkeliste puistute kõrgus meetrites** | | | | | | |
| 10 | 6—5 | 5—4 | 4—3 | 3—2 | 2—1 | — | — |
| 20 | 12—10 | 9—8 | 7—6 | 6—5 | 4—3 | 2 | 1 |
| 30 | 16—14 | 13—12 | 11—10 | 9—8 | 7—6 | 5—4 | 3—2 |
| 40 | 20—18 | 17—15 | 14—13 | 12—10 | 9—8 | 7—5 | 4—3 |
| 50 | 24—21 | 20—18 | 17—15 | 14—12 | 11—9 | 8—6 | 5—4 |
| 60 | 28—24 | 23—20 | 19—17 | 16—14 | 13—11 | 10—8 | 7—5 |
| 70 | 30—26 | 25—22 | 21—19 | 18—16 | 15—12 | 11—9 | 8—6 |
| 80 | 32—28 | 27—24 | 23—21 | 20—17 | 16—14 | 13—11 | 10—7 |
| 90 | 34—30 | 29—26 | 25—23 | 22—19 | 18—15 | 14—12 | 11—8 |
| 100 | 35—31 | 30—37 | 26—24 | 23—20 | 19—16 | 15—13 | 12—9 |
| 110 | 36—32 | 31—29 | 28—25 | 24—21 | 20—17 | 16—13 | 12—10 |
| 120 | 38—34 | 33—30 | 29—26 | 25—22 | 21—18 | 17—14 | 13—10 |

| Vanus | I-a | I | II | III | IV | V | V-a |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 130 | 38—34 | 33—30 | 29—26 | 25—22 | 21—18 | 17—14 | 13—10 |
| 140 | 39—35 | 34—31 | 30—27 | 26—23 | 22—19 | 17—14 | 13—10 |
| 150 | 39—35 | 34—31 | 30—27 | 26—23 | 22—19 | 18—14 | 13—10 |
| 160 ja vanemad | 40—36 | 35—31 | 30—27 | 26—23 | 22—19 | 18—14 | 13—10 |

**Võsutekkeliste puistute kõrgus meetrites**

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 5 | 5 | 4 | 3 | 2 | 1,5 | 1 | — |
| 10 | 7 | 6 | 5 | 4 | 3 | 2 | 1 |
| 15 | 11 | 10—9 | 8—7 | 6 | 5 | 4—3 | 2—1,5 |
| 20 | 14 | 13—12 | 11—10 | 9—8 | 7—6 | 5—4 | 3—2 |
| 25 | 16 | 15—13 | 12—11 | 10—9 | 8—7 | 6—5 | 4—3 |
| 30 | 18 | 17—16 | 15—13 | 12—11 | 10—8 | 7—6 | 5—4 |
| 35 | 20 | 19—17 | 16—14 | 13—12 | 11—10 | 9—7 | 6—5 |
| 40 | 21 | 20—19 | 18—16 | 15—13 | 12—11 | 10—8 | 7—5 |
| 45 | 23 | 22—20 | 19—17 | 16—14 | 13—11,5 | 10—8,5 | 8—5,5 |
| 50 | 25 | 24—21 | 20—18 | 17—15 | 14—12 | 11—8,5 | 8—6 |
| 55 | 26 | 25—23 | 22—19 | 18—16 | 15—13 | 12—9 | 8—6 |
| 60 | 27 | 26—24 | 23—20 | 19—16,5 | 16—13,5 | 13—9,5 | 9—6,5 |
| 65 | 28 | 27—24,5 | 24—21 | 20—17 | 16—13,5 | 13—10 | 9—7 |
| 70 | 28,5 | 28—25 | 24—21,5 | 21—18 | 17—14 | 13—10 | 10—7,5 |
| 75 | 29 | 28—25,5 | 25—22 | 21—18,5 | 18—14,5 | 14—11 | 10—8 |
| 80 | 30 | 29—26 | 25—23 | 22—19 | 18—15 | 14—12 | 11—8,5 |
| 85 | 31 | 30—27 | 26—23,5 | 23—20 | 19—15,5 | 15—13 | 12—8,5 |
| 90 | 31 | 30—27 | 26—23,5 | 23—20 | 19—15,5 | 15—13 | 12—8,5 |
| 100 | 31 | 30—28 | 27—24 | 23—21 | 20—16 | 15—13 | 12—8,5 |
| 110 | 32 | 31—28,5 | 28—25 | 24—21 | 20—17 | 16—13,5 | 13—9 |
| 120 | 33 | 32—29 | 28—26 | 25—22 | 21—18 | 17—13,5 | 13—9 |

Lisa nr. 2

## PUISTUTE LÄBILÕIKEPINDADE ($m^2$) JA TAGAVARADE (tm) STANDARDTABELID TÄIUSEL 1,0

| Keskmine kõrgus m (H) | Tamm, vaher, jalakas | | Pärn | | Kaukaasia nulg | | Pöök | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | lõikepind | tagavara | lõikepind | tagavara | lõikepind | tagavara | lõikepind | tagavara |
| 10 | 18,1 | 100 | 21,9 | 109 | 30,2 | 171 | 21,2 | 110 |
| 11 | 19,3 | 114 | 23,4 | 127 | 32,1 | 196 | 22,8 | 129 |
| 12 | 20,4 | 129 | 25,0 | 146 | 34,0 | 223 | 24,3 | 148 |
| 13 | 21,5 | 144 | 26,6 | 166 | 35,9 | 251 | 25,6 | 168 |
| 14 | 22,5 | 160 | 28,1 | 188 | 37,7 | 281 | 26,9 | 189 |
| 15 | 23,5 | 176 | 29,7 | 211 | 39,4 | 311 | 27,9 | 209 |
| 16 | 24,4 | 193 | 31,3 | 235 | 41,0 | 342 | 28,9 | 230 |
| 17 | 25,4 | 211 | 32,8 | 251 | 42,6 | 375 | 29,8 | 251 |
| 18 | 26,4 | 230 | 34,4 | 288 | 44,2 | 409 | 30,6 | 272 |

| Keskmine kõrgus m (H) | Tamm, vaher, jalakas | | Pärn | | Kaukaasia nulg | | Pöök | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | lõikepind | tagavara | lõikepind | tagavara | lõikepind | tagavara | lõikepind | tagavara |
| 19 | 27,3 | 247 | 36,0 | 316 | 45,8 | 444 | 31,4 | 283 |
| 20 | 28,3 | 266 | 37,5 | 346 | 47,2 | 479 | 32,2 | 315 |
| 21 | 29,2 | 289 | 39,1 | 377 | 48,8 | 517 | 32,8 | 337 |
| 22 | 30,2 | 308 | 40,7 | 410 | 50,2 | 555 | 33,4 | 358 |
| 23 | 31,2 | 331 | 42,7 | 443 | 51,6 | 593 | 33,9 | 379 |
| 24 | 32,1 | 353 | 43,8 | 478 | 53,1 | 635 | 34,3 | 399 |
| 25 | 33,0 | 376 | 45,4 | 514 | 54,5 | 676 | 34,8 | 421 |

| Keskmine kõrgus m (H) | Mänd, lehis, seedrimänd | | Kuusk, siberinulg | | Kask | | Haab, lepp | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | lõikepind | tagavara | lõikepind | tagavara | lõikepind | tagavara | lõikepind | tagavara |
| 10 | 27,1 | 141 | 22,0 | 119 | 16,1 | 83 | 19,3 | 99 |
| 11 | 28,0 | 157 | 23,3 | 136 | 17,1 | 94 | 20,4 | 113 |
| 12 | 29,0 | 173 | 24,5 | 153 | 18,0 | 106 | 21,5 | 128 |
| 13 | 29,9 | 190 | 25,6 | 171 | 19,1 | 120 | 22,6 | 143 |
| 14 | 30,6 | 206 | 26,7 | 189 | 20,0 | 134 | 23,7 | 160 |
| 15 | 31,5 | 223 | 27,8 | 209 | 21,0 | 148 | 24,8 | 176 |
| 16 | 32,2 | 240 | 28,9 | 229 | 22,0 | 163 | 25,8 | 193 |
| 17 | 32,7 | 253 | 30,0 | 250 | 22,9 | 178 | 27,0 | 213 |
| 18 | 33,3 | 275 | 31,0 | 272 | 23,9 | 195 | 28,0 | 233 |
| 19 | 33,8 | 294 | 32,0 | 294 | 24,9 | 212 | 29,1 | 254 |
| 20 | 34,3 | 312 | 33,0 | 317 | 25,7 | 228 | 30,3 | 277 |
| 21 | 34,7 | 330 | 34,0 | 341 | 26,6 | 248 | 31,4 | 300 |
| 22 | 35,1 | 348 | 34,9 | 364 | 27,5 | 267 | 32,4 | 325 |
| 23 | 35,6 | 366 | 35,9 | 390 | 28,3 | 286 | 33,5 | 348 |
| 24 | 36,0 | 384 | 36,8 | 415 | 29,2 | 305 | 34,7 | 372 |
| 25 | 36,4 | 402 | 37,8 | 442 | 30,0 | 325 | 35,7 | 398 |

Lisa nr. 3,
§ 32 juurde

..... kolhoos ..... rajoon

..... oblast ..... külanõukogu

## TAKSEERVÄLIRAAMAT

Kvartal nr. .....

.....

ja kvartalisse kuuluvate metsatükkide nimetused

Täitja .....

Juhataja .....

Täitmise kuupäev .....

| Kaugus mõõtmise algusest eralduse lõpuni | Takseer-eralduse nr. | Koosseis, vanus, puistu päritolu ja seisund, järelkasv, alusmets, pinnakate, mullastik, asend. Metsata maa kirjeldus. Üksikpuud tagavaraga puuliikide viisi. Risustuse esinemine jm. iseärasused | Rinde nr. | Vanuseklass, vanus | Keskmine kõrgus m | Keskmine läbimõõt sm | Boniteet, metsatüüp | Täius | 1 ha tagavara | | Majanduslikud korraldused |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | | | Kasvav | Surnud | |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 |
| | | | | | | | | | | | |

Lisa nr. 4,
§ 37 juurde

**Takseerkirjeldus**

kv. nr. .....

ja kvartalisse kuuluvate metsaosade nimetused

Kolhoos ....., külanõukogu ....., rajoon .....,

oblast .....

Kvartali pindala ja tagavara

| Kvartalite nr-d | Pindala ha | Sellest maade kategooriate viisi | | | | | | | | | | | Tagavarad tm | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Metsamaa | | | | | | | Mittemetsamaa | | | | | | |
| | | Metsaga kaetud | | | Metsaga katmata | | | | Erilise tähtsusega | | | | | | |
| | | Looduslikud puistud | Kultuurid | Kokku | Raiesmikud | Põlendikud, lagendikud | Harvikud | Kokku | Teed, sihid, kraavid, elektriliinid, trassid jne. | Taimlad jm. | Veed | Kõlbmata maad | Kokku | Puistud | Harvikud ja üksikpuud |
| | | | | | | | | | | | | | | kokku / sellest küpseid | |
| | | | | | | | | | | | | | | kasvav mets / surnud mets | |
| | | | | | | | | | | | | | | | |

Koostatud metsakorraldusel 19..... a. Täitja .....

(allkiri)

| Metsaosade numbrid, kinnitused | Eralduse nr. | Pindala ha | Puistute koosseis, vanus, päritolu ja seisund, järelkasv, alusmets, pinnakate, mullastik, asend. Metsata maade kirjeldus. Üksikpuud tagavaraga puuliikide viisi. Risustuse esinemine ja muud iseärasused | Enamuspuuliigid | Vanuseklass / vanus | Rinde keskmine kõrgus m |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |

| Rinde keskm. läbimõõt sm | Boniteet: metsa tüüp | Täius | Tagavara tm; kasvav mets lugejas, surnud mets nimetajas: I hektaril | Tagavara tm; kasvav mets lugejas, surnud mets nimetajas: eraldusel | Majanduslikud korraldused | Kolhoosi märkused täitmise ja majanduskava täitmisel eralduses toimunud muutuste kohta: pearaie, hooldusraie, kultuur, metsapõlemine jne. Andmed kantakse sisse ülevaatuse aktide põhjal. Sissekande kuupäev ja allkiri |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 |
| | | | | | | |

Lisa nr. 5
Käesolev plaan on kinnitatud
rajooni TSN Täitevkomitee poolt

## METSAMAJANDUSKAVA

10 aastaks 19..... aastast 19..... aastani

Kolhoos .....
Külanõukogu .....
Rajoon .....

Ekspeditsiooni ülem .....
Metsakorralduse salgaülem .....
Taksaator .....

Tabel nr. 1

**Peakasutuse ja metsa taastamisraied, harvikute ja üksikpuude raiumine**

| Raiumise aasta | Kvartalite ja metsaosade numbrid või nimetused | Eralduste numbrid | Puistu koosseis | Vanuseklass ja vanus | Raieviis | Langi laius ja liitumisaeg | Pindala ha | Raiumisele kuuluv mass tm | Märkus täitmise kohta |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 |
| | | | | | | | | | |

**Peakasutuse raied ekspluateeritavates metsades**
(ekspluateeritav majandusüksus)

Antakse peakasutuse raielankide nimekiri majanduste viisi, lähima 5 aasta kohta aastate viisi, järgmise viie aasta kohta summaarselt.

**Metsa taastamisraied kaitsemetsades**
(kaitstav majandusüksus)

Antakse metsa taastamisraie lankide nimekiri lähima viie aasta kohta summaarselt.

**Harvikute ja üksikpuude raiumine**

perioodil 19..... kuni 19.....

Kokku

Keskmiselt aastas raiutakse harvikuid ja üksikpuid perioodil 19..... kuni 19.....

Tabel nr. 2

**Metsa hooldus- ja sanitaarraied**

| Kvartalite numbrid, metsaosade nimetused | Eralduste numbrid | Eralduste pindala ha | Puistu koosseis | Vanuseklass | Boniteet | Täius | Eralduse üldtagavara | Raiumiseks määratud tagavara | | Märkus täitmise kohta | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | | tihumeetrites | %-des üldtagavarast | aasta | pindala | mass |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 |
| | | | | | | | | | | | | |

**Metsa hooldusraied**

Valgustusraie
Kokku
Puhastusraie
Kokku
jne.
Keskmiselt aastas:
Sanitaarraied perioodil 19..... kuni 19.....
Kokku
Keskmiselt aastas perioodil 19..... kuni 19.....

Tabel nr. 3

**Metsakultuuritööd ja looduslikule uuendamisele kaasaaitamine**

| Kvartalite numbrid, metsaosade nimetused | Eralduste numbrid | Eralduste iseloomustus: raiesmik, põlendik (raiumise, põlemise aasta), harvik, lagendik, maapinna kamardumine | Boniteet, metsatüüp | Metsakultuurid | | | | Looduslikule uuendusele kaasaaitamine | Täitmine |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | külv | | istutamine | | Kaasaaitamise viis | |
| | | | | peapuuliik | pindala ha | peapuuliik | pindala ha | pindala ha | |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 |
| | | | | | | | | | |

**Metsakultuuritööd**

Kokku: .....

Keskmiselt aastas: .....

Looduslikule uuendusele kaasaaitamine

.....

Kokku: .....

Keskmiselt aastas: .....

Tabel nr. 4

**Tulekaitseabinõud**

| Abinõu nimetus | Kvartalite numbrid, metsaosade nimetused | Eralduste numbrid | Mõõtühik | Töömaht revisjoni perioodiks | Märkus täitmise kohta |
|---|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
| | | | | | |

Tabel nr. 5

**Maa-alad, kus on keelatud karjatamine**

| Kvartalite numbrid, metsaosade nimetused | Eralduste numbrid | Pindala ha | Abinõud metsaosa kaitseks karjatamise vastu |
|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| | | | |

## ABINÕUDEST VABARIIGI METSAMAJANDUSE EDASISEKS PARANDAMISEKS

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 81

13. MÄRTSIST 1959

*Väljavõte*

Eesti NSV Ministrite Nõukogu märgib, et sõjajärgsel perioodil on ära tehtud tähelepanuväärivtöö metsauuenduse ning vabariigi metsamajanduse korrastamise alal. Kuid metsade majandamises esineb ikka veel rida puudusi.

Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Metsa-, Puidu- ja Paberitööstuse Valitsuse ettevõtted kasutavad vähe puidujäätmeid ja kände utiliseerimiseks ning uute materjalide ja saaduste valmistamiseks.

Metsateede võrk vabariigis ei rahulda vajadusi. See takistab metsamajanduslike tööde läbiviimist ja metsade ekspluateerimist.

Kolhoosimetsade majandamises esineb veel rida tõsiseid puu-

dusi: vähe rajatakse uusi metsakultuuristandikke ning teostatakse metsa hooldusraiet, raielanke ei puhastata täielikult, kolhooside metsakasvatajate ametikohad pole komplekteeritud jne.

Metsamajanduse parandamiseks ning ülestöötatava puidu paremaks kasutamiseks vabariigis Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

4. Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogul, Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil ning rajoonide täitevkomiteedel kooskõlastada uute teede rajamine metsades, arvesse võttes nii metsatööstuse kui ka metsamajanduse huve, samuti praktiseerida nende teede ühist ehitamist koopereerimise alusel.

7. Kolhoosimetsade paremaks majandamiseks ning puidu ratsionaalseks kasutamiseks teha ülesandeks Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile koos rajoonide täitevkomiteedega 3 kuu jooksul läbi vaadata küsimus kolhoosimetsade paremast kasutamisest ja otstarbekusest üle anda osa kolhooside metsaalasid riigimetsafondi ning esitada Eesti NSV Ministrite Nõukogule oma ettepanekud.

8. Raiefondi täielikumaks ja paremaks kasutamiseks kohustada Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Metsa-, Puidu- ja Paberitööstuse Valitsust, Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja Eesti NSV Rahandusministeeriumi ette valmistama ettepanekud raiefondi ülestöötamise kohta metsatööstuskeskuste poolt kõigile metsavarujatele ning neile tarbepuidu ja küttepuude hankimise kohta kooskõlas fondidega ning 1960. a. katseliselt läbi viima ühe metsatööstuskeskuse tegevuspiirkonnas metsa ülestöötamise sellel alusel.

9. Kohustada rajoonide täitevkomiteesid ja Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi elanikkonna kütusega varustamise parandamiseks organiseerima kolhoosides ja sovhoosides turba tootmist, kändude ülestöötamist ning heina- ja karjamaade puhastamisest saadava metsa ja hagude, samuti raiejäätmete ja muude puidujäätmete utiliseerimist selleks, et varustada kolhoosnikud ja sovhooside töötajad kütusega ning müüa seda elanikkonnale eriti väheste metsavarudega rajoonides.

10. Kohustada linnade, rajoonide ja külade töörahva saadikute nõukogusid, Eesti NSV Haridusministeeriumi ja Eesti NSV Kultuuriministeeriumi rohkesti kaasa tõmbama töötajaid ja eriti noori vabariigi metsarikkuste kaitsele, kooliaedade ja parkide rajamisele, asulate haljastamisele ning riigi- ja kolhoosimetsade taastamistöödele. Süstemaatiliselt ja paremini organiseeritult läbi viia metsapäevi vabariigis.

11. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi samaaegselt metsamajanduse parandamisega tunduvalt parandama ka metsamajandite laiatarbetsehhide tööd nende tsehhide poolt toodetavate kaupade nomenklatuuri laiendamise, metsajäätmetest kaupade tootmise suurendamise, väljalastavate kaupade

omahinna alandamise ning tsehhide juures metsajäätmetest nende keemilisel töötlemisel laiatarbekaupade ja ehitusmaterjalide tootmise organiseerimise teel.

*«Eesti NSV Teataja», 1959, nr. 16, art. 75*

## EESTI NSV TERRITOORIUMIL KEHTIVATE JAHIPIDAMISE EESKIRJADE KINNITAMISEST

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU KORRALDUS NR. 1951-k
15. DETSEMBRIST 1958

1. Kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1957. a. 9. augusti korraldusega nr. 2252-r kinnitada «Jahipidamise eeskirjad Eesti NSV territooriumil» vastavalt lisale.
2. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi tagama kontrolli käesoleva korralduse täitmise üle.
3. Lugeda kehtetuks Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1953. a. 31. jaanuari korraldusega nr. 111-k kinnitatud «Jahipidamise eeskirjad Eesti NSV territooriumil».

Kinnitatud
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
15. detsembri 1958. a. korraldusega
nr. 1951-k.

## JAHIPIDAMISE EESKIRJAD EESTI NSV TERRITOORIUMIL

### I. Üldeeskirjad

1. Eesti NSV territooriumil vabas looduses elavad metsloomad ja -linnud moodustavad riikliku jahifondi.
2. Eesti NSV territooriumil on lubatud ainult sportlik jahipidamine.
3. Jahipidamise all mõistetakse metsloomade ja -lindude küttimist (laskmist ja püüdmist) jahimaa-aladel jahipidamise eeskirjadest ja tähtaegadest kinnipidamise juures.
4. Viibimine jahimaa-alade piirides väljaspool üldkasutatavaid teid püssiga, jahikoertega, jahipidamisvahenditega ning jahisaagiga loetakse võrdseks jahipidamisega.

Märkus. Metsamajandite metsnikel, metsavahtidel, riiklike looduskaitsealade, jahikaitsealade ja jahimajandite töötajail on õigus ametialaste ülesannete täitmisel kanda relva, mis neile on välja antud seaduses ettenähtud korras.

5. Metsloomade ja -lindude püüdmine ja laskmine selleks keelatud ajal või keelatud kohtades, jahikeelu all olevate loomade ja lindude püüdmine ja laskmine, jahipidamine keelatud viisil või keelatud jahipidamisvahenditega, ilma jahipiletita, samuti käesolevate eeskirjade rikkumine mingil muul viisil loetakse salaküttimiseks ja on seadusega karistatav.
6. Jahimajanduse juhtimine ja kontroll Eesti NSV territooriu-

mil on pandud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi Jahimajanduse Inspektsioonile.

## II. Jahimaa-alad

7. Kõik väljaspool linnade administratiivpiire ja asustatud punkte asuvad maa- ja metsaalad ning veekogud, kus võivad elada või asuda metsloomad ja -linnud, loetakse jahimaa-aladeks.

8. Eesti NSV territooriumil olevad jahimaa-alad jagunevad:

a) vabariikliku tähtsusega jahikeelualadeks, milliseid eraldab ja kinnitab Eesti NSV Ministrite Nõukogu;

b) rajoonide TSN täitevkomiteede poolt eraldatavateks ja kinnitatavateks kohaliku tähtsusega jahikeelualadeks (taastamisjaoskondadeks) antud rajooni administratiivpiirides, kus on keelatud jahipidamine kõigile või üksikutele looma- või linnuliikidele tähtajaga 1 kuni 3 aastat.

Märkused. 1. Jahipidamine vabariikliku ja kohaliku tähtsusega jahikeelualade territooriumidel võib toimuda üksnes teadusliku uurimistöö eesmärgil, isas- ja emasloomade arvulise vahekorra reguleerimiseks ning sanitaarseks küttimiseks, vabariikliku tähtsusega jahikeelualadel Jahimajanduse Inspektsiooni loal ning kohaliku tähtsusega jahikeelualadel antud jahikeeluala valdava jahindusorganisatsiooni loal.

2. Kahjulike kiskjate hävitamist vabariikliku tähtsusega jahikeelualade territooriumidel teostavad erilised jahimeeste brigaadid Jahimajanduse Inspektsiooniga kooskõlastatud plaanide alusel ning kohaliku tähtsusega jahikeelualade territooriumidel antud jahimajandit valdava jahindusorganisatsiooni loal.

3. Rajoonide TSN täitevkomiteedel on õigus keelata igasugune kalapüüdmine 15. aprillist kuni 15. juulini veelindude massilise pesitsemise kohtades väljaspool asustatud punkte jahikeelualadel asuvatel veekogudel;

c) kinnistatud jahimajanditeks, s. o. jahimaa-aladeks, mis on kinnistatud ühiskondlikele jahindusorganisatsioonidele ja teadusliku uurimistöö asutustele Jahimajanduse Inspektsiooni poolt nende organisatsioonidega sõlmitud lepingute kohaselt plaaniliste ürituste läbiviimiseks kasulike ulukite kaitse ja paljunemise alal (kaasa arvatud nende söötmine talvel) ning abinõude tarvitusele võtmiseks rahvamajandusele kahjulike kiskjate hävitamise alal.

Jahindusorganisatsioonid ja teadusliku uurimistöö asutused on kohustatud jahimajandites täitma kõiki lepingus ettenähtud nõudeid ning kinni pidama Jahimajanduse Inspektsiooni poolt kehtestatud küttimise normidest.

Märkused. 1. Jahinduse Inspektsioonil on õigus katkestada jahindusorganisatsioonide ja teadusliku uurimistöö asutustega sõlmitud lepinguid enne tähtaega, kui viimased ei ole täitnud jahimajandi majandamise plaane, lepinguid või jahipidamise eeskirju.

2. Ühiskondlikele jahindusorganisatsioonidele ja teadusliku uurimistöö asutustele kinnistatud jahimajandites võivad jahti pidada ka teiste jahindusorganisatsioonide liikmed tingimusel, kui neil on olemas neid jahimajandeid valdavate jahindusorganisatsioonide poolt väljaantud suunamisluba.

## III. Jahipidamise õigus ning jahipiletite ja suunamislubade väljaandmise kord

9. Jahipidamise õigus Eesti NSV territooriumil on kõigil 18-aastaseks saanud kodanikel, kes on jahindusorganisatsiooni liikmed, omavad ühtses vormis jahipileti, mille eest on tasutud riigilõivu jooksva aasta kohta tingimusel, kui nad on sooritanud Jahimajanduse Inspektsiooni poolt kinnitatud programmi järgi jahindusalased katsed jahindusorganisatsioonide spetsiaalsete komisjonide ees ning peavad kinni käesolevatest eeskirjadest.

On keelatud kuuluda mitmesse jahindusorganisatsiooni.

10. Jahipiletite väljaandmise õigus Eesti NSV territooriumil on:

a) Jahimajanduse Inspektsioonil vahetult ning jahindusorganisatsioonide nõukogude kaudu;

b) Ülearmeelisel Sõjaväe Jahiseltsil — jahisportlastele-sõjaväelastele;

c) spordiühingu «Dünamo» jahindussektsioonil.

11. Jahipileteid on keelatud välja anda isikutele, kes viibivad eeluurimisel või kohtu all, kellelt on kohtuotsuse põhjal ära võetud valimisõigus [1], kes on seadusega kehtestatud korras tunnistatud nõdrameelseks, samuti isikutele, kellel on tasumata jahipidamise eeskirjade rikkumise eest määratud trahv ja jahimajandusele tekitatud kahju.

12. Suunamisload jahipidamiseks antakse jahisportlastele välja jahindusorganisatsioonide poolt tähtajaga mitte üle 3 päeva. Pärast jahi lõppu märgitakse suunamisloas lastud ulukite nimetus ja arv.

13. Jahil olles peab jahisportlane kaasas kandma jahipiletit, jahikoera passi (kui jaht toimub koeraga) ja suunamisluba ning esitama need isikutele, kellele on pandud kontroll jahipidamise eeskirjadest ja tähtaegadest kinnipidamise üle, esimesel nõudmisel.

## IV. Jahipidamise viisid ja tähtajad

14. Eesti NSV-s on lubatud kollektiivne ja individuaalne jahipidamine käesolevates eeskirjades lubatud ajal, viisil ja vahenditega.

Märkus. Kollektiivseks jahipidamiseks loetakse jahipidamist, kui sellest võtab osa vähemalt kolm jahisportlast. Hagi-

[1] Vt. NSV Liidu Konstitutsioon § 135. — *Koostaja*

jatega jahipidamisel jänestele ei või jahisportlaste grupp olla suurem kui viis inimest.

Individuaalne jahipidamine on lubatud ainult lindudele.

15. Kollektiivne jahipidamine riikliku metsafondi maa-aladel on lubatud ainult jahindusorganisatsioonide poolt koostatud ja Jahimajanduse Inspektsiooniga kooskõlastatud plaanide alusel.

16. Jahipidamiseks lubatud relvade ja vahendite hulka kuuluvad:

a) iga süsteemi sileraudsed püssid kaliibriga 10 kuni 24 (kaasa arvatud);

b) paradoksid, kolmeraudsed püssid, boksflindid, štutserid, mis on kõlbmatud sõjaväerelvade padrunitele;

c) jahindusorganisatsioonide poolt registreeritud iga tõugu jahikoerad;

d) püüniskastid, lipud, kujud, profiilid, peibutusabinõud ja -vahendid.

17. Kasulikele ulukitele lubatakse jahti pidada ainult laupäeval, pühapäeval ja esmaspäeval ning riiklikel pühadel.

Märkus. Alates 10. augustist kuni 1. novembrini on jahipidamine lindudele lubatud kõigil nädalapäevadel.

18. Eesti NSV territooriumil on keelatud:

a) jahipidamine sõjaväerelvadega, jahivintrelvadega, mis on valmistatud sõjaväes kasutavatele padrunitele, ning väikekaliibriliste vintpüssidega;

b) kasutada hävitavaid jahipidamisviise: looma tagaajamine ja laskmine prožektorite ja autolaternate valgusel, sõraliste tagaajamine ja laskmine jääl või kõval lumekoorikul, tormi, tulekahju või uputuse eest põgenevate loomade ja lindude püüdmine ja laskmine, kasulike ulukite laskmine öösel ja söödalt varitsemisega, samuti abitus seisukorras olevate külmunud, sulgivate ja noorte lennuvõimetute jahilindude laskmine;

c) kasutada üldsusele ohtlikke jahipidamise abinõusid: iselaskjate ülesseadmine, aukude kaevamine loomade püüdmiseks, mürgistatud sööda laialipildumine, loomade ja lindude püüdmine püünisraudade, võrkude, silmuste, konksude ja lingudega;

Märkus. Mürgistatud söödaga ja püünisraudadega on lubatud püüda hunte, ilveseid, rebaseid ja kährikkoeri, kuid ainult talvisel ajal pärast hagijatega jahipidamise tähtaja möödumist. Püünisraudadega on lubatud püüda ka ondatraid, tuhkruid, kärpe, nirke selleks lubatud ajal, tingimustes, millega tagatakse püügi täielik ohutus.

d) korjata looduskaitse alla võetud lindude, jahi- ja laululindude mune, lõhkuda nende pesi, lahti kaevata karusloomade urgusid, urgude ülevalamine ja nendest loomade väljasuitsetamine;

e) rikkuda ja hävitada ulukite kunstlikke pesitsemis- ja söötmiskohti, suuna- ja sihtposte, silte, kuulutusi, tunnusmärke ning muid spetsiaalseid jahiseadeldisi;

f) igasugune jahipidamine linnade, asulate ja parkide terri-

tooriumil ja nende piiridest lähemal kui 200 meetri kaugusel ja Tallinna, Tartu, Pärnu, Kohtla-Järve ja Narva linna piiridest lähemal kui 10 km kaugusel.

Kahjulike röövlindude hävitamine linnade ja asulate territooriumil võib toimuda kohalike töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede loal;

g) jahti pidada kariloomade karjatamiskohtades, turbakarjäärides, põldudel ja raielankidel, kus töötavad inimesed, samuti lasta telefoni- ja elektriliini postidel ja juhtmetel olevaid linde;

h) igasugune jahipidamine kogu aasta jooksul järgmistele metsloomadele ja -lindudele: hirvedele, maraalidele, karudele, kobrastele (piibritele), naaritsatele, kivinugistele, lendoravatele, faasanitele, ematetredele, rabakanadele, valge- ja must-toonekurgedele, sookurgedele, kaljukotkastele, suur- ja väike-konnakotkastele, merikotkastele, madukotkastele, kalakotkastele, raba- ja punajalgpistrikkudele, tuuletallajatele, herilase-, hiire- ja karvasjalgviudele, harksabakullidele, loorkullidele (välja arvatud rooloorkull), kõigile kakulistele, turteltuvidele, kauridele, hahkadele, alkidele, püttidele (välja arvatud tutt-pütt), luikedele, hall-hanedele, ristpartidele, kägudele, öösorridele, siniraagudele, rähnidele, jäälindudele, vaenukägudele, piirpääsukestele, kõigile varblindudele (välja arvatud ronk, hallvares, harakas, pasknäär, varblased);

Märkus. Punktis 18 «h» loetletud lindude ja loomade laskmiseks peab olema Jahimajanduse Inspektsiooni spetsiaalne luba, mis on kooskõlastatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Looduskaitse Valitsusega.

i) jahipidamine üle 50 sm kõrguste mittetõuliste hagijatega;

j) jahipidamine registreerimata koeraga, samuti hagijatega vee-, soo-, põllu- ja metslindudele;

k) jahipidamine kohtadel, kus korraldatakse ajujahti huntidele;

l) tuleohtlikul perioodil jahipidamisel tarvitada takkudest, paberist, kaltsudest ja teistest hõõguvatest materjalidest troppe;

m) planeerida ja rajada raielanke metsise mängukohtade ja kobraste elupaikade piirkonnas, niita ja põletada kõrkjaid ja pilliroogu lindude massilise pesitsemise paikades. Need keelupiirkonnad määratakse kindlaks kooskõlastatult vastavate maakasutajatega Jahimajanduse Inspektsiooni poolt.

19. Jahikoerad kuuluvad alates kuue kuu vanusest registreerimisele jahindusorganisatsioonides, kes Jahimajanduse Inspektsiooni volitusel annavad välja vastavad passid.

Registreerimise maksu võetakse iga koera eest 20 rubla ning saadud summad kantakse Jahimajanduse Inspektsiooni arveldusarvele ja kulutatakse jahikoerte aretamiseks. Jahindusorganisatsioonidele kuuluvad koerad on registreerimismaksust vabastatud.

20. Jahimaa-alade territooriumidel kaugemal kui 200 m asulatest ja elamutest avastatud hulkuvad õuekoerad ja kassid loetakse kahjulikeks kiskjateks ja kuuluvad hävitamisele.

21. Jahimaa-aladel jahikeelu ajal või keelatud kohtades avastatud jahi- ja teenistuskoerad kuuluvad hävitamisele ning koera poolt jahimajandusele tekitatud kahju kuulub koeraomanikult sissenõudmisele.

22. Jahimajanduse Inspektsioonil on õigus keelata jahipidamist hagijatega jahimaa-aladel, kus elunevad hirved, maraalid, metssead ja karud, samuti põtrade ja metskitsede massilise elunemise paikades.

23. Eesti NSV territooriumil on lubatud jahti pidada:

a) tedrekukkedele alates 15. aprillist kuni 31. maini ja 10. augustist kuni 31. detsembrini;

b) metskurvitsatele lennuajal alates 15. aprillist kuni 31. maini ja alates 10. augustist kuni nende lahkumiseni;

c) vee- ja soolindudele (välja arvatud punktis 18 lõigus «h» nimetatud linnud) alates 10. augustist kuni 30. novembrini;

d) noortele tetredele alates 10. augustist kuni 1. septembrini;

e) metstuvidele alates 10. augustist kuni nende lahkumiseni;

f) laanepüüdele alates 1. septembrist kuni 31. oktoobrini;

g) põldpüüdele alates 1. oktoobrist kuni 31. oktoobrini;

h) hanelistele (välja arvatud hall-hani) alates 10. augustist kuni nende lahkumiseni;

i) mäkradele alates 1. novembrist kuni 30. novembrini;

j) hall- ja valgejänestele alates 1. novembrist kuni 31. jaanuarini;

k) oravatele alates 16. novembrist kuni 31. jaanuarini;

l) tuhkrutele, kärpidele ja nirkidele alates 16. novembrist kuni 15. veebruarini.

24. Jahimajanduse Inspektsiooni erilubadega on lubatud jahipidamine:

a) metssigadele alates 1. oktoobrist kuni 31. detsembrini;

b) põtradele alates 1. oktoobrist kuni 15. detsembrini;

c) metskitsedele alates 20. juulist kuni 15. augustini;

d) metsnugistele alates 1. detsembrist kuni 31. jaanuarini;

e) ondatradele (ainult püünisraudadega ja lõksudega) alates 15. oktoobrist kuni 28. veebruarini;

f) saarmastele alates 1. novembrist kuni 31. jaanuarini;

g) metsistele alates 15. aprillist kuni 15. maini.

25.[1]

26. Elusate metsloomade ja lindude püüdmine nende levitamiseks ja paigutamiseks loomaaedadesse ning uute metsloomа- ja linnuliikide sissetoomine, samuti laskmine teaduslikuks otstarbeks ja muuseumidele võib toimuda ainult Jahimajanduse Inspektsiooni loal kooskõlastatult Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Looduskaitse Valitsusega. Põldpüüde ja faasanite püüdmine nende ületalve hoidmise eesmärgil on lubatud ka jahindusorganisatsioonide loal.

---

[2] Vt. korraldust käesolevate eeskirjade järel. — *Koostaja*

Eraisikutel on keelatud püüda, kinni pidada ning müüa elusaid jahiloomi ja -linde.

27. On lubatud hävitada kogu aasta kestel kõigi lubatud vahenditega kõigil jahimaa-aladel kahjulikke metsloomi ja linde: hunte, ilveseid, rebaseid, kährikkoeri, kanakulle, raudkulle, rooloorkulle, hallvareseid, harakaid, pasknääre, varblasi ning rüüstada nende urge (v. a. rebased ja kährikkoerad) ja pesi.

28. Keelatud on jahipidamine hagijatega alates 1. veebruarist kuni 31. oktoobrini ja linnukoertega alates 1. veebruarist kuni 10. augustini.

Märkused. 1. Linnukoerte ja hagijate väljaõpetamine ilma uluki laskmiseta, samuti linnukoerte ja hagijate välikatsete korraldamine võib toimuda ainult selleks eraldatud maaaladel järgmistel tähtaegadel: linnukoertega alates 1. juulist ja hagijatega alates 1. oktoobrist, erandjuhtudel kogu aasta kestel Jahimajanduse Inspektsiooni loal.

2. Kevadel metskurvitsa jahil on lubatud kasutada kütkestatud linnukoera.

## V. Jahisaaduste kasutamine

29. Jahisaagiks saadud metsloomade nahad kuuluvad kehtivate riiklike kokkuostuhindade alusel äraandmisele vastavatele varumisorganisatsioonidele hiljemalt 15 päeva jooksul pärast jahitähtaja möödumist.

Nende karusnahkade äraandmisel varumisorganisatsioonidele peavad viimased nahkade vastuvõtukviitungitele märkima jahindusorganisatsiooni nimetuse, kuhu jahisaaduste müüja kuulub, tema jahipileti numbri ja eriloa numbri (kui temal see on olemas).

30. Parkimisettevõtte templita metsloomanahkade müümine ja ostmine turgudel, laatadel ja käest kätte on keelatud.

Samuti on keelatud parkimisettevõtte templita metsloomanahkade hoidmine, metsloomanahkade (ilma vastava loata) parkimine ja jahiulukite liha müümine ja ostmine.

31. Metsloomanahkade parkimise õigus on riiklikel ja kooperatiivsetel organisatsioonidel, kes on ettenähtud korras saanud vastava loa nende töötlemiseks.

32. Kodanike käes avastatud parkimata ning parkimisettevõtete templita pargitud metsloomanahad kuuluvad konfiskeerimisele ja nende realiseerimisest saadud summad kantakse Jahimajanduse Inspektsiooni arveldusarvele.

33. Ebaseaduslike jahisaaduste kokkuostu eest trahvitakse varumisorganisatsioone vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 1932. a. 9. mai määrusele nr. 680 (NSV Liidu SK 1932, 35, 215).

## VI. Järelevalve jahipidamise eeskirjade täitmise üle

34. Järelevalvet käesolevate eeskirjade täitmise üle teostavad Jahimajanduse Inspektsioon, jahindusorganisatsioonid, riikliku metsavalve, looduskaitsealade ning karusnahkade varumisorganisatsioonide töötajad.

Kaasabi jahimaa-alade kaitsel ja kontrolli teostamisel jahipidamise eeskirjade ja tähtaegade täitmise üle peavad osutama kõik jahisportlased, miilitsatöötajad, ühiskondlikud jahindusinspektorid, külanõukogude täitevkomiteed.

35. Kontrolli teostavatel isikutel on õigus nõuda jahisportlastelt jahipileti, suunamisloa, jahikoera-passi, jahirelva ja jahisaaduste ettenäitamist, kontrollida püssi numbri vastavust jahipiletil tähendatud numbrile, salaküttimise puhul ära võtta jahipilet, suunamisluba, jahipidamisvahendeid (püsse ja püüniseid) ja jahisaadusi, samuti koostada jahipidamise eeskirjade rikkumise akt, millest üks eksemplar antakse allkirja vastu eeskirjade rikkujale, teine eksemplar saadetakse Jahimajanduse Inspektsioonile süüdlase vastutusele võtmiseks.

36. Äravõetud jahisaak kuulub riiklike kokkuostuhindadega üleandmisele laste- ja tervishoiuasutustele või kaubandusorganisatsioonidele.

## VII. Vastutus jahipidamise eeskirjade rikkumise eest

37. Käesolevate jahipidamise eeskirjade rikkujaid karistatakse:

a) kriminaalkorras — jahipidamise eest keelatud kohtades ja tähtaegadel riikliku kaitse alla võetud loomadele ja lindudele ning keelatud viisidel ja vahenditega — Eesti NSV territooriumil kehtiva VNFSV KrK paragr. 86-1 järgi või Eesti NSV 1957. a. 7. juuni seaduse järgi;

b) administratiivkorras — kuni 300 rubla suuruses summas koos jahisaagi konfiskeerimisega, mis määratakse Jahimajanduse Inspektsiooni poolt käesolevate jahipidamise eeskirjade muude rikkumiste eest.

Jahimajanduse Inspektsiooni poolt määratud trahvide peale võib 10 päeva jooksul edasi kaevata Eesti NSV põllumajanduse ministrile Jahimajanduse Inspektsiooni kaudu. Edasikaebamine ei peata otsuse täitmist;

c) Jahimajanduse Inspektsioonil on õigus salaküttimise eest karistatud isikutelt võtta ära jahipidamise õigus kuni kolmeks aastaks.

38. 10 päeva möödumisel trahvi määramisest nõutakse trahvisumma vastuvaidlematus korras sisse süüdlase töökohajärgse raamatupidamise kaudu (töölistelt ja teenistujatelt palgast ning kolhoosnikutelt — normipäevadest saadud sissetulekutest). Juhul, kui pole võimalik trahvisummat kinni pidada palgast või normipäevatasust, saadab Jahimajanduse Inspektsioon materjalid kohtutäiturile sissenõudmise pööramiseks süüdlase varale.

39. Peale kriminaal- või administratiivvastutuse nõutakse salaküttidelt Jahimajanduse Inspektsiooni poolt esitatud tsiviilhagi korras sisse ka jahimajandusele tekitatud kahjud käesolevate eeskirjade VIII osas kindlaksmääratud suuruses.

40. Jahipidamise eeskirjade rikkumise eest sissenõutud trahvisummad, jahisaaduste müügist ja konfiskeeritud jahi- ja püügivahendite realiseerimisest saadud summad kantakse Jahimajanduse Inspektsiooni arveldusarvele, kust 50% kasutatakse jahimajanduse taastamiseks ja arendamiseks ja 50% nende isikute premeerimiseks, kes avastasid jahieeskirjade rikkujaid, samuti isikute premeerimiseks, kes on aidanud salakütte avastada.

## VIII. Kahjutasu suurus metsloomade ja lindude ebaseadusliku tapmise või püüdmise ning koobaste ja pesade rüüstamise eest.

| Jrk. nr. | Looma või linnu nimetus | Kahjutasu ühe looma või linnu eest rbl. |
|---|---|---|
| | **Tapmine või püüdmine** | |
| 1. | Põder, hirv, maraal . . . . . | 10 000.— |
| 2. | Metskits . . . . . | 3 000.— |
| 3. | Kobras ja karu . . . . . | 5 000.— |
| 4. | Metssiga . . . . . | 3 000.— |
| 5. | Saarmas, nugis, naarits, kotkad ja lendorav | 1 000.— |
| 6. | Mäger, metsis, luik, hani, lagle, faasan . . | 500.— |
| 7. | Hall ja valge jänes ning ondatra . . . | 250.— |
| 8. | Teder, laanepüü, rabakana ja põldpüü . . | 200.— |
| 9. | Nirk ja orav . . . . . | 100.— |
| 10. | Pardid iga liiki ja nepid iga liiki, kasulikud kullilised ja kakulised . . . . . | 100.— |
| 11. | Muud metsloomad ja linnud, välja arvatud kahjulikud kiskjad . . . . . | 50.— |
| | **Koobaste rüüstamine** | |
| 12. | Kopra ja mägra . . . . . | 1 000.— |
| 13. | Muude loomade, välja arvatud huntide koopad . . . . . | 500.— |
| 14. | Ondatra koobaste ja kuhilpesade rüüstamine . . . . . | 250.— |
| | **Pesade rüüstamine** | |
| 15. | Jahilindude ja käesolevate eeskirjade 18. punktis loetletud lindude pesad . . . | 250.— |

16. Muude lindude, välja arvatud käesolevate eeskirjade p. 27 loetletud linnud . . . 100.—
17. Iga korjatud muna eest, välja arvatud käesolevate eeskirjade p. 27 loetletud lindude munad (tükk) . . . . . 10.—

## EESTI NSV TERRITOORIUMIL KEHTIVATE JAHIPIDAMISE EESKIRJADE 25. PUNKTI MUUTMISE KOHTA

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU KORRALDUS NR. 217-k
19. VEEBRUARIST 1960

Sõnastada Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1958. a. 15. detsembri korraldusega nr. 1951-k kinnitatud Eesti NSV territooriumil kehtivate jahipidamise eeskirjade punkt 25 järgmises redaktsioonis:

«25. Jahifauna säilitamiseks ja arendamiseks on Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil õigus kooskõlastatult Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Looduskaitse Valitsusega lühendada või pikendada jahipidamise tähtaegu üksikutele looma- ja linnuliikidele, limiteerida või täielikult keelata nende laskmist (püüdmist) kogu vabariigis või üksikutes rajoonides.»

*«Eesti NSV Teataja», 1960, nr. 12, art. 50*

# XII OSA

# OHUTUSTEHNIKA

## OHUTUSTEHNIKA JA TÖÖTERVISHOIU EESKIRJAD KOLHOOSIDELE

### Töökaitsealase töö organiseerimisest kolhoosides

### I

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 18. aprilli 1958. a. määrusega «Kolhoosikorra edasiarendamisest ja masina-traktorijaamade reorganiseerimisest» laiendati kolhoosidele masina-traktorijaamades kehtivad ohutustehnika ja töötervishoiu eeskirjad. Vastavalt sellele soovitavad Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium ning Põllumajanduse ja Varumise Tööliste ja Teenistujate Ametiühingu Eesti Vabariiklik Komitee kolhoosidele kehtestada töökaitsealase töö organiseerimisel allpool esitatud kord.

1. Vastutust töökaitsealase töö organiseerimise eest kolhoosis ning normaalsete töötingimuste kindlustamise eest traktoritel, põllumajandusmasinatel, jõujaamades, elektrijaamades, loomakasvatusfarmides ning teistes ettevõtetes kannab kolhoosi juhatus.

Kogu praktilise töö läbiviimise ohutustehnika ja töötervishoiu alal paneb kolhoosi juhatus kolhoosi esimehe asetäitjale või mõnele juhatuse liikmele, kes tegeleb loomakasvatus- ja tehnikaalaste küsimustega ning vastutab kogu selle töö läbiviimise eest kolhoosis. Juhatus määrab igas töölõigus (brigaad, farm, ehitus, töökoda, elektrijaam, veski jne.) ohutustehnika seisukorra eest vastutavad isikud.

2. Kolhoosi juhatus:

a) kuulab vajaduse korral oma koosolekul vastutavate isikute aruandeid ohutustehnika ja töötervishoiu seisukorra kohta ning vastavalt sellele võtab tarvitusele abinõud esinevate väärnähtuste kõrvaldamiseks;

b) vaatab hiljemalt 3 päeva jooksul läbi iga raske tööõnnetuse asjaolud ja põhjused ning võtab tarvitusele vajalikud abinõud sääraste juhtumite vältimiseks ning õnnetusjuhtumis süüdi olevate isikute karistamiseks;

c) kinnitab töötingimuste parandamiseks kolhoosis vajalike abinõude plaanid ning eraldab vastavad vahendid nende täitmiseks;

d) määrab kindlaks kolhoosi liikmetele ohutute töömeetodite õpetamise ja instrueerimise korra ning tähtajad;

e) võtab tarvitusele abinõud kolhoosis teatud tööaladel töötavate tööliste varustamiseks vastavate kaitseabinõudega;

f) kinnitab kvalifikatsioonikomisjoni ohutustehnikaalaste teadmiste kontrollimiseks.

Elektriseadmeid teenindavale personalile korraldatakse kontrollkatsed ohutustehnika eeskirjade tundmises Põllumajanduslike Elektrijaamade ja -võrkude Ekspluatatsioonikontori vastavate võrgurajoonide juures.

3. Kolhoosi esimehe asetäitja või juhatuse liige, kes vastutab töökaitsealase seisukorra eest kolhoosis, on kohustatud:

a) organiseerima kõigile kolhoosi liikmetele ja töölistele, kes oma töös on seotud traktorite, põllutöömasinate ja loomakasvatusalase tööga ning teiste töölõikudega, vastavate ohutustehnika eeskirjade tutvustamist koos sellele järgneva teadmiste kontrollimisega kolhoosi kvalifikatsioonikomisjoni poolt;

b) korraldama sissejuhatava instruktaaži uutele kolhoosnikutele ja töölistele, jälgima, et vastutavad töötajad instrueeriksid õigeaegselt kolhoosnikuid töökohtadel nende tööle asumisel või ühelt töölt teisele üleviimisel;

c) mitte lubama tööle elektrijaamades, elektriliinidel, elektrikeevitusaparaatidel, jõuseadmetel, traktoritel, kombainidel, keerulistel põllutöömasinatel ja autodel kolhoosnikuid ning teisi isikuid, kellel puudub luba nendel masinatel ja seadmetel töötamiseks;

d) jälgima kehtiva seadusandluse, instruktsioonide, ohutustehnika ja töötervishoiualaste normide õiget täitmist;

e) kontrollima süstemaatiliselt kolhoosi kõigi tootmisruumide, traktorite, kombainide, põllutöömasinate ja teiste tehniliste seadmete ohutustehnilist ja töötervishoiualast seisukorda ning võtma viivitamatult tarvitusele abinõud avastatud puuduste kõrvaldamiseks;

f) traktorite, kombainide, põllutöö- ja teiste masinate vastuvõtmisel jooksvast ja kapitaalremondist mitte lubama nende ekspluatatsiooni andmist, ilma et oleks täidetud kõik kehtivad tehniliste normide ning ohutustehnika ja töötervishoiu eeskirjade nõuded;

g) välja töötama ja esitama kolhoosi juhatusele kinnitamiseks kolhoosis töötingimuste parandamiseks vajalike abinõude plaanid ning kindlustama nende õigeaegset täitmist;

h) varustama vajaduse korral töökohad vastavate instruktsioonide ja hoiatavate plakatitega ning plakatitega ohutute töömeetodite ja varitseva ohu kirjeldusega;

i) teostama kohapeal iga õnnetusjuhtumi kohta hoolikat juurdlust ning esitama juurdlusmaterjalid ja vastavad ettepanekud arutamiseks kolhoosi juhatusele; teostama kõigi õnnetusjuhtumite arvestust kolhoosis ning koostama iga tööõnnetuse kohta akti vastavalt kehtestatud vormile; õigeaegselt teatama surmaga lõppenud õnnetusjuhtumist rajooni põllumajanduse inspektsioo-

nile ja Ametiühingute Nõukogu tehnilisele inspektsioonile; jälgima, et kolhoosis teatud tööalal töötavad kolhoosnikud ja töölised oleksid varustatud vastavate kaitseseadmetega.

4. Tootmislõigus ohutustehnika eest vastutavad isikud (brigadirid, mehaanikud, farmijuhatajad, zootehnikud jne.) on kohustatud:

a) läbi viima ohutustehnika instruktaaži kõigile kolhoosis töötavatele kolhoosnikutele ja töölistele ning samas brigaadis, tootmislõigus, farmis jm. ühelt töölt teisele tööle üleviidud kolhoosnikutele ja töölistele nende töökohtadel, samuti korraldama neile praktilisi õppusi individuaalsete kaitsevahendite õige käsitsemise kohta;

b) mitte lubama teenindada traktoreid, kombaine ning iseliikuvaid masinaid kolhoosnikutel, kellel puuduvad tunnistused või teised dokumendid, mis lubavad töötada vastaval tööl;

c) jälgima traktorite, kombainide, põllutöömasinate, haakeseadmete, loomakasvatusfarmides asuvate masinate ning seadmete korrasolekut, samuti kõigi ohutustehnika eeskirjadega ettenähtud ning antud töölõigus ohutuid töötingimusi tagavate kaitseseadmete ja individuaalsete kaitsevahendite olemasolu ja korrasolekut;

d) määrama kindlaks traktorite ja põllutöömasinate marsruudid sõiduks ühelt töölõigult teisele; jälgima kõigi abiruumide ja sanitaar-elukondlike ruumide sanitaarset seisukorda;

e) määrama kindlaks ning märkima ära mehhanisaatorite ja teiste töötajate lühiajalise puhkuse paigad põllul;

f) nõudma kolhoosnikutelt ja teistelt töötajatelt, kes töötavad kolhoosis, ohutustehnika instruktsioonide ja eeskirjade täitmist ning rangelt jälgima, et nad kasutaksid ohutuid töömeetodeid ja kõiki vajalikke olemasolevaid kaitsevahendeid;

g) teostama iga tootmisega seotud õnnetusjuhtumi põhjuste ja asjaolude juurdlust ning teatama viivitamatult juhtunust kolhoosi esimehe asetäitjale või juhatuse liikmele, kellele on pandud vastutus ohutustehnika ja töökaitsealase töö eest.

## II

1. Riikliku tehnilise järelevalve teostamine masina- ja traktoripargi seisukorra üle kolhoosides on pandud remondi- ja tehnikajaamadele.

2. Järelevalve ohutustehnika- ja töötervishoiualase seisukorra üle kolhoosides on pandud Ametiühingute Nõukogu Tehnilisele Inspektsioonile.

3. Käesolevale käskkirjale lisatud ohutustehnika ja töötervishoiu eeskirjad on kolhoosidele kohustuslikud.

Kinnitatud
Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt
17. detsembril 1958

Kooskõlastatud
Põllumajanduse ja Varumise Tööliste ja Teenistujate Ametiühingu Eesti Vabariikliku Komiteega
17. detsembril 1958

## OHUTUSTEHNIKA EESKIRJAD LOOMAKASVATUSES

### Ohutustehnika eeskirjad loomade hooldamisel ja pidamisel lautades

1. Kõiki kolhoosi veisefarmis, tallis või sigalas töötajaid peab tutvustama tööeeskirjadega, loomade hooldamise ja pidamise peamiste eeskirjadega, samuti tööl ja põllumajandusloomade hooldamisel tekkinud õnnetusjuhtumite puhul esmaabi andmise eeskirjadega.

2. Eeskirju tutvustatakse:

a) nende selgitamise teel kolhoosi zootehniku või brigadiri poolt ja eeskirjade läbitöötamise teel brigaadi nõupidamisel või kolhoosi liikmete üldkoosolekul;

b) eeskirjade väljapanemise teel igas farmis, tallis või teistes loomakasvatusruumides.

3. Kõik tootmisruumid — tallid, lehma-, vasika- ja lambalaudad ning isolaatorid — peavad vastama täielikult ohutustehnika nõuetele.

Põrandad põllumajandusloomade ruumides ja käikudes peavad olema tasased, mitte libedad, ning uksed peavad avanema kergesti kogu laiuses. Läve kõrgus ei tohi olla üle 10 sm.

4. Loomakasvatusruumide läbikäikudes ei tohi olla inventari ega materjali, mis segaksid inimeste ja loomade liikumist. Ruumide hooldamise inventar, samuti söödad tuleb hoida ladudes või selleks ettenähtud panipaikades.

5. Vihma ja kiilasjää puhul tuleb loomakasvatusruumide sissekäikude ette puistata liiva, tuhka või saepuru ning töö juures olla eriti ettevaatlik.

6. Läbikäikudes, uste küljes ja mujal ei tohi olla teravaid väljaulatuvaid nurki ega palke, laudu, naelu, konkse ja teisi esemeid, mille vastu töötajad ja loomad võiksid endid ära lüüa või kinni jääda.

7. Kõik veise- ja lambalaudad, tallid ja sigalad peavad olema varustatud tuletõrjeinventariga.

8. Farmide territooriumil asuvad kaevurakked peavad olema vähemalt 50 sm kõrged ja varustatud kaanega. Kaevude ümber olevat jääd on tarvis aeg-ajalt lahti raiuda ja maa-ala liivaga üle puistata.

9. Sugupulle, -jääri ja -täkke ei tohi hooldada alla 18 aasta vanused noored ega rasedad naised. Samuti ei tohi rasedad naised sõita ratsa.

10. Rahutute loomade latrite juurde peab olema riputatud

hoiatav plakat: «Ettevaatust, pull (lehm) puskleb, hobune lööb, hammustab» jne.

11. Kõrvalistel isikutel on keelatud minna tallidesse, lehmalautadesse ja teistesse loomakasvatuse tootmisruumidesse.

12. Vajalike sanitaar-hügieeniliste tingimuste loomiseks ja loomakasvatuse alal töötajate töö kergendamiseks on kolhoosi juhatus kohustatud:

a) varustama loomakasvatuse alal töötajad erirõivaste, erijalatsite ja kaitsevahenditega vastavalt kolhoosis ettenähtud normidele ning organiseerima erirõivaste hoidmise, remontimise ja pesemise, nakkushaigete loomade hooldamisel ka nende esemete desinfitseerimise; nakkushaigete loomade ravimisega tegelevad isikud peavad kandma erirõivastust;

b) eraldama igale loomakasvatusbrigaadile ruumid teenindava personali jaoks, varustama need kappidega isiklike ja kaitserõivaste ning jalatsite hoidmiseks, pesukausside, seebi ja käterätikuga, nõudega, sooja puhta veega käte pesemiseks, apteegiga esmaabi andmiseks vajalike ravimite ja sidumismaterjaliga; lüpsjate käte haigestumise vältimiseks võimaldama teha kätele sooja vanni ja massaaži, milleks soetada vajalik inventar (vannikesed, vannitermomeeter, pingid jms.) ja salvi (üks osa vaseliini ja üks osa lanoliini) käte võidmiseks.

## Ohutustehnika eeskirjad hobuste hooldamisel

13. Hobused ja kogu hobuinventar kinnistatakse isiklikult töötajale.

14. Hobust peab kohtlema rahulikult ja kindlakäeliselt. Hobuse juurde minekul ja latrisse astumisel on tarvis hobust juba kaugemalt häälega rahustada.

Hobust ei tohi peksta, samuti ei tohi temaga toorelt kärkida ega teda järsult peatada või pöörata. Rangelt on keelatud hobust ärritada.

15. Tõrksaid ja närvilisi hobuseid peavad hooldama vilunud ja kvalifitseeritud tallimehed.

16. Sugutäkkusid tuleb hoida eraldi sulgudes. Tallimehe väljumisel sulust tuleb see korralikult sulgeda.

17. Sugutäkkude sulgude vaheseinad tehakse 5—6 sm paksustest laudadest kuni laeni kinnised või vähemalt 2,7 m kõrged. Aknad asuvad 2 m kõrgusel ning kaetakse seestpoolt metallist võrestiku või vastupidavast traadist võrguga. Sulu eesmine sein tehakse kindla uksega, mis avaneb väljapoole ja mille laius on 1,0—1,2 m. Eesmine sein 1,5 m kõrguseni on tihe laudsein, ülemine osa 1—1,2 m ulatuses võrestik raudvarbadest (ø 1,5—2,0 sm) 10—12 sm laiuste vahedega.

18. Sugutäkud hoitakse sulgudes rautamata, igal täkul peavad olema peas hästi sobitatud päitsed koos sidumisrõngaga,

sulust väljatootmisel aga tugevad lihtsad valjad suuraudade ja ratsutitega.

19. Tigedaid täkkusid tuleb hoida sulgudes, mis paiknevad talli ühes otsas väljapääsu lähedal, ja neid puhastatakse ning viiakse välja eraldi, kui teised hobused on sulgudes ja talli koridor on vaba.

20. Proovitäkud tuleb viia proovile ja sugutäkud paaritamisele kahe tallimehe poolt spetsiaalsete paaritusohjadega, mis on vähemalt 5 m pikad.

Paaritamisel peavad märadel olema paaritamiskammitsad. Imetava mära proovimisel või paaritamisel peab tallimees hoidma varssa mära ees või kõrval.

21. Vastpoeginud mära juurde minnes tuleb esimestel kordadel olla niisama ettevaatlik kui tigedate hobuste puhul.

22. Hobuseid peab puhastama lasipuude külge seotult. Hobust puhastades peab tallimees seisma hobuse kõrval poolpöördes hobuse poole, jälgima pidevalt hobuse käitumist, mitte kasutama hobuse puhastamisel tooreid võtteid, mis hobust häiriksid. Kammi (harjapuhastit) kasutatakse ainult harja puhastamiseks.

23. Tõrksa hobuse või sellise hobuse söötmisel, kel on harjumus sööda etteandmisel haarata inimest hammastega, tuleb sööt anda ette koridorist selleks spetsiaalselt valmistatud sõime.

24. Hobuse latrisse viimisel ja sealt väljatoomisel peab latri uks olema täiesti avatud, naabersulgude uksed aga suletud. Inimeste viibimine ustel või nende lähedal on sel ajal keelatud.

25. Hobuse latrisse viimisel tuleb valjad või päitsed ära võtta alles siis, kui hobune on latris ja peaga ukse poole. Kui tallimees on sealt väljunud, tuleb uks sulgeda.

26. Keelatud on hobuseid ajada vahekäikudesse või viia hobuseid vahekäigus, väljapääsu ees või selle lähedal üksteisest mööda.

27. Tallis on keelatud istuda hobusele selga, samuti talli ratsa sisse sõita.

Enne sadulasse istumist peab ratsanik hobuse valjastama, kontrollima saduldust ning sadulavöö ja jaluserihmade vastupidavust.

Ratsahobustena ei tohi kasutada pimedaid, veterinaartöötajate poolt tööst vabastatud haigeid ja liikumisel komistavaid hobuseid.

28. Juhul, kui on tarvis hobust maandada (pikali tõmmata), peab see toimuma tasasel ja avaral kohal. Seda tuleb teha veterinaararsti või zootehniku vahetul juhtimisel. Maandamiseks on vaja vähemalt nelja inimest, keda peab eelnevalt põhjalikult instrueerima.

Maandatud hobusele lähenetagu ainult seljapoolsest küljest.

Maandamise nöör ei tohi olla seotud jooksvasse sõlme. Pärast töö lõpetamist vabastatakse esmajärjekorras hobuse jalad kammitsaist ja alles seejärel pea.

29. Hobuseid võivad ujutada jõgedes, tiikides ja mujal ainult need, kes oskavad ise ujuda.

30. Tallipersonalil on rangelt keelatud puhata või magada ruumides, kus asuvad hobused.

31. Hobusekapjade värkimine ja hobuste rautamine peab toimuma ainult küllalt avaras ja valges ruumis, talli koridoris (kui selle laius on vähemalt 2 m) või õues. Kapjade värkimine ja hobuste rautamine latrites on rangelt keelatud.

Talvel peab olema ruumis, kus rautatakse hobuseid, vähemalt 5° sooja, ka ei tohi olla seal tõmbetuult.

32. Sepad varustatakse tihedate nahk- või presentpõlledega, mis töö juures tuleb tingimata ette panna. Noad ja rautamistangid peavad olema teravad.

## Ohutustehnika eeskirjad sugupullide pidamisel ja kasutamisel

33. Sugupulle peetagu laudas koos lehmadega selleks eraldi kohandatud asemel. Pulli ase peab vastama tema suurusele (pikkus 210—220 sm, laius 160—180 sm). Omaette ruumis pidamisel muutuvad pullid tavaliselt tigedaks.

34. Hiljemalt 1,5 aasta vanuselt tuleb pulli nina rõngastada. Pulli ninarõngas seotakse tugeva ühendusrihmaga sarverihma külge.

35. Pull tuleb aseme külge kinnitada kahekordselt: esiteks tugeva kahepoolse kaelaketiga postide või sõime alusserva kinnitusprussi sisse löödud aasadesse ning siis ühendusrihma küljes olevast kinnitusrõngast keti abil sõime külge. Pulli sõim peab olema tugevasti postide külge kinni löödud.

36. Laudaperioodil tuleb pulle pidevalt jalutada lasta või teha nendega kerget tööd. Suvel peetagu pulle kas tugevas spetsiaalselt ehitatud jalutuskoplis või karjamaal ketis, kusjuures kett kinnitatakse lõksuga ühendusrihma kinnitusrõngasse, ühendusrihma puudumisel aga läbi ninarõnga sarverihma külge.

37. Eriti ettevaatlik peab olema sugupulli paaritusele viimisel ja sealt toomisel, millega on juhtunud just kõige rohkem õnnetusi. Sugupullide toomine paaritusele, jalutuskoplisse või karjamaale peab toimuma 2 m pikkuse talutuskepi abil, mille ketist jätk kinnitatakse lõksu abil ninarõnga külge. Talutuskepi puudumisel peab sugupulli talutama kaks inimest keti või köie abil, mis on kinnitatud ninarõnga külge. Talutamisel asuvad talitajad vähemalt 1,5—2 meetri kaugusel kummalgi pool pulli.

38. Talutuskepi abil või kahe inimesega talutades ei tohi pulli enda järel vedada, vaid talutaja (või talutajad) peab käima kõrval ning hoidma kepi või pingul keti (köie) abil pulli pea üleval, vähemalt talitaja rinna kõrgusel.

39. Kui pull on asemel, ei tohi minna pulli ja seina vahele, sest pull võib oma raskusega inimest vastu seina muljuda.

40. Sugupullidega tuleb ümber käia rahulikult ja kindlakäeli-

selt. Pullide ärritamine ja torkimine, kärkimine ja koerte pealeajamine on rangelt keelatud.

41. Sugupullil peab olema kindel talitaja. Et pull tunneb oma talitaja peamiselt riietuse ja hääle järgi, peab talitaja pulli hooldama alati samas riietuses (töökitlis) ning häälitsema sõbralikult.

42. Sugupullide hooldajad peavad olema tugevad, terved ja kogemustega inimesed.

### Ohutustehnika eeskirjad sugukultide talitamisel

43. Sugukulte hoitagu spetsiaalsetes sulgudes. Sulgude vaheseinad peavad olema vahedeta ja vähemalt 1,4 m kõrged.

44. Paaritusikka jõudnud sugukultidel ja ka hiljem, olenevalt kasvamisest, tuleb kihvad maha saagida ja viiliga tasandada.

45. Sulgudes, kus hoitakse sugukulte, peavad kallutatavad künad olema seatud selliselt, et kulte hooldav seatalitaja võiks anda neile sööta vahekäigust, ise sulgu minemata.

46. Seatalitajad, kes talitavad sugukulte, peavad arvestama iga kuldi individuaalseid iseärasusi. Kulte tuleb kohelda rahulikult, kindlalt, mitte kärkida ega karjuda nende peale.

47. Sugukultide hooldamist võib usaldada ainult vilunud seatalitajatele.

### Ohutustehnika eeskirjad hobustega töötamisel

48. Hobuseid on lubatud rakendada ainult korrasolevate vankrite, regede, põllumajandusmasinate ja põllutööriistade ette.

49. Iga hobuse jaoks on vaja eraldada ja kinnitada hästi sobiv rakmete komplekt.

50. Hobune tuleb ette rakendada selliselt, et ükskõik milliste liigutuste juures hobuse tagumised jalad ei ulatuks kolkideni või veoki esiküljeni ning hobune võiks sammuda vabalt.

Põllumajandusmasinate ja -riistade juures ei tarvitse tiislirihmasid liialt pingutada.

51. Hobuseid, kes on rakendatud lõikeaparaadiga põllumajandusmasinate või -riistade ette, on keelatud lühiajaliste puhkehetkede jm. ajal jätta omapead (hobusemeheta). Samuti pole lubatud hobusemehel ja masinaid teenindaval personalil minna põllumajandusmasinate ja -riistade lõikeaparaadi ette.

52. Enne väljasõitmist tööle on brigadir kohustatud kontrollima liikuva koosseisu ja rakmete korrasolekut, tööks vajaliku abiinventari olemasolu ja kvaliteeti.

53. Kartlike hobustega ei ole lubatud sõita ilma silmaklappideta ja tõrksate hobustega ilma suuraudadeta.

54. Veohobuste kabjad peavad olema rautatud.

55. Hobutranspordi liikumisel vooris tasastel, sillutamata ja

lumistel teedel, samuti nimetamisväärse kallakuta tavalistel teedel peavad vahed üksikute veokite vahel olema 1,5—2 m, jäätunud teedel aga 5 meetrit. Teelangudest allasõitmisel peab vahe üksikute veokite vahel olema võrdne languse pikkusega. Järskudel laskumistel tuleb tingimata kasutada pidurdamist.

56. Hobutranspordil on keelatud liikuda talvel mööda jõgesid ja järvesid, kui jää paksus on alla 15—18 sm, samuti kevadel, kui jääs on tekkinud lõhed ja jää on kattunud veega.

57. Sõitmine hobust juhtimata teelangudel, teede ristumisel, raudtee ülesõidu- ja teistel ohtlikel kohtadel on keelatud.

Üle raudtee sõita on lubatud ainult selleks ettenähtud kohas avatud tõkkepuude puhul.

58. Raskete ja mahukate veoste transportimisel mäest alla peab hobusemees kasutama pidurit, asudes ise hobusest vasakul.

Ei ole lubatud istuda koormal mäest allasõitmisel, samuti ei ole lubatud kerida ohje ümber käte koorma liikumisel mäest alla.

## Ohutustehnika eeskirjad hobuste ja teiste loomade transportimisel

59. Maanteid ja raudteid mööda transporditavad hobused (välja arvatud juhused, kui see toimub karjana ajamise korras) peavad olema varustatud päitsete, oheliku ning kaelarihmaga. Hobuste transportimine raudteejaama peab toimuma kas ratsa, vastavalt seatud vankri järel või oheliku otsas, kusjuures saatja on ratsa või jalgsi. Kui aga hobuseid aetakse karjas, peavad saatjad olema ratsa. Tigedate paaritusealiste täkkude transportimine on lubatud ratsa, oheliku otsas või vastava seadmega varustatud vankri järel.

60. Veiseid, sigu ja lambaid aetakse raudteejaama kas karjas või veetakse veoautodega.

61. Loomade transportimisel veoautodega peavad need olema seatud järgmiselt: sigade ja lammaste veoks kinnitatakse veokasti külge puusõrestik, mis ulatub 0,8 m kastist kõrgemale, veiste ja hobuste veoks varustatakse veokast rinna kõrguselt pikuti ja põiki kinnitatud laudadega. Transporditavad veised ja hobused peavad olema peast seotud.

62. Loomade saatjate viibimine veokastis on keelatud.

Alaealiste kasutamine loomade saatjatena on keelatud.

63. Nakkushaigete loomade transportimisel peab neid saatev personal olema varustatud kitlite, kummikinnaste ja desinfitseerimisvahenditega ning olema instrueeritud isikliku ja ühiskondliku profülaktika abinõudest.

64. Hobuste ja teiste loomade transportimine näitustel demonstreerimiseks toimub erieeskirjade järgi.

65. Avastanud loomade haigestumise brutselloosi, on kolhoosi juhatus kohustatud isoleerima haiged loomad, teatama rajooni tervishoiuosakonda brutselloosi puhkemisest ja võtma tarvitusele abinõud selle haiguse likvideerimiseks vastavalt NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt kehtestatud instruktsioonile ning inimeste tervise kaitseks vastavalt käesolevatele eeskirjadele.

66. On keelatud lasta brutselloosihaigete loomade hooldamisele isikuid ilma eelneva meditsiinilise ülevaatuseta ja tervishoiuorganite õiendita brutselloosivastaste süstimiste kohta.

67. Brutselloosihaigeid loomi võivad hooldada ainult täiskasvanud inimesed.

Brutselloosihaigete loomade hooldamine farmis on alalise loomakasvatusbrigaadi ülesanne.

Brutselloosihaigete loomade talitamisele ei lubata noori alla 18 a. vanuses, samuti rasedaid naisi. Sissekäik isolaatori territooriumile kõrvalistel isikutel ja kolhoosnikutel, kes pole otseselt seotud haigete loomade hooldamisega, on keelatud.

68. Meditsiinilise punkti, arstijaoskonna või haigla meditsiiniline personal, kes teenindab kolhoosnikuid, on kohustatud perioodiliselt üle vaatama isikuid, kes töötavad brutselloosist nakatatud farmides, ning brutselloosi haigestumise kliiniliste tunnuste puhul uurima haigeid üksikasjaliselt seroloogilisel teel ja nahaaluse allergilise proovi võtmisega. Vähemalt kord aastas tuleb kontrollida farmi töötajaid, kes talitavad brutselloosihaigeid loomi, dispanseruurimise teel.

69. Kolhoosnikud on kohustatud hoidma oma õueaiamaad puhtad, vältima isiklikus kasutuses olevate loomalautade, samuti hoonete ümbruses oleva maa-ala risustamist sõnniku ja teiste jäätmetega.

70. Loomakasvatusbrigaadi liikmed on kohustatud süstemaatiliselt puhastama loomakasvatusruume sõnnikust, viima selle sõnnikuhoidlasse, samuti hoidma puhtad loomade jalutusõued ja maa-ala, mis ümbritseb tootmisruume. On keelatud jätta sõnnikut ruumide sissekäikude juurde või laotada seda ruumide lähedasele maa-alale.

71. Loomakasvatusruumide sissekäikude juurde, ruumides aga sektsioonide vahele asetatakse madalad tihedad kastid, täidetud saepuru, hekseldatud õlgede, turba või heinajäätmetega, mis on läbi immutatud desinfitseeriva lahusega. Kastide paigaldamist, nende sisu igapäevast vahetamist, samuti jalatsite desinfitseerimist ruumist väljumisel ning sisenemisel kontrollivad loomakasvatusbrigaadide brigadirid. Desinfitseeriva lahuse igapäevane vahetamine ja kastides oleva allapanu niisutamine on farmide veterinaarsanitaride ülesanne.

72. Kõik tööd brutselloosihaigete loomade ruumides või isolaa-

tori territooriumil peavad loomakasvatusbrigaadides töötavad kolhoosnikud tegema erirõivastes ja -jalatsites, millega kolhoosi juhatus peab neid varustama kolhoosi liikmete üldkoosoleku poolt kindlaksmääratud normide järgi vastavaks tähtajaks.

Erirõivaste ja -jalatsite muretsemine brutselloosihaigeid loomi hooldavatele töölistele ja spetsialistidele toimub kolhoosi arvel.

Vastavalt kehtivatele normidele on nakkushaigeid loomi talitavatel spetsialiistidel ja kolhoosnikutel õigus saada järgmist erirõivastust ja -jalatseid: 2 puuvillast kitlit 1 aastaks, 1 riidest peakate 2 aastaks, 1 paar nahksaapaid 1 aastaks, 1 paar kalosse 2 aastaks, 1 põll tihedast riidest 2 aastaks, 2 paari kummikindaid 1 aastaks ja 2 käterätikut 1 aastaks.

Erirõivaste peal on keelatud kanda teisi rõivaid. Erirõivaid ja -jalatseid kantakse ainult loomalaudas töötamisel. Pärast tööd pannakse need spetsiaalsetesse kappidesse (viimased on paigutatud ruumide sissepääsu juurde). Rangelt on keelatud kanda erirõivaid ja -jalasteid väljaspool brutselloosihaigete loomade ruume või nendele eraldatud maa-ala.

Kappide kohalepaigutamine ja erirõivaste hoidmine kuulub farmijuhataja kohustuste hulka. Kontroll erirõivaste ja -jalatsite kasutamise kohta on loomakasvatusbrigaadide brigadiride, veterinaarvelskrite ja meditsiinilise personali ülesandeks.

73. Kõik erirõivad ja -jalatsid kuuluvad kohustuslikule desinfitseerimisele kolhoosi arvel. Kitlid, peakatted, käterätikud ning riidest põlled pannakse kord nädalas 1%-lisse leelis- või 3%-lisse soodalahusesse, keedetakse 30 minutit ja pestakse seebiga kuumas vees.

Kummist jalatsid puhastatakse iga päev pärast töö lõppu porist ja kallatakse üle seebi-fenooli-lüsooli 2—3-protsendilise lahusega või veterinaararsti näpunäidete kohaselt mõne teise selleks otstarbeks kõlbliku lahusega. Nahkjalatsid puhastatakse iga päev porist ja määritakse aeg-ajalt tökatiga. Nimetatud desinfektsiooni organiseerib farmijuhataja ja see viiakse läbi kolhoosi zootehniku järelevalve all.

Kolhoosnikute isiklike üleriiete ja jalatsite hoidmiseks peavad olema eraldi kapid. Isiklike riiete ja jalatsite hoidmine erirõivaste hoidmiseks ettenähtud kappides on rangelt keelatud.

74. Pärast tööd on kõik farmitöötajad kohustatud pesema käsi kaaliumpermanganaadi lahusega, lüsooli või klooramiini 2-protsendilise lahusega ja seejärel sooja vee ning seebiga.

Pesukausside paigutamine loomakasvatusruumidesse ja suvelaagritesse ning nende varustamine sooja vee ja seebiga kuulub farmijuhataja kohustuste hulka. Varustamine desinfitseerivate lahustega on aga kolhoosi zootehniku ülesanne.

75. Kolhoosnikud, kelle kätel on kriimustused, marrastused, haavad jms., peavad neid enne töö algust määrima jooditinktuuriga ja kinni siduma.

Veterinaarabi andmisel, eriti sünnituste ja sünnitusjärgsete

haigestumiste puhul on tarvis, kui see on tehniliselt võimalik, kasutada kummikindaid.

Kolhoosnikud, kes töötavad isolaatoris või brutselloosikahtlases farmis, peavad sõnniku koristamisel, naha nülgimisel või nahkade sorteerimisel, korjuste lahkamisel, aborteerinud loodete ja päramiste koristamisel, samuti loomade sundtapmisel kandma tingimata kummikindaid.

Kummikinnaste vigastamise ja tagavarapaari puudumise puhul, samuti ka niisuguse töö puhul, mille iseloom takistab kummikinnaste kasutamist, on tarvis käsi määrida rasvaga (vaseliini, taimeõli, kalamaksaõli, sulatatud rasvaga jms.).

76. Enne töö algust, pärast selle lõpetamist ja enne iga lehma lüpsmist, kui udar on pestud ja lehma saba seotud, peavad lüpsjad pesema hoolikalt käsi sooja vee ja seebiga.

77. Kõik loomaruumid ja suvelaagrid peavad olema varustatud apteekidega esmaabi andmiseks. Apteegi varustamist ravimite ja sidumismaterjalidega kontrollib kolhoosi teenindava meditsiinilise punkti personal.

78. Juhul kui loom aborteerib, on teda hooldav töötaja kohustatud sellest viivitamata teatama brigadirile ja kolhoosi zootehnikule, koristama loote koos lootekestade ja päramistega vedelikukindlasse kasti, pärast seda ära korjama ja põletama määrdunud allapanu.

Loodet ja päramisi koristatakse tangide, hangude või raudlabidaga; neid esemeid tuleb alati hoida kõrvalises kohas ämbris, milles on desinfitseeriv lahus. Aborteerinud loode saadetakse veterinaararsti juhendite kohaselt veterinaarbakterioloogilisse laboratooriumi uurimiseks või hävitatakse põletamise või loomade kalmistule matmise teel.

Pärast aborteerinud loote ärasaatmist või hävitamist tuleb kast, mille sees loode oli, desinfitseerida.

Farmide varustamine niisuguste kastidega, samuti ka loote koristamiseks vajaliku muu inventariga, kuulub farmijuhataja ülesannetesse.

Aborteerinud loodet, lootekestasid ja päramisi lihtsalt minema visata või neid koertele või sigadele sööta on rangelt keelatud. Koht, kus toimus abort, desinfitseeritakse täiendavalt (pärast esialgset desinfitseerimist) veterinaararsti või veterinaarvelskri näpunäidete kohaselt.

Aborteerinud loomi talitatakse veterinaararsti või veterinaarvelskri juhendite kohaselt.

Loomade paigutamine elumajadesse ja korteritesse on keelatud.

79. Söömine, joomine ja suitsetamine farmis brutselloosihaigete loomade talitamisel on rangelt keelatud. Tööliste varustamiseks joogiveega pannakse paagid keedetud veega väljapoole tootmisruume.

80. On keelatud kasutada toiduks brutselloosihaigete lehmade

keetmata piima, lõssi, koort, võipiima, hapupiima, kohupiima, hapukoort ja juustu.

Piima, koore ja lõssi kasutamine toiduks ning piimasaaduste valmistamiseks on lubatud alles pärast nende keetmist või pastöriseerimist, s. o. kuumendamist 30 minuti jooksul kuni 70° C.

81. Kolhoosi juhatus on kohustatud:

a) tutvustama käesolevaid eeskirju kõigile kolhoosnikutele, kes talitavad brutselloosihaigeid loomi, ja nende perekonnaliikmetele; asetama need eeskirjad nähtavale kohale igas ruumis, kus on haiged loomad; kontrollima perioodiliselt nende eeskirjade täitmist ja kõrvaldama avastatud puudused;

b) kolhoosnikute haigestumise puhul brutselloosi uurima koos meditsiiniala töötajatega iga nakatumise põhjust ja võtma selles süüdi olevad isikud vastutusele.

Kinnitatud
Eesti NSV Põllumajanduse
Ministeeriumi poolt
17. detsembril 1958

Kooskõlastatud
Põllumajanduse ja Varumise Tööliste
ja Teenistujate Ametiühingu Eesti
Vabariikliku Komitee poolt
17. detsembril 1958

## OHUTUSTEHNIKA EESKIRJAD TÖÖTAMISEL TRAKTORITE JA PÕLLUMAJANDUSMASINATEGA

1. Iga traktori juures peab olema instruktsioon, milles on kirjeldatud traktori ehitus ja tema ohutu teenindamise viisid töötamise ajal.

2. Kõik traktorid peavad olema varustatud sellekohaste konstruktiivsete kaitseseadmetega, nii et nende teenindamine oleks mugav ja ohutu.

3. Iga traktor peab olema varustatud:

a) kabiini või presentkatusega, mugava pehme istmega ühes seljatoega ja liikuva platvormiga koos jalatugedega;

b) korrasoleva rooliseadmega ja kindlalt töötavate piduritega;

c) kergelt käsitsetava ja ohutu haakeseadmega;

d) esi- ja tagatuledega, mis on piisavad töötamiseks öösel;

e) mürasummutiga;

f) tahavaatepeegliga;

g) kahepoolse signaaliga.

4. Platvormide, kabiini põrandate ja traktori pedaalide pinnad peavad olema rihveldatud.

5. Kõik traktorid peavad olema varustatud ülespööratavate treppidega (astmelaudadega) kabiini sisseminemiseks ja sealt väljumiseks ning radiaatorite juures asetsevate ülespööratavate astmelaudadega veega tankimise hõlbustamiseks.

6. Iga traktor peab olema varustatud ohutu käivitusvändaga, korrasolevate tööriistade komplektiga ja esmaabipaunaga.

7. On keelatud kasutada traktoreid, millede mehhanismid on rikkis või halvasti reguleeritud.

8. On keelatud kasutada haakijaid ööse vee, kütuse ja määrdeainete kandmiseks agregaadi juurde üle 20 meetri kauguselt.

9. Kütuse ja määrdeainetega ning veega täielikult varustamata traktorite, kombainide ja teiste iseliikuvate masinate käivitamine öösel on keelatud. Tankida tuleb enne vahetuse algust.

10. Asustatud punktidest traktorite, põllumajandusmasinate ja -riistadega läbisõidul on traktorist kohustatud võtma tarvitusele erilised ettevaatusabinõud õnnetusjuhtumite vältimiseks.

11. On keelatud lubada tööle traktoritele, haakemasinatele ja -riistadele haigushoogude all kannatavaid haigeid ning isikuid, keda ei ole arstlik komisjon läbi vaadanud ja kellel puuduvad vastavad õiendid.

12. Traktori juhtimisele lubatakse ainult isikuid, kes on saanud vähemalt 18-aastaseks ja on sooritanud spetsiaalse väljaõppe ning omavad traktori juhtimise loa.

Juhtimisloal peab olema näidatud, milliste masinamarkidega on juhil lubatud töötada, samuti juhtimisloa kehtivuse aeg.

Isikuid, kes ei oma juhtimisluba või kelle juhtimisloa kehtivuse aeg on möödunud, ei lubata töötada.

13. Traktori statsionaarsel töötamisel peavad kõik jõuülekandeseadmed olema kaitstud. On keelatud käigu ajal ülekanderihmu peale panna ja maha võtta.

14. Mootori käivitamisel käivitusvända abil tuleb kohustuslikult täita järgmised tingimused:

a) käivitada võib ainult traktorist;

b) on keelatud käivitusvända pööramiseks kasutada mis tahes hoobasid.

15. Traktori C-60 mootori käivitamisel on inimestel keelatud viibida hooratta kohal sel ajal, kui seda kangiga pööratakse.

16. Enne traktori paigalt liikumist peab traktorist:

a) veenduma, et traktori ja haakeriistade all (roomikute, rataste jms. juures) ega nende vahel ei ole inimesi;

b) kontrollima, kas haakijad asuvad oma töökohtadel;

c) andma hoiatussignaali traktori paigalt liikuma hakkamise kohta ja ära ootama vastussignaali haakemasinalt.

17. Traktori liikumisel koos põllumajanduslike haakemasinate ja -riistadega peab traktorist:

a) jälgima liikumistee seisukorda ja haakijate olukorda;

b) kuulatama haakijate poolt liikumise ajal antavaid signaale;

c) olema eriti tähelepanelik töötamisel põllul, pööretel, sõitmisel mööda teeääri, mitte sõitma heina- ja põhusaadude otsa ega põõsastesse, et vältida juhuslikku pealesõitu inimestele.

18. Traktori liikumisel ja töötamisel on kategooriliselt keelatud:

a) traktorilt, masinatelt ja riistadelt maha- ning neile pealehüppamine, istuda poritiibadel, astmelaudadel, treppidel, platvormidel, haakimisseadmetel ja teistel kohtadel, välja arvatud spet-

siaalne istekoht, ning üle minna traktorilt haakemasinatele ja vastupidi;

b) teha mäenõlvakuil järske pöördeid;

c) anda traktori juhtimist teistele isikutele, sõltumata nende ametikohast;

d) õlitada, reguleerida ja kõrvaldada rikkeid;

e) töötada öösel ilma valgustuseta või korratu valgustusega — ühe laternaga või nõrga valgusega.

19. Traktoriagregaadi töötamise ajal on traktoristil ja haakijal töökohtadelt lahkumine keelatud.

Traktoristi lahkumisel agregaadi juurest tuleb traktori töö katkestada.

20. On keelatud traktoritega ja traktoriagregaatidega üle sõita maanteedest, põlluteedest, külavaheteede sildadest, tammidest ja puitteedest enne, kui ei ole veendutud ülesõidu ohutuses ja ülesõidukohtade korrasolekus.

21. Traktorite ja traktoriagregaatidega on lubatud raudteedest üle sõita ainult selleks ehitatud eri ülesõidukohtades, kusjuures traktor peab liikuma esimese käiguga.

22. Mitme traktori üheaegsel liikumisel peab nende vahemaa olema vähemalt 30 m, allamäge sõidul aga vähemalt 50 m.

23. Üksteisele vastusõidul tuleb möödumisel hoiduda paremale poole vähemalt 2 m kaugusele vastusõitvast traktorist.

24. Mäest laskumisel ja mäkke tõusmisel peab traktor liikuma aeglaselt — esimese käiguga ja mootori väikestel pööretel ning traktorist peab vajaduse korral kohe kasutama pidurit.

25. Põllumajandusmasinate ja -riistade traktori külge haakimiseks tuleb sõita masinate juurde tagurpidikäiguga, mootori väikestel pööretel ja ettevaatlikult (ilma tõmmeteta). Traktorist peab jälgima, et töölisel oleks ohutu töötada haakimisel.

Haakida võib ainult traktori seismisel.

26. Tagurpidi sõitmisel tuleb veenduda, et traktori liikumisteel ei oleks inimesi ega takistusi. Liikuda tuleb väikesel gaasil, eemaldamata jalga siduripedaalilt.

27. On keelatud traktorilt maha tulla ilma käiku välja lülitamata, s. o. asetamata käiguvahetushooba neutraalasendisse.

28. Mootori töötamise ajal on keelatud ronida traktori alla kinnituste pingutamiseks või rikete kõrvaldamiseks.

29. On keelatud ilma kinnasteta avada jahtumata mootori radiaatori kaant.

30. On keelatud lubada tööle traktoreid ja iseliikuvaid masinaid, milledel lekivad kütusepaagid ning kütusejuhtmete ja karburaatorite ühenduskohad või milledel ei ole korras elektrijuhtmete isolatsioon.

31. Kellelgi ei ole õigust sundida traktoristi töötama ja viimasel ei ole õigust töötada tehniliselt mittekorras traktoril.

32. Kõik põllumajanduslikud haakemasinad ja -riistad peavad olema varustatud:

a) jäikade haakeseadmetega, mis ei lase haakemasinaid ja -riistu traktorile otsa joosta;

b) pehme istmega ühes selja- ja käetugedega ning libisemist vältivate jalatugedega;

c) trepikeste või astmelaudadega hõlpsaks ja ohutuks istmele pääsemiseks;

d) juhul kui haakemasinad ja -riistad ei ole varustatud spetsiaalsete istmetega, on töölistel keelatud viibida nendel töötamise ajal;

e) iste peab olema paigutatud nii, et töölisel oleks võimalik jälgida teenindatavat masinat, reguleerida teda ja pidada sidet traktoristiga, lahkumata istmelt.

33. Rippmasinate ja -riistade tööorganite tõsteautomaadi sisselülitamine peab toimuma ainult traktoristi istme juurest.

34. Masinate ja riistade juhtimishoovad peavad asetsema haakija istme juures, neid peab olema käega kerge käsitseda ja nad peavad olema varustatud kindlate fiksaatoritega (riividega).

35. Kõik masinate ja riistade hammas-, kett-, rihm-, kardaan- ja friktsioonülekanded, pöörlevate võllide ja kiilude otsad, samuti pöörlevad või liikuvad osad neis kohtades, mida teenindavad töölised, peavad masinate töötamise ajal olema kaetud katetega, kilpidega ja kaitsetega, millega välditakse teenindava personali kokkupuutumise võimalus nendega.

Nimetatud kaitseseadmete puudumisel või nende rikkisoleku puhul on töötamine kategooriliselt keelatud.

36. Kõik vertikaalselt või horisontaalselt liikuvad masinaosad (heeder, rippriistad) peavad omama spetsiaalse ja kindla seadise, mis takistab nende iseenesest kohalt äranihkumist töötamise, järelevaatuse ja remondi puhul.

37. Kõigile põllumajandusmasinate ja haakeriistade teenindamiseks määratud haakijatele tuleb õpetada nende masinate hooldamise tehnikat ja ohutuid töömeetodeid ning nad peavad olema tingimata kinnistatud traktoribrigaadide ja masinate juurde kogu põllumajanduslike tööde hooajaks.

38. On keelatud lasta haakemasinate ja -riistade juhtimisele ning teenindamisele isikuid kuni 18 aasta vanuseni ja neid, kellel puudub vastavate masinate ja -riistade juhtimist õigustav tunnistus.

16—18 aasta vanuseid alaealisi lastakse masinate ja haakeriistade teenindamisele ainult päeval, kusjuures tööpäeva pikkus on 6 tundi.

Märkus. Alaealiste kasutamine ületunnitöödel ja öötööl on keelatud.

39. Iga haakija, kes on lastud haakemasinate ja -riistade juhtimisele (sõltumata üldisest õppusest ning masinate ja riistade juhtimist õigustava tunnistuse olemasolust), peab olema brigadiri poolt instrueeritud masinate ja riistade õige ja ohutu teenindamise alal, vastavalt tema töötingimuste ja töökoha iseärasustele, ning temale peavad olema kehtivad signaalid teatavaks tehtud.

40. Haakemasinaid ja -riistu teenindavad haakijad alluvad agregaadi ülemale.

Enne iga vahetuse algust peavad traktorist ja haakijad masinad ja riistad hoolikalt üle vaatama ja veenduma nende korrasolekus, samuti ka kaitsete korrasolekus.

41. Enne agregaadi käivitamist ja selle peatamist tuleb anda varemalt kindlaksmääratud ja töölistele teatavaks tehtud signaal. Käivitamise või peatamise signaalile, juhul kui see antakse traktoristi poolt, peab järgnema vastussignaal haakemasinalt või -riistalt. Signaalide andmiseta on töötamine keelatud.

42. Traktoristid, kombainerid, viljapeksumasinate masinistid ning kõik haakemasinaid ja -riistu teenindavad isikud peavad töötama hoolikalt korrastatud rõivastes. On keelatud töötada rõivastes, mille otsad lehvivad või ripnevad, samuti ka põlledega.

Naistöölised peavad siduma peäräti nii, et selle otsad ei jääks lehvima ja juuksed ei ulatuks välja räti alt. Meeste pintsakutel peavad olema kõik nööbid kinni.

43. Kategooriliselt on keelatud puhata ja magada vaos, heina- ja põhuhunnikutes, põõsastes, teeäärtel, maatükkidel, kus töötavad traktori- ja kombainiagregaadid ning iseliikuvad masinad, samuti põllul või välilaagris seisvate masinate juures ja nende all.

Puhkamiseks määratud kohad tuleb märkida kaugele nähtavate tähistega, öösel tuleb aga neid kohati valgustada laternatega.

44. Enne agregaadi või iseliikuva masina käivitamist peab agregaadi ülem kindlaks tegema, kas kõik töölised on oma kohtadel.

45. On keelatud masinaid ja riistu puhastada, õlitada, remontida ja reguleerida liikumise ajal, samuti ka nende peatamisel ilma masina tööorganite jõuülekannet välja lülitamata.

46. Enne töö algust tuleb harimisele kuuluv maa-ala läbi uurida ja ohtlikesse kohtadesse (kännud, järsakud, augud, suured kivid) panna märgid — nii kõrged tähised, et need oleksid nähtavad ka vilja koristamisel.

Ühteorgude ja järsakutega piirduvate põldude piirid ning traktorite ja põllumajandusmasinate pöörderibad tuleb tähistada kontrollvaoga.

47. Juhul kui töötatakse haakeriistadega, mida teenindab tööliste rühm, või kui töötatakse ühe masinaga, mida teenindab mitu töölist, määratakse kohustuslikult nende hulgast vanemtööline, kes on vastutav masina või riista käivitamise ja peatamise eest.

Selle isiku kohustuste hulka peab kuuluma signaalide andmine masina või riista käivitamise või peatamise puhul.

48. Köied, trossid ja ketid tuleb regulaarselt üle vaadata. On keelatud kasutada vigastatud köisi, kette ja trosse.

49. Kõrvalistel isikutel on keelatud sõita haakemasinatel ja -riistadel nii nende transportimisel kui ka masina või riista töötamise ajal.

50. Silmade kaitseks tolmu eest peavad kõik töötajad olema varustatud kaitseprillidega.

### Ohutustehnika eeskirjad töötamisel mullaharimismasinate ja -riistadega

51. Adra, kultivaatori, koorija, äkke ja rulli tööorganeid tuleb puhastada eriliste puhastitega ja üksikjuhtudel — agregaadi seisu ajal.

52. Adra automaadi hoova peab sisse lülitama traktorist traktori kabiinist peenikese trossi või erilise nööri abil.

53. Adra automaadi sisselülitamise hetkel on keelatud kasutada väli- ja vaohooba.

54. Randaalide puhastamine umbrohtudest agregaadi liikumise ajal on keelatud.

55. Pulkäkked tuleb töö vaheajal asetada nii, et pulkade otsad asuvad allpool.

### Ohutustehnika eeskirjad töötamisel külvi- ja istutusmasinatega

56. Külvimasina külviaparaatide puhastamiseks peab töötaja olema varustatud vastava puhastiga; kätega puhastamine on keelatud.

57. Ei ole lubatud töötamise ajal tasandada seemet külvisekastis kätega, vaid selleks tuleb kasutada puust labidat.

58. Külvaja võib töö ajal asuda ainult külvimasina astmelaual, millel on ääris jalgade toetamiseks.

59. Külvimasina õlitamisel, ülevaatusel ja remontimisel peavad seemendid olema alla lastud.

60. Puhitud seemne külvamisel on keelatud suitsetada ja einetada ilma eelneva käte pesemiseta.

61. Mineraalväetiste külvamisel peavad töölised olema varustatud kaitseprillide ja respiraatoritega.

62. Külvikasti täitmine seemnega külvimasina liikumise ajal ei ole lubatud.

63. On keelatud agregaadi liikumise ajal alla lasta ja üles tõsta märgisteid.

64. Kartulipanemismasinate kinniajamisketaste ülemine osa peab olema varustatud kaitsekattega.

65. Ruutpesiti külvamisel ja istutamisel on töölistel keelatud viibida pingutusvintside juures mõõtetraadipoolsel küljel. Külvi- või istutusagregaadi pöörete ja tühisõitude puhul tuleb mõõtetraat sõlmepüüdjast välja võtta ning tõsta märgisti, seemendid ja kinniajamisorganid transpordiasendisse.

66. Külvimasinate seemendeid on lubatud puhastada ainult puust varre otsa asetatud erilise puhastiga.

## Ohutustehnika eeskirjad töötamisel koristus- ja viljapeksumasinatega

67. Masina töötamise ajal on keelatud õlitada, reguleerida, remontida ja puhastada lõikeaparaate. Nende operatsioonide läbiviimiseks tuleb masin peatada ja välja lülitada traktori jõuvõtuvõll.

68. Töötava masina juurde on keelatud lasta kõrvalisi isikuid.

69. Töölistel on keelatud viibida lõikeaparaatide ees masinate haakimise ja töötamise ajal.

70. Käigurattalt käitatavate viljakoristusmasinate vikateid võib vahetada ainult siis, kui vikatite jõuülekandemehhanism on välja lülitatud, ning enne masina haakimist traktori järele.

Traktori jõuvõtuvõllilt käitatavate masinate vikatite vahetamisel peab traktori jõuülekanne olema välja lülitatud ning mootor seisma pandud.

71. Töötamine masinatega, millede kardaanülekanded on kaitsekateteta, on kategooriliselt keelatud.

72. Heinaniidumasinate sõrmlattide paigutamisel transpordiasendisse on keelatud tõsta neid lati sõrmedest.

73. Niidumasinate ja kombainide tagavaravikateid, mis on viidud põllutööde teostamise kohale, tuleb hoida puust tuppedes.

74. Vikateid tuleb teritada spetsiaalsete käiadega, millede kivid peavad olema varustatud kaitsekatetega.

75. Juhul kui vikatit teritatakse kuiva käiaga, tuleb tingimata ette panna kaitseprillid.

76. Töölistel on keelatud viibida kuhjategemise kraana poomi pöörderaadiuses.

77. On keelatud tõsta üles inimesi kuhjatõstuki varbrestil ning teha tööd varbresti all.

78. Ei ole lubatav tõsta heinu heinapressi söötekambrisse kätega või rauast hanguga.

Hein tuleb asetada söötetransportöörile vähemalt ühe meetri kaugusele pressi söötekambrist.

79. Heinapallide sidumine ilma labakinnasteta ei ole lubatud.

80. Ei ole lubatav, et töölised annaksid heinu ette heinakogujale ja koguja pressi teole.

81. Enne töö algust on kombainer kohustatud isiklikult hoolikalt üle vaatama oma kombaini ning veenduma selles, et see on täiesti korras.

82. Kombaini tehnilisel hooldamisel või remontimisel tuleb peksutrumli veorihm maha võtta.

83. On keelatud kombainidelt maha võtta väljalaadimistigusid ja asendada neid omatehtud tühjendamisplatvormidega.

84. Juhiplatvormil peab olema äärelaud, mille trepp ja käsipuud peavad olema korras ja puhtad.

85. Söötekambris on lubatud teha remonti ainult siis, kui traktor ja kombaini mootor on seisma pandud ja veorihm maha võetud.

86. Väljalaadimisteo suudmesse viljakühveldamise kergendamiseks tuleb kasutada puitlabidat. Punkri tühjendamisel on keelatud tõugata vilja teo juurde kätega.

87. Juhul kui kombainiagregaat töötab kõrrekoorijaga, tuleb kombaini platvormi trepi juurest ehitada üle koorija ülekäigusild käsipuudega.

88. Kombainer ja roolimees peavad olema varustatud kaitseprillidega, põhuvõtjad aga peale prillide ka respiraatoritega.

Roolimehe töökoht haakekombainil peab olema varustatud päikesevarjuga.

89. Viljapeksumasinad tuleb paigutada töötamise ajal valitseva tuule suunas.

Kõigile viljapeksumasinal töötajaile peavad olema välja antud prillid, põhupuistaja juures töötavad töölised tuleb peale selle varustada ka respiraatoritega.

90. Viljapeksumasinate platvormid, kus asub teenindav personal, peavad olema tugevad ja vastupidavad ja neil peavad olema vähemalt 30 sm kõrgused kaitseääred.

91. Statsionaarselt töötava viljapeksumasina ja traktori rattad peavad olema tugevasti kinnitatud, rihmülekanne traktori ja viljapeksumasina vahel peab aga olema kaitstud.

92. Trumli käsitsi pööramisel tuleb pearihm enne tingimata maha võtta.

93. Tööst mitte osavõtvate isikute viibimine viljapeksumasina ja mootori juures on keelatud.

94. Isikutel, kes ei tööta vilja etteandmisel, on töö ajal viljapeksumasina sööteplatvormil viibimine keelatud.

95. Sööteplatvormi juures peab olema tugevasti kinnitatud redel.

96. Viljapeksumasina trumlisse peavad vilja ette andma vilunud etteandjad, kes on määratud masinisti poolt.

Etteandjatel peavad olema puust hangud.

97. Ei ole lubatud avada viljapeksumasina trumli kaitsekilpi enne vilja trumlisse etteandmise algust ega jätta seda lahti isegi lühikesteks töövaheaegadeks.

98. Riismete peksmine võib toimuda ainult pärast nende eelnevat läbipuistamist hangudega, et vältida trumlisse kõrvaliste kõvade esemete (rauatükkide, pulkade, kivide jms.) sattumist.

99. Kombainide ja viljapeksumasinate öiseks töötamiseks peab olema kindlustatud piisav valgustus laternatega.

100. Viljakoristamisel ja -peksmisel töötavate traktorite ja kombainide väljalasketorud peavad olema varustatud sädemepüüdjatega.

101. Traktori või lokomobiili seisuplats viljapeksul peab olema ümbritsetud sügavate künnivagudega vähemalt ühe meetri laiuselt.

102. Viljapeksuplatsid peavad asuma vähemalt 150 m kaugusel iga liiki ehitustest, heinakuhjadest ja viljapõldudest ning nad tuleb ümbritseda vähemalt 5 m laiuse künniribaga.

103. Suitsetamiskohad tuleb määrata vähemalt 30 m kaugusele viljapeksuplatsi piiridest, varustada veega täidetud tünnidega paberossiotste ja tuletikkude äraviskamiseks ning tähistada kirjaga «Suitsetamiskoht».

104. Viljapeksuplatsidel peab olema vastav tuletõrjeinventar: tulekustutid, kastid liivaga, labidad, tünnid veega jm.

105. Kombaini- ja peksuagregaatide juures peab olema nii töö vaheajal kui ka sunnitud seisakute puhul alaline valve.

106. Kartulivõtmismasinate transportööride puhastamine töötamisel on keelatud.

107. Kategooriliselt on keelatud töötada masinatel, millede jõuallikaks on traktori jõuvõtuvõll, kui nende kardaanvõllid ja -liigendid on kaitseteta.

Peedikoristusmasinad, linakitkumismasinad, linapeksumasinad, linaropsimis-lõugutamismasinad, tuulamismasinad, sorteerimismasinad, triöörid, söödapurustajad, lüpsimasinad, koorelahutajad, tsentrifuugid ja muud põllumajandusmasinad ning -riistad, millede käitamine toimub traktoritega rihmülekannete või jõuvõtuvõlli abil, samuti ka teiste mootorite või hobuajamitega, peavad omama ohtlikel kohtadel kaitsed ning vastama käesolevates eeskirjades ette nähtud ohutu töö nõuetele.

108. Söötade töötlemise masinate ja loomakasvatuses töömahukate tööde mehhaniseerimiseks kasutatavate teiste masinate juurde lastakse töötama ainult isikuid, kellele on õpetatud nende masinatega ohutu töötamise meetodeid.

## Ohutustehnika eeskirjad töötamisel hekslimasinatega

109. Hekslimasinate toitevaltsid peavad olema varustatud kaitsekestadega vähemalt 350 mm sööterenni pikkuses, arvates valtsidest. Töötamine hekslimasinaga, millelt toitevaltsid on maha võetud, on keelatud. Hekslimasinate sööterenni pikkus peab olema vähemalt 1,1 m.

110. Hekslimasinate ja juurikalõikajate kettad või trumlid ja noad peavad olema varustatud kinnise kaitsekestaga.

111. On keelatud lasta hekslimasinat käima enne, kui ei ole veendutud kõrvaliste esemete puudumises masina ees ja transportööril. Enne masina käikulaskmist tuleb veenduda ta korrasolekus sel teel, et:

a) keeratakse teda käsitsi;

b) kontrollitakse, kas transportöör on sisse lülitatud;

c) lastakse masin tühjalt käima, lülitamata sisse transportööri;

d) lülitatakse sisse transportöör ja lastakse masinat tühjalt käia edasi- ja tagasikäiguga;

e) kontrollitakse kinnitustelge.

112. Silomassi paigutamisel auku või kraavi on keelatud asetada masinat lähemale kui 1,5 m augu või kraavi servast.

113. Suudme ja toitevaltside puhastamine ummistunud mas-

sist kätega on keelatud; puhastada tuleb transportööri tagurpidikäigu sisselülitamisega.

114. Enne haljasmassi andmist transportöörile tuleb seda raputada, et vältida masinasse kõrvaliste esemete sattumist.

115. Enne silotorni laskumist viimase puhastamise eesmärgil tuleb tingimata kontrollida, kas seal ei ole tervisele kahjulikke gaase.

116. Puhumistoru tõstmisel silotorni kohale on keelatud viibida tõstetava toru all.

117. Rihmülekanne traktorilt (mootorilt) masinale peab olema kaitstud. Silolõikamismasinaga töötamisel peavad seib ja rihm olema kaitstud külgedelt ja ülalt. Puistekolu-poolsest äärest peab seibi ja rihma kaitse olema kinnine.

118. Keelatud on töötada masinaga järgmistel juhtudel:

a) kui ülekandel puuduvad kaitseseadeldised;

b) masina värisemise korral;

c) seibi viskumise korral;

d) keti mahatuleku puhul ketiratastelt;

e) labade löökide puhul vastu kaitsekesta;

f) kui noad ja kinnitusrõngad on nõrgalt kinnitatud peavõlli külge;

g) kui poldid ja mutrid on nõrgalt kinnitatud.

119. Keelatud on masina töötamise ajal:

a) viibida ketaste asetuse joonel;

b) kinnitada polte, teha mingeid parandusi, määrida või minna kaitsekesta peale.

120. On keelatud töötada hekslimasinaga, kontrollimata nugade kinnitusi ja korrasolekut, samuti ka nugade ja suudme vastu lõikava plaadi servade vahe tihedust.

### Ohutustehnika eeskirjad töötamisel õlikoogipurustajatega, juurviljalõikajatega, juur- ja mugulviljapesijatega

121. Rihmaseib, transmissioonirihm ja hooratas peavad olema varustatud kaitsmetega.

122. On keelatud töötada kaitsmeteta, mis katavad hammasülekandeid ja nugadetrumlit.

123. Juurvilja tuleb masina nugadele ette anda ainult surumisseadeldiste või toitetigude abil. Mingil juhul ei ole lubatud juurvilja surumine puistekolus kätega.

124. On keelatud puhastada sõrmega musta vee väljalaskmise avasid.

### Ohutustehnika eeskirjad töötamisel söödaaurutajate ja -veskitega

125. Katla müürimine, armatuuri monteerimine ning aurujuhtmete kohaleasetamine peab toimuma ranges kooskõlas tehase instruktiivkirjaga.

126. Enne armatuuri ja torude kohaleasetamist tuleb kontrollida, kas aurujuhtmestiku torudesse ei ole jäänud pärast aurutaja monteerimist kõrvalisi esemeid.

127. Enne söödaaurutaja katla kütmisele asumist tuleb kontrollida aurujuhtmete, ventiilide, kaitseklapi ja muu armatuuri korrasolekut. Veepind katlas ei tohi olla kõrgem kui $^2/_3$ katla kõrgusest.

128. On keelatud alustada tööd rikkis veemõõduklaasi, manomeetri või hüdraulilise kaitsepaagiga, väljavoolutoru ja kaitseklapiga.

129. Söödaaurutaja juurde peab olema välja pandud kasutamise ja ohutustehnika juhend.

130. Et väljavoolutorust väljaheidetav aur ja vesi ei kõrvetaks inimesi, peab toru lahtine osa olema vastavalt kaitstud või viidud ohutusse kohta.

131. Manomeeter peab olema hästi valgustatud ja üles seatud nii, et ta näitajad oleksid söödaaurutajat teenindavale personalile selgesti nähtavad.

Surve söödaaurutaja katlas ei tohi ületada 0,25 atmosfääri.

132. Söödaaurutaja töötamise ajal ei ole lubatud juhtida katlasse vett toitepaagist siis, kui kraan ja paagi ventiil on avatud.

133. Keelatud on: lisada vett vesikaitsesse sel ajal, kui katlas on auru surve; lasta veepinda katlas allapoole veemõõduklaasil olevat kontrolljoont; lasta auru aurutamistünni enne, kui tünni kaas ei ole tihedalt suletud, kaane kinnituspoldid aga tugevasti kinni keeratud; pärast aurutamise lõppu kõrvaldada tünni kaant, sulgemata aurukraani; avada söödaaurutaja aurutamistünni ilma kinnasteta.

134. Masinate МДУ-4, ММЖ-0,5 ja teistega teravilja jahvatamisel tuleb tarvitusele võtta abinõud jahutolmu kogunemise vältimiseks. Pärast töö lõpetamist tuleb masin ja ruumid hoolikalt puhtaks pühkida.

135. On keelatud suitsetamine ja lahtise tule kasutamine ruumis, kus toimub teravilja jahvatamine.

## Ohutustehnika eeskirjad töötamisel elektri-pügamisagregaadiga

136. Töötamine niisketes ruumides, niiskel või muldpõrandal, samuti ka töötamine jalatsiteta on keelatud.

137. Lammaste pügamine elektri-pügamisagregaadiga peab toimuma laudade või kuivade puitkilpide peal. Pügajate jalgade alla tuleb asetada kuivad puitkilbid või kummimatid.

138. Lülitid ja vinnaklülitid pügamisagregaatidel ja elektriülekandeliinidel peavad olema kinnist tüüpi, et vältida inimeste kokkupuutumist voolujuhtivate osadega.

139. Pinge all olevad seadmed — elektrimootori korpus, transformaatori korpus, vinnaklüliti kate, pügamisagregaadi korpus ja

teised — peavad olema maandatud või nullitud. Töötamine neid maandamata või nullimata on keelatud.

140. Kantava elektrijuhtmestiku jaoks tuleb kasutada vähemalt 500-voldise pinge jaoks ettenähtud isolatsiooniga juhtmeid. Pügamisagregaadi kantavad elektrijuhtmed tuleb riputada tugedele.

141. Harujuhtmed tuleb maandamisjuhtmete külge ühendada kas keevitamise või kinnikruvimise teel. Maandamisjuhtmete otsad kinnitatakse pikkade metallvarraste—maanduselektroodide külge (tavaliselt gaasitoru või raudkangi külge), millede pikkus on vähemalt 2 meetrit.

142. Agregaadi töö eest vastutav isik peab süstemaatiliselt jälgima mootori isolatsiooni, kantava võrgu ja kogu maandamisvõrgu seisundit.

143. Elektri-pügamisagregaati teenindavad töölised peavad hästi tundma elektriohutuse eeskirju ja elektrivoolu poolt tekitatud kahjustuste puhul esmaabi andmise eeskirju.

### Ohutustehnika eeskirjad töötamisel lüpsimasinatega

144. Vaakuumpump, elektrimootor (mootor) ja jaotuskilp peavad olema paigutatud eri ruumi.

145. Pumba ja elektrimootori (mootori) rihmaseibid ja ülekanderihmad peavad olema paigutatud seina äärde ja varustatud kaitsmetega.

146. Elektrimootori ja teiste elektriseadmete korpused tuleb tingimata maandada.

147. Lülitid ja kaitsmed peavad olema kinnist tüüpi.

148. Vahemaa elektrijuhtmete ja torustiku vahel, mis asetseb hoone sees, peab olema vähemalt 10 sm.

149. Lüpsimasina mootori ja pumba töötamise ajal on keelatud neid puhastada, õlitada laagreid, panna peale rihma, vahetada kaitsmeid ja kõrvaldada agregaadi rikkeid.

150. Kategooriliselt on keelatud hoida masinaruumis petrooleumi, bensiini ja muid kergestisüttivaid aineid. Ruumis peab alati olema laenguga täidetud tulekustutaja ja kast liivaga.

### Ohutustehnika eeskirjad farmi ripp- ja maapealse transpordi teenindamisel

151. Ripp- ja maapealsete raudteede monteerimisel tuleb kinni pidada järgmistest tingimustest:

a) tuleb tagada ohutud läbikäigud inimestele ja loomadele;

b) ei tohi olla tee kallakuid, mis võimaldavad vagonettide veeremist iseenesest;

c) vagonette lükkavate töötajate jaoks peavad olema rajad;

d) sissesõit hoonesse peab olema ohutu.

152. Enne kallutatavate vagonettide laadimisele asumist tuleb

kohustuslikult kontrollida kere kinnitusseadeldiste korrasolekut ja tugevust.

153. Ei ole lubatud koormata vagonetti üle temale määratud normi.

154. Inimeste sõitmine vagonettidel, samuti nende viibimine vagonettide liikumisteedel on keelatud.

155. Vagonetti võib veeretada ainult enda ees.

156. Keelatud on vagonettide liikumine teeosadel, kus tehakse tee remonti.

157. Kõik rippraudtee hargnemis- ja pöörangukohtade ümberlülitamise trossid koos käepidemetega peavad olema riputatud konksudele, vagonettide liikumistee kõrvale.

158. Kallutatavate vagonettide tühjendamisel peab tööline seisma vagoneti otsa, mitte aga külje kohal.

159. Öösel peavad vagonettide liikumisteed olema hästi valgustatud.

160. Rippraudtee rööpa otstesse tuleb asetada kaitsed, mis ei lase vagonettidel rööbastelt maha joosta.

## Ohutustehnika eeskirjad loomakasvatusfarmides veevärgi teenindamisel ja ehitamisel

161. Elektrimootorite ülesseadmisel pumbamajade ruumidesse tuleb ette näha kaitsmed kõigile jõuülekandeseadmetele.

162. Üksikute agregaatide vahel peavad olema vahekäigud, mis on küllaldased seadmete teenindamiseks.

163. Väliste torujuhtmete jaoks kraavide kaevamisel tuleb seinad tugevasti toestada. Kraaviseinte tugede lahtivõtmist alustatakse altpoolt.

164. Torud tuleb kohale asetada veeretamisega korrasolevate köite abil, milledel puuduvad sõlmed ja puntrad, või plokkide ja kolmeharulise toe abil.

165. Kategooriliselt on keelatud inimeste viibimine kraavis raskuse (torude) allalaskmise kohas.

166. Jaotustorude otste ühenduskohtade ühel joonel asumise, samuti ka otsaflantside aukude kohakuti asetumise kontrollimisel tuleb tingimata kasutada vastavaid seadeldisi. On keelatud teha seda sõrmede või käte abil.

167. Kaevude remontimisel või ülevaatamisel tuleb juhul, kui tööline peab laskuma kaevu, kinni pidada järgmistest ettevaatusabinõudest:

a) enne kaevu laskumist tuleb veenduda, kas seal ei ole lämmatavaid maagaase. Kontrollimiseks lastakse kaevu küünal või lamp;

b) enne kaevu laskumist panna tingimata ümber keha kaitsevöö või siduda endale ümber nöör, mida peab kinni hoidma üleval teine tööline;

c) transpordivahendite pealesõidu ning inimeste ja loomade

kaevu kukkumise vältimiseks tuleb kaev piirata kolmejalgsete pukkidega.

168. On keelatud läbi lõigata surve all olevat veevärgitorustikku või torude otsi lahti võtta.

## Ohutustehnika eeskirjad tuulemootorite monteerimisel ja teenindamisel

169. Kõrgel asetsevate tuulemootorite monteerimisele ja remontimisele lastakse ainult isikuid, kes on arstlikult läbi vaadatud.

170. Tuulemootorite teenindamisel ei tohi panna selga laiu rõivaid, mis võivad hammasrataste ja mootori teiste pöörlevate osade külge kinni jääda.

171. Kõik lahtised liikuvad osad (seibid, hammasrattad, rihmülekanded jms.) peavad olema kaitstud.

172. Kõrgel töötamiseks tuleb ehitada platvormid vähemalt ühe meetri kõrguse kaitsevõrega ja tiheda põrandaga. Ka platvormile viivatel treppidel peavad olema kaitsevõred.

173. Tuulemootori rootori remontimisel ja selle tehnilisel hooldamisel peab tööline kohustuslikult kasutama kaitsevööd ja siduma enese kinni vähemalt kahe meetri pikkuse nööriga. Kaitsevööd ja nööri hoitakse kuivas ruumis ning enne tarvitamist tuleb neid proovida 100 kg raskusega.

174. Töötamisel puust mastidel ja elektriliini postidel tuleb kasutada ainult korrasolevaid jalaraudu ja kaitsevööd.

175. On keelatud ronida torni vööde ja ristsidemete abil, mis on märjad ja kaetud härmatisega.

176. Tõustes redelit mööda tuleb tööriistu tingimata kanda tööriistadekotis, suuremad tööriistad aga tõsta üles nööriga.

177. Töötades kõrgel tuleb tööriistu ja detaile kasutada täpselt, asetamata neid kohtadesse, kust nad võivad kukkuda (kaitsevõrelt, platvormi äärelt jne.) ja vigastada all torni juures viibivaid inimesi.

178. Ilma all viibivaid inimesi hoiatamata ei tohi torni ülemiselt platvormilt midagi alla visata.

179. Tuulemootori töötamise ajal on keelatud viibida torni ülemistel redelitel.

180. Tuulemootori ohutuks tõstmiseks (torni otsa) on tööjuhataja (brigadir) kohustatud instrueerima brigaadi liikmeid.

## Ohutustehnika eeskirjad töötamisel mullakaevamismasinatega

181. Mullakaevamismasinatega töötamisel võimalike õnnetusjuhtumite ärahoidmiseks rakendatavate ennetusabinõude aluseks on mullakaevamismasinate ehituse tundmaõppimine, nende teenindamine ja juhtimine, töökoha õige organiseerimine ja kinnipida-

mine tootmisprotsesside tehnoloogiast. Seejuures tuleb arvesse võtta masinate kasutamise iseärasusi komplekssе mehhaniseerimise korral.

182. Masina ja mehhanismi igakordsel käivitamisel tuleb anda hoiatav helisignaal, mis peab olema igal masinal ja mehhanismil.

183. Tööplatsi ettevalmistamisel tuleb täita ohutustehnika nõudeid eraldi iga tööliigi kohta, komplekssе mehhaniseerimise puhul aga — arvestades masinate koostöötamist. Töökohad iga masinat teenindava personali jaoks peavad olema sobivad, kindlustama töölisele tööprotsessis kindla asendi, kogu tööobjekti hea nähtavuse, kaitse sademete eest ning omama küllaldase loomuliku või kunstliku valgustuse ja kindlalt töötava klaasipuhastamise süsteemi.

184. Vähemalt kord viie päeva jooksul tuleb üle vaadata kõik tõstemasinate, ekskavaatorite, skreeperite, buldooserite ja traktorlaadijate terastrossid ja ketid, tõsteseadeldiste trosse tuleb aga kontrollida iga päev.

Juhul kui trossi ülevaatusel avastatakse selle 1 m pikkuses lõigus 10% (või rohkem) katkenud traate, praagitakse selline tross ja ta tuleb asendada. Trosside jätkamine sõlmedega, klambritega ja igasugusel muul viisil on keelatud.

185. Masinate ja mehhanismide iga liiki remont ja tehniline teenindamine (puhastamine, õlitamine jm.) peab toimuma ainult pärast nende täielikku peatamist. Nende tööde teostamine masina käigu (töötamise) ajal on keelatud.

186. Masinate ja mehhanismide tehnilisel teenindamisel ja remontimisel tuleb tarvitusele võtta kõik ettevaatusabinõud, et masin ja selle üksikud liikuvad osad ei nihkuks paigalt ära nii oma raskuse kui ka mootori töötamise mõjul.

187. Võllid ja teljed peavad olema kinnitatud vastupidavalt, nii et oleks täiesti võimatu nende pikinihkumine. Ülekandemehhanismide laagrite ja kaitsekestade kohalt väljaulatuvad võllide otsad tuleb kaitsta mitteliikuvate kapslitega.

188. Mehaanilise ajamiga masinate juhtimisele võib lasta isikuid pärast nende teadmiste ja antud masinaga praktilise töötamise oskuse kontrollimist ning juhul, kui neil on olemas vastavad tunnistused eksamite sooritamise kohta tehnilise miinimumi ja ohutustehnika eeskirjade tundmise alal.

189. Masinad ja mehhanismid tuleb üles seada ja kinnitada tugevale alusele, kooskõlas arvestusega. Juhul kui mittestatsionaarsed masinad seatakse üles lahtisesse kohta, peab olema kõrvaldatud nende iseenesest äranihkumise või ümbermineku võimalus raskustungi mõjul.

190. Töövabal ajal tuleb kõik ehituse territooriumil olevad masinad ja mehhanismid seada niisugusesse seisukorda, mis ei võimalda nende käivitamist; käivitusseadised peavad olema välja lülitatud ja suletud.

191. Masinate ja mehhanismide monteerimis-, demonteerimis-

ning remonttööde teostamise kohal, samuti nende ekspluateerimise kohal on keelatud viibida isikutel, kellel ei ole tegemist tööga masinate juures.

192. Võllid, ülekanderihmad koos rihmaratastega ning hammasrattad, kettülekanded, friktsioonkettad, muhvid jm. peavad olema neile võimaliku ligipääsu kohtades varustatud kindlate kaitsmetega.

193. Esmaabi andmiseks töökohal peab ekskavaatoritel olema väliapteek vajalike ravimitega.

194. Mulla autosse laadimisel on ekskavaatori kopa juhtimine autojuhi kabiini kohale kategooriliselt keelatud.

195. Trossi ja poomi survemehhanismi rullide õlitamine ekskavaatori töötamise ajal on keelatud.

196. On keelatud remontida ja reguleerida masinate ja ekskavaatori mehhanisme, kui peasidur on välja lülitamata.

197. Roomikute pööramine tõusudel, samuti tööliste viibimine ekskavaatori taga mäkke sõitmise ajal on kategooriliselt keelatud.

198. Ekskavaatorite liikumine mullavallidel ja süvendi nõlvade läheduses on lubatud tingimusel, et vahekaugus iga roomiku ja nõlva ääre vahel oleks vähemalt 5 m ja kallak 1 : 1,5 m.

199. Ekskavaatori liikumisel peab poom olema asetatud piki ekskavaatori liikumise telge ja kopp tõstetud mitte kõrgemale kui üks meeter maapinnast. Laskumistel ja tõusudel peab poom olema asetatud tõusupoolsele küljele piki liikumise telge.

200. Mullakaevamisel on keelatud asetada ekskavaatorit süvendi kallakule. Ekskavaator tuleb paigutada horisontaalsele pinnale. Süvendi kallakud peavad olema 1 : 1,5 m. Enne töö algust peab masinist saama täpse juhise maa-aluste seadmete sügavuse ja asukoha kohta. Juhul kui töötamise ajal avastatakse maa-aluseid seadmeid (kaableid, torujuhtmeid jms.), tuleb töö viivitamata katkestada, jätkates seda alles pärast töödejuhatajalt vastava loa saamist.

201. Rippuva koorma või täidetud kopa puhul on keelatud muuta poomi kaldenurka. Kopa täitmise ajal on keelatud kasutada pöörde- ja liikumismehhanisme.

202. Ekskavaatori ümbermineku või poomi murdumise vältimiseks on keelatud raskust tirida konksuga kusagilt kõrvalt. Raskust tuleb haarata ja tõsta rangelt otseloodis ning poomiga ühel tasapinnal.

203. Ülestõstetud kopa või raskusega on keelatud teostada igasuguseid pidurite reguleerimisi.

204. Ülestõstetud raskusega pöörete teostamisel ei ole lubatud ülemist platvormi järsult pidurdada.

205. Töötamise ajal on kõrvaliste isikute viibimine ekskavaatoril keelatud.

206. Ekskavaatori töötamise ajal ei ole alumisel brigaadil lubatud teostada mingeid tööplatsi tasandamise töid. Tasandamine

peab toimuma masinisti korraldusel pärast ekskavaatori peatamist ja kopa toetamist vastu maad.

207. Juhul kui otsekopaga töötamisel pinnas ei hakka loomuliku kaldenurga all varisema, tekitatakse varisemine kunstlikult, uuristades pinnast pikkade lattide otsa asetatud tuuradega. On keelatud labidaga uuristada pinnast, seistes pinnase libisemise suunas.

208. Töötamise ajal või ekskavaatori seisu ajal on keelatud viibida ekskavaatori ees tööeel või ekskavaatori all.

209. Kopa puhastamine alumise brigaadi poolt peab toimuma masinisti teadmisel ja loal ning ekskavaatori seisu ajal.

210. Inimeste tõstmine kopaga ning inimeste viibimine kopa all ja ekskavaatori poomi tegevuse tsoonis on kategooriliselt keelatud.

211. Ekskavaatori läbisõitmisel elektrijuhtmete alt peab vahekaugus juhtme ja ekskavaatori vahel olema üle 6000 V liinipinge juures vähemalt 2 m ja kuni 6000 V pinge juures vähemalt 1,5 m.

212. Öisel töötamisel peavad tööesi, kopa tühjendamise koht ja ekskavaatori siseruum olema valgustatud. Valgustuse puudumisel on töötamine ekskavaatoriga öösel keelatud.

213. Trossi vahetamine sel ajal, kui kopp asub tööee äärel, on keelatud.

214. Töö lõpetamisel on keelatud jätta koppa rippasendisse.

215. Sissevarisemiste vältimiseks on keelatud jätta tööee ülaossa rippuvaid maalahmakaid.

216. Töötamisel pehmes pinnases tuleb ekskavaator asetada erilistele alusmattidele.

217. Ekskavaatori tööee kõrgus ei tohi ületada:

a) otsekopaga töötamisel — suurimat kopa tõstmise kõrgust;

b) draglaini töövarustusega töötamisel — suurimat kaevamissügavust ekskavaatori antud seisupinna juures.

218. Kahe masina üheaegne töötamine teineteise järel on lubatud tingimusel, et vahemaa nende vahel ei ole lühem kui 20 m. Haakemasinat (greiderit või skreeperit) vedaval traktoril, samuti ka autogreideril peab olema helisignaal. Enne traktori liikumise muutmist pidurdamisega, pööretega või peatamisega peab masinist iga kord andma hoiatussignaali.

219. Masinate peatumise korral maanteel tuleb nad piirata punaste lipukestega, öösel aga punaste laternatega vastavalt gabariidile.

220. Haakemasinate transportimisel teid mööda, kus võib esineda suuremaid kui kümnekraadilisi pikikallakuid, tuleb tagada pidurdamise võimalus.

221. Enne mullatööde algust tuleb töötlemisele kuuluv maaala puhastada kõrvalistest esemetest (puud, kännud, suured kivid), mis võivad takistada masinate töötamist ja põhjustada nende purunemist.

222. On keelatud istuda skreeperile, kraavikaevamismasinale või nende raamidele masinate liikumise ajal.

223. Skreeperi ja kraavikaevamismasina transportimine (tööplatsi piiridest väljapoole) ilma kopa ja kraavikaevamismasina tööorganite kinnitamiseta ülemisse asendisse on keelatud.

224. Kategooriliselt on keelatud viibida kopas ja teha selles ükskõik milliseid töid, kui eesmine siiber, mida hoiab kinni ainult polispasti süsteemi tross (skreeper Д-147), on üles tõstetud.

Juhul kui on tarvis teha töid ülestõstetud eesmise siibriga, tuleb see kinnitada keti abil kaare või poomi külge.

225. Remont- või muude tööde teostamisel on keelatud viibida ülestõstetud kopa ja kraaviadra all, mida hoiab kinni ainult tross või hüdrauliline silinder. Juhul kui on vajadus teha töid kopa või kraaviadra all, tuleb viimased asetada erilistele tugedele.

226. Mullakühvel (skreeper) peab olema haagitud traktori külge jäiga haakeseadmega. Haakimine toimub vahetult tiisli haakekonksu külge mutriga poldi abil.

227. Pinnase kaevandamine on lubatud järgmiste maksimaalsete kaldenurkade puhul: pikikallak — 10°, põikkallak — 8°.

228. Greideri liikumise ajal on kategooriliselt keelatud:

a) eemaldada puujuuri ja kive noa või hõlma alt;

b) minna üle pukseerimistrossi või keti;

c) istuda greideri telgedel või raamil.

229. Pukseerimisketid ja -trossid peavad olema varustatud haakeaasade ja -konksudega. On keelatud kasutada pukseerimistrosse ja -kette, milledel on sõlmed sees. Enne töö algust tuleb trossid ja ketid läbi proovida.

230. Töötamise ajal peab masinist pidevalt kinni hoidma roolirattast ja juhtimismehhanismide käepidemetest (eriti siis, kui tööplats on kallak).

231. Greideri pööramine tööplatsi otsas ja järskudel käänakutel tööeesse sissesõitmisel peab toimuma esimese käiguga.

232. Greideri transportimisel üle silla peab traktor liikuma esimese käiguga. Üksikutel juhtudel tuleb greider lahti haakida ja sillast üle vedada pika trossi otsas.

233. Greideri transportimisel tunduva kallakuga (kuni 10°) teed mööda tuleb greider kinnitada traktori külge jäiga haakeseadmega.

234. Juhul kui buldooser lükkab mulla kallakust alla, on keelatud juhtida hõlma nuga üle kallaku ääre.

235. Kui buldooser liigub mööda kallakpinda, tuleb jälgida, et hõlm ei riivaks pinnast. On keelatud traktoriga liikuda ülesmäge koos buldooseriga juhul, kui pikikallak ületab 25°, samuti laskuda koos pinnasega, kui kallak ületab 35°, ning teostada töid, kui põikkallak ületab 30°.

236. Traktorile monteeritud buldooseri transportimisel peab ülestõstetud hõlm olema kinnitatud traktori raami külge.

237. Vihmase ilma puhul on savise pinnase teisaldamine keelatud.

238. Hõlma monteerimine traktorile ja selle demonteerimine peab toimuma mehaaniku vahetul juhtimisel ja juuresolekul.

239. Hõlma raskeid osi tuleb tõsta korrasolevate tungraudade ja talidega. On keelatud selleks kasutada hoobasid ja muid mitteküllaldase vastupidavusega vahendeid.

### Ohustustehnika eeskirjad töötamisel mürkkemikaalidega

240. Seemnete puhtimiseks mürkkemikaalide valmistamisel tuleb kohustuslikult kasutada respiraatoreid või vatt-tihendiga marlimähiseid, prille ja labakindaid. Peale selle tuleb kuivpuhtimisel riiete peale tõmmata kittel.

Tööde lõpetamisel tuleb üleriided iga päev hoolikalt puhastada, ihupesu aga vahetada 2—3 päeva tagant.

241. On keelatud viia erirõivaid ja respiraatoreid koju või hoida neid eluruumides. Erirõivad ja respiraatorid tuleb anda mürkkemikaalide lattu spetsiaalselt selleks määratud kohta.

On keelatud lasta mürkkemikaalidega teostatavatele töödele alaealisi, samuti ka imetavaid ja rasedaid naisi.

242. Võitluses põllumajandustaimede kahjurite ja haiguste vastu toimub mürkkemikaalide kasutamine agronoomide või spetsialistide juhatusel.

Enne töö algust tuleb töötajatele läbi viia vastav instruktaaž.

243. Pärast tööde lõpetamist tuleb ülejäänud kasutamata mürkkemikaalid arvele võtta ja saata viivitamata alalisse säilitamiskohta.

244. Anumad, milles hoiti mürkkemikaale või mürgitatud hõrgutussöötasid, tuleb mürgist puhastada ja hoida mürkide säilitamise laos. Need tuleb rangelt arvele võtta ja neid ei tohi mingil juhul kasutada toidu valmistamisel või koduloomade ja -lindude söötmisel.

245. Mürkkemikaalide lahuste või hõrgutussöötade valmistamise kohad tuleb pärast tööde lõpetamist ümber künda või kaevata.

246. Mürkidega töötamise juures on keelatud viibida kõrvalistel isikutel, eriti aga lastel.

247. Külvide ja istanduste viimane töötlemine mürkkemikaalidega peab olema lõpetatud vähemalt 30 päeva enne saagi koristamist, kapsaste töötlemine aga enne pea moodustamise algust.

248. Lahuste koostamisel ja mürgitatud hõrgutussöötade valmistamisel tuleb hoolitseda selle eest, et mürk ei satuks silma, huultele või teistele kehaosadele, eriti aga higist niisketele kohtadele (kaenlaalustele, kubemetele).

249. Töötamise kohtadel ja eriti mürkkemikaalidega töödeldud kohti läbivatel teedel tuleb välja panna hoiatavad sildid.

250. Mürkkemikaalidega töödeldud (piserdamisega, tolmuta-

misega, mürgitatud hõrgutussöötadega) kohtades ei ole loomade karjatamine lubatud enne 20—25 päeva möödumist.

251. Hoidlatesse ja aitadesse väljapandud, kahjurite poolt söömata mürgitatud hõrgutussöödad tuleb kokku koguda ja ära põletada või maasse kaevata elamutest, kanalatest, karjalautadest, veekogudest ja kaevudest kaugel asuvasse kohta. Aitadesse ja ladudesse väljapandud hõrgutussöötade arv peab olema teada.

252. Mürkkemikaalidega töötamise ajal ei ole lubatud suitsetada, juua ega einestada. Suitsetamiseks, joomiseks ja söömiseks tuleb määrata eriline koht, kuhu on keelatud sisseminek erirõivais. Enne söömist, joomist või suitsetamist tuleb tingimata seebiga pesta käed, pärast tööd aga ka nägu; eriti mürgiste ainetega töötamisel aga tuleb pesta kogu keha (duši all, saunas).

253. Mürkkemikaalidega töötajad ei või olla vahetult sellel tööl mitte kauem kui 6 tundi, kuivpuhtimise töödel ja tugeva toimega mürkidega töötamisel (olenemata nende liigist) — mitte üle 4 tunni päevas. Tööpäeva ülejäänud osa kasutatakse teistel, mürkidega mitte seoses olevatel töödel.

### Ohutustehnika eeskirjad töötamisel puhitud seemnetega

254. Kõik laod ja ruumid mürkkemikaalide ja puhitud seemnete hoidmiseks peavad asetsema eluhoonetest ja laoruumidest vähemalt 50 m kaugusel. Nad peavad omama loomuliku ventilatsiooni, kindla katuse ja olema lukustatud.

Puhitud seemet võib külviks välja anda ainult administratsiooni kirjalikul korraldusel, milles on täpselt näidatud vajalik puhitud seemne kogus. Väljaandmine vormistatakse dokumendiga — saatekirjaga.

255. On keelatud puhitud seemnematerjali transportida koos toiduainetega, söödavilja või muude esemetega.

Kuivpreparaatidega puhitud seemneid on keelatud vedada lahtiselt ilma taarata.

256. Töötajad, kes veavad puhitud seemneid, peavad olema instrueeritud nende käsitsemise korrast.

257. Külvist järelejäänud puhitud seemneid on kategooriliselt keelatud kasutada toiduks, samuti ka loomade ja lindude söödaks. Puhitud seemnete töötlemine (läbipesemine, tuulutamine jms.) selleks, et kasutada neid edaspidi toiduks või loomade ja lindude söödaks, on kategooriliselt keelatud.

258. Külvist järelejäänud puhitud seemneid on kategooriliselt keelatud anda teraviljasalve vastuvõtupunktidele või segada puhtimata seemnetega.

259. Pärast kogu puhitud seemne külviks väljaandmist tuleb vabanenud ruumid, kus hoiti puhitud seemneid, hoolikalt puhastada. Ruumi mahavarisenud puhitud terad pühitakse kokku ja põletatakse; ruume pestakse hoolikalt veega, mille järel seinad valgendatakse lubjaga.

260. On keelatud teostada töid kloorpikriiniga, väävelsüsinikuga ja väävelsüsiniku fraktsiooniga lähemal kui 50 m eluruumidest ja majandushoonetest (karjalaudad, kanalad, sigalad jm.), samuti teostada töid väävelsüsinikuga ja väävelsüsiniku fraktsiooniga lähemal kui 50 m raudteedest.

261. Töötamise ajal väävelsüsinikuga ja väävelsüsiniku fraktsiooniga, samuti ka territooriumil, kus teostatakse ruumide desinfitseerimist, on keelatud suitsetada, teha tuld ja läita tuletikke lähemal kui 50 m töödeldavast ruumist.

262. Juhul kui väävelsüsinikuga või väävelsüsiniku fraktsiooniga desinfitseeritavas ruumis asuvad elektrijuhtmed, tuleb viimased enne töö algust kohustuslikult väljastpoolt ruumi välja lülitada (läbi lõigata). Ruumis ei tohi hoida kuumi metallesemeid, niisket taarat ja isesüttimisohus olevat teravilja ning toiduaineid.

263. Ruumides, kus kavatsetakse läbi viia desinfitseerimine väävelsüsiniku või väävelsüsiniku fraktsiooni suitsuga, on keelatud kütta ahjusid üks päev enne tööde teostamist, samuti ka tööde teostamise päeval. Väävelsüsinikku ei tohi kasutada köetavates ruumides, sõltumata küttesüsteemide liigist.

264. Sepikojad, töökojad ja teised hooned, kus töötatakse tulega ja mis asuvad 50-meetrises tsoonis, tuleb suitsuga desinfitseerimise ajaks sulgeda.

265. Enne kloorpikriiniga, väävelsüsiniku fraktsiooniga või väävelsüsinikuga gaasitamist suletakse või määritakse kinni uksed, välja arvatud väljapääsu uks, mis määritakse kinni kohe pärast gaasitamist. Väävelsüsinikuga ja väävelsüsiniku fraktsiooniga gaasitamisel ei tohi plahvatuse vältimiseks uksi ja aknaid naeltega kinni lüüa.

266. Desinfitseeritavaid ruume tuleb tööde algusest kuni nende täieliku lõpetamiseni nii öösel kui ka päeval valvata. Valve peab asuma 20 m kaugusel gaasitatavast ruumist; kuni gaasitamise lõpuni ei tohi lasta lähedale ühtegi isikut, kes ei võta osa desinfitseerimistöödest.

267. Kõik tööd taara avamise, mürkide ümbervalamise ja gaasiga desinfitseerimise alal toimuvad respiraatoritega tüüp БК (mark B kollase karbiga), kummist labakinnastes ja rinnaesisega varustatud põllega. Peale selle peavad väävelsüsiniku fraktsiooniga töötajatel olema jalas kummijalatsid.

268. Väävelsüsiniku ja väävelsüsiniku fraktsiooni tünnide ja teist liiki taara avamisel ei ole lubatud korke soojendada ega neile mingi esemega lüüa, mille tõttu võib tekkida kohalik soojenemine ja süttimine.

269. Väävelsüsinikku ja väävelsüsiniku fraktsiooni tuleb ümber valada kummist sifooni abil (suuga imemine on kategooriliselt keelatud) õhu käes ja päevavalgusel. Ämbrid, millega neid mürke laiali kantakse, tuleb kohustuslikult katta märgade kaltsudega.

270. Väävelsüsinikku ja väävelsüsiniku fraktsiooni on keelatud kasutada piserdajatega töötamisel.

**Ohutustehnika eeskirjad tsüaanplavi ja kloorpikriini kasutamisel**

271. Tsüaanplavi ümberpuistamine ning kloorpikriini ümbervalamine väikestesse nõudesse peab toimuma vabas õhus või hästituulutatud ruumis respiraatoritega tüüp БК (mark B kollase karbiga). Töötajatel peavad olema labakindad ja rinnaesisega põlled. Pärast tsüaanplavi ja kloorpikriini võtmist plekknõust või tünnist tuleb viimased tihedasti sulgeda. Juhul kui tsüaanplavi hoitakse plekknõus kauemat aega, tuleb viimane pärast tsüaanplavi igakordset väljavõtmist kinni joota.

272. Töötamisel kloorpikriiniga ja tsüaanplaviga peavad töölised asetuma nii, et mürgised aurud ei satuks (ei kanduks tuulega) tööliste peale.

**Ohutustehnika eeskirjad remonditöökoja territooriumil**

273. Töökoja territooriumil peavad olema:

a) tehtud vajalikud planeerimistööd, mis kindlustavad vee äravoolu hoonete ja ehitustę juurest ning platsidelt, läbisõiduteedelt ja jalgradadelt;

b) korras teed ja tuletõrjeläbipääsud, mille juures on kinni peetud nõutavatest gabariitidest ja lubatavatest kallakutest.

Tee laius peab:

a) ühesuunalisel liiklemisel olema võrdne põllumajandusmasina suurima gabariitlaiusega pluss 1,8 m;

b) kahesuunalisel liiklemisel olema võrdne põllumajandusmasina kahekordse gabariitlaiusega pluss 2,7 m.

274. Territoorium peab olema varustatud tuletõrje- ja majandusinventariga.

275. Maa-alad, mis asuvad tootmis- ja sanitaar-elutarbeliste ruumide uste (väravate) juures, peavad olema kõva sillutisega.

276. Platsid ja katusealused põllumajandusmasinate ja autode hoidmiseks ja parkimiseks remonditöökoja territooriumil peavad asuma juurdesõiduteede ääres ja olema tugeva kattega.

277. Läbisõiduteed, rajad, remondiplatsid (lahtised) ning välistrepid peavad olema puhastatud porist ja lumest ning jäätumise korral liivaga üle riputatud.

278. Remonditöökoja territooriumi tuleb süstemaatiliselt puhastada prügist ja kõrvalistest esemetest.

279. Ehitus- ja muude materjalide ning esemete (palgid, lauad, tellised jne.) ladumisel ja sorteerimisel tuleb võtta tarvitusele abinõud nende varisemise ja veeremise ärahoidmiseks.

280. Reservuaarid, paagid ja muud mahutid kütuse ja määrdeainete hoidmiseks tuleb paigutada spetsiaalselt selleks määratud territooriumi osale vastavalt tuletõrjenormide nõuetele.

281. Vee tagavaramahutid peavad olema pealt kaetud või 1 m kauguselt piiratud okastraataia või püsttaraga.

Vee tagavaramahutite ja gradeerimisbasseinide kasutamine suplemiseks ja muuks otstarbeks on keelatud.

282. Et vältida elektrilöökidest tingitud õnnetusjuhtumeid, tuleb iga päev jooksvalt üle vaadata elektrijuhtmed ja nende toed ja postid, mis asuvad remonditöökoja territooriumil. Nimetatud ülevaatus tuleb eriti hoolikalt läbi viia pärast tugevat tuult, vihma, lumesadu või jäätumist.

Katkenud, rippuvate või maas lamavate elektrijuhtmete avastamisel tuleb viivitamatult tarvitusele võtta abinõud, et ära hoida mööduvate inimeste võimalikku lähenemist juhtmele. Möödumine on lubatud mitte lähemalt kui 5 m kauguselt, arvates katkenud juhtme otsast.

283. Traktorite, iseliikuvate masinate ja autode liikumiskiirus remonditöökoja territooriumil ei või olla üle 3 km tunnis, tootmisruumides aga mitte üle 2 km tunnis.

### Ohutustehnika eeskirjad remonditöökoja tootmisruumides

284. Ruumid, mis on ette nähtud sepatöödeks, keevitus- ja vasksepatöödeks, detailide pesemiseks, laudsepa-, maalri- ja muudeks töödeks (millede suhtes on ette nähtud mitmesugused sanitaar-hügieenilised tingimused ja mis on tuleohtlikud), peavad olema üksteisest eraldatud ning kindlustatud tulekindlate ustega, mis on varustatud vedrudega nende iseenesest avanemise vältimiseks.

285. Iga töötaja kohta peab tootmisruumi mahtu olema vähemalt 15 $m^3$ ja põrandapinda vähemalt 4 $m^2$.

286. Ruumi keskmine kõrgus põrandast laeni peab olema vähemalt 3,5 m.

287. Ruumide seinte ja lae sisepind peab olema sile ja ilma pragudeta.

288. Hoiu-, ülevaatus-, kokku- ja lahtimonteerimise ning remonttööde ruumide põrandad peavad olema vastava kõva kattega (betoonist, asfaldist), ilma pragude, lohkude ja kühmudeta.

289. Remonttööde tegemine katusealustes ja lahtistel platsidel on keelatud; erandeid võib lubada ainult ajutistel töödel ja ainult suvel.

290. Töökohad traktorite, põllutöömasinate, autode ja tööpinkide ülevaatuseks ning kokku- ja lahtimonteerimiseks peavad olema varustatud tõste-transpordiseadmetega.

291. Vaatluskanalitel ja estakaadidel garaažides peavad olema kaitseäärised masinate kanalisse langemise või estakaadilt allakukkumise ärahoidmiseks nende edasiliikumise ajal.

292. Kogu estakaadi pikkuses peab olema kindlalt kinnitatud käsipuu kõrgusega vähemalt 1 m ja alumise ääristusega 15 cm kõrguses.

Kui masinad liiguvad vooluviisiliselt üle vaatluskanalite ja estakaadide, siis peavad neis olema küljepoolsed sisse- ja väljapääsud.

293. Vaatluskanalite seintel ja põrandatel peab olema kõva kate (kiviplaadid, tsement, asfalt jms.).

294. Töökohtade ehitus masinate ülevaatuse ja kokku- ning lahtimonteerimise ruumides peab täielikult ära hoidma töölistele masinatega juhusliku pealesõidu ohu.

295. Tööruumide siseuksed peavad avanema sellesse külge, kus asub lähem väljapääs hoonest, hoone välisuksed — väravad — peavad avanema aga väljapoole.

296. Kõikidel sissekäikudel ja sissesõiduteedel tööruumidesse peavad olema eeskojad (tuulekojad) tõmbetuule vältimiseks. Eeskodade sissekäiguuksed ja ruumide välisuksed peavad olema varustatud sulgemisvedrudega.

297. Kaugus välis- ja siseuste vahel (sissekäikudel ja sissesõiduteedel) peab igas eeskojas olema niisugune, et nendest ustest sissekäigul või sissesõidul oleks võimalik üht ust sulgeda.

298. Akende ehitamisel ja laternate paigutamisel peab olema ette nähtud nende teenindamise võimalus.

299. Avatavad aknad ja framuugid, mis asuvad põrandast kõrgemal kui 2 m, peavad olema varustatud seadistega nende avamiseks ja sulgemiseks põrandalt; kui aknad asuvad põrandaga ühel tasemel, siis peab nende ees olema vähemalt 1 m kõrgune kaitsepiire (käsipuu), see akende osa aga, mis asub tööpingi kohal, peab olema kaetud võrguga.

300. Kõikides ruumides, mis on ette nähtud remonttöödeks, peab olema tagatud valgustus vastavalt GOST-i normidele, küte ning nõuetekohane ventilatsioon.

301. Tööpingid, masinad, aparaadid, ventilatsiooniseadmed, õhutorud, lukksepatöölauad ja muud remonditöökodade ja tehaste statsionaarsed tootmisseadmed peavad olema paigutatud selliselt, et neid oleks võimalik monteerida, remontida ja teenindada mugavalt ning ohutult, samuti nii, et nad soodustaksid tootmisruumide (põrandate, seinte, lagede, akende) ja seadmete hoidmist nõutavas sanitaarses seisukorras.

302. Töötavate transpordi- ja tõsteseadmete vabaks liikumiseks peavad tootmisruumides olema tööpinkide, masinate, aparaatide ning lukksepatööpinkide vahel vastavad läbikäigud, kus oleks ühtlasi ette nähtud nõutav vaba pind töödeldavate detailide ja osade asetamiseks ning lisaks veel vähemalt 1 m laiune vahe läbikäiguks.

303. Materjale, detaile ja osasid ei tohi kuhjata töökohtadele, läbikäikudesse ega läbisõiduteedele.

304. Töökohad tööpinkide, masinate ja aparaatide juures peavad peale ruumi üldvalgustuse olema varustatud veel nõuetekohase töökoha (kohaliku) valgustusega.

305. Ruumide — garaažide, kuuride ja katusealuste kõrgus

tuleb valida sellise arvestusega, et kõige suuremate gabariitidega masinatel oleks võimalik takistamatult läbi sõita, millele lisatakse veel 1,2 m tõsteseadmete ehitamiseks.

306. Garaaži, kuuri ja katusealuse väravad (läbisõiduteed) peavad olema selliste mõõtmetega, mis vastavad nendes hoitavate masinate gabariitidele:

a) laius 1 m suurem masina laiusest;

b) kõrgus 1 m suurem masina gabariitkõrgusest.

307. Garaažide, kuuride, katusealuste ja masinate hoiuplatside põrandad peavad olema kõva ja tugeva kattega, ilma pragude ja kühmudeta.

308. Garaažid, kuurid ja katusealused peavad olema seadistatud tarvilike tõsteseadmetega (monorelsid, telferid, kraanad, talid).

309. Kõik garaažid, kuurid ja katusealused peavad peale üldvalgustuse olema varustatud veel madalpinge elektrikandelampidega, pingega kuni 12—36 V.

310. Kõik hoonete ja ehituste defektid, mis ohustavad julgeolekut, tuleb viivitamatult kõrvaldada.

311. Keelatud on ruumides kui ka väljas kuhjata seadmeid, materjale, tooteid, detaile jne. kohtadesse, kus nad takistavad valguse sissepääsu.

312. Akende, laternate ja valgustusarmatuuride puhastamiseks ning samuti läbipõlenud lampide vahetamiseks peavad olema ette nähtud seadmed või abinõud (pukkredelid, vardad jne.), mis tagavad ohutuse nendel töödel.

313. Suitsetamiseks peavad tootmisruumides olema eraldatud erikohad.

314. Laod tagavaraosade hoidmiseks ja väljaandmiseks peavad asuma kuivades ruumides, kus oleks kindlustatud loomulik õhuvahetus.

315. Laoruumide kõrguseks tuleb võtta vähemalt 2,5 m põrandast laeni, sellise arvestusega, et tarbe korral oleks võimalik takistamatult kasutada transpordi- ja tõsteseadmeid raskete tagavaraosade teisaldamiseks ja lattu paigutamiseks.

316. Laoruumidel peab olema kõva, tasane ja kindel põrandakate, mis tagab raskuste takistamatut teisaldamist.

317. Iga laoruum peab olema seadistatud lahtiste stellaažide, riiulite ja eraldi suletavate kappidega, mis on varustatud sahtlitega.

318. Ladu teenindava personali takistamatu liikumise võimaldamiseks peavad olema stellaažide, riiulite ja kappide vahel ette nähtud tarvilikud läbikäigud, mis vastaksid hoidmisele kuuluvate tagavaraosade gabariitidele, kuid mitte alla 1 m.

319. Ladude sissekäiguuste ees peavad olema eeskojad, laoruumide sisemistel sissekäiguustel aga aknad, mille kaudu antakse välja tagavaraosi, ilma et nende saajatel oleks vaja siseneda laoruumidesse.

320. Kui laoruumides, mis ei ole köetavad, viibib pidevalt tee-

nindavat personali, siis peavad seal olema ette nähtud soojustatud kabiinid — ruumid põrandapinnaga vähemalt 8 m², mis on sisustatud laua, tooli, pesemisnõu ja seebiga.

321. Kõikides laoruumides peab olema küllaldane loomulik valgustus ning nõutav ventilatsioon.

322. Kõik laoruumid tuleb hoida puhtad ja korras.

323. Tagavaraosade ülesladumiseks stellaažidele ja riiulitele peavad olema täiesti kindlad kantavad trepid.

## Ohutustehnika eeskirjad tööpinkide ja muu sisseseade ülesseadmisel ja ekspluatatsioonil

324. Kõik statsionaarselt töötavad tööpingid, masinad ja aparaadid ning muud tootmississeseaded peavad olema paigutatud vastavatele tugevatele vundamentidele või alustele, mis on hoolikalt looditud, tugevasti kinnitatud, varustatud tarvilike konstruktiivsete ja täiendavate (mida nõuavad kohalikud töötingimused) kaitsepiirete ning -abinõudega selliselt, et nende seadmete teenindamine oleks mugav ja ohutu.

325. Kõiki tööpinke käivitavad ja teenindavad ainult selleks määratud isikud. Kõigil teistel isikutel on keelatud tööpinke käivitada ja nendel töötada.

326. Tööpink tuleb tingimata seisma panna tööriista vahetamisel, töödeldava eseme kinnitamisel või seadmisel, samuti ka eseme pingilt mahavõtmisel, tööpingi remontimisel, puhastamisel ja õlitamisel, puru ja laastude koristamisel ning töö lõpetamisel.

327. Tööpinkide kindlaks väljalülitamiseks üld- või rühmajami puhul tuleb erilist tähelepanu pöörata vaheajamite täielikule korrasolekule. Tööpingi käivitusseade peab olema paigutatud nii, et töölisel oleks mugav tööpinki käivitada ja seisma panna.

328. Rihmasid ümber paigutada astmelistel rihmaratastel pöörlemiskiiruste muutmiseks on lubatud ainult vastava tööriista abil või tööpingi täielikul seismisel.

329. Töödeldavad esemed peavad olema tööpingile täpselt kohale asetatud ja tugevasti kinnitatud.

330. Esemete töötlemisel, mis oma laiuselt või pikkuselt ületavad tööpingi gabariidid, tuleb võtta tarvitusele abinõud nende piiramiseks küllalt kindlate kantavate kaitseabinõudega.

331. Raskete esemete töötlemisel tööpinkidel tuleb töödeldavate esemete pingile tõstmiseks ja mahavõtmiseks kasutada tõsteseadmeid või -abinõusid.

332. Tööpingid, milledel töötamisega kaasub kildude, laastude või sädemete eraldumine, varustatakse kaitseabinõuga ühes küllalt tugeva klaasiga silmade kaitseks. Klaas peab olema kinnitatud tööpingi külge tööriista ja tööpingi töötava isiku vahele. Selline kaitseabinõu ei tohi tööd raskendada.

Juhul kui tehnilised tingimused ei võimalda kaitseraami ehita-

mist, antakse ettevõtte administratsiooni poolt töölisele kaitseprillid.

333. Padrunid, mille pigistusnukkide kruvid ulatuvad välja, ümbritsetakse siledate ümmarguste katetega.

334. Lihvides viiliga eset, mille pealispinnal on sisse- ja väljalõikeid, tuleb viimastesse asetada puidust täitematerjal.

335. Lattdetailide töötlemisel revolver- või automaatpinkidel tuleb tähelepanu pöörata lati selle osa varjestamisele, mis asub pingi spindli taga, rakendades selleks: väikestel tööpinkidel — spindlitele kinnitatavaid ümbritsevaid torusid, rasketel pinkidel — silindrilisi katteid, mida saab kinnitada alustele.

336. Tööpinkidel traaversite ja suportite tasakaalustamisel raskustega tuleb need töölise jalgade vigastamise vältimiseks paigutada spetsiaalsetesse ümbristesse või lasta niivõrd madalale, et nende liikumispiirkond asuks põranda pinnast madalamal.

337. Freeside mittetöötav osa peab olema varjestatud.

338. Kui höövelpinkide tagumine osa asub töökoja seina lähedal, siis peab seina juurde jääma täiesti vaba läbipääs, laiusega vähemalt 0,7 m pingi töölaua maksimaalse käigu puhul.

339. Et vältida pingi töölaua lööke möödaminevatele töölistele, peavad pingi eesmises osas olema eriliselt väljanihutatavad latid, mis on värvitud erepunaseks ning on ühtlasi ühel või teisel määral väljanihutatavad, sõltuvalt käigu ulatusest.

340. Käärid lehtmetalli lõikamiseks varustatakse laua ja kaitsevarvaga, mis kinnitatakse nii, et lõikekoht jääks töölisele nähtavaks.

341. Vedrukääride vastukaalud peavad olema nii rasked, et kääri ülemise tera meelevaldne allalaskumine oleks võimatu.

342. Ring- või pöörlevatel kääridel varustatakse töölisepoolne külg rakistega, mis ei lase töölise sõrmedel sattuda kääride tera alla.

343. Ketassaed metalli lõikamiseks varjestatakse ketta mittetöötava külje poolt kilpidega.

344. Laaste võib tööpingilt eemaldada käigu ajal ainult harja abil.

345. Balanssiiriga kruvipressid peavad olema varjestatud.

346. Pressid, vormimis-, stantsimis- ja püsthöövelmasinad ning mehaanilised vasarad, samuti nendega analoogilised masinad ja tööpingid, mis töötavad löögiga, peavad olema varustatud seadisega, mis hoiab ära käte vigastamise võimaluse nii alloleva matriitsi kui ka allaliikuva vasara pea (baaba) poolt.

347. Löökvasaratel peab olema seadis, mis hoiab vasara pea ülemises asendis, kui vasar on välja lülitatud.

348. Metallitöötlemispinkide ümber olev põrand peab olema tasase, kuid mitte libeda pinnaga.

349. Kogu seadmestik peab olema tema töötamise eest vastutavate isikute järelevalve all, kes on kohustatud jälgima ohutus-

tehnika nõuete täitmist, puhtuserežiimi, tarvilike kaitsepiirete olemasolu ja korrasolekut.

350. Seadmete rikete avastamisel tuleb töö katkestada, kuni rikked on täielikult kõrvaldatud, ning üles riputada vastav silt, mis keelab töötamise sellel seadmel.

351. Uut ülesseatud või remonditud seadet võib käiku lasta ainult remonditöökoja juhataja loal, pärast seda, kui on kontrollitud, kas seade vastab ohutustehnika nõuetele.

352. Spetsiaalselt selleks eraldatud täisealiste kolhoosiliikmete abil tuleb süstemaatiliselt hoolikalt puhastada tsehhe laastudest ja metallipurust, samuti ka õlistest kaltsudest, puhastusnarmastest ning muudest tootmisjäätmetest.

353. Töökohad peavad kõigi tööpinkide ja lukksepatöölaudade juures olema varustatud puidust põrandarestidega.

354. Statsionaarsed puidutöötlemismasinad ja saekaatrid tuleb paigaldada tugevatele vundamentidele, hoolikalt kontrollida vesiloega (vaaderpassiga) ja pärast seda tugevasti kinnitada.

355. Igasuguseid puidutöötlemismasinaid, nii statsionaarseid kui ka teisaldatavaid, võivad käivitada ja teenindada ainult nende juurde määratud isikud, kes on vilunud töötama nendel masinatel. Kõigil teistel isikutel on nimetatud masinate käivitamine ja nendel töötamine keelatud.

356. Puidutöötlemismasinate toitevõllid, rullid ja muud sellesarnased seadised peavad olema varustatud kaitsmetega, mis takistavad tööliste sõrmede vahelehaaramist. Võllide hammasülekanded peavad olema varjestatud või kaetud katete või kestadega, kusjuures nii ühtesid kui ka teisi ei või kasutada mingiks muuks otstarbeks.

357. Puidutöötlemismasinaid puhastada, pühkida ja õlitada, samuti lõikeriistu vahetada ning laaste ja saepuru masinatelt käsitsi koristada võib ainult pärast masinate täielikku seismajätmist.

358. Põrand puidutöötlemismasinate ümber peab olema tasane ja mitte libeda pinnaga.

359. Alla 40 sm pikkuste ja alla 7 sm paksuste detailide (esemete) hööveldamisel lihthöövelmasinatel puidu käsitsi etteandmisega tuleb materjali läbilükkamiseks kasutada erilisi klotse (nn. lükkeklotse).

360. Saekaatri kogu ajamimehhanism, nii alumisel kui ka ülemisel korrusel, nimelt: peavõll, vändad, kepsud (kargud), rihmarattad, hoorattad, friktsioonmehhanism, hammas- ja tiguülekanded, galli ketid, vastukaalud jm. peavad olema varjestatud ja kaetud tugevate metallkatete, kilpide ning kapslitega, selleks et vältida tööliste kokkupuutumist liikuvate detailidega.

361. Saekaatri alumisele korrusele tuleb ehitada seadis, mis takistab tema käivitamist ülemiselt korruselt ilma allolevatele töölistele teatamata. See seadis peab endast kujutama massiivset

hooba lülituskahvli lukustamiseks, mis on pööratav masina aluse külge kinnitatud šarniiril ja mille väljalülitumine on välditud.

Saekaatri ülemise ja alumise korruse vahel peab olema kiireks liikumiseks kohane trepp, mis tuleb hoida puhas ning vaba igasugustest ummistustest.

362. Saekaatri seismajätmine ükskõik millises asendis toimub lintpiduri abil. Peale selle kasutatakse pidurdamiseks põrkratast.

363. Põrandas olevad avad karkude (kettide, saepuru jne.) läbimiseks peavad olema piiratud vähemalt 150 mm kõrguste ääristega, et vältida töölise jalgade sattumist avadesse. Pilud mehhanismide gabariitide ja avade servade vahel ei või ületada 10 mm. Avade kuju peab täpselt vastama neid läbivate detailide piirjoontele. Ilma ääristeta võivad olla ainult avad, mis on ette nähtud saepuru ärapühkimiseks.

364. Saetav ümarpalk tuleb kinnitada juhtvagonetile nii, et see ei saaks pöörduda ja et iga osa püsiks jäigalt kuni saagimise lõpuni oma kohal.

365. Palkidest okste, pahkude, ebatasasuste ning muude defektide äraraiumiseks, samuti naelte väljatõmbamiseks palgist peab saekaatri palkide etteandja olema varustatud kerge terava kirvega, mida hoitakse vastavas ümbrises töökoha vahetus läheduses.

366. Tööruumides ja saekaatri juures peab olema küllaldane valgustus. Saekaatritööliste silmade kaitsmiseks ereda valguse eest peavad kõik elektrilambid olema varustatud lambivarjudega (abažuuridega).

367. Materjalide ülesladumise kõrgus töökohal ei või ületada 1,7 m.

368. Kõik saed peavad olema õigesti paigutatud saekaatrisse, hoolikalt kinnitatud, ühtlaselt räsatud ja pingutatud; seda tuleb kontrollida iga kord, ka juhul, kui üks saag vahetatakse saeraamis.

369. Ketassae pind peab olema täiesti tasane. Iga kord enne saeketta asetamist ketassae võllile tuleb ketas hoolikalt üle vaadata ja kindlaks teha, kas ei leidu pragusid hammaste põhjades, tsentraalava juures või mujal. Isegi väikeste pragudega saeketaste kasutamine on keelatud.

370. Puidu etteandmise kohas peab saeketta hammaste liikumise suund olema ülalt alla.

371. Ülemise poolega töötava saeketta lauapealne osa peab olema kaitstud küllalt tugeva kaitsega, mida saab saeketta tasapinnas nihutada ja seada niivõrd madalale, kuivõrd seda lubab saetav materjal.

372. Ketassae alumisel osal peab olema tihe kaitsevarje või tuleb ketas katta kahe kaitsekilbiga, mille vahekaugus teineteisest ei või olla üle 10 sm ja mis ulatuvad vähemalt 5 sm üle hammaste.

373. Ketassae saeketta taha peab olema asetatud kiilunuga.

374. Käsitsi etteandega ketassaagidel tuleb kasutada kaitseseadet, mis automaatselt avaneb, vastavalt saetava materjali paksusele.

375. Vaiguse puu pikisaagimisel, mille juures kiilunuga võib määrduda vaiguga ja risustuda, eriti aga ümarmaterjali või prusside saagimisel, tuleb kasutada puit- või raudkiile, mis lüüakse käega saetud lõhesse.

376. Sae seismajätmisel juba ajamivõllist lahutatud, kuid veel edasipöörleva saeketta pidurdamine kõrvalt käte või puutüki abil on keelatud.

377. Saekaatri rööbastee peab olema paigutatud täpselt horisontaalselt ja samale tasapinnale põranda või maapinnaga.

378. Sõltumata sellest, kas saekettad on alt kaitstud rippuvate kilpide või kaitsekatetega, peavad ketassaagide lauad olema igast küljest kuni põrandani kaitstud vähemalt 25 mm paksustest laudadest tehtud siledate puitkilpidega.

379. Ketassael töötavat töölist ei tohi jätta järelevaatajata.

380. Saepuru kogumise augud peavad olema tehtud saekettast sellisele kaugusele, et saepuru väljavõtmisel ei oleks võimalik puudutada saeketast. Saepuru võtmine ketassae töötamise ajal on keelatud.

381. Pendelsaagidel või pedaalsaagidel töötamisel on töölisel keelatud viibida sae kohal. Töökoht peab asuma küljel, soovitatav saest vasakul pool.

382. Pendelsae vastukaal peab olema sellise raskusega, et sae viimine tööasendisse nõuaks tööliselt teatavat jõudu.

383. Ülalt alla rippuva pendelsae ketta ülemine osa peab kuni töötava osani olema kaetud küllalt tugeva kaitsekilbiga, mis on kinnitatud sae raami külge.

384. Palkide saagimine, mille jämedus ületab saeketta laualt väljaulatuva osa kõrguse, on keelatud.

385. Iga vahetuse eel, samuti ka igakordsel seadmisel, tuleb saed üle vaadata ja kontrollida šablooniga, et hamba profiil oleks õige, et hambad oleksid õigesti teritatud, et hammastel ei oleks kiskusid ega sinist värvust ning et nad oleksid täpselt räsatud ja kõik terved, samuti tuleb kontrollida ka saagide seisukorda (praod, kaardumine, kurrud).

386. Raamsaagidel võib ühel sael kõige enam kolm hammast puududa, kuid seejuures kas või ainult kahe hamba järjestikku puudumine ei ole lubatav. Ketassaagidel on lubatud kõige enam kahe hamba puudumine erinevas kohas, kuid tingimusel, et sama arv hambaid lõigatakse maha diametraalselt vastas asuvalt küljelt. Hammaste puudumine lintsaagidel ei ole lubatud.

287. Keelatud on kasutada teritamata, neetimata ja räsamata saage.

388. Juhul kui masinal on mitu saagi, mis võivad töötada üksteisest sõltumata, siis peavad need saed, mis antud momendil ei tööta, olema välja lülitatud ja kaetud tihedate avadeta katetega.

389. Töötajatele võib välja anda ainult korras tööriistu.

390. Käsivasarate ja pealelöömisvasarate tööpind peab olema kergelt kumer (mitte viltune ega ärataotud) ja nad peavad olema kindlalt kinnitatud elastsele ja tugevale ovaalse ristlõikega varrele.

391. Töötamisel ei ole lubatud kasutada vildaka või ärataotud löögiotsaga meislit või ristmeislit. Löökide vältimiseks käe vastu peab meisli pikkus olema vähemalt 150 mm.

392. Töötamisel meisli või ristmeisliga on töötajad silmade kaitseks väljalendavate kildude eest kohustatud kandma kaitseprille, mis antakse neile administratsiooni poolt.

393. Kõvast ja haprast metallist toodete välja- või maharaiumisel tuleb tingimata kasutada kilbi-, sirmi- jne. kujulisi võrke, et kaitsta teisi isikuid väljalendavate kildude eest.

394. Käsitsi neetimisel kasutatavad needipea vormid, survetornid, alustoed jne. peavad vastama tugevus- ja ohutusnõuetele.

395. Viilid peavad olema tugevasti kinnitatud oma käepidemesse. Viile, kaabitsaid ja teisi tööriistu, milledel on teravad otsad, on keelatud kasutada ilma käepidemeta.

396. Mutrivõtmete kasutamisel on keelatud kasutada vahelehti, pikendada üht võtit teise võtme või toruga, lüüa vasaraga võtmele, samuti lahti keerata mutreid meisli või vasara abil.

397. Tarbijale saabunud abrasiivinstrumendid tuleb kõik hoolikalt üle vaadata ja kontrollida puithaamriga koputamise teel.

398. Kõiki lihvimiskettaid, mille läbimõõt on 150 mm ja enam ning mis on ette nähtud töötamiseks ringkiirusega 15 ja rohkem m sekundis, tuleb vahetult enne lihvimispingile või erituspingile asetamist proovida pöörlemiskiirusel, mis ületab 50% võrra töökiiruse.

399. Ketaste pöörlemistugevust tuleb proovida spetsiaalselt selleks otstarbeks seadistatud pinkidel, mille konstruktsioon võimaldab proovitavate ketaste pöörlemiskiirust järk-järgult ja sujuvalt tõsta kuni proovikiiruseni.

400. Proovimispinkide kambrid peavad olema küllalt tugevad, et proovitava ketta purunemise korral laialilendavaid tükke kinni pidada.

Malmi kasutamine proovimispingi kambri osadeks on keelatud. Iga proovimise ajal suletakse kamber täielikult.

401. Lihvimispingid ja erituspingid, mis töötavad jahutuseta, varustatakse tolmu imevate seadistega.

402. Abrasiivketaste katted peavad olema valmistatud terasest või sepistatavast malmist ning tugevasti kinnitatud pinkidele. Kaitsekatete valmistamine hall- või valgemalmist on keelatud.

403. Lihvimiskettale käsitsi etteantava eseme toetamiseks kasutatakse tugirauda või seda asendavat abinõu. Tugirauad peavad

olema nihutatavad, selleks et neid vastavalt lihvimisketta kulumisele seada vajalikku asendisse.

404. Vahe tugiraua serva ja lihvimisketta tööpinna vahel ei tohi olla üle 3 mm, kusjuures tugiraua kettapoolses servas ei või olla mõlke.

405. Igal lihvimiskettal lastakse pärast pingile asetamist töökiirusega tühjalt pöörelda vähemalt 5 minutit, kusjuures tingimata peab peal olema kaitsekate.

406. Töölise silmade kaitseks kettalt lendavate peente osakeste eest paigutatakse pinkidele nihutatavad murdumatust klaasist kaitse-ekraanid või antakse töölistele kaitseprillid.

407. Olemasolevate abrasiivinstrumentide kohta peavad olema kirjalikud juhendid nende laos hoidmiseks, kohaleasetamiseks, ekspluateerimiseks ja tugevuse proovimiseks.

Märkus. Abrasiivkettaid läbimõõduga 150 ja rohkem mm hoitakse vertikaalasendis.

## Ohutustehnika eeskirjad transmissioonidega töötamisel

408. Transmissioone kui jõuülekandeseadmeid, mis kannavad liikumise mootori rihmarattalt töömehhanismi rihmarattale, võib ehitada võllide komplektina, mille iga üksik võll peab asuma vähemalt kahel laagril.

409. Kõik rihmarattad peavad olema tasakaalustatud ja tugevasti võllile kinnitatud.

410. Mõlkide ja pragudega rihmarattaid ei ole lubatud kasutada töös.

411. Iga rihmaratta juures peab olema rihma pealetõmbaja, mis on ehitatud nii, et rihmarattalt rihmahoidjale lükatud rihm ei saaks kokku puutuda ei võlli ega transmissiooni teiste pöörlevate osadega.

412. Puitrihmarataste kasutamine on keelatud:

a) löökkoormuse puhul;
b) ringkiirusel üle 20 m sekundis;
c) niisketes ruumides õhu relatiivse niiskusega üle 75%;
d) mitteköetavates ruumides;
e) ruumides, kus temperatuur on üle +40°.

413. Transmissiooni pöörlevate osade väljaulatuvad mutrid, poldid, kiilud ja muud taolised osad peavad olema kaetud ümmarguste, siledate katetega.

414. Horisontaalvõlli ots, mis ulatub laagrist või hoone seinast välja, peab olema ümbritsetud kinnise kestaga.

415. Tööruumide ja tunnelite põrandatest, tööplatvormidest, galeriidest, töölavadest jne. vähem kui 2 m kõrgemal asuvad transmissiooni pöörlevad osad, nagu võllid, hammasrattad, rihmarattad, muhvid, friktsioonkettad jm., peavad olema varjestatud kinniste või võrkvarjetega.

Märkus. Transmissiooni ja selle osade varjestamine tavaliste käsipuudega on keelatud.

416. Läbi põranda ulatuvad transmissiooni osad, nagu rihmad, köied, ketid, võllid ja rullid, varjestatakse vähemalt 2 m kõrguseni põrandast. Varjestusel peab olema põrandalt arvates 20 sm kõrgune avadeta ääris.

417. Horisontaalsed rihmad, sõltumata nende laiusest, liikumiskiirusest ja asetuse kõrgusest, peavad olema varjestatud.

418. Kõik vertikaalsed ja kaldrihmad, mille kõrgus põrandalt või tööplatvormilt on 2 m või vähem, sõltumata nende laiusest ja liikumiskiirusest, peavad olema igast küljest piiratud 2 m kõrguse varjega, arvates põrandast või tööplatvormist.

419. Kõik vertikaalsed ja kaldrihmad, mille laius on üle 150 mm, peavad olema igast küljest ja kogu pikkuses varjestatud, sõltumata nende asetuse kõrgusest ja liikumiskiirusest.

420. Igasugustel kiirustel töötavad ja igasugustes mõõtmetes tross-, hammas- ja kettülekanded, sõltumata nende asendi kõrgusest, peavad omama kinnise varjestuse.

421. Ülekäigud — madalal asuvate transmissioonide peal asuvad katted — varustatakse ühe meetri kõrguste käsipuudega, millel on all vähemalt 20 sm kõrgune ääristus.

422. Transmissiooni liikumise ajal on keelatud kasutada kampolit, pulbreid, pastasid ja mitmesuguseid muid aineid rihmade libisemise vähendamiseks.

423. Rihmu, mille laius on vähem kui 75 mm, lubatakse käigu ajal peale tõmmata käsipealetõmbajaga, rihmu laiusega 75 ja rohkem mm aga ainult mehaanilise pealetõmbajaga.

424. Ilma pealetõmbajata on rihmade pealetõmbamine ja mahalükkamine käigu ajal keelatud. Pealetõmbaja vars peab olema sirge, sile ja ilma oksadeta ning nii pikk, et rihma pealetõmbamisel tema alumine ots jääks põrandast kuni 50 sm kaugusele.

425. Rihmade otsad peavad olema kokku õmmeldud tugevasti ja siledalt, nii et nad ei haaraks kaasa tööliste riideid.

426. Rihmu on lubatud õmmelda transmissiooni liikumise ajal ainult siis, kui rihm on lükatud rihmahoidjale või konksule nii, et ta ei saa kokku puutuda transmissiooni pöörlevate osadega.

427. Kui remont-, montaaž- või ehitustöid tehakse transmissiooni pöörlevate osade vahetus läheduses, siis peavad viimased olema kindlalt varjestatud.

428. Kantavad trepid transmissiooni teenindamiseks peavad olema tugevad, kerged ja nende ülemistes otstes peavad olema konksud võllile asetamiseks. Treppide alumised otsad ei tohi põrandal libiseda, s. o. nad peavad olema varustatud teravate teraskoonuste või kummiotsikutega. Trepiastmete otsad peavad asuma tugevasti külgprusside sees ja astmete samm ei tohi ületada 300 mm. Treppide ülemine osa 50 sm ulatuses, arvates konksudest, peab olema kaetud õhukese kilbiga.

429. Kantavatel treppidel, mille kõrgus on üle 3 m, peab olema vähemalt kaks traattõmmitsat, peale selle peab trepi külgprusside alumisse külge kogu pikkuses olema sisse pandud traat läbimõõduga 3—5 mm, mis on kinnitatud otstest.

430. Kantava trepi pikkus peab olema niisugune, et selle kasutamisel trepi kallak põranda suhtes oleks keskmiselt 60°.

431. Transmissiooni teenindada ei lubata isikuid alla 18 aasta vanuses.

432. Töölisi ilma ettenähtud erirõivasteta (tunkedeta) transmissiooni teenindamisele ei lubata.

433. Transmissiooni seisukorda tuleb kontrollida iga päev; vähemalt kaks korda aastas tuleb iga transmissioon hoolikalt üle vaadata ning ülevaatuse tulemuste kohta akt koostada.

### Ohutustehnika eeskirjad lahti- ja kokkumonteerimistöödel

434. Masinate, agregaatide ja sõlmede lahti- ja kokkumonteerimise töökohad peavad olema varustatud stendidega, lukksepatööpinkidega, laudadega, pukkidega (tugialustega), riiulitega, pressidega, tõmbitsatega, tungraudadega, tõste-transpordiseadmetega ja kõigi tarvilike ning korrasolevate tööriistade ja seadistega masinate kokku- ja lahtimonteerimiseks.

435. Masinate lahtimonteerimise kohal peab olema küllalt suur pindala seadmete, agregaatide ja sõlmede paigutamiseks ning tõstekraana liikumiseks.

436. Väikesed sõlmed tuleb montaaž-lukksepatöödel sobitada spetsiaalsetel laudadel või lukksepatööpinkidel, millel on äärised detailide mahakukkumise vältimiseks ning mis on varustatud kruustangidega.

437. Kui lukksepatöödel on tarvis metalli käsitsi raiuda, siis peab olema üles seatud kaitsevõrk (ekraan), mis väldib töölise vigastamist metallikildude poolt.

438. Detailide pesemine peab olema keskendatud ühte kohta ning isoleeritud lahti- ja kokkumonteerimise kohast.

439. Detaile tuleb pesta spetsiaalsetes vannides või pesemisseadmetes.

440. Pesemisruumide üldise sissevoolu-väljatõmbeventilatsiooni kõrval peavad eralduvate aurude ärajuhtimiseks pesemisvannide ja seadmete kohal asuma veel tõmbesirmid.

441. Detailide pesemiseks, mida remondiprotsessis on vaja mitmel korral petrooleumiga pesta, tuleb kasutada spetsiaalselt seadistatud liikuvaid pesemisstende.

### Ohutustehnika eeskirjad sepatöödel

442. Sepikoda peab olema avar ja valge.

443. Sepikoda varustatakse seadmetega ääsidelt põlemispro-

duktide eemaldamiseks. Need seadmed võivad töötada loomuliku tõmbega või ekshausterite abil.

444. Igasuguste töös ettenähtamatute juhtude jaoks, mis on ohtlikud läheduses olevatele või juhuslikult mööduvatele isikutele, tuleb tingimata kasutada kantavaid (statiividel) kilpe, millel on pealkiri «Ohtlik».

445. Sepikojal võib olla tasaseks tambitud muldpõrand.

446. Sepistamis- või stantsimisvasarate töötamise ajal on keelatud neid remontida, koristada nende alt metallijäätmeid, tagi, räbu jm. Samuti on keelatud masinaid töötamise ajal puhastada, pühkida ja õlitada.

447. Enne töö algust pressil või vasaral tuleb veenduda, kas kõik pressi või vasara osad on korras, samuti selles, kas alasi on õigesti ja tugevasti kinnitatud vasaratoolile ehk šabotile või pressi liikumatusse traaversisse ning teraspinn vasarapeasse või pressi liikuvasse traaversisse.

448. Töödeldava detaili kinnihoidmise pihid peavad olema pehmest, mittekarastuvast terasest (valuraud).

449. Kõik sepistustööriistad tuleb pärast nende kasutamist asetada või laduda neile ettenähtud kohtadele. Seejuures on keelatud raskeid tööriistu asetada kõrgele kohale või riiulile.

450. Kuumi rauakänke on keelatud üle valada veega või asetada niiskesse kohta. Kängu võib asetada alasile alles pärast seda, kui alasi jahutusvesi on ära voolanud või kuivanud ja kui alasilt on pühitud tagi- ja räbutükid.

451. Ahjude ja ääside paigutus sepikojas peab olema selline, et nad ei takistaks tööd ega segaks ahjude ja vasarate töö jälgimist.

452. Raskete esemete kuumutamisel peab kõikidel ääsidel (nagu ahjudelgi) olema metalli etteandmiseks tõsteseadmed, mis hooldamise suhtes vastaksid ohutuseeskirjadele.

453. Alasi puittooli (alasipaku) ümber peab olema tõmmatud üks või kaks raudvitsa ja toolil peab olema pulk alasi kohalhoidmiseks. Malm- või terastoolil peavad olema kohad alasi kinnitamiseks teraskiilude abil. Kahe naaberalasi keskkoha vahekaugus peab olema vähemalt 3 m.

454. Pidemete ja pihtide jaoks peab olema komplekt mitmesuguses suuruses terasrõngaid töödeldava eseme kinnipigistamiseks.

455. Käsitööriistadel, nagu silumisvasaratel, vasaratel, sepameislitel, teradel jm., peavad olema tasased, mitte ärataotud pinnaga pead.

456. Vasarat või pressi tuleb juhtida kõrvalt, nii et töötaja saaks jälgida surve või löögi toimet ja oleks ühtlasi kaitstud kuumuse, laialipaiskuva räbu- ja tagiosakeste eest.

457. Kõikide vasarate juures, kus see on konstruktiivselt võimalik, tuleb kasutada erilisi kaitseabinõusid või -seadmeid, et vasarapead oleks võimalik seisma jätta mingisse kindlasse kõr-

gusesse alasist, nii et vasarapea ootamatu allalangemine oleks täiesti võimatu (kaitselinkide, hoobade, eriliste hoidjate, liikuvate restide, alustugede jne. kasutamine).

458. Lattmetalli otste mahalõikamisel vasara all peab viimased löögid andma nõrgemad. Raua, terase või valandite tükeldamisel või tükkide mahalõikamisel külmalt tuleb metallitükke hoida pihtidega, mingil juhul aga mitte kätega. Rauale või terasele sisseraiumisel vasara all peab tööline seisma raiumisvasara külje pool.

459. Vasarapeale alustugede allapanemine on lubatud ainult vasara kõige aeglasemal käigul.

460. Vasarate ja presside käivitamiseks ning teenindamiseks tuleb määrata ainult väljaõppinud ja vilunud töölised. Kõrvalistel isikutel on vasarate ja presside käivitamine ning nendel töötamine keelatud.

### Ohutustehnika eeskirjad vasksepa- ja plekksepatöödel

461. Vasksepa- ja plekksepatööde ruum peab olema teistest tsehhidest eraldatud.

462. Jootmise, tinutamise ja laagrite valamise töökohad peavad olema varustatud tõmbesirmidega, mis tagavad gaaside ja aurude täieliku eemaldumise.

463. Happed, räbustajad, jootmismasinad ja jootetõlvikud peavad töötamise ajal asuma tõmbesirmi all.

464. Happeid ja räbustajaid peab töökohal hoidma sobivates lameda põhjaga klaas- või portselananumates ning ainult tööks vajalikul hulgal.

465. Töö- ja muud lauad peavad olema üle löödud katuseplekiga.

466. Babiiti tuleb sulatada tiiglites spetsiaalsetes ahjudes, kus on tagatud eralduvate gaaside täielik eemaldumine.

467. Babiidi valamise kulp peab olema täiesti kuiv ja eelnevalt kuumutatud.

468. Happeid ja räbustajaid tuleb säilitada spetsiaalsetes kappides, mis on varustatud väljatõmbeventilatsiooniga.

### Ohutustehnika eeskirjad gaasi- ja elektrikeevitustöödel

469. Atsetüleenigeneraatorite paigutamine eluruumidesse või nende all asuvatesse ruumidesse on keelatud.

470. Tööruumidesse on lubatud paigutada teisaldatavaid gaasigeneraatoreid, kusjuures tuleb tingimata täita järgmisi nõudeid:

a) maksimaalne kaltsiumkarbiidi annus ei tohi ületada 10 kg;

b) ühel aparaadil ei või olla üle kahe põleti;

c) põletite summaarne võimsus ei või ületada 2000 l gaasi tunnis;

d) tööruumi võib üles seada ainult ühe teisaldatava gaasigeneraatori;

e) ekspluateeritavatesse katlamajadesse, sepikodadesse jt. ruumidesse on gaasigeneraatorite ülesseadmine keelatud.

471. Teisaldatavat gaasigeneraatorit puhastada, lahti võtta ja kokku panna vahetult töökoja ruumides on keelatud.

472. Ruumid atsetüleenigeneraatori jaoks peavad olema tulekindlast materjalist, kerge tulekindla katusega ning naabruses asuvatest ruumidest eraldatud tulemüüriga.

Generaatoriruumi välisuks peab olema tulekindel ning avanema ainult väljapoole. Ukse lahtijätmine on keelatud.

473. Generaatoriruum peab olema valge, kuiv ning loomuliku ventilatsiooniga. Talvel peab olema generaatoriruumi temperatuur vähemalt +5°.

474. Generaatoriruumi kubatuur peab rahuldama järgmisi nõudeid:

| Atsetüleeni toodang tunnis ($m^3$) | Ruumi minimaalne lubatav kubatuur |
|---|---|
| Kuni 10 $m^3$ (kaasa arvatud) . . . . . | 60 $m^3$ |
| „ 20 „ . . . . . | 80 „ |
| „ 30 „ . . . . . | 100 „ |

Märkus. Olemasolevates töökodades, kus generaatoriruumi kubatuur on ettenähtust väiksem, tuleb tugevdada loomulikku ventilatsiooni.

475. Kunstliku valgustusena tuleb generaatoriruumis kasutada elektrivalgustust. Juhtmed on soovitatav paigutada väljapoole ja ruumi valgustada reflektoriga läbi akna. Lülitid tuleb samuti paigutada väljapoole.

476. Generaatoriruumis peab olema auru- või veeküte. Töökodadesse, kus auru- või veeküte puudub, võib ehitada tavalised tellisahjud, mis peavad asuma generaatoriruumi naaberruumis. Ahjudel peab sees olema raudarmatuur, mis väldib ahju pragunemist.

Kolle peab asuma väljaspool köetavat ruumi.

477. Kui generaator laseb gaasi läbi, siis võib lekkimiskoha otsimisel kasutada ainult seebivett. Mingil juhul ei tohi gaasi väljapääsu kohta otsida tule abil.

478. Pärast generaatori laadimist karbiidiga tuleb õhk gaasikupli alt täielikult välja lasta, selleks et saada keevitamiseks õhu lisandita ohutut gaasi.

479. Generaatori retordi täitmine peene karbiidipuru ja tolmuga, kui generaatori konstruktsioon ei ole selleks spetsiaalselt kohandatud, on keelatud.

480. Karbiidi tõukamine lehtrisse raudvardaga on keelatud, kuna sel puhul võib tekkida säde ja põhjustada plahvatuse. Karbiid peab olema varem granuleeritud.

481. Rõhu suurendamine gaasigeneraatoris gaasikuplile raskuste pealeasetamisega on plahvatuse ärahoidmiseks keelatud.

482. Kui on tarvis generaatorit remontida, tuleb töö katkestada, ruum hoolikalt tuulutada, gaas välisõhku lasta, karbiidiretort hoolikalt karbiidist ja settest puhastada, vesi välja lasta, generaator lahti võtta ja selle osad veega üle pesta. Alles pärast seda on lubatud generaatorit remontida.

483. Kui on avastatud gaasitoru lekkimine, tuleb generaator samuti seisma panna ja toru generaatorilt maha võtta. Gaasi väljapääsu koht tuleb kindlaks määrata seebiveega ja vigane koht gaasi eemaldamise järel torus parandada.

484. Generaatorist eemaldatavad karbiidijäätmed tuleb hoolikalt koguda raudkasti ja viia spetsiaalsele mahapanekukohale (auku).

485. Auke ei tohi ehitada ruumidesse. Kinnised augud peavad olema varustatud ventilatsiooniga, lahtised augud aga ümbritsetud kaitsepiirdega.

Augu lähedusse peab olema välja pandud plakat, millele on suurte tähtedega kirjutatud, et suitsetamine ja august möödumine põlevate või hõõguvate esemetega on keelatud.

486. Gaasigeneraatori juurde minevad voolikud peavad olema kaitstud igasuguse võimaliku riknemise ja tule eest. Tuleb jälgida, et voolikud oleksid tihedalt kinnitatud generaatori, reduktori ja põleti külge. Kõik need kinnituskohad tuleb enne töö algust hoolikalt üle vaadata.

Vigaseid voolikuid, mis on kinni mähitud isoleerpaela või muu materjaliga, ei ole lubatud töös kasutada.

487. Põleti süütamisel tuleb kõigepealt avada hapnikukraan ning seejärel atsetüleenikraan. Põleti kustutamisel tuleb toimida ümberpöördult: esimesena tuleb sulgeda atsetüleeni- ja siis hapnikukraan.

488. Keevitajal pole lubatud töötada ilma spetsiaalsete kaitseklaasidega varustatud prillideta.

489. Taimseid, loomseid ning mineraalseid õlisid ei tohi leiduda seadme neis osades, kus nad võiksid kokku puutuda hapnikuga.

490. Kinnikülmunud generaatorid või nende osad sulatatakse lahti ainult kuuma vee või auruga.

491. Enne töö algust peab keevitaja kontrollima vee olemasolu vesilukus ja töö ajal hoidma vee taseme tarvilikul kõrgusel.

Kahel keevitajal on ühel vesilukul töötamine keelatud.

492. Iga keevitaja juures peab töö ajal olema anum puhta külma veega põleti jahutamiseks.

493. Hapnikuga täidetud balloone ei tohi visata ega nendele lüüa.

Balloonide õlalkandmine on keelatud.

Balloone ei tohi asetada soojusallikate, tulekollete, küttesead-

mete, aurukogujate või aurutorude lähedusse ega jätta päikesekiirte mõju alla.

Balloonide kokkupuutumine elektrikaablitega elektri- ja gaasikeevituse protsessis ei ole lubatud.

494. Gaasiga täidetud tagavaraballoonid peavad asuma erilaos, mis on kohandatud ainult balloonide hoidmiseks.

495. Balloonide transportimine, millel puuduvad ventiiliniplitel kaitsekübarad ning üldised kaitsekuplid, mis kaitsevad kogu ventiili, on keelatud.

496. Ballooni kaitsekuplit ei tohi lahti keerata vasaralöökidega, meisli abil või muul viisil, mis võib esile kutsuda sädeme. Samal põhjusel tuleb vältida lööke ka karbiidinõude avamisel.

497. Reduktori ühendamiseks ballooniga kasutatakse spetsiaalset võtit, mis asub alatiselt keevitaja juures.

498. Enne reduktori ühendamist ballooniga tuleb nipli profülaktiliseks läbipuhumiseks ventiil lühikeseks ajaks avada, et eemaldada kõrvalisi osakesi.

Pärast reduktori balloonile asetamist tuleb aeglaselt avada hapnikuventiil, kusjuures avajal on keelatud asuda reduktori vastas.

499. Hapnikuballooni ventiili kinnikülmumisel võib seda lahti sulatada (soojendada) ainult puhta veega, milles ei leidu õli, ning spetsiaalse vahendiga, mis ei lase vett kogu balloonile.

500. Juhul kui ballooni ventiili rikke tõttu ei saadud hapnikku kasutada, tuleb balloon tagasisaatmisel tehasesse varustada siltidega «Ettevaatust!», «Täidetud» jne.

Ventiili oma vahenditega remontida ja lahti võtta, kui balloon on täidetud hapnikuga, ei ole lubatud (remontimine toimub tehases, kus balloone täidetakse hapnikuga). Tühjendatud balloonidel peab olema pealkiri «Tühi».

501. Pikematel töövaheaegadel peab hapnikuballooni ventiil olema suletud, reduktori survekruvi lõdvendatud ning atsetüleenikraan kinni.

502. Kui ballooni kraan on avatud, on keelatud reduktori ühendusmutri kinnitamine (keerme rebenemise ja hapniku väljumise ärahoidmiseks).

503. Gaasi väljalaskvad voolikud, reduktorid, ventiilid, vesilukud ja muud seadmed tuleb viivitamatult vahetada uutega, mis on eelnevalt proovitud.

504. Puhastusmassi «Geratol» tuleb kulutada vähemalt 1 kg 60 kg karbiidi kohta.

505. Ohutuseeskirjad atsetüleeniga keevitamisel peavad olema antud isikutele, kes tegelevad keevitustööga, ning peale selle üles pandud töökohtadele.

506. Keevitustöödele lubatakse isikuid, kes on saanud spetsiaalse väljaõppe ja kellel on selleks õigus.

507. Keevitustsehhi ruumide määramisel tuleb arvestada ühe

töökoha kohta keskmiselt vähemalt 4 $m^2$ pinda ja vähemalt ühe meetri laiused vahekäigud töökohtade vahel.

Tsehhide ruumid peavad rahuldama tuleohutuse nõudeid.

508. Keevitustsehhide seinad ja laed ning samuti ka keevitaja töökohta piiravad sirmid peavad olema värvitud mattvärviga.

509. Keevitustööde tegemise kohtadel peab olema ventilatsioon, mis tagab keevitamisel tekkivate kahjulike gaaside ärajuhtimise.

510. Keevitaja iste peab olema puidust, varustatud seljatoega ning vertikaaltelje ümber pööratav.

511. Töölistel, kes puhastavad keevisõmblusi räbust ja tagist, peavad olema prügi silma sattumise ärahoidmiseks kaitseprillid.

512. Detaile võib enne keevitamist kuumutada vahetult keevitusruumis, tingimusel, et kuumutusääside kohale on paigutatud tõmbesirmid, mis tagavad eralduvate gaaside ärajuhtimise.

513. Keevitustööde tegemisel tellingutel või töölavadel peavad viimased olema kaetud lehtterase või asbestiga, nii et nendele langev sulametall ei saaks tekitada tulekahju ega põletada all liikuvaid töölisi.

514. Rõhu all olevatel esemetel on keevitustööde tegemine keelatud.

515. Elektrikeevituse juhtmeid ei tohi asetada kokku gaasikeevituse voolikute ja torudega.

516. Kergestisüttivate ja tuleohtlike materjalide ligiduses on igasugused keevitustööd keelatud. Minimaalne lubatav kaugus on 5 m.

517. Kergestisüttiva materjali, nagu petrooleumi, bensiini, taku jne. hoidmine keevitusruumis on keelatud.

518. Kergestisüttivate materjalide all olnud taara remontimisel tuleb tarvitusele võtta ettevaatusabinõud, pesta taarat esialgu kuuma veega, auruga, nuuskpiiritusega, kaustilise soodaga jne.; anumate keevitamisel tuleb korgid avada.

519. Vihmase ilma puhul on keevitamine väljaspool ruumi ilma katusealuse ehitamiseta keelatud.

520. Statsionaarsete ja teisaldatavate elektrikeevitusagregaatide osad, mis ei ole vahetult pinge all ning millede kasutamine on keevitamistöödel ette nähtud, peavad olema kindlalt maandatud. Teisaldatavad agregaadid tuleb maandada enne töö algust ja maandust ei tohi lahutada enne töö lõppu.

521. Maandada tuleb painduvate vaskjuhtmete abil, mis on varustatud kindlat kontakti tagavate klemmidega. Maandusjuhtme ristlõige ja maanduse ehitus peavad vastama madalpingeseadmete maanduste ja nullimiste ehituse üldeeskirjadele. Peale selle peab ka keevitatav ese ise olema maandatud.

522. Juhtmed, mis kulgevad masinalt jaotuskilbile ja sellelt keevituskohtadele, peavad olema hoolikalt isoleeritud ning neid ei tohi asetada kõrge temperatuuri alla ega mehaaniliselt vigastada. Samad nõuded on kehtivad ka teisaldatavate elektrikeevitusseadmete kohta.

523. Keevitusliinide juhtmed peavad olema hoolikalt isoleeritud.

524. Kõik elektrikeevitusseadmed peavad olema varustatud käivitus- ja reguleerimisreostaatidega ning mõõteriistadega, mis võimaldavad pidevalt kontrollida seadme kõigi osade töötamist.

525. Elektrikeevitusseadmed peavad olema varustatud skeemide ja instruktsioonidega, mis selgitavad iga üksiku seadise ülesannet ja töötamist.

526. Kõik elektroodihoidja pingestatud osad peavad olema kindlalt kaitstud nendega juhusliku kokkupuutumise eest. Elektroodihoidja pidemed peavad olema valmistatud tulekindlast isoleermaterjalist.

527. Töötamisel metallreservuaarides peab elektroodihoidja konstruktsioon võimaldama elektroodi vahetada ilma voolu välja lülitamata ning tal peab olema vastav mehaaniline või elektriline blokeerimisseadis.

528. Elektrikeevitusseadme toitmiseks kasutataval generaatoril või trafol ei tohi klemmipinge kaarleegi süttimisel ületada alalisvoolumasinatel 110 V ja vahelduvvoolumasinatel 70 V.

529. Töös olevad keevitusmasinad peavad alati olema vastava töötaja järelevalve all; neid üles seada ja remontida võib aga ainult elektrimontöör.

530. Kaarleegiga töötamisel peavad keevitajad näo katma kilbi või maskiga, mis on varustatud spetsiaalselt elektrikeevitajatele ettenähtud kaitseklaasidega.

531. Enne töö algust on keevitaja kohustatud juuresolevaid isikuid hoiatama leppesignaaliga «Varjata».

532. Kaitseklaaside (valgusfiltrite) valmistamine välise värvimise teel ei ole lubatud. Kaitsekilpidel ja -maskidel peab olema selline kuju, et nad täielikult kaitseksid keevitaja nägu, ning nad peavad olema valmistatud kergetest soojust isoleerivatest materjalidest.

533. Keevitajate käealused (abitöölised) ja töölised, kes vahetult töötavad kaitsesirmiga piiratud töökohal, peavad omama samu kaitseabinõusid mis keevitajadki.

534. Iga kaarleegiga töötaja peab olema teadlik kahjulikust mõjust, mida avaldavad silmadele ja nahale ultraviolett- ja infrapunased kiired.

535. Elektrikeevitustöödele, kus keevitaja peab töötama ebanormaalses või ohtlikus asendis (katelde, metallpaakide sees), võib elektrikeevitajat lasta alles pärast arstlikku järelevaatust ja arstilt vastava loa saamist.

536. Katelde või metallreservuaaride sees töötavatele elektrikeevitajatele tuleb välja anda kummikiivrid ja -matid, mis väldivad keevitaja kokkupuutumist metallpindadega keevitamise ajal.

537. Valgustus katelde, tsisternide jne. sees tehtavatel keevitustöödel võib olla kas loomulik või kunstlik (hajutatud või peegel-

duv), valgusallikatelt, mis on paigutatud keevitatavast katlast või tsisternist väljapoole.

Kui selliselt valgustada ei ole võimalik, siis on lubatud kunstliku valguse allikana kasutada kandelampe pingega kuni 12 V.

538. Reservuaare, milles toimuvad elektrikeevitustööd, tuleb ventileerida, selleks et kõrvaldada nendest kahjulikke gaase ja hoida nendes temperatuur normaalsena. Ventilatsioon korraldatakse vastavalt töötingimustele, kusjuures tuleb töös perioodiliselt pidada vaheaegu, mil keevitaja väljub reservuaarist. Keevitaja töötamisel reservuaaris peab tema juures kogu aeg viibima vilunud järelevaataja.

539. Gaasi- ja elektrikeevitustööde ohutuseeskirjad tuleb üles panna töökohtadele või välja anda töölisele.

## Ohutustehnika eeskirjad madalpingeseadmete teenindamisel

540. Madalpinge-elektriseadmeid tsehhides lubatakse teenindada ainult isikuil, kes on lõpetanud vabriku-tehase kooli või spetsiaalsed elektrimontööride kursused ning omavad vastava tõendi.

541. Kõik elektrimontöörid ja isikud, kes õpivad elektrimontööriks, peavad läbima arstliku komisjoni.

542. Elektrimontööride õpilasi, kes rahuldavad antud eeskirjade nõudeid, lubatakse iseseisvale tööle alles pärast seda, kui nad on läbi teinud vähemalt kolmekuulise praktilise õppuse.

543. Elektrimontöör, saades tööde vahetult juhatajalt ohutuse seisukohalt ebaõige korralduse, ei täida seda korraldust ja kannab sellest ette kolhoosi juhatusele.

544. Elektrimontöör peab omama elementaarseid teadmisi elektrotehnikast, tundma kõigi tema teenindamisel olevate elektriseadmete ehitust ja varustust, põllumajanduslike elektriseadmete tehnilise ekspluatatsiooni- ja ohutuseeskirju ning oskama anda esmaabi nii elektrivoolu läbi kannatada saanule kui ka teistel õnnetusjuhtumitel.

545. Tööd pingega kuni 380 V elektrimootorite ja madalpingevõrgu teenindamisel oma piirkonnas teeb elektrimontöör iseseisvalt. Alajaamade madalpingeseadmete remonttööd tehakse elektriseadmete eest vastutava isiku korraldusel pärast alajaamalt või võrgujaoskonnalt kirjaliku loa saamist, kus on ära näidatud ajavahemik, mille kestel neid töid tehakse. Nende tööde ajal peavad latid ja seadmed olema välja lülitatud. Et vältida ekslikku sisselülitamist, asetatakse väljalülitatud vinnaklüliti vahele isoleerplaat ja pannakse välja plakat: «Mitte sisse lülitada — inimesed töötavad».

546. Kaitsmete sulavpanuseid kilpidel vahetab elektrimontöör iseseisvalt, kusjuures vinnaklüliti peab olema välja lülitatud. Seejuures peab elektrimontöör tingimata kandma dielektrilisi kummikalosse ja kummikindaid, peakatet ja kaitseprille.

547. Tellitavate võtmete, lametangide, kruvikeerajate ja muude tööriistade pidemed peavad olema hästi isoleeritud.

Seejuures on keelatud töötada spordisärkides ja üleskeeratud varrukatega. Varrukate nööbid randmete juures peavad kinni olema.

548. Igasuguseid remonttöid pingestatud juhtmestiku ja seadmete juures ei tohi elektrimontöör teha iseseisvalt, samuti ei tohi iseseisvalt vahetada pinge all ka kaitsmete sulavpanuseid.

549. Pärast seda, kui tööde piirkonnas on vool välja lülitatud, peab elektrimontöör voltmeetri või proovilambi abil veenduma voolu puudumises, täites seejuures kõiki tarvilikke ettevaatusabinõusid. Samas tuleb aga kontrollida ka voltmeetri või proovilambi korrasolekut. Väljalülitatud vinnaklülitile riputatakse plakat: «Mitte sisse lülitada — inimesed töötavad» ja vinnaklülitile pannakse vahele isoleerplaat. Remondiks väljalülitatud võrk maandatakse.

Mitteelektriliste tööde tegemine pinge all olevate voolujuhtide läheduses võib toimuda vastutava elektrimontööri järelevalve all.

550. Igasuguste tööde tegemiseks kõrgel tuleb ehitada tugevad tellingud. Töid kuni 4 m kõrgusel võib teha kantavalt redelilt, tingimusel, et all on abiline, kes peab vältima redeli libisemist.

Kõik sellised tööd tehakse voolujuhtide pingestamata seisundis. Keelatud on nende tööde tegemine igasugustelt juhuslikkudelt alustelt, tünnidelt, kastidelt jne.

551. Juhul kui on tarvis töötada katteta pöörlevate mehhanismide (transmissioonide, rihmarataste, hammasrataste, muhvide jne.) läheduses, tuleb viimased seisma panna või kaitsta tugevalt kinnitatud varjetega.

552. Võrgu vinnaklülitite igasugusel operatiivsel sisse- või väljalülitamisel peab elektrimontöör kummikindad kätte panema.

553. Betoon- ja tellisseintesse aukude puurimisel tuleb ette panna kaitseprillid.

554. Tule puhkemisel elektriseadmetes juhtmete läheduses või juhtmetes tuleb vinnaklüliti, mis seadme välja lülitab, viivitamatult lahutada. Seejuures ei tohi tule kustutamiseks kasutada vett ega vedelik-tulekustutajat, vaid kuiva liiva või liivajoaga tulekustutajat, tuliseid juhtmeid käega mitte puudutades.

555. Elektrimontöör on oma piirkonnas kohustatud jälgima juhtmete ja voolujuhtivate osade isolatsiooni korrasolekut. Õigeks ja ohutuks töötamiseks peab seadmete isolatsioon olema niisuguses seisukorras, et kaovool (lekkimisvool) iga elektriseadme osa kohta kas kahe teineteisele järgneva kaitsme vahel või lõpposas pärast viimast kaitset ei ületaks 1 mA, isolatsioonitakistus aga oleks vastavas osas vähemalt 1000 oomi seadme tööpinge iga voldi kohta.

556. Elektrimontöör on kohustatud jälgima, et elektriseadmed tema piirkonnas oleksid ohutus seisukorras, maandused ja elektri-

aparatuuri kaitsevarjed korras ega leiduks voolujuhtivaid osi, millel puudub isolatsioon jne.

557. Elektrimontöör peab kontrollima, et seadmete ja hoonete kõik need metallosad, mis ei ole pinge all, kuid võivad rikete puhul sattuda pinge alla, oleksid kindlalt maandatud.

Selliste osade hulka kuuluvad masinate ja käsi-elektritööriistade korpused, jaotuskilpide raamid ja karkassid, jaotuskarpide, trafode ja mõõteriistade kestad, vinnaklülitite ja kontrollerite kered, valgustusarmatuurid, kaablite metallkatted, torud, millesse on paigutatud juhtmed, juhtmete metallkatted jm.

558. Kõik maandusjuhtmed tuleb ühendada kas keevitamise, külgekruvimise või -neetimise teel, kusjuures ühendused peavad asuma nähtaval ja kontrollimiseks juurdepääsetaval kohal ning kaitstud mehaaniliste vigastuste eest.

559. Maandamiseks ühendatakse maandusjuhe masinate ja aparaatidega poltliite abil. Vibreerimiste korral tuleb kasutada kontramutrit; maandaja külge tuleb maandusjuhtmed keevitada.

560. Maandusjuhtmetele peab olema võimalik kontrollimisel juurde pääseda ning nad peavad olema kaitstud keemiliste ja mehaaniliste vigastuste eest.

561. Niisketes ruumides tuleb maandusjuhtmed asetada vahetükkidele, nii et maandusjuhtme ja seina vahele jääks vähemalt 10 mm.

562. Maanduselektroodide vahekaugus peab olema vähemalt 2,5—3 m, selleks et vähendada valgumistakistust.

563. Ilma töökoja või tsehhi administratsiooni korralduseta ei ole elektrimontööril ega töölisel õigust omal algatusel seadme küljest maandust isegi mitte ajutiselt lahti võtta.

564. Isolatsiooni seisukorda ja maanduse kindlust tuleb kohustuslikus korras mõõtmise teel kontrollida pärast seadme kapitaalremonti ja pärast seda, kui seade on kestvalt seisnud tegevuseta. Pärast avariid kontrollitakse maandust välise ülevaatuse teel. Elektriseadmete normaalsetes töötingimustes mõõdetakse isolatsiooni- ja maandustakistust vähemalt kord aastas. Väliselt tuleb maandusi üle vaadata vähemalt kord kolme kuu jooksul.

565. Maanduse vigastamise või rikke puhul peab elektrimontöör seadme viivitamatult välja lülitama, et rikutud maandust taastada.

566. Enne töö algust on elektrimontöör kohustatud kontrollima oma tööriistade ja kaitsevahendite (kinnaste, kalosside) olemasolu ning korrasolekut.

567. Pärast remonti või muid töid võib võrgu sisse lülitada (pingestada) alles pärast seda, kui on hoolikalt kontrollitud, kas töö on tehtud õigesti ning kõik lühistavad ja maandavad juhtmed võrgust kõrvaldatud, kõik materjalid ja tööriistad kokku korjatud ning töölised tööpiirkonnast eemaldunud; pärast maandavate juhtmete mahavõtmist (olgugi enne sisselülitamist) ei tohi voolu juhtivaid osi puudutada.

568. Valgustuse puudumisel on keelatud elektriseadmetel töötada ja neile läheneda.

569. Elektriseadmete lähedal riietuda või riideid hoida on keelatud.

570. Õliga läbiimbunud rõivastes on keelatud elektriseadmetel töötada.

571. Töötavate elektrimasinate, -aparaatide, -riistade ning -juhtmete läheduses on kergestisüttivate materjalide hoidmine keelatud.

572. Elektrimontöör on kohustatud jälgima, et ei ummistataks läbikäike ega seadmete teenindamise kohtasid, ning vajaduse korral teatama kolhoosi juhatusele selle reegli rikkumisest.

573. Ilma kolhoosi vastutava elektrimontööri loata on keelatud ükskõik millist elektriseadet või aparaati tsehhi või kolhoosi võrgus ümber lülitada või võrku lülitada.

574. Juhtmete katkemisel või isolatsiooni vigastamisel on elektrimontöör kohustatud viivitamatult rikkis piirkonna välja lülitama, laskmata sinna kõrvalisi isikuid.

575. Sulavkaitsmed peavad vastama tegelikule töövoolule ahelas, nagu on ette nähtud eeskirjades ja normides. Normidevastaselt kaitsmete sulavpanuste põiklõike suurendamine on keelatud. Samuti on keelatud kaitsekorkide parandamine lahtiste traatidega.

576. Juhul kui remontimisel kasutatakse elektritööriista (elektritrelli), tuleb hoolikalt kontrollida, kas elektrijuhtmed ja maandusjuhtmed on kindlalt ühendatud ning kontaktid korras. Ilma kummikinnasteta on elektritööriistaga töötamine keelatud.

577. Igal juhul, kui tööprotsessis tekib mingi kahtlus või on märgata korratust ja ebanormaalset töötamist, tuleb viivitamatult pöörduda elektriseadmete eest vastutava isiku poole.

578. Ohtlikumates ja eriti ohtlikes ruumides tuleb kandelampide toiteks kasutada pinget kuni 36 V.

Eriti ebasoodsates tingimustes, näiteks kui elektrivooluga vigastamise ohtu suurendab ruumi kitsus, töölise ebamugav asend, tema kokkupuutumine hästi maandatud suurte metallpindadega (tööd kateldes, reservuaarides, tsisternides jm.), tuleb kandelampide toitmiseks kasutada pinget kuni 12 V.

579. Valgusteid, mis nõuavad pinget 36 V ja madalamat, tuleb toita trafodest, millel on primaar- ja sekundaarmähised eraldi.

Seejuures tuleb sekundaarmähise üks juhe või mähise nullpunkt tingimata maandada.

Autotrafode kasutamine on keelatud.

580. Kantavad pinget alandavad trafod, mida kasutatakse kandelampide jaoks pingega 12—36 V, peavad omama pingele 110, 220 ja 380 V vastava painduva juhtme, mis on varustatud korras pistikuga.

Painduv juhe peab olema korras, mitte pikem kui 1,5 m ning asuma ühises punutises või kummivoolikus.

Trafo klemmidega peavad juhtmed olema ühendatud kindlalt kruvikontaktide abil.

Kantava trafo 12—36 V poolel peavad olema spetsiaalsed pistikupesad kandelampide külgeühendamiseks.

Kandelambi painduva juhtme otsas peab olema pistik.

Pistiku asemel juhtme paljastatud otste kasutamine on keelatud.

581. Pistikud peavad olema niisuguse kujuga, et neid ei oleks võimalik lülitada suurema nimivooluga ja kõrgema pingega pistikupessa.

582. Pistikute külge ühendatud kantavad juhtmed ei või ühenduskohtades olla pingutatud ega murtud.

583. Kandelambid tuleb ühendada painduvate juhtmete abil, mis asuvad ühises punutises või kummivoolikus.

584. Kantavad trafod peab 380, 220 või 110 V võrku ühendama elektrimontöör.

585. Madaldavate trafode (statsionaarsete ja kantavate) kered (üheaegselt ka sekundaarmähis) peavad olema enne trafo võrku lülitamist kindlalt maandatud.

Trafode kered tuleb maandada kerel asuva poldi kaudu, maanduse külge tuleb aga maandusjuhe ühendada kruviklemmi abil.

Ühendamine ümbermässimise teel ei ole lubatud.

Maandusjuhtmel ei tohi üheski kohas olla murdeid, rebestusi jne.

586. Kandelambi juhtmed ei tohi kokku puutuda niiskete pindade, kuumade torude, tuha ja kuumade tellis- või metallpindadega, vaid nad tuleb riputada isolaatoritele.

Kandelamp peab olema kinnitatud, õigesti üles riputatud või asetatud kuivale lauale.

Trafot, millega on ühendatud kandelamp, on keelatud asetada katla, küttekolde jne. sisse. Igasuguste tööde puhul peab trafo asuma väljas.

**Ohutustehnika eeskirjad õhuliinide ja alajaamade teenindamisel**

587. Õhuliinide ja alajaamade ülevaatust võib maapinnalt teostada üksinda ilma töökäsuta isik, kes kuulub vähemalt II kvalifikatsioonigruppi.

588. Ülevaatusel on keelatud ronida posti otsa või alajaama konstruktsioonidele.

Õhuliinidel pingega üle 1000 V peavad olema hoiatavad plakatid vastavalt kaitsevahendite kasutamise ja proovimise eeskirjadele.

589. Töösolevate mastalajaamade redel peab olema alati suletud ja lukustatud.

590. Ringkäigul tuleb alati arvesse võtta, et liinid on pinge

all. Isegi siis, kui on teada, et liin on välja lülitatud, tuleb käituda nii, nagu oleks ta pinge all, arvesse võttes, et teda võidakse igal momendil proovimiseks või tööks sisse lülitada. Kui ülevaatus toimub öösel, tuleb liikuda trassi äärel, et mitte juhuslikult astuda katkenud juhtmele.

591. Liine ülevaatavad isikud ei tohi ühelgi juhul juhtmeid puudutada, ka siis, kui juhtmed lebavad maas.

592. Katkenud, maas lebavate või rippuvate juhtmete avastamisel peab liini ülevaatav isik võtma tarvitusele abinõud, et hoiatada juhuslikke möödujaid juhtmetele lähenemast.

593. Maas lebavale juhtmele on samuti liini ülevaataval isikul keelatud läheneda ligemale kui 5 m.

594. Kui maapinnal lebav juhe avastati asustatud punktis või selle läheduses, siis tuleb katkenud juhtme juurde seada valve kohalikest elanikest, selgitades neile, et elukardetav pole mitte ainult juhtme puudutamine, vaid ka sellele lähenemine lähemale kui 5 m ja et kedagi ei tohi lasta katkemiskoha lähedale. Ühtlasi tuleb teatada sellest antud piirkonda teenindavale valveelektrimontöörile või kolhoosi vastutavale elektrimontöörile.

595. Kui valvet ei ole võimalik välja panna või kui juhe katkes asustamata kohas, tuleb lähematelt postidelt võtta kaks-kolm plakatit ja kinnitada need kummalegi poole katkemiskohta keppide otsa. Pärast katkemiskoha piiramist tuleb sellest viivitamatult teatada elektrotehnilisele valvepersonalile, seejärel aga tagasi pöörduda katkemiskohale ja oodata valve tulekut.

596. Enne õhuliini posti otsa ronimist peab montöör veenduma posti tugevuses, kas ta ei ole jalandi juurest pehastunud, kas ta seisab püsti küllalt tugevasti jne., kusjuures kahtluse korral peab sellest teatama tööde juhatajale, kes peab tarvitusele võtma kõik abinõud, et nõrka posti vajalikul määral tugevdada postiharkidega, ning mitte lubama ronida ilmselt ohtlikele postidele.

597. Postid või nende osad (tüvitulbad, toed jne.) tunnistatakse ohtlikuks, kui nende pehastumise sügavus on radiaalselt üle 2 sm, kui posti jalandi läbimõõt on 20—25 sm, 3 sm — läbimõõdul 25—30 sm ja 4 sm — läbimõõdul üle 30 sm.

598. Postidel (mastidel) töötades tuleb täita järgmisi eeskirju:

a) töötades tuleb tingimata seista kahel ronimisraual;

b) nurgapostidel mitte töötada liini nurga sees, s. o. sellel küljel, mille poole on tõmmatud juhtmed;

c) mitte ronida ega töötada posti sellel küljel, mille poole pingutatakse juhet;

d) posti otsa jõudmisel tuleb enne töö algust kinnitada end vööga posti külge.

599. Postil töötamise ajal on teistel isikutel vahetult posti juures seismine keelatud, et allakukkuvad esemed neid ei vigastaks.

600. Pehastunud postide vahetamisel tuleb juhtmed lahti

siduda ülalt allapoole. Kui post on mädanenud, tuleb sellele asetada kaks tuge risti liini juhtmete suunaga, pärast töölise posti otsa ronimist varustada post tõmmitsatega ja alles siis hakata juhtmeid lahti võtma.

601. Nurgapostilt (mastilt) juhtmete sidemete lahtivõtmisel või juhtmete läbilõikamisel tuleb post eelnevalt tugevdada tõmmitsatega.

602. Kui töötamiseks lülitatakse välja ainult alajaam (liini välja lülitamata), siis võib toimetada ainult selliseid remonte ja ülevaatusi, mida saab teha platvormil seistes; seejuures tuleb alati töölisi hoiatada, et mastalajaama lahklüliti ülemised klemmid on pinge all. Lahklüliteid säärasel juhul remontida ei lubata.

603. Mastalajaamadel töötamisel tuleb, sõltumata sellest, kas liin on pingestatud või mitte, eelnevalt välja lülitada madalpinge vinnaklüliti ja seejärel kõrgepinge lahklülitid, kontrollida pinge puudumist, välja võtta kõrgepinge poolelt kaitsmed ja maandada alajaama seadmete voolujuhtivad osad.

604. Enne trafo ülestõstmist või allalaskmist tuleb veenduda, kas alajaama talad on tugevasti kinnitatud.

605. Enne trafo tõstmist maapinnalt alajaama platvormile või allalaskmist peab pinge olema välja lülitatud ja mastalajaam ning liinid maandatud. Tööd tuleb sooritada spetsiaalselt selleks määratud abinõudega, kasutades proovitud plokke, trosse ja kette.

### Ohutustehnika eeskirjad töötamisel käsi-elektritööriistadega

606. Töötamisel elektritööriistadega on tööline kohustatud täitma ohutustehnika eeskirju. Luba iseseisvalt töötada antakse pärast seda, kui tööline on töökohal ühe kuu jooksul saanud väljaõppe (stažeerinud). Töölisi tuleb perioodiliselt instrueerida iga kahe kuu järel.

607. Enne töö algust tuleb:

a) seada korda rõivad, asetada pluus pükstesse, juuksed lükata hoolikalt peakatte alla; mitte kanda avaraid rõivaid laiade varrukatega, salle jne. Räti kandmisel tuleb selle otsad hoolikalt ära peita;

b) töökoht vabastada detailidest, tööriistadest ja seadistest, mida pole vaja antud töö tegemisel;

c) panna jalga kalossid ja kätte sõrmkindad, asetada jalge alla kummist matt; töödel, mille juures võivad laastud silma lennata, tuleb kanda kaitseprille;

d) elektritööriist laost saamisel hoolikalt üle vaadata, pöörates erilist tähelepanu juhtmete isolatsioonile ja maandusjuhtme olemasolule.

Märkus. Kui on olemas spetsiaalne seadis elektritööriista maanduse töötamise kontrollimiseks, siis tuleb elektritööriista kontrollida.

Töö ajal tuleb:

a) hoiduda, et erirõivad ei mähkuks tööriistale;

b) mitte lubada elektritööriista tugevat kuumenemist: töös tuleb teha vaheaegu ja lasta elektritööriistal mõnda aega töötada tühjalt;

c) eemaldada laaste lõikeriista alt ainult konksude või puhastiga ainult siis, kui lõikeriist on täielikult seisma pandud.

608. Lõikeriista vahetamisel tuleb täita järgmisi eeskirju:

a) lõikeriista vahetada ainult siis, kui tööriist täielikult seisab;

b) lõikeriist välja lüüa spetsiaalse kiiluga.

609. Masinate läheduses või reservuaarides ja korpustes ning muudel sellistel kohtadel töötades tuleb vältida ükskõik millise kehaosa (põlvede, küünarnukkide, õlgade, pea) kokkupuutumist metallosadega; jalgade alla tuleb asetada kummist matt.

Neil juhtudel, kus kitsa ruumi tõttu ei ole võimalik vältida kokkupuutumist metallosadega, tuleb kasutada kummimantlit või ajutist laudadest või vineerist puitisolatsiooni (kaitsetõkkeid).

610. Elektritööriista tuleb kandmisel kinni hoida kerest, mitte aga juhtmetest või lõikeriistast.

Ei ole lubatud lüüa tööriistale vasaraga, võtmega või mõne muu taolise esemega, samuti seda pilduda.

Elektritööriista võib võrku lülitada tööline ise ainult siis, kui selleks on olemas ohutu seadis. Vastasel korral võivad riista sisse lülitada ainult elektrimontöörid.

611. Igasuguste paranduste läbiviimine elektritööriista juures ilma tööde juhatajale teatamata või ilma tema loata on keelatud.

612. Töötamise vaheajal ei tohi elektritööriista enda vastu suruda ega asetada põlvedele, vaid see tuleb panna kõrvale.

613. Elektritööriista sisselülitamisel tuleb algul sisse lülitada maandus ning seejärel ühendada faasid.

Ilma maanduseta on elektritööriistal töötamine kategooriliselt keelatud.

Aparaadi korrasolekut proovitakse tühikäigul.

Lõikeriista ja -detaile võib vahetada ainult siis, kui vool on välja lülitatud.

614. Keevitaja lahkumisel töökohalt kas või lühikeseks ajaks tuleb elektritööriista pistik pesast välja võtta.

Labakinnastes töötamine on keelatud.

*

615. Kolhoosi igas töölõigus peavad olema määratud isikud, kes vastutavad esmaabiapteegi süstemaatilise täiendamise eest.

616. Kolhoosi igas töölõigus peavad olema määratud ja välja õpetatud spetsiaalsed isikud esmaabi andmiseks.

617. Abi, mida antakse mittespetsialisti poolt enne arsti saabumist, peab piirduma ainult järgmises:

a) verevoolu ajutine sulgemine;

b) haava või põletushaava sidumine;
c) luumurde immobiliseerimine (lahasse panemine);
d) elustavad abinõud, eriti kunstlik hingamine;
e) kannatadasaanu ärakandmine ja transportimine.

618. Vastava töölõigu esmaabiapteegis või brigadiri esmaabi paunas välistööde tingimustes peavad olema:
individuaalsed aseptilised pakikesed koos sidemega,
sidemed,
vati-marliside (sidumiseks luumurde puhul),
jooditinktuur klaaskorgiga rohupudelis,
boorhappelahus silmade loputamiseks,
nuuskpiiritus,
boorvaseliin,
sooda,
kaaliumpermanganaat,
kummivoolik verejooksu peatamiseks,
vineerliistud jäsemete liikumatusse olekusse panekuks luumurde või nikastuse puhul.

**Ohutustehnika eeskirjad voolu alt vabastamisel madalpinge puhul**

619. Kannatadasaanu eemaldamisel voolu juhtivatest osadest tuleb kasutada kuiva riietust, kõit, latti, lauda või mingit muud kuiva, elektrit mittejuhtivat eset. Märgi ja metallesemeid sellistel juhtudel kasutada ei tohi. Et kannatadasaanut voolu juhtivatest osadest lahti rebida, võib samuti haarata kinni tema rõivastest, kui need on kuivad ja on kehast eemal, näiteks hõlmadest, vältides seejuures kokkupuutumist ümbritsevate metallesemete ja katmata kehaosadega. Samuti ei või kannatadasaanut eemale tõmmata jalgadest, kui oma käed ei ole eelnevalt hästi isoleeritud, sest jalatsid võivad olla niisked ning nendes olevad naelad või haagid on headeks voolujuhtideks.

620. Käte isoleerimiseks päästetööl, eriti kui on vaja puudutada kannatadasaanu keha, tuleb kasutada kummisõrmikuid, kalosse või oma käed sallisse mähkida, panna käe otsa riidest (kalevist) müts, tõmmata käsi oma varrukasse jne. või laotada kannatadasaanule kummi, kummeeritud riie (mantel) või lihtsalt kuiv riie. Samuti võib astuda kuivale lauale või mingile kuivale, voolu mittejuhtivale alusele, riietekompsule jne.

Soovitatav on töötada ühe käega.

621. Madalpinge puhul, kui vool kulgeb inimese kaudu maasse ning inimene kramplikult hoiab üht juhet käes, on lihtsam voolu katkestamiseks kannatadasaanu maast eraldada (näiteks lükates kannatadasaanu alla kuiva laua, tõmmates jalad maast lahti köiega või rõivaid pidi) kui püüda lahti suruda tema käsi; seejuures aga tuleb täita siiski ülalmainitud ettevaatusabinõusid nii enda kui ka kannatadasaanu suhtes. Vajaduse korral tuleb madalpinge juhe läbi lõigata või läbi raiuda kirvega, millel kui-

vast puidust vars, või juhe läbi lõigata vastava isoleeritud tööriistaga. Kõike seda tuleb teha vajaliku ettevaatusega (mitte puudutada juhtmeid, läbi lõigata iga juhe üksikult, kanda kalosse ja panna kätte kummisõrmikud).

### Ohutustehnika eeskirjad voolu alt vabastamisel kõrgepinge puhul

622. Kannatadasaanu eraldamiseks maast või voolu juhtivatest osadest tuleb jalga panna dielektrilised botikud, kätte kummikindad ja töötada isoleerkepi või -tangidega.

Elektriülekandeliinidel, kus kannatadasaanut ei ole võimalik kõllalt kiiresti ja ohutult voolust vabastada ühelgi ülalmainitud viisil, tuleb abiks võtta kõigi liinijuhtmete lühistamine (ülevis-kega jne.) ning nende kindel maandamine; seejuures tuleb rakendada abinõusid, et ülevisatav juhe ning kõrgepinge ei ohustaks abiandjat.

623. Kui kannatadasaanu asub kõrgel, siis tuleb vältida allakukkumist või muuta see ohutuks.

624. Kui kannatadasaanu puudutab ainult üht juhet, siis piisab sageli ainult selle juhtme maandamisest.

625. Maandamisel ja lühistamisel tuleb selleks kasutatav juhe esimeses järjekorras ühendada maaga ning visata siis üle maandatavate liinijuhtmete.

626. Tuleb samuti meeles pidada, et ka liini väljalülitamisel võib sellesse küllaldase mahtuvuse juures püsima jääda elukardetav elektrilaeng ning et ainult liini hea maandamine võib teda ohutuks muuta.

### Esmaabi

627. Kui kannatadasaanu on teadvusel, kuid senini oli meelemärkuseta või pikemat aega voolu mõju all, tuleb talle kindlustada kuni arsti saabumiseni täielik rahu ning edasine järelevalve 2—3 tunni kestel; juhul kui arsti ei ole võimalik kiiresti välja kutsuda, tuleb kannatadasaanu kohe toimetada raviasutisse.

628. Kui kannatadasaanu on kaotanud teadvuse, kuid siiski hingab, tuleb ta paigutada tasasele kohale mugavasse rahulikku asendisse, nööbid lahti võtta ja rõivad vabaks lasta, hoolitseda värske õhu juurdevoolu eest, üleliigsed inimesed eemaldada, anda nuusutada nuuskpiiritust, pritsida vett (mitte aga suuga), hõõruda ja soojendada keha ning viivitamatult välja kutsuda arst. Kui kannatadasaanu hingab halvasti, väga harva ja kramplikult nagu surija, siis tuleb teha kunstlikku hingamist.

## Ohutustehnika eeskirjad töötamisel aurukatelde ja survemahutitega

629. Aurukateldeks loetakse kõiki suletud seadmeid, mis on ette nähtud üle 1 at rõhuga veeauru saamiseks, kusjuures auru kasutatakse sellest seadmest väljaspool.

630. Iga aurukatel peab olema varustatud kahe teineteisest sõltumatu kaitseventiiliga.

631. Ventiilide koormus peab olema arvestatud ja välja reguleeritud nii, et veeauru rõhk kateldes, mille töörõhk on kuni 7 at, ei tõuseks rohkem kui 0,2 at, kateldes aga, mille töörõhk on 7—13 at — mitte üle 3% lubatavast töörõhust.

632. Kaitseventiilid peavad olema paigutatud nii, et alati oleks võimalik kontrollida nende korrasolekut.

Kateldel kuni 22 at (incl.) tuleb kaitseventiile läbipuhumise teel kontrollida vähemalt üks kord vahetuses.

633. Iga aurukatel peab olema varustatud korras manomeetriga, mis on plommitud Riikliku Mõõtmistehnika Kontroll-laboratooriumi poolt.

Manomeetri skaalale (numbrilauale) peab olema tehtud punane joon jaotuse kohale, mis vastab katla maksimaalsele lubatavale töörõhule.

634. Igal aurukatlal peab olema üks veenäiteklaas ja kaks proovikraani (kontrollkraani) või -ventiili vee taseme kontrollimiseks katlas.

635. Suuremate aurutarbimiskohtade ja katlamaja vahel peab olema signalisatsioon juhuks, kui auru tarbimine neis kohtades järsku langeb.

636. Katelde paigutamine töökodade, elu- või muude ruumide peale, kus võivad asuda inimesed, samuti ka nende ruumide alla on lubatud ainult Tehnilise Inspektsiooni [1] eriloal.

637. Katlaruumist väljapääsu uksed ei tohi katelde töötamise ajal olla lukustatud ega mingil muul viisil riivistatud ning nad peavad kergesti avanema väljapoole.

638. Aurukatlale minekuks ja tema seadiste teenindamiseks peavad olema alatised trepid käsipuudega.

639. Katlaruumi ülekoormamine igasuguste materjalide ja esemetega või nende hoidmine katlas on keelatud.

640. Kui tuhk ja räbu roobitsetakse välja katelde-esisele töötamispinnale (käsitsi liigutatavate restidega kolded), siis tuleb need katlaruumis üle valada, kusjuures on kohustuslik ehitada spetsiaalne väljatõmbeventilatsioon, vaatamata üldventilatsiooni olemasolule.

641. Igas katlamajas või sellega vahetult ühenduses peavad olema katlakütjate elutarbelised ruumid — käimla, pesemisruum, duširuum koos riietusruumiga ja rõivaste hoiuruum.

---

[1] Eesti NSV-s — Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Tehniline Inspektsioon

642. Uut ülesseatud statsionaarset või teisaldatavat katelt võib töösse lasta ainult kohaliku Tehnilise Inspektsiooni loal.

Loa saamiseks tuleb katel kõigepealt registreerida Tehnilises Inspektsioonis ja esitada Tehnilise Inspektsiooni inspektorile ülevaatuseks.

Avalduse Tehnilisele Inspektsioonile katla registreerimise kohta esitab kolhoosi juhatus. Avaldusele tuleb lisada nööritatud raamat ja kaks eksemplari katla kirjeldusest ja joonistest ning statsionaarse katla puhul ka katlaruumi plaan.

643. Registreeritud statsionaarset või teisaldatavat katelt ei või enne tööle lasta, kui ta on üle vaadatud Tehnilise Inspektsiooni inspektori poolt, kellele kolhoos peab teatama katla valmisolekust ülevaatuseks.

644. Katlamaja juhatajaks võib määrata isiku, kes on spetsiaalse tehnilise haridusega või praktikaga ja kes on sooritanud vastava eksami kolhoosi juures oleva erilise kvalifikatsioonikomisjoni ees Tehnilise Inspektsiooni inspektori juuresolekul.

645. Katla hooldamistöödele võib määrata mõlemast soost isikuid vanusega vähemalt 18 aastat, kes on läbinud arstliku järelevaatuse, on kirjaoskajad, välja õppinud ja omavad tunnistuse riikliku tehnilise eksami sooritamise kohta ning tunnevad katlaseadmete ohutustehnika eeskirju. Tehnilise Inspektsiooni inspektori osavõtt kütjate teadmiste kontrollimisest on kohustuslik.

646. Kütjal ei ole õigust jätta katlaruumi valveta; katlaruumist lahkumise ajaks tuleb temale anda asendaja.

647. Katla töötamise ajal on keelatud anda katlakütjale mingisuguseid teisi töid, mis ei kuulu katla hooldamistööde hulka, nagu näiteks kütuse toomine katlamajja, remonttööd jm.

648. Katlamajja pannakse välja «Eeskirjad katlamaja personalile» ja «Instruktsioon katlamaja agregaatide ohutu teenindamise kohta».

Erakorralistel juhtudel kolhoosi juhatusse kuuluvate isikute väljakutsumiseks peab katlamajas olema telefon või vastav signalisatsioon.

649. Kõrvalistel isikutel on katlamajas viibimine keelatud.

650. Katlamaja vahetuse üleandmist märgitakse spetsiaalses žurnaalis kütjate allkirjadega — ühelt poolt üleandmise ja teiselt poolt vastuvõtmise kohta tehniliselt korrasolevana.

651. Järjekordsed katelde järelevaatused tuleb läbi viia järgmistel tähtaegadel: väline ülevaatus — mitte harvem kui üks kord aastas, sisemine ülevaatus — mitte harvem kui üks kord 3 aasta kohta ja hüdrauliline proovimine — mitte harvem kui üks kord 6 aasta kohta.

652. Aurukatlad (söödaaurutajad ja teised aurutekitajad), mille ülerõhk on alla 0,7 at, peavad olema varustatud manomeetriga, veenäiteklaasiga ja vee üleviskel töötava kaitseseadisega (vesilukuga).

Üleviske-kaitseseade peab olema arvestatud ja ehitatud nii, et auru rõhk katlas ei saaks ületada töörõhku üle 0,1 at.

653. Üleviskeseade peab olema kaitstud külmumise eest ja tal peab olema vee väljalaske seadis katla seismajätmise puhuks.

654. Et vältida põletuste tekitamist inimestele väljavisketorust väljapaiskuva vee või auru poolt, peab selle avatud osa olema varjestatud või paigutatud ohutusse kohta.

655. Soojaveekatlad peavad olema varustatud kahe teineteisest sõltumatu kaitseventiiliga, milledest ühel (kontrollventiilil) peab olema selline ehitus, mis ei võimalda katelt teenindaval personalil ventiili koormust muuta. Kaitseventiilid peavad olema varustatud seadisega, mis kaitseb seadet teenindavat personali põletuste eest.

656. Aurukatlad rõhuga alla 0,7 at, kuumaveekatlad, söödaaurutajad ja muud aurutekitajad tuleb igal aastal lasta järele vaadata ja proovida komisjoni poolt, mis moodustatakse kolhoosis kolhoosi esimehe juhtimisel. Proovimiste tulemused tuleb kanda spetsiaalsesse nööritatud žurnaali.

657. Kompressorid tootlikkusega 15 $m^3$/min. ja rohkem tuleb paigutada tootmisruumidest eraldi asuvatesse ühekorruselistesse hoonetesse.

658. Kompressorid ja nende mootorid tuleb paigutada vundamentidele, mis ei ole ühenduses hoone seintega.

659. Kompressoriruumi sissekäigu uksed ja aknad peavad avanema väljapoole.

660. Kõrvalistel isikutel on kompressoriruumi minek keelatud.

661. Õhu-(kolb-)kompressorid peavad olema varustatud manomeetrite, kaitseventiilide ja termomeetritega.

662. Õhu vastuvõtu toru peab asuma väljas, vabas tsoonis, kus õhk on kaitstud kõrvaliste lisandite eest.

663. Ressiivrid (õhukogujad) tuleb paigutada vundamendile kompressori lähedale (ruumist välja).

664. Kompressorit võivad hooldada ainult asjatundjad ja vilunud isikud, kelle teadmised on kontrollitud kvalifikatsioonikomisjoni poolt ja kelle kontrollimise tulemusel antud tunnistus annab õiguse kompressorit hooldada.

665. Kompressoriruumis peab olema välja pandud instruktsioon kompressori hooldamise kohta.

**Ohutustehnika eeskirjad töötamisel tõste- ja transpordiseadmetega**

666. Tõste- ja transpordiseadmeteks loetakse: iga tüüpi kraanad, monorelsid, telferid, talid, tungrauad, vintsid, kärud (rööbastel ja rööbasteta), mis on varustatud mingisuguste tõsteseadmetega.

Tõsteseadmete abiseadisteks loetakse: kandeketid (tõsteketid), terastrossid, haagid, rõngad, aasad ja muud abinõud, mis on ette nähtud raskuste haaramiseks ja tõstmiseks.

667. Kõik määrimist vajavad kraanade ja tõstemehhanismide osad peavad olema varustatud kindlalt töötavate määrimisseadistega, mis asuvad teenindamiseks kättesaadaval kohal.

668. Kraanade ja tõstemehhanismide kõik lähestikku paiknevad ning liikuvad osad, mis võivad põhjustada õnnetusjuhtumeid, nagu hammas- ja muud rattad, väljaulatuvate poltide ja kiiludega võllid, sidurid ja muud taolised detailid peavad olema kaetud tugevasti kinnitatud äravõetavate varjetega, mille konstruktsioon ei takistaks ülevaatust ega määrimist.

669. Kõik tõsteseadmed, mis töötavad väljaspool ruumi, peavad vastavalt nende töötingimustele olema varustatud äravõetavate või alaliste katuste, katete või putkadega kaitseks sademete eest.

670. Talisid, millel ei ole isepidurdavat seadist ja mis ei hoia raskust automaatselt igasuguses kõrguses, ekspluatatsiooni ei lubata.

671. Liikumatud ja liikuvad toed (konksud, ripatsid, talad jm.), mille külge riputatakse talid või kinnitatakse trosside ja kettide otsad, peavad oma tugevuselt vastama maksimaalsele jõule, mis mõjub neile raskuste tõstmisel või allalaskmisel.

672. Käsihoovaga hammaslatt-tungrauad peavad olema varustatud ohutusseadisega, mis väldib raskuse meelevaldset laskumist hoova või vända vabakslaskmisel.

673. Kruvi- ja hammaslatt-tungrauad peavad omama seadise, mis takistab kruvi või hammaslati täielikku väljatulemist.

Kõikide tungraudade peadel peab olema selline kuju, mis väldiks tõstetava raskuse pealt äralibisemist.

674. Käsi-tõstevintsid peavad olema varustatud piduriga või põrkseadisega.

675. Pöördkraanade ülemised ja alumised toed sammastel või seintel peavad olema asetatud täpselt vertikaalselt, et kraanat oleks võimalik seada ja seisma jätta igas asendis.

676. Kraanade, kraana kärude, samuti ka üksikult töötavate kärude (rööbastalide, telferite) rööbasteede otstele tuleb ehitada toed, mis on arvestatud maksimaalsele koormusele, kui need liiguvad lõppväljalüliti või automaatseadise toimel vähendatud kiirusega.

Sellised toed paigutatakse ka pöördkraanadele, kui need teevad mittetäieliku pöörde.

677. Kõik liikuvad kraanad ja nende kärud, samuti ka eraldi töötavad kärud peavad löögi pehmendamiseks lõpptõkke vastu põrkamisel olema varustatud elastsete puhvritega (puidust, kummist, terasvedrudest jne.).

678. Kraanaröövpa kinnitamine kraanatalale või vundamendile ning samuti rööpa kinnitamine kraanasillale peab toimuma selliselt, et oleks kindlalt välditud rööpa külg- või pikinihkumine kraana liikumisel.

679. Rippteede liikumatud pööranguristid peavad tagama käru kindla ja rahuliku ülemineku ühelt teelt teisele.

Liikuvad pöörangud ja pöörderingid peavad olema varustatud automaatselt töötavate kaitseriividega, mis sulevad kindlalt kõik teised teed peale selle, mida mööda peab liikuma käru.

680. Kõikide, nii mehaanilise kui ka elektriajamiga kraanade edasiliikumise ja pööramise mehhanismid peavad olema varustatud piduritega; piduriteks võivad olla käsi- või jalgpidurid, automaatpidurid, nii kinnist kui ka lahtist tüüpi.

681. Pidurdusraskuste kinnitamine hooval peab vältima tõstetavate raskuste kukkumist või nende meelevaldset nihkumist.

682. Tõstemehhanismide lõpp-väljalülitid peavad olema seatud nii, et nad peataksid kraana või teise tõsteseadme vähemalt 200 mm enne nende ülemist äärmist asendit (enne tõket).

683. Kõikide šahttõstukite uksi peab käivitusseade blokeerima.

684. Tehnilise Inspektsiooni tehnilise järelevaatuse alla kuuluvad kõik mehaanilise ajamiga kraanad ja tõstemehhanismid, sõltumata nende kandejõust. Enne kraanade või tõstemehhanismide järelevaatust peavad need olema registreeritud kohalikus Tehnilises Inspektsioonis.

685. Kõigi ülejäänud käsiajamiga tõstemehhanismide tehnilist järelevaatust ning samuti ka trosside ja kettide proovimist pärast nende vahetamist kraanadel ja tõstemehhanismidel teostab tehniline komisjon kolhoosi esimehe või tema asetäitja juhtimisel.

Proovimise tulemused tuleb sisse kanda spetsiaalsesse nööritatud žurnaali.

686. Kõikidele kraanadele ja tõstemehhanismidele peab olema selgesti märgitud nende lubatav (äärmine) tõstejõud.

Mehaanilise ajamiga iga tüüpi kraanade ja tõstemehhanismide juhtideks, samuti raskuste külgeriputajateks võib lubada ainult isikuid, kes on läbi teinud spetsiaalse väljaõppe.

Käsikraanadele ja -tõstemehhanismidele võib tööle lubada isikuid, kelle teadmised ja praktiline tööoskus on kontrollitud kraanade ja tõstemehhanismide järelevalve eest vastutava isiku poolt.

## Ohutustehnika eeskirjad autotranspordil ning peale- ja mahalaadimistöödel

687. Ohutuse seisukohalt peab auto tehniline seisukord vastama Riikliku Autoinspektsiooni (RAI) poolt kindlaks määratud nõuetele.

688. Veokastiga veoautod, mis on määratud inimeste veoks, peavad vastama järgmistele nõuetele:

a) auto veokast peab olema varustatud kindlalt veokasti külge kinnitatud pinkidega;

b) pingid peavad asetsema vähemalt 150 mm madalamal veokasti luukide ülemisest servast;

c) tagumisel pingil peab olema tugev seljatugi;

d) regulaarsel inimeste veol veoautodega peab veokast olema kaetud puldankattega, mis kaitseb inimesi sademete eest, samuti treppide ja klamberastmetega inimeste peale- ja mahatulekuks;

e) inimeste arv veokastis peab vastama Riikliku Autoinspektsiooni poolt kindlaksmääratud normidele.

689. Veoautodel, milledel koos kaubaga peavad veokastis kaasa sõitma ka inimesed, peab olema veokasti eesmisse ossa jäetud spetsiaalsed pehme istmega kohad, mis asuvad veoauto luukide ülemisest äärest 150 mm madalamal.

690. Autotsisternidel ja isekallutajatel on koormasaatjail (koormalaadijail, kaubasaatjail jne.) lubatud kaasa sõita ainult juhikabiinis; inimeste viibimine liikumise ajal väljaspool juhikabiini on keelatud.

691. Käsitsi peale- ja mahalaadimine on lubatud ainult ajutistel platvormidel. Koha kaal ühe laadija kohta ei või ületada 50 kg.

692. Tükilised veosed, mis ulatuvad kõrgele üle veokasti luukide servade, tuleb siduda tugeva ja korraliku taakliga (köied, nöörid); koormate sidumine trosside ja traatidega on keelatud.

693. Vedelkütuseid on lubatud transportida ainult autotsisternides või muudes korkidega tihedasti suletavates metallmahutites.

694. Vedelkütuse veoga mittetegelevatel inimestel on autol viibimine kategooriliselt keelatud; samuti on keelatud inimeste viibimine autode veokastis, mis veavad vedelkütust vaatides; see kehtib ka inimeste kohta, kes vahetult teenindavad vedelkütuste vedu.

695. Autotsisternide tühjendamisel või täitmisel vedelkütusega peavad autotsisternid olema maandatud.

696. Laadijatel on keelatud istuda auto liikumise ajal veokasti luukide servadel, kaasa sõita astmelaudadel ja kabiini katusel, samuti peale ja maha minna.

697. Tolmuste veoste käsitsi peale- ja mahalaadimisel on laadimistöölised kohustatud kandma kaitseprille või respiraatoreid.

698. Autojuht on vastutav ohutuseeskirjade täitmise eest kõigi autol viibijate poolt ja ta on kohustatud nõudma kõigilt, kes on seotud tööde või auto teenindamisega, nende eeskirjade täitmist.

## Tuleohutuse abinõud

699. Naftabaaside planeerimisel ja väljaehitamisel tuleb jätta nõutavad tuleohutuskujad reservuaaride ja naftabaasi ehituste vahele.

700. Naftabaasi ümber peab olema tuleohutuskuja laius vähemalt 10 m.

701. Naftabaasid peavad olema taraga piiratud. Tara taga tuleb üles künda 2 m laiune riba.

702. Reservuaarid tuleb paigutada tulekindlast materjalist vundamentidele. Reservuaaride asetamine puitpostidele, samuti ehitada reservuaaridele puitplatvorme naftasaaduste kallamiseks või alatisi puittreppe, on keelatud.

703. Reservuaaride ümber tuleb ehitada tulekaitsevall, kõrgusega vähemalt üks meeter ja külgede kallakuga 1 : 1.

704. Reservuaaridele on keelatud paigutada näiteklaase, proovikraane, igasuguseid elektriseadmeid või monteerida elektrijuhtmeid.

705. Villimis- ja pumbamajad tuleb ehitada nii, et nende aknad ja uksed ei asuks reservuaaridepoolsel küljel.

706. Reservuaaride sees olles on nende kontrollimine, puhastamine või remontimine ilma kummimaskideta ja reservuaarist välisõhku ulatuva õhutoruta keelatud.

707. Kui tööline töötab reservuaari sees, peab igal juhul väljaspool asuma vilunud järelevaataja.

708. Iga naftabaas peab olema varustatud tarvilikul hulgal tuletõrjeinventari ja -vahenditega (liivaga, vahttulekustutitega jm.).

709. Plahvatuste vältimiseks kütusevaatide korkide avamisel on korkidele raudesemetega löömine keelatud.

710. Traktorite tankimiseks kütusega tuleb tankimispunkti juurde sõita nii, et traktori väljalasketoru jääks tankimispunkti suhtes väljapoole; tankida traktorit võib ainult siis, kui mootor on seisma pandud.

711. Traktori tankimisel kütusega või kütusepaakide kontrollülevaatusel on keelatud suitsetada või lahtist tuld kasutada.

712. Tõmmata tuld, suitsetada või jätta traktorit, iseliikuvat masinat või autot pärast tööd tankimispunkti lähedale (vähem kui 40 m) on keelatud.

713. Käivitamisel on keelatud mootorit lahtise tulega (jootelambiga, tõrvikuga) eelsoojendada.

Kui külmal ajal on mootorit raske käivitada, tuleb radiaatorisse valada kuuma vett, karterisse aga eelsoojendatud õli.

714. Saagikoristusel ja viljapeksul peab traktori, kombaini või auto mootor olema varustatud stabiilselt töötava sädemepüüdjaga, mille korrasolekut tuleb süstemaatiliselt kontrollida.

715. Õliga läbiimbunud takku, puhastusnarmaid ja muid pühkimisvahendeid tuleb hoida ainult kaantega varustatud metallkastides.

716. Juhul kui kütteained (bensiin, ligroiin, petrooleum) süttivad, tuleb leek kustutada tulekustutiga, üle puistata liivaga või vildiga kinni katta jne., ühelgi juhul ei tohi aga tuld kustutada veega.

717. Tuleohutusvahemaa naftabaasi ehituste vahel peab olema:

1) maapealsete reservuaaride vahel — 10 m;

2) maapealsete reservuaaride seintest kuni:
a) villimis- ja pumbamajadeni — 10 m;
b) autotsisternide ja vaatide täitmise ja tühjendamise kohtadeni — 15 m;
c) taaraladude ja naftabaasi muude ehitusteni (katusealused taara jaoks, kontor jne.) — 30 m;
3) naftabaasi tootmishoonetest (villimis- ja pumbamajad, taarahoidlad jne.) kuni abihooneteni (kontor, laboratooriumid jne.) — 30 m;
4) naftabaasi tootmishoonete vahel — 20 m;
5) naftabaasi abihoonete vahel — 20 m;
6) villimis- või pumbamajast kuni autotsisternide või vaatide tühjendamise või täitmise kohani — 5 m;
7) spetsiaalsest raudteeharuteest kuni:
a) reservuaarideni — 30 m;
b) pumbamajani — 10 m;
c) põlevate vedelike (õli, diislikütuse) spetsiaalsete mahalaadimiskohtadeni — 10 m.

718. Väikesed reservuaarid võib paigutada gruppidena üldmahutavusega kuni 25 $m^3$, vahekaugustega ühe grupi reservuaaride vahel vähemalt 1 m ja naabruses asuvate gruppide reservuaaride vahel vähemalt 10 m.

719. Kaugus brigaadi naftahoidlast kuni naaberehitusteni:
a) põhu-, teravilja- ja kiudkultuuride kuhilatest — 60 m;
b) elamutest, okasmetsast, raudteedest ja jaamadest — 50 m;
c) lao- ja tootmishoonetest (masina- ja traktoriremonditöökojad, sepikojad jne.), jõuseadmetest, külviste või lehtmetsa all olevatest aladest — 40 m;
d) üldkasutatavatest maanteedest ja profileeritud teedest — 15 m.

## Ohutustehnika eeskirjad etüleeritud bensiini hoidmisel, vedamisel ja kasutamisel

720. Etüleeritud bensiin, s. o. bensiin, millele on lisatud etüülvedelikku, on määratud eranditult lennuki- ja automootorite jaoks.

721. Etüleeritud bensiin on mürgine ja ta võib tekitada raskeid mürgitusi nahale sattumisel või tema aurude sissehingamisel.

722. Etüleeritud bensiini kasutamine elutarbelisteks ja tootmisvajadusteks lahustina on keelatud.

Etüleeritud bensiini valmistamine väljaspool bensiinisegamise jaamu on keelatud.

723. Etüleeritud bensiin peab olema värvusega, mis teda järsult eraldab etüleerimata bensiinist. Värvimata või puudulikult värvitud etüleeritud bensiini väljastamine ja kasutamine on keelatud.

724. Etüleeritud bensiini võib tarbijatele väljastada ainult kasutamiseks lennuki- ja automootorite kütusena.

Etüleeritud bensiini väljastamine ja kasutamine ükskõik milliseks muuks otstarbeks on keelatud.

725. Kõik kolhoosid on kohustatud pidama etüleeritud bensiini kohta ranget arvestust eraldi etüleerimata bensiinist.

Etüleeritud bensiini saatedokumentides (saatelehtedes jt.) peab olema täpselt näidatud bensiini nimetus ja kasutamise otstarve.

726. Kolhoosidel, kes kasutavad etüleeritud bensiini, samuti ka naftabaasidel, bensiinijaamadel ja kütteõliladudel peab olema eraldi mahutid etüleeritud ja etüleerimata bensiini hoidmiseks ning eraldi bensiinitorustikud nende jaoks.

727. Etüleeritud bensiini transportimiseks autodega peab olema eraldatud spetsiaalsed tsisternautod. Etüleeritud bensiini on lubatud metallvaatides ja -bidoonides vedada ka veoautodel.

728. Etüleeritud bensiini vedamine sõiduautodes ja veoautode juhikabiinis on keelatud.

729. Etüleeritud bensiini vedamine autodel koos teiste kaupadega, samuti ka inimeste vedu koos etüleeritud bensiiniga, välja arvatud kabiinis kaasasõitvad isikud, on keelatud.

730. Etüleeritud bensiini on lubatud hoida ja vedada ainult täiesti korras reservuaarides, tsisternides või metallvaatides ja -bidoonides, mis on varustatud tihedalt suletavate metallkorkidega.

731. Etüleeritud bensiini tsisternidel, vaatidel ja bidoonidel peavad olema suured, mahapestamatu värviga pealkirjad: «Etüleeritud bensiin», «Mürgine», «Kõlblik ainult lennuki- ja automootori kütusena».

732. Veoautod, millega veetakse etüleeritud bensiini, tuleb pärast igakordset vedu hoolikalt puhastada ja etüleeritud bensiiniga määrdunud kohad kahjutuks teha.

Etüleeritud bensiini all olnud tsisterne ja muud taarat on keelatud kasutada toiduainete vedamiseks ja hoidmiseks.

733. Etüleeritud bensiini all olnud tsisterne ja taarasid on lubatud kasutada etüleerimata naftasaaduste ja muude tehniliste materjalide hoidmiseks ja vedamiseks ainult pärast etüleeritud bensiini jääkide täielikku eemaldamist.

734. Põrandad naftabaaside, autobaaside ja garaaži ruumides ning kõigis ruumides, kus töö juures kasutatakse etüleeritud bensiini, samuti ka autode tankimisplatsid peavad olema naftakindlast materjalist — betoonist või raudbetoonist, ja neil peab olema tasane, kergesti puhastatav pind, tarvilik kallak ja rennid mustavee äravooluks.

735. Masinate seisuruumid ja ruumid, kus tööde juures kasutatakse etüleeritud bensiini, peavad olema varustatud nõuetekohase ventilatsiooniga.

736. Kõigi tööde puhul etüleeritud bensiiniga tuleb vältida bensiini valgumist maapinnale, platsidele, põrandale, masinatele, seadmetele, taarale ja tööliste rõivastele. Etüleeritud bensiini ümberpumpamise, vastuvõtu ja väljastamise operatsioonid, samuti

tankimine peavad olema maksimaaiselt mehhaniseeritud. Etüleeritud bensiini kandmine lahtises taaras on keelatud.

737. Etüleeritud bensiiniga töötavatel masinatel peab olema tihendatud küttesüsteem, mis väldib kütuse väljaimmitsemist paakidest ja kütusetorudest.

738. Küttesüsteemide sifoneerimiseks ja läbipuhumiseks tuleb kasutada erilisi seadiseid (pumpasid jt.). Bensiini imemine ja küttesüsteemide läbipuhumine suuga on keelatud.

739. Enne masinate remonti saatmist tuleb paagid ja kütusetorud puhastada etüleeritud bensiini jääkidest.

740. Enne etüleeritud bensiiniga töötavate mootorite lahtivõtmist tuleb nende pinnad pesta pesemismasinas, selle puudumisel aga hoolikalt hõõruda petrooleumiga. Mootorite detailid kastetakse enne remonti petrooleumisse nende puhastamiseks ja kahjutuks tegemiseks.

741. Etüleeritud bensiini alt vabanenud mahuteid ja taarat võib remontida alles pärast etüleeritud bensiini täielikku eemaldamist ja nende kahjutuks tegemist.

742. Tööliste laskumisel puhastamiseks ja remontimiseks tsisternidesse, reservuaaridesse ja muudesse mahutitesse, milles oli etüleeritud bensiin, tuleb võtta tarvitusele vajalikud ohutusabinõud (vastavate erirõivaste väljaandmine, voolikmaskide ja köiega varustatud päästevööde kasutamine, töötajate pidev järelevalve jt.).

743. Maapind, põrandad, seadmed ja muud esemed tuleb sel juhul, kui nendele on valgunud etüleeritud bensiini, viivitamata kahjutuks teha, milleks kasutatakse degasaatoreid — diklooramiini (1,5%-line lahus bensiinis) või kloorlupja (mida kasutatakse pudrutaolise massina või kloorveena), metallesemete jaoks aga — lahusteid (petrooleumi ja etüleerimata bensiini).

744. Etüleeritud bensiini hoiu-, peale- ja mahalaadimise ning sellega töötamise kohtades peab olema küllaldasel hulgal vahendeid mahavalatud etüleeritud bensiini ja viimasega määrdunud põranda, seadmete ja muude esemete kahjutuks tegemiseks (petrooleum, etüleerimata bensiin, kloorlubi, klooramiini lahus, saepuru, kaltsud jms.).

745. Kõik töölised, kes puutuvad kokku etüleeritud bensiiniga naftabaasis, kütuselaos, autode bensiini tankimispunktis, etüleeritud bensiini kasutavates remonditöökodades, samuti ka etüleeritud bensiini peale- ja mahalaadimisel, peavad olema varustatud erirõivastega ja muude individuaal-kaitsevahenditega.

Ilma selleks määratud erirõivasteta on keelatud töötada etüleeritud bensiiniga.

746. Erirõivaste tunduva määrdumise puhuks etüleeritud bensiiniga peab olema tagavararõivaste komplekt, kui aga etüleeritud bensiiniga tegelevate tööliste arv ületab 20 — vähemalt üks komplekt iga 20 inimese kohta.

747. Erirõivaid tuleb hoida töökohal. Erirõivaste väljaviimine töökohalt on keelatud.

Kolhoosid on kohustatud tagama erirõivaste õigeaegse pesemise ja parandamise.

Enne pesemist tehakse erirõivad kahjutuks kolhoosi territooriumil nende tuulutamisega vabas õhus või ventileeritavas isoleeritud ruumis 1—2 tunni jooksul.

Erirõivad parandatakse alles pärast nende pesemist.

748. Kolhooside üksikutes tootmislõikudes, kus tehakse tööd etüleeritud bensiiniga, peavad olema pesunõud, paagikesed petrooleumiga, seep, puhtad kaltsud käte kuivatamiseks ja käterätik.

749. Juhul kui etüleeritud bensiin satub kätele, tuleb neid pesta petrooleumiga ning seejärel vee (soovitatav sooja vee) ja seebiga.

750. Kõigile etüleeritud bensiiniga töötajatele peab olema võimaldatud duši või sauna kasutamine pärast tööd.

751. Kolhoosi juhatus on kohustatud tagama tööliste hoolika instrueerimise ettevalmistusabinõudest töötamisel etüleeritud bensiiniga, selle alt vabanenud taaraga, etüleeritud bensiiniga töötavate mootorite remontimisel, etüleeritud bensiini peale- ja mahalaadimisel jne. ning tegema süstemaatilist selgitustööd etüleeritud bensiiniga mürgituste profülaktika küsimustes tervishoiupunktide, ambulatooriumide ja polikliinikute arstide ja keskmeditsiinilise personali osavõtul.

Instruktaaži tuleb korrata vähemalt iga kolme kuu tagant ja see tuleb dokumenteerida.

Ilma eelneva instruktaažita on keelatud lasta töölisi tööle etüleeritud bensiiniga.

Autojuhtidele juhitunnistuste väljaandmisel tuleb kontrollida nende teadmisi ettevaatusabinõudest töötamisel etüleeritud bensiiniga.

752. Kõik etüleeritud bensiiniga töötajad läbivad eelneva arstliku järelevaatuse tööle võtmisel ning edaspidi kuuluvad nad perioodilise arstliku kontrolli alla üks kord 6 kuu jooksul, vastavalt tervishoiuorganite juhenditele.

Isikuid, kes ei ole läbinud eelnevat arstlikku läbivaatust, on keelatud lasta tööle etüleeritud bensiiniga.

### Ohutustehnika eeskirjad ehitustöödel

753. Tootmisruumide ehituse kõikides ohtlikes kohtades peavad olema nähtavale kohale välja pandud plakatid ja hoiatavad pealkirjad.

754. Töötamine ükskõik millisel kõrgusel tegeliku tootmisruumi kohal peab toimuma tihedal laudisel (tellingutel), mis on varustatud 1 m kõrguse käsipuuga (kaitsetarandiga) ja 18 sm kõrguse laudäärega.

755. Süvendite või avade raiumisel seintesse või vahelagedesse tuleb kõik töökoha all olevad isikud viivitamatult eemaldada.

756. Tööriistade allakukkumise vältimiseks peavad vabad tööriistad töötamise ajal asetsema individuaalkastides.

757. Kõik töökohad, kuid samuti ka töötrepid, käsiredelid, läbikäigud, läbisõiduteed ja laod, millel on puudulik loomulik valgustus, peavad olema valgustatud kunstliku valgustusega.

758. Ehitusmaterjale ja -detaile korratult üles laduda või laiali jätta on keelatud.

Ehitustel olevates materjalides ei tohi olla väljaulatuvaid naelu ega riisku (klambreid), need peavad olema eemaldatud või kõveraks löödud.

759. Tööde territooriumil olevad augud, mis ei ole vahetult seotud käsilolevate ehitustöödega, tuleb täita või piirata kaitsepiirdega.

760. Ehitusplatsi territoorium, eriti aga läbikäigud ja läbisõiduteed, ei tohi olla ummistatud ehitusprügiga, tellingute ja töölavade lammutamisel saadavate materjalidega ning kaevikutest väljavisatava mullaga, samuti ka ehitusmaterjalidega.

Ehitusmaterjalid tuleb selleks määratud kohtades laduda virnadesse.

761. Palkide ladumisel kuni 2 m kõrgustesse virnadesse tuleb tarvitusele võtta abinõud nende laialiveeremise vältimiseks.

Juhul kui palkide virnad tehakse üle 2 m kõrged, tuleb need eriti tugevasti kindlustada palkide laialiveeremise vastu.

762. Tarvitusel olnud tellingute materjalid tuleb laduda samas korras nagu uuedki. Enne kui nad kantakse laoplatsile, tuleb nendest eemaldada naelad ja riisad (klambrid).

763. Paekivid (looduslikud kivid) tuleb laduda lapiti, astmed ja karniisiplaadid — serviti, tellised — virnadesse, kusjuures nendele materjalidele peab olema vaba juurdepääs. Plaadi- ja kivivirnade kõrgus ei või olla üle 1 m, tellisevirnadel aga mitte üle 25 telliserea.

764. Tellise- ja palgivirnu ning liiva-, kruusa- ja mullakuhje ei või asetada ega puistata vastu puittarasid või puitehituste seinu. Materjalivirnade ja tara või seina vahele peab jääma 20—25 sm vahe ning pääs sellesse vahesse peab olema suletud.

765. Happeid, samuti nende all olnud tühje pudeleid, tuleb hoida spetsiaalselt eraldatud ruumides või spetsiaalselt eraldatud platsidel, millelt on vaba väljapääs. Happepudeleid tuleb hoida korvides, mis on asetatud põrandale ühte ritta. Igal pudelil peab olema lipik happe nimetusega. Hapete hoiuruum peab olema ventileeritav.

766. Värve, mis sisaldavad tervistkahjustavaid lisandeid ja muid kahjustavaid aineid, tuleb hoida hästi ventileeritavates ruumides.

767. Tolmavate ehitusmaterjalide käsitsi peale- ja mahalaadimisel tuleb töölistele, kes neid töid teevad, välja anda kaitseprillid ja respiraatorid.

768. Süvendid, vundamendiaugud ja tranšeed tuleb kaevandada kallakseintega või varustada vajalike kindlustustega.

769. Kaevandatud karjääridel, mis asuvad asustatud punktide

ligidal või transpordivahendite intensiivse liikumisega rajoonides (magistraalteede läheduses), peavad olema vastavad kaitsepiirded.

770. Karjääri kaevamise lõpetamisel tuleb kõik kaldseinad lõigata ja tasandada (planeerida) nii, et need vastaksid antud pinnase loomulikule varisemisnurgale.

771. Šurfide ja kaevude kaevamine sügavamal kui 1,5 m ilma kindlustamata ei ole lubatud.

772. Pinnase tõstmisel pöördvinnaga tuleb ämber külge riputada ohutu lõksuga (karabiiniga) varustatud konksu abil.

773. Tööliste varjamiseks tuleb šurfi või kaevu ehitada tugevatel tugedel asuvad sirmid või spetsiaalsed rippšahtid, milles liiguvad pöördvinna ämbrid.

774. Tellingute püsttoed tuleb piirata kaitsetaranditega, et vältida nende riivamist liikuvate transpordivahendite või teisaldatavate veoste poolt.

775. Tellingute laudiste laius peab olema: müüritöödel — vähemalt 2 m, maalritöödel — vähemalt 1 m ja krohvimis- ning muudel töödel — vähemalt 1,5 m.

Läbikäikude kõrgus tellingutel peab olema vähemalt 1,9 m.

776. Tellingute laudise kaugus seinast võib müüriladumisel olla kuni 50 mm, viimistlustöödel aga kuni 15 sm.

777. Tellingute ja töölavade laudiste lauad peavad asuma tihedalt üksteise kõrval.

Laudise laudade ja kilpide otsad peavad asuma tugedel. Laudade otsi ei ole lubatud paigutada tugede vahekohtadele.

778. Iga süsteemi tellingute ja töölavade laudised, samuti ka redeltrepid peavad olema piiratud vähemalt 1 m kõrguste käsipuudega, millel on vähemalt 18 sm kõrgune laudääristus. Käsipuud peavad olema küllalt tugevad.

Lauad lüüakse käsipuu külge seestpoolt; käsipuu ülemine laud peab olema hööveldatud.

779. Redeltreppe ei tohi isegi ajutiselt koormata mingisuguste ehitusmaterjalidega.

780. Inimeste kogunemine tellingutele ja töölavadele või nendele ehitusmaterjalide ladumine hulgal, mis ületab arvestatud koormuse, on keelatud.

781. Tellingute ja töölavade ülesseadmisel ja lammutamisel peab kõrvaliste isikute juurdepääs olema suletud kaitsetarandiga või välja pandud valve.

782. Tööde vahetu juhataja peab iga päev kontrollima nende tellingute ja töölavade seisukorda, milledel töid tehakse, ning kõrvaldama kõik avastatud defektid viivitamatult.

783. Laudiseid ja redeltreppe tuleb süstemaatiliselt puhastada prügist ja ehitusmaterjalide jääkidest, talvel aga ka jäärst ja lumest. Talvel tuleb laudistele ja redeltreppidele puistata liiva või tuhka.

784. Tellinguid tuleb lammutada ülalt alla korruste ja kõrgus-

järkude kaupa. Langetamise teel tellingute lammutamine on keelatud. Vastavalt tellingute üksikute elementide lahtimonteerimisele tuleb need trosside ja köite ning vintside ja plokkide abil alla lasta. Tellingute lammutamisel mahavõetud osad laotakse ettenähtud kohas virna.

785. Tellingute ja töölavade lammutamisel peavad kõik esimese korruse ukseavad lammutamispiirkonnas olema kaitstud.

786. Kategooriliselt on keelatud töölavade (madalate tellingute) asemel ehitada laudiseid juhuslikele tugedele (vaatidele, tellistele jne.).

787. Redeltreppe ei või paigutada järsuma kaldega kui 1 : 3. Kogu trepi laiuses peavad olema tugevasti pealelöödud astmeliistud ristlõikega 4×6 sm, vahekaugusega 30—40 sm üksteisest.

788. Käimisel ei tohi redeltrepid painduda, kõrvale nihkuda ega alla libiseda. Redeltrepid peavad olema piiratud käsipuude ja äärelaudadega.

789. Ei ole lubatud kasutada redeleid, mille pulgad on külge löödud naeltega, ilma sisselõigeteta põskpuusse ja mis on ilma metalltõmmitsateta.

790. Redeleid jätkata on lubatud ainult tingimusel, kui nad ühendatakse tugevasti metallkinnititega: sidelappide ja poltidega, vitsrauaga jm., mitte aga naeltega.

Mõlema ühendatava redeli põikpuude mõõtmed peavad olema sellised, et nad pärast ühendamist ei õõtsuks ega painduks, kui tööline läheb redelit mööda üles.

791. Redelite pikkus peab olema selline, et töötamisel oleks võimalik seista pulgal, mis asub redeli ülemisest otsast vähemalt 1 m allpool.

792. Kui redelil töötades tuleb sellel seista ja hoida ühtlasi käes mingisuguseid esemeid (akna- ja uksepiitu, talasid jne.), tuleb kasutada treppredeleid, millel on ülal kolmest küljest käsipuudega piiratud laudis.

793. Redelite nihkumise vältimiseks varustatakse nende alumised otsad metallteravike või kummiotsikutega.

794. Kui redel asetatakse läbikäigule või tänavale vastu hoonet, siis tuleb redeli juurde paigutada valve või koht piirata kaitsetarandiga.

795. Puitkonstruktsioonide paigaldustöid peab ehituse tehniline personal kontrollima.

796. Talade külge alt löödud vooderdisel ja muldlae lattidele asetatud lael seismine ja käimine on keelatud.

Põranda puudumisel tuleb vahelagedest ülekäimiseks ehitada taladele ülekäigulaudis, mille laius olgu vähemalt 0,7 m.

797. Töötamisel lubja, tsemendi ja muude tolmavate materjalidega tuleb võtta tarvitusele abinõud tööliste kaitsmiseks tolmu ja põletuste eest.

798. Lubjaaugud peavad olema piiratud vähemalt 1 m kõrguse kaitsetarandiga.

Lubja kustutamisel võib kustutuskaste täita kustutamata lubja tükkidega kuni 1/3 ulatuses.

799. Tellisseinte ladumine kõrgemale kui kaks korrust ilma korrustevahelistele vahelagedele või taladele ajutise laudise ehitamiseta on keelatud.

800. Sisemistelt töölavadelt seinte ladumisel tuleb ehitada väljapoole kaitsesirmid.

801. Kaldkatusel töötamisel peavad töölised olema varustatud kaitsevööde ja tugevate köitega kinnisidumiseks ning viltjalanõudega.

802. Lamekatustel töötamisel tuleb nende servadele ehitada kaitsetarand.

803. Varikatuste ülesseadmine korstnatele ilma sellekohaste töölavadeta on keelatud.

804. Välistellingutel üheaegselt mitmel kõrgusjärgul töötamisel on tööliste paigutamine ühel vertikaalil asuvatele haardealadele keelatud.

805. Bensooli kasutamine värvide lahustamiseks on keelatud.

806. Kõik hoone elemendid tuleb lammutada sellises järjekorras, et hoone ühe osa või elemendi eemaldamine ei kutsuks esile teise osa või konstruktiivse elemendi kokkuvarisemist.

## Töötervishoid

807. Kõikides tootmis-, administratiiv-, ühiskondlikes ja elutarbelistes ruumides, sõltumata õhu puhtuse astmest nendes, peab olema ette nähtud loomulik, mehaaniline või segasüsteemi ventilatsioon.

808. Kolhoosi töökodades, garaažides, katlamajades ja teistes ruumides ei tohi süsinikoksüüdi maksimaalne kontsentratsioon õhus ületada 0,03 mg/l.

Märkus. Kui töö gaasistatud atmosfääris ei kesta üle 1 tunni, siis võib süsinikoksüüdi lubatavat piirkontsentratsiooni suurendada kuni 0,05 mg/l; töötamisel kuni pool tundi — 0,1 mg/l; töötamisel 15—20 minutit (garaažid-parkimiskohad) — kuni 0,2 mg/l.

Kõrgendatud süsinikoksüüdi sisalduse puhul töötsooni õhus võib seal korduvalt töötada vähemalt 2-tunniliste vaheaegadega.

809. Kui mootorid töötavad statsionaarsetel remondikohtadel (mootorite proovimine ja reguleerimine), tuleb heitgaaside ruumidest väljajuhtimiseks ehitada külgepandavad voolikud.

810. Kõik tootmisruumid peavad olema varustatud küttega. Ahjukütet on lubatud kasutada tuletõrjeorganite nõusolekul.

811. Kõetavates ruumides tuleb hoida järgmine temperatuur: kergetel töödel peab temperatuur olema vähemalt 16—20°.

Kergete tööde kategooriasse loetakse tööd, mida tehakse kas istudes või püsti seistes või käies, kui need ei ole seotud tundu-

vate takistuste süstemaatilise ületamisega või raskuste tõstmise ja kandmisega (näiteks tööd mehaanikatöökojas).

812. Rasketel töödel peab ruumide temperatuur olema 12—15°.

Raskete tööde kategooriasse loetakse tööd, mis on seotud tunduvate takistuste süstemaatilise ületamisega ning samuti alalise liikumise ja raskuste kandmisega (näiteks seppade ja laadijate töö).

813. Kolhooside töökojad ja mehhanisaatorid põllutööl peavad olema varustatud heakvaliteedilise ja sanitaarnõuetele vastava joogiveega.

814. Tööruumidesse ülesseatavaid joogiveepaake tuleb regulaarselt puhastada ja pesta, vett paakides tuleb iga päev vahetada värskega. Paakidel peavad olema tihedalt suletavad lukustatavad kaaned.

Keetmata vett lubatakse joomiseks kasutada ainult Riikliku Sanitaarinspektsiooni kohalike organite loal.

815. Käimlad tuleb ehitada eraldi meestele ja naistele ühes eraldi olevate esikutega. Kui käimla kasutajate arv on alla 20 inimese, siis on lubatud ehitada ühe kohaga individuaalne käimla, mis teenindab mehi ja naisi.

816. Statsionaarset tüüpi välised käimlad, mis ehitatakse kanalisatsioonita maa-alale, ei tohi reostada mulda, joogivee- ega puurkaevusid. Neis käimlates peab olema valgustus ja külmal ajal tuleb neid kütta.

### Tööga seoses olevate õnnetusjuhtumite registreerimine ja arvelevõtmine

817. Kolhoosis tööga seoses olevate õnnetusjuhtumite põhjuste selgitamiseks ja kõrvaldamiseks tuleb vastavaid õnnetusjuhtumeid uurida, registreerida ja arvele võtta vastavalt ÜAÜKN-i poolt kinnitatud määrusele.

Lisa 1

**Arvestuskaart ohutustehnika sissejuhatava ja perioodilise instruktaaži kohta**

Kolhoos .....

Perekonnanimi ..... Nimi ja isanimi .....

Sünniaasta ..... Tööstaaž .....

| Kuupäev | Elukutse | Instruktaaži teema | Instrueerija allkiri | Instrueeritava allkiri |
|---|---|---|---|---|
| | | | | |

Lisa 2

**Brigaadis, farmis ja põllumajanduslike tööde lõigus kolhoosnikute ohutustehnika-alase väljaõppe arvelevõtmise žurnaal**

| Jrk. nr. | Instrueerimise kuupäev | Instruktaaži teema | Instrueeris (perekonna-, ees- ja isanimi, amet) | Instruktaaži kuulas (perekonna-, ees- ja isanimi, amet) | Instrueerija allkiri | Instrueeritava allkiri | Märkusi |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | |

Lisa 3

Kinnitatud
ÜAÜKN-i Presiidiumi 20. juuni 1958. a.
määrusega (protokoll nr. 11, punkt 16).

## KOLHOOSIDES TOOTMISEGA SEOSES OLEVATE ÕNNETUSJUHTUMITE REGISTREERIMISE JA ARVELEVÕTMISE AJUTINE MÄÄRUS

### I. Üldeeskirjad

1. Käesolev määrus on kehtiv kõigi põllumajanduslike artellide kohta.

2. Registreerimisele käesoleva määruse korras kuuluvad kõik õnnetusjuhtumid, mis leidsid aset kolhoositootmises töötavate töölistega ja mis tekitasid töövõime kaotuse vähemalt üheks tööpäevaks.

Arvelevõtmisele kuuluvad nimetatuist need õnnetusjuhtumid, mis tekitasid üle kolme tööpäeva kestnud töövõime kaotuse.

3. Vastutust õnnetusjuhtumite täieliku ja õigeaegse registreerimise ning arvelevõtmise eest kolhoosis kannavad brigadirid, farmijuhatajad ja teised isikud, kes juhivad vahetult antud töölõiku, vastutust õnnetusjuhtumite arvelevõtmise ja aruandluse seisukorra eest kolhoosis kannab aga kolhoosi esimehe asetäitja või juhatuse liige, kellele alluvad ohutustehnika küsimused.

4. Kontrolli õnnetusjuhtumite täpse ja õigeaegse registreerimise ning arvelevõtmise üle teostavad Ametiühingute Nõukogu tehnilised inspektorid ja ametiühingurühmade ühiskondlikud töökaitseinspektorid.

5. Süüdlased käesoleva määruse rikkumises võetakse distsiplinaarsele, administratiivsele või kohtulikule vastutusele kooskõlas kehtiva seadusandlusega.

## II. Õnnetusjuhtumite registreerimine

6. Igast tootmisega seoses olevast õnnetusjuhtumist, mille tagajärjel kannatadasaanu lahkus töökohalt, on kannatadasaanu ise või õnnetusjuhtumi lähim tunnistaja kohustatud viivitamatult teatama brigadirile, farmijuhatajale, töökoja juhatajale või isikule, kes vahetult juhatab antud töölõiku.

7. Brigadir, farmijuhataja, töökoja juhataja või muu isik, kes vahetult juhatab antud töölõiku, kus leidis aset õnnetusjuhtum, on kohustatud tööpäeva jooksul sellest teatama esimehe asetäitjale või juhatuse liikmele, kellele alluvad ohutustehnika küsimused kolhoosis.

8. Iga tootmisega seoses oleva õnnetusjuhtumi puhul, mis põhjustas töövõime kaotuse vähemalt üheks tööpäevaks, on brigadir, farmijuhataja, töökoja juhataja või teised isikud, kes vahetult juhivad antud töölõiku, kohustatud hiljemalt 24 tunni jooksul:

a) uurima õnnetusjuhtumi põhjusi;

b) koostama õnnetusjuhtumi kohta akti kolmes eksemplaris vormi N-1 järgi.

9. Koostatud aktist antakse viivitamata eksemplarid: a) kolhoosi esimehe asetäitjale või juhatuse liikmele, kellele alluvad ohutustehnika küsimused ja b) Ametiühingute Nõukogu tehnilisele inspektorile.

10. Saanud akti, on esimehe asetäitja või juhatuse liige kohustatud kindlustama, et võetakse tarvitusele akti p. 13 näidatud abinõud põhjuste kõrvaldamiseks, mis tekitasid õnnetusjuhtumi.

Nende abinõude rakendamiseks kehtestatud tähtaegade möödumisel kontrollib esimehe asetäitja või juhatuse liige nende faktilist teostamist. Kontrolli tulemused kantakse akti p. 14 all.

11. Õnnetusjuhtumist tekkinud ajutise töövõimetuse lõppemisel täidab brigadir, farmijuhataja või töökoja juhataja akti p. 15 õnnetusjuhtumi lõpptulemustest.

12. Kui kolhoosis leidis aset õnnetusjuhtum töölise või teenistujaga, kelle sinna oli komandeerinud teine majandusorganisatsioon, siis see õnnetusjuhtum registreeritakse ja võetakse arvele kolhoosis, kus see aset leidis, kusjuures aktis märgitakse ka kannatadasaanut komandeerinud organisatsioon.

Akti ärakirja saadab kolhoos kannatadasaanu alalisse töökohta.

## III. Õnnetusjuhtumite arvelevõtmine

13. Aktide põhjal koostab kolhoosi juhatus poolaasta aruande tootmisega seoses olevate õnnetusjuhtumite kohta kehtestatud vormi järgi.

Sellesse aruandesse kantakse ainult need tootmisega seotud õnnetusjuhtumid, mis põhjustasid üle kolme tööpäeva kestnud töövõime kaotuse.

Aruandele kirjutab alla kolhoosi esimees või tema asetäitja.

14. Hiljemalt aruande-poolaastale järgneval 10. kuupäeval esitab kolhoosi juhatus aruande rajooni statistikavalitsusele.

## IV. Avarii-, raskete ja surmaga lõppenud õnnetusjuhtumite registreerimine ja arvelevõtmine

15. Registreerimisele ja arvelevõtmisele käesoleva (IV) alajaotuse korras kuuluvad erandita kõigis kolhoosides järgmised õnnetusjuhtumid, mis on seotud tööga:

a) avarii-õnnetusjuhtumid — kui õnnetusjuhtum leidis aset üheaegselt kolme või rohkem töötajaga;

b) rasked õnnetusjuhtumid, mis põhjustavad invaliidsuse;

c) surmaga lõppenud õnnetusjuhtumid.

16. Avarii-, raske või surmaga lõppenud õnnetusjuhtumi korral on brigadir, farmi juhataja jne., kus leidis aset õnnetusjuhtum, kohustatud viivitamata teatama sellest esimehe asetäitjale või kolhoosi esimehele, kes, saanud teate avarii-, raskest või surmaga lõppenud õnnetusjuhtumist, on kohustatud sellest viivitamata teatama rajooni põllumajanduse inspektsioonile ja Ametiühingute Nõukogu tehnilisele inspektorile.

Kui algul teatati õnnetusest kui raskest õnnetusjuhtumist, mõne aja pärast aga kannatadasaanu suri (õnnetusjuhtumi tagajärjel saadud vigastusse), on kolhoosi esimees või tema asetäitja kohustatud täiendavalt teatama kannatadasaanu surmast.

17. Inimohvritega avariide ja hulgaliste mürgistuste puhul on kolhoosi esimees või tema asetäitja kohustatud sellest viivitamata teatama rajooni põllumajanduse inspektsioonile või Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile ja Ametiühingute Nõukogu tehnilisele inspektorile.

18. Iga avarii-, rasket või surmaga lõppenud õnnetusjuhtumit peab Ametiühingute Nõukogu tehniline inspektor viivitamata uurima.

19. Surmaga lõppenud õnnetusjuhtumi uurimise andmete põhjal koostab Ametiühingute Nõukogu tehniline inspektor peale uurimisakti veel vormi N-3 järgi teate tööga seoses olnud ja surmaga lõppenud õnnetusjuhtumi uurimise kohta.

Hiljemalt kolme päeva jooksul pärast kannatadasaanu surma saadab Ametiühingute Nõukogu tehniline inspektor ühe eksemplari sellest teadaandest ja õnnetusjuhtumi kohta tehtud otsusest kinnises ümbrikus Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile.

20. Sõltumata spetsiaalsest registreerimisest ja arvelevõtmisest käesoleva alajaotuse korras kuuluvad kolhoosis asetleidnud avarii-, rasked ja surmaga lõppenud õnnetusjuhtumid üldisele registreerimisele ja arvelevõtmisele käesoleva määruse punktide 6 ja 14 korras.

## AKT
## TOOTMISEGA SEOSES OLEVA ÕNNETUSJUHTUMI KOHTA

(Koostatakse brigadiri, töökoja juhataja, farmijuhataja või teise isiku poolt, kes juhib vahetult antud tootmislõiku, 3 eksemplaris ja antakse kolhoosi esimehe asetäitjale ja Ametiühingute Nõukogu tehnilisele inspektorile)

1. Kolhoosi nimetus .....
2. Kolhoosi aadress .....
3. Kannatadasaanu perekonna-, ees- ja isanimi .....
4. Kas mees või naine (alla kriipsutada) .....
5. Vanus .....
6. Brigaad, töökoda, farm jms., kus kannatadasaanu alaliselt töötas .....
7. Millist tööd tegi (amet) .....
8. Staaž: kui kaua töötas antud tööl .....
9. Õnnetusjuhtum oli kell ..... « » kuupäeval ..... kuus 195 a. ..... tundi pärast töö algust.
10. Õnnetusjuhtumi koht (põld, tootmisruum, transport jne.) .....
11. Õnnetusjuhtumi asjaolude ja põhjuste üksikasjaline kirjeldus .....
12. Kas kannatadasaanu oli läbi teinud õppuse ohutute töömeetodite alal, tehnilise miinimumi, instruktaaži .....
13. Abinõud õnnetusjuhtumi põhjustanud asjaolude kõrvaldamiseks ühes nende täitmise tähtaegadega .....
Uurimine toimetati ja akt koostati kell ..... « » kuupäeval ..... kuus 195 a.

*Akti koostanud isiku allkiri* .....

14. Andmed aktis (p. 13) ettenähtud abinõude täitmise kohta .....

*Kolhoosi esimehe aset.* .....

15. Õnnetusjuhtumi lõpptulemus (näidata: kolhoosnik asus uuesti tööle, määrati invaliidsus, lõppes surmaga) .....

*Kolhoosi esimehe aset.* .....

## KAITSEVAHENDID

Allpool tähendatud tööde täitmisel tuleb välja anda järgmised kaitsevahendid:

1. Elektriseadmete teenindamisel — kalossid ja kummikindad.
2. Sepatöödel — kaitseprillid, põll ja labakindad.
3. Elektri- ja gaasikeevitustöödel — kaitseklaasid ТИС, prillid, kummimatid ja presentkindad.
4. Etüleeritud bensiiniga seoses olevatel töödel:

a) tankijatele-laohoidjatele — kummisäärikud ja -kindad, kummeeritud põll;

b) autojuhtidele — kummikindad.

5. Seemnete puhtimisel ja põllumajandustaimede töötlemisel mürkkemikaalidega — kummikindad, kaitseprillid ja respiraator.
6. Haakijatele, külvajatele, kombaineritele, põhukogujal töötajatele ja viljapeksul töötavatele traktoristidele — tolmukaitseprillid.

# LISA

*Lisasse on paigutatud direktiivid ja aktid, mis mitmesugustel põhjustel käsikirjast esialgu välja jäeti, kuid mille avaldamist käesolevas kogumikus hiljem siiski vajalikuks peeti; samuti on siia paigutatud pärast 1. maid 1960, s. o. pärast käsikirja trükikotta üleandmist kehtestatud olulisemaid direktiive ja akte.*

*Koostaja*

## EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI SEADUS

7. JUUNIL 1957

### *Eesti NSV looduse kaitsest*

Eesti NSV Ülemnõukogu märgib, et hoolitsus loodusvarade ratsionaalse kasutamise, kodumaa looduse ilu ja omapära säilitamise eest, tähelepanuväärsete maa-alade ja looduse mälestusmärkide kaitse on vajalikuks tingimuseks rahva kasvavate materiaalsete, kultuuriliste ja esteetiliste vajaduste rahuldamiseks ning teaduslikuks uurimistööks. Looduse kaitsmine on sotsialistliku riigi ja kogu nõukogude üldsuse tähtsaks ülesandeks.

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu

otsustab:

§ 1. Kehtestada, et maa-alad, mida asustavad teaduslikust seisukohast erilist huvi pakkuvad taime- ja loomaliigid, samuti maa-alad, mis pakuvad huvi oma geoloogilise ehituse või omapäraste pinnavormide tõttu ja mis kogu oma loodusliku kompleksiga vajavad kaitset, kuuluvad riikliku kaitse alla võtmisele ja kuulutatakse looduskaitsealadeks.

Maa-alad, kus vajab kaitset loodusliku kompleksi mingi osa (loomastik, taimestik, geoloogilised paljandid, maastiku üksikelemendid jne.), kuulutatakse kas alatiseks või ajutiseks keelualadeks. Riikliku kaitse alla kuuluvad samuti üksikud loodusmälestusmärgid ja looduse objektid (looma- ja taimeliigid, põlised puud, joad, geoloogilised paljandid, rändrahnud jne.), mis on haruldased ja mida ähvardab väljasuremise või hävimise oht; looduse objektid (pargid, puistud, jõed, järved jne.), mis otseselt ei ole loodusmälestusmärgid, kuid mis vajavad säilitamist teaduslikel, kultuurilistel või esteetilistel kaalutlustel.

§ 2. Looduskaitse tõhusamaks korraldamiseks Eesti NSV-s moodustada Ministrite Nõukogu juures Looduskaitse Valitsus, kellele teha ülesandeks tegutseda tihedas koostöös teaduslike ja ühiskondlike organisatsioonidega ja organiseerida ülevabariigiline looduskaitse volinike võrk.

§ 3. Teha Eesti NSV Ministrite Nõukogule ülesandeks:

a) välja töötada ja kinnitada Looduskaitse Valitsuse põhimäärus;

b) vastavalt käesolevale seadusele kinnitada Looduskaitse Valitsuse esilduse alusel alatised ja ajutised looduskaitse- ja keelualad, samuti riikliku kaitse alla võtmisele kuuluvate loodusmälestusmärkide ja maastiku üksikelementide loetelu;

c) tugevdada abinõusid püügikalade, jahilindude ja -loomade tõhusamaks kaitseks ning arvukuse tõstmiseks;

d) välja töötada ja rakendada abinõusid parkide säilitamiseks ja korrastamiseks vabariigi ulatuses.

§ 4. Kehtestada, et looduslike objektide tahtliku rikkumise või hävitamise eest looduskaitse- ja keelualadel ning riikliku kaitse alla võetud üksikobjektide tahtliku rikkumise või hävitamise eest karistatakse vabaduse kaotusega kuni kahe aastani või paranduslike töödega ühest kuust kuni ühe aastani, kui need teod oma iseloomu tõttu ei too endaga kaasa raskemat karistust.

§ 5. Kehtestada, et kahju tekitamine linnades ja asulates paiknevatele puiestikele, istandikele jne., mis pole arvatud looduskaitse objektide hulka, toob endaga kaasa vastutuse administratiivkorras koos tekitatud kahju kohustusliku hüvitamisega.

*Eesti NSV Ülemnõukogu neljanda koosseisu viies istungjärk 6.—7. juunil 1957. Stenogramm. Tallinn, 1957*

## ÜRITUSTEST, MILLEDE FINANTSEERIMINE VÕIB TOIMUDA KOHUSTUSLIKU JA VABATAHTLIKU KINDLUSTUSE ERALDISTE ARVEL

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 178 5. MAIST 1960

Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Kinnitada ürituste loetelu, millede finantseerimiseks võib suunata 10-protsendilisi eraldisi kohustusliku määrkindlustuse ja vabatahtliku kindlustuse maksetest, vastavalt lisale.

2. Kinnitada juurdelisatud ühekordse toetuse väljamaksmise kord vabatahtlike tuletõrjeüksuste liikmete surma või töövõime kaotuse puhul.

3. Anda Eesti NSV rahandusministrile õigus kooskõlastatult vastavate ministeeriumide, keskasutuste ning linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedega kinnitada eelarves ettenähtud kohustusliku määrkindlustuse ja vabatahtliku kindlustuse 10-protsendiliste eraldiste jaotus üksikute kululiikide järgi kooskõlas käesoleva määruse punktiga 1 kinnitatud ürituste loeteluga, samuti vajaduse korral aasta jooksul ümber jaotada vahendid üksikute kululiikide järgi antud ministeeriumi, keskasutuse, linna ja rajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee piires.

4. Kohustada Eesti NSV riikliku kindlustuse organeid vähemalt üks kord kvartalis kontrollima eraldiste kulutamise õigsust ettenähtud üritustele, välja arvatud ehitus, mis viiakse läbi kohustusliku määrkindlustuse ja vabatahtliku kindlustuse kindlustusmaksete eraldiste arvel.

5. Suurendada 1960. aastal kindlustusmaksete 10-protsendilisi eraldisi eelarvesse 345 tuhande rubla võrra ning suunata see summa maaparandustööde läbiviimiseks.

6. Lugeda kehtetuks:

1) Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus 12. maist 1941. a. (Eesti NSV Teataja, 1941, 52, 810).

2) Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus 6. veebruarist 1959. a. nr. 137-k.

Lisa
Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1960. a.
5. mai määruse nr. 178 juurde

## ÜRITUSTE LOETELU, MILLEDE FINANTSEERIMISEKS VÕIB SUUNATA 10-PROTSENDILISI ERALDISI KOHUSTUSLIKU MÄÄRKINDLUSTUSE JA VABATAHTLIKU KINDLUSTUSE MAKSETEST

1. Tuletõrje kuuride, depoode ja tornide ehitus ja kapitaalremont.

2. Tuletõrje inventari ja seadmete tootmise ja remondi töökodade ehitus ja sisustamine.

3. Tuletõrje veevõtukohtade ja neile juurdepääsuteede ehitamine maal.

4. Tuletõrje inventari ja seadmete soetamine ning remont.

5. Veterinaar-raviasutuste, ambulatooriumide, isolaatorite ja veterinaar-bakterioloogiliste laboratooriumide ehitus ja kapitaalremont.

6. Veterinaar-raviasutustele arstiriistade ja seadmete soetamine.

7. Veterinaarvõrgule eraldatavate automaat-desinfektsiooniseadmete soetamine.

8. Transpordivahendite soetamine veterinaar-raviasutustele, rajooni tuletõrje inspektoritele ja vabatahtlikele tuletõrjeühingutele.

9. Abinõud huntide ja ilveste hävitamiseks ja tasu jahimeestele nende hävitamise eest.

10. Tuletõrje- ja zooveterinaaralane propaganda.

11. Kolhooside, sovhooside, remondi- ja tehnikajaamade vabatahtlike tuletõrjeüksuste ülemate, samuti nende organisatsioonide vabatahtlike tuletõrjeüksuste autojuhtide, motoristide ning vabatahtlike tuletõrjeühingute komandode instruktorite ja ülemate ettevalmistuse subsideerimine.

12. Kolhooside, sovhooside ning remondi- ja tehnikajaamade eesrindlike vabatahtlike tuletõrjeüksuste, samuti vabatahtlike tuletõrjeühingute ja nende liikmete premeerimine aktiivse osavõtu eest tuletõrjeprofülaktiliste abinõude rakendamisel ja ennastsalgavuse eest võitluses tulekahjuga.

13. Kolhooside maakõlvikute maaparandustööd (eeskätt künnimaadel).

14. Ühekordsete toetuste väljamaksmine vabatahtlike tuletõrjeüksuste liikmete surma või töövõime kaotuse puhul.

Kinnitatud
Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1960. a.
5. mai määrusega nr. 178

## ÜHEKORDSE TOETUSE VÄLJAMAKSMISE KORD VABATAHTLIKE TULETÕRJEÜKSUSTE LIIKMETE SURMA VÕI TÖÖVÕIME KAOTUSE PUHUL

### I. Ühekordse toetuse väljamaksmise juhud ja määrad

1. Ühekordset toetust antakse surma või alatise töövõime kaotamise korral, mis on tingitud õnnetusjuhtumitest vabatahtlike tuletõrjeüksuste liikmetega nende tuletõrjekohuste täitmisel: tulekahjule minnes, sealt tagasi tulles, tulekahju kustutustöödel ja praktilistel õppustel.

2. Õnnetusjuhtumiks loetakse iga ootamatu juhtum, mis on aset leidnud vabatahtliku tuletõrjeüksuse liikmega tema kohuste täitmisel, mis tingis surma või alatise töövõime kaotuse (invaliidsuse), näiteks: surm või vigastus mõnesuguse eseme kukkumise või tuletõrjeüksuse liikme enda kukkumise tagajärjel, elektrilöögist, põletushaavadest, külmumisest, äkilisest mürgitusest kahjulike ainete ja gaasidega jne.

Õnnetusjuhtumi hulka kuuluvad ka vabatahtlike tuletõrjeüksuste liikmete närvi- ja psüühilised haigestumised, mis on tingitud ehmatusest tuletõrjekohuste täitmisel.

Ühekordset toetust ei maksta, kui surm või alatine töövõime kaotus on tingitud üldhaigestumisest.

3. Vabatahtliku tuletõrjeüksuse liikme surma korral õnnetusjuhtumi läbi makstakse tema perekonna liikmetele ühekordset toetust 3000 rubla suuruses.

4. Alatise töövõime kaotuse korral õnnetusjuhtumi läbi makstakse ühekordne toetus välja vabatahtliku tuletõrjeüksuse kannatada saanud liikmele järgmisel määral:

a) alatise töövõime kaotuse korral 20% kuni 30% — 500 rubla;
b) „ „ „ „ 31% „ 40% — 700 „
c) „ „ „ „ 41% „ 50% — 900 „
d) „ „ „ „ 51% „ 60% — 1100 „
e) „ „ „ „ 61% „ 70% — 1300 „

f) alatise töövõime kaotuse korral 71% kuni 80% — 1500 rubla;
g) „ „ „ „ 81% „ 90% — 1700 „
h) „ „ „ „ 91% „ 100% — 2000 „

Alatise töövõime kaotuse korral alla 20%, samuti ajutiselt täieliku või osalise töövõime kaotuse korral ühekordset toetust ei maksta.

## II. Ühekordse toetuse määramise ja väljamaksmise kord

5. Toetus määratakse selle linna (rajooni) rahandusosakonna ettepanekul ja töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsusel, kus õnnetusjuhtum aset leidis.

6. Ühekordse toetuse saamiseks vabatahtlike tuletõrjeüksuste liikmete surma või alatise töövõime kaotuse korral õnnetusjuhtumi läbi tuleb linna (rajooni) rahandusosakonnale esitada järgmised dokumendid:

a) vastava organisatsiooni tõend, et surmasaanu või kannatanu oli vabatahtliku tuletõrjeüksuse liige;

b) tõestatud ärakiri aktist või protokollist, mis kinnitab, et õnnetusjuhtum tõesti leidis aset vabatahtliku tuletõrjeüksuse liikmega teel tulekahjule või sealt tagasi tulles, tulekahju kustutustöödel või praktilistel õppustel. Surma põhjus peab olema näidatud kas perekonnaseisuaktide büroo tunnistuses või ametlikus arstitõendis;

c) külanõukogu või majavalitsuse tõend surmasaanu perekonna koosseisu kohta;

d) alatise töövõime kaotuse korral — arstliku ekspertiisi büroo tõend alatise töövõime kaotuse protsendi kohta.

7. Vanemkindlustusinspektor teeb linna (rajooni) rahandusosakonnale esitatud dokumentide põhjal oma ettepaneku hiljemalt viie päeva jooksul, arvates dokumentide saabumise päevast.

8. Kui kohe pärast õnnetusjuhtumit pole võimalik kindlaks määrata alatise töövõime kaotuse protsenti, siis antakse kannatanule tema soovil toetust, lähtudes arstliku ekspertiisi poolt oletatavast alatise töövõime kaotuse minimaalsest protsendist.

Töövõime kaotuse lõplik protsent määratakse kindlaks viivitamata pärast ravi lõppu. Kui ravimine pole aasta jooksul õnnetusjuhtumi päevast arvates lõppenud, siis toimub olenemata ravimise kestusest kannatanu arstlik järelevaatus ja toetus makstakse välja aasta möödudes õnnetusjuhtumi päevast, lähtudes alatise töövõime kaotuse protsendi suurusest arstliku järelevaatuse momendiks.

Pärast alatise töövõime kaotuse protsendi lõplikku kindlaksmääramist peetakse väljamakstavast toetusest kinni varem väljaantud summa.

Kui aasta jooksul, arvates õnnetusjuhtumi päevast, järgneb

samast juhusest otseselt tingituna vabatahtliku tuletõrjeüksuse kannatanud liikme surm, siis makstakse surnu perekonnaliikmetele välja vaheraha surma korral ettenähtud toetussumma (3000 rubla) ja invaliidsuse puhul varem väljamakstud toetussumma vahel; kui aga töövõime kaotuse puhul toetust pole antud, siis makstakse toetus välja täiel määral 3000 rubla suuruses.

9. Ühekordse toetuse väljamaksmine toimub Riikliku Kindlustuse 10-protsendiliste eraldiste arvel.

10. Nõudmine ühekordse toetuse väljamaksmiseks peab olema esitatud hiljemalt kahe aasta jooksul arvates õnnetusjuhtumi päevast. Sellest tähtajast hiljem esitatud pretensioonid rahuldamisele ei kuulu.

11. Käesolev ühekordse toetuse väljamaksmise kord ei kehti nende ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vabatahtlike tuletõrjeüksuste liikmete suhtes, millistele on antud õigus tuletõrjeüksuste liikmete kindlustamiseks oma vahendite arvel.

*Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruste ja korralduste kogu, 1960, nr. 7, art. 28*

## KOOPERATIIVSETE JA ÜHISKONDLIKE ORGANISATSIOONIDE VARA VABATAHTLIKU KINDLUSTUSE 23. APRILLI 1956. A. EESKIRJADE NR. 145 MUUTMISE KOHTA

### NSV LIIDU RAHANDUSMINISTEERIUMI KIRI
### 6. MAIST 1960

NSV Liidu Rahandusministeerium teatab, et kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vara vabatahtliku kindlustuse eeskirjades 23. aprillist 1956. a. nr. 145 tehakse järgmised muudatused:

1. § 2 täiendatakse järgmisesisulise lõikega:
«Põllumajanduslike kultuuride külve (istutusi), aedade ja muude istanduste saake, samuti loomi võib kindlustada vastavalt põllumajanduslike kultuuride vabatahtliku kindlustuse eeskirjade või kolhoosidele kuuluvate loomade vabatahtliku kindlustuse eeskirjade tingimustel kindlustussummades, mis ei ületa 80% selle vara maksumusest kokkuostu hindade järgi. Seejuures kindlustusmaksud produktiivloomade kindlustuse eest neis organisatsioonides, kes teostavad loomade kokkuostu (varumist), nuumamist ja realiseerimist, arvutatakse loomade aasta keskmisest arvust lähtudes.»
2. Punkt «f» § 3 tühistatakse.

## KOLHOOSIDELE KUULUVATE LOOMADE VABATAHTLIKUST KINDLUSTAMISEST

NSV LIIDU RAHANDUSMINISTEERIUMI EESKIRJAD NR. 133
6. MAIST 1960

### I. Üldeeskirjad

§ 1. Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1959. a. 11. detsembri määrusele nr. 1333 «Kolhooside ja elanikkonna vara vabatahtlikust kindlustamisest» teostavad Riikliku Kindlustuse organid liiduvabariikides kolhoosidele kuuluvate loomade vabatahtlikku kindlustamist.

Vabatahtlikule kindlustamisele võib võtta:

a) veiseid, lambaid, kitsi ja sigu — vanusega alates 6 kuust, tõuloomi vanusega alates 6 kuust kuni 1 aastani;

b) hobuseid, kaameleid, eesleid ja hobueesleid — vanusega alates 1 aastast kuni 18 aastani, tõuhobuseid ja -kaameleid — vanusega alates 6 kuust kuni 2 aastani; põtru — vanusega alates 1 aastast kuni 10 aastani;

c) karusloomi (kasvandustes) ja küülikuid — vanusega alates 6 kuust;

d) kodulinde linnufarmides: hanesid, parte, kanu ja kalkuneid — vanusega alates 6 kuust;

e) mesilasperesid tarudes.

§ 2. Veiseid, lambaid, kitsi, sigu, hobuseid, kaameleid, eesleid, hobueesleid ja põtru kindlustatakse vabatahtlikult — hukkumise juhtudeks, haiguste ja järgmiste õnnetusjuhtumite tagajärjel:

tulekahju, plahvatus, välgulöök, elektrivoolu läbi tekitatud vigastused, päikesepiste või kuumarabandus, maaväring, üleujutus, veere, torm, orkaan, lumetorm, rahe, külmumine, lämbumine, kiskjate murdmine, äkiline mürgitus mürgiste taimede või mürkainete läbi, ussi- või mürgiste putukate hammustus, uppumine, samuti looma jäämine liiklusvahendi alla, kukkumine kuristikku või hukkumine muudest traumaatilistest vigastustest.

Eespool nimetatud loomi kindlustatakse ka hädatapmise (hukkamise) juhtudeks:

a) kui loom tapetakse veterinaararsti või veterinaarvelskri korraldusel seoses abinõude tarvituselevõtmisega nakkustaudi vastu võitlemiseks;

b) kui loom tapetakse veterinaararsti või veterinaarvelskri, nende puudumisel aga külanõukogu saadiku korraldusel, kuna loomaga oli juhtunud õnnetus ja teda ähvardas vältimatu hukkumine;

c) kui loom tapetakse veterinaararsti või veterinaarvelskri korraldusel parandamatu haiguse tõttu, mis teeb võimatuks looma edasise kasutamise.

§ 3. Karusloomi ja mesilasperesid kindlustatakse hukkumise juhtudeks haiguste ja õnnetusjuhtumite tagajärjel, samuti nende

hävitamise puhul nakkushaiguste levimise vastu võitlemise eesmärgil.

Kodulinde linnufarmides ja küülikuid kindlustatakse ainult nende hukkumise juhtudeks tulekahju, üleujutuse, tormi, orkaani, lumetormi, rahe, maaväringu ja veere, samuti nakkustaudi tagajärjel.

§ 4. Kindlustussummade suurus määratakse kindlustuslepingus kindlaks vastavalt kolhoosi juhatuse soovile kindlustussummade piires, mis on kehtestatud liiduvabariikide rahandusministeeriumide või nende ülesandel liiduvabariikide Riikliku Kindlustuse valitsuste (peavalitsuste) poolt, viimaste ülesandel aga autonoomsete vabariikide, kraide, oblastite ja vabariikliku alluvusega linnade Riikliku Kindlustuse valitsuste poolt. Need loomade kindlustussummad ei tohi olla suuremad kui 80% loomade väärtusest kokkuostuhindades ja kohustusliku määrkindlustuse kindlustussumma vahe: kodulindude, küülikute ja karusloomade kindlustamise puhul — 80% nende väärtusest kokkuostuhindades, mesilasperede kindlustamise puhul — 80% nende väärtusest, lähtudes hinnast, mis kujuneb kolhoositurgudel antud paikkonnas.

§ 5. Vabatahtliku kindlustuse leping sõlmitakse üheks aastaks.

§ 6. Loomade vabatahtliku kindlustuse maksude tariifimäärad määratakse kindlaks liiduvabariikide rahandusministeeriumide poolt, lähtudes liiduvabariigi kohta kehtestatud keskmistest määradest (lisa nr. 1) [1].

§ 7. Kolhoosid on kohustatud pidama kindlustatud loomi täielikus korras ja rangelt kinni pidama antud paikkonna jaoks kehtestatud eeskirjadest loomade hooldamise, söötmise, pidamise ja kasutamise kohta ning võtma tarvitusele kõik neist olenevad abinõud loomade haigestumise ja hukkumise vältimiseks.

§ 8. Kindlustatud loomade hukkumisest on kindlustusvõtjad kohustatud hiljemalt ühe ööpäeva jooksul pärast looma lõppemist või hädatapmist (hukkamist) teatama:

maal — külanõukogule ja kindlustusinspektorile;

asulates, kus asulanõukogud tegutsevad külanõukogu õigustes — asulanõukogule ja kindlustusinspektorile;

linnades — Riikliku Kindlustuse inspektuurile.

## II. Kindlustuslepingu sõlmimine

§ 9. Loomade vabatahtliku kindlustuse leping sõlmitakse kolhoosi juhatuse avalduse alusel, millele on alla kirjutanud juhatuse esimees ja raamatupidaja. Avaldus koostatakse vormi nr. 106 järgi (lisa nr. 2).

§ 10. Vabatahtliku kindlustuse lepingut võib sõlmida tingi-

[1] Lisa nr. 1 saadetakse ainult liiduvabariikide rahandusministeeriumidele.

musel, et kindlustatakse kõik majandis olevad antud liiki loomad, kes on jõudnud § 1 tähendatud vanusesse. Seejuures peab iga samasse liiki ja vanusegruppi kuuluv loom, noored tõuloomad kaasa arvatud, olema kindlustatud võrdses summas. Samuti peab olema kindlustatud võrdses summas iga kodulind, karusloom ja mesilaspere.

§ 11. Lepingut ei või sõlmida, kui majandis ei peeta kinni antud paikkonnas loomade hooldamise, söötmise, pidamise ja kasutamise kohta kehtestatud eeskirjadest, mille tõttu neid ähvardab haigestumine või hukkumine.

§ 12. Vabatahtlikule kindlustamisele ei või võtta loomi paikkondades või majandites, kus on kehtestatud karantiin (on kuulutatud nakkushaiguste tõttu ebasoovitavaks), välja arvatud seda liiki loomad, kes ei ole antud haiguse suhtes vastuvõtlikud.

Käesoleva paragrahvi kehtivus ei laiene kindlustuse uuendamise juhtudele, s. o. kui kindlustusleping sõlmitakse uueks tähtajaks enne varemalt sõlmitud lepingu kehtivuse tähtaja lõppu.

§ 13. Enne kindlustuslepingu sõlmimist on Riikliku Kindlustuse inspektor kohustatud veterinaarasutuste ja teiste organisatsioonide andmete alusel, vajalikel juhtudel ka isikliku kontrolli teel kindlaks tegema, kas võib loomi nende pidamise, söötmise ja kasutamise tingimuste juures kindlustamisele võtta, samuti, kas antud paikkonnas või majandis pole kehtestatud karantiini.

Mesilaspered võetakse vabatahtlikule kindlustamisele pärast nende ülevaatust mesiniku-eriteadlase poolt. Mesilasperede kindlustuslepingud sõlmitakse ajavahemikul mesilaste esimesest kevadlennust kuni nende talvitamisele paigutamiseni.

§ 14. Kindlustusmaksud kindlustuslepingu järgi arvutatakse välja, lähtudes majapidamises olevast loomade arvust selleks kuupäevaks, millal kolhoos esitas avalduse vorm nr. 106, ning tasutakse kindlustusvõtja soovil korraga või kahel tähtajal. Seejuures esimene sissemaks, vähemalt 50% ulatuses, tasutakse hiljemalt viie päeva jooksul pärast Riikliku Kindlustuse inspektuurilt teate (avalduse vorm nr. 106 ärarebitava talongi) saamist kindlustuslepingu sõlmimise võimaluse kohta, ülejäänud osa kindlustusmakse aga hiljemalt kahe kuu jooksul kindlustuslepingu kehtivuse alguse päevast arvates.

Loomadelt, kes on tulnud majandisse või on jõudnud § 1 tähendatud vanusesse lepingu kehtivuse tähtaja jooksul, kindlustusmaksu ei võeta, samuti ei tagastata majandist väljunud loomade eest tasutud kindlustusmakse.

Maksud tasutakse NSV Liidu Riigipanga asutusele. Maksude tasumise päevaks loetakse nende kandmise päev Riikliku Kindlustuse inspektuuri arvele.

§ 15. Viie päeva jooksul pärast lepingu järgi arvutatud maksude korraga tasumist, ositi aga vähemalt 50% sellest summast tasumise puhul on Riikliku Kindlustuse inspektuur kohustatud kol-

hoosile välja andma kindlustustunnistuse vorm nr. 214 (lisa nr. 3).

§ 16. Kui kolhoos teeb esimese sissemaksu pärast kindlaksmääratud tähtaega, võib kindlustuslepingut sõlmida ainult pärast loomade pidamise tingimuste teistkordset kontrollimist vastavalt käesoleva eeskirja § 13-le, samuti pärast kolhoosis olevate loomade arvu täpsustamist.

Teise osamaksu tähtajaks mittetasumisel või selle osalisel tasumisel vähendatakse iga looma kindlustussummat ja määratakse kindlaks vastavalt kindlaksmääratud tähtaegadel tasutud kindlustusmaksude summale. Pärast teist maksetähtaega tasutud maksud tagastatakse. Kindlustussumma vähendamisest või maksude tagastamisest teatab Riikliku Kindlustuse inspektuur kolhoosile ja teeb märkuse kindlustusavaldusele.

Kui enne ajatatud maksude tasumise tähtaega makstakse kolhoosile kindlustushüvitust antud lepingu põhjal kindlustatud loomade eest, peetakse teise tähtaja maksud kinni kolhoosile väljamaksmisele kuuluvast summast.

§ 17. Kindlustuslepingu kehtivus algab kell 24 samal päeval, kui kolhoos on tasunud vähemalt 50% kindlustusmaksudest. Seejuures Riikliku Kindlustuse organite kohustus kindlustushüvituse väljamaksmiseks algab loomade hukkumisel õnnetusjuhtumite tagajärjel — lepingu kehtivuse alguse momendist, loomade lõppemisel haiguste läbi — 20 päeva möödumisel lepingu kehtivuse algmomendist.

§ 18. Lepingut uuele tähtajale (kindlustuse uuendamist) ei või sõlmida varem kui kaks kuud enne kehtiva lepingu tähtaja lõppu. Seejuures tuleb kindlustusmaksud vähemalt 50% ulatuses arvutatud summast tasuda enne endise lepingu lõpptähtaja möödumist, ülejäänud osa ajatatud makse aga kahe kuu jooksul pärast selle tähtaja lõppemist. Uus leping jõustub eelmise lepingu kehtivuse lõppemise momendist. Samast momendist tekib ka Riikliku Kindlustuse organite kohustus kindlustushüvituse väljamaksmiseks loomade lõppemisel nii õnnetusjuhtumite kui ka haiguste läbi.

§ 19. Leping lõpeb aasta pärast kell 24 samal kuupäeval ja kuul, millal selle kehtivus algas.

### III. Kindlustushüvituse väljamaksmine

§ 20. Kindlustatud loomade lõppemise korral, samuti hädatapmise (hukkamise) puhul makstakse kindlustushüvitus välja aktide alusel, millised on kehtiva vormi järgi koostanud:

a) maal — küla töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee esimees või tema poolt volitatud külanõukogu saadikud; asulates, millede asulanõukogud tegutsevad külanõukogu õigustes — asula töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee esimees või tema poolt volitatud asulanõukogu saadikud;

b) linnades — Riikliku Kindlustuse inspektuuri inspektorid või riigiteenistuses olevad veterinaararstid, kelle ülesandeks on loomade veterinaarne teenindamine antud paikkonnas.

Aktid koostatakse kolhoosi juhatuse esimehe või eriti selleks volitatud juhatuse liikme kohustuslikul osavõtul ja kahe tunnistaja juuresolekul.

§ 21. Vabatahtliku kindlustuse alusel kindlustatud loomade hukkumise puhul makstakse kindlustushüvitus välja lepingus kindlaksmääratud kindlustussumma ulatuses.

§ 22. Looma hädatapmise (hukkamise) puhul makstakse kindlustushüvitus välja järgmises korras:

a) kui hädatapetud looma liha on osaliselt kõlblik inimtoiduks, makstakse kindlustushüvitusena välja see osa kindlustussummast, mille moodustab toiduks kõlbmatu liha hädatapetud looma tapakaalust;

b) kui hädatapetud looma liha on inimtoiduks täiesti kõlbmatu, makstakse kindlustushüvitus välja samas korras nagu lõpnud looma eest.

Liha täielik või osaline inimtoiduks kõlbmatus määratakse kindlaks veterinaararsti või veterinaarvelskri (-tehniku) poolt vastavalt tapaloomade veterinaar-sanitaarse järelevaatuse ning liha ja lihasaaduste ekspertiisi eeskirjadele.

§ 23. Karusloomade, kodulindude ja küülikute hukkumise puhul makstakse kindlustushüvitus välja täie kindlustussumma ulatuses, kui karusloomade nahad, kodulindude liha, samuti küülikute liha ja nahad on täielikult kõlbmatud. Samas ulatuses makstakse kindlustushüvitus välja, kui nakkushaiguste levimise vastu võitlemise eesmärgil hävitatud karusloomade nahad on täielikult kõlbmatud. Nende karusloomade kindlustamisel, kelle nahkade väärtus on haiguse või õnnetusjuhtumi tagajärjel vähenenud, makstakse kindlustushüvitus välja vahe ulatuses, mille moodustavad lepingus kehtestatud kindlustussumma ja kokkuostupunkti poolt kindlaksmääratud karusnaha väärtus.

§ 24. Kindlustushüvitus makstakse välja, lähtudes kindlustussummast, mis on määratud kindlaks lepingu järgi selle vanusegrupi kohta, kuhu loom hukkumise päeval kuulus. Samast kindlustussummast lähtudes makstakse kindlustushüvitus välja ka nende loomade eest, kelle kolhoos omandas või kes jõudsid § 1 tähendatud vanusesse kindlustuslepingu kehtivuse ajal.

§ 25. Veiste, sigade, lammaste, kitsede, hobuste, kaamelite, põtrade, eeslite ja hobueeslite kohustusliku määrkindlustuse ja vabatahtliku kindlustuse kindlustushüvituse kogusumma, samuti kodulindude, karusloomade ja küülikute vabatahtliku kindlustuse kindlustushüvituse summa ei tohi ületada 80% samasuguste tervete loomade väärtusest lõpmise päeval kehtinud kokkuostuhindade järgi, mesilasperede vabatahtliku kindlustuse puhul aga kohalikul kolhoositurul väljakujunenud hindadest.

§ 26. Loomade vabatahtliku kindlustuse kindlustushüvitus

makstakse välja aktide alusel, milledel on põllumajandusorganite veterinaararstide või veterinaarvelskrite (-tehnikute) otsused looma haigestumise ja lõpmise (hädatapmise) põhjuste kohta, mis on nende poolt koostatud lõpnud loomade isikliku ülevaatuse või ambulatoorse ravi andmete (kaasa arvatud kolhooside veterinaarpunktides, veterinaarravilates ja veterinaarlaboratooriumides töötavate veterinaararstide, veterinaarvelskrite või -tehnikute poolt teostatud ambulatoorse ravi andmed) põhjal ja veterinaar-bakterioloogiliste laboratooriumide uurimiste alusel.

Loomade hukkumisel tulekahju, üleujutuse, välgulöögi, plahvatuse, elektrivoolu läbi tekitatud vigastuste, maaväringu, veerete, tormi, orkaani, lumetormi või kiskjate murdmise tagajärjel, samuti kui loom uppus, jäi liiklusvahendi alla või langes kuristikku, makstakse kindlustushüvitus välja loomade hukkumise kohta koostatud aktide alusel ilma veterinaararsti (-velskri) otsuseta, kui looma hukkumine eespool nimetatud põhjuste läbi on tõetruult kindlaks tehtud.

§ 27. Kindlustushüvitust ei maksta kõigil neil juhtudel, millal loom hukkus kolhoosi juhatuse süü läbi. Kolhoosi juhatuse süü loomade hukkumisel tehakse kindlaks kindlustusaktide andmete ja põllumajandusorganite veterinaararstide, veterinaarvelskrite (-tehnikute) otsuste põhjal loomade haigestumise ja hukkumise põhjuste kohta, samuti täiendavate kontrollimiste materjalide alusel, looma hukkumisel tulekahju läbi aga tuletõrje järelevalve organite otsuste alusel tulekahju tekkimise põhjuse kohta.

§ 28. Kui loomad lõppesid kurnatusest sööda puudumise tõttu, siis sõltumata põhjustest, millest sööda puudumine majandis tekkis, kindlustushüvitust välja ei maksta. Samuti ei maksta kindlustushüvitust majandusliku kõlbmatuse tõttu tapetud loomade eest.

§ 29. Kui kindlustusvõtja ei täitnud veterinaararsti (-velskri) korraldust parandamatult haige looma tapmise kohta või sellise looma tapmise kohta, kellega juhtus õnnetus, ja loom lõppes, siis kindlustushüvitust välja ei maksta.

§ 30. Riikliku Kindlustuse organitel on õigus keelduda kindlustushüvituse väljamaksmisest, kui kindlustusvõtja kindlaksmääratud tähtaja jooksul ei teatanud kindlustatud looma lõpmisest, kuigi tal selleks oli võimalusi.

§ 31. Kindlustushüvituse maksab Riikliku Kindlustuse inspektuur välja kolme päeva jooksul, arvates päevast, millal rajooni (linna) rahandusosakonna juhataja kinnitas looma lõpmise kohta koostatud akti.

Kindlustushüvitus makstakse välja ülekandmise teel NSV Liidu Riigipanga asutuses peetavasse kontosse «Kolhooside jagamatud fondid».

§ 32. On keelatud teostada ükskõik missuguseid kinnipidamisi loomade vabatahtliku kindlustuse kindlustushüvituse summadest peale antud kindlustuslepingus ettenähtud teise osamaksu (käesoleva eeskirja § 16).

§ 33. Kindlustuslepingust tulenevad pretensioonid lahendatakse Riikliku Kindlustuse valitsuste ja rahvakohtu poolt.

§ 34. Käesoleva eeskirja väljaandmisega loetakse kehtetuks:

NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt 1954. a. 28. juunist kinnitatud «Kolhoosidele, ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele kuuluvate loomade vabatahtliku kindlustamise eeskirjad» nr. 726;

NSV Liidu Rahandusministeeriumi 1958. a. 26. detsembri kirja nr. 379, «Riikliku kindlustuse läbiviimise korra osalisest muutmisest» punktid 4 ja 5;

NSV Liidu Riikliku Kindlustuse Peavalitsuse 1950. a. 21. juuli kiri nr. 3304/31 «Kastreerimisele määratud täkkude vabatahtlikust kindlustamisest kolhoosides».

Loomade kindlustuse lepingud, mis on sõlmitud 24. juunil 1954. a. väljaantud eeskirjade ja NSV Liidu Riikliku Kindlustuse Peavalitsuse 1950. a. 21. juuli kirja nr. 3304/31 alusel, kehtivad endistel tingimustel kuni selle tähtaja lõpuni, millele nad olid sõlmitud.

*Lisa nr. 2*

Kolhoosidele kuuluvate loomade vabatahtliku kindlustamise 1960. a. 6. mai eeskirjade nr. 133 juurde.

**Vorm nr. 106**

..... NSV Riikliku Kindlustuse Valitsuse (Peavalitsuse)
..... rajooni Riikliku Kindlustuse Inspektuurile

I. Avaldus

loomade vabatahtliku kindlustamise kohta
..... külanõukogu
.....
.....
(kindlustusvõtja nimi)
kolhoosi juhatus palub võtta vabatahtlikule kindlustamisele .....
.....
.....
.....
(näidata loomade liik)
NSV Liidu Rahandusministeeriumi eeskirjades «.....» ..... 196..... a. toodud vabatahtliku kindlustuse tingimused on meile teada.

Kolhoosi esimees

P. k.

Kolhoosi raamatupidaja

«.....» ..... 196..... a.

..... NSV Riikliku Kindlustuse Valitsus (Peavalitsus)

..... ANSV, krai, oblasti
..... rajooni Riikliku Kindlustuse Inspektuur

Teade

..... rajooni
..... külanõukogu
..... kolhoosile

Riikliku Kindlustuse Inspektuur teatab, et vastavalt Teie avaldusele «.....» ..... 196..... a. võib Teile kuuluvaid loomi võtta vabatahtlikule kindlustamisele tingimusel, kui kindlustusmaksud ..... rbl. ..... kop. tasutakse täielikult või osakaupa: vähemalt ..... rbl. ..... kop. «.....» ..... 196..... a. ja ülejäänud summa hiljemalt «.....» ..... 196..... a.

Riikliku Kindlustuse Inspektuuri inspektor ..... (allkiri)

«.....» ..... 196..... a.

## II. Loomade vabatahtliku kindlustuse kindlustussummade ja kindlustusmaksude arvutus

| Järjekorra number | Loomade liik ja vanusegrupp | Loomade arv | Kindlustussumma rublades | | | Tariifimäär rublades kindlustussumma 100 rublalt | Arvutatud kindlustusmakse rublades ja kopikates |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | Antud paikkonna jaoks ühe looma kohta kindlaks määratud | Kolhoosi soovil kindlaks määratud | | | |
| | | | | ühe looma kohta | kõigi antud liigi ja vanusegrupi loomade kohta | | |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 |
| | | | | | | | |
| | Kokku | × | × | × | × | × | |

.....

(arvutatud kindlustusmaksude summa rublades)

Teade kolhoosile kätte antud «.....» ..... 196..... a.
Riikliku Kindlustuse Inspektuuri inspektor

(allkiri)

**Vormi nr. 106 tagakülg**

## III. Riikliku Kindlustuse Inspektuuri märkmed

Kindlustusmaksude arvestus on kontrollitud.
Kuulub tasumisele kindlustusmakse ..... rbl. ..... kop.

Maksude laekumine

| Laekumise aeg (kuupäev ja aasta) | Summa | | Kirjendi alus (dokumendi nimetus ja kuupäev) | Inspektuuri vanemraamatupidaja allkiri |
|---|---|---|---|---|
| | rbl. | kop. | | |
| | | | | |

Kokku laekus makse tasumise lõpptähtpäevaks «.....» ..... 196..... a.
..... rbl. ..... kop. ehk .....% tasumisele kuuluvast summast.
Käesoleva lepingu kehtivus algab kell 24 «.....» ..... 196..... a.
ja lõpeb kell 24 «.....» ..... 196..... a. Kindlustustunnistus nr. .....
on kindlustusvõtjale välja antud «.....» ..... 196..... a. saadetud
postiga, kviitung nr. ..... «.....» ..... 196..... a.

Vaneminspektor .....
Vanemraamatupidaja .....
«.....» ..... 196..... a.
Kindlustustunnistuse nr. ..... vastu võtnud .....
«.....» ..... 196..... a.

(kindlustusvõtja allkiri)

## IV. Kindlustussumma vähendamine

Seoses sellega, et kindlustusvõtja ei ole ajatatud [1] kindlustusmakse ettenähtud tähtaegadeks täielikult ära tasunud, on iga looma kindlustussummat vähendatud ja kindlaks määratud .....% ulatuses lepingus ettenähtud kindlustussummast, mille kohta on kindlustusvõtjale saadetud teade «.....» .....196..... a. Pärast tasumise teise tähtaja möödumist tasutud maksud tagastatakse.

Vaneminspektor .....

Vanemraamatupidaja .....

Alg-<br>Uuendatud kindlustus

Lisa nr. 3
Kolhoosidele kuuluvate loomade vabatahtliku kindlustamise 1960. a. 6. mai eeskirjade nr. 133 juurde

Vorm nr. 214
Loomade vabatahtlik kindlustus

EMBLEEM

**Kindlustustunnistus nr.** .....

Välja antud ..... oblasti (krai, ANSV) ..... rajooni ..... külanõukogu ..... kolhoosile selle kohta, et kolhoosidele kuuluvate loomade vabatahtliku kindlustamise eeskirjade alusel ja vastavalt avaldusele «.....» ..... 196..... a. on võetud vabatahtlikule kindlustamisele järgmised loomad:

| Järjekorra number | Loomade liik ja vanusegrupp | Loomade arv | Kindlustussumma rublades: ühe looma kohta | Kindlustussumma rublades: kõigi antud liigi ja vanusegrupi loomade kohta | Tariifimäär rublades kindlustussumma 100 rublalt | Arvutatud kindlustusmakse rublades ja kopikates |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| | | | | | | |
| | Kokku | × | × | × | × | |

[1] Täidetakse juhul, kui kindlustusmakse kindlaksmääratud tähtaegadeks täielikult ei tasuta.

Üldse kuulub tasumisele kindlustusmakse ..... rbl. ..... kop., millest on laekunud Riikliku Kindlustuse arvele Riigipangas «.....» ..... 196..... a. .....rbl. ..... kop.

Ülejäänud summa tuleb tasuda hiljemalt «.....» ..... 196.....a.

Käesoleva kindlustuslepingu kehtivus algab kell 24 samal päeval, millal tasuti vähemalt 50% kindlustusmaksudest.

Riikliku Kindlustuse kohustus kindlustushüvituse väljamaksmiseks käesoleva lepingu järgi algab: loomade hukkumisel õnnetusjuhtumite läbi — kell 24 ..... 196..... a., lõppemisel haiguste läbi — kell 24 ..... 196..... a. Kindlustuslepingu kehtivus lõpeb kell 24 ..... 196..... a.

Riikliku Kindlustuse ..... rajooni
Inspektuuri vaneminspektor

P. k.

## KODANIKE LOOMADE VABATAHTLIKUST KINDLUSTAMISEST

NSV LIIDU RAHANDUSMINISTEERIUMI EESKIRJAD NR. 134
6. MAIST 1960

*Väljavõte*

### I. Üldeeskirjad

§ 1. Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1959. a. 11. detsembri määrusele nr. 1333 «Kolhooside ja elanikkonna vara vabatahtlikust kindlustamisest» teostavad Riikliku Kindlustuse organid liiduvabariikides lisaks kohustuslikule määrkindlustusele kodanike loomade vabatahtlikku kindlustamist.

Vabatahtlikule kindlustamisele võib võtta järgmisi loomi:

a) veiseid — vanusega alates 6 kuust;

b) lambaid ja kitsi — vanusega alates 1 aastast;

c) sigu — vanusega alates 9 kuust;

d) hobuseid, kaameleid, eesleid ja hobueesleid — vanusega alates 1 aastast kuni 15 aastani.

§ 2. Vabatahtlikult kindlustatakse loomi hukkumise juhtudeks haiguse ja järgmiste õnnetusjuhtumite tagajärjel:

tulekahju, plahvatus, välgulöök, elektrivoolu läbi tekitatud vigastused, päikesepiste või kuumarabandus, maaväring, üleujutus, veere, torm, orkaan, lumetorm, rahe, külmumine, lämbumine, kiskjate murdmine, äkiline mürgitus mürgiste taimede või mürkainete läbi, ussi- või mürgiste putukate hammustus, uppumine, samuti looma jäämine liiklusvahendi alla, kukkumine kuristikku või hukkumine muudest traumaatilistest vigastustest.

Loomi kindlustatakse hädatapmise (hukkamise) juhtudeks:

a) kui loom on tapetud veterinaararsti või veterinaarvelskri korraldusel seoses abinõude tarvituselevõtmisega nakkustaudi vastu võitlemiseks;

b) kui loom on tapetud veterinaararsti või veterinaarvelskri, nende puudumisel aga külanõukogu saadiku korraldusel, kuna

loomaga oli juhtunud õnnetus ja teda ähvardas vältimatu hukkumine;

c) kui loom on tapetud veterinaararsti või veterinaarvelskri korraldusel parandamatu haiguse tõttu, mis teeb võimatuks looma edasise kasutamise.

§ 3. Kindlustussummade suurus määratakse kindlustuslepingus kindlaks vastavalt kindlustusvõtja soovile kindlustussummade piires, mis on kehtestatud liiduvabariikide rahandusministeeriumide või nende ülesandel liiduvabariikide Riikliku Kindlustuse valitsuste (peavalitsuste) poolt, viimaste ülesandel aga autonoomsete vabariikide, kraide, oblastite ja vabariikliku alluvusega linnade Riikliku Kindlustuse valitsuste poolt. Need loomade kindlustussummad ei tohi olla suuremad kui 80% loomade kokkuostuhindades arvestatud väärtuse ja kohustusliku määrkindlustuse kindlustussumma vahest.

§ 4. Loomade vabatahtliku kindlustuse leping sõlmitakse üheks aastaks.

§ 5. Loomade vabatahtliku kindlustuse maksude tariifimäärad määratakse kindlaks liiduvabariikide rahandusministeeriumide poolt, lähtudes liiduvabariigi kohta kehtestatud keskmistest määradest (lisa nr. 1) [1].

§ 6. Kindlustusvõtjad on kohustatud pidama kindlustatud loomi täielikus korras ja rangelt kinni pidama antud paikkonna jaoks kehtestatud eeskirjadest põllumajandusloomade hooldamise, söötmise, pidamise ja kasutamise kohta ning võtma tarvitusele kõik neist sõltuvad abinõud loomade haigestumise ja hukkumise vältimiseks.

§ 7. Kindlustatud loomade hukkumisest on kindlustusvõtjad kohustatud hiljemalt ühe ööpäeva jooksul pärast looma lõppemist või hädatapmist (hukkamist) teatama:

maal — külanõukogule;

sovhooside töölisasulates ja teistes asulates, kus asulanõukogud tegutsevad külanõukogude õigustes — asulanõukogule;

linnades — Riikliku Kindlustuse inspektuurile.

## II. Kindlustuslepingu sõlmimine

§ 8. Loomade vabatahtliku kindlustuse lepingut võib sõlmida tingimusel, et kindlustatakse kõik majandis olevad antud liiki terved loomad, kes on jõudnud § 1 tähendatud vanusesse. Seejuures peab iga samasse liiki ja vanusegruppi kuuluv loom olema kindlustatud võrdses summas.

§ 9. Loomade kindlustamise lepinguid kodanike majandeis võib sõlmida nii individuaalses kui ka grupikindlustuse korras. Grupikindlustuseks loetakse kindlustus, kui vähemalt 20 looma-

[1] Lisa nr. 1 saadetakse ainult liiduvabariikide rahandusministeeriumidele.

omanikku kindlustavad üheaegselt (ühel päeval) neile kuuluvad loomad ja tasuvad kindlustusmaksud.

Grupikindlustuse puhul koostab inspektor (agent) kindlustusvõtjate nimestiku, kelle loomad kindlustatakse. Nimestik koostatakse vorm nr. 107 järgi (lisa nr. 2).

Linnades, kus kodanikel loomapidamine on keelatud, loomade vabatahtlikku kindlustust ei teostata.

§ 10. Lepingut ei või sõlmida, kui majandis ei peeta kinni antud paikkonnas loomade hooldamise, söötmise, pidamise ja kasutamise kohta kehtestatud eeskirjadest, mille tõttu neid ähvardab haigestumine või hukkumine.

§ 11. Vabatahtlikule kindlustamisele ei või võtta loomi paikkondades, kus on kehtestatud karantiin (on kuulutatud nakkushaiguste tõttu ebasoovitavaks), välja arvatud seda liiki loomad, kes ei ole antud haiguse suhtes vastuvõtlikud. Kindlustamisele ei või samuti võtta haigeid, kurnatud, poegimiseelses või poegimisjärgses lamamisolekus loomi, samuti loomi, kes viimasel brutselloosi või tuberkuloosi uurimisel andsid positiivse reaktsiooni.

Käesoleva paragrahvi kehtivus ei laiene kindlustuse uuendamise juhtudele, s. o. kui kindlustusleping sõlmitakse uueks tähtajaks enne varemalt sõlmitud lepingu tähtaja lõppu.

§ 12. Enne kindlustuslepingu sõlmimist on Riikliku Kindlustuse inspektor või agent kohustatud isikliku kontrolli teel kindlaks tegema, kas võib loomi nende pidamistingimuste ja tervisliku seisukorra juures kindlustamisele võtta, samuti, kas antud paikkonnas pole kehtestatud karantiin.

§ 13. Kindlustusmaksud tasutakse täielikult kindlustusinspektorile või -agendile kindlustuslepingu sõlmimisel.

Üheaegselt antakse kindlustusvõtjale välja kindlustustunnistus vorm nr. 202 (lisa nr. 3).

Loomade grupiviisi kindlustamise korral (vt. § 9) alandatakse igale kindlustusvõtjale makse 15% võrra.

§ 14. Kindlustusleping hakkab kehtima pärast 10 päeva möödumist kindlustusmaksude tasumisest kindlustusvõtja poolt. Seejuures Riikliku Kindlustuse organite kohustus kindlustushüvituse väljamaksmiseks algab: loomade hukkumisel õnnetusjuhtumite tagajärjel — lepingu kehtivuse alguse momendist, loomade lõppemisel haiguste läbi — 20 päeva möödumisel lepingu kehtivuse alguse momendist.

Kui loomad on majandist väljunud enne kindlustuslepingu kehtivuse algust, lõpetatakse nende kindlustus ja nende eest saadud kindlustusmaksud tagastatakse kindlustusvõtjale.

§ 15. Vabatahtliku kindlustuse lepingu uuendamisel jõustub leping eelmise lepingu kehtivuse lõppemise momendist. Samast momendist tekib ka Riikliku Kindlustuse organite kohustus kindlustushüvituse väljamaksmiseks loomade hukkumise puhul nii õnnetusjuhtumite kui ka haiguste läbi.

§ 16. Leping lõpeb aasta pärast kell 24 samal kuupäeval ja kuul, millal selle kehtivus algas.

Kui loomad väljuvad majandist enne kindlustustähtaja lõppu, siis nende eest tasutud makse ei tagastata ja nende hukkumise puhul kindlustushüvitust välja ei maksta.

## III. Kindlustushüvituse väljamaksmine

§ 17. Kindlustatud loomade lõppemise korral, samuti hädatapmise (hukkamise) puhul makstakse kindlustushüvitus välja aktide alusel, mis on kehtiva vormi järgi koostanud:

a) maal — küla töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee esimees või tema poolt volitatud külanõukogu saadikud; sovhooside töölisasulates ja teistes asulates, millede asulanõukogud tegutsevad külanõukogude õigustes — asula töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee esimees või tema poolt volitatud asulanõukogu saadikud;

b) linnades — Riikliku Kindlustuse inspektuuride inspektorid või riigiteenistuses olevad veterinaararstid, kelle ülesandeks on loomade veterinaarne teenindamine antud paikkonnas.

Aktid koostatakse kindlustusvõtja või tema täisealise perekonnaliikme kohustuslikul osavõtul ja kahe tunnistaja juuresolekul.

§ 18. Vabatahtliku kindlustuse järgi kindlustatud loomade hukkumise puhul makstakse kindlustushüvitus välja lepingus kindlaksmääratud kindlustussumma ulatuses.

§ 19. Loomade hädatapmise (hukkamise) puhul makstakse kindlustushüvitus välja järgmises korras:

a) kui hädatapetud looma liha on osaliselt kõlblik inimtoiduks, makstakse kindlustushüvitusena välja see osa kindlustussummast, mille moodustab toiduks kõlbmatu liha hädatapetud looma tapakaalust;

b) kui hädatapetud looma liha on inimtoiduks täiesti kõlbmatu, makstakse kindlustushüvitus välja samas korras nagu lõpnud looma eest.

Liha täielik või osaline inimtoiduks kõlbmatus määratakse kindlaks veterinaararsti või veterinaarvelskri (-tehniku) poolt vastavalt tapaloomade veterinaar-sanitaarse järelevaatuse ning liha ja lihasaaduste ekspertiisi eeskirjadele.

§ 20. Kui kindlustusvõtjal oli looma lõppemise päevaks sama liiki ja vanusega loomi rohkem kui oli kindlustatud, ja kui on võimatu kindlaks teha, kas lõpnud loom oli kindlustatud, vähendatakse kindlustushüvitust kõigi kindlustuslepingus kindlaksmääratud antud liiki ja vanusega loomade kindlustussumma jagamise teel selliste loomade tegelikule arvule, kes olid kindlustusvõtja majandis looma lõppemise päeval. Ülejäänud loomad loetakse kindlustatuks kuni lepingu kehtivuse tähtaja lõpuni, vastavalt vähendatud kindlustussummades.

§ 21. Loomade kohustusliku määrkindlustuse ja vabatahtliku

kindlustuse kindlustushüvituse kogusumma ei tohi tõusta üle 80% samasuguste tervete loomade väärtusest hukkumise päeval kehtinud kokkuostuhindade järgi.

§ 22. Loomade vabatahtliku kindlustuse järgi makstakse kindlustushüvitus välja aktide alusel, millel on põllumajandusorganite veterinaararstide või veterinaarvelskrite (-tehnikute) otsused looma haigestumise ja lõppemise (hädatapmise) põhjuste kohta, mis on nende poolt koostatud lõpnud loomade isikliku ülevaatuse või ambulatoorse ravi (kaasa arvatud kolhooside veterinaarpunktides, veterinaarravilates ja veterinaarambulatooriumides töötavate veterinaararstide, veterinaarvelskrite, (-tehnikute) poolt teostatud ambulatoorse ravi andmed) põhjal ja veterinaar-bakterioloogiliste laboratooriumide uurimiste alusel.

Kohtades, kus kodanikele kuuluvate loomade teenindamine on sovhooside ja teiste riiklike ettevõtete veterinaararstide või veterinaarvelskrite (-tehnikute) ülesandeks, makstakse kindlustushüvitus välja aktide alusel, millel on eespool toodud korras koostatud mainitud veterinaarspetsialistide otsused.

Loomade hukkumisel tulekahju, üleujutuse, välgulöögi, plahvatuse, elektrivoolu läbi tekitatud vigastuste, maaväringu, veerete, tormi, orkaani, lumetormi või kiskjate murdmise tagajärjel, samuti kui loom uppus, jäi liiklusvahendi alla või langes kuristikku, makstakse kindlustushüvitus välja loomade hukkumise kohta koostatud aktide alusel ilma veterinaararsti (-velskri) otsuseta, kui looma hukkumine eespool nimetatud põhjuste läbi on tõetruult kindlaks tehtud.

§ 23. Kindlustushüvitust ei maksta ühelgi neist juhtudest, kui loom hukkus kindlustusvõtja või tema täisealise perekonnaliikme süü läbi.

Kindlustusvõtja süü loomade hukkumisel tehakse kindlaks kindlustusaktide andmete ja põllumajandusorganite veterinaararstide või veterinaarvelskrite (-tehnikute) otsuste põhjal loomade haigestumise ja hukkumise põhjuste kohta, samuti täiendavate kontrollimiste materjalide alusel, looma hukkumisel tulekahju läbi aga tuletõrje järelevalve organite otsuste alusel tulekahju tekkimise põhjuse kohta.

§ 24. Kui loom lõppes kurnatusest sööda puudumise tõttu, siis sõltumata põhjustest, millest sööda puudus majandis tekkis, kindlustushüvitust välja ei maksta.

§ 26. Riikliku Kindlustuse organitel on õigus keelduda kindlustushüvituse väljamaksmisest, kui kindlustusvõtja kindlaksmääratud tähtaja jooksul ei teatanud kindlustatud looma hukkumisest, kuigi tal selleks võimalusi oli.

§ 27. Kindlustushüvituse maksab Riikliku Kindlustuse inspektuur välja kolme päeva jooksul, arvates päevast, millal rajooni (linna) rahandusosakonna juhataja kinnitas looma lõppemise kohta koostatud akti.

Kindlustushüvitus makstakse välja nimelise tšekiga Riigipanga asutuse kaudu, kui saaja isiklikult ilmus inspektuuri, või saadetakse postiülekandega saaja nimele tema kulul.

§ 28. Kindlustuslepingust tulenevad pretensioonid lahendatakse Riikliku Kindlustuse valitsuste ja rahvakohtu poolt.

§ 29. Käesoleva eeskirja väljaandmisega loetakse kehtetuks:

NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt kinnitatud «Kodanike loomade vabatahtliku kindlustamise eeskirjad» nr. 727 28. juunist 1954;

NSV Liidu Rahandusministeeriumi 1958. a. 26. detsembri kirja nr. 379 «Riikliku kindlustuse läbiviimise korra osalisest muutmisest» punkt 6.

Loomade kindlustamise lepingud, mis on sõlmitud 28. juunil 1954. a. väljaantud eeskirjade nr. 727 alusel, kehtivad endistel tingimustel kuni selle tähtaja lõpuni, mille peale nad olid sõlmitud.

Lisa nr. 1

Kodanike loomade vabatahtliku kindlustamise 1960. a. 6. mai eeskirjade nr. 134 juurde

*Väljavõte*

Loomade vabatahtliku kindlustuse kindlustusmaksude keskmised tariifimäärad liiduvabariikides

(rublades kindlustussumma 100 rublalt)

| | Veised | Sead | Lambad ja kitsed | Hobused ja hobueeslid |
|---|---|---|---|---|
| Eesti NSV | 3,00 | 6,00 | 4,00 | 6,00 |

Riikliku Kindlustuse .....
vabariigi, krai, oblasti .....
rajooni Inspektuur

Lisa nr. 2
Kodanike loomade vabatahtliku kindlustamise 1960. a. 6. mai eeskirjade nr. 134 juurde

Vorm nr. 107

Kindlustusvõtjate nimestik,
kelle loomad on võetud vabatahtlikule grupiviisilisele kindlustamisele ..... asulas (linnas) .....
külanõukogus

| Jrk. nr. | Kindlustusvõtja perekonna-, ees- ja isanimi | Kindlustusvõtja aadress | Loomade arv (liikide järgi) | | | | | | Välja antud kindlustustunnistus nr. | Kindlustusvõtja allkiri |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | veised | sead | lambad | kitsed | | | | |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 |
| | | × | | | | | | | × | × |
| | Kokku | | | | | | | | | |

Käesolevas nimestikus näidatud loomad on üle vaadatud.
«.....» ..... 196..... a.

Kindlustusinspektor (-agent) .....
allkiri

Riikliku Kindlustuse .....
vabariigi, krai, oblasti .....
rajooni Inspektuur

Lisa nr. 3
Kodanike loomade vabatahtliku kindlustamise 1960. a. 6. mai eeskirjade nr. 134 juurde

Algne / uuendatud kindlustus

Vorm nr. 202
Loomade vabatahtlik kindlustus

EMBLEEM

Kindlustustunnistus seeria ..... nr. ..... välja antud kod. ....., kelle elukoht on .....
külanõukogu ..... asulas (linnas) selle kohta, et NSV Liidu Rahandusministeeriumi eeskirjade alusel on võetud kindlustamisele järgmised loomad:

| Loomaliik ja sugu | Vanus | Värvus ja tunnused, hobuse passi nr. | Looma toitumus | Antud paikkonna jaoks kehtestatud kindlustussumma suurus | Kindlustusvõtja soovil kindlaksmääratud vabatahtliku kindlustuse summa rublades | Tariifimäär rublades kindlustussumma 100 rublalt | Kindlustusmaks | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | rbl. | kop. |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 |
| | | | | | | | | |

Kokku arvutatud kindlustusmakse ..... rbl. ..... kop.;
maksualandus grupikindlustuse puhul 15% ..... rbl. ..... kop.
Kindlustusmaksud kogusummas ..... rbl. ..... kop.
vastu võtnud «.....» ..... 196..... a.

Käesoleva kindlustuslepingu kehtivus algab 10 päeva möödumisel pärast kindlustusmaksude tasumist. Riikliku Kindlustuse organite kohustus kindlustushüvituse väljamaksmiseks algab: loomade hukkumisel õnnetusjuhtumite läbi — alates kella 24-st «.....» ..... 196..... a., lõppemisel haiguste läbi — alates kella 24-st «.....» ..... 196..... a. Kindlustuslepingu kehtivus lõpeb kell 24 «.....» ..... 196..... a.

P. k.

Kindlustusinspektor (-agent) .....

Käesolevas tunnistuses näidatud loomadele on tagatud normaalne pidamine, hooldamine ja söötmine ning nad on praegu terved. Kindlustustunnistuse olen vastu võtnud «.....» ..... ..... 196..... a.

Kindlustusvõtja allkiri .....

## NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUSE «1940. AASTA 4. APRILLI SEADUSE «KOHUSTUSLIKU MÄÄRKINDLUSTUSE KOHTA» OSALISEST MUUTMISEST» KINNITAMISE KOHTA

### NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKE VABARIIKIDE LIIDU SEADUS 7. MAIL 1960

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu otsustab:

Kinnitada NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1959. aasta 7. detsembri seadlus «1940. aasta 4. aprilli seaduse «Kohustusliku

määrkindlustuse kohta» osalisest muutmisest» ja vastavalt sellele teha seaduses «Kohustusliku määrkindlustuse kohta» järgmised muudatused ja täiendused:

1. Paragrahvis 1 täiendada punkti «a» pärast sõna «transpordivahendid» sõnadega «(välja arvatud mehhaniseeritud transpordivahendid)».

2. Paragrahvis 1 sõnastada punkt «c» järgmiselt:

«c) veised, lambad, kitsed ja sead vanusega alates 6 kuust; 1 kuni 18 aasta vanused hobused; kaamelid, eeslid, muulad ja põdrad vanusega alates ühest aastast, noored tõuhobused ja -kaamelid aga vanusega alates 6 kuust.»

3. Paragrahvis 2 sõnastada punkt «b» järgmiselt:

«b) veised vanusega alates 6 kuust; 1 kuni 18 aasta vanused hobused; kaamelid, eeslid, muulad, lambad ja kitsed vanusega alates ühest aastast; sead vanusega alates 9 kuust.»

4. Paragrahvis 2 lugeda kehtivuse kaotanuks punkt «c».

5. Paragrahvi 3 täiendada pärast sõna «transpordivahendid» sõnadega «(välja arvatud mehhaniseeritud transpordivahendid)».

6. Paragrahvis 6 kustutada sõna «vanaduse».

7. 8. paragrahvi kolmandas lõigus kustutada sõnad «kooskõlastatult Riikliku Kindlustusega».

8. Paragrahvis 9 kustutada sõnad «toodangu, tooraine, materjalide» ning täiendada seda paragrahvi pärast sõna «transpordivahendite» sõnadega «(välja arvatud mehhaniseeritud transpordivahendid)» ja uue lõiguga järgmises sõnastuses:

«Kindlustushüvitust toodangu, tooraine ja materjalide kindlustamisel makstakse 80 protsendi ulatuses nende väärtusest inventeerimishinde järgi.»

9. Paragrahvid 10—12 sõnastada järgmiselt:

«10. Põllumajanduskultuurid kindlustatakse 40 protsendi ulatuses viimase kolme aasta saagi keskmisest väärtusest, mis määratakse kindlaks NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtestatud kokkuostuhindade järgi (arvestamata muudatusi, mis neis hindades tehakse olenevalt jooksval aastal kujunevatest saagitingimustest); nende põllumajanduskultuuride väärtus aga, mille kohta NSV Liidu Ministrite Nõukogu ei ole kokkuostuhindu kehtestanud, määratakse kindlaks liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt kinnitatud hindade järgi.

11. Põllumajandusloomad kindlustatakse 40 protsendi ulatuses nende keskmisest väärtusest, mis määratakse kindlaks NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtestatud kokkuostuhindade järgi; nende loomade väärtus aga, kelle kohta NSV Liidu Ministrite Nõukogu ei ole kokkuostuhindu kehtestanud, määratakse kindlaks liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt kinnitatud hindade järgi.

Kolhoosidele kuuluvad ühest aastast vanemad tõuveised, -lambad, -kitsed ja -sead ning 2 kuni 18 aasta vanused tõuhobused ja

-kaamelid kindlustatakse 80 protsendi ulatuses nende väärtusest kindlustushinde järgi.

12. Kindlustussumma suuruse iga põllumajanduskultuuri ühe hektari ja iga loomaliigi ühe looma kohta määrab autonoomsetele vabariikidele, kraidele, oblastitele, rajoonidele või linnadele kindlaks liiduvabariigi ministrite nõukogu, lähtudes vastava kultuuri või looma keskmise väärtuse 40 protsendist. Liiduvabariikide ministrite nõukogud võivad rajoonidele või linnadele kindlustussummade kehtestamise teha ülesandeks autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudele ning kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele. Seejuures määratakse tõunoorloomade kui ka teiste noorloomade kindlustussummad kindlaks 50 protsendi ulatuses samasse loomaliiki kuuluva täiskasvanud mittetõulooma kindlustussummast.»

10. Paragrahv 13 (NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1942. aasta 8. juuli seadluse sõnastuses) lugeda kehtivuse kaotanuks.

11. Paragrahvid 15—17 sõnastada järgmiselt:

«15. Kehtestada kolhooside vara kindlustuse alal alljärgnevad kindlustusmaksete määrad (rublades kindlustussumma 100-lt rublalt):

a) hoonete, inventari, seadmete, transpordivahendite (välja arvatud mehhaniseeritud transpordivahendid), toodangu, tooraine ja materjalide kindlustuse alal:

maakohtades:

| | |
|---|---|
| Valgevene NSV-s ja Leedu NSV-s | 0,60 |
| Vene NFSV-s ja Kasahhi NSV-s | 0,40 |
| Ukraina NSV-s, Gruusia NSV-s ja Läti NSV-s | 0,30 |
| Usbeki NSV-s, Aserbaidžaani NSV-s, Moldaavia NSV-s, Kirgiisi NSV-s, Tadžiki NSV-s, Armeenia NSV-s, Turkmeeni NSV-s ja Eesti NSV-s | 0,20 |
| kõigi liiduvabariikide linna-asulais | 0,20 |
| b) püügilaevade kindlustuse alal kõigis liiduvabariikides | 2,00 |

c) loomade kindlustuse alal:

| | Veised | | Lambad ja kitsed | | Sead | | Tõuhobused ja -kaamelid | Teised hobused ja kaamelid, samuti eeslid, põdrad ja muulad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | tõuloomad | muud | tõuloomad | muud | tõuloomad | muud | | |
| Vene NFSV | 1,50 | 2,00 | 2,60 | 3,50 | 1,90 | 2,50 | 3,60 | 4,00 |
| Ukraina NSV | 1,10 | 1,50 | 1,90 | 2,50 | 1,10 | 1,50 | 2,25 | 3,00 |
| Valgevene NSV | 1,90 | 2,50 | 2,25 | 3,00 | 1,90 | 2,50 | 4,50 | 6,00 |
| Usbeki NSV | 1,50 | 2,00 | 3,00 | 4,00 | 1,10 | 1,50 | 1,90 | 2,50 |
| Kasahhi NSV | 1,50 | 2,00 | 2,60 | 3,50 | 1,90 | 2,50 | 1,90 | 2,50 |

| | Veised | | Lambad ja kitsed | | Sead | | Tõuhobused ja -kaamelid | Teised hobused ja kaamelid, samuti eeslid, põdrad ja muulad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | tõuloomad | muud | tõuloomad | muud | tõuloomad | muud | | |
| Gruusia NSV | 1,90 | 2,50 | 3,00 | 4,00 | 3,80 | 5,00 | 4,50 | 6,00 |
| Aserbaidžaani NSV | 1,90 | 2,50 | 3,00 | 4,00 | 4,50 | 6,00 | 4,50 | 6,00 |
| Leedu NSV | 1,65 | 2,20 | 1,90 | 2,50 | 1,10 | 1,50 | 2,25 | 3,00 |
| Moldaavia NSV | 1,10 | 1,50 | 1,50 | 2,00 | 1,10 | 1,50 | 1,90 | 2,50 |
| Läti NSV | 1,10 | 1,50 | 1,50 | 2,00 | 1,10 | 1,50 | 2,25 | 3,00 |
| Kirgiisi NSV | 2,25 | 3,00 | 3,40 | 4,50 | 1,90 | 2,50 | 2,60 | 3,50 |
| Tadžiki NSV | 1,10 | 1,50 | 2,60 | 3,50 | 1,90 | 2,50 | 1,90 | 2,50 |
| Armeenia NSV | 1,10 | 1,50 | 2,60 | 3,50 | 4,50 | 6,00 | 4,50 | 6,00 |
| Turkmeeni NSV | 1,90 | 2,50 | 3,40 | 4,50 | 1,90 | 2,50 | 3,75 | 5,00 |
| Eesti NSV | 1,10 | 1,50 | 1,50 | 2,00 | 1,50 | 2,00 | 3,00 | 3,50 |

d) põllumajanduskultuuride kindlustuse alal rahe, paduvihma, tormi, ärapõlemise, vettimise, külmumise, haudumise, öökülmade ja üleujutuse vastu:

| | Taliteravili ja liblikõieliste kultuuride talisordid | Suviteravili (peale maisi), liblikõieliste kultuuride suvisordid ja päevalill | Mais | Kartul | Suhkrupeet | Köögivili ja kõrvitsalised | Lina ja kanep | Mitmeaastased põldheinad | Puuvili ja aedmarjad | Viinamarjad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Vene NFSV | 7,00 | 1,75 | 1,75 | 1,50 | 1,50 | 2,50 | 1,50 | 1,50 | 6,00 | 8,00 |
| Ukraina NSV | 6,00 | 2,00 | 1,50 | 1,50 | 1,50 | 2,50 | 2,50 | 3,00 | 6,00 | 8,00 |
| Valgevene NSV | 7,00 | 2,00 | 2,00 | 1,50 | 1,50 | 1,00 | 1,50 | 4,00 | 3,00 | 3,00 |
| Usbeki NSV | 2,50 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,50 | 1,00 | 8,00 | 8,00 |
| Kasahhi NSV | 6,00 | 2,00 | 2,00 | 1,00 | 1,50 | 2,50 | 1,00 | 1,00 | 7,00 | 7,00 |
| Gruusia NSV | 7,00 | 4,00 | 4,00 | 3,50 | 3,50 | 4,00 | 3,00 | 3,00 | 5,00 | 7,00 |
| Aserbaidžaani NSV | 5,00 | 2,50 | 2,50 | 1,50 | 1,50 | 1,50 | 3,00 | 2,00 | 5,00 | 7,00 |
| Leedu NSV | 6,00 | 1,00 | 1,00 | 3,50 | 1,50 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 3,00 | 3,00 |
| Moldaavia NSV | 4,00 | 1,50 | 1,50 | 1,50 | 2,00 | 5,00 | 1,00 | 1,00 | 5,00 | 8,00 |
| Läti NSV | 7,00 | 1,00 | 1,00 | 3,00 | 1,00 | 1,00 | 2,00 | 3,00 | 3,00 | 3,00 |
| Kirgiisi NSV | 5,00 | 2,00 | 2,00 | 1,00 | 2,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 4.00 | 7,00 |
| Tadžiki NSV | 2,50 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 8,00 | 8,00 |
| Armeenia NSV | 9,00 | 6,00 | 6,00 | 3,50 | 3,50 | 4,00 | 3,00 | 3,00 | 9,00 | 10,00 |
| Turkmeeni NSV | 2,50 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 7,00 | 7,00 |
| Eesti NSV | 8,00 | 2,00 | 2,00 | 3,00 | 1,50 | 3,00 | 2,00 | 3,00 | 3.00 | 3.00 |

Järgmiste põllumajanduskultuuride kindlustuse alal kõigis liiduvabariikides:

| | |
|---|---|
| üheaastased põldheinad, silokultuurid ja söödajuurviljad | 1,00 |
| tee ja loorberilehed | 1,50 |
| puukoolid, lavendlisaak, sõnniku- ja taimelavades ning kasvuhoonetes kasvatatavad põllumajanduskultuurid, samuti tabelis loetlemata põllumajanduskultuurid | 3,00 |

Märkus. Põllumajanduskultuuride seemnepõldude kindlustuse alal makstakse kindlustusmakseid põhikultuuride kohta kehtestatud määrade järgi.

16. Kehtestada käesoleva seaduse 5. paragrahvis loetletud põllumajanduskultuuride kindlustuse alal alljärgnevad kindlustusmaksete määrad (rublades kindlustussumma 100-lt rublalt):

| | |
|---|---|
| Puuvill: | |
| a) Tadžiki NSV-s | 2,00 |
| b) Turkmeeni NSV-s | 2,50 |
| c) Aserbaidžaani NSV-s | 3,00 |
| d) Usbeki NSV-s, Kasahhi NSV-s ja Kirgiisi NSV-s | 3,50 |
| e) teistes liiduvabariikides | 6,00 |
| Tubakas (kollane ja sigaritubakas ning bakuni-tubakas): | |
| a) Vene NFSV-s ja Gruusia NSV-s | 10,00 |
| b) Ukraina NSV-s, Moldaavia NSV-s ja Armeenia NSV-s | 7,00 |
| c) teistes liiduvabariikides | 3,00 |
| Mahorka: | |
| a) Ukraina NSV-s | 8,00 |
| b) Vene NFSV-s ja Valgevene NSV-s | 4,00 |
| c) teistes liiduvabariikides | 3,00 |
| Sojauba, riitsinus ja koriander: | |
| a) Vene NFSV-s ja Ukraina NSV-s | 10,00 |
| b) teistes liiduvabariikides | 7,00 |
| Riis: | |
| a) Ukraina NSV-s ja Kasahhi NSV-s | 6,00 |
| b) Vene NFSV-s ja Aserbaidžaani NSV-s | 4,00 |
| c) teistes liiduvabariikides | 2,00 |
| Seesam, apteegitill, aniis, hiina džuut, kenaff ja safloor: | |
| a) Vene NFSV-s | 10,00 |
| b) Ukraina NSV-s ja Moldaavia NSV-s | 6,00 |
| c) teistes liiduvabariikides | 4,00 |
| Humala ja kazanlõki roosi saak: | |
| a) Vene NFSV-s, Ukraina NSV-s, Valgevene NSV-s ja Gruusia NSV-s | 4,00 |
| b) teistes liiduvabariikides | 2,00 |
| Palderjan, belladonna, pelargoonium, kampri basiilikum, luffa, perilla, arahiis, ramjee ja tondipea: | |
| a) Vene NFSV-s | 5,00 |
| b) Ukraina NSV-s, Valgevene NSV-s ja Gruusia NSV-s | 4,00 |

c) teistes liiduvabariikides . . . . . 2,00

Teised 5. paragrahvis loetletud kultuurid:

a) Vene NFSV-s . . . . . 8,00

b) Ukraina NSV-s . . . . . 6,00

c) teistes liiduvabariikides . . . . . 5,00

17. Kehtestada kodanike majandite kindlustamisel alljärgnevad kindlustusmaksete määrad (rublades kindlustussumma 100-lt rublalt):

a) hoonete kindlustuse alal:

| | Kolhoosnikute, tööliste, teenistujate ja tööndusliike kooperatiivartellide liikmete majandites | Teiste kodanike majandites |
|---|---|---|
| maakohtades: | | |
| Vene NFSV-s ja Valgevene NSV-s . . . . . | 1,00 | 1,80 |
| Ukraina NSV-s . . . . . | 0,90 | 1,40 |
| teistes liiduvabariikides . . . | 0,70 | 1,00 |
| kõikide liiduvabariikide linnaasulates . . . . . | 0,50 | 0,50 |

b) loomade kindlustuse alal:

| | Kolhoosnikute, tööliste, teenistujate ja tööndusliike kooperatiivartellide liikmete majandites | | | |
|---|---|---|---|---|
| | veised | lambad ja kitsed | sead | hobused, kaamelid, eeslid ja muulad |
| Vene NFSV | 3,00 | 4,00 | 9,00 | 6,00 |
| Ukraina NSV | 2,00 | 4,00 | 5,00 | 8,00 |
| Valgevene NSV | 3,00 | 4,00 | 8,00 | 9,00 |
| Usbeki NSV | 3,00 | 4,50 | 3,00 | 3,00 |
| Kasahhi NSV | 3,00 | 4,00 | 8,00 | 3,00 |
| Gruusia NSV | 5,00 | 6,00 | 9,00 | 9,00 |
| Aserbaidžaani NSV | 5,00 | 4,50 | 9,00 | 9,00 |
| Leedu NSV | 3,00 | 3,00 | 8,00 | 8,00 |
| Moldaavia NSV | 2,00 | 3,00 | 3,00 | 6,00 |
| Läti NSV | 3,00 | 3,00 | 4,00 | 6,00 |
| Kirgiisi NSV | 3,00 | 5,00 | 4,00 | 4,00 |
| Tadžiki NSV | 2,00 | 4,00 | 3,00 | 3,00 |
| Armeenia NSV | 3,00 | 4,00 | 9,00 | 9,00 |
| Turkmeeni NSV | 3,00 | 5,00 | 3,00 | 6,00 |
| Eesti NSV | 3,00 | 3,00 | 4,00 | 6,00 |

Teiste kodanike majandites kõigis liiduvabariikides:

veised . . . . . 6,00

lambad ja kitsed . . . . . 7,00
sead . . . . . 10,00
hobused, kaamelid, eeslid ja muulad . . . . 14,50.»

12. 19. paragrahvi punktid «a» ja «b» ning paragrahvid 25 ja 27 sõnastada järgmiselt:

«a) liiduvabariikide ministrite nõukogudel kehtestada paragrahvides 15—17 ettenähtud kindlustusmaksete keskmiste määrade piires nende maksete määrad autonoomsetele vabariikidele, kraidele ja oblastitele, oblastilise jaotuseta liiduvabariikides aga — rajoonidele ja linnadele;

b) autonoomsete vabariikide ministrite nõukogudel ning kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedel kehtestada liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt autonoomsele vabariigile, kraile ja oblastile määratud keskmiste määrade piires kindlustusmaksete määrad rajoonidele ja linnadele.»

«25. Kindlustusmaksete tasumise tähtajad määratakse liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt järgmiselt: kolhoosidele kolm tähtaega aastas, kusjuures viimane tähtaeg ei tohi olla hiljem kui 1. novembril, ja kodanikele üks või kaks tähtaega aastas, kuid mitte hiljem kui 1. oktoobril.»

«27. Kohustusliku määrkindlustuse maksetest eraldatakse 8 kuni 10 protsenti tulekahjude ja loomade hukkumise ning põllumajanduskultuuride hävimise ja vigastumise vastu võitlemise ja ennetusabinõude finantseerimiseks.

Mainitud abinõude loetelu ja nende summade kulutamise korra määravad kindlaks liiduvabariikide ministrite nõukogud.»

13. 35. paragrahvis asendada sõnad «15. septembrit» sõnadega «esimest tasumistähtaega».

*Eesti NSV Ülemnõukogu Teataja, 1960, nr. 7*

## PÕLLUMAJANDUSLIKUKS TOOTMISEKS VAJALIKE KAUPADE MÜÜGI ORGANISEERIMISE NING RAHVAMAJANDUSE VARUSTAMISE KOHTA. AUTO- JA TRAKTORITÖÖSTUSE JA PÕLLUMAJANDUSLIKU MASINATÖÖSTUSE TOODANGUGA

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 220 13. JUUNIST 1960

*Väljavõte*

Kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1960. a. 16. märtsi määrusega nr. 296 «Põllumajanduslikuks tootmiseks vajalike kaupade müügi organiseerimise ning rahvamajanduse varustamise kohta auto- ja traktoritööstuse ja põllumajandusliku masinatööstuse toodanguga» ning mittetootlike kulutuste vähendamiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Organiseerida alates 1. oktoobrist 1960. a. Eesti NSV Põllu-

majanduse Ministeeriumi Remondi- ja Tehnikajaamade ning Materiaal-Tehnilise Varustuse Peavalitsuse Materiaal-Tehnilise Varustuse Valitsuse baasil Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi Autode, Traktorite, Põllutöömasinate, Tagavaraosade ja Muude Põllumajanduslikuks Tootmiseks Vajalike Kaupade Müügi ning Rahvamajandusele Auto- ja Traktoritööstuse ja Põllumajandusliku Masinatööstuse Toodangu Hankimise Peavalitsus (Eesti Masinkaubastu) (isemajandav) vabariikliku baasiga Tallinnas, rajoonidevaheliste baasidega Tartus, Pärnus, Viljandis, Rakveres ja Võrus ning rajoonibaasiga Kingissepas.

2. Kinnitada Eesti Masinkaubastu rajoonibaaside võrk vabariikliku ja rajoonidevaheliste baaside koosseisus vastavalt lisale nr. 1.

Kinnistada Eesti NSV linnad ja rajoonid varustamiseks Eesti Masinkaubastu vabariiklikule, rajoonidevahelistele baasidele ja Kingissepa rajoonibaasile vastavalt lisale nr. 2.

3. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi üle andma organiseeritavale Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi Eesti Masinkaubastule kõik Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi Remondi- ja Tehnikajaamade ning Materiaal-Tehnilise Varustuse Peavalitsusele kuulunud baasid, laod, kauplused ning Traktorite Varustuse ja Turustuse Peavalitsuse endised laod Tartus, Pärnus ja Rakveres. Samaaegselt anda üle Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi Remondi- ja Tehnikajaamade ning Materiaal-Tehnilise Varustuse Peavalitsuse Materiaal-Tehnilise Varustuse Valitsuse iseseisvalt bilansilt kõik aktivad ja passivad, tööjõuplaanid, töötasufondid vajalikus suuruses, säilitades personaallisandite limiidid, samuti nii selle valitsuse ladudes kui ka remondi- ja tehnikajaamades olevad materjalide fondid ja kaubavarud (välja arvatud naftasaadused), mis on ette nähtud müümiseks.

4. Panna Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi Eesti Masinkaubastule:

autode, traktorite, põllutöö-, mullakaevamis-, teedeehitus- ja ehitusmasinate, seadmete, väetiste, kemikaalide, tehniliste kummitoodete ja muude tootmiseks vajalike kaupade müük põllumajandusele, samuti autode, traktorite ja põllutöömasinate tagavaraosade müük kogu rahvamajandusele;

masinate ja traktorite remondiks ja ekspluatatsiooniks vajalike mustade ja värviliste metallide, laki- ja värvitoodete ning materjalide müük vabariigi kolhoosidele;

remondi, ekspluatatsiooni ning ehituse vajadusteks musta ja värvilise metalli, metsa- ja ehitusmaterjalide, samuti tahke kütuse, presendi, pakkimisriide, kottide ja eririietuse müük vabariigi sovhoosidele ja teistele riiklikele põllumajandusettevõtetele ja -organisatsioonidele;

vabariigi kolhooside, sovhooside ja teiste põllumajandusette-

võtete ja -organisatsioonide vajaduste väljaselgitamine ja tundmaõppimine tootmiseks vajalike kaupade osas;

Rahvamajanduse Nõukogult ja vabariigi varustusorganisatsioonidelt andmete saamine neil olevate liigsete, tootmiseks vajalike kaupade kohta, mis võiks üle anda Eesti Masinkaubastule müümiseks vabariigi kolhoosidele, sovhoosidele ja teistele põllumajandusettevõtetele ja -organisatsioonidele;

autode, traktorite, põllutöömasinate, nende tagavaraosade, sõlmede ja agregaatide hankimise kindlustamine vabariigi ettevõtetes valmistatavate masinate ja seadmete komplekteerimiseks ja tootmisharusisese koopereerimise vajadusteks, samuti tarviduse väljaselgitamine autode, traktorite ja põllutöömasinate tagavaraosade, sõlmede ja agregaatide ning autode ja traktorite seadmete järele kogu Eesti NSV ulatuses ning koos vabariigi Riikliku Plaanikomisjoniga nimetatud tagavaraosade, sõlmede, agregaatide ja elektriseadmete tootmise paigutamine plaanis ettenähtud nomenklatuuris ja mahus;

plakatite, prospektide, bülletäänide, teatmike ja muude informatsiooniliste ja reklaamimaterjalide väljaandmine uue põllumajandusliku tehnika ja muude tootmiseks vajalike kaupade kohta.

6. Vabastada remondi- ja tehnikajaamad 1. oktoobrist 1960. a. kohustusest tootmiseks vajalike kaupade müügi alal vabariigi kolhoosidele ja sovhoosidele.

7. Seoses sellega, et autode ja nende komplekteerimissõlmede hankimine kogu vabariigi rahvamajandusele pannakse Eesti Masinkaubastule, vabastada Eesti NSV Autotranspordi ja Maanteede Ministeerium nendest funktsioonidest alates 1. jaanuarist 1961. a.

8. Panna alates 1. oktoobrist 1960. a. Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Naftasaaduste Varustuse ja Turustuse Eesti Vabariiklikule Kontorile kõikide naftasaaduste müük vabariigi kolhoosidele, sovhoosidele ja teistele põllumajandusettevõtetele ja -organisatsioonidele.

9. Teha ülesandeks Eesti NSV Riiklikule Plaanikomisjonile, Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogule ja Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile 1. oktoobriks 1960. a. kehtestada põllumajanduse naftasaadustega varustamise kord.

Kuni uue korra kehtestamiseni jätta kehtima remondi- ja tehnikajaamades senine kord kolhooside varustamisel naftasaadustega.

11. Organiseerida Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt üleantava naftamajanduse baasil Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Naftasaaduste Varustuse ja Turustuse Eesti Vabariikliku Kontori 15 naftabaasi vastavalt lisale nr. 12.

15. Kohustada Eesti NSV Autotranspordi ja Maanteede Ministeeriumi alates 1. oktoobrist 1960. a., temale Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi autotsisternide ning Eesti NSV Rahvamajan-

duse Nõukogu Naftasaaduste Varustuse ja Turustuse Eesti Vabariiklikule Kontorile remondi- ja tehnikajaamade naftabaaside üleandmisega, kindlustama naftasaaduste tsentraliseeritud kohaletoimetamise kolhoosidesse, sovhoosidesse ja teistesse vabariigi põllumajandusettevõtetesse ja -organisatsioonidesse Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Naftasaaduste Varustuse ja Turustuse Eesti Vabariikliku Kontori naftabaaside nõudeavalduste järgi.

17. Nimetada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi Remondi- ja Tehnikajaamade ning Materiaal-Tehnilise Varustuse Peavalitsus, seoses selle koosseisust Materiaal-Tehnilise Varustuse Valitsuse väljaarvamisega, ümber isemajandavaks Remondi- ja Tehnikajaamade Peavalitsuseks, selle ülalpidamisega alluvate organisatsioonide ja ettevõtete eraldiste arvel.

19. Teha teatavaks, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1960. a. 16. märtsi määrusega nr. 296:

a) laiendas liiduvabariikide ministrite nõukogude juures asuvatele masinkaubastu peavalitsustele ja neile alluvatele organisatsioonidele NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1956. a. 10. detsembri määruse nr. 1570 punkti 1 kehtivust töötasu maksmise osas Remondi- ja Tehnikajaamade ning Materiaal-Tehnilise Varustuse Peavalitsuse süsteemi töötajatele ning sama määruse punkti 4 kehtivust kaubandusettevõtete ja -organisatsioonide direktorifondi moodustamise korra kohta;

b) jättis kehtima 1960. aastaks liiduvabariikide ministrite nõukogude juures asuvatele masinkaubastu peavalitsustele NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1956. a. 10. detsembri määrusega nr. 1569 ettenähtud vahendite eraldamise kahe protsendi ulatuses üldkaubakäibest baaside, ladude ja kaupluste ehitamiseks ja seadmestamiseks;

c) andis liiduvabariikide ministrite nõukogude juures asuvatele masinkaubastu peavalitsustele õiguse eraldada vastavalt NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 18. aprilli määruse nr. 425 punktile 21 üldkaubakäibest 0,05 protsenti kataloogide ja muude teatmike, informatsiooniliste ja reklaamimaterjalide väljaandmiseks ja levitamiseks;

f) jättis kehtima senise korra kolhoosidele metsa- ja ehitusmaterjalide, ehituseks vajaliku metalli, metalltoodete, põllumajandusliku väikeinventari ja muude majapidamiseks vajalike kaupade müümise kohta turufondi arvel tarbijate kooperatsiooni kaubandusvõrgu kaudu.

*Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruste ja korralduste kogu 1960, nr. 16, art. 54*

Lisa nr. 1
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
1960. a. 13. juuni määruse nr. 220
juurde

**Eesti Masinkaubastu vabariikliku baasi ja rajoonidevaheliste baaside koosseisus olevate rajoonibaaside võrk**

| Baasi nimetus | Rajoonibaaside nimetus ja nende asukoht | |
|---|---|---|
| Vabariiklik Baas Tallinnas | Haapsalu | Haapsalu linn |
| | Märjamaa | Märjamaa alev |
| | Paide | Paide linn |
| | Hiiumaa | Käina asula |
| Tartu Rajoonidevaheline Baas | Jõgeva | Jõgeva linn |
| | Valga | Valga linn |
| | Põlva | Põlva alev |
| Viljandi Rajoonidevaheline Baas | Põltsamaa | Põltsamaa linn |
| Rakvere Rajoonidevaheline Baas | Tapa | Tapa linn |
| | Jõhvi | Jõhvi linn |

Lisa nr. 2
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
1960. a. 13. juuni määruse nr. 220
juurde

**Eesti NSV rajoonide kinnistamine Eesti Masinkaubastu baasidele**

| Baasi nimetus | Teenindatavad rajoonid |
|---|---|
| 1 | 2 |
| Vabariiklik Baas Tallinnas | Harju rajoon |
| | Keila rajoon |
| | Haapsalu rajoon |
| | Märjamaa rajoon |
| | Rapla rajoon |
| | Paide rajoon |
| | Hiiumaa rajoon |
| | Tallinna linn |
| Tartu Rajoonidevaheline Baas Tartu linnas | Tartu rajoon |
| | Jõgeva rajoon |
| | Elva rajoon |

| Baasi nimetus | Teenindatavad rajoonid |
|---|---|
| | Valga rajoon<br>Põlva rajoon<br>Tartu linn |
| Pärnu Rajoonidevaheline Baas<br>Pärnu linnas | Pärnu rajoon<br>Vändra rajoon<br>Lihula rajoon<br>Pärnu linn |
| Viljandi Rajoonidevaheline Baas<br>Viljandi linnas | Viljandi rajoon<br>Abja rajoon<br>Põltsamaa rajoon |
| Rakvere Rajoonidevaheline Baas<br>Rakvere linnas | Rakvere rajoon<br>Tapa rajoon<br>Väike-Maarja rajoon<br>Jõhvi rajoon<br>Kohtla-Järve linn<br>Narva linn |
| Võru Rajoonidevaheline Baas<br>Võru linnas | Võru rajoon<br>Räpina rajoon |
| Kingissepa Rajoonibaas<br>Kingissepa linnas | Kingissepa rajoon |

Lisa nr. 12
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
1960. a. 13. juuni määruse nr. 220
juurde

**Remondi- ja tehnikajaamadelt üleantava naftamajanduse baasil organiseeritavate Naftasaaduste Varustuse ja Turustuse Eesti Vabariikliku Kontori naftabaaside nimestik**

| Jrk. nr. | Naftabaasi nimetus | Naftabaasi asukoht |
|---|---|---|
| 1. | Rapla | Rapla rajoon |
| 2. | Vasalemma | Keila rajoon |
| 3. | Elva | Elva rajoon |
| 4. | Jõgeva | Jõgeva rajoon |
| 5. | Põltsamaa | Põltsamaa rajoon |
| 6. | Põlva | Põlva rajoon |

| | | |
|---|---|---|
| 7. | Räpina | Räpina rajoon |
| 8. | Kiviõli | Kiviõli rajoon |
| 9. | Väike-Maarja | Väike-Maarja rajoon |
| 10. | Vändra | Vändra rajoon |
| 11. | Jõhvi | Jõhvi rajoon |
| 12. | Abja | Abja rajoon |
| 13. | Tõrva | Valga rajoon |
| 14. | Märjamaa | Märjamaa rajoon |
| 15. | Hiiumaa | Hiiumaa rajoon |

*Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruste ja korralduste kogu 1960, nr. 16, art. 54*

### EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU KORRALDUS NR. 1039-k 23. JUULIST 1960

*Väljavõte*

2. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 31. juuli 1958. a. määruse nr. 269 osaliseks muutmiseks määrata, et vähemlevinud köögivilja (till, rabarber, spinat, brüsseli kapsas, lillkapsas, nuikapsas jt.) riiklik kokkuost toimub hindadega, mis moodustavad kuni 65% kehtivatest jaehindadest.

### TERAVILJA JA HEINTAIMEDE SEEMNEKASVATUSE PARANDAMISE KOHTA

EESTIMAA KP KESKKOMITEE JA EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 287 27. JUULIST 1960

*Väljavõte*

EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu märgivad, et viimastel aastatel on vabariigi kolhoosides ja sovhoosides teravilja ja heintaimede sordikülvide pindala tunduvalt laienenud. Teravilja sordikülvid moodustasid 1959. aastal 85% teravilja üldisest külvipindalast. Kohtla-Järve, Viljandi ja Hiiumaa rajooni kolhoosid ja sovhoosid viisid läbi 1959. a. teraviljakülvid täielikult sordiseemnega. Samal ajal Lihula, Tapa, Märjamaa, Pärnu, Põlva ja Põltsamaa rajoonis moodustasid sordikülvid kõigest 65—80% teraviljakülvide üldpindalast.

Üheks sellise olukorra peapõhjuseks on see, et mõned partei linna- ja rajoonikomiteed ning linnade ja rajoonide täitevkomiteed ei võta tarvitusele abinõusid seemnekasvatuse parandami-

seks igas majandis, lepivad faktidega, kus kolhoosid ja sovhoosid viivitavad seemnevilja salvestamisega seemnefondi või salvestavad külviks madalakvaliteedilist ja vanadest paljundustest (VII, VIII ja vanemad) vilja. Paljude rajoonide täitevkomiteed ja põllumajandusinspektsioonid ei kindlusta sordiseemnete väljavahetamist riiklikest varumispunktidest ja seemnekasvatuse majanditest ega vii läbi vajalikku tööd plaanikohase sordiuuenduse alal.

Rida kolhoose ja sovhoose kasutavad riiklikest ressurssidest antud sordiseemet ebaõigesti, lasevad seguneda ja muutuda sordikõlbmatuks.

Praegu kehtiv kord teravilja, heintaimede ja teiste põllumajanduslike kultuuride sordiseemnete tootmisel ning kolhooside ja sovhooside varustamisel nendega ei vasta kolhoosi- ja sovhoositootmise kasvanud tasemele, ei soodusta kõigi majandite kiireimat üleminekut külvile rajoneeritud sortide seemnetega ning pidurdab uute sortide juurutamist. Teadusliku uurimise asutustes kasvatatud eliitseemned antakse viljavastuvõtupunktide kaudu paljundamiseks edasi seemnekasvatusmajanditele, seejärel annavad seemnekasvatusmajandid paljundatud seemned uuesti ära viljavastuvõtupunktidele, millised väljastavad neid kolhoosidele ja sovhoosidele külvamiseks seemnepõldudele.

See põhjustab liigseid vedusid, seemne sordikõlbmatuks muutumist ja vastutuse puudumist seemne kvaliteedi eest.

Teravilja ja heintaimede seemnekasvatuse parandamiseks ning kooskõlas NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1960. a. 23. aprilli määrusega nr. 438 «Teravilja, õlikultuuride ja heintaimede seemnekasvatuse parandamisest» EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a v a d:

1. Lugeda Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, partei linna- ja rajoonikomiteede, linnade ja rajoonide täitevkomiteede, kolhooside ja sovhooside tähtsaimaks ülesandeks kindlustada, et 1960. a. — 1962. a. iga majand läheks täielikult üle teravilja külvile kõrgekvaliteedilise sordiseemnega, mis on üheks tõhusamaks saagikuse suurendamise ja saagi kvaliteedi parandamise põhitingimuseks.

2. Panna sordiseemnete tootmine ning vabariigi kolhooside ja sovhooside varustamine nendega Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudile.

Kohustada Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituuti põllumajanduslike kultuuride saagirikkamate ja väärtuslikemate sortide aretamiseks parandama Jõgeva Sordiaretusjaama tööd sordiaretuse ja seemnekasvatuse alal.

Üle anda Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi alluvusse Simuna, Antsla ja Põdra sovhoosid, säilitades majandite tootmissuuna ja organiseerides neis seemnekasvatust.

3. Likvideerida Jäneda ja Olustvere põllumajandustehniku-

mide õppemajandid ning organiseerida nende baasil Jäneda ja Olustvere sovhoosid tõuveisekasvatuseks ja seemnekasvatuseks ning anda need Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi alluvusse, samuti likvideerida Kuremaa Loomakasvatustehnikumi õppemajand, liites selle Jõgeva Sordiaretusjaamaga, ning Antsla Põllumajandustehnikumi õppemajand, liites selle Antsla sovhoosiga.

Reorganiseerida Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi Ravila Eliitseemnekasvatuse Majand Ravila sovhoosiks tõuveisekasvatuse ja seemnekasvatuse arendamiseks.

Kinnitada Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi majandite võrk supereliit-, eliit- ja esimese paljunduse seemnete tootmiseks vastavalt lisale nr. 1.

Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi tagama Antsla, Jäneda, Olustvere ja Kuremaa tehnikumi õpilaste õppepraktika ja tootmisõpetuse läbiviimise Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudile üleantavate sovhooside baasil vastavalt kinnitatavatele õppeplaanidele ja -programmidele.

4. Kehtestada, et kolhoosid ja sovhoosid saavad teravilja ja teiste põllumajanduslike kultuuride eliit- ja esimese paljunduse seemned reeglina vahetult neid seemneid kasvatavatelt Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi majanditelt ja organiseerivad nende kultuuride sordiseemnete tootmist oma majandis sel määral, mis kindlustab täieliku sordiseemne vajaduse külviks ning vajalike seemnekindlustus- ja üleminevate seemnefondide loomise.

Soovitada kolhoosidel ja sovhoosidel teravilja ja heintaimede sordiseemne tootmise kindlustamiseks, seemne sordiväärtuse paremaks säilitamiseks kasvatamisprotsessis ning töömahukate tööde täielikuks mehhaniseerimiseks seemne puhastamisel, sorteerimisel ja kuivatamisel keskendada üldreeglina sordiseemne tootmine ühte brigaadi või osakonda. Seemnekasvatuse brigaadi ja osakonna juhtimine panna kvalifitseeritud agronoomile.

Partei linna- ja rajoonikomiteedel ning linnade ja rajoonide täitevkomiteedel abistada kolhoose ja sovhoose niisuguste agronoomide valikul seemnekasvatusbrigaadide brigadiride ja osakondade juhatajate kohale, kes on võimelised lühikese aja jooksul õigesti organiseerima seemnekasvatust kolhoosides ja sovhoosides.

5. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi, partei rajooni- ja linnakomiteesid ning rajoonide ja linnade täitevkomiteesid kindlustama kolhoosides ja sovhoosides seemnepõldude õigeaegse koristamise, seemne puhastamise ja kuivatamise ning õige hoidmise. Kasutada seemnekasvatuse brigaadides ja osakondades kasvatatud sordiseemet ainult seemneks.

Seada sisse kontroll sordiseemne tootmise üle kolhoosides ja sovhoosides ja suurendada nõudlikkust kolhooside esimeeste, sov-

hooside direktorite ja agronoomide suhtes seemnefondidesse kõrgekvaliteedilise sordiseemne salvestamise ja säilitamise kindlustamise eest.

6. Seada sisse alljärgnev kord teravilja ja heintaimede supereliit-, eliit- ja esimese paljunduse seemne tootmiseks ja nende seemnetega kolhooside, sovhooside kindlustamiseks:

a) Jõgeva Sordiaretusjaam ja Sangaste aretuspunkt toodavad vastavalt kinnitatud sortide rajoonimisele supereliitseemet ja annavad selle paljundamiseks üle eliitseemnekasvatuse majanditele;

b) Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi sovhoosid, katsebaas, katse- ja aretuspunktid toodavad eliit- ja esimese paljunduse seemet sel määral, mis kindlustab vabariigi kolhooside ja sovhooside täieliku vajaduse sordiuuenduse ja sordivahetuse läbiviimiseks nende seemnetega;

c) kolhoosid ja sovhoosid paljundavad Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi majanditest saadud eliit- ja esimese paljunduse seemet oma seemnekasvatuse brigaadides ja osakondades selle arvestusega, et täielikult kindlustada iga majandi vajadus tootmiskülvide läbiviimiseks.

Kolhoosides ja sovhoosides sordiuuenduse ja sordivahetuse läbiviimise korra ja tähtaja määrab kindlaks Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi ettepanekul.

7. Kehtestada, et alates 1. juulist 1960. a. väljastatakse kolhoosidele ja sovhoosidele teravilja (välja arvatud mais) eliit- ja esimese paljunduse seemneid ainult müügi korras kokkuostuhinnaga ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1958. a. 6. augusti määrusega nr. 282 kehtestatud rahalise sordilisandi tasumisega.

Eliit- ja esimese paljunduse seemneid müüvad kolhoosidele ja sovhoosidele üldreeglina vahetult Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi majandid ja ainult üksikjuhtudel, kui on tegemist kaugete vedudega, teostavad Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi vastavate majandite ülesandel müüki viljavastuvõtupunktid, kusjuures majandid tasuvad viljavastuvõtupunktidele seemnete veokulud. Kolhoosid ja sovhoosid kompenseerivad Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi majanditele kulud seemnete veoks.

Eliit- ja esimese paljunduse seemned väljastatakse kolhoosidele ja sovhoosidele plommitud kottides, varustatuna seemneid kasvatanud Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi majandi märgiga, juurde lisades dokumendi seemne sordi- ja külviomaduste kohta. Kotid tagastamisele ei kuulu. Kottide maksumus tasutakse kehtivate riiklike hindade alusel.

8. Kehtestada, et üleminekuperioodil, alates 1960. a. saagist kuni 1962. aastani teostab seemnekasvatuse majanditelt, välja

arvatud Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi majandid, sordiseemnete ostu kindlaksmääratud tingimustel Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Teraviljasaaduste Valitsus, samuti eliit- ja esimese paljunduse seemne väljastamist kolhoosidele ja sovhoosidele Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumiga kooskõlastatud plaani järgi.

9. Teha ülesandeks rajoonide ja linnade täitevkomiteedele kindlustada järgmise aasta sordiseemne plaanide-tellimuste esitamine Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile kolhooside, sovhooside ja teiste majandite lõikes vastavalt sordiuuenduse ja sordivahetuse plaanile hiljemalt 15. oktoobriks 1960. a. ning järgnevail aastail iga aasta hiljemalt 15. augustiks.

10. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi iga aasta 1. novembriks esitama Eesti NSV Ministrite Nõukogule kinnitamiseks eliit- ja esimese paljunduse sordiseemnete tootmise ja müügi plaani kultuuride ja sortide järgi, arvesse võttes vabariigi kolhooside ja sovhooside seemnevajadust sordiuuenduse ja sordivahetuse õigeaegse läbiviimise ning vabariigist seemnete väljaveo ülesannete kindlustamiseks.

Lugeda otstarbekohaseks, et nende kultuuride osas, millede osatähtsus külvides on väike, müüakse Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi ja tema majandite poolt või üksikutel juhtudel nende ülesandel viljavastuvõtupunktide poolt kolhoosidele ja sovhoosidele esimese paljunduse seemet sordiuuenduseks kogu nende külvipindala ulatuses.

11. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi:

a) organiseerima 1960.—1963. aastal kolhooside ja sovhooside teravilja, heintaimede ja teiste põllumajanduslike kultuuride sordiseemnega varustamise uuele korrale üleminekuku;

b) kindlaks määrama 1. augustiks 1960. a. rajoonid, milliste kolhoosidele ja sovhoosidele Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi vastavad majandid peavad tootma sordiseemneid, arvesse võttes kinnitatud sordirajoonimist ja seemnete kaugvedude vältimist.

Panna Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudile vastutus nimetatud rajoonide kolhooside ja sovhooside kindlustamise eest eliit- ja esimese paljunduse seemnetega.

12. Luua teraviljade, heintaimede ja teiste põllumajanduslike kultuuride supereliit-, eliit- ja esimese paljunduse seemnete kasvatusega tegeleva Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi koosseisus alates 1. juulist 1960. a. seemnekasvatuse osakond, Ravila, Simuna, Antsla, Põdra, Olustvere ja Jäneda sovhoosis ning Kuusiku katsebaasis aga täiendada koosseise vanemagronoomiga seemnekasvatuse alal.

13. Panna Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudile peale põllumajanduskultuuride supereliit-, eliit- ja esimese paljunduse seemnete tootmise veel ülesandeid

perspektiivsortide paljundamise, uute sortide propaganda ja juurutamise ning kolhooside ja sovhooside abistamise alal seemnekasvatustöös. Seoses sellega määrata Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi majanditele ülesanded loomakasvatussaaduste ja teiste põllumajandussaaduste tootmise ja riigile müümise alal, arvesse võttes nende ülesandeid sordiseemnete tootmise alal.

14. Säilitada kolhooside ja sovhooside sordiseemnetega kindlustamise uuele korrale ülemineku perioodil vajalik hulk paremaid seemnekasvatusmajandeid (reeglina sovhoosides).

15. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi tugevdama Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi supereliit-, eliit- ja esimese paljunduse seemnete tootmisega tegelevate majandite materiaalset tehnilist baasi, kindlustades neid traktoritega, põllutöömasinatega, autodega, seemnepuhastusmasinatega ja viljakuivatitega, samuti teostades aastail 1960—1962 vajadust mööda neis majandeis sordiseemnete ladude ja hoidlate ehitamist.

Varustada seemnekasvatusmajandeid esimeses järjekorras mineraalväetisega, herbitsiididega ning mürkkemikaalidega, presendiga, viljakottidega, sidumisnööriga ja teiste vajalike materjalidega.

16. Eesti NSV Riiklikul Plaanikomisjonil ja Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil arvestada rahvamajanduse aastaplaanide koostamisel Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi teravilja, heintaimede ja teiste põllumajanduskultuuride eliit- ja esimese paljunduse seemnete tootmisega tegelevate majandite vajadusi kapitaalmahutuste, ehitusmaterjalide, masinate ja seadmete osas.

17. Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi 1961. a. ette valmistama projektid ja kindlustama Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi süsteemis järgmiste seemnepuhastusvabrikute ehitamise võimsusega 1500—2000 tonni aastas koos vajalike laoruumidega:

a) Jõgeva Sordiaretusjaama juures . . . . . 1962. aastal
b) Ravila sovhoosis . . . . . 1963. „
c) Antsla sovhoosis . . . . . 1963. „

Projektides näha ette seemne puhastamise, sorteerimise, kuivatamise, taimehaiguste ja -kahjurite vastu töötlemise, kottide täitmise, peale- ning mahalaadimise täielik mehhaniseerimine ja automatiseerimine.

Peale selle kindlustada 1961. a. tüüpprojektide koostamine kolhooside ja sovhooside mehhaniseeritud seemnepuhastus-kuivatuspunktide ehitamiseks.

18. Rajoonide ja linnade täitevkomiteedel kindlustada 1960.—1962. a. kolhooside ja sovhooside poolt vajalike tellimuste koostamine seemnepuhastusmasinate, kuivatite mehhanismide ning sead-

mete peale, samuti vajadust mööda organiseerida uute ladude ja kuivatite ehitamist.

*

EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu, omistades teravilja ja teiste põllumajanduslike kultuuride seemnekasvatuse õigele korraldamisele suurt tähtsust, leiavad, et praegu, kus kolhoosid ja sovhoosid on muutunud mehhaniseeritud majandeiks ja omavad kvalifitseeritud kaadrit, on igas kolhoosis ja sovhoosis olemas vajalikud tingimused selleks, et lähemail aastail kõikjal üle minna teraviljakülvidele rajoonitud kultuuride kvaliteetsete seemnetega.

*Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruste ja korralduste kogu 1960, nr. 22, art. 71*

Lisa nr. 1
EKP Keskkomitee ja Eesti NSV
Ministrite Nõukogu 1960. a. 27. juuli
määruse nr. 287 juurde

**Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi majandite võrk supereliit-, eliit- ja esimese paljunduse seemnete kasvatamiseks**

| | Majand | Rajoon |
|---|---|---|
| 1. | Jõgeva Sordiaretusjaam | Jõgeva |
| 2. | Ravila sovhoos | Harju |
| 3. | Simuna sovhoos | Väike-Maarja |
| 4. | Antsla sovhoos | Võru |
| 5. | Põdra sovhoos | Põltsamaa |
| 6. | Kuusiku katsebaas | Rapla |
| 7. | Sangaste aretuspunkt | Valga |
| 8. | Olustvere sovhoos | Viljandi |
| 9. | Jäneda sovhoos | Tapa |
| 10. | Karja katsepunkt | Kingissepa |

*Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruste ja korralduste kogu 1960, nr. 22, art. 71*

## SOVHOOSIDELE JA KOLHOOSIDELE KUULUVATE LOOMADE HUKKUMISES VÕI RIISUMISES SÜÜDI OLEVATE ISIKUTE MATERIAALSE VASTUTUSE KOHTA

NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS NR. 290
17. VEEBRUARIST 1954

NSV Liidu Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Määrata, et sovhoosidele ja kolhoosidele kuuluvate kariloomade, sigade, lammaste ja kitsede hukkumises süüdi olevate isikute vastu hagi esitamisel tuleb kahjusumma määrata loomade ühekordse väärtuse ulatuses, kokkuostuhindades, tõuloomade ja parandatud kohalikku tõugu loomade eest aga tõuloomade ja parandatud kohalikku tõugu loomade hindades.

Sovhoosidele ja kolhoosidele kuuluvate hobuste hukkumises süüdi olevate isikute vastu hagi esitamisel tuleb kahjusumma määrata ühekordses hobuse hinnas, mis on kinnitatud oblastite (kraide) täitevkomiteede ja vabariikide ministrite nõukogude poolt, tõuhobuste hukkumisel aga tõuhobuste hindades.

Hagi esitada vaatamata sellele, et vajalikel juhtudel võetakse süüdlased kriminaalvastutusele.

2. Soovitada kolhooside juhatustele ning kohustada sovhooside direktoreid:

võimaldada hobuste, kariloomade, sigade, lammaste ja kitsede hukkumises süüdi olevatel isikutel hüvitada tekitatud kahju kolhoosile või sovhoosile sama väärtusega loomade natuuras andmise teel;

kustutada kolhoosnikute ja sovhooside töötajate arvelt võlgnevus varem neile esitatud hagide eest juhtudel, kui nad hüvitasid kolhoosile või sovhoosile loomade hukkumisest tekitatud kahju sama väärtusega loomade natuuras andmise teel või nende väärtuse väljamaksmise teel käesoleva määrusega ettenähtud ulatuses.

3. Hagi esitamisel isikute vastu, kes on süüdi kolhoosidele ja sovhoosidele kuuluvate kariloomade, sigade, lammaste, kitsede ning hobuste riisumises, tuleb kahjusumma kindlaks määrata loomade väärtuse poolteisekordses ulatuses, käesoleva määruse 1. punktis kehtestatud hindades.

4. Lugeda kehtetuks NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 1943. a. 12. mai määruse nr. 510 punkt 23 ning NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 1944. a. 9. jaanuari määrus nr. 31.

*Законодательные и ведомственные акты по сельскому хозяйству, т. I, Москва 1957*

## PÕLLUMAJANDUSLIKU OTSTARBEGA MAADE RENDILE ANDMISE KEELAMISE KOHTA [1]

NSV LIIDU KTK JA RKN-i MÄÄRUS
4. JUUNIST 1937

*Väljavõte*

NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu määravad:

1. Keelata põllumajandusliku otstarbega maa rendile andmine nii väljaspool linna piire kui ka selle piirides.

2. Põllumajandusliku otstarbega maad antakse maaorganite ja linnade töörahva saadikute nõukogude poolt asutustele, organisatsioonidele ja üksikutele kodanikele ainult tasuta kasutamiseks. Mainitud maade kasutamise korra määravad kindlaks maad kasutamiseks andnud organid.

3. Keelata riiklikel asutustel ja ettevõtetel, kellele on maad antud eriotstarbeks (Teede Rahvakomissariaadi, Veetranspordi Rahvakomissariaadi, Riigikaitse Rahvakomissariaadi süsteemi jt.), anda nende poolt kasutamata maid rendile põllumajanduslikuks otstarbeks. Nende maade andmine teistele asutustele ja organisatsioonidele, samuti üksikuile kodanikele põllumajanduslikuks kasutamiseks võib toimuda ainult tasuta, kooskõlastatult maaorganitega või linnade töörahva saadikute nõukogudega.

4. Rendimaksu võtmine mistahes vormis maade eest, mis olid varem antud põllumajanduslikuks kasutamiseks, lõpetatakse käesoleva määruse väljaandmisega.

*Законодательные и ведомственные акты по сельскому хозяйству, т. I, Москва 1957*

---

[1] Käesolev määrus on laiendatud metsamaade kõrvalkasutuse liikide kohta: heinaniitmine, loomade karjatamine ning ajutiselt põllumajanduslikult kasutatavad maad. Kõrvalkasutuseks antakse metsamaid asutustele, organisatsioonidele ja üksikuile kodanikele tasuta, kooskõlastatult vastavate organitega (vt. NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus 7. detsembrist 1937. — NSV Liidu Seaduste Kogu, 1937, nr. 76, art. 373). — *Koostaja*

## KOGUMIKU I JA II KÖITES AVALDATUD PÕLLUMAJANDUSALASTE DIREKTIIVIDE, SEADUSANDLIKE JA AMETKONDLIKE AKTIDE KRONOLOOGILINE NIMESTIK

| Nimetus ja vastuvõtmise aasta | Kuupäev ja number | Köide ja lehekülg |
|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 |
| **1917** | | |
| Maadekreet. Vastu võetud II ülevenemaalise nõukogude kongressi poolt. | 8. november (26. oktoober) | I (9) |
| **1935** | | |
| Põllumajanduslikele artellidele maa tähtajata (põlise) kasutamise riiklike aktide koostamise ja väljaandmise korra juhend. Lisa NSV Liidu RKN-i määruse nr. 1385 juurde | 7. juuli | I (139) |
| **1937** | | |
| Põllumajandusliku otstarbega maade rendile andmise keelamise kohta. NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus | 4. juuni | II (733) |
| Hagi aegumise tähtaja lühendamisest kolhooside ja kolhoosnikute vahelistes vaidlustes normipäevade asjus. NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus | 26. juuli nr. 103/1189 | II (5) |
| **1939** | | |
| Kaitseabinõudest kolhooside ühismaade laialijagamise vastu. ÜK(b)P Keskkomitee ja NSV Liidu RKN-i määrus | 27. mai | I (129) |
| **1940** | | |
| Seadus kohustusliku määrkindlustuse kohta, vastu võetud NSV Liidu Ülemnõukogu poolt | 4. aprill | II (473) |
| Deklaratsioon maa kuulutamisest kogu rahva omanduseks. Vastu võetud Riigivolikogu poolt | 23. juuli | I (12) |
| **1946** | | |
| Põllumajanduses töötavate ja maal elavate agronoomide, zootehnikute, loomaarstide, maakorraldajate, inseneride ja hüdrotehnikute elutingimuste parandamise kohta. Eesti NSV RKN-i ja EK(b)P Keskkomitee määrus | 23. jaanuar nr. KB 142/2 | I (133) |
| Vilja säilivuse tagamise, raiskamise, riisumise ja riknemise vältimise abinõudest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määrus | 27. juuli nr. 1630 | I (227) |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| Kolhoosides esinevate põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste likvideerimise abinõudest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määrus | 19. september nr. 2157 | I (397) |
| Riikliku vilja säilivuse tagamisest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määrus | 25. oktoober nr. 2362 | I (228) |
| **1947** | | |
| Kriminaalvastutuse kohta riigi- ja ühiskonnavara riisumise eest. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus | 4. juuni | I (228) |
| **1948** | | |
| Toidu- ja tööstuskaupade riisumises ja puudujäägis süüdi olevatelt isikutelt kahjutasu sissenõudmisest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 10. veebruar nr. 248 | I (229) |
| Alg- ja seitsmeaastaste koolide õpetajate soodustuste kohta. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 1. märts nr. 171 | I (133) |
| NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 1946. a. 19. septembri määruse «Kolhoosides esinevate põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste likvideerimise abinõudest» täitmise kontrollimise tagajärgedest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 21. juuli nr. 2677 | I (402) |
| Veiste tiisikuse ja brutselloositõrje tõhustamisest Eesti NSV-s. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 30. september nr. 928 | II (290) |
| Juhend veiste, sigade ja lindude tuberkuloosi tõrjeabinõude kohta. Lisa nr. 1 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruse nr. 928 juurde | 30. september | II (291) |
| Veemajanduse organitele erivajadusteks antud maade põhimäärus. Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega | 26. november nr. 4405 | I (134) |
| **1949** | | |
| Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide kassaoperatsioonide teostamise määrustiku rakendamise kohta. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 15. veebruar nr. 92 | I (255) |
| Maal elavate tööliste, teenistujate, maaõpetajate, agronoomide ja teiste kolhoosiliikmeks mitteolevate isikute õueaiamaast. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 23. mai nr. 371 | I (136) |
| Eesti NSV kolhooside produktiivse ühisloomakasvatuse arendamise kolme aasta plaani (1949—1951) täitmise abinõudest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 13. juuni nr. 423 | II (167) |
| Juhendi kinnitamisest heinaseemnete riikliku kokkuostu teostamise korra kohta. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 19. detsember nr. 992 | II (351) |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| **1950** | | |
| Loomatõugude rajoniseerimisest Eesti NSV-s. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 13. jaanuar nr. 22 | II (173) |
| Sanitaar-veterinaareeskirjad piima tootmiseks sovhooside ja kolhooside tootmis- ja tõufarmides. Kinnitatud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 8. mai | II (299) |
| Põllumajandusloomade lõpmise likvideerimise abinõudest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 19. juuni nr. 544 | II (305) |
| Partei- ja nõukogude organite ülesannetest kolhooside esimeeste ja kolhooside teiste juhtivate töötajate kaadri edasiseks tugevdamiseks. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määrus | 9. juuli nr. 2931 | I (357) |
| Zootehnilis-veterinaarsed eeskirjad põllumajandusloomade ja -lindude hooldamise, söötmise, pidamise ning kasvatamise kohta Eesti NSV kolhoosides | 19. juuni | II (305) |
| Veemajanduse organitele erivajadusteks antavatest maadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 2. november nr. 952 | I (137) |
| **1951** | | |
| Abinõudest aianduse ja mesinduse arendamiseks Eesti NSV kolhoosides. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 16. juuni nr. 483 | II (115) |
| Maa tähtajata (põlise) kasutamise riiklike aktide väljaandmisest põllumajanduslikele artellidele. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 31. juuli nr. 634 | I (138) |
| Abinõudest kolhooside lasteasutuste töö parandamise kohta. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 11. august nr. 2946 | I (403) |
| Riiklike, kooperatiivsete (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlike ettevõtete ning organisatsioonide raamatupidamisaruannete ja bilansside määrustik. Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega | 12. september nr. 3447 | I (312) |
| Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Veterinaarmäärustik. Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega | 3. november nr. 4355 | II (320) |
| Riiklike, kooperatiivsete (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlike ettevõtete ning organisatsioonide raamatupidamisaruannete ja bilansside määrustiku rakendamise kohta. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 17. november | I (312) |
| Veterinaarmäärustiku kehtestamise kohta Eesti NSV-s. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 29. detsember nr. 1110 | II (319) |
| **1952** | | |
| NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 1946. a. 19. septembri määruse «Kolhoosides esinevate põllumajandusliku artelli põhi- | | |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| kirja rikkumiste likvideerimise abinõudest» täitmise käigust. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määrus | 8. veebruar nr. 698 | I (404) |
| Kohalike väetiste kasutamise suurendamise abinõudest põllumajanduskultuuride viljakuse tõstmiseks. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 16. veebruar nr. 874 | II (117) |
| Asjaajamise venitamise faktidest põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumise asjade uurimisel prokuratuuri organite poolt. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 11. juuli nr. 3204 | I (407) |
| Abinõudest põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste likvideerimiseks vabariigi kolhoosides. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 30. juuli nr. 630 | I (407) |
| **1953** | | |
| Kolhoosimaade nöörraamatute ja maade registreerimise riiklike maaraamatute sisseseadmisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 18. märts nr. 184 | I (143) |
| Põllumajandusmaksu seadus, vastu võetud NSV Liidu Ülemnõukogu poolt | 8. august | II (409) |
| Üleriigilise statistilise aruandluse vähendamisest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 29. august nr. 2294 | I (346) |
| NSV Liidu põllumajanduse edasiarendamise abinõudest. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus, mis võeti vastu sm. N. S. Hruštšovi ettekande põhjal | 7. september | I (13) |
| Meie maal loomakasvatuse edasiarendamise ning kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majapidamistele määratavate loomakasvatussaaduste kohustuslike müüginormide alandamise abinõudest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee määrus | 21. september nr. 2457 | II (176) |
| Kartuli tootmise ja varumise suurendamise abinõudest sovhoosides ja kolhoosides aastail 1953—1955. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee määrus | 21. september nr. 2456 | II (118) |
| Masina-traktorijaamade, spetsialiseeritud jaamade ja sovhooside jaoks kvalifitseeritud mehhanisaatorite kaadri ettevalmistamise parandamise abinõudest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 16. detsember nr. 2954 | I (360) |
| **1954** | | |
| Traktorijaamadele ja spetsialiseeritud jaamadele ning sovhoosidele kvalifitseeritud mehhanisaatorite kaadri ettevalmistamise parandamise abinõudest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 5. jaanuar nr. 6 | I (361) |
| Sovhoosidele ja kolhoosidele kuuluvate loomade hukkumises või riisumises süüdi olevate isikute materiaalse vastutuse kohta. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 17. veebruar nr. 290 | II (732) |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| Kultuurhariduslike asutuste töötajaile töötasu maksmisest kolhoosides. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 9. märts nr. 402 | II (5) |
| Puit-laiatarbekaupade tootmise suurendamisest Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi metsamajandites. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 10. märts nr. 107 | II (557) |
| Taludest kolhoosiasulaisse ümberasuvate Eesti NSV kolhoosnikute abistamise abinõudest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja Eestimaa KP Keskkomitee määrus | 24. märts nr. 4 | I (420) |
| NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi sovhooside edasisest arendamisest ja nende rentaabluse tõstmisest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee määrus | 15. aprill nr. 727 | I (426) |
| Arvestuse ja aruandluse vähendamisest ja korrastamisest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 8. juuni nr. 1132 | I (346) |
| Ministeeriumide ja ametkondade ettevõtete, ehituste ja organisatsioonide arvestuse ja aruandluse edasise lihtsustamise ja vähendamise abinõudest. Lisa nr. 8 NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruse nr. 1132 juurde | 8. juuni | I (347) |
| Lubja ja turba kasutamise suurendamisest väetisena ning tööde mehhaniseerimisest väetiste tootmisel, transporteerimisel ja väetamisel. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 25. juuni nr. 1261 | II (119) |
| Metsamajandite, metskondade, riiklike metsapuukoolide ja raudteetranspordi liinitöötajate ametimaadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 6. august nr. 349 | I (144) |
| Eriotstarbeliste maade kasutamisest põllumajandusliku tootmise laiendamiseks. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 28. august nr. 397 | I (143) |
| Lehmade arvu suurendamise ja nende produktiivsuse tõstmise plaani ebarahuldavast täitmisest vabariigi kolhoosides. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 3. oktoober nr. 459 | II (178) |
| Kohustuslikud eeskirjad põllumajandusloomade paaritamiseks ja ahtruse vastu võitlemiseks Eesti NSV kolhoosides. Kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega | 3. oktoober nr. 459 | II (179) |
| Loomade väljapraakimise korra muutmisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja Eestimaa KP Keskkomitee määrus | 27. oktoober nr. 19 | II (182) |
| Riiklikeks, ühiskondlikeks ja muudeks vajadusteks Eesti NSV Ministrite Nõukogu otsust nõudvate maade eraldamise küsimuste läbivaatamise korrast. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 10. detsember nr. 555 | I (146) |
| Määrustik Eesti NSV Ministrite Nõukogu kinnitust nõudvate maade riiklikeks, ühiskondlikeks ja muudeks vajadusteks eraldamise taotluste algatamise ja läbivaatamise korra kohta. Lisa nr. 1 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruse nr. 555 juurde | 10. detsember | I (146) |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| NSV Liidu Varumise Ministeeriumi varumispunktides, baasides, elevaatorites ja ettevõtetes vilja säilitamise parandamise ja säilivuse tagamise abinõudest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 18. detsember nr. 2458 | I (229) |
| Eesti NSV Autotranspordi- ja Maanteede Ministeeriumi autoteede remondi- ja korrashoiu teenistuse töötajate ametimaadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 31. detsember nr. 595 | I (149) |
| **1955** | | |
| Vilja säilivuse tagamise täiendavatest abinõudest vilja kaugpunktidest väljaveol. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee määrus | 7. jaanuar nr. 25 | I (232) |
| Kriminaalvastutusest riikliku ja muu ühiskondliku vara väikese riisumise eest. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus | 10. jaanuar | I (233) |
| Vastutusest kultuuride kahjustamise eest kolhoosides ja sovhoosides. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus | 11. jaanuar | I (233) |
| Sovhooside ja teiste põllumajandusettevõtete krediteerimisest. NSV Liidu Riigipanga instruktsioon | 29. jaanuar nr. 10 | I (273) |
| Loomakasvatussaaduste tootmise suurendamisest. NLKP Keskkomitee pleenumil sm. N. S. Hruštšovi ettekande põhjal vastuvõetud otsus | 31. jaanuar | II (182) |
| Maa eraldamise normidest autoteede jaoks. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 22. veebruar nr. 298 | I (150) |
| Põllumajandusloomade brutselloositõrje abinõude juhend. Kinnitatud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 24. veebruar | II (333) |
| Kolhoosimetsade põhimäärus. Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega | 25. veebruar nr. 317 | II (558) |
| Põllumajanduspanga poolt kolhooside krediteerimise korra parandamisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 7. märts nr. 76 | I (269) |
| Põllumajanduse planeerimise praktika muutmisest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 9. märts | I (48) |
| Üksikute partei- ja nõukogude ning põllumajandusorganite juhtivate töötajate, masina-traktorijaamade ja sovhooside direktorite vastutustundetust suhtumisest kolhooside ja sovhooside varustamisse omatoodetud seemnega. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 15. märts nr. 501 | II (120) |
| Kolhoosimetsade majandamise parandamisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 7. aprill nr. 141 | II (562) |
| Kvalifitseeritud tootmiskaadri ettevalmistamisest kolhoosidele tööjõureservide süsteemi koolides. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 22. aprill nr. 786 | I (364) |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi süsteemi sovhooside, hobusekasvanduste ja teiste majandite traktori-põllundusbrigaadide brigadiride, brigadiri abide, arvestajate ning haakijate töö tasustamisest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 11. mai nr. 920 | II (6) |
| Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide kassaoperatsioonide teostamise määrustik | 15. juuli | I (255) |
| Abinõudest kolhooside agrotehnilise ja zootehnilise teenindamise edasiseks parandamiseks. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 20. august nr. 1530 | I (366) |
| Kolhoosidevahelise kohalike ehitusmaterjalide tootmise ettevõtte tüüppõhimäärus. Kinnitatud vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt antud ülesandele NSV Liidu Linna- ja Maaehituse Ministeeriumi ja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 16. november<br>21. november | I (451) |
| Täiendus «Põllumajandusloomade brutselloositõrje abinõude juhendi» 24. veebruarist 1955 p. 15 alajaotuse B alapunkti «D» juurde | 10. september | II (344) |
| Eesti NSV põllumajanduse taseme tõstmise abinõudest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 1. detsember nr. 1997 | I (151, 424) |
| **1956** | | |
| Maa kasutamise õiguse akt. Kinnitatud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 27. jaanuar | I (152) |
| Loomade kohustusliku määrkindlustuse maksetest. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus | 10. veebruar | II (484) |
| Juhendid maa kasutamise õiguse aktide koostamise ja maakasutajatele (peale põllumajanduslike artellide) väljaandmise kohta. Kinnitatud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 23. veebruar | I (153) |
| Instruktsioon riikliku maade arvestuse ja maakasutuste registreerimise korra kohta. Kinnitatud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 23. veebruar | I (155) |
| Kolhoosnikute igakuulisest avansseerimisest ja kolhoosides tehtava töö eest lisatasu maksmisest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 6. märts nr. 311 | I (439) |
| Põllumajandusliku artelli põhikirjast ja kolhoosnikute initsiatiivi edasisest suurendamisest kolhoositootmise organiseerimisel ja artellide juhtimisel. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 6. märts nr. 312 | I (434) |
| Kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vara vabatahtliku kindlustuse uute eeskirjade kehtestamisest. NSV Liidu Rahandusministeeriumi kiri | 23. aprill nr. 145 | II (485) |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| Kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vara vabatahtliku kindlustuse eeskirjad | 23. aprill nr. 145 | II (486) |
| Abinõudest ehitustegevuse parandamiseks vabariigi kolhoosides. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 29. aprill nr. 85 | I (442) |
| Kolhoosidevahelise ehitusorganisatsiooni tüüpõhimäärus. Lisa Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruse nr. 85 juurde | 29. aprill | I (444) |
| Rajooni vanemmaakorraldaja põhimäärus | 9. mai | I (172) |
| Vabariikide põllumajanduse ministeeriumide, kraide ja oblastite põllumajanduse valitsuste revident-maamõõtjate teenistuse põhimäärus | 9. mai | I (170) |
| Eesti NSV Ministrite Nõukogu 7. aprilli 1955. a. määruse nr. 141 «Kolhoosimetsade majandamise parandamisest» rikkumisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 18. mai nr. 104 | II (565) |
| Kuuetunnilise tööpäeva sisseseadmisest 16—18 aasta vanustele noortele. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus | 26. mai | II (8) |
| Kindralitele, admiralidele ja vanemohvitseridele individuaalelamu või suvila ehitamiseks eraldatavate maatükkide suuruse vähendamisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 28. mai nr. 108 | I (174) |
| Teravilja, lina ja heintaimede seemnekasvatuse parandamisest Eesti NSV-s. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 1. juuni nr. 119 | II (121) |
| Töötasu maksmise korrast 16—18 aasta vanustele noortele seoses nendele kuuetunnilise tööpäeva sisseseadmisega. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 16. juuni nr. 133 | II (9) |
| Maakasutuse korraldamisest Eesti NSV linnades, rajoonikeskustes ja alevites. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 18. juuni nr. 137 | I (174) |
| Eesti NSV linnade, rajoonikeskuste ja alevite maade korraldamise põhimäärus. Kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega | 18. juuni nr. 137 | I (175) |
| Eesti NSV maafondi ühtsest riiklikust arvestusest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 2. august nr. 192 | I (187) |
| Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus. Eesti NSV kolhooside kolhoosidevahelise seemnekindlustusfondi põhimäärus | 10. august nr. 915-k | II (125) |
| Riiklikest fondidest vilja ja muude toiduainete loomasöödaks kulutamise vastu võitlemise abinõudest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 27. august nr. 1192 | I (239) |
| Puuvilja ja marjade tootmise ja varumise suurendamisest. Eestimaa KP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 6. september nr. 30 | II (128) |
| Abinõudest kadude vältimiseks saagi koristamisel. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 6. september nr. 225 | II (132) |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| Madalapalgaliste tööliste ja teenistujate töötasu tõstmise kohta. NSV Liidu Ministrite Nõukogu, NLKP Keskkomitee ja ÜAÜKN-i määrus | 8. september nr. 1252 | II (9) |
| Kolhooside, sovhooside ja teiste riiklike ning ühismajandite kultuuride ja istanduste kahjustamise eest määratud trahvide ja kahjutasude sundkorras sissenõudmise korrast. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 18. september nr. 238 | I (236) |
| Kuivendusvõrguga maade arvestusest ja nende põllumajanduslikust kasutamisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 20. september nr. 241 | I (190) |
| Abinõudest põllumajanduse mehhanisaatorite ettevalmistamise edasiseks parandamiseks. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 2. november nr. 276 | I (371) |
| Noorte spetsialistide kolhoosidesse tööle saatmisega seoses olevate kulude katmise korrast. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 21. november nr. 1505 | I (373) |
| Mõningatest puudustest kolhooside rahaliste tulude kasutamises. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 26. november nr. 298 | I (330) |
| NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Põllumajanduse Varustamise Peavalitsuse süsteemi ning Traktorite ja Põllutöömasinate Tööstuse Ministeeriumi Autode ja Traktorite Turustamise Peavalitsuse süsteemi töötajaile töötasu maksmisest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 10. detsember nr. 1570 | II (10) |
| NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Põllumajanduse Varustamise Peavalitsuse süsteemi ning Traktorite ja Põllutöömasinate Tööstuse Ministeeriumi Autode ja Traktorite Turustamise Peavalitsuse süsteemi töötajate töötasu maksmise määrustik. Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega | 10. detsember nr. 1570 | II (11) |
| Alaealiste töökaitse tõhustamisest. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus | 13. detsember | II (13) |
| Kahju ja trahvi, mis määratakse vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1955. a. 11. jaanuari seadlusele «Vastutusest külvide kahjustamise eest kolhoosides ja sovhoosides», sundkorras sissenõudmise korrast. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi otsus | 25. detsember | I (236) |
| **1957** | | |
| NSV Liidu Ministrite Nõukogu, NLKP Keskkomitee ja ÜAÜKN-i määruse nr. 1252 8. septembrist 1956. a. «Madalapalgaliste tööliste ja teenistujate töötasu tõstmise kohta» rakendamisest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee seletus | 23. jaanuar nr. 5 | II (14) |
| Kolhoosimetsade korraldamise instruktsioon | 12. veebruar | II (566) |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| Mõnede küsimuste lahendamise üleandmisest Eesti NSV vabariikliku alluvusega linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 12. aprill nr. 125 | I (194) |
| Abinõudest põllumajanduslike kultuuride seemnekasvatuse parandamiseks Eesti NSV kolhoosides ja sovhoosides. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 17. aprill nr. 128 | II (132) |
| Kolhoosivara üleandmise korrast kolhooside reorganiseerimisel sovhoosideks. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee määrus | 3. mai nr. 495 | I (458) |
| Kolhooside reorganiseerimisel sovhoosideks kolhooside maa ja ühisvara sovhoosidele üleandmise korra ning kolhoosnikutega arvelduste pidamise korra määrustik. Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee määrusega | 3. mai nr. 495 | I (460) |
| Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi seadus Eesti NSV looduse kaitsest | 7. juuni | II (691) |
| Tööliste ja teenistujate kollektiiv- ja individuaalaiapidamise edasiarendamise abinõudest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 18. juuni nr. 221 | I (191) |
| Eesti NSV Ministrite Nõukogu 12. aprilli 1957. a. määruse nr. 125 osalisest muutmisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 29. juuni nr. 234 | I (195) |
| Kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majapidamiste põllumajandussaaduste riiklike müügikohustuste kaotamisest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 4. juuli nr. 794 | II (352) |
| NSV Liidu valitsuse vastavate määruste ja korraldustega tööliste ja teenistujate — mittekolhoosiliikmete üksikutele kategooriatele kindlaksmääratud maatükkide suurusest. Lisa nr. 1 NSV Liidu Rahandusministeeriumi 25. juuli 1957. a. juhendi nr. 235 «Põllumajandusmaksu kohta» § 12 juurde | 25. juuli | I (196) |
| Põllumajandusmaksu kohta. NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhend | 25. juuli nr. 235 | II (416) |
| Eestimaa KP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 6. septembri 1956. a. määruse nr. 30 «Puuvilja ja marjade tootmise ja varumise suurendamisest» ebarahuldavast täitmisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 27. august nr. 292 | II (134) |
| Mõnede majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö küsimuste lahendamise täiendava üleandmise kohta liiduvabariikide ministrite nõukogudele. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 29. august nr. 1041 | I (204) |
| Kolhoosi tulumaksust. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus | 12. september nr. 160/9 | II (438) |
| Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus | 13. september nr. 1266-k | II (217) |
| Abinõudest põllumajanduse ja metsamajanduse kaadri paremaks ettevalmistamiseks. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 15. oktoober nr. 345 | I (373) |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| Piirtasunormide kinnitamise kohta põllumajanduslike maade riiklikeks ja ühiskondlikeks vajadusteks eraldamisel. Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus | 14. detsember nr. 1758-k | I (205) |
| Abinõudest maaparandustööde paremaks korraldamiseks vabariigis. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 28. detsember nr. 405 | I (210) |
| Maaparanduse valitsuse põhimäärus. Lisa nr. 1 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruse nr. 405 juurde | 28. detsember | I (214) |
| **1958** | | |
| Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Konstitutsioon (Põhiseadus) | | I (11) |
| Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Konstitutsioon (Põhiseadus) | | I (12) |
| Vene NFSV Tööseaduste Koodeks | | I (245) |
| Tuberkuliini kasutamise juhend põllumajandusloomade tuberkuloosi diagnoosimiseks. Kinnitatud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Veterinaaria Peavalitsuse poolt | 4. veebruar | II (344) |
| Kolhoosikorra edasiarendamisest ja masina-traktorijaamade reorganiseerimisest. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus, mis võeti vastu seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande põhjal | 26. veebruar | I (53) |
| Tööstaaži arvestamise korra laiendamisest endistele kolhooside liikmetele, kes läksid üle alalisele tööle põllumajanduslikesse abimajanditesse või teistesse riiklikesse ettevõtetesse ja organisatsioonidesse. Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus | 17. märts nr. 325-k | II (16) |
| Kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise seadus. Vastu võetud NSV Liidu Ülemnõukogu istungjärgul | 31. märts | I (58) |
| Kolhoosidevahelise turbatootmise nõukogu tüüpmäärase kinnitamisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus | 8. aprill nr. 441-k | I (464) |
| Individuaalelamute ehituskruntide eraldamisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 9. aprill nr. 122 | I (217) |
| Kolhoosikorra edasiarendamisest ja masina-traktorijaamade reorganiseerimisest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 18. aprill | I (62) |
| Aiandusnädala organiseerimisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 28. aprill nr. 139 | II (136) |
| Veiste tõuaretuse juhendid. Karjakontrolli juhend. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 29. aprill | II (218) |
| Tõufarmide ja tõukarjasovhooside hindamise ning klassidesse määramise juhend. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 29. aprill | II (229) |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| Veiste riiklikku tõuraamatusse võtmise juhend. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 29. aprill | II (232) |
| Tõuveiste hindamise juhend näitlustel ja vaatlustel. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 29. aprill | II (235) |
| Linakasvatuse parandamise abinõudest Eesti NSV-s. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 14. mai nr. 178 | II (137) |
| Rajoonide põllumajanduse inspektuuride koosseisudest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 26. mai nr. 194 | I (471) |
| Kvalifitseeritud tootmiskaadri ettevalmistamisest kolhoosidele riiklike tööjõureservide süsteemi koolides. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 4. juuni nr. 212 | I (375) |
| Kolhooside jaoks üldise arvelduste korra sisseseadmisest. NSV Liidu Riigipanga kiri | 16. juuni nr. 626 | I (341) |
| Müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamisest ning põllumajandussaaduste varumise uuest korrast, varumise hindadest ja tingimustest. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus, mis võeti vastu seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande põhjal | 18. juuni | II (355) |
| Kolhoosides tootmisega seoses olevate õnnetusjuhtumite registreerimise ja arvelevõtmise ajutine määrus, kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusega (protokoll nr. 11, p. 16) | 20. juuni | II (684) |
| Müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamisest ning põllumajandussaaduste varumise uuest korrast, varumise hindadest ja tingimustest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus | 30. juuni nr. 690 | II (361) |
| Eesti NSV kolhooside, sovhooside, remondi- ja tehnikajaamade ning masina-traktorijaamade statistilise aruandluse ja põllumajandussaaduste varumise aruandluse tsentraliseerimisest NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse organites. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 9. juuli nr. 241 | I (348) |
| Masinate, seadmete, materjalide ja muude tootmisotstarbeliste kaupade nomenklatuurist, milliste müük pannakse remondi- ja tehnikajaamadele. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 12. juuli nr. 249 | I (478) |
| Teravilja, jõusöötade ja muude põllumajandussaaduste puudujääkide ja kadude mahakandmise korrast. Eesti NSV põllumajanduse ministri käskkiri | 19. juuli nr. 396 | I (247) |
| Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi sovhoosides teravilja, jõusöötade ja muud liiki põllumajandussaaduste puudujääkide ja kadude mahakandmise korra määrustik | 19. juuli | I (248) |
| Noorlindude ja neist valmistatud saaduste kokkuostu- ja jaehindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 31. juuli nr. 268 | II (377) |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| Kartuli ja hilise köögivilja riiklikest kokkuostuhindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 31. juuli nr. 269 | II (374) |
| Abinõudest NSV Liidu Ministrite Nõukogu 30. juuni 1958. a. määruse nr. 690 «Müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamisest ning põllumajandussaaduste varumise uuest korrast, varumise hindadest ja tingimustest» täitmiseks. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 6. august nr. 282 | II (380) |
| Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus | 7. august nr. 1147-k | II (380) |
| Liiduvabariikide põllumajanduse ministeeriumide remondi- ja tehnikajaamade krediteerimise ja finantseerimise korrast. NSV Liidu Riigipanga instruktsioon | 15. august nr. 9 | I (296) |
| Eesti NSV põllumajanduse materiaalse ja tehnilise varustamise korrast. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 19. august nr. 304 | I (480) |
| Linasaaduste kokkuostuhindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 19. august nr. 306 | II (395) |
| Eesti NSV kolhoosidelt kokkuostetavate heinaseemnete kokkuostuhindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 27. august nr. 319 | II (398) |
| Kodanike kaebuste ja avalduste läbivaatamise töö parandamisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 27. august nr. 320 | I (375) |
| Eesti NSV rajoonide põllumajanduse inspektsioonide põhimääruse kinnitamisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 2. september nr. 329 | I (471) |
| Kodanikele kuuluva koduse vara ja transpordivahendite vabatahtliku kindlustuse NSV Liidu Rahandusministeeriumi eeskirjad | 8. september nr. 275 | II (498) |
| Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus | 12. september nr. 1423-k | II (394) |
| Mitme- ja üheaastaste heintaimede seemnete kokkuostu- ja väljastamishindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 19. september nr. 341 | II (400) |
| Riigi poolt kolhoosidest 1958. a. saagist varutava teravilja ja kartuli kokkuostuhindade kehtestamisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 26. september nr. 353 | II (375) |
| Hobusejõhvi, veisejõhvi, sulgede ja udusulgede, heitekarvade ning seaharjaste kokkuostu- ja hulgihindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 10. oktoober nr. 366 | II (401) |
| Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus | 11. oktoober nr. 1594-k | II (397) |
| Arvelduste korrast kolhooside, sovhooside ja teiste majanditega riigile antava teravilja eest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 13. oktoober nr. 367 | II (404) |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| Eesti NSV remondi- ja tehnikajaama põhimääruse kinnitamisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 14. oktoober nr. 371 | I (483) |
| Tõuloomade, parandatud kohaliku karja, tõuhobuste, -karusloomade ja -lindude ajutistest hindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 16. oktoober nr. 377 | II (238) |
| Eesti NSV territooriumil kehtivate jahipidamise eeskirjade kinnitamisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus | 15. detsember nr. 1951-k | II (592) |
| Jahipidamise eeskirjad Eesti NSV territooriumil | 15. detsember | II (592) |
| Ohutustehnika ja töötervishoiu eeskirjad kolhoosidele. Eesti NSV põllumajanduse ministri käskkiri, kooskõlastatud Põllumajanduse ja Varumise Tööliste ja Teenistujate Ametiühingu Eesti Vabariikliku Komiteega | 17. detsember | II (605) |
| Ohutustehnika eeskirjad loomakasvatuses. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 17. detsember | II (608) |
| Ohutustehnika eeskirjad töötamisel traktorite ja põllumajandusmasinatega. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 17. detsember | II (617) |
| Kolhooside tulumaksu arvestamise korra muutmisest. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus | 18. detsember | II (442) |
| Põllumajanduse arendamise tulemusi viimase viie aasta jooksul ja põllumajandussaaduste tootmise edasise suurendamise ülesanded. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus, mis võeti vastu seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande põhjal | 19. detsember | I (76) |
| Riikliku kindlustuse läbiviimise korra osalisest muutmisest. NSV Liidu Rahandusministeeriumi kiri | 26. detsember nr. 379 | II (515) |
| **1959** | | |
| Kolhoosidelt võetavad tulumaksu arvutamise ja tasumise korra kohta. NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhend | 12. jaanuar nr. 8 | II (445) |
| Abinõudest alusturba tootmise parandamiseks. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 24. jaanuar nr. 15 | II (138) |
| Põllumajanduskultuuride, viljapuude, marjapõõsaste ja metsakultuuride kahjurite, haiguste ning umbrohutõrje parandamise abinõudest Eesti NSV-s Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 24. jaanuar nr. 14 | II (140) |
| Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXI kongressi resolutsioon seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965» põhjal. Vastu võetud ühel häälel | 5. veebruar | I (96) |
| NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965. Üksmeelselt kinnitatud NLKP XXI kongressi poolt | 5. veebruar | I (98) |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| Kolhooside, sovhooside, tööstus-, transpordi-, ehitus- ja muude ettevõtete ning majandusorganisatsioonide osavõtust kohaliku tähtsusega autoteede ehitamisest ja remontimisest. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus | 21. veebruar | I (494) |
| Abinõude tõhustamisest rongide pealesõidu vältimiseks auto- ja hobutranspordile ja loomadele. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 25. veebruar nr. 62 | I (496) |
| Ettevõtete, ehituste ja majandusorganisatsioonide juhtivate töötajate ametikohtade loetelu kinnitamisest, kes jäetakse preemiata seoses nende süü läbi tekkinud töötasufondi ülekuluga. NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee ja ÜAÜKN-i määrus | 28. veebruar nr. 169 | I (268) |
| Töö normeerimise ja töö tasustamise parandamisest ning jagamatutesse fondidesse vahendite eraldamise suurusest ja kasutamisest vabariigi kolhoosides. Eestimaa KP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 2. märts nr. 74 | II (16) |
| Riigile müüdavate noorveiste hindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 4. märts nr. 70 | II (395) |
| Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus | 12. märts nr. 321-k | II (400) |
| Abinõudest vabariigi metsamajanduse edasiseks parandamiseks. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 13. märts nr. 81 | II (590) |
| Vabariigi partei-, nõukogude ja majandusorganite vastutuse suurendamisest raharingluse seisukorra eest, kaubakäibe kindlustamise eest vajalike kaubafondidega ning kontrolli tõhustamisest töötasufondide kasutamise üle. EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 16. märts nr. 89 | I (266) |
| Remondi- ja tehnikajaamade ning sovhooside töötajate materiaalsest vastutusest tööriistade ja tagavaraosade kaotamise ning mootorikütte ülekulu ja puudujäägi eest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 23. märts nr. 102 | I (254) |
| Pikaajaliste mahutuste pankade süsteemi reorganiseerimisest. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus | 7. aprill | I (265) |
| Maa eraldamise normidest magistraaltorujuhtmete alla. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 10. aprill nr. 130 | I (222) |
| Kooli ja elu sidemete tugevdamisest ning haridussüsteemi edasiarendamisest Eesti NSV-s. Eesti NSV seadus | 24. aprill | I (386) |
| Tõuaretustöö parandamisest Eesti NSV kolhoosides ja sovhoosides. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 6. mai nr. 170 | II (246) |
| Põllumajanduslike kultuuride, viljapuude, marjapõõsaste, parkide ja metsaistandike taimekaitse ja umbrohutõrje parandamisest. Eesti NSV Põllumajanduse ministri käskkiri | 12. mai nr. 270 | II (143) |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| Remondi- ja tehnikajaama taimekaitsesalga põhimäärus | 12. mai | II (148) |
| Kriminaalvastutusest vara ettevaatamatu hävitamise või rikkumise eest. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus | 23. mai | I (254) |
| Soodustustest vabariigi kolhoosidesse ja sovhoosidesse ümberasujatele. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 4 juuni nr. 215 | I (498) |
| Magistraaltorujuhtmete valvuritele, kellel on teenistushobused, samuti valvuritele, kes omavad isiklikke kariloomi, teenistuslike heinamaatükkide eraldamisest ja nende piirsuurusest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 30. juuni nr. 255 | I (224) |
| Elamuehitusest kolhoosides ja sovhoosides. Eestimaa KP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 15. juuli nr. 272 | I (500) |
| Ühtse süsteemi sisseseadmisest autode, traktorite ja põllutöömasinate tagavaraosade, sõlmede ja agregaatide ning autode ja traktorite elektriseadmete ja nende masinate remondiks vajalike toodete müümisel. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 27. juuli nr. 289 | I (505) |
| Veiste boniteerimise juhend. Kinnitatud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 29. juuli | II (251) |
| Individuaalloomapidamise keelamise kohta linnades ja töölisalevites elunevatel kodanikel Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus | 5. august | II (289) |
| Lina saagikuse suurendamisest ja kvaliteedi parandamisest Eesti NSV kolhoosides ja sovhoosides. Eestimaa KP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 18. august nr. 336 | II (158) |
| Ehitustel ja kapitaalremondi ehitus-montaažitöödel töötavate juhtivate, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimise põhimäärus. Lisa nr. 1 NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee ja ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusele | september nr. 706/19 | II (20) |
| Põllumajanduslikus artellis kassaoperatsioonide teostamise eeskirjade ning põllumajandusliku artelli raamatupidaja revisjonikomisjoni põhimääruste kinnitamisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 28. november nr. 441 | I (332) |
| Kulunud ja kasutamiskõlbmatuks muutunud traktorite, ekskavaatorite, põllutöömasinate ja -riistade väljapraakimise ja vanametalliks mahakandmise korrast. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 30. november nr. 444 | I (508) |
| 1940. aasta 4. aprilli seaduse «Kohustusliku määrkindlustuse kohta» osalisest muutmisest. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus | 7. detsember | II (479) |
| Eesti NSV kolhooside poolt riigile müüdava piima kokkuostuhindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 12. detsember nr. 461 | II (395) |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| Põllumajanduse edasiarendamisest. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus | 25. detsember | I (105) |
| Kohustuslikule määrkindlustusele kuuluva vara arvelevõtmise, maksude arvutamise ja tasumise korra kohta. NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhend | 30. detsember nr. 380 | II (521) |
| Kolhooside ja elanikkonna vara vabatahtlikust kindlustamisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 30. detsember nr. 486 | II (530) |
| Kohustuslikust määrkindlustusest Eesti NSV-s. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 30. detsember nr. 489 | II (531) |
| **1960** | | |
| Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee IX pleenumi otsus, vastu võetud 25. jaanuaril 1960. Vabariigi parteiorganisatsiooni ülesannetest NLKP Keskkomitee 1959. a. detsembripleenumi otsuse «Põllumajanduse arendamisest» täitmisel | 25. jaanuar | I (120) |
| Kolhoosidele kuuluva põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite vabatahtliku kindlustuse NSV Liidu Rahandusministeeriumi eeskirjad | 4. veebruar nr. 25 | II (539) |
| Kodanikele kuuluvate hoonete vabatahtliku kindlustuse NSV Liidu Rahandusministeeriumi eeskirjad | 4. veebruar nr. 26 | II (548) |
| Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi elektrimajanduse ettevõtete ja organisatsioonide juhtivate, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimise põhimäärus. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 10. veebruar | II (32) |
| Eesti NSV territooriumil kehtivate jahipidamise eeskirjade 25. punkti muutmise kohta. Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus | 19. veebruar nr. 217-k | II (601) |
| EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1959. a. 2. märtsi määruse nr. 74 «Töö normeerimise ja töö tasustamise parandamisest ning jagamatutesse fondidesse vahendite eraldamise suurusest ja kasutamisest vabariigi kolhoosides» täiendamise kohta. EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 25. veebruar nr. 64 | II (37) |
| Remondi- ja tehnikajaamade juhtivate, insener-tehniliste töötajate (spetsialistide) ja teenistujate premeerimise põhimäärus. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 29. veebruar | II (94) |
| Defitsiitsete sortide nimekiri. Lisa nr. 3 Eesti NSV Ministrite Nõukogu 15. märtsi 1960. a. korralduse nr. 380-k juurde | 15. märts | II (163) |
| Metsamajandite ja metskondade juhtivate ning insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimise põhimäärus. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 22. märts | II (97) |

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| Aianduse arendamise alase töö parandamisest vabariigis. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 21. aprill nr. 153 | II (163) |
| Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi masinaehituse ja metalliümbertöötlemise ettevõtete juhtivate ning insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimise põhimäärus. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 29. aprill | II (101) |
| Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi puidutööstuse ettevõtete juhtivate ning insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimise põhimäärus. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt | 29. aprill | II (107) |
| Üritustest, millede finantseerimine võib toimuda kohustusliku ja vabatahtliku kindlustuse eraldiste arvel. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 5. mai nr. 178 | II (692) |
| Ürituste loetelu, millede finantseerimiseks võib suunata 10-protsendilisi eraldisi kohustusliku määrkindlustuse ja vabatahtliku kindlustuse maksetest. | 5. mai | II (693) |
| Ühekordse toetuse väljamaksmise kord vabatahtlike tuletõrjeüksuste liikmete surma või töövõime kaotuse puhul. Kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega | 5. mai nr. 178 | II (694) |
| Kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vara vabatahtliku kindlustuse 23. aprilli 1956. a. eeskirjade nr. 145 muutmise kohta. NSV Liidu Rahandusministeeriumi kiri | 6. mai | II (696) |
| Kolhoosidele kuuluvate loomade vabatahtlikust kindlustamisest. NSV Liidu Rahandusministeeriumi eeskirjad | 6. mai nr. 133 | II (697) |
| Kodanike loomade vabatahtlikust kindlustamisest. NSV Liidu Rahandusministeeriumi eeskirjad | 6. mai nr. 134 | II (706) |
| NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadluse «1940. a. 4. aprilli seaduse «Kohustusliku määrkindlustuse kohta» osalisest muutmisest» kinnitamise kohta. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu seadus | 7. mai | II (713) |
| Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu seadus. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadluse «Remondi- ja tehnikajaamade vabastamisest kolhoosidele ja sovhoosidele tootmisotstarbeliste kaupade müümise kohustusest» kinnitamise kohta | 7. mai | I (62) |
| Kolhooside finantsmajandusliku tegevuse kohta 1959. aastal. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 7. juuni nr. 216 | I (350) |
| Põllumajanduslikuks tootmiseks vajalike kaupade müügi organiseerimise ning rahvamajanduse varustamise kohta auto- ja traktoritööstuse ja põllumajandusliku masinatööstuse toodanguga. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 13. juuni nr. 220 | II (719) |
| Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus | 23. juuli nr. 1039-k | II (725) |
| Teravilja ja heintaimede seemnekasvatuse parandamise kohta. Eestimaa KP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus | 27. juuli nr. 287 | II (725) |

## SISUKORD

### VI OSA

**Töö organiseerimine ja töötasu maksmine**


Hagi aegumise tähtaja lühendamisest kolhooside ja kolhoosnikute vahelistes vaidlustes normipäevade asjus. NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus nr. 103/1189 26. juulist 1937. . . . . 5

Kultuurhariduslike asutuste töötajaile töötasu maksmisest kolhoosides. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus nr. 402 9. märtsist 1954. . . . 5

NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi süsteemi sovhooside, hobusekasvanduste ja teiste majandite traktori-põllundusbrigaadide brigadiride, brigadiri abide, arvestajate ning haakijate töö tasustamisest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus nr. 920 11. maist 1955. . 6

Kuuetunnilise tööpäeva sisseseadmisest 16—18 aasta vanustele noortele. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus 26. maist 1956. . . 8

Töötasu maksmise korrast 16—18 aasta vanustele noortele seoses nendele kuuetunnilise tööpäeva sisseseadmisega. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 133 16. juunist 1956. . . . . 9

Madalapalgaliste tööliste ja teenistujate töötasu tõstmise kohta. NSV Liidu Ministrite Nõukogu, NLKP Keskkomitee ja ÜAÜKN-i määrus nr. 1252 8. septembrist 1956. . . . . 9

NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Põllumajanduse Varustamise Peavalitsuse süsteemi ning Traktorite ja Põllutöömasinate Tööstuse Ministeeriumi Autode ja Traktorite Turustamise Peavalitsuse süsteemi töötajaile töötasu maksmisest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus nr. 1570 10. detsembrist 1956. . . . . 10

NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Põllumajanduse Varustamise Peavalitsuse süsteemi ning Traktorite ja Põllutöömasinate Tööstuse Ministeeriumi Autode ja Traktorite Turustamise Peavalitsuse süsteemi töötajate töötasu maksmise määrustik. Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 10. detsembri 1956. a. määrusega nr. 1570. . . . . 11

Alaealiste töökaitse tõhustamisest. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus 13. detsembrist 1956. . . . . 13

NSV Liidu Ministrite Nõukogu, NLKP Keskkomitee ja ÜAÜKN-i määruse nr. 1252 8. septembrist 1956. a. «Madalapalgaliste tööliste ja teenistujate töötasu tõstmise kohta» rakendamisest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee seletus nr. 5 23. jaanuarist 1957. . . . . 14

Tööstaaži arvestamise korra laiendamisest endistele kolhooside liikmetele, kes läksid üle alalisele tööle põllumajanduslikesse abimajanditesse või teistesse riiklikesse ettevõtetesse ja organisatsioonidesse. Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus nr. 325-k 17. märtsist 1958. . . . . 16

Töö normeerimise ja töö tasustamise parandamisest ning jagamatutesse fondidesse vahendite eraldamise suurusest ja kasutamisest vabariigi kolhoosides. Eestimaa KP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 74 2. märtsist 1959. . . . . 16

Ehitustel ja kapitaalremondi ehitus-montaažitöödel töötavate juhtivate, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimise põhimäärus . 20

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi elektrimajanduse ettevõtete ja organisatsioonide juhtivate, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimise põhimäärus. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 10. veebruaril 1960. . . . . 32

EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1959. a. 2. märtsi määruse nr. 74 «Töö normeerimise ja töö tasustamise parandamisest ning jagamatutesse fondidesse vahendite eraldamise suurusest ja kasutamisest vabariigi kolhoosides» täiendamise kohta. Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 64 25. veebruarist 1960. . . . . 37

Remondi- ja tehnikajaamade juhtivate, insener-tehniliste töötajate (spetsialistide) ja teenistujate premeerimise põhimäärus. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 29. veebruaril 1960. . . 94

Metsamajandite ja metskondade juhtivate ning insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimise põhimäärus. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 22. märtsil 1960. . . . . 97

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi masinaehituse ja metalliümbertöötlemise ettevõtete juhtivate ning insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimise põhimäärus. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 29. aprillil 1960. . . . . 101

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi puidutööstuse ettevõtete juhtivate ning insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimise põhimäärus. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 29. aprillil 1960. . . . . 107

## VII OSA

### Maaviljelus

Abinõudest aianduse ja mesinduse arendamiseks Eesti NSV kolhoosides. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 483 16. juunist 1951. . . 115

Kohalike väetiste kasutamise suurendamise abinõudest põllumajanduskultuuride viljakuse tõstmiseks. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus nr. 874 16. veebruarist 1952. . . . . 117

Kartuli tootmise ja varumise suurendamise abinõudest sovhoosides ja kolhoosides aastail 1953—1955. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee määrus nr. 2456 21. septembrist 1953. . . . . 118

Lubja ja turba kasutamise suurendamisest väetisena ning tööde mehhaniseerimisest väetiste tootmisel, transporteerimisel ja väetamisel. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus nr. 1261 25. juunist 1954. . . . 119

Üksikute partei- ja nõukogude ning põllumajandusorganite juhtivate töötajate, masina-traktorijaamade ja sovhooside direktorite vastutustundetust suhtumisest kolhooside ja sovhooside varustamisse omatoodetud seemnega. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus nr. 501 15. märtsist 1955. . . . . 120

Teravilja, lina ja heintaimede seemnekasvatuse parandamisest Eesti NSV-s. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 119 1. juunist 1956. . . . . 121

Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus nr. 915-k 10. augustist 1956. . 125

Eesti NSV kolhoosíde kolhoosidevahelise seemnekindlustusfondide põhimäärus. . . . . 125

Puuvilja ja marjade tootmise ja varumise suurendamisest. Eestimaa KP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 30 6. septembrist 1956. . . . . 128

Abinõudest kadude vältimiseks saagi koristamisel. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 225 6. septembrist 1956. . . . . 132

Abinõudest põllumajanduslike kultuuride seemnekasvatuse parandamiseks Eesti NSV kolhoosides ja sovhoosides. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 128 17. aprillist 1957. . . . . 132

Eestimaa KP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 6. septembri 1956. a. määruse nr. 30 «Puuvilja ja marjade tootmise ja varumise suurendamisest» ebarahuldavast täitmisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 292 27. augustist 1957. . . . . 134
Aiandusnädala organiseerimisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 139 28. aprillist 1958. . . . . 136
Linakasvatuse parandamise abinõudest Eesti NSV-s. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 178 14. maist 1958. . . . . 137
Abinõudest alusturba tootmise parandamiseks. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 15 24. jaanuarist 1959. . . . . 138
Põllumajanduskultuuride, viljapuude, marjapõõsaste ja metsakultuuride kahjurite, haiguste ning umbrohutõrje parandamise abinõudest Eesti NSV-s. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 14 24. jaanuarist 1959. . . . . 140
Põllumajanduslike kultuuride, viljapuude, marjapõõsaste, parkide ja metsaistandike taimekaitse ja umbrohutõrje parandamisest. Eesti NSV Põllumajanduse ministri käskkiri nr. 270 12. maist 1959. . . . . 143
Remondi- ja tehnikajaama taimekaitsesalga põhimäärus. . . . . 148
Lina saagikuse suurendamisest ja kvaliteedi parandamisest Eesti NSV kolhoosides ja sovhoosides. Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 336 18. augustist 1959. . . 158
Defitsiitsete sortide nimekiri. Lisa nr. 3 Eesti NSV Ministrite Nõukogu 15. märtsi 1960. a. korralduse nr. 380-k juurde. . . . . 163
Aianduse arendamise alase töö parandamisest vabariigis. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 153 21. aprillist 1960. . . . . 163

## VIII OSA

### Loomakasvatus

Eesti NSV kolhoosides produktiivse ühisloomakasvatuse arendamise kolme aasta plaani (1949—1951) täitmise abinõudest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 423 13. juunist 1949 . . . . . 167
Loomatõugude rajoniseerimisest Eesti NSV-s. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 22 13. jaanuarist 1950 . . . . . 173
Meie maal loomakasvatuse edasiarendamise ning kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majapidamistele määratavate loomakasvatussaaduste kohustuslike müüginormide alandamise abinõudest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee määrus nr. 2457 21. septembrist 1953 . . 176
Lehmade arvu suurendamise ja nende produktiivsuse tõstmise plaani ebarahuldavast täitmisest vabariigi kolhoosides. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 459 3. oktoobrist 1954 . . . . . 178
Kohustuslikud eeskirjad põllumajandusloomade paaritamiseks ja ahtruse vastu võitlemiseks Eesti NSV kolhoosides. Kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega nr. 459 3. oktoobrist 1954 . . . . . 179
Loomade väljapraakimise korra muutmisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja Eestimaa KP Keskkomitee määrus nr. 19 27. oktoobrist 1954 . . . . . 182
Loomakasvatussaaduste tootmise suurendamisest. NLKP Keskkomitee pleenumil 31. jaanuaril 1955. a. sm. N. S. Hruštšovi ettekande põhjal vastuvõetud otsus . . . . . 182
Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus nr. 1266-k 13. septembrist 1957 . . . . . 217
Veiste tõuaretuse juhendid. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 29. aprillil 1958 . . . . . 218
Tõufarmide ja tõukarjasovhooside hindamise ning klassidesse määramise juhend. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 29. aprillil 1958 . . . . . 229

Veiste riiklikku tõuraamatusse võtmise juhend. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 29. aprillil 1958 . . . . . 232
Tõuveiste hindamise juhend näitustel ja vaatlustel. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 29. aprillil 1958. . . . 235
Tõuloomade, parandatud kohaliku karja, tõuhobuste, -karusloomade ja -lindude ajutistest hindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 377 16. oktoobrist 1958 . . . . . 238
Tõuaretustöö parandamisest Eesti NSV kolhoosides ja sovhoosides. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 170 6. maist 1959 . . . . 246
Veiste boniteerimise juhend. Veiste boniteerimine tõukarjades. Kinnitatud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 29. juulil 1959 . . 251
Individuaalloomapidamise keelamise kohta linnades ja töölisalevites elunevatel kodanikel. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus 5. augustist 1959 . . . . . 289
Veiste tiisikuse ja brutselloositõrje tõhustamisest Eesti NSV-s. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 928 30. septembrist 1948 . . 290
Juhend veiste, sigade ja lindude tuberkuloosi tõrjeabinõude kohta. Lisa nr. 1 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruse nr. 928 30. septembrist 1948. juurde . . . . . 291
Sanitaar-veterinaareeskirjad piima tootmiseks sovhooside ja kolhooside tootmis- ja tõufarmides. Kinnitatud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 8. mail 1950 ja NSV Liidu Tervishoiu Ministeeriumi poolt 18. mail 1950 . . . . . 299
Põllumajandusloomade lõpmise likvideerimise abinõudest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 544 19. juunist 1950 . . . . . 305
Zootehnilis-veterinaarsed eeskirjad põllumajandusloomade ja -lindude hooldamise, söötmise, pidamise ning kasvatamise kohta Eesti NSV kolhoosides . . . . . 305
Veterinaarmäärustiku kehtestamise kohta Eesti NSV-s. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 1110 29. detsembrist 1951 . . . . . 319
Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Veterinaarmäärustik. Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega nr. 4355 3. novembrist 1951. a. . . . . 320
Põllumajandusloomade brutselloositõrje abinõude juhend. Kinnitatud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 24. veebruaril 1955 . . 333
Täiendus «Põllumajandusloomade brutselloositõrje abinõude juhendi» 24. veebruarist 1955. p. 15 alajaotuse B alapunkti «D» juurde . . . . 344
Tuberkuliini kasutamise juhend põllumajandusloomade tuberkuloosi diagnoosimiseks. Kinnitatud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Veterinaaria Peavalitsuse poolt 4. veebruaril 1958 . . . . . 344

## IX OSA

### Põllumajandussaaduste kokkuost ja varumine

Juhendi kinnitamisest heinaseemnete riikliku kokkuostu teostamise korra kohta. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 992 19. detsembrist 1949 . . . . . 351
Kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majapidamiste põllumajandussaaduste riiklike müügikohustuste kaotamisest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus nr. 794 4. juulist 1957 . . . . 352
Müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamisest ning põllumajandussaaduste varumise uuest korrast, varumise hindadest ja tingimustest. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus, mis võeti vastu 18. juunil 1958 seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande põhjal . . . . . 355
Müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamisest ning põllumajandussaaduste varumise uuest korrast, varumise hindadest ja tingimustest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus nr. 690 30. juunist 1958 . . . . . 361

Kartuli ja hilise köögivilja riiklikest kokkuostuhindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 269 31. juulist 1958 . . . . . 374
Riigi poolt kolhoosidest 1958. a. saagist varutava teravilja ja kartuli kokkuostuhindade kehtestamisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 353 26. septembrist 1958 . . . . . 375
Noorlindude ja neist valmistatud saaduste kokkuostu- ja jaehindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 268 31. juulist 1958 . . . . 377
Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus nr. 1147-k 7. augustist 1958 . 380
Abinõudest NSV Liidu Ministrite Nõukogu 30. juuni 1958. a. määruse nr. 690 «Müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamisest ning põllumajandussaaduste varumise uuest korrast, varumise hindadest ja tingimustest» täitmiseks. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 282 6. augustist 1958 . . . . . 380
Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus nr. 1423-k 12. septembrist 1958 . . . . . 394
Riigile müüdavate noorveiste hindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 70 4. märtsist 1959 . . . . . 395
Eesti NSV kolhooside poolt riigile müüdava piima kokkuostuhindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 461 12. detsembrist 1959 . . 395
Linasaaduste kokkuostuhindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 306 19. augustist 1958 . . . . . 395
Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus nr. 1594-k 11. oktoobrist 1958 . . . . . 397
Eesti NSV kolhoosidelt kokkuostetavate heinaseemnete kokkuostuhindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 319 27. augustist 1958 . . . . . 398
Mitme- ja üheaastaste heintaimede seemnete kokkuostu- ja väljastamishindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 341 19. septembrist 1958 . . . . . 400
Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus nr. 321-k 12. märtsist 1959 400
Hobusejõhvi, veisejõhvi, sulgede ja udusulgede, heitekarvade ning seaharjaste kokkuostu- ja hulgihindadest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 366 10. oktoobrist 1958 . . . . . 401
Arvelduste korrast kolhooside, sovhooside ja teiste majanditega riigile antava teravilja eest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 367 13. oktoobrist 1958 . . . . . 404

## X OSA

### Maksud. Riiklik kindlustus

Põllumajandusmaksu seadus, vastu võetud NSV Liidu Ülemnõukogu poolt 8. augustil 1953 . . . . . 409
Põllumajandusmaksu kohta. NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhend nr. 235 25. juulist 1957 . . . . . 416
Kolhoosi tulumaksust. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus nr. 160/9 12. septembrist 1957 . . . . . 438
Kolhooside tulumaksu arvutamise korra muutmisest. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus 18. detsembrist 1958 . . . . . 442
Kolhoosidelt võetava tulumaksu arvutamise ja tasumise korra kohta. NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhend nr. 8 12. jaanuarist 1959 . . 445
Seadus kohustusliku määrkindlustuse kohta, vastu võetud NSV Liidu Ülemnõukogu poolt 4. aprillil 1940 . . . . . 473
1940. aasta 4. aprilli seaduse «Kohustusliku määrkindlustuse kohta» osalisest muutmisest. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus 7. detsembrist 1959 . . . . . 479
Loomade kohustusliku määrkindlustuse maksetest. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus 10. veebruarist 1956 . . . . . 484
Kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vara vabatahtliku kindlustuse uute eeskirjade kehtestamisest. NSV Liidu Rahandusministeeriumi kiri nr. 145 23. aprillist 1956 . . . . . 485

Kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vara vabatahtliku kindlustuse eeskirjad nr. 145 . . . . . 486
Kodanikele kuuluva koduse vara ja transpordivahendite vabatahtliku kindlustuse NSV Liidu Rahandusministeeriumi eeskirjad nr. 275 8. septembrist 1958 . . . . . 498
Riikliku kindlustuse läbiviimise korra osalisest muutmisest. NSV Liidu Rahandusministeeriumi kiri nr. 379 26. detsembrist 1958 . . . . . 515
Kohustuslikule määrkindlustamisele kuuluva vara arvelevõtmise, maksude arvutamise ja tasumise korra kohta. NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhend nr. 380 30. detsembrist 1959 . . . . . 521
Kolhooside ja elanikkonna vara vabatahtlikust kindlustamisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 486 30. detsembrist 1959 . . 530
Kohustuslikust määrkindlustusest Eesti NSV-s. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 489 30. detsembrist 1959 . . . . . 531
Kolhoosidele kuuluva põllumajandusliku tehnika ja mehhaniseeritud transpordivahendite vabatahtliku kindlustuse NSV Liidu Rahandusministeeriumi eeskirjad nr. 25 4. veebruarist 1960 . . . . . 539
Kodanikele kuuluvate hoonete vabatahtliku kindlustuse NSV Liidu Rahandusministeeriumi eeskirjad nr. 26 4. veebruarist 1960 . . . . 548

## XI OSA

### Kolhoosimetsade majandamine. Jahipidamine

Puit-laiatarbekaupade tootmise suurendamisest Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi metsamajandites. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 107 10. märtsist 1954 . . . . . 557
Kolhoosimetsade põhimäärus. Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega nr. 317 25. veebruarist 1955 . . . . . 558
Kolhoosimetsade majandamise parandamisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 141 7. aprillist 1955 . . . . . 562
Eesti NSV Ministrite Nõukogu 7. aprilli 1955. a. määruse nr. 141 «Kolhoosimetsade majandamise parandamisest» rikkumisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 104 18. maist 1956 . . . . . 565
Kolhoosimetsade korraldamise instruktsioon. NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium, 12. veebruaril 1957 . . . . . 566
Abinõudest vabariigi metsamajanduse edasiseks parandamiseks. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 81 13. märtsist 1959 . . . 590
Eesti NSV territooriumil kehtivate jahipidamise eeskirjade kinnitamisest. Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus nr. 1951-k 15. detsembrist 1958 . . . . . 592
Jahipidamise eeskirjad Eesti NSV territooriumil . . . . . 592
Eesti NSV territooriumil kehtivate jahipidamise eeskirjade 25. punkti muutmise kohta. Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus nr. 217-k 19. veebruarist 1960 . . . . . 601

## XII OSA

### Ohutustehnika

Ohutustehnika ja töötervishoiu eeskirjad kolhoosidele . . . . . 605
Ohutustehnika eeskirjad loomakasvatuses. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 17. detsembril 1958 . . . . . 608
Ohutustehnika eeskirjad töötamisel traktorite ja põllumajandusmasinatega. Kinnitatud Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 17. detsembril 1958 . . . . . 617
Kolhoosides tootmisega seoses olevate õnnetusjuhtumite registreerimise ja arvelevõtmise ajutine määrus, kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusega 20. juunist 1958 (protokoll nr. 11, p. 16) . . . . . 684

## Lisa


Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi seadus 7. juunil 1957 Eesti NSV looduse kaitsest . . . . . 691

Üritustest, millede finantseerimine võib toimuda kohustusliku ja vabatahtliku kindlustuse eraldiste arvel. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 178 5. maist 1960 . . . . . 692

Ürituste loetelu, millede finantseerimiseks võib suunata 10-protsendilisi eraldisi kohustusliku määrkindlustuse ja vabatahtliku kindlustuse maksetest. Lisa Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1960. a. 5. mai määruse nr. 178 juurde . . . . . 693

Ühekordse toetuse väljamaksmise kord vabatahtlike tuletõrjeüksuste liikmete surma või töövõime kaotuse puhul. Kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1960. a. 5. mai määrusega nr. 178 . . . . . 694

Kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vara vabatahtliku kindlustuse 23. aprilli 1956. a. eeskirjade nr. 145 muutmise kohta. NSV Liidu Rahandusministeeriumi kiri 6. maist 1960 . . . . . 696

Kolhoosidele kuuluvate loomade vabatahtlikust kindlustamisest. NSV Liidu Rahandusministeeriumi eeskirjad nr. 133 6. maist 1960 . . . 697

Kodanike loomade vabatahtlikust kindlustamisest. NSV Liidu Rahandusministeeriumi eeskirjad nr. 134 6. maist 1960 . . . . . 706

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadluse «1940. a. 4. aprilli seaduse «Kohustusliku määrkindlustuse kohta» osalisest muutmisest» kinnitamise kohta. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu seadus 7. mail 1960 . . . . . 713

Põllumajanduslikuks tootmiseks vajalike kaupade müügi organiseerimise ning rahvamajanduse varustamise kohta auto- ja traktoritööstuse ja põllumajandusliku masinatööstuse toodanguga. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 220 13. juunist 1960 . . . . . 719

Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldus nr. 1039-k 23. juulist 1960 . 725

Teravilja ja heintaimede seemnekasvatuse parandamise kohta. Eestimaa KP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 287 27. juulist 1960 . . . . . 725

Sovhoosidele ja kolhoosidele kuuluvate loomade hukkumises või riisumises süüdi olevate isikute materiaalse vastutuse kohta. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus nr. 290 17. veebruarist 1954 . . . . . 732

Põllumajandusliku otstarbega maade rendile andmise keelamise kohta. NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus 4. juunist 1937 . . . . . 733

Dokumentide kronoloogiline nimestik . . . . . 734

ДИРЕКТИВЫ, ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫЕ И ВЕДОМСТВЕННЫЕ АКТЫ ПО СЕЛЬСКОМУ ХОЗЯЙСТВУ, ТОМ II

На эстонском языке

Эстонское Государственное Издательство
Таллин, Пярнуское шоссе, 10

*

Toimetaja K. Tamjärv

Tehniline toimetaja Ü. Laul

Korrektorid H. Abo ja H. Kull

Ladumisele antud 15. IX 1960. Trükkimisele antud 9. XI 1960. Paber 60×92, 1/16. Trükipoognaid 47,5+2 kleebist. Arvutuspoognaid 53,56. Trükiarv 4000. MB-06181. Tellimise nr. 8576. Hans Heidemanni nimeline trükikoda, Tartu, Ülikooli 17/19 III

Hind rbl. 17.10 (rbl. 1.71)

4—1

Rbl. 17.10
1961. a. — rbl. 1.71

A-23418 II

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00377169 0